.7573

เพลงพวงมาลัย : การศึกษาเชิงวิเคราะห์

ปริญญานิพนธ์

ของ

วิบูลย์ ศรีคำจันทร์

1 พ.ย. 2537

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย
มีนาคม 2537

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

191084

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์สุนันทา รสรัจจ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ภิญโญ กองทอง)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์สุนันทา รสรัจจ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ภิญโญ กองทอง)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์วาสนา นามพงศ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)
วันที่ 1 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2537

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือจาก รองศาสตราจารย์สุนันทา รสรัจจ์ ประธานกรรมการ และอาจารย์ภิญญ กองทอง กรรมการ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้แนวคิดตลอดจนกรุณาตรวจและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเมตตาและเอาใจใส่เป็นอย่างดียิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์วาสนา นามพงศ์ ที่กรุณารับเป็นกรรมการสอบเพิ่มเติม และให้ข้อเสนอแนะที่ช่วยให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ศิวกานท์ ปทุมสูติ ผู้ให้แนวคิดในการที่จะเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับเพลงพวงมาลัยนี้ไว้เป็นมรดกแก่คนรุ่นหลัง และช่วยเสนอแนะพร้อมทั้งให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณ วิทยากรผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเพลงพวงมาลัยทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลภาคสนาม พร้อมทั้งให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ และทำให้งานวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.สุนทร โคตรบรรเทา ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในด้านภาษาอังกฤษเป็นอย่างดียิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และพี่ ๆ ที่คอยช่วยเป็นกำลังใจตลอดมา

ขอขอบพระคุณ คุณประนอม ปานบุญ ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล และเป็นกำลังใจที่สำคัญในการศึกษาวิจัยตลอดมาจนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้

ขอขอบคุณ คุณบงกช สิงหกุล และครอบครัว คุณสัณหกัญญา อรุณธารี และเพื่อน ๆ เอกภาษาไทยทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจและคอยช่วยเหลือตลอดมา และขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนช่วยพิมพ์งานทุกท่านที่ทำให้งานพิมพ์ครั้งนี้สำเร็จลงทันเวลา

ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่ช่วยเหลือ และให้ความสะดวกในทุก ๆ ด้าน

วิบูลย์ ศรีคำจันทร์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	2
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ	4
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	4
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	6
2	ความเป็นมาและลักษณะของเพลงพวงมาลัย	12
	ความเป็นมาของเพลงพวงมาลัย	12
	ความเป็นมาของการเล่นเพลงพวงมาลัย	17
	ถิ่นกำเนิดของเพลงพวงมาลัย	23
	วิวัฒนาการและการแพร่กระจาย	25
	ลักษณะของเพลงพวงมาลัย	29
	ประเภทของเพลงพวงมาลัย	29
	ลักษณะคำประพันธ์	31
	ท่วงทำนองและจังหวะ	34
	องค์ประกอบของการเล่นเพลงพวงมาลัย	36
	ผู้เล่น	36
	การแต่งกาย	38
	อุปกรณ์การเล่น	42
	รอกาสในการเล่น	42
	เวลาเล่น	42
	สถานที่	43

บทที่ หน้า

เรื่องที่เล่น 43
วิธีเล่น 56

3 วิเคราะห์บทบาทของเพลงพวงมาลัย 61
บทบาทของเพลงพวงมาลัยด้านให้ความบันเทิง 63
ความบันเทิงจากเนื้อหา 64
การปะทะคารม 64
การแทรกเรื่องชำขัน 72
การชมธรรมชาติ 75
ความบันเทิงจากกระบวนการเล่น 79
ท่วงทำนอง จังหวะ และเสียงร้อง 79
การร่วมของผู้ฟัง 80
ความบันเทิงจากสำนวนโวหาร 83
การใช้สรรพนาม 83
การใช้คำซ้อน 90
การใช้โวหาร 94
บทบาทในด้านสร้างความสามัคคี 110
บทบาทในด้านให้ความรู้ 111
ความรู้ด้านการประกอบอาชีพ 111
ความรู้ทางคติโลก 114
ความรู้ในเรื่องต้นตระกูลของมนุษย์ 114
ความรู้ในเรื่องกำเนิดของชีวิต 115
ความรู้ในเรื่องพันธุ์พืชและสัตว์ 117
ความรู้ด้านอื่น ๆ 119
ความรู้เกี่ยวกับตำนาน-นิทาน 120

บทที่ หน้า

ความรู้ด้านคดีธรรม 122
พุทธประวัติหรือประวัติพระพุทธเจ้า 123
หลักธรรมะ 123
บทบาทด้านควบคุมสังคม 132
ชี้แนะให้ประพฤติปฏิบัติตามประเพณีของท้องถิ่น 132
ชี้แนะการใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิต 135
ชี้แนะในการเลือกคู่ของชายหญิง 139
ชี้แนะหลักการครองเรือน 148
บทบาทด้านแสดงความในใจ 153
การแสดงความรู้สึกในใจ 155
การละเมิดข้อห้ามที่ให้หญิงรักนวลสงวนตัว 158
การละเมิดค่านิยมในการแสดงออกทางเพศ 160
การละเมิดค่านิยมบวชก่อนแต่งงาน 163
การละเมิดค่านิยมที่ต้องแต่งงานตามประเพณี 164
การละเมิดศีลห้า 167
การละเมิดบทบาททางสังคมของผู้หญิง 168
บทบาทด้านบันทึกเหตุการณ์ 172
ตำนานการสร้างพระปฐมเจดีย์ 173
เหตุการณ์ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม 175
บันทึกเหตุการณ์ในโรงพยาบาล 177
บทบาทด้านฝึกฝนสติปัญญา 178

4 วิเคราะห์วิถีชีวิตของชาวบ้านที่ปรากฏในเพลงพวงมาลัย 184
ด้านสภาพความเป็นอยู่ 185
ด้านสภาพที่อยู่อาศัย 185
ด้านอาชีพ 187
เครื่องมือที่ใช้ประกอบอาชีพ 193

บทที่ หน้า

อาหาร 195
สภาพสังคม 198
สภาพแวดล้อม 204
ด้านความเชื่อ 206
ความเชื่อทางด้านศาสนา 208
ความเชื่อเรื่องกรรม 208
ความเชื่อเรื่องบุญ-บาป 209
ความเชื่อเรื่องวัฏสงสาร 210
ความเชื่อเรื่องอนิจจัง 211
ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ 212
ความเชื่อเรื่องเทพเจ้าเทวดา และภูติผี 214
ความเชื่อเรื่องฝัน 216
ความเชื่อเรื่องฤกษ์ยาม 217
ความเชื่อเรื่องยากลางบ้าน สมุนไพรต่าง ๆ 218
ด้านค่านิยม 220
ค่านิยมในการเคารพผู้อาวุโส 221
ค่านิยมในความกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ 225
ค่านิยมในการยกย่องผู้มีความรู้ 228
ค่านิยมคนดีและมีความขยันขันแข็ง 229
ค่านิยมวัตถุสิ่งของ 230
ด้านประเพณีพิธีกรรม 232
ประเพณีเกี่ยวกับการเกิด 234
การแต่งกาย 237
การต้อนรับแขก 239
ประเพณีการบวช 241
ประเพณีแต่งงาน 243
ประเพณีทำบุญร้อยวัน 249

บทที่ หน้า

ประเพณีทอดกฐิน 250
ประเพณีทอดผ้าป่า 251
ประเพณีตรุษสงกรานต์ 252

5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 255

บรรณานุกรม 264

ภาคผนวก 269
ภาคผนวก ก. เนื้อเพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1- 11 270
ภาคผนวก ข. พื้นภูมิเกี่ยวกับท้องถิ่นและวิทยากร 672

ประวัติย่อของผู้วิจัย 692

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ หน้า

1 การแต่งกายของผู้ร้องนำฝ่ายชายในงานที่ค่อนข้างเป็นพิธี จะนุ่งผ้าโจงกระเบนชนิดชายธง แล้วคาดทับด้วยผ้าขาวม้า 39

2 การแต่งกายของผู้ร้องนำฝ่ายชายและลูกคู่ในงานประเพณีทั่วไป จะแต่งกายตามสมัยนิยม 39

3 การแต่งกายของแม่เพลงพวงมาลัย 40

4 การแต่งกายของผู้เล่นเพลงพวงมาลัยฝ่ายหญิงในงานประเพณี จะแต่งกายคล้ายกัน 41

5 แม่เพลงพวงมาลัยกับเสื้อรำป่ง 41

6 ลักษณะของการไหว้ครูเพลงพวงมาลัย จะนั่งเป็นรูปครึ่งวงกลม 57

7 ลักษณะการตั้งวงเพลงพวงมาลัย 58

8 การรำในการเล่นเพลงพวงมาลัยครั้งละคู่ 58

9 การรำเพลงพวงมาลัยครั้งละหลายคนคล้ายรำวงในปัจจุบัน 59

10 ฝ่ายชายพาฝ่ายหญิงไปไหว้ญาติพี่น้อง 82

11 ผู้ชมมอบรางวัลให้แม่เพลงที่ร้องถูกใจ 83

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เพลงเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น เพื่อใช้เป็นสื่อในการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดและทัศนคติให้ผู้อื่นได้ทราบ โดยใช้คำร้องบรรยายเรื่องราวต่าง ๆ และใช้ทำนอง จังหวะ ดนตรี เป็นส่วนเสริมสร้างบรรยากาศให้รื่นเริง สนุกสนาน เศร้าสร้อย ฮึกเหิม หรือปลอบปลุกให้กำลังใจแก่มนุษย์ เพลงจึงมีบทบาททางสังคมค่อนข้างสูง เพราะสามารถเข้าถึงประชาชนทุกระดับได้ในวงกว้าง

ในระดับชาวบ้าน ก็มีการสร้างเพลงเพื่อสนองความต้องการของตนในรูปแบบหนึ่งที่เรียกว่า "เพลงพื้นบ้าน" อันหมายถึง เพลงที่สร้างสรรค์จากภูมิปัญญาของชาวบ้านในท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งแต่ละถิ่นได้ประดิษฐ์แบบแผนการร้องไปตามสภาพแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรมตลอดจนความนิยมของท้องถิ่นตน

เพลงพื้นบ้านในประเทศไทยมีอยู่มากมายหลายประเภท และมีความเกี่ยวข้องผูกพันกับวิถีชีวิตของบุคคลในชุมชนอย่างแนบแน่น ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย เช่น เพลงกล่อมเด็ก เพลงเด็กเล่น เพลงประกอบประเพณี พิธีกรรม เพลงแต่ละประเภทมีปรากฏทุกท้องถิ่น แต่อาจแตกต่างกันไปบ้างตามสภาพสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งเพลงเหล่านี้เป็นเพลงที่สืบทอดจากปากต่อปากโดยอาศัยการจดจำและการเลียนแบบ ดังนั้นการศึกษาเพลงพื้นบ้านจึงต้องอาศัยพ่อเพลงแม่เพลงที่มีความรู้ มีความชำนาญ มีปฏิภาณไหวพริบ ในการคิดค้นกลอนสดที่เคยร้องเคยเล่น เคยจดจำมาก่อน จึงจะสามารถถ่ายทอดได้ ซึ่งต่างกับข้อมูลประเภทอื่นที่ชาวบ้านอาจจำได้ผังใจโดยมิต้องอาศัยการฝึกฝน เช่น นิทาน ปริศนาคำทาย สำนวน สุภาษิต ฯลฯ ซึ่งในปัจจุบันนี้หาพ่อเพลงแม่เพลงที่มีความสามารถร้องเพลงพื้นบ้านแทบไม่ได้และอีกหลายเพลงที่เหลืออยู่ก็ใกล้จะดับสูญไปพร้อมกับอายุของพ่อเพลงแม่เพลงรุ่นเก่า โดยเฉพาะเพลงที่ไม่ใช่เป็นเพลงอาชีพและต้องใช้ปฏิภาณการด้นกลอนสด เช่น เพลงปรบไก่ เพลงเรือ เพลงเกี่ยวข้าว และเพลงพวงมาลัย เป็นต้น ดังนั้นเพลงพื้นบ้านจึงเป็นสิ่งที่ต้องรีบเร่งบันทึกเก็บไว้เป็นอย่างยิ่ง

ในบรรดาเพลงพื้นบ้านภาคกลาง "เพลงพวงมาลัย" เป็นเพลงพื้นบ้านที่เก่าแก่เพลงหนึ่งที่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป เพราะเป็นเพลงหนึ่งที่เคยนิยมเล่นในภาคกลาง และกระทรวงศึกษาธิการได้บรรจุไว้ในหลักสูตรระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา เพื่อใช้ประกอบการเรียน นอกจากนี้เพลงพวงมาลัยยังได้รับความสนใจจากนักวิชาการและผู้สนใจเพลงพื้นบ้านมากพอสมควร จะเห็นได้จากงานเขียนที่เป็นตำรา บทความ การอนุรักษ์ และการเผยแพร่ในรอกาสต่าง ๆ อยู่เสมอ แต่การศึกษาค้นคว้าเพลงพวงมาลัยอย่างลึกซึ้งและจริงจังยังมีน้อยมาก

ปัจจุบันแม้ว่าเพลงพวงมาลัยจะยังเหลืออยู่ในรูปของการสืบทอดของคนรุ่นใหม่ โดยกรมศิลปากรหรือกระทรวงศึกษาธิการที่แทรกไว้ในหลักสูตรระดับต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วก็ตามก็มีค่อยนำพาต่อการเอาเนื้อหา เป็นท่วงทำนอง ท่ารำ ที่บันทึกเอาวิถีชีวิต และกลิ่นอายของความเป็นชาวบ้านในเพลงพวงมาลัยมาเก็บไว้ ส่วนใหญ่มักเป็นเนื้อหาใหม่ ท่วงทำนองท่ารำใหม่ ทุกสิ่งทุกอย่างประยุกต์และแปลงไปแล้ว ที่เป็นของเก่าจริง ๆ ยังไม่ได้มีการเก็บบันทึกเอาไว้ให้ชัดเจนพอที่จะสืบค้นอ้างอิงและสามารถนำไปใช้ภายหลังได้ ประกอบกับงานค้นคว้าที่เกี่ยวกับเพลงพวงมาลัยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาประวัติความเป็นมาและลักษณะทั่ว ๆ ไป ยังมิได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเฉพาะข้อมูลภาคสนามมาศึกษาวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งกว้างขวาง ดังนั้นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวกับเพลงพวงมาลัยมาศึกษาวิเคราะห์ในขณะที่ยังพอมีการเล่นเพลงในแถบนี้อยู่ และผู้ให้ข้อมูลยังมีชีวิตอยู่ นอกจากจะได้ข้อมูลที่เกี่ยวกับเพลงพวงมาลัยมาบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อเป็นมรดกแก่ชนรุ่นหลังแล้ว ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมเป็นภาพสะท้อนทำให้เข้าใจบทบาทอันสำคัญของเพลงพวงมาลัยที่มีต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชนที่มีการเล่นเพลงพวงมาลัย นอกจากนี้ยังทำให้เข้าใจวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมทางสังคมในอดีตของบรรพชนในด้านต่าง ๆ ที่บันทึกไว้ในเพลงซึ่งเป็นข้อมูลอันมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ที่ควรแก่การเก็บรักษาไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไป

<u>ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า</u>

1. ศึกษาความเป็นมาและลักษณะของเพลงพวงมาลัย
2. วิเคราะห์บทบาทของเพลงพวงมาลัย
3. วิเคราะห์วิถีชีวิตของชาวบ้านที่ปรากฏในเพลงพวงมาลัย

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบประวัติความเป็นมา และลักษณะของเพลงพวงมาลัยเพื่อบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร อันจะเป็นประโยชน์ในการเผยแพร่ให้คนรุ่นหลังได้รู้จักและช่วยกันฟื้นฟูอนุรักษ์ต่อไป

2. ทำให้เข้าใจถึงบทบาทของเพลงพวงมาลัยในฐานะที่เป็นสื่อถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณีและความรู้ต่าง ๆ ให้แก่กลุ่มชน อันจะช่วยให้ตระหนักถึงคุณค่าของเพลงพวงมาลัย เกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาชาวบ้าน และช่วยกันอนุรักษ์ฟื้นฟูไว้เป็นมรดกของชาติต่อไป

3. ทำให้เข้าใจวิถีชีวิต และสภาพแวดล้อมของชาวบ้านที่ศึกษา ทั้งในด้านสภาพความเป็นอยู่ ทัศนคติ แนวความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณีและสิ่งอื่น ๆ ที่ปรากฏอยู่ในเนื้อหาของเพลงอันเป็นข้อมูลที่ชนรุ่นหลังจะใช้ศึกษาชนรุ่นก่อนในด้านต่าง ๆ เหล่านี้ได้ซึ่งนอกจากจะช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกันแล้ว ยังสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อีกทางหนึ่งด้วย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ครั้งนี้ จะใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการบันทึกเสียง จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นวิทยากรที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป จำนวนประมาณ 40 คน ที่อยู่ในพื้นที่บริเวณเขตติดต่อระหว่าง จ.สุพรรณบุรี กับกาญจนบุรี อันได้แก่ ต.จรเข้สามพัน อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี และ ต.พนมทวน ต.รางหวาย ต.ดอนแสลบ ต.ห้วยกระเจา อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี

2. ข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งอื่น ๆ ที่มิใช่ข้อมูลภาคสนามของผู้วิจัย ซึ่งได้แก่ ข้อมูลจากแถบบันทึกเสียง และเอกสารต่าง ๆ ที่กล่าวถึงเพลงพวงมาลัยจะนำมาใช้ประกอบการศึกษาจุดมุ่งหมายด้านประวัติความเป็นมาและลักษณะของเพลงพวงมาลัย

3. ระยะเวลารวบรวมข้อมูลอยู่ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2534-เมษายน พ.ศ.2536 รวม 18 เดือน โดยการสัมภาษณ์ สังเกต และบันทึกเพลงพวงมาลัยจากการเล่นจริงตามโอกาสต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า 10 ครั้ง

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพลงพวงมาลัย หมายถึง เพลงพื้นบ้านชนิดหนึ่งที่ชาวบ้านภาคกลาง แถบจังหวัดสุพรรณบุรี กาญจนบุรี นิยมร้องเล่นกันในโอกาสต่าง ๆ ขึ้นต้นด้วยคำว่า เอ้อระเหยลอย.... ตามด้วยเนื้อร้องและลงท้ายด้วยคำว่า ... เอย

ลักษณะของเพลงพวงมาลัย หมายถึง ส่วนต่าง ๆ ที่ประกอบการเล่นเพลงพวงมาลัย อันได้แก่ ลักษณะคำประพันธ์ และองค์ประกอบของการเล่น

ลักษณะคำประพันธ์ หมายถึง ลักษณะเฉพาะของเพลงพวงมาลัยที่เป็นเพลงร้องโต้ตอบขนาดยาว อันได้แก่ คำขึ้นต้นที่ใช้ว่า "เอ้อระเหยลอย..." ตามด้วยเนื้อร้องที่มีลำดับขั้นตอนที่เป็นเรื่องราวขนาดยาวและลงท้ายด้วยคำว่า "เอย"

องค์ประกอบของการเล่น หมายถึง ส่วนต่าง ๆ ที่ประกอบการเล่นเพลงพวงมาลัย อันได้แก่ ผู้เล่นวิธีเล่น การแต่งกาย โอกาสที่เล่น เวลา สถานที่และเนื้อหาที่เล่น เป็นต้น

บทบาทของเพลงพวงมาลัย หมายถึง หน้าที่ของเพลงพวงมาลัยที่มีต่อสังคมในด้านต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากการให้ความบันเทิง ได้แก่ การสร้างความสามัคคี การให้ความรู้ การควบคุมสังคม แสดงความในใจ เป็นต้น

วิถีชีวิต หมายถึง พฤติกรรมใด ๆ ของชาวบ้านในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ในด้านความเป็นอยู่ ความเชื่อ ค่านิยม และสิ่งอื่น ๆ ที่ปรากฏอยู่ในเนื้อหาของเพลงพวงมาลัย

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. สำรวจและศึกษาแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ จากเอกสารที่มีผู้เขียนเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านและเพลงพวงมาลัย รวมทั้งเอกสารต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้าได้โดยรวบรวมจากหนังสือ วารสาร และงานวิจัย

2. สำรวจและกำหนดพื้นที่ที่ปรากฏว่ายังมีการเล่นเพลงพวงมาลัยอยู่ และเลือกวิทยากรที่เหมาะสมเป็นผู้ให้ข้อมูลจำนวนประมาณ 40 คน

3. เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากวิทยากร ตามพื้นที่ที่กำหนดไว้โดยใช้อุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอันได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพ

4. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 สัมภาษณ์วิทยากรด้านข้อมูลส่วนตัว ประวัติความเป็นมาของเพลง องค์ประกอบในการเล่นเพลงพวงมาลัย ข้อคิดเห็น รวมทั้งสภาพแวดล้อมของชุมชนที่วิทยากรอาศัยอยู่ทั้งในอดีตถึงปัจจุบัน ด้านอาชีพ ประเพณีวัฒนธรรม ความเชื่อ การศึกษา ศาสนา และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวบ้านนับถือ

4.2 เก็บข้อมูลด้านเนื้อหาของเพลงพวงมาลัยจากเครื่องบันทึกเสียงและเอกสารที่มีผู้บันทึกเอาไว้ พร้อมทั้งบันทึกเนื้อหาจากการเล่นเพลงพวงมาลัยในรอกาสต่าง ๆ ทั้งจากสถานการณ์จริง และจากสถานการณ์ที่จัดกระทำขึ้นจากวิทยากรตามพื้นที่ ในช่วงเวลาที่กำหนดไม่น้อยกว่า 10 ครั้ง

4.3 เก็บรวบรวมข้อมูลด้านเนื้อหาของเพลงพวงมาลัยที่มีผู้บันทึกหรือเก็บรวบรวมไว้แล้วในถิ่นอื่น ๆ

5. ถอดข้อมูลจากแถบบันทึกเสียง

6. ศึกษาความเป็นมาและลักษณะของเพลงพวงมาลัยในด้านต่าง ๆ ดังนี้

6.1 ประวัติความเป็นมา

6.1.1 ถิ่นกำเนิด

6.1.2 วิวัฒนาการ

6.1.3 การแพร่กระจาย

6.2 ลักษณะของเพลงพวงมาลัย

6.2.1 ประเภทของเพลงพวงมาลัย

6.2.2 ลักษณะคำประพันธ์

6.2.3 ท่วงทำนองและจังหวะ

6.2.4 องค์ประกอบการเล่น

6.2.4.1 ผู้เล่น

6.2.4.2 การแต่งกาย

6.2.4.3 อุปกรณ์การเล่น

6.2.4.4 โอกาสในการเล่น

6.2.4.5 เรื่องที่เล่น

7. วิเคราะห์บทบาทของเพลงพวงมาลัย ในด้านต่อไปนี้

7.1 ด้านให้ความบันเทิง

7.2 ด้านสร้างความสามัคคี

7.3 ด้านให้ความรู้

7.4 ด้านควบคุมสังคม

7.5 ด้านแสดงความในใจ

7.6 ด้านบันทึกเหตุการณ์

8. วิเคราะห์วิถีชีวิตของชาวบ้านที่ปรากฏในเพลงพวงมาลัย ในด้านต่อไปนี้

8.1 ด้านสภาพความเป็นอยู่

8.2 ด้านความเชื่อ

8.3 ด้านค่านิยม

8.4 ด้านประเพณี

9. เสนอผลการศึกษาค้นคว้าโดยวิธีพรรณาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาเพลงพวงมาลัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่มีผู้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเพลงพวงมาลัย และเพลงพื้นบ้านไว้มาใช้ประกอบการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับเพลงพวงมาลัย

สุมามาลย์ เรืองเดช (2517 : 121-125) ได้ทำการศึกษาเพลงพื้นบ้านจากตำบลพนมทวน อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าเพลงพวงมาลัยที่ได้จากพนมทวนนั้นจำแนกตามความสั้นยาวของเนื้อเพลงและท่วงทำนองได้เป็น 2 ชนิด คือ เพลงพวงมาลัยสั้นหรือเพลงพวงมาลัยเร็ว และเพลงพวงมาลัยยาวหรือเพลงพวงมาลัยช้า ซึ่งเพลงพวงมาลัยทั้งสองชนิดนี้มีลักษณะคำประพันธ์และเนื้อร้องต่างกัน แต่เพลงพวงมาลัยเร็วจะเล่นกันเฉพาะในหมู่บ้านพนมทวนเท่านั้น

มนตรี ตราโมท (2497 : 53) กล่าวเกี่ยวกับเพลงพวงมาลัยไว้ว่า มักจะร้องเล่นคู่กับกีฬาพื้นเมืองอย่างหนึ่งคือ "ช่วงชัย" การเล่นช่วงชัยนั้น ถ้าปาลูกช่วงถูกผู้ใดผู้นั้นจะต้องรำและขณะที่ผู้ถูกบารำผู้ที่ล้อมวงจะร้องเพลงพวงมาลัยให้รำ ถ้าฝ่ายหญิงรำฝ่ายชายจะต้องร้องเพลงเป็นเชิงเกี้ยว ถ้าฝ่ายชายรำฝ่ายหญิงจะร้องว่าต่าง ๆ บางทีก็ร้องโต้ตอบถามบ้านช่องและอาชีพ

เจนภพ จบกระบวนวรรณ (2525 : 204-225) ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับ "มหรสพพื้นบ้าน"และได้กล่าวถึงเรื่องเพลงพวงมาลัยซึ่งพอสรุปได้ว่า เพลงพวงมาลัยนั้นมีอายุยืนนานกว่า 100 ปี และไม่ใช่เพลงพื้นบ้านที่ใช้ร้องโต้ตอบเอาแพ้เอาชนะกันหรือร้องเป็นมหรสพ เดิมเป็นเพียงเพลงสั้น ๆ ที่ใช้ประกอบการเล่น "ช่วงรำ" หรือ "ลูกช่วง" ที่ผู้เล่นใช้ปรับผู้แพ้ให้รำซึ่งการละเล่นชนิดนี้มีมานานแล้ว และเพลงพวงมาลัยชนิดนี้ใช้วิธีจำกันมาร้องเล่น เพราะเป็นเพลงขนาดสั้น ส่วนเพลงพวงมาลัยยาวนั้นเป็นเพลงร้องโต้ตอบกันเช่นเดียวกับเพลงฉ่อย เพลงอีแซว วิธีเล่นใช้ต้นกลอนสดโต้ตอบกัน ซึ่งเข้าใจว่าน่าจะเกิดภายหลังเพลงพวงมาลัยสั้นที่ใช้ร้องเป็นเพลงปรับ

ประเทือง คล้ายสุบรรณ์ (2522 : 87) ได้กล่าวถึงเพลงพวงมาลัยที่นำมาเล่นร้องโต้ตอบกัน ว่าเล่นได้ทั้งบนบกและในเรือ การเล่นบนบกนิยมตั้งเป็นวง โดยแบ่งเป็นฝ่ายชายและฝ่ายหญิงฝ่ายละครึ่งวง แต่ละฝ่ายมีพ่อเพลงแม่เพลงฝ่ายละหนึ่งคน และมีลูกคู่ฝ่ายละไม่น้อยกว่า 3 คน คอยปรบมือให้จังหวะและร้องรับ คำร้องมักเป็นกลอนสดที่มีเนื้อความเกี้ยวพาราสีเชิงชู้สาวว่าแก้เกี้ยวกัน เริ่มเล่นพ่อเพลงจะร้องเกริ่นก่อน ฝ่ายใดร้องก็ต้องออกมารำกลางวง และผลัดกันว่าฝ่ายละครั้ง ถ้าหากเป็นการเล่นในเรือก็ไม่มีการรำเป็นแต่เทียบเรือฝ่ายชายเข้าหาเรือฝ่ายหญิงแล้วร้องเกี้ยวกัน

สุกัญญา สุจฉายา (2525 : 84) กล่าวถึงลำดับขั้นตอนในการเล่นเพลงพวงมาลัยว่า มักเริ่มที่บทประ ผูกรัก จนถึงลักหาพาหนี คือเล่นเป็นเรื่องเช่นเดียวกับเพลงปฏิพากย์ยาวของภาคกลาง

เอนก นาวิกมูล (2528 : 60) กล่าวว่า เพลงพวงมาลัยยาวนั้นพบในจังหวัดเพชรบุรี อ่างทอง ราชบุรี นครปฐม กาญจนบุรี และสุพรรณบุรี ซึ่งมักเล่นกันในเทศกาลงานนักขัตฤกษ์และงานมงคลต่าง ๆ ปัจจุบันนี้จังหวัดอ่างทองไม่มีตัวผู้เล่นได้แล้ว

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของเพลงพื้นบ้าน

ปรานี วงษ์เทศ (2525 : 102-104) ได้กล่าวถึงนิยามของคำว่า "หน้าที่" ตามความหมายของ Nadel หมายถึง มีบทบาทต่อสังคมอย่างไร และได้สรุปถึงบทบาทหน้าที่ของเพลงไว้ว่า

1. เป็นสิ่งที่ช่วยทำให้เกิดบูรณภาพหรือความเป็นหนึ่งเดียวกันในสังคม

2. เป็นสิ่งช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดทางจิตใจแก่สมาชิกในสังคม

ซึ่งจากข้อเท็จจริงนี้เอง จึงอาจนำมาอธิบายได้ว่า ทำไมดนตรีและเพลงจึงเป็นของสากลในสังคมมนุษย์ และจากการศึกษาเพลงในสังคมอื่น ๆ พบว่าเพลงยังมีหน้าที่ทางสังคมอีกหลายประการ ได้แก่

1. เป็นเสมือนตัวแทนของระบบสัญลักษณ์ทางสังคม ที่สะท้อนออกมาให้เห็นตามความเชื่อทางศาสนา และระบบชนชั้นทางสังคม

2. มีหน้าที่กระตุ้นให้เกิดการตอบสนองทางกายภาพ ซึ่งจะพบได้ในเพลงที่เกี่ยวกับการทำงาน

3. เพลงมีบทบาทเป็นเสมือนเครื่องควบคุมทางสังคม รักษาบรรทัดฐานทางสังคม และชี้แนะระเบียบแบบแผนที่สมควร รวมทั้งกำหนดพฤติกรรมที่เหมาะสมทางสังคมอีกด้วย

4. เพลงมีบทบาทในการรักษาสถาบันที่สำคัญทางสังคม เช่น ศาสนา ความเชื่อ และทำให้การประกอบพิธีกรรมมีเหตุผล โดยมีหน้าที่รักษาสัญลักษณ์ทางพิธีกรรม

5. มีหน้าที่ทำให้เกิดความสืบเนื่องและความมั่นคงทางวัฒนธรรม

นอกจากนี้ ปรานี วงษ์เทศ ยังได้แนะแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์เพลงที่สมบูรณ์ว่าควรศึกษาโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ รวมทั้งประวัติของผู้ร้องพร้อมกันไปด้วย

สุกัญญา ภัทราชัย (2527 : 268-274) ได้กล่าวถึงบทบาทของเพลงพื้นบ้านในฐานะคติชนที่มีต่อสังคมไทยว่า เป็นมรดกทางปัญญาที่เคยมีบทบาทต่อสังคมไทยซึ่งอาจจำแนกได้เป็น 6 ประเภทได้แก่

1. ให้ความบันเทิงจากการร้อง การรำ ท่วงทำนองและจังหวะที่ร้อง กริยาท่าทางประกอบของผู้ร้อง การใช้ถ้อยคำโวหาร ปฏิภาณและเนื้อเรื่องที่สนุกสนาน

2. สร้างความสามัคคี คือ การสร้างความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันให้แก่คนในสังคม เช่น ร้องในขณะทำงานร่วมกัน

3. ให้การศึกษา คือ มีบทบาทในการสอนทั้งทางตรงและทางอ้อม ความรู้นี้หมายถึงความรู้ความเข้าใจต่อธรรมชาติและสภาพแวดล้อม

4. ควบคุมสังคม คือ การควบคุมและรักษาปทัสถานของสังคม ชี้แนะระเบียบแบบแผน ตลอดจนกำหนดพฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคม

5. เป็นทางระบายความคับข้องใจ คือ การที่เพลงพื้นบ้านมีความอิสระในการสื่อสารอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด เพลงพื้นบ้านจึงเป็นทางออกที่คนในสังคมระบายความคับข้องใจที่มีต่อสภาพการเมือง เศรษฐกิจและประเพณี ค่านิยมของสังคม

6. เป็นสื่อมวลชน คือ การทำหน้าที่เป็นสื่อมวลชนกระจายข่าวสารในสังคม

สุกัญญา สุจฉายา (2525 : 168-170) ได้ศึกษา เพลงปฏิพากย์ภาคกลาง พบว่า เพลงปฏิพากย์มีบทบาทต่อสังคม ดังนี้

1. สร้างความบันเทิง คือ ให้ความเพลิดเพลินสนุกสนานจากเนื้อหาการเกี้ยวพาราสี ปะทะคารมระหว่างชายหญิง จังหวะและลีลาสนุก ท่าทางประกอบทั้งที่เป็นท่ารำและกิริยาอาการอื่น ๆ

2. สร้างความสามัคคี คือ สร้างความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันให้แก่คนในสังคม เนื่องจากการรวมหมู่ใช้แรงงาน และเพลงที่ร้องในเทศกาลสร้างความรู้สึกเป็นอันหนึ่ง

3. ให้การศึกษาแก่ผู้คนในสังคม คือ สอดแทรกความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม ซึ่งเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และค่านิยมต่าง ๆ ในสังคม

4. ระบายความเก็บกดอันเนื่องมาจากประเพณีและค่านิยมบางประการ และระบายความเก็บกดอันเนื่องมาจากสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม

5. บันทึกเหตุการณ์และวิพากษ์วิจารณ์สังคม คือบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมทั้งระดับหมู่บ้านและสังคมอื่น

วาสนา ต้นสารี (2532) ได้ศึกษา "ลำตัด" ในด้านประวัติความเป็นมา ศิลปะการใช้ภาษา วิถีชีวิตและค่านิยม นอกจากได้ความรู้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้แล้วยังพบว่า "ลำตัด" มีบทบาทต่อสังคม 4 ประการ คือ

1. สร้างความบันเทิง ซึ่งเป็นประเด็นหลักของลำตัด สิ่งที่ทำให้ผู้ชมเกิดความสนุกสนานเกิดจากเนื้อหาในเชิงเกี้ยวพาราสี การปะทะคารมกันระหว่างชายหญิงและลีลาการแสดงประกอบของผู้เล่น เป็นต้น

2. ให้ความรู้ ลำตัดได้สอดแทรกความรู้ทั้งที่เป็นวิถีชีวิตและค่านิยมในสังคมหลายประการ

3. เป็นการระบายความเก็บกดอันเนื่องมาจากประเพณีและค่านิยมบางประการโดยเฉพาะการแสดงออกทางเพศซึ่งปรากฏในเนื้อหา

4. เป็นการระบายความเก็บกดอันเนื่องมาจากสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม

<u>เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนในสังคม</u>

บุปผา ทวีสุข (2520 : 213-220) กล่าวถึง ประโยชน์หรือคุณค่าของเพลงชาวบ้านว่านอกจากเป็นเครื่องให้ความบันเทิงแล้วเนื้อร้องของเพลงยังสะท้อนสังคม ความเป็นอยู่ของกลุ่มชน ในด้านความเป็นอยู่ ค่านิยม ความเชื่อ และประเพณีต่าง ๆ ทำให้เห็นลักษณะของคนไทยและลักษณะเฉพาะของเพลงชาวบ้านในด้านต่าง ๆ ด้วย

สุมามาลย์ เรืองเดช (2517) ศึกษาเพลงพื้นบ้านจากพนมทวน ในด้านเนื้อหา พบว่า ใจความของเพลงเกี่ยวข้องกับสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ ประเพณี ความเชื่อ ทัศนคติ เหตุการณ์ประทับใจของคนในท้องถิ่น ยึดถือคุณธรรมเกี่ยวกับความกตัญญูกตเวที นับถืออาวุโสเป็นหลักสำคัญในการดำเนินชีวิต และแสดงให้เห็นถึงการใช้เพลงเป็นเครื่องผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อยซึ่งทำให้การทำงานได้ผลและเพิ่มความสามัคคีระหว่างหมู่คณะอีกด้วย

วาสนา ต้นสารี (2532) ได้ศึกษา "ลำตัด" ในด้านประวัติความเป็นมา ลักษณะทั่วไป รวมทั้งได้วิเคราะห์วิถีชีวิตและค่านิยมที่ปรากฏ ผลการศึกษาในด้านวิถีชีวิตและค่านิยม พบว่า ในด้านวิถีชีวิตกล่าวถึงความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์ เรื่องพระเจ้า เรื่องโชคชะตาราศี ด้านคำสอนคติเตือนใจ สอนเรื่องความไม่เที่ยงแท้แน่นอนของโลก การดำเนินชีวิตของมนุษย์ การอยู่ร่วมกันในสังคม วัฏสงสาร ด้านระบบครอบครัวทำให้เห็นถึงเรื่องความรัก การปฏิบัติตนของผู้หญิง ปัญหาครอบครัว ส่วนค่านิยมนั้นมีค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญูรู้คุณ การปฏิบัติตนของสตรี การครองเรือน ค่านิยมเรื่องเพศ และค่านิยมเรื่องของต่างชาติ

สุกัญญา สุจฉายา (2525) ได้ศึกษาเพลงปฏิพากย์ของภาคกลาง ในด้านสังคมและวัฒนธรรม เพลงปฏิพากย์สะท้อนให้เห็นถึงความสำนึกในชนชั้นอาชีพต่าง ๆ ในสังคมเกษตร การนำสภาพแวดล้อมทางสังคมมาใช้แสดงออกทางภาษา ซึ่งแสดงออกถึงความเชื่อเกี่ยวกับพุทธศาสนา ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู คติความเชื่อดั้งเดิม สภาพครอบครัวไทยในเรื่องความรักและความขัดแย้งในครอบครัว

บทที่ 2

ความเป็นมาและลักษณะของเพลงพวงมาลัย

ความเป็นมาของเพลงพวงมาลัย

เพลงพวงมาลัย เป็นเพลงพื้นบ้านชนิดหนึ่งที่เคยนิยมเล่นกันในบริเวณภาคกลางโดยใช้เป็นเพลงปรับในการเล่นกีฬาพื้นบ้านหลายชนิด และบางถิ่นใช้เป็นเพลงร้องโต้ตอบเกี้ยวพาราสีกันในกลุ่มหนุ่มสาว ปัจจุบันปรากฏว่าในบางถิ่นยังมีการเล่นเพลงชนิดนี้อยู่

เพลงพวงมาลัย มีกำเนิดมาอย่างไรนั้นไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด แต่เชื่อว่าน่าจะมีพัฒนาการมาจากความเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอนของคนไทย ซึ่งนิยมพูดให้คล้องจองกัน เช่น รถหกพกลม กระจองอแง ล้มหายตายจาก เป็นต้น การพูดเป็นวลีคล้องจองเช่นนี้มีหลักฐานปรากฏในเอกสารเก่า ๆ และในหลักศิลาจารึกสมัยสุโขทัยถือเป็นลักษณะเฉพาะอย่างหนึ่งของภาษาไทย-ลาว ที่มีมาแต่ดึกดำบรรพ์ และถือเป็นการสร้างคำชนิดหนึ่งของภาษาไทย ในปัจจุบันวลีคล้องจองเหล่านี้มีกฎเกณฑ์ในการใช้จำนวนคำของมันอย่างแน่นอนระดับหนึ่ง

จิตร ภูมิศักดิ์ (2524 : 161-174) ได้อธิบายถึงลักษณะของวลีชนิดต่าง ๆ ไว้ว่าสามารถแบ่งออกเป็นวลีชนิดต่าง ๆ ตามจำนวนคำที่ปรากฏในวลีนั้น ๆ เป็นถ้อยคำสองกลุ่มโดยมีเสียงสระส่งสัมผัสและรับสัมผัสแก่กัน เป็นวลีคู่ชนิดต่าง ๆ ได้แก่

"วลีคู่สอง" เช่น รถหกพกลม สามารถแบ่งออกได้เป็นถ้อยคำสองกลุ่ม กลุ่มละสองคำ คือคำว่า รถหก และพกลม ซึ่งมีเสียงสระส่งสัมผัสและรับสัมผัสแก่กัน "วลีคู่สาม" มีลักษณะสัมผัสอย่างเดียวกับวลีคู่สองแต่จำนวนคำในวลีจะเพิ่มเป็น 6 คำ แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มละสามคำ เช่น ขิงก็รา-ข่าก็แรง ชั่วเจ็ดที-ดีเจ็ดหน "วลีคู่สี่" มีกลุ่มละสี่คำ เช่น ชักน้ำเข้าลึก ชักศึกเข้าบ้าน รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี "วลีคู่ห้า" มีกลุ่มละห้าคำ เช่น พูดไปสองไพเบี้ย นิ่งเสียตำลึงทอง คนรักเท่าผืนหนัง คนชังเท่าผืนเสื่อ "วลีคู่หก" มีกลุ่มละหกคำ เช่น ดูช้างให้ดูหน้าหนาว ดูสาวให้ดูหน้าร้อน, ตบหัวต่อหน้าประชา มาขอขมาที่บ้าน "วลีคู่เจ็ด" มีกลุ่มละเจ็ดคำ เช่น มีเงินเขาก็นับว่าน้อง มีทองเขาก็นับว่าพี่, เอามะพร้าวห้าวไปขายสวน เอาแป้งนวลไปขายชาววัง และ "วลีคู่แปด" มีกลุ่มละแปดคำ เช่น อยู่บ้านท่านอย่าได้นิ่งดูดาย ปั้นวัวปั้นควายให้ลูกท่านเล่น เป็นต้น

จากลักษณะคล้องจองของวลีเหล่านี้ ก่อให้เกิดลักษณะวลีคล้องจองที่ไม่เคร่งครัดจำนวนคำ เป็นลักษณะการผสมผสานของวลีที่ยาวบ้าง สั้นบ้าง สลับกันเกิดขึ้น เช่น

ตักน้ำใส่กระโหลก	ชะโงกดูเงา
ชาติคางดก	ยางหัวไม่ตกไม่สบาย
ฝนตกอย่าเชื่อดาว	มีเมียสาวอย่าไว้ใจแม่ยาย
รักสนุก	มันก็ต้องทุกข์สนัด
มีเงินเขาก็นับว่าน้อง	มีทองเขาก็นับว่าพี่ ถ้ายากจนเงินทอง–พี่น้องก็ไม่มี
รักกันหนา พากันหนี	ที่เขามั่งเขามี ออกถมไป

ในลักษณะผสม และสลับ และเกี่ยวคู่ต่อเนื่องเช่นนี้ เราจะเห็นได้ว่ามีจังหวะทิ้งท้ายเป็นสร้อย หรือเป็นกลอนเพลงอยู่ในตัว อันเป็นกลอนประเภทรับสัมผัสท้ายวรรคอย่างหนึ่ง เช่น

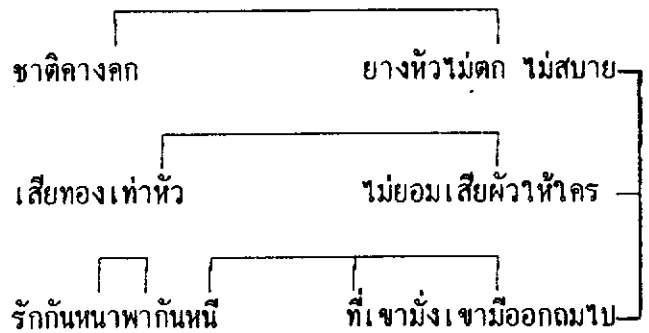

ลักษณะการส่งสัมผัสท้ายวรรคเช่นนี้ คือลักษณะของกลอนเพลงชาวบ้าน ถ้านำไปร้องเพลงชาวบ้านโดยการเพิ่มคำเข้าให้ครบจังหวะและทำนองเพลง เพียงสองสามคำ และด้วยการใช้วลีคล้องจองในภาษาประจำวันมาต่อเนื่องกัน โดยอาศัยการส่งสัมผัสและการรับสัมผัสด้วยคำท้ายวรรคเข้าช่วย ก็จะได้กลอนเพลงซึ่งเป็นลักษณะกลอนเพลงหัวเดียวของภาคกลางมากมายหลายชนิด เช่น เพลงเรือ เพลงฉ่อย เพลงอีแซว เพลงเกี่ยวข้าว เพลงพวงมาลัย ฯลฯ เป็นต้น ดังตัวอย่าง

<u>เพลงอีแซว</u> เช่น

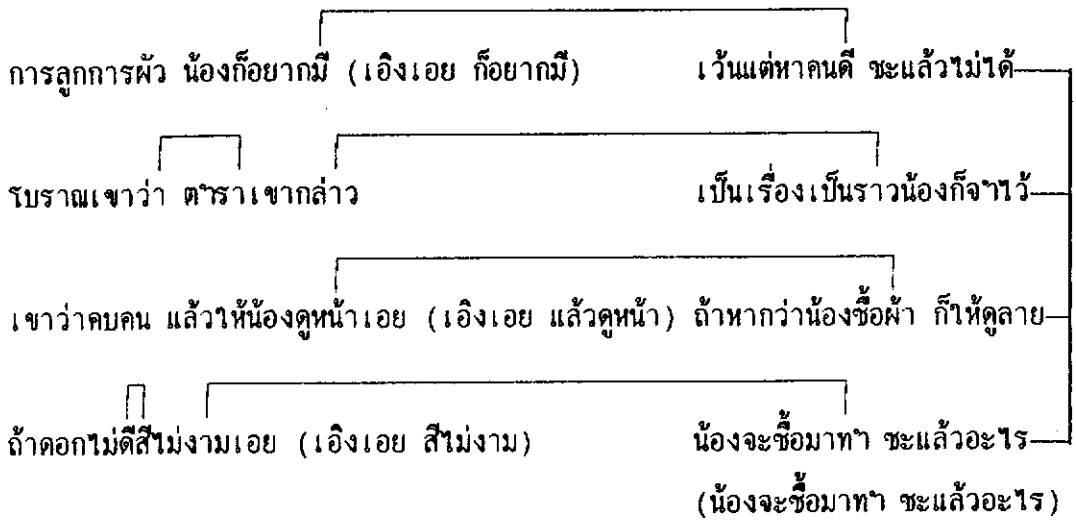

(เอนก นาวิกมูล. 2527 : 684)

<u>เพลงเรือ</u> เช่น

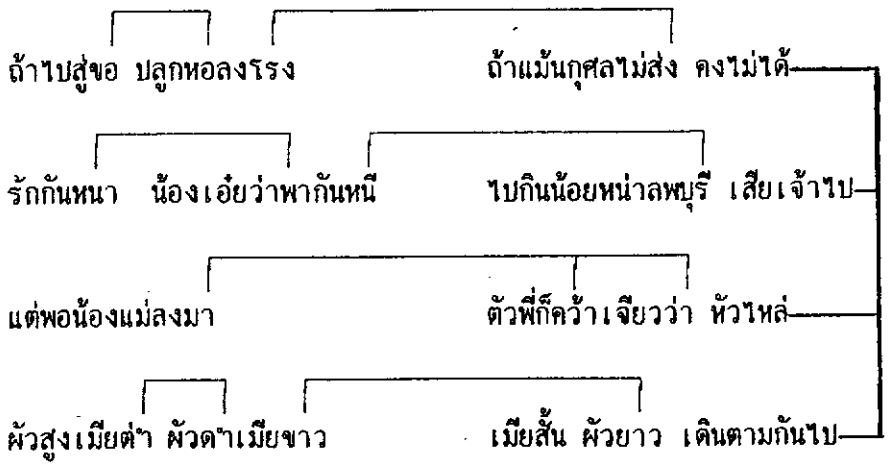

(สุกัญญา สุจฉายา. 2525 : 212)

ลักษณะกลอนเพลงหัวเดียวเหล่านี้ อาจมีลักษณะเฉพาะตัวหรือมีความแตกต่างกันในลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือหลายลักษณะที่ทำให้เพลงแต่ละชนิดมีความแตกต่างกันอันได้แก่ การขึ้นต้นเพลง การร้องรับของลูกคู่ ท่วงทำนองจังหวะ วิธีเล่น หรือโอกาสในการเล่น รวมทั้งเนื้อหาที่ร้อง เช่น เพลงเรือ ในการร้องแต่ละบทของวรรคหลักลูกคู่จะรับว่า "ฮ้าไฮ้" และพอจบบทจะรับว่า "ชะ" และเมื่อจบบทลูกคู่จะรับว่า "เชียะ เชียะ นอระนอย ระนอย ระนอย เชียะ เชียะ ฮ้าไฮ้ หรือรับว่า ฮ้าไฮ้ เชี้ยบ เชี้ยบ" ดังตัวอย่าง

ชาย เรียบเรียงเคียงประคอง สวยน้องแม่ก็ร้อง (ฮ้าไฮ้) ทูลว่า ชะ
ปลอบปลุกลูกเกิดวันทองน้อย ขุนแผนมาคอย (ฮ้าไฮ้) อยู่ที่ท่า ชะ
ให้แม่เผยพระแกลให้มาแลดูข้า เถิดแม่หญิงได้มาเถิดเอย
(ลูกคู่รับ เถิดแม่หญิงได้มาเกิดเอย ให้แม่เผยพระแกล ให้มาแลดูข้า พระแกล
ให้มาแลดูข้า เถิดแม่หญิงได้มาเกิดเอย ฮ้าไฮ้ เชี้ยบ เชี้ยบ)

(สุกัญญา สุจฉายา. 2525 : 56-58)

ในขณะที่เพลงฉ่อยซึ่งเป็นกลอนหัวเดียวเช่นเดียวกับเพลงเรือแต่การลงเพลงสามวรรคสุดท้ายของเพลงเรือจะรับสัมผัสต่างจากเพลงฉ่อย และการร้องรับของลูกคู่เพลงฉ่อยจะรับว่า "เอ่ชา ชา ชา ฉ่า ชา นอยแม่" ซึ่งเพลงฉ่อยในแต่ละถิ่นจะรับต่างกันด้วย ดังตัวอย่าง

ชาย เอิง.....เงิง เงอ.....เอ้ย
พี่ขอขอบใจแม่นวลละออ ขอบใจแม่ทองหล่อยังรักยังใคร่
ขอบใจแม่ทองอยู่คนรู้จัก ที่แม่มาสมัครก็จะรักใคร่
ผู้คนของพี่มีทำหน้าที่ทุกอย่าง ยังขาดแต่คนล้างหน้าไก่
(ลูกคู่ เอ่ชา ชา ชา ฉ่า ชา นอยแม่)

(ประเทือง คล้ายสุบรรณ์. 2522 : 72-75)

จะเห็นว่าเพลงเรือและเพลงฉ่อยต่างก็ใช้กลอนเพลงหัวเดียวเหมือนกัน แต่ก็มีลักษณะที่ต่างกันในรายละเอียด อันเป็นข้อยืนยันว่าชาวบ้านได้พัฒนาวลีคล้องจอง มาเป็นกลอนเพลงหัวเดียว แล้วสร้างเป็นเพลงชาวบ้านได้หลากหลายชนิด

จิตร ภูมิศักดิ์ กล่าวว่า นี่คือลักษณะเฉพาะอย่างหนึ่งของภาษาในตระกูลไทย-ลาว การส่งและรับสัมผัสด้วยคำท้ายวรรคเช่นนี้มีอยู่ดาษดื่นไปในกาพย์กลอนชาวบ้านของไทย ซึ่ง สุกัญญา สุจฉายา (2525 : 75-76) ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า ความเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอนนี้เป็นลักษณะเด่นของคนไทยที่ปรากฏพบในทุกภาค เมื่อถ้อยคำคล้องจองกันนี้เกิดการใช้สัมผัสและเกิดการซ้ำคำทำให้เกิดจังหวะเมื่อเปล่งเสียงพูด จังหวะที่เกิดขึ้นเมื่อผสมกับคำในภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาที่มีเสียงวรรณยุกต์กำกับมีระดับเสียงสูงต่ำเหมือนเสียงดนตรีก็สามารถสร้างทำนองที่มีจังหวะง่าย ๆ คือมีโครงสร้างซ้ำกันโดยตลอดมีลักษณะการด้นกลอนสด อันเป็นขั้นตอนแรกของการสร้างสรรค์บทเพลงของชาวบ้าน เอนก นาวิกมูล (2527 : 10) ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ในทำนองเดียวกันว่า เริ่มแรกของเพลงต่าง ๆ มาจากการที่มนุษย์รู้จักการดีดสีตีเป่าอย่างง่าย ๆ แล้วค่อยประดิษฐ์ให้พัฒนาขึ้น จากไม่มีเครื่องดนตรีมาเป็นมี จากการร้องทำนองที่ไม่เป็นแบบแผนก็เป็นแบบแผนขึ้น จากเพลงพื้นบ้านที่ใช้เสียงปรบมือให้จังหวะซึ่งเป็นเครื่องดนตรีธรรมชาติ ก็มาสู่การใช้กรับ ฉิ่ง กลอง ประกอบการเล่นเพลงพื้นบ้าน การร้องการเล่นได้ถูกดัดแปลงไปเพื่อให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนแต่ละกลุ่ม จึงทำให้เกิดเพลงพื้นบ้านชนิดต่าง ๆ ขึ้นมา เพื่อใช้ร้องในโอกาสต่าง ๆ

จากการศึกษาเพลงปฏิพากย์ภาคกลางของสุกัญญา สุจฉายา (2525 : 75-77) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายในการร้องเพลงปฏิพากย์รุ่นแรกของไทย น่าจะเป็นเพลงที่เกิดมาจากการรวมหมู่ของมนุษย์เพื่อประโยชน์ในการทำงานร่วมกัน คือ เพื่อช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดในการทำงาน และขณะเดียวกันก็เป็นการให้จังหวะในการทำงานพร้อมไปด้วยในตัว ทั้งนี้เพราะจังหวะของการทำงาน หรือจังหวะของการเคลื่อนไหวตัวและจังหวะของเพลงปฏิพากย์เป็นจังหวะเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากเพลงเกี่ยวข้าว พอถึงบทร้องกระทุ้งว่า เฮ้ เฮ้ จะเป็นจังหวะที่ลงเคียวพันต้นข้าวดังฉับ หรือเพลงเตะข้าว พอถึงบทกระทุ้งว่า ตั้งนะตั้ง ก็เป็นจังหวะเดียวกับที่ออกแรงใช้เท้าเตะข้าวให้กองรวมกัน ดังนั้นเพลงที่เกี่ยวข้องกับการผลิต ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการดำรงชีวิตของคนไทยจึงน่าจะเป็นเพลงรุ่นแรกสุด ไม่ว่าจะเป็น

เพลงเต้นกำรำเคียว เพลงเกี่ยวข้าว เพลงสงฟาง เพลงพานฟาง หรือเพลงเตะข้าว ล้วนแต่เป็นเพลงที่เกิดจากการทำงานร่วมกันของชาวนาทุกคนที่ทำงาน และทุกคนมีส่วนในการสร้างสรรค์เพลง เพราะฉะนั้นเนื้อร้องจึงสั้น และคำร้องต้องง่ายเพื่อสะดวกในการร้องโต้ตอบ จึงปรากฏมีการซ้ำวรรคเดิม และมีบทลูกคู่คงเดิมเพื่อให้เวลาคิดร้องโต้ตอบบทใหม่

เมื่อการเก็บเกี่ยวพืชผลเสร็จ ชาวนาไทยจะใช้เวลาพักผ่อนและแสวงหาความสนุกสนาน ซึ่งตรงกับเทศกาลตรุษสงกรานต์อันเป็นเทศกาลขึ้นเริงประจำปี เพลงปฏิพากย์ที่เกิดในช่วงเทศกาลนี้จะมีจุดประสงค์เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน ชายหญิงจะร้องเพลงโต้ตอบมีเนื้อหาในเชิงเกี้ยวพาราสี เพลงที่เกิดขึ้นในระยะแรก ๆ จึงเป็นเพลงปฏิพากย์สั้น เป็นเพลงประกอบการละเล่นบ้าง เป็นเพลงปรับบ้าง เพลงเหล่านี้มีลักษณะเช่นเดียวกับเพลงที่เกี่ยวข้องกับการผลิต เพราะเป็นเพลงที่เกิดจากการรวมหมู่ ทุกคนมีส่วนร่วมสร้างสรรค์ในระยะหลังจึงเริ่มผูกเรื่องให้ซับซ้อนขึ้น มีการสมมุติบทบาททำให้มีลักษณะเป็นการแสดง จึงเกิดเพลงปฏิพากย์ยาวขึ้น กลุ่มคนร้องกับคนฟังเริ่มแยกจากกัน แต่คนฟังยังมีส่วนร่วมในการร้องรับ และเมื่อเพลงได้พัฒนาไปเป็นมหรสพชนิดหนึ่ง คนฟังจะแยกออกจากคนร้องอย่างเด็ดขาด ซึ่งผู้ร้องจะต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ มีปฏิภาณว่องไว มีการฝึกฝนมาโดยตรงจนมีความเชี่ยวชาญที่เรียกว่า "พ่อเพลงแม่เพลง" เมื่อเพลงพื้นบ้านได้พัฒนาจนถึงระดับมหรสพแล้วจะไม่ใช่เพลงของกลุ่มชนอีกต่อไป และกลายเป็นอาชีพหนึ่งที่ต้องมีการว่าจ้างไปแสดง ดังเช่นในปัจจุบันมีการตั้งคณะเล่นแสดงตามงานต่าง ๆ เช่น เพลงฉ่อย เพลงอีแซว เป็นต้น

จากวิวัฒนาการดังกล่าว เพลงพวงมาลัย จึงถือกำเนิดเกิดขึ้นมาจากภูมิปัญญาของชาวบ้านในบริเวณภาคกลาง ที่ได้ประดิษฐ์แบบแผนของเพลงพวงมาลัยขึ้นเพื่อ แสดงภูมิปัญญาแห่งตน และเพื่อใช้ร้องเล่นในกลุ่มของตนตามโอกาสต่าง ๆ โดยมีวิวัฒนาการทางภาษาและเพลงพื้นบ้านชนิดอื่นเป็นต้นแบบ

<u>ความเป็นมาของการเล่นเพลงพวงมาลัย</u>

เพลงพวงมาลัย จะเริ่มเล่นมาตั้งแต่เมื่อใดไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด ปรากฏแต่หลักฐานจากคำบอกเล่าต่อ ๆ กันมา ว่าได้รับการสืบทอดกันมาตั้งแต่ครั้งปู่ย่าตายาย ดังที่หลายท่านที่สืบค้นเรื่องเพลงพวงมาลัยได้กล่าวไว้ เช่น เอนก นาวิกมูล (2533 : 25) ได้

สอบถามแม่เพลง พ่อเพลง ชาวสุพรรณบุรีถึงการละเล่นในงานวัดป่าเลไลยก์เมื่อ 50 ปีก่อน ว่านอกจากเพลงฉ่อย เพลงอีแซว ที่เล่นกันแล้ว ก็มีเพลงพวงมาลัยและเพลงระบำบ้านไร่ ซึ่งเพลงทั้งสองชนิดนี้ดูจะเก่ายิ่งกว่าเพลงฉ่อย เพลงอีแซว และเป็นเพลงที่เล่นกันแพร่หลายมากในบริเวณภาคกลาง มักร้องเล่นยามตรุษสงกรานต์เป็นพื้น แต่ไม่ค่อยมีใครนำมาร้องเป็นอาชีพและจากการที่เอนก นาวิกมูล (2527 : 330) ได้คำนวณตามอายุของแม่เพลง พ่อเพลง ผู้ให้ข้อมูล ได้อนุมานอายุของเพลงชนิดนี้ว่า น่าจะเป็นเพลงเก่าที่มีอายุนับร้อยปี ซึ่งก็ตรงกับที่บันทึกไว้ในหนังสือ "วัฒนธรรมไทย" ที่กล่าวถึงประวัติของเพลงพวงมาลัยว่า "เป็นการเล่นพื้นเมืองอย่างหนึ่งมีมาแต่โบราณ ตามทางสืบสวนได้ความว่ามีการเล่นกันมากกว่า 100 ปี" (กระทรวงมหาดไทย. 2507 : 12) และสุกัญญา สุจฉายา (2525 : 66) ได้กล่าวไว้ในประวัติของเพลงอีแซวว่า "เพลงอีแซวมีกำเนิดในสมัยเดียวกับเพลงเหย่ยของกาญจนบุรี คือราว ๆ 60 ปี โดยมีเพลงพวงมาลัยเป็นต้นแบบของเพลงทั้งสอง เพลงพวงมาลัยจึงน่าจะมีอายุร่วมร้อยปีหรือมากกว่านั้น และจากการที่ผู้วิจัยได้สืบสาวถึงประวัติความเป็นมาของเพลงพวงมาลัยในพื้นที่ที่เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม พบว่า ส่วนใหญ่ต้นตระกูลรุ่นปู่ย่าตายายของพ่อเพลงแม่เพลงจะเล่นเพลงเป็น และได้รับการสืบทอดต่อ ๆ กันมาถึงรุ่นพ่อเพลง แม่เพลง ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 50-80 ปี บางท่านจดจำมาจากพ่อเพลง แม่เพลงในหมู่บ้าน หรือหมู่บ้านใกล้เคียงมาฝึกร้องเล่นจนมีความชำนาญ การสืบทอดต่อ ๆ กันมานี้จึงเป็นการยืนยัน "ความเก่า" ของเพลงพวงมาลัยได้เป็นอย่างดี ซึ่งประวัติของเพลงพวงมาลัยนี้ได้ถูกบันทึกไว้ในเนื้อร้องของเพลงพวงมาลัยหลายสำนวน ดังนี้

เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
มันกรุดมันกรานต์มันเป็นงานของหลวง ก็เล่นกันแต่พวงมาลัย
มาแต่ปู่ย่าตายาย มีกันมาหลายปีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 5/1 นางทวี พรหมชนะ)

เรื่องราวทั้งหลายแม่สมัยโบราณ มันก็มีมานานแล้วพี่น้องไทย
ยามกรุดสงกรานต์แต่เป็นงานปี แต่พอสิ้นเดือนสี่เรียกว่ามีใหม่
ยามกรุดสงกรานต์มันเป็นงานหลวง เขาก็เล่นกันแต่พวงมาลัย...

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/78 นายขวัญเมือง สังข์ทอง)

จากเนื้อร้องของเพลงพวงมาลัยที่ยกมาเป็นตัวอย่างนั้น จะเห็นได้ว่าการเล่นเพลงชนิดนี้ได้รับการสืบทอดมาแต่โบราณ และเป็นเพลงที่นิยมเล่นกันในช่วงเทศกาลตรุษสงกรานต์ ซึ่งถือว่าเป็นวันขึ้นปีใหม่ของไทยแต่โบราณมีเทศกาลเฉลิมฉลองดังปรากฏอยู่ในพระราชกำหนดกฎมณเทียรบาลครั้งกรุงศรีอยุธยา เป็นโบราณมงคลราชพิธีซึ่งพระมหากษัตริย์ได้ทรงกระทำเป็นพิธีการประจำพระนครทำเพื่อจะให้เป็นสวัสดิมงคลแก่พระนคร และพระเจ้าแผ่นดินพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการตลอดจนประชาราษฎรทั้งปวง และได้รับการสืบทอดมาจนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ เพิ่งมาเปลี่ยนใช้วันที่ 1 มกราคม เป็นวันขึ้นปีใหม่เมื่อสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ส่วนประเพณีสงกรานต์ยังคงไว้ตามเดิมและได้รับการสืบทอดจนมาถึงปัจจุบัน โดยประชาชนส่วนใหญ่ยังถือว่าตรุษสงกรานต์เป็นวันขึ้นปีใหม่ของไทยอยู่ ชาวบ้านยังถือว่าเป็น "งานหลวง" ซึ่ง "เขาก็เล่นกันแต่พวงมาลัย" ดังที่กล่าวไว้ในเพลง ซึ่งถ้านับจากประเพณีตรุษสงกรานต์ที่ได้รับการสืบทอดมาตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี และเพลงพวงมาลัยเกิดขึ้นในช่วงใดช่วงหนึ่งในสมัยกรุงศรีอยุธยา หรือกรุงรัตนโกสินทร์ เพลงชนิดนี้ก็เป็นเพลงที่เก่าแก่เพลงหนึ่ง แต่แปลกที่ไม่มีการกล่าวถึงหรือมีการบันทึกถึงเพลงชนิดนี้เลยในวรรณคดีลายลักษณ์ ทั้งในสมัยกรุงศรีอยุธยา และกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น หรือในหนังสือเพลงพื้นเมือง

หลักฐานทางเอกสารที่กล่าวถึงเรื่อง "เพลงพวงมาลัย" ที่เก่าแก่เท่าที่พบในขณะนี้คือในสมัยรัชกาลที่ 5 เริ่มมีการบันทึกเรื่องราวของเพลงพื้นบ้านไว้เป็นหลักฐานเมื่อ พ.ศ. 2431 สมาชิกหอพระสมุดวชิรญาณเลือกสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศเป็นสภานายกหอพระสมุดฯ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชยังทรงพระเยาว์อยู่ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงรับพระราชบัญชาแทนพระองค์ทรงขอแรงสมาชิกให้ช่วยกันแต่ง

ส่งมาลงพิมพ์ในหนังสือวชิรญาณวิเศษ ใครจะแต่งเรื่องอะไรก็รับเรื่องนั้นไปแต่งถวาย จึงมีหนังสือดี ๆ เกิดขึ้นมาก แต่หนังสือไม่สามารถพิมพ์ลงในหนังสือวชิรญาณได้หมดในคราวเดียว ทำให้หนังสือเหล่านั้นกระจัดกระจาย ต่อมาหอสมุดพระนครได้คัดเลือกหนังสือที่พิมพ์ไว้ในหนังสือวชิรญาณ เอามาพิมพ์เป็นเล่มเฉพาะเรื่องบ้าง จัดพิมพ์เป็นภาคตามประเภทบ้าง จึงเกิดหนังสือลัทธิธรรมเนียมต่าง ๆ 26 ภาคด้วยกัน เฉพาะเรื่องลัทธิธรรมเนียมต่าง ๆ ภาคที่ 25 ที่พระวินิจวรรณการ (แสง สาลิตุล) ได้รวบรวมบทเล่นเพลงพื้นบ้านต่าง ๆ พร้อมทั้งอธิบายลักษณะของเพลง และวิธีเล่นไว้ 14 เพลง ได้แก่ เพลงโคราช เพลงฉ่อย เพลงเรือ เพลงเกี่ยวข้าว เพลงสงฟาง เพลงพิษฐาน เพลงพวงมาลัย เพลงระบำ เพลงปรบไก่ เพลงเทพทอง เพลงชาวเหนือ เพลงชาวใต้ เพลงสวรรค์ และเพลงพาดควาย โดยคัดเลือกบทเพลงที่เป็นของเก่ามาไว้ (กรมศิลปากร. 2516 : 21-28) หนังสือลัทธิธรรมเนียมภาคที่ 25 นี้ พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ 25 ตุลาคม พ.ศ.2479

นอกจากนี้ยังพบในหนังสือ "อัมพวาสมัย" ฉบับวันที่ 28 ตุลาคม ร.ศ.122 ซึ่งตรงกับ พ.ศ. 2446 หน้า 400 ได้กล่าวถึงงานพระราชทานเสมาเด็กที่บริเวณท้องสนามหลวง กระทรวงมหาดไทยในสมัยนั้นได้จัดให้มีมหรสพต่าง ๆ ให้แก่เด็กและผู้ปกครองชม ได้แก่ งิ้ว หุ่นกระบอก วงแคนลาวสระบุรี กลองเส็งนครศรีธรรมราช เพลงนครราชสีมา ฯลฯ และเพลงพวงมาไลยราชบุรี 1 วง (เอนก นาวิกมูล และมนัส พูลผล. 2532 : 45 ; อ้างอิงมาจาก อัมพวาสมัยฉบับวันที่ 28 ตุลาคม 2446 : 400)

จากหลักฐานทางเอกสารเก่าแก่ทั้ง 2 ฉบับนี้ ทำให้สืบสาวความเป็นมาของเพลงพวงมาลัยได้ว่า น่าจะมีมาแต่ครั้งรัตนโกสินทร์ตอนต้นเป็นอย่างน้อย จากข้อมูลดังกล่าวยังแสดงให้เห็นว่า เพลงพวงมาลัยนั้นเดิมเป็นเพลงขนาดสั้นที่ใช้ร้องเป็นเพลงปรับในการเล่นกีฬาพื้นบ้านต่อมาจึงกลายเป็นเพลงร้องโต้ตอบขนาดยาว และคงจะเป็นเพลงเก่าที่ร้องเล่นกันมานานจนเพลงเริ่มเสื่อมความนิยมลงแล้ว และเป็นเพลงร่วมสมัยกับเพลงโคราช เพลงฉ่อย เพลงเรือ เพลงระบำ เพลงเกี่ยวข้าว ฯลฯ แต่ไม่ใช่เพลงอาชีพอย่างเพลงฉ่อยหรือเพลงโคราช จึงทำให้มีการเปลี่ยนแปลงช้าและยังคงรูปแบบของการเล่นแบบเดิมไว้ได้

ตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมา การละเล่นพื้นบ้านยังเป็นที่นิยมอยู่ แต่ก็มีเพลงเกิดขึ้นใหม่อีกหลายชนิดและเกิดการแสดงแบบใหม่ขึ้น เช่น ลิเก

ลำตัด ในสมัยนี้มีการนำเพลงพื้นบ้านหลายชนิดมาพิมพ์เป็นหนังสือเล่มและบันทึกลงแผ่นเสียง เช่น เพลงฉ่อย เพลงระบำชาวไร่ และเพลงโคราช เป็นต้น แต่ไม่ปรากฏว่ามีการกล่าวถึงเรื่องเพลงพวงมาลัยไว้ที่ใดอีก จนกระทั่งหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง

ต่อมาในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เป็นสมัยที่มีการเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก มีการตั้งสภาวัฒนธรรมขึ้น เพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นไทย มีการออกพระราชกฤษฎีกาควบคุมการแสดงละครขึ้นในปี พ.ศ.2485 (สุกัญญา สุจฉายา. 2525 : 86-89) นอกจากนี้ในปีพ.ศ.2486 กรมศิลปากรได้กำหนดระเบียบการควบคุมการละเล่นพื้นเมืองขึ้น โดยวางระเบียบไว้ 6 ข้อ การละเล่นพื้นเมืองที่อนุญาตให้เล่นได้โดยไม่ต้องขออนุญาตมี 18 ชนิด ได้แก่ เพลงเกี่ยวข้าว เพลงเรือ เพลงพวงมาลัย เพลงปรบไก่ เพลงระบำ รำมงคลรุ่ม กุลาตีไม้ ระเบ็ง รองเง็ง ราโคม งูกินหาง ฉุยฉาย ช่วงชัยรำ ชักซา ชอเมือง ฟ้อนเชิง หมอลำหมอแคน และแม่ศรี ในขณะเดียวกันก็ได้รวบรวมการละเล่นพื้นเมืองทั้ง 18 ชนิดบันทึกไว้ โดยจัดพิมพ์เป็นหนังสือชื่อ "วัฒนธรรมไทยเรื่องการเล่นพื้นเมือง" ในหนังสือเล่มนี้ได้กล่าวถึงรายละเอียดด้านประวัติความเป็นมาและวิธีเล่นเพลงชนิดต่าง ๆ ดังกล่าวไว้ค่อนข้างสมบูรณ์ โดยเฉพาะเรื่องเพลงพวงมาลัย ในหนังสือเล่มนี้ได้กล่าวถึงเรื่องการเล่นเพลงพวงมาลัยที่สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่พบและได้เป็นข้อมูลให้ผู้สนใจเพลงพื้นบ้านใช้อ้างอิงตลอดมา และทำให้พอจะสืบค้นถึงเรื่องราวของเพลงพวงมาลัยได้ในสมัยต่อมา ในขณะเดียวกันกฎเกณฑ์ที่กำหนดให้การเล่นพื้นเมืองต้องอยู่ในระเบียบดังกล่าว 6 ข้อ อันได้แก่

1. เป็นการเล่นรื่นเริงตามฤดูกาลหรือประเพณี

2. สถานที่แสดงต้องให้เป็นที่เหมาะพอสมควร ห้ามมิให้แสดงตามถนนหนทาง เว้นแต่จะจัดบนยานพาหนะเป็นอันเหมาะสม

3. การแสดงต้องเป็นไปอย่างอารยชน ไม่แสดงโดยอาหารวิตถารผิดปกติวิสัย หรือลามากอนาจาร หรือน่าหวาดเสียว

4. ถ้อยคำที่ใช้ในการแสดงต้องสุภาพ ไม่หยาบโลน หรือเสื่อมเสียศีลธรรมและวัฒนธรรม

5. การแต่งกายต้องให้ถูกต้องตามรัฐนิยมโดยเหมาะสมกับสภาพแห่งท้องถิ่น

191081

6. เครื่องบรรเลงต้องมีลักษณะสุภาพเป็นอารยะ

ข้อจำกัดเหล่านี้ สุกัญญา สุจฉายา (2525 : 88) กล่าวว่า มีผลกระทบโดยตรงต่อเพลงปฏิพากย์ยาวที่เป็นการแสดง โดยเฉพาะข้อที่ห้ามใช้คำหยาบโลนมีผลทำให้พ่อเพลงแม่เพลงไม่สามารถว่าเพลงดังเดิมได้ บางท่านจึงเลิกเล่นไปตั้งแต่ครั้งนั้น ประกอบกับรัฐบาลสนับสนุนการรำวงซึ่งประดิษฐ์ขึ้นใหม่ บังคับให้ข้าราชการฝึกซ้อมทุกวันพุธตอนบ่าย และสนับสนุนประชาชนรำวงกันทุกโอกาส รำวงจึงแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว ส่วนเพลงปฏิพากย์ดั้งเดิมก็ค่อย ๆ เสื่อมความนิยมลงตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ซึ่งเหตุผลดังกล่าวก็ตรงกับที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามในพื้นที่ได้ทั้งจากการบันทึกอยู่ในเนื้อร้องของเพลงพวงมาลัย และจากการบอกเล่าของวิทยากรถึงการที่เพลงพวงมาลัยซึ่งเป็นเพลงปฏิพากย์ชนิดหนึ่งเสื่อมความนิยมลง

วิทยากรหลายท่าน โดยเฉพาะผู้ที่เป็นพ่อเพลงแม่เพลงเล่าให้ฟังว่า สมัยที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ประกาศใช้รัฐนิยมเพื่อสร้าง "ไทยใหม่" และกำหนดระเบียบในการเล่นพื้นเมืองนั้น มีผลกระทบถึงการกิน การแต่งกาย และการเล่นเพลงพื้นบ้านในท้องถิ่น เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ขัดกับวิถีชีวิตประจำวันของชาวบ้านมาก เช่น การห้ามกินหมาก การให้ผู้หญิงเปลี่ยนจากนุ่งโจงกระเบนมาเป็นการนุ่งผ้าถุง และผู้ชายเปลี่ยนจากการนุ่งโจงกระเบนมาเป็นการนุ่งกางเกงอีกทั้งกฎเกณฑ์ในการเล่นพื้นบ้านทั้ง 6 ข้อ ทำให้ไม่สะดวกในการเล่น พ่อเพลงแม่เพลงส่วนใหญ่จึงเลิกเล่นเพลงตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา จะมีเล่นกันอยู่บ้างก็ไม่แพร่หลายเหมือนก่อน จะเล่นเฉพาะบางครั้งบางคราวเท่านั้น ผลกระทบดังกล่าวแสดงออกมาในเพลงพวงมาลัย ดังตัวอย่าง

ข้าจะเล่าเหตุผลตั้งแต่ต้นเดิมมา
จะเล่าละลอกพี่จะบอกให้เห็น
หรอกว่าพวงมาลัยมาสมัยโบราณ
พ.ศ.แปดสี่ย่อมมีกันมา
เมื่อญี่ปุ่นผ่านไทยร่วมสมัยเป็นมิตร
บ้านในรึก็บอกบ้านนอกรึกก็เล่า
นิจจาแม่ขวัญใจ
ชี้ช่องบอกเช่นมาเรื่องพวงมาลัย
นี่พี่เลิกมานานแล้วแม่ขวัญใจ
เมื่อกรงเดือนพฤษภาผมยังจำไว้ได้
เขาไปรบอังกฤษแล้วพี่น้องไทย
หนังสือพิมพ์ลงข่าวทั่วประเทศไทย

คนแก่คนเฒ่าไทยเราล้ำยาก
เมื่อก่อนเราจุงกระเบนเขามาเกณฑ์ให้นุ่งถุง
ให้เอาไว้ผมยาวใส่รองเท้านุ่งชิ้น
มาตั้งแต่ครั้งนั้นมาจนป่านเช่นนี้
และพี่พวงมาลัยพี่ก็ไม่ได้เล่น
คิดถึงแต่พวงมาลัย
ต้องอดพลูอดหมากขุดหลุมหลบภัย
บ้านเมืองมันยุ่งแล้วกันใหญ่
เกือกแตะถุงตีนสวมร้องเท้าผ้าใบ
สี่สิบกว่าปีถ้ามันคงจะได้
เดี๋ยวนี้พี่เป็นแล้วเมื่อไร
เลิกกันมาได้นานเอย

(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 3/78)

จากเหตุผลดังกล่าวประกอบกับความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ส่งผลให้ศิลปะซึ่งเคยเป็นเรื่องของความบันเทิงเปลี่ยนรูปมาเป็นศิลปะเพื่อการค้า และเกิดความบันเทิงในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นเพลงพื้นบ้านที่เคยได้รับความความนิยมจึงค่อย ๆ เลือนหายไป โดยเฉพาะเพลงพวงมาลัยปรากฏว่ายังพอมีหลงเหลืออยู่และยังได้รับความนิยมในบางถิ่น เช่น ในจังหวัดกาญจนบุรีและสุพรรณบุรี

จากประวัติความเป็นมาของเพลงพวงมาลัย ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ให้เห็นถึง ถิ่นกำเนิด วิวัฒนาการและการแพร่กระจาย ดังนี้

1. <u>ถิ่นกำเนิดของเพลงพวงมาลัย</u>

ด้านถิ่นที่ปรากฏของเพลงพวงมาลัย จากการรวบรวมข้อมูลพบว่า เพลงพวงมาลัยที่ใช้ร้องโต้ตอบ มีแพร่กระจายอยู่ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันตก ในเขตภาคกลางด้านตะวันตกและตอนล่างพบในจังหวัดอ่างทอง สุพรรณบุรี กาญจนบุรี นครปฐม ราชบุรี และเพชรบุรี จากถิ่นที่ปรากฏของเพลงพวงมาลัยนี้ เมื่อสำรวจดูพบว่า เป็นชุมชนไทยดั้งเดิมที่มีมาก่อนกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี อยู่ในระหว่าง พ.ศ.1600-2000 ซึ่งนักโบราณคดีและผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะไทยสันนิษฐานจากหลักฐานทางศิลปะด้านต่าง ๆ ที่พบในบริเวณนี้ที่เรียกว่า "ศิลปอู่ทอง" ยืนยันได้ว่าชุมชนแถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาและบริเวณตั้งแต่สุโขทัยลงมาจนถึงเพชรบุรี มีศิลปะสกุลช่างอู่ทองปรากฏอยู่ทั่วไป สกุลช่างอู่ทองนี้มีอายุเก่าแก่กว่าศิลปอยุธยา

เกิดขึ้นก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี อันเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าชุมชนบริเวณนี้เป็นชุมชนไทยดั้งเดิม (จิตร ภูมิศักดิ์ 2524 : 333-379) ข้อมูลนี้สอดคล้องกับข้อมูลที่พบว่ามีเพลงพวงมาลัยปรากฏอยู่

จากข้อมูลทางด้านเอกสารที่มีผู้กล่าวถึง และจากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการหลายท่าน พอจะประมวลถึงถิ่นกำเนิดของเพลงพวงมาลัยได้สองประเด็น ดังนี้

ประเด็นแรก นายไสว วงษ์งาม พ่อเพลงชาวสุพรรณบุรี ได้ให้ข้อสังเกตว่า น่าจะมาจากแถวเพชรบุรี ซึ่งตรงกับบทเพลงพวงมาลัยบทหนึ่ง ที่กล่าวถึงกำเนิดของเพลงว่าเกิดที่เพชรบุรี ดังตัวอย่าง

เอ้อระเหยลอยไป เพลงพวงมาลัยนั้นหรือจำ
ทราบว่าแรกเกิดที่เพชรบุรี การลอยอัคคีในคงคา
เพ็ญเดือนสิบสองลอยกระทง บูชาองค์พระศาสดา
ผ้าป่ากฐินและตรุษสงกรานต์ หรือคราวมีงานในท้องนา
เจ้าช่อมะกอกเจ้าดอกจำปา ร้องเล่นกันมานานเอย

(ประเทือง คล้ายสุพรรณ์. 2522 : 84)

ซึ่งตรงกับที่กระทรวงมหาดไทยบันทึกไว้ (สุกัญญา สุจฉายา. 2525 : 46) ซึ่งเรื่องนี้ เจนภพ จบกระบวนวรรณ (2525 : 205-209) ได้แสดงความคิดไว้ว่าไม่น่าจะใช่ เพราะเป็นเนื้อเพลงพวงมาลัยที่แต่งขึ้นใหม่โดยกระทรวงมหาดไทยในสมัยนั้น

ประเด็นที่สอง นักวิชาการหลายท่านกล่าวว่า น่าจะเป็นเพลงเพลงพื้นเมืองที่เกิดในละแวกภาคกลางแถบลุ่มน้ำเจ้าพระยามากกว่า จากการสัมภาษณ์ อาจารย์ ล้อม เพ็งแก้ว ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทยท่านหนึ่ง ที่อยู่ที่จังหวัดเพชรบุรี ท่านได้แสดงความคิดเห็นเช่นเดียวกันว่าคนมักจะพลงเชื่อว่าเพลงพวงมาลัยเกิดที่เพชรบุรี ตามที่ปรากฏในหนังสือวัฒนธรรมไทย ซึ่งความจริงไม่น่าเป็นเช่นนั้น เพราะเพชรบุรีไม่ใช่ถิ่นเพลง เพลงชนิดนี้น่าจะเกิดแถวสุพรรณบุรีซึ่งเป็นถิ่นเพลงมากกว่า แล้วแพร่กระจายมาเพชรบุรี และนิยมเล่นกันในสมัยก่อน แต่ปัจจุบันไม่มีเล่นกันแล้ว อาจารย์ล้อม เพ็งแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ วิบูลย์ ศรีดำจันทร์ เป็น

ผู้สัมภาษณ์ ณ วิทยาลัยครูเพชรบุรี เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ.2536) เช่นเดียวกันกับศิวกานท์ ปทุมสูติ ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า เพลงพวงมาลัยน่าจะเกิดแถวจังหวัดสุพรรณบุรีและกาญจนบุรี แล้วแพร่กระจายออกไปยังถิ่นอื่น เพราะสองจังหวัดนี้เป็นถิ่นเพลงนี้เป็นถิ่นเพลงที่พบเพลงพื้นบ้านอยู่เป็นจำนวนมาก และยังให้ข้อสังเกตว่าเมื่อพิจารณาคำขึ้นต้นเพลงพวงมาลัยที่ขึ้นต้นว่า "เอ้อระเหยลอยมา" จะเห็นได้ว่ามีภาษาที่เป็นพื้นเสียง "เหน่อ" แบบภาษาพูดของคนสุพรรณบุรีและกาญจนบุรี ปรากฏอยู่ด้วย (ศิวกานท์ ปทุมสูติ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ วิบูลย์ ศรีคำจันทร์ เป็นผู้สัมภาษณ์ ณ วัดปทุมวนาราม จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2536)

จากข้อมูลต่าง ๆ พอจะอนุมานได้ว่า เพลงพวงมาลัยน่าจะมีถิ่นกำเนิดบริเวณจังหวัดสุพรรณบุรีและกาญจนบุรี แล้วแพร่กระจายไปยังจังหวัดอื่น ๆ ตามที่ปรากฏว่ามีการเล่นเพลงชนิดนี้อยู่ นอกจากนี้จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า พ่อเพลงแม่เพลงที่เริ่มฝึกเล่นเพลงด้วยการเล่นเพลงพวงมาลัยเป็นเพลงเริ่มแรกจนคล่องทำนองแล้วจะสามารถต้นเพลงพวงมาลัยร้อง โต้ตอบได้ดี และร้องกลอนได้ยาวมากในแต่ละบท และสามารถร้องเพลงพื้นบ้านชนิดอื่น เช่น เพลงฉ่อย เพลงอีแซว เพลงยั่ว เพลงเหย่ย ได้ดีอีกด้วย แต่พ่อเพลงแม่เพลงที่ไม่ถนัดเล่นเพลงพวงมาลัย คือหัดเพลงจากเพลงชนิดอื่น เช่น เพลงฉ่อย เพลงอีแซว หรือเพลงเหย่ย มาก่อนแล้วมาเล่นเพลงพวงมาลัยจะร้องเพลงไม่ค่อยออก หรือร้องเพลงพวงมาลัยได้สั้น ๆ เนื้อหาแต่ละบทจะไม่ยาวและวกวนไม่ต่อเนื่องกัน ดังจะเห็นได้จากข้อมูลที่ได้บางส่วน และเมื่อร้องเล่นไปเสียงจะเพี้ยนเปลี่ยนทำนอง ไม่ใช่ทำนองเพลงพวงมาลัย ดังนั้นข้อมูลที่ปรากฏว่ายังมีการเล่นเพลงชนิดนี้อยู่และยังมีผู้ร้องเพลงพวงมาลัยได้มากคนจึงน่าจะเป็นถิ่นกำเนิดของเพลง เนื่องจากเพลงพวงมาลัยเป็นเพลงเก่า คนที่ฝึกเพลงพวงมาลัยมาโดยตรงเท่านั้นจึงจะร้องได้ดีและถูกทำนอง

2. <u>วิวัฒนาการและการแพร่กระจาย</u>

จากการศึกษาประวัติความเป็นมาของเพลงพวงมาลัย ทั้งจากเอกสารและจากการสัมภาษณ์วิทยากร รวมทั้งจากการสอบถามจากผู้สนใจเพลงพื้นบ้านหลายท่าน ปรากฏข้อมูลที่ได้ตรงกันว่า การเล่นเพลงพวงมาลัยนั้น เดิมเป็นเพลงสั้น ๆ ที่ใช้เป็นเพลงปรับในการ

เล่นกีฬาพื้นบ้านหลายชนิด เช่น ช่วงชัยรำ หรือ ลูกช่วง ไม้หึ่ง หับปลาร้า หรือ "ฮับ" วิ่งวัว ในเทศกาลตรุษสงกรานต์ เป็นต้น คือเป็นเพลงที่ผู้ชนะในการเล่นกีฬาพื้นบ้านดังกล่าวร้องให้ฝ่ายแพ้รำ ถ้าฝ่ายชายชนะก็ร้องให้ฝ่ายหญิงรำและร้องเป็นเชิงเกี้ยว แต่ถ้าฝ่ายหญิงชนะก็จะร้องให้ฝ่ายชายรำและร้องว่าต่าง ๆ นานา บางทีก็ร้องโต้ตอบถามบ้านช่องและอาชีพกัน (พระวินิจวรรณการ. 2516 : 27-28 ; มนตรี ตราโมท. 2497 : 53) ซึ่งเพลงพวงมาลัยที่นำมาใช้ร้องบรับกันนี้ เป็นเพลงพวงมาลัยที่มีบทร้องสั้น ๆ เพียง 3 บท ก็ลงเพลงและเป็นเพลงที่สามารถร้องกันได้ทั่วไปเพราะมีบทเก่าอยู่ ไม่ใช่เพลงปฏิภาณแต่เป็นเพลงที่จำกันมาร้องต่อ ๆ มาและเป็นเพลงที่มีจังหวะเร็ว (เจนภพ จบกระบวนวรรณ. 2525 : 208-214) เพลงพวงมาลัยชนิดนี้มีพบอยู่ทั่วไปในจังหวัดต่าง ๆ และการร้องก็คล้ายคลึงกัน ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้นำเพลงพวงมาลัยสั้นมาดัดแปลงเป็นเพลงราวงหลายเพลง (สุกัญญา สุจฉายา. 2525 : 46-47) ต่อมาในบางถิ่นได้คิดดัดแปลงเพลงพวงมาลัยสั้น มาเป็นเพลงร้องโต้ตอบเพื่อใช้สลับกับการละเล่นชนิดอื่นช่วงเทศกาลตรุษสงกรานต์ในเวลากลางคืนเพื่อพักเหนื่อย ในระยะแรกยังเป็นการโต้ตอบเกี้ยวพาราสีกันเป็นเพลงสั้น ๆ ไม่เป็นเรื่องเป็นราว เมื่อช่วงตรุษติดต่อกับสงกรานต์มีระยะยาวนานบางปีมีการเล่นติดต่อกันเป็นเดือน การเล่นเพลงพวงมาลัยจึงพัฒนาขึ้นมาเป็นเรื่องราวโดยเริ่มจากบทเกริ่น บทประหรือบททักทาย บทผูกรัก จนถึงบทสู่ขอหรือลักหาพาหนี และบทจากหรือบทลา ในระยะหลังเมื่อเพลงพวงมาลัยเป็นที่นิยมจึงมีผู้นำไปเล่นเป็นมหรสพในประเพณีต่าง ๆ ขึ้น เช่น งานรดน้ำดำหัว งานบวช งานแต่งงานการทอดกฐิน การทอดผ้าป่า เป็นต้น เพื่อให้ผู้ที่มาในงานได้เล่นเพื่อความบันเทิงเป็นมหรสพอย่างหนึ่งและมีการซักถามถึงประเพณีที่เล่นเพลงพวงมาลัยนั้นในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งบางครั้งมีการซักถามโต้ตอบกันด้วยคดีโลกคดีธรรม แต่ส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องเกี้ยวพาราสี (นายดอกรัก สงวนศักดิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ วิบูลย์ ศรีดำจันทร์ เป็นผู้สัมภาษณ์ ณ บ้านเขาศาลา อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ.2534 และ นายขวัญเมือง สังข์ทอง ผู้ให้สัมภาษณ์ วิบูลย์ ศรีดำจันทร์ เป็นผู้สัมภาษณ์ ณ บ้านรกช้าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรีเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ.2534) เพลงพวงมาลัยยาวหรือเพลงพวงมาลัยที่ใช้ร้องโต้ตอบนี้พบแพร่กระจายอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาฝากตะวันตกของภาคกลางตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดอ่างทองกาญจนบุรี ราชบุรี

สุพรรณบุรี นครปฐม และเพชรบุรี (เอนก นาวิกมูล. 2527 : 329-330) ซึ่งจากการสืบถามถึงการเล่นเพลงพวงมาลัยจากจังหวัดดังกล่าว พบว่า ปัจจุบันนี้ไม่มีการเล่นเพลงชนิดนี้แล้ว ยกเว้นในถิ่นที่เก็บข้อมูล ยังมีตัวผู้ร้องเพลงพวงมาลัยได้อยู่บ้าง เช่น ที่สระกระเทียม จังหวัดนครปฐม แถวศรีประจันต์ เดิมบางนางบวช บางปลาม้า สุพรรณบุรี เป็นต้น

จากการสอบถามวิทยากรในถิ่นที่เก็บข้อมูลถึงลำดับขั้นในการเล่นเพลงพวงมาลัยที่เคยเล่น จากวิทยากรที่มีอายุ 70 ปี ขึ้นไปกล่าวว่า เดิมการเล่นเพลงพวงมาลัยนั้นไม่มีการไหว้ครู การไหว้ครูเพลงพวงมาลัยเพิ่งมามีระยะหลังเมื่อมีการหัดเพลงพวงมาลัยกันขึ้นสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ฟื้นฟูวัฒนธรรม โดยให้แต่ละถิ่นช่วยกันฟื้นฟูเพลงพื้นบ้านของตนขึ้นมาแล้วแข่งขันประชันกัน จึงเริ่มมีการไหว้ครูขึ้น ปกติเพลงพวงมาลัยจะเริ่มที่ บทเกริ่น บทประหรือบทหักหาย บทผูกรัก บทสู่ขอหรือบทลักหาพาหนี บทชิงชู้หรือบทตีหมากผัว และบทจากเหมือนเพลงร้องรำตอบชนิดยาวทั่วไป ปัจจุบันบทชิงชู้หรือตีหมากผัวจะหายไปไม่มีเล่นกัน เนื่องจากต้องใช้ผู้เล่นที่มีประสบการณ์และร้องด้นเพลงได้เก่ง และจากการสืบทอดเพลงพวงมาลัยที่ขาดช่วงไปจึงทำให้ผู้สืบทอดเพลงรุ่นหลังที่อายุต่ำกว่า 60 ปี ลงมาไม่สามารถเล่นเพลงตามขนบในส่วนนี้ได้ (ซึ่งจากการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าไม่มีเนื้อหาในส่วนนี้ปรากฏเช่นกัน) นอกจากนี้ในระยะหลังเมื่อมีผู้เล่นเพลงพวงมาลัยได้น้อยลงและมักเป็นการเล่นแบบลักจำ ไม่ใช่การด้นกลอนสดแก้กัน การเล่นเพลงพวงมาลัยในแต่ละบทจึงสั้นลงอย่างที่เรียกว่าเพลงพวงมาลัยสั้น ที่จริงแล้วไม่ใช่เพลงพวงมาลัยสั้นเป็นแต่ผู้ร้องด้นกลอนได้สั้นลงเท่านั้น เรื่องนี้จากการวิเคราะห์สำนวนเพลงพวงมาลัยที่ได้จากการเก็บรวบรวมครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกันว่า เพลงพวงมาลัยที่ผู้ร้องมีความชำนาญและด้นกลอนได้เก่งนั้น บทหนึ่ง ๆ จะมีความยาวมาก ส่วนบทที่ได้จากพ่อเพลงแม่เพลงที่ร้องด้นกลอนไม่เก่งและเป็นบทที่จำกันเอามาร้อง มักจะเป็นบทสั้น ๆ ประมาณ 6 วรรค หรือ 3 บาท ก็ลงเพลงแล้ว

ด้านวิวัฒนาการของเพลงพวงมาลัยนั้นจากข้อมูลทางเอกสารที่พบกล่าวว่าการเล่นเพลงพวงมาลัยในสมัยหลังได้เปลี่ยนแปลงไปจากการร้องบทยาว ๆ มาเป็นการร้องบทสั้น ๆ จนกลายมาเป็น "เพลงพวงมาลัยด้วน" และ "เพลงพวงมาลัยยั่ว" ในสมัยต่อมา (กระทรวงมหาดไทย. 2486 : 12-17) ซึ่งตรงกับที่ สุมามาลย์ เรืองเดช (2518 : 84-140) ได้กล่าวไว้ในการศึกษาเพลงพื้นบ้านพนมทวนว่า เพลงยั่วที่ได้จากพนมทวนไปคล้ายคลึง

กับเพลงพวงมาลัยยั่วที่ปรากฏในหนังสือ "วัฒนธรรมไทยเรื่องการเล่นพื้นเมือง" แต่มีทำนองเร็วกว่า และพบว่าเพลงเหย่ยที่พบที่พนมทวนมีลักษณะคล้ายเพลงพวงมาลัยด้วน นอกจากนี้ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ว่า เพลงเหย่ยน่าจะถูกดัดแปลงมาจากเพลงพวงมาลัยเดิม เพราะลักษณะการเล่นเป็นวงเช่นเดียวกัน เมื่อชาวบ้านเคยชินกับเพลงพวงมาลัยยาว ๆ นานเข้าอาจเกิดความเบื่อหน่ายและดัดแปลงให้การเล่นเร็วขึ้น คำที่ใช้น้อยลง จนกลายเป็นเพลงเหย่ย" ส่วนเพลงพวงมาลัยที่บ้านพนมทวนนั้นเป็นเพลงที่ชาวบ้านนิยมเพลงหนึ่ง แต่ปัจจุบันไม่มีผู้เล่นได้แล้ว ซึ่งก็ตรงกับที่สุกัญญา สุจฉายา (2525 : 66) ได้กล่าวไว้ในประวัติของเพลงอีแซวว่า เพลงอีแซวมีกำเนิดในสมัยเดียวกับเพลงเหย่ยของกาญจนบุรี โดยมีเพลงพวงมาลัยเป็นต้นแบบ

นอกจากเพลงพวงมาลัยจะมีวิวัฒนาการในตัวมันเองดังกล่าว และเป็นต้นแบบของเพลงชนิดอื่นหรือวิวัฒนาการมาเป็นเพลงชนิดอื่นดังกล่าวมาแล้วผู้วิจัยยังพบว่า มีผู้ดัดแปลงเพลงพวงมาลัยไปร้องเป็นเพลงลูกทุ่ง เช่น ชาย เมืองสิงห์ นำเพลงพวงมาลัยไปร้องเป็นเพลงลูกทุ่งชื่อ "เพลงมาลัยดอกรัก" (เจนภพ จบกระบวนวรรณ. 2532 : 64-66) และหลายท่านได้นำฉันทลักษณ์เพลงพวงมาลัยมาใช้ในบทกวี เช่น ครูเทพ ใช้ฉันทลักษณ์ของเพลงพวงมาลัยในบทกวีชื่อ "ประชาสามัญของเรา" ผาเพลิงไทย ใช้ฉันทลักษณ์เพลงพวงมาลัยในบทกวีชื่อ "กำสรวลอีสาน" (สุกัญญา สุจฉายา. 2525 : 170) ศิวกานท์ ปทุมสูติ ใช้ฉันทลักษณ์ของเพลงพวงมาลัยในบทกวีทั้งขนาดสั้นและขนาดยาว มีทั้งที่ใช้แต่งร่วมกับร้อยกรองประเภทอื่น ได้แก่ เพื่อนแก้วคำกาพย์ ทุ่งดินดำ แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง เพลงรักพื้นบ้าน และร้อยกรองขนาดสั้น ได้แก่ พวงมาลัยผักถั่ว และมาลัยขนนก เป็นต้น (สุขกมล รัตนสุภา. 2536 : 83-84)

ด้านการแพร่กระจาย จากการแพร่กระจายทั้งสองลักษณะของเพลงพวงมาลัยนั้น การแพร่กระจายของเพลงพวงมาลัยที่เป็นเพลงปรับมีปรากฏแพร่กระจายอยู่ทั่วไปและการเล่นมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ส่วนเพลงพวงมาลัยขนาดยาวที่ใช้ร้องรำตอบกันนั้นเมื่อแพร่กระจายไปยังจังหวัดดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ขนบการเล่นและวิธีการเล่นจะคล้ายคลึงกัน มีต่างกันอยู่บ้าง ได้แก่ ท่วงทำนองจังหวะ และการร้องรับ ซึ่งในแต่ละถิ่นจะนิยมร้องตามทำนองและจังหวะของตน เช่น เพลงพวงมาลัยแถบสุพรรณบุรี ที่พ่อไสว วงษ์งาม และแม่บัวผัน จันทร์ศรี ร้อง

จะมีทำนองและจังหวะคล้ายเพลงฉ่อย เพลงอีแซว การร้องรับ จะรับวรรคขึ้นเพลงหนึ่งครั้ง และรับวรรคลงเพลงสองครั้ง ส่วนเพลงพวงมาลัยที่นิยมร้องที่ตำบลพนมทวนนั้น นิยมร้องทำนองและจังหวะคล้ายเพลงเหย่ย คือมีจังหวะที่ค่อนข้างเร็ว ส่วนการร้องรับ จะรับวรรคขึ้นหนึ่งครั้ง และรับวรรคลงเมื่อจบบทอีกหนึ่งครั้งแม้ในถิ่นที่เก็บข้อมูลภาคสนามนี้ก็เช่นเดียวกัน บางหมู่บ้านก็ร้องทำนองและจังหวะช้า บางหมู่บ้านก็ร้องทำนองและจังหวะค่อนข้างเร็ว แต่การร้องรับจะรับเหมือนกัน คือ รับวรรคขึ้นหนึ่งครั้งและรับวรรคลงสองครั้ง

นอกจากนี้ เพลงพวงมาลัย ได้ถูกแพร่กระจายออกไปจากการที่เป็นการละเล่นระดับชาวบ้าน มาเป็นระดับประเทศ เมื่อถูกบรรจุเอาไว้ในแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ในแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2503 และในแบบเรียนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในปัจจุบันให้นักเรียนได้รู้จักและนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : 273-275) และกรมศิลปากรได้นำมาดัดแปลงด้านการร้องการรำ และการแต่งกาย ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ เป็นต้น

ลักษณะของเพลงพวงมาลัย

1. ประเภทของเพลงพวงมาลัย

เพลงพวงมาลัยที่พบโดยทั่วไป สามารถจำแนกตามลักษณะทำประพันธ์ได้เป็น 2 ชนิด คือ เพลงพวงมาลัยสั้นหรือเพลงพวงมาลัยเร็ว และเพลงพวงมาลัยยาวหรือเพลงพวงมาลัยช้า ซึ่งเพลงทั้งสองชนิดมีลักษณะดังนี้

1.1 เพลงพวงมาลัยสั้นหรือเพลงพวงมาลัยเร็ว เพลงชนิดนี้มีความยาวของเนื้อร้อง 1 บท อยู่ใน 3 บาทหรือ 6 วรรค วรรคละ 4-7 คำ เพลงพวงมาลัยชนิดนี้เป็นชนิดเดียวกับที่ใช้เป็นเพลงปรับในการเล่นกีฬาพื้นบ้านในช่วงเทศกาลตรุษสงกรานต์ เพลงที่ร้องมักเป็นเพลงที่จดจำร้องต่อ ๆ กันมา หรือเป็นเพลงร้องด้นเฉพาะหน้าที่มีบทสั้น ๆ กลอนที่ใช้เล่นเหมือนกลอนเพลงพวงมาลัยยาวเพียงแต่คำจะน้อยกว่าและไม่นิยมกลอนชนิดกลอนไล เพราะจะลงท้ายกลอนตามเนื้อเรื่องที่ร้อง ลักษณะของเนื้อเรื่องที่ร้องเป็นเรื่องเบ็ดเตล็ดมีเนื้อหาเกี่ยวก่ายกันเป็นลักษณะว่าตอบโต้แก้กันบทต่อบทระหว่างชายหญิง แต่ไม่เล่นเป็นเรื่อง

ต่อเนื่องกันเป็นชุดเหมือนเพลงพวงมาลัยชนิดยาวหรือเพลงพวงมาลัยช้า นิยมร้องเล่นยามหน้าตรุษสงกรานต์ และพบทั่วไปในบริเวณภาคกลางเป็นเรื่องเบ็ดเตล็ดไม่เล่นเป็นเรื่องเหมือนเพลงปฏิพากย์ยาว นิยมร้องเล่นหน้าตรุษสงกรานต์ ส่วนที่ต่างบลพนมทวน ท่วงทำนองและจังหวะจะเร็วและกระชับกว่าเพลงพวงมาลัยยาว เข้าใจว่าน่าจะเป็นเพลงที่จำมาจากเพลงปรับที่เคยเล่นกัน หรือเป็นเพลงพวงมาลัยที่ใช้ร้องในระยะแรกก่อนที่จะพัฒนาการมาเป็นเพลงร้องรับตอบขนาดยาว เพราะมีเนื้อร้องบางบทไปปรากฏในเพลงพวงมาลัยช้าหรือเพลงพวงมาลัยยาว และบางบทไปเหมือนกับเพลงพวงมาลัยที่ใช้ร้องเป็นเพลงปรับที่พบทั่วไปในภาคกลาง ดังตัวอย่าง

ชาย เอ้อระเหยลอยมา ลอยมาแต่ดอนงิ้ว
เสียดายแต่แหวนที่สวมก้อย เมื่อไหร่จะลอยมาหานิ้ว
สาวน้อยดอนงิ้ว ปลิวไปตามลมเอย

หญิง เอ้อระเหยลอยมา ลอยมาแต่ดอนงิ้ว
เสียดายแต่แหวนมีพลอย เมื่อไหร่จะลอยมาหานิ้ว
หนุ่มน้อยดอนงิ้ว ปลิวไปตามลมเอย

(สุมามาลย์ เรืองเดช. 2518 : 138)

1.2 <u>เพลงพวงมาลัยยาวหรือเพลงพวงมาลัยช้า</u> บทหนึ่งมีความยาว 3 บาท หรือ 6 วรรคขึ้นไป บทหนึ่ง ๆ จะยาวเท่าไหร่ก็ได้ไม่จำกัด เท่าที่พบจากข้อมูลบทหนึ่งมีความยาวถึง 60 กว่าบาท บทที่ร้องยาว ๆ นี้จะพบในการร้องดั้นเล่าเรื่อง จำนวนคำในแต่ละวรรคไม่แน่นอน ประมาณ 4-8 คำขึ้นไป กลอนที่นิยมเล่นเป็นกลอนหัวเดียวชนิดกลอนไลเหมือนเพลงปฏิพากย์ยาวชนิดอื่นทั่วไป เนื้อร้องมักต่อเนื่องเป็นเรื่องราวเดียวกันหรือเป็นชุดเหมือนเพลงปฏิพากย์ยาวของภาคกลาง เพลงพวงมาลัยชนิดนี้พบที่ จังหวัดสุพรรณบุรี อ่างทองกาญจนบุรี นครปฐม ราชบุรี และเพชรบุรี กลอนที่พบมักเป็นกลอนดั้น ท่วงทำนองและจังหวะจะช้ากว่าเพลงพวงมาลัยสั้นซึ่งขึ้นอยู่ที่คำในวรรค ถ้ามีจำนวนคำน้อยจังหวะจะช้า

ถ้ามีคำมากจังหวะจะเร็วและมีการรวบคำ โดยคำนึงถึงเนื้อความและสาระให้จบความในวรรคเป็นสำคัญ ดังตัวอย่าง

เอ่อระเหยลอยมา	ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ)
น้องอยากจะเล่นให้น้องเต้นออกมา	คนสวยอย่าช้ากันแล้วร่ำไร
เมื่ออยากจะร้องลุกขึ้นมารำ	กันเถิดแม่งามชื่นบ้านไกล
ถ้าหากจะเล่นแล้วกับพี่	จะมัวรอรีอยู่ทำไม
แม่สาวน้อย ๆ บ้านไกล	อย่านิ่งอยู่ให้นานเอย (ลูกคู่รับ)

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 8/1 นายบัว สังข์วรรณะ)

2. <u>ลักษณะคำประพันธ์</u>

แม้เพลงพวงมาลัยทั้งสองชนิดจะมีความต่างกันอยู่บ้าง ในเรื่องจำนวนคำและความยาวสั้นของบท แต่เพลงพวงมาลัยทั้งสองชนิดนี้ก็มีฉันทลักษณ์หรือลักษณะคำประพันธ์ที่เหมือนกันซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของเพลงพวงมาลัยคือ มักขึ้นต้นด้วยคำว่า "เอ้อระเหยลอยมา" ซึ่งคำที่ 5 อาจเปลี่ยนเป็นคำอื่นได้ เช่น ล่อง ลั่น พราว มา ไป ลิ่ว ล่อง กล้อน ฯลฯ เป็นต้น และลงท้ายด้วยคำว่า "เอย" กลอนที่พบเป็นกลอนหัวเดียวชนิดกลอนไลเป็นส่วนใหญ่

<u>แผนผังคำประพันธ์ของเพลงพวงมาลัย</u>

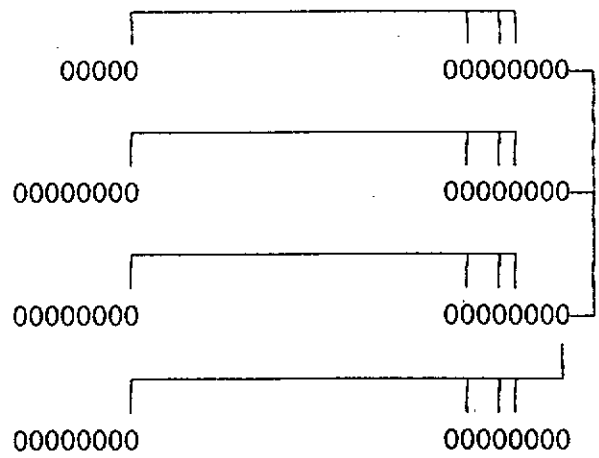

ตัวอย่าง

เอ่อระเหยลอยมา	ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แต่พอมาถึงพี่ก็มาชวนพา	มันไม่วาสนาเสียแล้วชาย
พี่พูดคำไหนก็ชวนพาไปทุกคำ	ว่าตัวของน้องนี้ให้ช้ำกันหัวใจ
อีกทั้งพ่อแม่น้องก็เลี้ยงมายาก	หวังจะกินขันหมากกันให้ได้
ถ้าไม่ได้หนมดงแล้วหุ้มฝอย	น้องนี้ก็ไม่ลอยตามใคร
พี่เอ๋ยพี่ชาย	ให้มาขอน้องไว้เถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/36 นางประเทือง ทวีศรี)

แบบบังคับคำประพันธ์ ของเพลงพวงมาลัย มีดังนี้

1. คำขึ้นต้นของทุกบทจะขึ้นต้นว่า "เอ่อระเหยลอยมา หรือ เอ้อระเหยลอย...." โดยเปลี่ยนคำที่ 5 เป็นคำอื่นได้ ที่พบได้แก่คำว่า ล่อง เลื่อน กล้อน ลั่น ลัด ฯลฯ เป็นต้น

2. จำนวนคำในวรรคประมาณ 4-8 คำขึ้นไป

3. คำท้ายวรรคหน้าสัมผัสกับคำใดคำหนึ่งของวรรคหลังทุกบาท ส่วนมากจะเป็นคำที่ 2-6 และท้ายวรรคหลังของทุกบาทส่งสัมผัสท้ายวรรคต่อเนื่องกันจนถึงบาทรองสุดท้าย วรรคหลังจะสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคหน้าบาทสุดท้าย

4. วรรคหน้าบาทสุดท้ายมักจะมีจำนวนคำน้อย และส่งสัมผัสไปยังวรรคหลังของบาท คำใดคำหนึ่ง

5. เมื่อจบบทลงด้วยคำว่า "เอย"

6. บาทแรกและบาทสุดท้ายมักนิยมใช้คำน้อย เพราะสะดวกสำหรับลูกคู่ร้องรับของแต่ละบท

ในการร้อง พ่อเพลงหรือแม่เพลงจะขึ้นเพลงหนึ่งเที่ยว แล้วให้ลูกคู่ร้องรับหนึ่งเที่ยว จากนั้นพ่อเพลงแม่เพลงก็จะร้องเนื้อเพลงต่อไปจนจบหรือลงเพลง ลูกคู่ก็จะร้องรับอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งการรับในการลงเพลงนี้ บางแห่งก็รับเพียงหนึ่งเที่ยว บางแห่งก็รับสองเที่ยว แต่ส่วนใหญ่ที่พบมักรับลงสองเที่ยว ยกเว้นที่ตำบลพนมทวนรับลงเพียงหนึ่งเที่ยว การร้องรับ

ของลูกคู่นี้มีลักษณะเป็นสร้อยเพลง แต่เนื้อหาเป็นเนื้อหาเดียวกับที่พ่อเพลงแม่เพลงร้องบาทขึ้นกับบาทลงเพลงดังตัวอย่าง

(พ่อเพลง)	เอ่อระเหยลอยมา	ลอยมาก็ลอยไป
(ลูกคู่รับ)	เอ่อระเหยลอยมา	ลอยมาก็ลอยไป
(พ่อเพลง)	จะบอกกับเจ้าแม่สาวของพี่	รู้แม่นวลสาวสีเชื่อใจ
	ไม่มารักหักกันแล้วหลอกลวง	กันเสียเลยแม่พวงมาลัย
	ไม่ใช่เจ็กเดินจรไม่ใช่มอญขายผ้า	ไม่ใช่ผรั่งพม่ามากันแต่ไหน
	จะบอกแม่หนูให้รู้ความ	พี่จะบอกนามให้รู้ไว้
	พี่ก็เป็นหนุ่มนาใหม่	ไม่ใช่คนอื่นไกล เลยเอย
(ลูกคู่รับ)	พี่ก็เป็นหนุ่มนาใหม่	ไม่ใช่อื่นไกล เลยเอ้ย
	พี่ก็เป็นหนุ่มนาใหม่	ไม่ใช่อื่นไกล เลยเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 8)

ลักษณะของเพลงพวงมาลัยที่ทั่วไปเรียกว่าเป็นบทนั้น ในถิ่นที่เก็บข้อมูลจะเรียกว่า "พวง" หนึ่งบทก็คือหนึ่งพวง ซึ่งจะสอดคล้องกับการเรียกชื่อของผู้ร้องนำฝ่ายชายและหญิงที่นิยมเรียกกันว่า "พ่อพวง แม่พวง" อันหมายถึง "พ่อเพลงแม่เพลง" นั่นเอง ลักษณะของ "เพลงพวงมาลัย" และคำเรียกชื่อผู้ร้องนำในการเล่นเพลงพวงมาลัยชายหญิงมักปรากฏอยู่ทั่วไปในเนื้อหาของเพลงพวงมาลัย ดังตัวอย่าง

หญิง	แต่พอมาถึงจะมาบอกว่ารัก	น้องไม่ทันรู้จักกันว่าใคร
	น้องไม่รู้จักแล้วมักจี่	ว่าตัวของพี่นี่ชื่อไร
	ให้เล่าละลอกบอกใบ	บอกน้องมาในพวงเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/27)

หรือ

ชาย. ถ้าว่าคนยั่งพี่แม่ประเทืองไม่เอา และจะคอยเอาเจ้าและที่ไหน
คิดถึงแม่พวงมาลัย ให้น้องกรองน้ำใจดูเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/25)

หรือ

หญิง. ฉันไปถึงบันไดฉันไปยืนชะงัก ไม่มีคนร้องทักถามไถ่
จะถามพ่อพวงมาลัย แก่มาอย่างไงกันเอย

(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 7/18)

3. ท่วงทำนองและจังหวะ

ในด้านท่วงทำนองและจังหวะ จากการศึกษาพบว่า เพลงพวงมาลัยเป็นเพลงที่มีทำนองหลักเพียงทำนองเดียวตั้งแต่เริ่มเล่นจนจบ และเป็นเพลงที่มีทำนองช้าต้องอาศัยการเอื้อนเสียงมากจึงทำให้เพลงไพเราะ ส่วนจังหวะจะช้าหรือเร็วนั้นขึ้นอยู่กับเนื้อหาของเพลง เช่น ถ้าเนื้อหาเป็นการดั้นเล่าเรื่องหรือเป็นบทชมธรรมชาติ จะมีคำในวรรคมาก เมื่อร้องผู้ร้องก็จะร้องให้จังหวะเร็วขึ้นและใช้การรวบคำ อันเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยสร้างความรู้สึกสนุกสนานให้เกิดในอารมณ์ของผู้ฟังอันเกิดจากการสัมผัสและเสียงที่กระทบกันเป็นเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ ดังตัวอย่าง

ต้นรังตั้งเรียง ไม้เหียงต้นแหน มันมีอยู่แน่น ในป่าใหญ่
นี่ต้นพลวง กะม่วงกะหมก ไม้รักกะทกรก ขึ้นอยู่เรียงราย
กะแบกกะบาก มันล้มหักคาห้วย นี่ถ้าเลื่อยสวยสวย ก็ไม่ต้องจ้างเขาไส
ต้นแซกต้นซีก หมีฉีกกินผึ้ง เพราะแรงดีมันดึง ออกมาได้
ผักแหวนต้นหว้า รโนหวาผักหวาน ไอ้ที่ใบหวั่นหวั่น นั่นนะต้นหวาย

(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 4/86)

จากตัวอย่างที่ยกมาจะเห็นได้จะมีคำค่อนข้างมาและผู้ร้องจะใช้วิธีรวบคำออกเป็นกลุ่ม ๆ ซึ่งถ้าผู้ร้องมีศิลปะในการร้องสามารถนำคำที่สัมผัสกันมาร้อยเรียงกันเข้า จะทำให้เกิดความไพเราะเนื่องมาจากจังหวะของคำ และการสัมผัสในดังตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นจะมีสัมผัสในเชื่อมรยงกันตลอด ทั้งที่เป็นสัมผัสสระและสัมผัสอักษร หรือเมื่อเนื้อหาแสดงถึงอารมณ์เศร้าโศก ผู้ร้องก็ใช้วิธีการเอื้อนเสียงเข้ามาช่วยทำให้เพลงมีท่วงทำนองและจังหวะช้า และมักใช้คำน้อย เพื่อให้เอื้อต่อการเอื้อนเสียง

การเอื้อนเสียงอีกลักษณะหนึ่งจะพบว่า มักมีการแยกคำออกจากกันเพื่อความสะดวกในการร้อง อันเป็นลักษณะของการด้นกลอนสด โดยการแทรกคำอื่นเข้าไประหว่างคำเพื่อช่วยในการเอื้อนเสียง ซึ่งคำที่แทรกเข้าไปนั้นอาจจะมีหรือไม่มีความหมายก็ได้ เช่น แทรกคำว่า เอ๋ย, แล้วเอ๋ย, น้องเอ๋ย, หรือ เป็นต้น คำที่ถูกแยกออกจากกันนั้นแม้จะเปลี่ยนไปบ้าง แต่ก็ยังพอจับเค้าความหมายได้ โดยดูบริบทประกอบ ดังตัวอย่าง

ขอไหว้พระโมคแล้วเอ๋ยพระลาน์-	ที่บัญญาสูงสุดลูกขอไหว้
องค์พระสารีบุตร	
ลูกว่าอะไรหนอนั้นจะให้ผิด	ให้คล่องเหมือนยังลิดแล้วตาไม้

จากตัวอย่าง คำที่ขีดเส้นใต้ หมายถึง พระโมคคัลลาน์ ซึ่งเป็นสาวกองค์หนึ่งของพระพุทธเจ้า

หรือ

พี่มาธุระแล้วไอ้ความกลางคืน	ถ้าธุระเรื่องอื่นแล้วจะมาทำไม
นี่พี่จะตีไข่แล้วไปให้น้องคิด	คิดเล่นตั้งกริดหรือสนาใน
บนเขาขึ้นไปได้ไหล่ลงมา	คิดเป็นกริสนาเชียวหรือจะข้อไหน

คำ "กริดสนา" ที่ขีดเส้นใต้ หมายถึง "ปริศนา" แต่ผู้ร้องออกเสียงตามการพูดของชาวบ้าน

หรือ

ดูแต่พระพุทธน้องเอ๋ยธองค์เมื่อจะทรงสิกขา ได้กับแม่พิมพาก่อนนะแม่ชื่นใจ

คำที่ขีดเส้นใต้ หมายถึง พระพุทธองค์ เป็นต้น

นอกจากนี้จากการศึกษาพบว่า เพลงพวงมาลัยในแต่ละถิ่นจะมีทำนองที่ต่างกัน แม้ในถิ่นที่เก็บข้อมูลถึงจะมีทำนองที่คล้ายคลึงกันแต่ก็จะต่างกันในเรื่องของจังหวะ คือแต่ละถิ่นจะนิยมจังหวะช้าเร็วต่างกัน แต่ที่พบในถิ่นนี้เป็นจังหวะช้า ส่วนเพลงพวงมาลัยที่พบในถิ่นอื่นจะมีท่วงทำนองและจังหวะแตกต่างกันไปตามความนิยมของท้องถิ่น เช่น ที่ตำบลพนมทวน ท่วงทำนองและจังหวะของเพลงพวงมาลัยที่ชาวบ้านร้องจะคล้ายเพลงเหย่ย และเพลงพวงมาลัยของสุพรรณบุรี ที่พ่อไสว วงษ์งามร้อง จะมีท่วงทำนองและจังหวะคล้ายเพลงอีแซว เป็นต้น

4. <u>องค์ประกอบของการเล่นเพลงพวงมาลัย</u>

การเล่นเพลงพวงมาลัย ต้องประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ หลายส่วน เพื่อให้การเล่นดำเนินไปได้ด้วยดี อันได้แก่ ผู้เล่น การแต่งกาย รอกาสที่เล่น เวลา สถานที่ อุปกรณ์การเล่น เรื่องที่เล่น และวิธีเล่น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาจากเอกสารและจะเน้นข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นสำคัญ เพราะเป็นข้อมูลที่ได้จากสถานการณ์ในการเล่นเพลงพวงมาลัยที่เป็นจริงในปัจจุบัน จากการศึกษาองค์ประกอบในการเล่นเพลงพวงมาลัยขนาดยาว พบว่า มีลักษณะทั่วไปดังนี้

<u>ผู้เล่น</u> การเล่นเพลงพวงมาลัย ประกอบด้วยผู้เล่น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายชายและฝ่ายหญิง แต่ละฝ่ายจะมีผู้ร้องนำ เรียกว่า พ่อเพลง แม่เพลง (พ่อพวง แม่พวง) ฝ่ายละ 1 คน และมีลูกคู่คอยช่วยร้องรับร้องกระทุ้งพร้อมทั้งปรบมือให้จังหวะฝ่ายละเท่าไรก็ได้ไม่จำกัดจำนวน แต่อย่างน้อยต้องไม่ต่ำกว่าฝ่ายละ 3 คน แต่ละฝ่ายอาจมีคอหนึ่งคอสองคอยช่วยร้องแทรกบางช่วงที่เห็นว่าพ่อเพลงแม่เพลงแก้เพลงไม่ทัน และพ่อเพลงแม่เพลงแต่ละฝ่ายอาจมีมากกว่าหนึ่งคนคอยช่วยผลัดเปลี่ยนกันเมื่อเล่นหรือเมื่อร้องแก้กันผู้ใดแพ้ก็ถอยออกไปให้คนที่มีความสามารถเข้ามาร้องแก้กันต่อไป เนื่องจากเป็นการเล่นด้วยความสมัครใจของผู้เล่นแต่ละคนทั้งสองฝ่าย ซึ่งปัจจุบันยังมีปรากฏอยู่ ดังจะเห็นได้จากเพลงพวงมาลัย "สำนวนที่ 4, 7, 8 และ 10"

การเล่นเพลงพวงมาลัยแต่เดิมนั้นผู้เล่นทั้ง 2 ฝ่าย จะประกอบด้วยผู้เล่นหลายรุ่นด้วยกัน คือมีเด็ก หนุ่มสาว และผู้สูงอายุ โดยมีผู้สูงอายุที่เล่นเพลงพวงมาลัยเป็นและเป็นคนในพื้นถิ่นมาเป็นผู้ตั้งวงเล่นเพลงไว้และคอยดูแลให้หนุ่มสาวเล่นเพลงกันไปด้วยความเรียบร้อย ส่วนเด็กก็จะช่วยปรบมือให้จังหวะและร้องรับร้องกระทุ้ง อันเป็นการฝึกการเล่นเพลงพวงมาลัยไปในตัว

ผู้เล่นที่เป็นลูกคู่นั้น เป็นผู้เล่นที่มีส่วนสำคัญมากในการเล่นเพลงพวงมาลัยเพราะเป็นผู้ปรบมือให้จังหวะให้ผู้ร้องนำร้องได้ถูกจังหวะและทำนอง ถ้าปรบมือไม่เป็นหรือไม่ถูกจังหวะผู้ร้องนำก็ไม่สามารถร้องได้ การเล่นเพลงก็จะล่มร้องต่อไปไม่ได้ เช่น ถ้าปรบมือเร็วเกินไปผู้ร้องก็จะคิดกลอนร้องแก้ไม่ทันและจะทำให้เหนื่อย หรือ หากปรบมือช้าเกินไปผู้ร้องก็จะร้องคร่อมเพลงทำให้เพลงล่ม นอกจากนี้ลูกคู่ยังมีความสำคัญในการช่วยร้องรับเมื่อขึ้นเพลงและลงเพลง เพื่อช่วยให้พ่อเพลงแม่เพลงได้พักเหนื่อย และมีเวลาในการคิดแก้กลอนโต้ตอบกันได้ในระหว่างที่ลูกคู่รับ หรือคอยช่วยลงเพลงให้เมื่อผู้ร้องลงเพลงไม่ทัน ถ้าไม่มีลูกคู่พ่อเพลงแม่เพลงจะเหนื่อยมาก เพราะต้องร้องเองรับเอง จะทำให้ร้องเล่นได้ไม่นาน และในการเล่นลูกคู่ก็ต้องคอยระวังในการร้องรับให้ถูกต้องตามเนื้อหาที่ผู้ร้องร้องด้วย ถ้าร้องรับไม่ถูกเนื้อหา ก็สามารถทำให้การเล่นเพลงพวงมาลัยล่มได้เช่นเดียวกัน ซึ่งแต่เดิมการเล่นเพลงพวงมาลัยนั้นผู้ร้องนำจะไปหาลูกคู่เอาข้างหน้าในที่ที่เล่น เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่สามารถร้องรับหรือเป็นลูกคู่ได้ แต่ปัจจุบันพ่อเพลงแม่เพลงต้องมีลูกคู่ที่เคยเล่นด้วยกันไปเล่นด้วยจึงจะเล่นได้ ความสำคัญของลูกคู่ในการร้องรับและปรบมือนี้มีปรากฏอยู่ในเนื้อหาของเพลงพวงมาลัยหลายสำนวน เนื่องจากเป็นการเล่นโดยบังเอิญที่ไม่ได้มีการเตรียมตัวผู้เล่นและลูกคู่ล่วงหน้า ดังตัวอย่าง

เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจาน้องก็จำไว้
ก็ทั้งพ่อพวงก็ดูคล่อง แต่ลูกคู่บกพร่องกันเสียแล้วไซร้
จะทำยังไงดีกันดีล่า เราตั้งใจมาจะไม่สมยังหมาย
พ่อดาวเรื่องสุกราย จะทำยังไงกันดีเอย

(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 8/10)

หรือ

"อีกทั้งลูกคู่นี้ก็ยังไม่เคย ยังไม่เคยร้องเลยพวงมาลัย"

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 4/19)

จากเนื้อหาของเพลงพวงมาลัยที่ยกตัวอย่างมานี้ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของลูกคู่ในการเล่นเพลงพวงมาลัยว่า ถ้าลูกคู่บกพร่องหรือไม่คุ้นเคยกับผู้ร้องอาจทำให้การเล่นเพลงไม่ราบรื่นได้

<u>การแต่งกาย</u> เนื่องจากเพลงพวงมาลัยมิใช่เพลงอาชีพ การเล่นเป็นไปด้วยความสมัครใจของผู้เล่นแต่ละฝ่าย ซึ่งมักมิได้มีการเตรียมตัวล่วงหน้า ดังนั้นการแต่งกายจึงเป็นไปตามสมัยนิยมและเป็นไปตามสถานการณ์ หรือโอกาสที่เล่นนั้น ๆ เช่น ถ้าเล่นในทุ่งนาในการเก็บเกี่ยวข้าว ก็จะใช้ชุดทำงานอยู่นั้นเล่น แต่ถ้าเล่นยามเทศกาลหรืองานประเพณีต่าง ๆ ผู้เล่นจะแต่งกายตามความนิยมของแต่ละถิ่นแต่ละสมัย โดยเฉพาะในถิ่นที่เก็บข้อมูล การแต่งกายของฝ่ายชายและฝ่ายหญิง มีลักษณะดังนี้

เดิมผู้เล่นฝ่ายชายจะนุ่งโจงกระเบนด้วยผ้าไหม หรือผ้าม่วง แล้วแต่ฐานะของผู้เล่น สวมเสื้อมิสกรีคอกลมสีขาว ติดกระดุมหน้า 3 เม็ด มีผ้าขาวม้าคาดพุง และใส่เครื่องประดับ ได้แก่ สร้อยคอ แหวน สร้อยข้อมือ ตุ้มหูระย้า 1 ข้าง และถ้าผู้เล่นมีฐานะดีจะใส่สังวาลไขว้แบบลิเก ซึ่งปัจจุบันถ้ามีการหาไปเล่นในงานที่เป็นพิธีรีตองผู้ร้องนำฝ่ายชายก็จะนุ่งผ้าโจงกระเบนชนิดชายธง และสวมเสื้อ "มิสกรี" คอกลม สีขาว แล้วทับด้วยผ้าขาวม้าเครื่องประดับแล้วแต่ฐานะของผู้เล่น แต่ถ้าเล่นในงานประเพณีทั่วไปจะแต่งกายตามสมัยนิยม คือนุ่งกางเกงและสวมเสื้อธรรมดา

ภาพประกอบ 1 การแต่งกายของผู้ร้องนำฝ่ายชายในงานที่ค่อนข้างเป็นพิธี จะนุ่งผ้าโจงกระเบนชนิดชายธง แล้วคาดทับด้วยผ้าขาวม้า

ภาพประกอบ 2 การแต่งกายของผู้ร้องนำฝ่ายชาย และลูกคู่ ในงานประเพณีทั่วไป จะแต่งกายตามสมัยนิยม

ฝ่ายหญิง ทั้งในอดีตและปัจจุบันจะแต่งกายคล้ายคลึงกัน คือ สวมเสื้อคอกระเช้า (ชนิดคอถักลูกไม้ หรือเสื้อรโบ่ง เป็นเสื้อคอกระเช้าชนิดหนึ่งมีแขนเล็ก) นุ่งโจงกระเบนผ้าไหม ทับเสื้อแล้วคาดด้วยเข็มขัด มีผ้าสไบเฉียง เครื่องประดับ มีต่างหูระย้า แหวน สร้อยข้อมือ สร้อยคอ และกำไลข้อเท้า ถ้าเล่นในงานที่หาไปอย่างเป็นพิธีผู้เล่นจะแต่งกายเหมือนกันทุกคน

ภาพประกอบ 3 การแต่งกายของแม่เพลงพวงมาลัย

ภาพประกอบ 4 การแต่งกายของผู้เล่นเพลงพวงมาลัยฝ่ายหญิงในงานประเพณี จะแต่งกายคล้ายกัน

ภาพประกอบ 5 แม่เพลงพวงมาลัยกับเสื้อรำป่ง (เป็นเสื้อคอกระเช้าชนิดหนึ่ง)

อุปกรณ์การเล่น อุปกรณ์ในการเล่นเพลงพวงมาลัย ไม่มี ยกเว้นมีการไหว้ครู ต้องใช้พานกำนน ประกอบด้วย ธูป 3 ดอก เทียน 1 เล่ม ดอกไม้ 3 สี บุหรี่ 1 ซอง เหล้าขาว 1 ขวด และเงินค่ายกครู ตามที่พ่อเพลงแม่เพลงกำหนด ที่พบมีค่ายกครู 12 บาท ในถิ่นที่เก็บข้อมูลจะมีการยกครูเฉพาะที่หามาเล่นในงานใหญ่ ๆ ที่เป็นพิธีและมีผู้ชมมากเท่านั้น ถ้าเล่นในงานประเพณีทั่วไปที่พบจะร้องยกครูด้วยปากเปล่า ในลักษณะบอกเล่าหรือระลึกถึงผู้มีพระคุณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่นับถือ ให้มาช่วยคุ้มครองและขอให้ร้องเพลงได้คล่อง ส่วนใหญ่มักร้องเล่นไปเลย

โอกาสในการเล่น เพลงพวงมาลัยเป็นเพลงที่ร้องเล่นได้ทุกโอกาส ทุกเวลาที่พบ มักเล่นในงานเทศกาลหรืองานประเพณีต่าง ๆ ได้แก่ ตรุษสงกรานต์ งานลอยกระทง (เฉพาะที่เพชรบุรี) งานโกนจุก บวชนาค แต่งงาน เทศมหาชาติ ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า ทำบุญร้อยวัน ประเพณีลงแขกเกี่ยวข้าว (พบเฉพาะในถิ่นที่เก็บข้อมูล) และในถิ่นที่เก็บข้อมูลนิยมเล่นเพลงพวงมาลัยแก้บนต่าง ๆ ด้วย

เดิมการเล่นเพลงพวงมาลัยนิยมเล่นในช่วงเทศกาลตรุษสงกรานต์ ในหมู่หนุ่มสาว ปัจจุบันไม่มีการเล่นแล้ว จะมีเล่นอยู่บ้างก็ในกลุ่มผู้สูงอายุ เช่น ที่บ้านรางหวาย บ้านเขาศาลา อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี และบ้านหนองบัว วังหลุมพอง อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนในงานประเพณีที่พบในปัจจุบันมีเล่นในงานแต่งงาน บวชนาค ทำบุญร้อยวัน ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า เทศมหาชาติ งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ และยังนิยมใช้เล่นแก้บนต่าง ๆ อยู่

เวลาที่เล่น เล่นได้ทุกเวลา แต่ที่นิยมมักเล่นเวลากลางคืน เดิมจะเล่นหลังจากเสร็จภาระกิจจากงานที่ทำหรือเสร็จพิธีจากงานประเพณีต่าง ๆ แต่ปัจจุบันจะเล่นช่วงดึกหลังจากมหรสพชนิดอื่นเลิกแล้ว ยกเว้นในงานที่หาเพลงพวงมาลัยไปเล่นรถยเฉพาะจะเล่นเหมือนมหรสพทั่วไป ซึ่งปัจจุบันมักจะเป็นการหาไปเล่นไม่ใช่เล่นกันรถยบังเอิญเหมือนก่อน แต่เป็นการหาแบบจ้างวานให้ไปเล่นเฉพาะตัวผู้ร้องนำ ส่วนลูกคู่จะวานผู้ที่เล่นเป็นไปเล่น และการหาแบบจ้างวานนี้จะได้ตัวผู้เล่นที่มีความชำนาญ จึงทำให้มีผู้ชมมาก ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า ผู้ชมมีทั้งเด็ก หนุ่มสาว และผู้สูงอายุ แต่ส่วนใหญ่มักเป็นผู้สูงอายุ

สถานที่ การเล่นเพลงพวงมาลัยเล่นได้ทั้งบนบกและในเรือ (การเล่นเพลงพวงมาลัยในเรือพบเฉพาะที่เพชรบุรี) แต่โดยมากนิยมเล่นบนบก การเล่นบนบกใช้สนามกว้าง ๆ ให้มีเนื้อที่สำหรับเพียงพอแก่จำนวนผู้เล่นหรือผู้ดูการเล่นตามสมควร

เรื่องที่เล่น การเล่นเพลงพวงมาลัยโดยทั่วไป จะมีโครงสร้างของเรื่องที่เล่นคล้ายกับเพลงร้องโต้ตอบชนิดยาวทั่วไปตามลำดับของเรื่อง ได้แก่ บทไหว้ครู บทออกตัวหรือบทเกริ่น บทประหรือบททักทาย บทผูกรัก บทสู่ขอหรือลักหาพาหนี บทชิงชู้หรือตีหมากผัว (ปัจจุบันไม่มีแล้ว) และบทจาก ซึ่งเนื้อหาของเรื่องที่เล่นในแต่ละขั้นตอนหรือแต่ละบทมีดังนี้

บทไหว้ครู เนื้อหาของบทไหว้ครูในเพลงพวงมาลัยที่พบโดยทั่วไปจะกล่าวถึงการไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์และผู้มีพระคุณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ไหว้มีทั้งพระพุทธเจ้าและสาวก เทพเจ้าในศาสนาพราหมณ์ ผีสางเทวดา เจ้าพ่อเจ้าแม่ต่าง ๆ ปูชนียสถานหรือสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนาในท้องถิ่น ผู้มีพระคุณ ได้แก่ พ่อ แม่ พระมหากษัตริย์ ครูบาอาจารย์ ครูเพลง การไหว้ครูนี้ฝ่ายชายจะร้องไหว้ครูก่อน เมื่อฝ่ายชายไหว้ครูเสร็จ ฝ่ายหญิงจะร้องไหว้ครู ถ้าฝ่ายชายไม่มีครูจะให้ฝ่ายหญิงไหว้ครูก่อน แล้วฝ่ายชายจะร้องบทออกตัวหรือบทเกริ่น ในการไหว้ครูจะใช้พานไหว้ครูพานเดียวกัน ดังตัวอย่าง

บทไหว้ครูชาย

ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ยกพานจำนนขึ้นมาบนหน้าผาก ทั้งธูปเทียนพลูหมากมีทั้งดอกไม้
ไหว้บิดรมารดาครูอาจารย์ ยึดความหมายมั่นเอาเข้าไว้
ไหว้ครูผู้สอนเมื่อตอนศึกษา ทั้งยกมือวันทาเอาเข้าไว้
ไหว้ครูคนแรกที่จ่ายแจกวาจา คือบิดรมารดาไหว้เสียให้ได้
ทั้งสิบนิ้วยกไหว้ ขอให้พ้นจากภัยพานเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)
จุดธูปวันทาถึงเวลาไหว้ลง ขอไหว้ทั้งองค์รัตนตรัย
ไหว้พระโมคคัลลาน์องค์พระสารี ทั้งพระภูมิเจ้าที่ยกมือไหว้

ทั้งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั่วทิศทั้งสี่ ปกป้องกายีมาจนใหญ่
ลูกขอสุภาพกราบวอน สิบนิ้วลูกกรแล้วกราบไหว้
และสิบนิ้วยกไหว้ จุดธูปวันทาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ลูกขอก้มกราบว่าสุภาพวิงวอน และสิบนิ้วร้องกลอนแล้วต่อไป
ไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั่วทิศทั้งสี่ ที่ปกป้องน้องพี่มาจนโตใหญ่
หันหน้าเข้ามุมไหว้พระภูมิเจ้าที่ ทั้งพระธรณีและแม่พระพาย
และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลก ที่คุ้มครองป้องปกลูกไว้
ให้ช่วยคุ้มภัยคุ้มภัย อันตรายอย่าได้มีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

บทไหว้ครูหญิง

หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ยกพานจำนนไปบนเหนือเศียร ดอกไม้ธูปเทียนจะขอไหว้
ลูกจะไหว้คุณครูที่ลูกนับถือ วันนี้แหละหรือจะขอไหว้
ขอเชิญคุณพ่อสี่ทิศ ให้มานิมิตรักษาไว้
ขอเชิญคุณครูแล้วทาษีที่มีฤทธิ์ ว่าจะให้ผิดลงมาไว้
ลูกจะไหว้ครูก็ที่ลูกนับถือ สิบนิ้วนมมือลูกขอไหว้
ลูกจะเล่นพวงมาลัย แล้วขอให้สมดังใจปองเอย
(ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไหว้คุณครูที่ลูกนับถือ สิบนิ้วพนมมือลูกขอไหว้
ลูกจะไหว้ครูแล้วเอ๋ยปี่พาทย์ระนาดโขน ไหว้ครูตะโพนที่ทากลอนไว้ให้
ว่าลูกจะไหว้หลวงพ่อแล้วหลวงพ่อแช่ม- บิดรมารดากันทั้งหลาย
แล้วให้มารักษา

จะไหว้เจ้าเทพแล้วเทวา ที่ท่านรักษาแล้วลูกไว้
จะไหว้สยามเทวาพระมหากษัตริย์ พูพานสมบัติแล้วทั่วไป
ว่าสิบนิ้ววอนไหว้ ลูกจะถวายวงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ลูกจะขอคุณ แล้วของพุทธเจ้า- วันนี้และหรือลูกขอไหว้
แล้วที่นับถือ
ขอไหว้พระโมคแล้วเอ๋ยพระลาน์- ที่ปัญญาสูงสุดลูกขอไหว้
องค์พระสารีบุตร
ลูกว่าอะไรหนอนั้นจะให้ผิด ให้คล่องเหมือนยังลิดแล้วตาไม้
ลูกว่าอะไรแล้วที่ไหนมันติด- ขอให้ครูช่วยบอกกลอนไป
แล้วที่คิดไม่ออก
ขอเชิญคุณครูเข้ามาอยู่ในคอ มาช่วยลูกต่อแล้วกลอนไป
ลูกว่าอะไรที่ไหนติด ก็ให้มีข้อคิดแล้วเรื่อยไป
ขอให้ปัญญาลูกไว สิบนิ้วลงไหว้วอนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไหว้พระโมคคัลลาน์องค์พระสารีบุตร ที่มีปัญญาสูงสุดลูกขอไหว้
ขอไหว้ว่าสยามเทวา ทั้งเทพธิดาแล้วทั้งหลาย
ว่าลูกจะไหว้พระภูมิเจ้าที่ แม่ธรณีแล้วทั่วไป
สิบนิ้ววอนไหว้แล้วในศาลา องค์พระฤๅมาลูกขอไหว้
ว่าทั้งหลวงพ่อหรือหลวงพี่ ท่านที่อยู่ที่นี่ลูกขอไหว้
ลูกได้เหยาะย่างเข้ามา ลูกขอขมาแล้วอภัย
ถ้าผิดพลาดตรงไหน แล้วขอให้อภัยเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 4)

<u>บทออกตัว</u> บทออกตัวเนื้อหาจะเป็นไปในทำนองถ่อมตน ขอขมาอภัยผู้ชม ถ้าร้องไม่ดี หรือร้องผิดพลาด บทออกตัวนี้พบว่ามีการร้องทั้งฝ่ายหญิง ฝ่ายชาย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างบทออกตัว

ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ฉันไม่ใช่เพลงหัดที่เขาจัดมาหา มันเป็นเพลงชาวนาจะแน่นอนที่ไหน
เคอะเขิน ไม่เหมือนเขายังไม่- ทั้งคำกลอนไม่กลมหรอกแม่บ้านไกล
เข้าสังคม
จะหักหาญปัญหายังไม่ค่อยว่ากี่หน จะเอาดีกลอนด้นเห็นจะไม่ได้
ถ้าเนื้อเพลงพลาดพลั้งอย่างเพิ่ง- เพราะยังมุ่นสมองไม่ทันสมัย
ขว้างด้วยพลอง
เพราะเป็นคนชาวนาใช่นักกีฬาเพลงร้อง เนื้อเพลงบกพร่องไม่มีเม็ดพราย
เสียงลูกไม่แหลมเหมือนยังมืดมาเหลา ทั้งข้อขอดมูลเค้ายังไม่เหมือนใคร
และยังไม่เคยที่จะเข้าสังคม ทั้งคำกลอนไม่กลมหรอกแม่บ้านไกล
คำกลอนไม่กลมเหมือนเอามีดมาเกลา แต่ข้อขอดเหมือนเขายังไม่เคยไข
ยังไม่ชำนาญกันไอ้เรื่องทำนอง การรำการร้องไปเมื่อไร
ถ้าหากขาดตกหรือว่าบกพร่อง ขออภัยพี่น้องทุกคนไป
จะเอาให้ดีหรือว่ารุ่งดัง บางทีมันก็พลาดพลั้งและเผลอไผล
มันไม่ใช่ขวัญจิตที่พี่น้องรู้จัก ฉันเองก็หนักและน้ำใจ
ถ้าเคยได้ หามาหลายหน ฉันเองจะด้นให้ได้
ยังไม่ชำนาญการว่าเวที และเรื่องนั้นสิ่งนี้ยังให้สงสัย
เนื้อเพลงไม่คล่องสมองยังไม่ปลอดริปร่ง คงจะไม่เสื่อมลงพวงมาลัย
ถ้าตกหล่นต้นปลาย นึกว่าขออภัยทีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
นึกว่าขออภัยกันเถิดแม่พ่อ และสิบนิ้วลูกขอและวอนไหว้

ขาดตกบกพร่องไม่ต้องนินทา ยกมือเสมอหน้าและวอนไหว้
อย่าเพิ่งติเตียนไม่ชอบใจตน ทั้งเพื่อนฝูงทุกคนที่แก้ไข
มันไม่ตลอดปล่องชิ้น คิดแล้วมันสิ้นแล้วดวงใจ
ไม่ใช่เพลงดีที่มันโด่งดัง มันก็ยังพลาดพลั้งแล้วเผลอไผล
สี่เท้ารู้พลาดนักปราชญ์รู้พลั้ง นานาจิตตังแหละจ๊ะไว้
ถ้าผิดบ้างพลั้งไป นึกว่าขออภัยทีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ผิดบ้างพลั้งไปขออภัยน้องพี่ จะเอาให้ดีเห็นจะไม่ได้
เรามาประจบเหมือนยังคนรู้จัก ฉันเองไม่อยากจะพูดไป
เมื่อเจอะเอาหน้าของนวลน้อง พี่น้องชาววังพองทั้งหลายราย
วังพองหนองบัวและเคยทั่วถิ่นที่ ฉันมาหลายหนเต็มทีจะบอกให้
ฉันมาหลายหนจนผู้คนรู้จัก ชื่อเสียงทิดพักก็คงจ๊ะได้
พอได้ยินเสียงไม่เห็นกะตัว พ่อแม่ว่ากลัวเขายังไหว้
เขาเคยรู้จักกันมักจี่ ฉันเคยมาที่นี่เสมอไป
ฉันเคยมาเล่นเป็นประจำ พังตามถ้อยคำเข้าไว้
คงไม่ดีโด่งดัง อย่าเกลียดชังกันเลยหญิงชาย
ทั้งสิบนิ้วยกไหว้ นึกว่าขออภัยทีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
วันนี้ฉันเธอได้มาเจอพี่น้อง ชาวบ้านวังพองทั้งหญิงชาย
ว่าทัพต่อทัพหนอเข้ามาสมทบ วันนี้มาพบอีกมากมาย
ว่าฉันเป็นเพลงบ้านป่า เป็นเพลงชาวนาแล้วชาวไร่
ฉันไม่เคยหรือฝึกหัดแล้วเอ้ยตนเอง- นะนายน้ำทั้งหญิงชาย
เล่นเพลงด้วยปัญญา
ถ้าผิดพลาดตรงไหน ต้องขออภัยไว้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไม่ใช่แม่เพลงตามแถวสุพรรณ สู้ขวัญจิต ศรีประจันต์ เขาไม่ได้
ว่าฉันเป็นลูกแล้วบ้านป่า ฉันก็ทำแต่นาทำแต่ไร่
ฉันฝึกหัดแล้วเล่นมา เล่นด้วยปัญญากะฉันไว
ไม่เคยจดเคยจำ ไม่เหมือนนักธรรมกันเมื่อไร
ว่าฉันเป็นคนแล้วบ้านป่า ฉันก็ทำแต่นาทำกันแต่ไร่
ไม่เคยจำเคยจด ใช้ปัญญาสด ๆ เอามาไข
ปัญญาไม่ไหว ก็ต้องขออภัยไว้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 4)

<u>บทเกริ่น</u> เพลงพวงมาลัยที่พบโดยทั่วไป มักเริ่มที่บทเกริ่น บทเกริ่นนี้เป็นบทที่ร้องหลังจากการไหว้ครูหรือออกตัวแล้ว ก็มาถึงขั้นตอนที่ฝ่ายชายจะร้องเชิญชวนฝ่ายหญิงให้ออกมาเล่นเพลงพวงมาลัย บางสำนวนที่พบเป็นการร้องเชิญชวนให้ฝ่ายหญิงมาเล่นเพลง บางสำนวนฝ่ายชายจะสมมุติว่าตนมาเรียกฝ่ายหญิงที่รั้วหน้าบ้าน ฝ่ายหญิงพอได้ยินเสียงมีคนมาร้องเรียกก็จะรีบแต่งตัว แล้วออกมาดูเมื่อเห็นว่ามีคนมาก็จะลงบันไดมาดู ตอนนี้มีการประดารมกันตอนลงบันไดบางสำนวนแต่ไม่มาก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างบทเกริ่น

ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
วันนี้ฤกษ์ยามงามดี และเป็นวันดิถีขึ้นปีใหม่
เป็นวันสะกรุดน้องเอ๋ยสังกรานต์เป็น-งานหลวง ชวนน้องเล่นพวงกันเอ๋ยมาลัย
ไอ้เรื่องกรุดกรานต์เป็นงานประจำ ชาวไทยเราก็ทำกันมานานหลาย
เรามาสนุกน้องเอ๋ยสนานทำการรื่นเริง สร้างความบันเทิงกันเถิดแม่ชื่นใจ
ให้แม่คุณชักชวนกันมา แม่คนสวยจะช้าราไร
มาเล่นพวงมาลัย เร็วเร็วจะได้ช้าเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

ชาย เอ่อระเหยลอยม่า ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องรักพี่มาตั้งวงน้องเอ๋ยไว้เผื่อ ปูเสื่อไว้ท่าขอเชิญแม่มากันไว ๆ
ให้น้องรักชวนเอ๋ยกันมา เพื่อนเล่นคอยหาน้องอยู่นานหลาย
พี่มายืนขาแข็งไปจนแข็งกระด้าง จนเหงื่อเยิ้มเป็นยางบอนไหล
แม่คนพวงมาลัย จะนิ่งกันอยู่ให้นานเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2)

ตัวอย่างบทแต่งตัวหญิง

หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็ว่าใครกันเหนอใครหนา ใครมาร้องเรียกหากันอยู่ที่ไหน
น้องจะจัดแจงแต่งตัวน้องไม่มัวช้า ไม่รู้ใครเขามากันทางไหน
เอาผ้าเก่าไปไว้เอาผ้าใหม่ออกมานุ่ง เอาเข็มขัดรัดพุงหวังจะไป
น้องเลยเปิดหีบขึ้นมาคอยดู หยิบเอาตุ้มหูเข้ามาใส่
จะใส่แหวนงูกันตุ้มหูเพชร สุกดีสวยเด็ดช่างกระไร
นิ้วก้อยใส่แหวนอีกทั้งแขนใส่สร้อย ประดับมุกสุกน้อยสวยวิไล
วันนี้แต่งตัวกันเสียให้สวยภูมิ จะไปล่อหนุ่มหนุ่มแล้วบ้านไกล
น้องไม่ช้าร่ำไร ยังไม่รู้ว่าใครมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2)

<u>บทประหรือบททักทาย</u> เมื่อฝ่ายหญิงลงมาจากบ้านก็จะมีการทักทายถามถึงว่ามาธุระอะไร ถามถึงบ้านช่องว่าอยู่ที่ไหน ชื่ออะไร มีอาชีพทำอะไร ฝ่ายชายจะตอบฝ่ายหญิง และถ้าเป็นการเล่นที่ฝ่ายชายและฝ่ายหญิงพบกันโดยบังเอิญและยังไม่รู้จักกัน ฝ่ายชายก็จะถามชื่อ ที่อยู่ของฝ่ายหญิงเช่นกัน แล้วฝ่ายหญิงจะร้องเชิญฝ่ายชายไปบ้าน เรียกให้กินหมาก สูบยา หุงหาอาหารมาให้แขกคือฝ่ายชายรับประทาน บทนี้เนื้อหาจะสนุกสนานมาก มีการใช้โวหารสองง่ามว่าเล่นกัน แต่เดิมตามขนบของการเล่นเพลงพวงมาลัยจะต้องมีเนื้อหาของขั้นตอนนี้

แต่ปัจจุบันที่พบข้อมูลมีปรากฏบทนี้เพียงสองสำนวนเท่านั้น ซึ่งจากการซักถามวิทยากรที่สูงอายุบอกว่าเคยมีเล่น แต่พ่อเพลงแม่เพลงปัจจุบันไม่ทราบขนบในการเล่นจึงไม่ค่อยปรากฏหรือไม่มีการเล่นบทนี้ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างบทหักหาย

ชาย ลอยมา	ได้ยินวาจาน้องมาถามชาย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมาถามพ่อสำราญ	น้องมาถามว่าบ้านพี่อยู่ไหน
แล้วพี่จะบอกกะนวลน้อง	บ้านพี่อยู่วังพองนะแม่ชื่นใจ
ทั้งบ้านของพี่ปลูกอยู่ชายถนน	อีกทั้งผู้ทั้งคนไม่ได้ขาดสาย
ทั้งบ้านของพี่มันมีที่สังเกต	มันมีต้นขำเทศอยู่ที่หัวบันได
ถ้าน้องไปมืดแล้วมาค่ำ	เห็นต้นมะขามให้น้องแวะเข้าไป
นั่นแหละบ้านพี่ชาย	ไม่ใช่บ้านของใครหรอกน้องเอย
	(ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)
หญิง ลอยมา	ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มาบอกแล้วกับน้อง	บ้านพี่อยู่วังพองน้องก็จำได้
แต่พี่มาธุระแล้วปะปัง	เหตุผลต้นยังด้วยอะไร
หรือว่างัวพี่หายหรือว่าควายพี่พลัด	พี่ได้เที่ยวสังกัดแล้วรอยควาย
หรือว่างัวพี่หายควายพี่ไม่อยู่	ลูกเมียตามชู้กันมาหรือยังไง
ให้เล่าละลอกบอกใบ	บอกน้องมาในพวงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1)

<u>บทผูกรัก</u> เนื้อเรื่องบทผูกรักนี้จะเริ่มเล่นหลังจากที่ฝ่ายชายและฝ่ายหญิงรู้จักกันแล้ว ฝ่ายชายจะเริ่มพูดเกี้ยวพาราสีฝ่ายหญิงก่อน เพื่อให้หญิงปลงใจรัก ส่วนฝ่ายหญิงจะตอบบ่ายเบี่ยงต่าง ๆ นานา แล้วถามว่าฝ่ายชายบวชเรียนมาแล้วหรือยัง ถ้ายังไม่ได้บวช

ก็ให้กลับไปบวชเรียนก่อน ถ้าบวชเรียนมาแล้วอาจจะมีการทดสอบภูมิรู้โดยถามถึงธรรมะที่เคยบวชเรียนมาบ้างเล็กน้อย เพื่อทดสอบว่าได้บวชมาจริงหรือเปล่า ฝ่ายชายก็จะตอบแล้วพูดเกี้ยวจนฝ่ายหญิงรับรัก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างบทผูกรัก

ชาย เอ่อระเหยลอยมา	ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่ร้องไม่ออกบอกน้องไม่อัก	แต่หัวใจนึกรักแล้วนึกใคร่
แล้วพี่มาประจบแล้วยังไม่รู้จัก	แต่หัวใจนึกรักแล้วนึกใคร่
แต่พอเหลือบเห็นตัวนึกชอบตา	แต่พอมองเห็นหน้านึกชอบใจ
ค่อยกะเยื้อนกะหยับค่อยกะหยับกะเหยิบ	เลยเลื่อนกะเถิบเข้าไปพูดใกล้ใกล้
เอื้อมมือไปใกล้เอื้อมไหล่ไปชิด	เข้ามาพูดกันสักนิดจะได้ไหม
นึกว่ารับร้อนหรอกว่าผ่อนรัก	ก็ยังไม่รู้จักกันเลยว่าใค
เหลือบเห็นหน้าขวับรักจับเข้าจิต	ไม่รู้เลยจะคิดเชียวหรืออย่างไง
พี่มาเจอะน้องต้องใจ	ทำความอาลัยน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3)

<u>บทสู่ขอหรือบทลักหาพาหนี</u> เมื่อหญิงปลงใจรักชายแล้วก็จะบอกให้ฝ่ายชายมาสู่ขอตามประเพณี ถ้าฝ่ายชายยินยอมและพร้อมที่จะสู่ขอฝ่ายหญิง ก็จะเล่นบทสู่ขอ แต่ถ้าฝ่ายชายไม่พร้อมหรือมีอุปสรรคก็จะชวนพา เรื่องที่เล่นก็จะเป็น บทลักหาพาหนี ซึ่งเนื้อหาของเรื่องทั้ง 2 บท จะมีลักษณะดังนี้

<u>บทสู่ขอ</u> เมื่อฝ่ายหญิงปลงใจรักแล้วก็บอกให้ฝ่ายชายมาสู่ขอตามธรรมเนียมประเพณี ซึ่งฝ่ายชายก็จะเตรียมเฒ่าแก่เข้ามาสู่ขอ นัดวันขอ วันแต่ง ถามถึงเรื่องสินสอดเตรียมปลูกเรือนหอ ในเนื้อหาจะกล่าวถึงการจัดพิธีซึ่งเป็นการจำลองพิธีแต่งงานจริง ๆ มาเล่นตามขั้นตอนเสร็จจากการแต่งงานก็จะมีการสอนคู่บ่าวสาว ส่งตัวเข้าหอ (แต่เดิมบทสู่ขอนี้จะเล่นค่อนข้างละเอียด มีการกั้นประตู และมีบทถาม-ตอบขันหมาก ซึ่งต้องใช้ผู้เล่น

มาก แต่ปัจจุบันผู้ที่เล่นได้มีน้อยจึงไม่นิยมเล่นบทสู่ขอ และจะใช้ผู้เล่นคือพ่อเพลงแม่เพลงเล่นบทนี้ทั้งหมดแค่สองคน ในการเล่นบทสู่ขอจึงยุ่งยาก ผู้เล่นจึงไม่นิยมเล่นบทนี้ ส่วนใหญ่จะเล่นบทลักหาพาหนี) หลังจากนั้นจะมีการนำเรื่องอื่นเข้าไปเล่นแทรก อาจเป็นบทถามตอบเบ็ดเตล็ด เช่น บทถามตอบปัญหาทางโลกทางธรรม นอกจากนี้สมัยก่อนยังมีการแยกเรื่องเล่นบทชิงชู้ ชิงพุ่ม เพิ่มขึ้น แต่ปัจจุบันไม่มีตัวผู้เล่นแล้ว ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างบทสู่ขอ

ชาย เอ่อระเหยลอยมา พังพี่ว่าแล้วอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แล้วว่าเดือนหกเดือนสี่ ไม่ถึงวันนี้หรอกแม่ชื่นใจ
ว่าทั้งเดือนสี่แล้วนี่หนา ตัวของพี่จะมาแล้วอีกใหม่
แต่พอวันจันทร์จะมาหมั้นแม่หนู พี่น้องก็รู้แล้วเต็มใจ
หรือพี่เข้าตามกรอกออกตามประตู ให้พี่น้องเขารู้กันมากมาย
จะเอาเงินมากองจะเอาทองมาหมั้น เพราะมันเป็นวันจันทร์แม่ชื่นใจ
หรือข้าได้จัดแจงเอาไว้แต่งขันหมาก หรือจะได้มาฝากแม่ขวัญใจ
วันจันทร์เป็นวันดี ฤกษ์งามวันนี้แหละฉันยกให้
ก็แต่ขอวันจันทร์นี้เป็นวันดี ฉันใช้นางทั้งสี่เอาให้
หรือเป็นลูกชั้นฟ้าหรือว่าชั้นสวรรค์ อยู่ที่ในวิมานนั้นสูงใหญ่
หรือให้อุ้มขันหมากหรือมาสามขัน แล้วอุ้มทองเข้ามาหมั้นสะใภ้
วันนี้ฤกษ์งามยามดี แต่พอเกรงเดือนสี่แล้วนางใน
พี่จะมาขอน้องไว้ และคงไม่ให้อายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3)

<u>บทลักหาพาหนี</u> ในกรณีที่เกิดอุปสรรคฝ่ายชายจะชวนฝ่ายหญิงให้หนีตามกันไป ถ้าหญิงตกลงก็จะมีการนัดวัน แล้วฝ่ายชายจะลากลับบ้านเพื่อไปบอกพ่อแม่และเตรียมตัวก่อน ส่วนฝ่ายหญิงก็จะเตรียมห่อผ้าและข้าวของรอ เมื่อถึงวันนัดฝ่ายชายจะมารับ ฝ่ายหญิงก็จะร้องลาบ้าน ของใช้ พ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ แล้วให้ฝ่ายชายมารับลงจากบ้านไป ซึ่งฝ่ายชาย

จะพาหญิงหนีเข้าป่าไปบ้านของตน เมื่อเข้าป่าก็จะมีการชมนก ชมไม้ ชมสัตว์ ชมปลา และถามปัญหาทางโลก ทางธรรม บางครั้งจะมีการแยกเล่นเรื่องจันทรครบไปจนจบ แล้วจึงพาฝ่ายหญิงไปบ้าน เสร็จแล้วจะพากลับมาส่งตัวเพื่อขอขมาพ่อแม่ฝ่ายหญิง หลังจากนี้ถ้ายังมีเวลาอาจจะถามปัญหาทางโลก ทางธรรมต่อจนเลิกเล่น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างบทลักหาพาหนี

ชาย เอ่อระเหยลอยมา แสงฟ้าสว่างไพร (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เรามารักเอ๋ยกันหนาพากันไปก่อน แล้วถึงย้อนกลับมาส่งนะแม่คิ้วรก่งและหางไก่
น้องไม่ต้องกลัวจะเป็นผัวแม่คุณ ไปจนเราหมดบุญกันทั้งสองฝ่าย
ถึงพ่อของน้องแก่แม่ก็เฒ่า พี่จะเทกระโถนล้างเท้าให้ก็ได้
พี่จะช่วยตักน้ำตักท่า หุงข้าวต้มปลาให้ก็ได้
แม่แก้มขาวเปลือกไข่ มาไปกับชายเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เรารักกันหนาเราจะพากันหนี ชาวบ้านว่าดีไปเมื่อไร
ว่าอกเอยตัวฉัน จะหนีจากบ้านแล้วไปไกล
น้องมาเห็นช้างกันและเท่าหมู วันนี้คงอยู่กันไม่ได้
จะต้องลอยตามชาย เสียในวันนี้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

หญิงซ้อน เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ในวันศุกร์มีศรีวันดีข้างหน้า ให้พี่มารับน้องยากันเอาไป
ไม่เชื่อเอามือเข้ามาคลำอก ว่าน้องจะรักกันแค่ไหน
น้องมารักแม่น้องก็ยอมกลัว วันนี้รักผัวจะต้องไป
น้องมาเห็นช้างกันและเท่าหมู วันนี้คงอยู่กันไม่ได้
จะต้องลอยตามชาย เสียแล้วพ่อไหมพรมเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2)

<u>บทจาก</u> ก่อนเลิกเล่นทั้งหญิงและชายที่เล่นจะร้องอำลาและร้องให้พรการลา จะมีการลาทั้งผู้ชมและลาผู้เล่นด้วยกัน แล้วจะร้องให้พรผู้พัง ให้พรเจ้าภาพ และให้พรกันเอง เป็นต้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างบทลา

ชาย ลอยมา
ฉันลาปูลาย่าไปลาแม่ค้าขายของ
โชเฟอร์ขับรถที่มาด้วยกัน
แต่วันหน้าถึงมาใหม่
คอยฟังฉันว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะต้องกลับวังพองกันแล้วไซร้
เขามาชวนไปบ้านฉันก็อยู่ไม่ได้
วันนี้ต้องไปก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

ชาย ลอยมา
ฉันจะอยู่จะไปต้องลากันให้ทั่ว
ไปลาหนุ่มลาสาวชาวบ้านเขารักษ์
ไปลาลูกเล็กเด็กแดงที่วิ่งแข่งกันมา
ลุงก็อยู่ไม่ได้
ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
หันไปลาแม่ครัวที่กำลังแกงไก่
หัวใจอยากจากกันไปเมื่อไร
จะมาพังลุงว่าพวงมาลัย
จะต้องลาหลานไปเสียแล้วเอย
(ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

ชาย ลอยมา
ไปลาแต่เด็กเล็กแดงที่วิ่งแข่งกันมา
พี่ลาก่อนแล้วน้องยาไปวังพองกะพี่
ถ้าน้องเต็มอกเต็มใจ
จะพรรณนาก้นอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ส่วนตัวแม่เพลงยังได้ลากันไปเมื่อไร
ไปในคืนวันนี้แล้วก็ได้
ให้ไปอยู่บ้านชายเถิดน้องเอย
(ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

ชาย ลอยมา
ลาแล้วลาเล่าพี่ก็เฝ้าแต่ลา
ถึงว่าตัวพี่ไปหัวใจพี่อยู่
ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พอน้องช้อยหางตาพี่ไม่อยากไป
จะให้อยู่เป็นคู่กับแม่ขวัญใจ

แต่พอสามวันแล้วข้างหน้า ตัวพี่ถึงจะมากันอีกใหม่
ให้น้องเก็บรักไว้ เอาไว้รอท่าชายก่อนเอย
(ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1)

ตัวอย่างบทให้พร

ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พอลาพี่น้องเสร็จสรรพเราจะกะหยับ- เราจะให้พรกันต่อไป
ท่องกลอน
ถ้าแก่ทำไรทำนาให้ได้ข้าวรวยรวย ถ้าไปปลูกแตงโมให้ติดแต่ลูกใหญ่ใหญ่
ถ้าไปปลูกอ้อยให้ขึ้นแต่ลำยาวยาว ถ้าไปรักสาวสาวดูที่ตูดใหญ่ใหญ่
ถ้าไปรักแม่หม้ายดูที่เนื้อเหลืองเหลือง ถ้าแม่หม้ายทรงเครื่องเราจะได้สบาย
ให้เมียหลวงเป็นร้อยให้เมียน้อยเป็นพัน ถ้าเหลือใช้ให้ฉันมั่งก็ได้
ให้แก่อยู่ดีกินสบาย เป็นเจ้าเป็นนายคนเอย
(ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เราให้พรผู้ชายเขาก็ชอบใจจริง จะให้พรผู้หญิงกันต่อไป
ให้แก่เป็นเศรษฐีให้นั่งเก้าอี้นับแบ็งค์ ถ้าเหลือใช้ให้มาแบ่งตกรางวัลเรามั่งก็ได้
ให้มีเงินเต็มถังให้มีสตางค์เต็มปึ๊บ ให้มีทองเต็มหีบกำปั่นใหญ่
ให้มีงัวมีควายให้มีไร่มีนา ให้มีที่ดินมากกว่าแล้วใครใคร
ให้มีทั้งบ่าวทั้งไพร่ อยู่กันมากมายแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1)

นอกจากเนื้อหาตามขนบหรือลำดับขั้นในการเล่นซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นเนื้อหาในด้านการเกี้ยวพาราสีกันแล้ว ยังมีเนื้อหาเบ็ดเตล็ดที่ใช้ร้องแทรกในแต่ละขั้นตอนตามความเหมาะสม ตามรอกาสหรือตามแต่ประสบการณ์ของผู้เล่นแต่ละคน เรื่องเบ็ดเตล็ดที่พบ ได้แก่ เรื่องต้นตระกูลมนุษย์ เรื่องกำเนิดมนุษย์ นิทานเรื่องนกรุ้งกับนกกา และนกยูงกับนกกา ตำนานการสร้างพระปฐมเจดีย์ เรื่องสงครามโลกครั้งที่ 2 บทถาม-ตอบ เรื่องนกไม้ ศีล 5 พุทธประวัติ การทอดกฐิน ผ้าป่า ลูกนิมิต บาป-บุญ บัญหาธรรม การเกิดการตาย ป่าช้า นาค ศีล บัญหาเชาวน์อิงธรรมะ ถามเรื่อง การทอผ้า ของในครัว การทำอาหาร เป็นต้น

ลำดับขั้นในการเล่นเพลงพวงมาลัยนี้ ในการเล่นอาจไม่ครบทุกขั้นตอน ถ้าเป็นผู้เล่นรุ่นเก่าที่รู้ขนบในการเล่นเพลงพวงมาลัยมักจะเล่นไปตามขนบจึงทำให้เนื้อเรื่องที่เล่นไม่วกวนเป็นไปตามขั้นตอนซึ่งส่วนใหญ่มักเริ่มที่บทเกริ่นไปถึงบทสู่ขอหรือลักหาพาหนี และมีการถาม-ตอบเรื่องอื่น ๆ เมื่อจะเลิกเล่นก็จะร้อง "บทจาก" ส่วนผู้เล่นรุ่นหลังที่มีอายุต่ำกว่า 60 ปีลงมา มักจะเริ่มที่บทเกริ่นเช่นเดียวกัน แล้วต่อด้วยบทหักทายหรือบางครั้งจะร้องบทผูกรักเลย แล้วร้องบทสู่ขอหรือลักหาพาหนีสุดท้ายจะร้องบทจากเช่นเดียวกัน แต่รายละเอียดของการเล่นในแต่ละขั้นตอนจะไม่ละเอียดและเนื้อเรื่องก็ไม่ต่อเนื่องนัก มักซ้ำและวกวนไม่เคร่งครัดตามลำดับขั้นในการเล่นนัก จึงทำให้เรื่องไม่น่าติดตามเท่าที่ควร

<u>วิธีเล่น</u> การเล่นเพลงพวงมาลัยนั้น นิยมตั้งเป็นวง แบ่งเป็นฝ่ายชายและฝ่ายหญิงอยู่กันฝ่ายละครึ่งวงกลม แต่ละฝ่ายจะมีพ่อเพลงแม่เพลง (พ่อพวง แม่พวง) ข้างละ 1 คน และมีลูกคู่เท่าไรก็ได้แล้วแต่วงเล็กหรือวงใหญ่ แต่ต้องไม่ต่ำกว่า 3 คนเป็นอย่างน้อย การเล่นมีวิธีเล่นดังนี้

เริ่มเล่น ถ้ามีการไหว้ครู ทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงจะนั่งลงเป็นรูปครึ่งวงกลม แล้วฝ่ายชายจะร้องไหว้ครูก่อน เมื่อฝ่ายชายร้องไหว้ครูจบ ฝ่ายหญิงจะร้องไหว้ครูจนจบ การร้องไหว้ครูจะร้องเช่นเดียวเหมือนกับบทั่วไป มีลูกคู่คอยปรบมือให้จังหวะและร้องรับ เมื่อไหว้ครูเสร็จผู้เล่นทั้งสองฝ่ายจะลุกขึ้นยืนตั้งวงเป็นรูปวงกลมตามเดิม แล้วร้องเพลงพวงมาลัยไปตามลำดับขั้นที่เล่น

ภาพประกอบ 6 ลักษณะของการไหว้ครูเพลงพวงมาลัย จะนั่งเป็นรูปครึ่งวงกลม

ถ้าเป็นการไหว้ครูปากเปล่าโดยไม่มีอุปกรณ์ ผู้เล่นทั้งสองฝ่ายจะยืนในที่ของตน แล้วฝ่ายชายจะขึ้นเพลงไหว้ครูก่อน แล้วฝ่ายหญิงจึงร้องไหว้ครู เมื่อทั้งสองฝ่ายร้องไหว้ครูเสร็จก็จะร้องเล่นเพลงเลย หรือในกรณีที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายในมีครูแต่อีกฝ่ายหนึ่งไม่มีครู ก็จะให้ฝ่ายที่มีครูร้องไหว้ครูก่อนจึงเริ่มเล่นเรื่อง แต่ปกติการเล่นเพลงพวงมาลัยมักเริ่มที่บทเกริ่นก่อนเพราะผู้เล่นไม่นิยมไหว้ครู

การเกริ่น ฝ่ายชายจะร้องเกริ่นเรียกหรือเชิญให้ฝ่ายหญิงออกมาเล่น การร้องเกริ่นจะร้องจนกว่าฝ่ายหญิงจะออกมาเล่นหรือออกมาร้องแก้ ฝ่ายใดร้องก็ต้องออกมารำอยู่กลางวง เมื่อฝ่ายชายร้องจบลงก็จะกลับมายืนที่ฝ่ายตนและลูกคู่ร้องรับจนลงเพลงเรียบร้อยแล้วฝ่ายหญิงจึงร้องแก้ การร้องจะผลัดกันร้องฝ่ายละครั้ง ทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชายจะร้องแก้กันไปมาตามลำดับขั้นจนเลิกเล่น ส่วนลูกคู่จะเป็นผู้คอยปรบมือให้จังหวะ และร้องรับบาทขึ้นกับบาทลง ขณะที่ทั้งสองฝ่ายร้องเล่นกันอยู่นั้นลูกคู่หรือผู้ฟังสามารถเข้าไปร่ายรำในวงได้ ปกติจะมีผู้รำครั้งละ 1 คู่ สลับกันไปตลอดจนเลิกเล่นแต่ปัจจุบันลูกคู่จะออกไปรำกลางวงครั้งละหลายคู่คล้ายรำวง ผู้ร้องนำหรือพ่อเพลงแม่เพลงเดิมจะมีหลายคนและคอยผลัดเปลี่ยนร้องแก้กัน

พ่อเพลงแม่เพลงคนใดมีความสามารถก็ร้องแก้กันไปหากร้องแก้ไม่ได้ก็จะถอยออกมาให้ผู้อื่นที่มีความสามารถกว่าเข้าไปร้องแทนซึ่งเนื้อเรื่องจะยังคงต่อเนื่องกัน แต่ปัจจุบันผู้เล่นส่วนใหญ่มักร้องคนเดียวยืนพื้น หากมีพ่อเพลงแม่เพลงคนอื่นเข้ามาช่วยร้อง เนื้อหาก็จะไม่ต่อเนื่องกันหรือเปลี่ยนเรื่องไปเลย เช่นเพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 4

ภาพประกอบ 7 ลักษณะการตั้งวงเพลงพวงมาลัย

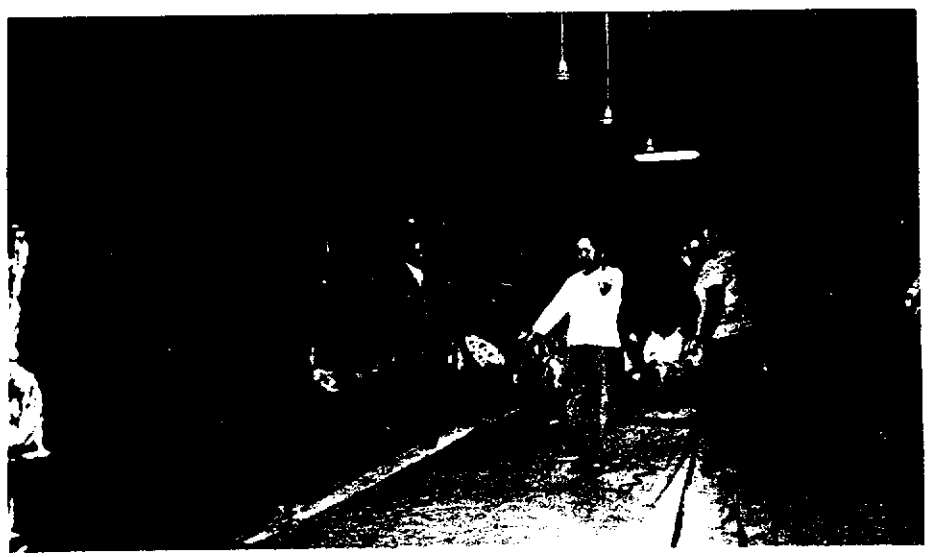

ภาพประกอบ 8 การรำในการเล่นเพลงพวงมาลัยครั้งละคู่

ภาพประกอบ 9 การรำเพลงพวงมาลัยครั้งละหลายคนคล้ายรำวงในปัจจุบัน

ในการร้องแก้กันนั้น ผู้เล่นจะต้องร้องตามเพลงของอีกฝ่ายหนึ่งก่อนแล้วจึงร้องแก้เนื้อหาของเพลงที่ตามนั้น เมื่อร้องแก้เนื้อหาที่อีกฝ่ายหนึ่งร้องเอาไว้แล้วก็จะร้องเนื้อหาใหม่ต่อเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งใช้ร้องแก้ การตามเพลงนั้นก็คือ การซ้ำเนื้อหาสำคัญที่ฝ่ายหนึ่งร้องไว้ และตนจะต้องร้องแก้เพื่อให้เนื้อหาต่อเนื่องกัน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างการร้องตามเพลง

หญิง เอ่อระเหยลอยมา	พอได้ยินพี่ว่าน้องจำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อยากมีเนื้อความเข้าไปถามต่อ	ยังไม่หมดสิ้นข้อกันหรือสงสัย
น้องเป็นสัตรีอยากจะมีความรู้	ให้พี่ยกกระทู้ขึ้นมาบอกไข
<u>ว่าไม้อะไรแล้วเอ่ยที่เตี้ยแล้วเลียส้น</u>	<u>ก็เขาเรียกว่าต้นกันอะไร</u>
ให้เล่าละลอกบอกไข	แล้วบอกน้องมาในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความไถ่ถามพี่ดู เพราะว่าน้องไม่รู้รียังสงสัย
<u>ถามว่าต้นเตี้ย ๆ ที่มันเลียส้น</u> <u>นั่นเขาเรียกว่าต้นเชียวหรืออะไร</u>
พอได้ยินประเทืองเข้ามาร้องถาม มันยังเป็นสองง่ามข้าจะบอกให้
ทางโลกรีก็ถามทางธรรมมันก็ติด มันจะถูกหรือผิดไม่เข้าใจ
<u>ไอ้ต้นเตี้ย ๆ ที่มันเลียส้น</u> <u>นั่นเขาเรียกว่าต้นรึอะไร</u>
เขาเรียกว่าต้นหรอกว่าเตี้ยๆ เรียกว่าต้นผักเบี้ยให้น้องจ๋าเอาไว้
ถ้าว่าทางธรรมไปยังค่าเขากล่าว เขาก็เรียกรองเท้าพระนารายณ์
ให้น้องแม่จ๋าเอาไว้ แล้วแม่พวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1)

ส่วนการเล่นเพลงพวงมาลัยในเรือจะไม่มีการรำ เพียงแต่เทียบเรือฝ่ายชายเข้าหาเรือฝ่ายหญิงแล้วร้องเกี้ยวกัน และการร้องเพลงพวงมาลัยในนาข้าวจะไม่มีการรำ ไม่มีการปรบมือ เพียงแต่ทั้งสองฝ่ายร้องแก้กันไปและมีลูกคู่คอยช่วยร้องรับเท่านั้น เรื่องที่เล่นมักเป็นเรื่องเกี้ยวพาราสี

บทที่ 3

วิเคราะห์บทบาทของเพลงพวงมาลัย

เพลงพื้นบ้านมีบทบาทต่อสังคมมนุษย์ นับตั้งแต่สมัยโบราณก่อนประวัติศาสตร์ การขับร้องเพลงพื้นบ้านเหล่านั้น มักจะเกิดจากแรงบันดาลใจในการดำเนินชีวิตในสังคม ไม่ว่าจะเกิดจากการดำเนินชีวิตส่วนบุคคลหรือส่วนรวมของกลุ่มชน เพลงพื้นบ้านจึงเป็นมรดกทางภูมิปัญญาของชาวบ้านที่ล้ำค่ายิ่งที่ควรศึกษาค้นคว้า เพราะเป็นเครื่องบอกลักษณะสภาพชีวิตและสังคมในท้องถิ่นต่าง ๆ ตามกาลเวลาที่ล่วงมาแล้วได้เป็นอย่างดี เพลงพื้นบ้านของท้องถิ่นใดย่อมมีความสำคัญต่อท้องถิ่นนั้นเป็นอันมาก

ปราณี วงษ์เทศ (2525 : 102-104) ได้กล่าวถึงบทบาทของเพลงพื้นบ้านไว้ว่า เพลงพื้นบ้านเป็นเครื่องสะท้อนสถาบันต่าง ๆ ของชุมชนและสภาพความเป็นอยู่ตลอดจนประเพณีวัฒนธรรมของชาวบ้านที่เป็นเจ้าของและมีบทบาทอยู่ในกิจกรรมเกือบทุกอย่างในสังคม ซึ่งเราจะพบว่าเพลงต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของวัฒนธรรมที่ตัวมันเองเป็นส่วนหนึ่งอยู่ด้วย เพราะจากเพลงเราจะทราบถึงทัศนคติค่านิยมต่าง ๆ ที่เป็นอิสระของบัจเจกบุคคลหรือของกลุ่มที่แสดงออกมาในเนื้อเพลง ทั้งนี้เราอาจทราบนิทาน ความเชื่อและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งเราไม่อาจพบได้จากการสังเกตการณ์ จากพฤติกรรมของบุคคลแต่ประการเดียว นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงคำว่า "หน้าที่" ตามความหมายของ Nadel หมายถึงมีบทบาทต่อสังคมอย่างไร และได้สรุปถึงบทบาทหน้าที่ของเพลงจากการศึกษาเพลงในสังคมอื่น ๆ พบว่าเพลงยังมีหน้าที่ทางสังคมอีกหลายประการ ดังนี้

1. เป็นเสมือนตัวแทนของระบบสัญลักษณ์ของสังคมที่สะท้อนออกมาให้เห็นตามความเชื่อทางศาสนาและระบบชนชั้นทางสังคม

2. มีหน้าที่กระตุ้นให้เกิดการตอบสนองทางกายภาพ ซึ่งจะพบได้ในเพลงที่เกี่ยวกับการทำงาน

3. เป็นเสมือนเครื่องควบคุมทางสังคม รักษาบรรทัดฐานทางสังคมและชี้แนะระเบียบแบบแผนที่สมควร รวมทั้งกำหนดพฤติกรรมที่เหมาะสมทางสังคมอีกด้วย

4. มีบทบาทในการรักษาสถาบันที่สำคัญทางสังคม เช่น ศาสนา ความเชื่อและทำให้

การประกอบพิธีกรรมมีเหตุผล โดยมีหน้าที่รักษาสัญลักษณ์ทางพิธีกรรม

5. มีหน้าที่ทำให้เกิดความสืบเนื่องและความมั่นคงทางวัฒนธรรม

นอกจากนี้ ปราณี วงษ์เทศ ยังได้แนะแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์เพลงที่สมบูรณ์ว่าควรศึกษาโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ รวมทั้งประวัติของผู้ร้องพร้อมกันไปด้วย

สุกัญญา สุจฉายา (2525 : 168-170) ได้ศึกษาเพลงปฏิพากย์ของภาคกลางพบว่าเพลงปฏิพากย์ภาคกลางของไทยมีบทบาทต่อสังคม ดังนี้

1. สร้างความบันเทิง คือ ให้ความสนุกสนานจากเนื้อหา การเกี้ยวพาราสีปะทะคารมระหว่างชายหญิง จังหวะและลีลาสนุก ท่าทางประกอบทั้งที่เป็นท่ารำและกิริยาอาการอื่น ๆ

2. สร้างความสามัคคี คือ สร้างความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันให้แก่คนในสังคม เนื่องจากการรวมหมู่ใช้แรงงาน และเพลงที่ร้องในเทศกาลสร้างความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในหมู่บ้าน

3. ให้การศึกษาแก่ผู้คนในสังคม คือ สอดแทรกความรู้ให้กับสมาชิกในสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อมเป็นความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม รวมทั้งแนวทางในการดำเนินชีวิตและค่านิยมต่าง ๆ ในสังคม

4. ระบายความเก็บกดอันเนื่องมาจากประเพณีและค่านิยมบางประการ และระบายความเก็บกดอันเนื่องมาจากสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม

5. บันทึกเหตุการณ์และวิพากษ์วิจารณ์สังคม คือ บันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ทั้งระดับหมู่บ้านและสังคมอื่น

สุกัญญา ภัทราชัย (2527 : 268-274) ได้กล่าวถึงบทบาทของเพลงพื้นบ้านในฐานะคติชนที่มีต่อสังคมไทยว่า เป็นมรดกทางปัญญาที่ได้สะสมต่อเนื่องกันมาหลายชั่วอายุคน เคยเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของคนไทย และเคยมีบทบาทต่อสังคมไทยในอดีต ซึ่งอาจจำแนกได้เป็น 6 ประการ ได้แก่ สร้างความสามัคคี ให้การศึกษา ควบคุมสังคม เป็นทางระบายความคับข้องใจ และทำหน้าที่เป็นสื่อมวลชน

จากข้อความดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงบทบาทของเพลงพื้นบ้าน ว่ามีความสำคัญต่อ

วิถีชีวิตของชาวบ้านหรือกลุ่มชนผู้สร้างสรรค์เพลงพื้นบ้านต่าง ๆ สืบทอดมาไม่ขาดสาย ซึ่งนอกจากจะให้ความบันเทิงแล้ว ยังช่วยหล่อหลอมวัฒนธรรมของสังคมให้มั่นคง และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันด้วย ดังนั้นการศึกษาเพลงพื้นบ้านซึ่งเป็นคติชนประเภทหนึ่ง จึงเป็นสิ่งที่น่าศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้เรารู้จักชุมชนนั้นได้ดีขึ้น และเข้าใจบทบาทของเพลงที่มีต่อชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าในการนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาสมาชิกในชุมชนนั้น ๆ และเป็นแนวทางในการศึกษาชุมชนอื่นต่อไป

"เพลงพวงมาลัย" เป็นเพลงพื้นบ้านชนิดหนึ่งของภาคกลางที่กลุ่มชนได้ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นจากภูมิปัญญาของชาวบ้าน จนมีแบบแผนเฉพาะและใช้เป็นมหรสพอย่างหนึ่งซึ่งเคยได้รับความนิยมเล่นกันอย่างแพร่หลายในภาคกลาง ในปัจจุบันนี้บางท้องถิ่นก็ยังนิยมเล่นอยู่ โดยเฉพาะในแถบอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี และอำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาบทบาทของเพลงพวงมาลัยที่มีต่อกลุ่มชนในท้องถิ่นนี้ โดยจะวิเคราะห์จากเนื้อหาของเพลงที่ได้จากการเล่นเพลงในโอกาสต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการศึกษาจากสภาพแวดล้อมทางสังคมและข้อมูลจากวิทยากรในพื้นที่ โดยมีประเด็นในการศึกษาวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. <u>บทบาทของเพลงพวงมาลัยในด้านให้ความบันเทิง</u>

เพลงพวงมาลัย เป็นการเล่นที่มีทั้งการร้องและการแสดงควบคู่กันไป ทั้งผู้ชมก็สามารถมีส่วนร่วมได้ด้วย เช่น การปรบมือให้จังหวะ การร้องรับ การเข้าไปร่ายรำ หรือเป็นผู้ร้องเองในบางโอกาส การเล่นที่เป็นอิสระเช่นนี้ จึงทำให้ทั้งผู้เล่นและผู้ชมเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินผ่อนคลายอารมณ์เครียดในชีวิตประจำวันได้ด้วย และเนื่องจากเพลงพวงมาลัยเป็นเพลงร้องโต้ตอบมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเกี้ยวพาราสี จึงเป็นการปะทะคารมระหว่างชายหญิง บางครั้งผู้เล่นมิได้เตรียมตัวมาล่วงหน้าการโต้คารมจึงต้องใช้ปฏิภาณไหวพริบตอบโต้กัน ทำให้การเล่นสนุกสนานยิ่งขึ้น เนื้อหาจึงเป็นส่วนประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของเพลงพวงมาลัยที่ก่อให้เกิดความบันเทิง ความบันเทิงที่ได้จากการเล่นเพลงพวงมาลัยมีหลายประการ ดังนี้

1.1 <u>ความบันเทิงจากเนื้อหา</u>

1.1.1 <u>การปะทะคารม</u> ขนบในการเล่นเพลงพวงมาลัยนั้น เดิมมักจะเริ่มที่บทเกริ่น คือการที่ฝ่ายชายร้องเชิญชวนให้ฝ่ายหญิงออกมาเล่นเพลง โดยฝ่ายชายจะสมมุติว่าตนมาร้องเรียกฝ่ายหญิงที่รั้วหน้าบ้าน ฝ่ายหญิงได้ยินเข้าก็รีบแต่งตัวออกมาดู พอทราบว่าเป็นแขกมาก็ลงบันไดไปต้อนรับ ตอนลงบันไดจะมีการประคารมกันบ้างในลักษณะกระเซ้าเย้าแหย่ คือ ฝ่ายชายจะเป็นคนเตือนให้ฝ่ายหญิงระมัดระวังในการลงบันไดในลักษณะสองแง่สองง่าม ฝ่ายหญิงก็จะร้องตอบโต้ว่าบ้างแต่จะไม่โต้ตอบมากนัก หรือหากฝ่ายหญิงต้องการจะเลี่ยงการปะทะคารมตอนนี้ก็จะรีบลงบันไดไป แต่ก็จะมีการปะทะคารมเรื่องอื่นแทน เช่น ฝ่ายหญิงแกล้งมองหาคนที่มาเรียกไม่พบ ฝ่ายชายก็จะต้องหาวิธีบอกให้ฝ่ายหญิงเห็นว่าเป็นใครมา บางครั้งก็เกิดการประคารมกันขึ้นมา ซึ่งการโต้เถียงกันลักษณะนี้ทำให้ผู้ฟังสนุกสนานได้จากคำพูดและการโต้ตอบที่มักจะใช้คำพูดที่ค่อนข้างแรงกว่าปกติ บางครั้งก็แทรกคำพูดสองแง่สองง่ามให้ผู้ฟังรู้สึกขบขัน ดังตัวอย่าง

<u>การประคารมตอนลงบันได</u> เช่น

ชาย	เมื่อน้องลงกระไดพี่จะเตือนไว้ก่อน	จะว่าพี่สอนเลยแม่ชื่นใจ
	เมื่อน้องลงกระไดน้องจะทำรุ่มร่าม	เดี๋ยวจะตกตูมตามลงมาตาย
หญิง	เมื่อน้องจะลงกระไดพี่ก็ไม่ต้องสอน	น้องเคยลงมาก่อนนะพี่ชาย
	อีกทั้งหัวกระไดน้องเคยลงทุกวัน	น้องก็เคยนับขั้นแล้วกระได
	น้องลงกระไดน้องก็ไม่กระโดด	สองมือยึดโคตรแล้วกระได
ชาย	พี่เห็นลูกสลักนั้นมันหักดา	แม่กระไดแยะอ้าบอกน้องไว้
	แม่บัวบานบังใบ	กลัวน้องจะไม่รู้เอย
หญิง	เมื่อจะลงกระไดตาของน้องก็แล	แล้วสองมือยึดแม่แล้วกระได
	น้องลงกระไดพี่ถอยไปให้พ้น	เดี๋ยวจะมาโดนส้นแล้วตีนช้าย

น้องลงกระไดน้องก็ไพล่ลงดิน สองเท้าก้าวตีนน้องก็เดินไป
จะออกไปดูหน้าชาย พี่มาแต่ไหนกันเอย

ชาย เมื่อน้องลงกระไดตาของน้องก็แล สองมือยึดแม่หัวกระได
อีกทั้งแม่กระไดของน้องไม้ประดู่ ลูกมันหักคารูน้องรู้หรือไม่
ท่ามวยพี่ก็ดีท่ากระบี่พี่ก็คล่อง ท่าปิดเชิงป้องพี่ก็ว่องไว
ถ้าน้องไวสั้นแล้วพี่ก็ไวไม้สั้น ไวกันคนละอันไม่เป็นไร

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/21-25)

ตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นนี้เป็นการปะทะคารมของผู้เล่นฝ่ายชายและฝ่ายหญิงตอนลงบันได จะมีการประคารมกันไม่มากนัก แต่ก็ช่วยสร้างความรู้สึกสนุกสนานให้ผู้ชมได้พอสมควร ซึ่งถ้าเป็นการเล่นเพลงชนิดอื่นจะเรียกว่า "ตับกระได" และใช้ถ้อยคำรุนแรงหรือออกกลอนแดงมากกว่านี้ ในเพลงพวงมาลัยส่วนใหญ่ผู้ร้องฝ่ายหญิงมักเลี่ยงการประคารมกันตอนลงบันได โดยการรีบลงบันไดแล้วจึงประคารมกันในช่วงอื่น หรือประคารมหลังจากลงบันได

การประคารมหลังจากลงบันไดที่พบ จะพบในลักษณะที่ฝ่ายหญิงเมื่อได้ยินเสียงคนเรียกก็รีบแต่งตัวแล้วออกมาดู แต่แกล้งเป็นมองไม่เห็นว่าใครมา จึงมีการประคารมกันบ้างอันเป็นส่วนที่จะช่วยสร้างความรู้สึกสนุกสนานให้ผู้ชม ดังตัวอย่าง

หญิง จะออกไปดูให้รู้จัก จะเป็นคู่รักหรืออย่างไร
ทั้งสองมือน้องก็ป้องหน้า ไม่เห็นใครมาหรอกที่ไหน

ชาย หรือว่าต้นไม้มันป้ายขนตา จึงมองพี่ยาไม่เห็นใคร

หญิง มองเห็นหัวหรอกดำ ๆ คิดว่าตอระกำที่ไหม้ไฟ

ชาย	บอกว่าเห็นหัวอยู่ต่ำ ๆ	นึกว่าตอระกาหรือแม่ชื่นใจ
	ถ้าน้องเข้ามาใกล้ชิด	รู้แม่ขวัญจิตของพี่ชาย
	ว่าเห็นหัวเอ๋ยต่ำ ๆ	เดี๋ยวตอระกาจะตำตาย
หญิง	น้องมองเห็นหัวหรอกต่ำ ๆ	แต่น้องก็ข้ามมันเลยไป
ชาย	พอน้องข้ามเลยพี่ก็ร้องโอ้โฮ	พี่ก็เลยลุกโด่ขึ้นได้
	พี่ก็เลยลุกโด่โอ้โฮน้องหญิง	นี่ตัวพี่จริง ๆ ไม่ใช่ใคร
หญิง	ก็ไม่เห็นหัวจริงแหน	ก็เลยเหยียบแม่มันเลยไป

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 11/12-18)

นอกจากการประคารมดังที่กล่าวมาข้างต้น ถ้าเป็นการเล่นเพลงพวงมาลัยตามขนบที่เคยนิยมเล่นกันมา (ปัจจุบันมักไม่เล่นตามขนบซึ่งจะพบในการเล่นของผู้เล่นที่อายุต่ำกว่า 60 ปี) หลังจากที่ฝ่ายชายและฝ่ายหญิงพบกันแล้วก็จะมีการถามชื่อ บ้าน อาชีพ และถามว่ามาธุระเรื่องอะไร เมื่อซักถามกันแล้วฝ่ายหญิงจะเชิญฝ่ายชายขึ้นบ้าน ตอนนี้ก็จะมีการประคารมกันตั้งแต่เข้าเขตรั้วบ้าน และเมื่อเชิญแขกขึ้นบ้านแล้วก็มีการประคารมกันตอนต้อนรับแขกเป็นช่วง ๆ ไป ตอนนี้จะเป็นการประคารมกันค่อนข้างมาก และมีการใช้คำสองแง่สองง่ามที่น่าสนใจ โดยการนำเอาประเพณีการต้อนรับแขกของไทยแต่โบราณมาใช้ประกอบการเล่นกันอย่างสนุกสนาน และนอกจากนี้ก็มีการประคารมกันตลอดทั้งเรื่องที่เล่น เช่น ตอนที่ฝ่ายชายเกี้ยวพาราสี หรือบทผูกรักไปจนกระทั่งถึงตอนพากันไปหรือแต่งงาน ส่วนช่วงหลังจากที่สมมุติว่าฝ่ายชายกับฝ่ายหญิงเป็นสามีภรรยากันแล้วมักจะเป็นบทถาม-ตอบ ในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งอาจจะมีการประคารมกันบ้าง ดังตัวอย่าง

<u>การประดารมตอนเข้าบ้าน</u> เช่น

ชาย	แต่พอถึงเคหาพี่ไม่ช้าที	ถึงบ้านแม่ทวีพี่ไม่ร่ำไร
	ให้แม่เปิดรั้วให้น้องรับ	รอ้ว่าแม่งามทรัพย์อย่าร่ำไร
หญิง	ทางโน้นไปทุ่งทางนี้ไปท่า	ทางโน้นไปนาแล้วไปไร่
	ไอ้ที่กรงกลางระหว่างช่อง	เข้าบ้านของน้องให้จำไว้
	ให้พี่เปิดหมวกแล้วออกจากหัว	ให้มุดมอดลอดรั้วไว ๆ
	ว่าพี่ลอดรั้วอย่าให้มันต่ำ	เดี๋ยวหนามจะตำแล้วตาชาย
ชาย	เปิดหมวกบนหัวมุดรั้วหนามเรียว	หนามมันโค้งคดเคี้ยวเข้าไม่ได้
	ถอยหลังกระแซะกลัวแขะสองบาน	แลเห็นวิมานสร้างใหม่ ๆ
	นี่หรือบ้านแม่ทวี	ว่าอยู่แค่นี้มันไม่ไกล
หญิง	ว่าเอาขาขะแยะให้รั้วแขะสองบาน	พี่มองเห็นวิมานไร ๆ
	ว่ารั้วน้องแน่นยังกะแผ่นอิฐ	พี่ขึนเดินจะไปติดแล้วรั้วตาย

จากตัวอย่างที่ยกมา กล่าวถึงการเชิญแขกเข้าบ้านซึ่งเป็นบ้านในชนบทสมัยโบราณที่มักมีรั้วล้อมรอบ การเข้าบ้านใช้วิธีลอดรั้วเข้าไป ถ้าอ่านปกติก็เพียงแค่ลอดรั้ว ความสนุกสนานในบทนี้อยู่ตรงที่ผู้ร้องใช้คำพูดสองแง่สองง่ามลักษณะที่เรียกว่ากลอนสังวาส โดยการใช้สัญลักษณ์ ได้แก่คำว่า หัว รั้ว แทนอวัยวะทางเพศของชายหญิง และใช้กิริยาของการมุดรั้วแทนบทอัศจรรย์ ซึ่งนอกจากจะทำให้ผู้ชมติดตามเนื้อเรื่องได้แล้วยังช่วยเพิ่มความสนุกสนานตาม "นัย" ได้อีกทางหนึ่งด้วย

หลังจากมีการประดารมตอนเข้าบ้านแล้วก็จะมีการประดารมกันตอนที่เจ้าของบ้านดูสุนัขให้แขกขึ้นบ้าน ซึ่งก็เป็นตอนที่สนุกสนานตอนหนึ่ง หลังจากดูสุนัขให้แขกขึ้นบ้านแล้วก็ถึง

ตอนที่เจ้าของบ้านต้อนรับแขกตามประเพณีไทยเดิมที่ว่า "ประเพณีไทยแท้แต่โบราณใครมาถึงเรือนชานต้องต้อนรับ"

เนื้อหาช่วงนี้จะกล่าวถึงวิธีการรับแขกแบบไทยโบราณ คือ การที่เจ้าของบ้านหาหมาก หายาเส้นและหุงหาอาหารให้แขกรับประทาน ตอนนี้จะเป็นตอนที่ค่อนข้างยาวและสนุกมากตอนหนึ่ง ดังตัวอย่าง

<u>การประคารมตอนต้อนรับแขกบนบ้าน</u> เช่น

หญิง	เรียกพี่ขึ้นห้องแล้วเคหา	ให้ไปพักกายาให้สบาย
	ว่าพี่เหนื่อยเปลี้ยแล้วเพลียมา	เอาน้ำลูบหน้าแล้วไว ๆ
	เอาน้ำในอ่างกันไปล้างหน้า	ลูบเสียเกศาให้สบาย
	ขึ้นห้องชั้นใน	ให้สุขสบายตัวเอย
ชาย	หญิงเรียกขึ้นเรือนพี่ไม่เชือนอยู่ช้า	หวังจะไปเคหาข้างใน
	ทางนอกทางในแต่หัวใจเรานึก	พูดดีคุยดึกต้องเดาะให้ได้
	...	
หญิง	แต่พอแขกขึ้นเรือนฉันไม่เบือนหน้าบาก	แต่น้องยกเชี่ยนหมากเอามาให้
	นี่น้องยกเชี่ยนหมากกันมากระแทก	เชิญพาและแดกกันเข้าไป
	ว่าสีผึ้งน้องก็มีอยู่ในกลีบ	สีแล้วนะกระชับปากชาย
	แต่พอแขกขึ้นเรือนน้องไม่เบือนหน้าบาก	น้องเลยยกเชี่ยนหมากมาให้
	ไอ้ทั้งสองมือน้องก็ยกเชี่ยนหมาก	ตื่นหนึ่งแม่ก็ลากตะไกร
	ก็เชิญพ่อพวงมาลัย	กินให้สบายเถิดเอย
ชาย	น้องเรียกกินหมากเปรี้ยวปากออกจี๋	อยากกินหมากเต็มทีแม่ยิ้มละไม
	มีเชี่ยนหมากเชี่ยนพลูให้มาสู่กันเคี้ยว	ยาเนื้อเส้นเหนียวซื้อมาแต่ไหน
	เอื้อมมือไปหยิบเอามาหนึ่งชยุ้ม	มันช่างนิ่มอ่อนนุ่มอยู่ข้างใน

เอามือเปิดผ้าเส้นยาเป็นฝอย ดูมันยาวอยู่ย้อยยักเยื่อยักไย
หยิบไฟแช็กสมัยไม่ต้องใช้ไม้ขีด พอเอามือดีด ๆ ก็ลุกได้
กินหมากดีกว่าสูบยามันเมา ยามันเส้นยาว ๆ ว่ามันไม่ใหญ่
หยิบใบพลูสองชีกมาฉีกประเชิญ ไม้ควักปูนมันเบิ่นหยิบมาป้าย
ที่มแปะป้ายบับจับยัดใส่ปาก มันช่างยันหายอยากกินมันดำไม่ใหญ่
ถามว่าหมากบางบนหรือว่าหมากบางล่าง เพียงแค่ชิ้นบาง ๆ ยังหน้ามืดตาลาย
ยิ่งกินยิ่งยันหูลั่นริก ๆ กินแล้วกินอีกยันไม่หาย
...

หญิง ว่าไอ้หมากขี้เย็ดมันทั้งเผ็ดทั้งยัน ใครจะกินมันเข้าไปได้
ส้มรอสองกลีบที่น้องหนีบมา แก้ยันเมายาพี่ก็หาย

ชาย ไอ้หมากขี้เย็ดมันหุ้มเม็ดไม่มิด แลเห็นหวิด ๆ และไว ๆ
แม่พวงเอ้ยมาลัย เอามาแต่ไหนน้องเอย

หญิง ว่าหมากเหล่านี้ซื้อมาจากสวนน้ำพึ้ง นั่นแนะสวนแม่มึงเอามาขาย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 7/69-75)

<u>การประคารมตอนทำอาหาร</u> เช่น

หญิง พอแขกขึ้นเรือนน้องไม่เรือนอยู่ช้า มุ่งเข้าเคหาเรือนใหญ่
เอาไฟมาก่อหยิบหม้อมาตั้ง เอาปลาสลิดเข้ามาอังเตาไฟ
...
ว่าพี่หิวโหยก็โรยอาหาร ให้รับประทานให้สบาย
อีกหนึ่งแม่แกงแล้วหอยกาบ สิ่งหนึ่งจะลาบปลากราย

	กับข้าวของหนู่ไม่มีหมูมีหมี	เลยต้มแต่หัวปลี่ที่แปล่มปลาย
	...	
	แกงเผ็ดเนื้องัวแกงคั่วเนื้อหมา	กินกันเถิดพี่จำอย่าเกรงใจ
	...	
	ว่าน้องตำน้ำพริกขยิกขยี้	หัวหอมก็มีกระเทียมก็ใส่
ชาย	น้องตำน้ำพริกและขยิกขยี้	นั่นระวังให้ดีนะแม่ชื่นใจ
	เพราะมันเป็นผ้าถุงไม่ใช่จุงกระเบน	เกิดพริกมันกระเด็นเข้าไปได้
	ถ้ากระเด็นเข้าไปได้เหมือนเอาไฟ-เข้าไปจี้	ปวดแสบปวดร้อนลูกตาทนกันไม่ได้
	พวงเอยมาลัย	เตือนน้องเอาไว้ก่อนเอย
หญิง	พี่เป็นคนดีแล้วจริง ๆ	ต้องมาเตือนน้องหญิงทำไม
	ว่าฉันเป็นคนหรือไม่ดี	เดี๋ยวพริกเข้าตาแล้วฉันตาย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 7/79-85)

บทเพลงพวงมาลัยที่ยกมาข้างต้นนั้น เนื้อหากล่าวถึงฝ่ายหญิงผู้เป็นเจ้าของบ้านต้อนรับแขกด้วยการเรียกกินหมาก สูบยา และหุงหาอาหารให้รับประทาน ความสนุกสนานอยู่ที่การใช้ศิลปะในการโต้ตอบของชายหญิง ที่นำเอาการกินหมาก สูบยา และวิธีการทำอาหาร มาว่าเย้าแหย่กันและแทรกด้วยกลอนสองแง่สองง่าม

นอกจากนี้เมื่อถึงบทผูกรัก ฝ่ายชายจะเกี้ยวพาราสีฝ่ายหญิงจนฝ่ายหญิงรับรักเมื่อฝ่ายหญิงรับรักแล้วก็บอกให้ฝ่ายชายมาขอ แต่ฝ่ายชายมักจะเกี่ยงต่าง ๆ นานา ว่าติดขัดเรื่องโน้นเรื่องนี้ไม่สามารถมาสู่ขอตามประเพณีได้จึงชวนฝ่ายหญิงพาหนี บางครั้งก็เกิดการประดารมกันขึ้น ดังตัวอย่าง

หญิง น้องจะร้องบอกกะพ่อรูปหล่อ ถ้ารักจริงให้มาขอแล้วน้องไว้
ให้พี่หาเถ้าแก่มาพูดกะแม่กะพ่อ พูดแล้วให้พี่ขอหมั้นน้องไว้

ชาย แต่พอน้องบอกให้หาเถ้าแก่เข้าไปพูด พี่จนใจที่สุดไม่รู้จะทำยังไง
เพราะเถ้าแก่บ้านพี่นี่ก็หายาก มันชั่งแสนลำบากแล้วหัวใจ
การสู่การขอเดี๋ยวนี้มันช้า ให้เรามาพาแล้วกันไป

หญิง คนแก่บ้านชายคนใหญ่บ้านพี่ นี่ไปตายกะลี้กันที่ไหน
อีกทั้งหมากเฟื้องแล้วพลูเฟื้อง มันไม่หมดเปลืองไปเท่าไร
ให้มาพูดขอน้องไว้ ยังไงถึงไม่มาเอย

ชาย เถ้าแก่บ้านพี่เดี๋ยวนี้มีถม ชาวบ้านเขาไม่นิยมแล้วจะใช้
ให้ไปพูดคู่ไหนแล้วพากันไปทุกคู่ พอชาวบ้านเขารู้ถึงไม่ใช้
ให้น้องมาพาไปก่อนแล้วถึงค่อย- จะเอาผากะดานแดง ๆ มาปลูกให้
ย้อนมาแต่ง

หญิง แต่พอมาถึงมาชวนพา พี่เอาหน้าไปไว้ที่ไหน
พี่มารักน้องยังไงไม่ขอ จะเอายั่งเมียพ่อพี่หรือยังไง
อีกทั้งพ่อแม่น้องก็เลี้ยงมายาก หวังจะกินขันหมากกันให้ได้
ถ้าไม่ได้หนมกงแล้วหุ้มผอย สาวน้อยไม่ลอยแล้วตามใคร

ชาย อีกทั้งพ่อแม่ของพี่สั่งมา ถ้าไม่ได้เมียพาไม่ให้กลับไป
ถ้าไปเจอสาว ๆที่รูปงาม ๆ เจอแล้วให้ปล้ำเอาไปจนได้
ถ้าน้องเชื่อพ่อเขาจะล่อให้แก่ ถ้าน้องเชื่อแม่เขาจะล่อไว้ใช้
ให้น้องมาเชื่อพี่แล้วดีกว่า ให้น้องมาพาแล้วกันไป

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/125-130)

บทประคารมที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะช่วยให้ผู้ชมเพลิดเพลินสนุกสนานจากเรื่องราวที่เล่นตลอดจนการใช้ภาษาที่มีความหมายแฝงและบทอัศจรรย์ที่แฝงมาในรูปสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่แทรกไว้ในเรื่องราว ซึ่งปกติเรื่องเหล่านี้จะไม่นำมาใช้พูดในชีวิตประจำวันกันในสมัยก่อน เพราะถือว่าไม่สุภาพ แต่สามารถนำมาเสนอในรูปแบบของเพลงพื้นบ้านซึ่งถือว่าเป็นการเล่นที่เป็นมหรสพชนิดหนึ่งได้ เรื่องราวเหล่านี้จึงช่วยสร้างความบันเทิงให้กับผู้ชมเป็นอย่างยิ่ง

1.1.2 <u>การแทรกเรื่องชำขัน</u> ในการเล่นเพลงพวงมาลัยนั้น นอกจากการปะทะคารมของผู้เล่นทั้งสองฝ่ายจะช่วยสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินให้แก่ผู้ชมแล้ว ผู้วิจัยยังพบว่าในเนื้อหาของเพลงมักปรากฏเรื่องชำขัน หรือเนื้อหาที่ช่วยให้ผู้ชมเกิดความขบขัน สนุกสนานแทรกอยู่ 2 ลักษณะ ได้แก่ การแทรกเรื่องชำขันตอนดำเนินเรื่อง และแทรกไว้ตอนจบของเรื่อง

ก. <u>การแทรกเรื่องชำขันตอนดำเนินเรื่อง</u> เป็นการแทรกเนื้อหาที่ช่วยสร้างความสนุกสนานขบขันให้กับผู้ชมเป็นระยะ ๆ ในการดำเนินเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินเรื่องตามขนบหรือลำดับขั้นของการเล่นเพลงพวงมาลัย หรือแทรกในเนื้อหาที่แทรกเข้ามาบางส่วน ลักษณะของเรื่องชำขันนี้อาจจะแทรกโดยการนำเอาเนื้อหาสองง่ามเข้ามาแทรกในลำดับขั้นของการเล่น หรือแทรกในเรื่องเล่า หรือแทรกโดยใช้คำพูดที่ชวนขันเข้ามาเสริมเนื้อหาของเรื่อง ที่พบ มักเป็นการแทรกเรื่องสองง่ามเพื่อสร้างความขบขัน ดังตัวอย่าง

<u>การแทรกเรื่องสองง่าม</u> เช่น

ถามถึงบ้านเก่าตั้งแต่กล่าวกำเนิด บ้านเก่าเมืองเกิดและอยู่ที่ไหน
เพราะว่าบ้านของพี่มีที่สำคัญ ปลูกต้นมะดันอยู่ที่หัวกระได
รอยควายก็ถูรอยหมูก็สี จนตะคระไม่มีและจะหุ้มกาย
หรือว่าต้นมะดันบ้านเมืองเพิ่งปลูก มันกำลังติดลูกหรอกว่าติดใบ
มองดูใบก็รักรันแต่ไอ้รดนมันรก มันยังมีไข่นกอยู่อีกสองใบ
บ้านเก่าครั้งก่อนอยู่ดอนมะดัน อยู่อำเภอสุพรรณให้น้องจำไว้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/23)

จากตัวอย่างเนื้อหาที่ยกมา เป็นการแทรกเรื่องชาขันในลักษณะสองง่ามในการดำเนินเรื่อง เมื่อฝ่ายหญิงถามถึงบ้านช่องของฝ่ายชายว่าอยู่ที่ไหน ฝ่ายชายจะบอกถึงเรื่องราวของบ้านตนว่าอยู่ที่ใดโดยกล่าวตามความเป็นจริง แล้วจึงให้ข้อสังเกตว่าหน้าบ้านมีต้นมะดันปลูกอยู่ การแทรกความขบขันให้ผู้ฟังในลักษณะนี้เป็นการแทรกอย่างมีศิลปะ มักพบในกรณีที่ผู้ร้องฝ่ายชายเป็นคนที่มีปฏิภาณดีเท่านั้น

<u>การแทรกเรื่องชวนชาขันทั่วไป</u> เช่น

ไอ้ลักขโมยตัวของพี่ไม่เป็น ลักได้แต่เอ็นหรือว่าควายตาย
หรือว่าพี่เป็นคนดีมันไม่ใช่คนชั่ว แม่ประเทืองจะกลัวเอยน้ำใจ
พี่เป็นคนทำมาหรอกว่าหากิน อยู่ในแถวถิ่นบ้านชาย
ว่าเหล้าไม่กินหรือว่าฝิ่นไม่ฉัน ถ้ากัญชาอดหันไปกะเขาไม่ได้
เพราะพี่สูบแต่ควันเพราะพี่ดันแต่บ้อง มันกระเทือนถึงน้องไปเมื่อไร
ถ้าว่ามันกระเทือนและไปถึงน้อง พี่จะได้รีบกลับเผาไฟ

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/38)

หรือ

มีเมียอยู่คนสับประดนไม่หยอก หุงข้าวด้วยกระบอกหรอกไม้ไผ่
ข้าก็ใช้ให้มันแล้วไปตำพริก มันตำแล้วตำอีกตำจนกินไม่ได้
ตำเก่าตำใหม่ตำซ้ำตำซ้อนตำจนหนอนขึ้น และตัวจองพี่จะกลืนเข้าไปอย่างไง
ตัวของพี่ให้ทำน้ำยาใส่ปลาร้าทั้งก้าง มันเอาเยื่องเอาอย่างมาจากไหน
พี่เลยขับมันหนีเลยตีมันส่ง ก็แล้วให้มันลงแล้วบันได

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/26)

นอกจากนี้ในเรื่องเล่าที่แทรกเข้ามา พบว่ามีการแทรกที่น่าขบขันไว้ด้วย เช่น การเล่าเรื่องการทำผิดศีลห้าข้อ "กาเมสุมิจฉา" ผู้ร้องก็จะกล่าวถึงโทษของการทำผิดศีลข้อนี้ว่า

จะได้รับทุกข์อันน่าสะพรึงกลัว ต้องไปตกนรกขุมที่สาม ปีนต้นงิ้วหนามรุงรัง มีแร้งกาคอยจิกตี แต่ตอนท้ายกลับหักมุมบอกว่านรกไม่มีในแนวตลกขบขัน ดังตัวอย่าง

หรือว่าศีลข้อสามคำพระท่านห้าม นี่มันเป็นเวรกรรมที่ได้ทำไว้
จะต้องตกนรกลงไปโลกันตร์ ยังมีเวรตามทันกันอีกมากมาย
ว่าแม่ประเทืองไม่เห็นไปสู้เวรสู้กรรม ขึ้นงิ้วทั้งหนามมันทั้งรตทั้งใหญ่
...
เดี๋ยวนี้ต้นงิ้วหรอกมันไม่มี แม่ประเทืองน้องพี่จะต้องกลัวมันทำไม
เพราะเมื่อยมพระบาลวายปราณชีพปลง เอาต้นงิ้วทำรุงเสียหามีเมื่อไร
พระยายมราชมีประกาศสั่งเกต ใช้ให้ผูงเปรตในนรกใหญ่
ให้เอาเลื่อยมารอนหรือว่าทอนบั่น เลื่อยเป็นแผ่นกระดานขึ้นมาใหญ่ ๆ
แต่เดี๋ยวนี้ต้นงิ้วกลายเป็นต้นง้าว เขาก็เผาเป็นขี้เถ้าและกองไฟ
ผูงแร้งผูงกาพากันหน้านิ่ว บินหาต้นงิ้วกันละไม่ได้
หรือว่าหอกใบพายกลายเป็นหนมเกลียว ที่เจ็กมันเคี่ยวกันเอามาขาย
หรือกระทะใบบัวสำหรับตั่วผูงเปรต มันก็ตกตะเกล็ดเขาเลยยกทำลาย
แต่เดี๋ยวนี้นรกกลายเป็นนาร้าง น้องจะไปเชื่อฟังมันทำไม

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/75)

ข. <u>การแทรกเรื่องขำขันตอนจบเรื่อง</u> ขนบของการเล่นเพลงพวงมาลัยนั้นตอนจบจะมีการลากันที่เรียกว่า "บทจาก" ในบทนี้ผู้เล่นก็จะร้องลาและให้พรทั้งผู้เล่นด้วยกัน ผู้ชมและเจ้าภาพ (ถ้าเป็นงานที่เป็นประเพณีส่วนบุคคลบริองานหาจะมีการลาเจ้าภาพด้วย) ในบทให้พรนี้บางครั้งก็มีการแทรกเรื่องชวนขันไว้ด้วย ดังตัวอย่าง

พอลาพี่น้องเสร็จสรรพเราจะกะหยับ- เราจะให้พรกันต่อไป
ท่องกลอน

ถ้าแก่ทำไร่ทำนาให้ได้ข้าวรข ๆ ถ้าไปปลูกแตงโมให้ติดแต่ลูกใหญ่ ๆ
ถ้าไปปลูกอ้อยให้ขึ้นแต่ลำยาว ๆ ถ้าไปรักลูกสาวดูที่ตูดใหญ่ ๆ
ถ้าไปรักแม่หม้ายดูที่เนื้อเหลือง ๆ ถ้าแม่หม้ายทรงเครื่องเราจะได้สบาย
ให้เมียหลวงเป็นร้อยให้เมียน้อยเป็นพัน ถ้าเหลือใช้ให้ฉันมั่งก็ได้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ /187)

หรือ

ขอให้ไปร่ำรวยถูกหวยรดตะลี่ จะได้เป็นเศรษฐีแล้วโตใหญ่
นอนหลับเงินหมื่นนอนตื่นเงินแสน ขอให้ท่านมีแฟนแล้วมากมาย
เมียหลวงนับร้อยเมียน้อยตั้งพัน เหลือนอกจากนั้นให้ผมมั่งก็ได้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/79)

1.1.3 <u>การชมธรรมชาติ</u> การชมธรรมชาติเป็นอีกเนื้อหาหนึ่งที่ให้ความเพลิดเพลินใจแก่ผู้ฟัง เนื้อหาของเพลงจะกล่าวถึงการชมไม้ ชมสัตว์ชนิดต่าง ๆ ด้วยศิลปะการใช้ภาษาที่สละสลวย โดยนำชื่อต้นไม้และสัตว์ที่มีชื่อคล้ายกัน มาเล่นคำ เล่นสัมผัสกัน ดังเช่น

<u>เพลงพวงมาลัยบทชมพืช</u> เช่น

ตัวอย่างที่ 1

ต้นเต็งเป็นแถวนั่นต้นแต้วเป็นทิว กาหลงสูงลิ่วแลดูลอยวิไล
ต้นเหียงเคียงคู่ต้นประดู่ไม้แดง ต้นจิกต้นแจงต้นขี้อ้ายตะไล้
ต้นยางก็สูงต้นยูงสล้าง ต้นชิงชันอ้อยช้างมีทั้งลานไช
ต้นปรงต้นปรูมันขึ้นคู่เคียงข้าง ต้นสำโรงรกกางมีอยู่มากมาย
ต้นแสมสมอต้นดินสอตานเสี้ยน ต้นกระทุงไม้เทียนมีทั้งต้นไทร
ต้นตะแบกตะเบียนต้นตะเคียนตานหนู รน่นแหนแคพุงหมูรน่นแคสักแคทราย

ต้นแหนต้นแหต้นแค่ต้นดาง ตะเกลือเลือดทองหลางมีทั้งต้นหางไหล
เถาวัลย์มันเปรียงมันขึ้นเคียงตะค่า นั่นมูกมันม่วงป่าตะแกแลไม้ลาย
รโน่นกระทุ่มกระท่อมมะขามป้อมส้มป่อย นั่นหมากเล็กหมากน้อยรโน่นมะเฟืองมะไฟ
ต้นอินต้นจันต้นหมันดีหมี ต้นตะขามตะขีรโน่นกระพี้เขาควาย
นั่นต้นงิ้วต้นเงาะหนูเจาะนกจิก ลูกมันดกกิ่งพริกน้องมองเห็นหรือไม่
นั่นกระแจะต้นจั่นตานเสี้ยนตานช่าน ตานเสี้ยนตานช่านถัดไปรโน่นตาลไข่
นั่นตะกล่ำตะเกลือนั่นมะเดื่อสุกดาษ รโน่นมะขวิดมะขวาดรโน่นมะเฟืองมะไฟ
รโน่นต้นเกระกาโน่นแหนการะเกด รโน่นมะขามเทศรโน่นมะขามไทย
ต้นจำปีจำปาไข่หน่าขนุน เกดแก้วพิกุลรโน่นพุทราเกยก่าย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/52)

เพลงพวงมาลัยบทชมธรรมชาติที่ยกมานี้ นอกจากจะช่วยให้ความรู้เกี่ยวกับชื่อของพันธุ์ไม้กว่า 80 ชนิดแล้ว ยังให้ความบันเทิงแก่ผู้ชมในด้านศิลปะการใช้ภาษาที่คล้องจองสละสลวย ทั้งสัมผัสสระและสัมผัสอักษร เช่น ตะเบียนตะเคียน, ต้นสำโรงโกงกาง, ต้นเหียงเคียงคู่ต้นประดู่, ละมุดพุทรา, ตานตำตาลดำ ตานเตี้ยตานตำตาลดำ, ตานเสี้ยนตานช่าน, มะขวิดมะขวาด, มะเฟืองมะไฟ, เกดแก้วพิกุล, ต้นแสมสมอต้นดินสอตานเสี้ยน, ตะขามตะขี, ต้นปรงต้นปรูมันขึ้นคู่เคียงข้าง, กระทุ่มกระท่อม, ชิงชันอ้อยช้าง, เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการเล่นคำว่า "ต้น" "นั่น" "รโน่น" อยู่เกือบทุกวรรค

ตัวอย่างที่ 2

รโน่นแหนต้นเต็งเป็นทิว ต้นงิ้วเป็นแถวกาหลงสูงลิ่วอยู่เรียงราย
รโน่นแหนต้นพิกุลต้นกุ่นต่อก้อ แตกก้านต่อกอระกะกิ่งไกว
แก้วเกดแกมกันมากางกั้นก่งกิ่ง มันเกลื่อนกลาดลูกกลิ้งพันกิ่งมะขามไก่
รโน่นแหนลำเจียกขจีลิ้นจี่ขจร ลิ้นจงล่อนจ้อนรโน่นแหนขจรชื่นใจ

รน่นแหนสตือสตอติดต่อต้นเต็ง ใบรีตลูกเต่งต้นเต็งแข็งไต
ยางใหญ่ใบหย่อนกิ่งก็โยนลูกเยอะ ยางยืดหยาเหยอะลูกเยอะยางใหญ่

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/109)

บทชมไม้ที่ยกมานี้ มีศิลปะการเล่นสัมผัสอักษรเด่นเป็นพิเศษ ดังนี้

เล่นสัมผัสเสียงอักษร "ก" เช่น

แก้วเกดแกมกันมากางกั้นก่งกิ่ง มันเกลื่อนกลาดลูกกลิ้งพันกิ่งมะขามไก่

เล่นสัมผัสอักษร "ต-ก" เช่น

ต้นพิกุลต้นกุ่นต่อก้อ แตกก้านต่อกอระกะกิ่งไกว

เล่นสัมผัสอักษร "ล-จ" เช่น

ลาเจียกขจีลิ้นจี่ขจร ลินจงล่อนจ้อนรน่นแหนขจรชื่นใจ

เล่นสัมผัสอักษร "ต" เช่น

สตือสตอติดต่อต้นเต็ง ใบรีตลูกเต่งต้นเต็งแข็งไต

เล่นสัมผัสเสียงอักษร "ย" เช่น

ยางใหญ่ใบหย่อนกิ่งก็โยนลูกเยอะ ยางยืดหยาเหยอะลูกเยอะยางใหญ่

<u>เพลวงพวงมาลัยบทชมสัตว์</u> เช่น

ตัวอย่างที่ 1

นกเล็กบินลิบนกกระจิบกระจาบ รน่นแหนนกพิราบเขาพุนเขาไฟ
นกกระยางกระยูงนกกระทุงกระทา นั่นนะนกแก้วสาลิกามีอยู่ในไพร
นกอีลุ่มอีล่ารกกิลาปุ้งรอก นั่นอีแอ่นนกออกตัวเล็กตัวใหญ่
นั่นนกยางเสวยมันบินเลยข้ามลา แม่ไก่นากาน้ำมีอยู่มากมาย
นางนวลนอนนิ่งอยู่บนกิ่งขานาง นั่นนกกะลางนั่นนะนกสับไม้
นกเงือกชะง่อนแบกหงอนชะเง้อ พอตัวเมียมาเจอมันขยับเข้าไป

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/80)

เพลงพวงมาลัยบทชมนกที่ยกตัวอย่างมานี้ ให้ความรู้เกี่ยวกับชื่อนกต่าง ๆ ที่มีอยู่ในป่าตามธรรมชาติถึง 24 ชนิด โดยการนำชื่อนกที่มีตัวอักษรตัวเดียวกันหรือตัวอักษรที่มีเสียงใกล้เคียงกันมารวมกันไว้ ทำให้เกิดความไพเราะเพลิดเพลินในการฟัง เช่น นกกระจิบ กระจาบ เขาพุนเขาไฟ นกกระยางกระยุง กระทุงกระทา อีลุ่มอีล่า อีแอ่นนกออก ไก่นากาน้ำ นางนวลนอนนิ่งอยู่บนกิ่งขานาง นกเงือกชะง่อนแบกหงอนชะเง้อ เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 2

รำแหนสะทิงเที่ยวท่องเมียท้องแล้วก็ทิ้ง พี่ทุกข์แทนสะทิงผัวทิ้งช้ำใจ
รำแหนกระมั่งเดินมียงเคล้าเคียงตัวเมีย คลุกเคล้าคลอเคลียเหมือนเรา-
ผัวเมียได้กันใหม่ ๆ
รำแหนสมันปนเม่นวิ่งเล่นเป็นหมู่ รำแหนหมีตามหมูเข้าหมู่กอไม้
รำแหนผูงช้างมันชนกันแย่งต้นอ้อยช้าง พอแทงฉาดเลือดฉ่างช้างดุพอใช้
รำแหนอีเห็นเห่าหอนอยู่บนขอนไม้แห้ง เหี้ยดงหางแดงรำแหนน้องเห็นกันไหม
รำแหนกระรอกกระแตมันวิ่งแร่กันออกลั่น มันเห็นเราเล่นกันในไพร

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/109 นายดอกรัก สงวนศักดิ์)

บทชมสัตว์นี้ นอกจากจะเล่นคำว่า "รำแหน" ทุกบทเพื่อเป็นการชี้ชมสัตว์แล้ว ยังกล่าวให้สัมพันธ์กับผู้ร้องอีกด้วยคล้ายกับการพรรณนาในนิราศ ที่กวีพบเห็นสิ่งใดก็กล่าวเปรียบเทียบกับตัวเองที่จากนางมา เช่น กล่าวถึงกระทิงตัวเมียที่ตั้งท้องแต่ถูกตัวผู้ทอดทิ้ง ทำให้ผู้ร้องเป็นทุกข์แทนกระทิงที่ถูกทอดทิ้งให้ช้ำใจ กล่าวถึงการเดินคลอเคลียของละมั่งสองตัวผัวเมีย เหมือนกับผู้ร้องและภรรยาที่เพิ่งแต่งงานกันใหม่ ๆ อยู่คลอเคลียกัน และกล่าวเปรียบเทียบการวิ่งเล่นของกระรอกกระแตอย่างสนุกสนาน เหมือนผู้ร้องและภรรยาที่เที่ยวท่องชมไพรอย่างเพลิดเพลิน บทนี้แสดงให้เห็นถึงอารมณ์แห่งความสุขของหนุ่มสาวที่เพิ่งอยู่กินด้วยกันฉันสามีภรรยา

1.2 <u>ความบันเทิงจากกระบวนการเล่น</u>

1.2.1 <u>ท่วงทำนอง จังหวะ และเสียงร้อง</u> เพลงพวงมาลัยเป็นการละเล่น

1.2 <u>ความบันเทิงจากกระบวนการเล่น</u>

1.2.1 <u>ท่วงทำนอง จังหวะ และเสียงร้อง</u> เพลงพวงมาลัยเป็นการละเล่นที่เป็นทั้งการร้องและการแสดงควบคู่กันไปในด้านการร้องจะมีทำนอง จังหวะ และเสียงร้องเป็นส่วนประกอบ เพลงพวงมาลัย เป็นเพลงที่มีทำนองเพียงทำนองเดียวตั้งแต่เริ่มเล่นจนจบ แต่ก็เป็นเพลงที่มีท่วงทำนองที่น่าฟัง ผู้ร้องต้องใช้เสียงลึกและเสียงสูงในการร้องการเอื้อนเสียงเมื่อร้องเนื้อหาต่าง ๆ ผู้ร้องก็มักจะเปลี่ยนจังหวะให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง เช่น เมื่อร้องบทชมธรรมชาติผู้ร้องก็จะร้องให้จังหวะกระชั้นขึ้น เพื่อให้เกิดความสนุกสนานรื่นเริง หรือเมื่อเนื้อหาของเรื่องแสดงถึงความรักความอาลัยเศร้าสร้อย ผู้ร้องมักทอดจังหวะให้ช้าลงประกอบกับน้ำเสียงที่เศร้าสร้อย ท่วงทำนอง จังหวะ และเสียงร้องในการเล่นจึงเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่ช่วยสร้างบรรยากาศ สร้างอารมณ์ร่วม ชวนให้ผู้ฟังเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและเกิดอารมณ์ต่าง ๆ ตามเนื้อหาของเรื่องที่เล่นนั้น

ในบทชมธรรมชาติมักจะมีการเล่นคำเล่นสัมผัส ทั้งสัมผัสสระและสัมผัสอักษร นอกจากนี้ยังปรากฏว่ามีจำนวนคำในวรรคมาก ดังนั้นเมื่อร้อง ผู้ร้องมักจะรวบคำเพื่อให้จังหวะกระชั้นกระชับ จึงทำให้เสียงที่กระทบกันเป็นเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ กระชั้นขึ้น ซึ่งช่วยสร้างอารมณ์ที่สนุกสนานให้เกิดกับผู้ฟัง ดังตัวอย่าง

นั่นอุโลกสูงลิ่วต้นงิ้วต้นเงาะหนูเจาะ–นกจิก ลูกมันดกกิ่งพริกแลเป็นพวงมาลัย

รโน่นพยอมสูงโยนรโน่นกระโดนกระเดา ขี้หนอนไข่เน่ามีทั้งกรวยชัย

ตะครองตะคร้อพุงดอมะดัน รโน่นกะนวลกระนานถัดไปรโน่นขาไน

รโน่นต้นพลวงไม้พลองขานองขานาง ต้นผาไม้ผางก็มีอยู่ในไพร

ต้นหว้าต้นแว่ต้นตะแกมะกา นั่นขี้หนอนไข่หน่ามีอยู่มากมาย

ตะครองตะคร้อพุงดอมะดัน กระนวลกระนานรโน่นกระท้อนหงอนไก่

ทั้งกะแบกกะบากต้นสากกะอิด แหมลูกก็ย้อยห้อยติดกันอยู่สองใบ

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/52 นายขวัญเมือง สังข์ทอง)

หรือเนื้อหาของเพลงพวงมาลัยตอนที่ฝ่ายหญิงร้องลาบ้าน อันเป็นเรื่องสืบเนื่องมาจากเมื่อฝ่ายชายมาเกี้ยวพาราสีจนฝ่ายหญิงรับรัก แต่เกิดอุปสรรคทำให้ฝ่ายชายไม่สามารถมาสู่ขอแต่งงานตามประเพณีได้ จึงชวนฝ่ายหญิงหนีไปอยู่ด้วยกัน เรียกว่า "บทลักหาพาหนี" เมื่อลงกำหนดนัดวันที่จะพากันหนี ฝ่ายชายจะมารับ ฝ่ายหญิงจะจากบ้านที่ตนเคยอยู่ไปจึงร้องลาบ้าน บทนี้เป็นบทที่ช่วยสร้างความรู้สึกทางอารมณ์มาก เนื่องจากฝ่ายหญิงเกิดความรู้สึกสลดหดหู่ใจที่ตนไม่ได้แต่งงานตามประเพณี และต้องหนีตามชายไปซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำในชีวิตความเป็นลูกผู้หญิง ในบทที่กล่าวถึงนี้ยังแสดงถึงความรักความอาลัยที่มีต่อพ่อแม่และบ้านที่เคยอยู่ด้วย ดังนั้นผู้ร้องจึงมักทอดเสียงในการร้อง จำนวนคำในวรรคจึงมีไม่มาก ดังตัวอย่าง

น้องยกเท้าแล้วก้าวย่าง เดินมาตามทางน้ำตาไหล
ถึงแม่บันไดน้องก็ก้มลงกราบ รับสานุภาพกันเอาไว้
ว่าลาแม่แล้วเอ๋ยบันไดกันทั้งเจ็ดขั้น ว่าตั้งแต่วันนี้ไป
ลูกไปแล้วลูกไม่ไปลับ ว่าไปแล้วลูกจะกลับมาให้ได้
ว่าคราวนี้มีผัว ใจหนึ่งก็กลัวแล้วไม่อยากจะไป
ว่าอกเอ๋ยอกเรา หนอมาหลงรักเขาแล้วง่ายง่าย
เขาไม่มาขอเพราะเขาท้อแท้ ความรักพ่อแม่จำเป็นต้องไป
ว่ารักผัวแล้วนี่หนา เขามาชวนพาจะต้องไป
อกเอ๋ยอกกู วันนี้คงอยู่กันไม่ได้
จะต้องลงบันได และน้ำตาก็ไหลนองเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/31 นางประเทือง ทวีศรี)

1.2.2 <u>การร่วมของผู้ฟัง</u> ในการเล่นเพลงพวงมาลัยนั้นเดิมเป็นการเล่นเพลงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติของการรวมกลุ่มในการทำกิจกรรมร่วมกัน การเล่นเพลงชนิดนี้จึง

เป็นการละเล่นไม่ใช่การแสดงที่ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการเล่นได้ อาจจะเข้ามาเป็นผู้ร้องในบางโอกาส ร่วมปรบมือให้จังหวะหรือร้องรับร้องกระทุ้ง และการร่ายรำ การเล่นเพลงพวงมาลัยที่ให้อิสระเช่นนี้จึงเอื้อต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ฟังทุกคน นอกจากนี้ในเนื้อหาของเพลงบางตอนผู้ฟังจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะผู้เล่นคนหนึ่งด้วย เช่น ในบทลักหาพาหนีเมื่อฝ่ายชายพาฝ่ายหญิงมาขอขมาพ่อแม่ผู้ฟังอาจจะถูกอุปโลกน์ให้เป็นญาติที่จะมาร่วมขบวนในการมาขอขมานั้นด้วย หรือในกรณีที่ฝ่ายชายและหญิงจะแต่งงานกัน ถ้าฝ่ายหญิงต้องการรู้จักญาติผู้ใหญ่ฝ่ายชาย ก็จะมีการไปเที่ยวบ้านฝ่ายชายและทำความรู้จักกับญาติพี่น้อง ผู้ร้องก็จะอุปโลกน์ให้ผู้ฟังเป็น พ่อ แม่ พี่ ป้า น้า อา หรือเป็นญาติคนใดคนหนึ่ง เมื่อฝ่ายชายแนะนำว่าเป็นญาติ ฝ่ายหญิงก็จะต้องไหว้ ญาติที่ถูกไหว้หรือผู้ฟังก็จะต้องรับไหว้ด้วยเงิน เพราะตามประเพณีนิยมของถิ่นนี้ ผู้ที่จะมาเป็นสะใภ้ก่อนแต่งงานจะต้องทำความรู้จักกับญาติพี่น้องฝ่ายชายก่อน เมื่อสะใภ้มาไหว้ก็ต้องรับไหว้ด้วยเงินเช่นเดียวกัน ดังตัวอย่าง

หญิง
ก็ไหนเล่าพี่แล้วคนไหนเล่าน้อง ลองตัวอีหนู
คนไหนเป็นพี่คนไหนเป็นน้อง ให้บอกฉันมาเถิดพี่
ให้พี่บอกมาไว ๆ
คนไหนเป็นดองลองบอกดูใหม่ ให้มันรู้แจ่มใจ
คนไหนเป็นดองบอกได้ไหม ก็ตัวน้องนี้จะได้ไหว้
ว่าพี่น้องมีใครกันเอย

ชาย
ว่าพี่น้องข้างฉัน คนนี้เป็นป้าเป็นน้าเป็นพี่
คนนี้เป็นป้าเป็นน้าเป็นลุง คนนี้แม่ผัวคนนี้พ่อผัว
จะบอกกับแม่ขวัญผู้ไทย เป็นน้องก็มีกันมากมาย
น้องจะให้เป็นยุ่งไปทำไม น้องไม่ต้องกลัวแม่ขวัญใจ

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 8/61-62)

ภาพประกอบ 10 ฝ่ายชายพาฝ่ายหญิงไปไหว้ญาติพี่น้อง

หรือในกรณีที่ผู้ฟังชอบใจ ผู้เล่นที่ร้องกลอนเพลงพวงมาลัยได้ไพเราะถูกใจผู้ฟังหรือพอใจเนื้อหาที่เล่น ผู้ฟังยังสามารถมีส่วนร่วมในการเล่นด้วยการให้รางวัลและขอให้เล่นเรื่องที่ตนชอบได้ด้วย ดังตัวอย่าง

แต่ปัญหาข้อนี้คงจะไม่มีผล ถ้าเงินไม่รียนต้องยกไว้
ถ้าไม่มีรางวัลฉันจะไม่ว่า กราบองค์พระสัมมาและเร็วไว
จะบอกก็ได้ถึงจะไขก็คล่อง แต่มันผิดทำนองในบทพระวินัย
ถ้าไม่มีรางวัลเข้ามาวาง แล้วเรื่องนี้เอวังและงดไว้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 4/97)

ภาพประกอบ 11 ผู้ชมมอบรางวัลให้แม่เพลงที่ร้องถูกใจ

1.3 <u>ความบันเทิงจากสำนวนโวหาร</u>

1.3.1 <u>การใช้สรรพนาม</u> เนื่องจากเพลงพวงมาลัยเป็นเพลงร้องโต้ตอบกัน ระหว่างชายหญิงจึงมีการใช้คำสรรพนามแทนชื่อตนเองและเรียกผู้อื่นเป็นจำนวนมาก การใช้คำสรรพนามแทนชื่อจะมีตั้งแต่เริ่มเล่นจนกระทั่งเล่นจบ สรรพนามที่ใช้มากมักเป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 และสรรพนามบุรุษที่ 2 ส่วนสรรพนามบุรุษที่ 3 จะพบไม่มากนัก คำสรรพนามทั้ง 3 ชนิดนี้มีทั้งที่เป็นคำสรรพนามที่ใช้เป็นปกติธรรมดา และคำสรรพนามที่ประดิษฐ์ขึ้นใช้เรียกชื่อ ดังนี้

1.3.1.1 <u>คำสรรพนามที่ใช้เป็นปกติธรรมดา</u> คำสรรพนามชนิดนี้เป็นคำสรรพนามที่ชาวบ้านใช้เป็นปกติธรรมดาในชีวิตประจำวัน ที่แสดงถึงความเป็นกันเอง และมักใช้กับบุคคลที่สนิทสนม หรือบุคคลที่รู้จักกันโดยทั่วไป ที่พบในเพลงพวงมาลัย ได้แก่คำว่า เจ้าแม่ หนูน้อง พี่ น้อง ฉัน ผม เรา เขา มัน เอ็ง ข้า ท่าน ชาย พี่ชาย หนู นาง ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งคำสรรพนามชนิดนี้ที่พบมากที่สุด ได้แก่คำว่า พี่และน้อง ที่ผู้ร้องมักจะใช้แทนชื่อผู้พูดและใช้แทนชื่อผู้ที่ตนพูดด้วย ในลักษณะเป็นกันเองและเป็นการแสดงความสุภาพ อ่อนน้อม ให้ความรู้สึกที่ดีต่อกันในระดับชาวบ้าน ดังตัวอย่าง

เอ่อระเหยลอยมา พี่จะบอกน้องยาให้เข้าใจ
น้องไม่รู้จักแล้วมักจี่ ว่าตัวของพี่นี่ชื่อไร
พี่จะบอกกะแม่งามขา ให้น้องนี่จำชื่อพี่ไว้
ไอ้เมื่อตอนเล็ก ๆ พี่ก็ชื่อเจ้าแดง พอรตหน่อยพี่ก็แปลงกันชื่อใหม่
พอรู้จักนั่งแล้วจักคลาน พี่ก็ชื่อสำราญสุขสบาย
ให้น้องจำชื่อพี่ไว้ ไม่ใช่คนที่ไหนมาเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/28 นายเชือน ลิ้มสุวรรณ)

หรือ

เอ่อระเหยลอยมา มาแล้วไม่อยากไป
ว่าทั้งที่อื่นมีหมื่นกอง พี่ก็รักเหมือนน้องเสียเมื่อไร
พี่มารักแท้หรอกว่าแน่นอน ไปกับแม่เกสรดอกไม้
พี่บอกว่ารักมันก็มักต้องจริง ได้แล้วไม่ทิ้งหรอกว่าน้องไป
พี่ไม่ใช่รักหรอกว่าเล่น ๆ รักน้องจวนเป็นจวนตาย
พี่ให้สัญญาแล้วกับน้อง ว่าหญิงอื่นไม่มองหรือเข้าใกล้
แม่แก้มหอม ๆ นานหาย รักน้องไม่วายวอนเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/30 นายขวัญเมือง สังข์ทอง)

1.3.1.2 <u>คำสรรพนามที่ประดิษฐ์ขึ้นใช้เรียกชื่อ</u> คำสรรพนามชนิดนี้เป็นคำที่ผู้ร้องประดิษฐ์ขึ้นมาใช้เรียกชื่อบุคคลที่ตนพูดด้วยที่นอกเหนือจากคำสรรพนามปกติธรรมดาที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน โดยนำสภาพแวดล้อมรอบตัวไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติสิ่งของ กิริยาอาการหรือความรู้สึกที่เป็นสิ่งที่ดีงามมาใช้เรียกชื่อ แสดงให้เห็นถึงความรักความยกย่องบุคคลที่ตนรักการใช้คำสรรพนามแทนบุคคลอันเป็นที่รัก แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียกที่เลือกใช้คำ อันแสดงให้เห็นถึงลักษณะที่น่ารัก น่าทะนุถนอม น่าเทิดทูนยกย่องของบุรุษและสตรีที่ตนพูดด้วย ในลักษณะให้เกียรติซึ่งกันและกันอย่างชัดเจน ถ้อยคำเหล่านี้นอกจากก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีแก่ผู้ร้องและผู้ฟังแล้วยังช่วยให้เกิดความไพเราะทางภาษา เพราะคำที่

เรียกนั้นมักจะเป็นกลุ่มคำที่ทั้งให้ความหมายไปในทางที่ดี บางคำเป็นทั้งความเปรียบไปในตัว และบางคำจะมีสัมผัสในตัวซึ่งช่วยให้ถ้อยคำสละสลวยน่าฟังยิ่งขึ้น และพบคำชนิดนี้ในเพลงพวงมาลัยเป็นอันมาก ดังนี้

ก. สรรพนามเรียกชื่อบุรุษ ได้แก่คำว่า พ่องามชื่น พ่อทูนหัว พ่อขวัญใจ พ่อลมกระพือพัดชาย พ่อคนบ้านไกล พ่อรูปหล่อ พ่องามสง่า พ่อหอมหวนยวนใจ พ่อนิ่มอนงค์ พ่อสุดสวาท พ่อสูงลอยไปจนสุดใจ พ่องามสง่ากว่าเพื่อน พ่อพวงมาลัย พ่อละยำหนองบอน พ่อคุณ พ่อผมกระจายหมายกรง พ่อคู่สมัครรักใคร่ พ่อดอกบัวผัน พ่อยอดมิ่งพ่อขวัญใจ พ่อโคมถวายวัง พ่อยอดดวงใจ พ่อช่อคันฉาย พ่อคิ้วรก่งหางไก่ พ่อร่มรโพธิ์ไทร พ่อช่อใบไม้ พ่อท่อนแตงไทย พ่อบัวคลี่จวนคลาย ฯลฯ เป็นต้น ดังตัวอย่าง

รอ่พ่อนิ่มอนงค์จะมาหลงรัก น้องยังไม่สมัครหรอกพี่ชาย
พี่เที่ยวกันมานานผ่านมาก็มาก ให้พี่ไปเลือกรักตามชอบใจ
พี่มาหลงรักน้องกันข้างหลัง เห็นจะไม่มีหวังเสียแล้วพี่ชาย
น้องจะรักด้วยก็กลัว ไม่รู้ว่าลูกผัวของใคร
น้องกลัวตออยู่ใต้น้ำ ประเดี๋ยวมันจะตำเอาน้องตาย
น้องยังไม่ไว้เนื้อเชื่อใจ เลยพ่อโคมถวายวังเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/45 นางประเทือง ทวีศรี)

ตัวอย่าง

ถ้าไม่รักน้องจริง พ่อยอดมิ่งฟังน้องได้
ชะรอพ่อดอกช่อนกลิ่น ให้กลับถิ่นของชาย
ว่าน้องเป็นหญิงแสนยาก ยากนักเพราะรักนะพี่ชาย
น้องกลัวอกหักแล้วรักลวง นะพ่อดวงแล้วหัวใจ
ว่าพี่เอ๋ยพี่ประพัก พ่อยอดรักขวัญใจ
เห็นไม่ขอน้องแน่ เสียแล้วพ่อแพรสีไพล
จะให้ทำอย่างไร เล่าพ่อไหมพรมเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 4/54 นางประเทือง ทวีศรี)

สรรพนามเรียกชื่อของบุรุษ ไม่ว่าจะเป็นคำว่า พ่อนิ่มอนงค์ พ่อรดมถวายวัง พ่อยอดมิ่ง พ่อดวงหัวใจ พ่อยอดรักขวัญใจ พ่อแพรสีไพล พ่อไหมพรม พ่อดอกซ่อนกลิ่น ล้วนแต่เป็นคำที่แสดงถึงความรู้สึกที่ดี ยกย่องอย่างสูง และบางคำเป็นลักษณะของความเปรียบไปในตัว เช่น คำว่า พ่อดวงหัวใจ นอกจากจะให้ความรู้สึกที่ยกย่องบูชาอย่างสูงแล้วยังเปรียบกับดวงใจซึ่งมีค่าสูงสุดของชีวิตอีกด้วย และบางคำช่วยในด้านสัมผัสในของเสียง เช่น พ่อนิ่มอนงค์ พ่อแพรสีไพล ทำให้มีเสียงสัมผัสในช่วยให้เกิดความไพเราะของเสียงได้อีกทางหนึ่งด้วย

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าแม้เนื้อหาของเรื่องจะเป็นการตัดพ้อต่อว่า แต่ถ้อยคำที่ใช้มักเป็นคำสุภาพโดยเฉพาะคำสรรพนาม ในคำสรรพนามธรรมดาก็แสดงให้เห็นถึงความสุภาพอ่อนน้อมและความรู้สึกอันดีที่มีต่อกัน และในคำสรรพนามที่ใช้เรียกชื่อนอกจากแสดงถึงความยกย่องบุรุษที่ตนพูดด้วยแล้วยังเป็นกลุ่มคำที่คล้องจองที่ไพเราะสละสลวยที่ช่วยสร้างความรู้สึกที่ดีให้กับผู้ฟังอีกด้วย

ข. <u>สรรพนามเรียกชื่อสตรี</u> ได้แก่คำว่า แม่คุณ แม่ชื่นใจ แม่มรกต แม่คุณทูนหัว แม่งามชื่น แม่หนู แม่นวลน้อง แม่นงคราญ แม่ขวัญใจ แม่นวลนาง แม่งามทรัพย์ แม่จอมขวัญ แม่คิ้วเขียน แม่บ้านอยู่ไกล แม่งามขำ แม่ผมดำกระเต็น แม่พวงมาลัย แม่คนสวย แม่ไหมพรม แม่หญิงน้อง แม่แก้มหอม แม่ยอดหญิง แม่ยอดมิ่ง แม่รูปหล่อ แม่ช่อมาลี แม่หนูน้อง แม่เอวกลึง แม่แก้มขาวเปลือกไข่ แม่รูปทอง แม่รดมถวายวัง แม่แก้มใส แม่ใจดี แม่คู่รักใคร่ แม่คิ้วรก่งหางไก่ แม่ช่อคันฉาย แม่แหวนเพชรประดิษฐ์ แม่บัวบังใบ แม่ทองคำสาลี แม่หวานอ่อนจันอับ แม่แขนอ่อนงอนไถ แม่บัวคลี่จวนคลาย แม่ผมฉลวยกล้วยไข่ แม่สีสดหมากสุก แม่หอมระเหยนานหาย แม่ปั้นชูปของพี่รูปทอง แม่คอคอดตาคม แม่กลิ่นดอกกลอยหอมไกล แม่พานดอกไม้ แม่ท่อนทองใบ แม่ดาราของพี่สุกราย ฯลฯ เป็นต้น ดังตัวอย่าง

บ้านของพี่อยู่กันไม่ห่าง กับแม่<u>นวลนาง</u>นะ<u>แม่ชื่นใจ</u>
บ้านของพี่นั้นอยู่กันแค่คืบ ไม่เชื่อน้องไปสืบดูก็ได้
น้องจะสืบดูลำน้องจะคลำดูหน่อ ถามเหล่าถามกอถามแม่ถามพ่อดูก็ได้
ว่าจะเป็นคนดีหรือคนชั่ว รู้<u>แม่ทูนหัว</u>ก็รู้ได้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/66 นายดอกรัก สงวนศักดิ์)

ตัวอย่าง

รอ้แม่ดาวลอดยอดมิ่ง พี่พูดจริง ๆ นะแม่ขวัญใจ
ถ้าไม่รักเจ้าพี่จะไม่มาวอน เลยนะแม่เกสรดอกไม้
พี่รักน้องยาจริง ๆ นะแม่หนู อยากได้น้องเป็นคู่เคียงกาย
ว่าสาวที่อื่นหมื่นกอง ก็ไม่รักเท่านวลน้องเลยแม่สาวไทย
รักแต่แม่ทูนหัว รักแต่แม่บัวบังใบ

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 8/20 นายบัว สังข์วรรณะ)

ตัวอย่าง

รอ้แม่ดิ้วรก่งแล้วไปยังกะกัน พี่อยากจะหมั้นรอ้แม่ขวัญใจ
ถ้าได้อย่างเจ้านี้หนา ถ้าได้อย่างน้องยาเข้ามาเคียงกาย
พี่ไม่มารกหกกันแล้วหลอกลวง กันเสียเลยแม่พวงมาลัย
รักแม่เนื้ออ่อนหมอนแพร รักน้องแท้ ๆ นะแม่ชื่นใจ
ว่าคนที่อื่นหมื่นพัน และมันชอบใจฉันไปเสียเมื่อไร
พี่รักแต่น้องคนนี้ รอ้แม่นวลสาลีบ้านไกล
ว่าสาวที่อื่นไม่หมาย รักแต่แม่ใจดีเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 8/22 นายบัว สังข์วรรณะ)

หรือ

พี่จึงหันหน้าเข้ามาร้องสั่ง อยู่เถิดแม่ร้างแล้วเรไร
ให้น้องรักนวลสงวนตัว อย่าให้มีรอยว้วและรอยควาย
ขนมในหม้อใดต่อจะตัก เอาไว้ท่าคนรักเสียให้ได้
ไอ้ของงาม ๆ นึกถึงเจ้าของเงิน อย่าให้ยับให้เยินนะแม่ขวัญใจ
พี่จึงหันหน้าเข้ามาส่งสั่ง ลาน้องเป็นครั้งและสุดท้าย
ยามพี่จะไปเหมือนไก่จะบิน แต่ความรักไม่สิ้นและลงไป
ให้น้องอยู่หลังระวังตัว ระวังแต่ความชั่วอย่ามาใช้

แม่กลิ่นกลอกดอกกลอย รักพี่จงคอยนะแม่เปลือกไข่
และพี่ต้องลาแม่หน้านวล และมันก็ค่อนสมควรและแม่เปลือกไข่

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 4/62 นายพัก กัณหสังข์)

ไอ้เรื่องสีสอดน้องเอ๋ยทองหมั้น หาให้แม่จอมขวัญน้องจนได้
ถ้าน้องรักชายไปกับชาย เถอะแม่รคมถวายวังเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/74 นายดอกรัก สงวนศักดิ์)

สรรพนามเรียกชื่อจากตัวอย่างที่ยกมา จะเห็นได้ว่า กลุ่มคำที่ใช้เรียกชื่อทุกคำนั้น ให้ความหมายไปในทางที่ดี แสดงถึงความสวยงาม น่าทะนุถนอม เช่น คำว่า แม่หน้านวล แม่เปลือกไข่ แม่นวลนาง แม่ชื่นใจ แม่คิ้วก่ง แม่เกสรดอกไม้ แม่เนื้ออ่อนหมอนแพร บางคำยังให้ความหมายไปในทางยกย่องเทิดทูนด้วย เช่น คำว่า แม่ทูนหัว แม่จอมขวัญ แม่รคมถวายวัง แม่ขวัญใจ แม่ดำปลอดยอดมิ่ง แม่บัวบังใบ เป็นต้น นอกจากนี้บางคำยังมีสัมผัสสระสัมผัสอักษรช่วยให้เกิดความไพเราะ เช่น คำว่า แม่นวลนาง แม่ดำปลอดยอดมิ่ง แม่บัวบังใบ แม่เนื้ออ่อนหมอนแพร แม่กลิ่นกลอกดอกกลอย แม่ร้างเรไร แม่หน้านวล เป็นต้น

คำสรรพนามเรียกชื่อที่ปรากฏในบทเพลงพวงมาลัยนี้ เป็นคำที่ช่วยให้เพลงพวงมาลัยต่างจากเพลงชนิดอื่น เพราะการใช้ถ้อยคำภาษาที่สุภาพอ่อนรยน แสดงถึงความยกย่องระหว่างบุรุษและสตรีที่มีต่อกัน และยังมีการใช้สัญลักษณ์ที่เป็นลักษณะเฉพาะท้องถิ่นอันก่อให้เกิดภาพพจน์ที่ชัดเจน เพราะผู้ร้องและผู้ฟังมีประสบการณ์ร่วมกัน บทเพลงพวงมาลัยในถิ่นนี้จึงเป็นเพลงที่สุภาพเรียบร้อยกว่าเพลงพื้นบ้านชนิดอื่นที่เป็นเพลงร้องรำตอบลักษณะเดียวกัน จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เคยฟังการเล่นเพลงพวงมาลัย ส่วนใหญ่กล่าวว่าชอบฟังเพลงพวงมาลัย เพราะเป็นเพลงที่สุภาพเรียบร้อย เนื้อเรื่องน่าฟัง และลักษณะการเล่นของผู้เล่นก็สุภาพไม่หยาบล่วงเกินกัน เพราะผู้เล่นไม่รู้จักกันมาก่อน จึงต้องสำรวมกิริยาวาจาตั้งแต่เริ่มเล่นจนจบการเล่น และเมื่อเลิกเล่นจะไม่มีการขอขมาลาโทษกันเหมือนเพลงพื้นบ้านบางชนิด

1.3.1 สรรพนามเรียกผู้อื่น ได้แก่ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และผู้มีพระคุณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้ร้องกล่าวถึงมีทั้งเทพเจ้าในศาสนาพราหมณ์ และสิ่งที่เคารพนับถือในศาสนาพุทธ ผีสางเทวดา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในท้องถิ่น ผู้มีพระคุณ ได้แก่ พ่อแม่ ครูบาอาจารย์ ครูเพลง ซึ่งนอกจากจะเรียกชื่อโดยตรงแล้วจะใช้สรรพนามคำว่า "ท่าน" แทนชื่อสิ่งที่นับถือนั้น ส่วนคำสรรพนามแทนตัวผู้พูดมักใช้คำว่า ผม ฉัน ลูก เป็นต้น เพื่อแสดงความนอบน้อมถ่อมตนและแสดงคารวะต่อสิ่งที่นับถือนั้น ให้ช่วยปกป้องรักษา ดังตัวอย่าง

เจ้าพ่อต้นกร่างใบกรวดชื่อของท่านหอมกรุ่น เป็นเจ้าพ่อใจบุญท่านช่วยไม่ว่าใคร
บอกเล่าให้ถูกต้องรับรองท่านช่วยแน่ ช่วยไว้แล้วให้มาแก้ที่บนบานท่านไว้
มีของคาวของหวานเอามาขึ้นศาลเพียงตา มีกล้วยหอมกล้วยน้ำว้าน้อยหน่าลูกใหญ่
มีละมุดลางไยเอามาไว้กันที่ศาล เชิญเจ้าพ่อรับทานให้สบาย
เจ้าพ่อนี่แหละครับผมลากลับกันไปก่อน วันหน้าถึงค่อยย้อนมาบนบานกันอีกใหม่
ให้ลูกไปดีมีชัย ให้สบายดีเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/7 นายเชือน ลิ้มสุวรรณ)

หรือ

ผมจะสาธกจะยกนิทาน ถึงเจ้าพ่อขุนด่านลูกจะยกมือไหว้
ลูกมาวันนี้ว่าเทวีเบื้องบน ลูกมาหลายคนลูกจะยกมือไหว้
ยกมือวันทาน้าอาทุกคน และท่านที่ปวงชนญาติมิตรทั้งหลาย
ก็มาทำบุญกันในวันนี้พนา พวกหมู่ได้มาญาติมิตรทั้งหลาย
มาทำบุญไหว้เจ้าขึ้นศาลวันนี้ พวกหมู่เทวียกมือขึ้นไหว้
ลูกจะวันทาที่มาอวยพร ขอให้เจ้าภาพถาวรเจริญหนอไว ๆ
ลูกจะเล่นพวงมาลัย ลูกจะถวายวงเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 10/1 นายบัว สังข์วรรณะ)

หรือ

ลูกจะขอคุณแล้วของพุทธเจ้าแล้วที่นับถือ วันนี้และหรือลูกขอไหว้
ขอไหว้พระโมคแล้วเอ๋ยพระลาน้องค์- ที่บัญญาสูงสุดลูกขอไหว้
พระสารีบุตร
ลูกว่าอะไรหนอนั้นจะให้ผิด ให้คล่องเหมือนยังลิดแล้วตาไม้
ลูกว่าอะไรแล้วที่ไหนมันติดแล้วที่คิดไม่ออก ขอให้ครูช่วยบอกกลอนไป
ขอเชิญคุณครูเข้ามาอยู่ในคอ มาช่วยลูกต่อกลอนไป

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 4/6 นางประเทือง ทวีศรี)

1.3.2 การใช้คำซ้อน คำซ้อน คือคำประสมชนิดหนึ่งที่เกิดจากการนำเอาคำเดี่ยว 2 คำ ที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงมาซ้อนเข้าคู่กัน เพื่อให้เกิดความหมายใหม่ หรือเพื่อให้เกิดความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น หรือขยายความในอีกคำหนึ่งให้ชัดขึ้น เช่น ใหญ่โต เล็กน้อย บ้านเรือน เรือแพ ว่างเปล่า เป็นต้น ปกติคำที่นำมาซ้อนกัน นอกจากจะมีความหมายที่เหมือนกัน หรือใกล้เคียงกันแล้ว มักจะมีเสียงที่ใกล้เคียงหรือไปด้วยกันได้เพื่อทำให้ออกเสียงง่ายและสะดวก คำซ้อนสามารถแบ่งตามจำนวนคำที่ซ้อนกันเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. คำซ้อน 1 คู่ ได้แก่การนำคำสองคำมาซ้อนกัน โดยที่คำหนึ่งคำใดหรือทั้งคู่อาจเป็นคำไทยเดิม คำไทยถิ่น คำไทยปัจจุบัน หรือคำต่างประเทศก็ได้ คำที่เข้าคู่กันแล้วจะได้เป็นรูปคำใหม่ มีความหมายที่เด่นชัดขึ้นกว่าเดิม คำซ้อนเหล่านี้บางคำมีเสียงสัมผัสกันเป็นสัมผัสอักษรอยู่ในตัว เช่น ตัดสิน เก็บออม เสื่อสาด บุกเบิก ขาดแคลน ซื่อตรง รูปร่าง จิตใจ เด็ดขาด แสวงหา รูปภาพ ทรัพย์สมบัติ เฉลิมฉลอง อ่อนนุ่ม ฯลฯ เป็นต้น

2. คำซ้อนกัน 2 คู่ ได้แก่การนำคำที่มีความหมายเหมือนกัน หรือใกล้เคียงกันสองคู่ซ้อนกัน ปกติคำซ้อนประเภทนี้มักจะมีเสียงสัมผัสคล้องจองด้วย มีหลายลักษณะ ดังนี้

2.1 คำซ้อน 4 คำ ที่มีคำตอนกลางสองคำมีเสียงสัมผัสกัน ความหมายของทั้งคำปรากฏที่คำต้นกับคำท้าย หรือปรากฏที่คำข้างหน้า 2 คำ เช่น ยากดีมีจน

(ยากจน) ผลหมากรากไม้ (ผลไม้) ข้าวยากหมากแพง (ข้าวแพง) บนบานศาลกล่าว (บนบาน) เลี้ยงดูปูเสื่อ (เลี้ยงดู) ติดสอยห้อยตาม (ติดตาม) ฯลฯ เป็นต้น

2.2 คำซ้อน 2 คู่ คำซ้อนลักษณะนี้จะมีคำ 2 คำ ซึ่งอาจเป็นคำซ้อนหรือไม่ใช่คำซ้อนก็ได้ ซ้อนกันอยู่ 2 คู่ด้วยกัน ได้แก่ คำซ้อนสลับ และคำซ้อนแบบเติมคำ ซึ่งมีลักษณะดังนี้

<u>คำซ้อนแบบสลับ</u> คือคำซ้อน 2 คู่สลับที่กัน คู่แรกแยกเป็น คำที่ 1 กับคำที่ 3 คู่ที่สองแยกเป็นคำที่ 2 กับคำที่ 4 คำที่นำมาซ้อนมักเป็นคำตรงข้ามกัน เช่น หน้าชื่นอกตรม ปากหวานก้นเปรี้ยว ผิดชอบชั่วดี หนักนิดเบาหน่อย เขิดหน้าชูตา เจ้าใหญ่นายโต นับหน้าถือตา ฯลฯ เป็นต้น

<u>คำซ้อน 2 คู่ แบบเติมคำ</u> คือนำคำที่มีความหมายเหมือนกัน หรือตรงข้ามมาซ้อนกันแล้วเติมคำเสียงเดียวกันลงลงหน้าคำทั้งสอง ซึ่งคำที่ 1 กับคำที่ 3 เป็นคำเดียวกัน และคำที่ 2 กับคำที่ 4 เป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงหรือตรงข้ามกันซ้อนกันอยู่ เช่น ผิดหูผิดตา ร้อนอกร้อนใจ มิดีมิร้าย ถึงพริกถึงขิง คงเส้นคงวา เข้าไต้เข้าไฟ ลืมหูลืมตา ไม่มากไม่น้อย ตั้งหน้าตั้งตา ฯลฯ เป็นต้น (บรรจบ พันธุเมธา. 2532 : 81-99)

จากการศึกษาบทกลอนในเพลงพวงมาลัย พบว่ามีคำซ้อนชนิดต่าง ๆ ดังกล่าวปรากฏอยู่เป็นจำนวนมาก ดังนี้

<u>ชนิดคำซ้อน 1 คู่</u> ส่วนใหญ่มักเป็นคำซ้อนที่มีความหมายใกล้เคียงกัน คำซ้อนชนิดที่มีความหมายตรงกันข้ามมาซ้อนกันพบไม่มาก นอกจากนี้คำซ้อนส่วนใหญ่มักเป็นคำคู่ที่ เป็นสัมผัสอักษรอยู่ในตัว ได้แก่ แนะนำ ติดต่อ ตื้อด้าน ลือลั่น มากมาย วอดวาย สวยวิไล แลมอง ถิ่นฐาน บ้านช่อง วนเวียน วุ่นวาย ตกหล่น ผิดพลาด เผลอไผล เหลวไหล พันพัว ฯลฯ เป็นต้น ดังตัวอย่าง

น้องมีเนื้อความ<u>ไถ่ถาม</u>พี่ดู น้องเป็นหญิงไม่รู้เชียวหรือวินัย
เอาวินัยขึ้นชี้บาลีขึ้นตั้ง ไตรโลกขึ้นกางทางธรรมขึ้นไล่
<u>ซอกแซกถามซัก</u>เอาเรื่องรักไตรโลก <u>ไล่เลียงย้ายโยก</u>ไปเป็น<u>มากมาย</u>

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/73)

หรือ

นึกว่าขออภัยกันเถิดแม่พ่อ และสิบนิ้วลูกขอและวอนไหว้
ขาดตกบกพร่องไม่ต้องนินทา ยอมือเสมอหน้าและวอนไหว้
อย่าเพิ่งติเตียนไม่ชอบใจตน ทั้งเพื่อนฝูงทุกคสที่แก้ไข
มันไม่ตลอดปล่องชิ้น คิดแล้วมันสิ้นแล้วดวงใจ
ไม่ใช่เพลงดีที่มันโด่งดัง มันก็ยังพลาดพลั้งแล้วเผลอไผล

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 4/10)

ชนิดคำซ้อน 4 คำ ที่มีเสียงสัมผัสกลางคำ พบเป็นจำนวนมาก ที่พบได้แก่ จัดแจงแต่งตัว ร่วมรายสายรก ปู่ย่าตายาย จำเพาะเจาะจง สืบสาวเหล่าก่อ รบราฆ่าฟัน ติดต้อยห้อยตาม ย้ายแยกแตกกัน กินเหล้าเมาสุรา ขาดตกบกพร่อง ตกหล่นต้นปลาย ลงหลักปักถ่อ รับร้อนผ่อนรัก หมายหมั้นปั้นมือ ตั้งหลักปักแหล่ง ตื้นลึกหนาบาง ทำมาหากิน ขุดบ่อล่อหลุม รักนวลสงวนตัว ฯลฯ เป็นต้น ดังตัวอย่าง

หมายมั่นปั้นมืออย่าได้ถือสา แล้วฟังเถิดแม่หน้าเป็นใย
โดดเดี่ยวเที่ยวมาเหมือนวาสนาบุญน้อย เหมือนเรือหลุดหลักลอยสิ้นอาลัย
จะลงหลักปักถ่อทอดสมอทิ้งทุ่น คงจะไม่มีบุญแล้วแม่บ้านไกล
นึกว่าช่วยรับร้อนผ่อนรัก น้องจะโยกให้ยากได้อย่างไร

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 4/20)

หรือ

"ขาดตกบกพร่องไม่ต้องนินทา ยกมือเสมอหน้าและวอนไหว้"

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/17)

หรือ

ปู่ย่าตายายคนสมัยรุ่นเก่า มันเป็นแตงปลายเถาและน้องรู้หรือไม่
ไม่รู้ว่าพี่ว่าน้องร่วมท้องเดียวกัน รบราฆ่าฟันถึงชีวิตวอดวาย
(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/17)

คำซ้อน 2 คู่ คำซ้อนชนิดนี้ที่พบมากในบทเพลงพวงมาลัย ได้แก่ ชนิดแบบเติมคำ คือนำคำที่มีความหมายเหมือนกันหรือคำที่ตรงข้ามมาซ้อนกัน แล้วเติมคำเสียงเดียวกันลงหน้าคำทั้งสอง คำที่ 1 กับคำที่ 3 เป็นคำเดียวกัน และคำที่ 2 กับคำที่ 4 เป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงหรือตรงข้ามกันซ้อนกันอยู่ คำซ้อนชนิดนี้นอกจากช่วยให้สื่อความหมายของคำที่ต้องการจะสื่อให้ชัดเจนขึ้นแล้วยังช่วยในด้านของเสียงสัมผัสและจังหวะของคำในลักษณะการเล่นคำ ช่วยให้เสียงไพเราะ ทำให้ผู้ฟังเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินได้อีกทางหนึ่งด้วย คำซ้อนชนิดนี้ที่พบ ได้แก่ การรำการร้อง เคยจดเคยจำ คนเด่นคนดัง ได้ฝึกได้หัด ไม่หลอนไม่หลอก ข้ามทุ่งข้ามท่า จะเยียดจะยัด ทนอดทนอยาก ปลูกหอปลูกโรง ผิดลู่ผิดทาง ลงทุ่งลงท่า ได้ร่ำได้เรียน ไม่งดไม่งาม จากถิ่นจากฐาน จากบ้านจากช่อง จะเป็นจะตาย เรื่องเงินเรื่องทอง หาเหล่าหากอ ให้ช้าให้ชอก ให้คลาดให้แคล้ว ทั้งเสื้อทั้งผ้า พูดอ้อยพูดอิ่ง เดินเข้าเดินออก เสี่ยงบุญเสี่ยงกรรม เขาหลอมเขาหล่อ ฯลฯ เป็นต้น ดังตัวอย่าง

"ไม่มีครูแนะนำไม่ได้ร่ำได้เรียน ไม่ได้ขีดได้เขียนแล้วเอามาจากใคร"

หรือ

"จากถิ่นจากฐานจากบ้านจากช่อง อยากจะพังน้องร้องพวงมาลัย"

หรือ

"บางคนขาดแคลนมันชิงแดนชิงเขต กลายเป็นคนละประเทศให้น้องจำเอาไว้"

หรือ

หรือเข้าไปสิงสู่กันอยู่ที่ห้องน้อง ทำให้แม่แพ้ท้องแล้วแพ้ไส้
ทำให้อยากกินเปรี้ยวหรือให้อยากกินหวาน ให้กระทบกระท้านอยู่แต่ข้างใน
ทำให้ร้อนให้หนาวทำให้หาวให้เรอ ทำให้พกให้เพ้อไม่สบาย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/7)

ในเพลงพวงมาลัยบางบทมีการนำคำซ้อนชนิดต่าง ๆ มาใช้ร่วมกันอย่างเหมาะสม นอกจากจะช่วยในการสื่อความหมายให้ชัดเจนแล้ว ยังช่วยให้เกิดความไพเราะในการเล่นคำเล่นสัมผัสอีกด้วย ดังตัวอย่าง

ขอเชิญเจ้าทุ่งเจ้าท่าเจ้าป่าเจ้าดง ให้มาช่วยเสริมส่งบัญญาลูกแจ่มใส
เชิญเจ้าห้วยเจ้าหนองเจ้าคลองบึงบาง เจ้าที่เจ้าทางที่เราอยู่อาศัย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/3)

หรือ

ปู่ย่าตายายคนสมัยรุ่นเก่า มันเป็นแตงหลายเถาและน้องรู้หรือไม่
ไม่รู้ว่าพี่ว่าน้องร่วมท้องเดียวกัน รบราฆ่าฟันถึงชีวิตวอดวาย
บางคนขาดแคลนมันชิงแดนชิงเขต กลายเป็นคนละประเทศให้น้องจำเอาไว้
บางขาดแคลนชิงแดนชิงดี แต่บางคนเปลี่ยนสีพากันเสียนิสัย
บางคนก็สูงก็ต่ำบ้างก็ดำก็ขาว ไอ้บางคนมันก็ยาวไอ้บางคนก็ใหญ่

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/17)

1.3.3 การใช้โวหาร พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 764) ได้อธิบายคำว่า "โวหาร" หมายถึง ชั้นเชิงหรือสำนวนแต่งหนังสือหรือพูด ถ้อยคำที่เล่นเป็นสำบัดสำนวน และนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาไทยหลายท่านได้ใช้คำว่า "โวหาร"

กับคำว่า "ภาพพจน์" ในความหมายเดียวกันหรือนำมาใช้ร่วมกันว่า "วิหารภาพพจน์" ในความหมายที่พอสรุปความได้ว่า หมายถึง กลวิธีในการประพันธ์ที่ทำให้เกิดภาพในใจของผู้อ่าน หรือทำให้เกิดความซาบซึ้งประทับใจมากขึ้นกว่าการเขียนอย่างธรรมดา (ชำนาญ รอดเหตุภัย. 2523 : 89-103)

การใช้วิหารจึงเป็นกลวิธีหรือศิลปะของการใช้ภาษาอย่างหนึ่ง ด้วยวิธีการพูดหรือเขียนให้มีรสของถ้อยคำลึกซึ้งประทับใจ มุ่งเอาความรู้สึกด้านอารมณ์เป็นสำคัญกว่าข้อเท็จจริง โดยการเลือกสรรถ้อยคำ เนื้อความ และประโยคมาใช้อย่างเหมาะสม หรือใช้กลวิธีการกล่าวอ้างถึงสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยไม่ได้บอกอย่างตรงไปตรงมา จากการศึกษาเพลงพวงมาลัย ผู้วิจัยพบว่ามีการใช้วิหารลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1.3.2.1 <u>อุปมา</u> (Simile) คือวิหารที่กล่าวเปรียบเทียบ โดยการนำเรื่องราวหรือสิ่งของอย่างใดอย่างหนึ่งไปเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น เพื่อทำให้เรื่องราวหรือสิ่งของนั้น ๆ มีความเด่นชัดเป็นที่เข้าใจแจ่มแจ้งยิ่งขึ้น ซึ่งสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบกันนั้นจะต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งคล้ายคลึงกันทางรูปลักษณ์ คำที่บ่งการเปรียบ ได้แก่ ดุจ ประดุจ เหมือน ดูราว กล ประหนึ่ง ปาน ราวกับ เพียง เพี้ยง ราว เสมอ ฯลฯ ในบทกลอนเพลงพวงมาลัยพบว่าสิ่งที่นิยมนำมาเปรียบเทียบมักนำธรรมชาติ พืช สัตว์ สิ่งของ ตัวละครในวรรณคดี คน ฯลฯ เป็นต้น คำที่นิยมนำมาใช้เปรียบได้แก่ คำว่า เหมือนยัง ยัง เปรียบเหมือน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ก. <u>การนำธรรมชาติมาเปรียบเทียบ</u> เช่น

"กลัวจะ<u>รักน้องไม่ตลอด</u> <u>ไม่เหมือนน้ำลอดดินทราย</u>"

คำกล่าวเปรียบเทียบความรักของผู้ชายว่ากลัวจะไม่ใช่รักแท้ เหมือนกับน้ำซึมใต้ดินทรายที่จะไหลซึมอยู่ตลอดเวลาไม่มีวันหมด เป็นการเปรียบความรักโดยการนำธรรมชาติของน้ำซึมใต้ทรายเป็นตัวเปรียบ

หรือ

"ดูคิ้วน้องก่งเหมือนยังกะวงเดือน งามสง่ากว่าเพื่อนยิ่งกะใคร ๆ"

เปรียบคิ้วของผู้หญิงว่าโค้งคล้ายกับเดือนข้างแรม เป็นความเปรียบที่ใช้กันทั่วไป

หรือ

"ลูกว่าอะไรเหมือนยังน้ำไหลลงคลอง ได้ยินเสียงผมร้องให้มันอยู่ไม่ได้"

เป็นการกล่าวเปรียบเทียบว่าให้ร้องเพลงพวงมาลัยคล่องเหมือนกับน้ำที่ไหลลงคลอง ไม่มีติดมีขัด ด้วยการนำธรรมชาติของน้ำที่ไหลมาเปรียบกับการร้องเพลงคล่อง

หรือ

"หกทุ่มเดือนเที่ยงดับตะเกียงจะนอน แม่หัวอกมันร้อนก็ไปเหมือนไฟ"

เป็นการกล่าวเปรียบเทียบความรักของชายหนุ่มที่รุ่มร้อนอยู่ภายใน เหมือนความร้อนของไฟ การกล่าวเปรียบเทียบเช่นนี้มีมานานแล้ว ดังที่มีคำกล่าวว่า ร้อนรุ่มเหมือนไฟสุมอก

ข. การนำพืชและสัตว์มาเปรียบเทียบ เช่น

"ให้นั่งก้มหน้ากันแล้วมองรอย ไปเหมือนยังหอยมองทราย
ให้นั่งจ้องแล้วมองดู ก็ให้เหมือนยังปูที่ตายพราย"

เป็นการกล่าวเปรียบเทียบว่า ให้ผู้ร้องมีเสน่ห์ใครเห็นให้ตกตะลึงค้างเหมือนปูที่ตายพรายคือค้างแห้งตาย หรือไม่กล้าสู้หน้าก้มหน้าดูแต่พื้นดิน เหมือนหอยที่คุดอยู่กับทราย ซึ่งเป็นการข่มผู้ร้องฝ่ายตรงข้ามให้กลัวไม่กล้าร้องตอบโต้ในการเล่นเพลงอีกทางหนึ่งด้วย

หรือ

"พี่มารักจริงเหมือนยังปลิงเกาะขา ยึดไปยึดมาแล้วไม่ง่าย
แล้วพี่รักจริงเหมือนยังลิงอุ้มลูก ถึงจะผิดจะถูกพี่ก็ไม่ไป"

คำกลอนที่ยกมาเป็นการเปรียบเทียบความรักแท้ของชายหนุ่มที่มีต่อหญิงสาว ว่ารักจริงแท้ติดแน่นเหมือนยังกับปลิงเกาะขา หรือเหมือนแม่ลิงกับลูกลิงที่ไม่มีวันพรากจากกันได้นอกจากตัวจะตายไปเท่านั้น เป็นการเปรียบเพื่อเรียกร้องให้หญิงสาวเห็นใจในความรักแท้ โดยนำเอาธรรมชาติของสัตว์ที่มีความรักต่อลูกมาเปรียบเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งเข้าใจถึงความรักแท้นั้น

หรือ

"พอยกแขนแล้วเอ๋ยขึ้นชู ก็เปรียบเหมือนงูฉกกาหวัก"

เป็นการเปรียบเทียบวงแขนอันอ่อนช้อยที่ยกขึ้นร่ายรำว่าเหมือนงูฉกจวัก ซึ่งรวดเร็วมีจังหวะน่าดู

หรือ

"ไปมองดูอีกคนหนึ่งดูเหมือนเพิ่งจะคลี่ เหมือนยังดอกมะลิอยู่ที่ร่มใบ"

เปรียบเทียบความงามของหญิงสาวแรกรุ่นว่ามีความสวยงามน่าทะนุถนอม เหมือนดอกมะลิที่เพิ่งจะผลิดอกอยู่ใต้ใบที่ยังไม่ถูกแสงแดดและสายลมกระทบให้เหี่ยวเฉา

ค. การนำสิ่งของ วัตถุหรือกริยาอาการมาเปรียบ เช่น

"กลัวพี่รักน้องไม่จริง ไม่เหมือนระวิงรักใน"

เปรียบความรักของชายหนุ่มที่มีต่อหญิงสาวว่า จะไม่ใช่รักแท้แน่นอนเหมือนระวิงกับในที่ต้องอยู่คู่กันเพราะต้องใช้ร่วมกันในการกรอด้าย ระวิงกับในเป็นเครื่องกรอด้ายสำหรับทอผ้าซึ่งต้องใช้คู่กัน จะขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้

หรือ

"ลูกว่าอะไรขอจะให้มันผิด ให้แคล่วคล่องเหมือนยังลิดแล้วตาไม้"

ความเปรียบการร้องเพลงพวงมาลัยว่า ให้ร้องได้คล่องเหมือนตาไม้ที่ลิดออกแล้ว ไม่มีติดไม่มีขัด

หรือ

"กลัวจะรักน้องไม่แน่ ก็ไม่เหมือนพ่อแม่รักชาย"

ความเปรียบว่ารักที่ชายหนุ่มมีต่อหญิงสาว จะไม่ใช่รักแท้เหมือนกับที่พ่อแม่รักลูก เพราะความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูกนั้นจะหาสิ่งใดเสมอเหมือนเป็นไม่มี หญิงสาวก็ต้องการให้ชายรักตนเช่นนั้น

หรือ

"ให้พี่ถอยหลังไปยังกะว่าว ให้ไปหาคู่เก่าเถิดพ่อชื่นใจ"

การนำลักษณะของว่าวที่ต้องถอยหลังลอยตามลมอยู่ตลอดเวลา มาเปรียบเทียบบอกให้ชายหนุ่มกลับไปหาคู่รักเก่า โดยการถอยกลับคืนไปยังที่เดิมเหมือนว่าวที่ลอยลมอยู่

หรือ

"ขอให้เสียงลูกหวานเหมือนน้ำตาลทรายขาว เสียงแหลมเหมือนยังหลาวไม้ไผ่"

การเปรียบเทียบว่าให้ผู้ร้องมีเสียงหวานเหมือนน้ำตาลทรายขาว และเสียงดีเสียงแหลมเหมือนไม้ไผ่ที่ถูกเหลา เพื่อให้ผู้ฟังชื่นชอบในน้ำเสียงที่ไพเราะด้วยการนำเอาความหวานของน้ำตาลทรายขาวและความแหลมของไม้ไผ่ที่เหลาแล้วมาเปรียบ

ง. การนำตัวละครในวรรณคดี หรือคนในสังคมมาเปรียบ ดังตัวอย่าง

"ให้พี่สลัดตัดกิเลสยังพระเวสสันดร ยามหนาวพี่จะนอนแล้วกับใคร"

เป็นคำกล่าวตัดพ้อหญิงสาวในลักษณะเปรียบเทียบให้เห็นว่าจะให้ชายหนุ่มตัดรักจากหญิงสาวเหมือนพระเวสสันดรตัดกิเลสนั้นตนทำไม่ได้ เมื่อถึงหน้าหนาวไม่รู้จะนอนกับใครเป็น

การเปรียบโดยการนำความประพฤติที่ดีของตัวละครคือพระเวสสันดรที่ตัดกิเลสต่าง ๆ ได้มาเปรียบ

หรือ

ดูรูน่นดูนี่สวยดีทุกอย่าง จะเป็นดาราหนังลงมาจากไหน
มองดูข้างหลังเหมือนว่าเพชรา มองดูข้างหน้านึกว่าพิศมัย
มองดูข้างซ้ายเหมือนอรัญญา มองดูข้างขวาเหมือนว่านางอัไพ

บทกลอนที่ยกมากล่าวเปรียบเทียบความงามของหญิงสาว ว่างามเหมือนดาราภาพยนตร์ที่มีชื่อเสียงโด่งดังในยุคนั้น ซึ่งการเปรียบเช่นนี้ช่วยให้มองเห็นภาพในความงามของหญิงสาวที่กล่าวถึงได้ชัดเจนว่าเป็นคนที่งามมาก และมองแต่ละด้านจะมีความงามไปด้านละแบบ

1.3.2.2 อุปลักษณ์ (Metaphor) หมายถึง การนำชื่อ กิริยา อาการ หรือลักษณะของสิ่งหนึ่งไปใช้กับอีกสิ่งหนึ่ง เป็นการเปรียบเทียบสิ่งสองสิ่งว่าสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งซึ่งไม่เป็นการเปรียบเทียบตรง ๆ แต่นำคำที่มีความหมายอย่างอื่นมาใช้แทนที่ โดยใช้คำเป็น เท่า คือ ฯลฯ มาใช้ในการเปรียบเทียบ ในบทกลอนเพลงพวงมาลัยพบว่ามีความเปรียบประเภทนี้อยู่เป็นจำนวนมาก ดังตัวอย่าง

"เชิญพระสารีบุตรขึ้นมาอยู่เหนือเศียร ให้มาเป็นดอกเทียนให้สว่างไว้"

ในบทกลอนที่ยกมาเป็นการกล่าวถึงพระสารีบุตรว่าเป็นดอกเทียน ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แห่งปัญญา เป็นการเชิญให้พระสารีบุตรมาช่วยทำให้มีปัญญาในการเล่นเพลงพวงมาลัย

หรือ

"ให้น้องเป็นรพธิ์แล้วใบตก นึกว่าให้ฝูงนกเข้าอาศัย"

"ตัวพี่นี้เป็นแล้วช้างงา น้องก็เป็นป่าแล้วระหง"

"น้องให้พี่เป็นช้างงาทอง ก็ให้น้องเป็นหนองช้างอาศัย"

บทกลอนที่ยกมา เป็นการเปรียบเทียบหญิงกับชายว่า หญิงสาวนั้นเป็นที่พึ่งพิงของชายหนุ่ม เหมือนดังต้นรพธิ์ใบดกที่ให้ความร่มเย็นเป็นที่อยู่อาศัยของนก หรือเป็นป่าให้ช้างได้อยู่อาศัย หรือเป็นหนองน้ำให้ช้างได้อาบได้ดื่มกิน การเปรียบเช่นนี้เพื่อให้เห็นว่าหญิงกับชายเป็นของคู่กัน

หรือ

นี่พี่เข้าตามตรอกออกตามประตู พี่น้องก็รู้ไปทั้งหญิงชาย
หรือพี่นำแก้วและก็เข้ามาเกยนำเขย- ทองหมั้นขันหมากเอามาให้
มาฝากเอ้านำแก้วมาเกยนำเขยมาฝาก
หรือพี่มาเป็นเนื้อชิ้นหนา พี่มาเป็นปลาชิ้นใหญ่
จะมาเป็นพี่หรอกว่าร่วมน้อง พี่จะมาเป็นทองมาให้
จะเป็นพี่ร่วมน้องจะเป็นทองร่วมถุง มาเป็นข้าวร่วมยุ้งหรือกะน้องไว้
พี่มาเป็นเนื้อหรอกว่าชิ้นหนา พี่จะมาเป็นปลาแล้วชิ้นใหญ่
มาเป็นพี่ร่วมน้องมาเป็นทองร่วมแผ่น มาเป็นดินร่วมแดนมาเป็นแอกร่วมไถ
จะมาเป็นพี่ร่วมน้องมาเป็นทองร่วมถุง ไอ้ที่พี่นี้มุ่งแล้วใจหมาย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/53 นายขวัญเมือง สังข์ทอง)

จากบทกลอนที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าปรากฏความเปรียบอยู่เกือบทุกวรรคซึ่งเป็นการเปรียบเทียบชายหนุ่มที่มาขอหญิงสาวแต่งงานตามประเพณีนั้น เปรียบเสมือนสิ่งของมีค่าที่มีประโยชน์ ที่จะมาช่วยให้หญิงสาวได้มีความสุขความเจริญในชีวิต

1.3.2.3 <u>รวหารอติพจน์</u> (Hyperbole) คือการกล่าวเกินความเป็นจริงเพื่อเน้นความรู้สึกมีความลึกซึ้งทางอารมณ์ หรือเพื่อให้ถ้อยคำสะดุดใจ น่าฟัง มิใช่เพื่อหลอกลวง เป็นลักษณะการเปรียบเทียบ การกล่าวเกินจริงในบทกลอนเพลงพวงมาลัยก็พบเช่นเดียวกัน ดังตัวอย่าง

เพราะว่าความรักของพี่หลาย-ความอาลัยก็ล้น จนเกวียนขนควายขนกันไปไม่ไหว
แผ่นดินว่าหนาท้องฟ้าว่าหนัก มันยังเท่าความรักของพี่เมื่อไร
มารักน้องไม่ออมเท่ากระพ้อมสี่เหลี่ยม มารดาเท่าเทียมไปเมื่อไร

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/46 นายดอกรัก สงวนศักดิ์)

ในบทกลอนที่ยกมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าชายหนุ่มมีความรักหญิงสาวมากเหลือเกิน จนเกวียนขนควายขนก็ไม่หมด แผ่นดินว่าหนาท้องฟ้าที่ว่าหนักก็ยังไม่เท่ารักของพี่ที่มีต่อน้อง พี่รักน้องมากกว่าผู้ให้กำเนิดเสียอีก ซึ่งการกล่าวเกินจริงเช่นนี้เพื่อเน้นความรู้สึกทางอารมณ์ให้หญิงสาวมั่นใจในความรักของตน

หรือ

เหลียวหน้ามาสั่งเหลียงหลังมามอง หันมาหาพี่น้องน้ำตาก็ไหล
แทบจะโดดผวาแทบถลาเป็นลม แทบสลบลงล้มแล้วบรรลัย
แทบสลบลงล้มแทบจะล้มทั้งยืน คิดแล้วมันก็ตื้นแล้วหัวใจ
แต่พอมองดูหน้าน้ำตาไหลร่วง แม่ทั้งรักทั้งห่วงหัวใจก็หาย
แต่พอเหลือบเห็นหน้าน้ำตาไหลนอง แม่ประเทืองตัวน้องจะกลับกันเมื่อไร
รู้ว่าน้องจะกลับแทบจะจับดวงจิต นั่งคิดนอนคิดถึงแม่พวงมาลัย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/79 นายขวัญเมือง สังข์ทอง)

จากบทกลอนที่ยกมา แสดงให้เห็นถึงความรักความผูกพันระหว่างผู้ร้อง ว่าเมื่อยามจะจากกันหรือเมื่อเลิกเล่นเพลง ผู้ร้องแทบจะตายด้วยความรักความอาลัยไม่อยากจากไป การกล่าวเกินจริงเช่นนี้เพื่อช่วยสร้างความรู้สึกที่ลึกซึ้งทางอารมณ์ในการพลัดพรากจากกัน

ในบทกลอนเพลงพวงมาลัยนั้น พบว่ามีการใช้อติพจน์อยู่บ้างไม่มากนักเพื่อเป็นการเน้นความรู้สึกทางอารมณ์ที่ชายหนุ่มมีต่อหญิงสาว

1.3.2.4 <u>วิวาหารปฏิรูปพจน์</u> (Allusion) เป็นการใช้ข้อความที่ดัดแปลงมาจากข้อความอันเป็นที่รู้จักกันดีอยู่แล้ว เช่น วาทะของนักปราชญ์ รัฐบุรุษ กวี หรือ สุภาษิต คำพังเพย หรือผลงานผู้อื่น เพื่อให้ข้อความนั้นมีน้ำหนักและเข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น จากการศึกษาบทเพลงพวงมาลัยผู้วิจัยพบว่า มีการนำสำนวน สุภาษิต หรือคำพังเพย มาช่วยสื่อความรู้สึกนึกคิดเพื่อให้ข้อความมีน้ำหนักและช่วยให้ความหมายที่ต้องการสื่อชัดเจนยิ่งขึ้น สำนวนสุภาษิตที่นำมาใช้มีทั้งที่รู้จักกันโดยทั่วไปและเป็นสำนวนสุภาษิตเฉพาะถิ่น และพบว่ามีการใช้วิวาหารประเภทนี้อยู่เป็นจำนวนมากในบทประหรือบทเกี้ยวพาราสี สำนวน สุภาษิต คำพังเพยที่พบ ได้แก่ น้ำร้อนปลาเป็นน้ำเย็นปลาตาย จุดไต้ตำตอ ขุดบ่อล่อน้ำ ขุดบ่อล่อหลุม คบคนดูหน้าซื้อผ้าดูเนื้อ ผากผีผากไข้ ติดต้อยห้อยตาม เจอไม้งามเมื่อยามขวานบิ่น เจอหินเมื่อมีดหาย เดนเขาเลือกเปลือกเขาเหลือ เหล็กแร่ปนทราย พูดแต่ปากถากแต่เปลือก สิบสาวเหล่ากอ หลอกกินแก้มแถมกินกับ ซื้อผ้าเรือเร่ ถือไม้เท้ายอดทอง หนังหน้าไฟ เข้าตามตรอกออกตามประตู เด็ดดอกไม้ร่วมต้น ชิงสุกก่อนห่าม พลั้งปากเสียศีล พลั้งตีนตกต้นไม้ ฯลฯ เป็นต้น ดังตัวอย่าง

อยากจะบอกรักไว้กับพี่สักคำ
พี่เป็นคนดีแท้แท้
ถ้าพี่เป็น<u>เหล็กดีกันถอดด้าม</u>
มา<u>เจอะไม้งามเมื่อยามขวานบิ่น</u>
น้องไม่ใช่หินกันแล้ว<u>รัฐบาล</u>
ยังรักด้วยไม่ได้
น้องกลัวจะช้ำกันหัวใจ
ไม่ตกถึงแม่บ้านไกล
<u>คงไม่ลอยทวนน้ำ</u>กันมาได้
พี่มา<u>เจอะหินกันเมื่อมีดหาย</u>
จะได้<u>ทำทานกันให้ชาย</u>
เสียแล้วพ่อไหมพรมเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/41 นางประเทือง ทวีศรี)

บทกลอนที่ยกมาข้างต้น ฝ่ายหญิงร้องตอบเมื่อฝ่ายชายร้องเกี้ยว ฝ่ายหญิงนำสุภาษิตคำพังเพยมากล่าวเปรียบเทียบกับชายหนุ่ม ว่าถ้าเป็นคนดีก็คงไม่มาไกลถึงบ้านหญิงสาว เปรียบเหมือนเหล็กดี เหล็กใหม่ถอดด้ามจะไม่ลอยทวนน้ำขึ้นมาถึงนี่ได้ เพราะบ้านของหญิง

อยู่เหนือน้ำและไกล (สมัยที่การคมนาคมไม่สะดวกเหมือนปัจจุบัน) และกล่าวเปรียบเทียบอีกว่าถึงพบกันก็ไม่มีประโยชน์ เปรียบเหมือนพบไม้งามเมื่อยามขวานบิ่น เจอหินเมื่อมีดหาย คือถึงมาพบกันตอนนี้ก็ไม่มีความหมายเสียแล้วเพราะพี่คงไม่ใช่ชายโสดและน้องไม่ใช่หินของรัฐบาลหรือของสาธารณะที่จะมาลับกันง่าย ๆ

หรือ

กลัวที่พูดกันแต่ปากฉากเอาแต่เปลือก รักน้องเล่นเผื่อเลือกหรืออย่างไง
จะพูดแต่ปากมาฉากแต่เปลือก รักน้องเล่นเผื่อเลือกหรือพี่ชาย
น้องต้องปีนหาลำน้องต้องคลำหาหน่อ หาเหล่าหากอของพี่ชาย
จะทำน้ำร้อนกันให้ปลาเป็น พี่จะทำน้ำเย็นให้ปลาตาย
พี่จะขุดบ่อกันและล่อหลุม ทำให้น้องตกพุ่มแล้วเป็นหม้าย
รอ้พ่อยอดดวงใจ ถอยหลังกลับไปก่อนเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/26 นางประเทือง ทวีศรี)

คำกล่าวเปรียบเทียบที่ยกมาข้างต้นนั้น ฝ่ายหญิงกล่าวเปรียบคำพูดของชายหนุ่มว่าเป็นคำพูดที่ผิวเผิน ไม่มีแก่นสารมีแต่เปลือกนอก ทำให้หญิงตายใจและตกหลุมพรางที่ขุดล่อเอาไว้ น้องขอสืบสาวเทือกเถาเหล่ากอของพี่ให้แน่ชัดก่อนว่าเป็นใครมาจากไหน อย่ามาด่วนเร่งรัดจงกลับไปก่อนจะดีกว่า

หรือ

พี่มารักน้องกันจริงจริง ได้แล้วพี่ไม่ทิ้งแล้วน้องไป
พี่จะอยู่เป็นเพื่อนให้ถึงบั้นปลาย น้องเอ๋ยคนสวยและจนใจ
อยู่กันจนถือไม้เท้ายอดทอง อยู่กับน้องแม่ชื่นใจ
พี่จะเลี้ยงดูแม่หนูไปจนแก่ ไปจนเฒ่าคราวแม่นะแม่ชื่นใจ
เพราะว่ายามเจ็บเอ๋ยฝากไข้ยามตายฝากผี ยามดีเราก็ดีกันเรื่อยไป
พี่จะกอดคอน้องประโคม ไปจนสิ้นลมกันหายใจ
แล้วเมื่อยามตายจะให้ตายบนตัก ดีชั่วจะไม่ผลักน้องให้ไกล

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/36 นายดอกรัก สงวนศักดิ์)

คำกลอนที่ยกมาข้างต้น ชายหนุ่มผู้ร้องกล่าวเปรียบเทียบความรักของตนว่าเป็นรักแท้และจะรักกันไปจนวันตาย โดยใช้คำพังเพยที่ว่า ถือไม้เท้ายอดทองซึ่งหมายความถึงการแต่งงานที่ยั่งยืนอยู่กันจนแก่เฒ่า ต่างคนต่างได้พึ่งพาอาศัยกันไปจนกว่าจะตายจากกัน

หรือ

เขาว่ารักคนให้ดูหน้า ถ้าน้องซื้อผ้าให้ดูลาย
ลังผืนก็ใหม่ลังผืนก็เก่า กลัวจะย้อมน้ำข้าวเอามาขาย
ถ้าผ้าไปขาดแล้วกลางผืน น้องจะไปคืนให้กะใคร
น้องไม่ไว้เนื้อเชื่อใจ กลัวจะปลอมมาขายจริงเอย

(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 1/105)

คำกลอนที่ยกมาข้างต้น เป็นการกล่าวเปรียบเทียบว่า ก่อนที่หญิงสาวจะรักชายหนุ่มควรได้พิจารณาให้รอบคอบเสียก่อน เพราะภาษิตกล่าวไว้ว่า คบคนให้ดูหน้าซื้อผ้าให้ดูเนื้อ ถ้าไม่พิจารณาให้รอบคอบแล้วเมื่อซื้อไปก็ไม่สามารถคืนผ้าที่ซื้อได้ หรือทอดทิ้งกันกลางคันได้

จากการศึกษาบทเพลงพวงมาลัย พบว่ามีการนำสำนวน สุภาษิต หรือคำพังเพยมาใช้เปรียบเทียบอยู่เป็นจำนวนมาก บางสำนวนก็คงเดิม บางสำนวนก็ดัดแปลงไปบ้างเล็กน้อยเพื่อให้ลงสัมผัสได้ หรือเหมาะกับการร้อง

1.3.2.5 ปฏิปุจฉา (Rhetorical Question) เป็นศิลปะของการใช้คำถามที่ไม่ได้หวังคำตอบ ผู้ถามมีเจตนาจะเรียกร้องความสนใจมากกว่าต้องการคำตอบ หากจะมีคำตอบคำตอบนั้นก็มักเป็นคำตอบปฏิเสธ คำที่แสดงเป็นคำถาม ได้แก่ ไหม ใช่ไหม ฉันใด ทำไม ยังไง ไย หรือ อะไร ไหน อย่างไร ใคร เป็นต้น

เนื่องจากเพลงพวงมาลัยเป็นเพลงร้องโต้ตอบ จึงพบว่ามีการใช้ปฏิปุจฉาอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งในลักษณะของการดำเนินเรื่อง และเรียกร้องความสนใจ ดังตัวอย่าง

"หรือพี่ได้เดินทางมาวันนี้ ว่าแม่เพลงคนดีอยู่ที่ไหน
ชายชวนร้องเชิญแม่อย่าเนินอยู่นาน ไม่นึกราคาญบ้างหรืออย่างไง"

หรือ

"ว่าเสียงใครเหนอกันแล้วใครหนา ใครมาร้องเรียกหาอยู่ที่ไหน
พอเหลือบเขม้นเห็นก็รู้เรื่อง เห็นพ่อขวัญเมืองมากันอย่างไง

หรือ

เขาศาลาดินทรายน้ำใสสะอาด ขอให้พี่เป็นญาติด้วยจะได้ไหม
เพราะพี่เที่ยวมาถึงถิ่นอยากจะกินน้ำฝน อยู่เขาศาลาสักคนแล้วจะได้ไหม
อยากกินน้ำฝนแม่เอ๋ยต้นห้วย แม่ประเทืองคนสวยด้วยจะได้ไหม
เพราะว่าน้ำก็ใสแม่ประเทืองก็สวย ขวัญเมืองอยู่ด้วยแล้วจะได้ไหม

1.3.2.6 <u>การใช้สัญลักษณ์</u> (Symbol) คือ คำที่ใช้แทนสรรพสิ่งต่าง ๆ ทั้งรูปธรรมและนามธรรม โดยการนำสิ่งหนึ่งไปใช้แทนอีกสิ่งหนึ่ง เพื่อให้เกิดภาพและความเข้าใจได้ชัดเจน และคำที่ใช้แทนสรรพสิ่งต่าง ๆ นั้นจะมีความหมายนอกเหนือจากความหมายตามตัวอักษร เช่น แสงสว่าง เป็นสัญลักษณ์ของปัญญา ดอกไม้เป็นสัญลักษณ์แทนสตรี แมลงเป็นสัญลักษณ์แทนบุรุษ เป็นต้น การใช้สัญลักษณ์ในบทกลอนเพลงพวงมาลัยก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน คือมีการนำสิ่งหนึ่งไปใช้แทนอีกสิ่งหนึ่ง ทำให้สื่อความหมายได้ชัดเจนขึ้น ดังตัวอย่าง

"เชิญ<u>พระสารีบุตร</u>ขึ้นมาอยู่เหนือเศียร ให้มา<u>เป็นดอกเทียน</u>ให้<u>สว่าง</u>ไว้
ลูกจะเล่นพวงมาลัย ขอให้สมดั่งใจปองเอย"

จากตัวอย่างบทกลอนเพลงพวงมาลัยที่ยกมาใช้สัญลักษณ์ ดอกเทียนที่ให้แสงสว่างและพระสารีบุตรแทนผู้มีปัญญา หรือความมีปัญญาแคล่วคล่องในการคิดการโต้ตอบ เวลาเล่นเพลงพวงมาลัย

หรือ

"พี่จะนำ<u>แก้ว</u>เอาเข้ามาเกยนำเขยมาฝาก หรือจะยกขันหมากขบวนใหญ่"

ตัวอย่างบทกลอนเพลงพวงมาลัยใช้ "แก้ว" เป็นสัญลักษณ์แทนลูกเขยที่ดีพร้อมทำให้พ่อแม่หรือญาติฝ่ายหญิงยอมรับและได้แต่งงานตามประเพณี ย่อมทำให้ญาติพี่น้องปลื้มใจและสังคมยอมรับ อันจะช่วยให้ครอบครัวมีแต่ความสุขความเจริญ เป็นแก้วซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความดีงาม ความถูกต้อง ความพอใจ นำความเจริญ ความเป็นสิริมงคลมาสู่ครอบครัวฝ่ายหญิง

หรือ

"ตัวพี่นี้เป็นแล้วช้างงา น้องก็เป็นป่าแล้วระหง
แล้วบุญของน้องไม่ส่ง ไม่เทียมพ่อหงส์ทองเอย

จากบทกลอนเพลงพวงมาลัยที่ยกมานี้ ใช้คำว่า ช้างงา เป็นสัญลักษณ์แทนชายหนุ่มผู้สูงศักดิ์ และใช้คำว่า "ป่า" เป็นสัญลักษณ์แทนหญิงสาวทั่วไปที่เป็นที่อาศัยหรือเป็นเพียงที่พึ่งชั่วคราวของชาย

นอกจากสัญลักษณ์ที่ใช้แทนสิ่งของหรือพฤติกรรมลักษณะใดลักษณะหนึ่งของมนุษย์แล้ว ยังพบว่ามีการนำสัญลักษณ์มาเสนอเรื่องราวทางเพศในเพลงพวงมาลัยด้วย เนื่องจากเพลงพวงมาลัยเป็นเพลงร้องโต้ตอบขนาดยาว มีการผูกเรื่องเล่นเป็นชุดเหมือนเพลงร้องโต้ตอบขนาดยาวทั่วไป โดยเริ่มตั้งแต่หนุ่มสาวพบปะกัน เกี้ยวพาราสี และแต่งงานหรือมีครอบครัว เมื่อพิจารณาโครงเรื่องจะพบว่ามีโครงเรื่องประเภทเดียวกับวรรณคดีลายลักษณ์ประเภทจักร ๆ วงศ์ ๆ ทั่วไปที่นำมาเล่นเป็นบทละครซึ่งเป็นการจำลองพฤติกรรมของมนุษย์ในช่วงเวลาหรือช่วงชีวิตดังกล่าวมาแสดงหรือใช้เล่นกัน จึงได้รับความนิยมโดยทั่วไปเพราะเป็นช่วงเวลาที่หนุ่มสาวต้องแต่งงาน มีเหย้ามีเรือน และเป็นสิ่งที่มนุษย์ในสังคมต้องประสบ การเสนอเรื่องราวทางเพศจึงเป็นเรื่องที่เหมาะสมกับเนื้อหาและโครงสร้างของเรื่อง บางครั้งพบว่ามีการแทรกเรื่องเพศเพียงเพื่อให้เรื่องสนุกสนาน ไม่น่าเบื่อและเป็นที่ชื่นชอบของผู้ฟัง และเป็นการเสนอแบบมีศิลปะ มีการใช้สัญลักษณ์ทางเพศแทนคำพูดที่กล่าวตรง ๆ และมีการเปลี่ยนเสียงสระหรือพยัญชนะแต่เห็นเค้าคำศัพท์เกี่ยวกับเรื่องเพศ ซึ่งอาจจำแนกได้ดังนี้

1.3.2.6.1 การใช้สัญลักษณ์ทางเพศ ในบทเพลงพวงมาลัยจะปรากฏคำว่า ร่ม ฝักสาริง ต้นมะดัน ไข่นก ด้วง กระดอง รัดก หญ้า หมาก ส้มรอ นา หนอง ควาย หนู หีบหนัง ข้าวเปลือก ขนม ยาเส้น กระชาย มะเขือ ฯลฯ ใช้เป็นสัญลักษณ์แทนอวัยวะเพศของหญิงและชาย ดังตัวอย่าง

"เพราะว่าบ้านของพี่มีที่สำคัญ ปลูกต้นมะดันอยู่ที่หัวกระได
รอยควายก็ถูรอยหมูก็สี จนคะคระไม่มีและจะหุ้มกาย
หรือว่าต้นมะดันบ้านเมืองเพิ่งปลูก มันกำลังติดลูกหรอกว่าติดใบ
มองดูใบก็รักร่นแต่ไอ้รักคนมันรก มันยังมีไข่นกอยู่อีกสองใบ

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/22 นายขวัญเมือง สังข์ทอง)

หรือ

"ตัวพี่เมายาแล้วยันหมาก น้องมีของฝากให้พี่ชาย
ส้มรอสองกลีบที่น้องหนีบหว่างขา ให้กินแก้ยันเมายากันนะพี่ชาย
ให้พี่กินเข้าไป ประเดี๋ยวก็หายยันเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/72 นางพร ปทุมสูติ)

หรือ

"ว่าขนมสองห่อใครต่อจะตัก เอาไว้ท่าดอกรักกันให้ได้
ว่าไอ้หีบหนังให้ระวังให้มาก จะให้หนูกระชากเอาของพี่ไป
ให้สงวนของงามไว้ให้เจ้าของเงิน ให้ใครย่ำเสียเยินพี่รักรอตาย"

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/65 นายดอกรัก สงวนศักดิ์)

นอกจากมีการใช้สัญลักษณ์ทางเพศแล้ว ในบทกลอนเพลงพวงมาลัยยังมีการเสนอบทอัศจรรย์ เข้ามาในเรื่องที่เล่นบางช่วงซึ่งพบไม่มาก ดังตัวอย่าง

"พี่ยุบตูดว่าจะนั่ง เห็นขื่อสวมตั้งพี่ก็นั่งไม่ได้"

หรือ

ให้กินพลูทั้งรากให้กินหมากทั้งขน หมากของน้องเปลือกย่นเสี้ยนมันคงใหญ่
พี่เลยหยิบหมากขึ้นมาว่าจะผ่า พี่เห็นขาตะไกรมันอ้าพี่เอาหมากยัดคา-ตะไกรไว้
พี่ยังไม่ผ่ามันลงไป เราก็วางไว้ก่อนเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/69 นายเชือน ลิ้มสุวรรณ)

หรือ

เสียงพงดังแกรกแม่ก็แหวกพงมอง หัวรถนกระดองแม่ประเทืองตกใจ
แต่พอหัวรถนบังเล่นเอาหนังหัวปอก แต่พอชักหัวออกหัวยังไม่หาย
ต้องไปยืนรูดหนังกันอยู่ข้างสนน แม่ประเทืองทำร่นต้องมารูดให้หาย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/12 นายขวัญเมือง สังข์ทอง)

1.3.2.6.2 การเสนอเรื่องเพศด้วยการเปลี่ยนสระหรือพยัญชนะ การเล่นเพลงพวงมาลัยซึ่งเป็นการเล่นของชาวบ้านในรอกาสต่าง ๆ นั้น บางครั้งพบว่ามีการกล่าวถึงอวัยวะเพศโดยการเปลี่ยนสระหรือพยัญชนะให้ผิดสัมผัสเพื่อไม่ให้หยาบคาย ลักษณะเช่นนี้เป็นการกระเซ้าเย้าแหย่กันระหว่างผู้เล่นเพื่อความสนุกสนาน ดังตัวอย่าง

พี่เป็นคนบ้านไกลก็อาศัยน้องมา แล้วให้น้องดูหมาให้พี่ชาย
ให้น้องดูหมาให้พี่ด้วย จะให้หมากัดขาแล้วพี่ได้
แม่หอมหวนยวนใจ ดูหมากันให้ดีเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/57 นายเชือน ลิ้มสุวรรณ)

หรือ

บ้านน้องสามหลังมุมแต่สังกะสี บ้านน้องทวีหรือแม่บ้านไกล
บ้านน้องสามหลังมุมสังกะสี เรือนหอค่าหูกันหรืออย่างไร
ถ้าพี่มีเมียไม่ต้องเสียเรือนหอ ว่ามันช่างบุญกะดือว่ามาพบได้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 7/52 นายเสน่ห์ เกิดโภคา)

เนื่องจากการเล่นเพลงพวงมาลัยนั้น เป็นมหรสพของชาวบ้านอันสืบเนื่องมาจากเทศกาลหรืองานประเพณีต่าง ๆ และลักษณะการเล่นเพลงพวงมาลัยเอื้อต่อการที่ผู้พังเข้ามามีส่วนร่วมในการเล่นได้ด้วย ดังนั้น ทั้งผู้เล่นและผู้พังจึงสามารถได้รับความบันเทิงจากการเล่นเพลงพวงมาลัยไปพร้อม ๆ กัน อันได้แก่ ความบันเทิงจากเนื้อหา เช่น การปะทะคารมของผู้เล่น การแทรกเรื่องขำขันในเนื้อหา การชมธรรมชาติด้วยศิลปะ การเล่นคำเล่นสัมผัส ความบันเทิงจากกระบวนการเล่น เช่น การเร้าอารมณ์ความรู้สึกของผู้พังด้วยเสียงร้องท่วงทำนอง และจังหวะที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง หรือการที่ผู้พังได้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงในบางช่วง ความบันเทิงจากสำนวนโวหาร เช่น การใช้สรรพนามที่ประดิษฐ์ขึ้นมาใช้เรียกชื่อของบุรุษและสตรี การใช้คำซ้อนให้เกิดสัมผัสคล้องจอง ทำให้มีความไพเราะในด้านเสียง การใช้โวหารและสัญลักษณ์อย่างมีศิลปะ ด้วยการนำสภาพแวดล้อมที่ผู้พังรู้จักมาเปรียบเพื่อใช้สื่อความหมายที่ชัดเจน ซึ่งช่วยทำให้ผู้พังเกิดความสนุกสนานตื่นเต้น ติดตามดูการเล่นไปตลอดจนจบเรื่องอย่างไม่เบื่อหน่าย จึงนับว่าเพลงพวงมาลัยมีบทบาทในด้านความบันเทิงอย่างแท้จริง

2. <u>บทบาทในด้านสร้างความสามัคคี</u>

การเล่นเพลงพวงมาลัย เป็นการเล่นที่เกิดจากการรวมกลุ่มกันในการประกอบกิจกรรมตามประเพณี หรือเทศกาลต่าง ๆ ในสังคม เช่น ประเพณีโกนจุก บวชนาค แต่งงาน การทอดกฐิน ทอดผ้าป่า การลงแขกเกี่ยวข้าว เทศกาลตรุษสงกรานต์ เป็นต้น เพลงพวงมาลัยจึงเป็นส่วนหนึ่งในการรวมกลุ่ม เพราะเป็นมหรสพที่ช่วยสร้างความบันเทิงให้ผู้ที่มาร่วมกิจกรรมตามประเพณีได้สนุกสนานรื่นเริง และเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยดึงดูดผู้คนในท้องถิ่นและบริเวณใกล้เคียงให้เข้ามารวมกลุ่มกันมากยิ่งขึ้นเพื่อมาชมมหรสพหรือมาร่วมเล่นเพลงด้วย จากการสัมภาษณ์พ่อเพลงแม่เพลงและชาวบ้านในถิ่นที่เก็บข้อมูลถึงประเพณีการเล่นเพลงพวงมาลัยสมัยก่อนเล่าว่า สมัยก่อนนั้นเมื่อมีประเพณีหรือเทศกาลที่ใด ผู้คนมักไปชุมนุมที่นั่นทั้งในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียง นอกจากจะไปร่วมประกอบพิธีกรรมตามประเพณีแล้ว จุดมุ่งหมายที่สำคัญประการหนึ่งที่ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมได้ก็คือ การชมมหรสพ เพลงพวงมาลัยนับว่าเป็นมหรสพอย่างหนึ่งที่ได้รับความนิยมจากผู้คนในท้องถิ่น ตั้งแต่เด็กจนกระทั่งผู้ใหญ่ สมัยก่อนถ้ามีการลงแขกเกี่ยวข้าว เจ้าของนาจะไปขอแรงพ่อเพลงแม่เพลงไว้ เพื่อที่ว่าเมื่อลงแขกเกี่ยวข้าวนาตนจะได้มีคนมาร่วมเกี่ยวข้าวมาก ๆ เพราะอยากมาฟังเพลง ซึ่งจะช่วยให้การเก็บเกี่ยวเสร็จเร็วขึ้น หรือเมื่อมีงานทอดกฐินงานทอดผ้าป่าในหมู่บ้าน พ่อเพลงแม่เพลงจากหมู่บ้านอื่นก็จะมาช่วยเล่นเพลงพวงมาลัยให้เพื่อเป็นการเอาแรงกันให้ไปเล่นเพลงในหมู่บ้านตน อันเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยดึงผู้คนต่างถิ่นให้ไปร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้น แม้ในปัจจุบันเมื่อมีงานประเพณีต่าง ๆ ถ้ามีการเล่นเพลงพวงมาลัย และผู้เล่นมีความสามารถเล่นเพลงเก่งน้ำเสียงดีก็สามารถดึงผู้คนให้เข้ามาร่วมงานได้เช่นเดียวกัน

วิธีเล่นเพลงพวงมาลัยนั้น เมื่อมีการรวมกลุ่มจากประเพณีเกิดขึ้น ฝ่ายชายที่เล่นเพลงพวงมาลัยเป็นจะเป็นฝ่ายรวมตัวตั้งวงขึ้นก่อน แล้วร้องเกริ่นเรียกฝ่ายหญิงที่ร้องเพลงเป็นออกมาเล่น เมื่อฝ่ายหญิงที่ร้องเพลงพวงมาลัยเป็นได้ยินเสียงฝ่ายชายร้องเชิญชวนให้เล่นเพลงก็จะออกมาเล่น ดังจะเห็นได้จากบทเกริ่นของเพลงพวงมาลัยสำนวนต่าง ๆ ซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งในการเล่น เมื่อมีการเล่นเพลงเกิดขึ้น ลักษณะของการเล่นเพลงพวงมาลัยที่ให้อิสระแก่ผู้ฟัง ผู้เล่นให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ เช่น ผู้ที่เล่นเป็น ร้องเพลงต้นแก้เพลงหรือโต้ตอบเพลงได้ก็สามารถเข้ามาเป็นพ่อเพลงแม่เพลงร้องนำได้ ผู้ที่ไม่มีความสามารถใน

การร้องโต้ตอบก็สามารถเข้ามามีส่วนร่วมด้วยการร้องรับ ร้องกระทุ้ง ช่วยปรบมือให้จังหวะ เข้ามาร่ายรำ หรือคอยเป็นผู้ฟัง วิธีการเช่นนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่ม และต้องมีความสามัคคีกัน จึงจะเล่นเพลงได้

นอกจากนี้เพลงพวงมาลัยยังมีส่วนช่วยสร้างความสามัคคีของคนในสังคม ให้มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยการสอดแทรกประเพณีพิธีกรรม ค่านิยม ความเชื่อ ของกลุ่มในสิ่งเดียวกันไว้ในเนื้อหาของเพลง เพื่อให้สมาชิกในสังคมได้ฟัง และเกิดความเลื่อมใสศรัทธาจนนำไปประพฤติปฏิบัติตาม อันเป็นส่วนช่วยสร้างความสมัครสมานสามัคคีให้เกิดขึ้นในสังคมนั้นได้ในที่สุด

3. <u>บทบาทในด้านให้ความรู้</u>

ในการเล่นเพลงพวงมาลัยซึ่งเป็นเพลงร้องโต้ตอบกันขนาดยาว ผู้เล่นจะต้องแข่งขันความรู้ความสามารถกันอย่างยิ่ง ทั้งในทางโลกและทางธรรม ซึ่งช่วยให้ผู้ฟังได้รับความรู้ในด้านต่าง ๆ มากมาย จากการศึกษาเพลงพวงมาลัย พบว่าให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 <u>ความรู้ด้านการประกอบอาชีพ</u>

เพลงพวงมาลัย ให้ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่นหลายอย่าง เช่น การทำนาทำไร่ การทอผ้า และการประกอบอาหาร เนื่องจากชาวบ้านในถิ่นนี้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมคือการทำนาเป็นหลัก หลังจากการทำนาจะเป็นช่วงว่างที่มีระยะเวลาอันยาวนาน ชาวบ้านในถิ่นนี้จึงใช้เวลาว่างเหล่านั้นทอผ้าเอาไว้ใช้ในครัวเรือนเพราะเป็นสมัยที่ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยียังเข้าไม่ถึง การทอผ้าเอาไว้ใช้นุ่งห่มจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกครัวเรือนต้องทำ เพื่อจะได้มีผ้าไว้ใช้ตัดเสื้อและทำเป็นผ้าถุงใส่ในการประกอบอาชีพในชีวิตประจำวัน และใส่ในการร่วมประกอบพิธีตามประเพณีของท้องถิ่น ความรู้ในเรื่องเหล่านี้ เป็นความรู้ที่ไม่จำเป็นต้องสอนกันเพราะเป็นสิ่งที่ทุกคนที่เป็นสมาชิกของครอบครัวต้องรู้และฝึกปฏิบัติในชีวิตประจำวันอยู่แล้วในบทเพลงพวงมาลัยกล่าวไว้ดังนี้

ความรู้เกี่ยวกับวิธีเลือกข้าวปลูก เช่น

พี่เตรียมข้าวปลูกพันธุ์ดี จะเอาไปหว่านที่นาน้องนี้กันจนได้
แล้วพี่เห็นนาดีมาแต่เดิม ว่าตั้งแต่เริ่มมีนาใหม่
พี่จะเอาข้าวปีนวลน้อง จะหว่านแม่เนื้อทองกันแล้วให้ได้
พอถึงเดือนหกเดือนพฤษภา จะเอาข้าวหว่านที่นาขวัญใจ
ส่วนไอ้ที่ลุ่มพี่จะเอาข้าวหนัก พี่จะบอกน้องรักให้รู้ไว้
ว่าไอ้ที่ดอนพี่จะเอาข้าวเดิม รอแม่บุญเสริมของพี่ชาย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 8/68 นายบัว สังข์วรรณะ)

บทเพลงพวงมาลัยข้างต้น ให้ความรู้ในเรื่องการเลือกข้าวปลูกให้เหมาะสมกับที่นา คือในที่ลุ่มที่มีน้ำขังต้องปลูกข้าวหนักซึ่งเป็นข้าวที่ขึ้นน้ำ น้ำท่วมไม่เป็นอะไร และเป็นข้าวปีที่มีอายุในการเก็บเกี่ยวนาน เพื่อที่จะได้เก็บเกี่ยวหลังจากที่น้ำลดแล้ว เพราะถ้าปลูกข้าวเบาที่ให้ผลผลิตเร็ว ข้าวบางชนิดที่เป็นข้าวเบามักไม่ขึ้นน้ำ เมื่อถึงฤดูน้ำหลากถ้าปีไหนน้ำมากก็จะท่วมข้าวตายหมด หรือถ้าน้ำไม่ท่วมตายการเก็บเกี่ยวจะตรงช่วงที่น้ำในทุ่งนายังมากอยู่จึงไม่สะดวกต่อการเก็บเกี่ยว การที่นำข้าวปลูกแต่ละชนิดมาปลูกให้เหมาะสมกับสภาพของที่นาจะช่วยให้การทำนาได้ผลผลิตดีและสะดวกต่อการเก็บเกี่ยว ความรู้นี้จึงเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของชาวบ้านในท้องถิ่นมาก แม้ในปัจจุบันอาชีพทำนาในถิ่นนี้ก็ยังเป็นอาชีพหลักของชาวบ้าน ยิ่งในบางท้องที่มีระบบชลประทานเข้าถึง การทำนาจึงเพิ่มเป็นปีละสองครั้ง คือการทำนาปรังที่ใช้น้ำของระบบชลประทาน และการทำนาปีที่ใช้ทั้งแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และน้ำจากระบบชลประทานเข้ามาช่วย แต่ท้องที่ส่วนใหญ่ก็ยังต้องอาศัยแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ดังนั้นความรู้นี้จึงเป็นความรู้ที่นำไปใช้ได้

ความรู้เกี่ยวกับการทอผ้า เช่น

ถ้าพี่จะถามเรื่องหูกแล้วเรื่องกี่ จะบอกกับพี่กันไปให้

ขยับของขา น้องเคยทอผ้านะพี่ชาย
กะทุ้งหนึ่งกะหลบกะทบสองที เลยเป็นผ้าเนื้อดีขึ้นมาได้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/138 นางประเทือง ทวีศรี)

บทกลอนเพลงพวงมาลัยที่ยกมาข้างต้น ให้ความรู้ในด้านการทอผ้าด้วยกี่มือว่าวิธีการทอผ้าให้ได้เนื้อดีนั้น ต้องกระทบสองครั้ง จึงจะได้ผ้าที่เนื้อหนาและแน่น ถ้ากระทบครั้งเดียวจะได้ผ้าที่มีเนื้อบางไม่น่าใช้ และไม่ทนทานในการใช้สอย และในถิ่นนี้ถ้าหญิงใดทอผ้าเนื้อดีจะได้รับการยกย่อง มีคนนิยมซื้อไปใช้ซึ่งเป็นการหารายได้ให้กับครอบครัวได้อีกทางหนึ่ง

จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยพบว่าในถิ่นที่เก็บข้อมูลนี้ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังนิยมใช้เสื้อผ้าที่ทอด้วยมืออยู่ และถือว่าผ้าที่ทอด้วยมือเป็นผ้าที่มีราคาจึงเป็นที่นิยมใช้กันมากและผ้าที่ใช้เป็นผ้าทอจากตำบลจรเข้าสามพัน อำเภออู่ทอง ที่ทอด้วยกี่มือชนิดกี่กระตุก ซึ่งผ้าทอในถิ่นนี้ยังได้รับความนิยมจากบุคคลทั่วไปซื้อไปใช้กันอย่างแพร่หลายทั้งในบริเวณใกล้เคียงและจังหวัดอื่นที่ทราบว่าผ้าทอในถิ่นนี้เป็นผ้าเนื้อดี ปัจจุบันการทอผ้าด้วยกี่มือในถิ่นนี้จึงเป็นอาชีพเสริมที่ทำรายได้ให้ครอบครัวที่ดีอาชีพหนึ่ง และผู้ที่มีฝีมือในการทอผ้ายังได้เป็นครูฝึกสอนวิชาชีพเคลื่อนที่ให้กับชาวบ้านในท้องถิ่นอื่นด้วย

<u>ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาหาร</u> เช่น

มีเมียอยู่คนสับประดนไม่หยอก หุงข้าวด้วยกระบอกหรอกไม้ไผ่
ข้าใช้ให้มันแล้วไปตำน้ำพริก มันตำแล้วตำอีกตำจนกินไม่ได้
ตำเก่าตำใหม่ตำซ้ำตำซ้อนตำจนหนอนขึ้น และตัวของพี่จะกลืนเข้าไปอย่างไง
ตัวของพี่ให้ทำน้ำยาใส่ปลาร้าทั้งก้าง มันเอาเยี่ยงเอาหยั่งมาจากไหน
พี่เลยขับมันหนีเลยตีมันส่ง ก็แล้วให้มันลงแล้วบันได

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/26 นายขวัญเมือง สังข์ทอง)

เนื้อหาของบทกลอนเพลงพวงมาลัยข้างต้น กล่าวถึงวิธีการตำพริกว่าถ้าตำของใหม่ไปซ้อนกับของเก่าไม่ล้างทิ้งจะทำให้กินไม่ได้ และการทำน้ำยานั้นในถิ่นนี้ใส่ปลาร้าแต่ต้องใส่ปลาร้าที่หลนแล้วเอาแต่น้ำใส่ ไม่ใส่ทั้งก้าง เพราะถ้าใส่ทั้งก้างจะทำให้กินไม่ได้ ซึ่งเนื้อหาของเพลงดังกล่าวนี้นอกจากบอกวิธีทำอาหารที่เป็นอาหารพื้นบ้านที่จำเป็นต้องกินเป็นประจำแล้ว ยังเป็นการชี้แนะในสิ่งที่จะทำให้อาหารนั้นกินสะดวกและกินอร่อยขึ้น เนื้อหาเหล่านี้จึงเป็นความรู้ที่สมาชิกในถิ่นสามารถนำไปปรับปรุงตนได้ในชีวิตประจำวัน

3.2 <u>ความรู้ทางคติโลก</u>

ความรู้ด้านคติโลกจะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับระเบียบประเพณีในสังคม การดำเนินชีวิต และสิ่งแวดล้อมรอบตัว ความรู้เหล่านี้จะช่วยชี้แนะให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่สังคมเห็นว่าดี ควรยึดถือและนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ความรู้ทางโลกในเพลงพวงมาลัย มีดังนี้

3.2.1 <u>ความรู้ในเรื่องต้นตระกูลของมนุษย์</u> ในบทเพลงพวงมาลัยมีการกล่าวถึงต้นกำเนิดของมนุษย์ตามความคิดรบราณว่าเดิมเกิดมาจากพ่อแม่เดียวกัน ต่อมาได้ย้ายแยกแตกกันไปกลายเป็นคนละประเทศ คนละภาษาและเชื่อถือสิ่งที่ต่างกัน จนทำให้ไม่รู้จักกันจึงต้องสู้รบแย่งชิงบ้านเมืองกันในปัจจุบัน ดังตัวอย่าง

ถามว่ามาทั้งห้าหรือว่ามาทั้งหก ได้ร่วมรายสายรกกันมามั่งไหม
ตั้งแต่ปู่กระส่ำครั้งย่ากระสี่ มีสิบสองภาษาแขกมอญพม่ามีลาวมีไทย
ที่เขาเรียกกะเหรี่ยงนั้นเป็นลูกหัวปี ที่เรานับว่าพี่เชียวหรือคนใหญ่
เกิดมาเป็นคนเราไทยลาวละว้า แขกมอญพม่ายังเป็นน้องชาย
...
แล้วประเทศของไทยใช้นามสกุล เพราะเรานับถือบุญเอาไว้เป็นอุบาย
ศาสนาถือพุทธยกมือไหว้พระ เพราะเราถือธรรมะเอาไว้เป็นกฎหมาย
คนเจ็กถือเจ้าไทยเราไหว้พระ เขมรมอญพม่าถือตามสมัย
ปู่ย่าตายายคนสมัยรุ่นเก่า มันเป็นแตงปลายเถาและน้องรู้หรือไม่

ไม่รู้ว่าพี่ว่าน้องร่วมท้องเดียวกัน รบราฆ่าฟันถึงชีวิตวอดวาย
บางคนขาดแคลนมันชิงแดนชิงเขต กลายเป็นคนละประเทศให้น้องจำเอาไว้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/17 นายขวัญเมือง สังข์ทอง)

บทกลอนเพลงพวงมาลัยเรื่องต้นตระกูล นอกจากจะให้ความรู้ตามความเชื่อแต่เดิมในเรื่องกำเนิดของประเทศต่าง ๆ ภาษา และสิ่งที่นับถือที่ต่างกันแล้ว ยังเป็นการสอนให้ประเทศต่าง ๆ รักและสามัคคีกัน เพราะถือว่าเป็นญาติพี่น้องกัน

3.2.2 <u>ความรู้เรื่องกำเนิดของชีวิต</u> กล่าวถึงการปฏิสนธิของมนุษย์ในครรภ์มารดา จนกระทั่งคลอด นอกจากนี้ยังได้ให้ความรู้ในการปฏิบัติตัวของหญิงมีครรภ์ว่าควรปฏิบัติตนเช่นไร เพื่อมิให้บุตรในครรภ์แท้ง และให้ความรู้เกี่ยวกับพิธีการในการคลอดบุตรไว้ด้วย ดังตัวอย่าง

เมื่อกล่าวกำเนิดเกิดปฏิสนธิ์ ก่อนจะเกิดเป็นคนขึ้นมาได้ยังไง
คนเราเกิดมาเมื่อศาสนามันล่ม ถามว่าใครเขางมก็เอาขึ้นมาได้
อุบาสกอุบาสิกา คู่ศาสนาหรือกันมาแล้วเมื่อไร
อุบาสิกาแปลว่าผู้หญิง อุบาสกที่จริงนั้นเขาเป็นผู้ชาย
บิดามารดามีเคหาร่วมห้อง ก่อนที่จะมีท้องกันขึ้นมาได้
ถ้าผู้หญิงต้องหงายถ้าผู้ชายต้องคว่ำ ไอ้กุศลที่เขาทำกันเอาไว้
นอนหลับไปหน่อยนอนม่อยไปนิด มันให้เกิดนิมิตหรือฝันไป
ฝันว่าเทวดาท่านลงมาเป็นแถว ฝันว่าได้แก้วไอ้ที่ดวงใหญ่ ๆ
แต่พอตื่นจากฝันอกสั่นรัวรัว ลุกขึ้นไปถามผัวมันได้แก่อะไร
ก็ไปถามผัวหรือมันมัวขี้ตา บอกให้ไปถามย่าทำนาย
แต่พอไปถามย่าแก่ก็ว่าไม่รู้ บอกให้ไปถามปู่ทำนาย
แต่พอไปถามปู่เขาก็รู้เหตุการณ์ ที่ไอ้เรื่องความฝันนั้นไม่เป็นไร
หรือถ้าฝันอย่างนี้มันจะต้องมีครรภ์ จำไว้เถอะหลานมันไม่เป็นอะไร

นั่นแหละเทวดาท่านลงมาจุติ
นั่นแหละอุบปุหริเข้ามาจุดได้

ไอ้ที่ดวงแดง ๆ ไม่ใช่แสงอัคคี
เรานึกว่าผีหรอกว่าพุ่งได้

หรือมนุษย์เราทักออกปากร้องว่า
มันก็เข้าท้องหมาเขียวหรือว่าท้องไก่

ถ้าไม่มีใครทักออกปากว่าบ่น
กลับมาเข้าท้องคนหรือว่าอีกได้

เข้าไปอยู่ในท้องพ่อมันเล่าก่อนสามวัน
ถึงจะเลื่อนเข้าครรภ์หรือแม่มันได้

หรือเข้าไปสิงสู่กันอยู่ที่ท้องน้อง
ทำให้แม่แพ้ท้องแล้วแพ้ไส้

ทำให้อยากกินเปรี้ยวหรือให้อยากกินหวาน
ให้กระทบกระท้านอยู่แต่ข้างใน

ทำให้ร้อนให้หนาวทำให้หาวให้เรอ
ทำให้พกให้เพ้อไม่สบาย

ทำให้เลือดกระลมมาผสมกันเข้า
พุทธประวัติว่ากล่าวไว้ในวินัย

เลือดร้ายเจ็ดทีเลือดดีเจ็ดหน
ก่อนจะเกิดเป็นคนต้องหมดเลือดใส ๆ

ถ้าพระมารดารับประทานเผ็ดร้อนเลือด-
ก้อนละลายไปถึงเจ็ดหน
ก่อนจะเกิดเป็นคนหรอกว่าขึ้นมาได้

แต่พอได้สามเดือนแล้วก็เหมือนเลือดก้อน
แข็ง ๆ อ่อน ๆ เหมือนยังรูปไข่ไก่

แต่พอได้สี่เดือนแล้วก็เหมือนยังว่า
ชักจะเกิดใบหน้าขึ้นมาได้

แล้วต้องเกิดท่อนบนลงมาหาท่อนล่าง
เกิดเป็นเนื้อเป็นหนังเกิดรูปคล้าย ๆ

เกิดจมูกลูกตาหรือว่าขึ้นมาก่อน
ได้ไว้ดูไว้ผ่อนหรือไว้หายใจ

เกิดหัวเกิดหูเกิดรูห้าแห่ง
เกิดขาเกิดแข้งเกิดเอวเกิดไหล่

แต่พอถ้วนกำหนดและถึงเก้าเดือน
ว่าลูกน้อยมันก็เตือนแล้วแม่ได้

แม่ก็ให้เจ็บท้องแล้วว่าร้องแย่
เรียกหาหมอตำแยเข้ากันวุ่นวาย

เมื่อยามกำหนดหรือว่าทศมาส
ลูกน้อยก็คลาดออกมาได้

หรือเมื่อออกจากท้องของพระมารดา
เสียงออกมาร้องจ้าไม่ว่าหญิงหรือชาย

ว่าหมอตำแยร้องว่าแย่อื้อหือ
ว่าตัดสายสะดือหรอกว่าทันใด

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/73)

3.2.3 <u>ความรู้เรื่องพันธุ์พืชและสัตว์</u> เนื่องจากขั้นตอนของการเล่นเพลงพวงมาลัย ถ้าเล่นเรื่องลักหาพาหนีหนุ่มสาวที่หนีตามกันไปนั้นจะพากันหนีเข้าป่าและมีการกล่าวชมนกชมไม้ ชมสัตว์ในป่า และบางสำนวนพบว่ามีการชมปลาด้วย เนื้อหาในบทชมธรรมชาติเหล่านี้จึงให้ความรู้เกี่ยวกับพันธุ์พืชและสัตว์ชนิดต่าง ไว้มากมาย ทำให้ผู้ฟังได้ทราบถึงต้นไม้ชนิดต่าง ๆ ที่มีอยู่ในป่า ทั้งไม้ใหญ่ ไม้เล็ก ไม้ผล ไม้ดอก สัตว์ป่า นกชนิดต่าง ๆ และปลาน้ำจืด ซึ่งบทชมธรรมชาติเหล่านี้นอกจากให้ความรู้ทางด้านชื่อของพืชและสัตว์แล้ว ยังมีการสอดแทรกธรรมชาติของพืชและสัตว์บางชนิดว่ามีธรรมชาติอย่างไรด้วย ดังตัวอย่าง

<u>เพลงพวงมาลัยบทชมไม้</u> เช่น

ต้นแสมสมอต้นดินสอตานเสี้ยน ต้นกระทุงไม้เทียนมีทั้งต้นไทร
ต้นตะแบกตะเบียนต้นตะเคียนตานหนู รั่นแหนแคพุงหมูรั่นแคสักแคทราย
ต้นแหนต้นแหต้นแคต้นคาง ตะเกลือเลือดทองหลางมีทั้งต้นหางไหล
เถาวัลย์มันเปรียงมันขึ้นเคียงตะค่า นั่นมูกมันม่วงป่าตะแกแลไม้ลาย
รั่นกระทุ่มกระท่อมมะขามป้อมส้มป่อย นั่นหมากเล็กหมากน้อยรั่นมะเฟืองมะไฟ
ต้นอินต้นจันต้นหมันดีหมี ต้นตะขามตะขีรั่นกระพี้เขาควาย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/52 นายขวัญเมือง สังข์ทอง)

จากตัวอย่างบทกลอนข้างต้น กล่าวถึงพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ได้แก่ ต้นแสม ต้นสมอ ต้นดินสอ ต้นตานเสี้ยน ต้นกระทุง ต้นเทียน ต้นไทร ต้นตะแบก ต้นตะเบียน ต้นตะเคียน ต้นตานหนู ต้นแคพุงหมู ต้นแคสัก ต้นแคทราย ต้นแหน ต้นแห ต้นแค ต้นคาง ต้นตะเกลือเลือด ต้นทองหลาง ต้นหางไหล ต้นเถาวัลย์เปรียง ต้นมะค่า ต้นมูกมัน ต้นมะม่วงป่า ต้นตะแกแล ต้นไม้ลาย ต้นกระทุ่ม ต้นกระท่อม ต้นมะขามป้อม ต้นส้มป่อย ต้นหมากเล็กหมากน้อย ต้นมะเฟือง ต้นมะไฟ ต้นอิน ต้นจัน ต้นหมัน ต้นดีหมี ต้นมะขาม ต้นตะขี ต้นกระพี้เขาควาย พันธุ์ไม้ที่กล่าวมาข้างต้นนี้มีทั้งไม้เล็กไม้ใหญ่ ไม้ผล ซึ่งปัจจุบันพันธุ์ไม้ต่าง ๆ เหล่านี้บางชนิดสูญพันธุ์ไปแล้ว ดังนั้นบทชมไม้

จึงเป็นการบันทึกชื่อพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาด้วย บางบทมีการถามถึงไม้ที่ใหญ่ที่สุดในป่าและเรื่องอื่น ๆ ที่ให้ความรู้แก่ผู้ฟังทั้งด้านทางโลกและทางธรรมประกอบกัน ดังตัวอย่าง

น้องมีเนื้อความไถ่ถามพี่ต่อ หรือมันยังเป็นข้อเชียวหรือสงสัย
ถามว่าไม้อะไรที่มันใหญ่กว่าเขา พังคำพี่เล่าและคอยจำเอาไว้
หรือเขาถ้าทางโลกเรียกว่าต้อนอุโลก พี่จะบอกน้องให้
หรือถ้าว่าทางธรรมก็มีมานาน เขาก็เรียกต้นลานให้จำไว้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/61 นายขวัญเมือง สังข์ทอง)

<u>เพลงพวงมาลัยบทชมสัตว์</u> เช่น

มีทั้งแรดทั้งช้างหรือละมั่งหมูป่า นั่นอีเก้งเลียงผาอีกละมั่งกวางทราย
มีทั้งโคกระทิงทั้งเสือสิงห์ราชสีห์ สัตว์ร้ายมันมีอยู่ในไพร
ฝูงแรดฝูงช้างกระต่ายกระเต้นฝูงเม่นฝูงหมี มันเล่นกันอึงมี่มากมาย
ฝูงลิงฝูงค่างฝูงบ่างชะนี ฝูงสัตว์มันมีอยู่ในไพร
ตะกวดตุ๊กแกนั่นกระแตกระรอก นั่นนะหมาจิ้งจอกมันวิ่งไล่หมาใน

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/87 นายขวัญเมือง สังข์ทอง)

จากบทเพลงพวงมาลัยที่ยกมาข้างต้น กล่าวถึงสัตว์ชนิดต่าง ๆ ที่อยู่ในป่า ทั้งสัตว์เล็กสัตว์ใหญ่ ได้แก่ แรด ช้าง ละมั่ง หมูป่า อีเก้ง เลียงผา กวางทราย วัวกระทิง เสือ ราชสีห์ กระต่าย เม่น หมี ลิง ค่าง บ่าง ชะนี ตะกวด ตุ๊กแก กระแต กระรอก หมาจิ้งจอก หมาใน เป็นต้น นอกจากจะทำให้ทราบถึงชนิดของสัตว์ที่มีอยู่ในป่าแล้วยังช่วยให้ทราบธรรมชาติของสัตว์ป่าเหล่านี้ถึงสภาพชีวิตว่าบางชนิดอยู่กันเป็นฝูง และทราบวิธีหากินของสัตว์เหล่านี้ด้วย

3.2.4 <u>ความรู้ด้านอื่น ๆ</u> ได้แก่ ความรู้เรื่องลูกนิมิต ประวัติความเป็นมาของการทอดกฐิน การทอดผ้าป่า ประวัตินาค การทำบุญในวันพระ คู่สวดอุปัชฌาย์ ความรู้เรื่องสบงจีวร ความรู้เรื่องโลก การทำสังคายนาพระไตรปิฎก เป็นต้น ซึ่งความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้เป็นการกล่าวประวัติความเป็นมาอันเกี่ยวเนื่องกับประเพณีที่ปฏิบัติกันในสังคม ในลักษณะการอธิบาย เช่น เรื่องลูกนิมิต จะให้ความรู้ในด้านชื่อของลูกนิมิตและจำนวนลูกนิมิตว่ามีอยู่เท่าไร การทอดกฐินและผ้าป่า จะเป็นการอธิบายถึงสาเหตุที่ต้องทอดกฐินและผ้าป่า รวมทั้งบอกถึงผลบุญที่จะได้รับในการทอดกฐิน การทอดผ้าป่า ประวัตินาค จะอธิบายถึงความเป็นมาของนาคซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งในการบวชตามประเพณี และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดส่วนประกอบของอุปกรณ์ที่ใช้ในการอุปสมบท ดังตัวอย่าง

<u>บทเพลงพวงมาลัยเรื่องนาค</u> เช่น

พี่จะเล่าเหตุผลตั้งแต่ต้นเดิมที เรื่องนาคมันมีหรือจะบอกให้
เขาเรียกว่านาคมันมีอยู่สามอย่าง ให้แม่คุณคอยฟังหรอกว่าคำไข
ว่านากที่หนึ่งนี่มันมีสี่ขา เรียกว่านากกินปลาให้น้องจำเอาไว้
หรือว่านากเช่นนี้มันก็มีแต่กรรม หากินในน้ำอยู่ดมดาย
ว่านาคข้อสองมันเป็นสัตว์เลื้อยคลาน อยู่บนบาดาลให้น้องจำเอาไว้
หรือว่านาคข้อสามนี่มันมีสองขา เรียกว่านาคนาคาให้น้องจำไว้
หรือว่านาคนาคาท้าวพญาภุชงค์ แต่พระพุทธองค์ท่านได้บวชให้
พญานาคที่เป็นสัตว์เลื้อยคลาน อยู่บนบาดาลนี่มันเสียนิสัย
ว่าตัวเป็นสัตว์อยากจะได้กุศล แปลงร่างเป็นคนลงมาได้
ถอดหางถอดเกล็ดแปลงเพศเลื่อนลอย ไปเป็นมานพหนุ่มน้อยลงมาไกล
ถอดหางถอดเกล็ดแปลงเพศลงมา หรือให้อุปัชฌาย์ท่านบวชให้
บวชอยู่ไม่นานเจ็ดวันราตรี หรือก็เริ่มเปลี่ยนสีผิดนิสัย
นอนหลับไปหน่อยนอนม่อยไปนิด เริ่มแสดงแผลงฤทธิ์ออกมาได้
หรือว่าพระมาเห็นหรือว่าเณรมามอง กลายเป็นงูเต็มห้องหรอกว่าตัวใหญ่
ว่าลูกศิษย์ก็เห็นไปทั้งเณรทั้งพระ วิ่งไปบอกเณระท่านผู้ใหญ่

หรือว่าท่านสมภารท่านได้มาดู
บอกให้พระที่เห็นบอกให้เณรนั้นขับ
พระมานพก้มหน้าน้ำตาไหลนอง
มาเสียดายลูกบาตรรูปรดสัตว์ตามบ้าน
มาเสียดายพระสงฆ์ที่เคยได้สั่งสอน
ลาแล้วหนาลาพระลาเณร
พระมานพจะไปไม่มีใครเขาห้าม
ฝากหนังศรีษะไว้เป็นถุงตะเครียว
ส่วนหนังและคราบไอ้ที่ทราบกันมา
ว่าหางหนึ่งวาเป็นสายตะพายลูกบาตร
หรือมาฝากตะเกล็ดไว้ให้เป็นบายศรี
พญานาคเป็นงูแล้วตัวใหญ่
พระมานพรีบกลับกันไปไว ๆ
นั่งอยู่ในห้องแล้วร้องไห้
คราวนี้จากกันแล้วอยู่ไม่ได้
มาเสียดายจีวรที่ครองไว้
พระมานพมีเวรอยู่ไม่ได้
แต่ได้ขอฝากนามนาคไว้
ฝากหงอนชิ้นเดียวไว้เป็นกรวยชัย
ฝากนามไว้ว่าให้เป็นไกร
เขี้ยวแก้วสะอาดไว้เป็นเทียนชัย
ฝากไว้เท่านี้เขาก็จากไป

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/102-103 นายขวัญเมือง สังข์ทอง)

บทกลอนเพลงพวงมาลัยเรื่องประวัตินาค ดังที่ยกมากล่าวข้างต้น เป็นการอธิบายถึงประวัติความเป็นมาถึงการที่เรียกชื่อคนก่อนจะบวชว่า "นาค" และอธิบายถึงเครื่องประกอบที่จำเป็นต้องใช้ในพิธีอุปสมบท ซึ่งเป็นประเพณีที่สืบเนื่องกันมา

3.2.5 <u>ความรู้เกี่ยวกับตำนาน นิทาน</u> จากการศึกษาบทกลอนเพลงพวงมาลัยสำนวนต่าง ๆ ที่ได้มาจากอำเภออู่ทอง และอำเภอพนมทวน พบว่าบางสำนวนเล่าถึงตำนานและนิทาน ซึ่งนอกจากจะมีบทบาทในด้านให้ความบันเทิงแล้วยังให้ความรู้ที่น่าสนใจ พังไว้ประดับสติปัญญาและแทรกหลักธรรมในการดำเนินชีวิตที่ควรนำไปใช้ในชีวิตประจำวันด้วย ดังนี้

เรื่องตำนานประปฐมเจดีย์ เริ่มเรื่องตั้งแต่พระยากงผู้เป็นเจ้าเมืองกับนางพิสมัยผู้เป็นมเหสีครองเมือง เมื่อมเหสีตั้งครรภ์โหรทำนายว่าบุตรที่อยู่ในครรภ์นั้นจะเป็นผู้ชายและต่อไปจะฆ่าพ่อ เมื่อนางพิสมัยคลอดบุตรออกมาเป็นผู้ชาย พระยากงจึงให้นำไปใส่แพลอย แพนั้นลอยไปติดที่รักยายหอม ซึ่งยายหอมเลี้ยงเป็ดอยู่ที่ท่าน้ำ ยายหอมจึงนำเด็กนั้นไปเลี้ยงไว้ให้ชื่อพาน เพราะเป็นเด็กที่เกเร ต่อมาพระยาพานไปทัพและไปรบกับพ่อของตนจึงฆ่าพ่อ

ตายและพระยาพานได้ครองเมืองแทนพ่อ ต่อมาพอทราบว่าผู้ที่ตนฆ่าตายนั้นเป็นพ่อ จึงสร้างพระปฐมเจดีย์ขึ้นเพื่อไถ่บาป และพระยาพานรักธรรยายหอมที่ไม่บอกว่าตนเป็นลูกของใครเลย ฆ่ายายหอมตายไปอีกคน เมื่อระลึกถึงบาปที่ทำจึงสร้างเจดีย์อีกองค์หนึ่งชื่อเจดีย์พระประโทนและพระปฐมเจดีย์นี้ จะมีงานปีให้ผู้คนได้ไปนมัสการกันทุกปี ดังตัวอย่าง

ชื่อพระยาพานได้เป็นคนเสเพล เพราะเป็นคนเกเรแล้วดุร้าย
อายุยี่สิบแล้วบริบูรณ์ แล้วจะไปแทนคุณแล้วให้ใคร
เกิดไปเป็นแม่ทัพเขาไปรบไปรา เกิดกันไปฆ่าแล้วกันตาย
ว่าพระยาพานเข้าไม่รู้ว่าพ่อ กรรมนั้นจึงก่อขึ้นมาได้
พระยาพานฆ่าพ่อจึงได้ก่อได้สร้าง เรื่องมันจะลบล้างกันก็ไม่ได้
พระปฐมเจดีย์นี้ก็มีมานาน ตั้งแต่พระยาพานท่านได้สร้างไว้
ตามยาวตามกว้างแค่ช้างร้องเกิน สูงแค่นกเขาเหินบาปนั้นไม่หาย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/115 นายขวัญเมือง สังข์ทอง)

นอกจากนี้บทเพลงพวงมาลัยยังให้ความรู้ไว้ในรูปนิทานอีก 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่องนกรุ้งกับนกกา และนกกากับนกยูง ในเรื่องนกรุ้งกับนกกานั้นเป็นการเล่าสาเหตุที่นกรุ้งตัวใหญ่แต่เหตุไฉนจึงกลัวนกกา เนื้อเรื่องกล่าวถึงนกรุ้งไปหากินแล้วถูกนายพรานยิงด้วยลูกกระสุนเข้าไปอัดในทวารได้รับความเจ็บปวดทรมาน จึงขอร้องให้นกกาเหว่าช่วย นกกาเหว่าจึงช่วยโดยการให้นกกามาเป็นนายประกันว่าถ้าช่วยแล้วนกรุ้งจะยอมเป็นขี้ข้ารับใช้ เมื่อนกกาเหว่าช่วยนกรุ้งได้แล้วนกรุ้งก็ยอมกายเป็นขี้ข้าได้สักห้าหกปีแล้วก็หนีไป นกกาเหว่าก็เลยไปปรับเอากับนายประกันคือนกกา ตั้งแต่นั้นมานกกาเจอนกรุ้งที่ไหนก็จะไล่จิกตี ส่วนเรื่องนกกากับนกยูงนั้น เป็นการเล่าถึงสาเหตุนกยูงมีลายแต่นกกามีสีดำ ว่าเดิมทีนกยูงกับกาเป็นเพื่อนกันและมีสีดำเหมือนกัน วันหนึ่งก็ได้ผลัดกันเขียนลายให้แก่กันและสัญญากันว่าจะไม่กินของเปื่อยของเน่า แล้วนกกาก็เขียนลายให้นกยูงก่อนจนสวยงาม เสร็จแล้วถึงคราวที่นกยูงจะต้องเขียนลายให้นกกา แต่นกกาเกิดหิวน้ำจึงขอไปกินน้ำก่อน ขณะกินน้ำพบหมาเน่าจึงกินเข้าไป

พอนกยูงรู้เข้าจึงไม่เขียนลายให้ นกกาจึงมีสีดำตลอดมา และเป็นสัตว์ชั้นต่ำเพราะกินของสกปรก ส่วนนกยูงก็มีลายและเป็นสัตว์ชั้นสูงเพราะไม่กินของเปื่อยเน่า ดังตัวอย่าง

นิทานเรื่องนกยูงกับนกกา เช่น

ชะเมื่อแต่ก่อนนกยูงก็สีดำมันไม่งามขำ-	ทั้งวันหนึ่งกันและสองปักษีจึงได้ปลาอาศัย
เหมือนยังนี้	
ว่าจะช่วยสร้างกันให้สมศักดิ์ลงรักสีดำ	แลดูงามขำน้องรักให้จำกันเอาไว้
ว่าของเปื่อยเน่าจะไม่เอามาเป็นภักษา	ทั้งนกยูงเอ๋ยกะกาทั้งได้สัญญากันเอาไว้
ว่าจะเขียนร่างให้นกยูงพอเป็นเหลือบ-	แลดูตัวสวยกันทั้งสองหาที่เปรียบกันไม่ได้
รุ้งลายฟ่อง	
แต่ว่าปักษาและการ้ายไม่ทิ้งนิสัย-	แอบไปกินหมาเน่าและนกยูงเห็นเข้าก็-
และกะเพร่า	แค้นใจ

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/118 นายดอกรัก สงวนศักดิ์)

จากนิทานทั้งสองเรื่องดังกล่าวมานี้นอกจากจะทำให้ทราบถึงสาเหตุที่สัตว์ดังกล่าวมีพฤติกรรมและมีลักษณะต่างกันแล้ว ยังได้รับความรู้ซึ่งเป็นข้อคิดเตือนใจของคนในท้องถิ่นอีกว่าไม่ควรเป็นนายประกันให้ใครเหมือนดังนกกา เพราะจะทำให้เดือดร้อนได้ภายหลังจนมีสำนวนติดปากว่า "อยากเป็นหนี้ให้เป็นนายหน้า อยากเป็นขี้ข้าให้เป็นนายประกัน" ส่วนเรื่องนกยูงกับนกกานั้นสอนในเรื่องความสัตย์ เพราะผู้ที่ไม่รักษาความสัตย์จะทำให้ตนเป็นคนชั้นต่ำ

3.3 <u>ความรู้ด้านคติธรรม</u>

เป็นความรู้สำคัญอีกด้านหนึ่งที่ช่วยให้ชาวบ้านในถิ่นที่มีการเล่นเพลงพวงมาลัยซึ่งส่วนใหญ่เป็นพุทธศาสนิกชนมีความรู้ทางด้านพุทธศาสนา และเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในการที่จะยึดเหนี่ยวศาสนามาเป็นที่พึ่งเป็นหลักของชีวิตมากยิ่งขึ้น ความรู้ในด้านนี้ ได้แก่ พุทธ

ประวัติ และหลักธรรมคำสอนต่าง ๆ ดังจะแบ่งตามประเด็นดังนี้

3.3.1 พุทธประวัติหรือประวัติพระพุทธเจ้า จากการศึกษาบทกลอนเพลงพวงมาลัยที่ได้จากอำเภออู่ทอง และอำเภอพนมทวน พบว่ามีเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติปรากฏแทรกอยู่เป็นจำนวนมาก เรื่องราวเหล่านี้เป็นความรู้ด้านพุทธประวัติตั้งแต่ประสูติถึงปรินิพพาน "เรื่องการประสูติ" ให้ความรู้ว่าพระพุทธองค์ตอนที่พระสูตินั้น ประสูติที่ป่าลุมพินีวัน เนื่องจากพุทธมารดาจะเสด็จไปเมืองเทวทหะ พอประสูติได้ห้าวันก็มีการขนานนามให้ ประสูติได้เจ็ดวันพุทธมารดาก็สวรรคต เลยได้นางปชาบดีเป็นมารดาเลี้ยงจนกระทั่งถึงการอภิเษกกับพระนางพิมพา "เรื่องการบวช" ให้ความรู้ว่าพระพุทธองค์นั้นบวชที่แม่น้ำอโนมานทีโดยการอธิษฐานใจ แล้วก็ได้ถือศีลสองร้อยยี่สิบเจ็ดข้อเที่ยวสอนโปรดสัตว์เรื่อยมา "เรื่องตรัสรู้" ให้ความรู้ว่าพระพุทธองค์ไปตรัสรู้ที่เมืองอุรุเวลาเสนานิคมและมีการเทศนาเป็นครั้งแรกที่นั่น "เรื่องการประชวรและการปรินิพพาน" กล่าวถึงเหตุที่ทำให้พระพุทธองค์ปรินิพพานว่าได้ฉันลาบเลือดที่บ้านนายจุนท์แล้วก็ถ่ายท้องจนกระทั่งนิพพาน เสด็จดับขันธ์ปรินิพพานที่เมืองกุสินาราย เพลงพวงมาลัยที่กล่าวถึงเรื่องพุทธประวัติดังกล่าว ล้วนทำให้ชาวบ้านในถิ่นที่มีการเล่นเพลงพวงมาลัยได้รับทราบเรื่องราวทางด้านพุทธประวัติชวนให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพุทธองค์และพุทธศาสนาเพิ่มขึ้น ดังจะเห็นได้จากที่ชาวบ้านในถิ่นนี้จะมีการทำบุญใส่บาตรกันทุกวันพระแปดและสิบห้าค่ำ และเมื่อถึงเทศกาลเข้าพรรษาก็นิยมถือศีลแปดทุกวันพระหรือใส่บาตรทุก ๆ เช้า เป็นต้น

3.3.2 หลักธรรมะ เนื่องจากผู้ร้องเพลงพวงมาลัยเป็นผู้ที่มีความรู้ในท้องถิ่นและการเล่นเพลงพวงมาลัยเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้ผู้ร้องต้องแสวงหาความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมใส่ตัวอยู่เสมอ เพื่อใช้ร้องโต้ตอบกัน ดังนั้นผู้ร้องเพลงพวงมาลัยนอกจากจะมีความรู้ในด้านประวัติต่าง ๆ แล้วยังเข้าใจถึงหลักธรรมคำสั่งสอนต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนา และสอดแทรกไว้ในการเล่นเพลงพวงมาลัยไว้เป็นจำนวนมาก ธรรมะเหล่านี้ล้วนเป็นพื้นฐานของค่านิยม และแนวทางในการดำเนินชีวิตด้านต่าง ๆ ในสังคม อันนำมาซึ่งความสงบสุขและความเจริญก้าวหน้า หลักธรรมะที่ปรากฏในบทกลอนเพลงพวงมาลัย มีทั้งตัวหลักธรรมที่รับมาจากพุทธศาสนา และหลักการปฏิบัติของท้องถิ่นที่ปฏิบัติแล้วถือว่าดีตามความเชื่อและค่านิยม ดังนี้

3.3.2.1 <u>การรักษาศีล</u> เน้นให้รักษาศีลห้าอันเป็นข้อห้ามที่พึงปฏิบัติ เช่น บทถาม-ตอบ เรื่องศีลห้า ดังตัวอย่าง

เขาได้แต่งงานหรือเป็นคู่ปรึกษา	ต้องรักษาศีลห้ากันเอาไว้
ข้อหนึ่งบาฌาคำพระท่านกรัส	ห้ามไม่ให้ฆ่าสัตว์ไปทั้งน้อยหรือใหญ่
หรือว่าข้อที่สองนี้อทินนานี่ห้ามไม่ให้-	ห้ามไม่ให้ลักเอาของใค
ลักทรัพย์เทียวหรือของเขา	
หรือว่าข้อที่สามกาเมสุมิจฉาคำพระท่าน-	นี่มันผิดลูกเขาแล้วเมียใคร
กล่าว	
หรือว่าข้อที่สี่นี้แล้วมุสา	และคำพระท่านว่าแล้วเอาไว้
ห้ามพูดปดหรือว่ามดเท็จ	และท่านก็บอกไว้เสร็จในพระวินัย
หรือว่าข้อที่ห้านี่แหละมันสำคัญ	ห้ามการพนันแม้ทั้งเมามาย
ให้น้องได้จดแล้วใจจำ	เจ้าบ่าวจะทำผิดกฎหมาย
ให้น้องได้จำกันเอาไว้	จำกันหลาย ๆ คนเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/68 นายขวัญเมือง สังข์ทอง)

การรักษาศีลห้าข้อนี้ นอกจากจะกล่าวไว้โดยตรงแล้ว ยังมีปรากฏในบทคำสอนที่ใช้สอนหญิงชายในเรื่องที่ครองเรือนไว้อีกว่าให้มีรักเดียวใจเดียว ไม่พูดปด หากินอย่างสุจริต ดังตัวอย่าง

ให้เจ้าบ่าวเอนหูแล้วเข้ามาฟังเหตุ	ฟังฉันจะเทศนาให้
ให้เจ้ารักเดียวแล้วใจเดียว	ว่าหญิงอื่นจะเกี่ยวเข้ามาก้าวก่าย
ให้อุตส่าห์ทำมาแล้วหากินขุดดินเผาถ่าน	ให้อยู่กับบ้านจะไปไหน
จะเที่ยววิ่งชิงหรือวิ่งราวออกข่าวเซ็งแซ่	จำพ่อจำแม่เขาสอนไว้
จะหากินแล้วทุจริตเดี๋ยวจะต้องติดคุก	จะพลัดเมียพลัดลูกร้องไห้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/63 นางประเทือง ทวีศรี)

จากคำสอนและหลักธรรมดังกล่าว เป็นการสอนและให้ความรู้ให้สมาชิกในสังคมยึดมั่นในศีลของคฤหัสถ์ อันได้แก่ศีลห้า เพราะศีล หมายถึงความตั้งใจเว้นจากความประพฤติชั่วทางกาย วาจา ใจทั้งปวง ซึ่งเป็นเครื่องควบคุมความประพฤติของสมาชิกในสังคมให้อยู่ในแบบแผนที่ดีงาม

3.3.2.2 <u>การทำความดี</u> หลักคำสอนที่เป็นหัวใจของพุทธศาสนาอีกข้อหนึ่งก็คือ การสอนให้ทำความดี หลักธรรมะข้อนี้ปรากฏในเพลงพวงมาลัยในรูปของการทำบุญไม่ว่าจะเป็นการชักชวนให้ทำบุญในโอกาสต่าง ๆ ตามประเพณีล้วนแต่เป็นการส่งเสริมให้ทำความดีทั้งสิ้น หรือแม้แต่หลักคำสอนที่ให้ละเว้นจากการทำความชั่วในเรื่องศีลห้าก็เป็นส่วนที่สอนให้ทำความดี ซึ่งเป็นหลักปฏิบัติของฆราวาสผู้ครองเรือน นอกจากนี้ยังปรากฏการกล่าวถึงศีลของพระสงฆ์ ศีลของสามเณร ศีลของชี ดังนี้

ว่าศีลพระศีลเถรศีลเณรศีลชี ศีลนั้นมันมีอยู่เท่าไร
ถ้าว่าศีลสงฆ์มันมีสองร้อยยี่สิบเจ็ด น้องคอยสังเกตหรือว่าจำเอาไว้
แต่ศีลของเณรนั้นมีสิบข้อ ขาดแล้วไปต่อเอาอีกได้
ถ้าศีลของเถรไม่เคยเห็นสักที แต่ว่าศีลยายชีพอจะเข้าใจ
นี่เป็นศีลแปดข้อนี่แหละศีลยายชี แค่เท่าองคุลีก็เข้าได้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/107 นายขวัญเมือง สังข์ทอง)

จากบทกลอนเพลงพวงมาลัยที่ยกมา จะปรากฏหลักธรรมในเรื่องศีลห้าเป็นส่วนใหญ่ทั้งที่เป็นคำสอนโดยตรงและที่สอดแทรกไว้ในเนื้อหาด้านอื่น ๆ แสดงให้เห็นว่า หลักธรรมขั้นพื้นฐานที่ชาวบ้านถิ่นนี้ใช้ปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตก็คือ "ศีลห้า" นั่นเอง นอกจากนี้หลักคำสอนให้ทำความดีนั้น ยังกล่าวถึงการทำบุญและอานิสงส์ของการทำบุญ

เช่น การบวช ผู้บวชจะได้รับผลบุญสิบหกกัลป์ คนที่ช่วยงานได้คนละหนึ่งกัลป์ หรือการทอดกฐินและการทอดผ้าป่า ก็จะได้รับผลบุญลดหลั่นกันไปตามความสำคัญของประเพณี และยังได้รับอานิสงส์ด้านอื่น ๆ อีกด้วย ดังตัวอย่าง

<u>อานิสงส์ที่ได้รับจากการทอดผ้าป่า</u> เช่น

การทอดผ้าป่าไปทุกคนนะท่าน จะได้ไปวิมานให้จำไว้
การทอดผ้าป่าสามัคคี อนิสงส์มันมีอยู่มากมาย
ว่าอนิสงส์ที่ท่านได้รับ ได้สี่กัลป์สี่กัปให้จำไว้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/77 นายขวัญเมือง สังข์ทอง)

<u>อานิสงส์ที่ได้รับในการทอดกฐิน</u> เช่น

การทอดกฐินไปทุกคนนะท่าน จะได้ไปสวรรค์แล้วไว ๆ
การทอดกฐินนี่ประเทืองน้องสาว จะได้เกิดเป็นดาวหรือดวงใหญ่
ดาวจระเข้อยู่บนวิมาน ได้กุศลแปดกัลป์ให้จำไว้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/90 นายขวัญเมือง สังข์ทอง)

จากตัวอย่างบทเพลงพวงมาลัยที่กล่าวถึงอานิสงส์ในการทอดผ้าป่าและทอดกฐินจะเห็นได้ว่า เนื้อหาเป็นการส่งเสริมให้ทำความดีคือปฏิบัติตามประเพณีที่สังคมยอมรับก็จะได้รับผลของการทำความดีนั้น คือได้ขึ้นไปอยู่บนสวรรค์วิมานซึ่งถือว่าเป็นที่ที่ทำให้มีความสุขตามความเชื่อตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา และจะได้ขึ้นไปอยู่บนวิมานมากน้อยต่างกันตามประเพณี จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าการทอดกฐินจะได้กุศลมากกว่าการทอดผ้าป่าดังนั้นประเพณีทอดกฐินจึงเป็นประเพณีที่ทุกคนที่เป็นพุทธศาสนิกชนถือว่าเป็นบุญใหญ่จึงมีพุทธศาสนิกชน

ไปร่วมงานมาก ซึ่งจะเห็นได้ทั่วไป

นอกจากนี้คนที่ประพฤติไม่ถูกต้องตามหลักคำสอนก็จะได้รับผลตอบแทนในความชั่วนั้น ดังปรากฏในบทเพลงพวงมาลัยที่กล่าวถึงคนที่ผิดศีลข้อสามว่า

ว่าศีลข้อสามกาเมสุมิจฉาคำพระท่านกล่าว	นี่มันผิดลูกเขาเขียวหรือเมียใคร
ว่าศีลข้อสามคำพระท่านห้าม	นี่มันเป็นเวรกรรมที่ได้ทำไว้
จะต้องตกนรกลงไปรโลกันตร์	ยังมีเวรตามทันกันอีกมากมาย
ว่าประเทืองไม่เห็นไปสู้เวรสู้กรรม	ขึ้นง้ิวทั้งหนามมันทั้งรตทั้งใหญ่
ต้นง้ิวหนามโง้งสิบหกองคุลี	แร้งกาก็ยังมีล้วนแต่หอกใบพาย
ครั้นจะขึ้นข้างบนกลัวแร้งกลัวกา	เมื่อจะถอยลงมาก็กลัวหอกใบพาย
หรือขึ้นไปนั่งเกาะจำเพาะตรงกลาง	เหลียวหน้าเหลียวหลังไม่รู้จะไปทางไหน
ว่าน้องเป็นหญิงหรือจะต้องขึ้นหน้า	ขึ้นไปนั่งแก้ผ้าคิดแล้วน่าเสียวไส้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/75 นายชวัญเมือง สังข์ทอง)

จากบทเพลงพวงมาลัยที่ยกมาข้างต้น เป็นการกล่าวถึงผู้ที่ผิดศีลข้อสาม คือผิดลูกผิดเมียผู้อื่น จะได้รับกรรมต้องตกนรกโลกันตร์ ไปปีนต้นง้ิวและมีแร้งกาคอยจิกอยู่บนต้นง้ิว ถอยลงมาก็ถูกยมบาลเอาหอกทิ่มแทงให้ได้รับความเจ็บปวด เป็นต้น

การที่บทกลอนเพลงพวงมาลัย มีการแทรกคำสอนให้ทำความดี และแสดงถึงผลของการทำความดีไว้ ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมตามหลักพุทธศาสนาว่า เมื่อทำความดีก็จะได้รับผลดี มีแต่ความสุขความเจริญ ทั้งในชาตินี้และชาติต่อไป ในทางตรงกันข้ามผู้ที่ทำความชั่วก็จะได้รับความทุกข์ ความเดือดร้อนเป็นสิ่งตอบแทน การสอนให้ทำความดีจึงสอดคล้องกับการสอนให้ละเว้นความชั่วในหลักธรรมประการแรก ซึ่งหลักธรรมทั้งสองข้อนี้เป็นหลักคำสอนซึ่งเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา

3.3.2.3 <u>ไตรลักษณ์</u> เป็นหลักคำสอนของพุทธศาสนาที่สอนให้รู้แจ้งถึงหลักความจริงของโลก 3 ประการ ได้แก่ ความไม่เที่ยงแท้ ความเป็นทุกข์ ความมิใช่ตัวตน

หลักความจริงทั้ง 3 ประการนี้ เป็นหลักคำสอนเพื่อไม่ให้ยึดมั่นถือมั่นในสิ่งต่าง ๆ เพราะสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของมัน อันมีผลต่อจิตใจของผู้เข้าถึงหลักธรรมข้อนี้จะได้มีจิตใจที่ผ่องใส ไม่ทุกข์ หลักธรรมข้อนี้มีกล่าวไว้ในบทกลอนเพลงพวงมาลัยเรื่องการเกิดการตายซึ่งเป็นบทหนึ่งที่ให้ความรู้เรื่องไตรลักษณ์ ว่าคนเราเมื่อเกิดมาได้ขันธ์ทั้งห้าเมื่อจะสิ้นชีวิตได้พระอรหังไป (อันเป็นคำภาวนาของผู้ที่ใกล้จะดับจิตในถิ่นนี้) และได้อธิบายถึงขันธ์ทั้งห้าว่าคือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ และได้กล่าวถึงเรื่องอนิจจังไว้ดังตัวอย่าง

เรายืมขันธ์ห้าเขาเอาเข้ามาเกิด ให้เรานึกเอาเถิดแล้วพี่น้องทั้งหลาย
มันเป็นอนิจจังแล้วสังขารา ว่าคนเราเกิดมาทุกคนไป
เมื่อเราจะเกิดแล้วถือกำเนิดแล้วนั่นหนา แล้วต้องยืมขันธ์ห้าเขาไป
ว่าไม่ว่ามีหรือจน เกิดมาไม่พ้นแล้วอบาย
จะมีเงินหรือมีทองข้าวของเสื้อผ้า ว่าตายแล้วนั่นหนาเอาไปไม่ได้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/74 นางประเทือง ทวีศรี)

3.3.2.4 <u>ความกตัญญูกตเวที</u> หลักธรรมข้อนี้ ตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาถือว่า เป็นธรรมจริยาอันสำคัญข้อหนึ่งที่มนุษย์พึงปฏิบัติต่อกัน ความกตัญญูกตเวทีคือ การรู้คุณและตอบแทนคุณผู้ที่ได้อุปการะตน พระพุทธองค์ทรงสอนให้บุคคลประพฤติธรรมข้อนี้ต่อผู้มีพระคุณโดยเฉพาะบิดามารดา ผู้ที่มีความกตัญญูกตเวทีจึงนับว่าเป็นบุคคลที่มีจิตใจสูงย่อมเป็นที่รัก ที่ไว้วางใจ และได้รับการสรรเสริญ และเป็นผู้ที่ได้รับความสุขความเจริญในชีวิต คำสอนในเรื่องความกตัญญูกตเวทีนี้ พบมากในบทกลอนเพลงพวงมาลัย มักแทรกอยู่ในเนื้อหาทั้งในตอนเกี้ยวพาราสี และเรื่องเล่า ดังปรากฏในเพลงพวงมาลัยทุกสำนวน ที่หญิงสาวเมื่อ ตอบรับรักฝ่ายชายแล้วมักจะกล่าวบ่ายเบี่ยงหรืออ้อนวอนให้ชายหนุ่มมาสู่ขอแต่งงานตามประเพณีเพราะถือว่าเป็นการตอบแทนคุณของบิดามารดา และขั้นตอนในการเล่นเพลงพวงมาลัยช่วงนี้มักเป็นขั้นตอนที่ยืดยาว ด้วยฝ่ายหญิงบ่ายเบี่ยงให้ฝ่ายชายมาสู่ขอตน บางครั้งอาจใช้คำที่

รุนแรงออกไปเมื่อฝ่ายชายไม่ยอมมาสู่ขอ ซึ่งมักไม่ค่อยพบการใช้ถ้อยคำรุนแรงร้องโต้ตอบกันในการเล่นเพลงพวงมาลัยในบทอื่น ๆ ดังตัวอย่าง

ว่าหมากขันแล้วพลูขัน ก็ให้พี่มาหมั้นกันแล้วน้องไว้
ถ้าพี่รักจริงให้มาสู่ขอหรือกับพ่อกับแม่ อย่างงั้นชิแน่ลูกผู้ชาย
ว่าหมากเฟื้องกันแล้วพลูเฟื้อง ให้มาหมั้นแม่ประเทืองกันเอาไว้
ว่าทีแรงเอ๋ยพ่อแม่กันได้เลี้ยงมา หวังจะได้พึ่งพาแล้วอาศัย
ที่แรงได้อุ้มหรืออุทรมาตั้งเก้าเดือน กว่าลูกจะเคลื่อนคลอดได้
ที่แรงพ่อแม่เขาได้เลี้ยงมายาก หวังจะกินขันหมากให้จนได้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/49 นางประเทือง ทวีศรี)

หรือ

แต่พอมาถึงมาชวนพา พี่เอาหน้าไปไว้ที่ไหน
พี่มารักน้องยังไงไม่ขอ จะเอาหยั่งเมียพ่อพี่หรือยังไง
อีกทั้งพ่อแม่น้องก็เลี้ยงมายาก หวังจะกินขันหมากกันให้ได้
ถ้าไม่ได้หมูกงแล้วหุ้มฝอย สาวน้อยไม่ลอยแล้วตามใคร

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/129)

จากบทกลอนเพลงพวงมาลัยข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการแต่งงานนั้นเป็นสิ่งหนึ่งที่หญิงสาวสามารถตอบแทนบุญคุณของบิดามารดาที่อุ้มท้องมาและเลี้ยงตนมาได้ ดังนั้น เมื่อฝ่ายชายบ่ายเบี่ยงไม่ยอมมาสู่ขอจึงต่อว่าอย่างรุนแรงถึงขนาดใช้ถ้อยคำกระทบถึงมารดาฝ่ายชาย ดังตัวอย่างที่ว่า "พี่มารักน้องยังไงไม่ขอ จะเอาหยั่งเมียพ่อพี่หรือยังไง" และนอกจากนี้ยังมีการกล่าวถึงฝ่ายชาย ว่าให้บวชแทนค่าน้ำนมบิดามารดาก่อนแต่งงาน และเป็นค่านิยมอย่างหนึ่งของคนในถิ่นนี้ว่าจะต้องบวชก่อนแต่งงาน ดังตัวอย่างที่ว่า

ลูกเกิดมาเป็นชายให้ห่มผ้าไกรจีวร บวชให้แม่เสียก่อนเถิดลูกชาย
สีแรงแม่เคี้ยวข้าวป้อนแม่นอนกกลูกมา บวชให้แม่สักพรรษาเถิดลูกชาย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/145)

จากบทกลอนเพลงพวงมาลัยข้างต้น จะเห็นว่าเป็นการสอนให้บุตรมีความกตัญญูต่อบิดามารดา ผู้มีอุปการคุณ ซึ่งคำสอนต่าง ๆ ในเรื่องความกตัญญูกตเวทีนี้ มีปรากฏอยู่หลายบทในเรื่องอื่น ๆ

การสอนให้มีความกตัญญูกตเวทีในบทเพลงพวงมาลัย ส่วนมากจะเน้นให้ปฏิบัติต่อบิดามารดา ดังจะพบเกือบทุกสำนวน ที่มีการกล่าวถึงเรื่องความกตัญญูกตเวที นับว่าหลักธรรมข้อนี้ช่วยเสริมสร้างค่านิยมที่ดีให้แก่ท้องถิ่นที่ค่อนข้างเด่น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงค่านิยมของคนในท้องถิ่นว่ามีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ที่ปรากฏมีสอนในเรื่องการเลี้ยงดูบิดามารดา และการตอบแทนคุณด้วยการปฏิบัติตามประเพณีคือ หญิงเมื่อจะมีครอบครัวต้องแต่งงานตามประเพณี ส่วนชายจะต้องบวชตามประเพณีก่อนแต่งงาน ประเพณีทั้งสองอย่างนี้เป็นสิ่งสำคัญในชีวิตที่บุตรจะช่วยปฏิบัติเพื่อตอบแทนคุณบิดามารดา และการดูแลเลี้ยงดูท่านยามแก่ชรา

3.3.2.5 <u>หลักการครองเรือน</u> เนื่องจากเพลงพวงมาลัยเป็นเพลงร้องโต้ตอบในลักษณะการเกี้ยวพาราสีระหว่างหนุ่มสาว เปรียบได้กับวิธีการเลือกคู่ในวิถีชีวิตของชาวบ้าน ดังนั้นเมื่อหนุ่มสาวเลือกคู่แล้วก็จะมีการประพฤติปฏิบัติตามประเพณี ประเพณีในการที่ทำให้หนุ่มสาวอยู่เป็นสามีภรรยากันนั้นที่พบในบทกลอนเพลงพวงมาลัยได้แก่ การพาหนี และการแต่งงานตามประเพณี ซึ่งประเพณีทั้งสองอย่างนี้จะมีวิธีปฏิบัติตามขั้นตอนของประเพณีนั้น ๆ และสุดท้ายของประเพณี ก็คือการส่งตัวและสอนคู่สามีภรรยาในการครองเรือนอยู่ร่วมกัน คำสอนที่พบมักได้แก่หลักการปฏิบัติตนของสามีภรรยาในการทำหน้าที่ของตนมิให้บกพร่อง เช่น ฝ่ายสามีก็จะต้องเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว หากินอย่างสุจริต มีรักเดียวใจเดียว ไม่หลงในอบายมุข และมีความเผื่อแผ่แก่ญาติฝ่ายภรรยา ส่วนฝ่ายภรรยาก็จะต้องทำหน้าที่แม่บ้านที่ดี ทำงานบ้านไม่ให้ขาดตกบกพร่อง รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ซื่อสัตย์ต่อสามี และสงเคราะห์ญาติฝ่ายสามี รวมทั้งรู้จักต้อนรับแขกฝ่ายสามี เป็นต้น หลักการปฏิบัติในการครอง

เรื่องนี้เป็นคำสอนที่เป็นความรู้ที่ช่วยให้เกิดความรักเกิดความเห็นอกเห็นใจกันระหว่างสามีภรรยา นอกจากนี้ยังช่วยสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในสังคมทั้งระดับครอบครัว เครือญาติ และสังคมหรือชุมชนอีกด้วย

ดังนั้นพอสรุปได้ว่า เพลงพวงมาลัย มีบทบาทสำคัญอีกประการหนึ่ง คือการให้ความรู้แก่สมาชิกในสังคม ในด้านการประกอบอาชีพ ได้แก่ ความรู้ในเรื่องการเลือกพันธุ์ข้าวปลูกให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่นา วิธีการทอผ้าที่ให้เนื้อดี วิธีการทำอาหาร ในด้านคดีโลก ให้ความรู้เรื่องประวัติของประเพณีต่าง ๆ และความรู้อื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับประเพณีหรือศาสนา รวมทั้งค่านิยม ความเชื่อ ส่วนด้านคดีธรรม ช่วยให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องพุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนกระทั่งปรินิพพานที่ตรงกับเนื้อหาในพุทธประวัติ ซึ่งเป็นส่วนเสริมให้สมาชิกในสังคมเกิดศรัทธาเลื่อมใสปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนา นอกจากนี้ยังให้ความรู้ในเรื่องหลักธรรมะที่สำคัญต่อการปฏิบัติอันเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมที่เป็นส่วนช่วยให้สังคมเกิดความสงบสุข ได้แก่ สอนให้เว้นจากการทำความชั่ว ให้ทำความดี เข้าใจธรรมชาติของชีวิตตามหลักไตรลักษณ์ มีความกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ ให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการครองเรือนของสามีภรรยา และให้ความรู้ในด้านอื่น ๆ อีกมากมายที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ค่านิยมต่าง ๆ ที่สอดแทรกมาในรูปของเรื่องเล่า นิทาน หรือแทรกไว้ในศิลปะการใช้ภาษาเพลงพวงมาลัย จึงเป็นเครื่องมือสั่งสอนความรู้ที่สำคัญให้แก่สมาชิกในสังคม

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า การสอดแทรกความรู้ในเรื่องคดีโลกคดีธรรมนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นคนรุ่นเก่าที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ในการเล่นเพลงในยุคสมัยที่เพลงพวงมาลัยเป็นที่นิยม ความรู้บางอย่างแม้จะเป็นความเชื่อของคนรุ่นเก่าที่พยายามหาคำตอบในสิ่งที่ตนสงสัยให้กระจ่างชัดและเล่าสืบต่อกันมา เช่น ความรู้เรื่องต้นตระกูล ที่อธิบายถึงมนุษย์คู่แรกที่มีขึ้นแล้วแพร่กระจายออกเป็นประเทศต่าง ๆ เป็นความรู้ที่น่าสนใจ แม้จะเป็นความรู้ที่ไม่ถูกต้องนัก ปัจจุบันแม้จะมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีแต่ก็ยังหาคำตอบที่ชัดเจนในเรื่องเหล่านี้ไม่ได้ และจากการศึกษาถึงความรู้ที่ได้จากเพลงพวงมาลัยกับหลักฐานในเอกสารเกี่ยวกับความรู้นั้น ๆ ปรากฏว่าเป็นความรู้ที่ตรงกับความเป็นจริงเป็นส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นความรู้ด้านประเพณี ตำนาน

พระปฐมเจดีย์ พุทธประวัติ หลักธรรม หลักการปฏิบัติตนของคนตามค่านิยมของสังคม หรือเรื่องกำเนิดมนุษย์ที่ได้รับอิทธิพลมาจากไตรภูมิพระร่วง ดังนั้นความรู้เหล่านี้จึงเป็นความรู้ที่มีประโยชน์ต่อสมาชิกในสังคมในสมัยที่การศึกษายังไม่เจริญก้าวหน้าเป็นอย่างยิ่ง

4. <u>บทบาทด้านควบคุมสังคม</u>

บทบาทในด้านการควบคุมสังคมของเพลงพื้นบ้าน สุกัญญา ภัทราชัย (2527 : 268-274) กล่าวว่า เพลงพื้นบ้านเป็นมหรสพจะมีบทบาทประการนี้เด่นเป็นพิเศษ เพราะว่าผู้ที่เป็นพ่อเพลง-แม่เพลง นอกจากจะมีน้ำเสียงดี โวหารดีแล้ว ยังต้องมีความรู้ทั้งในเรื่องประสบการณ์ชีวิต และเรื่องทั่ว ๆ ไป พอที่จะโน้มน้าวจิตใจผู้คนในสังคมให้คล้อยตามอีกด้วย จึงจะได้รับความนิยม การโน้มน้าวจิตใจผู้ฟังให้มาในทางศีลธรรม ด้วยการชี้แนะระเบียบแบบแผน ตลอดจนการกำหนดพฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคม โดยการสอดแทรกคำสอนทางศาสนา ค่านิยม และกฎเกณฑ์ในสังคมที่ควรปฏิบัติไว้ในบทเพลง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยในการควบคุมและรักษาปทัสถานของสังคม

เพลงพวงมาลัยก็เช่นเดียวกัน เป็นเพลงพื้นบ้านชนิดหนึ่งที่เป็นมหรสพของชาวบ้านในยุคสมัยที่ยังไม่มีมหรสพชนิดอื่นแพร่หลาย โดยเฉพาะในถิ่นที่เก็บข้อมูลเพลงพวงมาลัยเป็นเพลงร้องโต้ตอบที่เคยได้รับความนิยมอย่างสูงจากชาวบ้านเพราะเป็นเพลงร้องโต้ตอบขนาดยาวที่ให้ทั้งความสนุกสนานเพลิดเพลินในกระบวนการเกี้ยวพาราสี และให้ความรู้ทั้งทางด้านคดีโลกและคดีธรรมที่แทรกอยู่ในเนื้อหา ซึ่งเกิดจากผู้ร้องที่มีความรู้ทั้งด้านศาสนา และเป็นผู้มีประสบการณ์ชีวิต ความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้จึงถูกถ่ายทอดออกมาเป็นเพลง อันเป็นส่วนสำคัญในการสอนให้แก่สมาชิกในสังคมได้ประพฤติปฏิบัติตนไปในทางที่เหมาะสมตามระเบียบแบบแผนของสังคม จากการศึกษาเพลงพวงมาลัยที่ได้จากอำเภออู่ทองและอำเภอพนมทวน พอจะสรุปแนวทางในการประพฤติปฏิบัติที่ปรากฏอันเป็นระเบียบแบบแผนของสังคมได้ดังนี้

4.1 <u>ชี้แนะให้ประพฤติปฏิบัติตามประเพณีของท้องถิ่น</u>

แม้เนื้อหาของบทเพลงพวงมาลัยจะมีลักษณะเป็นการเกี้ยวพาราสีไปในเชิงชู้สาวเป็นส่วนใหญ่ แต่ในเนื้อหาของการเกี้ยวพาราสีและเนื้อหาส่วนอื่น ๆ ที่แทรกอยู่ส่วนหนึ่งมักจะ

ชี้แนะให้สมาชิกในสังคมประพฤติปฏิบัติตามประเพณี ประเพณีที่กล่าวถึงได้แก่ ประเพณีส่วนบุคคล เช่น ประเพณีการเกิด การบวช การแต่งงาน และการตาย ประเพณีส่วนรวม ได้แก่ ประเพณีการทอดกฐิน การทอดผ้าป่า ตรุษสงกรานต์ การทำบุญในวันพระ เป็นต้น โดยเฉพาะประเพณีส่วนบุคคล เช่น ประเพณีการบวช การแต่งงาน การทำบุญร้อยวันถือว่าเป็นการกระทำเพื่อแสดงความกตัญญูกตเวทีต่อผู้ที่พระคุณ ที่บุตรพึงกระทำต่อบิดามารดา เพื่อเป็นการตอบแทนคุณ ดังตัวอย่าง

<u>บทกลอนเพลงพวงมาลัยที่กล่าวถึงการบวช</u> เช่น

ว่าพี่มารักนวลนาง บวชเรียนมาหรือยังพ่อชื่นใจ
หากว่าไม่ได้บวชให้ไปบวชเสียก่อน กันเถิดพ่อท่อนแตงไทย
คนไม่ได้บวชรบราณว่าห้ามเบียด ก็มันเป็นเสนียดจัญไร
ให้พี่ไปบวชเสียก่อน ครองไกรจีวรนะพี่ชาย
ถึงกลับมารักกับน้องได้ ถ้ายังงั้นไม่เอาเลยเลย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 4/51 นางประเทือง ทวีศรี)

หรือ

ลูกเกิดมาเป็นชายให้ห่มผ้าไกรจีวร บวชให้แม่เสียก่อนเถิดลูกชาย
แม่เห็นชายผ้าเหลืองแม่จะเปลื้องความทุกข์ แม่ก็มีความสุขแล้วสบาย
แม่ได้อุ้มท้องมาแล้วเหนื่อยล้าเปลี้ยเพลีย บวชแล้วมีเมียแม่ไม่ว่าอะไร
สีแรงแม่เคี้ยวข้าวป้อนแม่นอนกกลูกมา บวชให้สักพรรษาเถิดลูกชาย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/145 นายเชือน ลิ้มสุวรณ)

จากตัวอย่างบทเพลงพวงมาลัยที่บทมาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงค่านิยม ว่าลูกผู้ชายจะต้องบวชให้พ่อแม่ก่อนแต่งงาน เพื่อแสดงความกตัญญูกตเวที ถือว่าเป็นการทดแทนค่าน้ำนม

ของแม่อันเกิดมาจากความเชื่อที่ว่าการบวชจะช่วยให้พ่อแม่ขึ้นสวรรค์ บทเพลงพวงมาลัยดังกล่าวจึงเป็นการปลูกฝังให้สมาชิกในสังคมที่เป็นผู้ชายเกิดความยึดมั่นว่า การบวชเป็นสิ่งที่ตนจะต้องถือปฏิบัติ และจะละเว้นเสียมิได้เมื่อถึงวัยอันสมควร ดังจะเห็นได้ว่าผู้ชายในถิ่นนี้นิยมบวชก่อนแต่งงาน ชายใดที่มีครอบครัวก่อนบวชจะถูกสังคมติเตียนและไม่ยอมรับ และมักเป็นการมีครอบครัวแบบหนีตามกันไปซึ่งถือว่าไม่ถูกต้องตามประเพณี จะไม่ได้รับการสนับสนุนจากพ่อแม่ญาติพี่น้องทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชาย การสอนหรือชี้แนะให้ประพฤติปฏิบัติตามประเพณีดังกล่าว เป็นการควบคุมให้ผู้ชายมีครอบครัวในวัยอันสมควรพอที่จะรับภาระของครอบครัวได้ และการที่ได้ผ่านการบวชเรียนมาแล้วเป็นการได้ผ่านการอบรมบ่มนิสัยเพื่อที่จะได้เป็นหัวหน้าครอบครัวที่ดีต่อไป ซึ่งถือว่าเป็นการประพฤติปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของสังคม

ส่วนบทกลอนเพลงพวงมาลัยที่มีเนื้อหากล่าวถึงประเพณีส่วนรวมนั้นมักจะเป็นการเล่าประวัติที่มาของประเพณีเพื่อสร้างความศรัทธาให้กับสมาชิกในสังคม และบอกถึงอานิสงส์ในการประพฤติปฏิบัติหรือเข้าร่วมพิธี เพื่อเป็นการชักจูงให้สมาชิกในสังคมได้ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบของประเพณีที่ได้รับสืบทอดกันมาตามความเชื่อดังกล่าว เช่น ประเพณีทำบุญตักบาตรในวันพระและการถือศีลอุโบสถ กล่าวว่า เกิดมาจากที่ครั้งหนึ่งพระอินทร์สละทิพย์สมบัติลงมาสมาทานศีลอุโบสถ พร้อมทั้งท้าวโลกบาลทั้งสี่ลงมาช่วยทำบัญชีว่ามีมนุษย์ทำบุญเท่าไร แล้วให้เอาบัญชีไปให้ท้าวเวสสุวรรณตรวจดูแล้วจดชื่อเสียงเอาไว้ ใครทำบุญให้จดลงในแผ่นทอง ใครทำบาปให้จดลงหนังสุนัข และที่ต้องทำบุญในวันพระเพราะเทวดารับรู้และช่วยเป็นพยานให้ท้าวโลกบาล อีกอย่างหนึ่งเนื่องจากวันธรรมดาชาวนาไปทำนากันพ้นจากวันพระจึงไม่นิยมกัน ดังตัวอย่าง

ว่าครั้งหนึ่งพระอินทร์สละทิพย์สมบัติ-	พร้อมด้วยกันทั้งหมดทั้งท้าวโลกบาล-
ลงมาสมาทานศีลอุโบสถ	ทั้งสี่ลงมาทำบัญชีกันเข้าไว้
ว่ามีมนุษย์ทำบุญมากน้อยเท่าไร	เอาบัญชีนั้นไปเข้าสู่สภาผู้บัญชาองค์ใหญ่
ให้ท้าวเวสสุวรรณในชั้นดาวดึงส์	ท่านตรวจดูให้ถึงว่าใครทำบุญบาปมาก-
	น้อยเท่าไร
แล้วจดชื่อจดเสียง	เอาไว้จนเกลี้ยงใครจะเถียงไม่ได้

ให้พระยายมท่านอยู่ในเมืองมนุษย์ ว่ากันตามคำพุทธที่กล่าวไว้
ใครทำบุญสุนทานจดลงแผ่นทอง ถึงชื่อเสียงของน้องก็จดไว้
ถ้าทำบาปทุกชนิดจดลงในหนังสุนัข บอกกับแม่ยอดรักพากันจำเอาไว้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/140 นายดอกรัก สงวนศักดิ์)

จากบทกลอนที่ยกมาดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความเชื่อของชาวบ้านท้องถิ่นเกี่ยวกับเรื่องการทำบุญและรักษาศีลอุโบสถกันในวันพระซึ่งเป็นสิ่งที่ประพฤติปฏิบัติต่อ ๆ กันมาในอดีตและปัจจุบันในพื้นถิ่นนี้ก็ยังมีการทำบุญในวันพระและถือศีลอุโบสถในวันพระแปดค่ำ สิบห้าค่ำของเทศกาลเข้าพรรษาอยู่ โดยเฉพาะผู้สูงอายุ นอกจากนี้เนื้อเพลงยังชี้นำให้ละบาปและทำบุญ ซึ่งก็คือ การละความชั่วทำความดี ที่เป็นแนวทางให้สังคมอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข โดยการสอนให้สมาชิกในสังคมปฏิบัติตามประเพณี

4.2 <u>ชี้แนะการใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิต</u>

เนื่องจากผู้ร้องเพลงพวงมาลัยที่ร้องได้ดีและร้องตอบโต้เก่งในสมัยที่นิยมเพลงนั้น มักเป็นผู้มีความรู้ซึ่งความรู้ส่วนใหญ่เป็นความรู้ที่ได้จากพุทธศาสนา ทั้งที่ศึกษาจากพุทธประวัติและศึกษาหลักคำสอน และจากประสบการณ์ที่ได้จากประเพณีต่าง ๆ ในท้องถิ่นที่อาศัยผู้มีอาวุโสและผู้มีความรู้ในการปฏิบัติตามประเพณีพิธีกรรมของท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่ก็คือพ่อเพลงที่ชาวบ้านนับถือ ดังนั้น พ่อเพลงเหล่านี้จึงมีความเข้าใจ และเข้าถึงหลักธรรมคำสั่งสอน เมื่อร้องเพลงพวงมาลัยจึงได้สอดแทรกหลักธรรมไว้ในบทเพลงพวงมาลัย เพื่อเป็นแนวทางให้สมาชิกในสังคมใช้ในการดำเนินชีวิต ตามหลักธรรมะที่ได้กล่าวไว้แล้วในเรื่องบทบาทในการให้ความรู้ ได้แก่ การเว้นจากการทำความชั่ว และให้ทำความดี เช่น ให้ปฏิบัติตามหลักของศีลห้า โดยแสดงให้เห็นถึงคุณของการทำความดีและชี้ให้เห็นถึงโทษของผู้ประพฤติชั่ว การชี้แนะให้เข้าใจถึงหลักไตรลักษณ์ มีความกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณและแนะหลักปฏิบัติของผู้ครองเรือน เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการสอนให้ละความชั่ว ทำแต่ความดีและชี้ให้เห็นถึงหลักไตรลักษณ์ อันเป็นแก่นของธรรมะ ดังตัวอย่าง

การแนะให้รักษาศีล เช่น

บุญจะสำเร็จหรือว่าเสร็จสิ้น ด้วยการรักษาศีลแม่แก้มใส
การรักษาศีลมันเป็นจุดประสงค์ บุญจะได้ส่งเป็นพลานิมัย
บุญจะได้มาต้องภาวนาเป็นนิตย์ คงจะไม่บิดและเบือนไป
พลานามัยบุญที่ได้มา เจริญภาวนากันเข้าไว้
เจริญภาวนาปรารถนาต่อเนื่อง บุญอยู่เบื้องหน้าไม่ไกล

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 6/15 นายพัก กัณฑสังข์)

จากบทกลอนที่ยกมาข้างต้นเป็นการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ การรักษาศีลเข้ามาสอดแทรก ชี้ให้เห็นผลดีของการรักษาศีลภาวนาซึ่งจะช่วยให้มีความสุข พ้นจากภัยทั้งหลายในภายหน้า

การแนะให้เข้าใจหลักไตรลักษณ์ เช่น

คนเราเกิดมานะหนึ่งชาติ เมื่อถึงคราวหมดวาสนาไป
โลกนี้อนิจจังมีแต่ทางไม่เที่ยง เกิดเท่าไรตายเกลี้ยงให้จำไว้
และเกิดเท่าไรมันตายเกลี้ยง ถ้าใครหมดกะเบียงต้องร่วงลงอบาย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 6/16 นายพัก กัณฑสังข์)

หรือ

โลกนี้อนิจจังไม่มีทางแน่ หนุ่มตายก่อนแก่ก็เยอะไป
หนุ่มยังตายก่อนแก่ เด็กตายท้องแม่ก็เยอะไป
อนิจจังหนทางไม่เที่ยง เราจะเลี่ยงหลบไปไม่ได้
ไม่ว่าลูกรักหรือเมียรัก และถึงคราวต้องจากและกันไป

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 6/17 นายพัก กัณฑสังข์)

หรือ

เมื่อยามเราเกิดแก้ผ้ามา ยามกลับแก้ผ้าและเก่าไป
อีกทั้งเงินทองข้าวของการค้า ติดตัวน้องยาไปเสียเมื่อไร
มีแต่เวรกรรมทำทุน มีแต่บาปและบุญที่ตามไป
และบุญกะบาปจะตามคาบแม่คุณ กุศลผลบุญหมั่นสร้างไว้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 6/16 นายพัก กัณหสังข์)

หลักไตรลักษณ์ที่ปรากฏในบทเพลงพวงมาลัยดังที่ยกตัวอย่างมา นอกจากจะทำให้ผู้ฟังเข้าใจถึงธรรมชาติของชีวิตที่เกิดมาแล้ว ยังเตือนไม่ให้ประมาทในชีวิตและชี้แนะให้หมั่นสร้างกุศล ซึ่งช่วยให้ผู้ฟังรู้จักเสียสละ ไม่โลภมาก

<u>การกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ</u> เช่น

ลูกสิ้นพ่อเหมือนยังถ่อหัก ลูกเอ๋ยลูกรักให้จำไว้
แต่ลูกทุกคนที่เขาเลี้ยงมา ก็บรรพชาเกิดเป็นผู้ชาย
เขาบรรพชาแทนค่าน้ำนม คิดแล้วมันสมและน้ำใจ
น้ำนมแต่ละหยดที่รดหัวมา แทนบิดามารดาเสียจนได้
อีกทั้งพ่อแม่ก็เลี้ยงมามาก มันช่างสมรักและสมใคร่
แต่ลูกทุกคนคงไม่จนยาก แม่คงไม่ลำบากคงสบาย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 6/31 นายพัก กัณหสังข์)

เนื้อหาของบทกลอนที่ยกมาข้างต้น เป็นการกล่าวสรรเสริญลูกที่มีความกตัญญูรู้คุณบิดามารดาด้วยการบวชแทนคุณและเลี้ยงดูมารดาเมื่อสิ้นพ่อ เป็นการส่งเสริมพฤติกรรมให้ลูกปฏิบัติต่อบิดามารดา นอกจากนี้ยังได้กล่าวติเตียนลูกที่อกตัญญูและฆ่าผู้มีพระคุณไว้ว่า แม้จะทำบุญหรือ

ก่อสร้างอะไรเพื่อไถ่บาปก็ไม่สามารถล้างบาปนั้นได้ ดังตัวอย่าง

พระปฐมเจดีย์นี้ก็มีมานาน ตั้งแต่พระยาพานท่านได้สร้างไว้
พระยาพานฆ่าพ่อกรรมก่อมานาน เวรกรรมมาทันจึงได้สร้างไว้
ตามยาวตามกว้างแค่ช้างร้องเกิน สูงแค่นกเขาเหินบาปนั้นไม่หาย
...
สร้างพระประธานหัวใจก็ไม่เที่ยง แทนคุณแม่เลี้ยงก็ไม่หาย
ว่าพระยาพานแล้วฆ่าแม่ เวรกรรมแท้ ๆ เขาได้ทำไว้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/117 นายขวัญเมือง สังข์ทอง)

<u>กฎวัฏสงสาร</u> เช่น

ไม่ว่าคนจนหรือคนมี แต่เมื่อมันถึงที่ก็ต้องตาย
ต้องจากของรักของชอบ มันหมดเขตหมดชอบและแม่ขวัญใจ
ตายกันเกิดกัน วัฏสงสารเป็นที่อาศัย
เราต้องเวียนว่ายตายเกิด คิดกันเถิดแม่สาวไทย
เดี๋ยวตายเดี๋ยวเกิดหวังจะเชิดชู แล้วพังเถิดแม่คู่และรักใคร่
แล้วแต่เวรกรรมทำไว้ มากน้อยเท่าไรกันเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 6/32 นายพัก กัณฑสังข์)

คำกล่าวในเนื้อหาบทกลอนที่ยกมาข้างต้น ชี้ให้เห็นถึงการเวียนว่ายตายเกิดของมนุษย์ว่า ทุกคนไม่ว่ามีหรือจนก็ต้องเวียนว่ายตายเกิดตามกรรมที่ได้ทำไว้ ซึ่งหลักธรรมต่าง ๆ เหล่านี้เป็นข้อเตือนใจให้สมาชิกในสังคมได้ลดความเอาเปรียบไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกันได้ทางหนึ่ง

นอกจากหลักปฏิบัติตามประเพณีและตามหลักธรรมคำสั่งสอนดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น แนวคิดที่ได้จากหลักธรรมคำสอนและข้อปฏิบัติตามประเพณีดังกล่าว ยังเป็นส่วนเสริมช่วยให้สังคมในท้องถิ่นเกิดความเชื่อและค่านิยมในด้านต่าง ๆ ซึ่งแสดงออกในเพลงพวงมาลัยในรูปแบบของการเลือกคู่ของชายหญิง และแสดงออกมาในรูปของการปฏิบัติตนระหว่างสามีภรรยาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

4.3 <u>ชี้แนะในการเลือกคู่ของชายหญิง</u>

รัชนีกร เศรษโฐ (2532 : 19) ได้กล่าวถึง โครงสร้างของสังคมชนบทไว้ว่า เป็นสังคมที่มีการรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่น สมาชิกของสังคมทำหน้าที่สอดคล้องกันอย่างต่อเนื่องและราบรื่น โดยมีระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติ มีการนับถืออาวุโส มีการเห็นอกเห็นใจกัน และมีค่านิยมในเรื่องคุณงามความดีทางศาสนาเป็นตัวควบคุมความประพฤติทางสังคมของคนชนบท และสังคมไทยในอดีตสภาพของหญิงไทยจะต่ำต้อยกว่าชาย เนื่องจากได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมจากอินเดียและจีนในแง่ที่ให้ความสำคัญแก่ชายมากกว่าหญิง และหญิงไทยจะถูกคาดหมายว่าขณะที่ยังเป็นสาวจะต้องหวงแหนพรหมจารีเพื่อมอบให้แก่สามีในอนาคต และไม่ค่อยมีอิสระในเรื่องชีวิตส่วนตัวรวมทั้งการเลือกคู่ครองที่พ่อแม่ฝ่ายชายและหญิงจะเป็นผู้หาให้ และจะหย่าร้างกับสามีไม่ได้เพราะสังคมไม่ยอมรับ และเนื่องจากการศึกษาของคนไทยในอดีตที่หญิงกับชายมีความแตกต่างกัน สิ่งเหล่านี้ได้รับการหล่อหลอมในสังคมชนบทมาช้านานและมีลักษณะเฉพาะของตนในแต่ละถิ่น จากการศึกษาบทกลอนเพลงพวงมาลัยที่กล่าวถึงการปฏิบัติตนของชายหญิงที่ช่วยในการหล่อหลอมให้สมาชิกในสังคมได้ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนและค่านิยมของสังคม พอสรุปได้ดังนี้

4.3.1 <u>ค่านิยมในการเลือกคู่ของหญิง</u> แม้ผู้ชายจะเป็นเพศที่ได้รับการยกย่องมากกว่าเพศหญิงในสังคมในอดีต แต่การที่จะเป็นผู้ที่ได้รับการยกย่อง ว่าเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และเป็นหัวหน้าครอบครัวได้นั้น ผู้ชายในทัศนของหญิงต้องมีลักษณะดังนี้

4.3.1.1 <u>เป็นผู้ที่มีความรู้</u> เนื่องจากผู้ชายเป็นเพศที่จะต้องเป็นผู้นำเป็นหัวหน้าครอบครัว ในสมัยก่อนคนที่มีความรู้อ่านออกเขียนได้ จะต้องเป็นคนที่เคยบวชเคยเรียนมาแล้ว ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญของชีวิตลูกผู้ชาย การที่สังคมนิยมในการที่ให้ผู้ชายต้องมี

ความรู้นี้ นอกจากจะเป็นการเตรียมตัวในการเป็นหัวหน้าครอบครัวแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมให้ปฏิบัติตามประเพณีของสังคม คือ การบวช และเป็นการสอนให้ตอบแทนบุญคุณของมารดาบิดาอีกทางหนึ่งด้วย ดังจะเห็นได้จากจากบทกลอนเพลงพวงมาลัยที่ฝ่ายหญิงถามฝ่ายชายว่าได้บวชเรียนมาแล้วหรือยัง หรือบทถามความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับศาสนา และบทอื่น ๆ ที่นอกจากจะให้ความรู้แล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงความฉลาดความมีไหวพริบของผู้ชาย และเนื่องจากผู้หญิงไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือ จึงนิยมคนที่มีความรู้เพื่อมาเป็นผู้นำของตน ดังตัวอย่าง

น้องเป็นสัตรีอยากจะมีภูมิรู้ อยากจะยกกระทู้ขึ้นมากล่าวไข
น้องเป็นกันแล้วเอ้ยผู้หญิง อยากจะรู้ความจริงในวินัย
น้องเป็นสัตรีไม่เคยบวชเคยเรียนไม่-เคยเขียนเคยอ่าน ไม่ได้อบรมอาจารย์มาแต่ไหน
น้องอยากจะรู้กันละเอียเรื่องบุญและ-เรื่องบาป น้องก็ยังไม่ทราบอะไร

หรือ

น้องเป็นสัตรีอยากจะมีความรู้ จะหาผัวทำครูกันเอาไว้
ถามว่าไม้ในป่ามีนานาชนิด มันจะถูกหรือผิดให้พี่แก้ไข
ว่าไม้อะไรแล้วที่อยู่ในป่า ไม้อะไรเป็นพญาไม้ใหญ่

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/72 นางประเทือง ทวีศรี)

4.3.1.2 <u>เป็นคนดีขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ</u> เป็นคนดี คือ ไม่ดื่มเหล้า ไม่ติดยาเสพติด ไม่เล่นการพนัน ไม่หลงใหลในอบายมุขนั่นเอง นอกจากนี้ยังต้องเป็นคนขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพด้วย และไม่เป็นนักเลง ต้องหากินสุจริต เพราะผู้ชายไทยมักชอบประพฤติตนเป็นนักเลง มีลูกน้องมากมาย ใช้เวลาว่างด้วยการเล่นการพนันและเสพของมึนเมา ทำให้ลูกเมียเดือดร้อน ดังตัวอย่าง

เรื่องคนดีมันก็มีน้อย ว่าคนชั่วเป็นร้อยกันหนาชาย

...

ว่าไอ้เรื่องลูกผัวน้องก็อยากจะมี แต่ยังหาคนดีกันยังไม่ได้
มีแต่กินเหล้าเมากัญชา น้องไม่ปรารถนาอยากจะได้
พอตกเย็น ๆ ก็แต่งตัวกันรีบ เข้าแต่วงไฮรีเล่นกันแต่ไพ่
กลัวจะทำกินเลี้ยงกันไม่ไหว แล้วน้องก็อายคนเขาเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/20 นางประเทือง ทวีศรี)

หรือ

ว่าชาติผู้ชายเดี๋ยวนี้หาดีกันยาก กลัวจะลำบากนะพี่ชาย
กลัวจะเป็นหม้ายต่อไปภายหน้า ชาวบ้านจะนินทาน้องนี้ได้
กลัวลูกจะร้องกลัวพี่น้องจะว่า ชาวบ้านจะนินทาจะเอาหน้าไว้ไหน
ก็ไปมีผัวคนเก่งนักเลงต่างบ้าน กลัวจะล้างจะผลาญน้องฉิบหาย
น้องกลัวจะตรอมใจตาย ก็เมื่อตอนเราได้กันเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/22 นางประเทือง ทวีศรี)

หรือ

พี่เป็นคนดีแล้วไม่ใช่คนชั่ว น้องนี้ไม่ต้องกลัวเป็นคนร้าย
พี่เป็นคนทำมาหรอกว่าหากิน พี่ก็ขุดแต่ดินพันกันแต่ไร่
แต่พอถึงเดือนสี่พี่ก็พันแต่นา แต่พอถึงเดือนห้าข้าก็พันแต่ไร่
เดือนสี่เดือนห้ามันเป็นหน้าแล้ง แต่พอไผ่มันแห้งพี่ก็เผาแต่ไผ่
แต่พอถึงเดือนหกฝนตกหญ้าแตก ข้าก็เตรียมแต่แอกแล้วแต่ไถ
แต่พอจับหางไถมันต้องได้รอย จะหาผิดสักหน่อยแล้วเป็นไม่ได้
ว่ากลางคืนกลางวันข้าขยันไม่หยอก เข้ามุ้งจักตอกสานไช

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/18 นายขวัญเมือง สังข์ทอง)

4.3.1.3 <u>เป็นคนไม่เจ้าชู้และเป็นรสดี</u> แม้ว่าสังคมจะยอมรับว่าผู้ชายมีภรรยาได้หลายคน แต่การที่สังคมไม่ยอมรับการหย่าร้างเมื่อหญิงแต่งงานด้วยแล้วก็จะต้องอดทนอยู่กันไปและการที่หญิงไม่ต้องการอยู่ในสภาพของ "เมียน้อย" เพราะมีฐานะด้อยกว่าเมียหลวง และถูกสังคมตราหน้าว่าเป็นคนไม่ดี ดังนั้น การเลือกผู้ชายมาเป็นคู่ครองจึงต้องพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วน ดังจะเห็นได้จากเพลงพวงมาลัยสำนวนต่าง ๆ ที่เมื่อชายหญิงรู้จักกันแล้วจะถึงบทผูกรัก ฝ่ายชายจะเริ่มเกี้ยวพาราสี เพื่อให้ฝ่ายหญิงรับรัก ส่วนฝ่ายหญิงก็จะตอบบ่ายเบี่ยงต่าง ๆ นานา เพื่อดูว่าฝ่ายชายเป็นคนเช่นไร ก่อนที่จะรับรัก และจะต้องสืบถามถึงพ่อแม่เทือกเถาเหล่ากอของผู้ชายอย่างถี่ถ้วน การที่หญิงมีทัศนคติในการเลือกคู่ครองเช่นนี้ เนื่องจากหญิงเป็นฝ่ายเสียเปรียบในสังคม การเลือกคู่ครองจึงจำเป็นต้องรอบคอบที่สุด เพื่อป้องกันการผิดพลาดในชีวิตสมรส จะเห็นได้ดังตัวอย่าง

น้องอยากจะรักน้องก็ยังกลัว น้องไม่รู้ว่าผัวแล้วของใคร
เดี๋ยวเมียหลวงเขาก็พลอยเดี๋ยวเมีย- ว่าจะมาแย่งแฟนเขาทำไม
เขาก็แปร๋น
น้องจะเอาหน้าไปไว้ที่ไหน น้องก็อายเขาแล้วเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/37)

หรือ

น้องจะรักน้องก็ยังกลัว ไม่รู้ว่าลูกผัวของใคร
น้องกลัวตออยู่ใต้น้ำ ประเดี๋ยวมันจะตำเอาน้องตาย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/45 นางประเทือง ทวีศรี)

หรือ ไม่นิยมแต่งงานกับคนต่างถิ่น

ให้น้องรับร้อนผ่อนรัก น้องยังไม่รู้จักกันแล้วว่าใคร
จะเป็นเจ๊กขายผ้าเป็นพม่าขายมีด เป็นฝรั่งอังกฤษมาหรืออย่างไง

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/19 นางประเทือง ทวีศรี)

หรือ

ทำเนียมคบคนเขายังดูหน้า ว่าธรรมเนียมซื้อผ้าต้องดูลาย
ผ้าลางผืนก็ใหม่ผ้าลางผืนก็เก่า กลัวจะคลุกน้ำข้าวมาหลอกขาย
ถ้าแม้นไปขาดกันเสียกลางผืน แล้วน้องรักจะคืนกับใคร
ว่าเปรียบเหมือนน้องเอ๋ยว่าซื้อผ้าแล้วเรือเร่ จะไปหาทำเลกันที่ไหน

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/19 นางประเทือง ทวีศรี)

หรือ

"น้องต้องสืบดูลำน้องต้องคลำดูหน่อ ต้องสืบสาวเหล่ากอของพี่ชาย"

ถ้าทราบว่าผู้ชายที่มาติดพันขอความรักอยู่นั้นเป็นคนที่เคยแต่งงานมาแล้ว ถึงแม้จะอย่าร้างทิ้งกว้างกันไปแล้วก็ตาม หญิงก็จะไม่รับรักด้วย เพราะมีทัศนคติที่ว่าอาจเป็นคนไม่ดี เพราะขนาดเมียหลวงยังทิ้งได้ นอกจากนี้ก็ถือว่าตัวเองเป็นสาวก็ควรจะแต่งงานกับชายโสดที่ไม่มีภาระจะเหมาะสมกว่า ดังตัวอย่าง

ว่าน้องเป็นสาวแล้วทั้งแท่ง แล้วจะมากินแตงกันแล้วเฉาตาย
...
อีกทั้งลูกเมียของพี่มีจริง ว่าเดี๋ยวนี้ทิ้งแล้วกันไป
อีกทั้งเมียหลวงแล้วพี่ยังทิ้งลอย จะมาเลี้ยงเมียน้อยยังไงได้
ก็ไปเป็นน้อยแล้วพลอยลำบาก นั่งน้ำตาไหลพรากแล้วร้องไห้
ว่าแก้มของน้องกันทั้งสองข้าง กลัวจะเป็นทางน้ำตาไหล
ไปนั่งร้องไห้น้ำตาเช็ดหัวเข่า คิดคิดก็เศร้าหัวใจ

4.3.1.4 <u>มีความซื่อสัตย์ต่อคู่ครอง</u> นอกจากการที่หญิงต้องการผู้ชายที่ไม่เจ้าชู้แล้ว หญิงยังต้องการให้ผู้ชายที่จะมาเป็นคู่ครองนั้นมีความซื่อสัตย์และมีรักเดียวใจเดียว ด้วยค่านิยมที่ไม่นิยมให้ผู้หญิงแต่งงานใหม่หรือค่านิยมที่จะต้องให้หญิงซื่อสัตย์ต่อสามี อันเป็นค่า

นิยมที่เป็นพื้นฐานของมนุษย์ และนอกจากนี้ยังเป็นค่านิยมที่ได้รับการปลูกฝังมาจากชาดกในพุทธศาสนา เรื่องพระเวสสันดร ซึ่งเป็นชาติสุดท้ายของพระพุทธเจ้า ซึ่งชาวบ้านได้รับการสืบทอดมาจากการเทศมหาชาติอันเป็นประเพณีที่นิยมกันในสมัยก่อน เพราะถือว่าฟังแล้วจะช่วยให้ผู้ฟังได้รับผลบุญนั้น ดังตัวอย่าง

พี่มารักแล้วน้องยา ถ้าพี่ให้สัญญาน้องได้ไหม
ว่าจะรักเดียวแล้วใจเดียว หญิงอื่นไม่เกี่ยวเข้ามาก้าวก่าย
...
ไม่เหมือนพระเวสหนอกับนางมัทรี สร้างบารมีทุกชาติไป

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 4/28 นางประเทือง ทวีศรี)

4.3.1.5 <u>จัดพิธีแต่งงานตามประเพณี</u> แม้เนื้อหาของเพลงพวงมาลัยเล่นเรื่องลักหาพาหนี เพราะถือว่าเป็นเรื่องที่สนุกและสามารถนำเรื่องราวอื่น ๆ มาแทรกได้มาก อีกประการหนึ่งจากการสอบถามพ่อเพลงแม่เพลงถึงการที่ไม่นิยมเล่นเรื่องแต่งงาน พ่อเพลงรุ่นเก่ากล่าวว่า เป็นเพราะการเล่นเรื่องแต่งงานต้องใช้ผู้มีความรู้ในเรื่องประเพณีนั้นเนื่องจากมีบทถามตอบขันหมาก การกั้นบันได และต้องมีพ่อแม่ญาติผู้ใหญ่ทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชายหลายคน การที่ต้องใช้คนมาก ประกอบกับคนที่รู้เรื่องประเพณีส่วนใหญ่มีไม่มาก ถึงมีบางคนก็ไม่สามารถนำความรู้มาร้องดันเล่นเป็นเพลงได้ ดังนั้นจึงมักไม่นิยมเล่นเรื่องแต่งงานกันนัก แม้กระนั้นก็ตามจากเนื้อหาที่ปรากฏในบทเพลง จากเพลงพวงมาลัยสำนวนต่าง ๆ ที่เป็นข้อมูลภาคสนามแสดงให้เห็นถึงค่านิยมในการแต่งงานตามประเพณีของฝ่ายหญิงและนิยมจัดงานใหญ่โต เพราะถือว่าผู้หญิงนั้นไม่สามารถบวชเพื่อทดแทนคุณของพ่อแม่ได้ และเชื่อว่าการที่ผู้หญิงจะตอบแทนคุณของพ่อแม่ได้นั้นก็คือการแต่งงานตามประเพณี แม้จะมีการพาหนีกันไปบ้างในกรณีที่บางคู่เกิดมีอุปสรรคไม่สามารถแต่งงานตามประเพณีได้ก็ไม่เป็นที่นิยมนัก ดังตัวอย่าง

พี่มารักน้องชวนพา ไม่วาสนาแล้วพี่ชาย
เรารักกันหนาเราพากันหนี ชาวบ้านว่าดีไปเมื่อไร
อีกทั้งพ่อแม่แก่ก็เลี้ยงมายาก จะกินขันหมากกันให้ได้
อีกทั้งพ่อแม่น้องก็สั่งมา ว่าไม่ให้ห่อผ้าตามชาย
น้องจะรักอย่างไง ชวนพาไม่ไปแล้วเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/27 นางประเทือง ทวีศรี)

หรือ

"ไม่ได้สินสอดช้างลากไม่ได้ขันหมากเกียนเข็น ตัวน้องจะไม่เป็นแล้วคู่ใคร"

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 7/102 นางทวี พรหมชนะ)

หรือ

ก็แม่เลี้ยงมาลำบากจริง ๆ นะพ่อยอดมิ่งว่าชื่นใจ
ไม่ได้ทองหมั้นขันหมาก ส่วนตัวน้องรักยังไม่ตัดสินใจ
...
จะให้พ่อแม่อายชาวบ้าน กันไปเลยพ่อพานดอกไม้
นึกว่าสงสารอีหนู ช่วยกันสักคู่เถิดพี่ชาย
ยังไง ๆ ก็พ่อรถมเฉลา ให้รับน้องสาวสักราย
ให้เอาขันหมากทองหมั้น มาขอตัวฉันนี่ไว้
...
ไม่ได้ผากระดานยอดแหลม ตัวน้องไม่แปล่มรักใคร
ไม่ได้ขันหมากทองหมั้น ส่วนตัวของฉันไม่ไป

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 8/49 นางตลับ พยาบาล)

คำกลอนที่ยกมาดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงค่านิยมในการแต่งงานตามประเพณีของหญิง นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าชาวบ้านในถิ่นที่อยู่นั้นมีส่วนในการควบคุมพฤติกรรมให้หญิงปฏิบัติไปตามประเพณีที่สังคมต้องการด้วย เพราะถ้าไม่แต่งงานตามประเพณีจะถูกติฉินนินทาจากชาวบ้าน นอกจากนี้การอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ก็เป็นส่วนสำคัญในการประพฤติตัวของลูกให้ประพฤติปฏิบัติตามประเพณี ดังที่แสดงออกมาในเพลงพวงมาลัยดังกล่าว

4.3.2 <u>ค่านิยมในการเลือกคู่ของชาย</u> ในขณะที่หญิงพิจารณาชายจากคุณสมบัติดังกล่าวเป็นประการสำคัญ แต่ชายจะคำนึงถึงรูปสมบัติเป็นส่วนใหญ่ และความพึงพอใจที่ตนมีต่อหญิง ดังจะเห็นได้จากบทชมความงามในด้านสรีระของหญิงในเชิงสังวาส จากการศึกษาค่านิยมที่ชายมีต่อหญิงดังนี้

4.3.2.1 <u>สตรีต้องมีรูปสมบัติ</u> สิ่งที่ชายมองหญิงประการแรก คือรูปสมบัติเป็นประการสำคัญ ดังจะเห็นได้ว่าการที่ชายมองแต่รูปสมบัติจึงก่อให้เกิดปัญหาการแตกแยกของครอบครัวขึ้นเมื่ออยู่กินด้วยกัน ดังที่ปรากฏในบทนินทาเมียเก่า ในการพิจารณารูปสมบัติของสตรีที่ปรากฏในเพลงพวงมาลัย ดังตัวอย่าง

แต่พอเหลือบเห็นหน้าสายตาให้ต้อง แม่ช่างสวยจริงน้องมาเมื่อไร
แต่พอเหลือบเห็นหน้าสายตาให้ต้อง แม่ช่างสวยจริงน้องแม่ขวัญใจ
...
แล้วพี่มาประจบแล้วยังไม่ทันรู้จัก แต่หัวใจนึกรักแล้วนึกใคร่
แต่พอเหลือบเห็นตัวนึกชอบตา แต่พอมองเห็นหน้านึกชอบใจ
ค่อยกะเยื่นกะหยับค่อยกะหยับกะเหยิบ เลยเลื่อนกะเถิบเข้าไปพูดใกล้ใกล้
เอื้อมมือไปใกล้เอื้อมไหล่ไปชิด เข้ามาพูดกันสักนิดจะได้ไหม
นึกว่ารับร้อนหรอกว่าผ่อนรัก ก็ยังไม่ทันรู้จักกันเลยว่าใด
เหลือบเห็นหน้าขวับรักจับเข้าจิต ไม่รู้เลยจะคิดเชียวหรืออย่างไง
พี่มาเจอะน้องต้องใจ ทำความอาลัยน้องเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/17-18 นายขวัญเมือง สังข์ทอง)

คำกลอนที่ยกมาเป็นการกล่าวถึงชายที่พบหญิงครั้งแรกก็พึงพอใจในความสวยงามของหญิงถึงกับรักจับใจ แสดงให้เห็นถึงค่านิยมของชายว่ามองผู้หญิงในด้านรูปสมบัติเป็นประการแรกและเป็นส่วนสำคัญในการเลือกคู่ถึงกับกินไม่ได้นอนไม่หลับ ดังตัวอย่าง

พี่มารักแท้หรอกว่าแน่จริง ได้แล้วไม่ทิ้งหรอกน้องไป
เพราะพี่รักเหลือเกินยิ่งกว่าเงินกว่าทอง ยิ่งกว่าข้าวกว่าของไอ้ที่นอกกาย
หรือว่าพระมารดาใส่ขาปั้นข้าว พี่ยังไม่รักเท่าเลยแม่พวงมาลัย
แม่กลางคืนก็ฝันกลางวันก็เพ้อ นานนานมาเจอน้องไม่เห็นใจ
พี่มานั่งก็ร้อนพี่มานอนไม่หลับ รักประเทืองมันจับเข้าในหัวใจ

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/27 นายขวัญเมือง สังข์ทอง)

4.3.2.2 <u>ค่านิยมเกี่ยวกับความบริสุทธิ์ของหญิง</u> คุณสมบัติของผู้หญิงที่ปรากฏในเนื้อหาของเพลงพวงมาลัยอีกอย่างหนึ่งก็คือการรักนวลสงวนตัว เพื่อรักษาความบริสุทธิ์เอาไว้ให้ชายที่จะมาเป็นสามีเพียงคนเดียว ดังตัวอย่าง

ให้น้องคอยนึกถึงเอ๋ยความหลัง ที่พี่ได้สั่งเอาน้องไว้
ว่าขนมสองห่อใครต่อจะตัก เอาไว้ท่าดอกรักกันให้ได้
ว่าไอ้หีบหนังให้ระวังให้มาก จะให้หนูกระชากเอาของพี่ไปได้
ให้สงวนของงามไว้ให้เจ้าของเงิน ให้ใครย่ำเสียเยินพี่รักรตาย
แม่แก้มหอมนานหาย เก็บไว้รอท่าชายเถิดเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/85 นายดอกรัก สงวนศักดิ์)

นอกจากค่านิยมเกี่ยวกับผู้หญิงดังกล่าวมาแล้วยังปรากฏคำสอนเกี่ยวกับความประพฤติของหญิงให้อยู่กับบ้านไม่เที่ยวเตร่ และทำงานบ้าน ดังตัวอย่าง

เมื่อยามจะไปพี่ชายจะสอน น้องจะหลับจะนอนให้หลับไหล
บ้านใต้เขาเฮทวีจ๊ะจะมา บ้านเหนือเขาฮาน้องจะไป
ใครมีด้ายให้หวีมีสาลีให้ปั่น ทางานอยู่กับบ้านอย่าไปไหน
ใครว่าชั่วก็ชั่งเขาว่าชังอย่าเชื่อ ถ้าน้องหลงคงเป็นเหยื่อแล้วกาไก่
ไอ้สะเดาว่าขมไม่เท่าลมเขาลวง ของหอมให้หวงเอาไว้

(เพลงพวงมาลัยสานวนที่ 7/86 นายเสน่ห์ เกิดโภคา)

นอกจากค่านิยมเกี่ยวกับหญิงและชายดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ในบทเพลงพวงมาลัยได้กล่าวถึงหลักการปฏิบัติของสามีภรรยาแทรกไว้ โดยมักแทรกไว้เป็นคาสอนหญิงชายหลังจากบทสู่ขอ แต่งงานและบทลักพาหนี ซึ่งจะสอนไว้หลังจากการส่งตัวหญิงชาย คาสอนเป็นข้อปฏิบัติทั่วไปในการอยู่ร่วมกันของสามีภรรยา เพื่อที่ว่าจะได้อยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข โดยมีหลักปฏิบัติดังนี้

4.4 <u>ชี้แนะหลักการครองเรือน</u>

หลักการครองเรือนระหว่างสามีภรรยาที่ปรากฏในบทเพลงพวงมาลัยนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการสอนฝ่ายหญิง บทที่สอนฝ่ายชายพบไม่มาก ส่วนบทที่สอนฝ่ายหญิงมีทั้งที่เป็นคาสอนโดยตรง และที่ปรากฏในรูปของการที่ผู้ชายนาเอาพฤติกรรมของเมียเก่ามาเล่าให้ฟัง ถึงสาเหตุของการหย่าร้างกัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้เห็นข้อบกพร่องของหญิงหรือสิ่งที่ควรปฏิบัติในการเป็นแม่บ้านหรือเป็นภรรยาที่ดี ดังจะแบ่งเป็นประเด็นดังนี้

4.4.1 <u>การปฏิบัติหน้าที่ของสามี</u> ด้านการปฏิบัติตัวหรือทาหน้าที่สามี ได้แก่ ต้องเป็นผู้นาครอบครัวในการประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัว ซื่อสัตย์ในภรรยา ไม่หลงในอบายมุข มีความเผื่อแผ่แก่ญาติฝ่ายหญิง รู้จักใช้จ่าย และหากินในทางสุจริต ดังตัวอย่าง

ให้เจ้าบ่าวเอนหูแล้วเข้ามาฟังเหตุ พังฉันจะเทศนาให้
ให้เจ้ารักเดียวหนอใจเดียว ว่าหญิงอื่นจะเกี่ยวเข้ามาก้าวก่าย
ให้อุตส่าห์ทำมาหากินขุดดินเผาถ่าน ให้อยู่กับบ้านจะไปไน
ว่าจะเที่ยววิ่งชิงหรือวิ่งราวออกข่าวเซ็งแซ่ จำคำพ่อแม่เขาสอนไว้
จะหากินแล้วทุจริตเดี๋ยวจะต้องติดคุก จะพลัดเมียพลัดลูกร้องไห้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/63 นางประเทือง ทวีศรี)

หรือ

ว่าเราเป็นหนุ่มหรือว่าเป็นสาว แหละดราวนี้ถึงดราวและจะเป็นผู้ใหญ่
เราเป็นผู้ชายหัวหน้าครอบครัว คิดกันดูให้ทั่วนะลูกชาย
ว่าส่วนผู้หญิงจะต้องเป็นแม่บ้าน ไอ้เรื่องการงานจะได้ใช้จ่าย
ผัวหามาได้เก็บไว้ให้ดี ข้าวของที่มีรีดวรใช้
ว่าส่วนผู้ชายก็จะใช้ให้หมด ข้าวปลาจะอดหรือว่าสิ่งไหน
สิ่งไหนไม่มีก็จะต้องไปหา หรือก็ต้องปรึกษาแล้วกันไว้
หรือเป็นคู่ที่เห็นจะเป็นเวรที่ทำ จะเป็นคู่สร้างกรรมกันไม่ได้
ต้องเป็นคู่ร่วมชาติรีในศาสนา พระพุทธองค์ท่านว่าแล้วเอาไว้
...
ไอ้สิ่งที่ถูกขอให้ลูกเขยทำ สร้างเวรสร้างกรรมนั้นมันไม่ได้
ถ้าพี่น้องรู้เห็นไปสู้เวรสู้กรรม ลูกเอ๋ยจะไปทำที่ไม่ใช่

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/65-66 นายชวัญเมือง สังข์ทอง)

4.4.2 <u>การปฏิบัติหน้าที่ของภรรยา</u> ในบทเพลงพวงมาลัยได้กล่าวถึงหน้าที่ของภรรยาไว้หลายประการ ตั้งแต่การเป็นแม่บ้านที่ดีและการต้อนรับแขก รวมทั้งการสงเคราะห์ญาติฝ่ายสามี ดังจะแยกเป็นประเด็นดังนี้

4.4.2.1 <u>ทำหน้าที่แม่บ้านไม่บกพร่อง</u> การปฏิบัติหน้าที่ของภรรยาที่ดีนั้นจะ

ต้องเป็นคนรอบคอบ สะอาด รู้จักงานบ้านงานครัว ด้วยการยกตัวอย่างภรรยาที่ทำหน้าที่บกพร่องเพื่อเป็นการชี้แนะ และการสอนโดยตรง ดังตัวอย่าง

ว่าไอ้เมียก่อน ๆ นี้พี่เคยมีจริง แต่เดี๋ยวนี้พี่ทิ้งแล้วมันไป
การบ้านก็เชือนการเรือนก็แช พูดจากตอแหลเชื่อมันไม่ได้
ดูหม้อหรือก็ดำดูชามหรือก็เปื้อน ผ้าผ่อนเต็มเรือนยังกะก้อนขี้ไถ
บอกให้ตำน้ำพริกมันก็ไม่ล้างครก เมียเก่าสกปรกเลี้ยงไว้ไม่ได้
...
ให้แกงปลาไหลมันดันใส่ปลาร้า ว่าใครเลยจะยัดห่าของมันเข้าไปได้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 10/32-34 นายบัว สังขวรรณะ)

หรือ

เมื่อยามหุงข้าวจะหันหลังให้หม้อ ไฟดับกลับก่อกันใช้ไม่ได้
ผัวใช้ให้ตำน้องเอ๋ยน้ำพริก จะตำแล้วตำอีกตำเก่าตำใหม่
สามซ้อนสี่ซ้อนไปจนหนอนพริกขึ้น ผัวจะหลับตากลืนกันเข้าไปไม่ได้
ตุ่มน้ำตุ่มท่า ดูจะให้ข้าวปลามันตกใส่
ทั้งกะปิกะปูดจะให้มันบูดมันแฉะ ให้หมั่นตบหมั่นแตะกันเข้าไว้
ถ้าผัวเขาใช้กันให้ป้อนข้าวลูก จะยัดทางจมูกกันเสียลูกตาย
ไอ้ทั้งที่หลับที่นอน ฟูกเมาะเบาะหมอนดูมันให้ผ่องใส
ทั้งกระโถนน้ำหมากเอาไว้ให้ห่างตัว จะให้เปื้อนผัวของเอ็งได้
ให้มวนหมากใส่กลีมวนบุหรี่ใส่พาน ตักน้ำมาขันมาสำรองกันเอาไว้
จุดธูปจุดเทียนขึ้นวันทา น้องขอขมาและอาภัย
เวลาจะนอนกับสามี ให้กราบเท้าสามีทีนะแม่ชื่นใจ
เขาเป็นผัวให้เขานอนข้างขวา เอ็งเป็นภรรยาจงนอนข้างซ้าย
ถ้าผัวเขาหยอกเอ็งอย่าเพิ่งหยิก เขาจะว่าจุกจิกกันแล้วกวนใจ

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/128 นายดอกรัก สงวนศักดิ์)

บทกลอนที่ยกตัวอย่างมาข้างต้น เป็นการชี้แนะในการทำหน้าที่แม่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่ของแม่บ้านดังกล่าว ได้แก่ การเป็นคนรอบคอบรู้จักปฏิบัติหน้าที่ในบ้านไม่ให้บกพร่อง เช่น เป็นคนสะอาดทั้งในครอบในครัว เสื้อผ้า อาหาร เป็นคนที่รู้จักทำอาหารให้ถูกปากสามี ต้องหมั่นดูแลของใช้ในครัว ตุ่มน้ำ ที่หลับที่นอนให้สะอาดอยู่เสมอ รู้จักดูแลเอาใจใส่ลูก ไม่ปล่อยปละละเลย เตรียมหมากบุหรี่ไว้ให้พร้อม นอกจากนี้ยังสอนให้รู้จักปฏิบัติต่อสามีเวลานอนด้วย เช่น ตักน้ำไปเตรียมเอาไว้ดื่มเวลากลางคืน กราบเท้าสามีก่อนนอน และเมื่อยามนอนต้องนอนข้างซ้ายของสามี เป็นต้น

4.4.2.2 <u>ต้องรู้จักต้อนรับแขกฝ่ายสามี</u> หน้าที่ที่สำคัญอีกอย่างของภรรยาก็คือการต้อนรับแขก ซึ่งภรรยาที่ดีนั้นเมื่อมีแขกมาบ้านต้องรู้จักต้อนรับและหุงข้าวหุงปลาเลี้ยง ดังตัวอย่าง

ถ้ามีแขกมาเรือนน้องจะเบือนหน้าบาก ให้หยิบยกเชี่ยนหมากกันออกมาให้
เขามาร้องทักรู้จักกับผัวไม่ต้องถามตัว- รีบเข้าครัวหุงข้าวกันรีดยไว
กันหรอกเจ้า

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/128 นายดอกรัก สงวนศักดิ์)

4.4.2.3 <u>ต้องสงเคราะห์ญาติฝ่ายสามี</u> คือจะต้องรู้จักญาติฝ่ายสามี และเคารพรักให้เหมือนญาติตน พร้อมทั้งให้การต้อนรับ ดังตัวอย่าง

ถ้าน้องเป็นหญิงดีจำพี่สักหน่อย รอ้ว่าแม่เนื้อกลอยจะสอนให้
ถ้าเจอแม่ผัวน้องอย่าทำปั้นปึ่ง น้องจะทำพวงหึงกันนี้ไม่ได้
ยกมือขึ้นกราบสารภาพวันทา เรียกพ่อจำแม่จำยกมือขึ้นไหว้
เจอพี่เจอน้องอย่างมองเมิน น้องอย่าทำขวยเขินน้องอย่าทำเอียงอาย
ถ้าเจอพ่อผัวน้องจะทำหน้าเหมือนผี มันไม่ใช่หญิงดีเลยแม่ชื่นใจ

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 10/123 นายบัว สังข์วรรณะ)

4.4.2.4 <u>เป็นคนสุภาพเรียบร้อย</u> ในบทเพลงพวงมาลัยได้กล่าวเกี่ยวกับมารยาทของหญิงในลักษณะ การสอนเกี่ยวกับมารยาทของหญิงว่าจะต้องเป็นคนที่สุภาพเรียบร้อย ทั้งในด้านการเดิน การนอน รู้จักเก็บทรัพย์ที่สามีหามาได้ ดังตัวอย่าง

แม่นอนกลางคืนมันเผ้าแต่กวน คอยแต่จะชวนละก็พี่ชาย
มันกะพล่ำกระพลวกมันลวก ๆ ลน ๆ มันคอยเรียงขึ้นบนพี่เลยต้องเบนหน้าบ่าย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 7/29 นายเอื้อน ติเยาว์)

หรือ

เวลาน้องนอนก่ายกอนขึ้นเกก ว่าดุกดิกรดกเดกเลี้ยงไว้ไม่ได้
จะทำยังไงกันเล่าแม่ทูนหัว ว่าคนหนองบัวนี้ไม่ชอบใจ
แล้วเวลาเดินเรือนแม่กระเทือนไปทั้งหลัง เสาเรือนนี้จะพังเลี้ยงไว้ไม่ได้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 10/36 นายบัว สังข์วรรณะ)

หรือ

มีแต่ผู้หยังและกระชังก้นรั่ว แม่ย่างม้าเหาะแม่เราะขอบรั้วจะให้พี่-
เป็นผัวด้วยอย่างไง

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/62 นายดอกรัก สงวนศักดิ์)

จากตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงบทบาทของเพลงพวงมาลัย ว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้ความรู้และชี้แนะในการปฏิบัติตัวของสมาชิกในสังคม เพื่อให้ประพฤติปฏิบัติตามแบบแผนของประเพณี ค่านิยม โดยการเน้นให้ปฏิบัติตามประเพณี ชี้แนะหลักในการดำเนินชีวิต การเลือกคู่ หลักการครองเรือน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้สอดแทรกเข้าไปในจิตสำนึกของผู้ฟังอย่างอัตโนมัติ เพลงพวงมาลัยจึงเป็นส่วนหนึ่งที่มีบทบาทในด้านควบคุมสังคม

5. <u>บทบาทด้านแสดงความในใจ</u>

ศาสนาย่อมมีอิทธิพลอย่างยิ่งในการกำหนดความเชื่อในสังคมไทย เพราะศาสนามีกำเนิดมาจากความเชื่อของคนในสังคม ความเชื่ออันเนื่องมาจากศาสนาย่อมมีผลไปถึงประเพณีพิธีกรรมต่าง ๆ และเป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตของคนในสังคม เนื่องจากประชาชนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ดังนั้นพระพุทธศาสนาจึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดพิธีกรรมและวิถีชีวิตของประชาชนในสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ความเชื่อดั้งเดิมที่สืบทอดมาจากสังคมบรรพกาล อันเนื่องมาจากปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า แผ่นดินไหว ทำให้มนุษย์เอาใจธรรมชาติโดยการกราบไหว้บูชา จึงเกิดลัทธินับถือผีหรือด้านไสยศาสตร์ฝังรากอยู่ในจิตใจ เมื่อพระพุทธศาสนาเข้ามาการเผยแพร่พระพุทธศาสนาไม่ปิดกั้นความเชื่อดั้งเดิมที่มีอยู่ ความเชื่อพื้นบ้านจึงยังคงอยู่คู่กับความเชื่อทางพุทธศาสนา และอยู่ในรูปธรรมที่ผสมผสานกันอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะพระพุทธศาสนาในระดับชาวบ้านจนมีคำกล่าวว่า "พุทธกับพราหมณ์ (ไสยศาสตร์) เป็นเรื่องที่แยกกันไม่ออก" (สุกัญญา สุจฉายา. 2525 : 99-100) ศาสนาพุทธได้เข้ามามีอิทธิพลกำหนดความคิดความรู้สึก ว่าความต้องการทางเพศเป็นเรื่องของตัณหาที่ทำให้เกิดทุกข์ถ้าไม่สามารถดับตัณหาก็ไม่สามารถบรรลุนิพพานอันเป็นธรรมที่สูงสุดได้ ทัศนคติดังกล่าวนี้มีส่วนกำหนดจารีตประเพณี (Mores) และค่านิยมทางเพศในสังคมไทย

ในสังคมไทยถือว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ต้องปกปิด ไม่เปิดเผยโดยเฉพาะการร่วมเพศ สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องน่าอับอายไม่ควรให้เด็กรับรู้ ดังนั้นครอบครัวไทยจึงไม่นิยมให้ความรู้เรื่องเพศแก่เด็ก ถ้าเด็กคนใดแสดงความต้องการทางเพศออกมาก็จะถูกลงโทษ (สนิท สมัครการ. 2519 : 28) นอกจากนี้การที่ประเทศต่าง ๆ ในแหลมอินโดจีนได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมจากประเทศอินเดียและจีนในแง่ที่ให้ความสำคัญแก่ชายมากกว่าหญิง หญิงไทยจะถูกคาดหมายว่าขณะที่ยังเป็นสาวต้องหวงแหนพรหมจารีเพื่อมอบให้แก่สามีในอนาคต ถูกเข้มงวดกวดขันในเรื่องความเป็นอยู่ไม่ค่อยมีอิสระนักในเรื่องชีวิตส่วนตัว และการเลือกคู่ครองก็ไม่มีสิทธิของตน เมื่อมีสามีจะหย่าร้างไม่ได้เพราะสังคมไทยไม่ยอมรับหญิงที่หย่าขาดจากสามี (รัชนีกร เศรษโฐ. 2532 : 102-103) จากสภาพสังคมที่ชายมีสถานะสูงกว่าหญิงในทุกด้านนี่เอง ชายได้กำหนดประเพณีค่านิยมผ่านทางกฎหมายและวรรณกรรมคำสอนต่าง ๆ ในเรื่อง

เพศ คำสอนเหล่านี้จึงเป็นกรอบให้หญิงติดแน่นอยู่กับขนบธรรมเนียมประเพณีมาช้านาน ดังจะเห็นได้จากสรุปผลการวิจัยของ พัชรี อัยราวงศ์ (2521 : 108-110) ที่วิจัยสุภาษิตสอนหญิงคำกลอน ซึ่งเป็นวรรณกรรมคำสอนที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อชาวบ้านภาคกลางโดยทั่วไปว่าคตินิยมที่มีต่อสตรีไทย ได้แก่ เป็นผู้ประมาณตนทั้งร่างกายและจิตใจ งดงามทั้งกิริยาวาจา รักนวลสงวนตัว เป็นลูกที่ดีอยู่ในโอวาทของพ่อแม่ เป็นภรรยาที่ดีของสามีและทำหน้าที่ปรนนิบัติได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง ซึ่งมีผลทำให้หญิงไทยไม่มีอิสรภาพในการมีชีวิตอยู่ตามลำพัง ไม่มีสิทธิเป็นเจ้าของตนเอง และไม่มีสิทธิจะแสดงความรู้สึกในใจของตนให้ฝ่ายชายทราบ ถ้าฝ่าฝืนจะถูกหาว่าไร้ยางอาย

จากเหตุผลดังกล่าว และจากคตินิยมที่ให้หญิงรักนวลสงวนตัว ทำให้มีการกีดกันหญิงจากชาย หญิงจะพบชายได้เฉพาะเวลามีงานเทศกาลต่าง ๆ ซึ่งมีวัดเป็นศูนย์รวมของหมู่บ้าน ถึงแม้จะมีการพบปะกัน ฝ่ายชายก็ไม่สามารถถูกเนื้อต้องตัวหญิงได้ จะมีการยกเว้นบ้างในงานเทศกาล เช่น ตรุษสงกรานต์ ซึ่งมีการละเล่นต่าง ๆ ที่ชายสามารถถูกตัวหญิงได้ แต่จะต้องอยู่ในสายตาผู้ใหญ่ตลอดเวลา เมื่อหญิงต้องตาชายใดก็ไม่สามารถสารภาพรักต่อชายได้ นอกจากนี้การแสดงออกทางความรักในที่สาธารณะเป็นเรื่องต้องห้ามในสังคมแม้จะแต่งงานกันแล้วก็ตาม เพราะคนไทยไม่นิยมการแสดงออกทางเพศอย่างโจ่งแจ้ง

หากจะถือตามแนวคิดของฟรอยด์ที่ว่า พลังทางเพศเป็นพลังผลักดันที่สำคัญแล้วเราอาจนำแนวคิดนี้มาอธิบายหรือวิเคราะห์สังคมไทยได้ว่า เป็นสังคมที่เคร่งครัดในเรื่องเพศโดยเฉพาะการแสดงออกของสัญชาตญาณในทางเพศ ทำให้เกิดการเก็บกด (repression) อันมีผลต่อบุคลิกภาพของคนไทย คือ ทำให้เป็นคนขี้อาย ไม่กล้าแสดงออก เก็บความรู้สึกเก่งเมื่อเก็บกดไว้มาก ๆ ย่อมก่อให้เกิดปฏิกิริยาเพื่อหาทางออกเพื่อลดความเครียดลง การหาทางออกนี้อาจละเมิดกรอบของสังคมโดยไม่ถูกการลงโทษ เช่น ในสังคมไทยจะมีการยกเว้นให้หญิงชายสามารถถูกเนื้อต้องตัวกันได้ยามเทศกาลตรุษสงกรานต์ แต่จะต้องอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ หรือการเล่าเรื่องหยาบในนิทาน การพูดหยาบในมหรสพบางประเภท เช่น ละครนอก การเล่นปริศนาคำทาย และเพลงพื้นบ้าน เป็นต้น

จากการศึกษาวิจัยของ สุกัญญา สุจฉายา (2525) เกี่ยวกับเรื่องเพศในเพลงปฏิพากย์ภาคกลาง พบว่า เพลงปฏิพากย์เป็นปฏิกิริยาโต้ตอบกรอบประเพณีทางเพศของ

สังคมไทยอันเนื่องมาจากประเพณี ค่านิยม และเกิดมาจากภาวะเศรษฐกิจและสังคม จะเห็นได้จากการระบายออกมาในคำพูดเรื่องเพศ และพูดถึงปัญหาการหาเช้ากินค่ำ ตลอดจนความรู้สึกแบ่งแยกต่อชนชั้นที่เหนือกว่าตน ดังปรากฏว่าเนื้อหาเพลงปฏิพากย์จะมีโครงเรื่องไปในเชิงสังวาสเป็นเรื่องของการเกี้ยวพาราสีจูงใจในทางสืบพันธุ์ เพื่อละเมิดข้อห้ามการพูดจาไม่สุภาพ ละเมิดค่านิยมเรื่องระบบอาวุโส ละเมิดข้อห้ามเรื่องพรหมจรรย์ ละเมิดค่านิยมทางศาสนาและละเมิดบทบาททางสังคมของผู้หญิง เพลงปฏิพากย์ของไทยจึงเป็นรูปแบบหนึ่งของการระบายความรู้สึกภายในที่ซ่อนไว้ในรูปของเรื่องเพศและรูปของความขบขัน เพื่อเป็นการละเมิดกฎเกณฑ์ของสังคมได้โดยไม่ถูกการลงโทษ ซึ่งเป็นการทำหน้าที่ของเพลงพื้นบ้านเพื่อช่วยควบคุมสังคมในลักษณะการแสดงออกในด้านตรงกันข้ามกับระเบียบแบบแผน ค่านิยมประเพณีที่สังคมกำหนดขึ้นมาในรูปของภาษา

เพลงพวงมาลัยก็เช่นเดียวกัน เป็นเพลงปฏิพากย์หรือเพลงร้องโต้ตอบระหว่างชายหญิง ซึ่งมีโครงเรื่องไปในเชิงสังวาส เป็นเรื่องของการเกี้ยวพาราสี การเล่นเพลงพวงมาลัยจึงเป็นรูปแบบหนึ่งของการระบายความในใจของสมาชิกในสังคมที่ถูกเก็บซ่อนไว้ จากค่านิยมประเพณี ความเชื่อทั้งที่เป็นความเชื่อดั้งเดิม และความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนา ดังจะเห็นได้ว่าในถิ่นที่เก็บข้อมูลภาคสนามนี้ เป็นแบบสังคมดั้งเดิมที่ยึดมั่นในระเบียบแบบแผนของประเพณี จากการที่ผู้วิจัยเป็นคนถิ่นนี้ ได้เห็นถึงความเคร่งครัดในประเพณี ค่านิยม เช่น ค่านิยมไม่นิยมให้หญิงชายแต่งงานกับคนต่างบ้านถ้าไม่รู้จักคุ้นเคยกัน ค่านิยมในการให้ความสำคัญทางเพศของชายหญิง ที่ชายจะมีสถานเหนือกว่าทุกประการ ส่วนหญิงจะมีหน้าที่ต้องรับภาระทุกอย่างตั้งแต่วัยเด็ก ค่านิยมในการประพฤติปฏิบัติตามประเพณีอย่างเคร่งครัด เช่น การแต่งงานตามประเพณี การบวชก่อนแต่งงาน และค่านิยมให้หญิงรักนวลสงวนตัว เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จึงเป็นแรงกดดันอย่างหนึ่งที่แสดงออกมาในเพลงพวงมาลัย จากการศึกษาบทเพลงมาลัย พบว่าเนื้อหาของเพลงมีลักษณะการแสดงความรู้สึกในใจ ดังนี้

5.1 <u>การแสดงความรู้สึกในใจ</u>

การที่สังคมไทยเข้มงวดหรือเคร่งครัดในเรื่องเพศและสอนให้หญิงรักนวลสงวนตัว ไม่เปิดโอกาสให้หญิงชายได้ระบายความรู้สึกของตนได้อย่างอิสระ เมื่อหญิงชายพบกัน รู้จักกัน

แต่ไม่มีโอกาสพูดคุยแสดงความรู้สึกในใจที่มีต่อกันออกมา ดังนั้นการเล่นเพลงพวงมาลัยในโอกาสต่าง ๆ จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยเป็นสื่อให้ชายหญิงแสดงความรู้สึกของตนที่มีต่อกันออกมา ดังจะเห็นได้จากเนื้อหาของเพลงที่แสดงออกไปในเชิงสังวาสหรือเกี้ยวพาราสีกันระหว่างหนุ่มสาวตั้งแต่เริ่มเล่นจนจบ เช่นเมื่อเริ่มเล่นเพลงพวงมาลัยจะเป็นการทักทายทำความรู้จักกันแล้วฝ่ายชายก็แสดงถึงความรู้สึกในใจของตนออกมา ดังตัวอย่าง

หรือได้จากสเถหรือได้เยสถาน	หรือก็ได้จากบ้านเชียวหรือรางหวาย
จะพูดสักคำหรือจะถามสักหน่อย	แม่ประเทืองแล้วจะน้อยแล้วน้ำใจ
เพราะเขาเล่ากันแต่ชื่อเพราะเขาก็-ลือกันมา	แม่ประเทืองสวยกว่าแล้วใคใค
พี่ได้ติดต้อยหรือว่าห้อยตาม	แม่ประเทืองคนงามเขามาอยู่ไกล
...	
แต่พอเหลือบเห็นหน้าสายตาให้ต้อง	แม่ช่างสวยจริงน้องมาเมื่อไร
...	
ก็เล่าไม่ออกเลยบอกไม่อัก	ไอ้ที่จริงมันรักอยู่แต่ในใจ
ใคร่จะพูดก็คร้ามลองถามก็เกรง	จึงได้ผูกมาเป็นเพลงพวงมาลัย
ครั้นจะบอกว่ารักกลัวกระดากกระเดื่อง	กลัวแม่คุณจะเคืองเอาพี่ชาย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/17)

เนื้อหาของเพลงพวงมาลัยที่ยกมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าผู้เล่นใช้เพลงเป็นสื่อในการแสดงความรู้สึกและซักถามกันเหมือนกับการพูดคุยกันธรรมดา แต่ในเมื่อการพูดคุยแบบธรรมดาไม่สามารถทำได้ เพลงพวงมาลัยจึงเป็นสื่อในการแสดงความในใจของผู้เล่นซึ่งมักเป็นหนุ่มสาวออกมาในเพลง นอกจากนี้จากการซักถามประวัติหรือถามถึงการเล่นเพลงพวงมาลัยในอดีต พบว่าพ่อเพลงแม่เพลงหลายคู่แต่งงานกันเพราะเล่นเพลงพวงมาลัย และอีกหลายคนมีภรรยาเพราะการเล่นเพลงพวงมาลัย เช่น นายหนัด อ่อนนุ่ม กับ นางผิว อ่อนนุ่ม ซึ่งเป็น

พ่อเพลงแม่เพลงแล้วมาพบกัน คุยกันในเพลงจนได้แต่งงานกันเป็นต้น และจากการเล่าถึงการเล่นเพลง พ่อเพลงคนหนึ่งเล่าว่า หน้าตรุษสงกรานต์บางปีถ้าตรุษกับสงกรานต์ติดต่อกันก็จะมีการเล่นกันเป็นเดือน การเล่นในสมัยก่อนนั้นจะมีผู้ใหญ่มาคอยเฝ้าดูอยู่ บางครั้งพบว่าถ้าพบพ่อเพลงที่ร้องดีนเก่ง ๆ พ่อแม่ฝ่ายหญิงเห็นท่าไม่น่าไว้ใจ พอเล่นเพลงพวงมาลัยถึงตอนชวนพาเลยต้องรีบชวนลูกสาวกลับบ้าน เพราะเกรงว่าลูกสาวจะพาไปกับฝ่ายชายจริง ๆ นี่แสดงให้เห็นว่าหนุ่มสาวใช้เพลงเป็นสื่อ เพื่อแสดงความรู้สึกที่มีต่อกันด้วย

ขนบในการเล่น เมื่อจะเลิกเล่นก็จะมีการลากัน ทั้งการลาผู้เล่นเพลงด้วยกันและลาผู้ฟังอันแสดงให้เห็นถึงความผูกพันของผู้เล่น ในความอาลัยรักต่อกัน ดังตัวอย่าง

ว่าจะต้องลาแล้วแม่แก้วตา ไม่มีวาสนาเห็นจะอยู่ไม่ได้

...

เพราะเวรกรรมของเรามันข้ามเขาสองลูก แทบจะกลับไม่ถูกแล้วโรกช้าย
แสงอาทิตย์กะชันไก่ก็ขันกะโชก แสงทองส่องโลกลงไปไร ๆ
มันดึกกะดัดผูงสัตว์นอนเงียบ น้ำค้างเย็นเฉียบเห็นจะต้องกลับไป
คิดถึงแม่สาวแก้มใส ข้าไม่อยากจะไปเลยเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/116)

หรือ

"น้ำตาไหลตกลงไปเต็มตัก นึกถึงคู่รักพ่อร่ำพิไร"

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/119)

หรือ

แทบสลบลงล้มแทบจะล้มทั้งยืน คิดแล้วมันก็ตื้นแล้วหัวใจ
แต่พอมองดูหน้าน้ำตาไหลนอง แม่ประเทืองตัวน้องจะกลับกันเมื่อไร
รู้ว่าน้องจะกลับแทบจะดับดวงจิต นั่งคิดนอนคิดถึงแม่พวงมาลัย

เอ่ยปากว่าจะลาน้ำตาไหลพรู อยากจะให้แม่อยู่เป็นขวัญใจ
ต้องจำใจจากจรลาก่อนคนดี วันหน้าถ้ามีเราคงพบกันใหม่
เหลียวหน้ามาสั่งเหลียวหลังมามอง ต้องจำใจจากน้องพี่หัวใจแทบวาย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/79)

จากเนื้อหาของเพลงพวงมาลัยแสดงให้เห็นว่า ชาวบ้านใช้เพลงเป็นสื่อระบายความรู้สึกในใจที่มีต่อกันออกมาในเพลงโดยเฉพาะหนุ่มสาว การระบายความรู้สึกในใจนี้ไม่ได้หมายถึงแต่เฉพาะตัวผู้เล่นเท่านั้น แต่เป็นเสมือนตัวแทนของหนุ่มสาวที่มีความรู้สึกในใจเช่นเดียวกันได้ระบายความรู้สึกของตนออกมา โดยผ่านสื่อคือผู้เล่นเพลง ดังจะเห็นได้ว่าเมื่อมีงานหรือเทศกาลต่าง ๆ พ่อเพลงแม่เพลงและหนุ่มสาวต่างก็มาที่งาน เมื่อมาพบกันเข้าก็มีการเล่นเพลงขึ้นจึงทำให้เกิดประเพณีเล่นเพลงพวงมาลัยในโอกาสต่าง ๆ ในถิ่นนี้ เช่น ประเพณีการลงแขกเกี่ยวข้าว การบวช การแต่งงาน เทศมหาชาติ ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า ฯลฯ เป็นต้น

5.2 <u>การละเมิดข้อห้ามที่ให้หญิงรักนวลสงวนตัว</u> การที่ประเพณีไทยสอนหญิงรักนวลสงวนตัว ผู้ชายจะมาล่วงเกินแตะต้องร่างกายไม่ได้ นอกจากการเล่นในเทศกาลสงกรานต์ซึ่งก็ต้องอยู่ในความดูแลของผู้ใหญ่แต่การร้องเพลงพวงมาลัยในโอกาสต่าง ๆ ปรากฏว่าชายสามารถแสดงความรู้สึกในใจได้ และบางครั้งสามารถจับส่วนต่าง ๆ ของหญิงได้ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ นายดอกรัก สงวนศักดิ์ ถึงการเล่นเพลงพวงมาลัยสมัยก่อนกล่าวว่า สมัยก่อนแม้แต่การเล่นเพลงพวงมาลัยก็ไม่สามารถพูดจาล่วงเกินหญิงได้ เพราะจะมีผู้ใหญ่คอยปรามอยู่ หรือถ้าหากห้ามไม่ฟังก็จะให้เลิกเล่นไปเลย ดังนั้น การเล่นเพลงพวงมาลัยจึงไม่นิยมร้องในลักษณะพูดจาล่วงเกินหญิงมากนัก เมื่อมีการเล่นเพลงฉ่อยเพลงอีกแซวซึ่งเป็นเพลงสมัยหลัง ๆ จึงมีการร้องล่วงเกินได้บ้าง เพราะถือว่าไม่หยาบเท่าเพลงทั้งสองชนิดนั้น (ดอกรัก สงวน-ศักดิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ วิบูลย์ ศรีคำจันทร์ เป็นผู้สัมภาษณ์ ณ บ้านเขาศาลา อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2534) และจากการสังเกต

ของผู้วิจัย พบว่า เนื้อหาของเพลงพวงมาลัยที่ผู้เล่นถนัดหรือนิยมเล่นเพลงฉ่อย เพลงอีแซว มักจะมีการใช้คำพูดล่วงเกินที่ค่อนข้างรุนแรงกว่า แสดงว่าการเล่นเพลงพวงมาลัยสมัยหลังได้รับอิทธิพลจากเพลงพื้นบ้านทั้งสองชนิดนี้อยู่พอสมควร และเนื่องจากการเล่นเพลงพวงมาลัยผู้เล่นมักเป็นคนต่างถิ่นจึงต้องให้เกียรติแก่กัน ดังตัวอย่าง

<u>บทเพลงพวงมาลัยของคนรุ่นก่อน</u> เช่น

ชาย. แล้วพี่มาประจบแล้วยังไม่ทันรู้จัก แต่หัวใจนึกรักแล้วนึกใคร่
แต่พอเหลือบเห็นตัวนึกชอบตา แต่พอมองเห็นหน้านึกชอบใจ
ค่อยกะเยื่อนกะหยับค่อยกะหยับกะเหยิบ เลยเลื่อนกะเถิบเข้าไปพูดใกล้ใกล้
เอื้อมมือเข้าไปใกล้เอื้อมไหล่เข้าไปชิด เข้ามาพูดกันสักนิดจะได้ไหม

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/18)

หรือ

ชาย. แม่ใส่เสื้อบางบางเห็นรังรังเรื่อเรื่อ มองเห็นหนังเห็นเนื้อแต่มันอยู่ข้างใน
หากว่าอยู่นอกผ้าพี่จะคว้ากันสักบับ ถึงจะเสียเงินย่อยยับพี่ไม่ว่าอะไร
ถึงกำนันจะไล่กวดตำรวจไล่จับ ปุลิตไล่ขับพี่ไม่น้อยใจ

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/13)

<u>บทเพลงพวงมาลัยของคนรุ่นหลัง</u> เช่น

ชาย. พี่มาเจอน้องกันแล้วของเจ้า ยังไม่เชื่อใจเราเลยแม่สาวบ้านไกล
ถ้าหากจริงแท้แน่ใจ ขอจับมือได้ไหมน้องเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 10/69)

หรือ

หญิง. มาชิมาดูหัวใจฉัน กันนะพ่อบ้านอยู่ไกล
มาชิมาจับข้อมือ ว่าสายทองไม่ถือหรอกพ่อชื่นใจ
(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 10/70)

จากบทเพลงพวงมาลัยที่ยกมาข้างต้น ตัวอย่างแรกเป็นเพลงพวงมาลัยของพ่อเพลงที่มีอายุ 70 ปีขึ้นไป จะเห็นได้ว่าการแสดงออกในเรื่องการรักนวลสงวนตัวของหญิงนั้น จะไม่ค่อยกล้ากล่าวล่วงเกิน บางครั้งใช้แต่เพียงสายตาและแสดงความรู้สึกออกมา แต่ในสองตัวอย่างหลังในบทเพลงพวงมาลัยของคนรุ่นหลัง พฤติกรรมการละเมิดเรื่องถูกต้องตัวจะมีมากกว่า กล้าแสดงออกมากกว่า เช่น ขอจับข้อมือ และเนื่องจากฝ่ายหญิงที่เล่นเป็นแม่หม้ายจึงยอมให้จับมือได้โดยไม่ถือสา ซึ่งปกติไม่พบในเนื้อหารองเพลงพวงมาลัย และเนื่องจากแม่เพลงฝ่ายหญิงเล่นเพลงฉ่อย-เพลงอีแซว ได้ด้วย การเล่นเพลงทั้งสองชนิดจนเคยชินอาจจะมีส่วนทำให้สามารถร้องเพลงในลักษณะปล่อยเนื้อปล่อยตัวให้ผู้ชายถูกเนื้อต้องตัวได้ นอกจากนี้จากการสังเกตผู้ฟังกับลูกคู่ดูไม่พอใจแม่เพลงนักในข้อที่ยอมให้ผู้ชายมาจับข้อมือได้ เพราะมีเสียงบ่นออกมาในเรื่องนี้ จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงค่านิยมในเรื่องการรักนวลสงวนตัวของผู้หญิงในเรื่องนี้มาก แม้แต่การแสดงออกในการเล่นเพลงยังมีข้อจำกัด

5.3 <u>การละเมิดค่านิยมในการแสดงออกทางเพศ</u> การที่สังคมไทยเข้มงวดในเรื่องการแสดงออกทางเพศ ทั้งหญิงและชายจะถูกจำกัดไม่ให้แสดงออกในที่สาธารณะ แม้แต่คนที่แต่งงานกันแล้วก็ตาม สังคมไทยเราก็ไม่นิยมให้ละเมิดหรือแสดงออกในเรื่องเพศอย่างโจ่งแจ้ง ดังนั้นจึงปรากฏว่า มีการละเมิดกฎของสังคมข้อนี้อยู่ในเนื้อหาของเพลงพวงมาลัยโดยแทรกขึ้นมาในช่วงจังหวะของเพลงในลักษณะสร้างความตลกขบขันในเพลง และแสดงออกมาในรูปของสัญลักษณ์ทางเพศ โดยนำสิ่งแวดล้อมมาเป็นสัญลักษณ์ได้อย่างแนบเนียน เช่น สิ่งแทนอวัยวะเพศ ได้แก่ หมาก ตะไกร นา ข้าว เต่า ไข่นก ขนม ส้มโอ ต้นมะดัน กระดองประตู ยาเส้น หีบหนัง เป็นต้น ส่วนสัญลักษณ์ทางการร่วมเพศ ได้แก่ ผ่าหมาก ขื่อสวมตั้ง เปิดประตู กินหมาก สูบยา ลอดรั้ว แหวกพง การฝัน เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่าการแสดง

ออกในหญิงและชายจะต่างกัน คือ การแสดงพฤติกรรมทางเพศของชาย ในโครงเรื่องจะพบทั่วไปส่วนหญิงจะพบเมื่อมีสามีแล้ว ดังตัวอย่าง

<u>การแสดงพฤติกรรมทางเพศของชาย</u> เช่น

พี่มานอนกระดุ้งสายมุ้งกระเด็น หลับตาฝันเห็นลืมตาก็หาย
แล้วแม่แก้มเป็นไฝทำให้เมืองฝัน ว่าทุกคืนทุกวันแล้วไม่วาย
ว่าได้กอดได้จูบได้ลูบได้คลำ ตื่นขึ้นยังจำเอาไว้ได้
แต่พอตื่นจากฝันอกสั่นใจเสีย ฝันว่านอนกะเมียแล้วคนใหม่
พอลุกขึ้นเช้าเปียกเป้ากุงเกง แก้ฝันกะเอ็งนึกนึกก็อาย
แม่แก้มเป็นไฝทำให้นอนฝัน ทำให้พี่กลับบ้านแล้วไม่ได้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/27)

หรือ

ให้กินพลูทั้งรากให้กินหมากทั้งขน หมากน้องเปลือกย่นเสี้ยนมันคงใหญ่
พี่เลยหยิบหมากขึ้นมาว่าจะผ่า พี่เห็นขาตะไกรมันอ้าพี่เอาหมากยัดดา
ตะไกรไว้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/69)

จากตัวอย่าง "หมาก" เป็นสัญลักษณ์ถึงอวัยวะเพศชาย ส่วน "ตะไกร" เป็นสัญลักษณ์แทนอวัยวะเพศหญิง

หรือ

เปิดหมวกบนหัวมุดรั้วหนามเรียว หนามมันรค้งคดเคี้ยวเข้าไม่ได้
ถอยหลังกระแซะกลัวแบะสองบาน แลเห็นวิมานสร้างใหม่ ๆ
นี่หรือบ้านแม่ทวี ว่าอยู่แค่นี้มันไม่ไกล

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 7/60)

การกล่าวถึงเรื่องเพศในเพลงพวงมาลัย จากการสอบถามพ่อเพลง แม่เพลง กล่าวว่า ที่ปรากฏเรื่องเพศในเพลงพวงมาลัยนั้นส่วนใหญ่จะเป็นพ่อเพลงแม่เพลงที่อายุต่ำกว่า 60 ปีลงมา ซึ่งเป็นช่วงที่การสื่อสารเจริญแล้ว เมื่อได้ฟังเพลงพื้นบ้านชนิดอื่น ก็จำเอามาเล่นกัน และการเล่นเรื่องสองแง่สามง่ามในเพลงพวงมาลัยที่ปรากฏอยู่ทั่วไปในโครงเรื่องนั้น ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการที่พ่อเพลงไม่สามารถตอบปัญหา หรือร้องแก้แม่เพลงได้จึงเอาเรื่องประมาว่า เพราะจะช่วยให้ได้เปรียบฝ่ายหญิง เพลงพวงมาลัยจริง ๆ ที่ผู้ร้องต้นได้เก่งนั้นจะไม่ค่อยมีประ จะมีอยู่บ้างก็แทรกเพื่อให้เรื่องสนุกเท่านั้น เนื่องจากคนที่นิยมฟังเพลงพวงมาลัยไม่ชอบให้เล่นหยาบ หรือมีประมาก ชอบฟังเนื้อหาในเรื่องมากกว่า เพราะให้ความรู้

<u>การแสดงพฤติกรรมทางเพศของหญิง</u> เช่น

ไอ้เรื่องลูกเมียแต่ก่อนมีจริงเดี๋ยวนี้- มอบให้เห็นเจ็กแมวแกเป็นเจ็กพ่อหม้าย
พี่ทิ้งไปแล้ว
...
แม่นอนกลางคืนมันเฝ้าแต่กวน ดอยแต่จะชวนละก็พี่ชาย
มันกระพล่ำกระพลวกมันลวก ๆ ลน ๆ มันดอยเรียงขึ้นบนพี่เลยต้องบ่าย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 7/29)

หรือ

เวลาน้องนอนก่ายก่อนขึ้นเกก ว่าดุกดิกรดกเดกเลี้ยงไว้ไม่ได้
จะทำยังไงกันเล่าแม่ทูนหัว ว่าคนหนองบัวนี้ไม่ชอบใจ

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 10/36)

การแสดงพฤติกรรมทางเพศของหญิงนี้จะพบในคำเล่าของฝ่ายชายในลักษณะที่นินทาภรรยาเก่าเพื่อให้ผู้หญิงที่ชอบพอใหม่ฟัง แต่พฤติกรรมนี้พบไม่มาก มีเพียงแค่สองสำนวน

5.4 <u>การละเมิดค่านิยมบวชก่อนแต่งงาน</u> การที่สังคมไทยนิยมให้ผู้ชายบวชเพื่อทดแทนคุณพ่อแม่ ซึ่งต้องบวชก่อนแต่งงานเป็นค่านิยมที่เคร่งครัดมากในถิ่นนี้ จึงพบว่าไม่ค่อยปรากฏการละเมิดข้อห้ามนี้ในชีวิตจริง แต่กลับปรากฏอยู่ในเพลงพวงมาลัยหลายสำนวน ทั้งในลักษณะอ้างทำตามองค์พระพุทธเจ้าและแสดงออกในลักษณะต้องการลบล้างความเชื่อของค่านิยมนี้ เพราะในถิ่นนี้ถือว่าผู้ชายที่บวชก่อนแต่งงานพ่อแม่จะได้ผลบุญนั้นเต็มที่ แต่ถ้าแต่งงานก่อนบวชภรรยาจะแบ่งส่วนบุญที่ควรได้รับนั้นไปส่วนหนึ่ง ดังนั้นผู้ที่แต่งงานหรือมีครอบครัวก่อนบวชจึงเป็นสิ่งที่สังคมไม่ปรารถนา ถือว่าเป็นคนไม่ดี เป็นเสนียดจัญไร การที่สังคมไม่ยอมรับเช่นนี้จึงทำให้เกิดการละเมิดข้อห้ามนี้ขึ้นในเพลงพวงมาลัย เพื่อระบายความรู้สึกและความต้องการของตนออกมา ดังตัวอย่าง

จะให้พี่บวชเรียนพากเพียรเสียก่อน จะไปห่มจีวรแล้วผ้าไตร
พี่ไม่บวชหมายใจจะเบียด น้องว่าเป็นเสนียดแล้วจังไร
พระพุทธองค์ทรงตั้ง พังเถิดน้องพังแล้วเข้าไว้
พระโพธิสัตว์ท่านตรัสรู้ ท่านก็มีคู่ก่อนบวชไป
ให้น้องคิดหน้าคิดหลัง พังได้ก็พังเอาเข้าไว้
มันไม่ต้องบวชก่อนเบียด มันไม่ใช่เสนียดและจังไร
เราจะเอาอย่างกันมา เชิญเถิดแม่หน้าและเป็นใย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 4/52)

หรือ

เห็นแม่ตำหมากยกสากแหงน และคิดแล้วมันแน่นและดวงใจ
ด้วยความสุภาพจึงก้มกราบมารดา วันนี้ลูกจะพาเมียไป
บุญคุณที่แม่เลี้ยงมา ไม่ได้สัมนาและคุณให้
และคงไม่ได้ลูกสะพายบาตร คงไม่ได้ลูกพาดและผ้าไตร

ไม่ได้นั่งสบงไม่ได้ทรงจีวร ไม่ได้ห้อยชั้นท่อนสไบ
เป็นเพราะความรักเข้ามาหนักอก ตัวสั่นงันงกเสียง่ายดาย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 4/63)

หรือ

พี่อยากจะเบียดกันเสียก่อนบวช จะได้ลูกเอาไว้สวดพระมาลัย
ดูแต่พระพุทธน้องเอ๋ยธองค์เมื่อจะ- ได้กับแม่พิมพาก่อนนะแม่ชื่นใจ
ทรงสิกขา

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/25)

5.5 <u>ละเมิดค่านิยมที่ต้องแต่งงานตามประเพณี</u> การที่ผู้ใหญ่มีบทบาทในการเลือกคู่ให้ชายหญิงจึงปลูกฝังเรื่องค่านิยมการแต่งงาน ว่าเพื่อแทนค่าน้ำนมของบิดามารดาในลูกผู้หญิง และเพื่อป้องกันคาดหานินทานั้น ในบทเพลงพวงมาลัยพบว่ามีการละเมิดค่านิยมนี้อยู่มาก ซึ่งสาเหตุของการฝ่าฝืนไม่ทำตามประเพณี เนื่องมาจากฐานะทางเศรษฐกิจของฝ่ายชายเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้จะเป็นเหตุที่สืบเนื่องมาจากการละเมิดค่านิยมต้องบวชก่อนแต่งงาน หรือในกรณีที่รักกับคนต่างถิ่นเมื่อผู้ใหญ่ไม่เห็นด้วยจึงต้องหนีตามกันไป และยังแสดงให้เห็นถึงการละเมิดค่านิยมที่ฝ่ายหญิงไม่มีสิทธิ์เลือกคู่แต่งงานเองได้ด้วย เพราะมักนิยมแต่งงานกับชายที่ผู้ใหญ่หาให้ ดังตัวอย่าง

<u>การละเมิดค่านิยมแต่งงานตามประเพณีอันเนื่องมาจากเศรษฐกิจ</u>

ตัวฉันก็จนแล้วจ้อนจุ่น กลัวจะขอแม่คุณกันแล้วไม่ได้
ว่าฝนก็แล้งนามันก็ล่ม ข้าวมันก็จมหรือว่าน้ำไป
ไม่มีเงินแล้วไปหมั้น พี่จะบอกแจ่มจันทร์แล้วไว้ให้
ว่าวัวก็หายควายก็ตายกะลี้ เงินทองไม่มีหรอกแม่ขวัญใจ

จะเอาเงินไปหมั้นเห็นจะไม่ได้แน่ เสียแล้วแม่แพรสีไพล
ถ้าพี่มีเงินแล้วไปยังกะเขา พี่จะไปขอเจ้าเมื่อไรก็ได้
ถ้าพี่มีเงินแล้วเป็นถุง จะไปหมั้นนกยูงเมื่อไรก็ได้
ไม่ต้องเอาของหมั้นไม่ต้องเอาสินสอด หรอกนะแม่ยอดละว่าหญิงไทย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 8/48)

จากเนื้อหาของเพลงพวงมาลัยที่ยกมา แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจของฝ่ายชายที่ยากจนเนื่องจาก ดินฟ้าอากาศปรวนแปรจึงทำนาไม่ได้ผลผลิต ซึ่งการแต่งงานตามประเพณีนั้นต้องใช้จ่ายมากจึงคิดพาสาวหนี เพื่อหลบกฎของสังคม และเป็นการระบายความรู้สึกอันเนื่องมาจากเศรษฐกิจด้วย

<u>การละเมิดค่านิยมแต่งงานตามประเพณี เนื่องจากความใจร้อนของชาย</u> เช่น

ถ้าพี่ไปขอมันก็จะช้า บอกแม่ขวัญตาเอาไว้
เปรียบเหมือนปลูกตาลเอาไว้ไกลตา กลัวว่าพี่ยานี้จะไม่ได้
พี่มาปลูกตาลเอาไว้ไม่เหมาะ กลัวใครเขาจะเฉาะเอาเต้าไป
รอหนุ่มน้อยนาใหม่ กลัวจะไม่ได้เสียแล้วเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 8/47)

จากบทเพลงที่ยกมาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงอารมณ์หนุ่มของลูกผู้ชาย ที่มักจะใจร้อนเมื่อรักสาวแล้วก็อยากได้เพื่อสนองความต้องการของตน ความใจเร็วนี้จึงมีผลต่อการมีครอบครัว เพราะความไม่รอบคอบ และความรับผิดชอบยังไม่พอ จะเห็นได้จากสังคมปัจจุบันที่ชายหญิงนิยมเลือกคู่กันเอง และไม่นิยมแต่งงานตามประเพณี จึงก่อให้เกิดการหย่าร้าง อันเป็นปัญหาของสังคม

<u>การละเมิดค่านิยมแต่งงานตามประเพณี อันเนื่องมาจากผู้ใหญ่ไม่ยินยอม</u> เช่น

ถึงน้องจะไกลพี่จะสู้ย่น ความรักแม่คนกันแล้วบ้านไกล
บ้านไกลไม่ว่าศรัทธาน้องนัก ใจพี่นี้รักรอ้แล้วแม่ขวัญใจ
ขอให้น้องใจจริงแล้วไม่ทิ้งไม่ขว้าง พี่จะรักนวลนางไปจนวันตาย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 10/46)

หรือ

ถ้าแม้นใจพี่จริงอย่างงั้น ส่วนตัวของฉันจะตัดสินใจ
จะลองดูใจคนดูสักครั้ง นะพ่อร้อยชั่งพี่ชาย
ถึงจะชั่วก็ทีถึงจะดีก็หน น้องจะลองคบคนบ้านไกล

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 10/63)

หรือ

ว่าอกเอ๋ยอกกู คราวนี้คงอยู่กันไม่ได้
รักพ่อรักแม่น้องก็ยอมกลัว วันนี้รักผัวเห็นถ้าต้องไป
น้องมาเห็นช้างกันแล้วเท่าหมู วันนี้คงอยู่กันไม่ได้
สองมือกอดอกยืนรสกใจเศร้า ว่ารอ้รอ๋ตัวเราทำอย่างไร
ว่าอกเอ๋ยอกเรา มาหลงรักเขาแล้วง่ายง่าย
เห็นจะอยู่ไม่ได้ เสียแล้วพ่อใจดีเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 4/55)

หรือ

เถ้าแก่บ้านพี่เดี๋ยวนี้มีถม ชาวบ้านเขาไม่นิยมแล้วจะใช้
ให้ไปพูดคู่ไหนแล้วพากันไปทุกคู่ พอชาวบ้านเขารู้ถึงไม่ใช้
ให้น้องมาพาไปก่อนแล้วถึงค่อยย้อน- จะเอาฝากระดานแดงแดงมาปลูกให้
มาแต่ง

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/128)

จากตัวอย่างกลอนข้างต้น เป็นปฏิกิริยาแสดงถึงความคับข้องใจต่างกันโดยมีสาเหตุมาจากการที่ผู้ใหญ่เลือกคู่ให้หญิงชายเอง เช่น ห้ามไม่ให้รักคนบ้านไกล ต้องแต่งงานกับคนที่พ่อแม่เลือกให้ เป็นต้น จึงเป็นต้นเหตุในการละเมิดประเพณีแต่งงาน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความต้องการเลือกคู่กันเอง ตามความพอใจของชายหญิง ซึ่งในชีวิตจริงอาจจะทำได้โดยยาก แต่สามารถทำได้ในเพลง แสดงออกได้ในเพลงเพื่อเป็นการระบายความรู้สึกที่แท้จริงออกมา อันเป็นส่วนช่วยลดความตึงเครียดในชีวิตจริงได้

5.6 <u>ละเมิดศีลห้า (การมีชู้)</u>

ปกติตามหลักธรรมคำสอนทางศาสนาโดยเฉพาะศีลห้านั้น คนไทยมักละเลยไม่ค่อยเคร่งครัดนัก ไม่ว่าจะเป็นข้อปาณาติบาต ที่ห้ามทำชีวิตมนุษย์และสัตว์ให้ตาย ข้ออทินนา ห้ามลักหรือหยิบของที่เจ้าของมิได้อนุญาต ข้อกามสุมิจฉา ห้ามประพฤติผิดผัวเมียผู้อื่น ข้อมุสา ห้ามพูดเท็จ ข้อสุราเมรัย ห้ามสิ่งมึนเมา ศีลทั้งห้าข้อนี้แม้คนไทยจะถือมาปฏิบัติแต่ก็มิได้เคร่งครัดอะไรนัก ดังจะเห็นจากคำล้อเลียนที่แสดงถึงการละเมิดศีลห้า เช่น "สุราเมกินเป็นระยะ ๆ ไม่เป็นไร" หรือ "ห้ามปาณาแต่เราเอาปลาวัด" เป็นต้น แม้ดูเหมือนคนไทยจะไม่ค่อยเคร่งครัดในศีลห้านัก แต่จะเห็นได้ว่าคนไทยไม่นิยมการมีชู้ดังจะเห็นได้ในการที่คนที่เป็นเมียน้อยถูกชาวบ้านประณามต่าง ๆ นานา แม้แต่ในบทเพลงพวงมาลัยนี้ก็กล่าวถึง แสดงให้เห็นถึงค่านิยมในการเคร่งครัดในศีลข้อ "กาเมสุมิจฉา" นี้มาก เพราะถือว่าเป็นศีลข้อที่เป็นบ่อนทำลายความสุขของชีวิตในครอบครัวโดยเฉพาะในถิ่นที่เก็บข้อมูลภาคสนามนี้ คนใดผิดสามีภรรยาผู้อื่นจะถูกสังคมรังเกียจ และไม่มีใครคบค้าด้วยแม้แต่เครือญาติ แต่มีการกล่าวถึงการละเมิดการผิดสามีภรรยาผู้อื่น แม้จะเป็นในลักษณะเพื่อแสดงความขบขันแต่

ก็แสดงให้เห็นถึงการละเมิดที่ซ่อนเร้นอยู่ ดังตัวอย่าง

แต่เดี๋ยวนี้นรกกลายเป็นนาร้าง น้องจะไปเชื่อฟังมันทำไม
บาปเอาผัวเขาหรือเมียของท่าน เขาว่าขึ้นสวรรค์มองเห็นไว ๆ
ให้แม่คุณหันหน้าเข้ามาชนกัน จะได้ไปวิมานกับพี่ชาย
แม่บัวน้อย ๆ ของพี่ลอยสาย เร็ว ๆ มาไปกันเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/75)

5.7 <u>การละเมิดบทบาททางสังคมของผู้หญิง</u>

ข้อนี้นับว่าเป็นข้อสำคัญข้อหนึ่งต่อการแสดงการตอบโต้ต่อขนบธรรมเนียมประเพณี เพราะการการที่ผู้หญิงแหวกกรอบประเพณีออกมายืนอยู่ในสถานะเดียวกับชาย เนื่องจากปกติผู้หญิงจะต้องยืนเป็นช้างเท้าหลัง แต่คนที่เป็นแม่เพลงสามารถทำในสิ่งที่ผู้หญิงทั่วไปไม่สามารถทำได้ เช่น การต่อปากต่อคำ การแสดงความรู้สึกต่าง ๆ ของตนออกมา และสามารถพูดได้เกือบทุกเรื่องเท่าที่อยากทำ ในที่นี้จะขอแบ่งเป็นประเด็นย่อย ๆ ดังนี้

5.7.1 <u>การแสดงความรู้สึกต่อชาย</u> ปกติในสังคมไทยเมื่อหญิงพึงพอใจชายจะไม่สามารถพูดแสดงความรู้สึกนั้นได้ เพราะถ้าทำเช่นนั้นจะถูกประณามว่าเป็นหญิงที่ไร้ยางอาย ไม่เป็นที่ปรารถนาของสังคม แต่จากการศึกษาเพลงพวงมาลัยพบว่ามีคำพูดที่แสดงความรู้สึกรักผู้ชายออกมา แม้ว่าผู้เล่นในชีวิตจริงจะเป็นแม่หม้าย แต่เท่าที่ศึกษามักไม่พบการใช้คำพูดลักษณะนี้ นี่แสดงให้เห็นถึงความเก็บกดที่ซ่อนลึกอยู่ภายใน และแสดงออกมาของหญิง ดังตัวอย่าง

หญิง. ฉันบุกระเบิดมาด้วยความลำบาก จะมาหาคู่รักคู่ใคร่
ฉันเที่ยวจนทั่ว ว่าฉันเองหาผัวยังไม่ได้
มันหนักหัวใจ จะทำอย่างไงดีเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 10/12)

5.7.2 <u>ละเมิดหน้าที่การเป็นแม่บ้านแม่เรือน</u> ในสังคมไทยนั้นมักอบรมให้หญิง

เป็นแม่บ้านแม่เรือน เป็นคนสุภาพเรียบร้อย เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ภรรยาที่ดีของสามีในอนาคต ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ พัชนี อัยราวงศ์ (2521 : 108-110) ในสุภาษิตคำกลอนข้อที่ว่า "เป็นภรรยาที่ดีของสามี ทำหน้าที่ปรนนิบัติได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง" ในเพลงพวงมาลัยปรากฏว่าหญิงทำหน้าที่บกพร่องเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการต้อนรับขับสู้ การทำอาหาร การเตรียมอาหารเอาไว้รอท่าสามีหลังจากเลิกงาน ความสะอาดของบ้านเรือนและเครื่องนุ่งห่ม รวมทั้งการดูแลบุตร การอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือนคอยปรนนิบัติสามี ซึ่งปรากฏในเพลงพวงมาลัยในลักษณะที่เป็นพฤติกรรมที่ผู้ชายกล่าวตำหนิ อันเป็นลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ ดังตัวอย่าง

ไอ้เมียก่อน ๆ นี้พี่เคยมีจริง แต่เดี๋ยวนี้พี่ทิ้งแล้วมันไป
การบ้านก็เชือนการเรือนก็แช พูดจากตอแหลเชื่อมันไม่ได้
ดูหม้อหรือก็ดำดูชามหรือก็เปื้อน ผ้าผ่อนเต็มเรือนยังกะก้อนขี้ไถ
บอกให้ตำน้ำพริกมันก็ไม่ล้างครก เมียเก่าสกปรกเลี้ยงไว้ไม่ได้

หรือ

"ให้แกงปลาไหลมันดันใส่ปลาร้า ว่าใครเลยจะยัดห่าของมันเข้าไปได้"

หรือ

"แล้วเวลาเดินเรือนแม่กระเทือนไปทั้งหลัง เสาเรือนนี้จะพังเลี้ยงไว้ไม่ได้"

หรือ

นี่ว่ารูปก็สวยยิ่งกว่าเขา แต่ใจน้องเจ้าไว้ใจไม่ได้
น้องไปเที่ยวเตร่หนอในเวลาเย็น ๆ มองหาไม่เห็นเลยแม่ชื่นใจ
พอตกตอนเย็นวิ่งหาคนอื่น พี่ก็ไม่ได้ชื่นกันละหัวใจ
กลับมาหิวโหยมาหาอาหาร มองหาข้าวสักจานนี่ยังไม่ได้

น้องไปเที่ยวเตร่เสเพลที่อื่น รู้ว่าแม่ขวัญยืนนี่ไม่รักพี่ชาย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 10)

5.7.3 ละเมิดข้อห้ามการพูดจาไม่สุภาพ ค่านิยมของหญิงไทยนั้นต้องงดงามด้วยวาจาที่สุภาพ แต่ปรากฏในเพลงพวงมาลัยในเรื่องการพูดคำหยาบในลักษณะก้าวร้าว ดังตัวอย่าง

"ว่าหมากเหล่านี้ซื้อมาจากสวนน้าผึ้ง นั่นนะสวนแม่มึงเอามาขาย"

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 7/75)

หรือ

"แต่พอแขกขึ้นเรือนฉันไม่เบือนหน้าบาก แต่น้องยกเชี้ยนหมากเอามาให้
นี่น้องยกเชี้ยนหมากมากระแทก เชิญพาและแดกกันเข้าไป"

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 7/69)

หรือ

"พี่มารักน้องยังไงไม่ขอ จะเอาหยั่งเมียพ่อพี่หรือยังไง"

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/129)

จากตัวอย่างที่ยกมา หากมองดูตัวอักษรดูเหมือนเป็นคำธรรมดาเช่น คำว่าสวนแม่มึง พากันแดก และเอาหยั่งเมียพ่อ ทั้ง 3 ตัวอย่างนี้เป็นการแสดงออกทางอารมณ์ที่ก้าวร้าว โดยการพาดพิงถึงบิดามารดาของชาย แม้ในบริบทจะฟังดูสุภาพ แต่น้ำเสียงที่แสดงออกกลับแสดงความไม่พอใจ ซึ่งปกติในสังคมการตอบโต้และพาดพิงถึงผู้อาวุโสนี้เป็นเรื่องที่ทำไม่ได้ โดยเฉพาะผู้หญิงที่จะมาเป็นภรรยาจะต้องสงเคราะห์บิดามารดาฝ่ายชาย แสดงให้เห็นถึงการละเมิดเรื่องการพูดจาและการเคารพผู้อาวุโส

5.7.4 การแสดงตนว่าเหนือกว่าชาย ค่านิยมที่ให้ความสำคัญกับชายมากกว่าหญิงในสังคมไทยนั้น ได้รับการสืบทอดมาตั้งแต่บรรพกาลจนถึงปัจจุบัน ซึ่งนอกจากจะได้รับค่านิยมมาจากพุทธศาสนาในข้อที่ว่าชายสามารถบวชเพื่อทดแทนคุณค่าน้ำนมของแม่ได้ และจะ

ช่วยให้ขึ้นสวรรค์ กับทั้งได้รับค่านิยมมาจากอินเดียและจีนที่ให้ความสำคัญต่อลูกผู้ชาย สิ่งนี้จึงทำให้ลูกผู้หญิง หรือผู้หญิงในสังคมไทยต้องรับภาระในหน้าที่ต่าง ๆ ในการมีครอบครัวตลอดมา แม้ผู้ชายจะเป็นผู้นำของครอบครัวในการหาเลี้ยงชีพ แต่ภาระทางครอบครัวทั้งหมดตกเป็นหน้าที่ของฝ่ายหญิง นอกจากนี้จากความเชื่อดั้งเดิมในด้านไสยศาสตร์ ทำให้ผู้ชายบางคนถือเนื้อถือตัว บางส่วนแม้แต่คำพูดก็พูดพาดพิงถึงไม่ได้เพราะเกรงว่าเวทย์มนต์คาถาจะเสื่อมลง ผู้ชายบางคนไม่ยอมลอดใต้ถุนบ้าน ไม่ลอดราวตากผ้า ไม่กินอาหารบางประเภท หรือแม้แต่ต้นไม้ที่มีชื่อไม่เป็นมงคลก็ไม่เข้าใกล้ ภรรยาที่อยู่ด้วยกันถูกต้องอวัยวะ เช่น ศีรษะ บ่า ไหล่ สำตัวไม่ได้เนื่องจากเกรงว่าเวทย์มนต์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในตัวจะเสื่อม ลักษณะของความเชื่อเช่นนี้ ทำให้หญิงเกรงใจ และไม่กล้าแตะต้องส่วนสำคัญของร่างกายและมักอบรมสั่งสอนลูกของตนที่เป็นผู้หญิงด้วย จากการศึกษาบทเพลงพวงมาลัยมีการกล่าวล่วงเกินอวัยวะสำคัญในร่างกายของชาย เช่น หน้า หัว บ่า เป็นต้น ดังจะเห็นได้จาก เพลงพวงมาลัยบทลักหาพาหนีที่เมื่อฝ่ายชายนัดแนะมารับหญิง ฝ่ายหญิงจะต้องลงทางหน้าต่าง โดยมีฝ่ายชายช่วยรับลงหญิงจะเกี่ยงให้ชายเอาช้าง ม้า ละมั่ง กวางทอง มารับ แต่ก็ไม่ลง สุดท้ายขอขึ้นเหยียบบ่าผู้ชายซึ่งฝ่ายชายก็ไม่สู้จะเต็มใจนัก แต่ก็ให้เหยียบบ่าลงมา แล้วจึงพาไปเข้าป่า ลักษณะเช่นนี้เป็นการล่วงละเมิดค่านิยมและความเชื่อ เพื่อแสดงตนว่าเหนือกว่าชายอันเป็นการระบายความรู้สึกในใจทางหนึ่ง ดังตัวอย่าง

หญิง. น้องจะส่งห่อผ้าแล้วให้พี่ รับกันให้ดีนะพี่ชาย
เดี๋ยวหวีจะตกกระจกจะแตก เดี๋ยวมีดรกนมันจะกระแทกเอาหัวชาย
(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/158)

หรือ

หญิง. ตัวของน้องนี่สั่นระรัว พอเห็นช้างน้องก็กลัวขึ้นขี่ไม่ได้
ให้พี่เอียงบ่าเข้ามารับน้อง เถิดพ่อหนุ่มวังพองจะร่ำไร
น้องจะลงไป รับน้องกันให้ดีเอย
(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/163)

หรือ

ชาย. ให้ขึ้นหลังช้างหลังม้าน้องก็ยังไม่พอ น้องจะขึ้นขี่คอแล้วบ่าชาย
พี่มายืนงงเปรียบเหมือนถูกจังงัง ไม่ให้น้องขึ้นบ่าก็ผิดหวังความรักของชาย
(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/164)

หรือ

หญิง. น้องจะขึ้นบ่าแล้วของพี่ น้องไม่มัวรอรีแล้วร่ำไร
พอพี่เอียงบ่ากันเข้ามา ส่วนตัวน้องยาก็ลงไป
(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/165)

การระบายความในใจของหญิงชายที่ปรากฏในเพลงพวงมาลัยดังที่กล่าวมานี้ นับว่าเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่ช่วยลดความตึงเครียดในสังคม อันเนื่องมาจากประเพณี วัฒนธรรม และเป็นส่วนช่วยควบคุมสังคมให้อยู่ในกรอบหรือระเบียบแบบแผน เพราะเป็นทางระบายความกดดันที่เกิดขึ้นให้เบาลง

6. <u>บทบาทด้านบันทึกเหตุการณ์</u>

เพลงพื้นบ้านไม่ว่าจะเป็นประเภทใดก็ตาม ย่อมเป็นการบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมทั้งระดับหมู่บ้านและสังคมอื่นที่ไกลออกไป เช่น การศึกษาเพลงปฏิพากย์ภาคกลางของสุกัญญา สุจฉายา (2525 : 169) พบว่า มีการบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้แก่ กล่าวถึงการเกณฑ์ทหารไปรบกับฝรั่งเศสในสมัย ร.ศ.112 การต่อสู้ระหว่างไทยกับทหารญี่ปุ่น นโยบายทำสวนครัวสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ฯลฯ เป็นต้น จากคำกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่า เพลงพื้นบ้านนั้นนอกจากจะบันทึกเรื่องราวที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตของชาวบ้านที่เป็นปกติในชีวิตประจำวันแล้วยังช่วยบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมที่ชาวบ้านได้รับรู้หรือเกี่ยวข้องในด้านอื่น ๆ ด้วย ดังนั้นการศึกษาเพลงพื้นบ้าน นอกจากจะทำให้เราทราบถึงวิถีชีวิตของชาวบ้านและสภาพแวดล้อมในด้านต่าง ๆ แล้ว ยังทำให้เราทราบเหตุการณ์อื่นที่นอกเหนือจากวิถีชีวิตของชาวบ้าน อันจะเป็นประโยชน์ในแง่ประวัติศาสตร์หรือทราบความรู้สึกของชาวบ้านที่มีต่อเหตุการณ์นั้น ๆ ได้อีกทางหนึ่งด้วย

การบันทึกเหตุการณ์ จากการศึกษาบทเพลงพวงมาลัยพบว่ามีปรากฏอยู่ 3 เหตุการณ์ ได้แก่ ตำนานสร้างพระปฐมเจดีย์ เหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม และบันทึกภาพเหตุการณ์ในโรงพยาบาล เรื่องราวของบันทึกต่าง ๆ ที่พบมีเนื้อหาดังนี้

6.1 <u>ตำนานการสร้างพระปฐมเจดีย์</u> เรื่องตำนานการสร้างพระปฐมเจดีย์เป็นการบันทึกเหตุการณ์จากเรื่องเล่า ซึ่งเป็นเรื่องราวที่ผู้ร้องได้ยินได้ฟังมา เนื้อหาของเรื่องเป็นการเล่าถึงสาเหตุของการสร้างพระปฐมเจดีย์ อันเป็นเจดีย์องค์ใหญ่ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดนครปฐม ว่าเกิดจากพระยาพานผู้เป็นเจ้าเมืองฆ่าพ่อของตน จึงได้สร้างองค์พระปฐมเจดีย์ขึ้นมาเพื่อไถ่บาป รายละเอียดของเหตุการณ์มีดังนี้

น้องจะเล่าประวัติถึงนครปฐม สูงลิ่วลอยลมอยู่หวิด ๆ ไว ๆ
เรื่องเก่ามีมานานแต่รบราณนั้นมา ฉันได้ยินเขาว่าฉันได้จำไว้
ตั้งแต่ครั้งพระยากงแกได้ครองกรุง แกได้เมียร่วมมุ้งชื่อแม่พิศมัย
อยู่กับมเหสีกันไม่นานช้า ตั้งครรภ์ขึ้นมาด้วยทันใด
แกไปหาโหราหนอเอาลงเลขยกเมฆขึ้นดู โหราก็รู้ในทางวินัย
ว่าบุตรประพายของชายท่านนี้หนา จะเกิดมาเป็นบุตรชาย
ว่าต่อไปข้างหน้าแล้วจะฆ่าพ่อ โหราไม่รอจึงทายออกไป
พอท้องนั้นครบแล้วเก้าเดือน ทารกก็เคลื่อนด้วยทันใด

...

พอตกถึงฟากปากก็ร้องกะแว้ ฝ่ายหมอตำแยแกกระโดดเข้าใส่
แกไปถากไม้รวกก็เอามาเข้ามาถือ หวังตัดสายสะดือด้วยทันใด
ว่าหมอตำแยแกตัดสายสะดือ ชาวบ้านเขาก็ลือกันทั่วไป
ว่าบุตรของท่านหรือคนนี้ เล่าเป็นกาลีเลี้ยงไว้ไม่ได้
สงสารแต่ท่านแล้วเป็นพ่อ แล้วท่านไม่รอแล้วน้ำตาไหล
ท่านเป็นกษัตริย์ตรัสแล้วต้องทำ เพราะว่ามีกรรมได้ทำไว้
จำเป็นต้องลอยแพตามกระแสน้ำ เพราะว่าได้ทำแล้วกรรมไว้

แพลอยชะโงกไปติดรดกย่ายหอม เฒ่าชะแรแก่งอมอยู่งมงาย
แต่ว่ายายหอมแกก็ไม่อยู่ช้า เลี้ยงเป็ดหน้าท่าอยู่ที่แม่น้ำไหล
ว่ามีเสียงเด็กนั่นมาร้องกระแว้ แล้วพ่อกับแม่มันไปอยู่ที่ไหน
แกไปอุ้มแล้วเอามาเลี้ยง เฝ้าถนอมกล่อมเกลี้ยงไว้จนใหญ่
พออายุครบเข้าโรงเรียนแกก็เอาไปฝากวัด หลวงพ่อท่านก็หัดไปทั้งขอมทั้งไทย
ชื่อพระยาพานได้เป็นคนเสเพล เพราะเป็นคนเกเรแล้วดุร้าย
อายุยี่สิบแล้วบริบูรณ์ แล้วจะไปแทนคุณแล้วให้ใคร
เกิดไปเป็นแม่ทัพเขาไปรบไปรา เกิดกันไปฆ่าแล้วกันตาย
ว่าพระยาพานเขาไม่รู้ว่าพ่อ กรรมนั้นจึงก่อขึ้นมาได้
พระยาพานฆ่าพ่อจึงได้ก่อได้สร้าง เรื่องมันจะลบจะล้างกันก็ไม่ได้
พระปฐมเจดีย์นี้ก็มีมานาน ตั้งแต่พระยาพานท่านได้สร้างไว้
พระยาพานฆ่าพ่อกรรมก่อมานาน เวรกรรมตามทันจึงได้สร้างไว้
ตามยาวตามกว้างแค่ช้างร้องเกิน สูงแค่นกเขาเหินบาปนั้นไม่หาย
พอเหยียบคันคลองเราก็มองกันเห็น สูงสามสี่เส้นถ้ามันคงจะได้
ถ้าจะว่าพระปฐมนี้ชมกันให้ดี ก็แต่พอถึงปีคนเราต้องไป
แต่พอถึงปีคนเราทุกท่าน ต้องไปนมัสการแล้วกราบไหว้
ตั้งพระปฐมแล้วเจดีย์ คนเราทุกปีต้องมากราบไหว้
สร้างพระประโทนหัวใจก็ไม่เที่ยง แทนคุณแม่เลี้ยงก็ไม่หาย
ว่าพระยาพานแล้วฆ่าแม่ เวรกรรมแท้ ๆ เขาได้ทำไว้
แล้วได้ขึ้นชื่อหรอกว่าลือกัน ก็เรื่องพระยาพานนี่พี่น้องไทย
จึงจะคอยจดแล้วว่าใจจำ เพราะเวรกรรมก็ไม่หาย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/114-115)

จากบทเพลงพวงมาลัยที่เล่าถึงประวัติการสร้างพระปฐมเจดีย์ นอกจากจะทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาในการสร้างองค์พระปฐมเจดีย์แล้ว เรายังได้ทราบถึงสิ่งที่ชาวบ้าน

สนใจว่ามักจะสนใจเรื่องเกี่ยวกับศาสนา และทำให้ทราบทัศนคติของชาวบ้านที่มีต่อเรื่องราวนั้น ด้วยว่า เขารู้สึกอย่างไรต่อเหตุการณ์ ว่าผู้ร้องรู้สึกว่าสิ่งที่ก่อสร้างขึ้นมานี้ไม่สามารถลบล้างกรรมที่ฆ่าผู้มีพระคุณได้ สิ่งนี้ยังช่วยสอนสมาชิกในสังคมในเรื่องความกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณได้อีกทางหนึ่งด้วย

6.2 <u>เหตุการณ์ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม</u>

เพลงพวงมาลัยบทนี้ กล่าวถึงเหตุการณ์ที่ผู้ร้องประสบเองในสมัยวัฒนธรรมสร้างชาติตามนโยบายของจอมพล ป. พิบูลสงคราม เนื้อหาของเพลงกล่าวถึงเหตุการณ์ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และกล่าวถึงการสร้างวัฒนธรรมใหม่ ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นไทยแท้ด้วยการให้คนไทยสวมหมวก ใส่ถุงน่องรองเท้า เปลี่ยนการแต่งกายจากการนุ่งโจงกระเบนมาเป็นการนุ่งผ้าถุง ห้ามกินหมาก ดังเนื้อหาต่อไปนี้

จะเล่าละลอกพี่จะบอกให้เห็น ชี้ช่องบอกเช่นมาเรื่องพวงมาลัย
หรอกว่าพวงมาลัยมาสมัยรัตนโกสินทร์ นี่พี่เลิกมานานแล้วแม่ขวัญใจ
พ.ศ.แปดสี่ย่อมมีกันมา เมื่อกรงเดือนพฤษภาผมยังจำไว้ได้
เมื่อญี่ปุ่นผ่านไทยร่วมสมัยเป็นมิตร เขาไปรบอังกฤษแล้วพี่น้องไทย
บ้านในรีก็บอกบ้านนอกรีก็เล่า หนังสือพิมพ์ลงข่าวทั่วประเทศไทย
คนแก่คนเฒ่าไทยเราลำบาก ต้องอดพลูอดหมากขุดหลุมหลบภัย
เมื่อก่อนเรานุ่งจุงกระเบนเขามา- บ้านเมืองมันยุ่งแล้วกันใหญ่
เกณฑ์ให้นุ่งถุง
ให้เอาไว้ผมยาวใส่รองเท้านุ่งชิ่น เกือกแตะถุงตีนสวมรองเท้าผ้าใบ
มาตั้งแต่ครั้งนั้นมาจนป่านเช่นนี้ สี่สิบกว่าปีถ้ามันคงจะได้
และพี่พวงมาลัยพี่ก็ไม่ได้เล่น เดี๋ยวนี้พี่เป็นแล้วเมื่อไร
คิดถึงแต่พวงมาลัย เลิกกันมาได้นานเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/78)

จากเนื้อหาดังกล่าวนี้เมื่อศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ พบว่าเป็นช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ตรงกับสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งช่วงนี้เกิดเหตุการณ์ขึ้น 2 อย่างพร้อมกัน คือ เหตุการณ์แรกเป็นเหตุการณ์เกี่ยวกับสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ญี่ปุ่นซึ่งเป็นฝ่ายอักษะได้ทำสงครามด้านเอเชียบูรพาและขอยกทัพผ่านไทยไปรุกพม่า มาลายู ซึ่งเป็นอาณานิคมของอังกฤษฝรั่งเศสในสมัยนั้น กองทัพญี่ปุ่นบุกขึ้นประเทศไทยเมื่อ 8 ธันวาคม พ.ศ.2484 เวลา 2.00 น. โดยเข้ามาทางทะเลขึ้นบกที่สงขลา ปัตตานี ประจวบคีรีขันธ์ นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี บางปู ทางบกเข้ามาที่พระตะบอง และญี่ปุ่น สามารถบุกยึดเอเชียอาคเนย์ทั้งหมดได้ภายในเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2484 ซึ่งจอมพล ป. ได้นำประเทศพัฒนาจากยุคทหารนิยมเข้าสู่ยุค "เชื่อผู้นำชาติพ้นภัย" โดยอาศัยวิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ ภาพยนต์ ช่วยในการเผยแพร่การพัฒนานี้ ส่วนอีกเหตุการณ์หนึ่งคือในขณะเดียวกันก็สร้างวัฒนธรรมไทยใหม่ ด้วยการประกาศใช้รัฐนิยมทั้งหมด 12 ฉบับ เพื่อเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทยในด้านต่าง ๆ ทั้งการแต่งกาย การใช้ภาษาพูด การกิน ภาษาเขียน การดนตรี การละเล่น ค่านิยม และคติใหม่ ๆ ตลอดจนการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และพยายามทิ้งประเพณีและความเชื่อถือแบบเก่า ซึ่งเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับเนื้อหาของเพลงพวงมาลัยนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการแต่งกาย การห้ามกินหมาก และการละเล่น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ด้านการแต่งกาย ให้ยกเลิกการแต่งตัวแบบเก่า เช่น ผู้ชายนุ่งผ้าม่วง กางเกงแพรนุ่งผ้าขาวม้า ฯลฯ ผู้หญิงนุ่งผ้าถุงโจงกระเบน ใส่เสื้อคอกระเช้า เป็นต้น ให้แต่งกายแบบใหม่ คือ ผู้ชายต้องสวมหมวก รองเท้าหุ้มส้น ถุงเท้า กางเกงขายาว ผู้หญิงมีหมวก กระโปรงเสื้อนอกคุลมไหล่ ใส่รองเท้ารัดส้น จะใส่ถุงเท้าหรือไม่ก็ได้ และได้กำหนดสีของเสื้อผ้าที่จะต้องใส่ไว้ด้วย การแต่งกายตามแบบนี้กำหนดว่าต้องแต่งตามระเบียบเมื่อออกจากบ้าน นอกจากนี้ยังสั่งให้ประชาชนเลิกกินหมากด้วยการห้ามขายพลู ห้ามปลูกพลู ให้ตัดหมากและพลู และห้ามประชาชนกินหมากเข้าในสถานที่ราชการดังจะเห็นได้จากเนื้อหาของเพลงดังกล่าว (พรภิรมณ์ เชียงกูล. 2535 : 71-93)

ด้านการละเล่น ได้ออกระเบียบควบคุมการละเล่นพื้นบ้านในปี พ.ศ.2486 กำหนดระเบียบควบคุมการละเล่นพื้นเมืองขึ้น การละเล่นพื้นเมืองที่อนุญาตให้เล่นได้ ได้แก่ กุลาตีไม้ งูกินหาง ฉุยฉาย เพลงเกี่ยวข้าว เพลงเรือ เพลงพวงมาลัย เพลงปรบไก่ เพลงระบำ

โมงครุ่ม ระเบ็ง รองเง็ง รำโคม ช่วงชัยรำ ชักชา ซอเมือง ฟ้อนเชิง หมอลำหมอแคน และแม่ศรี เป็นต้น นอกจากนี้การแสดงที่อนุญาตให้เล่นได้นี้ยังต้องประกอบด้วยกฎ 6 ข้อ เช่น ต้องเล่นเป็นการรื่นเริงตามฤดูกาล สถานที่เหมาะสม เป็นการแสดงอย่างอารยชนใช้ถ้อยคำสุภาพ แต่งกายสุภาพเรียบร้อยถูกต้องตามรัฐนิยม และเครื่องดนตรีมีลักษณะสุภาพ (จีรวัสส์ ปันยารชุน. 2507)

จากเหตุการณ์ที่บันทึกไว้ในบทเพลงพวงมาลัย เป็นการบันทึกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของชาติไทยในสมัยหนึ่ง ซึ่งจากบันทึกนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้ชาวบ้านหรือชนรุ่นหลังได้ทราบเหตุการณ์ดังกล่าวในยุคสมัยที่การบันทึกเรื่องราวที่เป็นลายลักษณ์อักษรยังไม่แพร่หลายซึ่งเรื่องราวเหล่านี้เป็นผลกระทบกับชาวบ้านโดยตรงในเรื่องความปลอดภัย และความเป็นอยู่ นอกจากนี้จากบันทึกนี้ยังทำให้ทราบถึงสาเหตุที่ทำให้เพลงพวงมาลัยขาดการสืบทอดต่อ อันเป็นผลกระทบมาจากเหตุการณ์นี้ เนื่องจากระเบียบของวัฒนธรรมไทยใหม่ขัดกับวิถีชีวิตของชาวบ้านที่ประพฤติสืบทอดกันมายาวนาน

6.3 <u>บันทึกเหตุการณ์ในโรงพยาบาล</u> เนื้อหาของบันทึกนี้เป็นการบันทึกเหตุการณ์ที่ได้พบเห็นจากโรงพยาบาลในขณะไปรักษาตัวของผู้ร้อง เป็นการเล่าแบบตอบจดหมายบอกสาเหตุของการเข้าโรงพยาบาลว่าเป็นเพราะปัสสาวะไม่ออก โดยเริ่มเล่าตั้งแต่เกิดอาการป่วยแล้วเมื่อถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลในขณะที่รอแพทย์ตรวจอยู่นั้นได้พบเหตุการณ์ต่าง ๆ คือได้เห็นคนที่ประสบอุบัติเหตุลักษณะต่าง ๆ ที่ทางโรงพยาบาลได้ช่วยเหลือไว้ได้บ้าง ตายบ้าง ดังตัวอย่าง

พอส่งเข้าห้องแล้วผ่าตัด หัวใจพ่อแทบขาดลงบรรลัย
พ่อมองข้างซ้ายแลไปข้างหน้า แลดูน่าเวทนาไปเสียนี่กระไร
บ้างก็ถูกรถชนบ้างก็คนมันแทง แลดูเลือดไหลแดงไปทั่วกาย
หรือไอ้บ้างตัดขาเหลือเพียงหัวเข่า หมอก็เอาผ้าขาวเข้ามาคลุมไว้
หรือไอ้บ้างผ่าท้องมันก็ร้องครวญคราง มันก็สวมสายยางดูเปลือยกาย
แลดูถุงน้ำเกลือเหมือนยังกะเรือเมล์ บ้างก็เอกซเรย์เข้ามาใหม่ ๆ

เป็นอัมพาตมีแต่บาดแผล ว่าเวรกรรมแท้ ๆ ที่ได้ทำไว้
รถเฉี่ยวไส้ขาด แต่มันน่าอนาถหมอช่วยไว้ได้
บางคนตัดขาเหลือเพียงไข่ดัน และมันน่าสงสารไปเสียนี่กระไร
แต่พอมองข้างล่างเหมือนว่าไม่ใช่คน แต่พอมองข้างบนแอ๊ะไหนพูดได้
บ้างก็เมาสุราหูตามืดมัว ขับรถไม่ได้กลัวแล้วความตาย
ขับรถเลยโค้งวิ่งตรงถลา ชนเสาไฟฟ้าเข้าบรรลัย
ตำรวจทางหลวงเขามาพบเห็น ไปเรียกยามตามเวรหรือมาเอาไป
หมอคิดว่าตายแต่หัวใจยังเต้น เขาก็เอาออกซิเย่นเข้ามาช่วยหายใจ
หมอช่วยไม่ไหวเอาเข้าห้องไอซียู ญาติไม่ทันจะรู้ก็ขาดใจ

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/115 นายขวัญเมือง สังข์ทอง)

บทกลอนเพลงพวงมาลัยที่กล่าวถึงนี้ นอกจากจะทำให้เราทราบถึงเหตุการณ์สำคัญในชีวิตของผู้ร้องแล้ว ยังทำให้ทราบเรื่องราวที่เกิดขึ้นในโรงพยาบาลในช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นประจำวัน และยังได้รับข้อคิดจากเนื้อเรื่องด้วย

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า เพลงพวงมาลัยนั้นมีบทบาทในด้านการบันทึกเหตุการณ์ทั้งที่เป็นเหตุการณ์ในระดับหมู่บ้าน และเหตุการณ์อื่นที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของผู้เล่นในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อันเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ทราบเรื่องราวเหล่านั้น ซึ่งบางเหตุการณ์ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

7. <u>บทบาทด้านฝึกฝนสติปัญญา</u>

จากการศึกษาเพลงพวงมาลัย ผู้วิจัยยังพบว่า เพลงพวงมาลัยมีบทบาทในด้านการฝึกฝนสติปัญญาทั้งในผู้เล่น และผู้ฟัง ในการคิดและแสวงหาความรู้ใส่ตัวอยู่เสมอ เนื่องจากผู้เล่นทั้งพ่อเพลงและแม่เพลงต่างก็ไม่ใช่นักเพลงคณะเดียวกัน ต่างคนก็มาจากต่างที่ซึ่งมีประสบการณ์ต่างกัน และการที่มาเล่นโดยไม่มีการเตรียมตัวล่วงหน้าย่อมเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เล่น โดยเฉพาะผู้ชายต้องศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ จากการสอบถามพ่อ

เพลงหลายคนกล่าวว่า ส่วนใหญ่จะแพ้กันในเรื่องสิกขา-บาลี คือเรื่องเกี่ยวกับศาสนานั้นเอง ทั้งที่เป็นเรื่องราวทางพุทธประวัติ และหลักธรรม ซึ่งเมื่อถูกผู้เล่นฝ่ายหญิงถามเรื่องใดถ้าตอบไม่ได้ก็ถือว่าแพ้ ถ้าแพ้ในเรื่องสิกขา-บาลี และเป็นการเล่นกันอย่างเอาจริงเอาจัง จะถูกฝ่ายหญิงว่าเอาเสียหาย เช่น "บวชก็เสียผ้าเหลือง สึกไปก็เปลืองผ้าไหม เสียแรงกินข้าวก้นบาตร หาความฉลาดสักนิดก็ไม่ได้" บางครั้งถ้าฝ่ายหญิงไม่พอใจในคำตอบอาจจะใช้คำพูดที่รุนแรงมากในลักษณะดูถูกเหยียดหยาม ดังนั้นฝ่ายชายจึงต้องเป็นคนรอบ รู้และแสวงหาความรู้ใส่ตัวอยู่เสมอ และถ้าแพ้คำถามในเรื่องใดก็จะต้องสืบเสาะหรือค้นคว้าหาคำตอบมาเตรียมร้องแก้ให้ได้เมื่อพบกันครั้งต่อไป แต่จะไม่ถือโกรธกัน เพราะเป็นการเล่นด้วยความสมัครใจและอวดภูมิรู้

นอกจากนี้จากการศึกษาเนื้อหาของเพลงพวงมาลัย พบว่าเนื้อหาบางส่วนเป็นบทถามตอบในลักษณะปริศนาคำทาย หรือเป็นการทดสอบเชาวน์ปัญญาของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งก็คือฝ่ายชายนั้นเอง บทถามตอบที่พบส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติ ได้แก่ บทถามตอบเรื่องพืชและสัตว์ และบทถาม-ตอบเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ มักจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับธรรมชาติ และศาสนา ดังตัวอย่าง

<u>บทถามตอบเรื่องพืช</u> เช่น

<u>บทถาม</u>

ต้นไม้หลายหมู่มีอยู่กันมาก น้องนี้รู้จักกันไปเมื่อไร
ต้นไม้ในป่า ไม้อะไรเป็นพญาแล้วไม้ใหญ่
ไม้อะไรเป็นปู่ไม้อะไรเป็นย่า ไม้อะไรเป็นตาไม้อะไรเป็นยาย
ไม้อะไรเป็นพี่ไม้อะไรเป็นน้อง ไม้อะไรสุดท้องเล่าพี่ชาย
ให้บอกน้องไว้ น้องจะจำเอาไปกันเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/171)

<u>บทตอบ</u>

ต้นไม้เป็นหมู่ยืนอยู่ข้างหน้า เรียกว่าต้นรักฟ้าที่เขาเป็นพญาแล้วไม้ใหญ่

บังคนเขาว่าไม้พญามูเหล็ก ใช้ได้ทั้งเจ็กแล้วทั้งไทย
ต้นปู่ชาเป็นปู่เถาย่านางเป็นย่า ต้นตารกเป็นตาเท้ายายม่อมเป็นยาย
พี่กุลเป็นพี่ชันละพี่เป็นน้อง ละมุดสุดท้องนะแม่ชื่นใจ
มันจะผิดหรือถูกอยู่ในผูกบาลี เขากล่าวไว้อย่างนี้นะแม่ชื่นใจ

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/172)

จากบทถาม-ตอบ เรื่องพืชที่ยกมาจะเห็นได้ว่า เป็นการถามตอบเพื่อพิสูจน์เชาวน์ปัญญาของชาย ดังจะเห็นได้จากคำตอบที่ฝ่ายชายตอบนั้นมักจะเอานามของพืชมาตอบ เช่น ต้นไม้ที่ใหญ่ คือ "ต้นรกฟ้า หรือต้นโลกฟ้า" อันหมายถึงต้นไม้ที่ใหญ่เต็มโลกรกถึงฟ้า หรือ "ต้นพญามูเหล็ก" ก็จะเอาคำว่า "พญา" ซึ่งหมายถึงใหญ่เป็นตัวตั้งหรือต้น "ปู่ชาย่านาง ตารก เท้ายายม่อม พี่กุล ชันละพี และละมุด" ล้วนแต่เป็นการนำเอาชื่อคำหน้าหรือคำหลังของต้นไม้มาเป็นตัวตอบ ดังจะเห็นได้ว่า บางสำนวนเมื่อถามถึงต้นไม้ที่เป็น "ตา" จะตอบว่า "ต้นตาแก" เป็นต้น

<u>บทถาม-ตอบเรื่องสัตว์</u> เช่น

<u>บทถาม</u>

ถามว่านกในป่า ว่านกอะไรเป็นพยาแล้วนกใหญ่

<u>บทตอบ</u>

น้องถามว่านกที่มันอยู่ในป่า ที่มันเป็นพญาเชียวหรือนกใหญ่
ที่เขาเรียกว่าใหญ่มันต้องใช่ไก่ฟ้า แต่ไอ้ที่พญาชิมันไม่ใช่
หรือไอ้ที่พญาเขาเรียกพญาลอ ชมกันมาจนพอแล้วในไพร

<u>บทถาม</u>

ว่านกอะไรเป็นปู่นกอะไรเป็นย่า นกอะไรเป็นตานกอะไรเป็นยาย

<u>บทตอบ</u>

ที่เขาเรียกนกกะปูดมันต้องเป็นปู่ ถ้าประเทืองไม่รู้แล้วคอยจำไว้

นกกระยุงและก็ต้องเป็นย่า เรื่องราวมีมากันแต่ครั้งไหน ๆ
นกกระยุงเป็นย่า นกตะกรุมเป็นตานกกระยางเป็นยาย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/83-86)

จากบทถาม-ตอบเรื่องนกที่ยกตัวอย่างมาจะเห็นได้ว่า ในบทตอบจะใช้นามของนกเช่นเดียวกับนามของต้นไม้ เช่น ถามว่านกอะไรเป็นพญานกใหญ่ บทตอบก็จะตอบเป็นชื่อว่าที่ใหญ่ คือ "ไก่ฟ้า" แต่พญา คือ "พญาลอ" หรือนกที่เป็นปู่คือ "นกกะปูด" นกที่เป็นย่า คือ "นกกระยุง" นกที่เป็นตา คือ "นกตะกรุม" นกที่เป็นยาย คือ "นกกระยาง" เป็นการตอบโดยเอาเคล็ดของคำในชื่อนกมาเป็นตัวตอบ และบทถาม-ตอบ เรื่องนกนี่ที่ปรากฏในเพลงพวงมาลัยสำนวนต่าง ๆ แม้จะเป็นคำถามคำเดียวกัน แต่ถ้าเป็นคนตอบต่างคนคำตอบก็จะเปลี่ยนไปตามภูมิปัญญาของผู้ตอบ

นอกจากนี้ในบทถาม-ตอบเบ็ดเตล็ด มักพบลักษณะการถามตอบแบบปริศนาคำทาย คือถามสิ่งหนึ่งแต่คำตอบจะไม่ตรงกับคำถาม แต่จะมีความหมายเกี่ยวเนื่องกัน หรือบางคำถามเป็นคำถามเชาวน์ที่ผู้ตอบต้องใช้เชาวน์ปัญญาตอบ คำถาม-ตอบส่วนใหญ่เป็นเรื่องของธรรม-ชาติ และบางคำตอบต้องตอบสองแง่ทั้งทางโลกและทางธรรม ดังตัวอย่าง

<u>บทถาม-ตอบ แบบปริศนาคำทาย</u> เช่น

<u>บทถาม</u>

อยากมีเนื้อความเข้าไปถามอีกนิด พี่จะคิดแล้วเป็นไป
ว่าต้นอะไรเล่าพี่จำ พังคำน้องว่ากันแล้วถามไถ่
ว่าแค่คีบออกดอกแค่ศอกต้องแหงน แค่แขนต้องแบกแล้วที่มันแปลกนะพี่ชาย

<u>บทตอบ</u>

ว่าต้นแค่คีบที่มันออกดอก พังคำพี่บอกแล้วคอยจำไว้
แค่คีบออกดอกบอกว่าต้นเทียน แม่คิ้วก่งเหมือนยังเขียนคอยจำเอาไว้
แค่ศอกต้องแหงนแขวนอยู่บนสวรรค์ เรียกกระบอกรองตาลคือกระบอกไม้ไผ่

แค่แขนต้องแบกแยกออกมานี่ เรียกว่าเจ็ดคัมภีร์พระมาลัย
ให้น้องแม่จดหรือว่าใจจำ เพราะมันเป็นสามงามในวินัย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/71-72)

หรือ

<u>บทถาม</u>

ว่าต้นอะไรละสามคร่าวต้นอะไร- ต้นอะไรเป็นเจ้าต้นอะไรเป็นนาย
เป็นบ่าว

<u>บทตอบ</u>

น้องมาถามว่าไม้เชียวหรือว่าสามคร่าว ต้นไหนเป็นบ่าวหรือเป็นเจ้าเป็นนาย
ที่เขาเรียกอุบัชฌาย์หรือท่านก็เป็นเจ้า หรือว่านาคเป็นบ่าวคู่สวดเป็นนาย

<u>บทถาม-ตอบเพื่อทดสอบเชาวน์ปัญญา</u> เช่น

<u>บทถาม</u>

ว่าต้นอะไรหนอที่ใหญ่เทียมฟ้า ยังเตี้ยกว่าหญ้านะพี่ชาย

<u>บทตอบ</u>

ถามว่าต้นอะไรที่ใหญ่เทียมฟ้า แต่ยังเตี้ยกว่าหญ้าข้าจะบอกให้
หรือถ้าว่าทางโลกโบราณเขากล่าว เขาก็เรียกภูเขาให้น้องจำไว้

หรือ

<u>บทถาม</u>

ว่าเขาอะไรแล้วที่ไม่มีหิน อยู่ในถิ่นเมืองไทย

<u>บทตอบ</u>

น้องมาถามว่าเขาที่ไม่มีหิน　　น้องยังไม่เคยได้ยินในประเทศไทย
ว่าเขาที่มันไม่มีหิน　　เขาก็เรียกเขาดินให้น้องจำไว้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/66-69)

จากบทถาม-ตอบที่ยกตัวอย่างมาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาอันชาญฉลาดของชาวบ้านในท้องถิ่น ที่สามารถนำเอาความรู้และธรรมชาติรอบตัวมาใช้ถามตอบในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นการฝึกฝนสติปัญญาและไหวพริบปฏิภาณของตนในรูปแบบของเพลงพื้นบ้าน ซึ่งนอกจากจะเป็นการฝึกฝนสติปัญญาของผู้ร้อง หรือทำให้ต้องแสวงหาความรู้เพิ่มเติมแล้ว ยังเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้สมาชิกในสังคมรู้จักสังเกตธรรมชาติรอบตัว แล้วนำมาเป็นแนวทางถาม-ตอบเพื่อเพิ่มพูนปัญญาต่อไป

บทที่ 4
วิถีชีวิตของชาวบ้านที่ปรากฏในเพลงพวงมาลัย

วรรณกรรมที่เกิดขึ้นในสมัยใดย่อมบันทึกภาพสังคมและวัฒนธรรมในสมัยนั้นไว้ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมก็ตาม ทั้งนี้เพราะผู้ผลิตวรรณกรรมต่างก็เป็นผลิตผลของสังคม ปทัสถานของสังคมย่อมมีส่วนกำหนดความรู้สึกนึกคิดของกวีในสังคมนั้น ๆ กวีจะสะท้อนภาพสังคมออกมาได้ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงมากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับตัวกวี สังคม และสภาพแวดล้อมที่กวีสังกัดอยู่เป็นหลัก เช่น กวีในราชสำนักก็มักจะสอดแทรกภาพสังคมในราชสำนัก ไว้ในวรรณกรรมได้ชัดเจนมากที่สุด ส่วนกวีที่เป็นชาวบ้านก็จะสะท้อนภาพสังคมของชาวบ้านในแง่มุมต่าง ๆ ได้ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงและชัดเจนมากที่สุดเช่นกัน

วรรณกรรมของชาวบ้านจึงเป็นกระจกเงาสำคัญที่จะสะท้อนภาพได้ชัดเจน เที่ยงตรง อันจะช่วยให้เข้าใจกลุ่มชนผู้เป็นเจ้าของในวรรณกรรมได้ดียิ่งขึ้น ดังที่ บุปผา ทวีสุข (2520 : 213-220) ได้กล่าวถึงประโยชน์หรือคุณค่าของเพลงชาวบ้านว่า นอกจากให้ความบันเทิงแล้ว เนื้อร้องของเพลงยังสะท้อนภาพสังคมความเป็นอยู่ของกลุ่มชน ค่านิยม ความเชื่อ และประเพณีต่าง ๆ ทำให้เห็นลักษณะของคนไทย และลักษณะเฉพาะของเพลงชาวบ้านในด้านต่าง ๆ

เพลงพื้นบ้านโดยเฉพาะเพลงปฏิพากย์ มีลักษณะเด่น คือการใช้ปฏิภาณร้องโต้ตอบกัน ทำให้สามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของชาวบ้านต่อสังคมที่ตนอยู่ได้อย่างอิสระ และมีข้อจำกัดน้อยกว่าการเล่นชนิดอื่น และถ้าเป็นเพลงพื้นบ้านที่มิใช่เพลงอาชีพที่เล่นด้วยการด้นกลอนสดด้วยแล้ว ก็ยิ่งสะท้อนภาพสังคมได้ชัดเจนตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ในฐานะที่เพลงพวงมาลัยเป็นวรรณกรรมพื้นบ้านประเภทมุขปาฐะ ที่ได้รับการสืบทอดกันมาเป็นเวลายาวนานในบริเวณภาคกลาง โดยเฉพาะในถิ่นที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลยังเป็นเพลงที่ได้รับความนิยมอยู่ ดังจะเห็นได้ว่ายังมีการเล่นเพลงในช่วงเทศกาล และประเพณีต่าง ๆ อยู่อย่างต่อเนื่อง วิถีชีวิตของชาวบ้านในด้านต่าง ๆ ได้ปรากฏอยู่ในเนื้อหาของเพลงพวงมาลัยดังต่อไปนี้

1. **ด้านสภาพความเป็นอยู่**

1.1 **ด้านสภาพที่อยู่อาศัย**

เพลงพวงมาลัยได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพที่อยู่อาศัยของชาวบ้านได้อย่างละเอียดชัดเจนว่านิยมปลูกบ้านอยู่ใกล้แหล่งน้ำ อยู่แยกจากที่ทำกิน แต่ไม่ไกลจากที่ทำกินมากนัก นิยมปลูกบ้านทรงไทยที่มีใต้ถุนสูง มีรั้วล้อมรอบ ปลูกไม้ดอกไม้ประดับและไม้ที่ให้ร่มเงา การปลูกบ้านจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเป็นหมู่ แต่ละกลุ่มละหมู่จะอยู่รวมกันเป็นระบบเครือญาติ ดังตัวอย่าง

ชาย. เห็นหลังคาเรืองเรืองเห็นกระเบื้องสีเขียว มองเห็นป้ายทางเลี้ยวบ้านแม่ชื่นใจ
พี่ก็เลยยกเท้าก้าวกันหนีดหนีด สามทีสี่พรีดถึงบ้านแม่ชื่นใจ
พอถึงคันรั้วเราไม่มัวยืนมอง แล้วเอ่ยเสียงถามน้องกันออกไป
ถามว่าประตูแล้วรูกรอก ช่องเข้าทางออกน้องอยู่ที่ไหน

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/55)

หรือ

ทางโน้นไปทุ่งทางนี้ไปท่า ทางโน้นไปป่าไปไร่
ไอ้ที่ตรงกลางระหว่างช่อง ทางไปบ้านน้องจำไว้
ว่าฝากกระดานของน้องยอดแหลม ว่าฉันปลูกไว้พอแปล่มยอดไม้
...
ว่าหน้าบ้านของน้องมีที่สังเกต ปลูกต้นมะขามเทศอยู่หัวกะได
ไปทั้งใต้ถุนก็มีรถยนต์ หน้าบ้านปลูกผลไม้
มีต้นรักซ้อนอรชรเชิดชู ตะโกดัดน่าดูปลูกไว้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 7/48-51)

หรือ

ให้ฉันรับรู้พี่เอ้ยดูหมา เชิญพี่เข้ามาไว ๆ
จะเอาไอ้ขาวไปผูกข้างนอก และจะเอาอีดอกผูกข้างใน
ฉันว่าถ้าหมามันเอ็ดไม่พัง แม่จะโขกด้วยรางแล้วหัวหงาย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 7/63)

ในด้านที่อยู่อาศัยนั้น นอกจากเพลงพวงมาลัยที่ยกมาข้างต้นจะให้รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องบ้าน และบริเวณบ้านอย่างละเอียดชัดเจนแล้ว จากการสังเกตของผู้วิจัยในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า สภาพบ้านที่อยู่อาศัยของชาวบ้านถิ่นนี้บ้านที่ปลูกดั้งเดิมจะปลูกอยู่กันเป็นกลุ่ม หรือเป็นหมู่ ประกอบด้วยกลุ่มเล็ก ๆ ที่เป็นญาติพี่น้องอยู่ในบริเวณเดียวกัน แล้วมีรั้วล้อมรอบ มีบริเวณบ้านพอที่จะปลูกไม้ดอกไม้ผล หรือพืชผักที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวันอยู่ด้วย ลักษณะของบ้านจะเป็นบ้านชั้นเดียวใต้ถุนสูง บ้านที่ได้รับความนิยมมากในถิ่นนี้ คือบ้านทรงไทย โดยเฉพาะที่หมู่ 1-2 ตำบลจรเข้สามพัน นิยมบ้านทรงไทยมาก ดังจะเห็นได้ว่าหมู่บ้านทั้งสองหมู่นี้บ้านส่วนใหญ่จะเป็นบ้านทรงไทย แม้แต่การเรียกเรือนหอในประเพณีแต่งงาน ก็นิยมเรียกบ้านทรงไทย ดังจะเห็นได้จาก เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ได้จากถิ่นนี้ และถิ่นอื่นที่มักกล่าวถึงบ้านเรือนทรงไทย ดังตัวอย่าง

ชาย. น้องจะเอายอดแหลมกันหรือฝากระดาน จะปลูกให้แม่พานพูไทย

หญิง. ว่าส่วนตัวของฉัน นี่มันชอบรับราณณะชาย
ชอบฝากระดานยอดแหลม ปลูกแล้วให้แปล่มยอดไผ่

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 6)

ปัจจุบันในถิ่นนี้ก็ยังนิยมบ้านทรงไทยอยู่ แต่เริ่มเปลี่ยนแปลงใต้ถุนบ้านมาทำเป็นการก่ออิฐถือปูน เพื่อประโยชน์ใช้สอยเพิ่มขึ้น และเริ่มปลูกบ้านทรงสมัยใหม่เพิ่มขึ้นทั่วไปในปัจจุบัน

1.2 <u>ด้านอาชีพ</u>

เพลงพวงมาลัยสะท้อนให้เห็นภาพสังคมเกษตรกรรมของสังคมไทยได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด โดยเฉพาะอาชีพหลัก ได้แก่อาชีพทำนา ทำไร่ เผาถ่าน เมื่อมีเวลาว่างฝ่ายชายจะทำการจักสาน หญิงจะปั่นฝ้ายและทอผ้า เป็นต้น นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ ดังนี้

1.2.1 <u>อาชีพทำนา</u> เพลงพวงมาลัยสะท้อนให้เห็นถึงอาชีพทำนา ตั้งแต่เริ่มเตรียมดินในเดือนหก การไถนา การเลือกข้าวปลูกเพื่อให้เหมาะสมกับดิน การเก็บเกี่ยว และช่วยให้เห็นถึงวิธีการทำนาที่ต้องพึ่งพาอาศัยน้ำจากแหล่งธรรมชาติ เนื้อหาเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงขั้นตอนวิธีการทำนา ดังตัวอย่าง

<u>การเตรียมดินและการไถนา</u> เช่น

แต่พอถึงเดือนสี่ข้าก็ฟันแต่นา แต่พอถึงเดือนห้าข้าก็ฟันแต่ไร่
เดือนสี่เดือนห้ามันเป็นหน้าแล้ง แต่พอไผ่มันแห้งข้าก็เผาแต่ไผ่
แต่พอถึงเดือนหกฝนตกหญ้าแตก ข้าก็เกรียมแต่แอกแล้วแต่ไถ
แต่พอจับหางไถมันต้องได้แต่รอย หาผิดสักหน่อยแล้วไปไม่ได้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/25)

หรือ

ตัวของพี่นี่ตื่นกันแต่เช้าไก่เช้าพี่ก็เตรียม จับเอาวัวมาเทียมกันแอกไถ
จับเอาไอ้ด่างเข้ามาเทียมนอก จับเอาไอ้ดอกเข้ามาเทียมใน
พอจับหางไถก็ได้รอย หาผิดกันสักหน่อยไปเมื่อไร

ไถ่ห่างก็ดีไถถี่นาหมด ถ้าไม่สายไม่ปลดวัวไป

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/38)

จากเนื้อหาของเพลงพวงมาลัย แสดงให้เห็นถึงการเตรียมดินในการทำนา โดยเริ่มเตรียมถางนาให้พร้อมที่จะไถตั้งแต่เดือนสี่ พอถึงเดือนหกฝนเริ่มตกการทำนาก็เริ่มขึ้น โดยการไถนา การทำนา ถิ่นนี้ใช้วิธีดำนาในที่ลุ่ม และหว่านข้าวในที่ดอน แต่ส่วนใหญ่จะใช้วิธีหว่าน เพราะอาศัยน้ำฝนจากธรรมชาติ การเตียมดินจึงไม่ยุ่งยากมากนัก เพราะจะเริ่มจากการไถครั้งแรกเรียกว่า "ไถดะ" เพื่อให้ดินร่วน และวัชพืชตาย แล้วจึงไถครั้งที่สอง เรียกว่า "ไถแปร" หลังจากนั้นเมื่อเห็นว่าฝนไม่ทิ้งช่วงให้ข้าวที่หว่านตายแน่จึงเริ่มหว่านข้าวลงในนาแล้วไถกลบให้เมล็ดข้าวอยู่ใต้ดินจะได้ขึ้นได้ และเพื่อป้องกันสัตว์อื่นมากินเมล็ดข้าวด้วย ส่วนการทำนาด้วยวิธีดำ เมื่อไถแปรแล้วจะคราดให้ดินแตกเพื่อความสะดวกในการปักดำ

นอกจากนี้เนื้อหาของเพลงพวงมาลัยยังกล่าวถึง การไถนาว่าชาวบ้านจะเริ่มออกจากกันไปไถนาตั้งแต่เช้ามืด และไถไปจนสายจึงปลดไถปล่อยวัวไปกินหญ้า เครื่องมือที่ใช้ในการไถนาที่กล่าวถึง ได้แก่ ไถ แอก และใช้วัวคู่ในการลากไถ

<u>การเตรียมข้าวปลูกและการเก็บเกี่ยว</u> เช่น

พี่เตรียมข้าวปลูกพันธุ์ดี จะเอาไปหว่านที่นาน้องนี้กันจนได้
แล้วพี่เห็นนาดีมาแต่เดิม ว่าตั้งแต่เริ่มมีนาใหม่
พี่จะเอาข้าวปีนวลน้อง จะหว่านแม่เนื้อทองกันแล้วให้ได้
พอถึงเดือนหกเดือนพฤษภา จะเอาข้าวหว่านที่นาขวัญใจ

...

ส่วนไอ้ที่ลุ่มพี่จะเอาข้าวหนัก พี่จะบอกน้องรักให้รู้ไว้
ว่าไอ้ที่ดอนพี่จะเอาข้าวเดิม รอแม่บุญเสริมของพี่ชาย

...

พี่เตรียมข้าวปลูกพันธุ์ดี จะหว่านนาน้องนี้ให้จนได้
ก็จะให้ทันเกี่ยวตอนเดือนสิบสอง พี่จะพานวลน้องไปเที่ยวนาใหม่

ว่าจะพาแม่ทูนหัว น้องไม่ต้องกลัวหรอกแม่ขวัญใจ
พอเกี่ยวข้าวเสร็จนะน้องยา พี่จะพาขวัญตาไปเที่ยวให้ไกล

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 8/68)

หรือ
การทำนาปีนี้ปีที่แล้วมานี่ มักผลก็ดีทำนาไม่ได้
นาดอนเสียน้ำนาดำเสียแล้ง ดินแยกแตกระแหงแล้วเสียหาย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 7/22)

เนื้อหาของเพลงพวงมาลัยข้างต้นนี้ กล่าวถึงการเตรียมข้าวปลูกเพื่อใช้ให้เหมาะสมตามสภาพภูมิศาสตร์ของท้องที่ คือ ในที่ลุ่มจะปลูกข้าวหนัก ซึ่งเป็นข้าวที่ออกรวงช้าระยะเวลาเก็บเกี่ยวนาน และเป็นข้าวที่ชอบน้ำ (บางชนิดเป็นข้าวขึ้นน้ำ คือรีดตัวหนีน้ำไม่ถูกน้ำท่วมตาย) ช่วงเวลาเก็บเกี่ยวจะพอดีกับน้ำลด ทำให้เก็บเกี่ยวสะดวก ส่วนข้าวเบา เป็นข้าวที่ออกรวงเร็วกว่าข้าวหนัก ไม่ชอบน้ำมากและเป็นข้าวที่ชอบที่ดอน การปลูกข้าวเบาไว้ในที่ดอนจะได้เก็บเกี่ยวทันฝนทิ้งช่วง ข้าวที่ปลูกก็จะได้ผลเต็มเม็ดเต็มหน่วย การเลือกข้าวปลูกให้เหมาะสมกับสภาพจะช่วยให้ได้ผลผลิตดีขึ้น และสะดวกในการเก็บเกี่ยว ดังจะเห็นได้จากเนื้อหาของเพลงพวงมาลัย ที่กล่าวถึงการทำนาที่ดอนแต่ถูกน้ำท่วม และนาดำที่ต้องการน้ำแต่ภาวะแห้งแล้ง จึงทำให้ไม่ได้ผลผลิต นอกจากนี้เนื้อหาของเพลงยังกล่าวถึง การเก็บเกี่ยวข้าวซึ่งจะเริ่มประมาณเดือนสิบสอง

การเก็บเกี่ยวข้าวในถิ่นนี้เดิมใช้วิธีลงแขกเอาแรงกัน (ปัจจุบันจะใช้วิธีการจ้างหรือใช้เครื่องจักร) เรียกว่า "ประเพณีลงแขกเกี่ยวข้าว" และในการลงแขกเกี่ยวข้าวในถิ่นนี้มักนิยมเล่นเพลงพวงมาลัยในนาข้าวด้วย จากการสัมภาษณ์ นางตลับ พยาบาล แม่เพลงชาวอำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ถึงการเล่นเพลงพวงมาลัยในนาข้าว นางตลับ เล่าให้ฟังว่า เมื่อถึงหน้าเกี่ยวข้าว นาไหนลงแขกเกี่ยวข้าวถ้ามีแม่เพลงพ่อเพลงอยู่ด้วยจะมีการเล่นเพลงพวงมาลัยกัน วิธีเล่นก็เหมือนกับการเล่นเพลงพวงมาลัยทั่วไปเพียงแต่ลูกคู่ไม่ต้องปรบมือ

ให้จังหวะเท่านั้น เนื้อร้องของเพลงมักเป็นเรื่องเกี้ยวพาราสีกระเซ้าเย้าแหย่กัน ยิ่งเล่นถึงตอนเย็นยิ่งสนุก เพราะช่วงบ่ายพอลมตกมักร้องเพลงขอเหล้า ขอน้ำตาลเมาจากเจ้าของนา หรือถ้าเกี่ยวข้าวแบบแขกอาสา (การลงแขกด้วยวิธีขอแรงชาวบ้านให้มาช่วยเกี่ยวข้าวโดยไม่ต้องใช้แรงคืน จะทำในกรณีที่เจ้าของนาเป็นหม้าย หรือมีความจำเป็นอย่างอื่น และในกรณีที่ผู้ชายไปขอผู้หญิงไว้แต่ยังไม่ได้แต่งงานกัน ถ้าบ้านฝ่ายหญิงมีนามากฝ่ายชายสามารถขอแรงชาวบ้านให้ไปช่วยเกี่ยวข้าวโดยวิธีอาสาได้) จะมีการเล่นเพลงพวงมาลัยกันอย่างสนุกสนาน เพราะไม่ต้องเครียดกับการเกี่ยวข้าวนัก และบ้านเจ้าภาพที่ลงแขกมักเลี้ยงข้าวปลาอาหารและเหล้ายาอย่างเต็มที่ ถ้าเล่นในกรณีที่ชายหญิงสู่ขอกันไว้ก็มักจะเล่นโดยสมมุติให้พ่อเพลงฝ่ายชายเป็นตัวแทนของผู้ชายที่จะมาเป็นเจ้าบ่าว ส่วนแม่เพลงเป็นตัวแทนฝ่ายหญิง แล้วร้องเกี้ยวพาราสีกันอย่างสนุกสนาน ซึ่งปัจจุบันไม่มีการเล่นแบบนี้แล้ว (นางตลับ พยาบาล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ วิบูลย์ ศรีคำจันทร์ เป็นผู้สัมภาษณ์ ณ วัดปทุมวนาราม อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2534)

1.2.2 <u>การทำไร่ และอื่น ๆ</u> เนื้อหาของเพลงพวงมาลัยที่กล่าวถึงการทำไร่ ได้แก่ การทำไร่แตงโม ไร่อ้อย ไร่พลู และการปลูกพืชเอาไว้กินไว้ใช้ในครัวเรือน และพืชไร่ที่เป็นพืชเศรษฐกิจในถิ่นนี้ คือไร่อ้อย ส่วนพืชไร่อื่น ๆ เป็นพืชไร่ที่ปลูกเสริมนอกเหนือจากการทำนา ดังตัวอย่าง

ที่พี่เป็นห่วงกันอยู่นั้น
อีกทั้งคนงานมันก็ไม่ใช่น้อยน้อย
แต่พอเย็นเย็นเขาก็ต้องกลับ
ถ้าน้องจะทำไร่
พี่เป็นห่วงคนงานนะแม่ขวัญใจ
อยู่ในไร่อ้อยของพี่ชาย
และเช้าเช้าต้องไปรับเขามาใหม่
ให้มาอยู่กะพี่ชายเถอะน้องเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/207)

จากเนื้อหาของเพลงพวงมาลัยกล่าวถึงการทำไร่อ้อยซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจของชาวบ้านในท้องถิ่นนี้ ว่าต้องอาศัยแรงงานมากและต้องคอยรับส่งคนงานในตอนเช้า-เย็น ซึ่ง

เนื้อหาของเพลงนี้นอกจากช่วยให้ทราบถึงพืชไร่ที่ชาวบ้านในถิ่นนี้ทำแล้วยังทำให้ทราบถึงวิธีการทำไร่อ้อยว่าต้องใช้แรงงานมาก และเป็นแรงงานต่างถิ่นที่ต้องรับส่งในตอนเช้าและตอนเย็น

หรือ

พี่เป็นคนทำมาน้องเอ๋ยหากิน — พี่ก็ขุดกันแต่ดินฟันกันก็แต่ไร่
ดูชิลายมือของพี่มันด้าน — มือจับด้ามขวานฟันกันแต่ไม้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/38)

หรือ

เป็นคนทำมาหรอกว่าหากิน — พี่ขุดแต่ดินพี่ก็ฟันแต่ไร่
การไร่ก็ฝ่าการนาก็ฟัน — ตัดไม้ฟันขวานนี่ดีเข้าใจ
แต่พอถึงเดือนสี่ข้าก็ฟันแต่นา — แต่พอถึงเดือนห้าข้าก็ฟันไร่
เดือนสี่เดือนห้ามันเป็นหน้าแล้ง — แต่พอไผ่มันแห้งข้าก็เผาแต่ไผ่
...
ว่ากลางคืนกลางวันข้ากะหยันไม่หยอก — เข้ามุ้งจักตอกแล้วสานไซ

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/25)

หรือ

ยามว่างเนื้อเย็นไม่ได้เล่นหมากรุก — อ่านหนังสือนอนขลุกหาความรู้ไว้
งานสร้างตัวสร้างตนที่ได้สร้างมาแล้ว — หลักฐานเป็นแถวไปดูได้
ทำนาทำไร่เลี้ยงไก่เลี้ยงหมู — แถมยังปลูกพลูอีกสองไร่

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 7/26)

หรือ

ถ้าแก่ทำไร่ทำนาให้ได้ข้าวรฃรฃ ถ้าไปปลูกแตงรีมให้ติดแต่ลูกใหญ่ใหญ่

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/187)

จากเนื้อหาของเพลงพวงมาลัยที่ยกตัวอย่างมาข้างต้นนี้ กล่าวถึงอาชีพของชาวบ้านในถิ่นนี้ว่า นอกจากอาชีพทำนาแล้ว ก็มีการขุดดิน พันไร่ ตัดไม้ขาย ลวกต้นไผ่ขาย ทำไร่แตงรีม ทำสวนพลู เลี้ยงไก่ เลี้ยงหมู ยามว่างจะอ่านหนังสือหาความรู้ หรือจักสานไซเอาไว้ดักปลา หาเอามาเป็นอาหาร ซึ่งแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตอันเรียบง่ายของชาวบ้านในด้านอาชีพ และความเป็นอยู่ และจากการสัมภาษณ์วิทยากรในถิ่นที่เก็บข้อมูลด้านอาชีพ วิทยากรได้เล่าให้ฟังว่า เมื่อ 50 - 60 ปีก่อนนั้น อาชีพหลักของชาวบ้าน คือการทำนาปลูกข้าวให้พอกิน ที่เหลือก็จะตวงขาย การทำไร่ก็จะทำบ้างตามหัวไร่ปลายนา เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่นั้นเป็นป่า เมื่อเสร็จจากการทำนาประมาณเดือนสี่เดือนห้าก็จะพันไม้ถางป่า และขุดตอไม้เพื่อจะได้มีพื้นที่ทำนาทำไร่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ก็ยังมีอาชีพตัดไม้ขาย โดยการที่ผู้ชายจะเข้าไปในป่าลึกที่มีไม้ใหญ่ แล้วตัดไม้ที่สามารถทำกระดานหรือเสาบ้านไปขายที่ตลาด และการเผากอไผ่เพื่อลวกเอาลำต้นไปขายหรือแลกน้ำตาลเอาไว้ใช้ในครัวเรือน ตลาดที่นำของไปขายได้แก่ตลาด "บางลี่" อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนการทำไร่อ้อยนั้นเพิ่งทำเมื่อ 20 กว่าปีที่ผ่านมา และปัจจุบันนี้การทำนาและการทำไร่อ้อยนับว่าเป็นอาชีพหลักของชาวบ้านในถิ่นนี้

นอกจากนี้เนื้อหาของเพลงพวงมาลัยยังกล่าวถึง การทำงานของผู้หญิงว่าเมื่อมีเวลาว่าง จะปั่นสำลี กรอด้าย และทอผ้า ดังตัวอย่าง

บ้านใต้เขาเฮทวีจีจะจะมา บ้านเหนือเขาฮาน้องจะไป

ใครมีด้ายให้หวีมีสำลีให้ปั่น ทำงานอยู่กับบ้านอย่าไปไหน

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 7/86)

หรือ

แล้วจงอุตส่าห์แล้วทำงานทอผ้าอยู่กับบ้าน อย่าเที่ยวพลุกพล่านไปให้ไกล
แล้วถ้ามีหูกแล้วให้หมั่นทอ แล้วถ้ามีพอให้หมั่นเก็บผ้าขาดผลัด-
เย็บมาพับไว้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/129)

1.3 <u>เครื่องมือที่ใช้ประกอบอาชีพ</u>

เนื่องจากชาวบ้านมีอาชีพเกษตรกรรม เครื่องมือที่ใช้ประกอบอาชีพจึงได้แก่ เกวียน เสียม จอบ ไถ แอก คันฉาย มีด ขวาน กระพ้อม ฯลฯ เป็นต้น และมีเครื่องมืออื่น ๆ เช่น เครื่องมือในการทอผ้า ได้แก่ หูก ระวิง ไน และเครื่องมือในการหาอาหาร ได้แก่ ไซ ด้วง เป็นต้น เครื่องมือที่ใช้ประกอบอาชีพเหล่านี้จะปรากฏในเพลงพวงมาลัยทั้งที่กล่าวถึงตรง ๆ ทั้งที่เป็นความเปรียบ และสรรพนามเรียกชื่อ ดังตัวอย่าง

<u>เครื่องมือที่ใช้ในการทำนาทำไร่</u> เช่น

พี่เป็นคนทำมาหรอกว่าหากิน พลิกฟื้นผืนดินมาดมดาย
หมด<u>เสียม</u>ตั้งหอบหมด<u>จอบ</u>ตั้งหาบ ป่าพงลงราบเพราะทำไร่

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 4/30)

หรือ

"ดูชิลายมือของพี่มันด้าน มือจับด้าม<u>ขวาน</u>พันกันแต่ไม้"

หรือ

"มาเจอะไม้งามเมื่อยามขวาน<u>บิ่น</u> พี่มาเจอ<u>หิน</u>กันเมื่อ<u>มีด</u>หาย"

หรือ

"ตัวของพี่ตื่นกันขึ้นแต่เช้าไก่เช้าพี่ก็เตรียม จับเอาวัวมาเทียมกันแอกไถ"

จากเนื้อหาของเพลงพวงมาลัย กล่าวถึงเครื่องมือทำนาทำไร่ ได้แก่ "จอบ เสียม" ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ขุดดิน "ขวาน มีด" ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ตัดไม้ "หิน" เป็นเครื่องมือที่ใช้ลับ จอบ เสียม ขวาน มีด ให้คม "แอก ไถ" เครื่องมือที่ใช้ไถนา

หรือ

เพราะว่าความรักของพี่ก็หลายความอาลัยก็ล้น จนเกวียนเข็นควายขนกันไปไม่ไหว
แผ่นดินว่าหนาท้องฟ้าว่าหนัก มันยังเท่าความรักของพี่เมื่อไร
รักน้องไม่ออมเท่ากระพ้อมสี่เหลี่ยม มารดาเท่าเทียมไปเมื่อไร

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/46)

หรือ

"ขอให้เงินเป็นถังขอให้สตังค์เต็มถุง ข้าวปลาเต็มยุ้งไม่มีฉางใส่"

หรือ

"เจ้ารอพ่อช่อคันฉาย เมื่อไหร่จะถึงแล้วเอย"

เนื้อหาของเพลงข้างต้นนี้ กล่าวถึงเครื่องมือที่ใช้ในการประกอบอาชีพ ได้แก่ "เกวียน" เป็นพาหนะสำหรับใช้ลากหรือเข็น "กระพ้อม ยุ้ง ฉาง" สิ่งปลูกสร้างสำหรับเก็บข้าวเปลือกหลังจากการเก็บเกี่ยว "คันฉาย" ไม้สำหรับสงฟางในเวลานวดข้าว นอกจากนี้ยังกล่าวถึงสัตว์ที่ใช้ประกอบอาชีพ ได้แก่ วัว ควาย เป็นต้น

เครื่องมือในการทอผ้า เช่น

"แล้วถ้ามีหูกแล้วให้หมั่นทอ"

หรือ

"ถ้าพี่จะถามเรื่องหูกแล้วเรื่องกี่ จะบอกกับพี่กันไปให้"

หรือ

"กลัวพี่รักกันไม่จริง เหมือนยังระวิงรักไน"

เครื่องมือที่ใช้ในการทอผ้า ได้แก่ "หูก กี่" เป็นเครื่องมือทอผ้าชนิดหนึ่ง "ระวิงไน" เครื่องกรอด้ายชนิดหนึ่ง ที่ใช้ปั่นด้ายสำหรับทอผ้า และระวิงกับไนนี้จะต้องใช้คู่กัน

เครื่องมือในการหาอาหาร เช่น

"พี่มาล่อหลอกลวงทำให้ด้วงน้องลั่น ได้แล้วทิ้งกันไปมากมาย"

หรือ

"ว่ากลางคืนกลางวันข้ากะหยันไม่หยอก เข้ามุ้งจักตอกแล้วสานไซ"

เครื่องมือที่ใช้ในการหาอาหารที่กล่าวถึง ได้แก่ "ด้วง" เป็นชื่อเครื่องดักสัตว์ชนิดหนึ่งทำด้วยกระบอกไม้ สำหรับใช้ดักแย้ "ไซ" เป็นเครื่องสานที่ทำด้วยไม้ไผ่ใช้สำหรับดักปลา

1.4 อาหาร

ด้านอาหารนั้น เนื้อหาของเพลงพวงมาลัยได้กล่าวถึงการเตรียมอาหาร วิธีทำอาหาร อาหารที่ใช้รับประทานกันทั่วไป และเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบ

อาหารที่ค่อนข้างละเอียดดังนี้

<u>การเตรียมอาหาร</u> เช่น

ถ้าข้าวกล้องน้องเอ๋ยไม่มีจะใส่สีลงบด พี่จะตำจะคดเอามาให้
พี่จะช่วยน้องตำพอออกร่ำอ่อนอ่อน ให้น้องเป็นคนร่อนพี่จะเป็นคนกระทาย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/23)

เนื้อหาของเพลง กล่าวถึง การสีข้าว ตำข้าว เพื่อเตรียมเอาไว้หุงรับประทานในครัวเรือน

<u>วิธีทำอาหาร</u> เช่น

พอแขกขึ้นเรือนน้องไม่เชือนอยู่ช้า มุ่งเข้าเคหาเรือนใหญ่
เอาไฟมาก่อหยิบหม้อมาตั้ง เอาปลาสลิดเข้ามาอังเตาไฟ
...
อีกหนึ่งแม่แกงแล้วหอยกาบ สิ่งหนึ่งจะลาบปลากราย
กับข้าวของหนูไม่มีหมูมีหมี เลยต้มแต่หัวปลีที่แปล่มปลาย
...
แกงเผ็ดเนื้องัวแกงคั่วเนื้อหมา กินกันเถิดพี่จำอย่างเกรงใจ
...
ว่าน้องตำน้ำพริกขยิกขยี้ หัวหอมก็มีกระเทียมก็ใส่

(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 7/79-83)

เนื้อหาของเพลงพวงมาลัยข้างต้นนี้ กล่าวถึงการหุงหาอาหาร ตั้งแต่การติดไฟหุงข้าว การทำกับข้าวได้แก่ ย่างปลาสลิด แกงหอยกาบ ลาบปลากราย ต้มหัวปลี ตำน้ำพริก

และแกงเผ็ด แกงคั่ว เป็นต้น เนื้อหาส่วนนี้นอกจากจะทำให้ทราบถึงวิธีการทำอาหารรับประทานแล้วยังช่วยให้ทราบถึงอาหรที่ชาวบ้านใช้รับประทานด้วยว่าอาหารพื้นบ้านในถิ่นนี้มีอะไรบ้าง

เครื่องปรุงอาหารและเครื่องมือที่ใช้ในครัว เช่น

พี่จะถามว่าของในครัวน้องมีทั่วทุกอย่าง มีทั้งร่องทั้งอ่างทั้งกระถางน้ำข้าว-
กะหลิวกะเหลาก็เกรียมไว้
อีกทั้งหม้อข้าวแล้วเตาไฟเครื่องใช้เรานั้น หอมกระเทียมน้ำตาลเครื่องเทศพริก-
ไทย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/133)

หรือ
"หัวหอมกระเทียมที่น้องเตรียมเอามา ทั้งกะปิน้ำปลาปลาร้าอยู่ในไห"

หรือ
มีปลาร้าหรือปลาเจ่า อีกทั้งเครื่องกับข้าวอีกมากมาย
มีทั้งหมูนงและหมูแนมมีทั้งหมูแฮม- อีกทั้งใบสะระแหน่น้องก็เกรียมเอาไว้
และหมูหันมีเป็ดสะระหมั่นและปูแสม-
อีกทั้งลูกชิ้นกันและผักชีอีกทั้งฉู่ฉี่และข้าวแช่

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/134)

จากตัวอย่างเนื้อเพลงพวงมาลัย กล่าวถึงเครื่องปรุงที่ประกอบอาหาร ได้แก่ หอม กระเทียม น้ำตาล เครื่องเทศ พริกไทย กะปิ น้ำปลา ปลาร้า ปลาเจ่า หมูแนม หมูแฮม หมูหัน เป็ดมัสมั่น ปูแสม ใบสะระแหน่ ลูกชิ้น ผักชี ฉู่ฉี่ ข้าวแช่ และอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ใช้ในการประกอบการหาร ได้แก่ ร่อง อ่าง กระถางน้ำข้าว ตะหลิว หม้อ เตาไฟ เป็นต้น

1.5 <u>สภาพสังคม</u>

สภาพสังคมในด้านความเป็นอยู่ที่ปรากฏในเพลงพวงมาลัย ที่นอกเหนือจากสภาพที่อยู่อาศัย อาชีพ เครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ อาหาร ที่ปรากฏเด่นชัดได้แก่ ความผูกพันระหว่างครอบครัว และความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านด้วยกัน สภาพสังคมที่กล่าวถึงมีลักษณะดังนี้

1.5.1 <u>ความผูกพันระหว่างครอบครัว</u> ลักษณะของครอบครัวที่ปรากฏในเพลงพวงมาลัยนั้น เป็นลักษณะครอบครัวขยาย (extended family) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก และมี ปู่ ย่า หรือ ตา ยาย อยู่ในบ้านเดียวกัน และอาจมีญาติพี่น้องอยู่ภายใต้หลังคาเดียวกัน หรือปลูกบ้านอยู่ใกล้เคียงกัน ดังจะเห็นได้จากเพลงพวงมาลัยที่กล่าวถึงการแต่งงานของหญิงชายที่จะต้องอยู่กับครอบครัวฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยเฉพาะลูกสาว เมื่อแต่งงานแล้วมักจะกลับมาอยู่ร่วมกับพ่อแม่ หรือปลูกบ้านในบริเวณเดียวกัน ทำให้ครอบครัวมีความรักใคร่ผูกพัน และอบอุ่น ดังตัวอย่างเช่น

รอ้แม่สีนวลใกล้จวนขอ พี่จะเอาเรือนหอเข้ามาต่อตั้ง
ว่าไอ้หน้าต่างทางทิศเหนือ พี่จะแกะเป็นเสือขี่กวาง
ว่าไอ้หน้าต่างทางทิศใต้ พี่จะแกะเป็นควายแล้วเขากาง
...
ว่าพี่มีอัฐกันอยู่สี่ตำลึง พี่จะไปซื้อกระดึงผูกที่หน้าต่าง
พอลมพัดมาดังตึง ว่าให้ลูกกระดึงมันดังหง่าง ๆ
จะให้แม่ยายนั่งยิ้ม กันอยู่ที่ริมหอกลาง
จะให้พ่อตานอนฟัง ว่ากระดึงพี่ดังดีเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 8/54)

จากเนื้อหาของเพลงพวงมาลัย กล่าวถึงฝ่ายชายที่สู่ขอหญิงจะนำเรือนหอไปปลูกที่บ้านฝ่ายหญิง ซึ่งปลูกอยู่บริเวณใกล้เคียงกับบ้านพ่อแม่ฝ่ายหญิง หรืออยู่ร่วมบ้านเดียวกัน ดัง

เนื้อเพลงที่กล่าวถึงการที่ลูกเขยจะซื้อกระดึงมาผูกที่หน้าต่างเพื่อให้เกิดเสียงดังไพเราะไปถึงหูพ่อตาแม่ยาย เป็นต้น

หรือ

วันนี้จะไปหมั้นเมียเอามาเลี้ยงแม่ ว่าพ่อก็แก่แม่ก็เฒ่าว่าแก่หุงข้าวกันไม่ไหว
ฉันจะไปหาเมียใหม่ หาเมียมาให้แม่เอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 8/57)

เนื้อหาของเพลงดังกล่าว กล่าวถึงการที่ฝ่ายชายจะแต่งงานเพื่อนำฝ่ายหญิงมาอยู่ด้วยกันที่บ้านจะได้ช่วยเลี้ยงดูพ่อแม่ของตนที่แก่ชรา อันแสดงให้เห็นถึงลักษณะของครอบครัวไทยที่นิยมให้ลูก ๆ อยู่กับพ่อแม่ แม้จะแต่งงานแล้ว เป็นแบบครอบครัวใหญ่ เพื่อที่ลูกจะได้ดูแลพ่อแม่ยามแก่เฒ่าได้ และแสดงให้เห็นถึงความผูกพันระหว่าง พ่อ แม่ ลูก ด้วย จากการสอบถามวิทยากรถึงการแต่งงานในถิ่นนี้ กล่าวว่า เมื่อแต่งงานกันแล้วถิ่นนี้มักนิยมให้ชายที่แต่งงานแล้วไปอยู่ทางบ้านฝ่ายหญิงเป็นส่วนใหญ่ แต่กรณีที่ฝ่ายชายมีความจำเป็นฝ่ายหญิงจะต้องมาอยู่ทางบ้านฝ่ายชาย และไม่นิยมแยกครอบครัวไปอยู่กันตามลำพัง ในเนื้อหาของเพลงพวงมาลัยทุกสำนวนจะกล่าวถึงความสัมพันธ์กันในครอบครัว ได้แก่ พ่อ แม่ ลูก หลาน ปู่ ย่า ตา ยาย และความสัมพันธ์ระหว่างกันในระบบเครือญาติอีกด้วย

1.5.2 <u>ความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้าน</u> วิถีชีวิตของชาวบ้านในชนบทส่วนใหญ่ผู้คนจะรู้จักกันหมดและสนิทสนมกันทุกครัวเรือน ผู้คนจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเมตตากรุณาต่อกัน รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม ประกอบกับความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติอันมีส่วนส่งเสริมให้คนไทยมีนิสัยชอบเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น แม้แต่กับคนแปลกหน้า ชาวชนบทจะต้อนรับเลี้ยงดูเพื่อแสดงน้ำใจ แม้ว่าตนเองจะยากจนก็ตาม ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่นี้ ช่วยส่งเสริมให้ชาวบ้านมีความสัมพันธ์อันใกล้ชิดสนิทสนม มีลักษณะแบบกลุ่มปฐมภูมิ (primary group) ที่ทุกคนรู้จักกันหมด การพึ่งพาอาศัยกันจึงมีมาก นิสัยนี้จึงติดตัวมาจนถึงปัจจุบัน จาก

การศึกษาเพลงพวงมาลัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านนั้นมีปรากฏอยู่ในเนื้อหาของเพลงพวงมาลัยทุกสำนวน และพบเกือบตลอดทั้งเรื่อง ซึ่งแสดงออกในรูปแบบของประเพณีการต้อนรับแขก และการช่วยเหลือกันในงานประเพณีส่วนบุคคลหรือประเพณีส่วนรวม อันแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของชาวบ้านทั้งในระดับหมู่บ้าน และกับสังคมอื่น ดังตัวอย่าง

พี่จะมาบอกกะนวลน้อง บ้านพี่อยู่วังพองน้องก็จำไว้
แต่พี่มาธุระปะปัง เหตุผลต้นย้งด้วยอะไร
ถ้าธุระเย็นให้แวะบ้านน้องก่อน ถ้าธุระร้อนให้พี่เลยไป

(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 1/49)

หรือ
"พี่เป็นแขกแล้วแปลกมา ให้น้องเดินนำหน้าพี่จะตามไป"

หรือ
"แต่พอแขกขึ้นเรือนฉันไม่เบือนหน้าบาก แต่น้องยกเชี่ยนหมากเอามาให้"

หรือ
เมื่อพี่หิวโหยแล้วโรยอาหาร เชิญรับประทานกันให้สบาย
พอแขกขึ้นเรือนน้องไม่เชือนอยู่ช้า มุ่งเข้าเคหาเรือนใหญ่
เอาไฟมาก่อหยิบหม้อมาตั้ง เอาปลาสลิดเข้ามาอังเตาไฟ
พ่อบ้านอยู่ไกล ให้สุขสบายก่อนเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 7)

จากเนื้อหาของเพลงพวงมาลัย แสดงให้เห็นถึงความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของ

ชาวบ้านที่มีต่อคนแปลกหน้า ด้วยการต้อนรับโดยการซักถามถึงธุระและเรียกขึ้นบ้าน หาหมาก หาข้าวให้รับประทาน แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของชาวบ้านกับบุคคลในสังคมอื่น

หรือ

พี่วานพวกเอามาเข็นบ้าน จะไปให้นงคราญกันแล้วก็ได้

...

ฉันพาพี่น้องมามาก เข็นเรือนให้น้องรักเถิดจนได้

วันนี้เรือนหอมาหา ให้แม่น้องมารับไว้

(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 8/81)

หรือ

ว่านี่ก็จวนที่พี่นัด ฉันเองไม่ขัดด้วยใจ

เกรียมข้าวเกรียมของบอกพี่น้องซ้ายขวา ว่าพี่จะพี่จำเข้ามากันไว ๆ

เขาว่าจะมาพรุ่งนี้ พี่น้องฉันนี่ช่วยกันไป

ช่วยกันประดับประดอง ส่วนตัวของน้องนี้ไม่เรียกใคร

ว่าเพื่อนเราเหวยเพื่อนสาว พรุ่งนี้ช่วยเรานะเพื่อนไทย

เขาจะเข็นบ้านมาตั้ง เขาจะเข็นมาวางพิงไว้

(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 8/82)

เนื้อหาของเพลงพวงมาลัยที่ยกตัวอย่างมาข้างต้นนี้ กล่าวถึง การที่เพื่อนบ้านและพี่น้องของฝ่ายชายช่วยกันเข็นเรือนหอมาให้ฝ่ายหญิงเพื่อปลูกก่อนพิธีแต่งงาน และกล่าวถึงข้างฝ่ายหญิง เมื่อถึงวันนัดที่ฝ่ายชายเข็นเรือนมาให้ก็ชวนพี่น้อง พวกพ้องมาช่วยกันเตรียมอาหารไว้ต้อนรับ อันแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนบ้าน และพี่น้องที่มีน้ำใจในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกิจการงานต่าง ๆ

นอกจากนี้ในเนื้อหาของเพลงพวงมาลัยยังแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านที่ปรากฏในการร่วมมือกันในประเพณีหรือเทศกาลต่าง ๆ เช่น การช่วยเหลือกันในประเพณีการแต่งงาน จะช่วยทั้งเงิน ข้าวของ และแรงกาย ในลักษณะเอาแรงกัน การร่วมมือกันสร้างสิ่งก่อสร้างให้วัด ด้วยการสละเงิน และแรงกาย หรือการมีน้ำใจในการแบ่งปันข้าวของในลักษณะแลกเปลี่ยนกัน เป็นต้น ดังตัวอย่าง

ได้ยินเสียงรีบแล้วดังลั่นมา ส่วนตัวน้องยาก็ดีใจ
ว่าเสียงรีบแล้วขันหมาก ผู้คนก็มากเหลือหลาย
ว่าเสียงขันหมากเขาเข้ามา กระเกรียมเคหาของทั้งหลาย
ว่าจัดแจงแล้วเอ้ยทุกอย่าง ช้อนชามมาวางกันเรียงราย
ว่าเอาสุราก็มาตั้งวง กะเหล้าหนึ่งกึงทั้งสองฝ่าย
ว่าเชิญกินให้สุขสำราญ แล้วให้ลูกหลานได้สบาย
ว่าส่วนตัวหรือเจ้าสาว สองคนเจ้าบ่าวคอยกราบไหว้
...
พี่น้องทั้งหลายหญิงชายที่นั่ง ธรรมดาที่พึ่งอยู่เรียงราย
ว่าท่านนี้ช่วยแล้วของขวัญมาให้ฉันวันนี้ นับว่าโชคดีมีโชคชัย
หากว่าช่วยแล้วเอ้ยของขวัญแล้ว- ฉันเองจะต่อแล้วทุนให้
ให้ฉันเรือนหอ
ว่าหากมีงานแล้วเอ้ยที่ไรให้ส่งการ์ดไปหา แม่ประเทืองจะมาใช้แรงให้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/62)

จากเนื้อเพลง กล่าวถึงพี่น้องและชาวบ้านได้มาช่วยในงานแต่ง ทั้งเป็นการเข้าร่วมพิธีบ่าวสาว ช่วยเตรียมข้าวของในการต้อนรับแขกฝ่ายเจ้าบ่าว และช่วยเงินช่วยของขวัญให้ได้ใช้เป็นทุนในการมีครอบครัว ในลักษณะการเอาแรงกัน

หรือ

ยกมือท่วมหัวยอมตัวยอมตน ขอให้มันพ้นจากวิพยภัย
ไอ้ที่ท่านมุ่งคิดจะสร้างเมรุ ฉันเองก็เห็นและน้ำใจ
ถ้าฉันเป็นผู้ใหญ่จะเร่ไรให้เข้ามา ให้มันเป็นผ้าป่าทอดไปให้
รอแม่ยอดดวงใจ ทำบุญกันไปนะน้องเอย

...

จะไปเร่ไรถึงบ้านฉัน รับรองรางวัลจะยกให้
จะให้ข้าวสารมาหนึ่งกระสอบ เงินทองที่ชอบฉันก็ยอมจ่าย
หัวหอมกระเทียมฉันจะเกรียมให้พร้อม เงินทองฉันยอมและใช้จ่าย

...

และเรื่องศรัทธาประสาทะ ขอให้มีองค์พระขึ้นรถไป
วิหยหิวอาหารไปที่บ้านที่ช่อง พี่ขอรับรองจะเลี้ยงให้
ทั้งน้ำทั้งท่าที่ขวัญตานั้นอยาก ทั้งพลูและหมากจะยกให้

...

ไอ้เรื่องบุญทานฉันชอบแท้ มันเป็นทางเผื่อแผ่แล้วต่อไป
และอานิสงส์และคงส่งพี่ บุญคงจะมีและมากมาย
บุญทานแต่ละวันไม่เว้น ไม่เชื่อน้องไปดูเห็นก็ยังได้
มีรถโฆษณามาทุกวัน พังเถิดแม่บ้านและอยู่ไกล

(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 4/112-11)

จากบทเพลงพวงมาลัยในบทนี้ กล่าวถึงการที่ชาวบ้านช่วยกันสร้างเมรุให้วัดด้วยการใช้รถเร่ไรไปตามหมู่บ้าน เพื่อนำข้าวของที่ได้ และเงิน มาทอดเป็นผ้าป่า ให้ทางวัดนำไปใช้ในการสร้างเมรุต่อไป นอกจามีเนื้อหาของเพลงยังแสดงให้เห็นถึงความมีน้ำใจเสียสละสิ่งของที่มีเพื่อส่วนรวม และแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของคนในหมู่บ้านกับชาวบ้านในหมู่บ้านอื่น ที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันด้วย ปัจจุบันในชนบทยังนิยมใช้การเร่ไรเอา

เงินเข้าวัดด้วยวิธีนี้อยู่ในกรณีที่วัดมีความจำเป็นในการใช้เงินมาก แต่ความศรัทธาของชาวบ้าน โดยเฉพาะในถิ่นนี้เริ่มลดน้อยลง เนื่องจากปัจจุบันมักมีพวกมิจฉาชีพใช้วิธีเรี่ยไรเพื่อเป็นการหาหากินเฉพาะตนมากขึ้น ชาวบ้านจึงนิยมให้แต่เฉพาะรถเรี่ยไรที่มีคนรู้จักนั่งรถไปเท่านั้น

หรือ

"เก็บหัวปลีหัวผักและก็หัวผักหัวปลี จะไปวันชุลีแม่ผัวจนได้"

(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 10/126)

จากเพลงพวงมาลัยที่ยกมา แสดงให้เห็นถึงการมีไมตรีต่อกันในการนำข้าวของที่มีไปแจกจ่าย หรือแลกเปลี่ยนกันตามสถานะ ในเนื้อหานี้กล่าวถึงการที่ลูกสะใภ้ไปบ้านแม่สามี แต่ได้เก็บผักและหัวปลีไปฝาก ลักษณะเช่นนี้เป็นลักษณะเฉพาะของคนไทยที่ดี ที่เมื่อไปมาหาสู่บ้านใครมักไม่ไปมือเปล่าจะมีของติดมือไปฝากเจ้าของบ้านตามแต่จะหาได้ อันเป็นการแสดงความมีน้ำใจ ซึ่งผู้รับของก็มักจะให้ของที่ตนมีตอบแทนมาเป็นการเชื่อมสัมพันธไมตรีอันดีที่มีต่อกัน

1.6 <u>สภาพแวดล้อม</u>

ในบทเพลงพวงมาลัยได้กล่าวถึงธรรมชาติแวดล้อมอันอุดมสมบูรณ์ไปด้วยป่าเขาลำเนาไพร และสัตว์น้อยใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นสัตว์น้ำ สัตว์บก ไว้ในบทชมธรรมชาติ และเรื่องเล่าอื่น ๆ อันแสดงให้เห็นถึงความผูกพันของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม เช่นเดียวกับขนบการพรรณนาธรรมชาติในวรรณคดีไทยที่มีบทชมไม้ ชมสัตว์ ซึ่งนอกจากเป็นการบันทึกสภาพแวดล้อมไว้ได้อย่างละเอียดถี่ถ้วนแล้ว ยังก่อให้เกิดความไพเราะงดงามในด้านภาษาเป็นอย่างยิ่ง ดังตัวอย่าง

<u>บทชมไม้</u> เช่น

รื่นไข่เน่าขนุนพิกุลเพกา ไนรีหน่งไนหน่าดูเถิดคุณนาย
ต้นงิ้วหนามงอนแลดูมันสูงชะงัน ป่าเตยดงตาลใบเคยห่อได้

ต้นประดู่ไม้แดงเคยเอาเลื่อยกระดาน มันมีอยู่กลางด่านเคยเห็นกันอยู่ดาย
ต้นจิงจ้อแจงจิงปรงปริกวัลย์เปรียง กาวางมะเวียงอยู่ในดงหวาย
...
รโนนต้นยอมะยมมันมีแตนลายอง รโนนต้นมะม่วงรอยไฟมันไหม้
แกแกเฉลามันเปลี่ยวเปล่าเทียมเมฆ ต้นกุหลาบขี้เหล็กต้นหมากเล็กไม้ลาย
ต้นกร่างใบกรวดมันสูงดวดน่าดู กิ่งมันดดเป็นคู้นกเขาเขียวมันเคยไข่
(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/169, 171 นายเชือน ลิ้มสุวรรณ)

บทชมนก เช่น

นกเล็กนกใหญ่มีอยู่หลายอย่าง ให้พี่บอกให้พังหรือแม่พวงมาลัย
นกเล็กบินลิบนกกระจิบกระจาบ รโนนแหนนกพิราบเขาพุนเขาไฟ
นกกระยางกระยุงนกกระทุงกระทา นั่นนะนกแก้วสาลิกามีอยู่ในไพร
นกอีลุ้มอีล่ารีก่กิลาบุ้งรอก นั่นอีแอ่นนกออกตัวเล็กตัวใหญ่
นั่นนกยางเสวยมันบินเลยข้ามลำ แม่ไก่นากาน้ำมีอยู่มากมาย
นางนวลนอนนิ่งอยู่บนกิ่งขานาง นั่นนกกะลางนั่นนะนกสับไม้
นกเงือกชะง่อนแบกหงอนชะเง้อ พอตัวเมียมาเจอมันขยับเข้าไป
นั่นนกกะเหว่ามันร้องผวา พอตัวผู้มาหามันก็แผ่ปีกให้ ๆ
นั่นนะนกตะกรุมมันจับพุ่มตะครอง ชี้นิ้วบอกน้องมองเห็นกันไหม
(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/80 นายขวัญเมือง สังข์ทอง)

นกยูงหางแผ่ที่อยู่กะแม่มันนั่น หางมันแผ่พังพานแม่มันหัดกันไว้
ราอยู่ไม่หยุดหย่อน เต้นราย่อนอยู่บนยอดลำไย
นกแซงแซวบินสูงนกยูงรำแพน มันราเล่นชั่วแล่นเดี๋ยวก็เลิกกันไป
(เพลงพวงมัยสำนวนที่ 1/175 นายเชือน ลิ้มสุวรรณ)

บทชมสัตว์ เช่น

จะหาชมนกมันก็ไกลป่าชัฏ เลยชี้น้องชมสัตว์กันอยู่ในไพร
มีทั้งแรดทั้งช้างหรือละมั่งหมูป่า นั่นอีเก้งเลียงผาอีกละมั่งกวางทราย
มีทั้งเสือกระทิงทั้งเสือสิงห์ราชสีห์ สัตว์ร้ายมันมีอยู่ในไพร

ผูงแรดผูงช้างกระต่ายกระเต้นผูงเม่นผูงหมี มันเล่นกันอึงมีมากมาย
ผูงลิงผูงช้างผูงบ่างชะนี ผูงสัตว์มันมีอยู่ในไพร
ตะกวดตุ๊กแกนั่นกระแตกระรอก นั่นนะหมาจิ้งจอกมันวิ่งไล่หมาใน
ว่าสัตว์ในป่ามันก็ไม่ค่อยมี เมืองไทยเดี๋ยวนี้มันไม่มีมากมาย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/87 นายขวัญเมือง สังข์ทอง)

ชมเถิดแม่คิ้วเขียนรำนั่นปลาตะเพียนหลุมพอง มันว่ายลัดลอยล่องอยู่ที่ช่องน้ำไหล
รำนั่นแหนผูงปลากดมันเคล้าคลึงปลากัด เที่ยวลอยเล่นว่ายลัดรำนั่นแหนผูงปลาไหล
ผูงปลาแขยงมันเที่ยวว่ายขยับ ปลาช่อนมันรัดดังบลูกปลาชิวหวาย
รำนั่นแหนปลามังกู่กระดิกหูว่ายมา ปลาเทโพวากระโดดหนีออกไปไกล

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/177 นายเชือน ลิ้มสุวรรณ)

จากเนื้อหาของเพลงพวงมาลัยที่กล่าวถึงบทชมธรรมชาติที่ยกตัวอย่างมานี้ ย่อมแสดงให้เห็นถึงความใกล้ชิดและช่างสังเกตของชาวบ้านที่มีต่อสภาพแวดล้อม ดังจะเห็นได้ว่าในบทชมธรรมชาติทุกบทได้พรรณนาพืชและสัตว์อย่างละเอียดถี่ถ้วน

นอกจากนี้ในบทเพลงพวงมาลัยยังแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของธรรมชาติที่แวดล้อมอยู่ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของชาวบ้านทั้งที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค เช่น กล่าวถึงการปลูกบ้านด้วยไม้ในป่า อาหารที่ได้จากพืชและสัตว์ เครื่องนุ่งห่มที่ได้จากฝ้าย และยารักษาโรคที่ได้จากพืช เป็นต้น

2. <u>ด้านความเชื่อ</u>

ความเชื่อ หมายถึง "การยอมรับนับถือหรือยึดมั่นในสิ่งหนึ่งสิ่งใด ทั้งที่มีตัวตนและไม่มีตัวตนว่าเป็นความจริงหรือมีอยู่จริง การยอมรับนับถือนี้อาจจะมีหลักฐานอย่างเพียงพอที่จะพิสูจน์ได้ หรืออาจจะไม่มีหลักฐานที่จะนำมาพิสูจน์ให้เห็นจริงเกี่ยวกับสิ่งนั้นก็ได้ (ประสาท หลักศิลา. 2514 : 426)

ความเชื่อส่วนใหญ่มักมาจากการอบรมสั่งสอน แล้วสั่งสมตกทอดมาจากชาวบ้านรุ่นก่อน ความเชื่อจึงมีผลต่อพฤติกรรมและความคิดของคนในยุคต่อมาก และความเชื่ออาจจะมีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงไปตามอิทธิพลของสภาพแวดล้อมได้

กิ่งแก้ว อัตถากร (2519 : 92) กล่าวถึง สาเหตุของความเชื่อว่า เกิดจากสิ่ง

ที่มีอำนาจเหนือมนุษย์ เช่น อำนาจของดินฟ้าอากาศ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ทราบสาเหตุ เมื่อมีภัยเกิดขึ้นจึงวิงวอนขอความช่วยเหลือต่อสิ่งที่ตนเชื่อว่าจะช่วยได้ ซึ่งเดิมมนุษย์ยึดถือธรรมชาติ ต่อมาเมื่อมีศาสนาเกิดขึ้นก็มุ่งยึดถือเหล่าเทพเจ้า ภูตผี ปีศาจ ซึ่งคิดว่ามีตัวตนเป็นที่ยึดเหนี่ยว และเชื่อว่าสิ่งที่นับถือนั้นย่อมแสดงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ ช่วยตนได้ยามที่มีทุกข์ ต่อมาวิทยาการต่าง ๆ ได้พัฒนามากขึ้น ความเชื่อในสิ่งดังกล่าวบางประการลดน้อยลง และบางอย่างแปรเปลี่ยนจากธรรมชาติมาเป็นสิ่งประดิษฐ์ เช่น ผ้ายันต์ ตะกรุด ผ้าประเจียด เป็นต้น

ความเชื่ออันเกิดขึ้นจากความกลัว และความไม่รู้ ไม่เข้าใจ ไม่สามารถควบคุมให้อยู่ในอำนาจได้ มนุษย์ก็เชื่อถือว่าสิ่งนั้นย่อมมีอิทธิพลเหนือมนุษย์ ธรรมชาติบางอย่างที่มีอำนาจเหนือมนุษย์จึงทำให้มนุษย์กลัว ทำให้มนุษย์เกิดความเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจเหนือมนุษย์นั้น

สาเหตุที่มนุษย์สร้างความเชื่อขึ้นมานั้น เกิดจากเหตุผลใหญ่ ๆ 2 ประการ คือ

1. ความเชื่อเกิดจากความกลัวหรือความไม่รู้ของมนุษย์ หรือบางสิ่งบางอย่างที่มนุษย์หาเหตุผลไม่ได้ ความเชื่อจากความกลัวและความไม่รู้นี้ เมื่อวิทยาการต่าง ๆ เจริญก้าวหน้า สามารถอธิบายเหตุผลข้อเท็จจริงได้ ความเชื่อบางอย่างจึงอาจเสื่อมคลายหรือค่อย ๆ เลิกไปในที่สุด

2. ความเชื่อเกิดจากการที่มนุษย์มีความฉลาด มีประสบการณ์มากกว่า มีเจตนาที่จะให้คนในสังคมอื่นและคนในสังคมนั้น เชื่อฟังปฏิบัติตาม จึงตั้งความเชื่อขึ้นโดยแฝงเหตุผลต่าง ๆ ไว้ การสร้างความเชื่อในข้อนี้มีจุดมุ่งหมายต่างกันออกไป เช่น เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม เพื่อความเป็นผู้มีมารยาท มีความรอบคอบและประณีต เพื่อสุขภาพอนามัย ป้องกันรักษาโรคและการรักษาความปลอดภัย เพื่อผลทางด้านจิตใจ ฯลฯ เป็นต้น

การแบ่งประเภทของความเชื่อ มณี พยอมยงค์ (2526 : 4-5) กล่าวถึงประเภทของความเชื่อว่า แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ซึ่งประกอบด้วย

1. ความเชื่อทั่วไป หรือความเชื่อธรรมดา (Belief) เช่น เรื่องนรก เรื่องสวรรค์ เทวดา เชื่อว่า ฟ้าแดงจะถูกกุ้ง ฟ้ารุ่งจะถูกปลา เรื่องฝัน ฯลฯ

2. ความเชื่อที่แฝงไว้ด้วยความกลัว หรือความเชื่อทางไสยศาสตร์ (Super Stition)

ความเชื่อทั้ง 2 แบบนี้ อาจแบ่งเป็นพวก ๆ ได้ ดังนี้

1. ความเชื่อเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ
2. ความเชื่อเรื่องยากลางบ้าน สมุนไพรต่าง ๆ
3. ความเชื่อเรื่องโชคลาง ฤกษ์ยามต่าง ๆ
4. ความเชื่อเรื่องนิมิตและฝัน

5. ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ เครื่องรางของขลัง คาถาอาคม ต่าง ๆ

6. ความเชื่อเรื่องลักษณะคน-สัตว์

7. ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือศาสนา

8. ความเชื่อเกี่ยวกับการทำมาหากินและอาชีพ

9. ความเชื่อเรื่องเคล็ด

10. ความเชื่อเรื่องภูตผีปีศาจ

11. ความเชื่อเกี่ยวกับนรก สวรรค์ ชาติ ภพ

12. ความเชื่อเกี่ยวกับ เลขดี เลขร้าย วันดี วันร้าย

สำหรับความเชื่อของคนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นคนในสังคมใดก็ตาม อาจแบ่งออกเป็น 2 ระดับได้แก่

1. ความเชื่อที่เป็นส่วนหนึ่งของศาสนาใหญ่ หรือศาสนาประจำชาติ เป็นความเชื่อที่มีเหตุผล และอธิบายสิ่งที่คนสงสัยได้อย่างแจ่มชัด มีระบบและเป็นตัวกำหนดพิธีกรรม รวมทั้งวิถีชีวิตของคนในชาติ

2. ความเชื่อพื้นบ้าน เป็นความเชื่อที่สืบทอดกันมาตามประเพณี ตลอดจนถือปฏิบัติตามประเพณี เป็นความเชื่อที่ไม่สามารถหาเหตุผลอธิบายได้ เป็นความเชื่อที่ฉับไวต่อการยอมรับ และปฏิบัติ ไม่ต้องการเวลาในการอธิบายเหตุผล

ในด้านความเชื่อที่ปรากฏในสังคมระดับชาวบ้านที่พบในเพลงพวงมาลัยนี้ พบลักษณะความเชื่อหลายประการ ได้แก่ ความเชื่อด้านศาสนา ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ ความเชื่อเรื่องเทพเจ้าเทวดา ความเชื่อเรื่องภูตผี ความเชื่อเรื่องความฝัน ความเชื่อเรื่องฤกษ์ยาม ความเชื่อเรื่องยากลางบ้าน

2.1 <u>ความเชื่อทางด้านศาสนา</u>

2.1.1 <u>ความเชื่อเรื่องกรรม</u> เป็นความเชื่อที่ว่าใครทำกรรมอะไรไว้กรรมนั้นจะตอบสนองผู้นั้นทั้งในชาติที่เกิด และส่งผลติดตามตัวไปในชาติอื่นด้วย ผู้ที่ทำกรรมดีก็จะได้รับความสุข ผู้ที่ทำความชั่วก็จะได้รับความทุกข์ ดังตัวอย่าง

สร้างกรรมตามจอง กรรมจะสนองไว้จนได้
ถ้าเราสร้างกรรมไว้มาก จะต้องลำบากคงไม่สบาย
ให้เราสะสมบุญไว้บ้าง ให้เราก่อสร้างบุญกันไว้
(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 6/34)

หรือ
มีแต่เวรกรรมทำทุน มีแต่บาปและบุญที่ตามไป
และบุญกะบาปตามคาบแม่คุณ กุศลผลบุญหมั่นสร้างไว้
...
ให้เราทำบุญกันเสียที จะพ้นจากอเวจีจะได้สุขใจ
พ้นจากอเวจีจะได้มีความสุข ไม่ยลแล้วความทุกข์ก็ต่อไป
ไม่มีความทุกข์เข้ามาคลุกเคล้า เมื่อเวรเบาบาปเบาจะได้สบาย
(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 6/16)

หรือ
พ่อบุญก็ทำกรรมไม่เคยสร้าง ก็บุญมาบังเอาพี่ไว้
บุญพี่ก็ทำกรรมไม่เคยสร้าง ผลบุญมาบังเอาไว้
ว่ากรรมครั้งเก่าหรือมันมาตามก่อ ชาติก่อนเป็นหมอตอนวัวตอนควาย
ชาติก่อนเป็นหมอหรือตอนหมู ชาตินี้จึงต้องสู้เวรไป

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/115)

จากตัวอย่างเพลงพวงมาลัยสะท้อนให้เห็นความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ว่าชีวิตในปัจจุบันเป็นผลมาจากกรรมเก่าในชาติก่อน และเรื่องกรรมนี้หมายถึงการกระทำดีชั่ว หรือบุญบาปที่ติดตัวไป และเป็นผลให้คนเรามีชีวิตความเป็นอยู่แตกต่างกัน

2.1.2 <u>ความเชื่อเรื่องบุญ-บาป</u> เป็นความเชื่อที่ว่าผู้ที่ทำบุญผลบุญจะช่วยให้มีชีวิตดีขึ้น และบุญสามารถลบล้างบาปที่ติดตัวได้ด้วย ส่วนผู้ที่ทำบาปก็จะได้รับความทุกข์ และเชื่อว่าผู้ที่ทำบุญจะส่งผลต่อไปในชาติอื่นด้วยเมื่อตายไปแล้วจะได้ขึ้นสวรรค์ ส่วนคนที่ทำบาป

เอาไว้ก็จะตกนรก ดังตัวอย่าง

บุญทานที่เราทำ มันจะได้ลบเรื่องกรรมที่ติดกาย
เรามาทำบุญกันเสียบ้าง บาปกรรมเบาบางจะได้จะได้เบาสบาย
เราได้สร้างกุศลเมื่อชีวิตไม่สูญ ล้างบาปสร้างบุญรีอย่างไร
บุญทานให้หมั่นทำ มันจะได้หมดกรรมที่ติดกาย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 6/18)

หรือ

เรื่องอเวจีมันเป็นที่สงสาร ทุกคนต้องผ่านและพ้นไป
และมันมีมุมมีหลุมนรก ที่สัตว์โลกต้องตกและไปตาย
ถ้าไม่มีบุญหนุนนำ มันมักจะดำและลงไป
มันจะอยู่ก้นบึ้งถึงอเวจี บุญทานทำมีถึงเมื่อไร
...
ถ้าพ้นจากบ่วงห้วงอเวจี รับบุญที่มีคงได้สบาย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 6/23)

หรือ

การทอดกฐินไปทุกคนนะท่าน จะได้ไปสวรรค์แล้วไว ๆ
การทอดกฐินนี่ประเทืองน้องสาว จะได้เกิดเป็นดาวหรือดวงใหญ่
ดาวจระเข้อยู่บนวิมาน ได้กุศลแบดกัลป์ให้จำไว้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/90)

2.1.3 <u>ความเชื่อเรื่องวัฏสงสาร</u> เป็นการเชื่อตามหลักศาสนาว่าชีวิตต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่ตลอดเวลา ดังตัวอย่าง

ตายกันเกิดกัน วัฏสงสารเป็นที่อาศัย
เราต้องเวียนว่ายตายเกิด คิดกันเถิดแม่สาวไทย
เดี๋ยวตายเดี๋ยวเกิดหวังจะเชิดชู แล้วพังเถิดแม่คู่และรักใคร่
ล้วนแต่เวรกรรมที่ทำไว้ มากน้อยเท่าไรกันเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 6/32)

2.1.4 <u>ความเชื่อเรื่องอนิจจัง</u> เป็นความเชื่อเกี่ยวกับความไม่เที่ยงแท้แน่นอนของโลก ว่าทุกสิ่งในโลกนี้ล้วนแต่ไม่เที่ยงแท้แน่นอนย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสิ่งนั้น ดังนั้นทุกคนควรรีบสร้างความดีเอาไว้ ในเพลงพวงมาลัยกล่าวถึงความไม่เที่ยงแท้แน่นอนไว้ เป็นการกล่าวเตือนไม่ให้ประมาท ดังตัวอย่าง

โลกนี้อนิจจังไม่มีทางแน่ หนุ่มตายก่อนแก่ก็เยอะไป
หนุ่มยังตายก่อนแก่ เด็กตายท้องแม่ก็เยอะไป
อนิจจังหนทางไม่เที่ยง เราจะเลี่ยงหลบไปไม่ได้
ไม่ว่าลูกรักหรือเมียรัก และถึงคราวต้องจากและกันไป
เหมือนเป็นเวรกรรมทำไว้ และบุญน้อยก็ไปกันเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 6/17)

หรือ
มันเป็นอนิจจังแล้วสังขาร ว่าคนเราเกิดมาทุกคนไป
เมื่อเราจะเกิดถือกำเนิดแล้วนั่นหนา แล้วต้องขอยืมขันธ์ห้าเขาไป
...
ว่าไม่ว่ามีหรือจน เกิดมาไม่พ้นแล้วอบาย
จะมีเงินหรือมีทองข้าวของเสื้อผ้า ว่าตายแล้วนั่นหนาเอาไปไม่ได้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/74)

ความเชื่อทางด้านศาสนาที่ปรากฏในเนื้อหาของเพลงพวงมาลัยดังกล่าวมานี้ แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของศาสนาพุทธที่มีต่อความนึกคิดและชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ความเชื่อสำคัญคือเรื่องกฎแห่งกรรม และความไม่เที่ยงแท้แน่นอนของชีวิตส่งผลให้เกิดความเชื่อเรื่องบุญ-บาป และนรกสวรรค์ อันเป็นผลให้ชาวบ้านมีจิตใจที่ดีงาม ไม่ยึดมั่นถือมั่น และรู้จักเสียสละ ให้อภัยแก่กันรวมทั้งก่อให้เกิดการปฏิบัติตามประเพณีทางศาสนาตามความเชื่อนั้นด้วย ดังจะเห็นได้ว่าวิถีชีวิตของชาวบ้านส่วนใหญ่จะผูกพันกับวัดและประเพณีพิธีกรรมทั้งที่เป็นประเพณีส่วนบุคคลและประเพณีส่วนรวม

2.2 <u>ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์</u>

ความเชื่อทางไสยศาสตร์ หมายถึงการเชื่อถือโดยรู้สึกเกรงขามหรือกลัวในสิ่งที่เข้าใจว่าอยู่เหนือธรรมชาติหรือสิ่งลึกลับ อันไม่อาจทราบด้วยเหตุผลตามหลักวิทยาศาสตร์ และสิ่งนั้นอาจจะให้ผลดีหรือผลร้ายแก่ผู้ที่เชื่อถือก็ได้ เมื่อมนุษย์มีความเชื่อก็แสดงออกมาในรูปของพิธีรีตองประกอบไปด้วยคาถาเวทมนต์เพื่ออำนวยประโยชน์แก่ผู้เชื่อถือในทางที่ดี เช่น เพื่อให้เกิดเป็นสิริมงคล หรือป้องกันเหตุร้าย หรือใช้เวทมนต์คาถาอาคมเพื่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นไสยศาสตร์จึงเป็นเรื่องของเวทมนต์คาถา อำนาจลึกลับของผีสางเทวดา หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น เครื่องรางของขลัง น้ำมนต์ เคล็ด คาถา และอาคม เป็นต้น

ในเพลงพวงมาลัย มีบทกลอนที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อในเรื่อง เครื่องรางของขลัง น้ำมนต์ และคาถาอาคม เพื่อช่วยในการคุ้มครองป้องกันเหตุร้าย การใช้คาถาอาคมเพื่อให้สิ่งที่ทำประสบผลสำเร็จ และการใช้น้ำมนต์เพื่อป้องกันเสนียดจัญไรและเพื่อให้เกิดความปลอดภัย ดังตัวอย่าง

หยิบเอากระดุดรทนต้นทนหลวงพ่อจุ่นวัดแจ้ง กระดุกลิงเขี้ยวแร้งพี่ก็เตรียมไป
กรุดูกแมงปอกระดอผู้หญิงปืนยิงไม่ออก เอาไปคุ้มผีหลอกกันในไพร

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/87)

หรือ

"หยิบกระดูดโทนต้นทุนหลุงพ่อจุ่นวัดแจ้ง พระกริ่งเสื้อยันแดงเราก็เอาไป"

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/148)

เนื้อความที่ยกมานี้กล่าวถึง การใช้เครื่องรางของขลัง เช่น ตะกรุด กระดูกลิง เขี้ยวแร้ง กระดูกแมงปอ กระดอผู้หญิง พระกริ่ง เสื้อยันต์ ด้วยการนำติดตัวไปเพื่อช่วยป้องกันอันตรายจากอาวุธ หรือป้องกันสิ่งเร้นลับที่มองไม่เห็นตัว เครื่องรางเหล่านี้ทั้งเป็นของแปลกและเป็นของหายาก

หรือ

ว่าหมอตำแยเขาเอาน้ำหนึ่งขัน เขาก็ทำรังควานหรอกเอามาให้
เขาได้ทำน้ำมนต์เอามาทำรังควาน แล้วก็ให้ลูกนั้นหรอกว่าออกง่าย
ว่าหมอตำแยร้องว่าแย่เชียวนะน้อง ว่าครั้งเจ็บท้องไม่ใช่ง่ายมันไม่ใช่ง่าย ๆ

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/72)

จากบทเพลงพวงมาลัย เนื้อหากล่าวถึงการที่หมอตำแยได้ทำน้ำมนต์ให้หญิงที่คลอดลูกกิน เพื่อให้คลอดลูกง่าย อันจะช่วยให้แม่และเด็กเกิดความปลอดภัย และเป็นการขับไล่เสียดจัญไรด้วย

หรือ

หยิบเอาก้อนดินมาสามก้อน สะกดหมาแม่ลูกอ่อนกันเข้าไว้
สะกดทั้งหมูสะกดทั้งหมา สะกดทั้งพ่อตาและแม่ยาย

ไปหยิบเอาข้าวสารเข้ามาหว่านซ้ำ เสาเรือนน้องก็ต่ำกันลงไป
พี่เสกคาถามหาสะเดาะ ลูกลิ่มหลุดเผลาะกันลงไป
แม่แก้มหอมนานหาย ออกมาไวไวเถิดน้องเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/100)

จากเนื้อหาตอนนี้ กล่าวถึง ผู้ชายนัดสาวไว้ว่าจะพาหนีไปอยู่ด้วยกัน เมื่อถึงวันนัด พอไปถึงบ้านฝ่ายหญิงจึงใช้คาถาอาคมเสกสะกดหมูหมา พ่อตา แม่ยายให้หลับ และใช้ข้าวสารหว่านให้เสาเรือนต่ำลง พร้อมทั้งเสกคาถาให้ลูกลิ่มหลุดเพื่อจะได้รับฝ่ายหญิงลงมาได้สะดวกขึ้น

2.3 <u>ความเชื่อเรื่องเทพเจ้าเทวดา และภูตผี</u>

ความเชื่อเรื่องเทพเจ้า เทวดา และภูตผี ที่ปรากฏในเพลงพวงมาลัยเป็นความเชื่อในอิทธิฤทธิ์ของเทพเจ้า เทวดา และภูตผีว่าจะช่วยดลบันดาลให้ได้ในสิ่งที่ต้องการ หรือช่วยเหลือให้กระทำการต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี หรือเชื่อว่าจะให้คุณให้โทษแก่ตนได้ ดังจะเห็นได้จากเนื้อหาของเพลงในบทไหว้ครู ดังนี้

<u>เชื่อเรื่องเทพเจ้า</u> เช่น

<u>เทวดา</u>เบื้องบนของยกมือขึ้นบ้าง และสิบนิ้วลูกวางและกราบไหว้
ไหว้<u>พระอินทร์พระพรหมพระยมพระกาฬ</u> <u>ท้าวเวสสุวรรณ</u>ยกมือไหว้
ไหว้<u>พระอิศวร</u>และผู้เป็นเจ้า ขอไหว้<u>องค์ท้าวและหัสนัย</u>
และสิบนิ้วยกไหว้ ยกมือขึ้นวันทาเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 6/3)

หรือ

ขอเชื้อเชิญชาวประชา<u>เทวดาอารักษ์</u> ที่รู้จักไม่รู้จักผมก็จำกันไม่ได้

จะยกพานบวงสรวงต่อเป็นชะตา ที่เขาหาลูกมาลูกจะร้องถวาย
เชิญเจ้าพ่อเขาคลุกคลีเป็นที่นับถือ จะร้องบอกออกชื่อขอให้ลูกมีชัย
เขาเขียวเขากาเขากะบ้าชนไก่- รุ่นแหนเขานมนางลูกไม่เล็กไม่ใหญ่
เขากระดวงเขาดันหอกเขาดอกเขาหินตั้ง
เขาปรงเขาซ่อนหม้อเขาดินสอเขาศาลา ขอเชิญให้มาทุกลูกเขาไป
ที่เจ้าภาพเขาบนไว้ แก้พวงมาลัยลอยเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/4)

หรือ

เจ้าพ่อต้นกร่างใบกรวดชื่อของท่านหอมกรุ่น เป็นเจ้าพ่อใจบุญท่านช่วยไม่ว่าใคร
บอกเล่าให้ถูกต้องรับรองเท่านช่วยแน่ ช่วยไว้แล้วให้มาแก้ที่บนบานท่านไว้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/6)

จากเนื้อหาของเพลงพวงมาลัย กล่าวถึง เทพเจ้าในศาสนาพราหมณ์ ได้แก่พระอินทร์ พระพรหม พระยม พระกาฬ ท้าวเวสสุวรรณ พระอิศวร เทวดาอารักษ์ตามเขาลูกต่าง ๆ และเทวดาอารักษ์ที่สิ่งสถิตอยู่บนต้นไม้ เป็นการกราบไหว้เพื่อความเป็นสิริมงคลและบวงสรวงแก้บนที่ช่วยเหลือเอาไว้ หรือให้มาอำนวยพรให้

ความเชื่อภูตผี เช่น

ขอเชิญเจ้าทุ่งเจ้าท่าเจ้าป่าเจ้าดง ให้มาช่วยส่งบัญญาลูกแจ่มใส
เชิญเจ้าห้วยเจ้าหนองเจ้าคลองบึงบาง เจ้าที่เจ้าทางที่เราอยู่อาศัย
ขอเชิญเจ้าทางที่เราเคยเดินเป็นเนินตะหม้อ ถ้าลูกติดให้ช่วยต่อพวงมาลัย
ให้มาช่วยลูกไว้ ต่อพวงมาลัยลอยเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/2)

หรือ

ผีทุ่งผีท่าผีป่าผีเขา ห้วยหนองลำเนายกมือไหว้
ผีเร่าผีเรือเหมือนยังว่า ผีทุ่งผีท่าผีป่าผีไพร
ผีฉิบหายและตายโหง ทั้งผีเรือนผีโรงยกมือไหว้
ไอ้ผีสาเร่นึกว่าช่วยรับรู้ ที่เป็นหมวดเป็นหมู่เหมือนดังใจหมาย
ทั้งลูกช้างลูกม้าก็ขอเอามั่ง เชื่อบ้างฟังบ้างคงไม่เป็นไร
ยกมือวันทากันทุก ๆ ที่ ให้อยู่ดีกินดีและต่อไป
จะให้มีโรคมีภัย สุขกายสุขใจกันเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 6/5)

จากเนื้อความของเพลงพวงมาลัย กล่าวถึง บรรดาผีต่าง ๆ ทั้งที่เป็นผีที่สิงสถิตอยู่กับสิ่งที่เป็นธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า เขา ผีที่อยู่บนเรือน และผีที่ตายร่อนเร่อยู่ในที่ต่าง ๆ ให้มาช่วยในการเล่นเพลงพวงมาลัยให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี และขอพรบรรดาผีต่าง ๆ ให้อยู่เย็นเป็นสุข เป็นต้น

2.4 **ความเชื่อเรื่องความฝัน**

ความฝันเป็นความหมายแห่งโชคลาง เช่นฝันว่าฟันหักจะได้ยินข่าวร้ายฝันว่าไฟไหม้จะมีเรื่องเดือดร้อน ฝันเห็นงูจะได้พบเนื้อคู่ เป็นต้น ความเชื่อเกี่ยวกับความฝันบางครั้งไปเกี่ยวข้องกับโหราศาสตร์ คือมีการทำนายฝันว่ามีคุณมีโทษ หรือมีโชคอย่างไร ในเนื้อหาของเพลงพวงมาลัยปรากฏเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องความฝันและการทำนายฝัน ดังนี้

นอนหลับไปหน่อยนอนม่อยไปนิด มันก็ให้เกิดนิมิตหรือก็ฝันไป
ฝันว่าเทวดาท่านลงมาเป็นแถว ฝันว่าได้แก้วไอ้ทีดวงใหญ่ ๆ
แต่พอตื่นจากฝันอกสั่นรัวรัว ลุกขึ้นไปถามผัวมันได้แก่อะไร
ก็ไปถามผัวหรือก็มัวขี้ตา บอกให้ไปถามย่าทำนาย

แต่พอไปถามย่าแก่ก็ว่าไม่รู้ บอกให้ไปถามปู่ทำนาย
แต่พอไปถามปู่เขาก็รู้เหตุกาณ์ ที่ไอ้เรื่องความฝันนั้นไม่เป็นไร
หรือถ้าฝันอย่างนี้มันจะต้องมีครรภ์ จำไว้เถอะหลานมันไม่เป็นอะไร
นั่นแหละเทวดาท่านลงมาจุติ นั่นแหละอุบปุหริเข้ามาจุดไต้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/72)

เนื้อความของเพลงพวงมาลัยจากตัวอย่างนี้ กล่าวถึงความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องฝันและการทำนายฝันว่า ถ้าฝันเห็นเทวดาลงมาเป็นแถว ฝันว่าได้แก้วผู้ที่ฝันจะมีครรภ์ และเชื่อว่าเด็กในครรภ์นั้นเป็นเทวดาที่ลงมาจุติ คือ เทวดาที่หมดบุญแล้วลงมาเกิดในเมืองมนุษย์เพื่อสั่งสมบุญใหม่ ผู้ที่ฝันจะมีบุตรที่เป็นคนดี เป็นต้น

2.5 <u>ความเชื่อเรื่องฤกษ์ยาม</u>

เรื่องฤกษ์ยาม วัน เวลา มีผลดีผลร้ายต่อมนุษย์ เชื่อกันว่าชีวิตมนุษย์ขึ้นอยู่กับสวรรค์เบื้องบนได้กำหนดไว้ให้ ซึ่งก็คืออำนาจของดวงดาวต่าง ๆ ซึ่งมีคติความเชื่อเรื่องวันเวลาในการประกอบกิจการต่าง ๆ เช่น เดือนที่เป็นมงคลในการแต่งงาน คือเดือนอ้าย เดือนสี่ เดือนหก เดือนเก้า เป็นต้น

ในเนื้อหาของเพลงพวงมาลัย ปรากฏความเชื่อเรื่องของวัน เดือน และฤกษ์ยามในการแต่งงาน ดังนี้

คนจะแต่งงานหรือเข้าวิธี เพราะฤกษ์ยามมันมีมาอย่างไร
วันศุกร์มีศรีวันดีข้างหน้า นับว่าพระมากันมากมาย
พระศุกร์พระจันทร์มาด้วยกันทั้งสิ้น พ่อแม่ได้กินกันทั่วไป

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/59)

หรือ

ถ้าวันศุกร์และพี่มาไม่ทัน เลื่อนไปวันจันทร์กันก็ได้
พี่จะมาหรือขอแต่ง น้องจะรีบจัดแจงแล้วของไว้
พี่จะมาแต่งแล้วเดือนหก ฝนฟ้าก็ตกกันมากมาย
ว่าขอร้องกันตัวพี่ ขอให้แต่งเดือนสี่จะได้ไหม
รอพ่อพวงมาลัย ได้หรือไม่ได้กันเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/56)

จากเนื้อเรื่องเพลงพวงมาลัย ปรากฏความเชื่อเกี่ยวกับฤกษ์ยาม วัน และเดือนว่าเชื่อว่าการทำงานมงคลวันศุกร์วันจันทร์นั้นเป็นฤกษ์ดี เพราะพระศุกร์พระจันทร์ได้เข้ามาร่วมพิธีด้วยอันจะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีความสุขในการประกอบกิจกรรมตามพิธีนั้น ส่วนเดือนนั้นเชื่อว่าเดือนสี่ เดือนหก เป็นเดือนดีที่ทำการมงคลได้ แต่มีหลักของเหตุผลในการทำงานประเพณีการแต่งว่า ถ้าทำเดือนสี่จะดีกว่าเพราะสะดวกเนื่องจากฝนฟ้าไม่ตก แต่การทำงานในเดือนหกจะไม่สะดวกเนื่องจากเป็นช่วงที่ฝนตก ความเชื่อที่ปรากฏในเพลงพวงมาลัยที่ยกตัวอย่างมานี้เป็นความเชื่อ 2 ลักษณะ คือ เชื่อตามชื่อดวงดาวตามประวัติเรื่องเล่าและการเชื่อรดยอาศัยเหตุผลในความเป็นจริง

2.6 <u>ความเชื่อเรื่องยากลางบ้าน และสมุนไพรต่าง ๆ</u>

ความเชื่อเรื่องยากลางบ้าน สมุนไพรต่าง ๆ เช่น ยอดผรั่งกินแก้ท้องเดิน ขมิ้นใช้ทาให้ผิวสวย เป็นต้น ความเชื่อด้านนี้เกิดจาก ในสมัยก่อนนั้นเมื่อมีการเจ็บป่วยเกิดขึ้นและวิชาการแพทย์ยังไม่เจริญก้าวหน้าเช่นในปัจจุบัน มนุษย์จึงใช้วิธีรักษาโรคที่ได้ผลตามความเชื่อของกลุ่ม และปัจจุบันบางกลุ่มยังใช้วิธีการรักษาแบบเดิมอยู่ การรักษาด้วยยากลางบ้านนี้มีปรากฏในเนื้อเพลงพวงมาลัยในลักษณะที่ต่างกัน ดังตัวอย่าง

ไม่ว่าพี่ว่าน้องมาประคองซ้ายขวา บ้างก็ได้เอายาหรือมาให้
บ้างเอายามาให้บ้างกะลายน้ำส้ม เพื่อได้กินแก้ลมแล้วภายใน

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/72)

จากตัวอย่าง กล่าวถึงหลังจากการคลอดบุตร หญิงที่คลอดบุตรนั้นต้องกินน้ำส้มมะขามเปียก ผสมเกลือ เพื่อช่วยชำระล้างโลหิตเสียที่ตกค้างอยู่ และแก้ลมภายใน

ในบทเพลงพวงมาลัยหลายสำนวนที่กล่าวถึงการต้อนรับแขกขึ้นบ้านแล้วหาเชี่ยนหมากหรือยาสูบมาให้แขกกินนั้น เมื่อแขกที่มากินหมากแล้วเกิดเมาหมากที่เรียกว่า "ยันหมาก" นั้น ได้กล่าวถึงการใช้ยาแก้ ซึ่งได้แก่ ส้มรอหรือส้มเสี้ยว ดังตัวอย่าง

กินหมากดีกว่าสูบยามันเมา ยามันเส้นยาว ๆ ว่ามันไม่ใหญ่
หยิบใบพลูสองชีกมาฉีกประเจิญ ไม้ควักปูนมันเป็นหยิบมาป้าย
ทิ้มแปะป้ายปับจันยัดใส่ปาก มันช่างยันหายอยากกินมันดำไม่ใหญ่
ถามว่าหมากบางบนหรือว่าหมากบางล่าง เพียงแค่ชิ้นบาง ๆ ยังหน้ามืดตาลาย
ยิ่งกินยิ่งยันหูลั่นริก ๆ กินแล้วกินอีกยันไม่หาย
พอบ้วนน้ำหมากหายอยากไปนาน ร้อยทีหลังเข็ดฟันไม่เข้าใกล้

หรือ

"ส้มรอสองกลีบที่น้องหนีบมา แก้ยันเมายาพี่ก็หาย"
"มันไม่ใช่ส้มรอเป็นแต่ส้มเสี้ยว มีเด่เม็ดเดียวใครจะกินเข้าไปได้"

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 7)

นอกจากนี้ยังปรากฏการนำใบพลูมาใช้ทาแผลในกรณีที่ถูกสุนัขกัด ดังตัวอย่าง

น้องเลี้ยงหมาแล้วตาเหลืองมันก็เคืองเจ้าของ เอารางโขกมันเสียร้องแล้ววิ่งไป
ก็พอมันนึกขึ้นมาแล้วได้ท่าได้ที มันย่องไปกัดเอาที่รูหูก็เพราะว่า-
เขี้ยวมันใหญ่

พอกัดกันแล้วต้องหาไพล มาทากันไว้ก่อนเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/59)

ความเชื่อต่าง ๆ ดังกล่าวมานี้เป็นส่วนหนึ่งในการทำให้สมาชิกในสังคม ประพฤติปฏิบัติตนตาม อันทำให้แตกต่างจากสมาชิกในสังคมอื่นที่มีความเชื่อต่างกัน

3. ด้านค่านิยม

ค่านิยมเป็นสิ่งกำหนดแบบความประพฤติ รสนิยม อุปนิสัย ทัศนคติ ฯลฯ ที่สังคมนั้น ๆ เห็นว่าเป็นสิ่งที่ควรกระทำ ซึ่งค่านิยมนี้อาจเปลี่ยนแปลงหรือสูญหายไปได้ หากสภาพแวดล้อมทางสังคมเปลี่ยนไป ดังนั้นการศึกษาค่านิยมที่สังคมหนึ่ง ๆ ยึดถือปฏิบัตินอกจากจะช่วยทำให้ทราบลักษณะเฉพาะของสังคมนั้น ๆ แล้วยังเป็นส่วนที่จะช่วยให้เข้าใจแนวความคิดของสังคมนั้น อันจะมีผลให้เกิดความเข้าใจอันดีที่มีต่อกันในระดับสังคมเดียวกันและสังคมอื่น หรืออาจชี้ให้สังคมเห็นแนวทางในการปฏิบัติต่อค่านิยมที่ดีที่ควรดำรงไว้และปรับค่านิยมที่เห็นว่าไม่สมควรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยทำให้ทราบการเปลี่ยนแปลงของสังคมอีกด้วย

อำนวย ทะพิงค์แก และมณี พยอมยงค์ (2514: 1) ได้อธิบายลักษณะของค่านิยมว่า "ค่านิยม" หมายถึง การนิยมชมชอบ หรือตีค่าในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง รดยพิจารณาคุณลักษณะของสิ่งนั้นในแง่จิตวิทยา สังคม จริยศาสตร์ ศาสนา หรือในเชิงสุนทรียรสค่านิยมจึงเป็นทัศนคติ ความเชื่อที่ฝังลึกในชีวิตของบุคคล และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเขาทุกด้าน จากพฤติกรรมที่ง่ายจนถึงพฤติกรรมที่ยาก เช่น การแต่งตัว การเลือกหนังสือ การคิด การยึดอุดมคติ การนับถือศาสนา การเลือกคู่ครอง ตลอดจนการเลือกปรัชญาชีวิต

ค่านิยมเป็นหลักการที่กลุ่มคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งยึดถือว่าเป็นสิ่งถูกต้องและดีงาม จึงทำให้คนในกลุ่มนั้นประพฤติปฏิบัติตามกันในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง และเมื่อเวลาผ่านไป ค่านิยมก็อาจเปลี่ยนแปลงไปด้วย เช่น คนไทยสมัยก่อนนิยมว่า คนสวยนั้นจะต้องมีฟันดำ เนื่องจากสมัยนั้นนิยมรับประทานหมาก แต่ปัจจุบันค่านิยมดังกล่าวก็เปลี่ยนแปลงไป

จากการศึกษาเนื้อหาของเพลงพวงมาลัยพบค่านิยม ดังนี้

3.1 ค่านิยมในการเคารพผู้อาวุโส

ค่านิยมเคารพผู้อาวุโส แสดงออกในรูปของการให้ความรักและเคารพบิดามารดา ด้วยการปฏิบัติตามคำสอนการแสดงความอ่อนน้อมถ่อมตนและมีสัมมาคารวะต่อผู้สูงอายุและผู้ที่เป็นเครือญาติ การยกย่องผู้สูงอายุให้มีบทบาทสำคัญในการประกอบตามประเพณี พิธี และแสดงความเคารพต่อครูอาจารย์ดังตัวอย่าง

การให้ความรักและเคารพต่อบิดามารดาด้วยการปฏิบัติตามคำสอน เช่น

น้องกลัวรักน้องกันแล้วไม่ตลอด ไม่เหมือนน้ำลอดดินทราย
พ่อแม่ว่าดีน้องนี้ก็เอา น้องไม่เชื่อคำเจ้าสักเท่าไร

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/30)

เนื้อหาของเพลงพวงมาลัยที่ยกมา กล่าวถึง การที่ฝ่ายหญิงเลือกคู่ครองตามที่พ่อแม่เป็นคนเลือกให้ อันแสดงให้เห็นถึงความรักเคารพต่อบิดามารดาและปฏิบัติตามที่ท่านสอนหรือตามที่ท่านต้องการ

หรือ

เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจาแล้วเสียใจ
ได้ยินเสียงพี่มาชวนพา น้ำหูน้ำตาให้ไหล
เพราะว่าพ่อแม่ของฉันสั่งมา เขาไม่ให้ห่อผ้าตามชาย
พ่อสุดสวาทขาดใจ ฉันไปไม่ได้แล้วเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 7/97)

เนื้อเพลงพวงมาลัยที่ยกตัวอย่างมานี้กล่าวถึง ผู้หญิงที่กำลังตกอยู่ในห้วงของความรักที่มีต่อชาย ให้ฝ่ายชายมาสู่ขอแต่ฝ่ายชายกลับชวนพาหนี เมื่อหญิงนึกถึงคำสั่งสอนของพ่อแม่

ที่เคยสั่งสอนไว้ว่าไม่ให้มีคู่ด้วยการหนีตามผู้ชายจึงตัดสินใจไม่ไป จากเนื้อความนี้แสดงให้เห็นถึงความเคารพในคำสอนของบิดามารดาที่ได้อบรมลูกไว้ด้วยการเชื่อฟังและปฏิบัติตาม

การแสดงความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้อาวุโสกว่า เช่น

น้องจะออกไปดูให้รู้แน่ จะเป็นหนุ่มหรือแก่หรืออย่างไร
ถ้าเป็นคนหนุ่มหญิงน้องจะแล ถ้าไปเจอคนแก่ยกมือไหว้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 11/8)

หรือ

จะออกไปดูกันให้รู้แน่ จะเป็นหนุ่มหรือแก่ตราวใคร
ถ้าเป็นคนหนุ่มแล้วน้องไม่แล ถ้าเจอคนแก่ยกมือไหว้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 8/5)

จากเนื้อหาของเพลงพวงมาลัยที่ยกมาทั้งสองตัวอย่าง กล่าวถึงฝ่ายหญิงได้ยินเสียงคนมาร้องเรียก แล้วกำลังจะออกไปดู และตั้งใจไว้ว่าถ้าคนที่มาเรียกเป็นผู้มีอายุมากกว่าจะยกมือไหว้จากเนื้อหาของเพลง แสดงให้เห็นถึงความอ่อนน้อมถ่อมตน การมีสัมมาคารวะในการเคารพผู้อาวุโส อันเป็นค่านิยมที่สำคัญอย่างหนึ่งที่พบ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นปลูกฝังให้กับสมาชิกในสังคมปฏิบัติต่อผู้อาวุโสกว่าไม่ว่าจะเป็นคนคุ้นเคยหรือคนแปลกหน้า

หรือ

มาเถิดแม่น้องยา ไม่ต้องอายหน้าแล้วผู้ใด
ถ้าเจอผู้เฒ่าว่าเหล่าแก่ แล้วให้แม่หมอนแพรยกมือขึ้นไหว้
เราเป็นผู้หญิงกันนะน้อง แม่นวลละอองแม่ขวัญใจ
ถ้าเจอผู้เฒ่าเหล่าแก่ เรียกพ่อเรียกแม่ยกมือไหว้
แม่สาวน้อยรุ่นใหม่ รีบยกมือไหว้เสียเถิดเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 8/60)

เนื้อหาของเพลงดังกล่าว กล่าวถึง การสอนให้เด็กผู้หญิงเมื่อพบผู้สูงอายุให้เรียกพ่อเรียกแม่ แล้วยกมือไหว้อันเป็นการแสดงความเคารพต่อผู้อาวุโส และนับถือเปรียบเสมือนญาติในครัวเรือนของตน หรือนับถือเหมือนผู้มีพระคุณคือพ่อแม่ของตน

นอกจากนี้ในการทำพิธีสำคัญตามประเพณียังนิยมให้ผู้สูงอายุมาเป็นเกียรติในพิธี หรือ เป็นผู้จัดพิธี เช่น การสู่ขอ การแต่งงาน ต้องใช้ผู้สูงอายุเป็นผู้กระทำพิธีเป็นเถ้าแก่ไปเจรจาสู่ขอ เป็นผู้สอนบ่าวสาวเป็นต้น ดังตัวอย่าง

หรือถ้ามารักจริงจะต้องปรึกษา พี่จะต้องไปหาแล้วผู้ใหญ่
พี่จะหันหน้าแล้วว่ากลับบ้าน ไปกะตัวของฉันและแม่ขวัญใจ
จะต้องไปปรึกษาหรอกว่าหาพ่อแม่ หาผู้ใหญ่เถ้าแก่เข้ามาใหม่
จะหาหัวดำหรือว่าหัวหงอก เข้ามานั่งข้างนอกหรือข้างใน
หรือว่าไปดีหรอกว่ามาดี ตามประเพณีของประวัติไทย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/52)

นอกจากนี้แล้วยังพบว่าการเคารพผู้อาวุโสนี้ได้แสดงออกมาเป็นพิธีการไหว้ครู แม้เพลงพวงมาลัยมิใช่เพลงหัดเพลงหา แต่เมื่อเริ่มขึ้นเพลงหลายสำนวนยังปรากฏว่ามีการไหว้ครูเพื่อแสดงความเคารพต่อผู้อาวุโสหรือผู้ที่ตนนับถือ ดังตัวอย่าง

เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป
ก้มเศียรเกศาขอวันนาอีกที ไหว้ชนกชนนีเสียเร็วไว้
จึงก้มกราบและวิงวอน ทั้งบิดามารดรเสียทันใด
ไหว้พ่อแม่ที่แกเลี้ยงมา เชิดชูบูชากันเข้าไว้
นึกถึงคุณพ่อแม่ของแกบ้าง จะเพิ่งตัดให้ห่างกันไปทำไม
มีใจเมตตากรุณาเถิดคุณ นึกว่าช่วยอุดหนุนคงไม่เป็นไร

สิบนิ้วยกไหว้ ขอวันทาเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 6/1)

หรือ

เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป
ยกพานจำนนขึ้นมาบนหน้าผาก ทั้งธูปเทียนพลูหมากมีทั้งดอกไม้
ไหว้บิดรมารดาครูอาจารย์ ยึดความหมายมั่นเอาเข้าไหว้
ไหว้ครูผู้สอนเมื่อตอนศึกษา ทั้งยกมือวันทาเอาเข้าไหว้
ไหว้ครูคนแรกที่จ่ายแจกวาจา คือบิดรมารดาไหว้เสียให้ได้
ทั้งสิบนิ้วยกไหว้ ขอให้พ้นจากภัยพาลเอย

เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป
จุดธูปวันทาถึงเวลาไหว้ลง ขอไหว้ทั้งองค์รัตนตรัย
ไหว้พระโมคคัลลาน์องค์พระสารี ทั้งพระภูมิเจ้าที่ยกมือไหว้
ทั้งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั่วทิศทั้งสี่ ปกป้องกายีมาจนใหญ่
ลูกขอสุภาพกราบวอน สิบนิ้วลูกกรแล้วกราบไหว้
และสิบนิ้วยกไหว้ จุดธูปวันทาเอย
...
หันหน้าเข้ามุมไหว้พระภูมิเจ้าที่ ทั้งพระธรณีและแม่พระพาย
และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลก ที่คุ้มครองป้องปกลูกไว้
ให้ช่วยคุ้มโพยคุ้มภัย อันตรายอย่าได้มีเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 4/1-3)

นอกจากนี้ก่อนที่จะเลิกเล่นเพลงพวงมาลัยยังมีบทลาหรือบทจาก เพื่อลาผู้ชมโดยทั่วไป และลากันเอง อันแสดงถึงการมีสัมมาคารวะของผู้เล่นที่มีต่อผู้ฟัง และต่อกันและกันด้วย

3.2 <u>ค่านิยมในความกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ</u>

ความกตัญญูกตเวทีเป็นค่านิยมที่มีความสำคัญยิ่งในสังคมไทยทุกยุคทุกสมัย และเป็นสิ่งที่ทุกสถาบันของสังคมพยายามถ่ายทอดคุณธรรมนี้ให้กับสมาชิกในสังคม จากการศึกษาค่านิยมความมีกตัญญูกตเวทีที่ปรากฏในเพลงพวงมาลัย พบว่า กล่าวถึงการรู้จักบุญคุณของบิดามารดาและตอบแทนด้วยการเลี้ยงดู การไม่ทำร้ายท่าน การบวชหรือแต่งงาน เพื่อทดแทนบุญคุณที่ท่านเลี้ยงดูมา และการแสดงความเคารพต่อครูบาอาจารย์ ดังตัวอย่าง

ลูกสิ้นพ่อเหมือนยังถ่อหัก
แต่ลูกทุกคนที่เขาเลี้ยงมา
เขาบรรพชาแทนค่าน้ำนม
น้ำนมแต่ละหยดที่รดหัวมา
อีกทั้งพ่อแม่ก็เลี้ยงมามาก
แต่ลูกทุกคนคงไม่จนยาก
ถึงจะไม่มีคู่ปรึกษา
อยู่ในกองเงินหรือกองทอง
แล้วมีความสุขอยู่ทุก ๆ วัน
และอยู่กับลูกไปก่อน
มันมีเวรกรรมตามพราก

ลูกเอ๋ยลูกรักให้จำไว้
ก็บรรพชาเกิดเป็นผู้ชาย
คิดแล้วมันสมและน้ำใจ
แทนบิดามารดาเสียจนได้
มันช่างสมรักและสมใคร่
แม่คงไม่ลำบากคงสบาย
ไม่รู้จะหันหน้าไปพึ่งใคร
แล้วจะต้องมองดูใคร
ไอ้เรื่องบุญทานให้ทำไว้
คงไม่เดือดร้อนและเท่าไร
แต่สำหรับผัวรักก็ต้องไป

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 6/31)

เนื้อหาของเพลงพวงมาลัยที่ยกมา กล่าวถึง การแสดงความกตัญญูต่อบิดามารดาของลูกด้วยการเลี้ยงดูท่านเป็นการตอบแทน และลูกผู้ชายได้แสดงความกตัญญูด้วยการบวชเพื่อทดแทนบุญคุณที่พ่อแม่เลี้ยงมาเพื่อแทนค่าน้ำนม

หรือ

ชาย. พุทธิช่เอ๋ยแม่ทวี สงสารตัวพี่บ้างเป็นไร

อีกทั้งพ่อก็แก่อีกทั้งแม่ก็เฒ่า ตัวเอ๋ยของเราอยู่ไม่ได้
ไม่มีคนเลี้ยงดู จะบอกพวกแม่หนูให้เข้าใจ

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 7/89)

หรือ

หญิง. อีกทั้งพ่อแม่ที่ได้เลี้ยงมา หวังจะพึ่งพากันอาศัย
พ่อก็แก่แม่ก็ชรา ใครจะตักน้ำตักท่าหุงข้าวต้มปลาเอาไว้ให้
จะให้น้องไปอย่างไร น้องไปไม่ได้แล้วเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/77)

เพลงพวงมาลัยที่ยกตัวอย่างมานี้ เป็นการกล่าวถึงการตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ด้วยการเลี้ยงดูเมื่อท่านแก่เฒ่า และคอยบรรนิบัติให้ท่านได้อยู่อย่างสุขสบาย อันเป็นหน้าที่ที่ลูกทั้งผู้หญิงและผู้ชายพึงกระทำต่อพ่อแม่ของตน

หรือ

ว่าหมากขันแล้วพลูขัน ก็ให้พี่มาหมั้นกันแล้วน้องไว้
ถ้าพี่รักจริงแล้วให้มาสู่ขอ หรือกับแม่กับพ่ออย่างงั้นซิแน่ลูกผู้ชาย
ว่าหมากเฟื้องกันแล้วพลูเฟื้อง ให้มาหมั้นแม่ประเทืองกันเอาไว้
ว่าทีแรงเอ๋ยพ่อแม่กันได้เลี้ยงมา หวังจะได้พึ่งพาแล้วอาศัย
ทีแรงได้อุ้มอุทรมาตั้งเก้าเดือน กว่าลูกจะเคลื่อนคลอดได้
ทีแรงพ่อแม่เขาได้เลี้ยงมายาก หวังจะกินขันหมากให้จนได้

...

ว่ารักจริงแล้วให้มาสู่ขอหรือกับพ่อกับแม่ จะพาเชือนแชกันไม่ได้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/99)

หรือ

ลูกเกิดมาเป็นชายให้ห่มผ้าไกรจีวร บวชให้แม่เสียก่อนเถิดลูกชาย
แม่เห็นชายผ้าเหลืองแม่จะเปลื้องความทุกข์ แม่ก็มีความสุขแล้วสบาย
แม่ได้อุ้มท้องมาแล้วเหนื่อยล้าเปลี้ยเพลีย พอบวชแล้วมีเมียแม่ไม่ว่าอะไร
สีแรงแม่เคี้ยวข้าวป้อนแม่นอนกกลูกมา บวชให้แม่สักพรรษาเถิดลูกชาย
จะให้แม่ผิดความหมาย จำคำแม่ไว้ก่อนเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 1/145)

เพลงพวงมาลัยทั้งสองสำนวนที่ยกตัวอย่างมานี้ เนื้อหากล่าวถึงการกตัญญูรู้คุณพ่อแม่ ผู้หญิงตอบแทนบุญคุณได้ด้วยการแต่งงานตามประเพณีและเลี้ยงดูพ่อแม่ ส่วนผู้ชายสามารถตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ได้ด้วยการบวชให้ก่อนที่จะแต่งงานเพื่อให้พ่อแม่ได้เห็นชายผ้าเหลืองอันจะช่วยทำให้มีความสุขได้

นอกจากนี้ในบทเพลงพวงมาลัยยังแสดงให้เห็นถึงการแสดงความกตัญญูกตเวทีต่อครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณในรูปของการไหว้ครูเพื่อระลึกถึงบุญคุณของท่าน และขอพรให้แก่ตน ดังตัวอย่าง

ยกมือสิบนิ้วขึ้นวันทาไหว้ครูบาอาจารย์- ไหว้บิดามารดาเลี้ยงลูกมาแล้วจนใหญ่
ไหว้ศาลเพียงตา
ไหว้พระสยามเทวาพระมหากษัตริย์- ขอเชิญท่านมาและอวยชัย
พูพานสมบัติว่าลูกบูชา
ไหว้หลวงพ่อเสริมกันที่วัดรางหวาย- ขอเชิญท่านมาประสิทธิ์ให้
ฉันเคยได้ไหว้วันทา
ลูกจะเล่นพวงมาลัย ขอให้สมดังใจปองเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2/1)

3.3 **ค่านิยมในการยกย่องผู้มีความรู้**

ค่านิยมในการยกย่องผู้มีความรู้ที่ปรากฏในเพลงพวงมาลัยนี้ เป็นการยกย่องผู้ที่มีความรู้ในด้านต่าง ๆ ด้วยการผ่านการบวชเรียนมาก่อนเพื่อที่จะได้เป็นผู้นำของครอบครัว ดังจะเห็นได้จากเพลงพวงมาลัยที่ฝ่ายหญิงถามฝ่ายชายว่าบวชมาแล้วหรือยัง หรือการแสดงออกในรูปของบทถามตอบความรู้ทั่วไปซึ่งนอกจากจะให้ความรู้แก่ผู้ฟังแล้วยังแสดงถึงความชาญฉลาดมีไหวพริบและมีความรู้ของผู้เล่น ดังตัวอย่าง

"ยามว่างเนื้อเย็นไม่ได้เล่นหมากรุก อ่านหนังสือนอนขลุกหาความรู้ไว้"

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 7/26)

หรือ

หญิง. อยากมีเนื้อความเข้าไปถามอีกนิด พี่จะนึกคิดแล้วอะไร
ว่าต้นอะไรหนอที่ใหญ่เทียมฟ้า ยังเตี้ยกว่าหญ้านะพี่ชาย
ให้เล่าประวัติแล้วมาเฉลยพี่ พี่จะรอรีเลยพี่ชาย
ถ้าบอกไม่ได้เดี๋ยวจะอายเขานะ ผู้คนก็มากแล้วเหลือหลาย
น้องมีเนื้อความถามเอาเรื่อง นี่แล้วแม่ประเทืองเขาถามไถ่
พ่อขวัญเมืองแล้วคนใหญ่ ให้พี่แก้ไขมาเอย

ชาย. น้องมีเนื้อความไถ่ถามพี่ดู ความจริงไม่รู้หรือวินัย
เอาวินัยขึ้นชี้บาลีขึ้นตั้ง ไตรโลกขึ้นกางทางธรรมขึ้นไล่
ถามว่าต้นอะไรที่ใหญ่เทียมฟ้า แต่ยังเตี้ยกว่าพญ้าข้าจะบอกให้
หรือว่าถ้าทางโลกโราณเขากล่าว เขาก็เรียกภูเขาให้น้องจำไว้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9)

เนื้อหาของเพลงพวงมาลัยดังกล่าวมานี้ กล่าวถึงการถามปัญหาเชาวน์ เพื่อทดลองว่าจะตอบได้หรือไม่ ในเนื้อหาฝ่ายหญิงถามถึงต้นไม้อะไรที่ใหญ่เทียมฟ้าแต่เตี้ยกว่าหญ้า ซึ่งฝ่ายชายตอบว่าภูเขา เป็นคำตอบที่ถูกต้อง เพราะภูเขานั้นใหญ่จริงแต่ยังเตี้ยกว่าหญ้า แต่ถ้าตอบไม่ได้ผู้เล่นก็ต้องได้รับความอับอายที่ไม่มีไหวพริบ

3.4 <u>ค่านิยมคนดีและมีความขยันขันแข็ง</u>

ในเพลงพวงมาลัยมีการกล่าวถึงผู้ชายที่ประพฤติตัวดีไม่ดื่มเหล้า ไม่ติดยาเสพติด ไม่เล่นการพนัน ไม่เป็นนักเลง และเป็นคนขยันขันแข็งว่าผู้หญิงจะเลือกผู้ชายที่มีคุณสมบัติเช่นนี้เป็นคู่ครอง ดังตัวอย่าง

หญิง ว่าไอ้เรื่องลูกผัวน้องก็อยากจะมี แต่ยังหาคนดีกันยังไม่ได้
มีแต่กินเหล้าเมากัญชา น้องไม่ปรารถนาอยากจะได้
พอตกเย็น ๆ ก็แต่งตัวกันโก้ เข้าแต่วงไฮโลเล่นกันแต่ไพ่
กลัวจะทำกินเลี้ยงกันไม่ไหว แล้วน้องก็อายเขาเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 9/20)

ชาย เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจาก็เสียใจ
พี่เป็นคนดีน้องเอ้ยชี้ดิ่ง สืบถามตามหนองปลิงดูก็ได้
การพนันไม่เอาไม่เลี้ยงนกเขากัดปลา น้ำขาวเหล้ายาก็เลิกไกล
ยามว่างเนื้อเย็นไม่ได้เล่นหมากรุก อ่านหนังสือนอนขลุกหาความรู้ไว้
งานสร้างตัวสร้างตนที่ได้สร้างมาแล้ว หลักฐานเป็นแถวไปดูได้
ทำนาทำไร่เลี้ยงไก่เลี้ยงหมู แถมยังปลูกพลูอีกสองไร่
แม่พวงเอ๋ยมาลัย ไปเที่ยวบ้านพี่ชายกันเอย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 7/26)

3.5 <u>ค่านิยมวัตถุสิ่งของ</u>

ความนิยมวัตถุสิ่งของนี้ที่ปรากฏในเพลงพวงมาลัย มักจะออกมาในรูปของสิ่งมีค่า เช่น การแต่งกายด้วยเครื่องประดับอันมีค่า การให้พรให้มีข้าวของเครื่องใช้ เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ หรือ การนิยมปลูกบ้านเรือนไทยหลังรต ๆ การได้อยู่บ้านที่เป็นตึก เป็นต้น ดังตัวอย่าง

น้องรีบแต่งตัวน้องไม่มัวกระบอย ว่าเพื่อนเล่นมาคอยกันมากมาย
หยิบผ้าเก่าออกไว้เอาผ้าใหม่มานุ่ง เอาเข็มขัดรัดพุงหวังจะไป
น้องเลยเปิดหีบกันเอาออกมาดู น้องก็หยิบตุ้มหูเอามาใส่
น้องจะใส่ตุ้มหูเรือนเพชร สุดดีสวยเด็ดช่างกระไร
ว่านิ้วก็ใส่แหวนแขนก็ผูกสร้อย ประดับมุกสุดย้อยสวยกระไร
...
นุ่งไหมใส่ทอง จะมีผัววังหลุมพองกันให้ได้

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 4/22-23)

การแต่งกายของหญิงนั้นนิยมใส่เสื้อผ้าชุดใหม่ เป็นผ้าไหม และประดับตกแต่งด้วยเครื่องประดับต่าง ๆ เช่น เข็มขัด ตุ้มหูเพชร แหวน ผูกสร้อยข้อมือประดับมุก และใส่สายสร้อยทอง อันแสดงให้เห็นถึงค่านิยมวัตถุสิ่งของและแสดงให้เห็นถึงฐานะของผู้แต่งตัว

หรือ

มาตบรางวัลกันให้ว่อน ฉันจะให้พรพ่อแม่ไป
ก็ให้อยู่เย็นเป็นสุข ก็จะให้มีความทุกข์โศกภัย
ขอให้เงินเป็นถังขอให้สตังค์เต็มถุง ข้าวปลาเต็มยุ้งไม่มีฉางใส่

ขอให้ล้นเหลือเป็นภูเขา จริงนะพ่อเจ้าพวงมาลัย
ขอให้ถุงเงินแค่แขนถุงแหวนแค่ศอก คอยลากเข้าลากออกกันไม่ไหว
ขอให้ร่ำรวยขึ้นทุกที ให้ถูกหวยรดตาลี่ปีละหนึ่งใบ
...
จะนึกเอาเงินขอให้ได้เงินมากอง จะเอาทองให้ได้มาไวไว
ให้เป็นเศรษฐีมีเงินเป็นถัง จะได้ไปหมั้นน้องนางเอามาเคียงกาย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 8/65)

จากเนื้อหาของเพลงพวงมาลัยที่ยกมาข้างต้น กล่าวถึงการให้พรผู้ที่มาตบรางวัลว่าให้มีความสุขไม่มีทุกข์ภัย และให้มีเงินเป็นถังเป็นถุง มีข้าวปลาเต็มยุ้ง ให้มีถุงเงิน ถุงแหวนแค่ศอกให้ถูกหวยร่ำรวย มีเงินมีทอง และเป็นเศรษฐี จากเนื้อความแสดงให้เห็นถึงค่านิยมของชาวบ้านว่านิยมความร่ำรวยมีทรัพย์สมบัติ อันจะช่วยให้ตนมีความสุขในวัตถุที่มีนั้น

หรือ
น้องเรียกทองแปดบาท จะไม่ให้มันขาดเลยแม่ขวัญใจ
น้องเรียกสินสอดหนึ่งหมื่น จะไม่ให้คนอื่นเคยแม่ขวัญใจ
จะปลูกเรือนหอไม้ที่หลังรถ ๆ จะปลูกให้รักนะแม่ขวัญใจ

หรือ
พี่จะเอาเรือนมาปลูกให้น้อง ปลูกให้แม่เนื้อทองกันแล้วจนได้
น้องจะเอายอดแหลมหรือเสาตรง น้องจะเอามั่นคงกันแค่ไหน
น้องจะเอาตึกหรือฝากระดาน จะปลูกให้แม่พานทองไท

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 8)

ใจความของเพลงพวงมาลัยที่ยกมานี้ กล่าวถึงการสู่ขอ ซึ่งฝ่ายหญิงเรียกสินสอดเป็นทองแปดบาท เงินหนึ่งหมื่น และเรือนหอทรงไทยหนึ่งหลัง เนื้อหานี้แสดงให้เห็นถึงค่านิยมในทางวัตถุของชาวบ้านว่านิยมเรียกสินสอดแพง ๆ เพื่ออวดความมีหน้ามีตาหรือมีฐานะของทั้งสองฝ่าย

4. <u>ด้านประเพณีพิธีกรรม</u>

คำว่า "ประเพณี" มีความหมายโดยทั่วไป 2 นัย คือ ความหมายที่เป็นนามธรรม และความหมายที่เป็นรูปธรรม ความหมายของประเพณีที่เป็นนามธรรม คือ แนวทางแห่งความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และหลักเกณฑ์ในการประพฤติปฏิบัติ อันเป็นตัวกำหนดแบบแผนความประพฤติหรือกิจกรรมของคนในสังคม ส่วนความหมายของประเพณีที่เป็นรูปธรรม เป็นความหมายด้านสัจธรรม คติชนวิทยาและสังคมวิทยา หมายถึง การแสดงออกเป็นรูปพิธีรีตองเป็นกิจกรรมหรือพิธีการซึ่งปฏิบัติสืบต่อกันมา โดยกิจกรรมหรือการกระนั้นถูกกำหนดด้วยแนวความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนแบบแผนการประพฤติปฏิบัติที่สังคมกำหนดไว้ (ธวัช ปุณโณธก. 2526 : 195)

กล่าวโดยสรุปประเพณี ก็คือ ระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติที่เห็นว่าดีว่าถูกต้องหรือเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ในสังคม และมีการปฏิบัติสืบต่อกันมา ซึ่งลักษณะของประเพณี แบ่งได้เป็น 3 ประการได้แก่

1. จารีตประเพณี หรือกฎศีลธรรม (Mores) เป็นแบบแผนการประพฤติปฏิบัติที่เกี่ยวกับศีลธรรม ถ้าใครฝ่าฝืนหรืองดเว้นไม่กระทำตามถือว่าเป็นความผิดและชั่ว จะถูกสังคมลงโทษด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ถูกติฉินนินทา ว่ากล่าวตักเตือน ไม่มีใครคบค้าด้วย ได้แก่ การแสดงความกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ เช่น ลูกต้องเลี้ยงดูพ่อแม่เมื่อท่านแก่เฒ่า ถ้าใครไม่เลี้ยงดูถือว่าเป็นคนเนรคุณ เป็นลูกอกตัญญู จารีตประเพณีของแต่ละสังคมย่อมไม่เหมือนกันเพราะมีค่านิยมที่ยึดถือต่างกันตามสภาพสังคม สิ่งแวดล้อม และความเชื่อ

2. ขนบประเพณี (Institution) หรือ ระเบียบประเพณี เป็นระเบียบแบบแผนที่สังคมได้กำหนดไว้โดยทางตรงหรือโดยปริยาย โดยตรงคือวางเป็นระเบียบแบบในการปฏิบัติอย่างชัดแจ้งว่าบุคคลต้องปฏิบัติอย่างไร เช่น การไหว้ครู การทำบุญเลี้ยงพระ เป็นต้น

รดยปริยาย คือประเพณีที่รู้กันรดยทั่วไปรดยไม่ได้วางระเบียบไว้แน่นอน แต่ปฏิบัติได้เพราะมีการปฏิบัติหรือบอกเล่าสืบต่อกันมา เช่น ประเพณีการเกิด การแต่งงาน การตาย เป็นต้น

3. ธรรมเนียมประเพณี (Convention) หมายถึง ประเพณีที่ปฏิบัติกันอยู่ในชีวิตประจำวัน ไม่มีระเบียบแบบแผน ไม่มีถูกมีผิดศีลธรรม เป็นสิ่งที่ปฏิบัติกันมาจนเกิดความเคยชิน เช่น การแต่งกาย การเข้าสังคม การยืน เดิน นั่ง นอน เป็นต้น

ประเพณีหรือการแสดงออกเป็นรูปแบบ มีพิธีรีตองซึ่งกำหนดเป็นแบบแผนที่ปฏิบัติสืบก้นต่อ ๆ กันมา มีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ แนวคิด (idea) พิธีกรรม (ritual) สมาชิก (members) และการเฉลิมฉลอง (celebration) ประเพณีบางอย่างอาจมีองค์ประกอบไม่ครบทั้ง 4 ประการ และองค์ประกอบบางอย่างอาจเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ซึ่งมูลเหตุที่ทำให้เกิดประเพณีและพิธีกรรมนั้น อาจมาจากหลายประการ ที่สำคัญคือสภาพสังคม ความเชื่อของคนไทย การนับถือศาสนา การรับวัฒนธรรมชาติอื่น และประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาติไทย เป็นต้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2527 : 750-758)

สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพได้ทรงแบ่งประเภทของประเพณีไว้ 3 ประเภท ได้แก่

1. ประเพณีส่วนบุคคล หรือ ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต ได้แก่ ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของบุคคลแต่ละคน ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งตาย เช่น ประเพณีการเกิด บวชนาค แต่งงาน ฯลฯ เป็นต้น

2. ประเพณีส่วนชุมชน ได้แก่ ประเพณีที่คนในสังคมทำร่วมกันเป็นส่วนรวม ส่วนใหญ่เป็นประเพณีในเทศกาลต่าง ๆ และเกี่ยวกับพุทธศาสนา เช่น ประเพณีสงกรานต์ ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า ฯลฯ

3. ประเพณีส่วนรัฐบาล ได้แก่ ประเพณีที่รัฐบาลจัดขึ้น รวมทั้งพระราชพิธีต่าง ๆ ที่พระมหากษัตริย์ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจตามแบบประเพณีโบราณ หรือตามที่ทรงมีพระราชประสงค์ให้จัดทำขึ้น

จากการศึกษาเนื้อหาของเพลงพวงมาลัย พบว่า มีเนื้อหาที่กล่าวถึงประเพณีและพิธีกรรม ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้านตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ทั้งที่เป็นประเพณีส่วนบุคคลและประเพณีส่วนรวม ดังนี้

4.1 ประเพณีเกี่ยวกับการเกิด

การเกิดเป็นช่วงระยะที่สำคัญและอันตรายที่สุดของผู้หญิงในฐานะมารดา เนื่องจากสมัยก่อนวิทยาการด้านการแพทย์ยังไม่เจริญก้าวหน้าเหมือนปัจจุบัน หากประสบอันตรายก็จะมีผลต่อทารกและหญิงมีครรภ์ และถ้าสามารถพ้นช่วงวิกฤตินี้ได้อย่างปลอดภัยสังคมก็จะได้สมาชิกใหม่ที่มีสุขภาพดีแข็งแรง อันจะเป็นขวัญและกำลังของครอบครัวและชุมชนต่อไป ประเพณีเกี่ยวกับการเกิดของคนไทย จึงมีขั้นตอนมาก ในเพลงพวงมาลัยกล่าวถึงประเพณีการเกิดของหญิงมีครรภ์ตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิจนกระทั่งคลอด ดังนี้

4.1.1 ก่อนตั้งครรภ์ เมื่อเริ่มตั้งครรภ์ ผู้ที่มีครรภ์มักจะฝันแปลก ๆ อันเป็นนิมิตบอกให้รู้ล่วงหน้าว่าบุตรในครรภ์จะเป็นหญิงหรือชาย มีลักษณะเช่นไร ดังนี้

นอนหลับไปหน่อยนอนม่อยไปนิด มันก็ให้เกิดนิมิตหรือก็ฝันไป
ฝันว่าเทวดาท่านลงมาเป็นแถว ฝันว่าได้แก้วไอ้ที่ดวงใหญ่ ๆ
แต่พอตื่นจากฝันอกสั่นร้ว ๆ ลุกขึ้นไปถามผัวมันได้แก่อะไร
ก็ไปถามผัวหรือก็ม้วขี้ตา บอกให้ไปถามย่าทำนาย
แต่พอไปถามย่าแก่ก็ว่าไม่รู้ บอกให้ไปถามปู่ทำนาย
แต่พอไปถามปู่เขาก็รู้เหตุการณ์ ที่ไอ้เรื่องความฝันนั้นไม่เป็นอะไร
หรือถ้าฝันอย่างนี้มันจะต้องมีครรภ์ จำไว้เถอะหลานมันไม่เป็นอะไร
นั่นแหละเทวดาท่านลงมาจุติ นั่นแหละอุปบุหริเข้ามาจุดได้
ไอ้ที่ดวงแดง ๆ ไม่ใช่แสงอัคคี เรานึกว่าผีหรอกว่าพุ่งได้
หรือมนุษย์เราทักออกปากร้องว่า มันก็เข้าท้องหมาเชียวหรือว่าท้องไก่
ถ้าไม่มีใครทักออกปากว่าบ่น กลับมาเข้าท้องคนหรือว่าอีกได้

จากเนื้อหาของเพลงพวงมาลัย กล่าวถึง การฝันว่า การที่ฝันเห็นเทวดาลงมาเป็นแถว ฝันว่าได้แก้วดวงใหญ่ นั้นเกิดจากเหตุเพราะว่าจะมีครรภ์ และเด็กที่จะมาเกิดนั้นเป็นเทวดาลงมาจุติ หรือมาเกิด และกล่าวถึงการปฏิบัติตัวของหญิงมีครรภ์ว่าเมื่อเห็นแสงของผี

พุ่งใต้ไม่ให้ร้องทักออกไป เพราะจะทำให้เด็กที่จะมาเกิดนั้นเข้าท้องไม่ได้ ต้องไปเข้าท้องสุนัขหรือท้องไก่แทน

4.1.2 <u>การปฏิบัติตัวในขณะตั้งครรภ์</u> เนื้อหาของเพลงพวงมาลัยกล่าวถึงการปฏิบัติตัวของมารดาในขณะตั้งครรภ์ว่า ไม่ควรกินอาหารรสจัด โดยเฉพาะรสเผ็ดจัด เพราะอาจทำให้ก้อนเลือดที่จะเป็นทารกละลายไปได้ ดังที่ว่า

ถ้าพระมารดารับประทานเผ็ดร้อน- ก่อนจะเกิดเป็นคนหรอกว่าขึ้นมาได้
เลือดก้อนละลายไปถึงเจ็ดหน

4.1.3 <u>การคลอด</u> เมื่อถึงกำหนดคลอดพิธีกรรมเกี่ยวกับการคลอดที่ถือปฏิบัติกันมาในถิ่นนี้ ก็คือ การหาหมอตำแยให้มาช่วยทำคลอด หมอตำแยก็จะทำน้ำมนต์ให้กินเพื่อให้คลอดง่าย เมื่อทารกคลอดก็จะต้องตัดสายสะดือ นำเด็กไปอาบน้ำแล้วนำมาใส่กระด้งมอญร่อนธรณีสาร แล้วทำกระโจมเพื่อกันลมลวันไฟ ส่วนผู้เป็นแม่นั้นพี่น้องที่มาจะช่วยกันแก้ไขนำยาหรือละลายน้ำส้มให้กินเพื่อแก้ลม เป็นต้น ดังตัวอย่าง

แต่พอถ้วนกำหนดและถึงเก้าเดือน ว่าลูกน้อยมันก็เตือนแล้วแม่ได้
แม่ก็ให้เจ็บท้องแล้วว่าร้องแย่ เรียกหาหมอตำแยเข้าก้นวุ่นวาย
ไม่ว่าพี่ว่าน้องมาประคองซ้ายขวา มดหมอเขาก็มากันมากมาย
ว่าหมอตำแยเข้าประคับประคอง คอยเอามือลูบท้องเอาไว้เอามือ-
ลูบท้องทั้งข้างนอกข้างใน
ว่าหมอตำแยเขาเอาน้ำมาหนึ่งขัน เขาก็ทำรังควานหรอกเอามาให้
เขาได้ทำน้ำมนต์เอามาทำรังควาน แล้วก็ให้ลูกนั้นหรอกว่าออกง่าย
ว่าหมอตำแยร้องว่าแย่เชียวนะน้อง ว่าครั้งเจ็บท้องไม่ใช่ง่ายมันไม่ใช่ง่าย ๆ
เมื่อยามกำหนดหรือว่าทศมาส ลูกน้อยก็คลาดออกมาได้
หรือเมื่อออกจากท้องของพระมารดา เสียงออกมาร้องจ้าไม่ว่าหญิงหรือชาย
ว่าหมอตำแยร้องว่าแย่อื้อหือ ว่าตัดสายกระดือหรอกว่าทันใด

ว่าหมอตำแยเขาเอาน้ำใส่อ่าง ยกกุมารขึ้นมาล้างกันเสียผ่องใส
ไม่ว่าพี่ว่าน้องมาประคองซ้ายขวา บ้างก็ได้เอายาหรือมาให้
บ้างเอายาให้บ้างกะลายน้ำส้ม เพื่อให้กินแก้ลมแล้วภายใน
ส่วนว่าหมอตำแยนำมาใส่กระด้ง ทำผ้ากระโจมเป็นวงหรอกมาคลุมไว้
หรือเอาผ้ามารัดมัดเป็นกระโจม เพื่อจะให้กันลมแล้วดวันไฟ
ใส่กระด้งมอญร่อนธรณีสาร ว่าสามวันสี่วันนี่แหละลูกของใคร
สามวันลูกผีสี่วันลูกคน เจ็ดวันหรือก็พ้นความตาย
เพราะครบอาการหรือทั้งสามสิบสอง เลยออกจากท้องแล้วมาได้
พอเขาใส่กระด้งพี่เลยหัดกระเด้ง ถึงมาผูกเป็นเพลงพวงมาลัย

(เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3/72)

จากเนื้อหาของเพลงพวงมาลัยที่กล่าวถึงประเพณีการเกิดนี้ แสดงให้เห็นถึงพิธีกรรมหรือขั้นตอนในการปฏิบัติของผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการคลอด ด้วยจุดมุ่งหมายที่จะช่วยทั้งมารดาและเด็กให้ผ่านพ้นช่วงอันตรายนี้ได้ ส่วนพิธีกรรมอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวถึงในเนื้อหาของเพลง จากการสอบถามวิทยากรถึงการปฏิบัติตัวของมารดาหลังคลอด และการปฏิบัติต่อทารก กล่าวว่า หลังคลอดมารดาก็จะต้องอยู่ไฟไประยะหนึ่ง โดยมีหมอตำแยเป็นผู้ช่วยเหยียบช่วยนวดให้กระดูกเชิงกรานกลับเข้าที่เสียก่อน ซึ่งในถิ่นนี้เรียกว่า "มดลูกเข้าอู่" ตามวิธีการของหมอตำแย การอยู่ไฟนั้นจะอยู่กี่วันก็ได้ ถือว่ายิ่งอยู่ไฟนานยิ่งดี วิธีการอยู่ไฟก็เหมือนกับวิธีการอยู่ไฟของมารดาในถิ่นอื่น ๆ คือมีการเตรียมทอดเตาไฟให้แม่นอนบนกระดานไฟ ส่วนทารกนั้นจะมีการร่อนธรณีสารเพื่อขับไล่เสนียดจัญไรเมื่อถึง 3 วัน และ 7 วัน ซึ่งถือว่ารอดพ้นจากความตายมาได้ สรุปแล้ว ประเพณีพิธีกรรมเกี่ยวกับการเกิดนั้น จุดประสงค์เพื่อให้แม่และทารกปลอดภัยพร้อมทั้งมีสุขภาพแข็งแรง โดยการปฏิบัติตามความเชื่อ และข้อปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์ได้เข้ามามีบทบาทแทนประเพณีพิธีกรรมแบบเก่า ประเพณีในการคลอดบุตรแบบเก่าจึงหมดไป หรือเหลือเพียงข้อปฏิบัติในบางอย่างเท่านั้น

4.2 <u>การแต่งกาย</u>

ในบทเกริ่นของการเล่นเพลงพวงมาลัยเกือบทุกบท จะกล่าวถึงการแต่งกายของหญิงไว้อย่างละเอียดอันเป็นลักษณะการแต่งกายเพื่อออกงานตามประเพณี ที่ค่อนข้างจะพิถีพิถันในทุกส่วนของร่างกาย ตั้งแต่ผม เสื้อผ้า เครื่องประดับตกแต่ง ดังตัวอย่าง

เสียงใครตะโกนก้นแล้วร้องกู่ มาร้องเรียกแม่หนูอยู่ไกล
น้องจะรีบแต่งตัวและหวีหัวผัดหน้า พวกเพื่อเล่นเขามากันมากมาย

...

น้องเปิดหีบขึ้นมาดู น้องก็หยิบตุ้มหูเข้ามาใส่
น้องผลัดผ้าเก่าแล้วออกไว้เอาผ้าใหม่มานุ่ง เอาเข็มขัดรัดพุงแต่งกาย
น้องเลยเปิดหีบกันเอาออกมาดู น้องก็หยิบตุ้มหูเข้ามาใส่
นิ้วก็ใส่แหวนอีกทั้งแขนใส่สร้อย ประดับมุกสุกย้อยสวยวิไล

...

น้องรีบแต่งตัวและน้องไม่มัวช้า หวีหัวผัดหน้าด้วยทันใด
หยิบแป้งกระแจะแล้วหรือกระจันทน์ ทั้งน้ำมันตะนีสีผึ้งก็สีเขม่าก็ใส่
น้องหยิบกระจกแล้วหรือคันฉ่อง เอามาส่องดูหน้าตั้งใจหมายว่าจะไป
ว่าก่อนที่น้องนี้จะผัดหน้าต้องลงนะเสียก่อน คอยฟังคำกลอนจะว่าไป

...

น้องเลยหยิบแป้งเอามาสองสามเม็ด น้องจะตบแป้งเกล็ดดอกไหญ่
แล้วหยิบกำไลและเอามาใส่เท้า น้องจะค่อยก้าวออกไป

(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 3/11-12)

จากเนื้อหาของเพลงพวงมาลัย แสดงให้เห็นถึงลักษณะการแต่งกายของหญิงชาวบ้านในท้องถิ่นในงานที่เป็นพิธีตามประเพณี ดังนี้

ด้านเสื้อผ้า การแต่งกายนิยมใช้เสื้อผ้าชุดใหม่ ๆ ที่มีอยู่ ชนิดรจงกระเบนใส่เสื้อคอโป่ง (เสื้อคอชนิดจีบพอง แขนเล็ก) โดยนุ่งผ้ารจงกระเบนทับเสื้อคอโป่ง หรือชนิดคอลูกไม้ คาดทับด้วยเข็มขัด ผ้านุ่งส่วนใหญ่มักเป็นผ้าพื้น ถ้าไปงานประเพณีที่เป็นงานบุญจะมีผ้าสไบเฉียงพาดทับ

ผม เป็นผมทรงสั้น ชนิด "ทรงดอกกระทุ่ม" ตกแต่งผมให้สวยงามด้วยการทาเขม่าเพื่อให้ผมดำ และแต่งด้วยน้ำมันตานีเพื่อให้ผมอยู่ทรง แล้วผัดหน้าด้วยแป้งเม็ดตบเป็นดอกใหญ่ ประทินผิวให้หอมด้วยกระแจะกระจันทร์ ซึ่งเป็นเครื่องหอมชนิดหนึ่ง

เครื่องประดับตกแต่ง ได้แก่ ตุ้มหู แหวน สายสร้อย และกำไลข้อเท้า

ส่วนเท้าไม่นิยมสวมรองเท้า ดังจะเห็นได้จากเพลงพวงมาลัยบทลักหาพาหนีที่กล่าวถึงการเดินทางผ่านป่าเขาที่รกจนทำให้เท้าพอง เนื่องจากเป็นการเดินด้วยเท้าเปล่า ดังตัวอย่าง

พาน้องบุกพงเข้าดงหญ้าคา — น้องเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าไปไม่ไหว
ผ่าเท้าก็เจ็บผ่าเล็บก็ถอด — เห็นจะไปไม่รอดกันไปได้
อีกป่าก็กว้างหนทางก็เยิ่น — สุดที่น้องจะเดินกันไม่ไหว

(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 2/116)

จากการสัมภาษณ์วิทยากรถึงการแต่งกายของผู้ชายในสมัยนั้น กล่าวว่า ผู้ชายก็นิยมนุ่งรจงกระเบนเหมือนกับผู้หญิง แต่จะนุ่งแบบชนิดชายธง ใส่เสื้อคอกลมสีขาว ใช้ผ้าขาวม้าคาดทับหรือห้อยบ่า ส่วนผมจะตัดสั้นแบบทรงดอกกระทุ่มหรือทรงมหาดไทย ใช้เครื่องประดับร่างกาย ได้แก่ สร้อยข้อมือ แหวน สร้อยคอ สังวาล ซึ่งถ้าเป็นคนมีเงินจะใช้สังวาลไขว้หรือสังวาลคู่ และใส่ตุ้มหูระย้า 1 ข้าง

นอกจากนี้เนื้อหาเพลงพวงมาลัยยังกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงเครื่องแต่กายของชาวบ้านว่า ได้เปลี่ยนจากการนุ่งรจงกระเบนมาเป็นการนุ่งผ้าถุงในยุคหลัง ๆ เนื่องจากรัฐบาลออกกฎมาบังคับใช้ ดังที่กล่าวไว้ว่า

หญิง แต่พอแขกขึ้นเรือนน้องไม่เบือนหน้าบาก น้องก็ยกเชี่ยนหมากเอามาให้
กินหมากชิจ๊ะสูบยาชิพี่ ยาของน้องฉุนดีนะพี่ชาย
ให้กินพลูทั้งรากให้กินหมากทั้งขน ให้กินเล่นตามจนกันถิดพี่ชาย
(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 1/57-66)

หรือ
พอแขกขึ้นเรือนห้องไม่เชือนอยู่ช้า มุ่งเข้าเคหาเรือนใหญ่
เอาไฟมาก่อหยิบหม้อมาตั้ง เอาปลาสลิดเข้ามาอังเตาไฟ
...
ว่าพี่หิวโหยก็โดยอาหาร ให้รับประทานให้สบาย
อีกหนึ่งแม่แกงแล้วหอยกาบ สิ่งหนึ่งจะลาบปลากราย
กับข้าวของหนูไม่มีหมูมีหมี เลยต้มแต่หัวปลีที่แปล่มปลาย
(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 7/78-80)

จากเนื้อหาของเพลง กล่าวถึง การต้อนรับแขกบนบ้านด้วยการเชิญให้นั่งตามสบาย แล้วเจ้าของบ้านก็นำเชี่ยนหมาก ยาสูบ มาให้แขกซึ่งเป็นธรรมเนียมนิยม เนื่องจากชาวบ้านนิยมการกินหมาก สูบยา กันในสมัยนั้น นอกจากนี้ยังหุงหาอาหารให้รับประทานอีกด้วย เนื้อหาเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงประเพณีนิยมของชาวบ้านในการต้อนรับแขกที่มาหาถึงบ้าน และแสดงให้เห็นถึงความมีน้ำใจ ของชาวบ้านในอดีต แต่ในปัจจุบันประเพณีนี้อาจถูกละเลยด้วยระบบเศรษฐกิจบ้างแล้ว ดังจะเห็นได้จากเพลงพวงมาลัยหลายสำนวนที่บันทึกจากพ่อเพลง แม่เพลงรุ่นหลังมักจะมีแต่การซักถามถึงเรื่องบ้านช่องและธุระ ขนบในส่วนการต้อนรับแขกหรือเรียกแขกขึ้นบ้านขาดหายไป

4.4 <u>ประเพณีการบวช</u>

ประเพณีการบวชที่พบในเพลงพวงมาลัยมีการกล่าวถึงประวัติของนาค อานิสงส์ในการบวช และค่านิยมในการบวช ดังมีรายละเอียดดังนี้

การเรียกชื่อผู้ที่จะบวชเป็นพระว่า "นาค" มีประวัติว่าเกิดจากพญานาคชื่อพญาภุชงค์ที่อยู่ใต้บาดาลเกิดศรัทธาเลื่อมใสในพุทธศาสนาจึงแปลงร่างเป็นชายหนุ่มมาขอบวช

บวชอยู่ได้เจ็ดวันเกิดเผลอหลับร่างกายจึงกลับกลายเป็นงูนอนอยู่ในห้อง เมื่อสมภารมาเห็นเข้าจึงไล่ให้สึกและขาดสิทธิ์จากความเป็นพระเนื่องจากไม่ใช่มนุษย์ และก่อนที่พญาภุชงค์จะไปจึงฝากนามไว้ให้เรียกชื่อผู้ที่จะบวชที่มาอยู่ที่วัดว่า "นาค" และฝากหนังศีรษะไว้เป็นถุงตะเครียว (ถุงที่ถักด้วยด้ายหรือไหมเป็นตารปร่ง มีหูรูด สำหรับหุ้มถลกบาตร ใช้เฉพาะในพิธีอุปสมบท) ฝากหงอนเอาไว้เป็นกรวยชัย หนังและคราบฝากไว้เป็นผ้าไตร ฝากหางไว้เป็นสายตะพายลูกบาตร ฝากเขี้ยวแก้วไว้เป็นเทียนชัย ฝากเกล็ดไว้ให้เป็นบายศรี เป็นต้น อุปกรณ์ที่พญาภุชงค์ฝากไว้นี้เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องใช้ในพิธีบวชอันเป็นขั้นตอนหนึ่งของการบวช ดังตัวอย่าง

พระมานพจะไปไม่มีใครเขาห้าม แต่ได้ขอฝากนามนาคไว้
ฝากหนังศีรษะไว้เป็นถุงตะเครียว ฝากหงอนชิ้นเดียวไว้เป็นกรวยชัย
ส่วนหนังและคราบไอ้ที่ทราบกันมา ฝากนามไว้ว่าให้เป็นไกร
ว่าหางหนึ่งว่าเป็นสายตะพายลูกบาตร เขี้ยวแก้วสะอาดไว้เป็นเทียนชัย
หรือมาฝากตะเกล็ดไว้ให้เป็นบายสี ฝากไว้เท่านี้เขาก็จากไป

(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 3/103)

ประเพณีการบวชนี้แสดงค่านิยมและความเชื่อของคนในสังคมว่าลูกผู้ชายเมื่ออายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ จะต้องบวชเพื่อทดแทนคุณของพ่อแม่เป็นการแสดงความกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณและต้องบวชก่อนแต่งงานเพราะมีความเชื่อว่าการบวชนั้นสามารถทดแทนบุญคุณของพ่อแม่ได้และการบวชสามารถช่วยให้พ่อแม่ขึ้นสวรรค์ได้ การที่ผู้ชายแต่งงานก่อนบวชเชื่อว่าเป็นเสนียดจัญไรแก่ผู้นั้น ดังปรากฏในเนื้อหาของเพลงพวงมาลัย ดังนี้

ว่าพี่มารักนวลนาง บวชเรียนมาหรือยังพ่อชื่นใจ
หากว่าไม่ได้บวชให้ไปบวชเสียก่อน กันเกิดพ่อท่อนแล้วแตงไทย

คนไม่ได้บวชธรบราณว่าห้ามเบียด มันเป็นเสียดจัญไร
ให้พี่ไบบวชเสียก่อน ครองไกรจีวรนะพี่ชาย
ถึงกลับมารักน้องได้ ถ้าไม่ยังงั้นไม่เอาเอย

(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 4/51)

หรือ

พอได้ยินลูกบอกเหมือนยังหอกปักหู เดี๋ยวเถอะน่าดูนะลูกชาย
พ่อแม่เลี้ยงมาหวังแทนค่าน้ำนม นี่เอ็งคิดรสมมนอกใจแม่ได้
เรื่องลูกเรื่องเมียเอ็งหยุดพักไว้ก่อน ลูกจะทำใจร้อนแล้วแม่จะหาให้
...
ลูกเกิดมาเป็นชายให้ห่มผ้าไกรจีวร บวชให้แม่เสียก่อนเถิดลูกชาย
แม่เห็นชายผ้าเหลืองแม่จะเปลื้อง- แม่ก็มีความสุขแล้วสบาย
ความทุกข์
แม่ได้อุ้มท้องมาแล้วเหนื่อยล้า- พอบวชแล้วมีเมียแม่ไม่ว่าอะไร
เปลี้ยเพลีย
สีแรงแม่เคี้ยวข้าวป้อนแม่นอน- บวชให้แม่สักพรรษาเถิดลูกชาย
กกลูกมา
จะให้แม่ผิดความหมาย จำคำแม่ไว้ก่อนเอย

(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 1/144-145)

4.5 <u>ประเพณีแต่งงาน</u>

การแต่งงานเป็นการเปลี่ยนสภาวะจากการอยู่คนเดียวไปใช้ชีวิตคู่ เพื่อสืบเผ่าพันธุ์ตามธรรมชาติของมนุษย์ การแต่งงานเป็นการกระทำเพื่อเกียรติ เพื่อศักดิ์ศรีและเพื่อประกาศให้สังคมทราบว่าชายหญิงได้สมัครใจที่จะใช้ชีวิตร่วมกัน ทั้งตามประเพณีและตามกฎหมายต่อไป

ลักษณะของการมีคู่ครองที่ปรากฏในเนื้อหาของเพลงพวงมาลัยมี 2 ลักษณะ คือ การแต่งงานตามประเพณีและการหนีตามกันแล้วกลับมาขอขมา เพื่อไถ่โทษในภายหลังก็ตาม การแต่งงานตามประเพณีนั้นปรากฏในเพลงพวงมาลัยที่ค่อนข้างละเอียดทุกขั้นตอน ตั้งแต่การทาบทามสู่ขอ การหมั้น การปลูกเรือนหอ และพิธีแต่งงาน ดังนี้

4.5.1 <u>การทาบทามสู่ขอ</u> เมื่อหญิงชายเกิดรักใคร่ชอบพอกัน ฝ่ายหญิงจะตรวจสอบความประพฤติของชายด้วยการซักถามฝ่ายชายว่าเป็นคนดีหรือไม่ ขยันขันแข็งหรือเปล่า บวชเรียนมาแล้วหรือยัง เป็นต้น เมื่อแน่ใจว่าฝ่ายชายเป็นคนดีก็จะตอบรับรักและบอกให้ฝ่ายชายหาเถ้าแก่มาสู่ขอกับญาติผู้ใหญ่ฝ่ายหญิง ก่อนสู่ขอฝ่ายชายจะถามฝ่ายหญิงก่อนว่าจะเรียกสินสอดสักเท่าไร เพื่อประมาณกำลังทรัพย์ของตน เมื่อแน่ใจแล้วจึงจัดการหาผู้ใหญ่เข้าไปทาบทามสู่ขอต่อไป ดังตัวอย่าง

ถ้าแม้นรักจริงให้พี่มาขอ ถ้ารักเล่นรักล่อให้เฉยไว้
ก็ให้หาผู้ใหญ่เข้ามา เถิดนะพ่อผ้าพับไว้
ให้พ่อของพี่มาขอ น้องจะบอกให้พ่อน้องให้
พ่อแม่ไม่ให้พูดได้อีก ฉันเองจะปลีกเลยชาย
ก็ให้มาขอน้องไว้ กันเถิดพ่อใจดีเอย

(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 8/4)

เนื้อหาของเพลงพวงมาลัยที่ยกมาข้างต้น กล่าวถึงการที่ฝ่ายหญิงตกลงใจรับรักฝ่ายชายแล้วจึงบอกให้ฝ่ายชายไปทาบทามสู่ขอกับผู้ใหญ่ฝ่ายหญิง ก่อนสู่ขอฝ่ายชายจะลองทาบทามฝ่ายหญิงก่อนว่าจะเรียกสินสอดอย่างไร เท่าไหร่เพื่อลองเชิงดูว่าจะสู้สินสอดไหวหรือไม่ แล้วฝ่ายหญิงก็จะบอกมาว่าจะเรียกสินสอดประมาณเท่าไร ดังตัวอย่าง

ชาย ถ้าว่าน้องรักพี่แล้วแน่แน่ พี่จะได้หาเถ้าแก่เข้ามาใหม่

	จะได้หาผู้ใหญ่เข้ามาพูดจา	พ่อแม่น้องจะหาเอาไปจากเท่าไร
	ถึงว่าหนักหรือจะเบาก็จะเอาทั้งนั้น	ตัวของพี่จากบ้านแล้วมาไกล
หญิง	แล้วว่าสินแล้วทองหมั้น	จะเอามาให้ฉันหรือพี่ชาย
	ว่าน้องเรียกแล้วเอ๋ยทองหมั้น-	ไม่ให้ขาดสักสลึงสีสอดสามตำลึงให้จำไว้
	กันแล้วสองบาท	
	...	
	ว่าส่วนนั่นแล้วเรือนหอ	ตามพี่จะก่อแล้วมาให้
	จะเป็นปั้นหยาหรือทรงไทย	ทำมาให้ได้กันเอย

(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 3/53-54)

จากเนื้อหาของเพลงพวงมาลัยนั้น กล่าวถึงฝ่ายหญิงว่าเรียกสินสอด สามตำลึงทองหมั้นสองบาท และบ้านอีกหนึ่งหลัง การเรียกสินสอดนี้เป็นการเรียกราคาค่าสินสอดแบบโบราณคือเรียกเงินเป็นตำลึง ส่วนบ้านนั้นในกรณีที่ฝ่ายชายมีเงินฝ่ายหญิงจะกำหนดลงไปว่าเป็นบ้านทรงไทย เพราะถิ่นนี้นิยมการปลูกบ้านแบบเรือนทรงไทย

หลังจากที่ฝ่ายชายทราบว่าฝ่ายหญิงจะเรียกสินสอดเท่าไรแล้ว ก็จะไปปรึกษาพ่อแม่แล้วพ่อแม่ฝ่ายชายก็จะหาผู้อาวุโสที่เป็นที่นับถือของคนในหมู่บ้านเข้าไปสู่ขอฝ่ายหญิงตามลำดับต่อไป

หลังจากการสู่ขอซึ่งมักนิยมการทำตามประเพณีในถิ่นนี้คือทำพิธีมงคลกันในวันจันทร์หรือวันศุกร์ ตามความเชื่อที่ปฏิบัติกันมาแต่โบราณแล้ว ก็จะเป็นการหมั้น

4.5.2 <u>การหมั้น</u> เมื่อถึงวันฤกษ์ดีตามที่ผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายตกลงกันไว้ ฝ่ายชายจะให้เถ้าแก่นำขันหมากหมั้นไปโดยมีทองหมั้น ขันหมาก พร้อมขนมหรือผลไม้ใส่ถาดไปมอบให้กับฝ่ายหญิงก็เป็นการเสร็จพิธี หรือในกรณีที่ไม่หมั้นกันไว้ก่อน การทาบทามสู่ขอก็นับว่าเป็นหลักประกันให้หญิงกับชายที่จะแต่งงานกันว่าจะบิดพลิ้วไปแต่งงานกับคนอื่นไม่ได้ และถ้าไม่หมั้นกันไว้ก่อน ประเพณีการหมั้นก็ต้องทำก่อนแต่งงานอีกช่วงหนึ่ง ซึ่งจะต้องจัดขันหมากมาหมั้น

และขนมไว้ต่างหาก ไม่เกี่ยวกับประเพณีแต่ง เช่น สามารถหมั้นพร้อมกับวันแต่งได้ แต่ต้องหมั้นให้เสร็จก่อนพิธีแต่ง และต้องจัดขันหมากพร้อมขนมไว้ต่างหากกับของที่จะใช้แต่งด้วย และการหมั้นการแต่งนิยมทำกันช่วง เดือนสี่ เดือนหก เดือนเก้า ส่วนวันจะเลือกให้เป็นวันจันทร์ และวันศุกร์หรือตามฤกษ์ยามที่หาเอาไว้ ดังตัวอย่าง

จะเอาเงินมากองจะเอาทองมาหมั้น
หรือข้าได้จัดแจงเอาไว้แต่งขันหมาก
วันจันทร์เป็นวันดี
ก็แต่ขอวันจันทร์นี้เป็นวันดี
หรือเป็นลูกชั้นฟ้าหรือว่าชั้นสวรรค์
หรือให้อุ้มขันหมากหรือมาสามขัน
วันนี้ฤกษ์งามยามดี
เพราะมันเป็นวันจันทร์แม่ชื่นใจ
หรือจะได้มาฝากแม่ขวัญใจ
ฤกษ์งามวันนี้แหละฉันยกให้
ฉันให้นางทั้งสี่เอาให้
อยู่ที่ในวิมานนั้นสูงใหญ่
แล้วอุ้มทองเข้ามาหมั้นสะใภ้
แต่พอกรงเดือนสี่แล้วนางใน
(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 3/58)

4.5.3 <u>การปลูกเรือนหอ</u> เมื่อหมั้นกันเสร็จเรียบร้อยแล้ว ถ้ามีการเรียกเรือนหอ ฝ่ายชายจะต้องเตรียมปลูกเรือนหอในที่ของฝ่ายหญิง โดยฝ่ายชายจะเป็นผู้จัดหามาทั้งหมดหรือให้ช่วยกันออกก็ได้ตามแต่จะตกลงกัน ถ้าฝ่ายหญิงไม่เรียกเรือนหอในกรณีที่มีเรือนของตนที่พ่อแม่ยกให้อยู่แล้ว หรือต้องอยู่เลี้ยงดูพ่อแม่ ฝ่ายหญิงจะเรียกเงินค่าเรือนแทน แต่ถ้าต้องปลูกเรือนหอฝ่ายหญิงจะต้องเลี้ยงดูคนที่มาช่วยปลูกเรือนหอด้วย ดังตัวอย่าง

เตรียมเร่าเตรียมเรือน
พี่จะขึ้นป่าเหนือตัดเสามา
พี่จะเอาเรือนมาปลูกให้น้อง
...
พี่จะไปซื้อเรือนหอ
จะไปดูเรือนกันแล้วที่คอวัง
พี่ไม่แช่เชือนหรอกแม่ขวัญใจ
พี่จะขึ้นป่าตัดไม้ไว้
ปลูกให้แม่เนื้อทองกันแล้วจนได้
ให้แม่ลออขวัญใจ
จะซื้อให้นวลนางแม่ขวัญใจ

น้องจะเอาฝาเฟี้ยมหรือหอแฝด และให้แม่สีแสดกันแล้วจนได้

(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 8/80)

เนื้อหาของเพลงพวงมาลัยนี้ กล่าวถึง การที่ฝ่ายชายเตรียมเรือนหอด้วยการขึ้นป่าไปตัดไม้มาทำเสา และซื้อเรือนหอเอาไว้ ซึ่งเรือนไทยที่นิยมซื้อกันมากคือที่บ้านคอวัง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพราะเป็นเรือนไทยที่สวย รูปทรงดี

หรือ

แจ่มจันทร์ชายพี่ มาวันไหนกันดีเล่าชาย

ให้พี่นัดวันน้องจะได้เกรียมของ ให้บอกกะน้องนี่ไว้

จะได้เกรียมเหล้าเกรียมยา จะได้เกรียมหาตั้งไว้

จะบอกพี่น้องซ้ายขวา ให้ไปให้มามากมาย

หรือ

พี่วานพวกเอามาเข็นบ้าน จะไปให้นงคราญกันแล้วให้ได้

ฉันพาพี่น้องมามาก เข็นเรือนให้น้องรักเถิดจนได้

วันนี้เรือนหอมาหา ให้แม่น้องยารับไว้

(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 8/81)

จากเนื้อเพลง กล่าวถึง การนัดวันเข็นเรือนไปให้ฝ่ายหญิงซึ่งฝ่ายหญิงจะต้องบอกญาติพี่น้องมาช่วยหุงข้าวปลาเลี้ยง เพราะการเข็นเรือนสมัยก่อนต้องใช้คนมาก เนื่องจากการใช้เกวียนเข็น และเพราะเป็นบ้านฝาเข้าแบบทรงไทย ดังนั้นจึงต้องใช้คนมากและฝ่ายหญิงก็ต้องเลี้ยงดูคนเป็นจำนวนมากเช่นกัน หลังจากเข็นเรือนมาพิงไว้ที่บ้านฝ่ายหญิงแล้วก็เตรียมปลูกเรือนหอ ซึ่งต้องอาศัยฤกษ์ยามในการยกเสาเอกหรือพิธีเกี่ยวกับการปลูกบ้านในด้านอื่น ๆ อีกมากมาย บางกรณีที่ฤกษ์แต่งงานกับฤกษ์ปลูกบ้านเป็นวันเดียวกัน ก็จะปลูกบ้านไปพร้อมกับการแต่งงาน ซึ่งการปลูกบ้านที่เป็นเรือนหอนี้จะไม่ยุ่งยาก เนื่องจากเป็นบ้านแบบ

เรือนไทยที่มีเครื่องเรือนครบอยู่แล้ว เพียงแต่นำมาประกอบกันเข้าก็เสร็จ แต่ต้องอาศัยช่างที่มีฝีมือในการปลูก

4.5.4 พิธีแต่งงาน การแต่งงานในถิ่นนี้ก็เหมือนกับการแต่งงานในถิ่นอื่นของภาคกลาง คือตอนเย็นก่อนวันแต่งงานที่เรียกว่าวัน "สุกดิบ" จะมีการสวดมนต์เย็นให้คู่บ่าวสาว บางครั้งอาจมีการรดน้ำสังข์พร้อมไปด้วยถ้ามีฤกษ์ตอนเย็น กลางคืนจะมีการเลี้ยงแขก บ่าวสาวที่นำของขวัญมาให้ หลังจากเลี้ยงของขวัญแล้วก็มีการรำ การเล่นเพลงเหย่ย เพลงพวงมาลัย และเช้าก็มีพิธีบอกขันหมาก เลื่อนขันหมาก ทำบุญตักบาตร จนกระทั่งถึงฤกษ์ที่ฝ่ายเจ้าบ่าวจะเคลื่อนขบวนขันหมากมาแต่ง หลังจากเสร็จพิธีแต่งก็เป็นพิธีทำขวัญขันหมาก สอนบ่าวสาวและส่งตัวตามลำดับ ซึ่งขั้นตอนต่าง ๆ เหล่านี้ที่เป็นขั้นตอนของพิธีต้องอาศัยฤกษ์ทั้งสิ้น ดังตัวอย่าง

ได้ยินเสียงโห่แล้วดังลั่นมา ส่วนตัวน้องยาก็ดีใจ
ว่าเนียงโห่แล้วขันหมาก ผู้คนก็มากเหลือหลาย
ว่าเสียงขันหมากเขาเข้ามา กระเกรียมเคหาของทั้งหลาย
ว่าจัดแจงแล้วเลยทุกอย่าง ข้อนชามมาวางก้นเรียงราย
ว่าเอาสุราก็มาตั้งวง กะเหล้าหนึ่งกึงทั้งสองฝ่าย
ว่าเชิญกินให้สุขสำราญ แล้วให้ลูกหลานได้สบาย
ว่าส่วนตัวว่หรือเจ้าสาว สองคนเจ้าบ่าวคอยกราบไหว้
ว่านั่งแล้วเอ๋ยทั้งสองรับรองน้ำสังข์ แล้วที่พระท่านหลั่งน้ำมนต์ให้

(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 3/61)

เนื้อหาของเพลงกล่าวว่าเมื่อขันหมากมาถึงบ้านเจ้าสาว ฝ่ายเจ้าสาวก็จัดแจงต้อนรับขบวนขันหมาด้วยอาหารและเหล้า หลังจากเลี้ยงขบวนขันหมากแล้ว เจ้าบ่าวเจ้าสาวก็กราบไหว้เพื่อขอพรผู้ที่มาร่วมงาน ซึ่งผู้ที่มาร่วมงานมักอวยพรให้คู่บ่าวสาวพร้อมรับไหว้ด้วยเงินให้เป็นทุนด้วย

หรือ

คนจะแต่งงานหรือเข้าวิธี เพราะฤกษ์งามมันมีมาอย่างไง
วันศุกร์มีศรีวันดีข้างหน้า นับว่าพระมากันมากมาย
พระศุกร์พระจันทร์มาด้วยกันทั้งสิ้น พ่อแม่ได้กินกันทั่วไป
กองทุนกองสินยังได้กินเข้าหนม แทนค่าน้ำนมแล้วแม่ยาย
ได้รดน้ำมนต์เอามงคลสวมคอ ส่งตัวขึ้นหอแล้วเรือนใหญ่
ตนตัวขึ้นหอพร้อมพ่อพร้อมแม่ ทั้งผู้ใหญ่เถ้าแก่พูดกันมากมาย
สีสอดทองหมั้นว่ากันเสร็จสิ้น ไม่เป็นหนี้เป็นสินใคใค

...

พังคำสั่งสอนจะให้พรอีกที พังคำบาลีแล้ววินัย
ว่าพระท่านสอนเอาไว้ให้ อยู่ในวินัยธรรมเอย

(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 3/59-60)

จากเนื้อเพลงกล่าวถึงเรื่องฤกษ์ว่า การแต่งงานตามฤกษ์คือวันศุกร์วันจันทร์นั้นถือว่าเป็นวันดี พระพรศุกร์พระจันทร์ได้เข้ามาร่วมพิธีอันจะนำให้บ่าวสาว และพ่อแม่พี่น้องพลอยมีความสุขไปด้วย การแต่งงานนี้นับว่าเป็นการตอบแทนบุญคุณค่าน้ำนมของพ่อแม่ฝ่ายหญิงด้วย เพราะได้นำสินสอดและข้าวของมาให้ และกล่าวถึงการทำพิธีของเถ้าแก่ เสร็จแล้วจึงส่งตัวขึ้นหอ เมื่อส่งตัวขึ้นหอก็จะมีการสอนบ่าวสาวในการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันรดยมีพระช่วยสอนครั้งหนึ่ง และเมื่อทำขวัญขันหมากผู้ที่ทำพิธีก็จะสอนอีก ท้ายสุดเมื่อถึงฤกษ์ส่งตัวก็จะมีพิธีสอนบ่าวสาวเป็นครั้งสุดท้ายรดยผู้ใหญ่คู่ที่อยู่กันอย่างสงบสุขและเป็นคนดีในหมู่บ้านหรือญาติพี่น้องพ่อแม่ เป็นต้น

4.6 <u>ประเพณีทำบุญร้อยวัน</u>

การทำบุญร้อยวันเป็นประเพณีที่ไทยรับและดัดแปลงมาจากประเพณีกงเต็กเป็นการทำบุญครั้งใหญ่ 100 วันนับจากวันตาย ที่ปรากฏในเพลงพวงมาลัยกล่าวถึงพิธีกรรมว่าเริ่มจากการสวดมนต์เย็น รุ่งเช้าเลี้ยงพระที่มาสวดมนต์เย็น แล้วบังสุกุล ตามจำนวนพระที่เจ้าภาพนิมนต์มา แล้วเสร็จพิธี ซึ่งการทำบุญร้อยวันนี้เชื่อว่าเป็นการทำบุญเพื่อให้ผู้ตายไปมา

รับผลบุญ และเป็นการแสดงความกตัญญูกตเวทีของผู้ที่อยู่ข้างหลัง ดังตัวอย่าง

มันครบกำหนดและคงไม่นาน ทำบุญร้อยวันให้จำไว้
ทำบุญร้อยวันกันสักที กุศลคงมีและมากมาย
เขาแผ่กุศลและดลราศี และขอให้มีและความหมาย
เขาเริ่มทำบุญสุนทาน ไม่ว่าลูกหรือหลานก็ทำให้
เขามาทำบุญกันวันนี้ มันเป็นวันปล่อยผีให้จำไว้
ปล่อยผีปล่อยหมาเมตตาการุณ ให้มารับส่วนบุญแล้วก็ไป
ขอให้เป็นสุขไปทุก ๆ สิ่ง สุขยิ่ง ๆ และขึ้นไป
ถ้าหากมีบุญหนุนนำหนอ จะได้ขึ้นไปรอและเร็วไว
ถ้าหากได้รับบ่วงกุศล และจะได้พ้นบ่วงอบาย
ขอให้สุขกายสุขใจ กรรมเวรจะได้มีเอย

(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 6/12)

4.7 <u>ประเพณีทอดกฐิน</u>

ประเพณีทอดกฐิน เป็นประเพณีที่ทำในระหว่างวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 อันเป็นประเพณีที่เนื่องด้วยพุทธศาสนาและพระสงฆ์ เดิม เป็นเรื่องของพระภิกษุสงฆ์ ที่จะต้องไปหาผ้าด้วยวิธีบังสุกุลมาเย็บย้อมเป็นผ้าสบงจีวร หรือสังฆาฏิเอาเอง ต่อมาพระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้รับผ้าจากราษฎรได้ การทอดกฐินเป็นประเพณีที่เชื่อว่าผู้ทอดจะได้กุศลแรง เพราะปีหนึ่งมีครั้งเดียวและมีการกำหนดฤดูกาลในการทอด ซึ่งความเชื่อนี้ได้ปรากฏออกมาในเนื้อหาของเพลงพวงมาลัย ในบทถาม-ตอบ เรื่องอานิสงส์ของการทอดกฐินสามัคคี และได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของการทอดกฐินว่า เกิดจากพระภิกษุ 30 รูป เดินทางจะไปเฝ้าพระพุทธเจ้าซึ่งประทับอยู่ที่วัดพระเชตวันเดินทางมาถึงเมืองสระเกตพอดีช่วงกลางเดือนแปดฝนตกพรำ พระภิกษุทั้งหมดเลยจำพรรษาอยู่ที่วัดสระเกต การเดินทางมานั้นได้บุกป่าฝ่าหนามมาจึงทำให้สบงจีวรขาด ผ้าผลัดก็ไม่มี เมื่อพระอินทร์มองเห็นพระสงฆ์มีศีลเข้าก็เกิดความเลื่อมใส พอกลางเดือนสิบเอ็ดออกพรรษาท่านก็ได้จัดผ้าไปทอดกฐินถวาย โดยให้นางวิสาขาเป็นผู้เย็บเป็นผ้าไตรทานไปถวาย และได้กล่าวถึงอานิสงส์ของการทอดกฐินว่าจะได้ไปสวรรค์ จะได้เกิดเป็นดาวจระเข้อยู่บนวิมาน และได้กุศลถึง

แปดกัลป์ ดังตัวอย่าง

ว่าพระอินทร์องค์เห็นพระสงฆ์มีศีล
กลางเดือนสิบเอ็ดพระท่านออกพรรษา
ให้นางวิสาขามาเย็บผ้าไตรทาน
การทอดกฐินไปทุกคนนะท่าน
การทอดกฐินนี่ประเทืองน้องสาว
ดาวจระเข้อยู่บนวิมาน
จะต้องทอดกฐินไปถวาย
ท่านก็ได้จัดหาแล้วเอาไว้
ถวายพระองค์ท่านแล้วต่อไป
จะได้ไปสวรรค์แล้วไว ๆ
จะได้เกิดเป็นดาวหรือดวงใหญ่
ได้กุศลแปดกัลป์ให้จำไว้

(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 9/90)

ประวัติของประเพณีการทอดกฐินที่ปรากฏในเพลงพวงมาลัยนี้ จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาจากพุทธประวัติ พบว่า เนื้อเรื่องเป็นเรื่องเดียวกัน จะผิดเพี้ยนไปบ้างก็เพียงชื่อเมือง เช่น ในพุทธประวัติกล่าวว่าพระภิกษุสงฆ์ พักอยู่ที่เมืองสาเกต" ส่วนในเนื้อหาของเพลงพวงมาลัยกล่าวว่าพักอยู่ที่ "วัดสระเกต" หรือเนื้อความที่กล่าวถึงว่าพระอินทร์เป็นผู้จัดหาผ้าไปทอดถวายซึ่งเป็นลักษณะการเพิ่มอภินิหาร เป็นต้น

4.8 <u>ประเพณีทอดผ้าป่า</u>

การทอดผ้าป่า เป็นประเพณีที่สืบเนื่องมาจากสาสนาครั้งพุทธกาลเช่นกันครั้งที่พระสงฆ์ยังต้องใช้ผ้าบังสุกุลที่ไม่มีเจ้าของหรือเป็นผ้าห่อศพ แล้วนำมาซักเย็บย้อมเป็นผ้าไตรจีวรโดยต้องทำให้เสร็จภายใน 10 วัน หากพ้นกำหนดแล้วต้องสละผ้านั้น ชาวบ้านจึงหาวิธีให้พระสงฆ์มีจีวรใช้สอยด้วยวิธีการทอดถวายพระ โดยคงธรรมเนียมครั้งพุทธกาลไว้ด้วยการตกแต่งให้ดูคล้ายป่า เป็นต้น จากเนื้อหาของเพลงพวงมาลัยที่กล่าวถึงความเป็นมาของประเพณีการทอดผ้าป่านั้น เป็นการกล่าวถึงพระจันทโครพกับนางรมราเดินป่ามาด้วยกัน แต่ระหว่างทางไปพบโจรเข้าเลยเกิดการต่อสู้กันขึ้น ฝ่ายพระจันทโครพเกรงว่านางรมราจะเป็นอันตรายจึงส่งพระขรรค์ให้แต่นางรมรากลับส่งให้โจรป่า โจรจึงฆ่าพระจันทโครพตาย

แล้วรจรก็หนีไป พระอินทร์จึงได้แปลงกายมาเป็นเหยี่ยวแดงตัวใหญ่บินลงมาสาปนางรมรา เป็นชะนี ร้องเรียกผัวอยู่ในป่า แล้วนำเรื่องรูปชะนีที่นิยมใช้แขวนไว้ในประเพณีการทอดผ้าป่ามาประสมกันเข้า กล่าวถึงอานิสงส์ของการทอดผ้าป่าว่า จะได้รับผลบุญคือได้ขึ้นสวรรค์ และได้ผลบุญอีกสี่กัลป์สี่กัป ดังตัวอย่าง

การทอดผ้าป่าไปทุกคนนะท่าน จะได้ไปวิมานให้จำไว้
การทอดผ้าป่าสามัคคี อนิสงส์มันมีอยู่มากมาย
ว่าอนิสงส์ที่ท่านได้รับ ได้สี่กัลป์สี่กัปให้จำไว้
(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 1/77)

จากเนื้อหาของเพลงพวงมาลัยเรื่องประเพณีการทอดผ้าป่านั้น จะเห็นได้ว่าชาวบ้านมีความศรัทธาในพุทธศาสนาและพยายามอธิบายที่มาของประเพณีและความเชื่อให้เป็นเหตุเป็นผลในการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อนั่นเอง

4.9 <u>ประเพณีตรุษและสงกรานต์</u>

เนื่องจากเดิมประเพณีตรุษและสงกรานต์เป็นประเพณีการรื่นเริงของไทยในเทศกาลเปลี่ยนปี หรือเรียกว่า การทำบุญส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ ซึ่งเป็นประเพณีไทยแต่รับราณที่รับมาจากประเทศลังกา อันสืบเนื่องมาจากเรื่องการทายปัญหาของท้าวกบิลพรหมกับธรรมบาลในการแพ้พนันกัน และในการทำบุญตามพิธีของเทศกาลนี้จะมีขั้นตอนที่คล้ายคลึงกัน ในเนื้อหาของเพลงพวงมาลัยมิได้กล่าวรายละเอียดไว้มากนัก บอกแต่เพียงว่าเป็นประเพณีไทยรับราณที่ทำกันมานานถือว่าเป็นการขึ้นปีใหม่ของไทย และกล่าวถึงการละเล่นในงานเทศกาลตรุษสงกรานต์ว่า นิยมเล่นเพลงพวงมาลัยกันในถิ่นนี้ ดังเช่น

วันนี้ฤกษ์ยามงามดี และเป็นวันดิถีขึ้นปีใหม่
เป็นวันสะกรุดน้องเอ๋ยสงกรานต์- ชวนน้องเล่นพวงกันเอ๋ยมาลัย
เป็นงานหลวง

ไอ้เรื่องกรุดกรานต์เป็นงานประจำ ชาวไทยเราก็ทำกันมานานหลาย
เรามาสนุกกันน้องเอ๋ยสนานทำการรื่นเริง สร้างความบันเทิงกันเถิดแม่ชื่นใจ
ให้แม่คุณชักชวนกันมา แม่คนสวยจะช้าร่ำไร
มาเล่นพวงมาลัย เร็วเร็วจะได้ช้าเอย

(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 2/5)

หรือ

เรื่องราวทั้งหลายแม่สมัยรบราณ มันก็มีมานานแล้วพี่น้องไทย
ยามกรุดสงกรานต์แต่เป็นงานปี แต่พอสิ้นเดือนสี่เรียกว่าขึ้นปีใหม่
ยามกรุดสงกรานต์มันเป็นงานของหลวง เขาก็เล่นแต่พวงมาลัย
แต่เดี๋ยวนี้มาลัยแล้วมันไม่ค่อยมี คนเราเดี๋ยวนี้มีกันเมื่อไร
หรือว่าลูกก็ไม่ผ่านหรือว่าหลานก็ไม่เห็น ว่าเดี๋ยวนี้เขาเล่นกันอย่างไง

(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 3/78)

หรือ

มันกรุดมันกรานต์มันเป็นงานของหลวง ก็เล่นแต่พวงมาลัย
มาแต่ปู่ย่า ตา ยาย มีกันมาหลายปีเอย
...
กรุดสงกรานต์และมันงานของหลวง เขาก็เล่นกันแต่พวงมาลัย
ไม่ว่า ปู่ ย่า ตา ยาย ไม่เลือกกันว่าใครเลยเอย

(เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 5/1-2)

จากเนื้อหาของเพลงพวงมาลัย แสดงให้เห็นว่า ชาวบ้านในถิ่นนี้มีความเชื่อและปฏิบัติตนตามประเพณีในท้องถิ่นอย่างเหนียวแน่น ทั้งที่เป็นประเพณีส่วนบุคคลและประเพณีส่วนรวม มีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับประเพณีตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. ศึกษาความเป็นมาและลักษณะของเพลงพวงมาลัย
2. วิเคราะห์บทบาทของเพลงพวงมาลัย
3. วิเคราะห์วิถีชีวิตของชาวบ้านที่ปรากฏในเพลงพวงมาลัย

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร แถบบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ผู้มีความรู้ในเรื่องเพลงพื้นบ้าน และเก็บข้อมูลภาคสนามในพื้นที่บริเวณเขตติดต่อระหว่าง จังหวัดสุพรรณบุรี กับจังหวัดกาญจนบุรี อันได้แก่ ตำบลจรเข้สามพัน อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี และตำบลพนมทวน ตำบลรางหวาย ตำบลดอนแสลบ ตำบลห้วยกระเจา อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โดยการสัมภาษณ์ สังเกต และบันทึกเพลงพวงมาลัยจากการเล่นจริงตามโอกาสต่าง ๆ ในช่วงระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2534-เมษายน พ.ศ.2536 รวม 18 เดือน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ได้แก่ การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งสืบถามถึงพื้นที่ที่ปรากฏว่ายังมีการเล่นเพลงพวงมาลัยอยู่ และกำหนดพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสืบหาและคัดเลือกวิทยากรผู้มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สัมภาษณ์วิทยากรในด้านข้อมูลส่วนตัว ประวัติความเป็นมาของเพลง องค์ประกอบในการเล่นเพลงพวงมาลัย ข้อคิดเห็น รวมทั้งสภาพแวดล้อมของชุมชนที่วิทยากรอาศัยอยู่ทั้งในอดีตถึงปัจจุบัน ด้านอาชีพ ประเพณีวัฒนธรรม ความเชื่อ การศึกษา ศาสนา และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวบ้านนับถือ และใช้วิธีการบันทึกเสียงเพื่อเก็บข้อมูลด้านเนื้อหา ที่เล่นในโอกาสต่าง ๆ จากการเล่นเพลงพวงมาลัยในพื้นที่ที่กำหนดไว้ รวมทั้งใช้การสังเกตและสัมภาษณ์ควบคู่ไปด้วย เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้วิเคราะห์ตามจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

โดยใช้อุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ศึกษาประวัติความเป็นมาและลักษณะของเพลงพวงมาลัย จากการสังเกต การสัมภาษณ์ ข้อมูลเนื้อหาของเพลงพวงมาลัย และข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเพลงพวงมาลัยในด้าน ประวัติความเป็นมา ได้แก่ ถิ่นกำเนิด วิวัฒนาการการแพร่กระจาย ศึกษาลักษณะของเพลงพวงมาลัย ได้แก่ ลักษณะคำประพันธ์ ท่วงทำนอง จังหวะ องค์ประกอบของการเล่น อันประกอบด้วย ผู้เล่น วิธีเล่น การแต่งกาย รอกาสที่เล่น เรื่องที่เล่น วิเคราะห์บทบาทของเพลงพวงมาลัยในด้าน ให้ความบันเทิง สร้างความสามัคคี ให้ความรู้ ควบคุมสังคมแสดงความในใจ และบันทึกเหตุการณ์ วิเคราะห์วิถีชีวิตของชาวบ้าน ที่ปรากฏในเพลงพวงมาลัยในด้านสภาพความเป็นอยู่ ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาด้านความเป็นมาและลักษณะของเพลงพวงมาลัยมีดังนี้

ความเป็นมาของเพลงพวงมาลัยน่าจะมีพัฒนาการมาจากการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน ของชาวบ้านที่นิยมพูดคำคล้องจองกันเป็นวลี เมื่อวลีเหล่านั้นเกิดการผสมสลับเกี่ยวคู่ต่อเนื่องกันเข้า ทำให้เกิดการสัมผัสท้ายวรรคอันเป็นลักษณะของกลอนเพลง เมื่อนำไปร้องเพลงชาวบ้านโดยเพิ่มคำให้ครบจังหวะและทำนองก็จะได้เป็นกลอนเพลงหัวเดียว อันเป็นฉันทลักษณ์ของกลอนเพลงภาคกลางหลายชนิด แล้วพัฒนามาเป็นเพลงพวงมาลัย ในระยะแรกเป็นเพลงขนาดสั้นแล้วพัฒนามาเป็นเพลงร้องโต้ตอบขนาดยาว จากหลักฐานที่มีอยู่พออนุมานได้ว่าน่าจะมีเล่นมาตั้งแต่ครั้งกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น มีถิ่นกำเนิดอยู่บริเวณภาคกลางแถบสุพรรณบุรี และกาญจนบุรีแล้วแพร่กระจายไปยังถิ่นอื่น เพลงพวงมาลัยที่ใช้เป็นเพลงบรับขนาดสั้น พบทั่วไป ส่วนเพลงพวงมาลัยที่ใช้ร้องโต้ตอบขนาดยาว พบที่อ่างทอง สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี นครปฐม เพชรบุรี เป็นเพลงที่นิยมเล่นในอดีต ปัจจุบันยังปรากฏว่ามีเล่นเพลงพวงมาลัยในรอกาสต่าง ๆ อยู่ที่อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี และอำเภอพนมทวนจังหวัดกาญจนบุรี

ลักษณะของเพลงพวงมาลัย ที่พบมี 2 ชนิด ได้แก่ เพลงพวงมาลัยสั้นกับเพลงพวงมาลัยยาว เพลงพวงมาลัยสั้น 1 บท มี 6 วรรค ๆ ละ 4-7 คำ เนื้อร้องมีลักษณะจดจำต่อ ๆ กันมาและไม่ต่อเนื่องกันซึ่งมักเป็นเรื่องเบ็ดเตล็ด กลอนที่ใช้ไม่นิยมกลอนไล และเป็นเพลงชนิดเดียวกับที่ใช้ร้องเป็นเพลงปรับในการเล่นกีฬาพื้นบ้านของภาคกลาง นิยมร้องเล่นช่วงเทศกาลและสงกรานต์ และพบทั่วไปบริเวณภาคกลาง ส่วนเพลงพวงมาลัยยาว เนื้อร้อง 1 บทมีความยาว 6 วรรคขึ้นไป จำนวนคำในวรรคไม่แน่นอน ประมาณ 4-8 คำขึ้นไป ที่พบมักเป็นกลอนด้นที่เรียกตามภาษาท้องถิ่นว่า "ล้ดกลอน" กลอนหัวเดียวที่ใช้นิยมกลอนไล เนื้อร้องเป็นเรื่องต่อเนื่องกันเป็นชุดชนิดเดียวกันกับเพลงปฏิพากย์ยาวของภาคกลาง ท่วงทำนองและจังหวะจะช้ากว่าเพลงพวงมาลัยสั้น นิยมเล่นในทุกรอกาส

ลักษณะคำประพันธ์ของเพลงพวงมาลัย มักขึ้นต้นด้วยคำว่า "เอ้อระเหยลอยมา" คำที่ 5 อาจเปลี่ยนเป็นคำอื่นได้ ตามด้วยเนื้อร้อง และลงท้ายด้วยคำว่า "เอย" จำนวนคำในแต่ละวรรคประมาณ 4-8 คำขึ้นไป ซึ่งคำจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับเนื้อหาเป็นสำคัญมีสัมผัสระหว่างวรรคต่อเนื่องกันในแต่ละบาท ในแต่ละบาทวางสัมผัสท้ายไปเรื่อย ๆ จนถึงบาทรองสุดท้ายวรรคหลังจะสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคหน้าบาทสุดท้าย และวรรคหน้าบาทสุดท้ายส่งสัมผัสไปยังวรรคหลัง และลงท้ายด้วยคำว่า "เอย" ลักษณะของกลอนเป็นกลอนหัวเดียว ส่วนท่วงทำนองและจังหวะ เพลงพวงมาลัยเป็นเพลงที่มีทำนองเดียวตลอดตั้งแต่เริ่มเล่นจนจบ และมีจังหวะช้า แต่จะมีการเปลี่ยนจังหวะเร็วหรือช้าตามเนื้อหา แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความนิยมของแต่ละท้องถิ่นด้วย

องค์ประกอบของการเล่นเพลงพวงมาลัย ได้แก่ ผู้เล่น การแต่งกาย รอกาสที่เล่น เวลา สถานที่ อุปกรณ์ที่เล่น เรื่องที่เล่น และวิธีเล่น ซึ่งมีลักษณะดังนี้ ผู้เล่นประกอบด้วยผู้เล่น 2 ฝ่ายคือ ฝ่ายชายและฝ่ายหญิง แต่ละฝ่ายมีผู้ร้องนำฝ่ายละ 1 คนเรียกว่า "พ่อพวง แม่พวง" และมีลูกคู่อย่างน้อยฝ่ายละ 3 คน คอยปรบมือให้จังหวะและร้องรับ การแต่งกายแต่งกายตามสมัยนิยม ผู้หญิงมักนิยมสวมเสื้อคอกระเช้าแล้วนุ่งโจงกระเบนทับ มีผ้าสไบเฉียง ส่วนผู้ชายถ้าเล่นในงานพิธีจะสวมเสื้อ "มิสกรี" คอกลม สีขาว นุ่งโจงกระเบน คาดทับด้วยผ้าขาวม้า อุปกรณ์การเล่นไม่มี ยกเว้นมีการไหว้ครูต้องใช้พานกำนน การเล่นเพลงพวงมาลัยเล่นได้ทุกรอกาส ทั้งเทศกาลและงานประเพณี ได้แก่ ตรุษ สงกรานต์ ลอยกระทง รถนจุก

บวชนาค แต่งงาน ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า เทศมหาชาติ ทำบุญร้อยวัน ลงแขกเกี่ยวข้าว และแก้บน ปัจจุบัน รถนจุก ตรุษ สงกรานต์ ลอยกระทง และเกี่ยวข้าวไม่มีการเล่นเพลงพวงมาลัยแล้ว เนื่องจากไม่มีประเพณีลงแขก และประเพณีบางอย่างไม่นิยมเล่น เวลาที่เล่นเล่นได้ทุกเวลาแต่นิยมเล่นเวลากลางคืน สถานที่เล่นใช้ลานกว้างให้พอกับผู้เล่นและผู้ชม เล่นได้ทั้งในเรือและบนบก แต่นิยมเล่นบนบก ขนบในการเล่นเหมือนเพลงปฏิพากย์ยาวทั่วไป คือเล่นไปตามลำดับ ได้แก่ บทไหว้ครู บทเกริ่นหรือออกตัว บททักทาย บทผูกรัก บทสู่ขอหรือบทล้อหาพาหนี และบทจาก วิธีเล่น นิยมตั้งเป็นวงกลม แบ่งเป็นฝ่ายชายฝ่ายหญิงอยู่กันฝ่ายละครึ่งวง มีพ่อเพลงแม่เพลงฝ่ายละ 1 คน และลูกคู่ เริ่มเล่นถ้ามีการไหว้ครูทั้งสองฝ่ายจะนั่งเป็นครึ่งวงกลม ฝ่ายชายจะไหว้ครูก่อน เสร็จตามด้วยฝ่ายหญิง (แต่เท่าที่ผู้ร้องสังเกตพบว่าจะเป็นการร้องไหว้ครูมากกว่าการทำพิธีไหว้ครู) เมื่อไหว้ครูเสร็จตั้งเป็นวง แล้วฝ่ายชายจะร้องเกริ่นเรียก ฝ่ายหญิงจนกว่าฝ่ายหญิงจะร้องแก้ ฝ่ายใดร้องก็ออกมายืนอยู่กลางวงร้องเสร็จกลับเข้าไปยืนที่เดิม ส่วนลูกคู่จะคอยปรบมือให้จังหวะและร้องรับบทขึ้นกับบทลง เมื่อฝ่ายหนึ่งร้องลงเพลงเรียบร้อย อีกฝ่ายหนึ่งจึงจะร้องแก้โต้ตอบกัน และผลัดกันร้องฝ่ายละครั้งจนกว่าจะเลิกเล่นโดยเล่นไปตามลำดับขั้นของเนื้อหา เนื้อหาส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเกี้ยวพาราสี และซักถามทางคดีโลก คดีธรรม ถ้าเล่นในเรือจะไม่มีการรำ เพียงแต่เทียบเรือแล้วร้องเล่นแก้กัน การเล่นเพลงพวงมาลัยในนาข้าวไม่มีการรำและการปรบมือมีแต่ลูกคู่ร้องรับ และเล่นเช่นเดียวกับการเล่นบนบก เนื้อหามักเป็นเรื่องเกี้ยวพาราสี

การวิเคราะห์บทบาทของเพลงพวงมาลัย พบว่าเพลงพวงมาลัยมีบทบาทในด้านให้ความบันเทิง ได้แก่ ความบันเทิงจากเนื้อหาเช่นการปะทะคารม การแทรกเรื่องขำขันตอนดำเนินเรื่องและตอนจบเรื่อง การชมธรรมชาติด้วยการเล่นคำเล่นสัมผัส ความบันเทิงจากกระบวนการเล่น จากท่วงทำนอง จังหวะและเสียงร้อง ซึ่งผู้ฟังมีโอกาสร่วมร้องและเล่นด้วย ความบันเทิงจากสำนวนโวหาร เช่นการใช้คำสรรพนามที่เป็นคำเรียกชื่อที่ไพเราะและก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน การใช้คำซ้อนเพื่อให้เกิดเสียงสัมผัสและการซ้ำคำชนิด 2 คำ ชนิด 4 คำ และชนิด 2 คู่แบบเติมคำ การใช้โวหาร เช่น เทียน ต้นโพธิ์ นก ช้างงา ป่า หนองช้าง มาเปรียบเทียบ การใช้โวหารอติพจน์เพื่อเน้นความรู้สึกให้ชัดเจนขึ้น การใช้โวหารปฏิฉา-วิสัชนา และการใช้สัญลักษณ์ทั่วไป เช่น เทียน แก้ว ช้างงา เป็นสิ่งแทนอวัยวะเพศ

การใช้สัญลักษณ์ เช่น ร่ม ผักสาริง ไข่นก ด้วง กระดอง รดก หญ้า ฯลฯ แทนอวัยวะเพศของหญิงชาย การกล่าวถึงเรื่องเพศด้วยการเปลี่ยนสระหรือพยัญชนะในบทร้องเพื่อให้สุภาพและสนุกสนาน บทบาทด้านการสร้างความสามัคคี เกิดจากการเล่นเพลงเป็นมหรสพในประเพณีและสอดแทรกค่านิยมความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรมของกลุ่มที่มีร่วมกันให้ประพฤติปฏิบัติตามกอปรกับวิธีเล่นเพลงพวงมาลัยเอื้อให้คนทุกวัยเข้าไปมีส่วนร่วม ทำให้เกิดความสามัคคีในกลุ่มชนยิ่งขึ้น บทบาทด้านให้ความรู้ ได้แก่ ความรู้ด้านการประกอบอาชีพเช่น วิธีการเลือกข้าวปลูก การทอผ้า การปรุงอาหาร ความรู้ทางคดีโลก เช่น กำเนิดมนุษย์ กำเนิดชีวิต ความรู้เรื่องพันธ์พืชและสัตว์ ลูกนิมิต ประวัติการทอดกฐิน การทอดผ้าป่าประวัตินาค สาเหตุของการทำบุญในวันพระ ความรู้เรื่องโลก ความรู้เกี่ยวกับตำนานการสร้างพระปฐมเจดีย์ นิทาน เป็นต้น ความรู้ด้านคดีธรรม เช่น พุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึงปรินิพพาน หลักธรรมะต่าง ๆ ในการประพฤติปฏิบัติตน บทบาทด้านควบคุมสังคม ได้แก่การชี้แนวให้ประพฤติปฏิบัติตามประเพณี การใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิต การปฏิบัติตามค่านิยมของสังคมในการเลือกคู่ครอง และหลักการครองเรือนของชายหญิง บทบาทด้านแสดงความในใจ เพลงพวงมาลัยเป็นเสมือนเครื่องมือที่ช่วยให้หนุ่มสาวได้แสดงความรู้สึกในใจที่มีต่อกันออกมาอย่างเปิดเผย เช่น การละเมิดค่านิยมเรื่องการรักนวลสงวนตัวของหญิง การละเมิดค่านิยมในการบวชก่อนแต่งงาน การละเมิดค่านิยมที่ต้องแต่งงานตามประเพณี การละเมิดศีลห้าเรื่องการมีชู้ การละเมิดบทบาททางสังคมของผู้หญิงที่มีต่อผู้ชาย เช่น การละเมิดหน้าที่แม่บ้าน การพูดจาไม่สุภาพ การแสดงตนว่าเหนือกว่าผู้ชาย เป็นต้น บทบาทด้านบันทึกเหตุการณ์ ได้แก่ บันทึกตำนานการสร้างพระปฐมเจดีย์ บันทึกเหตุการณ์ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม และบันทึกเหตุการณ์ในโรงพยาบาลในช่วงที่ผู้เล่นพบเห็นมา นอกจากนี้ยังมีบทบาทในด้านการฝึกฝนสติปัญญาให้ผู้เล่น ซึ่งต้องร้องรีต้อบกันด้วยไหวพริบ และเรื่องราวที่ทันสมัย มีความรู้และมีประโยชน์ต่อผู้ฟัง

การวิเคราะห์วิถีชีวิตของชาวบ้านที่ปรากฏในเพลงพวงมาลัย พบว่าเพลงพวงมาลัยได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้านในด้านการสร้างที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ เช่น ทำนา ทำไร่อ้อย ทำสวน การทอผ้า และสะท้อนให้เห็นถึงเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ สะท้อนสภาพสังคมให้เห็นถึงความผูกพันระหว่างสมาชิกในครอบครัว

และความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านว่ามีความผูกพันอันดีต่อกัน สะท้อนให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมอันอุดมสมบูรณ์จากธรรมชาติ สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อของชาวบ้าน อันได้แก่ ความเชื่อทางด้านศาสนาในเรื่องกรรม เรื่องบาป-บุญ วัฏสงสาร อนิจจัง ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ เช่น เครื่องรางของขลัง น้ำมนต์ คาถา อาคม ความเชื่อเรื่องเทพเจ้า เทวดาและภูตผีว่าเป็นสิ่งที่มีจริง และสามารถให้คุณให้โทษได้ ความเชื่อเรื่องความฝัน เช่น เชื่อว่าถ้าผู้หญิงฝันว่าได้แก้วจะทำให้มีบุตร ความเชื่อเรื่องฤกษ์ยาม เช่นเชื่อว่าการทำงานมงคลต้องทำวันจันทร์ วันศุกร์จึงจะเป็นมงคล และเชื่อเรื่องยากลางบ้าน เช่นเชื่อว่า ถ้ายันหมากกินส้มรอหาย น้ำส้มมะขามเปียกช่วยชะล้างเลือดเสียที่ตกค้างในการคลอดลูก และเชื่อว่าไพลสามารถใส่แผลให้หายได้ เป็นต้น ด้านค่านิยม สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมเคารพผู้อาวุโสด้วยการเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพ่อแม่ การอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้สูงอายุด้วยการยกมือไหว้ การยกย่องผู้ใหญ่ให้มาเป็นเกียรติในการประกอบพิธีในงานประเพณีสำคัญ และเคารพด้วยการแสดงออกในรูปของการไหว้ครูก่อนเล่นเพลงพวงมาลัย ค่านิยมในการแสดงความกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ เช่น แสดงออกด้วยการเลี้ยงดูท่านตอบแทน แต่งงานหรือบวชตามประเพณีเพื่อทดแทนค่าน้ำนม ค่านิยมที่ยกย่องผู้มีความรู้ ด้วยการแสวงหาความรู้ใส่ตัวอยู่เสมอทั้งที่ปรากฏในเนื้อหาของเพลงและแสดงออกในรูปแบบของการเล่นเพลงพวงมาลัย ค่านิยมคนดีและมีความขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพการงาน ค่านิยมในการใช้วัตถุสิ่งของ เช่น เครื่องประดับต่าง ๆ เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การปลูกบ้านใหญ่โต และค่านิยมความมั่งคั่งร่ำรวย เป็นต้น ด้านประเพณีพิธีกรรม เพลงพวงมาลัยสะท้อนให้เห็นว่าประเพณีพิธีกรรมนั้นมีความผูกพันต่อวิถีชีวิตของชาวบ้านทุกขั้นตอน ประเพณีที่ปรากฏได้แก่ ประเพณีส่วนบุคคล เช่น การเกิด การบวช การแต่งงาน การทำบุญร้อยวัน การแต่งกาย การต้อนรับแขก และประเพณีส่วนรวม เช่น การทอดกฐิน ทอดผ้าป่า ตรุษ สงกรานต์ เป็นต้น

นอกจากนี้การศึกษาถึงพัฒนาการของเพลงพวงมาลัย ผู้วิจัยยังพบว่า แม้เพลงพวงมาลัยในรูปแบบเก่าในบางถิ่นจะหมดความนิยมลง แต่เพลงพวงมาลัยได้เป็นต้นแบบของเพลงพื้นบ้านชนิดอื่น เช่น เป็นต้นแบบของเพลงเหย่ย เพลงยั่ว และเพลงอีแซว ดังที่ สุมามาลย์ เรืองเดช (2518 : 84-140) และสุกัญญา สุจฉายา (2525 : 66) ได้กล่าวไว้ในงานวิจัย นอกจากนี้ยังพบว่ามีผู้ดัดแปลงเพลงพวงมาลัยไปร้องเป็นเพลงลูกทุ่งเช่น ชาย เมืองสิงห์ นำเพลง

พวงมาลัยไปร้องเป็นเพลงลูกทุ่งชื่อ "เพลงมาลัยดอกรัก" (เจนภพ จบกระบวนวรรณ. 2532 : 64-66) และหลายท่านได้นำฉันทลักษณ์เพลงพวงมาลัยมาใช้ในบทกวี เช่น ครูเทพ ใช้ฉันทลักษณ์ของเพลงพวงมาลัยในบทกวีชื่อ "ประชาสามัญของเรา" ผา เพลิงไทย ใช้ฉันทลักษณ์ เพลงพวงมาลัยในบทกวีชื่อ "กาสรวลอีสาน" (สุกัญญา สุจฉายา. 2525 :170) ศิวกานท์ ปทุมสูติ ใช้ฉันทลักษณ์ของเพลงพวงมาลัยในบทกวีทั้งขนาดสั้นและขนาดยาวมีทั้งที่ใช้แต่งร่วมกับร้อยกรองประเภทอื่น ได้แก่ เพื่อนแก้วคำพากย์ ทุ่งดินดำ แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง เพลงรักพื้นบ้าน และร้อยกรองขนาดสั้น ได้แก่ พวงมาลัยผักถั่ว และมาลัยขนนกเป็นต้น (สุขกมล รัตนสุภา. 2536 : 83-84)

อภิปรายผล

เพลงพวงมาลัยเป็นเพลงพื้นบ้านที่จัดอยู่ในประเภทเพลงปฏิพากย์ ที่ฝ่ายชายและฝ่ายหญิงร้องโต้ตอบประคารมกัน เช่นเดียวกันกับเพลงปรบไก่ เพลงฉ่อย เพลงอีแซว และลำตัด แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า เพลงพวงมาลัยจะใช้ถ้อยคำภาษาสุภาพกว่าเพลงปฏิพากย์ชนิดอื่น ทั้งนี้ก็เพราะว่าลักษณะของการเล่นเพลงที่มิใช่การเล่นเป็นคณะ เป็นอาชีพ ผู้เล่นไม่มีการเตรียมตัวล่วงหน้าโดยการผูกเป็นเรื่องใหม่ ๆ มาเล่นเหมือนเพลงอาชีพ ที่ต้องผูกเนื้อเรื่องใหม่ ๆ ขึ้นมาเพื่อสนองต่อความต้องการของผู้ชม แต่การเล่นเพลงพวงมาลัยเป็นการเล่นในรูปแบบของการพบกันโดยที่ผู้เล่นไม่รู้จักกันมาก่อน เนื่องจากเป็นการเล่นด้วยความสมัครใจหรือเป็นการจ้างวานให้มาเล่นในงาน ผู้เล่นจึงมีความแปลกหน้าต่อกัน การใช้ถ้อยคำจึงต้องสำรวมให้เกียรติแก่กัน ไม่กล่าวล่วงเกินซึ่งกันและกัน จะเห็นได้จากการใช้คำสรรพนามแทนตนเองและเรียกอีกฝ่ายหนึ่ง การเกี้ยวพาราสี การแก้เกี้ยว จะใช้ภาษาสุภาพน่าฟัง บทประจะมีไม่มาก คำสองง่ามก็พอมีบ้างพอให้สนุก เนื้อหาของเพลงส่วนใหญ่จะเป็นความรู้เกี่ยวกับคดีโลกคดีธรรม และเรื่องทั่วไปที่อยู่ในความสนใจของชาวบ้านในยุคสมัยที่ผูกพันอยู่กับธรรมชาติแวดล้อมอันอุดมสมบูรณ์ และยึดมั่นในศาสนาและจารีตประเพณีอย่างเคร่งครัด

ในปัจจุบันสภาพสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไป แต่เพลงพวงมาลัยมิได้ปรับตัวตามสภาพความต้องการของคนรุ่นใหม่ ดังนั้น โอกาสที่จะสูญไปจึงมีมาก ซึ่งพอจะสรุปสาเหตุได้หลาย

ประการ เช่น เพลงพวงมาลัยมิใช่เพลงหัดเพลงหาเป็นอาชีพเหมือนเพลงชนิดอื่น จึงนิยมร้องเล่นกันเฉพาะกลุ่ม และมิได้รับความสนใจจากคนรุ่นหลังที่จะสืบทอดต่อ แม้ปัจจุบันจากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่ายังเป็นการเล่นโดยสมัครใจ มิใช่เป็นการแสดงหรือมีการว่าจ้างไปร้องในงานประเพณี และจากการปฏิวัติวัฒนธรรมสมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม ทำให้ขาดช่วงในการสืบทอดต่อ จึงทำให้สมาชิกในสังคมไม่ทราบขนบในการเล่น ดังจะเห็นได้ว่าผู้เล่นรุ่นหลังมักไม่ลำดับขั้นตอนในการเล่น จึงทำให้เนื้อหาวกวนซ้ำซ้อนไม่น่าฟัง และมิได้รับการฝึกหัดต่อจากบรรพบุรุษ จึงทำให้เพลงพวงมาลัยที่เคยปรากฏในหลายท้องที่กำลังจะสูญหายไปพร้อมกับแม่เพลงพ่อเพลงรุ่นเก่า นอกจากนี้การที่สังคมไทยมีความเปลี่ยนแปลงหลายด้าน ทำให้วิถีชีวิตของคนไทยเปลี่ยนไปจากการที่เคยเล่นเพลงพวงมาลัยเป็นมหรสพในงานประเพณี ก็เปลี่ยนมาเป็นมหรสพในรูปแบบของธุรกิจเข้ามาแทน ความเจริญก้าวหน้าในด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ ทำให้เกิดการผลิตสิ่งบันเทิงในรูปแบบใหม่เข้ามาถึงบ้าน ความเจริญในด้านการศึกษาทำให้แหล่งที่ให้ความรู้เปลี่ยนไป และสมาชิกในสังคมมีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม ในสังคมด้านต่าง ๆ จึงเปลี่ยนแปลงไป สิ่งเหล่านี้มีผลให้เพลงพวงมาลัยมีบทบาทน้อยลงไปทุกที เพลงที่ยังเหลือปรากฏในข้อมูลนี้ เป็นเพลงของคนรุ่นเก่าซึ่งได้บันทึกเนื้อหาอันเป็นวิถีชีวิต ประเพณี ค่านิยม ความเชื่อ ที่ผู้ร้องได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งบางอย่างได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว เช่น ประเพณีการเกิด และความเชื่อเรื่องยากลางบ้าน ปัจจุบันมีสถานพยาบาลที่ทันสมัยและปลอดภัยกว่าเข้ามาแทนที่ ประเพณีการแต่งกาย ประเพณีการต้อนรับแขก ประเพณีโกนจุก การเล่นในเทศกาลตรุษสงกรานต์ ค่านิยมในการเลือกคู่ที่ให้อิสระแก่หญิงชายเพิ่มมากขึ้น และสภาพที่อยู่อาศัย ฯลฯ เริ่มเปลี่ยนไปเป็นแบบสากลมากขึ้นในคนรุ่นหลัง

การที่เพลงพวงมาลัยในถิ่นที่เก็บข้อมูลนี้ยังคงเหลืออยู่ เนื่องมาจากความเคร่งครัดในจารีตประเพณีของชาวบ้านในถิ่นนี้อันเป็นหมู่บ้านของคนไทยดั้งเดิม และยังสามารถหาตัวผู้เล่นได้อยู่ พ่อเพลงแม่เพลงที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไปจึงจะเล่นเพลงพวงมาลัยตามขนบเดิมได้ ผู้สืบทอดเพลงพวงมาลัยต่อไปคงหาได้ยากหรือหาไม่ได้อีกแล้ว จึงพอจะคาดการณ์ได้ว่า การเล่นเพลงพวงมาลัยคงจะหมดไปพร้อมกับแม่เพลงชุดสุดท้ายที่เหลืออยู่

ในฐานะที่เพลงพวงมาลัยเป็นเพลงที่มีคุณค่าด้านคติชนวิทยาเพลงหนึ่ง หากจะปล่อย

ให้สูญไปก็เป็นเรื่องที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าน่าจะมีการอนุรักษ์และเผยแพร่ให้มีการเล่นเพลงชนิดนี้ต่อไป โดยการส่งเสริมให้มีการเล่นเป็นมหรสพในประเพณีพื้นบ้านในโอกาสต่าง ๆ และฝึกเยาวชนรุ่นใหม่ให้มีการสืบทอดเพลงตามวิธีดั้งเดิมในโรงเรียนหรือศูนย์วัฒนธรรมทั่วประเทศ แม้จะต้องมีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาให้สนองตอบต่อความต้องการของสมาชิกในสังคมก็คงต้องยอม

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้สนใจอาจศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างของเรื่อง ขนบในการเล่น ลักษณะของสำนวนภาษาและถ้อยคำ โวหาร ที่ปรากฏในเพลงพวงมาลัยกับเพลงร้องโต้ตอบขนาดยาวของภาคกลางชนิดอื่น เพื่อเป็นการเปรียบเทียบและหาข้อเหมือนข้อแตกต่าง อันจะช่วยให้ทราบถึงความเก่าแก่หรืออายุของเพลงแต่ละชนิดได้ ว่าเพลงชนิดใดน่าจะเกิดก่อนกันและเป็นต้นแบบของเพลงชนิดอื่น

2. ผู้สนใจอาจเปรียบเทียบเฉพาะสำนวนภาษาที่ปรากฏในเพลงพวงมาลัยและเพลงพื้นบ้านชนิดอื่น เพื่อหาลักษณะร่วมและความต่าง อันจะทำให้ทราบถึงความคิดพื้นฐานของชาวบ้าน และอาจช่วยให้เห็นถึงการส่งทอดไปมาระหว่างกัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. จิตวิทยาการศึกษาฉบับปรับปรุง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศรีเดชา, 2528.

กระแสร์ มาลยาภรณ์. วรรณคดีวิเคราะห์ : หลักบางประการ. กรุงเทพ ฯ : โรงเรียนสตรีเนติศึกษา, 2522.

กาญจนา อินทรสุนานนท์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเพลงพื้นบ้านภาคกลางในระดับปริญญาตรี โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนปกติ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.

_____ . "การวิเคราะห์รูปแบบเพลงพื้นบ้าน," มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์. 19(2) : 57-66 ; ประจำภาคเรียนที่สอง 2532.

กำชัย ทองหล่อ. หลักภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : บำรุงสาส์น, 2530.

กิ่งแก้ว อัตถากร. คติชนวิทยา. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2519. (เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 184)

กุหลาบ มัลลิกะมาส. คติชาวบ้าน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์ส่วน-ท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2516.

_____ . วรรณกรรมไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2518.

ขวัญเมือง สังข์ทอง. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิบูลย์ ศรีคำจันทร์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ณ บ้านรกช้าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ.2534

จิตร ภูมิศักดิ์. โฉงการแช่งน้ำและข้อคิดใหม่ในประวัติศาสตร์ไทยลุ่มน้ำเจ้าพระยา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพ ฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2524.

เจนภพ จบกระบวนวรรณ. มหรสพพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศิริสาสน์, 2525.

_____. "ลมหายใจพื้นบ้านในเพลงลูกทุ่ง," ใน ดวลเพลงกลางทุ่ง. เอนก นาวิกมูล. (ผู้รวบรวม). หน้า 64-66. กรุงเทพฯ : ไพศาลศิลป์การพิมพ์. 2532.

ชลธิรา สัตยาวัฒนา. การนำวรรณคดีวิจารณ์แผนใหม่แบบตะวันตกมาใช้ในวรรณคดีไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

ชำนาญ รอดเหตุภัย. สัมมนาการใช้ภาษาไทยปัจจุบัน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กรุงสยามการพิมพ์, 2523.

ชู คุณพันธุ์. เพลงพื้นบ้านพนมทวน. นครปฐม : ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2530. (เอกสารเชิงคติชนวิทยาฉบับที่ 1)

ดอกรัก สงวนศักดิ์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิบูลย์ ศรีคำจันทร์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ณ บ้านเขาศาลา อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ.2534

อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ.2534.

ถาวร สุบงกช และคนอื่น ๆ . เพลงโคราช : การศึกษาเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครราชสีมา : ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา, 2526.

ธวัช ปุณโณทก. "กิจประเพณี," ใน คู่มือปฏิบัติวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : สำนักวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, 2526.

บรรจบ พันธุเมธา. ลักษณะและการใช้ภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : หจก. แสงจันทร์การพิมพ์, 2532.

บุปผา ทวีสุข. คติชาวบ้าน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.

ประเทือง คล้ายสุบรรณ์. ร้อยกรองชาวบ้าน. กรุงเทพฯ : สุธิสารการพิมพ์, 2522.

———— . วัฒนธรรมพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ : สุธิสารการพิมพ์, 2531.

ประสาท หลักศิลา. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : ก้าวหน้า, 2514.

ปราณี วงษ์เทศ. พื้นบ้านพื้นเมือง. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยา, 2525.

ผะอบ โปษะกฤษณะ และคนอื่น ๆ . เพลงกล่อมเด็กและเพลงประกอบการเล่นของเด็กภาคกลาง 16 จังหวัด. เอกสารโรเนียวงานวิจัยของคณาจารย์วิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2520.

พรภิรมณ์ เชียงกูล. ประวัติศาสตร์ไทยสมัยใหม่ เล่ม 1. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2525.

พัชนี อัยราวงศ์. จริยศึกษาของสตรีไทยในสุภาษิตสอนหญิงคำกลอน. วิทยานิพนธ์ อ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.

พิณทิพย์ พฤทธิพงษ์. วรรณกรรมแหล่จากอำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.

มณี พยอมยงค์. "ความเชื่อของคนไทย," ใน วัฒนธรรมพื้นบ้าน : คติความเชื่อ ศิลปกรรม และภาษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

มนตรี ตราโมท. การละเล่นของไทย. กรุงเทพฯ : พระจันทร์, 2495.

มหาดไทย, กระทรวง. วัฒนธรรมไทย เรื่องการละเล่นพื้นเมือง. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2507.

รัชนีกร เศรษโฐ. โครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพ ฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2532.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2525.

เรไร สืบสุข. "เพลงพวงมาลัย," ว.มุนี วิทยาลัยครูเพชรบุรี. 2(2) : 56-68 ; ธันวาคม 2524.

ล้อม เพ็งแก้ว. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิบูลย์ ศรีคำจันทร์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ณ วิทยาลัยครู

เพชรบุรี เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ.2536.

———. ว่ายเวิ้งวรรณคดี. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อักษรสยามการพิมพ์, 2522.

วัฒนา บุญจับ. จังหวะและทำนองในเพลงฉ่อยและลำตัด. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

วาสนา เกตุภาค. คติชาวบ้าน. กรุงเทพฯ : สหสยามพัฒนาจำกัด, 2521.

วาสนา ต้นสารี. ลำตัด : การศึกษาเชิงวิเคราะห์. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532.

วิภา กงกะนันทน์. วรรณคดีศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2533.

ศิลปากร, กรม. ลัทธิธรรมเนียมต่าง ๆ ภาคที่ 25 "การเล่นเพลง". กรุงเทพฯ : พิมเณศ, 2516.

ศิวกานท์ ปทุมสูติ. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิบูลย์ ศรีดำจันทร์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ณ วัดปทุมวนาราม จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ.2536.

———. เพลงรักพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท. 2530.

———. "เอ้อระเหยลอยมา," มาตุภูมิรายสัปดาห์. 13(2717/63) : 48-49 ; เมษายน 2535.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. หนังสือเรียนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เล่ม 2. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว, 2523.

ศึกษาธิการเขต 5 ราชบุรี, สำนักงาน. ประเพณีวัฒนธรรม (การเล่นพื้นเมืองในเขต 5) ราชบุรี : สำนักงานศึกษาธิการเขต 5, 2525. อัดสำเนา.

ศึกษาธิการอำเภอพนมทวน, สำนักงาน. แผนปฏิบัติการ ด้านการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2535. กาญจนบุรี : สำนักงานศึกษาธิการอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี, 2535.

ศึกษาธิการอำเภออู่ทอง, สำนักงาน. แผนปฏิบัติการ ด้านการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2535. สุพรรณบุรี : สำนักงานศึกษาธิการอำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี, 2535.

โศภิตสุดา อนันตรักษ์. วิเคราะห์ลำเรื่องต่อกลอน. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.

สนิท ตั้งทวี. วรรณคดีและวรรณกรรมไทยเบื้องต้น. กรุงเทพ ฯ : รอเดียนสโตร์, 2528.

สนิท สมัครการ. "บทบาทของครอบครัวที่มีต่อบุคลิกภาพของคนไทย," ใน รักเมืองไทย. กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์, 2519. (โครงการตำราสมาคมสังคมศาสตร์ 9).

สมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์. การวิเคราะห์เพลงลูกกรุง. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.

สมบัติ จันทรวงศ์ และนิธิ เอียวศรีวงศ์. สุนทรภู่ดูโลกและสังคม. กรุงเทพฯ : ศิลปวัฒนธรรม, 2529.

สมประสงค์ บิ่นจินดา และรัตนา มณีสิน. "เพลงพื้นเมืองและการละเล่นพื้นบ้านไทย," ใน เอกลักษณ์ไทย 27. หน้า 52-59. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2527.

สุกรี เจริญสุข. "แนววิเคราะห์เพลงพื้นบ้าน," ใน ดวลเพลงกลางทุ่ง. เอนก นาวิกมูล (ผู้รวบรวม). หน้า 58-59. กรุงเทพฯ : ไพศาลศิลป์การพิมพ์, 2532.

สุกัญญา สุจฉายา. เพลงปฏิพากย์ : บทเพลงแห่งปฏิภาณของชาวบ้านไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525.

สุกัญญา สุภัทราชัย. "บทบาทของเพลงพื้นบ้านต่อสังคมไทย," ใน ภาษาไทย 8 คติชนวิทยา สำหรับครู หน่วยที่ 1-7. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (ผู้รวบรวม). หน้า 268-277. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527.

สุขกมล รัตนสุภา. วิเคราะห์ร้อยกรองของศิวกานท์ ปทุมสูติ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536.

สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. วรรณคดีวิเคราะห์. กรุงเทพ ฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.

สุพัตรา สุภาพ. สังคมและวัฒนธรรมไทย : ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2534.

สุมามาลย์ เรืองเดช. "เพลงพื้นบ้าน," วัฒนธรรมไทย. 22(2) : 39-48 ; กุมภาพันธ์ 2526.

_____ . เพลงพื้นเมืองจากตำบลพนมทวน อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.

อำนวย ทะพิงค์แก และมณี พยอมยงค์. คุณค่าทางวัฒนธรรม. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2514. อัดสำเนา.

เอนก นาวิกมูล. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ วิบูลย์ ศรีคำจันทร์ เป็นผู้สัมภาษณ์ ณ ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2535.

_____ . เพลงนอกศตวรรษ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : บริษัทธรรมสารจำกัด, 2527.

_____. สารานุกรมเพลงพื้นบ้านภาคกลาง. กรุงเทพฯ : พิมเนศ, 2528.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 1 - 11

เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 1

วิทยากร นายเชื่อน ลิ้มสุวรรณ
นางตลับ พยาบาล
นางพร ปทุมสูติ
ร้องแก้บน 3 พฤศจิกายน 2534

1 ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ยกพานกำนลขึ้นไปบนเหนือเศียร มีธูปมีเทียนใส่พานไว้
ดอกไม้สามสีบุหรี่หนึ่งซอง เชิญครูสมองมารับเอาไป
ฉันว่าอะไรขอจะให้มันผิด ให้คล่องแคล่ว เหมือนยังลิดแล้วตาไม้
ให้เสียงของฉันแจ่มใส ไปทั้งคืนวันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

2 ชาย ลอยมา ลอยฟังฉันว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ฉันขอเชิญเทวดาให้ลงมาที่นี่ จะบอกพระภูมิเจ้าที่กันต่อไป
พระภูมิเจ้าที่แม่ธรณีทั้งสอง ให้มาช่วยคุ้มครองพวกฉันไว้
ให้แนะนำคำกลอนให้มาสอนมาบอก พอนึกอะไรก็ขอให้ออกกันว่องไว
ให้สมหวังยังหมาย ที่เรานึกไว้กันแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

3 ชาย ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ขอเชิญเจ้าทุ่งเจ้าท่าเจ้าป่าเจ้าดง ให้มาช่วยเสริมส่งบัญญาลูกแจ่มใส
เชิญเจ้าห้วยเจ้าหนองเจ้าคลองบึงบาง เจ้าที่เจ้าทางที่เราอยู่อาศัย
ขอเชิญเจ้าทางที่เราเคยเดินเป็นเนินตะหม้อ ถ้าลูกว่าติดให้ช่วยต่อพวงมาลัย
ให้มาช่วยลูกไว้ ต่อพวงมาลัยลอยเอ๋ย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

4 ชาย ลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะเชื้อเชิญชาวประชาเทวดาอารักษ์ ที่รู้จักไม่รู้จักผมก็จำกันไม่ได้
จะยกพานบวงสรวงต่อเป็นชะตา ที่เขาหาลูกมาลูกจะร้องถวาย

เชิญเจ้าพ่อเขาคลุกคลีเป็นที่นับถือ จะร้องบอกออกชื่อขอให้ลูกมีชัย
เขาเขียวเขากา เขากะบ้าขนไก่
เขากระดวงเขาคันหอกเข้าคอกเขาหินตั้ง รน่นแหนเขานมนางลูกไม่เล็กไม่ใหญ่
เขาปรงเขาซ่อนหม้อเขาดินสอเขาศาลา ขอเชิญให้มาทุกลูกเขาไป
ที่เจ้าภาพเขาบนไว้ แก้พวงมาลัยลอยเอ๋ย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

5 ชาย ลอยมา ฉันจะว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เชิญเจ้าพ่อเขากำแพง เขาย้อยเขาแย่งเจ้าพ่อเขาใหญ่
เจ้าพ่อเขาถ้ำเสือที่อยู่เหนือเขาผักหวาน เชิญมารับประทานข้าวของที่เกรียมไว้
เขาช่องกลิ้ง ช่องกรดจะเชิญให้หมดทุกเขา อีกทั้งตัวเรารู้จักทั่วกันไปเมื่อไร
มีเหล้าขาวน้ำแข็งผ้าแดงห้อยจั่ว หัวหมูหนึ่งหัวมีทั้งเหล้าทั้งไก่
ลูกเงาะองุ่นใส่กันมาพูนจาน เชิญเจ้าพ่อรับประทานตามสบาย
เจ้าภาพทั้งหลายขอให้สบายกันทุกคน คราวหน้าแก้บนให้มาหากันใหม่
ให้อยู่ดีกินสบาย เป็นเจ้าเป็นนายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

6 ชาย ลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ยกมือพนมขึ้นไปบนหน้าผาก มีพลูและหมากใส่พานไว้
มีเทียนมีธูปยาสูบก็มี มีทั้งบุหรี่ข้าวตอกดอกไม้
ดอกไม้สามสีบายสีสามชั้น ที่เราเตรียมไว้นั้นจะถวาย
มีเหล้าขาวเชียงชุ้นไก่รุ่นหนึ่งตัว หัวหมูหนึ่งหัวกะแช่หนึ่งไห
เชิญเจ้าพ่อต้นกร่าง ให้ออกมานั่งรับเอาไป
เจ้าพ่อกรับน้อยกรับใหญ่ มาพังพวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

7 ชาย ลอยมา ฉันจะว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เจ้าพ่อต้นกร่างใบกรวดชื่อของท่านหอมกรุ่น เป็นเจ้าพ่อใจบุญท่านช่วยไม่ว่าใคร
บอกเล่าให้ถูกต้องรับรองท่านช่วยแน่ ช่วยไว้แล้วให้มาแก้ที่บนบานท่านไว้
มีของคาวของหวานเอามาขึ้นศาลเพียงตา มีกล้วยหอมกล้วยน้ำว้าน้อยหน่าลูกใหญ่
มีละมุดลำไยเอามาไว้กันที่ศาล เชิญเจ้าพ่อรับทานให้สบาย

เจ้าพ่อนี่แหละครับผมลากลับกันไปก่อน
ให้ลูกไปดีมีชัย

วันหน้าถึงค่อยย้อนมาบนบานกันอีกใหม่
ให้สบายดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

8 ชาย ลอยมา
ลาเจ้าพ่อเสร็จสรรพเราขยับกันเข้ามา
เราจะว่าเพลงลัดตัดปัญหา
พี่จะพูดก็ดร้ามพี่จะถามก็เกรง
พี่รักน้องจริงเห็นใจ

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
มือราปากว่ากะเหยิบไปยืนกันใกล้ใกล้
นี่สี่ทุ่มกว่ากว่าเดี๋ยวจะดึกเดือนบ่าย
เลยบอกไปในเพลงพวงมาลัย
บอกรักไม่อายน้องเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

9 ชาย ลอยมา
พี่มานั่งเป็นครู่พี่ยืนอยู่เป็นนาน
พี่มามองหาแหลาย

ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่ส่งเสียงประสานเรียกแม่ชื่นใจ
มองน้องก็ไม่มาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

10 หญิง ลอยมา
เสียงใครหนอใครหนา
น้องจะออกไปดูกันสักประเดี๋ยว
น้องก็ยังสงสัย

ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เสียงใครมาเรียกหาน้องอยู่ที่ไหน
จะเป็นคนบ้านเดียวกันหรือยังไง
พี่คนที่ไหนมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

11 ชาย ลอยมา
ให้น้องออกมาดูกันเสียให้รู้จัก
เราเป็นคนเคยเห็นเคยเล่นกันบ่อย
ไม่ใช่เจ๊กขายหมูไม่ใช่กองสูขายผ้า
พี่จะบอกน้องไว้

คอยฟังพี่ว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เจอะแล้วจะได้ทักกันง่ายง่าย
หักคะแนนตั้งร้อยก็ว่าได้
ไม่ใช่หม่าขายหม้อไม่ใช่ยวนขายยอหรอกแม่ชื่นใจ
ไม่ใช่คนที่ไหนมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

12 หญิง ลอยมา
พวกเราวัยเราวา
ให้เราจัดแจงแต่งตัวกันเสียให้สวยภูมิ
เสียงเขามากันมากมาย

ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เพื่อนเล่นเขามาหากันมากมาย
จะออกไปดูหนุ่มแล้วบ้านไกล
เขาก็มากันหลายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

13 ชาย ลอยมา ได้ยินวาจาน้องอยู่ไวไว (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องไปแต่งตัวแล้วจะม้วอยู่ช้า แล้วให้น้องรีบมากันเร็วไว
เพราะพี่มาหลายคนให้พี่รอกันนาน ไปเสียเลยแม่บ้านแล้วอยู่ไกล
ให้น้องแต่งมาไวไว เร็วเร็วจะได้ช้าเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

14 หญิง ลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องจะแต่งตัวกันเสียให้สวยรก้ แล้วจะไปเดินรชว์หนุ่มบ้านไกล
หยิบผ้าเก่าเข้าไปไว้เอาผ้าใหม่เข้ามานุ่ง หยิบเข็มขัดรัดพุงกันเข้าไว้
หยิบเอาเสื้อชั้นในเข้ามาใส่สวมตัว ติดกระดุมกันเสียให้ทั่วทุกลูกไป
จะออกไปดูหน้าชาย นี่เขามาแต่ไหนกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

15 หญิงซ้อน ลอยมา คอยพังน้องว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องหยิบเอาเสื้อนอกสรุดอกเครือวัลย์ สีแสงเป็นมันแล้วก็สวมใส่
เรามาติดลูกไม้ที่หัวไหล่กันอีกด้วย พอใส่แล้วก็สวยชอบตาชาย
น้องเดินยิ้มน้อยยิ้มใหญ่ ให้ผู้ชายมองเอย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

16 ชาย ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมาแต่งตัวไปเสียจนสวยงาม จะเอื้อมมือเข้าคล้าพี่ก็เกรงใจ
ดูดิ้วน้อง ก่งเหมือนยังกะวงเดือน งามสง่ากว่าเพื่อนยิ่งกะใครใคร
พี่มาดูเสื้อที่น้องใส่ มันช่างชอบใจชายกันเสียจริงเอย
(ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

17 หญิง ลอยมา คอยพังน้องว่าเถิดพ่อชื่นใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องหยิบกระแจะกระจันท์น้ำมันตะนี เอาขี้ผึ้งมาสีเอาน้ำมันมาใส่
หยิบกระจกคันฉ่องเข้ามามองดูเงา ผมของน้องก็เปลาสวยวิไล
น้องหยิบหวีน้อยเข้ามาสอยเสย ผมเผ้าน้องก็เลยแล้วกระจาย
ให้พวกพี่ชาย ยืนกลืนน้ำลายมองเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

18 ชาย ลอยมา ได้ยินวาจาพี่จาไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้พี่กลืนน้ำลายน้องเอ๋ยกันบ่อยบ่อย มันมีรสอร่อยกันที่ไหน
อีกทั้งผมของน้องนี้ยังดำไม่พอ พอโดนน้ำค้างเข้าก็งอหงิกตอนปลาย
แม่หอมหวนยวนใจ ผมน้องยังใบปรงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

19 หญิง ลอยมา ดอยฟังน้องว่ากันอีกต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เรามาหยิบแป้งผงเอาลงคาถา พอผู้ชายเห็นหน้าให้ชอบใจ
น้องมาตบแป้งเกล็ดไอ้ที่เม็ดเล็กเล็ก แต่งตัวสาวเด็กทันสมัย
น้องมานั่งอยู่ชั้นใน น้องยังไม่ออกไปกันเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

20 หญิงซ้อน ลอยมา น้องจะพรรณนากันไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พอแต่งตัวเสร็จสรรพน้องกะหยับออกจากห้อง ตาของน้องก็มองตีนเดินไป
น้องมาเหยียบหัวรอดแล้วตลอดหัวพลึง สองเท้าก้าวถึงหัวบันได
พอถึงหัวบันไดน้องก็หยุดพัก ไม่เห็นใครมาทักน้องไม่ลงไป
น้องมามองหาแหลาย มองไม่เห็นใครมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

21 ชาย ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มายืนอยู่กันข้างนอก ส่งเสียงร้องบอกกับแม่คนข้างใน
พี่เลยยกเท้าแล้วก้าวออกมารับหน้า แล้วค่อยพูดค่อยจากะน้องไป
เมื่อน้องจะลงกระไดพี่จะเตือนไว้ก่อน จะว่าพี่สอนเลยแม่ชื่นใจ
เมื่อน้องลงกระไดน้องจะทำรุ่มร่าม เดี๋ยวจะตกตูมตามลงมาตาย
แล้วพี่จะเตือนน้องไว้ บอกน้องเสียให้รู้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

22 หญิง ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เมื่อน้องจะลงกระไดพี่ก็ไม่ต้องสอน น้องเคยลงมาก่อนนะพี่ชาย
อีกทั้งหัวกระไดน้องเคยลงทุกวัน น้องก็เคยนับขั้นแล้วกระได
น้องลงกระไดน้องก็ไม่กระโดด สองมือยึดโคตรแล้วกระได
น้องจะยึดถือมันไว้ ไม่ให้ตกลงไปกันเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

23 ชาย ลอยมา ได้ยินวาจาน้องอยู่ไวไว (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เมื่อน้องลงกระไดน้องก็ไม่กระโดด สองมือยึดราวตรแล้วกระได
พี่เห็นลูกสลักนั้นมักหักคา แม่กระไดแยะอ้าบอกน้องไว้
แม่บัวบานบังใบ กลัวน้องจะไม่รู้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

24 หญิง ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เมื่อจะลงกระไดตาของน้องก็แล แล้วสองมือยึดแม่แล้วกระได
น้องลงกระไดพี่ถอยไปให้พ้น เดี๋ยวจะมาโดนส้นแล้วตีนช้าย
น้องลงกระไดน้องก็ไพล่ลงดิน สองเท้าก้าวตีนน้องก็เดินไป
จะออกไปดูหน้าชาย พี่มาแต่ไหนกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

25 ชาย ลอยมา ได้ยินน้องว่าพี่จาไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เมื่อน้องจะลงกระไดตาของน้องก็แล สองมือยึดแม่หัวกระได
อีกทั้งแม่กระไดของน้องไม้ประดู่ ลูกมันหักคารูน้องรู้หรือไม่
ท่ามวยพี่ก็ดีท่ากระบี่พี่ก็คล่อง ท่าปิดเชิงป้องพี่ก็ว่องไว
ถ้าน้องไวสั้นแล้วพี่ก็ไวไม้สั้น ไวกันคนละอันไม่เป็นไร
แม่หอมระเหยนานหาย บอกน้องเสียให้รู้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

26 ชายซ้อน เอ่อระเหยลอยกล้อน พี่จะขอซ้อนเป็นพวงมาลัย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้น้องออกมาดูกันเสียให้รู้จัก นี่แหละคู่รักของแม่ชื่นใจ
ความที่พี่รักพี่ใคร่ พี่ถึงได้มาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

27 หญิง ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แต่พอมาถึงจะมาบอกว่ารัก น้องไม่ทันรู้จักกันว่าใคร
น้องไม่รู้จักแล้วมักจี่ ว่าตัวของพี่นี่ชื่อไร
ให้เล่าละลอกบอกใบ บอกน้องมาในพวงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

28 ชาย ลอยมา
น้องไม่รู้จักแล้วมักจี่
พี่จะบอกกะแม่งามขำ
ไอ้เมื่อเล็กเล็กพี่ก็ชื่อเจ้าแดง
พอรู้จักนั่งแล้วจักคลาน
ให้น้องจำชื่อพี่ไว้
พี่จะบอกน้องยาให้เข้าใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าตัวของพี่นี่ชื่อไร
ให้น้องนี่จำชื่อพี่ไว้
พอโตหน่อยพี่ก็แปลงกันชื่อใหม่
พี่ก็ชื่อสำราญสุขสบาย
ไม่ใช่คนที่ไหนมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

29 หญิง ลอยมา
น้องจะร้องบอกพ่อบุญเลือ
น้องจะขอถามพ่อสำราญ
ให้พี่บอกน้องออกไป
คอยฟังวาจาน้องอีกไหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พอพี่บอกชื่อน้องก็จำได้
น้องจะถามว่าบ้านพี่อยู่ที่ไหน
หนูน้องจะได้รู้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

30 ชาย ลอยมา
น้องมาถามพ่อสำราญ
แล้วพี่จะบอกกะนวลน้อง
ทั้งบ้านของพี่ปลูกอยู่ชายถนน
ทั้งบ้านของพี่มันมีที่สังเกต
ถ้าน้องไปมืดแล้วมาค่ำ
นั่นแหละบ้านพี่ชาย
ได้ยินวาจาน้องมาถามชาย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมาถามว่าบ้านพี่อยู่ไหน
บ้านพี่อยู่วังพองนะแม่ชื่นใจ
อีกทั้งผู้ทั้งคนไม่ได้ขาดสาย
มันมีต้นชำเทศอยู่ที่หัวบันได
เห็นต้นมะขามให้น้องแวะเข้าไป
ไม่ใช่บ้านของใครหรอกน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

31 หญิง ลอยมา
พี่มาบอกแล้วกับน้อง
แต่พี่มาธุระแล้วปะปัง
หรือว่างัวพี่หายหรือว่าควายพี่พลัด
หรือว่างัวพี่หายควายพี่ไม่อยู่
ให้เล่าละลอกบอกใบ
ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
บ้านพี่อยู่วังพองน้องก็จำได้
เหตุผลต้นยังด้วยอะไร
พี่ได้เที่ยวสังกัดแล้วรอยควาย
ลูกเมียตามชู้กันมาหรือยังไง
บอกน้องมาในพวงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

32 ชาย ลอยมา
งัวพี่ไม่ได้หายควายพี่ไม่พลัด
ที่พี่เดินมาก็จะไปหาแม่คุณ
แม่หอมระเหยนานหาย

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่ไม่ได้สังกัดแล้วรอยควาย
ไปที่สาวดอนยายพูนนะแม่ชื่นใจ
ถ้าไม่รักพี่ไม่มาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

33 ชายซ้อน ลอยมา
งัวพี่ไม่หายควายพี่อยู่เป็นที่
พี่อยู่กับพ่อแล้วกับแม่
น้องไม่ต้องสงสัย

คอยฟังพี่ว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ลูกเมียพี่มีไปกะเขาเมื่อไร
พี่มาอยู่กันแต่สามชะนาย
เมียพี่ไม่มีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

34 หญิง ลอยมา
กลัวจะไม่จริงแล้วยังนั้น
พี่เอาเมียเข้าไปซ่อนซุ่ม
น้องยังเชื่อไม่ได้

ได้ยินพี่ว่าอยู่ไวไว (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะแกล้งลาพันเลยพี่ชาย
ก็ทำมาเป็นหนุ่มกันอีกใหม่
กลัวหลายแม่ยายกันจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

35 ชาย ลอยมา
ถ้าพี่มีเมียเอามาซุ่มมาซ่อน
ถ้าน้องไม่เชื่อให้มาสืบ
ถ้าน้องไม่เชื่อให้ถามพวกฉัน
ให้เราบอกเขาออกไป

ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่จะมาอ้อนวอนน้องอยู่ทำไม
วังพองแค่คืบสืบดูก็ได้
ที่มาด้วยกันนี้ก็ได้
ลูกเมียเราไม่มีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

36 ชายซ้อน เอ่อระเหยลอยมา
ไอ้ที่จริงนะพี่จะเล่าไอ้ที่เปล่านะพี่จะบอก
เรื่อลูกเรื่องเมียเมื่อแต่แรกมันมีจริง
มันไปขึ้นอำเภอมันไปเสนอกำนัน
ให้น้องเชื่อพี่ชาย

คอยฟังพี่ว่าอีกต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไม่ให้ช้ำให้ชอกไปทั้งสองฝ่าย
แต่เดี๋ยวนี้มันก็ทิ้งแล้วกันไป
ทำหนังสือหย่ากันตั้งแต่ปีกลาย
รับรักมั่นไว้เถิดน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

37 หญิง	ลอยมา	ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
	น้องจะรักน้องก็ยังกลัว	น้องไม่รู้ว่าผัวแล้วของใคร
	เดี๋ยวเมียหลวงเขาก็พลอยเดี๋ยวเมียน้อย-	ว่าจะมาแย่งแฟนเขาทำไม
	เราก็แปร๋น	
	น้องจะเอาหน้าไปไว้ที่ไหน	น้องก็อายเขาแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)
38 ชาย	ลอยมา	ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
	ไอ้เรื่องนั้นน้องไม่ต้องกลัว	แม่คุณทูนหัวพี่จะบอกให้
	ถ้าพี่มีเมียหลวงคอยต้อนรับ	จะมาหาแม่หรับกันทำไม
	ถ้าพี่มีเมียน้อยคอยเอ๋ยประคอง	พี่จะมาหาน้องกันทำไม
	ให้น้องรับรักพี่ชาย	ไว้สักรายเถิดน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)
39 หญิง	ลอยมา	ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
	น้องจะร้องบอกพ่องามชื่น	ให้ไปรักที่อื่นกันเถิดพี่ชาย
	จะมารักน้องเลย	เดี๋ยวชาวบ้านเขาจะเย้ยเอาน้องได้
	ให้พี่ไปหารักใหม่	รักน้องจะหมายกันเลยเลย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)
40 ชาย	ลอยมา	ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
	ตัวพี่นี่รักแม่งามชื่น	จะให้รักคนอื่นได้ยังไง
	สาวสาวที่อื่นมีเป็นหมื่นเป็นพัน	ก็ยังชอบใจฉันกันไปเมื่อไร
	แถวหนองปลิงบ้านโป่งวังสำโรงรางนุ่น	พอเห็นสาวดอนยายพูนพี่ก็ชอบใจ
	ข้ามานึกรักอยากได้	ทำไมจะได้น้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)
41 ชายซ้อน	ลอยมา	ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
	พี่รักน้องเหลือเกินเพลิดเพลินจนเผลอ	รักจนนอนละเมอแล้วแม่ชื่นใจ
	กระทุกเกียนก็เหลือกระทุกเรือก็เพียบ	จะหาอะไรมาเปรียบมันไม่ได้
	ห่อเล็กห่อน้อยที่ผูกห้อยสายระยาง	นี่แหละห่อรักนางแม่ชื่นใจ
	นึกว่ารับรักพี่ไว้	พี่เป็นคนบ้านไกลมาเอย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

42 หญิง ลอยมา
ที่พี่ห่อรักมาให้พี่พารักกลับ
ให้พี่ห่อรักกลับไป

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
หนูน้องไม่รับแล้วรักชาย
ไปยังบ้านชายกันเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

43 ชาย ลอยมา
ที่พี่ห่อรักมาน้องให้พี่พารักกลับ
ถ้าไม่ได้แม่หนูมาเป็นคู่ประคอง
พี่จะฝากรักไว้

ได้ยินน้องว่าพี่จะไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ลมล่อยแทบจะจับเอาพี่ตาย
พี่ไม่กลับวังพองแล้วบ้านชาย
พี่ไม่ห่อกลับไปกันเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

44 หญิง ลอยมา
ไม่ได้ทำบุญแล้วร่วมญาติ
น้องจะรับรักของพี่นี่ไว้
ให้ไปสมพาสชาติหน้า

ลอยมาก็ลอยมา (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไม่ได้ตักบาตรร่วมกันมา
มันก็สายเสียแล้วหนา
ชาตินี้พ่ออย่ากันเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

45 ชาย ลอยมา
พี่อุตสาห์ทำบุญแล้วร่วมญาติ
นิมนต์พระแก้วมรกต
ขอจะให้คลาดให้แคล้ว

พวกพี่ก็มาแต่วัดแก้ว (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่อุตส่าห์ตักบาตรแล้วร่วมแถว
ที่ท่านอยู่ในโบสถ์วัดพระแก้ว
ไปหมดทั้งแถวนี้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

46 หญิง ลอยมา
น้องจะก่อพระทรายร่วมพี่สักองค์
ให้ต่างคนต่างไกล

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พอเวลาฝนลงก็ต้องละลาย
รักน้องจะหมายกันเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

47 ชาย ลอยมา
ให้น้องก่อพระทรายร่วมพี่ไว้สักองค์
พี่จะร่อนทรายไม่ให้มีขี้ฝุ่น
พี่จะเอาปูนมากะโลมทานอก
ให้น้องก่อพระทราย

ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พอเวลาฝนลงพี่ไม่ให้ละลาย
พี่จะเอาปูนมากะสมทราย
ฝนตกมันไม่ลอกแล้วละลาย
ร่วมกะพี่ไว้เถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

48 ชายซ้อน ลอยมา
ให้น้องก่อพระทรายร่วมพี่ไว้เถิดน้อง
พี่จะก่อเป็นตึกจารึกชื่อนาง
พอคนเดินมาเดินไป
คอยฟังพี่ว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไว้ในบ้านวังพองของพี่ชาย
เอาไว้ข้างข้างตึกหลังใหญ่
เขาจะได้รู้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

49 หญิง ลอยมา
พี่มาบอกกะนวลน้อง
แต่พี่มาธุระปะปัง
ถ้าธุระเย็นให้แวะบ้านน้องก่อน
มาธุระเรื่องอะไร
ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
บ้านที่อยู่วังพองน้องก็จำไว้
เหตุผลต้นยังด้วยอะไร
ถ้าธุระร้อนให้พี่เลยไป
บอกน้องกันให้รู้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

50 ชาย ลอยมา
ถ้าธุระเย็นแวะบ้านน้องก่อน
อีกทั้งเย็นไม่เย็นอีกทั้งร้อนไม่ร้อน
ที่พี่ได้มาก็จะมาหาที่พัก
แต่พอน้องเรียกให้พี่แวะบ้าน
เรามาสมหวังยังหมาย
ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถ้าธุระร้อนให้พี่เลยไป
แต่พอพักพอผ่อนแล้วกันได้
มากันด้วยเพราะรักนะแม่ชื่นใจ
ใจของพี่เบิกบานแล้วดีใจ
ที่เราตั้งใจมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

51 ชายซ้อน ลอยมา
พี่มาธุระที่ตัวน้อง
เราจะหันหน้าเข้าไปชวนเพื่อนรัก
เรามาร้องชวนเพื่อชาย
พี่จะบอกน้องยาไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่ไม่เลยไปช่องแล้วตรงไหน
ชวนให้ไปพักบ้านแม่ชื่นใจ
เดินมาไวไวกันเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

52 หญิง ลอยมา
มากันเถิดพี่มา
ให้ชวนพวกชวนพ้องแล้วพี่น้องซ้ายขวา
น้องจะเดินนำหน้าให้พี่เดินลงก้น
ให้พี่เดินมาไวไว
ให้พี่พังวาจาน้องอีกต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไปแวะบ้านน้องยากันเถอะพี่ชาย
ตามประดาทุกคนไป
ถึงไกลหน่อยก็ทนเอานะพี่ชาย
อยู่อีกไม่ไกลกันแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

53 ชาย ลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่เป็นแขกแล้วแปลกมา ให้น้องเดินนำหน้าพี่จะตามไป
พี่จะถามแม่นวลน้อง ถามถึงบ้านถึงช่องน้องอยู่ที่ไหน
น้องอยู่ใกล้หรือไกล บ้านน้องหลังไหนกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

54 หญิง ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มาถามแม่นวลน้อง ถามถึงบ้านถึงช่องน้องอยู่ที่ไหน
น้องจะบอกกะพ่อทูนหัว บ้านน้องอยู่หนองบัวดอนแดท่าดวาย
อยู่ไม่ใกล้ไม่ไกลพอไปพอมา แล้วเห็นหลังคาโน่นยังไง
เห็นหลังคาเรืองเรืองเห็นกระเบื้องสีเขียว มองเห็นป้ายทางเลี้ยวโน่นแหนพี่ชาย
ให้พี่เดินกันไวไว เดี๋ยวถึงหัวกระไดน้องเอ๋ย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

55 ชาย ลอยมา ได้ยินวาจาน้องอยู่ไวไว (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เห็นหลังคาเรือง ๆ เห็นกระเบื้องสีเขียว มองเห็นป้ายทางเลี้ยวบ้านแม่ชื่นใจ
พี่ก็เลยยกเท้าก้าวกันหนีดหนีด สามทีสี่พรีดถึงบ้านแม่ชื่นใจ
พอถึงคันรั้วเราไม่มัวยืนมอง แล้วเอ่ยเสียงถามน้องกันออกไป
ถามว่าปากกระตูแล้วรูกรอก ช่องเข้าทางออกน้องอยู่ที่ไหน
พี่เป็นคนบ้านไกล ไม่เคยมาเคยไปกันเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

56 หญิง ลอยมา น้องจะบอกพี่ยาเสียให้เข้าใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อีกทั้งประตูแล้วรูกรอก ช่องเข้าทางออกน้องจะบอกให้
แล้วทางนั้นลงทุ่งแล้วทางนี้ขึ้นป่า แล้วทางนั้นไปนาแล้วทางนี้ไปไร่
ไอ้ที่กงกลางเป็นแนวทางหญ้ารก ที่น้องถมรกแล้วกันไว้
มีประตูสองบานใหญ่ ห้ามคนเข้าไปกันแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

57 ชาย ลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ที่น้องถมรกหญ้ามันรกปกประตู ที่เห็นรอยหญ้าลู่ใครเข้าไป
พี่เห็นปากประตูของแม่หนูเป็นหมอก เห็นคนเดินเข้าเดินออกกันอยู่เรื่อยไป

พี่เป็นคนบ้านไกลก็อาศัยน้องมา แล้วให้น้องดูหมาให้พี่ชาย
ให้น้องดูหมาตัวพี่นี่ด้วย จะให้หมากัดขาแล้วพี่ได้
แม่หอมหวนยวนใจ ดูหมากันให้ดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

58 หญิง ลอยมา ได้ยินวาจาพ่อขวัญใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องจะดูหมากันให้พี่ น้องไม่มัวรอรีแล้วร่ำไร
รวยวายร้องหวีดเยี่ยวฉีดรดหน้า น้องก็ตกใจหมากันนะพี่ชาย
มือก็จับอีดำเอาตูดไปตำไอ้เขียว มันยังแยกเขี้ยวแล้วเข้าใส่
ไอ้เหล่าหมาบ้านไอ้ปรานหมาวัด เราเลี้ยงไว้จะมากัดเอาอีกได้
เดี๋ยวแม่ตีด้วยโซ่รุกกันด้วยราง ให้มันไปนอนตรางหลับตาเป็นตาย
ร้องตวาดไอ้เขียวมันไป มันไม่เข้ามาใกล้เราแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

59 ชาย ลอยมา ให้น้องชักช้าไว้แม่ชื่นใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
รวยวายร้องหวีดเยี่ยวฉีดรดหน้า พี่ก็เลยถอนหญ้าแล้วอุดรูเยี่ยวไว้
น้องเลี้ยงหมาแล้วตาเหลืองมันก็เคืองเจ้าของ เอารางโซกมันเสียร้องแล้ววิ่งไป
ก็พอมันนึกขึ้นมาแล้วได้ท่าได้ที มันย่องไปกัดเอาที่รูหูก็เพราะว่าเขี้ยวมันใหญ่
พอกัดกันแล้วต้องหาไพล มาทากันไว้ก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

60 หญิง ลอยมา ดอยฟังน้องว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องจะตีด้วยโซ่แล้วโซกกันด้วยราง ให้หน้ามันทิ่มอ่างหัวมันพาดปากไห
พอมันลุกขึ้นมาได้เราเลยเอาไหครอบหัว- ไม่ให้มันเห่ามันหอนกันอีกได้
เหลือแต่ตัวล่อนจ้อน
ให้ไปนอนที่คอกควาย จะเดินมาทำไมกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

61 ชาย ลอยมา ได้ยินวาจาน้องอยู่ไวไว (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
หัวมันอยู่ในไหน้ำลายไหลออกมา หมามันมีปัญญาตะเกียกตะกาย
พอหัวออกจากไหมันก็ไม่เห่าก็ไม่หอน แล้วมันไปนอนหลับตาเป็นตาย
พอหมาเห่าโฮกที่ยกโปกขาขึ้นตี พี่เลยเอาไม้แหย่หือหมาก็วิ่งไป
พอหมาวิ่งไปพี่ขึ้นกระไดแม่นงคราญ ขึ้นไปยืนที่หัวนอกชานบ้านแม่ชื่นใจ

พี่ยืนหันรีแล้วหันขวาง ไม่รู้จะนั่งกันตรงไหน
เรือนของน้องนี่กว้างใหญ่ จะให้นั่งที่ไหนดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

62 หญิง ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อีกทั้งเรือนของน้องมีอยู่หลายหลัง ให้พี่เลือกนั่งตามสบาย
จะนั่งหอรีหรือหอขวาง จะนั่งหอกลางกันก็ได้
หรือจะไปนั่งหลังข้างใน ลมพัดสบายดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

63 ชาย ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่เลยยกเท้าแล้วก้าววาง จะไปนั่งหอกลางบ้านแม่ขวัญใจ
พี่ยุบตูดว่าจะนั่ง เห็นขื่อสวมดั่งพี่ก็นั่งไม่ได้
พี่เลยเดินเฉื่อยเรื่อยไป นั่งนอนหลังในกันแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

64 หญิง ลอยมา คอยพังน้องว่าไปอีกไหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แต่พอแขกขึ้นเรือนน้องไม่เบือนหน้าบาก น้องก็ยกเชี่ยนหมากเอามาให้
กินหมากชิจะสูบยาชิพี่ ยาของน้องฉุนดีนะพี่ชาย
ให้กินพลูทั้งรากให้กินหมากทั้งขน ให้กินเล่นตามจนกันเถิดพี่ชาย
พลูของน้องเรียงไว้ วางอยู่ในไหรน่นแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

65 ชาย ลอยมา พี่ได้ยินวาจาของแม่ขวัญใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แต่พอน้องเรียกให้พี่กินหมาก พี่ก็นึกเปรี้ยวปากขึ้นมาทันใด
ให้พี่กินพลูทั้งรากให้พี่กินหมากทั้งขน ใครเล่าจะทนแล้วกินได้
พี่ดูพลูของน้องราศีมันกร้าน มีแต่เพลี้ยแต่ซ่านลงกินใบ
อีกทั้งรน่นก็แหว่งอีกทั้งนี้ก็เว้า กงกลางมันเน่าจะกินยังไง
พลูของน้องที่ในไห แลดูเน่าข้างในกันเสียแล้วเอย (ลูกคูรับ 2 ครั้ง

66 หญิง ลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พลูของน้องนี่มันงาม ต้องมีสีแดงสีดำนะพี่ชาย

ต้องมีสีเหลืองแล้วสีเขียว มันไม่เน่าเหี่ยวอยู่ในไห
ธรรมเนียมเชี่ยนหมากน้องก็ต้องเกรียมไว้ พร้อมหมากพลูเปลือกไม้ห่อนตะไกรวางไว้
สูบยาชิพี่สูบบุหรี่มวนใบตอง น้องสำหรับสำรองเอาไว้ให้
ยาของน้องพอสูบได้ เส้นมันไม่ใหญ่กันเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

67 ชาย ลอยมา คอยฟังพี่ว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แต่พอน้องเรียกให้พี่สูบยา พี่ขนลุกหน้าชาเหมือนยังเป็นไข้
กลิ่นยาของน้องเหมือนยังกะยาพิษ น้องใส่ยาเสพติดกันมาหรือยังไง
พอได้สูบยาน้องเข้าไป พี่อาเจียนไม่หายกันเสียเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

68 หญิง ลอยมา น้องจะพรรณนากันต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อีกทั้งยาของน้องนี่ผู้ชายนิยม น้องไม่ได้ผสมแล้วอะไร
มันเป็นยาเก่าแก่มาตั้งแต่แม่แต่พ่อ น้องก็มีติดต่อกันมาเรื่อยไป
อีกทั้งพวกผู้ชาย มาคอยซื้อเอาไปกันแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

69 ชาย ลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้กินพลูกทั้งรากให้กินหมากทั้งขน หมากของน้องเปลือกย่นเสี้ยนมันดงใหญ่
พี่เลยหยิบหมากขึ้นมาว่าจะผ่า พี่เห็นขาตะไกรมันอ้าพี่เอาหมากยัดคาตะไกรไว้
พี่ยังไม่ผ่ามันลงไป เราก็วางไว้ก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

70 หญิง ลอยมา ได้ยินพี่ว่าน้องจาไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อีกทั้งหมากของน้องซื้อมาจากบังแค เสี้ยนมันแดงแจ๋แล้วสุกใส
ตัวพี่หยิบหมากขึ้นมาว่าจะผ่า เอาไปยัดคากันไว้ทำไม
ถ้าพี่ผ่าเลยน้องไม่ว่า ไอ้มักกะแม่ยัดคากันไว้ได้
ทำให้น้องเจ็บใจ น้องก็อายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

71 ชาย ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถ้าพี่ผ่าเลยน้องไม่ว่า ถามว่าพี่ผ่าคาไว้ทำไม

ก็พี่กดฉับแล้วน้ำไหลฉูด น้ำนั่นเปียกตูดแล้วตะไกร
เสี้ยนหมากน้องหยาบเหมือนยังกะเสี้ยนตาล พอกินแล้วก็ยันหูอื้อตาลาย
หมากของน้องซื้อมาจากบังแค แม่ค้ารกหกตอแหลกันเสียพอใจ
ให้ไปคืนเขาเสียไป น้องซื้อมาทำไมกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

72 หญิง ลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ตัวพี่เมายาแล้วยันหมาก น้องมีของมาฝากให้พี่ชาย
มีส้มรอสองกลีบที่หน้องหนีบหว่างขา ให้กินแก้ยันเมายากันนะพี่ชาย
ให้พี่กินกันเข้าไป ประเดี๋ยวก็หายยันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

73 ชาย ลอยมา ได้ยินน้องว่าพี่จำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องเอาส้มรอสองกลีบที่น้องหนีบหว่างขา มาแก้ยันเมายาให้พี่ชาย
ก็ส้มรอขี้เย็ดมันหุ้มเม็ดไม่มิด แลเห็นเม็ดหวิดหวิดแล้วไวไว
พี่ก็กินกันไม่ได้ แลดูเม็ดมันใหญ่เสียจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

74 ชาย ลอยมา คอยฟังพี่ว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เขาจะว่าไปมากมันก็ยากนาน คนฟังเขาจะราคาญในหัวใจ
ให้เรามาผูกรักน้องเอ๋ยกันเสียบ้าง คนที่มานั่งฟังเขาก็ยังไม่ไป
แต่วันนี้เจอเหมาะเราก็หมายจะแหมะ กับแม่วงถั่วแระของพี่ขอบไร่
ก็พี่มาธุระที่ตัวน้อง พี่ไม่เลยไปช่องแล้วตงไหน
หมายจะมาพึ่งแล้วใบบุญ กะตัวแม่คุณนั่งจะได้ไหม
แม่หอมหวนยวนใจ ถ้าไม่รักพี่ไม่มาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

75 หญิง ลอยมา น้องได้ยินวาจาพี่ไวไว (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถ้าพี่พึ่งเงินแล้วสวยน้องจะกอง ถ้าพี่พึ่งทองน้องจะให้
ถ้าพี่พึ่งเสื้อแล้วพึ่งผ้า หนูน้องไม่ว่าแล้วอะไร
พี่จะมาพึ่งแล้วใบบุญ ส่วนตัวแม่คุณนี้ยังรับไม่ได้
ให้พี่ถอยหลังกลับไป น้องยังรับไม่ได้เสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

76 ชาย ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
การเงินการทองข้าวของนั่นหนา อีกทั้งเสื้อทั้งผ้าพี่ไม่อยากได้
พี่หมายจะพึ่งแล้วของลับ ที่อยู่ในผ้าทับของแม่ชื่นใจ
แต่หัวใจของพี่นี่ก็ยังพะวง จะบอกกะน้องกรงกรงไม่ไปพึ่งใคร
พี่รักน้องแท้แน่ใจ บอกน้องไม่อายกันเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

77 หญิง ลอยมา คอยฟังวาจาน้องต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถ้าพี่พึ่งเสื้อหรือพึ่งงอบ น้องก็จะถอดครอบแล้วหัวให้
ถ้าพี่มาพึ่งแล้วของลับ หนูน้องนี่ยังรับกันไม่ได้
ไม่ใช่อยู่หน้าแข้งแล้วหัวเข่า มาถึงจะได้เอากันง่ายง่าย
พี่เป็นคนใหญ่ใหญ่ กรองดูกันให้ดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

78 ชาย ลอยมา คอยฟังพี่ว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถ้าพี่พึ่งเสื้อหรือพึ่งงอบ น้องก็จะถอดครอบแล้วหัวให้
ถ้าน้องครอบหัวบนพี่จะขอทุเลา ถ้าหน้าแข้งหัวเข่าพี่ไม่ว่าอะไร
พี่มากรองด้วยหนังพี่มาชั่งด้วยหิน แล้วพี่มากรองหมิ่นกันไปเสียเมื่อไร
ที่พี่มาพึ่งไม่ได้พึ่งเปล่าเปล่า พี่จะซื้อเอานะแม่ชื่นใจ
ความพี่รักพี่ใคร่ พี่ไม่เสียดายเงินเอย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

79 หญิง ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้พี่ไปรักกันที่อื่น เถิดพ่องามชื่นแล้วหัวใจ
พี่จะมารักแล้วน้องเลย เดี๋ยวชาวบ้านเขาจะเย้ยเอาน้องได้
ให้พี่ไปหารักใหม่ รักน้องจะหมายกันเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

80 ชาย ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ตัวพี่นี่รักแม่งามชื่น จะให้ไปรักคนอื่นได้ยังไง
สาวสาวที่อื่นมีเป็นหมื่นเป็นพัน ยังชอบใจฉันกันไปเมื่อไร
แถวหนองปลิงบ้านโป่งวังสาริรงหนองปล้อง แถวพื้นบ้านวังพองพี่ไม่ชอบใคร

พี่จะร้องบอกกะแม่ทูนหัว
สาวตอนแคท่าดวาย

พี่รักสาวหนองบัวกันเสียเต็มใจ
รักพี่ยังไม่ลืมเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

81 หญิง ลอยมา
พี่จะแต่งลมมาล่อแต่งดอมาพูด
กลัวจะล่อหลอนหลอก
ทำให้น้องเป็นหม้าย

ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะแต่งลมสมมุติเลยพี่ชาย
ทำให้น้องเก็บดอกแล้วใต้ใบ
แล้วน้องก็อายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

82 ชาย ลอยมา
พี่ไม่ล่อแล้วหลอนหลอก
พี่ไม่ล่อหลอกลวงทำให้ด้วงน้องลั่น
พี่ไม่ชุดบ่อแล้วล่อหลุม
ให้น้องไว้เนื้อเชื่อใจ

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ทำให้น้องเก็บดอกแล้วใต้ใบ
พี่ไม่ชักคืนถอนคันหรอกแม่ชื่นใจ
ให้น้องตก พุ่มแล้วเป็นหม้าย
ไม่ให้น้องเป็นหม้ายกันเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง

83 หญิง ลอยมา
ดูปากพี่หวานเหมือนยังกะน้ำผึ้ง
น้องกลัวจะหลอกกินเลือดเหมือนยังกะเหลือบ
น้องยังเชื่อไม่ได้

น้องจะว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถ้าน้องคิดไม่ถึงน้องต้องหลงปากชาย
พออิ่มแล้วก็กะเหมือบแล้วบินไป
กลัวหลายแม่ยายกันจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

84 ชาย ลอยมา
ไม่หลอกกินเกสรของน้องยังตัวผึ้ง
พี่รักน้องแน่วแน่ไปยิ่งกะแหนรักหนอง
ถ้าพี่แหกอกได้ยังกะปู
พี่จะควักหัวใจเข้าไปใส่มือแบ
พี่รักน้องแท้แน่ใจ

คอยฟังพี่ว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พออิ่มแล้วจะได้บินบิ่งแล้วกันไป
ก็เพราะว่าพี่รักน้องกันเสียสุดใจ
พี่จะแหกให้ดูแล้วหัวใจ
ให้ร้องว่านี้แหนหัวใจชาย
ไม่อยากจะไกลน้องเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

85 หญิง ลอยมา
น้องกลัวไม่จริงเปกไปยังกะปาก

ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ทำให้น้องลำบากแล้วตอนท้าย

น้องเลี้ยงลูกคนเดียวพี่ก็ไปเที่ยวจนทั่ว
น้องมากลัวแท้ไม่แน่ใจ

แล้วหนูน้องก็กลัวจะเป็นหม้าย
ทำให้น้องนี่อายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

86 ชาย ลอยมา

ถ้าไม่จริงเปกน้องเอ๋ยยังกะปาก
พี่จะอยู่เลี้ยงน้องไปเป็นคู่ชีวิต
ถ้าน้องตายไปก่อนพี่จะเอาไว้ศพ
ถ้าน้องตายไปก่อนพี่จะไปเผาบนเมรุ
ให้น้องอาโหลตกลงใจ

คอยฟังพี่ว่านะแม่ขวัญใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่จะนอนให้น้องถากยังกะไม้
กว่าพี่จะดับจิตกันลงไป
แล้วชาติหน้าเราจะพบกันอีกใหม่
ให้วิญญาณน้องเห็นหัวใจชาย
รักกะพี่สักรายเถอะน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

87 หญิง ลอยมา

อีกทั้งเดี๋ยวนี้พี่มาบอกว่ารัก
ที่พี่แบกรักมาหวังเอามาประเชิญ
มันไม่ใช่เนื้อคู่แล้วกุศล
ไม่ได้ตักบาตรร่วมกันไว้

คอยฟังน้องว่าอีกต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พอได้แล้วพี่ก็ผลักน้องทิ้งไป
น้องบอกให้พี่กระเทินแล้วรักไป
ให้พี่ต่างคนแล้วต่างไกล
รักน้องจะหมายกันเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

88 ชาย ลอยมา

ไม่พูดเล่นแต่ปากก็พี่ไม่ถากเอาแต่เปลือก
พี่ได้แบกหัวปลาก็เข้ามาหาหัวปลี
ก็พี่เอามือเกี่ยวก้อยแล้วพูดอ้อยพูดอิ่ง
บุญของพี่ที่ทำไว้

พอได้ยินวาจาพี่จำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่ไม่รักเล่นเผื่อเลือกหรอกแม่ชื่นใจ
จะให้พี่แบกรักหนีน้องไปเสียยังไง
พี่รักน้องจริงจริงนะแม่ขวัญใจ
คงจะไม่ห่างไกลน้องเอ๋ย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

89 หญิง ลอยมา

ไม่ได้ทำบุญแล้วร่วมญาติ
ให้ไปสมพาสชาติหน้า

ลอยมาก็ลอยมา (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไม่ได้ตักบาตรร่วมกันมา
แล้วชาตินี้พ่ออย่ากันเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

90 หญิง ลอยมา

พี่อุตส่าห์ทำบุญน้องเอ๋ยร่วมญาติ

ลอยมาแต่วัดแก้ว (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่อุตส่าห์ตักบาตรแล้วร่วมแถว

บอกพระแก้วมรกต ที่ท่านอยู่ในโบสถ์วัดพระแก้ว
ขอจะให้คลาดให้แคล้ว แม่เพลงตามแถวนี้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

91 ชาย ลอยมา ตัวพี่ก็มาแต่สุพรรณ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไม่ได้จุดเทียนแล้วร่วมไส้ ไม่ได้กอบพระทรายแล้วร่วมขัน
ให้พี่ไปครองกันดูเถิด หนูน้องก็เกิดกันไม่ทัน
แล้วบุญของน้องมันสั้น ตามพี่ไม่ทันเสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

92 ชาย ลอยมา ตัวพี่ก็มาแต่เลาขวัญ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถ้าน้องเป็นเทียนพี่จะเป็นชูบ แล้วเวลาเราจุดบักคู่กัน
ถ้าน้องเป็นขันพี่จะเป็นทราย เวลาก่อลงไปอยู่ใกล้กัน
พี่จะยกมือขึ้นอธิษฐาน ให้น้องร่วมกันทุกวัน
ความพี่รักจอมขวัญ ขอให้อยู่ใกล้กันนะน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

93 หญิง ลอยมา ลอยมาแต่หนองบอน (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่เป็น ขันละพีแล้วคันสั้น จะมาอ้อมตักชั้นของแม่สาคร
ไปพิศดูกายช้ายเสียก่อน แล้วถึงค่อยมาวอนน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

94 ชาย ลอยมา คอยฟังพี่ว่ากันอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่จะเสี่ยงบุญแล้วเสี่ยงกรรม ที่ตัวพี่นี่ทำแล้วกันไว้
ถึงขั้นละพี่และของพี่นี้สั้น แล้วพี่จะขยันทำบุญไว้
บุญนั้นชักมาวาสนาตามสนอง เดี๋ยวก็ต้องเจอน้องกันจนได้
ผลบุญที่ทำไว้ ประเดี๋ยวก็ได้เราเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

95 หญิง ลอยมา ได้ยินพี่ว่าน้องจำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องไม่ใช่รังแล้วใบดก แล้วจะให้ฝูงนกเข้าอาศัย
น้องไม่ใช่บัวแล้วใบคลุม และจะได้ห่อหุ้มแล้วรักชาย
น้องไม่ใช่บัวแล้วใบแบ แล้วจะได้เผื่อแผ่เอาพี่ไว้
น้องยังรับไม่ได้ ถอยหลังกลับไปกันก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

96 ชาย ลอยมา
ก็น้องเป็นรพธิ์แล้วใบดก
พี่เห็นใบบัวของน้องจวนจะบาน
ถึงบัวจะเหี่ยวแล้วจะแห้ง
ถ้าไม่ได้แม่หนูเข้ามาเป็นคู่ประคอง
แม่บัวคลี่จวนจะคลาย

ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
นึกว่าให้ผึงนกเข้าอาศัย
พี่เลยเด็ดดอกก้านห่อรักไว้
รักของพี่เปลี่ยนแปลงกันไปเมื่อไร
พี่ไม่กลับวังพองหรอกว่าบ้านชาย
รับรักพี่ไว้ก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

97 หญิง ลอยมา
ไม่ได้กินน้ำแล้วร่วมรกรก
ตัวพี่นี้เป็นแล้วช้างงา
แล้วบุญของน้องไม่ส่ง

ลอยมาแต่เสาหง (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไม่ได้เป็นนกแล้วร่วมกรง
น้องก็เป็นป่าแล้วระหง
ไม่เทียบพ่อหงส์ทองเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

98 ชาย ลอยมา
น้องให้พี่เป็นช้างงาทอง
ให้น้องเป็นป่าแล้วดงรัง
พี่จะเป็นนกแล้วขุนทอง
กรงของน้องนี้กว้างใหญ่

ลอยมาแล้วลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็ให้น้องเป็นหนองช้างอาศัย
พี่จะเป็นช้างอยู่ในดงไม้
บินลอยละล่องเข้ากรงไป
ให้นกอาศัยนอนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

99 ชายซ้อน ลอยล่อน
พี่เป็นนกกาเหว่าน้องเอ๋ยบินผวา
เรามาเจอกันเราหมายได้กิน
นึกว่าสงสารกาเหว่าลาย

พี่จะขอซ้อนเป็นพวงมะลัย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เข้ามาเจอลูกหว้าแล้วจวนวาย
นกกาเหว่ามันบินแล้วมาไกล
สิแรงตั้งใจมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

100 หญิง ลอยมา
พี่เป็นนกกาเหว่าเที่ยวบินผวา
ก็เมื่อสุกแล้วคาคลั่ว
เวลาจะกินกะเขามั่ง
แล้วพี่ก็มาเอาจนสาย

ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เข้ามาเจอลูกหว้าแล้วจวนวาย
พี่ไปมุดหัวกันอยู่ที่ไหน
ก็เหลือเดนซังไอ้ที่เขาคาย
ลูกหว้านี้วายไปเสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

101 ชาย ลอยมา
เป็นนกกาเหว่าเที่ยวบินผวา
ก็เมื่อมันสุกแล้วคาคลั่ว
ถึงลูกหว้าร่วงวายลงไปอยู่พื้นดิน
ถึงเป็นเดนเขาเลือกเปลือกเอ๋ยตกค้าง
ขอให้พี่แอบแล้วบนกิ่ง
ก็น้องเป็นหว้าแล้วต้นใหญ่

ได้ยินน้องว่าอยู่ไวไว (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เข้ามาเจอลูกหว้าแล้วจวนวาย
พี่ไปติดพันพัวนกกาเหว่าลาย
พี่จะเฉี่ยวเอามากินแล้วจนได้
เดนทานใครก็ชั่งมันประไร
ขอให้พี่อิงกันใต้ใบ
ให้นกอาศัยนอนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

102 หญิง ลอยมา
น้องไม่ใช่ต้นหว้าไอ้ที่กิ่งกางกาง
อีกทั้งที่นี่มันก็หมดเวลา
ไปหากินแล้วต้นใหม่

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้พวกพี่นี่นั่งแล้วอาศัย
แล้วอีกทั้งลูกหว้าก็ร่วงวาย
ลูกหว้านี่วายไปเสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

103 ชาย ลอยมา
พี่เป็นนกกาเหว่าเที่ยวบินร่อน
นึกว่าสงสารเฉิดแม่ตาดำๆ
ให้พี่นอนด้วยสักคืน
ไปหากินตามหาดทราย

ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
มีที่กินที่นอนไปกะเขาเมื่อไร
นี่มันมืดมันค่ำพี่ก็ไปไม่ได้
พรุ่งนี้รุ่งขึ้นพี่จะไป
แล้วถึงกลับมาใหม่นะน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

104 ชายซ้อน ลอยมา
เรื่องนกกาเหว่าพี่ก็จะขอพัก
พี่รักน้องแน่วแน่มาตั้งแต่แบเบาะอ้อม
พอน้องรตเป็นสาวพี่รักเข้าทุกที
แม่ผมฉลวยกล้วยไข่

ดอยพังพี่ว่ากันไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็เรามาว่าเรื่องรักกันต่อไป
ได้ยินเสียงแม่น้องกล่อมพี่ก็ชื่นใจ
แล้วรักหลอกพี่มีกันไปเมื่อไร
รักน้องมาตั้งหลายวันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

105 หญิง ลอยมา
จะไม่จริงแล้วยังงั้น
เขาว่ารักคนให้ดูหน้า

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะแกล้งลำพันเลยพี่ชาย
ถ้าน้องซื้อผ้าให้ดูลาย

ผ้าลังผืนก็ใหม่ผ้าลังผืนก็เก่า
ถ้าผ้าไปขาดแล้วกลางผืน
น้องไม่ไว้เนื้อเชื่อใจ

กลัวจะย้อมน้ำข้าวเอามาขาย
น้องจะไปคืนให้กะใคร
กลัวจะปลอมมาขายกันจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

106 ชาย ลอยมา
ถ้าน้องรักคนก็ต้องดูหน้า
ถ้าผ้าไปขาดแล้วกลางผืน
ให้น้องไปเลือกเอาที่โรงจำนำ
อีกทั้งผ้าของพี่นี่ราคีไม่ตก
ให้น้องไว้เนื้อเชื่อใจ

ได้ยินวาจาน้องอยู่ไวไว (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถ้าน้องซื้อผ้าต้องดูลาย
พี่ขอรับคืนให้ผืนใหม่
น้องจะเอาดอกดว่ำหรือดอกหงาย
พี่ไม่รักหกเที่ยวร้องขาย
ไม่ได้ปลอมมาขายนะน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

107 หญิง ลอยมา
อีกทั้งผ้าของพี่นี้ปลอมกันแน่แน่
น้องไม่ซื้อเอาไว้

ได้ยินพี่ว่าน้องจำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้กลับไปขายบ้านแม่แล้วพี่ชาย
น้องไม่ไว้ใจกันแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

108 ชาย ลอยมา
น้องว่าผ้าของพี่นี่ปลอมแน่แน่
พี่ไม่ห่อย้อนรอยแล้วถอยหลัง
ถ้าขายที่นี่ไม่หมดน้องเอ๋ยกันแน่
เราจะร้องขายไปไหม่

ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้กลับไปขายกันแต่แล้วบ้านขาย
จะร้องขายให้นางกันเรื่อยไป
เราก็จะห่อแช่กดเฉยไว้
ขายไปตามคลองเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

109 ชายซ้อน ลอยมา
หรือน้องชอบผ้าถุงไอ้ที่สีแดงแดง
อีกทั้งริมทั้งชายก็มีลายเหมือนกัน
น้องจะเอาผืนไหน

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เอาลายตะแคงก็ยังได้
จะเอาผืนยาวผืนสั้นให้เลือกเอาไป
ตามแต่ใจน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

110 หญิง ลอยมา
ถ้าตามริมตามชายของพี่ดีจริง

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็คงไม่ตกถึงหญิงแล้วบ้านไกล

กลัวจะเป็นชายทุงชายท่าชายผ้าชายผ่อน ชายผ้าถุงแม่ลูกอ่อนที่เขานุ่งอยู่ไฟ
น้องยังเชื่อไม่ได้ เพราะว่าชายหลายชายกันจริงเอย
(ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

111 ชาย ลอยมา พอได้ยินวาจาพี่จาไว้ (ลูกคู่รับ 1ครั้ง)
ไม่ใช่ชายผ้าถุงไอ้ที่เขานุ่งจนกร่อน จะว่าพี่ยอกย้อนเลยแม่ชื่นใจ
พี่มาเป็นกระชายไอ้ที่เขาใส่แกง มันแตกหน่อมีแง่งขึ้นมาได้
พี่จะให้น้องเอาไปปลูกทำพันธุ์ พอถึงเวลาหยิบหั่นกันง่ายง่าย
ไม่ต้องร้องขอแล้วง้อใคร น้องก็ยังสบายดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

112 หญิง ลอยมา ได้ยินพี่ว่าอยู่ไว ๆ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ที่เขาเป็นชายจริงเขาไม่มา กลัวจะเป็นชายดันนาที่เขาถากไถ
ถ้าพี่เป็นมะเขือก็จะต้องเหลือเขียง พ่อแม่พี่เลี้ยงกันไม่ได้
ให้พี่ถอยหลังกลับไป กรองดูกันให้ดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

113 ชาย ลอยมา พี่จะบอกน้องยาให้เข้าใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่เป็นเหล็กดีแล้วปล้องอ้อย กล้าแข็งไม่ใช่น้อยนะแม่ชื่นใจ
ที่เขาหลอมเขาหล่อทำเป็นข้อไว้นั่น ที่เขาหยักเขาควั่นทำเป็นเครื่องหมาย
น้องไม่เชื่อให้เอามาตีมีด พอเอาหินมากรีดคมใช้ได้
ให้น้องเชื่อพี่ชาย ลองไปใช้ดูเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

114 ชายช้อน ลอยมา ดอยพังพี่ว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่เป็นมะเขือแล้วลูกยาว แม่ค้าสาวสาวชอบซื้อเอาไป
พอไปขึ้นตาชั่งแล้วกิโล ร้องว่าโอ้โฮมะเขือลูกใหญ่
อีกทั้งคนยังพี่หนูน้องไม่เอา จะไปเอาลูกเจ้ากันที่ไหน
ให้น้องตกลงแล้วปลงใจ รักกะพี่สักรายเถิดน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

115 หญิง ลอยมา ได้ยินพี่ว่าน้องอ่อนใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เรื่องลูกเรื่องผัวน้องก็อยากจะมี แต่ยังหาคนดีกันไม่ได้

มีแต่คนสูบฝิ่นแล้วกินเหล้า
ออกจากวงเหล้าพี่ก็เข้าวงถั่ว
กล้วจะบิดแล้วคอไก่

เมาเย็นเมาเช้าทุกวันไป
หนูน้องก็กลัวจริงนะพี่ชาย
เอาน้องเมื่อปลายมือเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

116 ชาย ลอยมา
อีกทั้งคนยังพี่นี่ก็ดีพอตัว
เรื่องไพ่เรื่องเผเกเรไม่เอา
พี่สงวนตัวไว้

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แล้วเรื่องไพ่เรื่องถั่วพี่ไม่สนใจ
พี่สูบฝิ่นกินเหล้าไปกะเขาเมื่อไร
พี่ไม่ไปไหนกันเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

117 หญิง ลอยมา
เขาว่าไอ้กวดมันลิ้นสอง
กลัวจะหลอกกินแก้มแล้วแถมกินกับ
เพราะไอ้ความเกเรของพี่ติดอยู่
ให้น้องกรอมอกกรอมใจ

ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
มันยังเป็นรองแล้วลิ้นชาย
แต่พอหมดสำรับพี่ก็ไป
พี่เป็นคนเจ้าชู้เที่ยวเล่นไพ่
ดูกันไปก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

118 ชาย ลอยมา
พี่เป็นคนใจเดียวเหมือนกันกะน้อง
บ้านเหนือเขาเฮบ้านใต้เขาฮา
พี่เป็นคนทำมาแล้วหากิน
ให้น้องสงสารพี่ไว้

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่ไม่ใจสองไปกะเขาเมื่อไร
ตัวของพี่อุตสาห์แล้วไม่ไป
อยู่ตามแถวถิ่นบ้านพี่ชาย
สีแรงพี่ได้วอนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

119 หญิง ลอยมา
น้องมาแสนสงสารพ่อทูนหัว
เมียน้อยหึงหวงเมียหลวงก็แปรรัน
น้องจะเอาหน้าไปไว้ที่ไหน

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องจะรักก็กลัวจริงนะพี่ชาย
ว่ามาแย่งแดนเขาทำไม
น้องก็อายเขาแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

120 ชาย ลอยมา
ไอ้เรื่องนั้นน้องไม่ต้องทุกข์
เรื่องลูกเรื่องเมียตัวพี่ยังไม่มี

ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แม่สีสดหมากสุกพี่จะบอกให้
อยู่คนเดียวเอ้กีแล้วเปล่ากาย

พี่มาอยู่เลี้ยงพ่อแล้วเลี้ยงแม่ พี่มาอยู่กันแต่สามชะนาย
น้องไม่ต้องสงสัย ลูกเมียพี่ไม่มีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

121 หญิง ลอยมา ได้ยินพี่ว่าอยู่ไวไว (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่เอาเมียแล้วไปซุ่ม ก็ทำมาเป็นหนุ่มกันอีกใหม่
มีลูกหญิงเท่าไรมีลูกชายกี่คน แล้วหนังเนื้อเหี่ยวย่นยานลงไป
ดูหน้าพี่ชีดผิดราศี เมื่อแต่ก่อนยังงี้กันเมื่อไร
น้องร้องถามพี่ชาย เมียพี่อยู่ที่ไหนกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

122 ชาย ลอยมา คอยฟังพี่ว่าอีกต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถ้าพี่มีเมียเอาไปซุ่มไปซ่อน พี่จะมาอ้อนวอนน้องอยู่ทำไม
ถ้าน้องไม่เชื่อให้มาสืบ วังพองแค่คืบสืบดูก็ได้
ถ้าน้องไม่เชื่อสืบถามชาวบ้าน ถามว่าตัวฉันมีเมียไหม
ฉันจะร้องบอกกับคนวังพอง ให้ช่วยปิดช่วยป้องตัวฉันไว้
ให้แก่บอกเขาออกไป ลูกเมียฉันไม่มีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

123 หญิง ลอยมา ได้ยินพี่ว่าน้องก็อ่อนใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เรื่องลูกเรื่องเมียพี่ไม่มีจริงหรือ พ่อลมกระพือแล้วพัดชาย
น้องเป็นหญิงโง่ที่จริงใจอ่อน เสียลมอ้อนวอนพี่ไม่ได้
ถึงจะชั่วก็ทีถึงจะดีก็หน จะลองรักกับพ่อคนแล้วบ้านไกล
น้องจะตัดอกตัดใจ รักกะพี่ชายดูเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)
124 ชาย ลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ยังนั้นซิเพื่อนมันถึงจะเหมือนใจพี่ แล้วใจคอน้องชั่งดีเหมือนยังใจ
พี่จะร้องถามแล้วน้องยาจะให้พี่ขอหรือพา จะให้พี่ขึ้นหากันหรือยังไง
แม่หอมหวนแล้วยวนใจ บอกพี่มาในพวงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

125 หญิง ลอยมา ได้ยินพี่ว่าน้องจำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องจะร้องบอกกะพ่อรูปหล่อ ถ้ารักจริงให้มาขอแล้วน้องไว้

ให้พี่หาเถ้าแก่มาพูดกะแม่กะพ่อ
ถ้าพี่รักจริงแล้วแน่ใจ

พูดแล้วให้พี่ขอหมั้นน้องไว้
ให้หมั้นน้องไว้ก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

126 ชาย ลอยมา

พี่รักน้องเหลือเกินเพลิดเพลินจนเผลอ
แต่พอน้องบอกให้หาเถ้าแก่เข้าไปพูด
เพราะเถ้าแก่บ้านพี่นี่ก็หายาก
การสู่การขอเดี๋ยวนี้มันช้า
ให้น้องเชื่อพี่ชาย

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
รักจนนอนละเมอแล้วแม่ชื่นใจ
พี่จนใจที่สุดไม่รู้จะทำยังไง
มันชั่งแสนลำบากแล้วหัวใจ
ให้เรามาพาแล้วกันไป
จะได้สบายดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

127 หญิง ลอยมา

คนแก่บ้านชายคนใหญ่บ้านพี่
อีกทั้งหมากเฟื้องแล้วพลูเฟื้อง
ให้มาพูดขอน้องไว้

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
นี่ไปตายกะลี้กันที่ไหน
มันไม่หมดเปลืองไปเท่าไร
ยังไงถึงไม่มาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

128 ชาย ลอยมา

เถ้าแก่บ้านพี่เดี๋ยวนี้มีถม
ให้ไปพูดคู่ไหนแล้วพากันไปทุกคู่
ให้น้องมาพาไปก่อนแล้วถึงค่อยย้อนมาแต่ง
จะเอาบ้านไอ้ที่ยอดแหลมแหลม
ปลูกที่หน้าบันได

ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ชาวบ้านเขาไม่นิยมแล้วจะใช้
พอชาวบ้านเขารู้ถึงไม่ใช่
จะเอาฝากะดานแดงแดงมาปลูกให้
พอปลูกแล้วให้มันแปล่มแล้วยอดไม้
บ้านแม่ยายเราเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

129 หญิง ลอยมา

แต่พอมาถึงมาชวนพา
พี่มารักน้องยังไงไม่ขอ
อีกทั้งพ่อแม่น้องก็เลี้ยงมายาก
ถ้าไม่ได้หนมกงแล้วหุ้มฝอย
พี่เอ๋ยพี่ชาย

ได้ยินพี่ว่าน้องจำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่เอาหน้าไปไว้ที่ไหน
จะเอาหยั่งเมียพ่อพี่หรือยังไง
หวังจะกินขันหมากกันให้ได้
สาวน้อยไม่ลอยแล้วตามใคร
มาข้อน้องไว้ก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

130 ชาย ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อีกทั้งพ่อแม่ของพี่สั่งมา ถ้าไม่ได้เมียพาไม่ให้กลับไป
ถ้าไปเจอสาวสาวที่รูปงามงาม เจอแล้วให้ปล้ำเอาไปจนได้
ถ้าน้องเชื่อพ่อเขาจะล่อให้แก่ ถ้าน้องเชื่อแม่เขาจะล่อไว้ใช้
ให้น้องเชื่อพี่แล้วดีกว่า ให้น้องมาพาแล้วกันไป
แม่แก้มตกเกลื้นแล้วเปื้อนไฝ ให้มาพากันไปเถิดน้องเอย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

131 หญิง ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องให้พี่มาขอพี่ก็ไม่มา พี่มาพูดชวนพาทุกคำไป
น้องมายืนงงเปรียบเหมือนถูกจังงัง น้องคิดละล้าละลังแล้วหัวใจ
น้องจะตัดสินใจกันดูอีกสักที มันจะชั่วหรือดีต้องทนไป
น้องมาเห็นช้างแล้วเท่าหมู ความรักน้องก็อยู่กันไม่ได้
จะต้องตามพี่ไป ไปในคืนนี้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

132 ชาย ลอยมา ได้ยินวาจาน้องไวไว (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมาตัดสินใจไปกะพี่จริงหรือ พี่รีดจับข้อมือแล้วน้องไว้
แล้วสองมือประคองเอาน้องมาแนบในอก ตัวน้องสั่นเหมือนลูกนกออกจากไข่
ให้น้องลุกเดินมาไวไว มาชิมาไปกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

133 หญิง ลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมาตัดสินใจว่าพาไปกะพี่ พาไปกันเดี๋ยวนี้แล้วก็ได้
ให้พี่เดินนำหน้าน้องจะเดินตามหลัง เราเดินลัดตัดทางแล้วกันไป
พี่จะมัวยืนงงอยู่ชิงามชื่น เดี๋ยวพ่อแม่น้องตื่นไปไม่ได้
ไปชิพี่ชาย จะมัวร่ำไรอยู่เลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

134 ชาย ลอยมา คอยฟังพี่ว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมาตัดสินใจว่าพาไปกะพี่ น้องว่าไปเดี๋ยวนี้พี่ก็ชื่นใจ
แต่พี่ยืนทันเหลังเลาใจนัก ร้องบอกกะน้องรักคืนนี้ก็จะพึ่งไป

พี่จะกลับไปบ้านของพี่ก้นก่อนบอกบิดรมารดา แล้วพี่จะกลับมารับน้องไป
ให้น้องตั้งข้อรอชาย รอให้หลายหลายคืนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

135 หญิง ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่ไปถึงพ่อถึงแม่แก่จะแช่กันให้นาน ให้พี่คิดถึงฉันแล้วกันไว้
น้องจะร้องบอกกะพ่องามสง่า ให้พี่รีบกลับมารับน้องไป
น้องจะเกรียมกระทอแล้วห่อผ้า แต่พอพี่มาหยิบเอาไป
น้องจะตั้งข้อรอชาย พี่จะไปให้หลายคืนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

136 ชาย ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ตัวพี่คิดถึงแม่งามชื่น พี่ไม่ไปหลายคืนหรอกแม่ชื่นใจ
วันศุกร์มีศรีแล้ววันดีข้างหน้า พี่จะมารับน้องยาแล้วเอาไป
ถ้าวันศุกร์พี่มาไม่ทัน เลื่อนไปวันจันทร์นะแม่ขวัญใจ
น้องจะพึ่งสุกก่อนห่าม แล้วน้องจะวิ่งตามคนอื่นไป
ให้น้องคิดถึงพี่ชาย ที่เรานัดกันไว้แล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

137 ชาย ลอยมา คอยฟังพี่ว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เมื่อพี่จะไปพี่จะขอสั่ง ให้น้องคอยฟังคำพี่ชาย
แล้วหนองน้อยข้างในจะให้ควายใครมานอน เอาไว้ท่าพี่ก่อนนะแม่ชื่นใจ
ให้น้องสงวนไว้แต่ส่วนตัว น้องจะคิดความชั่วไปก่อนชาย
ถ้าใครมายุน้องก็จะพึ่งหลง ใครมาชักโยงน้องก็จะพึ่งไป
ถ้าใครเอามีดโต้เข้ามาโยโดน ใบเหลืองน้องจะหล่นแล้วให้ใคร
ให้น้องคิดถึงพี่ชาย คิดให้หลายหลายชั้นเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

138 หญิง ลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถึงลมพายุมันจะพัดโยก หนูน้องนี่จะโบกไปแต่ใบ
ถ้าใครมาจีบน้องก็จะทำเมิน ถ้าใครมาล่วงเกินบอกกะผู้ใหญ่
น้องจะสงวนเอาไว้แต่ส่วนตัว เอาไว้รอท่าผัวกันจนได้

ให้พี่คิดถึงน้องไว้ จะไปให้หลายวันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

139 ชาย ลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่จะขอสั่งน้องอีกสักคำ ให้น้องนี่จำกันเอาไว้
ขนมสองห่อใครต่อจะตัก เอาไว้ท่าคู่รักนะแม่ชื่นใจ
จะให้มดขึ้นกินแมลงวันบินจับ เดี๋ยวมันจะเหม็นอับใช้ไม่ได้
ให้น้องเก็บรักไว้ เอาไว้รอท่าชายก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

140 หญิง ลอยมา ได้ยินพี่ว่าอยู่ไวไว (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไม่ต้องเป็นห่วงหรอกพี่จำ ไปแล้วรีบมานะพี่ชาย
ขนมสองห่อน้องใส่ไว้ตู้เย็น ไม่มีใครเห็นหรอกนะพี่ชาย
ถ้าเขาแบมือขอน้องจะให้งอมือกลับ หนูน้องไม่รับแล้วรักใคร
น้องจะคอยรอพี่ชาย น้องจะไม่นอกใจพี่เลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

141 ชาย ลอยมา คอยฟังพี่ว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ห่อนอกห่อในน้องใส่ไว้ในตู้ จะให้ผู้ชายเจ้าชู้ลักเอาไป
ให้น้องรักษากันไว้ให้ดี เอาไว้รอท่าพี่ให้จนได้
พอพี่กลับมาได้คว้าเอามากิน แต่พอแล่มปลายลิ้นน้ำลายพี่ไหล
พอน้ำลายไหลพี่ลุกไปทันที พี่ยกเท้าก้าวถี่แล้วเดินไป
แต่พอพักหนึ่งถึงบ้านพี่ยา เห็นมิดรมารดายกมือขึ้นไหว้
ลูกจะบอกกะพ่อแม่ไป ฟังคำลูกชายก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

142 ชาย ลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พ่อแม่ทั้งสองแลมองดูลูก ถามว่าเอ็งมีทุกข์แล้วอะไร
หรือเสียไพ่เสียเผชิญหน้าเบ้เศร้าหมอง เอ็งไม่มีเงินมีทองหรือจะใช้
บอกกะพ่อมาไวไว เร็วเร็ว จะได้ช้าเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

143 ชาย ลอยมา

ไม่ใช่เรื่องใหญ่แล้วเรื่องเล็ต
ฉันไปรักสาวสาวชาวบ้านกระเสียว
ฉันไปพูดแล้วไปจา
พ่อแม่จะว่ายังไง

ได้ยินพ่อว่าลูกจาไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พ่อรู้แล้วจะโมโหเลยลูกชาย
เขามีลูกสาวคนเดียวสวยวิไล
ฉันไปนัดพากะเขาไว้
บอกกะลูกชายมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

144 หญิง ลอยล่อน

พอได้ยินลูกบอกเหมือนยังหอกปักหู
พ่อแม่เลี้ยงมาหวังแทนค่าน้ำนม
เรื่องลูกเรื่องเมียเอ็งหยุดพักไว้ก่อน
ร้องบอกกะลูกชาย

ช้าช้าไว้ก่อนนะลูกชาย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เดี๋ยวเถอะน่า ดูนะลูกชาย
นี่เอ็งมาคิดโสมมนอกใจแม่ได้
ลูกจะทำใจร้อนแล้วแม่จะหาให้
เชื่อคำแม่ไว้ก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

145 หญิง ลอยมา

ลูกเกิดมาเป็นชายให้ห่มผ้าไกรจีวร
แม่เห็นชายผ้าเหลืองแม่จะเปลื้องความทุกข์
แม่ได้อุ้มท้องมาแล้วเหนื่อยล้าเปลี้ยเพลีย
สีแรงแม่เคี้ยวข้าวป้อนแม่นอนกกลูกมา
จะให้แม่ผิดความหมาย

คอยฟังแม่ว่าไปอีกไหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
บวชให้แม่เสียก่อนเกิดลูกชาย
แม่ก็มีความสุขแล้วสบาย
พอบวชแล้วมีเมียแม่ไม่ว่าอะไร
บวชให้แม่สักพรรษาเกิดลูกชาย
จำคำแม่ไว้ก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

146 ชาย ลอยมา

พ่อนั่งฟังมานานก็รำคาญหู
เลยบอกลูกชายว่าพาเมียไปเกิดลูก
อยากได้ลูกสะใภ้เอามาไว้กับบ้าน
พ่อจะเลี้ยงมันไว้

คอยฟังพ่อว่ากันต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พ่อเองก็ไม่รู้จะว่ายังไง
มันจะผิดหรือถูกพ่อจะรับเอาไว้
พอมีลูกมีหลานแล้วมันจะหญิงหรือชาย
ไม่ให้ไปไหนกันเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

147 หญิง ลอยมา

ตายแล้วตายแล้วผัวแก้วผัวขวัญ
แม่ก็เป็นลมแล้วก็ล้มทั้งยืน

ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่ไปพูดเช่นนั้นก็ให้ท้ายลูกชาย
ร้องไห้สะอื้นน้ำตาแม่ไหล

เลี้ยงลูกมาจนใหญ่หวังแบกผ้าไกรจีวร
แม่ก็หมดความหมาย
มาคิดมีเมียไปเสียก่อนเล่าลูกชาย
เป็นคำสุดท้ายกันเสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

148 ชาย ลอยมา
ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แม่ว่าเท่าไรแล้วลูกชายจะไม่ฟัง
เพราะความรักมันเข้ามาฝังอยู่ในหัวใจ
จะต้องหนีแม่ไปกันในคืนวันนี้
มันจะชั่วหรือดีก็จะต้องไป
หยิบเอาเสื้อลายเข้ามาใส่ตัว
หยิบเอาหมวกสวมหัวใส่รองเท้าผ้าใบ
หยิบกระตุดรทนต้นทุนหลุงพ่อจุ่นวัดแจ้ง
พระกริ่งเสื้อยันแดงเราก็เอาไป
เราก็เลยยกเท้าแล้วก้าวมาพักหนึ่ง
ไม่ช้าก็ถึงบ้านแม่ชื่นใจ
นั่งพักตามสบาย
แล้วถึงเข้าไปกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

149 ชายช้อน ลอยมา
ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เราเป็นลูกศิษย์ตาฤาษี
วิชาเราก็มีอยู่มากมาย
เราหยิบก้อนดินเอามาสองสามก้อน-
สะกดหมูสะกดหมาสะกดทั้งพ่อตาและแม่ยาย
เสกเชื้อยงไปก่อนข้ามหลังคา
เราก็เลยเสกทรายเข้าไปหว่านข้า
ให้เสาเรือนน้องต่ำแล้วลงไป
พี่เดินเฉื่อยเรื่อยไป
ขึ้นหัวกระไดน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

150 ชายช้อน ลอยมา
คอยฟังพี่ว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่ขึ้นหัวกระไดเราก็ไม่อยู่ช้า
พี่เที่ยวเดินหาแม่ชื่นใจ
พี่จุดไต้เข้าเวียนพี่จุดเทียนเข้าส่อง
พี่ค้นคว้าหาน้องอยู่ที่ไหน
พี่เห็นพ่อตาเขากำลังนอนหลับ
พี่ก็เลยเดินกลับแล้วทันใด
พี่ไปเคาะฝาแล้วก็ดังกุก ๆ
ให้น้องนี่ลุกมาไวไว
นี่แหละคู่รักคู่ใคร่
มารับน้องไปแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

151 หญิง ลอยมา
ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ได้ยินเสียงฝาดังกุกน้องก็ลุกขึ้นมา
น้องนึกว่าหมาขึ้นมาทำไม
ร้องตวาดแล้วไอ้นิน
มึงจะขึ้นมากินแล้วอะไร

ร้องตวาดไอ้เขียวไป จะขึ้นมาทำไมกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

152 ชาย ลอยมา ได้ยินวาจาพี่จำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พอน้องตื่นขึ้นมาตวาดว่าหมากันเขียว ตวาดไอ้นินไอ้เขียวกันไปได้
เสียงตีนคนมันช้าเสียงตีนหมามันถี่ น้องสังเกตเท่านี้กันไม่ได้
นี่แหละพี่ชาย จะมารับน้องไปกันแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

153 หญิง ลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ขอโทษเถิดจ๊ะขอโทษเถิดพี่ ส่วนตัวน้องนี้ไม่รู้ว่าอะไร
น้องร้องถามพี่ไปเบาเบา มาธุระเรื่องราวแล้วอะไร
จะเป็นคู่รักหรือคู่ใคร่ จะเป็นใครมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

154 ชาย ลอยมา คอยฟังวาจาพี่อีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
นี่แหละคู่รักของน้องยา ที่นัดพาแล้วกันไว้
ตัวของพี่นี่ก็กลับมารับ น้องจะม้วนอนหลับเลยแม่ชื่นใจ
ให้น้องส่งกระทอแล้วห่อผ้า ส่วนตัวพี่ยาจะรับเอาไป
ให้น้องลงมาไวไว เร็วเร็วจะได้ช้าเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

155 หญิง ลอยมา คอยฟังน้องว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องจะส่งห่อผ้าแล้วให้พี่ รับกันให้ดีนะพี่ชาย
เดี๋ยวหวีจะตกกระจกจะแตก เดี๋ยวมีดโกนมันจะแถกเอาหัวชาย
ที่พี่รับห่อผ้าไป รับดูกันให้ดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

156 ชาย ลอยมา ได้ยินน้องว่าพี่จำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เมื่อพี่จะรับห่อผ้าต้องแก้ดูเสียก่อน มือหนึ่งเราก็ย้อนจับมีดโกนถือไว้
ถึงหวีจะตกหรือกระจกจะแตก เดี๋ยวเราเปลี่ยนเราแลกเอาใหม่ก็ได้
ถึงมีดโกนจะแถกเอาหัวเป็นรอยแผลกบาด ถึงคอพี่คอดแทบขาดพี่ก็ยังสู้ตาย
พี่รักน้องแท้แน่ใจ เอาน้องไปจนได้แล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

157 หญิง ลอยมา — ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ส่งห่อผ้าให้พี่น้องก็ไม่อยู่ช้า — น้องจะต้องกราบลาก่อนที่จะไป
ไปลาเมาะที่นอนไปลาหมอนที่หนุน — ลาผ้าผวยห่มอุ่นก็จะต้องไป
ไปลาพ่อลาแม่กำลังแก่หลับ ๆ — แล้วลูกถึงจะกลับมาหาแม่อีกใหม่
พอลาเสร็จสรรพน้องไม่มัวรอรี — หันหน้าไปหาพี่แล้วทันใด
จะออกทางประตูกลัวพ่อแม่จะตื่น — ร้องถามพ่องามชื่นลงช่องไหน
บอกกะน้องมาไวไว — เราจะได้ไปกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

158 ชาย ลอยมา — ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้งฉ
ที่พี่พาน้องไปเราก็ไม่ไปเลย — เดี๋ยวกลับมาเป็นเขยพ่อตาแม่ยาย
พี่จะร้องบอกแม่นวลนาง — ลงช่องหน้าต่างนี่ก็ได้
พี่เอากระทู้ทั้งหูทั้งตา — พาดไว้รอท่าแล้วแม่ชื่นใจ
ให้น้องลงมาไวไว — ลงแล้วจะได้ไปกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

159 หญิง ลอยมา — ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องลงตามกระทู้ก็กลัวจะตก — เดี๋ยวไม้จะกระดกตกลงไป
ให้พี่เอาม้าเข้ามารับ — ส่วนตัวงามทรัพย์ถึงจะลงไป
พ่อหอมหวนยวนใจ — มารับน้องไวไวกันเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

160 ชาย ลอยมา — ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่ก็ถอนหญ้าแพรกเอามาสองสามต้น — เสกผูกม้ายนต์แล้วก็วิ่งไป
มาชิแล้วน้องมา — ให้มาขึ้นหลังม้าไปกะพี่ชาย
ให้น้องลงมาไวไว — จะร่ำพิไรเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

161 หญิง ลอยมา — ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พอน้องมองเห็นม้าใจไม่กล้าเสียแล้วพี่ — น้องก็ไม่เคยขี่ลงไปไม่ได้
ให้พี่เอาช้างเข้ามารับ — น้องจะโดดเข้าจับขึ้นหลังไป
ไปชิพี่ชาย — เอามารับน้องไปเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

162 ชาย ลอยมา
น้องจะขี่อะไรพี่ตามใจทุกอย่าง
พี่หยิบขี้ผึ้งเอาออกมาวาง
ชื่อว่าไอ้ทอกแล้วงาทอง
ให้น้องลงมาไวไว

ค่อยฟังพี่ว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องจะขึ้นหลังช้างพี่ไม่ว่าอะไร
เสกปั้นเป็นรูปช้างแล้วก็เดินไป
ขี่ไปรับนวลน้องเหมือนแม่นหมาย
เดี๋ยวช้างจะไปแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

163 หญิง ลอยมา
ตัวของน้องนี่สั่นระรัว
ให้พี่เอียงบ่าเข้ามารับน้อง
น้องจะลงไป

คอยฟังน้องว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พอเห็นช้างน้องก็กลัวขึ้นขี่ไม่ได้
เถิดพ่อหนุ่มวังพองจะร่ำไร
รับน้องกันให้ดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

164 ชาย ลอยมา
ให้ขึ้นหลังช้างหลังม้าน้องก็ยังไม่พอ
พี่มายืนงงก็เปรียบเหมือนถูกจังงัง
ถึงเราเสียบ่าก็ได้กัน
ให้น้องมาขึ้นบ่าชาย

ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องจะขึ้นขี่คอแล้วบ่าชาย
ไม่ให้น้องขึ้นบ่าก็ผิดหวังความรักของชาย
หนักหน่อยเราก็ทนเอาน้องไป
พี่จะพาน้องไปแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

165 หญิง ลอยมา
น้องจะขึ้นบ่าแล้วของพี่
พอพี่เอียงบ่ากันเข้ามา
พอน้องลงเสร็จสรรพน้องก็ไม่อยู่ช้า
พี่จะพาน้องไปไหน

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องไม่มัวรอรีแล้วร่ำไร
ส่วนตัวน้องยาก็ลงไป
น้องก็ลงจากบ่าแล้วพี่ชาย
น้องไม่ว่าอะไรเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

166 ชาย ลอยมา
ผัวงามเมียงามให้เดินตามพี่มา
เราก็เดินไปที่ชายทุ่งนา
เอาเดือนต่างไต้เอารากไม้ทำหมอน
พอรุ่งขึ้นเช้าสว่างสาย

พอได้ยินวาจาพี่ก็ชื่นใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่จะเดินนำหน้าให้น้องตามพี่ไป
เดินลัดตัดป่าเข้าดงไม้
พาน้องเข้านอนแล้วร่มไม้
เราถึงค่อยไปกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

167 หญิง ลอยมา
พอรุ่งขึ้นเช้าความหนาวลดลง
ที่เราเดินกันไปแลดูต้นไม้สวยดี
แลดูสูงลิ่วเล่ากิ่งมันยาวใบดก
ต้นไม้หลายหมู่นั้นมีอยู่หลายอย่าง
ในป่าดงไม้ใหญ่
ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พอพระอาทิตย์ตั้งกงเราก็เดินไป
ตรงมือน้องชี้ต้นไม้อะไร
มีแต่ฝูงนกอยู่อาศัย
ส่วนตัวนวลนางรู้จักเมื่อไร
น้องเคยมาเมื่อไรกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

168 ชาย ลอยมา
พอตื่นขึ้นเช้าความหนาวลดลง
ที่ต้นมันสูงลิ่วเล่ากิ่งมันยาวใบดก
พี่จะบอกกะแม่คิ้วก่ง
รุ่นเต็งรังรายมีแตนร้ายมาทำรัง
นั่นมะขามมะค่ามันขึ้นเคียงต้นข่อย
ให้น้องมองตามไป
ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พาน้องเข้าดงเที่ยวชมไม้
มีแต่ฝูงนกอยู่อาศัย
เรียกว่าต้นกาหลงนะแม่ชื่นใจ
มันมีแต่รังร้างร้างมาทำรังอาศัย
ต้นมันเตี้ยต่ำต้อยเรียกว่าข่อยใบคาย
ตามมือพี่ชายชี้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

169 ชาย ลอยมา
รุ่นไข่เน่าขนุนพิกุลเพกา
ต้นงิ้วหนามงอนแลดูมันสูงชะงัน
ต้นประดู่ไม้แดงเคยเอาเลื่อยกระดาน
ต้นจิงจ้อแจงจิกปรงบริกวัลย์เปรียง
ที่พี่พาน้องไป
คอยฟังพี่ว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 คู่)
ในหน่งในหน่าดูเถิดคุณนาย
ป่าเตยดงตาลใบเคยห่อใต้
มันมีอยู่กลางด่านเคยเห็นกันอยู่ตาย
กาวางมะเวียงอยู่ในดงหวาย
ชมดูอีกหลายอย่างเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

170 ชายช้อน ลอยมา
รุ่นยอมะยมมันมีแตนลายวง
แกแลเฉลามันเปลี่ยวเปล่าเทียมเมฆ
ต้นกร่างใบกรวดมันสูงดวดน่าดู
พี่พาน้องเดินไปเหนื่อยใหญ่เปลี้ยเพลีย
พักผ่อนร่างกาย
ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 คู่)
รุ่นต้นมะม่วงรอยไฟมันไหม้
ต้นกุหลาบขี้เหล็กต้นหมากเล็กไม้ลาย
กิ่งมันคดเป็นคู้นกเขาเขียวมันเคยไข่
พี่ก็เลยพาเมียน้องเข้าพุ่มไม้
ให้สบายก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 คู่)

171 หญิง ลอยมา
ต้นไม้หลายหมู่มีอยู่กันมาก
ต้นไม้ในป่า
ไม้อะไรเป็นปู่ไม้อะไรเป็นย่า
ไม้อะไรเป็นพี่ไม้อะไรเป็นน้อง
ให้บอกน้องไว้

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องนี้รู้จักกันไปเมื่อไร
ไม้อะไรเป็นพญาแล้วไม้ใหญ่
ไม้อะไรเป็นตาไม้อะไรเป็นยาย
ไม้อะไรสุดท้องเล่าพี่ชาย
น้องจะจำเอาไปกันแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

172 ชาย ลอยมา
ต้นไม้เป็นหมู่ยืนอยู่ข้างหน้า
บังคนเขาว่าไม้พญามูเหล็ก
ต้นปูชาเป็นปู่เถาอย่านางเป็นย่า
พี่กุลเป็นพี่ชั้นละพีเป็นน้อง
มันจะผิดหรือถูกอยู่ในผูกบาลี
พี่จะบอกน้องไว้

ได้ยินน้องว่าพี่จำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เรียกว่าต้นรลกฟ้าที่เขาเป็นพญาแล้วไม้ใหญ่
ใช้ได้ทั้งเจ็กแล้วทั้งไทย
ต้นตารถเป็นตาเท้ายายม่อมเป็นยาย
ละมุดสุดท้องนะแม่ชื่นใจ
เขากล่าวไว้อย่างนี้นะแม่ชื่นใจ
บอกน้องเสียให้รู้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

173 หญิง ลอยมา
น้องมาถามอะไรพี่บอกได้ทุกข้อ
นกอะไรในป่าแลดูหางมันแผ่
หางมันแผ่รำพานเต้นไม่หยุดหย่อน
นกที่อยู่บนยอดไม้

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้พี่ชมนกต่อแล้วกันไป
มันเต้นรำอยู่กะแม่มันมากมาย
มันเต้นรำขย่อนนั่นนกอะไร
นั่นนกอะไรกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

174 ชาย ลอยมา
นกยูงหากแผ่ที่อยู่กะแม่มันนั้น
รำอยู่ไม่หยุดหย่อน
นกแซงแซวบินสูงนกยูงรำแพน
เราว่าชมนกกันต่อไป

คอยฟังพี่ว่ากันต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
หางมันแม่รำพานแม่มันหัดกันไว้
เต้นรำขย่อนอยู่บนยอดลำไย
มันรำเล่นชั่วแล่นเดี๋ยวก็เลิกกันไป
ฟังคำพี่ชายชมเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

175 ชาย ลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

พี่น้องที่มาพังขอให้นั่งกันนิ่งนิ่ง จะว่าชมนกตัวจริงพังกันให้จุใจ
ขมิ้นเหลืองอ่อนมันจับซ้อนที่ต้นสน ถัดไปอีกต้นนกแฝกบินไขว่
รน่นแหนนกเอี้ยงโคลงเสียงมันร้อง- แม่เนื้ออ่อนขนอุยจับอยู่ต้นขี้อ้าย
ยังขลุ่ย
ฝ่ายมอระดกเขาเป็นนกตัวเด่น มันร้องตะเวณทั่วดอนดงไป
รน่นแหนนกเขาเขียวจับอยู่ที่ต้นข่อย มันก็รอคอยคู่มันกะลังไข่
พี่จะชี้นิ้วแล้วบอกนาง มองไปหว่างกลางทิวต้นไม้
ให้น้องมองไป ตามมือพี่ชายชี้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

176 หญิง ลอยมา น้องจะพรรณากันไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

พี่ว่าชมนกกันมานานมันน่าสงสารกันเสียจริง น้องก็เป็นหญิงไม่รู้อะไร
น้องจะร้องถามพี่ยานกอะไรในป่า ที่มันเป็นพญาแล้วนกใหญ่
นกอะไรเป็นพี่นกอะไรเป็นน้อง นกอะไรสุดท้องแล้วพี่ชาย
ให้บอกมาไวไว บอกน้องมาในพวงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

177 ชาย ลอยมา พังคำพี่ว่ากันต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

น้องไม่รู้จริงจริงกันหรือน้องจำ พี่จะบอกน้องยาเสียให้เข้าใจ
บางคนว่าไก่ฟ้าบางคนว่าพญาลอ จะผิดถูกก็อยู่ในข้อพระวินัย
นกกระจาบเป็นพี่นกอีจี้เป็นน้อง นกเล็กสุดท้องตั้งแต่อยู่ในไข่
น้องมาถามเรื่องนกพี่รู้บ้างเล็กน้อย ถ้าน้องถามบ่อยบ่อยพี่ต้องเบนหน้าบ่าย
พี่จะร้องบอกกะน้องไป ในพวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

178 ชาย ลอยมา จะพรรณากันไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

เสียงผมแห้งแหบไปจนแสบคอ จะว่าชมสัตว์ต่อแทบจะว่าไปไม่ไหว
ถ้าได้เหล้ากินสักแก้วกินแล้วออกรส จะว่าชมกันไปให้หมดสัตว์เล็กสัตว์ใหญ่
สิงห์สาราสัตว์อยู่ในชัฏสีเสียด พอตัวผู้วิ่งเบียดตัวเมียก็เบนหน้าบ่าย
รน่นฝูงละมั่งลำพองมันคุ้ยกองอวดเก่ง รน่นแหนฝูงอีเก้งวิ่งตะเกียกตะกาย

รน่นงัวป่ากระทิงมันนอนนิ่งกันอยู่ในถิ่น พอถึงเวลามันหากินหญ้าหมักหน่อไม้
รน่นแหนลิงรน่นแหนค่างรน่นแหนบ่างชะนี พอเห็นเรามันก็วิ่งหนีแล้วกันไป
รน่แหนช้างรน่นแหนเสือมันใหญ่-
เหนืออยู่กะเขา เล็กลงมาก็เต่าแย้อึ่งข้างลาย
สิงห์สาราสัตว์อยู่ในชัฏนี้อีกมาก ก็คอของผมมันแห้งผากจะว่าชมกันไปไม่ไหว
พี่จะพาน้องไปในคลองคงคา ไปกินน้ำกินท่ากันเสียให้สบาย
พี่จะประคองน้องไป เดินมาไวไวกันเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

179 ชาย ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องจะชมอะไรตัวของพี่ไม่ว่า ถ้าน้องอยากชมปลาจะพาไปที่บึงหวาย
ชมเถิดแม่คิ้วเขียนรน่นปลาตะเพียนหลุมพอง มันว่ายลัดลอยล่องอยู่ที่ช่องน้ำไหล
รน่นแหนฝูงปลากดมันเคล้าคลึงปลากัด เที่ยวลอยเล่นว่ายลัดรน่นแหนฝูงปลาไหล
ฝูงปลาแขยงมันเที่ยวว่ายขยับ ปลาช่อนมันโดดงับลูกปลาชิวควาย
รน่นแหนปลามังภู่กระดิกหูว่ายมา ปลาเทโพผวากระโดดหนีออกไปไกล
รน่นแหนฝูงปลากราย ทั้งตัวเล็กตัวใหญ่กันแล้วเลย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

180 ชาย ลอยมา คอยฟังพี่ว่ากันอีกไหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
รน่นแหนปลาสลิดมันว่ายฉีดน้ำฉุด ฝูงไอ้โดดมันก็ดุดอยู่ในขี้จริงไหล
ปลากระทิงตัวยาวรน่นปลาเค้าปลาเข็ม ปลาย่างปลาเค็มอยู่ในครัวไฟ
เรามัวแต่ชมปลาหมดท่ากันซิแล้วเรา เงินทองในกระเป๋าเรามีกันเมื่อไร
ถ้าได้เงินกันสักบาทพอไม่ให้ขาดกระเป๋า พอเจอร้านค้าเราจะซื้อข้าวกินรองท้องเดินไป
มาเถิดแม่จอมขวัญจะพาไป ให้ไปถึงบ้านชายเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

181 ชาย เอ่อระเหยลอยมา ฉันจะขอลาแล้วกันไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถ้าว่าอยู่ได้ฉันจะอยู่ จะอยู่เป็นคู่กะแม่ขวัญใจ
ถ้าน้องมีงานให้เขียนสารไปถึงพี่ ทิ้งไปรษณีย์ไปก็ได้
พี่จะมาร้องเพลงพวงมาลัย ให้ฟังกันใหม่แล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

182 ชาย ลอยมา — ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ฉันลาลุงลาป้านายน้าไปก่อน — ไปลาแม่ลูกอ่อนฉันจะต้องไป
ไปลาแม่ลูกอ่อนกำลังนอนกกลูก — ขอให้มีความสุขแล้วสบาย
ไปลาแม่หม้ายที่ผัวตาย — วันหน้ามาใหม่กันแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

183 ชาย ลอยมา — คอยฟังฉันว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ฉันลาปู่ลาย่าไปลาแม่ค้าขายของ — จะต้องกลับวังพองกันแล้วไซร้
รถเฟอร์ขับรถที่มาด้วยกัน — เขามาชวนไปบ้านฉันก็อยู่ไม่ได้
แต่วันหน้าถึงมาใหม่ — วันนี้ต้องไปก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

184 ชาย ลอยมา — ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ฉันจะอยู่จะไปต้องลากันให้ทั่ว — หันไปลาแม่ครัวที่กำลังแกงไก่
ไปลาหนุ่มลาสาวชาวบ้านเขารักษ์ — หัวใจอยากจากกันไปเมื่อไร
ไปลาลูกเล็กเด็กแดงที่วิ่งแข่งกันมา — จะมาพังลุงว่าพวงมาลัย
ลุงก็อยู่ไม่ได้ — จะต้องลาหลานไปเสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง

185 ชาย ลอยมา — จะพรรณนากันอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไปลาแต่เด็กเล็กแดงที่วิ่งแข่งกันมา — ส่วนตัวแม่เพลงยังได้ลากันไปเมื่อไร
พี่ลาก่อนแล้วน้องยาไปวังพองกะพี่ — ไปในคืนวันนี้แล้วก็ได้
ถ้าน้องเต็มอกเต็มใจ — ให้ไปอยู่บ้านชายเถิดน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

186 ชาย ลอยมา — ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ลาแล้วลาเล่าพี่ก็เฝ้าแต่ลา — พอน้องช้อยหางตาพี่ไม่อยากไป
ถึงว่าตัวพี่ไปหัวใจพี่อยู่ — จะให้อยู่เป็นคู่กับแม่ขวัญใจ
แต่พอสามวันแล้วข้างหน้า — ตัวพี่ถึงจะมากันอีกใหม่
ให้น้องเก็บรักไว้ — เอาไว้รอท่าชายก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

187 ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พอลาพี่น้องเสร็จสรรพเราจะกะหยับ- เราจะให้พรกันต่อไป
ท่องกลอน
ถ้าแก่ทำไร่ทำนาให้ได้ข้าวโขโข ถ้าไปปลูกแตงโมให้ติดแต่ลูกใหญ่ใหญ่
ถ้าไปปลูกอ้อยให้ขึ้นแต่ลำยาวยาว ถ้าไปรักสาวสาวดูที่ตูดใหญ่ใหญ่
ถ้าไปรักแม่หม้ายดูที่เนื้อเหลืองเหลือง ถ้าแม่หม้ายทรงเครื่องเราจะได้สบาย
ให้เมียหลวงเป็นร้อยให้เมียน้อยเป็นพัน ถ้าเหลือใช้ให้ฉันมั่งก็ได้
ให้แก่อยู่ดีกินสบาย เป็นเจ้าเป็นนายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

188 ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เราให้พรผู้ชายเขาก็ชอบใจจริง จะให้พรผู้หญิงกันต่อไป
ให้แก่เป็นเศรษฐีให้นั่งเก้าอี้นับแบ็งค์ ถ้าเหลือใช้ให้มาแบ่งตกรางวัลเรามั่งก็ได้
ให้มีเงินเต็มถังให้มีสตางค์เต็มปี๊บ ให้มีทองเต็มหีบกำปั่นใหญ่
ให้มีวัวมีควายให้มีไร่มีนา ให้มีที่ดินมากกว่าแล้วใครใคร
ให้มีทั้งบ่าวทั้งไพร่ อยู่กันมากมายแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

189 ชาย เอ่อระเหยลอยมา คอยฟังฉันว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้อายุแก่ยืนอยู่ไปนานนาน อยู่กะลูกกะหลานแก่เรื่อยไป
ความเจ็บไม่ให้ได้ความไข้ไม่ให้มี ให้สมแก่เป็นเศรษฐีอาเสี่ยใหญ่ใหญ่
แก่มีเงินเป็นถังมีสตางค์เป็นล้าน ให้แก่ทำบุญให้ทานกันเรื่อยไป
ชาติหน้าจะได้สบาย ไปทั้งหญิงทั้งชายกันแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

190 ชาย ลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พ่อนาคมาตกรางวัลให้กะฉันแน่นอน เราก็จะให้พรแล้วตามไป
พ่อนาคไปบวชเป็นพระให้ถือธรรมะตั้งหน้า ให้แก่อุตส่าห์เล่าเรียนวินัย
พอไปสอบไล่ขอให้ได้เลื่อนชั้น จะลืมครูบาอาจารย์ที่ท่านสอนไว้
พอสึกออกมาเวลามีเมีย ให้ได้ลูกอาเสี่ยเศรษฐีใหญ่ใหญ่
แก่จะได้สบาย เป็นเจ้าเป็นเจ้านายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

191 หญิง เอ่อระเหยลอยมา น้องจะขอลาแล้วกันไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถ้าน้องอยู่ได้น้องจะอยู่ น้องจะอยู่เป็นคู่กะพ่อขวัญใจ
พี่น้องซ้ายขวาที่มาด้วยกัน เขาจะไปบ้านฉันก็อยู่ไม่ได้
ถ้าพี่มีงานให้ไปบอกกะน้อง แล้วน้องจะมาวังพองกันอีกใหม่
แต่วันนี้อยู่ไม่ได้ จะต้องลาพี่ไปเสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

192 ชาย ลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่จะร้องบอกแม่งามชื่น อยู่อีกสักคืนน้องจะพึ่งไป
ให้น้องนั่งเป็นคู่แล้วยืนอยู่ข้างข้าง พอพี่เห็นหน้านางพี่ก็ชื่นใจ
แม่กลิ่นดอกกลอยแล้วหอมไกล น้องจะพึ่งไปกันเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

193 หญิง ลอยมา ได้ยินวาจาน้องจาไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องจะร้องบอกพ่อโฉมกรู หนูน้องก็อยู่กันไม่ได้
น้องจะขอถามพ่อนิ่มอนงค์ ให้พี่ไปส่งน้องได้ไหม
ถ้าพี่ไปส่งน้องถึงบ้าน ส่วนตัวพวกฉันจะไม่ลืมชาย
จะคิดถึงพี่ไว้ ไปทั้งคืนวันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

194 ชาย ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มาแค่นแม่งามชื่น อยู่อีกสักคืนจะพึ่งไป
ถ้าไปพรุ่งนี้พี่จะไปส่ง จะเอางัวเขาบ่งเทียมเกียนไป
เกียนพี่ก็ใหม่ประแหรกก็งอน เท้าแขนก็อ่อนนะแม่ชื่นใจ
เกวียนพี่ก็ใหม่งัวของพี่ก็รัก หวังจะขับไปโชว์บ้านแม่ขวัญใจ
พี่จะร้องบอกแม่คิ้วเรียน ให้น้องขี่เกียนของพี่ไป
ส่งน้องกันจนได้ ถึงหัวกระไดน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

195 หญิง ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่เอาเกียนไปส่งน้องก็ไปไม่หมด บอกให้พี่เอารถกันเถิดพี่ชาย
เพราะน้องมาหลายคนขึ้นรถมาหนึ่งคัน พอมาส่งพวกฉันแล้วรถก็กลับไป

พอช่วยงานเสร็จสรรพน้องจะกลับไปบ้าน
น้องจะเดินไป

รถไม่มารับฉันไปไม่ได้
บ้านน้องมันไกลจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

196 ชาย ลอยมา
พี่เอาเกียนไปส่งน้องว่าไปไม่หมด
แต่รถจี๊บไม่อยู่ยังไปส่งคนงาน
แต่รถของพี่มีอยู่หลายคัน
รถเบ็นท์รถบัสพี่มาจอดคอยรอ
รถเมล์สองแถวอีสุแอวก็มี
ไปส่งน้องกันจนได้

คอยฟังพี่ว่าไปอีกไหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
บอกให้พี่เอารถพี่จะตามใจ
ยังไม่กลับมาบ้านเลยแม่ชื่นใจ
มีทั้งรถดัทสันแล้วมากมาย
เอารถสิบล้อไปอีกก็ได้
สุดแต่น้องจะขี่แล้วคันไหน
ถึงหัวกระไดน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

197 หญิง ลอยมา
น้องจะร้องบอกกะพ่อสุดสวาท
ส่วนรถเมล์สองแถวอีสุแอวนั่นหนา
ไปส่งน้องไวไว

ได้ยินวาจาอยู่ไวไว (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้พี่เอารถบัสเถิดพี่ชาย
ไม่ต้องเอามากันก็ได้
จะข้าร่ำไรเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

198 ชาย ลอยมา
น้องมาร้องบอกกะพ่อสุดสวาท
ให้น้องขึ้นขี่พี่จะเป็นคนขับ
มือคว้าพวงมาลัยวิ่งไปตามทาง
แต่พอถึงสะพานแล้วคันคลอง
แลดูเป็นบ่อแล้วเป็นหลุม
พี่มาตกกะใจ

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องจะขี่รถบัสพี่ก็ตามใจ
ไปส่งแม่งามทรัพย์กันจนได้
ปากก็พูดกะนางแล้วเรื่อยไป
พี่จอดรถแลมองใจก็หาย
หญ้ารกปกคลุมสะพานไว้
กลัวไปไม่ได้จริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

199 หญิง ลอยมา
พอถึงสะพานแล้วคันคลอง
เพื่อนเขาตื่นหอกแล้วตื่นปืน
ท้ามาตกกะใจ

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่จอดรถแลมองท้าตกกระใจ
ตัวพี่นี่ตื่นสะพานได้
น้องก็นึกอายแทนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

200 ชาย ลอยมา
เพื่อนเขาตื่นหอกแล้วตื่นปืน
ก็สะพานของน้องนี้มันไม่เหมือนเขา
ไม่ให้พวกพี่ชาย

ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าพี่นี้ตื่นสะพานได้
แลดูยื่นดูยาวกันออกไป
ตื่นกันยังไงละน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

201 หญิง ลอยมา
ว่าสะพานของน้องนี้มันไม่เหมือนเขา
ถามว่ายื่นน้อยหรือยาวมาก
น้องก็ยังสงสัย

ได้ยินพี่ว่าน้องจ๋าไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แลดูยื่นดูยาวกันออกไป
ยาวเท่าริมฝีปากพี่ได้ไหม
ยังไม่เข้าใจกันเสียเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

202 ชาย ลอยมา
ถามว่ายื่นน้อยหรือยาวมาก
แล้วน้องไม่ต้องสงสัย

คอยฟังพี่ว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ยาวแค่กะฝักสาโรงได้
ไม่มากเท่าไรหรอกน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

203 ชายซ้อน ลอยมา
พี่เลยปล่อยรถขึ้นไปบนสะพาน
พอถึงกลางสะพานพี่ไปเปลี่ยนเกียร์สี่
แต่ถึงทางโค้งพี่เลี้ยวลงทันที
พี่จอดรถกันเข้าไว้

ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่ก็ค่อยคลานแล้วขึ้นไป
แล้วปล่อยรถเต็มที่ทั้งเร็วทั้งไว
ถึงบ้านน้องนี่นะแม่ชื่นใจ
ที่หัวกระไดน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

204 หญิง ลอยมา
พอพี่จอดรถน้องก็ไม่รอรี
น้องจะร้องบอกพ่องามชื่น
แต่พอพรุ่งนี้สายสาย

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เลยบอกกะพี่กันออกไป
อยู่ที่นี่สักคืนก็จะพึ่งไป
แล้วถึงค่อยไปกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

205 ชาย ลอยมา
พี่จะร้องบอกแม่งามชื่น
พี่เป็นห่วงแล้วทางบ้าน

ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะให้พี่ค้างคืนอยู่ไม่ได้
มีกิจการแล้วมากมาย

แต่พอวันหลังแล้ววันหน้า
มาอยู่กะน้องแล้วเรื่อยไป

แล้วพี่จะมากันอีกใหม่
อยู่ให้หลายหลายวันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

206 หญิง ลอยมา
พี่เป็นห่วงอะไรกันหนักหนา
พี่ห่วงเงินห่วงทองหรือพี่น้องซ้ายขวา
พี่มาห่วงอะไรกันเสียหนักแน่น
อยู่กะน้องไม่ได้

ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ส่วนตัวน้องยานี่ยังสงสัย
ถึงอยู่กะน้องยาแล้วไม่ได้
หรือตัวพี่ห่วงแฟนหรือยังไง
ถึงได้รีบไปจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

207 ชาย ลอยมา
ถ้าพี่มีแฟนอยู่เอ๋ยข้างหลัง
ที่พี่เป็นห่วงกันอยู่นั้น
อีกทั้งคนงานมันไม่ใช่น้อยน้อย
แต่พอเย็นเย็นเขาก็ต้องกลับ
ถ้าน้องจะทำไร่

พี่จะบอกน้องยาให้เข้าใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่จะมาส่งนางกันทำไม
พี่เป็นห่วงคนงานนะแม่ขวัญใจ
อยู่ในไร่อ้อยของพี่ชาย
และเช้าเช้าต้องไปรับเขามาใหม่
ให้มาอยู่กะพี่ชายเถอะน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

208 หญิง ลอยมา
ถึงพี่จะไปน้องก็ไม่ว่า
น้องจะตั้งข้อรอคอย
แต่พอไปสุดแล้วเสียงสั่ง
พ่อหอมหวนยวนใจ

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไปแล้วให้มากันอีกใหม่
พ่อสูงลอยไปจนสุดใจ
ให้พี่คิดถึงนางไว้นะพี่ชาย
แล้วให้กลับมาใหม่กันเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

209 ชาย ลอยมา
ถ้าพี่ไปแล้วพี่ก็ไม่ไปเลย
พี่ไม่ไปลับยังปูนพี่ไม่ไปสูญยังปืน
มาอยู่กะน้องเรื่อยไป

ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะกลับมาเป็นเขยบ้านนี้ให้ได้
ไปแล้วพี่จะคืนกลับมาไวไว
พี่ไม่ไปไหนอีกเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 2

วิทยากร : นายดอกรัก สงวนศักดิ์
นางประเทือง ทวีศรี
ณ บ้านเขาศาลา ต.ห้วยกระเจา
อ.พนมทวน กาญจนบุรี
17 พฤศจิกายน 2534

1. ชาย เอ่อระเหยลอยมา
ยกมือสิบนิ้วขึ้นวันทาไหว้ครูบาอาจารย์-
ไหว้ศาลเพียงตา
ไหว้พระสยามเทวาพระมหากษัตริย์
ลูกจะเล่นพวงมาลัย

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไหว้บิดามารดาเลี้ยงลูกมาแล้วจนใหญ่

พูพานสมบัติว่าลูกบูชาขอเชิญท่านมาและอวยชัย
ขอให้สมดังใจปองเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

2. ชาย เอ่อระเหยลอยมา
ว่าท่านทั้งหลายคุณนายที่มานั่ง
เรื่องเพลงเล่นพวงน้องเอ๋ยมาลัย

นานนานท่านจะได้เห็นจะได้เล่นกันสักครั้ง
ก็มันเป็นเพลงพื้นบ้านก็ประพันธ์กันเอาเอง
ไอ้ตรงไหนว่าได้มันไม่ค่อยจะดี
หากผมว่าผิดพลั้งจะเพิ่งขว้างผมด้วยพลอง
แม่แก้มก็ขาวเปลือกไข่

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ท่านผู้ดูผู้ฟังกันมากมาย
เล่นมากันแต่สมัยรบราฆ่าเป็นเพลงพื้นบ้าน-
ของไทย
ท่านผู้ดูผู้ฟังและผมขออภัย
ไม่ใช่เป็นนักบรรเลงไปยังเขาทั้งหลายเมื่อไร
ไอ้ที่ไหนดีดีผมก็ว่าเหมือนกะเขายังไม่ได้
เพราะเนื้อเพลงบกพร่องไม่มีกลเม็ดเด็ดพราย
รับพวงมาลัยกันเถิดน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

3. ชาย เอ่อระเหยลอยมา
ก็มันเป็นเพลงพื้นบ้านนานนานจะได้เห็น
ถ้าท่านอยากจะดูกันเอ๋ยให้ดี-
ประเพณีสงกรานต์

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
กันร้องรำทำเล่นกันไม่ทันสมัย
ชวนลูกชวนหลานเล่นพวงมาลัย

สอนให้เล่นเพลงเพลงเอ๋ยอีแซว
ขอให้ผู้ใหญ่บ้านกันเอ๋ยกำนันช่วยจัด-
การด้วยเรื่องเล่น
ช่วยกันฟื้นฟูผู้ดูทุกท่าน
แม่สาวชะน้อยรุ่นใหม่

ตามแถวสุพรรณเดี๋ยวนี้เล่นกันมากมาย
จะได้ดูจะได้เห็นกันอีกใหม่และของไทย

ช่วยกันประพันธ์กันเอาเข้าไว้
รับพวงมาลัยกันเถอะน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

4. ชาย เอ่อระเหยลอยมา
เพลงน้องเอ๋ยมาลัยเดิมทีอยู่ประเทศ-
น้องเอ๋ยลังกา
เริ่มเล่นกันอยู่ที่กาญจน์น้องเอ๋ยบุรี
แม่แก้มก็หอมก็นานหาย

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็นั่นมาก็เข้ามาอยู่ในประน้องเอ๋ยประเทศไทย

และสุพรรณบุรีมาจนบัดนี้แม่ชื่นใจ
มาเล่นพวงมาลัยกันเถิดน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

5. ชาย เอ่อระเหยลอยมา
วันนี้ฤกษ์ยามงามดี
เป็นวันสะกรุดน้องเอ๋ยสงกรานต์เป็น-
งานหลวง
ไอ้เรื่องกรุดกรานต์เป็นงานประจำ
เรามาสนุกน้องเอ๋ยสนานทำการรื่นเริง
ให้แม่คุณชักชวนกันมา
มาเล่นพวงมาลัย

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
และเป็นวันดิถีขึ้นปีใหม่
ชวนน้องเล่นพวงกันเอ๋ยมาลัย

ชาวไทยเราก็ทำกันมานานหลาย
สร้างความบันเทิงกันเถิดแม่ชื่นใจ
แม่คนสวยจะช้าร่ำไร
เร็วเร็วจะได้ช้าเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

6. ชาย เอ่อระเหยลอยมา
น้องรักพี่มาตั้งวงน้องเอ๋ยไว้เผื่อ
ให้น้องรักชวนเอ๋ยกันมา
พี่มายืนขาแข็งไปจนแข็งกระด้าง
แม่คนพวงมาลัย

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ปูเสื่อไว้ท่าขอเชิญแม่มากันไวไว
เพื่อนเล่นคอยหาน้องอยู่นานหลาย
จนเหงื่อเยิ้มเป็นยางบอนไหล
จะนิ่งกันอยู่ให้นานเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

7. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ให้น้องชักชวนกันมาไวไว (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มาขึ้นต้นข่อยคอยแลขึ้นต้นแคคอยหา คอยน้องไม่มาพี่ก็ใจหาย
พี่มายืนตะรุกนอยู่ที่รุคนตะกอก ส่งเสียงเข้าไปบอกกับแม่คนข้างใน
น้องจะแต่งตัวหวีหัวผัดหน้า แม่คนสวยจะช้ากันร่ำไร
ให้น้องลงมากันไวไว จะมัวช้าไถลอยู่เลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

8. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าเสียงใครเหนอใครหนา ใครมาเรียกหาอยู่ที่ไหน
พี่มาเรียกหาน้องกันแต่เช้า น้องกำลังหุงข้าวกันแกงไก่
ถ้าพี่ธุระเย็นแวะบ้านน้องก่อน ถ้าธุระร้อนให้เลยไป
พี่มาธุระกันเอ๋ยที่น้องนี้ หรือจะเลยกันไปที่ตรงไหน
พ่อคนพวงมาลัย พี่มายังไงกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

9. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่ธุระเย็นแวะบ้านน้องก่อน พี่ธุระร้อนให้เลยไป
ถ้าที่พึ่งเงินจนแม่หนูจะกอง ถ้าพี่พึ่งทองน้องจะให้
พี่จะมาพึ่งของลับ ว่าแม่หนูไม่รับและของใคร
พี่บัวระรื่นชื่นใจ พี่มายังไงกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

10. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็ว่าใครกันเหนอใครหนา ใครมาร้องเรียกหากันอยู่ที่ไหน
น้องจะจัดแจงแต่งตัวน้องไม่มัวช้า ไม่รู้ใครเขามากันทางไหน
เอาผ้าเก่าไปไว้เอาผ้าใหม่ออกมานุ่ง เอาเข็มขัดรัดพุงหวังจะไป
น้องเลยเปิดหีบขึ้นมาคอยดู หยิบเอาตุ้มหูเข้ามาใส่
จะใส่แหวนงูกันตุ้มหูเพชร สุกดีสวยเด็ดช่างกระไร
นิ้วก้อยใส่แหวนอีกทั้งแขนใส่สร้อย ประดับมุกสุกย้อยสวยวิไล
วันนี้แต่งตัวกันเสียให้สวยภูมิ จะไปล่อหนุ่มหนุ่มแล้วบ้านไกล
น้องไม่ช้าร่ำไร ยังไม่รู้ว่าใครมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

11. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
หยิบกระจกคันฉ่องมาส่องดูหน้า ตั้งใจหมายว่าก็จะไป
กระแจะกระจันทน์ทั้งน้ำมันตานี สีผึ้งน้องก็สีเขม่าก็ใส่
น้องเลยหยิบแป้งเข้ามาสองสามเม็ด น้องจะตบเป็นเกล็ดด้วยทันใด
ผมจะตกน้องเอ๋ยสักเส้นน้องก็เห็นไม่งาม หยิบเอาน้ำมันเข้ามาใส่
น้องหยิบหวีน้อยเข้ามาสอยเสย ผมน้องก็เลยกันกระจาย
น้องไม่ช้าร่ำไร น้องจะออกไปดูเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

12. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เอ๋ยแต่งตัวกันเสียให้สวยภูมิ จะไปล่อหนุ่มหนุ่มกันบ้านไกล
แต่งตัวเสร็จสรรพน้องกะหยับเดินหย่อง เดินออกจากห้องเรือนใหญ่
น้องเหยียบหัวรอดก็ตลอดหัวพลึง ย่างเท้าก้าวถึงกันบันได
พอถึงบันไดน้องก็หยุดชะงัก ไม่มีใครร้องทักน้องไม่ไป
น้องเห็นไวไว กิ่งไม้ร้ายนร้ายน จะเป็นผีหรือคนหรือยังไง
น้องลงบันไดน้องก็ไพล่ลงดิน ย่างเท้า ก้าวตีนหวังจะไป
ว่าแสนสนุกสนานสำราญรื่น เดินมาบนพื้นแล้วดินทราย
พอเหลือบเขม้นเห็นหน้าพี่ ขวัญหายไม่มีแหละจิตใจ
ว่าพี่มาอย่างไง และพี่มาแต่ไหนกันเอย (ลูกคู่รับ2 ครั้ง)

13. ชาย เอ่อระเหยลอยมา มาร่นแล้วชิหวามองเห็นไว (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แม่หาบตรุกันรุ่งแร่งนุ่งแดงกันพอดู พี่นั่งยิ้มมองอยู่กันที่ขอบบ่อใหญ่
พอแม่หนูเข้าใกล้พี่ร้องไถ่ร้องถาม ว่าแม่รูปงามพากันมาแต่ไหน
ดูไม่สูงไม่ต่ำดูไม่ดำไม่ขาว แม่เนื้อเหลืองกันยังลาวเชียงใหม่
มองดูแม่คนที่หนึ่งสวยผึ่งงามขำ ดูไรพันของแม่ดำกันอย่างถ่านไฟ
ดูแม่คนที่สองสวยผ่องโรสภา แลดูใบหน้าของแม่ยังลูกไข่
ดูแม่คนที่สามชั่งงามสม ดูเอวของแม่กลมกันยังลึงไว้
แม่คนที่สี่สวยดีงามเด็ด แม่ใส่ตุ้มหูเรือนเพชรของพี่กลุ่มใหญ่
เอ๋ยแม่คนน้องเอ๋ยที่ห้านี่สวยสง่า- บ้านพี่มีเหมือนกันยังน้องเมื่อไร

กว่าเพื่อน
แลดูแล้วคนน้องเอ๋ยที่หกไม่อยากจะ- แม่เนื้อเหลืองกันยังลาวเชียงใหม่
ยกขึ้นมากล่าว
ดูตาของแม่กลมชั่งคมเฉียบ ดูชั่งถูกระเบียบที่เกิดมาเป็นไทย
ไปมองดูอีกคนหนึ่งดูเหมือนพึ่งจะคลี่ เหมือนยังดอกมะลิอยู่ที่ร่มใบ
แม่ใส่เสื้อบางบางเห็นรังรังเรื่อเรื่อ มองเห็นหนังเนื้อแต่มันอยู่ข้างใน
หากว่าอยู่นอกผ้าพี่จะคว้ากันสักปับ ถึงจะเสียเงินย่อยยับพี่ไม่ว่าไร
ถึงกานันจะไล่กวดตำรวจไล่จับ บุลิตไล่ขับพี่ไม่น้อยใจ
แม่สาวน้อยรุ่นใหม่ ดูมันน่าอาลัยจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

14. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าเสียงใครเหนอหรือใครหนา เสียงใครมาเรียกหาน้องกันอยู่ที่ไหน
พี่มาเรียกหาน้องกันแต่เช้า น้องกำลังหุงข้าวแกงไก่
ถ้าพี่ธุระเย็นแวะบ้านน้องก่อน ถ้าพี่ธุระร้อนให้เลยไป
พี่มาธุระกันที่น้องนี่ หรือจะเลยไปที่กรงไหน
พ่อคนพวงมาลัย มากันอย่างไงกันเอย

15. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่ได้ติดสงครามพี่ได้ตามหาน้องมา ตามแม่พัสดากันมาก็ไกล
เขาเที่ยวกันขึ้นชื่อลือกันว่าน้องงาม พี่ติดต้อยห้อยตามน้องมากันแต่ไกล
พี่มาเจอะไม้งามเข้าเมื่อยามขวานบิ่น พี่นี่มาเจอะหินเข้าเมื่อมีดหาย
พี่มาธุระกันที่น้องนี่ พี่ไม่เลยไปที่ตรงไหน
แม่แก้มก็ขาวเปลือกไข่ ทำไมพี่จะได้กันเล่าน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

16. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่ได้ติดสงครามตามน้องมา มันว่าไม่วาสนาแล้วพี่ชาย
น้องยังไม่รู้จักกันมักจี่ ว่าบ้านช่องของพี่อยู่ที่ไหน
พี่มาธุระกันแล้วปะปัง มาธุระและยังกันอะไร

หรืองัวพี่หายหรือควายพี่พลัด — พี่ถึงเที่ยวสะกัดและรอยควาย
ว่างัวพี่หายควายพี่ยังอยู่ — ลูกเมียตามชู้หรืออย่างไง
พี่ขึ้นตามปล่องล่องตามแพ — ลอยมากับแม่น้ำไหน
ให้พี่เล่าละลอกบอกไข — บอกน้องมาในพวงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

17. ชาย เอ่อระเหยลอยมา — คอยฟังคำพี่ว่านะแม่ชื่นใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ทั้งงัวและพี่ก็ไม่หายเอ๋ยควายก็อยู่ — พี่เที่ยวหาแม่หนูแม่บ้านไกล
พี่เที่ยวสะกดน้องเอ๋ยสะกัดตามนัดทุกที่ — ตามหาแม่ทองดีก็ไม่ได้
ไอ้ทั้งลูกเมียของพี่ยังไม่มี — ตัวพี่อยู่เอ้กีกันเปล่ากาย
ไอ้ที่จริงอยากจะมี — แต่ยังหาคนดีกันไม่ได้
พี่อยากจะได้ได้เอ๋ยน้องเข้ามา- — อยู่กับแม่หนูนะแม่ชื่นใจ
ประคองน้องเอ๋ยเป็นคู่
แม่คนพวงมาลัย — ทำไมพี่จะได้เล่าน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

18. หญิง เอ่อระเหยลอยมา — ได้ยินพี่ว่าน้องจำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าอยู่อยู่พี่จะมารัก — หญิงน้องยังหนักน้ำใจ
อย่ามารักน้องเลย — น้องยังไม่เคยรักใคร
ถ้าพี่มาพึ่งเงินน้องเอ๋ยจะกอง — ถ้าพี่มาพึ่งทองจะเอาให้
พี่มาเพียงครู่จะมารัก — น้องยังไม่รู้จักกันว่าใคร
ว่าน้องยังเป็นเด็กเล็กนัก — น้องนี้ไม่เคยรักกับใคร
พ่อคนพวงมาลัย — ให้พี่กลับไปก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

19. ชาย เอ่อระเหยลอยมา — ได้ยินน้องว่าก็เสียใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็พี่มาถึงหมายจะพึ่งความรัก — ก็แม่แหวนนากของพี่วงใน
อยากจะกินข้าวน้องเอ๋ยร่วมชาม- — อยากทำบุญร่วมพานกับแม่ชื่นใจ
กินน้ำร่วมขัน
และไอ้เรื่องเงินทองข้าวของเสื้อผ้า — พี่ไม่ปรารถนากันอยากได้
น้องก็เด็กพี่ก็เด็ก — เรารักกันเล็กเล็กไม่เป็นไร

เราไปตัดต้นอ้อมาปลูกหอเตี้ยเตี้ย สองคนผัวเมียไม่เป็นไร
แม่แขนอ่อนงอนไถ ลองดูสักรายน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

20. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อยู่อยู่มาถึงจะมาพึ่งความรัก น้องยังไม่รู้จักตัวของพี่ชาย
ว่าพี่เป็นคนดีหรือคนชั่ว ว่าพ่อทูนหัวน้องยังไม่รู้ได้
น้องจะรับรักของพี่ไว้ก็กลัว กลัวจะลักวัวและแม่ยาย
กลัวจะเป็นเดนเขาเลือกเปลือก- ที่เขาใส่หัวเรือมาเที่ยวขาย
เขาเหลือ
น้องยังรักไม่ได้ น้องยังไม่เชื่อใจกันเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

21. ชาย เอ่อระเหยลอยมา นึกว่ารับหน้าเอาพี่ไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้น้องรับรักพี่ไว้สักทีคนเอ๋ยยังพี่ น้องเอ๋ยจะได้คนดีกันไว้ใช้
พี่เป็นคนดีกันเอ๋ยแท้แท้ และไม่ใช่เหล็กแร่ที่ปนทราย
พี่เป็นเหล็กลิ่มขี้สนิมจับ พี่หาหินลับกันไม่ได้
พี่ลักกะเขาก็ไม่เก่งนักเลงก็ไม่เป็น แต่ไอ้การเที่ยวเล่นพี่ยังอดก็ไม่ได้
ไอ้ทั้งพริกเม็ดมะเขือเม็ด ยังไม่เคยลักเด็ดเอาของใคร
ถ้าพี่เจอะเจ้าของก็ร้องขอ ถ้าไม่เจอะก็ห่อกันตะพาย
แม่แก้มก็หอมแล้วนานหาย ลองดูสักรายน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

22. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถ้าน้องจะรักกับพี่ ชาวบ้านว่าดีไปเมื่อไร
ถ้าพี่เป็นคนดีกันแท้แท้ คงไม่ตกถึงแม่แล้วบ้านไกล
อีกทั้งลูกเมียของพี่เต็มตัก จะให้น้องรักกันอย่างไร
อ้ายทั้งลูกเมียของพี่ข้างหลัง ป่านนี้เป็นหนังหน้าไฟ
ให้พี่ถอยหลังไปยังเดิมให้ไปเติมที่เก่า ลูกเมียของเจ้ากันเถิดพี่ชาย
รักด้วยไม่ได้ น้องกลัวจะอายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

23. ชาย เอ่อระเหยลอยมา แสงฟ้าสว่างไพร (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้ช่วยรับหน้าคนจรช่วยผ่อนคนจน ช่วยผ่อนเอาผลไว้สักราย
ถึงน้องเลี้ยงพี่ไว้ดงไม่ไร้ผลเปล่า ช่วยน้องตำข้าวกันก็ได้
ถ้าข้าวกล้องน้องเอ๋ยไม่มีจะใส่สีลงบด พี่จะตำจะคดเอามาให้
พี่จะช่วยน้องตำพอออกรำอ่อนอ่อน ให้น้องเป็นคนร่อนพี่จะเป็นคนกระทาย
แม่แก้มก็ขาวเปลือกไข่ ลองดูสักรายน้องเอย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

24. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องจะรับหน้าคนจรน้องจะผ่อนคนจน เห็นจะไม่เป็นผลเสียแล้วพี่ชาย
ให้พี่กลับไปบวชไปเรียนไปเขียนไปอ่าน กับพระอาจารย์ก่อนเถิดพี่ชาย
จะได้เป็นบุญของมารดา ได้เลี้ยงดูมากันจนใหญ่
น้องยังรักไม่ได้ หรอกพ่อโคมถวายวังเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

25. ชาย เอ่อระเหยลอยมา นึกว่ารับหน้าเอาพี่ไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แม่หวานอ่อนจันอับน้องไม่รับให้พี่แอบ ตัวพี่ทุกข์กันเสียแทบตาย
ถึงน้องสลัดแล้วพี่ก็ไม่ไป ถึงน้องจะไล่ก็ไม่พ้นที่จะสู้เวียนวนกราบไหว้
ถึงไม่ได้เป็นผัวจะยอมตัวเป็นข้า ถึงจะแช่งจะด่าพี่ก็ไม่ว่าอะไร
พี่อยากจะเบียดกันเสียก่อนบวช จะได้เอาลูกไว้สวดพระมาลัย
ดูแต่พระพุทธน้องเอ๋ยธองค์เมื่อจะ- ได้กับแม่พิมพาก่อนนะแม่ชื่นใจ
ทรงสิกขา
ให้น้องรับรักเอาพี่ไว้ ก่อนเถิดแม่ไหมพรมเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

26. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
กลัวพี่จะพูดกันแต่ปากฉากเอาแต่เปลือก รักน้องเล่นเผื่อเลือกหรืออย่างไง
จะพูดแต่ปากมาฉากแต่เปลือก รักน้องเล่นเผื่อเลือกหรือพี่ชาย
น้องต้องปีนหาลำน้องต้องคลำหาหน่อ หาเหล่าหากอของพี่ชาย
จะทำน้ำร้อนกันให้ปลาเป็น พี่จะทำน้ำเย็นให้ปลาตาย
พี่จะขุดบ่อกันและล่อหลุม ทำให้น้องตกพุ่มแล้วเป็นหม้าย

รอ้พ่อยอดดวงใจ ถอยหลังกลับไปก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

27. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ให้น้องรับหน้าเอาพี่ไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้พี่สลัดตัดกิเลสยังพระเวสสันดร ยามหนาวพี่จะนอนแล้วกับใคร
พี่ไม่ทำน้ำเย็นให้ปลาน้องนอน ไม่ทำน้ำร้อนให้ปลาตาย
พี่ไม่ขุดบ่อน้องเอ๋ยล่อลวง กันเลยแม่พวงแล้วมาลัย
ถ้าได้ตัวน้องเข้ามาเป็นคู่ จะสู้เลี้ยงดูกันจนตาย
พี่จะกอดคอน้องเอ๋ยประโคม และไปจนสิ้นลมและหายใจ
ก็เมื่อจะตายขอให้ตายบนตัก ดีชั่วพี่ไม่ผลักน้องให้ไกล
ชะรอ๋แม่แก้มเป็นไฝ ไม่ทิ้งให้อายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

28. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พ่อน้ำเชื่อมของน้องหวานชื่น ให้ไปหากันที่อื่นเถิดพี่ชาย
ที่เขามั่งเขามีดีกว่าน้อง ให้พี่ไปเลือกครองเอาตามชอบใจ
สาวสาวบ้านพี่ก็มีกันมาก ให้พี่ไปเลือกรักเอาเถิดพี่ชาย
จะมาหลงรักน้องคนจน เห็นจะไม่เป็นผลหรอกพี่ชาย
น้องยังรักด้วยไม่ได้ หรอกพ่อโคมถวายวังเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

29. ชาย เอ่อระเหยลอยมา แสงฟ้าสว่างไพร (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
รอ่แม่น้ำเชื่อมของพี่หวานชื่น จะให้หาที่อื่นกันอย่างไง
สาวสาวบ้านพี่ก็มีมาก หาชอบใจรักกันเมื่อไร
ไอ้เรื่องยากจนพี่ไม่บ่นจู้จี้ รักน้องอยู่ที่น้ำหัวใจ
รอ้แม่สีนวนของพี่ดอกอ้อ รักพี่จะท้อประทัย
เมื่อจะรักน้องเอ๋ยก็รักเถิดแม่ผักมะรุม ตัวของพี่จะกลุ้มกันใจตาย
แม่สาวน้อยรุ่นใหม่ จะทิ้งพี่ให้อายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

30. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ทำเนียมคบคนเขายังต้องดูหน้า ทำเนียมซื้อผ้าต้องดูลาย

ผ้าลางผืนก็ใหม่ผ้าลางผืนก็เก่า กลัวจะคลุกน้ำข้าวมาหลอกขาย
เมื่อน้องซื้อผ้ากันว่าเรือเร่ จะไปหาทาเลกันที่ไหน
ถ้าแม้มันขาดไปเสียกลางผืน น้องจะไปคืนแล้วกะใคร
น้องยังรักด้วยไม่ได้ ยังไม่เชื่อใจเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

31. หญิงซ้อน เอ่อระเหยลอยมา ช้าช้าก่อนชาย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
กลัวพี่จะรักกันไม่จริง เหมือนยังระวิงรักไน
จะมาหลงกินแก้มจะมาแถมกินกับ พอหมดสำรับพี่ก็ไป
กลัวพี่รักน้องกันไม่แน่ เหมือนยังกะแม่แก่รักชาย
มารักน้องกันประเดี๋ยว พอถึงทางเลี้ยวพี่ก็ไป
รอ้พ่อช่อคันฉาย ยังไม่เชื่อคำชายกันเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

32. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไกล (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้น้องช่วยรับหน้าชูหน้า พวกพี่ก็มากันบ้านไกล
ให้น้องช่วยหาหม้อข้าวกันให้พี่สักแห่ง ช่วยหาหม้อแกงให้สักใบ
ถ้าพี่มากลางวันจะไม่ต้องแวะหาฟืน ถ้าพี่มากลางคืนไม่ต้องหาไฟ
หรือจะไปเที่ยวไหนมาน้องเอ๋ยมืดค่ำ จะได้ตรงเข้าคลำกินง่ายง่าย
ถ้ามีข้าวเย็นอยู่ในหม้อ จะไม่ต้องเที่ยวขอเรือนใคร
แม่สาวน้อยรุ่นใหม่ ลองดูสักรายเถิดน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

33. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้พี่ถอยหลังกันไปยั่งยืน ให้ไปหาเอาตามพื้นบ้านชาย
พี่มากลางวันจะไม่ต้องแวะหาฟืน พี่มากลางคืนไม่ต้องหาไฟ
ให้พี่กลับที่เดิมให้ไปเติมที่เก่า จะได้ออกได้เข้ากันง่ายง่าย
พี่ไปมืดกันและมาค่ำ จะได้ควักได้คลำตามสบาย
น้องยังรักด้วยไม่ได้ พี่ชายคงหลายชั้นเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

34. ชาย เอ่อระเหยลอยมา แสงฟ้าสว่างไพร (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าเมื่อจะรักน้องเอ๋ยก็รักเถิดแม่- จิตใจพี่กลุ้มกันไปตาย
ผักมะรุม
นึกว่ารับร้อนเอ๋ยผ่อนหนาว ไว้กับพี่สักคราวเถิดแม่ชื่นใจ
ถ้าพี่ได้จดจดแล้วไม่จากรักน้องไม่จืด จะหว่านผลเอาพืชน้องเข้าไว้
ให้เราปลูกรักไว้เสียคนละต้น ว่ารักใครจะโรนกันไปก่อนใคร
ถ้ารักน้องไม่โรนต้นไม่เอน แม่หญิงน้องคงเห็นใจชาย
เรามากินเกลือไปเสียคนละชาม ว่าใครจะกินน้ำไปก่อนใคร
เรามากินพริกไปเสียคนละเม็ด ใครจะบ่นว่าเผ็ดไปก่อนใคร
แม่แก้มขาวเปลือกไข่ และจะผลัดให้ไพล่เสียเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

35. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มาบอกน้องลองปลูกรัก หญิงน้องยังหนักกันน้ำใจ
ว่ารักของพี่มีกันอยู่ก่อน ก็จะให้ปลูกซ้อนกันอย่างไง
ถ้ารักของพี่โรนแล้วต้นเอน หญิงน้องจะเห็นแล้วหน้าใคร
กลัวพี่รักน้องไม่จริง พอได้แล้วก็ทิ้งกันน้องไป
พ่อคนพวงมาลัย ยังไม่เชื่อใจเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

36. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มารักน้องกันจริงจริง ได้แล้วพี่ไม่ทิ้งแล้วน้องไป
พี่จะอยู่เป็นเพื่อนให้ถึงบั้นปลาย น้องเอ๋ยคนสวยและจนใจ
อยู่กันจนถือไม้เท้ายอดทอง อยู่กับน้องแม่ชื่นใจ
พี่จะเลี้ยงดูแม่หนูไปจนแก่ ไปจนเฒ่าคราวแม่นะแม่ชื่นใจ
เพราะว่ายามเจ็บเอ๋ยฝากไข้- ยามดีเราก็ดีกันเรื่อยไป
ยามตายฝากผี
พี่จะกอดคอน้องประโคม ไปจนสิ้นลมกันหายใจ
แล้วเมื่อยามตายจะให้ตายบนตัก ดีชั่วจะไม่ผลักน้องให้ไกล
แม่แก้มก็หอมแล้วนานหาย ไม่ทิ้งน้องให้อายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

37. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อยู่อยู่พี่มาพูดถึงเรื่องรักน้องก็ชักหน้าก้ม บุญของน้องไม่สมกันกับพี่ชาย
ไม่ใช่เนื้อคู่กุศลที่ตนทำมา มันไม่วาสนาที่ทำไว้
น้องจะทำบุญแล้วก็พิษฐาน ชาติหน้าพบกันแล้วอีกใหม่
ว่าชาตินี้ไม่ได้ เสียแล้วพ่อไหมพรมเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

38. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินน้องว่าก็เสียใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าเอาเถอะรับรักไว้คนอย่างพี่ เอ๋ยจะได้คนดีกันไว้ใช้
พี่เป็นคนทำมาน้องเอ๋ยหากิน พี่ก็ขุดกันแต่ดินฟันกันแต่ไร่
ดูชิลายมือของพี่มันด้าน มือจับด้ามขวานฟันกันแต่ไม้
ตัวของพี่นี่ตื่นกันขึ้นแต่เช้าไก่เช้า- จับเอาวัวมาเทียมกันแอกไถ
พี่ก็เตรียม
จับเอาไอ้ด่างเข้ามาเทียมนอก จับเอาไอ้ดอกเข้ามาเทียมใน
พอจับทางไถก็ได้รอย หาผิดกันสักหน่อยไปเมื่อไร
ไถห่างก็ดีไถถี่นาหมด ถ้าไม่สายไม่ปลดวัวไป
ชะโอ๋แม่พวงมาลัย ไม่ทิ้งให้อายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

39. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถ้าพี่เป็นคนดีกันแท้แท้ คงไม่ตกถึงแม่กันบ้านไกล
ตัวพี่ตื่นกันขึ้นแต่เช้า กลัวจะห่อข้าวเที่ยวลักควาย
มองดูลายมือหนอของพี่เป็นเหือก กลัวจะจับเชือกกันลักควาย
น้องกลัวจะรักไม่จริง ได้แล้วก็ทิ้งแล้วน้องไป
มีดไหนก็นอนดอนไหนก็อยู่ ลูกเมียเลี้ยงดูกันเมื่อไร
น้องกลัวไม่จริงยังหวังจังกันยังพูด จะมาแกล้งสมมุติเลยพี่ชาย
น้องยังรักด้วยไม่ได้ ยังไม่เชื่อใจเอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

40. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้น้องบอกรักพี่ไว้สักคำ พี่จะได้จำกันเอาไป

พี่เป็นคนดีน้องเอ๋ยจริงจริง พี่ขี้ริ้วรุ่งริ่งไปยังเขาเมื่อไร
พี่เป็นคนดีน้องเอ๋ยแท้แท้ ไม่ใช่เป็นแร่ปนทราย
ก็พี่เป็นเหล็กจิ้มขี้สนิมจับ ยังหาหินลับกันไม่ได้
วันนี้มาเจอะหินแดงของพี่แห้งแดด ให้ลองดูกันสักแป๊บจะได้ไหม
แม่แก้มก็หอมนานหาย จะทิ้งให้อายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

41. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อยากบอกรักไว้กับพี่สักคำ น้องกลัวจะช้ำกันห้วใจ
พี่เป็นคนดีแท้แท้ ไม่ตกถึงแม่กันบ้านไกล
ถ้าพี่เป็นเหล็กดีกันถอดด้าม คงไม่ลอยทวนน้ำกันมาได้
มาเจอะไม้งามกันเมื่อยามขวานบิ่น พี่มาเจอหินกันเมื่อมีดหาย
ยังรักด้วยไม่ได้ เสียแล้วพ่อไหมพรมเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

42. ชาย เอ่อระเหยลอยมา แสงฟ้าสว่างไพร (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
นึกว่าช่วยรับร้อนผ่อนรัก ไว้กับพี่สักพักเถิดแม่ชื่นใจ
พี่ได้เที่ยวกันมานานห้วยสะพานหนองโรง ทุ่งมะสังวังดั้งพี่ก็ไป
แถวทุ่งอ้ายแหว่งแจงด้านหนองถ่าน-ดอนดอก พี่เที่ยวแกรกทุกกรอกไปทุกหัวบันได
พี่เที่ยวไปจนจบจนพี่รู้จัก จะหาคู่ที่รักกันไม่ได้
มารักน้องต้องใจ เล่าน้องไม่อายคนเลย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

43. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินพี่ว่าน้องจำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่เที่ยวกันมานานห้วยสะพานหนองโรง ว่ากุศลไม่ส่งเสียแล้วชาย
แถวทุ่งอ้ายแหว่งแจงด้าน เขาดีกว่าฉันกันถมไป
ว่าแถวหนองปลิงหนองปล้องวัง-หลุมพองหนองบัว พี่ไปเลือกดูตัวกันหรือไง
ที่เขาสวยก็มีไอ้ที่เขาดีกว่าฉัน ให้พี่ไปเลือกกันเอาตามชอบใจ
พ่อคนพวงมาลัย ไปหาเอาใหม่เถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

44. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไกล (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้แม่นิ่มอนงค์ให้น้องปลงใจรัก ไว้กับพี่กันสักพักกันไม่เป็นไร
พี่เที่ยวกันมานานผ่านมาก็มาก หายังน้องรักกันไม่ได้
แถวท่าทรายไผ่ขาดเมืองนาทเมืองนนท์ เมืองล่างเมืองบนเมืองพิจิตรพิใจ
ลพบุรีราชพี่สกัดไปทุกที่ คนสวยหามีกันไม่ได้
เมืองสิงห์เมืองสันตลอดจันทบุรี หาชอบใจพี่กันสักคนไม่ได้
มารักน้องต้องใจ ให้รับรักพี่ไว้กันเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

45. หญิง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่าก็จำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
รอพ่อนิ่มอนงค์จะมาหลงรัก น้องยังไม่สมัครหรอกพี่ชาย
พี่เที่ยวกันมานานผ่านมาก็มาก ให้พี่ไปเลือกรักตามชอบใจ
พี่มาหลงรักน้องกันข้างหลัง เห็นจะไม่มีหวังเสียแล้วพี่ชาย
น้องกลัวตออยู่ใต้น้ำ ประเดี๋ยวมันจะตำเอาน้องตาย
น้องยังไม่ไว้เนื้อเชื่อใจ เลยพอรคมถวายวังเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

46. ชาย เอ่อระเหยลอยมา แม่เขียงกัญชาของพี่ไม้ไผ่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้น้องรับรักของพี่ไว้น้องไม่ต้องกลัว เลยแม่ทูนหัวของพี่ชาย
พี่มารักน้องเอ๋ยกันจริงจริง ไม่พูดเป็นลิงแกมเล่นรักอันเอวเอ็นนะแม่ชื่นใจ
เพราะว่าความรักของพี่ก็หลายความ-ลาลัยก็ล้น จนเกวียนเข็นควายขนกันไปไม่ไหว
แผ่นดินว่าหนาท้องฟ้าว่าหนัก มันยังเท่าความรักของพี่เมื่อไร
มารักน้องไม่ออมเท่ากระพ้อมสี่เหลี่ยม มารดาเท่าเทียมไปเมื่อไร
มารักแท้แน่ใจ แม่รคมถวายวังเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

47. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินพี่ว่าน้องจำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
รอพ่อนิ่มอนงค์จะมาหลงรัก น้องยังไม่สมัครกันหรอกพี่ชาย
พี่เที่ยวมานานผ่านมาก็มาก ให้พี่ไปเลือกรักตามชอบใจ

พี่มาหลงรักน้องกันข้างหลัง เห็นจะไม่มีหวังเสียแล้วชาย
ว่าน้องจะรักดูน้องเอ๋ยก็กลัว ไม่รู้ว่าผัวกันของใคร
พี่มารักน้องจริงหรือรักเล่น หญิงน้องไม่เห็นหัวใจ
ความรักของพี่ก็หลายความอาลัยก็เหลือ หญิงน้องไม่เชื่อใจชาย
น้องกลัวจะล่อหลอนหลอก ให้น้องเก็บดอกกันใต้ใบ
กลัวพี่รักน้องกันไม่จริง พอได้แล้วก็ทิ้งน้องไป
น้องยังรักด้วยไม่ได้ บ้านพี่อยู่ไกลจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

48. ชาย เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินวาจาก็เสียใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
รอแม่ปั้นธูปของพี่รูปทอง ให้น้องช่วยรับรองไว้สักราย
พี่พูดเท่าไรสายใจน้องไม่เชื่อ ตัวของพี่ก็เหลือกันอาลัย
ถ้าพี่เปิดได้เอ๋ยยังกลักชักได้ยังกล่อง พี่จะเปิดให้น้องกันดูใจ
ถ้าพี่แหกอกกันได้ยังปู พี่จะแหกให้ดูกันหัวใจ
จะควักหัวใจเข้ามาใส่มือแบ ร้องว่านี่แหนใจชาย
แม่แก้มก็หอมนานหาย ลองดูสักรายเถอะน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

49. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มารักจริงหรือรักเล่น น้องไม่เห็นกันหัวใจ
ความรักก็หลายความอาลัยก็เหลือ หญิงน้องไม่เชื่อหรอกน้ำใจ
ให้ควักหัวใจเข้ามาใส่มือแบ ให้น้องว่านี่แน่แล้วใจชาย
น้องยังไม่เชื่อเท่าไร พ่อโคมถวายวังเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

50. ชาย เอ่อระเหยลอยมา นึกว่ารับหน้าเอาพี่ไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่ได้แบกน้องเอ๋ยรักมาจะให้พารักกลับ ลมมันจะจับเอาพี่ตาย
พี่แบกรักมาน้องเอ๋ยเต็มกรอก จะให้พี่ถอยออกกันอย่างไง
พี่แบกรักมาจะให้พารักหนี กันเสียเลยไม่มีแหละทางไหน
ก็พี่มาแค่นน้องเอ๋ยตั้งแต่หัวค่ำ บอกรักสักคำไปเมื่อไร
นึกว่าบอกรักไว้สักคำ ดอกรักพี่จะจำกันเอาไว้

พี่จะไปเก็บเก็บเอ๋ยใส่หีบ จะไม่ให้ใครหยิบเลยแม่ชื่นใจ
แม่แขนก็อ่อนงอนไถ บอกรักไว้สักรายเถิดน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

51. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องอยากบอกรักน้องเอ๋ยสักคำ น้องกลัวจะช้ำกันหัวใจ
พี่แบกรักมากันเต็มกรอก ขอให้พี่ถอยออกกันเถิดพี่ชาย
พี่แบกรักมาให้พี่พารักกลับ ไปหางามทรัพย์ของพี่ชาย
พี่แบกรักมาให้พี่พารักคืน ให้ไปหาแถวพื้นแล้วบ้านชาย
น้องยังรักด้วยไม่ได้ กลัวหลายแม่ยายจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

52. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่แบกรักมาให้พี่พารักหนี แม่ทองคำสำลีอันตัวของพี่จะเห็นใคร
แม่ช.ไขขัดข้องหรือมีเจ้าของมาคัดค้าน น้องจึงมาขัดคำขานกันนะแม่ข่อยใบคาย
แม่จะขัดใจขืนแม่น้ำขึ้นไหลข้น ให้พี่เป็นเขยด้วยสักคนเถอดแม่ข่อยใบคาย
สมควรขายน้องก็ขายพี่จะช่วยขนของ ขนแล้วจะได้ล่องไปเที่ยวขาย
แม่แก้มหอมนานหาย สมควรก็ขายเถิดน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

53. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มาบอกให้น้องรัก หญิงน้องยังหนักน้ำใจ
มันไม่จริงยังหวังจังยังพูด พี่จะมาแต่งลมสมมุติเลยพี่ชาย
พี่มารักน้องกันแต่ลมปาก หัวใจสมัครไปเมื่อไร
มาพูดกะน้องก็ว่าจะเอา ไปพูดกะเขาก็ว่าคลาย
ให้พี่กลับไปรักกันแล้วบ้านพี่ ถึงจะได้คนดีเอาไว้ใช้
ว่าบุญของน้องไม่เทียม ไปกับพ่อเลี่ยมกำไล
บุญน้องน้อยไม่ใกล้ บุญน้องไม่ถึงชายเสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

54. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไกล (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แม่คอคอดตาคมจะให้พี่แค่นหลายคำ พี่มายืนแคะตั้งแต่หัวค่ำกันนะแม่ข่อยใบคาย

จะให้พี่อายแก่เขา — แม่คอคอดมูลเค้าคอยฟังคำพี่ไข
จะให้พี่อายแก่คนแม่น้ำขึ้นไหลข้น — ให้ลองดูสักหนเถิดแม่ข่อยใบคาย
แม่แก้มขาวเปลือกไข่ — แม่จะเคืองระคายไปเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

55. หญิง เอ่อระเหยลอยมา — ได้ยินพี่ว่าก็จำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไอ้เรื่องความรักน้องยังหนักใจจริง — กลัวได้แล้วก็ทิ้งน้องไกล
น้องจะคบคนก็ต้องดูหน้า — น้องจะซื้อผ้าก็ต้องดูลาย
เนื้อก็ไม่ดีสีก็ไม่สวย — จะให้น้องรักด้วยได้อย่างไง
ถ้าพ่อเป็นทองดีกันแท้แท้ — คงไม่ตกถึงแม่บ้านไกล
พ่อคนพวงมาลัย — ยังรับด้วยไม่ได้เสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

56. ชาย เอ่อระเหยลอยมา — แม่เขียงกัญชาของพี่ไม้ไผ่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มาบอกให้น้องมีผัว — บอกให้น้องชั่วกันเมื่อไร
น้องไม่มีผัวเปรียบเหมือนรั้วไม่มีเรียว — หนุ่มเห็นต้องเกี้ยวกันเรื่อยไป
น้องมีผัวเปรียบเหมือนมีพระภูมิ — ไปไหนก็คุมตัวไป
ให้น้องมีผัวเสียเมื่อตัวยังสาว — ออกลูกออกเต้าจะได้ง่าย
น้องไปมีผัวเมื่อตัวน้องแก่ — จะออกลูกยังแย่กันยังควาย
น้องจะอยู่เป็นสาวจนคราวแม่ — ใครเล่าจะแลแม่ชื่นใจ
แม่คนพวงมาลัย — เชื่อคำพี่ไขเถิดน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

57. หญิง เอ่อระเหยลอยมา — ได้ยินวาจาก็จำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มาบอกให้น้องมีผัว — มันเป็นเรื่องของตัวไปเมื่อไร
น้องจะมีหรือไม่มี — มันกระเทือนถึงพี่ไปเมื่อไร
น้องจะอยู่เป็นสาวไปจนคราวแม่ — ให้หนุ่มมันแลกันจนตาลาย
คิดจะมีผัวคนเก่งนักเลงต่างบ้าน — มันจะล้างผลาญน้องฉิบหาย
มืดไหนก็นอนดอนไหนก็อยู่ — ลูกเมียเลี้ยงดูไปเมื่อไร
พ่อคนพวงมาลัย — น้องยังไม่เชื่อใจเสียเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

58. ชาย เอ่อระเหยลอยมา เชื่อมั่งพังข้าไม่เป็นไร (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้น้องเชื่อพี่บ้างพังพี่ก่อน ให้น้องช่วยรับร้อนไว้สักราย
เอาเถอะรักพี่ไปอยู่กะพี่ แปะเดียวพี่ไม่ตีเลยแม่ชื่นใจ
พี่จะให้น้องอยู่กันแต่เราเฝ้าแต่เรือน พี่ไม่ให้แชเชือนไปทางไหน
พี่จะให้น้องรักนวลสงวนตัว ไม่ให้ไปเลี้ยงวัวและเลี้ยงควาย
แม่แก้มหอมนานหาย เชื่อพี่กันสักรายเถิดน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

59. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไกล (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องจะรับร้อนช่วยผ่อนปรน เห็นจะไม่เป็นผลเสียแล้วพี่ชาย
กลัวพี่พูดกันแต่ปาก หัวใจพี่รักน้องเมื่อไร
กลัวจะรักน้องกันไม่จริง พอได้แล้วก็ทิ้งน้องไกล
พ่อหนุ่มน้อยเมียมาก จะให้น้องรับรักด้วยอย่างไง
น้องเป็นสาวกันทั้งที จะให้เป็นเมียน้อยพี่ได้อย่างไง
พ่อหนุ่มน้อยรุ่นใหม่ น้องยังไม่เชื่อใจชายเสียเลยเอย
(ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

60. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไกล (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้น้องรับรักคนยังพี่ ไม่ให้เสียราศีแล้วอายใคร
ไอ้เรื่องลูกเมียและเมื่อแต่ก่อนและพี่-ก็มีจริง เดี๋ยวนี้พี่ทิ้งแล้วแม่ชื่นใจ
พี่ใช้ให้น้องเอ๋ยหุงข้าวก็หันหลังให้หม้อ ไฟดับกลับก่อกันเมื่อไร
พี่ใช้ให้ทำน้องเอ๋ยน้ำพริก ตำแล้วตำอีกตำเก่าตำใหม่
สามซ้อนสี่ซ้อนไปจนหนอนพริกขึ้น ใครจะหลับตากลืนเข้าไปได้
พี่เลยทิ้งมันไป น้องไม่ต้องสงสัยเลยน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

61. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าพี่รักแท้มันไม่แน่กระมัง จะมาหลงรักนางเลยพี่ชาย
พี่มาแกล้งมุสา ไม่กลัวเสียวาจาหรืออย่างไง

พี่มาล่อหลอกลวงทำให้ด้วงน้องลั่น — ได้แล้วทิ้งกันไปมากมาย
น้องยังเชื่อไม่ได้ — ต้องกรึกกรองใจก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

62. ชาย เอ่อระเหยลอยมา — และไม่แกล้งมุสาเลยแม่ชื่นใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าพี่ไม่แกล้งน้องเอ๋ยรำพัน — มันเป็นเช่นนั้นจริงจริงบอกกับน้องหญิงให้เข้าใจ
ไอ้เรื่องลูกเมียและพ่อยากจะมี-มีกันมากมาย — แต่มันหาสมใจรักกันไม่ได้
มีแต่ผู้หยังและกระชังก้นรั่ว — แม่ย่างม้าเหาะแม่เราะขอบรั้วจะให้พี่เป็น-ผัวด้วยอย่างไง
พี่ใช้ให้ป้อน เอ๋ยข้าวลูก — มันยัดทางจมูกเสียลูกตาย
แม่แก้มก็ขาวก็เปลือกไข่ — ใครจะเลี้ยงมันไหวนะน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

63. หญิง เอ่อระเหยลอยมา — ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไอ้เรื่องลูกเมียของพี่มีจริง — เดี๋ยวนี้พี่ทิ้งแล้วกันไป
ทั้งลูกทั้งเมียพี่ยังทิ้งลอย — จะมาเลี้ยงเมียน้อยอย่างไงได้
พี่เป็นพ่อหม้ายรายทาง — จะเดินเคียงข้างกันอย่างไง
น้องยังไม่เชื่อคำชาย — หรอกพ่อไหมพรมเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

64. ชาย เอ่อระเหยลอยมา — ให้ช่วยรับหน้าเอาพี่ไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไอ้เรื่องลูกเมียพี่เที่ยวมาเสีย-ทุกเมือง — มันไม่เห็นเป็นเรื่องและอะไร
ให้น้องรับรักเอ๋ยพี่ไว้ด้วย — เถิดแม่สาวสวยกันบ้านไกล
นึกว่าขึ้นทะเบียนน้องเอ๋ยเปลี่ยน-ตำบล — นึกว่าร่วมกุศลไว้กับพี่ชาย
ถ้าได้หญิงน้องเข้ามาเป็นคู่ — พี่จะสู้เลี้ยงดูน้องจนตาย
ใครบอกว่าน้องชั่วตัวของพี่ไม่เชื่อ — หลงรักน้องกันเสียเหลืออาลัย
แม่แขนอ่อนงอนไถ — ไม่ทิ้งน้องให้อายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

65. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไอ้เรื่องลูกผัวน้องดูให้ดี ก็จะมีสามีไม่ใช่ง่าย
ไอ้เรื่องลูกเรื่องผัวน้องก็อยากจะมี แต่ยังหาคนดีกันไม่ได้
ไอ้เรื่องลูกเรื่องผัวน้องต้องดูให้ทั่ว- ปลายตีนหัวนอนของพี่อยู่ที่ไหน
กันเสียก่อน
จะให้น้องปลูกเรือนคร่อมตอ นานไปจะทอแล้วประกาย
จะต้องสืบดูลาจะต้องคลาดูหน่อ สืบสาวเหล่ากอของพี่ชาย
ว่าเป็นคนดีหรือคนชั่ว ว่าจะเป็นคนทั่วกันหรืออย่างไง
พ่อคนพวงมาลัย ยังไม่เชื่อคาใครเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

66. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ฟังคาพี่ว่ากันอีกต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าน้องจะมีผัวต้องดูให้ทั่วกันเสียก่อน ปลายตีนหัวนอนของพี่อยู่ที่ไหน
ไอ้ที่จริงของพี่จะเล่าที่เปล่าจะรับ ไม่ให้น้องตกอับถึงกับความอาย
บ้านของพี่อยู่กันไม่ห่าง กับแม่นวลนางนะแม่ชื่นใจ
บ้านของพี่นั้นอยู่กันแค่คืบ ไม่เชื่อน้องไปสืบดูก็ได้
น้องจะสืบดูลาน้องจะคาดูหน่อ ถามเหล่าถามกอถามแม่ถามพ่อดูก็ได้
ว่าจะเป็นคนดีหรือคนชั่ว รู้แม่ทูนหัวก็รู้ได้
ให้น้องรับรักฉันไว้ และอย่าพูดให้หลายคาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

67. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินพี่ว่าน้องจาไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มาพูดอ้อนวอนอิ่ง มารักน้องกันจริงจริงหรืออย่างไง
ว่าน้องเป็นหญิงก็ใจอ่อน เสียคาอ่อนวอนพี่ไม่ได้
ถ้าพี่รักจริงให้มาขอ ถ้าพี่รักล่อให้เฉยไว้
พ่อคนพวงมาลัย ให้มาขอน้องไว้ก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

68. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินน้องว่าก็ชื่นใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ยังงั้นชิเพื่อนมันช่างเหมือนใจพี่ ใจน้องช่างดีจริงแม่ชื่นใจ
น้องบอกให้พี่มาขอกลัวจะช้า ให้เรามาพากันไป

เรามารักกันหนาแล้วมาพากันก่อน- ถึงสีสอดจะแพงก็ไม่ว่าอะไร
แล้วจึงย้อนมาแต่ง
แม่คนพวงมาลัย และมาพาไปกับชายเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

69. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เมื่อรักน้องให้มาขอ บอกกับแม่พ่อของพี่ชาย
ว่าให้พี่เรียกพ่อมาขอน้องไว้ก่อน- ตั้งหลักปักแหล่งเอาก็ได้
ถึงจะย้อนมาแต่ง
ให้หาหัวดำเข้ามานั่งนอก ให้หาหัวหงอกเข้ามานั่งใน
พี่มารักน้องกันไม่ขอ จะให้เอาอย่างเมียพ่อหรืออย่างไง
น้องรับด้วยไม่ได้ ให้มาขอน้องไว้ก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

70. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ให้เรามาพากันไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็น้องบอกเอ๋ยให้พี่ไปขอพี่ยังท้อ- บอกกับแม่ยอดหญิงของพี่ชาย
เสียจริง
จะขอน้องไว้มันก็ไกลเหลือเกิน สุดที่จะเดินกันมาได้
อีกทั้งพ่อของฉันก็แก่แม่ก็ชรา จะเดินไปเดินมาก็ไม่ไหว
ทั้งทุ่งก็กว้างหนทางก็เปลี่ยว พี่จะมาคนเดียวก็ไม่ได้
ถ้าน้องรักพี่ก็มาไปกับพี่ ไปเสียค่ำคืนนี้ไม่เป็นไร
แม่คนพวงมาลัย มาไปกับชายเถิดน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

71. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
บอกให้พี่มาขอพี่ก็ท้อแท้ กลัวไม่รักเราแน่หรืออย่างไง
ถ้าพี่รักน้องจริงจริงก็ให้พี่มาขอ กีดหลักขวางตอกันอะไร
ได้ทั้งพ่อแม่ของแก่เลี้ยงมา ก็หวังจะพึ่งพากันอาศัย
ไอ้ทั้งพ่อแม่ของน้องก็เลี้ยงมายาก เขาจะกินขันหมากกันให้ได้
ไอ้ทั้งหมาขันพลูขัน ให้พี่มาหมั้นน้องไว้
พ่อคนพวงมาลัย และไม่เปลืองเท่าไรกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

72. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถ้าน้องรักพี่มาไปกันกับพี่ ไปเสียเถิดแม่วีของพี่มาลัย
พี่จะขอก็กลัวรดนเอ๋ยตอของน้อง- กันนะแม่ยอดหญิงแม่ชื่นใจ
เสียจริง
พี่จะขอก็กลัวตอของน้องมี กลัวมันจะตำเอาพี่ตาย
เรารักกันหนาเรามาพากันหนี ที่เขามั่งเขามีกันถมไป
ทั้งลูกผู้ดีที่เขามีหน้า เขายังมีผัวพากันถมไป
รักชายไปกับชาย เถิดแม่รดมถวายวังเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

73. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มารักน้องชวนพา ไม่วาสนาแล้วพี่ชาย
เรารักกันหนาเรามาพากันหนี ชาวบ้านว่าดีไปเมื่อไร
อีกทั้งพ่อแม่แก่ก็เลี้ยงมายาก จะกินขันหมากกันให้ได้
อีกทั้งพ่อแม่น้องก็สั่งมา ว่าไม่ให้ห่อผ้าตามชาย
น้องจะรักอย่างไง ชวนพาไม่ไปแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

74. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มารักน้องกันชวนพา พี่ไม่ให้ชายหน้าแล้วอายใคร
เรามารักกันหนาเรามาพากันก่อน- ฝากระดานแดงแดงพี่จะมาให้
แล้วถึงย้อนมาแต่ง
พี่รักน้องกันชวนพา พี่หักราคากันเมื่อไร
และไอ้เรื่องสีสอดน้องเอ๋ยทองหมั้น หาให้แม่จอมขวัญน้องจนได้
ถ้าน้องรักชายไปกับชาย เถอะแม่รดมถวายวังเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

75. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มารักน้องกันไม่ขอ พี่กลัวเรือนหอหรืออย่างไง
ไอ้ทั้งเรือนหอน้องเองไม่หา สุดแต่จะมากันจะไป
ให้พี่มาขอน้องเอ๋ยไว้ก่อนค่อยย้อน- ตั้งหลักปักแหล่งเอาก็ได้

มาแต่ง
ให้มาขอน้องไว้ เถิดพ่อไหมพรมเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

76. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้เรามาพากันไปน้องจะบอกให้พี่ พี่ไม่กลัวเรือนหอหรอกแม่ชื่นใจ
มาขอ
ไอ้เรื่องสู่ขอปลูกหอตั้งโรง ถ้ากุศลไม่ส่งเดี๋ยวก็ฉิบหาย
เรามารักกันหนาเรามาพากันหนี น้องมาไปกับพี่ไม่เป็นไร
ไอ้เรื่องเรือนหอถึงน้องไม่หา พี่จะทำมาให้น้องจนได้
แม่แก้มก็ขาวเปลือกไข่ เรามาพากันไปก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

77. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินพี่ว่าน้องอ่อนใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
บอกให้พี่มาขอพี่ก็ท้อแท้ คงไม่รักเราแน่หรือพี่ชาย
อีกทั้งพ่อแม่ที่ได้เลี้ยงมา หวังจะพึ่งพากันอาศัย
พ่อก็แก่แม่ก็ชรา ใครจะตักน้ำตักท่าหุงข้าวต้มปลาเอาไว้ให้
จะให้น้องไปอย่างไง น้องไปไม่ได้แล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

78. ชาย เอ่อระเหยลอยมา แสงฟ้าสว่างไพร (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เรามารักรักเอ๋ยกันหนาพากันไปก่อน แล้วถึงย้อนกลับมาส่งนะแม่คิ้วรก่งและหางไก่
น้องไม่ต้องกลัวจะเป็นผัวแม่คุณ ไปจนเราหมดบุญกันทั้งสองฝ่าย
ถึงพ่อของน้องแก่แม่ก็เฒ่า พี่จะเทกระถนล้างเท้าให้ก็ได้
พี่จะช่วยตักน้ำตักท่า หุงข้าวต้มปลาให้ก็ได้
แม่แก้มขาวเปลือกไข่ มาไปกับชายเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

79. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เรารักกันหนาเราจะพากันหนี ชาวบ้านว่าดีไปเมื่อไร
ว่าอกเอยตัวฉัน จะหนีจากบ้านแล้วไปไกล
น้องมาเห็นช้างกันและเท่าหมู วันนี้คงอยู่กันไม่ได้

จะต้องลอยตามชาย เสียในวันนี้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

80. หญิงช้อน เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ในวันศุกร์มีศรีวันดีข้างหน้า ให้พี่มารับน้องยากันเอาไป
ไม่เชื่อเอามือเข้ามาคลำอก ว่าน้องจะโศกกันแค่ไหน
น้องมารักแม่น้องก็ยอมกลัว วันนี้รักผัวจะต้องไป
น้องมาเห็นช้างกันและเท่าหมู วันนี้คงอยู่กันไม่ได้
จะต้องลอยตามชาย เสียแล้วพ่อไหมพรมเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

81. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้น้องมวนหมากน้องเอ๋ยใส่กลี่- สำรับสำรองกันเข้าไว้
มวนบุหรี่ใส่กล่อง
พี่จะลากลับบ้านของพี่ก่อนแล้วถึง- ไปเตรียมเงินเอ๋ยทองข้าวของเสื้อผ้า-
ย้อนกลับมา เอาไปกินข้างหน้าแม่ชื่นใจ
แม่แก้มก็ขาวเปลือกไข่ เป็นห่วงไม่หายเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

82. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินพี่ว่าก็อ่อนใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้พี่ไปกันจงดี โรคภัยจะได้มีและติดกาย
ว่าไปแล้วจะไปลับ ไปแล้วให้พี่กลับแล้วมาใหม่
ไอ้ทั้งไปแล้วและพี่อย่าไปเลย ให้กลับมาเป็นเขยกันให้ได้
น้องจะเตรียมกระทอห่อผ้า จะเอาไว้ท่ากันพี่ชาย
วันศุกร์ถ้าพี่มาไม่ทัน ให้พี่ไปวันจันทร์กันก็ได้
ให้มารับน้องเอาไป เสียในวันนี้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

83. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไกล (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)
แม่แหวนเพชรประดับของพี่ลับในโยม ตราวนี้จะต้องโทรมถนัดใจ
พี่มาเดินทางน้องเอ๋ยกลางคืน- พี่ง่วงหลับง่วงนอนกันเรื่อยไป
มันให้ขึ้นสังขร

มันให้ง่วงให้เหงา เสียงเหล่าปักษิณมันร้องอยู่เรไร
เสียงจักจั่นน้องเอ๋ยมันร้อง สาเนียงมันก้องวังเวงใจ
มาถึงร่มประดู่เปิดดูกระดาษ เห็นรูปที่วาดเอาน้องไว้
พี่เลยก้มหน้าลงจูบก็รูปที่วาด แก้มที่กระดาษก็ใจหาย
แม่คนพวงมาลัย เป็นห่วงไม่หายเลยเอย (ลูกคู่ รับ 2 ครั้ง)

84. เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องอยู่ข้างหลังจะระวังให้ดี ไม่ให้ใครเข้าตีเอาน้องได้
น้องจะรักตนสงวนตัว น้องไม่ไปเลี้ยงงัวเลี้ยงควาย
น้องจะคอยท่าพี่ หญิงน้องไม่หนีกันไปไหน
น้องจะอยู่กันแต่เย้าเฝ้ากันแต่บ้าน น้องไม่ไปทำงานและให้ไกล
น้องจะแต่งช่อรอชาย รอพี่ให้ได้แล้วเอย (ลูกคู่ รับ 2 ครั้ง)

85. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่ รับ 1 ครั้ง)
น้องอยู่ข้างหลังและระวังให้ดี โพยภัยจะได้มีไปถึงไข้
ใครเขาจับต้นหักน้องจะเพิ่งโศก ใครเขาจับต้นรยกน้องจะเพิ่งไหว
ให้น้องตั้งคอและรอพี่ ก่อนนะแม่ศรีและมาลัย
ให้น้องคอยนึกถึงเอ๋ยความหลัง ที่พี่ได้สั่งเอาน้องไว้
ว่าขนมสองห่อใครต่อจะตัก เอาไว้ท่าดอกรักกันให้ได้
ว่าไอ้หีบหนังให้ระวังให้มาก จะให้หนูกระชากเอาของพี่ไป
ให้สงวนของงามไว้ให้เจ้าของเงิน ให้ใครย่ำเสียเยินพี่รักรธตาย
แม่แก้มก็หอมนานหาย เก็บไว้คอยท่าชายน้องเอย (ลูกคู่ รับ 2 ครั้ง)

86. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่ รับ 1 ครั้ง)
น้องอยู่ข้างหลังจะระวังให้ดี เอาไว้คอยท่าพี่กันให้ได้
ใครมาจับต้นหักน้องหญิงไม่โศก ใครมาจับต้นรยกหญิงน้องไม่ไหว
น้องคอยนึกถึงความหลัง ที่พี่ได้สั่งเอาน้องไว้
ว่าขนมสองห่อใครต่อไม่ตัก เอาไว้ท่าดอกรักกันจนได้

ส้มรอสองกลีบที่น้องหนีบมาฝาก ไม่ให้ใครกระชากเอาไปได้
น้องจะแต่งช่อรอชาย และพี่จะไปให้หลายวันเอย (ลูกคู่ รับ 2 ครั้ง)

87. ชาย เอ่อระเหยลอยมา แสงฟ้าสว่างไพร (ลูกคู่ รับ 1 ครั้ง)
พี่กลับมาถึงบ้านพี่ไม่นานอยู่ช้า รีบหวีหัวผัดหน้ากันรีดยไว
หยิบเอากระตุดโทนต้นทุนหลวง- กระดูกลิงเขี้ยวแร้งพี่ก็เตรียมไป
พ่อจุ่นวัดแจ้ง
กระดูกแมงปอกระดอผู้หญิงปืนยิง- เอาไปคุ้มผีหลอกกันในไพร
ไม่ออก
ฉวยดาบที่ปู่ที่แก่คู่กันศึก รอยตัวระลึกอักษรไทย
พอแต่งตัวเสร็จสรรพพี่ขยับลงเรือน จิตมุ่งใจเหมือนยังแม่นหมาย
อีกกระทั่งบิดาน้องเอ๋ยมารดาของพี่- เดินลอดประตูกันเรื่อยไป
ก็ไม่รู้
ชะรอแม่แก้มและเป็นไฝ พี่ไม่ช้าไถลเลยเอย (ลูกคู่ รับ 2 ครั้ง)

88. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่กลับไปบ้านจะให้นานอยู่ช้า รีบไปรีบมานะพี่ชาย
พี่จะแต่งตัวและหวีหัวผัดหน้า ให้พี่รีบกลับมากันไวไว
ดูดาวก็เคลื่อนดูเดือนก็คล้อย พี่จะมัวกะบอยเลยพี่ชาย
ให้พี่กลับมาไวไว จะนิ่งอยู่ให้นานเอย (ลูกคู่ รับ 2 ครั้ง)

89. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ละพี่ไม่ช้าร่ำไร (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แหละพอแต่งตัวน้องเอ๋ยเสร็จสรรพ พี่ขยับลงเรือนจิตมุ่งใจเหมือนยังแม่นหมาย
พี่รีบเดินลัดน้องเอ๋ยตัดทุ่ง จิตมุ่งหมายมายังเคหาของนางใน
สองมือเปิดรั้วรผล่หัวหมาเห่า พี่เลยนั่งคุกเข่าร้องไล่
ชะรอแม่แก้มและเป็นไฝ พี่ไม่ช้าไถลอยู่เลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

90.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่ รับ 1 ครั้ง)
ให้พี่รีบเข้ามาจะช้าอยู่นาน เวลาก็กระชั้นกันเข้าไป
ดูดาวไถบ่ายเร่ดาวตะเข้บ่ายหาง เข้ามารับนวลนางเถิดพี่ชาย
จวนจะได้เวลาตีนฟ้าก็สาง เดี๋ยวจะหมดหวังกันนะพี่ชาย
พ่อคู่สมัครรักใคร่ เข้ามารับน้องไปกันเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

91. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มาคอยน้องอยู่ตั้งสองยามเศษ พี่มายืนเป็นเปรตเข้าไม่ได้
กลัวบิดาของน้องจะตื่นคว้าปืนเอามายิง ตัวของพี่จะวิ่งไปทางไหน
บิดาแก่คนนี้ไหวดีฉลาด วิชาสารพัดปัญญาไว
ยิงปืนก็เที่ยงเสียงเปรี้ยงก็ถูก หาผิดสักลูกกันเมื่อไร
พอสุนัขของน้องหลับสนิท พี่ก็เลยเดินชิดเข้าใกล้
พี่ไปแอบเสาเห็นแสงแดงรุบรู่ พังเสียงแม่หนูน้องหายใจ
พี่เลยยกกรขึ้นเคาะฝากุกกุก ให้แม่คุณน้องลุกขึ้นมาไวไว
แม่แก้มก็ขาวเปลือกไข่ เราจะได้ไปกันเอย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

92. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มายกกรขึ้นเคาะฝากุกกุก หญิงน้องก็ลุกขึ้นรีดยไว
น้องลุกขึ้นมาเห็นประตูหน้าต่างของ- พ่อแม่ก็นอนอยู่ข้างใน
น้องใส่กลอน
จะออกมาทางน้องเอ๋ยประตูแม่ก็- จะออกหน้าต่างก็ออกไม่ได้
นอนขวาง
<u>รอ๋พ่อคนพวงมาลัย</u> จะทำยังไงดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

93. หญิง เอ่อระเหยลอยมา คิดคิดขึ้นมาก็อ่อนใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าตัวเอ๋ยของเรา คิดแล้วก็เศร้าและดวงใจ
น้องจะต้องลาพ่อแม่และที่แกหลับ จะให้ลูกบาปเลยชื่นใจ
วันนี้ลูกจะลอยตามชาย เสียในวันนี้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

94. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ลาพ่อลาแม่ทั้งผู้แก่ผู้เฒ่าหนุ่มสาวทุกคน เด็กเล็กปะปนทั้งแม่หม้าย
ลาพ่อลาแม่กันที่แกหลับหลับ ก็จะให้ลูกบาปเลยอะไร
ลาเสาแปดต้นชั้นบนชั้นล่าง ปักกะตูหน้าต่างทั้งนอกใน
ลาเสาเอกตั้งโต่เสาโทตั้งเรียง เสาเอ่ยเฉลียงกันเรียงราย
แปลานปั้นลมไม้ขื่มหัวกลอน นอระแนบแอบนอนข้างนอกข้างใน
ลาจุกลาจั่วลาครัวลาเตา ลาประตูลอดเข้ากันห้องใน
ว่าจะต้องลาครรไล จะต้องลอยตามชายเสียแล้วเอย
(ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

95. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ลาจิ้งจกเฝ้าแปลาตุ๊กแกเฝ้าเต้า ลาแมงมุมเฝ้าเสาลามอดเฝ้าไม้
ว่าลากระจกเครื่องแป้ง ที่เคยตบแต่งกันร่างกาย
ลาแล้วลาเล่าน้องก็เฝ้าแต่ลา ทั้งตะบุงตะกร้าเชี่ยนหมากตะไกร
จะต้องลาครรไล เสียในคืนนี้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

96. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ลาเรือนเคหาไร่นาที่อยู่ งัวควายหมาหมูทั้งเป็ดและไก่
ลาหม้อข้าวปากแหว่งลาหม้อ-แกงปากร่อย ชามเล็กถ้วยน้อยต้องลาไป
ว่าลากระทะหูหิ้ว ลาชั้นผ้าขี้ริ้วอยู่ในครัวไฟ
น้องก้มหน้าร้องไห้ มีกรรมต้องไปเสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

97. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องปูผ้าลงกราบกันแล้วเอ๋ยพ่อแม่-แกก็หลับสนิท นี่ก็ผิดแล้วไม่หาย
น้องมากราบพ่อแล้วท้อแท้ น้องมากราบแม่แล้วอ่อนใจ
ว่าพ่อก็แก่แม่ก็ชรา วันนี้จะต้องลาแล้วแม่ไป

น้ำตาน้องไหล มีกรรมต้องไปเสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

98. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องหยิบกระทอห่อผ้า อีกทั้งน้ำตาน้องร่วงไหล
ลาฟูกที่นอนลาหมอนที่หนุน ลากระทั่งแม่คุณหลานจะไป
น้ำตาลูกไหล จะทำยังไงดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

99. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะออกประตูแม่ก็นอนขวาง จะออกหน้าต่างก็ออกไม่ได้
น้องออกหน้าต่างน้องก็กลัวตก งกงกงันงันตัวน้องก็สั่นแล้วอ่อนไหว
น้องจะออกทางไหน เล่าพ่อใจดีเลย ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

100. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่ก็ศิษย์มีครูได้เรียนรู้มาเหมือนกัน ต่อพระอาจารย์ท่านบอกให้
ก.ขอ ก.กา อ.อา ออี ง.งางิงี ม.มามิมีพี่ก็จำได้
หยิบเอาก้อนดินมาสามก้อน สะกดหมาแม่ลูกอ่อนกันเข้าไว้
ไปหยิบเอาข้าวสารเข้ามาหว่านซ้ำ เสาเรือนน้องก็ต่ำกันลงไป
พี่เสกคาถาเข้ามหาสะเดาะ ลูกลิ่มหลุดเผลาะกันลงไป
แม่แก้มก็หอมนานหาย ออกมาไวไวเถิดน้องเอย (ลูกคู่ รับ 2 ครั้ง)

101. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่ รับ 1 ครั้ง)
มาให้น้องออกแล้วเอ่ยหน้าต่าง- ตัวน้องก็สั่นลงไม่ได้
น้องก็กลัวจะตกงกงกงันงัน
เดี๋ยวห่อผ้าของน้องจะตก- มีตโกนจะกระแทกเอาหัวชาย
กระจกจะแตก
น้องนี้ลงไม่ได้ จะทำยังไงดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

102. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แม่แหวนเพชรประดิษฐ์ของพี่ลายประดับ จะเอียงบ่าเข้ารับเอาน้องไป
ตัวของพี่เตี้ยเสียที่พี่เกิด ประเดี๋ยวหยุดเถิดแม่ชื่นใจ
พี่จะเอากระทู้กันทั้งหูทั้งตา หยิบปับรับมากันโดยไว
หยิบปลายขึ้นบนหยิบโคนลงล่าง พาดที่หน้าต่างแม่ขวัญใจ
ให้แม่คุณลงมาตามตาพะอง น้องจะมัวพะวงเลยแม่ชื่นใจ
ให้น้องลงมาไวไว ชะแม่พวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

103. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่เสกคาถาก็มหาสะเดาะ ถูกลิ่มหลุดเผลาะน้องก็ใจหาย
จะต้องลงประตูแม่ก็นอนขวาง จะลงหน้าต่างก็ลงไม่ได้
ให้เอาละมั่งและว่ากวางทอง ให้มารับนวลน้องกันเอาไป
คนพวงมาลัย ให้มารับน้องไปเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

104. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แม่แหวนเพชรประดิษฐ์ของพี่ปักแมงทับ จะเอียงบ่าเข้ารับเอาน้องไว้
พี่จะเอาละมั่งน้องเอ๋ยกวางทอง เข้ามารับนวลน้องแล้วหนีไป
มือซ้ายจับขามือขวาจับแขน จับสร้อยถูกแหวนที่น้องห่อไว้
พี่จะรอบอ้อมรอ้อวดแม่รัยพิน พี่ไม่ให้เปื้อนดินและเปื้อนทราย
ไอ้จมูกระยาของพี่ทานอกรีต จูบแก้มดังฟิดว่าสบาย (เชิบ ๆ)
แม่แก้มหอมนานหาย เราจะได้พากันไปนะน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

105. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ลูกจะขอลาเร่าเรือนเคหาพาราที่อยู่ ง้วควายหมาหมูลาทั้งเป็ดทั้งไก่
ลาเสาเอกตั้งโด่เสาโทตั้งเรียง ลาทั้งเสาเฉลียงหอนอกหอใน
ลาจิ้งจกเฝ้าแปลาตุ๊กแกเฝ้าเต้า ลาแมงมุมเฝ้าเสาลามอดเฝ้าไม้
ลาเลือดเฝ้าตง ลาแล้วก็ลงเรือนไป
พ่อคนพวงมาลัย จะพาน้องไปทางไหนกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

106. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าพี่เป็นผัวก็ให้เดินนำหน้า น้องเป็นภรรยาเดินตามไป
ธรรมเนียมเข้าไพรก็ต้องชมนก ธรรมเนียมเข้ารกก็ต้องชมไม้
เสือก็ร้ายทั้งควายก็ดุ เมื่อไหร่จะทะลุกันไปได้
ชะรอพ่อยอดดวงใจ จะพาน้องไปทางไหนกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

107. ชาย เอ่อระเหยลอยมา พี่จะพาน้องเรื่อยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
รอแม่รัศมีของพี่สีหมอก พี่ลองเย้าหยอกนะแม่ชื่นใจ
ผัวเตี้ยเมียต่ำนางงามลงกัน เราเดินกันสองคนกันในไพร
มาเดินทางในเถื่อนมันให้เขยื่อน- หมายจะเจี๊ยะกันสักอิ่มก็เกรงใจ
ชะหยิ่ม
ธรรมเนียมเข้าป่าเราจะต้องชมนก ธรรมเนียมเข้ารกต้องชมไม้
นั่นแหนไม้หลายหมู่มีกันอยู่หลายอย่าง ต้นพะยอมไม้ยางรำแพนลำไย
มีทั้งมะเดื่อมะดันโมกมันก็มี- รอแม่รูปหล่อรำแพนแม่เห็นกันมั๊ย
ดีหมีสมอ
รำแพนมะตูมมะตาดมะหาดชุมเห็ด มีทั้งมะขามเทศมะขามไทย
มีทั้งมะปริงมะปรางอ้อยช้างไข่เน่า มีทั้งกล้วยเต่าถ้าหนูน้องแม่จะเอาพี่จะ-
หาเอามาให้
น้องจะกินเปรี้ยวหรือกินหวาน หรือน้องจะกินมันพี่จะเอามาให้
อีกทั้งไม้ในป่ามีนานาชนิด มีทั้งมะขวาดมะขวิดมะเฟืองมะไฟ
กล้วยกล้ายก็มี หยุดกันที่นี่ก่อนแม่ชื่นใจ
แม่แก้มหอมนานหาย หยุดกันให้สบายก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

108. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่พาน้องบุกพงเข้าดงหลงตอน มืดแล้วจะนอนกันที่ไหน
ทั้งเสือก็ร้ายควายก็ดุ ที่ไหนเลยจะทะลุกันที่ไปได้
ไอ้ทั้งบ้านช่องก็ไม่เห็นมี เห็นแต่ไพรสีพ่อชื่นใจ
พ่อคนพวงมาลัย จะพาน้องไปทางไหนกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง

109. ชาย เอ่อระเหยลอยมา พี่จะพาน้องเรื่อยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พาน้องเดินป่า ชมต้นพฤกษากันเรื่อยไป
รู่นแหนต้นเต็งเป็นทิว ต้นงิ้วเป็นแถวกาหลงสูงลิ่วอยู่เรียงราย
รู่นแหนต้นพิกุลต้นกุ้นต่อก้อ แตกก้านต่อกอระกะกิ่งไกว
แก้วเกดแกมกันมากางกั้นก่งกิ่ง มันเกลื่อนกลาดลูกกลิ้งพันกิ่งมะขามไก่
รู่นแหนลาเจียกขจีลิ้นจี่ขจร ลิ้นจงล่อนจ้อนรู่นแหนขจรชื่นใจ
รู่นแหนสตือสตอติดต่อต้นเต็ง ใบรโตลูกเต่งต้นเต็งแข็งไต
ยางใหญ่ใบหย่อนกิ่งก็โยนลูกเยอะ ยางยืดหยาเหยอะลูกเยอะยางใหญ่
รู่นแหนะสะทิงเที่ยวท่องเมียท้อง- พี่ทุกข์แทนสะทิงผัวทิ้งช้ำใจ
แล้วก็ทิ้ง
รู่นแหนกระมั่งเดินเมียงเคล้าเคียง- คลุกเคล้าคลอเคลียเหมือนยังเราผัวเมีย-
ตัวเมีย ได้กันใหม่ใหม่
รู่นแหนสมันปนเม่นวิ่งเล่นเป็นหมู่ รู่นแหนหมีตามหมูเข้าหมู่กอไม้
รู่นแหนผูงช้างมันชนกันแย่งต้นอ้อยช้าง พอแทงฉาดเลือดฉ่างช้างดุพอใช้
รู่นแหนอีเทนเห่าหอนอยู่บนขอนไม้แห้ง เหี้ยดงหางแดงรู่นน้องเห็นกันไหม
รู่นกะรอกกะแตมันวิ่งแร่กันออกลั่น มันเห็นเราเล่นกันในไพร
เราหยุดพักกันเสียก่อนหยุดนอนกัน- พอตีนฟ้าสางสางเราจึงค่อยไป
เสียบ้าง
แม่แก้มขาวเปลือกไข่ หยุดพักกันให้สบายก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

110. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่พาน้องชมป่าชมต้นพฤกษามาก็นาน- บอกกะแม่หนูเถิดพ่อชื่นใจ
เดินผ่านมาก็มากน้องอยากจะรู้
ถามว่าไม้ที่อยู่ในป่า ไม้อะไรเป็นพฤกษาไม้ใหญ่
และไม้ที่สูงกันกว่าเขาไอ้ที่ยาวกัน- ขอพ่ออุ่นเรือนจงบอกให้
กว่าเพื่อน
ให้พี่เล่าละลอกบอกกับน้องมา แล้วพี่จึงพาน้องเรื่อยไป
พ่อคนพวงมาลัย บอกน้องมาในพวงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง

111. ชาย เอ่อระเหยลอยมา พังคำพี่ว่าเป็นพวงมาลัย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พาน้องท่องป่าชมต้นพฤกษากันมาก็นาน- พี่จะบอกกะแม่หนูน้องไว้ให้
เราเดินผ่านมาก็มากน้องอยากจะรู้-
ไม้ในป่ามีนานาชนิด มันจะถูกหรือผิดพี่จะบอกให้
น้องถามมาว่าไม้ใหญ่ในป่านั่นคือพญา- ใช้กันได้ทั้งเจ็กทั้งไทย
มือเหล็ก
และไม้ที่สูงกันกว่าเขาไอ้ที่ยาวกัน- จะบอกแม่อุ่นเรือนกันไว้ให้
กว่าเพื่อน
นั่นคือไม้ร่มฟ้า คู่กับพญาไม้ใหญ่
แม่คนพวงมาลัย พากันจำเอาไว้เถิดน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

112. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่พาน้องท่องป่า มีทั้งฝูงสกุณีสกุณากันมากมาย
มีทั้งกระต่ายกระเต้นวิ่งเล่นหญ้าดอก ฝูงหมาจิ้งจอกไล่กวดหมาใน
ฝูงเก้งรายทางฝูงกวางหนีเสือวิ่งขึ้น- พี่ชี้นิ้วบอกน้องกันเรื่อยไป
เหนือลงหนอง
มีทั้งเสือเหลืองเสือดาวมันหอนเห่ากัน- เราจะพากันไปทางไหน
ออกลั่น
ฝูงหมีรายทางฝูงช้างขวางหน้า เห็นจะไม่รอดชีวากันไปได้
พ่อคนพวงมาลัย จะพาน้องไปทางไหนกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

113. ชาย เอ่อระเหยลอยมา พังคำพี่ว่ากันอีกต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พาน้องท่องป่า ชมฝูงสกุณากันอีกเรื่อยไป
มีทั้งนกกระจิบกระจาบนกขี้ราบชอนหอย นกเล็กนกน้อยกันอีกมากมาย
รน่นแหนนกคุ่มมันเที่ยวเดินเคียงคู่ รน่นนกฮูกมีหูมันหน้าละห้อยเสียหาย
รน่นแหนนกตะกรุมมันเที่ยวสุ่มปลากริม ได้ปลากริมยิ้มกริ่มมันมาเฉี่ยวเหยื่อปลากราย
รน่นแหนนกเขามันเที่ยวเคล้าเคียงคู่- มีทั้งนกแอ่นเอี้ยงเสียงใส
ไอ้ทั้งตัวผู้มันก็ดูเดินเคียง

มีทั้งกาในและไก่ฟ้าที่ต้นพุทรานั้นมีนก- นางตัวเมียเข้าไปรับผิดกันว่าพี่ทิดสี่ที่
ทิดถี่มันร้องกันว่ากี่ทีกันละที่ทิด
รอแม่ช่อมาลี หยุดพักกันที่นี่ก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

114. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่พาน้องท่องป่า ชมฝูงสกุณามีกันมากมาย
มีทั้งนกเล็กนกใหญ่นกเขาไฟเขาฝุ่น บินกันว้าวุ่นอยู่มากมาย
มีทั้งนกยางนกยูง ราเล่นกันยุ่งอยู่บนยอดลำไย
พาน้องมาก็นานเดินผ่านมาก็มาก น้องนี้อยากจะรู้บอกกับแม่หนูเถิดชื่นใจ
ถามพี่ว่านกที่อยู่กันในป่า นกอะไรเป็นพญานกใหญ่
ไอ้ที่ใหญ่กว่าเขาที่น้องเอาไม่ถึง ให้พ่อเอวกลึงจงบอกให้
ให้พี่เล่าละลอกให้พี่บอกน้องไป บอกน้องเสียให้รู้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

115. ชาย เอ่อระเหยลอยมา พังคำพี่ว่าเป็นพวงมาลัย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่พาน้องท่องป่า ชมฝูงสกุณามีมากมาย
มีทั้งนกเล็กน้องเอ๋ยนกใหญ่ มีกันหลายอย่างนกยูงนกยางมีมากมาย
อีกทั้งนกในป่ามีนานาชนิด มันจะถูกหรือผิดพี่จะบอกน้องไว้ให้
พาน้องมาก็นานเดินผ่านมาก็มาก- จะบอกกะแม่หนูน้องไว้ให้
น้องอยากจะรู้
พี่จะเล่าละลอกพี่จะบอกน้อง แม่ปั้นรูปรูปทองน้องจำกันเอาไว้
นกใหญ่ในป่าคือพญาหงส์ทอง บอกกับหนูน้องให้แม่จำกันเอาไว้
ดูชิยกปีกขึ้นกางยกหางขึ้นป้อง ดูเหมือนยังเอาทองเข้ามาทาไว้
ยกปีกขึ้นกางยกหางขึ้นรำ ดูเหมือนระบำที่หัดกันใหม่ใหม่
ไอ้ที่ใหญ่กว่าเขาที่น้องเอาไม่ถึง พี่จะบอกแม่เอวกลึงกันไว้ให้
นั่นคือไก่ฟ้า คู่กับพญาและนกใหญ่
แม่แก้มขาวเปลือกไข่ พากันจำเอาไว้น้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

116. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พาน้องบุกพงเข้าดงหญ้าคา น้องเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าไปไม่ไหว
ฝ่าเท้าก็เจ็บฝาเล็บก็ถอด เห็นจะไม่รอดกันไปได้
อีกป่าก็กว้างหนทางก็เยิ่น สุดที่น้องจะเดินกันไม่ไหว
เมื่อไรจะถึงแล้วบ้านชายแล้วกันเสียที ออกจากป่านี้แล้วไปไหน
น้องมาระทยร้องไห้ น้องไปไม่ไหวเสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

117. ชาย เอ่อระเหยลอยมา พี่จะพาน้องเรื่อยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พาน้องเดินป่าพนาวัน ชวนน้องชมกันเรื่อยไป
รำนนกยูงหางใหญ่มันรำกันไม่หยุด- มันเต้นราขย่อนอยู่บนต้นลำไย
หย่อน
รำนแหนนกเงือกฉงำอนแบกหงอน- มันชบเชาเศร้าโศกสิ้นสุขสดใส
ชะโงก
รำนนกกะเหว่ามันบินผวา มันมาเจอะลูกหว้าเข้าเมื่อจวนจะวาย
ลูกหว้าร่วงวายแสนเสียดายลูกหว้า เมื่อกะเหว่าไม่มาลูกหว้าไสว
พอกะเหว่าบินมาลูกหว้าร่วงหมด กะเหว่าก็อดมันน่าสลดหัวใจ
รำนแหนนกแขงแขวมันกินดอกมะสัง กินแล้วก็สั่งผูงแขงแขวต้นรังเต็งแต้ว-
แก้วกุมพาไพร
รำนแหนที่ต้นตะโกมีนกสาลิกา- ลูกเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าเดินไปไม่ไหว
มันมาพูดกันออกจ้อว่าคุณพ่อเจ้าขา-
ขอเหล้าให้ฉันสักขวดเถิดจ๊ะบนยอด-
ไทรสาขา
ถ้าไม่ได้น้ำใส พากันไปไม่ไหวเสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

118. ชาย เอ่อระเหยลอยมา พี่จะพาน้องเรื่อยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เข้าป่าน้องน้องเอ๋ยชมป่า ชมผูงสกุณาแล้วมากหลาย
รำนแหนนกยาง มันบินไปทางและบึงใหญ่
รำนแหนนกอะไรอยู่ในโพรงตะแบก และนกตาแหกมันร้องแสกแหละบินไกล

รุ่นแหนพล่อยพลอดกันอยู่กลางทุ่ง เรียกว่านกกระทุงปากมันเป็นถุงกว้างใหญ่
รุ่นแหนนกกระไนน้องเอ๋ยไก่นา- เรื่องเก่ามันมีช่วยฟังค่ำพี่จะปราศรัย
กว้านทาอย่าดูบอกกะแม่รัฉมกรูนั่น-
แหละกาสีด่ำมันไม่ดี
ชะเมื่อแรกเริ่มเดิมมากาเป็นปักษา- ก็ได้เป็นเพื่อนกับนกยูงเป็นเพื่อนกันรักใคร่
และชั้นสูง
เมื่อแต่ก่อนนกยูงก็สีดำมันไม่งามข่ำ- ทั้งวันหนึ่งกันและสองปักษีจึงได้ปลาอาศัย
เหมือนยังนี้
ว่าจะช่วยสร้างกันให้สมศักดิ์ลงรัก- แลดูงามข่ำน้องรักให้จำกันเอาไว้
สีดำ
ว่าของเปื่อยเน่าว่าจะไม่มาเป็นภักษา ทั้งนกยูงเอ๋ยกะกาทั้งได้สัญญากันเอาไว้
ว่าจะเขียนร่างให้นกยูงพอเป็นเหลือบ- แลดูตัวสวยและกันทั้งสองหาที่เปรียบ-
รุ้งลายฟ่อง กันไม่ได้
แต่ว่าปักษาและการ้ายไม่ทิ้งนิสัย- แอบไปกินหมาเน่าและนกยูงเห็นเข้าก็แค้นใจ
และกะเพร่า
ถึงแกล้งน้องเอ๋ยทำลายและสีสัน- สีดำอยู่ที่กาและไม่มีเวลาจะสูญหาย
กันตั้งแต่วันนั้นมา
และพี่ขอจูบแก้มขาว และเป็นค่าเล่าและนิยาย
แม่แก้มก็หอมและนานหาย จวนจะถึงบ้านชายแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

119. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่พาน้องเดินป่าพนาวัน จะชวนกันไปถึงไหน
พี่มาชวนน้องกันและขึ้นห้วยลงเขา จนตีนนั้นเน่าแล้วเป็นหนองไปด้วยละออง-
แล้วดินทราย
เมื่อไรจะถึงแล้วบ้านของพี่ ออกจากป่านี้แล้วไปไหน
น้องมาอยากน้ำและอยากท่า หิวข้าวหิวปลาไปไม่ไหว
เจ้ารอพ่อช่อคันฉาย เมื่อไรจะถึงแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

120. ชาย เอ่อระเหยลอยมา พี่จะพาน้องเรื่อยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่จะพานะแม่จอมขวัญขึ้นผ่านคีรี ให้แม่คุณตามพี่มาไวไว
พาขึ้นเขาน้องเอ๋ยหินงอกลงชอก- ชวนน้องหยุดเบิกกันผีพราย
ชะเงิก
พาน้องขึ้นเขาชะโงกช่องงุ้มมันเป็น- ชี้นิ้วบอกน้องโน่นแม่เห็นกันไหม
ปุ่มหินกอง
โน่นแหนเขานมนางเขาเขียว เขาโด่ลูกเดียวหญ้ามันแทรกขึ้นมาได้
พาน้องขึ้นเขาหินแยกหินแตกหรุบรู่ น้ำมันไหลตามรูกันออกมาได้
พาน้องขึ้นเขาเขียวเขากาเขากะบ้า- มองเห็นเขาหลากพันธุ์โน่นแหนไรไร
ชนกัน
เขาเล็กเขาใหญ่เขาไปภูพาน จะพาน้องชมกันเรื่อยไป
พาน้องขึ้นเขาน้องเอ๋ยเมรุมาศคู่กับ- ที่พุทธองค์ท่านพาแม่พิมไป
ศาสนา
พาน้องขึ้นเขารกสินารายที่ท่านนิพพาน จะพาน้องเดินผ่านกันเรื่อยไป
พาน้องเข้าป่าอิสิปปตนมฤคทายวัน จวนจะถึงบ้านของพี่ชาย
พาน้องขึ้นเขาน้องเอ๋ยคันหอกลงชอก- พาน้องเดินลี่กันเรื่อยไป
ขึ้นางพอดีสว่างเห็นทางพอดี
มองเห็นหลังคาโน่นแหนเรืองเรือง มองเห็นกระเบื้องอยู่ไรไร
นั่นแหนมองเห็นน้องเอ๋ยดงตาล นั่นแหละหมู่บ้านของพี่ชาย
พาน้องถึงบ้านพี่ไม่นานอยู่ช้า เข้าหาบิดาน้องเอ๋ยมารดาของพี่โดยไว
ยกมือเอ๋ยขึ้นวันทา ลูกขอขมาและอภัย
ไอ้ทั้งพ่อแม่ของพี่ก็ไม่ว่า เห็นน้องเข้าหาแก่ก็ชอบใจ
แม่แก้มหอมและนายหาย อยู่กับพี่ชายก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

121. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าลูกจ๋าลูกจ๋า ลูกพาเมียมาแต่บ้านไหน
จะเป็นสาวเจ็กกันหรือสาวลาว หรือจะเป็นไทยเราหรืออย่างไง
ว่าลูกพาเมียมาให้ครั้งนี้ เงินทองไม่มีกันจะให้

อีกพ่อก็แก่แม่ก็ชรา แม่จะเอาเงินกรากันที่ไหน
ลูกเอ๋ยลูกชาย จะเอาเงินที่ไหนกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

122. ชาย เอ่อระเหยลอยมา แม่ศรีมาลาเป็นเมียพระไว (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แม่จีจะแม่จ๋า ก็ได้พาเมียมากันไม่ไกล
ก็เมียของฉันบ้านอยู่อ่างทอง บอกกับแม่กล่องดวงใจ
ไม่ใช่คนเจ็กและไม่ใช่คนลาว มันเป็นไทยเราแม่ชื่นใจ
นึกว่าช่วยสงสารฉันไว้สักที พ้นจากท่านนี้ก็ไม่เห็นใคร
ทั้งพ่อแม่น้องเอ๋ยทั้งหลายหญิงชายที่นั่ง ธรรมดาที่พึ่งอยู่เรียงราย
ว่าพ่อของฉันน้องเอ๋ยก็แก่แม่ก็ชรา แม่แก่หาเงินกราไปไม่ได้
ก็พาเมียมาหาแม่กันในครั้งนี้ เงินทองแม่ไม่มีแหละจะให้
ถ้าพ่อแม่นี้ไม่ช่วยเห็นจะม้วยอาสัญ เห็นจะไม่ได้กันเข้าแนบกาย
ถ้าไม่ได้เงินเสียเมียฉันก็สูญ นึกว่าช่วยเอาบุญกะฉันไว้
แม่แก้มก็หอมและนานหาย ช่วยฉันสักรายเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

123. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็พี่พาน้องมาตั้งหลายวันให้พี่จัดการ- เสียพ่อคิ้วก่งแล้วหางไก่
และเอาไปส่ง
ว่าน้องตามพี่มาพ่อแม่ไม่รู้ กันว่าแม่หนูไปทางไหน
พ่อแม่ของน้องเอ๋ยอยู่กันข้างหลัง ป่านนี้แก่ก็นั่งกันร้องไห้
พี่พาน้องมาตั้งหลายคืน ถ้าไม่ได้สองหมื่นน้องไม่ไป
พ่อก็แก่แม่ก็ชราใครจะตักน้ำตักท่า หุงเข้าต้มปลากันไว้ให้
ให้จัดการส่งไป เถิดพ่อคิ้วก่งหางไก่
ให้ส่งตัวน้องไป จะนิ่งอยู่ให้นานเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

124. ชาย เอ่อระเหยลอยมา นึกว่าเมตตาเอาพี่ไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พ่อแม่ทั้งหลายหญิงชายที่มานั่ง ขอเงินสักชั่งเถอะพ่อชื่นใจ
พ่อของฉันเอ๋ยก็แก่แม่ก็ชรา แม่หาเงินกราให้ไม่ได้

แต่ถ้าพ่อนี้ไม่ช่วยเห็นจะม้วยอาสัญ จะไม่ได้กันเข้าแนบกาย
ถ้าไม่ได้เงินกลับไป จะส่งตัวยังไงกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

125. ชาย เอ่อระเหยลอยมา นึกว่ารับหน้าเอาฉันไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อีกทั้งพ่อช่วยแก่อยู่ที่ไหน นึกว่าช่วยผมไว้กันสักทีพ้นจากท่านนี้ไม่เห็นใคร
นึกว่าเอาแบงค์มาจัดแจงกันให้ผมกัน- ผมเป็นลูกท้องที่กันไม่เห็นใคร
สักที
พร้อมทั้งท่านผู้ใหญ่บ้านกันหรือว่ากำนัน นึกว่าช่วยจัดการให้ผมเถอะพ่อเอวกลมชื่นใจ
แล้วผมพาเมียกันมาครั้งนี้ เงินทองไม่มีและติดกาย
นึกว่าช่วยและผมไว้ เถอะพ่อโคมถวายเอ๋ยวังเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

126. ชาย เอ่อระเหยลอยมา แสงฟ้าสว่างไพร (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อีกทั้งพ่อแม่ของพี่แก่ได้น้องเอ๋ยเงินแล้ว จะพาน้องแก้วและไปส่งกันแม่คิ้วรีก่ง-
แล้วหางไก่
แม่แก่มวนหมากน้องเอ๋ยใส่กลี่มวน- ธูปเทียนทั้งนั้นแม่ก็เกรียมกันเอาไป
บุหรี่ใส่พาน
พร้อมทั้งเงินเงินเอ๋ยและทอง กันอีกทั้งข้าวของเกรียมเอาไป
บอกกับพี่น้องเอ๋ยกันไปส่ง กันนะแม่คิ้วรีก่งแล้วหางไก่
พาน้องเข้าน้องเอ๋ยตามกรอกออกตาม- ชาวบ้านเขาก็รู้กันมากมาย
ประตู
พาน้องส่งตัวตามประเพณีที่เราได้กันมา ตั้งแต่ปู่แกได้กะย่าทั้งว่าตาได้กับยาย
พาน้องส่งตัวทูนหัวไม่ช้า และไปยังเคหาของนางใน
พอถึงยังบ้านของน้องไม่นานอยู่ช้า กรงเข้าหาพ่อตาและแม่ยาย
ยกพานดอกไม้กันเอ๋ยธูปเทียนขึ้นวันทา ลูกเข้าขอขมาแล้วอาภัย
รับดอกไม้ธูปเทียนกันเสร็จสรรพ- ตั้งแต่ปู่ได้กับย่าตาได้กับยาย
ตามประเพณีที่เรามีกันมา
พอพูดจาน้องกันเสร็จสรรพ ก็ยกสำหรับกันออกมาพร้อมทั้งสุราและเมรัย
ทั้งกินเลี้ยงกันเสร็จสรรพก็พากัน- เหลือแต่น้องกะฉันนะแม่ชื่นใจ

กลับบ้าน
พ่อแม่ส่งตัวให้เป็นผัวแม่คุณ ไปจนกว่าหมดบุญทั้งสองฝ่าย
แม่แก้มหอมนานหาย อยู่กับแม่ไหมพรมเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

127. ชาย เอ่อระเหยลอยมา พังคำพี่ปรานี่ศรัย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็แม่แก้มขาวของพ่อ มาจะจากห้องหอพังคำของพ่อจะปราศรัย
นะเจ้าตัวคนเดียวระวังตัว และเมื่อเจ้าตามผัวไปไกล
ก็สงวนกิริยา ก็ทั้งวาจาเข้าไว้
อย่าได้ขึ้นเสียงน้องเอ๋ยเถียงผัว- รักผัวตัวของน้องไวเอ๋ยให้งามลูกเอ๋ยจะ-
รักชั่วกันเลวทราม ได้ทำกันมักง่าย
เมื่อจะจากพ่อไปมีคู่อยู่เอ๋ยกับผัว และเสียเนื้อเสียตัวกันเข้าร่วมหัวและจมท้า
กระทั้งการนอนในเคหาจงสาละวอน จงปูสลัดบัดที่นอนให้ผัวพักผ่อนให้สบาย
จะได้เที่ยวบ้านรินั้นกันแล้วเอ๋ยบ้านนี้ อยู่แต่ในที่ทางกันเข้าไว้ (เชิ้บ ๆ)
ทำไร่สวนครัวก็เมื่อพี่น้องพ่อแม่มาหา- หาข้าวหากับกันยกสำหรับกันออกมา-
หญิงกล้าต้อนรับ ยกมือวันทาขึ้นวอนไหว้
ถ้าเขาเป็นญาติกันพี่น้องหมายปองมาหา ยกขันน้ำพานยาเอามาให้
กะทั้งลูกรักจะจากบิดาก็อุตส่าห์เกรียมตัว ต้องเคารพแม่ผัวเจ้าเป็นลูกและสะใภ้
แม่สาวชะน้อยรุ่นใหม่ พากันจำเอาไว้น้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

128. ชาย เอ่อระเหยลอยมา พังคำพี่ว่าเป็นพวงมาลัย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เราได้เสียเป็นผัวเมียกันแล้ว พี่จะบอกน้องแก้วกันไว้ให้
ถ้ามีแขกมาเรือนน้องจะเบือนหน้าปาก ให้หยิบยกเชี่ยนหมากกันออกมาให้
เขามาร้องทักรู้จักกับผัวไม่ต้องถาม- รีบเข้าครัวหุงข้าวกันโดยไว
ตัวกันหรอกเจ้า
เมื่อยามหุงข้าวจะหันหลังให้หม้อ ไฟดับกลับก่อกันใช้ไม่ได้
ผัวใช้ให้ตำน้องเอ๋ยน้ำพริก จะตำแล้วตำอีกตำเก่าตำใหม่
สามซ้อนสี่ซ้อนไปจนหนอนพริกขึ้น ผัวจะหลับตากลืนกันเข้าไปไม่ได้
ตุ่มน้ำตุ่มท่า ดูจะให้ข้าวปลามันตกใส่

ทั้งกะปิกะปูดจะให้มันบูดมันแฉะ ให้หมั่นตบหมั่นแตะกันเข้าไว้
ถ้าผัวเขาใช้กันให้ป้อนข้าวลูก จะยัดทางจมูกกันเสียลูกตาย
ไอ้ทั้งที่หลับที่นอน ฟูกเมาะเบาะหมอนดูมันให้ผ่องใส
ทั้งกระโถนน้ำหมากเอาไว้ให้ห่างตัว จะให้เปื้อนผัวของเอ็งได้
ให้มวนหมากใส่กลี่มวนบุหรี่ใส่พาน ตักน้ำฆ่าขันมาสำรองกันเอาไว้
จุดธูปจุดเทียนขึ้นวันทา น้องขอขมาและอาภัย
เวลาจะนอนกับสามี ให้กราบเท้าสามีทีนะแม่ชื่นใจ
เขาเป็นผัวให้เขานอนข้างขวา เอ็งเป็นภรรยาจงนอนข้างซ้าย
ถ้าผัวเขาหยอกเอ็งอย่าเพิ่งหยิก เขาจะว่าจุกจิกกันกวนใจ
แม่แก้มก็หอมนานหาย จำคำพี่ไว้เถิดน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

129. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เจ้าจะไปแล้วแม่เป็นห่วงแล้วลูกรัก เจ้าจะจากแล้วแม่ไป
ว่าลูกเอ๋ยเจ้าจงฟัง คำแม่จะสั่งและเอาไว้
อันคำสั่งสอนเอ๋ยของแม่จำให้แน่นะลูก จะให้เขาดูถูกถึงแม่ได้
เราไม่ใช่ลูกชาวใต้เราเป็นลูกผู้หญิง- แล้วจงอุตส่าห์แล้วทำงานท่อผ้าอยู่-
กันและนี่หนา กับบ้านอย่าเที่ยวพลุกพล่านไปให้ไกล
แล้วถ้ามีพูกแล้วให้หมั่นทอ แล้วถ้ามีพอให้หมั่นเก็บผ้าขาดผลัดเย็บมาพับไว้
ทั้งกะปิกะปูดอย่าให้บูดให้แฉะ ให้หมั่นตบหมั่นแตะอย่าให้หนอนไช
เจ้าเป็นผัวเขาใช้ให้หุงข้าวแต่ละหม้อ ไฟดับกลับก่อใช้ไม่ได้
ผัวเขาใช้กันให้ตำน้ำพริก ตำแล้วตำอีกตำเก่าตำใหม่
เจ้าระวังระไว นะแม่ไหมพรมเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

130. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าเจ้าเป็นลูกแล้วผู้หญิงงาน- เจ้าต้องดูให้ทั่วกันเอาไว้
ทุกสิ่งอยู่ในครัว
เจ้าจะดูกันให้ดี แมลงวันแมลงหวี่และจะได้ขี้ลงไป
ว่าดูกุแล้วเอ๋ยตุ่มน้ำตุ่มท่า จะให้ข้าวปลาตกใส่

จะขึ้นเสียงกันเอ้ยเถียงผัวเจ้าจะ- แม่ผัวจะไม่รักจะอยู่ไม่ได้
ระวังตัวระวังปาก
ให้เจ้าได้กันเอ๋ยแล้วจะนอนตื่นสาย- รีบหุงข้าวหุงปลาเอาไปส่งเถิดแม่คิ้วรก่ง-
ผัวเขาไปทำนา ก็หางไก่
จะไปส่งกันแล้วข้าวสายความหิวพิโรธ ผัวเขาจะโกรธตีตาย
ให้เจ้าระวังเอาไว้ จำคำแม่ไปเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

131. ชาย เอ่อระเหยลอยมา พังคำพ่อว่ากันอีกต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อีกทั้งการครอบเอ๋ยการครัวต้องดูให้ทั่ว- ทั้งกะหลิวกะเหลาก็ทั้งหม้อข้าวทั้งเตาไฟ
และทุกอย่างกระทั้งโอ่งและอ่างชั้น-
กระถางน้ำข้าว
พร้อมทั้งถ้วยและชามทั้งขันน้ำขันท่าจง- อย่าให้มังวันหรือมังหวี่และมันนี่ตกลงใส่
อุตส่าห์เอ๋ยล้างดูหยิบใส่ตู้ไว้ให้ดี
กระทั้งกระปิกันหรือกระปูดอย่าให้บูด- หมั่นตบหมั่นแตะกันไว้
ให้แฉะ
อีกทั้งตุ่มน้ำน้องเอ๋ยตุ่มที่ท่า และจะให้ข้าวปลาตกใส่
ถ้าผัวเขาใช้กันให้ป้อนข้าวลูก จะยัดกันเสียทางจมูกให้ลูกตาย
และพ่อจะเตือนและเอาไว้จะตื่นให้- รีบหุงข้าวหุงปลาเอาไปส่งและตะวันจะโด่ง
สายกันนะเจ้าผัวเขาจะไปไถนา และตื่นสาย
น้องเอ๋ยและน้องหนาน้องเอ๋ยเวลา- ฟูกเมาะเบาะหมอนดูให้ผ่องใส
ค่ำค่ำยามผัวจะเข้ากันที่นอน
ถ้าเขาเป็นผัวให้เขานอนทางขวา เป็นภรรยาน้องนอนทางซ้าย
เวลาจะนอนแล้วคนดี กราบเท้าสามทีและแม่ชื่นใจ
ถ้าผัวเขาหยอกจะเพิ่งไปหยิก จะบ่นว่าจุกจิกและกวนใจ
ถ้าผัวขยับให้แม่รับขยิก กระซิ้กระซิกเขาจะได้หลงใหล
แม่แก้มก็หอมนานหาย จำคำพี่ไว้น้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

132. ชาย เอ่อระเหยลอยมา — แสงฟ้าสว่างไพร (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องเอ๋ยถามจะเอาเนื้อความและพี่น้อง — ขอให้แม่รูปทองจงบอกหมาย
ว่าที่อยู่ในครัวทั่วกันทุกอย่าง — อะไรกันบ้างจงบอกมาให้
ขอให้น้องบอกมาไว้กับลูกหลานจะได้รู้ — ให้น้องเป็นครูและบอกให้
แม่แขนก็อ่อนงอนไถ — บอกพี่มาในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

133. หญิง เอ่อระเหยลอยมา — ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่จะมาถามว่าของในครัวน้องมีทั่ว- — มีทั้งรอ่งทั้งอ่างทั้งกระถางน้ำข้าวกะหลิว-
ทุกอย่าง — กะเหลาก็เกรียมไว้
อีกทั้งหม้อข้าวแล้วเตาไฟเครื่องใช้- — หอมกระเทียมน้ำตาล เครื่องเทศพริกไทย
เรานั้น
น้องก็เตรียมเอาไว้ — บอกพี่ไปแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

134. หญิง เอ่อระเหยลอยมา — และน้องจะว่าต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
มีปลาร้าหรือปลาเจ่า — อีกทั้งเครื่องกับข้าวอีกมากมาย
มีทั้งหมูนงและหมูแนมมีทั้งหมูแฮม- — อีกทั้งใบสระแหน่น้องก็เตรียมเอาไว้
และหมูหันมีเป็ดสะระหมั่นและปูแสม-
อีกทั้งลูกชิ้นกันและผักชีอีกทั้งฉู่ฉี่และข้าวแช่
บอกกะพี่ให้รู้ — จะว่าแม่หนูได้เกรียมไว้
ว่าของในครัวน้องนี่มีทุกอย่าง — แต่ว่าขาดสตางค์ซิไม่มีจะจ่าย
ชะรอพ่อแพรสีไพร (เชิ้บ ๆ) — ฟังน้องนี้ไขความเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

135. ชาย เอ่อระเหยลอยมา — แสงฟ้าสว่างไพร (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่จะขอถามข้อพี่ไม่หมดข้อและต่อความ — ให้เจ้าแม่น้องเอ๋ยงามขำบอกกันไว้
อีกว่าน้องเอ๋ยแกงเบ็ดน้องเอ๋ย- — กันทั้งสองอย่างนี้ว่าเขาทำกันอย่างไง
แกงบวนอีกขนมสาปันนี
อีกทั้งขนมกันและสาปันนีนี่พี่อยากจะรู้ — ขอให้แม่หนูบอกให้
และยกให้น้องและเป็นครู — และให้แม่หนูช่วยบอกให้

แม่แก้มก็หอมนานหาย บอกพี่มาในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

136. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถ้าพี่จะมาถามต่อ ยังไม่หมดข้อแล้วสงสัย
อีกทั้งแกงเบ็ดแล้วแกงบวนทั้งขนมสาปันนี ทั้งสองอย่างนี่ทำกันยังไง
น้องจะบอกกับพี่ว่าแกงบวนอันนี้มันมี- ยังขาดสตางค์ก็ยังปรุงไม่ได้
หลายอย่าง
ถ้าพี่จะให้น้องแกงจัดแจงเอามา เครื่องแกงน้องก็หากันไม่ได้
น้องไม่มีเงินจะจ่ายเพราะของหลาย- น้องนี้ขาดสตางค์ก็แกงไม่ได้
อย่าง
ถ้าพี่อยากจะรู้ยกครูให้น้องด้วย นะพ่อคนสวยพ่อบ้านไกล
น้องเองก็แกงไม่ได้ เพราะเครื่องมันหลายอย่างเอย
(ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

137. ชาย เอ่อระเหยลอยมา แม่ดาราของพี่สุกไร (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่จะขอถามน้องอีกสักนิด น้องจะคิดให้มากมาย
ถามว่าหูกนั้นเขาทอกันกี่กะหลบ- จึงจะได้ผ้าเนื้อดีเอาไว้ใช้
กะทบกันกี่ที
แม่แขนก็อ่อนงอนไถ บอกพี่มาในพวงเลย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

138. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถ้าพี่จะถามเรื่องหูกแล้วเรื่องกี่ จะบอกกับพี่กันไปให้
ขยับของขา น้องเคยทอผ้านะพี่ชาย
กะทุ้งหนึ่งกะหลบกะทบสองที เลยเป็นผ้าเนื้อดีขึ้นมาได้
ว่าแขนอ่อนงอนไถ พังน้องนี่ไขความเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

139. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความเข้ามาถามพี่ ไอ้เรื่องบุญนี้น้องยังสงสัย

ว่าทำไมเขาทำกันแต่วันพระเท่านั้น วันอื่นไม่สำคัญกันอย่างไง
ให้พี่เล่าละลอกบอกไข บอกน้องมาในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

140. ชาย เอ่อระเหยลอยมา พังคำพี่ว่าเป็นพวงมาลัย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความเข้ามาถามพี่ ไอ้เรื่องบุญนี้จะบอกให้
ในอรรถจารณ์ท่านว่าไว้ว่า ครั้งแรกเริ่มเดิมที่มีมาเป็นอย่างไง
ว่าครั้งหนึ่งพระอินทร์สละทิพย์สมบัติ- พร้อมด้วยกันทั้งหมดทั้งท้าวโลกบาลทั้งสี่
ลงมาสมาทานศีลอุโบสถ ลงมาทำบัญชีกันเข้าไว้
ว่ามีมนุษย์ทำบุญมากน้องเท่าไร เอาบัญชีนั้นไปเข้าสู่สภายังผู้บัญชาองค์ใหญ่
ให้ท้าวเวสสุวรรณในชั้นดาวดึงส์ ท่านตรวจดูให้ถึงว่าใครทำบุญบาปมากน้อยเท่าไร
แล้วจดชื่อจดเสียง เอาไว้จนเกลี้ยงใครจะเถียงไม่ได้
ให้พระยายมท่านดูอยู่ในเมืองมนุษย์ ว่ากันตามคำพุทธที่กล่าวไว้
ใครทำบุญสุนทานจดลงแผ่นทอง ถึงชื่อเสียงของน้องก็จดไว้
ถ้าทำบาปทุกชนิดจดลงในหนังสุนัข บอกกับแม่ยอดรักพากันจำเอาไว้
แม่แก้มหอมนานหาย รำพวงมาลัยเถิดน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

141. ชาย เอ่อระเหยลอยมา พังคำพี่ว่าอีกต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อีกทั้งทำบุญที่ไม่ใช่วันพระนั้น เทวดาท่านไม่รับรู้อะไร
เพราะท่านไม่ได้ดูได้เห็นเป็นพยาน เขาจึงไม่ทำกันนะแม่ชื่นใจ
อีกอย่างหนึ่งก็ว่าชาวไร่ชาวนา เขาก็ไปถอนกล้าดำนาทำไร่
พ้นจากวันพระจึงไม่ได้ทำบุญสุนทาน ต้องเลี้ยงลูกหลานกันเอาไว้
แม่แก้มขาวเปลือกไข่ รำพวงมาลัยเถิดน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

142. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความและจะขอถามต่อ ยังไม่หมดสิ้นข้อสงสัย
ว่าพระอะไรที่บวชเป็นพระสงฆ์ ที่บวชกันเป็นองค์และสุดท้าย
พอบวชเสร็จเป็นพระสงฆ์พระพุทธ- ว่าประวัติของท่านมายังไง
องค์ก็นิพพาน

พ่อหนุ่มน้อยรุ่นใหม่ บอกน้องมาในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

143. ชาย เอ่อระเหยลอยมา แม่แสงฟ้าสว่างไพร (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความเข้ามาถามตัวพี่ แม่ทองคำสาลีพี่จะบอกน้องให้
พระสงฆ์องค์สุดท้ายที่บวชก่อนพระ- บอกกับแม่จอมขวัญน้องไว้ให้
องค์จะนิพพาน
ชื่อพระราทะพราหมณ์ท่านมาบวชตอนแก่ สังขารท่านก็แย่แทบจะไปไม่ไหว
ด้วยท่านมีศรัทธาอุตส่าห์ตั้งมั่น พระพุทธองค์ท่านเล็งเห็นการณ์ไกล
จึงให้พระสารีบุตรที่ได้เคยร่วมบุญ เคยอุปถัมภ์ค้ำจุนกันเอาไว้
ท่านได้ใส่บาตรกับพระสารีบุตรหนึ่งทัพพี ด้วยกุศลอันนี้จึงสำเร็จได้
ท่านเป็นพระว่าง่ายสอนง่ายแม้วัย- ถึงไม่มีอุปสรรคช่วยให้สำเร็จได้
จะมาก
ตามประวัติกล่าวไว้น่าเลื่อมใสจริงจริง บอกกับแม่น้องหญิงพากันจำเอาไว้
แม่แขนอ่อนงอนไถ รำพวงมาลัยเถิดน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

144. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไกล (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องจะขอถามเอาเนื้อความที่พี่ เรื่องราวนั้นมีมาอย่างไง
เขาทำสังคายนาครั้งแรกเมื่อท่าน- เขาไปทำกันแล้วที่ไหน
นิพพาน
มีพระสงฆ์เท่าไรใครเป็นหัวหน้า ขอให้พี่บอกมาน้องจะจำเอาไว้
พ่อหนุ่มน้อยรุ่นใหม่ บอกน้องมาในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

145. ชาย เอ่อระเหยลอยมา คอยฟังคำพี่ปรานีศรัย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมาถามถึงเรื่องสังคายนา ในพุทธศาสนาครั้งแรกเขาทำกันที่ไหน
เมื่อพระองค์นิพพาน เขาทำกันที่คิชกูฏเขาใหญ่
มีพระสงฆ์ห้าร้อยมาเข้าร่วมพิธี ฝ่ายพระมหากัสปนี้เป็นหัวหน้าใหญ่
เพราะพระอานนท์ท่านยังไม่สำเร็จ- ทำกันอีกสองสามครั้งนะแม่ชื่นใจ
ด้วยมีเหตุหลายอย่าง

แม่สาวน้อยรุ่นใหม่ พังคาพี่ไว้เถิดน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

146. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องจะขอถามเนื้อความที่พี่ ขอให้พ่อทองดีจงบอกให้
ถามว่าพระพุทธองค์เมื่อท่านจะนิพพาน ท่านไปรับอาหารของใคร
จึงได้ตายคราวนั้น อายุของท่านได้เท่าไร
เขาได้จัดแจงแต่งการ เอาศพของท่านไว้ที่ไหน
พ่อคนพวงมาลัย บอกน้องมาในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

147. ชาย เอ่อระเหยลอยมา แม่แสงฟ้าสว่างไพร (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความเข้ามาถามตัวพี่ ตามพระคัมภีร์ท่านกล่าวไว้
พระพุทธองค์เมื่อท่านจะนิพพาน ท่านได้ฉันอาหารของนายจุนท์และเป็นคนสุดท้าย
แก่ได้ลาบเลือดเนื้อมาไม่รู้ว่ากี่กิโล เพราะตัวของท่านโตใหญ่
สูงได้แปดศอก พอฉันแล้วก็ออกไม่รู้จะทำอย่างไง้
หมอบอกว่าเป็นไข้รากสาด ลงเสียจนขาดใจตาย
เมื่อท่านนิพพานที่เขากุสินารายณ์ ผู้คนเขาก็มากันมากมาย
ทั้งพระอินทร์พระพรหมพระยมพระกาฬ พ่อแม่ของท่านพร้อมทั้งชาวสวรรค์มากันมากมาย
แม่แก้มหอมนานหาย ราพวงมาลัยเถิดน้องเอย (ล.คงรับ 2 ครั้ง)

148. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไกล (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความจะขอถามพี่ต่อ ยังไม่หมดสิ้นข้อสงสัย
ว่าบนพื้นพสุธามีฟ้ามีฝนมีถนนหนทาง ผู้คนดับดั่งกันมากมาย
ว่าใต้พื้นพสุธามีอะไรกันอยู่ ยกให้พี่เป็นครูบอกให้
น้องจะจำเอาไว้ บอกน้องมาในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

149. ชาย เอ่อระเหยลอยมา พังคาพี่ว่าเป็นพวงมาลัย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความเข้ามาถามพี่ต่อ ยังไม่หมดสิ้นข้อสงสัย
เรื่องดินฟ้าอากาศธรรมชาติสร้างสรรค์ ยังหาข้อสำคัญนั้นไม่ได้

ส่วนใต้พื้นพสุธา ตามคัมภีร์โหราท่านกล่าวไว้
ว่ามีน้ำมีลมมีปลาอานนท์สองตัวนอน- แล้วเอาหางนั้นพันแผ่นดินไว้
เอาหัวชนกัน
ตัวทั้งยาวทั้งใหญ่ไปจนมองไม่เห็น ยังล้อมเขาพระสุเมรุกันเข้าไว้
อ้อมเอาสัตว์น้อยใหญ่เข้าไปอยู่ในนั้น ทั้งสองตัวกินกันตามสบาย
พลิกตัวที่ไรแผ่นดินไหวทุกที ตามพระคัมภีร์ท่านกล่าวไว้
มนุษย์ที่ทำชั่วท่านส่งตัวไปใต้นั้น ไม่ต้องเห็นเดือนตะวันอีกต่อไป
แม่แก้มขาวเปลือกไข่ พังคำของพี่ไว้นะน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

150. หญิง เอ่อระเหยลอยมา เห็นจะต้องลาแล้วครรไล (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พ่อแม่ทั้งหลายหญิงชายที่นั่ง ธรรมดาที่พังอยู่เรียงราย
ว่าเห็นจะต้องขอลา เสียแล้วพ่อหน้าเอ๋ยเป็นใย
ฉันขอให้พรท่านที่ตบรางวัล ตบมาให้ฉันกันมากมาย
หากว่ามีงานให้ส่งการ์ดไปหา ฉันนี้จะมาใช้แรงให้
รอพ่อพวงมาลัย ฉันจะขอลาไปกันแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

151. หญิง เอ่อระเหยลอยมา พังฉันจะว่าต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ขอให้อายุวรรณสุขพลัง เหมือนพรที่ตั้งใจไว้
หมดทุกข์หมดโศกหมดโรคโรคา เงินทองก็ไหลมาแล้วเหลือใช้
ท่านผู้แก่ผู้เฒ่าทั้งหนุ่มสาวที่นี่ ให้อยู่ดีกินดีหมดโรคหมดภัย
ขอให้ร่ำรวยถูกหวยทุกวัน จะได้หาตัวฉันมาเล่นใหม่
หากว่าต้องการตัวฉันนี่หนา ฉันอยู่เขาศาลาไม่ใกล้ไกล
หากฉันว่าไม่ดีหรือว่าเสียงไม่หวาน ท่านจะเพิ่งราคาญฉันต้องขออภัย
จะต้องลากันไป แล้วค่อยพบกันใหม่อีกทีเอย (ล.ดงรับ 2 ครั้ง)

152. ชาย เอ่อระเหยลอยมา พังพี่จะว่าต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก่อนลูกจะไปลูกชายจะให้พร ขอให้ท่านถาวรทุกท่านไป
ขอให้สุขกันทั้งนอนสุขทั้งนั่ง สุขทั้งหน้าและหลังไม่ว่าหญิงชาย

ขอให้สุขสำเร็จเสร็จสำราญ
ให้มีเงินใช้เต็มกำปั่น
ขอให้พ่อคุณรูปสง่งดงามเป็นหนุ่ม
รวยเพชรรวยทองเท่าถองทราย
จะประสงค์สิ่งใดนึกได้ทุกอัน
ทั้งแม่เพลงที่เล่นกันฉันขอลา
ขอให้สมหวังยังหมาย
มีสวนมีบ้านมีนามากกว่าแสนไร่
ให้อายุยืนนานโรคาอย่าได้พานเคืองระคาย
ให้พ่อช่วยกระชุ่มกันไม่เสื่อมคลาย
มีข้าทาสหญิงชายเคียงข้างไว้ใช้
ให้นึกได้เร็วพลันจะร่ำไร
ว่าโอกาสข้างหน้าคงพบกันใหม่
จะขอไปรับใช้แม่คุณเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

เพลงพวงมาลัยสำนวนที่ 3

วิทยากร : นายขวัญเมือง สังข์ทอง
นางประเทือง ทวีศรี
ณ บ้านรกช้าย ต. รางหวาย
อ. พนมทวน กาญจนบุรี
11 ธันวาคม 2534

1. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ยกพานกำนนขึ้นไปบนเหนือเศียร มีดอกไม้ธูปเทียนลูกจะยกขึ้นไหว้
ลูกจะไหว้ครูแล้วพระทายีและที่มีฤทธิ์เดช ขอให้ท่านเป่าเวทมาให้
ลูกว่าอะไรหนอท่านจะให้ผิด ให้คล่องเหมือนย้งลิดกันแล้วตาไม้
ลูกว่าอะไรแล้วที่ไหนไม่ออก ขอให้ครูช่วยบอกกลอนไป
ขอเชิญคุณครูและเข้ามาอยู่ในคอ แล้วมาช่วยลูกต่อกลอนไป
ว่าสิบนิ้วยกไหว้ จะร้องพวงมาลัยแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

2. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ฉันจะขอว่าต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไหว้พระพุทธที่ล้ำไหว้พระธรรมที่เลิศ ไหว้พระสงฆ์องค์ประเสริฐพระเมตไตร
เชิญพระนเรศร์ให้มาอยู่เบื้องซ้าย- เชิญพระสารีบุตรขึ้นมาอยู่เหนือเศียร
ว่าเชิญพระนารายณ์อยู่เบื้องขวา ให้มาเป็นดอกเทียนให้สว่างไว้
ลูกจะเล่นพวงมาลัย และขอให้สมดังใจปองเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

3. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ฉันจะขอว่าต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ลูกจะไหว้ครูก็ที่ลูกนับถือ วันนี้ละหรือฉันได้มาไกล
ฉันได้เดินทางกันระหว่างไกลนัก ก็มีคุณสมศักดิ์เขาไปรับไว้
เขานี่ได้ไปหาและน้องยาถึงบ้าน ว่าฉันนี้ก็อั้นหัวใจ
เขาไปรับแม่ประเทืองมาก็ไกลนัก ก็เพราะความรักฉันจึงมาไกล
มาเจอพ่อเมืองบ้านรกช้าย วันนี้จะได้ดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

4. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่น้องรางหวายหญิงชายก็รู้ ขวัญเมืองมีครูไปกะเขาเมื่อไร
ไม่มีครูแนะนำไม่ได้ร่ำได้เรียน ไม่ได้ขีดได้เขียนแล้วเอามาจากใค
พี่น้องรางหวายหญิงชายทุกคน เขาก็พากันบ่นทั่วไป
หรือผมเป็นลูกศิษย์หรอกมันไม่มีครู ไม่ได้เรียนภูมิรู้มาจากไหน
ไม่มีครูแนะนำไม่ได้จำได้จด เอาปัญญากลอนสดหรือของผมมาไข
ผมเลยลักเขาคำก็ขโมยเขาคำ ใครร้องเราก็จำมาใส่ใจ
เรียกว่าเพลงลักจำได้นักธรรมชั้นเอก คนเดียวรดกเดกเอาดีไม่ได้
ว่าดีก็ไม่ได้ว่าได้ก็ไม่ดี ว่าดีแค่นี้แหละพี่น้องไทย
จะร้องจะเล่นหรือจะเต้นจะรำ มันไม่งดไม่งามไปเหมือนใคและใค
ไอ้คนไหนเขานั่งเขาก็ฟังเบื่อหู ไอ้ที่ไหนมาดูเขาก็เบื่อใจ
คิดถึงแม่พวงมาลัย และยังไม่เข้าใจร้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

5. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ผมเป็นลูกศิษย์และมันไม่มีครู ไม่ได้เรียนภูมิรู้มาจากไหน
ฝึกหัดตนเองเล่นเพลงด้วยปัญญา แต่อายุสิบห้าผมยังจำได้
ผมได้ลักเขามาผมได้ขโมยเขามา หรือเอามาร้องว่าตามทุ่งวัวและควาย
ว่าเล่นแก้ขัดเหมือนยานัดหมอมี ว่าดีกว่านี้ท่าจะว่าไม่ได้
ไม่ใช่อยู่กรุงเทพในมหานคร เป็นแต่เพลงชาวดอนจะเอาดีไม่ได้
เป็นแต่เพลงชาวตอนเกี่ยวกับความกันดาร หัวสมองดื้อด้านเอาดีไม่ได้
ว่าดีไม่ได้ว่าได้ไม่ดี ว่าได้แค่นี้แหละพี่น้องไทย
นึกว่าเล่นกันนานไป ก็คงไม่เข้าใจเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

6. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
คุณสมศักดิ์และเขาอยากจะฟัง รีให้คนรุ่นหลังจะได้จำไว้
เขาได้ติดต่อแม่ประเทือง ก็เขาอยากรู้เรื่องพวงมาลัย
หรือว่าแม่ประเทืองและก็ไม่เคยมา หรือไม่เคยมาหาแล้วพี่ชาย
ว่าทั้งประเทืองอยู่ถึงเขาศาลา วันนี้ก็มาถึงรถช้าย

หรือว่าพ่อขวัญเมืองรู้เรื่องมานาน แล้วก็ได้เคยผ่านเรื่องพวงมาลัย
พวงมาลัยก็แจ่วเพลงอีแซวก็คล่อง เพลงโชว์นักร้องไม่เคยกลัวใคร
ขึ้นชื่อลือลั่นจังหวัดกาญจนบุรี ยังไม่เคยถอยหนีแล้วคนไหน
ปัญญากลอนสดถึงจะหมดก็ไม่กลัว ถึงจะดีหรือชั่วก็ไม่ยอมใคร
ขึ้นชื่อลือลั่นแถวสุพรรณบุรี ยังไม่เคยหลบหน้าหนีแล้วคนไหน
หรือว่ามาเจอน้องหรือต้องใจ คงไม่กลัวใครเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

7. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่น้องรางหวายหญิงชายก็รู้ แม่ประเทืองมีครูก็มากมาย
แต่ว่าตัวผมเองชิมันไม่มีครู กลัวจะแพ้ภูมิรู้เรื่องวินัย
ถึงจะแพ้ก็ไม่ละถึงชนะก็ไม่หนี พบกันวันนี้คงไม่กลัวใคร
ถึงจะแพ้ก็ไม่ละทิ้งชนะก็ต้องสู้ ถือดีลองดูกันก็ได้
ดีชั่วก็ทีหรือจะดีก็หน เกิดมาเป็นคนคงไม่กลัวใคร
เกิดเป็นลูกผู้ชายตั้งใจจะชน ถ้าว่าเกิดเป็นคนจะไปกลัวใคร
จะเป็นจะตายก็ไม่หน่ายหน้าหนี ดีชั่วลองดีกันก็ได้
ถึงว่าเป็นลูกศิษย์และมันไม่มีครู ถึงจะแพ้ภูมิรู้ก็ไม่เป็นไร
ถึงจะแพ้ภูมิรู้ก็ต้องสู้ต้องชน เกิดมาทุกคนกลัวใคร
นึกว่าเจอะกันวันนี้ ดีชั่วหรือดีถึงจะชั่วหรือดีคนไหน
ชายชวนร้องเชิญแม่จะเนิ่นอยู่ช้า แม่ประเทืองเขามาก็ไกล
พอพี่ส่งสาเนียกร้องเรียกหา อยู่ถึงเขาศาลาหรือหนทางไกล
หรือพี่ได้เดินทางมาวันนี้ ว่าแม่เพลงคนดีอยู่ที่ไหน
ชายชวนร้องเชิญแม่อย่างเนิ่นอยู่นาน ไม่นึกราคาญมั่งหรืออย่างไง
จัดแจงแต่งตัวแม่จะมัวอยู่ช้า ขวัญเมืองเขามาจากรางหวาย
จากถิ่นจากฐานจากบ้านจากช่อง อยากจะฟังน้องร้องพวงมาลัย
พี่ได้จากวังบ้านรางหวาย แล้วพี่มาก็ไกลจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

8. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ขอเชิญแล้วแม่หนู หรือแม่มานิ่งอยู่แล้วที่ไหน

แล้วให้รีบจัดแจงหรือว่าแต่งตัว จะดีหรือชั่วหรืออย่างไง
หรือจะดีหรือชั่วอยู่กะตัวเราเอง ว่าวิสัยนักเพลงไม่ต้องเกรงใจ
หรือว่าพี่ได้ร้องเรียกว่ามานาน น้องไม่นึกราคาญบ้างหรืออย่างไง
จัดแจงแต่งตัวแม่จะมัวกระบอย ว่าพี่มายืนคอยอยู่นานหลาย
แต่พอพี่ลงแล้วก็เพลงนี้ ให้แม่ประเทืองน้องมีคำไป
คิดถึงแม่พวงมาลัย ป่านนี้ยังไม่มาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

9. หญิง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่าน้องจำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พอเรียกก็ขานแต่พอวานก็จำ น้องไม่นิ่งอยู่ช้ากันแล้วร่ำไร
เสียงใครตะโกนกันแล้วร้องกู่ มาร้องเรียกแม่หนูอยู่ไกล
น้องจะรีบแต่งตัวและหวีหัวผัดหน้า พวกเพื่อนเล่นเขามากันมากมาย
ว่าน้องไม่ช้าร่ำไร น้องจะออกไปดูเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

10. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องเปิดหีบขึ้นมาดู น้องก็หยิบตุ้มหูเข้ามาใส่
น้องผลัดผ้าเก่าแล้วออกไว้เอาผ้าใหม่- เอาเข็มขัดรัดพุงแต่งกาย
มานุ่ง
น้องเลยเปิดหีบกันเอาออกมาดู น้องก็หยิบตุ้มหูเข้ามาใส่
นิ้วก็ใส่แหวนอีกทั้งแขนใส่สร้อย ประดับมุกสุกย้อยสวยวิไล
วันนี้แต่งตัวกันเสียให้สวยภูมิ จะไปล่อหนุ่มหนุ่มรักช้าย
ว่าน้องไม่ช้าร่ำไร น้องจะออกไปดูเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

11. หญิง เอ่อระเหยลอยมา คอยฟังน้องว่าอีกต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องรีบแต่งตัวและน้องไม่มัวช้า หวีหัวผัดหน้าด้วยทันใด
หยิบแป้งกระแจะแล้วหรือกระจันทน์ ทั้งน้ำมันตะนีสีผึ้งก็สีเขม่าก็ใส่
น้องหยิบกระจกแล้วหรือคันฉ่อง เอามาส่องดูหน้าตั้งใจหมายว่าจะไป
ว่าก่อนที่น้องจะผัดหน้าต้องลงนะ- คอยฟังคำกลอนจะว่าไป
เสียก่อน

ว่าอรหังแล้วหรือรจรากันปริตสาริท
ให้นั่งก้มหน้ากันแล้วมองรอย
ให้นั่งจ้องแล้วมองดู
น้องเลยหยิบแป้งเอามาสองสามเม็ด
แล้วหยิบกำไลและเอามาใส่เท้า
แต่งตัวเสร็จสรรพน้องกระหยับ-
เดินย่อง
น้องเหยียบหัวรอดกันตลอดหัวพลึง
พอถึงบันไดน้องก็หยุดชะงัก
สองตาน้องจ้องน้องแลมองไปทั่ว
เห็นเอียไวไวว่ากิ่งไม้รียนรียน
น้องเป็นหญิงตีย่อมมีกิริยา
น้องไม่ช้าร่ำไร

หากใครมาอวดรตให้ตันใจ
ก็ไปเหมือนยังหอยมองทราย
ก็ให้เหมือนยังปูที่ตายพราย
น้องจะตบแป้งเกล็ดดอกใหญ่ใหญ่
น้องจะค่อยก้าวออกไป
เลยออกจากห้องหอใน

แม่ย่างเท้าก้าวถึงบันได
ไม่มีใครร้องทักน้องไม่ไป
น้องมองลอดซอบรั้วออกไป
จะเป็นผีหรือคนน้องยังสงสัย
ต้องมองซ้ายมองขวาแล้วก่อนจะไป
และยังไม่รู้ว่าใครมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

12. ชาย เอ่อระเหยลอยมา
เห็นหัวไวไวว่ากิ่งไม้รียนรียน
หรือจะเป็นเสียงคนพังดูไม่ชัด
มันจะเป็นเสียงคนเข้าไปปนเสียงผี
เสียงพงดังแกรกแม่ก็แหวกพงมอง
แต่พอหัวรดนบังเล่นเอาหนังหัวปอก
ต้องไปยืนรูดหนังกันอยู่ข้างสนน
แต่พอเรียกถูกชื่อขวักมือหยอยหยอย
นั่งคอยนอนคอยอยู่ที่ข่อยหินรคก
หรือพี่มายืนคอยอยู่ที่นี่
น้องจะช้าร่ำไร

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะเป็นผีหรือคนยังไม่รู้ว่าใด
มันจะเป็นเสียงสัตว์หรือก็ไม่ใช่
จะเป็นเสียงชะนีหรือเสียงใด
หัวรดนกระดองแม่ประเทืองตกใจ
แต่พอชักหัวออกหัวยังไม่หาย
แม่ประเทืองทำร่นต้องมารูดให้หาย
ขวัญเมืองยืนคอยไม่เห็นใด
หนาวเย็นลมรยกต้องไปนั่งเสาใหญ่
ไม่เห็นมาสักทีเลยแม่พวงมาลัย
รีบออกมาไวไวเถิดน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

13. หญิง เอ่อระเหยลอยมา
ว่าเสียงใครเหนอและใครหนา

พอได้ยินพี่ว่าน้องจำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ใครมาร้องเรียกหาอยู่ที่ไหน

น้องตั้งใจกันแล้วหมายกรง ตั้งใจจะลงแล้วบันได
น้องลงบันไดน้องก็ไม่กระโดด ว่าสองมือยึดโคตรกระไดไว้
น้องเหยียบบันไดน้องก็ไพล่ลงดิน ว่าย่างเท้าก้าวตีนหวังจะไป
ว่าแสนสนุกแล้วเอ๋ยสนานสำราญรื่น เดินมาตามพื้นแล้วดินทราย
พอเหลือบเขม้นเห็นก็รู้เรื่อง เห็นพ่อขวัญเมืองมากันอย่างไง
พี่มาทั้งสี่หนอพี่มาทั้งหก ว่าร่วมรายสายรกมาหรืออย่างไง
พี่มาธุระกันแล้วปะบัง พี่มาธุระกันยังแล้วอะไร
หรืองัวพี่หายหรือว่าควายพี่พลัด พี่ถึงเที่ยวสะกัดรอยควาย
หรืองัวพี่หายควายพี่ยังอยู่ ว่าลูกเมียตามชู้กันมาหรือยังไง
หรือพี่ขึ้นตามปล่องหรือพี่ล่องตามแคว ลอยมาแต่แม่น้ำไหน
ยังไม่รู้อะไร กันนะพ่อไหมพรมเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

14. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าพี่มาทั้งสี่หรือว่าทั้งห้า พากันมาหาเรื่องอะไร
ข้าจะเล่าเหตุผลตั้งแต่ต้นเดิมที เรื่องราวมันมีมาตั้งแต่ไหนไหน
หรือว่ามาธุระหรือว่าที่กงนี้ หรือจะเลยไปที่หรอกก็กงไหน
นี่พี่มาธุระแล้วไอ้ความกลางคืน ถ้าธุระเรื่องอื่นแล้วจะมาทำไม
นี่พี่จะตีใบ้แล้วไปให้น้องคิด คิดเล่นตั้งกริดหรือสนาใน
บนเขาขึ้นไปใต้ไหล่ลงมา คิดเป็นกริสนาเชียวหรือจะข้อไหน
พี่มาธุระธุแระเท่ากระแบะฝ่ามือ น้องไม่รู้หรอกหรือหรือจะบอกให้
ไอ้เมื่อตอนเด็กเด็กมันเท่าปลาสลิด แต่เดี๋ยวนี้มันหวิดเท่ากะรอยควาย
มาธุระของรักมันไม่มากไม่น้อย ไม่เกินกว่าก้อยแล้วตีนไก่

15. หญิง พี่มาธุระแล้วเอยธุแระเท่า- น้องไม่รู้หรอกหรือน้องนี่จำได้
กะแบะฝ่ามือ
ถ้าพี่มาหาเงินน้องจะยกไปกอง ถ้าพี่มาหาทองน้องจะเอาให้
แล้วพี่มาพึ่งกันกันแล้วของลับ แม่ประเทืองและไม่รับกันและของชาย
ให้พี่ถอยหลังไปยังกะว่าว ให้ไปหาคู่เก่าเถิดพ่อชื่นใจ

ไอ้เรื่องลูกผัวและน้องอยากจะมี แต่ยังหาคนดีกันแล้วไม่ได้
ไม่ใช่อยู่หน้าแข้งกันหรือหัวเข่า แล้วมาถึงจะเอากันแล้วง่ายง่าย
ว่าลูกเขามีกันและพ่อแม่ ไม่ได้ออกมาแต่โพรงไม้
น้องต้องสืบดูล่าน้องต้องคล้าดูหนอ ต้องสืบสาวเหล่ากอของพี่ชาย
พี่จะมาพึ่งของลับ ขอให้พี่นี่กลับคืนไป
พ่อบัวคลี่จวนคลาย และน้องไม่รับของใครกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

16. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มาพึ่งเงินน้องประเทืองไม่รับ และที่ของลับลับหรือก็ไม่ให้
พึ่งเงินจะกองพึ่งทองจะโรยน ถ้ามาพึ่งของคนเห็นจะไม่ให้ใค
เรื่องเงินเรื่องทองข้าไม่ต้องประสงค์ มาจ้าเพาะเจาะจงของที่ชอบใจ
แต่ไม่ใช่ของไกลอยู่ในกายแม่หนู ของดีมีอยู่ที่ในร่างกาย
หรือมาพึ่งของเก่ารีว่าของแก่ ตั้งแต่ครั้งพ่อแม่แล้วน้องยกให้
มันไม่ใช่ของไกลอยู่ในกายแม่หนู ถ้าว่าน้องไม่รู้หรือจะบอกให้
พี่จะพึ่งเหนือติ่งเข้าไปอิงเหนือตับ แม่ประเทืองเขาก็รับเชียวหรือไม่ได้
หมายจะพึ่งเหนือติ่งเข้าไปอิงเหนือพู ให้ประเทืองน้องรู้แล้วความหมาย
พี่มาพึ่งของแล้วต้องใจ แล้วที่อยู่ในกายน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

17. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความเข้ามาถามดู ประเทืองน้องไม่รู้หรือว่าความหมาย
ถามว่ามาทั้งห้าหรือว่ามาทั้งหก ได้ร่วมรายสายรักกันมามั่งไหม
ตั้งแต่ปู่กระส่าครั้งย่ากระสี่ มีสิบสองภาษาแขกมอญพม่ามีลาวมีไทย
ที่เขาเรียกกระเหรี่ยงนั้นเป็นลูกหัวปี ที่เรานับว่าพี่เชียวหรือคนใหญ่
เกิดมาเป็นคนเราไทยลาวละว้า แขกมอญพม่ายังเป็นน้องชาย
ที่เราเรียกว่าเจ็กมันเป็นลูกสุดท้อง ที่เรานับว่าน้องแล้วของไทย
ตั้งแต่ปู่กระส่าครั้งย่ามาเสีย เจ็กได้รกนผมเปียไปยังเขาเมื่อไร
เรียกกันว่าเจ็กต้องไปอยู่เมืองจีน กลายเป็นคนละถิ่นในประเทศไทย
ขึ้นชื่อว่าเจ็กเพราะเป็นลูกติดแม่ เขาก็เลยใช้แซ่ให้น้องจ้าเอาไว้

แล้วประเทศของไทยใช้นามสกุล
ศาสนาถือพุทธยกมือไหว้พระ
คนเจ็กถือจ้าวไทยเราไหว้พระ
ปู่ย่าตายายคนสมัยรุ่นเก่า
ไม่รู้ว่าพี่ว่าน้องร่วมท้องเดียวกัน
บางคนขาดแคลนมันชิงแดนชิงเขต
บางคนขาดแคลนชิงแดนชิงดี
บางคนก็สูงก็ต่ำบ้างก็ดำก็ขาว
เจอะประเทืองน้องเจ้าเลย-
เล่ากันวุ่น
ก็ว่ามาทั้งเจ็ดหรือว่ามาทั้งแปด
หรือว่าพี่มีร่มเหตุไฉนไม่กั้น
ร่มปีกค้างคาวเขาก็เอามากั้น
เพราะว่าฝนไม่ตกหรือว่าแดดมันไม่ออก
พอขี้เมฆปกคลุมมันห่อหุ้มตะวัน
หรือได้จากสเถหรือได้เยสถาน
จะพูดสักคำหรือจะถามสักหน่อย
เพราะเขาเล่ากันแต่ชื่อเพราะเขาก็-
ลือกันมา
พี่ได้ติดต้อยเอ๋ยแล้วห้อยตาม
พี่ได้จากถิ่นหรือว่าจากฐาน
หรือพี่มาประสพพบน้องวันนี้
ดูรูน่นดูนี่สวยดีทุกอย่าง
แม่สวยกว่าคนงามล้นกว่าเพื่อน
แลชะรอดชะอาดปานชาติมาจิ้ม
แก้มยลน้องยิ้มเหมือนนางพิมของแหม่ม
มันสวยกวนชวนกอดสวยตลอดทั้งร่าง
เป็นลูกมนุษย์หรือว่าบุตรพระอินทร์

เพราะเรานับถือบุญเอาไว้เป็นอุบาย
เพราะเราถือธรรมะเอาไว้เป็นกฎหมาย
เขมรมอญพม่าถือตามสมัย
มันเป็นแตงปลายเถาและน้องรู้หรือไม่
รบราฆ่าฟันถึงชีวิตวอดวาย
กลายเป็นคนละประเทศให้น้องจำเอาไว้
แต่บางคนเปลี่ยนสีพากันเสียนิสัย
ไอ้บางคนมันก็ยาวไอ้บางคนก็ใหญ่
สายรกคนละดุ้นที่พี่จำกันได้

มุดดอดลอดแดดเข้ามาอย่างไง
เดินลอดตะวันกันเข้ามาได้
มันก็เหลือแต่คันแล้วร่มใหญ่
ข้าก็เลยหุบดอกหรอกว่าร่มไว้
เลิกเมฆข้าเลยดันมาจนได้
หรือก็ได้จากบ้านเชียวหรือรางหวาย
แม่ประเทืองแล้วจะน้อยแล้วน้ำใจ
แม่ประเทืองสวยกว่าแล้วใคใค

แม่ประเทืองคนงามเขามาอยู่ไกล
หรือก็ได้จากบ้านหรอกก็มาไกล
และแม่ประเทืองช่างสวยดียิ่งกว่าใค
หรือก็ได้จากวังเชียวหรือรางหวาย
แถวบ้านนี้มีเหมือนน้องไปเสียเมื่อไร
ไม่ทันทักก็ยิ้มแก้มขาวเป็นใย
สวยเกินแก้วแกมแทบจะโดดตะกาย
จะเป็นลูกฝรั่งหรือแกมไทย
แม่เสด็จเดินดินลงมาเมื่อไร

จะเป็นสาวสวรรค์อยู่บนชั้นเวหา ลับเมฆลอยมากันแล้วเมื่อไร
หรือจะเป็นเทวาเทพธิดาพระบุตร ลอยมาเมืองมนุษย์น้องเอ๋ยเมื่อไร
หรือเป็นมโนราห์มาจากเมืองไกรลาศ มาชมสระมะโนดาดกันแล้วที่ไหน
สวมปีกสวมหางเหาะเหินเวหน ล่อพระสุธนในประเทศไทย
ดูโน่นดูนี่สวยดีทุกอย่าง จะเป็นดาราหนังลงมาจากไหน
มองดูข้างหลังเหมือนว่าเพชรา มองดูข้างหน้านึกว่าพิศมัย
มองดูข้างซ้ายเหมือนอรัญญา มองดูข้างขวาเหมือนว่านางอำไพ
แม่ผมดำกระเด็นยังไม่เห็นสนัด นึกว่าเนาวรัตน์หรือมันก็ไม่ใช่
ถ้าเป็นเนาวรัตน์ผมดัดยกลอน จะเป็นนภาพรขาวผ่องอำไพ
จะเป็นนภาพรกลับย้อนลงมา จะเป็นสุพรรษาหรือก็นึกสงสัย
หรือพอหันหน้ามานึกว่าจารุณี จะเป็นมนฤดีแล้วมันก็ไม่ใช่
แต่พอมองตรงหน้าแลเห็นขา-
เหลืองเหลือง กลับเป็นประเทืองหัวใจแทบวาย
แม่ยืนอยู่กระเด็นยังไม่เห็นใบหน้า ไม่ควรเลยจะมาแล้วทำไม
ยืนอยู่เฉยเฉยไม่ควรเลยจะมา ให้ขวัญเมืองเห็นหน้าเลยแม่ชื่นใจ
แต่พอเหลือบเห็นหน้าสายตาให้ต้อง แม่ช่างสวยจริงน้องมาเมื่อไร
แต่พอเหลือบเห็นหน้าสายตาให้ต้อง แม่ช่างสวยจริงน้องแม่ขวัญใจ
ครั้นจะบอกว่ารักมันก็ยากใจจริง เพราะประเทืองเป็นผู้หญิงมันไม่ใช่ผู้ชาย
ครั้นจะเล่าไม่ออกครั้นจะจะบอกไม่อัก ครั้นจะบอกว่ารักกลัวน้องจะอาย
จะบอกว่ารักมันก็ยากใจอยู่ กลัวพี่น้องเขาจะรู้กันมากมาย
ครั้นจะบอกว่ารักมันก็ยากใจแท้ กลัวเขาจะมีแม่เสียแล้วคนใหม่
พี่มาเจอะน้องแล้วว่าต้องใจ ไม่อยากจะไกลน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

18. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่ร้องไม่ออกบอกน้องไม่อัก แต่หัวใจนึกรักแล้วนึกใคร่
แล้วพี่มาประจบแล้วยังไม่รู้จัก แต่หัวใจนึกรักแล้วนึกใคร่
แต่พอเหลือบเห็นตัวนึกชอบตา แต่พอมองเห็นหน้านึกชอบใจ
ค่อยกะเยื่อนกะหยับค่อยกะหยับกะเหยิบ เลยเลื่อนกะเถิบเข้าไปพูดใกล้ใกล้

เอื้อมมือไปใกล้เอื้อมไหล่ไปชิด เข้ามาพูดกันสักนิดจะได้ไหม
นึกว่ารับร้อนหรอกว่าผ่อนรัก ก็ยังไม่รู้จักกันเลยว่าใค
เหลือบเห็นหน้าขวับรักจับเข้าจิต ไม่รู้เลยจะคิดเชียวหรืออย่างไง
พี่มาเจอะน้องต้องใจ ทำความอาลัยน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

19. หญิง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่าและปล็อบแปลบในใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มารับร้อนผ่อนรัก และน้องสักพักหรือพี่ชาย
ให้น้องรับร้อนกันแล้วผ่อนปรน น้องนี่ก็จนแล้วหัวใจ
จะเป็นเจ็กหรือขายผ้าเป็นพม่าขายมีด เป็นฝรั่งอังกฤษมาหรืออย่างไง
บุญของน้องไม่เทียม ไปกับพ่อเลี่ยมกำไล
ว่าบุญน้องน้อยกันแล้วถอยหนี บุญน้องไม่ถึงพี่เท่าไร
น้องยากกว่าคนน้องก็จนกว่าเขา ว่าอยู่เรือนก็เสาไม้ไผ่
จะขึ้นก็เกรียบทั้งจะเหยียบก็กรอบ ว่าหาฟากสักหอบกันก็ไม่ได้
เอากระด้งทำฝาเอากระจ่าทำกลอน หาที่นั่งที่นอนกันไม่ได้
จะมาสมัครกันและรักแม่หนู ชาวบ้านก็รู้กันทั่วไป
น้องนี่ยังเด็กกันแล้วเล็กนัก น้องยังไม่เคยรักไปกับใคร
ว่าพี่มีเมียกันแล้วอยู่ก่อน จะให้น้องรักซ้อนยังไงได้
ทำเนียมคบคนเขายังดูหน้า ว่าธรรมเนียมซื้อผ้าต้องดูลาย
ผ้าลางผืนก็ใหม่ผ้าลางผืนก็เก่า ว่าถ้วจะคลุกน้ำข้าวมาหลอกขาย
ถ้าแม้นไปขาดกันเสียกลางผืน แล้วน้องรักจะคืนกับใคร
ว่าเปรียบเหมือนน้องเอ๋ยว่าซื้อผ้า-
แล้วเรือเร่ จะไปหาทำเลกันที่ไหน
น้องยังไม่เชื่อเท่าไร ถอยหลังกลับไปก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

20. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าให้น้องแล้วรับรัก แล้วน้องยังหนักในหัวใจ
น้องต้องสืบดูลำน้องต้องคลำดูหน่อ ต้องสืบสาวเหล่ากอของพี่ชาย
ให้กลับที่เดิมให้ไปเติมที่เก่า จะได้ออกได้เข้ากันง่ายง่าย

พี่ไปมืดกันแล้วมาค่ำ
ถ้ามีข้าวเย็นอยู่กันในหม้อ
ไอ้น้องเป็นหญิงกันก็แสนยาก
ว่ารักด้วยไม่ได้
จะได้กรงเข้าคลำตามสบาย
จะไม่ต้องร้องขอเรือนใคร
น้องกลัวอกจะหักแล้วเพราะชาย
น้องกลัวเป็นหม้ายจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

21. ชาย เอ่อระเหยลอยมา
ก็ยังไม่รู้จักน้องเอ๋ยมักจี่
หรือว่าพี่มาถึงหรือจะมารัก
รึจะเป็นคนดีหรือจะเป็นคนชั่ว
แล้วพี่คนดีน้องเอยแท้แท้
เหล้าพี่ไม่กินเว้นแต่ผิ่นไม่ฉัน
หรือว่าบ้านรางหวายมันก็อยู่แค่คืบ
พี่เป็นคนดีมันไม่ใช่คนชั่ว
พี่เป็นคนทำมาหรอกว่าหากิน
น้องไม่รู้จักสวยเอยมักจี่
ว่ามีเนื้อความเข้าไปถามสักหน่อย
ถามถึงถิ่นฐานทั้งเรื่องบ้านช่อง
ถามถึงบ้านเก่าตั้งแต่กล่าวกาเนิด
น้องมีเนื้อความเข้ามาถามดู
ข้าจะเล่าเหตุผลตั้งแต่ต้นเดิมที
บ้านเก่าครั้งก่อนอยู่ดอนมะดัน
บ้านช่องหลักฐานจังหวัดกาญจนบุรี
จังหวัดกาญจนบุรีบอกให้ถี่ให้ถ้วน
อยู่ตำบลรางหวายอยู่หมู่ที่สอง
เมื่อพี่อยู่หมู่สองขึ้นกำนันลิ้มฟ้า
เมื่อมาอยู่รักช้ายขึ้นผู้ใหญ่จำเนียร
จากผู้ใหญ่จำเนียรขึ้นผู้ใหญ่ระหง
ถ้าว่าไม่รู้แห่งพังผมทางนี้
ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
บ้านช่องของพี่หรือว่าอยู่ไหน
แล้วแม่ประเทืองเชายังหนักหรอกก็น้ำใจ
สวยน้องก็กลัวแล้วว่าคนร้าย
พี่ไม่เชือนไม้แซพี่ไม่ไปไหน
รูปแบะพี่ปั้นมันหาเป็นไม่
ไม่เชื่อน้องไปสืบแล้วตามสบาย
เสียทางเน่าหัวไปเมื่อไร
อยู่ในแถวถิ่นรางหวาย
บ้านช่องของพี่รึกว่าอยู่ไหน
หรือว่าพี่จะน้อยแล้วน้ำใจ
เคหาหอห้องแล้วพี่อยู่ไหน
บ้านเก่าเมืองเกิดแล้วอยู่ไหน
แล้วแม่ประเทืองไม่รู้หรือว่าบ้านชาย
บ้านช่องของพี่แล้วก็อยู่ไหน
ว่าลูกเกิดจังหวัดกาญจน์ให้น้องจำไว้
อยู่ทุกวันเดี๋ยวนี้ให้น้องจำเอาไว้
อำเภอบ้านทวนอยู่ตำบลรางหวาย
อยู่ในผู้ปกครองทั้งกำนันผู้ใหญ่
เดี๋ยวนี้จากมาอยู่รักช้าย
น้องไม่ต้องวนเวียนกันให้วุ่นวาย
ให้น้องเดินกรงมารักช้าย
ว่าหนทางจะชี้แล้วว่าบอกให้

แต่พอถึงกำนันหรอกว่าลิ้มฟ้า
ถึงบ้านกำนันให้น้องอ่านประกาศ
ขึ้นรถรถยสารรถผ่านตลาด
แต่พอขารถไปให้น้องลงข้างขวา
ประเทืองจะไปหรือว่าใครจะมา
วัดใหม่กรีมิตรมันไม่ผิดแล้วน้อง
ออกจากวันใหม่เดินไปไม่ช้า
แต่พอถึงทุ่งนาเดินมาไม่ห่าง
ถึงบ้านสองหลังแม่ประเทืองก็รู้
ตกไปถึงหมู่ล่างและไม่ห่างมองเห็น
มองข้ามทุ่งนาเห็นหลังคาแดงรำ
ตามทางเดินมาถึงคันนาริมคลอง
แต่พอถึงริมคลองให้น้องมองกรงกรง
สองหลังอยู่ขวาหลังคามุงกระเบื้อง
ปลูกเสายี่สิบห้าแต่หลังคาสองหลัง
ครัวอยู่ทางใต้บันไดตะวันออก
เดินตามทางคนถึงต้นทางเลี้ยว
ให้ประเทืองแม่จดและว่าใจจำ
พอถึงต้นทางเลี้ยว
ให้ประเทืองคอยจดใจจำ
ให้น้องจดจำกันไว้ให้ดี
ถ้ามาวันหลังแล้วไปวันหน้า
ถ้าน้องมาทางบกแวะไปทางเหนือ
อยู่ขวามือไปอยู่ข้างซ้ายมือมา
ถ้าว่าน้องหิวโหยสวยเอยอาหาร
แต่พอตูดถึงฝากจะให้ปากกินข้าว
บ้านพี่เศรษฐมีเรือนกระท่อม
ให้น้องแม่จำกันเอาไว้
ว่าบ้านช่องเคหาผมมันอยู่ที่ไหน
หัวเลี้ยวตลาดมีป้ายเขียนไว้
เลยมาลงที่วัดให้น้องจำไว้
ขารถมันมาให้น้องลงซ้าย
ลงที่ศาลาหรอกว่าวัดใหม่
ข้ามทุ่งเดินท่องเลยไปไม่ไกล
แต่พอถึงทุ่งนามองเห็นไรไร
ถึงบ้านสองหลังแม่ก็จำได้
เพราะมันเป็นสองหมู่เรียกว่าบ้านโกช้าย
ห่างสักห้าหกเส้นถ้ามันคงจะได้
ปลูกเป็นบังกะโลหลังเล็กหลังใหญ่
ใช่แน่แล้วน้องนั่นแหละบ้านชาย
มองไปชายดงแลเห็นบันได
นั่นแหละบ้านของเมืองให้น้องจำไว้
ปลูกครัวไว้ขวางอยู่ทางใต้
แม่ทั้งในทั้งนอกเขาก็เดินได้
เสาโด่ต้นเดียวอยู่ที่หน้าบันได
ว่าคราวหลังไม่ต้องถามต่อไป
เสาโด่ต้นเดียวคงจำได้
เรื่องบ้านไม่ต้องถามอีกต่อไป
บ้านช่องของพี่แล้วอยู่ไม่ไกล
ให้ประเทืองไปหาแล้วพี่ชาย
ถ้าน้องมาทางเรือให้ขึ้นไปทางใต้
นั่นแหละบ้านของข้าให้จำไว้
จะได้รับประทานแล้วบ้านชาย
ไม่ให้กลับท้องเปล่าไปแล้วเมื่อไร
เสากำแพงก็ล้อมไปด้วยหนามไผ่
แล้วแม่พวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

22. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถามถึงบ้านเก่าตั้งแต่กล่าวกำเนิด บ้านเก่าเมืองเกิดและอยู่ที่ไหน
เพราะว่าบ้านของพี่มีที่สำคัญ ปลูกต้นมะดันอยู่ที่หัวกระได
รอยควายก็ถูรอยหมูก็สี จนตะคระไม่มีและจะหุ้มกาย
หรือว่าต้นมะดันบ้านเมืองเพิ่งปลูก มันกำลังติดลูกหรือกว่าติดใบ
มองดูใบก็โกร่นแต่ไอ้โคนมันรก มันยังมีไข่นกอยู่อีกสองใบ
บ้านเก่าครั้งก่อนอยู่ดอนมะดัน อยู่อำเภอสุพรรณให้น้องจำไว้
ว่าเมื่อแรกเริ่มหรือว่าอยู่สุพรรณ ย้ายแยกแตกกันหรอกว่ามาไกล
เดี๋ยวนี้มาอยู่รางหวาย ชื่อว่าบ้านรกช้ายนะน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

23. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อยากจะมีเนื้อความเข้าไปถามตัวพี่ แล้วจะหาว่าจู้จี่กันแล้วกวนใจ
อยากจะมีเนื้อความเข้าไปถามสักหน่อย เป็นผู้ชายจะน้อยน้ำใจ
อยากจะมีเนื้อความเข้าไปถามต่อ ยังไม่หมดสิ้นข้อสงสัย
ว่าถามตัวพี่กันแหละนั่นหนา ว่าบิดรมารดาท่านชื่ออะไร
ให้พี่เล่าละลอกและให้พี่บอกน้องมา กันเฉิดพ่อหน้าเป็นใย
ถ้าไม่รู้จักกันและมักจี่ ว่าพ่อแม่ของพี่อยู่กันที่ไหน
จะให้น้องรักกันและตัวพี่ ส่วนต้องน้องนี้กลัวจะช้ำใจ
กลัวจะขุดบ่อกันและล่อหลุม จะให้น้องตกพุ่มกันแล้วเป็นหม้าย
กลัวจะขุดบ่อกันแล้วล่อน้ำ ทำให้ปลาน้องตามกันแล้วตกตาย
กลัวจะทำน้ำเย็นกันให้ปลาน้องนอน กลัวจะทำน้ำร้อนกันให้ปลาตาย
น้องจะรักอย่างไง น้องยังรักไม่ได้เสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

24. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เรื่องคนดีมันก็มีน้อย ว่าคนชั่วเป็นร้อยกันหนาชาย
ว่ากลัวจะลองแล้วเอ๋ยรักไม่จริง ได้แล้วก็ทิ้งแล้วน้องไป
เมื่อแต่เดิมแล้วเริ่มที ว่าจะปลูกหอรีให้น้องไว้
กลัวจะบอกรักไปกับพี่สักคำ น้องกลัวจะช้ำแล้วหัวใจ

ว่าพี่มีเมียกันมาแล้วหรือยัง จะมารักนวลนางแล้วอย่างไร
น้องกลัวยังไม่ไว้ใจ นะพ่อไหมพรมเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

25. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความเข้ามาถามพี่ดู แม่ประเทืองไม่รู้หรือว่าอย่างไร
ถามถึงบิดรแล้วพระมารดา ว่าชื่อเสียงของข้าหรือยังสงสัย
ข้าจะเล่าเหตุผลตั้งแต่ต้นเดิมที ชื่อเสียงของพี่หรือก็จำเอาไว้
ว่าพระบิดาข้าก็ชื่อสำราญ พระมารดาชื่อพานหรอกว่าดอกไม้
อันว่าตัวของพี่นี้เมื่อเด็กเด็กเขาก็- รัตหน่อยมาแปลงหรือว่าชื่อใหม่
เรียกไอ้แดง
หรือว่าพอเดี๋ยวนี้ชื่อว่าสีดอกรัก สาวเห็นต้องทักกันไม่ว่าใคร
สาวเห็นอยากได้ถ้าแม่หม้ายอยากดึง เล่นเอาจนลึงค์และพี่ตาลาย
อยู่มาเดี๋ยวนี้น้องพี่คอยจำ ข้าจะบอกถ้อยคำแล้วบอกให้
อยู่มาเดี๋ยวนี้ชื่อว่าขวัญเมือง น้องก็ได้รู้เรื่องแล้วว่าจำไว้
พี่ชื่อขวัญเมืองนามสกุลสังข์ทอง รกรากพี่น้องลูกเกิดรางหวาย
อยู่ผู้ใหญ่กำนันเป็นประกันทุกอย่าง รีไม่เชื่อไปฟังแล้วคำไข
หรือพี่เป็นคนดีแล้วไม่ใช่คนชั่ว สวยน้องจะกลัวเลยคนร้าย
เป็นคนทำมาหรอกว่าหากิน พี่ขุดแต่ดินพี่ก็พันแต่ไร่
การไร่ก็ฝ่าการนาก็พัน ตัดไม้พันขวานนี่พี่เข้าใจ
แต่พอถึงเดือนสี่ข้าก็พันแต่นา แต่พอถึงเดือนห้าข้าก็พันแต่ไร่
เดือนสี่เดือนห้ามันเป็นหน้าแล้ง แต่พอไผ่มันแห้งข้าก็เผาแต่ไผ่
แต่พอถึงเดือนหกฝนตนหญ้าแตก ข้าก็เกรียมแต่แอกแล้วแต่ไถ
แต่พอจับทางไถมันต้องได้แต่รอย หาผิดสักหน่อยแล้วไปไม่ได้
ว่ากลางคืนกลางวันข้ากะหยันไม่หยอก เข้ามุ้งจักตอกแล้วสานไซ
ถ้าว่าคนยังพี่แม่ประเทืองไม่เอา และจะคอยเอาเจ้าและที่ไหน
คิดถึงแม่พวงมาลัย ให้น้องกรองน้ำใจดูเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

26. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่ไม่มาล่อหรอกว่าหลอกเล่น แม่ประเทืองไม่เห็นเชียวหรือน้ำใจ
หรือพี่ไม่ขุดบ่อหรือว่าล่อน้ำ ให้ปลาใหญ่ไหลตามน้องไปตกตาย
ข้าไม่ทำน้ำเย็นใต้ปลาน้องนอน ไม่มาทำน้ำร้อนให้ปลาตาย
แต่ไม่ล่อหลอกลวงแต่พอด้วงน้องลั่น ชักคืนถอนคันไปเสียเมื่อไร
หรือพี่พูดคำไหนมันต้องได้คำนั้น ใจเดียวเหมือนกันน้องจะเชื่อใคร
รีถ้าพี่แหกอกไปได้หยั่งปู หรือจะแหกให้ดูหรอกก็หัวใจ
แม่ตัวใจริกริกเหมือนยังปีกแมงภู่ แหกอกให้ดูหรอกมันไม่ได้
เปิดได้ยังกลักชักได้ยังกล่อง พี่จะเปิดให้น้องหรอกว่าดูใจ
หรือพี่เป็นคนดีแล้วจริง ๆ ได้แล้วไม่ทิ้งหรอกว่าน้องไป
เรื่องลูกไม่เสียเรื่องเมียไม่มี อยู่คนเดียวเอ้กีหรอกว่าเปล่ากาย
ลูกเมียของพี่นี่ก็มีอยู่จริง แต่เดี๋ยวนี้ข้าทิ้งหรอกว่ามันไป
มีเมียอยู่คนสับประดนไม่หยอก หุงข้าวด้วยกระบอกหรอกไม้ไผ่
ข้าก็ใช้ให้มันแล้วไปตำพริก มันตำแล้วตำอีกตำจนกินไม่ได้
ตำเก่าตำใหม่ตำซ้ำตำซ้อนตำจนหนอนขึ้น และตัวของพี่จะกลืนเข้าไปอย่างไง
ตัวของพี่ให้ทำน้ำยาใส่ปลาร้าทั้งก้าง มันเอาเยี่ยงเอาหยั่งมาจากไหน
พี่เลยขับมันหนีเลยตีมันส่ง (หัวเราะ) ก็แล้วให้มันลงแล้วบันได
แล้วพี่อยู่เป็นหนุ่มมาจนวันเดี๋ยวนี้ เรื่องเมียไม่มีแล้วอีกต่อไป
หรือพี่มาประสบมาพบแม่หนู ก็อยากหาคู่แล้วอีกใหม่
พี่มาพบน้องต้องใจ มาทำความอาลัยจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

27. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มารักแท้หรอกว่าแน่จริง ได้แล้วไม่ทิ้งหรอกน้องไป
เพราะพี่รักเหลือเกินยิ่งกว่าเงินกว่าทอง ยิ่งกว่าข้าวกว่าของไอ้ที่นอกกาย
หรือว่าพระมารดาใส่ขาป้อนข้าว พี่ยังไม่รักเท่าเลยแม่พวงมาลัย
แม่กลางคืนก็ฝันกลางวันก็เพ้อ นานนานมาเจอน้องไม่เห็นใจ
พี่จะนั่งก็ร้อนพี่มานอนไม่หลับ รักประเทืองมันจับเข้าในหัวใจ
รักน้องมันจับเข้าในดวงจิต ไม่รู้เลยจะคิดเชียวหรืออย่างไง

พี่มานอนผวามือคว้าเอาหมอน นึกว่าน้องมานอนอยู่ใกล้ใกล้
และมานอนกระดุ้งมือคว้าเสาตั้ง ว่าประเทืองมานั่งอยู่ที่ใกล้ใกล้
แต่พอตื่นขึ้นมามองตาไม่มี ว่าประเทืองลุกหนีพี่ไปไหน
พี่เลยตื่นผวาโดดคว้าก็ผิด แขนยาวอีกนิดแทบจะคว้าได้
พี่มานอนกระดุ้งสายมุ้งกระเด็น หลับตาฝันเห็นลืมตาก็หาย
แล้วแม่แก้มเป็นไฝทำให้เมืองฝัน ว่าทุกคืนทุกวันแล้วไม่วาย
ว่าได้กอดได้จูบว่าได้ลูบได้คลำ ตื่นขึ้นยังจำเอาไว้ได้
แต่พอตื่นจากฝันนอกสั่นใจเสีย ฝันว่านอนกะเมียแล้วคนใหม่
พอลุกขึ้นเช้าเปียกเป้ากุงเกง แก้ฝันกะเอ็งนึกนึกก็อาย
และแม่แก้มเป็นไฝทำให้นอนฝัน ทำให้พี่กลับบ้านแล้วไม่ได้
ว่าแม่ดงหญ้าปล้องทำให้ปลื้ม ครานี้คงไม่ลืมแล้วอะลัย
แม่แก้มหอมหอมนานนานหาย ข้าไม่ลืมอาลัยน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

28. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่จะรักน้องจริงจริง ได้แล้วกลัวทิ้งแล้วน้องไป
กลัวไม่จริงอย่างหวังกลัวไม่จังยังพูด จะมาแล้งสมมุติให้น้องนี้ตายใจ
ว่าน้องเป็นสาวแล้วทั้งแท่ง แล้วจะมากินแตงกันแล้วเถาตาย
ให้พี่ถอยหลังใครก็ยั่งยืน ให้ไปหาตามพื้นแล้วบ้านชาย
กลัวจะรักน้องไม่ตลอด ไม่เหมือนน้ำลอดดินทราย
แล้วว่าผู้ชายหนอมันเชื่อยาก ก็มันแสนลำบากจริงให้ตาย
ว่าชาติผู้ชายชิมันโกหก ว่ากลัวตกนรกกันไปเมื่อไร
อีกทั้งลูกเมียของพี่มีจริง ว่าเดี๋ยวนี้พี่ทิ้งแล้วกันไป
อีกทั้งเมียหลวงแล้วพี่ยังทิ้งลอย จะมาเลี้ยงเมียน้องยังไงได้
ก็ไปเป็นน้อยแล้วพลอยลำบาก นั่งน้ำตาไหลพรากแล้วร้องไห้
ว่าแก้มของน้องกันทั้งสองข้าง กลัวจะเป็นทางน้ำตาไหล
ไปนั่งร้องไห้น้ำตาเช็ดหัวเข่า คิดคิดก็เศร้าหัวใจ
ไอ้เรื่องลูกผัวน้องก็อยากจะมี แต่ยังหาคนดีแล้วไม่ได้
ว่าคนเดี๋ยวนี้ชิมันเชื่อยาก ก็มันแสนลำบากจริงให้ตาย

พอตกเย็นเย็นว่าแต่งตัวกันรึ้ เข้าแต่วงไฮรลเล่นกันแต่ไผ่
มีแต่กินเหล้ากันแล้วเมากัญชา น้องไม่ปรารถนาแล้วอยากได้
จะทำให้น้องเป็นหม้าย น้องก็อายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

29. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พอตกเย็นเย็นแต่งตัวเดินรีชว์ เข้าแต่วงไฮรลกันมากมาย
ตกเช้าตกเย็นน้องก็เห็นทุกวัน แต่ตัวพี่นั้นมันหาเป็นไม่
มีเฟื้องก็ถึงมีสลึงก็เอา เมาเย็นเมาเช้ากันทุกวันไป
แต่พอลุกขึ้นเช้าเดินเข้าโรงเจ็ก ด่าแม่กันเหมือนเด็กหรือเลี้ยงควาย
หรือว่าบ้านรางหวายมันก็อยู่แค่คีบ ไม่เชื่อน้องไปสืบดูก็ได้
นี่พี่เป็นคนดีหรอกก็จริงจริง ได้แล้วไม่ทิ้งหรอกว่าน้องไป
พี่ไม่มาล่อหลอกเล่น ให้แม่คุณน้องเห็นแล้วใจชาย
พี่ไม่ใช่เสาหรอกมันหลวมหลุม ก็ไปเหมือนยังหนุ่มแล้วทั้งหลาย
พี่ใช่คนหรอกว่าใจสอง จะได้มาหลอกน้องแล้วง่ายง่าย
ให้น้องนี้เชื่อใจชาย จาไว้หลายหลายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

30. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
กล้วไม่จริงยังหวังกลัวไม่จังยังว่า จะมาลั่นวาจาให้น้องนี้ตายใจ
กลัวจะรักน้องไม่จริงเหมือนกะลิงอุ้มลูก ว่าจิตหมายใจผูกนะพี่ชาย
กลัวจะรักน้องกันไม่จริง ก็ไม่เหมือนระวิงแล้วรักไน
ว่าบุญของน้องกันแล้วไม่เทียม ไปกับพ่อเลี่ยมกาไล
น้องกลัวรักน้องกันแล้วไม่ตลอด ไม่เหมือนน้ำลอดดินทราย
พ่อแม่ว่าดีน้องนี้ก็เอา น้องไม่เชื่อคำเจ้าสักเท่าไร
ว่าชาติผู้ชายและเดี๋ยวนี้หาดีกันยาก กลัวจะลำบากนะพี่ชาย
น้องกลัวน้องนี้จะเป็นหม้ายไปกันข้างหน้า ชาวบ้านจะนินทาแล้วน้องได้
ว่าไปมีผัวกันหรือคนเก่งนักเลงต่างบ้าน กลัวจะล้างจะผลาญน้องฉิบหาย
ว่ากินเหล้าแล้วเมากัญชา น้องไม่ปรารถนาหรอกชาย
น้องกลัวจะไปกรอมใจตาย แล้วเมื่อตอนได้กันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

31. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มารักจริงเหมือนยังปลิงเกาะขา ยืดไปยืดมาแล้วไม่ง่าย
แล้วพี่รักน้องจริงเหมือนยังลิงอุ้มลูก ถึงจะผิดจะถูกพี่ก็ไม่ไป
จะแกะไม่ออกหรือจะแกะไม่หลุดว่าตูด-มันติด ไม่รู้เลยจะคิดแล้วอย่างไง
ข้าจะเล่าเหตุผลตั้งแต่ต้นเดิมที เพราะพี่เป็นคนดีน้องจะเชื่อใค
พี่เป็นคนดีหรอกแท้แท้ ไม่ใช่เหล็กแร่ปนทราย
เป็นคนทำมาหรอกว่าหากิน อยู่ในแถวถิ่นรางหวาย
ให้น้องแม่จำเอาไว้ แม่พวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

32. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แม่ประเทืองน้องจำหันหน้ามานี่ แล้วคอยฟังคำพี่ต่อไป
พี่มาแนะนำหรอกก็ความดี ให้น้องเชื่อคำพี่แล้วอีกใหม่
แม่มาอยู่คนเดียวเปล่าเปลี่ยวกายา หาคู่ปรึกษาเถอะแม่ขวัญใจ
เมื่อน้องอยู่คนเดียวเปล่าเปลี่ยวเอ้กี ลูกผัวไม่มีแล้วจะทำยังไง
และเมื่อตัวจะตายลงไปนั่นหนาลงไป-นานนาน หรือว่ายมพบาลจะถามไถ่
หรือว่าน้องหาคู่เมื่อยังอยู่เป็นเป็น จะได้พบเห็นความหมาย
มีคู่ปรึกษาทำมาหากิน อยู่ที่ในแถวถิ่นบ้านชาย
ให้น้องมีคู่จะได้อยู่ครอง จะสบายตัวน้องต่อไป
น้องอยู่คนเดียวเปล่าเปลี่ยวกายา หาคู่ปรึกษาเข้ามาเคียงกาย
ยามเจ็บฝากไข้ยามตายฝากฝี ยามดีก็ดีแล้วกันไป
ว่าน้องเจ็บไข้ได้โรคา ใครเขาจะรักษาแล้วแม่ขวัญใจ
หาหมอรักษาว่ากินยาเสียเถิด เท่านั้นก็เปิดหรอกว่าตูดไป
เขาก็ไม่รอบอุ้มแล้วฟูมฟัก เหมือนผัวเมียเรารักกันออกได้
ให้น้องแม่จำเอาไว้ แล้วแม่พวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

33. หญิง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่าน้องจ๊าไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
มาบอกให้น้องแล้วมีผัว ไม่ใช่เรื่องของตัวกันเมื่อไร
น้องอยู่เป็นสาวแล้วคราวบ้าน ไม่ได้เปลืองข้าวสารของชาย
ว่าตัวของน้องและอยู่คนเดียวเอ้กา ขาดคู่ปรึกษาหนาชาย
น้องอยากจะมีแล้วคู่ปรึกษา กลัวจะไม่สมหน้าน้องได้
กลัวจะกินเหล้าแล้วเมาสุรา ส่วนน้องจะว่าเขาไม่ได้
น้องเป็นสัตกรีนั้นยากหนักหนา กะพ่อขวัญตาจงเห็นใจ
เรื่องลูกเรื่องผัวน้องก็อยากจะมี แต่ยังหาคนดีกันแล้วไม่ได้
น้องจะหาคู่แล้วทำกิน น้องจะพลัดถิ่นแล้วกันไป
กลัวจะหลงเชื่อก็พ่อรูฌมเฉลียว กลัวเลี้ยงลูกคนเดียวกันไม่ไหว
น้องยังรักด้วยไม่ได้ กันนะพ่อไหมพรมเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

34. ชาย เอ่อระเหยลอยมา อนิจจาแม่ขวัญใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แม่ประเทืองน้องจำหันหน้ามานี่ พูดจากะพี่แล้วต่อไป
แม่ประเทืองน้องจำหันหน้ามาหน่อย แม่จะยืนนั่งคอยอยู่กะใด
พี่จากสเถหวังได้เยสถาน ไหนไหนจากบ้านแล้วรกช้าย
ว่าบ้านรกช้ายมันอยู่ไกลตา จะถึงเขาศาลาหนทางก็ไกล
แม้ลำบากก็ไม่บ่นสู้ทนลำบาก เพราะว่าด้วยความรักและความใคร่
พี่มานั่งก็ร้อนพี่มานอนไม่หลับ รักน้องมันจับเข้าในหัวใจ
หกทุ่มเดือนเที่ยงดับตะเกียงจะนอน แม่หัวอกมันร้อนก็ไปเหมือนไฟ
นั่งนึกนอนนึกไปจนดึกเดือนดับ พี่ก็ยังไม่หลับหรอกตาได้
เพราะรักน้องแท้แน่ใจ แล้วไม่อยากจะไกลน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

35. ชาย เอ่อระเหยลอยล่อง ข้ามาจากคลองต้นไทร (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่จากสเถหรอกว่าเยสถาน ถึงปีนานนานมาไกล
รีมาผูกสมัครหรอกว่ารักน้อง แต่คนอื่นไม่มองหรอกว่าเห็นใด
สาวสาวบ้านพี่หรือก็มีตั้งพัน พี่ก็ไปรักมันแล้วเมื่อไร
เห็นหน้าคนอื่นเหมือนยังกลืนข้าวตาก เห็นแล้วไม่อยากแล้วจะได้

เปิดนมมาล่อจักเท่าหม้อกระนน ถ้าไม่รักข้าไม่รยนแล้วมือไป
ถึงมันมีคนเดียวมีจักสองกระดง พี่ก็ยังไม่มองหรอกแม่ขวัญใจ
พ้นจากน้องนี่จะไม่มีที่อื่น ไปทุกวันทุกคืนเข้าไม่อยากได้
แม่บ้านของพี่หรืออยู่ไกลตา จะถึงเขาศาลาก็อยู่ไกล
หรือว่าบ้านของพี่แล้วนวลน้อง มันกินน้ำในคลองทุกวันไป
เพราะว่าบ้านรกช้ายกินแต่น้ำในคลอง แม่ประเทืองบ้านน้องเขาว่าน้ำใส
ถึงจะขุ่นข้างในหรือจะใสข้างนอก ถึงมีแหนมีจอกแล้วก็ดินทราย
เขาศาลาดินทรายน้ำใสสะอาด ขอให้พี่เป็นญาติด้วยจะได้ไหม
เพราะพี่เที่ยวถึงถิ่นอยากจะกินน้ำฝน อยู่เขาศาลาสักคนแล้วว่าได้ไหม
อยากจะกินน้ำฝนแม่เอ๋ยต้นห้วย แม่ประเทืองคนสวยด้วยจะได้ไหม
เพราะว่าน้ำก็ใสแม่ประเทืองก็สวย ขวัญเมืองอยู่ด้วยแล้วจะได้ไหม
หรือว่าในแถววังบ้านรางหวาย และพี่ไม่เห็นใครเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

36. หญิง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่าน้องจาไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่อยากจะอยู่กันแล้วเขาศาลา กันหรือพ่อหน้าเป็นใย
น้องยากกว่าคนหนอน้องจนกว่าเขา จะมาร่วมรักเราเห็นไม่เป็นไร
ให้พี่ถอยหลังกันและยั่งยืน แล้วให้ไปหาตามพื้นแล้วบ้านชาย
น้องกลัวจะล่อแล้วว่าหลอนหลอก ก็ให้น้องเก็บตอกใต้ใบ
กลัวเป็นเดนเขาเลือกกลัวเป็นเปลือก- ที่เขาใส่หัวเรือกันเอามาขาย
เขาเหลือ
หากเป็นคนดีกันแล้วแท้แท้ คงไม่ตกถึงแม่บ้านไกล
พี่มาตะรกนกันแล้วขายตัว จะมาเป็นผัวชาวบ้านอย่างไง
ว่าน้องยังไม่เห็นใจ ต้องกรึกกรองใจก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

37. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องจะคบเป็นผัวน้องก็กลัวเสียหน้า คบไปเป็นขี้ข้ากลัวจะใช้ไม่ได้
มืดไหนก็นอนคอนไหนก็อยู่ ว่าลูกเมียเลี้ยงดูไปเมื่อไร
แล้วชาติผู้ชายชิมันหลายลิ้น ว่ารกหกจนสิ้นวันตาย

น้องเป็นสัตกรีต้องมีกริริยา ต้องดูซ้ายดูขวาหนาชาย
ถ้าไปลาบากกันแล้วภายหน้า ชาวบ้านจะนินทาแล้วน้องได้
กลัวมีผัวกันแล้วคนเก่งนักเลงต่างบ้าน มันจะล้างจะผลาญน้องฉิบหาย
มองเห็นลายมือหนอของพี่เป็นเทือก กลัวจะจับเชือกลักควาย
น้องกลัวเพื่อนสาวจะเยาะ ถ้ามีผัวไม่เหมาะจะเอาหน้าไว้ไหน
ปากกาว่ายาวมันยังไม่เท่าปากคน ลมฟ้าลมฝนมันไม่เท่าลมน้ำลาย
จะโอ๋พ่อร่มโพธิ์ไทร น้องยังไม่เชื่อใจเสียเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

38. ชาย เอ่อระเหยลอยล่อง พี่มาจากคลองต้นไทร (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไอ้ลักขรมยตัวของพี่ไม่เป็น ลักได้แต่เอ็นหรือว่าควายตาย
หรือว่าพี่เป็นคนดีมันไม่ใช่คนชั่ว แม่ประเทืองจะกลัวเลยน้ำใจ
พี่เป็นคนทำมาหรอกว่าหากิน อยู่ในแถวถิ่นบ้านชาย
ว่าเหล้าไม่กินหรือว่าฝิ่นไม่ฉัน ถ้ากัญชาอดหั่นไปกะเขาไม่ได้
เพราะพี่สูบแต่ควันเพราะพี่ดันแต่บ้อง มันกระเทือนถึงน้องไปเมื่อไร
ถ้าว่ามันกระเทือนและไปถึงน้อง พี่จะได้รีบกล้องเผาไฟ
พี่เป็นคนดีแล้วจริงจริง ได้แล้วไม่ทิ้งหรือว่าน้อง
พี่มารักน้องแน่ใจ ข้าไม่อยากจะไกลน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

39. ชาย เอ่อระเหยลอยมา คอยฟังพี่ว่าแล้วอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่บอกเท่าไรกายน้องไม่เชื่อ รักน้องก็เหลือแล้วอาลัย
ไม่ใช่รักแต่ปากไม่ใช่ฉากแต่เปลือก รักเล่นเผื่อเลือกไปเมื่อไร
พี่ก็มารักเจ้าไม่ใช่เอาจริงจริง ได้แล้วไม่ทิ้งหรอกว่าน้องไป
ถ้าว่าได้อย่างน้องมาเป็นคู่ พี่จะสู้เลี้ยงดูจนชีวิตหาไม่
ยามตัวน้องตายแล้วไปเป็นกองฟอน พี่จะสู้ไปนอนเผ้ากองไฟ
พี่มารักน้องต้องใจ ข้าไม่อยากจะไกลน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

40. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินพี่น้องจำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
รักน้องจริงจริงกันหรือพี่จำ พี่มาให้สัญญาน้องได้ไหม

ถ้าพี่รักน้องและหรือจริงจริง ได้แล้วไม่ทิ้งแล้วน้องไป
ว่าพี่แก่มารักน้อง ให้พี่ไปกรองกันเอาใหม่
ถ้าให้สัญญาแล้วน้องได้ นะพ่อใจดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

41. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องกลัวจะรักน้องไม่จริง พอได้แล้วจะทิ้งให้น้องเป็นหม้าย
กลัวชาวบ้านจะเย้ากลัวเพื่อนสาวจะว่า กลัวชาวบ้านนินทาแล้วน้องได้
แล้วให้มารักแล้วเอ๋ยตัวน้อง ว่าพี่มีคู่ครองมาหรืออย่างไง
พี่จะละเมอกันแล้วกอดหมอน ไม่ได้น้องกอดนอนแล้วพี่ชาย
ให้ถอยหลังแล้วยั่งยืน ให้ไปหาตามพื้นแล้วบ้านชาย
ว่าที่อื่นแล้วหมื่นกอง ก็เขาดีกว่าน้องก็ถมไป
ว่ารูปน้องชั่วตัวน้องก็ดำ รักน้องไปทำกันอะไร
ให้พี่ไปหาเอาใหม่ มันถึงจะได้ดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

42. ชาย เอ่อระเหยลอยมา นิจจาแม่ขวัญใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าทั้งที่อื่นหรือสักหมื่นกอง พี่ก็รักเหมือนน้องไปเสียเมื่อไหร่
หรือว่ารูปน้องชั่วหรือว่าตัวน้องดำ รักน้องไปทำเชียวหรืออะไร
ก็ถึงใดว่าชั่วตัวของพี่ไม่เชื่อ รักแล้วก็เหลือแล้วอาลัย
ถึงว่าใครว่าชั่วอยู่แก่ตัวของเขา ทำกินเลี้ยงเราไปเสียเมื่อไร
ใดเขาว่าชั่วอยู่แก่ตัวของมัน ทำกินเลี้ยงกันไปเสียเมื่อไร
พี่มารักแท้หรอกว่าแน่นอน ไปเสียกับแม่ท่อนทองใบ
ถ้าพี่บอกว่ารักมันสิมักต้องจริง ได้แล้วไม่ทิ้งหรอกน้องไป
พี่ไม่ใช่รักน้องเล่นเล่น รักน้องจวนเป็นแล้วจวนตาย
แม่แก้มหอมหอมนานนานหาย มาทำความอาลัยจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

43. ชาย เอ่อระเหยลอยมา สี่ขาไม่งัวก็ควาย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มาประจบมาพบแม่หนู เมื่อตะก่อนไม่รู้แล้วขวัญใจ
ได้จากเคหังแล้วยังเคหา มาถึงเขาศาลาหนทางก็ไกล

มันว่าทุ่งก็กว้างหนทางก็เยิ่น คนเดียวก็เดินมาไม่ไหว
เพราะว่าก็แดดกล้าสุริยาก็ร้อน มาชวนกันหยุดนอนรีใต้ร่มไม้
หรือพี่มาหยุดพักกันที่นี่ก่อน ก็พอแดดอ่อนอ่อนแล้วจึงค่อยไป
มาดูตีนก็ร้าวรอยเท้าก็พอง ไปด้วยฝุ่นละอองแล้วดินทราย
มาดูตีนก็เจ็บรอยเล็บก็ถอด แทบจะมาไม่รอดเพราะว่าบ้านไกล
ขึ้นโขดลงเขินจนเดินบนเขา ว่าจนตีนพี่เน่าลงไป
มากะดุดก้อนดินหัวแม่ตีนลืมตา ถึงเขาศาลารีก็อยู่ไกล
หรือแม่เขาศาลาแล้วคนสวย หรือถ้าน้องไม่ช่วยพี่จะเห็นใค
หรือพี่ได้หนีร้อนเข้ามาพึ่งความเย็น คราวนี้ไม่เห็นเสียแล้วหน้าใค
น้องมาตัดกระดอนน้องมาทอนกระเด็น ตัวของพี่จะเป็นแล้วคู่ใค
พี่ชายจากบ้านรกช้าย แล้วก็ไม่เห็นใครเลย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

44. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ไถนาลืมควาย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่จากถิ่นฐานจากบ้านจากช่อง ก็เพราะความรักน้องไม่เห็นใค
มารักน้องแท้แล้วแน่จริง เพราะว่าน้องเป็นหญิงไม่ใช่เป็นชาย
น้องเป็นหญิงเสียได้ถ้าเป็นชาย- จะชวนไปเที่ยวบ้านแล้วรกช้าย
เหมือนกัน
น้องเป็นหญิงเสียได้ถ้าเป็นชาย- จะชวนไปกินเหล้ากันก็ได้
เหมือนเรา
น้องเป็นหญิงเสียได้ถ้าเป็นชายเสมอ จะลงนิ้วเป็นเกลอหรือกะน้องไว้
หรือเป็นลูกผู้ชายแม่เสียดายจริงจริง น้องเป็นลูกผู้หญิงนี่จะทำยังไง
เปรียบเหมือนเรือกะพายหรือว่าชาย- มันจำเป็นจริงจริงนะแม่ขวัญใจ
กะหญิง
หรือพอเหลือบชะแง้แลเห็นใบหน้า พอประเทืองแลมาพี่ก็แลไป
แลสบพบตาหันหน้าเมิน แม่ช่างสวยเหลือเกินแทบรีดตะกาย
ถ้าไม่เกรงใจพี่น้องหรือเจ้าของเขาคุม แทบจะรีดเข้าอุ้มเอาน้องไป
พี่มาเจอะน้องมันต้องใจ ข้าไม่อยากจะไกลน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

45. หญิง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่านึกอ่อนใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พ่อแหวนวงน้องของพลอยนาก ก็จะให้น้องรักแล้วอย่างไง
ว่ากลัวจะรักน้องนี่ไม่ตลอด ไม่เหมือนน้ำลอดแล้วดินทราย
น้องกลัวจะไปกันหรือลำบาก ทำอกน้องหักแล้วช้ำใจ
น้องจะบอกรักไปกะพี่สักคำ น้องกลัวจะช้ำกันแล้วใจตาย
น้องกลัวรักน้องไม่จริง ได้แล้วก็ทิ้งแล้วน้องไป
จะทำให้น้องร้องไห้ นะเมื่อพี่ไกลน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

46. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องจะรักไปกะตัวพี่ ว่าชาวบ้านดีไปเมื่อไร
ว่าบุญของน้องกันแล้วไม่เทียม ไปกับพ่อเลี่ยมกำไล
พี่ผูกสมัครรักน้องสาว รักกันเค้าเค้าหรือจับใจ
น้องกลัวรักน้องกันแล้วไม่จริง ก็ไม่เหมือนระวิงแล้วรักไน
น้องกลัวรักน้องกันแล้วไม่แน่ ก็ไม่เหมือนพ่อแม่รักชาย
จะทำให้น้องต้องจิต ทำให้น้องนอนคิดแล้วร้องไห้
ไม่เหมือนพระเวสหนอกับนางมัทรี สร้างบารมีทุกชาติไป
หากว่าพี่แล้วรักฉัน ขอให้พี่มาหมั้นแล้วจะได้ไหม
รอพ่อช่อใบไม้ ฟังน้องนี้ไขความเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

47. ชาย เอ่อระเหยลอยมา มาแล้วไม่อยากไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไม่อยากยินยังพอได้ฟังแม่หนู เท่านั้นก็รู้แล้วเต็มใจ
หรือพี่มารักน้องพี่ก็กรองหลายหน เรื่องมีเรื่องจนพี่ก็กรองใจ
พี่มารักน้องนั่งกรองใจกรึก นั่งนึกนอนนึกอยู่ในใจ
พี่เอาผ้ามากรองกลัวมันจะบาง พี่ก็เลยเอาหนังเข้ามากรองใหม่
พี่ก็มารักน้องหรือก็กรองใจกรึก นั่งนึกนอนนึกอยู่ไม่หาย
ถ้าได้แม่หนูเข้าเป็นคู่ครอง พี่จะสู้รักน้องไปจนวันตาย
พี่มารักแท้แม่รูปหล่อ ข้าจะได้มาขอน้องเอาใหม่
ข้าจะมาสู่ขอให้เป็นหอเป็นห้อง อยู่กะตัวของน้องเอาไหม

หรือว่ารูปไม่งามหรือว่านามไม่เพราะ รูปร่างไม่เหมาะหรือว่าอย่างไง
น้องไม่ประสงค์ตัวพี่ น้องจะเห็นดีอยู่ที่ไหน
หรือน้องมีที่หวังให้วังเวง มาคิดถึงคนเพลงไม่หาย
น้องเห็นคนอื่นและเขาดีกว่าฉัน ก็ขอให้บอกกันแล้วง่ายง่าย
น้องบอกกะพี่ให้น้องชี้หนทาง อยู่ในระหว่างเขาควาย
เพราะพี่เป็นคนหลางในระหว่างเขาโค ถึงไม่รีตเหมือนรีตถึงไม่ใหญ่เหมือนใหญ่
ถ้าว่าน้องรักแท้หรอกว่าแน่จริง พี่จะไม่ไม่ทิ้งแล้วน้องไป
ถ้าว่าน้องรักพี่แล้วแน่แน่ พี่จะได้หาเถ้าแก่เข้ามาใหม่
จะได้หาผู้ใหญ่เข้ามาพูดมาจา พ่อแม่น้องจะหาเอาไปจากเท่าไร
ถึงว่าหนักหรือจะเบาก็จะเอาทั้งนั้น ตัวของพี่จากบ้านแล้วมาไกล
ถ้ามาประสงค์แล้วนิสัย บอกน้องเสียให้รู้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

48. หญิง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่านึกอ่อนใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าพี่จ๊ะพี่จ๋า พอได้ยินคำพี่ว่าก็ดีใจ
ว่าสองมือคลำออก แล้วมายืนรีศกแล้วเสียใจ
เสียดายเอ๋ยแต่ความรีสดที่น้องรักษา วันนี้แหละหนาพ่อขวัญใจ
ว่าอกเอ๋ยใจเรา มาหลงรักเขาแล้วง่ายง่าย
ว่าเขานั้นหรือจะมาขอเขาไม่ท้อสีสอด เขาหวังจะกอดเป็นคู่ไว้
อกน้องสะเทือน ครานี้ลืมเพื่อนแล้วหญิงชาย
ว่าจะมีผัวกะเขาสักคน คิดคิดก็จนแล้วน้ำใจ
จะให้เขานั้นมาขอ เขานั้นไม่ท้อในหัวใจ
ยังงี้ซิท่านนะพี่จ๋า รักน้องนี่หนาให้มาขอไว้
ว่าอกน้องแล้วแทบระเบิดแล้วไม่จะเปิด– ว่าอกน้องแทบหักลงไป
แล้วความรัก
แล้วให้มาขอน้องไว้ มันถึงจะได้ดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

49. หญิง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่าก็ดีใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าหมากขันแล้วพลูขัน ก็ให้พี่มาหมั้นกันแล้วน้องไว้

ถ้าพี่รักจริงแล้วให้มาสู่ขอหรือกันแน่ อย่างงั้นซิแน่ลูกผู้ชาย
ว่าหมากเฟื้องกันแล้วพลูเฟื้อง ให้มาหมั้นแม่ประเทืองกันเอาไว้
ว่าทีแรงเอ๋ยพ่อแม่กันได้เลี้ยงมา หวังจะได้พึ่งพาแล้วอาศัย
ที่แรงได้อุ้มหรืออุทรมาตั้งเก้าเดือน กว่าลูกจะเคลื่อนคลอดได้
ทีแรงพ่อแม่เขาได้เลี้ยงมายาก หวังจะกินขันหมากให้จนได้
ว่าอกลูกนั่นหรือผู้ชายทั้งหลายแล้วนั้น ให้ท่านรวมกันแล้วจ๋าไว้
ว่ารักจริงแล้วให้มาสู่ขอหรือกับพ่อกับแม่ จะพาเชือนแชกันไม่ได้
ให้เราจ๋าเอาไว้ นี่แหละลูกผู้ชายเราเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

50. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าอย่างงั้นซิเพื่อมันช่างเหมือนใจพี่ แม่ประเทืองใจดีไปเสียยิ่งกว่าใด
มันแสนดีใจเหมือนยังได้แก้ว วันนี้คงได้เมียแล้วแม่ขวัญใจ
ว่าอย่างงั้นซิเพื่อมันช่างเหมือนใจพี่ แม่ประเทืองใจดีวันนี้ต้องเตาะให้ได้
การสู่การขอพี่ยังท้อหลายท่า เพราะเป็นลูกก๋าพร้าหรอกว่าเมียตาย
น้องมาบอกให้พี่หรอกว่ามาขอ เดี๋ยวนี้ยังท้อแล้วประทัย
ถ้ารักน้องจริงนะแม่ขวัญจิต ให้แม่ประเทืองน้องคิดกันเอาใหม่
ว่าน้องรักพี่ให้มาไปกะพี่ เสียในคืนวันนี้มันจะได้ไหม
การสู่การขอมันก็ท้อเวลา หรือให้เรามาพาแล้วกันไป
ถ้าจะไปกะชายมันก็ไม่ไกลนัก กลัวน้องรักไม่เต็มใจ
การสู่การขอปลูกหอเป็นห้อง กองทุนหมั้นทองก็มันแสนจะไกล
ถ้าน้องรักพี่มาไปด้วยกัน เสียเถิดแม่พานดอกไม้
ให้น้องมาไปกะพี่ชาย แล้วแม่พวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

51. หญิง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่านึกเสียใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
บอกให้พี่นั้นแก่มาขอพี่ก็ท้อเสียนัก หรือว่าพี่ไม่รักน้องเท่าไร
แล้วว่าหมากเฟื้องแล้วพลูเฟื้อง ให้มาหมั้นแม่ประเทืองทำไมไม่ได้
หรือว่าหมากเฟื้องแล้วพลูเฟื้อง หรือว่าพี่กลัวเปลืองหรือหยั่งไง
พี่จะรักน้องแล้วไม่ขอ จะเอาอย่างเมียพ่อหรือพี่ชาย

พี่มารักน้องแล้วไม่ขอ
ไอ้เรื่องเรือนหอน้องนี้ไม่หา
แล้วให้มาขอน้องนี้ไว้ก่อนแล้วถึงย้อน-
มาแต่ง
ถ้ารักจริงให้มาขอ
แล้วให้มาขอกันไว้ก่อน
ว่าแหวนน้อยของน้องพลอยนาก
แล้วให้มาขอน้องไว้

หรือพี่กลัวเรือนหอหรืออย่างไง
ตามแต่จะมาแล้วจะไป
ว่าตั้งหลักปักแหล่งเอาทีหลังก็ได้

แล้วถ้ารักล่อให้เฉยไว้
กันเถิดพ่อท่อนแตงไทย
เพราะว่าเราก็รักกันทั้งสองฝ่าย
ถ้าชวนพาไม่ไปแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

52. ชาย เอ่อระเหยลอยมา
มาบอกให้พี่ชายสวยเอยมาขอ
ถ้าน้องไม่ไปหรอกว่ากับพี่
ถึงว่าสู่ขอก็ต้องท้อใจนัก
ถึงไปปรึกษาแล้วว่าหารือ
พี่จะหันหน้าแล้วว่ากลับบ้าน
จะต้องไปปรึกษาหรอกว่าหาพ่อแม่
จะหาหัวดำหรือว่าหัวหงอก
หรือว่าพี่ไปดีหรอกว่ามาดี
หรือว่าพี่ไปดีหรอกว่ามาดี
หรือว่ามีดสักเล่มรึว่าเข็มสักอัน
จะเข้าตามกรอกออกตามประตู
พี่มาสมัครใคร่

มาแล้วไม่อยากไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่ก็ยังท้อแล้วประทัย
ในคืนวันนี้แล้วจะทำยังไง
ก็ไอ้เรื่องความรักก็คงไม่ได้
ที่เขายึดถือคำผู้ใหญ่
ไปกะตัวของฉันและแม่ขวัญใจ
หาผู้ใหญ่เถ้าแก่เข้ามาใหม่
เข้ามานั่งข้างนอกหรือข้างใน
ตามประเพณีของประวัติไทย
ตามประเพณีแล้วของไทย
หันมาดูในพานมีแต่ดอกไม้
ให้พ่อแม่เขารู้กันมากมาย
คงไม่ทำให้อายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

53. ชาย เอ่อระเหยลอยมา
การสู่การขอปลูกหอเคหา
จะได้เถ้าแก่หรือเข้ามาปรึกษา
หรือว่าพี่ไปดีหรอกว่ามาดี
สีสอดทองหมั้นหรือว่ากันวันนี้

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
นี่ไม่ใช่ลักพากันไปเสียเมื่อไร
พ่อแม่เขาจะหากันอย่างไง
ว่าสีสอดมันจะมีสักเท่าไร
ฤกษ์งามยามดีแล้ววันไหน

นี่พี่เข้าตามกรอกออกตามประตู พี่น้องก็รู้ไปทั้งหญิงทั้งชาย
หรือพี่นำแก้วและก็เข้ามาเกยพี่นำเขย- ทองหมั้นขันหมากเอามาให้เอามาให้
มาฝากเอ้านำแก้วมาเกยนำเขยมาฝาก
หรือพี่มาเป็นเนื้อชิ้นหนา พี่มาเป็นปลาชิ้นใหญ่
จะมาเป็นพี่หรอกว่าร่วมน้อง พี่จะมาเป็นทองมาให้
จะเป็นพี่ร่วมน้องจะเป็นทองร่วมถุง มาเป็นข้าวร่วมยุ้งหรือกะน้องไว้
แม่หรือให้เข้ามาหา หรือจะได้ปรึกษาแล้วกันไว้
ว่าให้พ่อแม่และเข้ามาปรึกษา พ่อแม่เขาจะหาว่าอย่างไง
พี่มาเป็นเนื้อหรอกว่าชิ้นหนา พี่จะมาเป็นปลาแล้วชิ้นใหญ่
มาเป็นพี่ร่วมน้องมาเป็นทองร่วมแผ่น มาเป็นดินร่วมแดนมาเป็นแอกร่วมไถ
จะเป็นพี่ร่วมน้องมาเป็นทองร่วมถุง ไอ้ที่พี่นี้มุ่งแล้วใจหมาย
นำแก้วมาเกยนำเขยมาฝาก ทองหมั้นขันหมากเอามาให้
หรือว่าถ้าฤกษ์งามแล้วยามดี พี่น้องที่นี่จะว่าอย่างไง
ถ้าว่าวันศุกร์ถ้าพี่มาไม่ทัน ถัดไปวันจันทร์นี่จะได้ไหม
พี่มาพบน้องต้องใจ จะเอาฤกษ์ไหนกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

54. หญิง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่านึกดีใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มารักน้องมาขอ นะพ่อรูปหล่อพ่อชื่นใจ
พี่เข้าตามกรอกออกตามประตู ชาวบ้านก็รู้กันทั่วไป
พี่มีแล้วหรือวาจาหนอเข้ามาถามน้อง นะพ่อรูปทองน้องจะบอกให้
ว่าเรื่องสินสอดแล้วทองหมั้น จะเอามาให้ฉันหรือพี่ชาย
ว่าน้องนี้เรียกแล้วเอ๋ยทองหมั้นกัน- ไม่ให้ขาดสักสลึงสีสอดสามตำลึงให้จำไว้
แล้วสองบาท
ว่าพี่จะมาแล้วเอ๋ยหมั้นขอ ขอเรียกเรือนหอแล้วต่อไป
แล้วว่าสินสอดแล้วทองหมั้น รีบทำมาให้ฉันไวไว
ว่าทองหมั้นแล้วสองบาทจะให้ขาด- สีสอดสามตำลึงให้จำไว้
สักสลึง
ว่าส่วนนั่นแล้วเรือนหอ ตามพี่จะก่อแล้วมาให้

จะเป็นปั้นหยาหรือทรงไทย ทำมาให้ได้กันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

55. หญิง เอ่อระเหยลอยมา พังน้องจะว่ากันอีกต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าเรื่องสินสอดรีทองหมั้น เมื่อแต่ก่อนนั้นแล้วจำไว้
เขาเรียกทองแล้วหรือไม่แพงค่าแรง- ก็เพราะรักลูกหญิงชาย
ไม่ถูก
ไม่เหมือนเดี๋ยวนี้นะพวกแฟนแฟน เรียกเป็นหมื่นเป็นแสนแล้วหั่วไป
ถ้าแม้นไปพบแล้วเอ่ยยากจน พ่อแม่เสือกสนไปแทบตาย
ว่าพี่น้องชาวไทยหญิงชายทุกท่าน พังฉันประพันธ์เอาไว้
นี่แหละเพลงของแต่เก่าแต่ก่อน แล้วกลับมาย้อนแล้วจำไว้
รอพ่อพวงมาลัย ทำนาให้ได้กันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

56. หญิง เอ่อระเหยลอยมา พังฉันจะว่ากันอีกต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถ้าวันศุกร์และพี่มาไม่ทัน เลื่อนไปวันจันทร์กันก็ได้
พี่จะมาหรือขอแต่ง น้องนะรีบจัดแจงแล้วของไว้
พี่จะมาแต่งแล้วเดือนหก ฝนฟ้าก็ตกกันมากมาย
ว่าขอร้องกันตัวพี่ ขอให้แต่งเดือนสี่จะได้ไหม
รอพ่อพวงมาลัย ได้หรือไม่ได้กันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

57. ชาย เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินน้องว่าก็จำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไอ้การสู่ขอหรือแม่หนู ตัวพี่ก็รู้แล้วเต็มใจ
พอได้ยินคำน้องเอ๋ยเจ้าร้องบอก ตัวของพี่ไม่นอกหรอกว่าน้ำใจ
เรียกทองสองบาทไม่ขาดสักสลึง สีสอดสามตำลึงพี่ก็ดีใจ
ไม่แสนวิสกหรือว่าตกค้าง เรือนหอหนึ่งหลังก็รับได้
หรือแม่เต็มใจหาพี่จะมาให้น้อง ให้มันถูกต้องตามความหมาย
หรือว่าทั้งเดือนหกมันไม่ดี ก็เลื่อนมาเดือนสี่ก็ไม่เป็นไร
วันจันทร์มีศรีวันดีข้างหน้า ขันหมากจะมาแล้วแม่ชื่นใจ
พี่จะนำแก้วเอาเข้ามาเกยนำเขยมาฝาก หรือยกขันหมากกระบวนใหญ่

หรือพี่จัดขันหมากเข้ามาสามขัน
พี่ยกขันหมากแล้วสามขัน
แม่พวงมาลัย

หรือได้ขอกระจันเข้ามาให้
และจะได้มาหมั้นน้องไว้
ด้วยความเต็มใจน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

58. ชาย เอ่อระเหยลอยมา
แล้วว่าเดือนหกเดือนสี่
ว่าทั้งเดือนสี่แล้วนี่หนา
แต่พอวันจันทร์จะมาหมั้นแม่หนู
หรือพี่เข้าตามกรอกออกตามประตู
จะเอาเงินมากองจะเอาทองมาหมั้น
หรือข้าได้จัดแจงเอาไว้แต่งขันหมาก
วันจันทร์เป็นวันดี
ก็แต่ขอวันจันทร์นี้เป็นวันดี
หรือเป็นลูกชั้นฟ้าหรือว่าชั้นสวรรค์
หรือให้อุ้มขันหมากหรือมาสามขัน
วันนี้ฤกษ์งามยามดี
พี่จะมาขอน้องไว้

ฟังพี่ว่าแล้วอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไม่ถึงวันนี้หรอกแม่ชื่นใจ
ตัวของพี่จะมาแล้วอีกใหม่
พี่น้องก็รู้แล้วเต็มใจ
ให้พี่น้องเขารู้กันมากมาย
เพราะมันเป็นวันจันทร์แม่ชื่นใจ
หรือจะได้มาฝากแม่ขวัญใจ
ฤกษ์งามวันนี้แหละฉันยกให้
ฉันใช้นางทั้งสี่เอาให้
อยู่ที่ในวิมานนั้นสูงใหญ่
แล้วอุ้มทองเข้ามาหมั้นสะใภ้
แต่พอกรงเดือนสี่แล้วนางใน
และคงไม่ให้อายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

59. ชาย เอ่อระเหยลอยมา
แต่พอวันนี้แหละเป็นวันจันทร์
มาขอมาหมั้นน้องวันนี้
นำแก้วมาเกยนำเขยมาฝาก
ทั้งพระเจ้าพระสงฆ์มาเป็นองค์พยาน
ยังได้กราบพระสงฆ์รดน้ำสังข์
ได้กล่าวรับศีลยังได้กราบพระสงฆ์
คนจะแต่งงานหรือเข้าวิธี
วันศุกร์มีศรีวันดีข้างหน้า
พระศุกร์พระจันทร์มาด้วยกันทั้งสิ้น

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ได้มาขอมาหมั้นแล้วน้องไว้
พอสิ้นวิธีแล้วแม่ขวัญใจ
ทองหมั้นขันหมากเขาก็มาให้
สวดเจ็ดตำนานล้วนแต่บทใหญ่
พี่น้องก็มานั่งกันมากมาย
ครั้งพระพุทธองค์ท่านได้กล่าวไว้
เพราะฤกษ์งามมันมีมาอย่างไง
นับว่าพระมากันมากมาย
พ่อแม่ได้กินกันทั่วไป

กองทุนกองสินยังได้กินเข้าหนม แทนค่าน้ำนมแล้วแม่ยาย
ได้รดน้ำมนต์เอามงคลสวมคอ ส่งตัวขึ้นหอแล้วเรือนใหญ่
ตนตัวขึ้นหอพร้อมพ่อพร้อมแม่ ทั้งผู้ใหญ่เถ้าแก่พูดก้นมากมาย
สีสอดทองหมั้นว่ากันเสร็จสิ้น ไม่เป็นหนี้เป็นสินใคใค
ข้าได้กระเกรียมเอามาให้ แม่พวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

60. ชาย เอ่อระเหยลอยมา เวลาแล้วจวนบ่าย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าลาเสร็จสิ้นแล้วว่าวิธี แต่มาครั้งนี้แม่ขวัญใจ
จุดธูปส่งเวียนธูปเทียนดอกไม้ เอามาถวายและถึงได้บรรจงแล้วบอกไว้
ข้าวตอกดอกไม้มาถวายให้หมด ของแห้งของสดก็เอามาถวาย
ได้รดน้ำมนต์มงคลสวมคอ พร้อมแม่พร้อมพ่อทั้งผู้หญิงผู้ชาย
ยังได้กราบพระสงฆ์นั่งลงรับศีล มันก็เสร็จสิ้นแล้วกันไป
ฟังคำสั่งสอนให้พรอีกที ฟังคำบาลีแล้ววินัย
ว่าพระท่านสอนเอาไว้ให้ อยู่ในวินัยธรรมเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

61. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ได้ยินเสียงร่ำแล้วดังลั่นมา ส่วนตัวน้องยาก็ดีใจ
ว่าเสียงร่ำแล้วขันหมาก ผู้คนก็มากเหลือหลาย
ว่าจัดแจงแล้วเอ๋ยทุกอย่าง ช้อนชามมาวางกันเรียงราย
ว่าเอาสุราก็มาตั้งวง กะเหล้าหนึ่งกึงทั้งสองฝ่าย
ว่าเชิญกินให้สุขสำราญ แล้วให้ลูกหลานได้สบาย
ว่าส่วนตัวหรือเจ้าสาว สองคนเจ้าบ่าวคอยกราบไหว้
ว่านั่งแล้วน้องเอ๋ยทั้งสองรับรองน้ำสังข์ แล้วที่พระท่านหลั่งน้ำมนต์ให้
นิมนต์หลวงพี่มาสวดตำนานได้มา- สวดเจ็ดตำนานเอาฤกษ์ชัย
แต่งงาน
ว่าให้อยู่เย็นแล้วเป็นสุข เมื่อจะเกิดลูกทั้งสองฝ่าย
แล้วให้มีกำไรแล้วไปข้างหน้า ลูกหลานที่มาทั้งหญิงชาย
ว่าส่งตัวแล้วเข้าหอ นะพ่อรูปหล่อคอยรับไว้

พี่น้องทั้งหลายหญิงชายที่นั่ง ธรรมดาที่พังอยู่เรียงราย
ว่าท่านนี้ช่วยแล้วของขวัญมาให้ฉันวันนี้ นับว่าโชคดีมีโชคชัย
หากว่าช่วยแล้วเอ๋ยของขวัญแล้วให้- ฉันเองจะต่อแล้วทุนให้
ฉันเรือนหอ
ว่าหากมีงานแล้วเอ๋ยที่ไรให้ส่งการ์ด- แม่ประเทืองจะมาใช้แรงให้
ไปหา
ว่าเห็นเถิดแล้วพี่น้อง เมื่อจะมีคู่ครองกันเอาไว้
รอ๋พ่อพวงมาลัย เราจะรับไว้กันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

62. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าจะส่งตัวแล้วเข้าหอ ให้ลูกนี้รอแล้วคำไว้
คำเตือนของแม่จำให้แน่นะลูก จะให้เขาดูถูกถึงแม่ได้
เราเป็นลูกผู้หญิงงานจริงในครัว เราต้องดูให้ทั่วกันทั่วไป
ว่าผัวเขาใช้แล้วให้หุงข้าวจะหันหลัง- ไฟดับกลับก่อใช้ไม่ได้
ให้หม้อ
ไปอยู่กะลูกไปอยู่กะผัว เจ้าจะวางตัวกันเอาไว้
มีเรื่องอะไรแล้วปรึกษาให้รู้ จะขึ้นมึงขึ้นกูแล้วใช้ไม่ได้
เราต้องรักตัวสงวนตัว เราไม่ไปเลี้ยงวัวแล้วเลี้ยงควาย
ต้องอยู่แต่เหย้าเฝ้าแต่บ้าน เราจะไปทำงานกันให้ไกล
หากว่ามีด้ายให้หมั่นกรอ หากว่ามีพอให้หมั่นเก็บผ้าขาดผลัดเย็บกันเอาไว้
ว่ามีผัวแล้วหนา จะทะเลาะกันว่าเป็นไม่ได้
เราต้องรักจริงแล้วนะน้องจ๋า ให้จำแม่ว่ากันเอาไว้
ให้รักเดียวแล้วใจเดียว ชายอื่นยุ่งเกี่ยวจะเข้าก่าย
ให้เหมือนพระเวสแล้วกะนางมัทรี สร้างบารมีกันเอาไว้
ให้จำคำแม่ไว้ นะแม่ไหมพรมเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

63. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้เจ้าบ่าวเอนหูแล้วเข้ามาฟังเหตุ ฟังฉันจะเทศนาให้

ให้เจ้ารักเดียวแล้วใจเดียว ว่าหญิงอื่นจะเกี่ยวเข้ามาก้าวก่าย
ให้อุตส่าห์ทำมาแล้วหากินขุดดินเผาถ่าน ให้อยู่กับบ้านจะไปไหน
ว่าจะเที่ยววิ่งชิงหรือวิ่งราวออกข่าว- จำพ่อจำแม่เขาสอนไว้
เซ็งแซ่
จะหากินแล้วทุจริตเดี๋ยวจะต้องติดคุก จะพลัดเมียพลัดลูกร้องไห้
จะต้องเหม่อแล้วตามองเดี๋ยวเมีย- ชาวบ้านจะนินทาแล้วเราได้
จะร้องไห้หา
หากจับได้แล้วใส่คุก พลัดเมียพลัดลูกนะลูกชาย
ให้เจ้ารักกันสัมพันธ์กัน แล้วให้จำคำฉันที่สอนไว้
ผัวเมียแล้วทั้งคู่ ขอกันให้อยู่ทั้งสองฝ่าย
ให้กอดคอแล้วประโคม ไปจนสิ้นลมแล้วกว่าตาย
ให้จำคำแม่ไว้ จำเอาไว้ใช้กันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

64. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ฟังแม่จะว่าอีกต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าผัวเราหยิกเราจะเพิ่งหยอก กระซิบบอกว่ากวนใจ
ถ้าผัวเขาหยิกเราจะเพิ่งขยับ ผิดนักก็จับกันเอาไว้ (หัวเราะ)
ว่าเราเป็นผัวเมีย สิ่งใดที่เสียจะเอามาใช้
เปรียบเหมือนก่อไฟกันเอาไว้หนึ่งกอง พังไว้น้องลูกหลานทั้งหลาย
ว่าอย่าเอาฟืนและเข้าไปซุก เดี๋ยวไฟจะลุกกันเอาไว้
ว่าผัวรมรหเราจะเพิ่งไปเย้า ฝ่ายหนุ่มฝ่ายสาวกันทั้งสองฝ่าย
ให้รักกันแล้วดีดี ขอให้เป็นเศรษฐีเมืองไทย
จะคิดอะไรให้สมใจปรารถนา ให้เงินทองไหลมาแล้วเหลือใช้
ให้มีเงินหมื่นหรือเข้าบ้านเงินล้านใส่พก จะได้รื่นรมย์ยาจกเข็ญใจ
ให้มีเมียหลวงกันหรือตั้งร้อยเมีย- ให้เกรียมจิตชิดกันไปจนตาย
น้อยตั้งพัน
ให้รักกันแล้วทั้งสอง เป็นคู่ปกครองทุกชาติไป
ว่าสิบนิ้วทั้งสองนี้ ยกขึ้นธุลีแล้วกราบไหว้
พระอินทร์พระพรหมหนอท่านยมกาฬ ว่าท้าวเวสสุวัณท้าวหัสนัย

ว่าขอเทพแล้วเทวา ขอเทพธิดาแล้วทั้งหลาย
ขอให้บ่าวสาวแล้วทั้งคู่ แล้วให้อยู่ไปจนตาย
ให้ทำกินแล้วร่ำรวย รูปร่างก็สวยทุกชาติไป
ขอเป็นคู่แล้วอยู่ครอง ด้วยกันทั้งสองกว่าตาย
รอพ่อร่มรพธิ์ไทร ขอให้สุขสบายดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

65. ชาย เอ่อระเหยลอยมา มาแล้วไม่อยากไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ได้ยินเจ้าบ่าวหรือเจ้าสาว นี้เป็นลูกของเราหรือคอยจำเอาไว้
จะสั่งสอนไปเป็นกลอนสักนิด ฟังข้อความคิดเอาไว้ในใจ
ว่าเราเป็นหนุ่มหรือว่าเป็นสาว แหละคราวนี้ถึงคราวแหละจะเป็นผู้ใหญ่
เราเป็นผู้ชายหัวหน้าครอบครัว คิดกันดูให้ทั่วนะลูกชาย
ส่วนว่าผู้หญิงจะต้องเป็นแม่บ้าน ไอ้เรื่องการงานจะได้ใช้จ่าย
ผัวมาหาได้เก็บไว้ให้ดี ข้าวของที่มีรีควรใช้
ว่าส่วนผู้ชายก็จะใช้ให้หมด ข้าวปลาจะอดหรือว่าสิ่งไหน
สิ่งไหนไม่มีก็จะต้องไปหา หรือก็ต้องปรึกษาแล้วกันไว้
แต่พอได้สั่งสอนแต่เป็นกลอนบทเรียน ได้เอาไว้ขีดเขียนจำไว้
สิ่งใดไม่ควรเราจะต้องไปทำ หรือให้ลูกคอยจำแล้วใส่ใจ
หรือไอ้สิ่งที่ถูกด้วยจะเห็นว่าผิด รรคเอดส์มันจะติดหรอกว่าตัวตาย
ฟังคำพ่อสอนเอาแต่พอย่อย่อ ก็แต่พอเป็นข้ออธิบาย
ลูกจ๊ะลูกจำหันหน้ามาก่อน ให้มารับเอาพรพ่อจะบอกให้
คุณพระพุทธพระธรรมจดจำไว้ให้ดี คำพระบาลีท่านได้กล่าวไว้
หรือพระอินทร์พระพรหมท่านพระยม- พระเวสสุวรรณที่เรากราบไว้
พระกาฬ
ขอให้ลูกอยู่เย็นหรือว่าเป็นสุข หรือจะได้มีทุกข์และมีภัย
ความเจ็บจะได้ความไข้จะมี อายุยืนหมื่นปีทั้งลูกหญิงชาย
ขอให้มีบ่วงแก้วหนอให้แคล้วบ่วงมาร ให้ทันพระศรีอารย์ทั้งชาตินี้ชาติไหน
ให้อายุยืนยาวไปเป็นเจ้าสวรรค์ ร้อยกัปแสนกัลป์แล้วต่อไป
ว่าให้จดจำไว้ให้ดี หรือในคำบาลีเขากล่าวไว้

ว่าทั้งลูกหญิงแล้วลูกชาย จงจำเอาไว้กันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

66. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าต้องเก็บงำกันทำให้ถูก เพราะว่าท่านเป็นลูกทั้งสองฝ่าย
หรือว่าท่านเป็นลูกก็จะลืมคุณพ่อ กรรมเก่าจะก่อแล้วกันไว้
หมั่นคิดหมั่นทำไอ้ที่จำไว้นี่ ก็ในพระบาลีแล้ววินัย
ไอ้สิ่งที่ถูกขอให้ลูกเขยทำ สร้างเวรสร้างกรรมนั้นมันไม่ได้
ถ้าพี่น้องรู้เห็นไปสู้เวรสู้กรรม ลูกเอ๋ยจะไปทำที่ไม่ใช่
ให้จงเก็บงำเอาแต่ความดี วันข้างหน้าเป็นเศรษฐีแล้วรัตใหญ่
ขอให้ท่านถูกหวยแล้วรวยอู่ มารับเมืองไปอยู่เป็นคนใช้ (หัวเราะ)
เวรกรรมตามทันเวรนั้นมันนี้ อยู่ในพระบาลีหรือท่านกล่าวไว้
หรือเป็นบาปที่แท้ฆ่าแม่ฆ่าพ่อ กรรมเก่ามาก่อนนี่จะเกิดตรายเกิดอันตราย
รีจะไปตีพ่อแล้วของตัวนั้น แล้วเมื่อตายยมพระบาลจะถามไถ่
ยมพระบาลทุบตีตัวนี่เป็นกรรม กรรมเก่าจะทำแล้วเอาไว้
สร้างเวรสร้างกรรมนี่มันทำไม่ดี ผิดข้อบาลีแล้ววินัย
แล้วให้ลูกจดจำกันเอาไว้ ไอ้ที่ผิดจะไปทำเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

67. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าเราได้เสียเป็นผัวเมียกันแล้ว อยากจะถามน้องแก้วหรือพี่ชาย
อยากจะมีเนื้อความเข้าไปถามสักหน่อย เป็นผู้ชายจะน้อยแหละน้ำใจ
อยากมีเนื้อความเข้าไปถามต่อ ยังไม่หมดสิ้นข้อสงสัย
ว่าเรานี่แต่งงานแล้วนะพี่จ๋า อยากจะถามพี่ว่าแล้วต่อไป
น้องอยากจะมีแล้วความรู้ ยกให้พี่เป็นครูแล้วบอกให้
พี่เคยบวชแล้วเคยเรียน เคยพากเคยเพียรกันเอาไว้
อยากจะรู้แล้วศีลห้า หรือพ่อหน้าเป็นใย
ว่าตั้งแต่องค์แล้วปาฌา ท่านนั้นหนาแล้วว่าอย่างไง
ว่าพระประยัติอย่างไง ขอให้พี่แก้ไขความเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

68. ชาย เอ่อระเหยลอยมา คอยฟังพี่ว่าแล้วอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความไถ่ถามตัวพี่ อยากจะรู้บาลีหรือวินัย
หรือว่าคู่ทั้งสองหรือว่าบ่าวสาว แล้ววันนี้จะเล่าน้องให้เข้าใจ
เขาได้แต่งงานหรือเป็นคู่ปรึกษา ต้องรักษาศีลห้ากันเอาไว้
ข้อหนึ่งปาณาฯพระท่านกรัส ห้ามไม่ให้ฆ่าสัตว์ไปทั้งน้อยหรือใหญ่
หรือว่าข้อที่สองนี้อทินนาที่ห้ามไม่ให้- ห้ามไม่ให้ลักเอาของใค
หลักทรัพย์เทียวหรือของเขา
หรือว่าข้อที่สามกาเมสุมิจฉาฯ- นี่มันผิดลูกเขาแล้วเมียใคร
พระท่านกล่าว
หรือว่าข้อที่สี่นี้แล้วมุสา และฯพระท่านว่าแล้วเอาไว้
ห้ามพูดปดหรือว่ามดเท็จ และท่านก็บอกไว้เสร็จในพระวินัย
หรือว่าข้อที่ห้านี่แหละมันสำคัญ ห้ามการพนันแม้ทั้งเมามาย
ให้น้องได้จดแล้วใจจำ เจ้าบ่าวจะทำผิดกฎหมาย
ให้น้องได้จำกันเอาไว้ จำกันหลายหลายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

69. หญิง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่าและน้องจำไว้
ว่าศีลแล้วข้อห้า ส่วนตัวน้องยายังสงสัย
อยากจะมีเนื้อความเข้าไปถามต่อ และให้พ่อรูปหล่อแก้ไข
ว่าศีลข้อสาม กาเมห้ามไม่ให้ผิดลูกเขาแล้วเมียใค
ให้ตัวพี่นี้บอกน้อง เถิดพ่อรูปทองจะน้อยใจ
น้องเป็นสัตกรีไม่เคยบวชเคยเรียนไม่- ไม่ได้อบรมอาจารย์มาแต่ไหน
เคยเขียนเคยอ่าน
ว่าน้องนี้อยากแล้วจะรู้ ให้พี่เป็นครูแล้วบอกไป
ว่าเป็นเวรอย่างไง แล้วให้พี่แก้ไขมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

70. ชาย เอ่อระเหยลอยมา คอยฟังพี่ว่าแล้วอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความเข้ามาถามต่อ มันยังไม่พ้นข้อเชียวหรือสงสัย
ว่าศีลข้อสามกาเมสุมิจฉาฯพระท่าน- นี่มันผิดลูกเขาเชียวหรือเมียใค

กล่าว

จะต้องตกนรกลงไปขุมที่สาม
บาปเอาผัวเขาเชียวหรือเมียของท่าน
ต้องไปตกนรกลงไอ้ที่ขุมสาม
จะต้องตกนรกลงไปรโลกันตร์
แม่ประเทืองไม่เห็นไปสู้เวรสู้กรรม
ต้นงิ้วหนามโง้งสิบหกองคุลี
เมื่อจะขึ้นข้างบนกลัวแร้งกลัวกา
หรือขึ้นไปนั่งเกาะอยู่จำเพาะกงกลาง
แต่ประเทืองเป็นหญิงน้องจะต้องขึ้นหน้า
แต่เดี๋ยวนี้ต้นงิ้วหรอกมันไม่มี
เพราะเมื่อยมพระบาลท่านถวายปราณ–
ชีพปลง
พระยายมราชมีประกาศสั่งเกต
ให้เอาเลื่อยมารอนแล้วทอนบั่น
เดี๋ยวนี้ต้นงิ้วกลายเป็นต้นง้าว
ผูงแร้งผูงกาพากันหน้านิ่ว
หรือว่าหอกใบพายกลายเป็นหนมเกลียว
กระทะใบบัวสำหรับคั่วผูงเปรต
แต่เดี๋ยวนี้นรกมันกลายเป็นนาร้าง
บาปเอาผัวเขาหรือเมียของท่าน
ให้ประเทืองหันหน้าเข้ามาชนกัน
แม่บัวน้อย ๆ ของพี่ลอยสาย

ให้แม่ประเทืองน้องคอยจำกันเอาไว้
ต้องไปตกรโลกันตร์อยู่ในขุมใหญ่
แม่ประเทืองน้องจะทำกันอีกต่อไป
ยังมีเวรตามทันขึ้นอีกมากมาย
ขึ้นงิ้วทั้งหนามต้นมันโตมันใหญ่
แร้งกามันก็มีล้วนแต่หอกใบพาย
เมื่อจะถอยลงมาก็กลัวหอกใบพาย
เมื่อจะหลบจะบังไปข้างไหนไม่ได้
ขึ้นไปนั่งแก้ผ้าแหละมันน่าเสียวไส้
แม่ประเทืองน้องพี่จะกลัวมันทำไม
เอาต้นงิ้วทำโรงมันหามีไม่

ใช้ให้ผูงเปรตในนรกใหญ่
เลื่อยเป็นแผ่นกระดานขึ้นมาใหญ่ใหญ่
เขาก็เผาเป็นขี้เถ้าและกองไฟ
บินหาต้นงิ้วกันละไม่ได้
ที่เจ็กมันเคี่ยวกันเอามาขาย
มันก็ตกตะเกล็ดเขาเลยยกทำลาย
น้องจะไปเชื่อฟังมันทำไม
เขาว่าขึ้นสวรรค์มองเห็นไวไว
จะพาไปวิมานกับพี่ชาย
ขึ้นสวรรค์กับชายเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

71. หญิง เอ่อระเหยลอยมา
อยากมีเนื้อความเข้าไปถามอีกหน่อย
ก่อนจะเกิดเป็นคน
ให้พี่เล่าละลอกให้พี่บอกกะน้อง

ได้ฟังพี่ว่านึกดีใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อย่าเพิ่งน้อยและน้ำใจ
เกิดปฏิสนธิ์ขึ้นมาได้อย่างไง
เสียให้หายขัดข้องหัวใจ

ให้เล่าละลอกบอกไข แล้วบอกน้องมาในพวงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

72. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ดอยพังพี่ว่าแล้วอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความเข้ามาถามดู แม่ประเทืองไม่รู้เชียวหรือความหมาย
เมื่อกล่าวกำเนิดเกิดปฏิสนธิ์ ก่อนจะเกิดเป็นคนขึ้นมาได้ยังไง
คนเราเกิดมาเมื่อศาสนามันล่ม ถามว่าใคเขางมก็เอาขึ้นมาได้
อุบาสกอุบาสิกา คู่ศาสนาหรือกันมาแล้วเมื่อไร
อุบาสิกาแปลว่าผู้หญิง อุบาสกที่จริงนั้นเขาเป็นผู้ชาย
บิดามารดามีเคหาร่วมห้อง ก่อนที่จะมีท้องกันขึ้นมาได้
ถ้าผู้หญิงต้องหงายถ้าผู้ชายต้องคว่ำ ไอ้กุศลที่เขาทำกันเอาไว้
นอนหลับไปหน่อยนอนม่อยไปนิด มันก็ให้เกิดนิมิตหรือก็ฝันไป
ฝันว่าเทวดาท่านลงมาเป็นแถว ฝันว่าได้แก้วไอ้ที่ดวงใหญ่ใหญ่
แต่พอตื่นจากฝันอกสั่นรัวรัว ลุกขึ้นไปถามผัวมันได้แก่อะไร
ก็ไปถามผัวหรือก็มัวขี้ตา บอกให้ไปถามย่าทำนาย
แต่พอไปถามย่าแก่ก็ว่าไม่รู้ บอกให้ไปถามปู่ทำนาย
แต่พอไปถามปู่เขาก็รู้เหตุการณ์ ที่ไอ้เรื่องความฝันนั้นไม่เป็นไร
หรือถ้าฝันอย่างนี้มันจะต้องมีครรภ์ จำไว้เถอะหลานมันไม่เป็นอะไร
นั่นแหละเทวดาท่านลงมาจุติ นั่นแหละอุปบุหริเข้ามาจุดไต้
ไอ้ที่ดวงแดงแดงไม่ใช่แสงอัคคี เรานึกว่าผีหรอกว่าพุ่งไต้
หรือมนุษย์เราทักออกปากร้องว่า มันก็เข้าท้องหมาหรือว่าท้องไก่
ถ้าไม่มีใครทักออกปากว่าบ่น กลับมาเข้าท้องคนหรือว่าอีกได้
เข้าไปอยู่ท้องพ่อเล่ามันก่อนสามวัน ถึงจะเลื่อนเข้าครรภ์หรือของแม่มันได้
หรือเข้าไปสิงสู่กันอยู่ที่ท้องน้อง ทำให้แม่แพ้ท้องแล้วแพ้ไส้
ทำให้อยากกินเปรี้ยวหรือให้อยาก-กินหวาน ให้กระทบกระท้านอยู่แต่ข้างใน
ทำให้ร้อนให้หนาวทำให้หาวให้เรอ ทำให้พกให้เพ้อไม่สบาย
ทำให้เลือดกะลมมาผสมกันเข้า พุทธประวัติว่ากล่าวไว้ในวินัย
เลือดร้ายเจ็ดทีเลือดดีเจ็ดหน ก่อนจะเกิดเป็นคนต้องหมดเลือดใสใส

ถ้าพระมารดารับประทานเผ็ดร้อน-
เลือดก้อนละลายไปถึงเจ็ดหน
แต่พอได้สามเดือนแล้วก็เหมือน-
เลือดก้อน
แต่พอได้สี่เดือนแล้วก็เหมือนยังว่า
แล้วต้องเกิดท่อนบนลงมาหาท่อนล่าง
เกิดจมูกลูกตาหรือว่าขึ้นมาก่อน
เกิดหัวเกิดหูเกิดรูห้าแห่ง
เกิดตีนเกิดมือ
เกิดหน้าเกิดหลัง
เอ็นเล็กเอ็นน้อยเอ็นร้อยเก้าพัน
ว่าเส้นแข้งเส้นขาลูกกระบ้าหัวเข่า
แต่พอครบอาการไปทั้งสามสิบสอง
เอ็นเล็กเอ็นน้อยเอ็นร้อยเก้าพัน
อัฐิกระดูกมีอยู่สามร้อยท่อน
ผมไฟบนหัวที่เรามองกันเห็น
เสรหว่าเหื่อเมรหว่าไคลรลหิตว่าเลือด-
เกศาว่าหัวรลมาว่าขนอาขาว่าเล็บ-
ทันตาว่าฟัน
แต่พอครบอาการและทั้งสามสิบสอง
แต่พอได้หกเดือนเลื่อนเข้าทรวงอก
รกหน้ารองนั่งรกบางหุ้มตัว
เข้าไปนั่งยองยองอยู่ในท้องมารดา-
ลูกผู้หญิงอยู่ซ้ายลูกผู้ชายอยู่ขวา
แต่พอถ้วนกำหนดและถึงเก้าเดือน
แม่ก็ให้เจ็บท้องแล้วว่าร้องแย่
ไม่ว่าพี่ว่าน้องมาประคองซ้ายขวา
ว่าหมอตำแยเข้าประคับประคอง

ก่อนจะเกิดเป็นคนหรอกว่าขึ้นมาได้

แข็งแข็งอ่อนอ่อนเหมือนยังรูปไข่ไก่

ชักจะเกิดใบหน้าขึ้นมาได้
เกิดเป็นเนื้อเป็นหนังเกิดเป็นรูปคล้ายคล้าย
ได้ไว้ดูไว้ผ่อนหรือไว้หายใจ
เกิดขาเกิดแข้งเกิดเอวเกิดไหล่
เกิดกระดือหน้าอกจึงเกิดลูกอะไร (หัวเราะ)
เกิดคิ้วเกิดคางเกิดเอวเกิดไหล่
มันมัดรึงกรึงกันแล้วไปทั่วทั้งกาย
ว่าท้องน้อยหัวหน่าวตับปอดลำไส้
แต่ยังอยู่ในท้องมันยังเกิดไม่ได้
มัดตรึงกรึงกันแล้วไปทั่วทั้งกาย
รวมทั้งแข็งทั้งอ่อนมันมีอยู่ในกาย
มีอยู่แปดหมื่นเส้นไม่ว่าหญิงหรือชาย
มีสามสิบสองอันอยู่ที่ขาตะไกร

มันยังอยู่ในท้องของพระมารดาไทย
ปากก็ดูดสายรกของแม่มันไว้
เอาน้ำคร่ำทูนหัวแล้วเอาไว้
เมื่อจะเกิดขึ้นมาน้องจำเอาไว้

ว่าลูกน้อยมันก็เตือนแล้วแม่ได้
เรียกหาหมอตำแยเข้ากันวุ่นวาย
มดหมอเขาก็มากันมากมาย
คอยเอามือลูบท้องเอาไว้เอามือลูบท้อง-

ทั้งข้างนอกข้างใน

ว่าหมอตำแยเขาเอาน้ำหนึ่งขัน เขาก็ทำรังควานหรอกเอามาให้
เขาได้ทำน้ำมนต์เอามาทำรังควาน แล้วก็ให้ลูกนั้นหรอกว่าออกง่าย
ว่าหมอตำแยร้องว่าแย่เชียวนะน้อง ว่าครั้งเจ็บท้องไม่ใช่ง่ายมันไม่ใช่ง่าย
เมื่อยามถ้วนทศมาส ลูกน้อยก็คลาดออกมาได้
หรือเมื่อออกจากท้องของพระมารดา เสียงออกมาร้องจ้าไม่ว่าหญิงหรือชาย
ว่าหมอตำแยร้องว่าแย่อื้อหือ ว่าตัดสายกระดือหรอกว่าทันใด
ว่าหมอตำแยเขาเอาน้ำใส่อ่าง ยกกุมารขึ้นมาล้างกันเสียผ่องใส
ไม่ว่าพี่ว่าน้องมาประคองซ้ายขวา บ้างก็ได้เอายาหรือมาให้
บ้างเอายามาให้บ้างกะลายน้ำส้ม เพื่อได้กินแก้ลมแล้วภายใน
ส่วนว่าหมอตำแยนำมาใส่กระด้ง ผ้าทำกระโจมเป็นวงหรอกมาคลุมไว้
หรือเอาผ้ามารัดมัดเป็นกระโจม เพื่อจะให้กันลมแล้วควันไฟ
ใส่กระด้งมอญรอนธรณีสาร ว่าสามวันสี่วันนี่แหละลูกของใคร
สามวันลูกผีสี่วันลูกคน เจ็ดวันหรือก็พ้นความตาย
เพราะครบอาการหรือทั้งสามสิบสอง เลยออกจากท้องแล้วมาได้
พอเขาใส่กระด้งพี่เลยหัดกระเด้ง ถึงมาผูกเป็นเพลงพวงมาลัย (หัวเราะ)
ให้ประเทืองแม่จำกันเอาไว้ จำกันหลายหลายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

73. ชาย เอ่อระเหยลอยมา คอยฟังพี่ว่าต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความไถ่ถามพี่ต่อ หรือมันยังเป็นข้อเชียวหรือสงสัย
ถามว่าเมื่อจะเกิดได้อะไรกันมา ละเมื่อสิ้นชีวาได้อะไรกันไป
พี่จะเล่ากระเซ็นเสียให้เห็นกระแส เค้าเงื่อนทุกแง่ฟังกันง่ายง่าย
เมื่อยามจะเกิดได้ขันธ์ทั้งห้า แล้วเมื่อสิ้นชีวาได้พระอรหังไป
ให้ประเทืองน้องจดใจจำ ว่าคราวหลังจะถามอีกต่อไป
ถามว่ามันเกิดได้ขันธ์ทั้งห้า แต่ไอ้ขันธ์ทั้งห้าแปลว่าอย่างไง
ข้าจะเล่าละลอกบอกให้น้องเห็น ชี้ช่องบอกเช่นเสียให้เข้าใจ
หรือว่าคนเมื่อเกิดได้ขันธ์ทั้งห้า แต่ไอ้ขันธ์ทั้งห้าเรียกว่าอะไร
เขาก็เรียกว่ารูปหรือว่าเวทนาสัญญา- เรียกว่าขันธ์ทั้งห้าให้น้องจำเอาไว้

วิญญาณสังขารนี่แล้วแม่แก้วตา
หรือว่าตัวตายแล้วแม่น้องยา ว่าใคเขานำพาเอาไปไว้ที่ไหน
เมื่อยามจะตายเอาไปไว้ป่าช้า เขาเรียกกันว่าให้จำไว้
ที่เขาเรียกป่าช้ามีอยู่สี่ป่าช้า แม่ประเทืองน้องจำก็คอยจำเอาไว้
ป่าดิบป่าหว้าแล้วป่าช้าที่ผี แล้วป่าช้าที่สี่ก็คือป่าไพร
ให้น้องแม่จำกันเอาไว้ จำกันไว้ให้ดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

74. หญิง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่าน้องจำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เรายืมขันธ์ห้าเขาเอาเข้ามาเกิด ให้เรานึกเอาเถิดแล้วพี่น้องทั้งหลาย
มันเป็นอนิจจังแล้วสังขารา ว่าคนเราเกิดมาทุกคนไป
เมื่อเราจะเกิดแล้วถือกำเนิดแล้วนั่นมา แล้วต้องขอยืมขันธ์ห้าเขาไป
ว่าตายแล้วหามไปป่าช้า แล้วไปถึงศาลาแล้วเรไรเรไร
เขาหามขึ้นเชิงตะกอน เขาตัดไต้เป็นท่อนจุดไฟ
ว่าเสียงพลุแล้วดังตึง ให้พวกเราคิดถึงความตาย
ว่าไม่ว่ามีหรือจน เกิดมาไม่พ้นแล้วอบาย
จะมีเงินหรือมีทองข้าวของเสื้อผ้า ว่าตายแล้วนั่นหนาเอาไปไม่ได้
แล้วพี่น้องทั้งหลาย พังฉันเอาไว้เถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

75. หญิง เอ่อระเหยลอยมา พังฉันจะว่าอีกต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่น้องทั้งหลายหญิงชายที่อยู่ แล้วท่านผู้รู้ทั้งหญิงชาย
ให้เรามาช่วยกันทำบุญ ทำไว้เถิดไม่สูญเอาไว้ใช้
เราทอดกรฐินกับพระชินสี นับว่าเลิศอย่างดีพรรณนาไม่ไหว
มาถวายแล้วหรือพระสงฆ์อีกทั้งสบงจีวร สังฆาฏิพับซ้อนผ้าสไบ
ร้อยเอวรัดอกพุ่มกระดกชื่อดัง แล้ววิมานมีหวังที่เราทำไว้
เรื่องกฐินทานเมื่อก่อนนี้ไม่ต้องคอย ว่าลอยมาไม่น้อยจากภพภาลัย
ลอยมาจากอากาศเป็นสมบัติใบบุญ ทำไว้เถิดไม่สูญพี่น้องทั้งหลาย
เรื่องกฐินทานเป็นรบราณตำรา นางวิสาขาเขาทอดก่อนใครใคร
เขาทอผ้าใยบัวนางไม่กลัวลำบาก ถึงจะเหนื่อยจะยากเอากุศลเป็นใหญ่

มาถวายพระสงฆ์องค์พระสัมมาศาสดา– ทอดแล้วฉลองผ้าไกร
รับครอง
อุปรลกน์บอกกรงอานิสงส์แบดหมื่น แล้ววิมานดาษดื่นพรรณนาไม่ไหว
ว่าพี่น้องหญิงชาย ชวนกันทำไว้เถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

76. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
สิบนิ้วพนมฉันต้องขอขมา ฉันต้องขอลาแล้วครรไล
ว่าดูตะวันแล้วก็บ่ายแท้ จะต้องลาพ่อแม่กลับไป
ว่ามีวิบูลย์แล้วกะคุณสมศักดิ์ เขาจะอนุรักษ์ของเก่าเอาไว้
เขาได้ไปหาฉันมาถึงนี่ นับว่าโชคดีแล้วที่ได้
อยากจะฟื้นฟูอยากจะดูของเก่า จะเอามาให้เล่าต่อไป
ว่าสิบนิ้ววอนไหว้ ที่ท่านได้ไปเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

77. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ฟังฉันจะว่ากันอีกต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
สิบนิ้วบอกลาก่อนนะท่าน ลาที่จะประพันธ์กันเอาไว้
ให้อายุวรรณสุขพลัง แล้วที่ท่านได้ตั้งใจไว้
ท่านจะร่ำจะเรียนแล้วหรือวิชา ขอให้ก้าวหน้าขึ้นไป
ท่านจะเรียนอะไรขอให้ได้ทุกขั้น กุศลเรานั้นที่เขาทำไว้
จะเรียนอะไรขอให้ได้ทุกขั้น ขอให้เป็นอาจารย์ยิ่งกว่าใคร
ฉันนี้ขอขอบพระคุณ แล้วคุณวิบูลย์แล้วทั่วหลาย
ท่านมาได้อนุรักษ์ ท่านก็มารู้จักฉันไว้
หากว่าท่านครูท่านจะนึกเห็น ให้มาหาฉันไปเล่นก็ได้
หมดคนรุ่นฉันแล้วไม่มีใครเล่นต่อ เพราะไม่มีแม่พ่อสอนไว้
มันเป็นเพณีของไทย มาตั้งหลายสมัยแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

78. ชาย เอ่อระเหยลอยมา คอยฟังพี่ว่าแล้วอีกไหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าคุณวิบูลย์หรือกะคุณสมศักดิ์ เขาก็ได้ยึดหลักแล้ววินัย
เขาได้สืบตามราวแม่เขาได้สาวตามเรื่อง มาจนถึงขวัญเมืองแล้วโรกช้าย

เขาสืบหาลำเขาได้คลำหาหน่อ
เขาว่าพวงมาลัยแต่สมัยโบราณ
ท่านได้สืบเสาะจำเพาะมานี่
เรื่องราวทั้งหลายแม่สมัยโบราณ
ยามกรุดสงกรานต์แต่เป็นงานปี
ยามกรุดสงกรานต์มันเป็นงานหลวง
แต่เดี๋ยวนี้มาลัยแล้วมันไม่ค่อยมี
หรือว่าลูกก็ไม่ผ่านหรือว่าหลานก็ไม่เห็น
หรือท่านได้สืบเสาะมาจำเพาะวันนี้
ข้าจะเล่าเหตุผลตั้งแต่ต้นเดิมมา
ว่าจะเล่าละลอกพี่จะบอกให้เห็น
หรอกว่าพวงมาลัยมาสมัยโบราณ
พ.ศ.แปดสี่ย่อมมีกันมา
เมื่อญี่ปุ่นผ่านไทยร่วมสมัยเป็นมิตร
บ้านในรึก็บอกบ้านนอกรึก็เล่า
คนแก่คนเฒ่าไทยเราลำบาก
เมื่อก่อนเราจุงกระเบนเขามาเกณฑ์ให้นุ่งถุง
ให้เอาไว้ผมยาวใส่รองเท้านุ่งซิ่น
มาตั้งแต่ครั้งนั้นมาจนป่านเช่นนี้
และพี่พวงมาลัยพี่ก็ไม่ได้เล่น
คิดถึงแต่พวงมาลัย
สืบราวสาวกอเดินมาก็ไกล
ชั้นลูกชั้นหลานท่านก็จำไม่ได้
เขามาหาผมมีแล้วอะไร
มันก็มีมานานแล้วพี่น้องไทย
แต่พอสิ้นเดือนสี่เรียกว่าขึ้นปีใหม่
เขาก็เล่นแต่พวงมาลัย
คนเคราเดี่ยวนี้มีกันเมื่อไร
ว่าเดี๋ยวนี้เขาเล่นกันอย่างไง
นับว่าโชคยังดีพี่น้องไทย
นิจจาแม่ขวัญใจ
ชี้ช่องเช่นมาเรื่องพวงมาลัย
นี่พี่เลิกมานานแล้วแม่ขวัญใจ
เมื่อกรงเดือนพฤษภาผมยังจำไว้ได้
เขาไปรบอังกฤษแล้วพี่น้องไทย
หนังสือพิมพ์ลงข่าวทั่วประเทศไทย
ต้องอดพลูอดหมากขุดหลุมหลบภัย
บ้านเมืองมันยุ่งแล้วกันใหญ่
เกือกแตะถุงตีนสวมรองเท้าผ้าใบ
สี่สิบกว่าปีถ้ามันคงจะได้
เดี๋ยวนี้พี่เป็นแล้วเมื่อไร
เลิกกันมาได้นานเอย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

79. ชาย เอ่อระเหยลอยมา
ว่าคุณสมศักดิ์หรือเขาจะลา
ขอให้ท่านอยู่เย็นหรือว่าเป็นสุข
ความเจ็บจะได้ความไข้จะมี
ให้อายุยืนยาวไปเป็นเจ้าสวรรค์
ขอให้ไปร่ำรวยถูกหวยรถตะลี่
แต่วันนี้จะต้องลาแล้วครรไล (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
คิดคิดมันก็น่าแล้วน้อยใจ
จะได้มีทุกข์หรือมีภัย
อายุยืนหมื่นปีทั้งผู้หญิงผู้ชาย
ร้อยกับแสนกัลป์เชียวพี่น้องไทย
จะได้เป็นเศรษฐีแล้วโตใหญ่

นอนหลับเงินหมื่นนอนตื่นเงินแสน
เมียหลวงนับร้อยเมียน้อยตั้งพัน
เหลียวหน้ามาสั่งเหลียวหลังมามอง
แทบจะรัดนผวาแทบถลาเป็นลม
แทบสลบลงล้มแทบจะล้มทั้งยืน
แต่พอมองดูหน้าน้ำตาไหลร่วง
แต่พอเหลือบเห็นหน้าน้ำตาไหลนอง
รู้ว่าน้องจะกลับแทบจะจับดวงจิต
เอ่ยปากว่าจะลาน้ำตาไหลพรู
ต้องจำใจจากจรลาก่อนคนดี
เหลียวหน้ามาสั่งเหลียวหลังมามอง
รอ้แม่ยอดดวงใจ
ขอให้ท่านมีแฟนแล้วมากมาย
เหลือนอกจากนั้นให้ผมมั่งก็ได้ (หัวเราะ)
หันมาหาพี่น้องน้ำตาก็ไหล
แทบสลบลงล้มแล้วบรรลัย
คิดแล้วมันก็ตื้นแล้วห้วใจ
แม่ทั้งรักทั้งห่วงหัวใจก็หาย
แม่ประเทืองตัวน้องจะกลับกันเมื่อไร
นั่งคิดนอนคิดถึงแม่พวงมาลัย
อยากจะให้แม่อยู่เป็นขวัญใจ
วันหน้าถ้ามีเราคงพบกันใหม่
ต้องจำใจจากน้องพี่หัวใจแทบวาย
มีกรรมจำไกลกันเสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

80. หญิง เอ่อระเหยลอยมา
น้ำตาไหลตกลงไปเต็มตัก
ว่ายกมือแล้วเอ๋ยชุลี
จะขอลาพ่อขวัญเมือง
ขอให้พ่อแล้วอยู่นานนาน
ให้อายุท่านยาวไปถึงเก้าสิบปี
หากว่าฉันกลับไป
คราวนี้ต้องลาแล้วครรไล (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ยามจะจากคู่รักแล้วนี่ไป
ขอกราบน้องพี่แล้วทั้งหลาย
หนอแม่ประเทืองเห็นจะอยู่ไม่ได้
อยู่กะลูกละหลานต่อไป
ว่าโภยภัยจะมีติดกาย
ให้ส่งข่าวไปให้ได้นะเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 4

วิทยากร : นายพัก กัณหสังข์
นางประเทือง ทวีศรี
นางตลับ พยาบาล
ณ วัดปทุมวนาราม ต.จรเข้สามพัน
อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี
30 ธันวาคม 2534

1. นายพัก เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ยกพานจำนนขึ้นมาบนหน้าผาก ทั้งธูปเทียนพลูหมากมีทั้งดอกไม้
ไหว้บิดามารดาครูอาจารย์ ยึดความหมายมั่นเอาเข้าไว้
ไหว้ครูผู้สอนเมื่อตอนศึกษา ทั้งยกมือวันทาเอาเข้าไว้
ไหว้ครูคนแรกที่จ่ายแจกวาจา คือบิดรมารดาไหว้เสียให้ได้
ทั้งสิบนิ้วยกไหว้ ขอให้พ้นจากภัยพาลเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

2. นายพัก เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)
จุดธูปวันทาถึงเวลาไหว้ลง ขอไหว้ทั้งองค์รัตนตรัย
ไหว้พระโมคคัลลาน์องค์พระสารี ทั้งพระภูมิเจ้าที่ยกมือไหว้
ทั้งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั่วทิศทั้งสี่ ปกป้องกายีมาจนใหญ่
ลูกขอสุภาพกราบวอน สิบนิ้วลูกกรแล้วกราบไหว้
และสิบนิ้วยกไหว้ จุดธูปวันทาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

3. นายพัก เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ลูกขอก้มกราบว่าสุภาพวิงวอน และสิบนิ้วร้องกลอนแล้วต่อไป
ไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั่วทิศทั้งสี่ ที่ปกป้องน้องพี่มาจนรโตใหญ่
หันหน้าเข้ามุมไหว้พระภูมิเจ้าที่ ทั้งพระธรณีและแม่พระพาย
และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลก ที่คุ้มครองป้องปกลูกไว้
ให้ช่วยคุ้มรพยคุ้มภัย อันตรายอย่าได้มีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

4. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ยกพานกำนนไปบนเหนือเศียร ดอกไม้ธูปเทียนจะขอไหว้
ลูกจะไหว้คุณครูที่ลูกนับถือ วันนี้แหละหรือจะขอไหว้
ขอเชิญคุณพ่อสี่ทิศ ให้มานิมิตรักษาไว้
ขอเชิญคุณครูแล้วทาสีที่มีฤทธิ์ ว่าจะให้ผิดลงมาไว้
ลูกจะไหว้ครูก็ที่ลูกนับถือ สิบนิ้วนมมือลูกขอไหว้
ลูกจะเล่นพวงมาลัย แล้วขอให้สมดังใจปองเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

5. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไหว้คุณครูที่ลูกนับถือ สิบนิ้วพนมมือลูกขอไหว้
ลูกจะไหว้ครูแล้วเอ๋ยปี่พาทย์ระนาดโขน ไหว้ครูตะโพนที่ทากลอนไว้ให้
ว่าลูกจะไหว้หลวงพ่อแล้วหลวงพ่อแช่ม- บิดรมารดากันทั้งหลาย
แล้วให้มารักษา
จะไหว้เจ้าเทพแล้วเทวา ที่ท่านรักษาแล้วลูกไว้
จะไหว้สยามเทวาพระมหากษัตริย์ พูพานสมบัติแล้วทั่วไป
ว่าสิบนิ้ววอนไหว้ ลูกจะถวายวงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

6. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ลูกจะขอคุณ แล้วของพุทธเจ้า- วันนี้และหรือลูกขอไหว้
แล้วที่นับถือ
ขอไหว้พระโมคแล้วเอ๋ยพระลาน์- ที่ปัญญาสูงสุดลูกขอไหว้
องค์พระสารีบุตร
ลูกว่าอะไรหนอนั้นจะให้ผิด ให้คล่องเหมือนยังลิดแล้วตาไม้
ลูกว่าอะไรแล้วที่ไหนมันติด- ขอให้ครูช่วยบอกกลอนไป
แล้วที่คิดไม่ออก
ขอเชิญคุณครูเข้ามาอยู่ในคอ มาช่วยลูกต่อแล้วกลอนไป
ลูกว่าอะไรที่ไหนติด ก็ให้มีข้อคิดแล้วเรื่อยไป
ขอให้ปัญญาลูกไว สิบนิ้วลงไหว้วอนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

7. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไหว้พระรัมคคัลลาน์องค์พระสารีบุตร ที่มีปัญญาสูงสุดลูกขอไหว้
ขอไหว้ว่าสยามเทวา ทั้งเทพธิดาแล้วทั้งหลาย
ว่าลูกจะไหว้พระภูมิเจ้าที่ แม่ธรณีแล้วทั่วไป
สิบนิ้ววอนไหว้แล้วในศาลา องค์พระฤๅมาลูกขอไหว้
ว่าทั้งหลวงพ่อหรือหลวงพี่ ท่านที่อยู่ที่นี่ลูกขอไหว้
ลูกได้เหยาะย่างเข้ามา ลูกขอขมาแล้วอภัย
ถ้าผิดพลาดตรงไหน แล้วขอให้อภัยเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

8. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา จะพรรณนาต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าสิบนิ้วลูกขอวันทา องค์พระฤๅมาลูกขอไหว้
วันนี้ลูกได้มา จากเขาศาลานั้นก็ไกล ก็ไกล
ว่ามีวิบูลย์ก็เขาได้ไปหา ฉันเองจึงมานี่ได้
ว่ามีวิบูลย์กับคุณสมศักดิ์ เขาจะอนุรักษ์ของเก่าไว้
นี่แหละเป็นเพลงพื้นเมือง แล้วแม่ประเทืองอนุรักษ์ไว้
มันเป็นเพลงเก่าแล้วเพลงแก่ ตั้งแต่รุ่นพ่อแม่ปู่ตายาย
พอหมดคนแล้วรุ่นฉันไม่มีคนเล่นต่อ เพราะไม่มีแม่พ่อจะสอนให้
นี่แหละเพลงไทยเดิม ให้เราส่งเสริมเอาไว้
ว่าเราจะทิ้งกันให้สูญ มีคุณวิบูลย์จะเอาไว้
มันเป็นเอ๋ย อนุรักษ์ มีคุณสมศักดิ์ติดตามได้
ว่าไปหาตัวฉัน แล้วถึงที่บ้านก็อ่อนใจ
แล้วได้ไปหาแล้วคุณลุงดอกรัก มีคุณสมศักดิ์เขาถามไถ่
ว่าแก่มาล้มป่วยหนัก ว่าคุณลุงดอกรักแล้วจึงมาไม่ได้
ถ้าหากผิดพลาดอย่าประมาทนะท่าน ก็ท่านอาจารย์แล้วทั่วไป
วันนี้ฉันมาหาพี่น้อง ชาวบ้านวังพองทั้งหญิงชาย
ว่าเชิญมารู้จักฉัน คราวบ้านกำนันฉันก็มาได้
หากว่าผิดพลาดตรงไหน สิบนิ้วลงไหว้วอนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

9. นายพัก เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ฉันไม่ใช่เพลงหัดที่เขาจัดมาหา มันเป็นเพลงชาวนาจะแน่นอนที่ไหน
เคอะเขิน ไม่เหมือนเขายังไม่- ทั้งคำกลอนไม่กลมหรอกแม่บ้านไกล
เข้าสังคม
จะหักหาญปัญหายังไม่ค่อยว่ากี่หน จะเอาดีกลอนด้นเห็นจะไม่ได้
ถ้าเนื้อเพลงพลาดพลั้งอย่างเพิ่ง- เพราะยังมุ่นสมองไม่ทันสมัย
ขว้างด้วยพลอง
เพราะเป็นคนชาวนาใช่นักกีฬาเพลงร้อง เนื้อเพลงบกพร่องไม่มีเม็ดพราย
เสียงลูกไม่แหลมเหมือนยังมีดมาเหลา ทั้งข้อขอดมูลเค้ายังไม่เหมือนใคร
และยังไม่เคยที่จะเข้าสังคม ทั้งคำกลอนไม่กลมหรอกแม่บ้านไกล
คำกลอนไม่กลมเหมือนเอามีดมาเกลา แต่ข้อขอดเหมือนเขายังไม่เคยไข
ยังไม่ชำนาญกันไอ้เรื่องทำนอง การรำการร้องไปเมื่อไร
ถ้าหากขาดตกหรือว่าบกพร่อง ขออภัยพี่น้องทุกคนไป
จะเอาให้ดีหรือว่าโด่งดัง บางทีมันก็พลาดพลั้งและเผลอไผล
มันไม่ใช่ขวัญจิตที่พี่น้องรู้จัก ฉันเองก็หนักและน้ำใจ
ถ้าเคยได้ หามาหลายหน ฉันเองจะค้นให้ได้
ยังไม่ชำนาญการว่าเวที และเรื่องนั้นสิ่งนี้ยังให้สงสัย
เนื้อเพลงไม่คล่องสมองยังไม่ปลอดโปร่ง คงจะไม่เสื่อมลงพวงมาลัย
ถ้าตกหล่นต้นปลาย นึกว่าขออภัยทีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

10. นายพัก เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
นึกว่าขออภัยกันเถิดแม่พ่อ และสิบนิ้วลูกขอและวอนไหว้
ขาดตกบกพร่องไม่ต้องนินทา ยกมือเสมอหน้าและวอนไหว้
อย่าเพิ่งติเตียนไม่ชอบใจตน ทั้งเพื่อนฝูงทุกคนที่แก้ไข
มันไม่ตลอดปล่องชิ้น คิดแล้วมันสิ้นแล้วดวงใจ
ไม่ใช่เพลงดีที่มันโด่งดัง มันก็ยังพลาดพลั้งแล้วเผลอไผล
สี่เท้ารู้พลาดนักปราชญ์รู้พลั้ง นานาจิตตังแหละจำไว้
ถ้าผิดบ้างพลั้งไป นึกว่าขออภัยทีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

11. นายพัก เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ผิดบ้างพลั้งไปขออภัยน้องพี่ จะเอาให้ดีเห็นจะไม่ได้
เรามาประจบเหมือนยังคนรู้จัก ฉันเองไม่อยากจะพูดไป
เมื่อเจอะเอาหน้าของนวลน้อง พี่น้องชาววังพองทั้งหลายราย
วังพองหนองบัวและเคยทั่วถิ่นที่ ฉันมาหลายหนเต็มทีจะบอกให้
ฉันมาหลายหนจนผู้คนรู้จัก ชื่อเสียงทิดพักก็คงจำได้
พอได้ยินเสียงไม่เห็นกะตัว พ่อแม่ว่ากลัวเขายังไหว้
เขาเคยรู้จักกันมักจี่ ฉันเคยมาที่นี่เสมอไป
ฉันเคยมาเล่นเป็นประจำ พังตามถ้อยคำเข้าไว้
คงไม่ดีโด่งดัง อย่าเกลียดชังกันเลยหญิงชาย
ทั้งสิบนิ้วยกไหว้ นึกว่าขออภัยทีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

12. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
วันนี้ฉันเธอได้มาเจอพี่น้อง ชาวบ้านวังพองทั้งหญิงชาย
ว่าทัพต่อทัพหนอเข้ามาสมทบ วันนี้มาพบอีกมากมาย
ว่าฉันเป็นเพลงบ้านป่า เป็นเพลงชาวนาแล้วชาวไร่
ฉันไม่เคยหรือฝึกหัดแล้วเอ้ยตนเอง- นะนายน้ำทั้งหญิงชาย
เล่นเพลงด้วยปัญญา
ถ้าผิดพลาดตรงไหน ต้องขออภัยไว้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

13. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไม่ใช่แม่เพลงตามแถวสุพรรณ สู้ขวัญจิต ศรีประจันต์ เขาไม่ได้
ว่าฉันเป็นลูกแล้วบ้านป่า ฉันก็ทำแต่นาทำแต่ไร่
ฉันฝึกหัดแล้วเล่นมา เล่นด้วยปัญญากะฉันไว
ไม่เคยจดเคยจำ ไม่เหมือนนักธรรมกันเมื่อไร
ว่าฉันเป็นคนแล้วบ้านป่า ฉันก็ทำแต่นาทำกันแต่ไร่
ไม่เคยจำเคยจด ใช้ปัญญาสด ๆ เอามาไข
ปัญญาไม่ไหว ก็ต้องขออภัยไว้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

14. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา น้องจะพรรณนาต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไม่ใช่ลูกแล้วเอ๋ยลูกกรุงฉันเป็น- ฉันก็ใช้ปัญญากันเรื่อยไป
ลูกทุ่งแล้วลูกท่า
ว่าอันว่าเพลงอันนี้ หากว่าหัวดีก็ว่าได้
ว่าเพราะไม่มีตำรา จะเอามาว่ากันที่ไหน
ว่าการเพลงนี้หนา ไม่มีตำราจะมาใช้
ว่าฉันใช้ปัญญาเอง ก็มาคิดเป็นเพลงก็ว่าไป
ไม่ใช่คนเด่นคนดังแม้เขาทรายยัง เขายังรู้พลั้งแล้วน็อคได้
ว่าฉันไม่ใช้แล้วนักปราชญ์หนอฉลาด- คิดอันเอาเองพอว่าได้
เรื่องเพลง
ว่าสิบนิ้ววอนไหว้ ต้องขออภัยเอาไว้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

15. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าวันนี้ฉันมา จากเขาศาลาก็ไกล ๆ
ว่าเมื่อก่อนเสียงดีว่าเดียวนี้ก็แย่ ร่างกายก็แก่ไปตามวัย
ว่าใช้สมองไม่ไหว เสียแล้วพ่อไหมพรมเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

16. นางประเทือง จะว่าไปนักหรือก็ชักช้า มันเสียเวลาแล้วลงไป
พี่น้องทั้งหลายหญิงชายที่นั่งเขาก็- ของแม่ประเทืองแล้วบ้านไกล
อยากฟังเรื่อง
วันนี้ฉันเธอได้มาเจอพ่อเพลง ว่าคนนี้แหละเก่งกันพอใช้ได้
เขาเป็นคนรุ่นน้อง การในทำนองก็พอใช้
ว่าท่านแล้วคงรู้จัก นี่แหละประพักไม่ใช่ใคร
ว่าเขาเป็นคนรุ่นหลัง ปัญญายังหวังแล้วดีได้
ว่าพ่อเพลงคนนี้ เมื่อจะดีไม่ดีเชิญฟังได้
ฉันว่าแล้วเรื่องเพลง ว่าประพักเขาก็เก่งแล้วพอใช้
หันมาเข้าเรื่อง มันจะเปลืองเวลาไป
ว่าสิบนิ้ววอนไหว้ เชิญพี่ถวายวง เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

17. นายพัก เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
สำหรับเรื่องเพลงก็ไม่เก่งเหมือนก่อน ถ้าแก้ผ้าปลดผ่อนและพอได้
มันไม่ต่อยแจ้งกันแล้วเจนจัด ไม่ได้ฝึกได้หัดหรอกแม่ขวัญใจ
มันเป็นเพลงลักจำที่เก่งไม่จริง ขอโทษผู้หญิงและผู้ชาย
ถ้าชอบตาให้ดูถ้าชอบหูให้ฟัง อย่าเพิ่งคิดเกลียดชังกันเลยหญิงชาย
หญิงชายผู้ชมถ้าไม่ชอบเขาไม่แช่ง ถ้าชอบยิ้มแฉ่งทั้งหญิงชาย
ถ้าเขาชอบคงไม่ชัง บางทีพลาดพลั้งและเผลอไผล
เพลงพวงมาลัยสมัยเก่า ตั้งแต่สมัยแม่เรามานานหลาย
แต่เดี๋ยวนี้มันไม่มีอีกแล้ว มันหมดเนื้อหมดแนวทั้งนอกใน
ใครจะอนุรักษ์และปกป้องรักษา นับวันจะราและโรยไป
น้อยคนที่จะสนทนา ที่จะเปล่งวาจากันออกมาได้
แต่วันนี้ประจวบทั้งปานบวบประจบ ทั้งน้องพี่มาพบกันจนได้
เจอแม่ประเทืองวันนี้จะมาอัดเทป เพื่อจะกอบจะเก็บอนุรักษ์ไว้
เขาอนุรักษ์ให้พวกเรารู้ ทั้งพี่น้องพวกหมู่ทั้งมากมาย
จดจำใส่ใจ พี่น้องจะได้ฟังเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

18. นายพัก ชวนแม่ประเทืองลองอัดเทปดูที มันจะดีไม่ดีก็คงได้
ถ้าดวงไม่ดีบางทีก็ดับ แล้วใครจะมารับเข้าไว้
ถ้าหากดวงดีบางทีก็ดัง อย่าให้มันพลาดพลั้งและเผลอไผล
ถ้าตกหล่นต้นปลาย นึกว่าขออภัยมาทีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

19. นายพัก เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อีกทั้งลูกคู่นี้ก็ยังไม่เคย ยังไม่เคยเลยร้องพวงมาลัย
เจอแม่ประเทืองฟังคำพี่ที คำพูดของพี่ที่จะพูดไป
วันนี้พี่มาปรารถนาอยู่มั่ง แม่ข้าวเรื้อนารังเอ็งจะร่ำไร
บุกน้ำเพียงนมบุกหล่มเพียงคอ มาหาแม่ช่อดอกไม้
หนทางมันเยิ่นเดินยาก หมายจะมาฝากรักกับแม่เรไร
หมายจะหาหม้อข้าวกับเขาสักแห่ง หมายจะหาหม้อแกงเข้าสักใบ

ให้ช่วยรับร้อนผ่อนปรน รับพี่สักคนจะเป็นไร
ไม่มีที่อยู่ที่กิน เหมือนพี่จะสิ้นที่อาศัย
นึกว่าช่วยสงเคราะห์ให้มันเหมาะ- แม่ข้าวเรือนารังเอ็งจะร่ำไร
สักครั้ง
นึกว่าช่วยแบ่งปึงให้พี่ปลูกบอน ลองกันดูสักบ่อนจะเป็นไร
เพราะความรักความใคร่ ถ้าไม่รักพี่ไม่มาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

20. นายพัก เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เป็นเพราะความรักมันยังหนักอารมณ์ ความทุกข์ทับถมในดวงใจ
ความทุกข์มันมาทับกันเสียทุกที่ หลงรักน้องนี้เสียเต็มใจ
หมายมั่นปั้นมืออย่าได้ถือสา แล้วพังเถิดแม่หน้าเป็นใย
รถดเตี่ยวเที่ยวมาเหมือนวาสนา- เหมือนเรือหลุดหลักลอยสิ้นอาลัย
บุญน้อย
จะลงหลักปักถ่อทอดสมอทิ้งทุ่น คงจะไม่มีบุญแล้วละแม่บ้านไกล
นึกว่าช่วยรับร้อนผ่อนรัก น้องจะรักให้ยากได้อย่างไร
ช่วยรับรักพี่ไว้ อย่าตัดอาลัยกันเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

21. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่าน้องจำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าเสียงใครหนอใครหนอ ร้องเรียกแม่ช่อกันดอกไม้
ร้องเรียกก็ขานแต่พอวานก็หือ แต่พอเรียกถูกชื่อน้องไม่นอนใจ
ว่าเสียงใครหนอใครหนา ใครมาร้องเรียกหากันอยู่ที่ไหน
พอเรียกก็ขานแต่พอวานก็จำ น้องไม่นิ่งอยู่ช้ากันร่ำไร
น้องจะรีบแล้วเอ๋ยไปดูกันแล้วให้รู้จัก ว่าจะเป็นคู่รักของใคร
ถ้าเป็นหนุ่มน้องจะทักให้แหว ถ้าไปเจอคนแก่ยกมือไหว้
น้องไม่ช้าร่ำไร และยังไม่รู้ว่าใครมาเอ๋ย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

22. นางประเทือง น้องรีบแต่งตัวน้องไม่มัวกระบอย ว่าเพื่อนเล่นมาคอยกันมากมาย
หยิบผ้าเก่าออกไว้เอาผ้าใหม่มานุ่ง เอาเข็มขัดรัดพุงหวังจะไป

น้องเลยเปิดหีบกันเอาออกมาดู น้องก็หยิบตุ้มหูเอามาใส่
น้องจะใส่ตุ้มหูเรือนเพชร สุกดีสวยเด็ดช่างกระไร
ว่านิ้วก็ใส่แหวนแขนก็ผูกสร้อย ประดับมุกสุกย้อยสวยกระไร
น้องไม่ช้าร่ำไร น้องจะออกไปดูเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

23. นางประเทือง หยิบกระจกแล้วเอี้ยคันฉ่อง- น้องตั้งใจหมายว่าจะไป
เอามาส่องดูหน้า
แป้งกระแจะกระจันทน์ทั้งน้ำมันตะนี สีผึ้งก็สีเขม่าก็ใส่
ว่าก่อนที่น้องแล้วจะผัดหน้าต้องลงนะ- แล้วค่อยฟังคำกลอนจะว่าไป
เสียก่อน
ว่าอรหังรจราหนอปริตรสาริท หากใครมาอวดรตให้ตันใจ
ให้นั่งก้มหน้ากันแล้วมองรอย ไปเหมือนยังหอยมองทราย
ให้นั่งจ้องแล้วมองดู ก็ให้เหมือนยังปูที่ตายพราย
น้องเลยหยิบแป้งเอามาสองสามเม็ด น้องก็ตบแป้งเกล็ดแล้วดอกใหญ่
นุ่งไหมใส่ทอง จะมีผัววังหลุมพองกันให้ได้
แต่งตัวเสร็จสรรพน้องขยับเดินย่อง เดินออกจากห้องหอใน
น้องไม่ช้าร่ำไร และยังไม่รู้ว่าใครมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

24. นางประเทือง แต่งตัวเสร็จสรรพน้องขยับเดินย่อง เลยออกจากห้องหอใน
น้องเหยียบหัวรอดกันตลอดหัวพลึง ย่างเท้าก้าวถึงบันได
พอถึงบันไดน้องก็หยุดชะงัก ไม่มีใครร้องทักน้องไม่ไป
น้องเป็นหญิงดีย่อมมีกริริยา ต้องดูซ้ายดูขวาแล้วก่อนจะไป
แลเห็นไว ๆ ว่ากิ่งไม้รยน ๆ จะเป็นผีหรือคนยังสงสัย
ตาน้องจ้องแลมองไปทั่ว มองลอดขอบรั้วออกไป
น้องลงบันไดน้องก็ไพล่ลงดิน ว่าย่างเท้าก้าวตีนหวังจะไป
ว่าแสนสนุกสนานสำราญรื่น เดินมาตามพื้นแล้วดินทราย
พอเหลือบเขม้นเห็นก็รู้จัก จำพี่ประพักนี้ได้
แล้วมีเนื้อความเข้าไปถามพี่ ว่าพี่มาวันนี้เพื่ออะไร

จะมาธุระปะปัง ธุระด้วยยังกันอะไร
ถ้ามาหาเงินน้องจะยกไปถอง ถ้าพี่มาหาทองน้องจะเอาให้
ถ้าพี่มาพึ่งกันแล้วของลับ แม่ประเทืองไม่รับของใคร
ชะรอพ่อบัวบังใบ มาธุระอะไรกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

25. นายพัก ลอยมา ลอยมาลอยไป
(เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป)
จะเอาผัวว่างพองกลัวจะท้องไม่ทัน ไปเอาใกล้บ้านเราเป็นไง
วันนี้พี่มาปรารถนาอยู่มั่ง ให้เอียงหูมาฟังเถิดแม่แก้มเป็นไฝ
ถ้าพี่ขอเงินสาวงามจะถอง ถ้าพี่ขอทองน้องจะให้
เงินทองข้าวของการค้า พี่ไม่ปรารถนาจะอยากได้
มีธุระธุแระเท่ากระแบะฝ่ามือ น้องไม่รู้หรอกหรือแม่เรไร
แม่กลิ่นกลอยหอมไกล รับรักพี่ไว้ทีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

26. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่าน้องจาไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าน้องเอนหูเข้าไปฟังเหตุ ฟังพี่นี้เทศนาให้
พี่มีธุระธุแระเท่ากระแบะฝ่ามือ น้องไม่รู้หรอกหรือหรือพี่ชาย
พี่มาธุระแล้วของลับ น้องนี้จะรับกันแล้วได้ยังไง
พี่แบกรักมาให้พี่พารักคืน ให้ไปหาตามพื้นแล้วบ้านชาย
ว่าที่วังพองหรือหนองบัว พี่ก็เลือกดูตัวมามากมาย
แล้วว่าที่อื่นแล้วก็หมื่นกอง ก็เขาดีกว่าน้องถมไป
ว่าพี่มีเมียหนอกันอยู่ก่อน จะให้น้องรักช้อนแล้วอย่างไร
อีกทั้งเมียหลวงพี่ยังทิ้งลอย จะมาเลี้ยงเมียน้อยมันไม่ได้
น้องกลัวจะไปแล้วหรือเป็นน้อยน้องก็พลอย- นั่งน้ำตาไหลพรากร้องไห้
ลำบาก
ว่าแก้มของน้องก็ทั้งสองข้าง กลัวจะเป็นทางน้ำตาไหล
จะให้รักแล้วพี่ประพัก น้องก็กลัวอกหักหนาชาย
ยังรักด้วยไม่ได้ ถอยหลังกลับไปก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

27. นายพัก ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ขอให้แม่ประเทืองช่วยรับรักที รับรักของพี่คงไม่เป็นไร
แล้วพี่เป็นหนุ่มกระดุมพราว เป็นหนุ่มรุ่นเก่าเสียเมื่อไร
พี่เป็นหนุ่มรสดยังไม่เคยมีเมีย ไม่น่าพูดให้เสียและหน้าไป
ร่างกายพี่แก่ถึงได้แลเก่า และร่างกายเลาเลาลงไปมากหลาย
ถ้ามีเมียกอดนอนกก พี่จะขอแนบอกและอุ่นไอ
และเป็นเพราะพี่ไม่มีคู่เคียงข้าง ถึงต้องเดินหลงทางมาก็ไกล
ทุกวันเดี๋ยวนี้ไม่มีคู่ครอง ถึงมาวังพองเป็นที่หมาย
และหมายจะพึ่งสาววังพอง รับรักเถิดน้องอย่าเพิ่งเบื่อหน่าย
รับรักให้แน่นเถิดนวลนาง จะให้พลาดให้พลั้งแล้วเผลอไผล
จะให้รักพี่พลาดลงไปล้มผลัอย และรับรักสักหน่อยจะเป็นไร
แล้วพี่ไม่ล่อหลอกหลอน จะไม่หลอกหล่อนให้เหลวไหล
จะไม่ล่อหลอกลวงให้น้องหลงลม คอยฟังคารมเถิดแม่เรไร
จะโยกให้ยากไปเลยน้องหญิง แล้วพูดจาจริงจริงนะแม่ขวัญใจ
พี่แบกรักมาจะให้พารักกลับ ผิดนักขยับเข้าไปใกล้ ๆ
แม่กลิ่นกลอยหอมไกล จะตัดอาลัยกันเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

28. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่าปลอบแปลบในใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าไม่ได้ไม่กลับ ผิดนักขยับเข้าไป
ไม่ใช่อยู่หน้าแข้งหรือหัวเข่า มาถึงจะเอากันง่าย ๆ
ว่าลูกเขามีกันแล้วพ่อแม่ ไม่ได้ออกมาแต่โพรงไม้
ให้น้องรับร้อนกันแล้วผ่อนรัก ส่วนน้องยังหนักหัวใจ
เรื่องลูกเรื่องผัวน้องก็อยากจะมี แต่ยังหาคนดีไม่ได้
ไอ้ทั้งคนดีนั้นก็มีน้อย ว่าคนชั่วเป็นร้อยหนาชาย
ที่มาตะรกนกันแล้วขายตัว อยากจะเป็นผัวหรือไง
ให้ถอยหลังกลับไป ให้ไปหาบ้านชายเถิดเอย ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

29. นางประเทือง ถ้าพี่มารักหรือนวลนาง พี่จะหวังเลยชาย
พี่มารักกันแล้วน้องยา ถ้าพี่ให้สัญญาน้องได้ไหม
ว่าจะรักเดียวแล้วใจเดียว หญิงอื่นไม่เกี่ยวเข้ามาก้าวก่าย
น้องกลัวไม่เชื่อหรอกแก่มันไม่แน่หรอกพี่ เพิ่งมาพูดแค่นี้น้องไม่ไว้ใจ
กลัวไม่จริงดังหวังกลัวไม่จังดังพูด จะมาแกล้งสมมุติให้น้องตายใจ
ว่าหนังสือพิมพ์แล้วออกข่าว ลงกันเกรียวกราวมากมาย
แล้วว่าผู้ชายแล้วเอ๋ยเดี๋ยวนี้มันก็-เชื่อยาก มันก็แสนลำบากจริงให้ตาย
พอตกเย็น ๆ แต่งตัวกันรีก้ เข้าแต่วงไฮรีลเล่นกันแต่ไพ่
น้องก็ไม่อยากได้ นะพ่อไหมพรมเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

30. นายพัก ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เผไพ่ไฮรีลถั่วรบไม่เป็น การพนันพี่เล่นเสียเมื่อไร
เป็นคนทำมาหรอกว่าหากิน พลิกฟื้นผืนดินมาดมดาย
หมดเสียมตั้งหอมหมดจอบตั้งหาบ ป่าพงลงราบเพราะทำไร่
มันเป็นคนดีกันแท้ ๆ มันไม่ใช่เหล็กแร่กันแล้วปนทราย
ให้น้องเชื่อบ้างกันหรอกพังบอก จะไม่หลอนไม่หลอกให้เหลวไหล
จะไม่ลวงหลอกหลอนให้หล่อนเละ ไม่ถึงกับต้องเพะอย่างไป
ปากพี่ยังไงทั้งหัวใจพี่จริง พี่ไม่ได้คิดทิ้งเสียเมื่อไร
พี่มารักเจ้าจริงใจ รักน้องไม่วายวอนเลย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

31. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่เป็นเหล็กดีแท้ ๆ คงไม่ตกถึงแม่บ้านไกล
ถ้าเป็นเหล็กดีกันแล้วถอดด้าม คงไม่ลอยทวนน้ำแล้วมาได้
ว่าจะบอกรักไปกับพี่สักคำ กลัวจะไปช้ำแล้วหัวใจ
น้องกลัวจะรักน้องนี้ไม่แน่ ก็ไม่เหมือนพ่อแม่รักชาย
น้องกลัวขุดบ่อกันแล้วล่อหลุม ทำให้น้องตกพุ่มเป็นหม้าย
น้องกลัวขุดบ่อแล้วล่อน้ำ ก็ให้ปลาหลงตามไปแล้วติดตาย

ไม่จริงหรอกแหนกลัวไม่แน่หรอกพี่ จะมาพูดอย่างนี้น้องไม่ไว้ใจ
ว่าน้องเป็นสาวทั้งแท่ง แล้วจะมากินแตงเถาตาย
น้องรักด้วยไม่ได้ น้องต้องตรึกตรองใจก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

32. นายพัก ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไม่เชื่อพี่หรือแล้วจับมือให้มั่น แล้วเข้ารับสถ์สาบานก็ยังได้
พี่จะสัญญาแล้วว่าไม่ทิ้ง พี่รักเจ้าจริง ๆ แม่ขวัญใจ
พี่มารักจังและผังจิต และข้อดดฉันคิดเสียเมื่อไร
พี่มารักเจ้าพันพัว ยิ่งกว่าเถาถั่วและพันไม้
รักน้องเต็มเปี่ยมสี่เหลี่ยมเต็มเปง บอกรักพี่เกรงเสียเมื่อไร
ถ้าหากรักจริงแน่จัง และเพื่อนฝูงห้ามพังเสียเมื่อไร
ให้ช่วยรับร้อนผ่อนปรน รับรักสักหนจะเป็นไร
ถึงจะเกี่ยงบุญกันแล้วเกี่ยงกรรม น้องจะเกี่ยงไปทำอะไร
หรือว่ารูปไม่งามหรือว่านามไม่สวย น้องไม่อยากรักด้วยหรืออย่างไร
เห็นพี่ยากกว่าคนเห็นพี่จนกว่าเขา น้องถึงไม่เอาแม่ขวัญใจ
แม่กลิ่นกลอยหอมไกล จะตัดอาลัยเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

33. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่าก็อ่อนใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มาตะรกนขายตัว อยากจะเป็นผัวหรือพ่อชื่นใจ
น้องกลัวจะรักน้องไม่จริง ได้แล้วก็ทิ้งน้องไป
ว่าอกเอ๋ยอกหญิง มันช่างยากจริงกันหนาชาย
ว่าก่อนจะรักน้องต้องดูได้ดี ก่อนจะมีสามีไม่ใช่ง่าย
น้องกลัวลำบากแล้วทีหลัง ชาวบ้านจะชังแล้วน้องได้
ว่าน้องเป็นสาวทั้งแท่ง จะมากินแตงเอาที่เถาตาย
ว่าพี่ประพักเจ้าขา รักคนไหนบอกมากันก็ได้
พี่รักคนไหนแล้วให้พี่ชี้นิ้วมือ น้องจะช่วยเป็นสื่อให้ก็ได้
จะรักสาวหรือแม่หม้าย พี่จะรักคนไหนแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

34. นายพัก ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้มันสุขอารมณ์ถึงจะสมใจรัก พี่จะขอฝากเอาเข้าไว้
จะขอฝากรักให้น้องรู้ ให้เหหันเอียงหูจะบอกให้
จะให้ตัวพี่ชี้นิ้วมือ น้องจะเป็นสื่อและรักให้
สองตาคอยมอง ฟังพี่ร้องจะเป็นไร
จะรักคนไหนใจยังไม่เที่ยง มันยังรอนยังเอียงตัดลงไม่ได้
พี่จะรักใครที่ไหนกัน บอกกับแม่บ้านและอยู่ไกล
ถึงไม่ได้สาวแก่และแม่หม้าย พี่เอาทุกคนไปเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

35. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินพี่ว่าน้องจำใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไม่ว่าสาวแก่หรือแม่หม้าย พี่ก็รักได้หรือพ่อชื่นใจ
ให้พี่นี้รักคนอื่น กันเถิดพ่อชื่นทันหัวใจ
ว่าทัพต่อทัพหนอเข้ามาสมทบเราจะ- ร้องเรียกพี่สำหรับพี่ชาย
ต้องรบทัพ
วันนี้พี่จะมา กันนะพ่อหน้าแล้วเป็นใย
ว่าเรียกคุณพี่สำหรับ ก็ให้เชิญมารับน้องได้ไหม
ว่านึกว่าเราหนอแล้วมาเป็นเพื่อน เราก็อยู่เรือนเดียวก็ได้
ว่ามาเถิดพี่จ๋า พี่จะชักช้าอยู่ทำไม
วันนี้ฉันเธอได้มาเจอพี่พัก นะพ่อยอดรักพ่อขวัญใจ
รอพ่อช่อดอกไม้ ให้พี่ลุกมาไว ๆ ทีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

36. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคูรับ 1 ครั้ง)
ยกมือพนมฉันต้องขอวันทา แล้วพี่น้องที่มาทั้งหญิงชาย
ว่าตัวฉันเองแม่เพลงนั้นหนา เกรงใจว่าตาไม่ดีเท่าไร
วันนี้ฉันมาก็นาน ก็นึกสงสารจึงมาไกล
ว่าถึงหนูวิบูลย์ จำไม่ลืมพระคุณเขาได้
ว่าแทบจะไม่ได้มาหายอดรัก กลัวพ่อประพักไม่รู้จะชกกับใคร
รอพ่อชื่นหัวใจ แล้วต้องขออภัยน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

37. นางประเทือง วันนี้ฉันมากันหลายคน คิด ๆ ก็จนแล้วหัวใจ
ว่าฉันก็มารวบรวม คิดจะแขวนนวมนึกเสียดาย
หันมาเข้าเรื่องมันจะเปลืองเวลา คนฟังจะด่าเราได้
ว่าเรื่องของเราหนอนั้นยังค้าง เราจะคิดเป็นอย่างอะไร
ว่าพี่รักจริงหรือพี่จำ ขอให้พี่บอกมาไว ๆ
ร้อพ่อช่อดอกไม้ แล้วพี่จะรักยังไงกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

38. นายพัก ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่ได้มาบอกช่วยรับส่วนบุญ อย่าให้มันสูญเลยแม่แก้มใส
พี่เอารักเข้ามาล่อ พังเถิดแม่ช่อแล้วดอกไม้
พี่มารักเจ้าเอาจริง และได้แล้วพี่ทิ้งเสียเมื่อไร
จะไม่หลอกกินแก้มแล้วไม่แถมกินกับ ถึงหมดสำรับคงไม่ไป
จะทำกินเลี้ยงเจ้าไปจนแก่ จะเลี้ยงกันแต่ไปจนตาย
จะไม่ทิ้งขว้างให้นั่งเศร้า คิดถึงแม่สาวและแก้มใส
หมายจะเป็นคู่เบียดร่วมเบาะ รักเราจำเพาะแม่ขวัญใจ
จะนอนเบียดกับน้องบ้าง แม่ข้าวเรื้อนารังจะร่ำไร
ให้น้องรับร้อนผ่อนปรน และรับรักสักคนจะเป็นไร
แม่บัวคลี่จวนคลาย อย่าตัดอาลัยเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

39. นายพัก พี่มารักเจ้าเอาจริง และได้แล้วพี่ทิ้งเสียเมื่อไร
จะไม่พูดแต่ปากจะไม่ถากแต่เปลือก รักเล่นเผื่อเลือกเสียเมื่อไร
พี่ไม่ล่อแต่พอหลง เมื่อได้แล้วไม่ลงและทางไป
แล้วพี่ไม่ล่อกันแล้วหลอกหลุม ไม่เหมือนยังหนุ่มแล้วทั้งหลาย
แม่คู่สมัครใจหมาย น้องจะตัดอาลัย กันเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

40. นายพัก ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องจะเกี่ยงบุญกันแล้วเกี่ยงกรรม น้องจะเกี่ยงไปทำอะไร
หรือมีเจ้าของมาจองจับ น้องถึงไม่รับแม่เรไร

	รอแม้แท่งทองคำ	ใครเขา ตกประจำแล้วเอาไว้
	น้องรับขันหมั้นขันหมาก	น้องรับขันจากชายใด
	แม่คู่สมัครใจหมาย	บอกพี่มาในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)
41. นางตลับ	เอ่อระเหยลอยมา	ได้ยินว่าจากันอยู่ไว ๆ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
	ว่าพี่จะพี่จำ	ฉันเองไม่ได้หาหรอกนะพี่ชาย
	วันนี้มาแล้วมีเป็นเรื่อง	เขาหาประเทืองกับพักไว้
	บอกว่าพรุ่งนี้นั้นหนอ	ฉันเองค่อยต่อเถิดพี่ชาย
	วันนี้ฉันขออภัย	พี่พักนั้นไว้ก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)
42. นางตลับ	เอ่อระเหยลอยมา	ฉันจะว่ากันเป็นพวงมาลัย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
	บอกว่าพี่เทืองเขามา	จากเขาศาลาแล้วแกรู้ไหม
	เขามาแต่ไกลทีแรงเขาหา	เขาตั้งใจมาจะให้ฉันตัดหน้าเลยชาย
	ฉันมาร้องบอกพ่อเอี่ยมลออ	พรุ่งนี้หนูต่อให้อีกใหม่
	ฉันขอพักตัวหนูก่อน	นะพ่อท่อนแตงไทย
	วันหน้าฟ้าใหม่	ถึงค่อยได้มาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)
43. นายพัก	ลอยมา	ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)
	ใจเย็น ๆ ไว้ก่อน	พังเถิดแม่ท่อนและแตงไทย
	แม่ประเทืองที่เขาไปหา	สนนราคาไม่เท่าไร
	แต่ตัวฉันเองนี้หนา	ไม่มีราคาหรอกแม่ขวัญใจ
	เขาไปหาของแท้แต่มาได้ของเทียม	ฉันเองก็เจียมและน้ำใจ
	เขาไม่ตั้งใจไปหาฉัน	เพราะเขาต้องการกันเมื่อไร
	หาคนอื่นไม่ได้ก็ปักใจเอาฉัน	คิดเสียเท่านั้นจะทำยังไง
	เขาไม่ตั้งใจที่จะไปหาฉัน	บอกกับแม่บ้านและอยู่ไกล
	เรื่องสนนราคาไม่ต้องมาพูดกัน	เชื่อบ้างฟังฉันคงไม่เป็นไร
	หนูวิบูลย์เขาก็สู้ลำบาก	ไปถึงเขารักษ์ตั้งหลายราย
	ไปถึงเขารักษ์เขาปักษ์ใจมา	มุ่งเขาศาลาแล้วทันใด

เขาไปรางหวายมุ่งไปโคราช ใช่จะประมาทเป็นที่หมาย
แต่ก็หาไม่ได้ จะทำยังไงกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

44. นายพัก ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
มันไม่จริงหรอกแกมันไม่แน่หรอกน้อง เชื่อบ้างพังร้องไม่เป็นไร
ต้องการเพลงร้องมาจะอนุรักษ์ จึงไปหาทิดพักโดยไม่เต็มใจ
ไปหาทิดพักเขารู้หลักจึงรับ ที่ยังบ้านกรับแม่บ้านไกล
เขาก็หาแม่เพลงที่เก่ง ๆ จัด จะเยียดจะยัดกันแบบไหน
ฉันเป็นแต่เพลงชาวนา ไม่มีปัญญาที่จะบรรยาย
เหมือนเป็นของเทียมไม่ใช่ของแท้ และบอกกับแม่และบ้านไกล
สำหรับเพื่อนเราแล้วเขาก็หา แต่ความจริงไม่น่าจะปัดไป
แม่คู่เอ๋ยรักใคร่ เชื่อบ้างพังไว้ก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

45. นายพัก ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็เขาเที่ยวหามาตั้งหลายหน หลายผู้หลายคนที่เขาพูดไป
แล้วมาประจบรู้จริง ไม่ว่าผู้หญิงและผู้ชาย
แล้วพวงมาลัยเหมือนจะไม่เหลือ ใครจะเชื่อไม่เชื่อก็คงตามใจ
ถ้าหมดพวกเราไม่อนุรักษ์ นับวันจะจากและลงไป
และถึงจะหาหรือไม่หา ให้น้องช่วยศรัทธาคงไม่เป็นไร
ต่อวันข้างหน้าพี่จะมาใช้แรง ไม่ใช่จะแกล้งหรอกแม่ขวัญใจ
ถ้าน้องต้องการวันข้างหน้า ขอเชิญไปหาคงไม่เป็นไร
แม่คู่สมัครใจหมาย เงินทองจะไม่เอาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

46. นายพัก ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะไล่ข้อหลวงพ่อก็หลง คิดแล้วมันลงไปไม่ได้
รอแม่คุณทูนหัว แล้วแม่จะทำเล่นตัวไปทำไม
เพราะมันจนตรอกแล้วไอ้หนุ่มบ้านกรับ มีใครเขารับเสียเมื่อไร
จะขอฝากรักไว้เป็นธุระ เขาก็ยังผละหนีไป

เขาก็คิดจะหลีกเลี่ยง
ไม่น่าจะล่อพอหลง
พี่แบกรักมาจะให้พารักกลับ
ไม่มีใครรับความรัก
เพราะความโดยเสียดาย

และพังเถิดแม่เสียงแล้วเรโร
คิดแล้วมันงงเสียง่าย ๆ
ถ้าลมเห็นจะจับแล้วเอาตาย
พี่เองมันหนักและในน้ำใจ
รักน้องมาหลายวันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

47. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา
พี่มาพูดอ้อนวอนอิ่ง
ว่าพี่มาแค่นออด ๆ
ว่าชาติผู้ชายมันรักหก
น้องต้องสืบดูลำน้องต้องคลำดูหน่อ
น้องกลัวจะรักน้องไม่ตลอด
พ่อแหวนวงน้อยของน้องพลอยนาก
น้องยังรักไม่ได้

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
รักน้องจริง ๆ หรือพี่ชาย
ไปยังกับมอดที่กัดไม้
กลัวตกนรกไปเมื่อไร
สืบสาวเหล่ากอของพี่ไว้
ไม่เหมือนน้ำลอดดินทราย
ก็จะให้น้องรักอย่างไง
ต้องตรึกตรองใจก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

48. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา
ว่าวันพรุ่งนี้หนอเป็นวันของเขา
ว่าเมื่อเขาพูดแล้วไปหา
วันนี้ฉันเธอได้มาเจอพี่น้อง
ว่าหากฉันว่าไม่ดี
ว่าฉันเป็นเพลงพื้นเมือง
ฉันไม่เคยจดหรือเคยจำ
ว่าไม่เคยจำเคยจด
หากว่าผิดพลาดตรงไหน

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
วันนี้ของเราทำยังไง
ว่าให้เรานี้มาหนทางก็ไกล
ชาวบ้านวังพองทั้งหญิงชาย
ต้องอภัยน้องพี่แล้วทั่วไป
นี่แม่ประเทืองเขาจำไว้
เห็นแต่เขารำเอามาเล่นได้
ใช้ปัญญาสด ๆ มาว่าไป
ลูกขออภัยไว้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

49. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา
จะว่าไปนักหรือก็ชักช้า
และนี่ก็ดึกหรือกันไปโขนะพี่จำ

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
มันจะเสียเวลาแล้วลงไป
มันก็หลายนาฬิกาแล้วพี่ชาย

ว่าบ้านเราไม่ได้อยู่ที่นี่ กันนะพี่พ่อขวัญใจ
หันมาเข้าเรื่อง แล้วมันจะเปลืองเวลาไป
ว่าเสียงมาแค่น ๆ ออด ๆ หนอไปยังกับมอดกันที่กัดไม้
น้องเป็นผู้หญิงย่อมจะใจอ่อน เสียคำอ้อนวอนพี่ไม่ได้
หันมาจับรัก สองคนกับประพักกันก็ได้
ว่าหันพี่สำหรับ เขาก็ไม่รับเราจะทำยังไง
จะให้ฉันว่าไปนานกันพี่จ๋า เกรงใจว่าตาน้องไม่แจ่มใส
จะต้องขอจบรัก นะพ่อแหวนนากกันแล้ววงใน
รอ้พ่อช่อดอกไม้ จะว่ายังไงกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

50. นายพัก ถึงจะบอกรักให้มันสุขอารมณ์ พังเถิดเอวกลมแม่บ้านไกล
เรามารักกันเห็นใจกัน และเชื่อเถิดแม่บ้านและอยู่ไกล
และเขามีผัวกันรุ่ม ๆ น้องจะรอผัวหนุ่มและที่ไหน
และรักกันเห็นใจกัน แล้วข้อนี้สิ่งนั้นไม่ต้องสงสัย
ให้เรารักกันเห็นใจกัน พังเถิดแม่บ้านอยู่ไกล
อย่าพูดให้นานหนักหนา มันจะหมดเวลาและลงไป
ให้เราลองรักกันดูบ้าง เราจะมาคิดชังไปทำไม
แม่กลิ่นกลอยหอมไกล รับรักพี่ไว้ทีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

51. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่าน้องจำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าจริงแล้วหรือแล้วแน่แล้วหรือ แล้วจับข้อมือเข้ามาถามไถ่
พี่จะรักนวลน้อง นะพ่อรูปทองน้องจะว่าไป
ว่าพี่มารักนวลนาง บวชเรียนมาหรือยังพ่อชื่นใจ
หากว่าไม่ได้บวชให้ไปบวชเสียก่อน กันเถิดพ่อท่อนแล้วแตงไทย
คนไม่ได้บวชรบราณว่าห้ามเบียด ก็มันเป็นเสนียดจัญไร
ให้พี่ไปบวชเสียก่อน ครองไกรจีวรนะพี่ชาย
ถึงกลับมารักกับน้องได้ ถ้าไม่ยังงั้นไม่เอาเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

52. นายพัก ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะให้พี่บวชเรียนพากเพียรเสียก่อน จะไปห่มจีวรแล้วผ้าไกร
พี่ไม่บวชหมายใจจะเบียด น้องว่าเป็นเสนียดแล้วจังไร
พระพุทธองค์ทรงตั้ง พังเถิดน้องพังแล้วเข้าไว้
พระโพธิสัตว์ท่านตรัสรู้ ท่านก็มีคู่ก่อนบวชไป
ให้น้องคิดหน้าคิดหลัง พังได้ก็พังเอาเข้าไว้
มันไม่ต้องบวชก่อนเบียด มันไม่ใช่เสนียดและจังไร
เราจะเอาอย่างกันมา เชิญเถิดแม่หน้าและเป็นใย

นางประเทือง ถ้าอย่างงั้นน้องก็ไม่ว่า กันหรอกพ่อหน้าแล้วเป็นใย
พี่จะไม่คิดบวชน้องก็ไม่ว่า แทนคุณบิดาของพี่ชาย
ถ้าพี่รักจริงนะพี่จ๋า พี่มาให้สัญญาน้องได้ไหม
ว่าจะรักเดียวใจเดียว พี่จะไม่เที่ยวหนอไปหาใคร
จะทำให้น้องนี้อยู่บ้าน ร้องร่ำพันแล้วหาชาย
กลัวจะรักน้องไม่จริง ก็ไม่เหมือนระวิงรักไน
ถ้าแม้นไปได้กันแล้วนะพี่จ๋า เกิดบุตรธิดาทั้งหญิงชาย
กลัวจะรักก็พ่อโฉมเฉลียว กลัวเลี้ยงลูกคนเดียวกันไม่ไหว
ให้สัญญาน้องได้ นะพ่อใจดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

53. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้พี่เอนหูเข้ามาฟังเหตุ ลองฟังน้องเทศนาให้
ถ้าพี่รักจริงนะพี่จ๋า ให้พี่เขามาและรับไว้
ถ้าพี่รักจริงขอให้มาขอ หากว่าพี่รักล่อให้เฉยไว้
อีกทั้งหมากขันและพลูขัน ก็ให้พี่มาหมั้นน้องไว้
อีกทั้งหมากเฟื้องและพลูเฟื้อง ให้มาหมั้นแม่ประเทืองกันเอาไว้
ว่าเราเอ๋ยแล้วสองคน จะได้สวมมงคลรดน้ำสังข์ไว้
ไปหาหลวงพ่อที่วัด ท่านก็ไม่ขัดกันเท่าไร
จะไปนิมนต์แล้วหรือหลวงพ่อแล้วเชา- สวดเจ็ดตำนานเอาฤกษ์ชัย

มาแต่งงาน
แล้วให้มาขอน้องไว้ ก่อนพ่อใจดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

54. นายพัก เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อีกทั้งพ่อแม่ที่แกสั่งมา ถ้าไม่ได้เมียพาแกไม่ให้ไป
บอกให้พี่ขอเหมือนจูงคอไปขัง แม่ข้าวเรื้อนารังเป็นอะไร
พี่รักน้องชวนพา พี่ไปหักราคาน้องเมื่อไร
เราพาไปก่อนถึงจะย้อนกลับมา กลับมาไหว้พ่อตาและแม่ยาย
ฝากะดานยอดแหลม จะปลูกให้แปล่มทิวไม้

นางประเทือง พี่มารักน้องไม่ขอ จะเอาอย่างเมียพ่อหรืออย่างไร
พี่มารักน้องไม่แน่ หรือพ่อแพรแล้วสีไพล
ว่าบอกให้พี่แล้วแกมาขอพี่ก็ท้อเสียนัก หรือว่าไม่รักน้องเท่าไร
มาขอน้องไว้ก่อนถึงจะย้อนมาแต่ง ตั้งหลักปักแหล่งก็ได้
พี่รักน้องไม่ขอ หรือพี่กลัวเรือนหอหรือไง

นายพัก สำหรับเรือนหอที่น้องเรียกหา พี่ก็คงไม่ว่าให้จำไว้
เรือนหอที่หา ไม้ซีกไม้ผ่าพี่ก็มาได้

นางประเทือง ไอ้เรื่องเรือนหอน้องนี้ไม่หา ตามแต่จะมากันจะไป
อีกทั้งหมากเฟื้องกันแล้วพลูเฟื้อง ว่าพี่กลัวเปลืองหรืออย่างไร

นายพัก อีกทั้งหมากเฟื้องพลูเฟื้อง แล้วกลัวหมดกลัวเปลืองเสียเมื่อไร
สำหรับเถ้าแก่บ้านพี่ และเดี๋ยวนี้มันมีเสียเมื่อไร

นางประเทือง ให้หาหัวดำหนอเข้ามานั่งนอก ก็ให้หาหัวหงอกเข้ามานั่งใน
ว่าพ่อแม่ทั้งหลายหญิงชายของเรา จะได้นั่งจับเข่าแล้วคุยได้
ว่าเรามาแล้วแต่งงาน ก็ได้สุขสำราญกันทั้งสองฝ่าย

นายพัก ถึงจะตั้งหลักกันแล้วปักฐาน แม่จะคิดแต่งงานได้อย่างไร
ไอ้เรื่องสู่ขอนี้มันก็ยาก แม่ทนอดทนอยากกันไปทำไม
ให้เรารักกันให้มาพากัน ลงกำหนดนัดวันให้มันเร็วไว
ไม่ต้องพึ่งใบบุญของพระเณรที่มาบวช นิมนต์พระมาสวดยังไม่ทันตาย

นางประเทือง นิมนต์หลวงพี่หนอเขามา- สวดเจ็ดตำนานเอาฤกษ์ชัย
แต่งงาน
ว่าพี่ไม่ขอนะพี่จ๋า ไหนจะชวนพาหรือพ่อชื่นใจ

นายพัก เห็นจะไม่ขอแม่งามขำ ให้น้องนี้จดจำและใส่ใจ
และเรารักกันดีกว่า แล้วสองเรามาพาและกันไป

นางประเทือง ว่าจะขอหรือมันก็ยาก ทนอดทนอยากอยู่ทำไม
ไอ้พูดอย่างนั้นนั่นนะพี่จ๋า พังคำน้องว่านี้ไป
มาบอกให้น้องกันนี้มีผัว และไม่ใช่เรื่องของตัวกันเมื่อไร

นายพัก พี่บอกให้น้องกันนะมีผัว พี่บอกให้น้องชั่วเสียเมื่อไร
ถ้าน้องมีผัวยามเมื่อตัวจะล้ม จะได้ใช้หยอดข้าวต้มเมื่อตัวตาย
ยามเจ็บฝากไข้ยามตายฝากผี เมื่อยามดีก็ดีและกันไป
น้องจะเกี่ยงบุญกันและเกี่ยงกรรม แล้วน้องจะเกี่ยงไปทำอะไร
ที่เขาสู่เขาขอที่ปลูกหอปลูกโรง ยังฉิบผายตายโหงก็เยอะไป

นางประเทือง ว่าดูชีผู้ชายมันหลายลิ้นนัก พังชีพี่พักหนอเขาพูดไว้
พ่อแม่ที่นั่งท่านฟังอยู่นี่ ลองคิดดูชีว่าเขาเป็นอย่างไร

นายพัก ถ้าใจอ่อนไม่อดไม่ต้องทนคิดท้อ มาเถิดแม่ช่อและดอกไม้
หนทางมันเยิ่นเดินยาก มันจะจัดขันหมากมาได้อย่างไร

นางประเทือง เถ้าแก่บ้านพี่ ก็มันตายกะลี้แล้วไปหรือยังไง

นายพัก เถ้าแก่บ้านพี่กะลี้มันกิน เดี๋ยวนี้หมดสิ้นใช้การไม่ได้

นางประเทือง ดูชิพี่พักพูดน่ารักหรือพี่ ฟังชิดูซีหนอพี่น้องทั้งหลาย
ถือว่าเป็นเขาทรายแล้วใช้หม้ดชก

นายพัก ถึงจะถูกน็อคพี่ก็ยอมให้นับ ถึงยังไงไม่กลับแม่บ้านไกล
ถึงจะโดนอัดพี่ยังถอยออก ฟังคำพี่บอกไม่เป็นไร
เราพาไปก่อนถึงจะย้อนมาแน่ แล้วจะเอาเถ้าแก่เข้ามาให้
แล้วจะเอาเถ้าแก่เข้ามาแหย่ดูบ้าง มันตื้นลึกหนาบางสักแค่ไหน

นางประเทือง ถือว่าเป็นเขาทรายแล้วใช้- เดี๋ยวน้องวิ่งออกพี่จะชกกับใคร
หม้ดน็อค
หรือพี่เป็นเสือแล้วจะมาข่มสิงห์ ถ้าไปเจอของจริงแล้วจะนอนหงาย

นายพัก ถ้าเจอของจริงรับรองว่าจอด เห็นจะไม่รอดแล้วยกไป
กลัวจะไม่ครบยกกระดกหัวไม่ขึ้น ใครจะข่มจะขืนก็สู้ไม่ไหว

นางประเทือง พี่เป็นไก่หรือไก่แจ้ จะดูจะแลพ่อชื่นใจ
ดูชิผู้ชายหนอมันหลายกระบวน พูดกันยียวนน่าเจ็บใจ
พี่จีจะแล้วพี่จ๋า แล้วพี่มาชวนน้องพาหรือพี่ชาย
ถ้าไม่รักน้องจริง พ่อยอดมิ่งพังน้องได้
ชะโอพ่อดอกซ่อนกลิ่น ให้กลับถิ่นของชาย
น้องกลัวอกหักแล้วรักลวง นะพ่อดวงแล้วหัวใจ
ว่าพี่เอ๋ยพี่ประพัก พ่อยอดรักขวัญใจ
เห็นไม่ขอน้องแน่ เสียแล้วพ่อแพรสีไพล
จะให้ทำอย่างไร เล่าพ่อไหมพรมเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

55. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าอกเอ๋ยอกกู ดราวนี้คงอยู่กันไม่ได้
รักพ่อรักแม่น้องก็ยอมกลัว วันนี้รักผัวเห็นถ้าต้องไป
น้องมาเห็นช้างกันแล้วเท่าหมู วันนี้คงอยู่กันไม่ได้
สองมือกอดอกยืนโศกใจเศร้า ว่าร้อ๋อตัวเราทำอย่างไร
ว่าอกเอ๋ยอกเรา มาหลงรักเขาแล้วง่ายง่าย
เห็นจะอยู่ไม่ได้ เสียแล้วพ่อใจดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

56. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าสองมือแล้วกอดอกยืนตกใจเล่า ว่าร้อ๋อตัวเราทำอย่างไร
พ่อแม่ทั้งหลายหญิงชายที่นั่ง ธรรมดาที่พังทั้งหญิงชาย
มาทุกข์ระทมเหมือนลมจะจับ ว่าคอห้อยคอพับแล้วพ่อขวัญใจ
น้องมาเสียดายความรสดหนอที่น้อง-รักษา วันนี้แหละหนาต้องตามใจ
ว่าอกเอ๋ยอกกู วันนี้คงอยู่กันไม่ได้
ไม่รู้จะทำอย่างไง รักเขาต้องไปเสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

57. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)
ว่ามีวาจาเข้าไปสั่งพี่ แล้วว่าคืนนี้นะพ่อขวัญใจ
และว่าวันศุกร์หนอพี่มาไม่ทัน เลื่อนไปวันจันทร์กันก็ได้
น้องอยู่ข้างหลังระวังให้ดี นะเกรียมให้พี่นี้ไว้
มวนหมากไส้กลีมวนบุหรี่ใส่กล่อง ไว้สำหรับสำรองเดินทางไป
ให้พี่มารับแล้วน้องยา เถิดพ่อหน้าเป็นใย
แล้วให้มารับน้องไป เมื่อจะไปก็ไปกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

58. นายพัก ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ยังงั้นชิเพื่อนถึงจะเหมือนใจพี่ และข้อนั้นสิ่งนี้ไม่ต้องสงสัย
พี่ไปวันศุกร์เห็นจะไม่ทัน เราจะไปวันจันทร์มันก็ตรอมใจ

ถ้าน้องรักพี่คืนนี้แม่หนู ถ้ารักพี่จะอยู่ได้อย่างไร
ไปคนเดียวที่ไหนเลยจะดี น้องไปกับพี่คงไม่เป็นไร
ให้เตรียมกระทอห่อหวี รีบไปกับพี่โดยเร็วไว
อยู่ข้างหลังระวังตัว อย่าให้มีรอยวัวและรอยควาย
อีกตั้งข้อรอชาย เถิดแม่ใจดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

59. นางตลับ เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจาน้องก็จำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าเพื่อนเอยเพื่อนรักตัดสินใจเถิดหนา จะอิดระอาอยู่ทำไม
บอกว่าประเอ๋ยประเทือง จะได้เข้าเรื่องต่อไป
ก็ให้ประเทืองลาล่ำ ไปเถิดคนงามแม่พวงมาลัย
ก็ให้นัดวันให้ตกลง นะแม่นิ่มอนงค์เอ็งจะนอนใจ
ให้ตัดสินใจลงให้ปลงใจรัก ลองดูกับประพักสักราย
จะชั่วก็ทีจะดีก็หน ให้เอ็งลองดบคนบ้านไกล
ว่าลองเถิดแม่ประเทือง มันจะมีเรื่องหรอกกระมังไซร้
ถ้าแม้นเรื่องดีให้กลับมา กลับมาหาพวกกันใหม่
ถ้าแม้ไม่สมหน้า ทำยังไงดีละเพื่อนไซร้
ก็ไม่มีบุญมีวาสนา ก็เราก็พากะเขาไป
ถ้าแม้นบุญมีคงมา ไม่ต้องอิดระอาเลยไซร้
ตัดอกตัดใจ ไปเถิดประเทืองรักเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

60. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ฉันหันไปถามลูกคู่ คืนนี้คงอยู่แล้วไม่ได้
ว่าป้าตำหรับเขาขยับบอก เขาไม่เข้าออกทางไหน
ว่าเขานั้นหรือไม่มาขอ กันละก็ไว ๆ
ดูดาวก็เคลื่อนถึงเดือนก็คล้อย ดูเวลาก็น้อยลงไป
ให้กลับมาไวไว เราจะได้ไปกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

61. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าก็ไปเถิดพี่ยา จะมัวเหลียวหน้าเหลียวหลังทำไม
พี่รีบไปบ้านหนอจะนานอยู่ช้า ให้รีบไปรีบมาแล้วไว ๆ
น้องอยู่ทางบ้านนะพี่จ๋า จะเตรียมห่อผ้าเอาไว้
ว่าน้องอยู่ข้างหลังระวังตัว น้องไม่ไปเลี้ยงวัวและควาย
น้องจะอยู่แต่เย่าเฝ้ากันแต่บ้าน น้องไม่ไปทำงานกันให้ไกล
น้องเกรียมกระทอและห่อหวี เอาไว้รอท่าพี่ให้ได้
ส้มรอสองกลีบที่น้องหนีบมาฝาก ไม่ให้ใครกระชากเอาไป
จะถนอมแก้มงามไว้ให้เจ้าของเงิน ไม่ให้ยับให้เยินนะพี่ชาย
มาสงวนแล้วสวนพริก ไม่ให้นกมาจิกแล้วมาไช
ให้กลับไปเถิดแล้วพี่ยา ให้รีบกลับมาแล้วไว ๆ
น้องดูดาวไถหรือก็บ่ายเร่ดูดายตะเข้-บ่ายหางเดี๋ยวก็จวนสว่าง เราจะหมดหวังกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

62. นายพัก เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่จึงหันหน้าเข้ามาร้องสั่ง อยู่เถิดแม่ร้างแล้วเรไร
ให้น้องรักนวลสงวนตัว อย่าให้มีรอยงัวและรอยควาย
ขนมในหม้อใครต่อจะตัก เอาไว้ท่าคนรักเสียให้ได้
ไอ้ของงาม ๆ นึกถึงเจ้าของเงิน อย่าให้ยับให้เยินนะแม่ขวัญใจ
พี่จึงหันหน้าเขามาส่งสั่ง ลาน้องเป็นครั้งสุดท้าย
ยามพี่จะไปเหมือนไก่จะบิน แต่ความรักไม่สิ้นและลงไป
ให้น้องอยู่หลังระวังตัว ระวังแต่ความชั่วอย่ามาใช้
แม่กลิ่นกลอกดอกกลอย รักพี่จงคอยนะแม่เปลือกไข่
และพี่ต้องลาแม่หน้านวล และมันก็ค่อนสมควรและแม่เปลือกไข่
จะบอกบิดรมารดา คืนจะพาและน้องไป
พี่เลยเดินลัดตัดป่า และเพราะมันใกล้เวลาที่จะครรไล
พี่เดินข้ามทุ่งพี่ยังมุ่งข้ามท่า มุ่งหมายเดินมาเป็นที่หมาย
ข้ามคลองลงคอนข้ามขอนเขาเขิน พี่มานะดุ่มเดินไปจนได้

พี่เดินไปทั่วทุกถิ่นที่ จะไปบ้านของพี่ให้เร็วไว
จะบอกแม่ให้แกรู้มั่ง พังเถิดน้องพังแล้วเข้าไว้
พี่จะหาเมียเข้ามาเลี้ยงแม่ จะบอกเสียให้แน่และเร็วไว
พักหนึ่งมาถึงที่ ถึงยังบ้านพี่และเร็วไว
แล้วจึงคุกเข่าและเข้าไปหา บอกกับบิดาเสียทันใด
ลูกไปรักสาวชาวบ้านเหนือ มันสวยล้ำงามเหลือน่าอาลัย
ตัดใจลงปลงใจมา แล้วคืนนี้จะพาแล้วเมียไป
เพราะรักจริงรักจัง และเพื่อนฝูงห้ามพังเสียเมื่อไร
มองเห็นพ่อก็แย่ หันหน้าเข้าหาแม่รีบเร็วไว
เห็นแม่ตำหมากยกสากแหงน คิดแล้วก็แสนจะอาลัย
วันนี้ที่มา ลูกจะขอพาและเมียไป
และสิบนิ้วยกไหว้ บิดรและมารดาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

63. นายพัก ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เห็นแม่ตำหมากยกสากแหงน และคิดแล้วมันแน่นและดวงใจ
ด้วยความสุภาพจึงก้มกราบมารดา วันนี้ลูกจะพาเมียไป
บุญคุณที่แม่เลี้ยงมา ไม่ได้สัมนาและคุณให้
และคงไม่ได้ลูกสะพายบาตร คงไม่ได้ลูกพาดและผ้าไตร
ไม่ได้นั่งสบงไม่ได้ทรงจีวร ไม่ได้ห้อยชั้นท่อนสไบ
เป็นเพราะความรักเข้ามาหนักอก ตัวสั่นงันงกเสียง่ายดาย
คงจะเป็นเวรหรือเป็นกรรม ไม่รู้เลยจะทำและอย่างไร
ลูกจะมีเมียก็คิดถึงแม่ ตัดใจพี่แน่ได้ที่ไหน
พี่จะถือว่าเมียเข้ามาเป็นมาร คิดถึงแม่บ้านอยู่ไกล
ถ้าไม่นัดแนะกะเขามา จะไม่กลับไปหาแม่เรไร
มองดูพ่อแม่แกก็เฉย ถือโอกาสเลยไม่ร่ำไร
จัดแจงแต่งตัวเราไม่มัวอยู่ช้า มันก็ได้เวลาที่จะครรไล
ถึงรถีะเครื่องตั้งฉันเลยนั่งลงแต่ง และผัดหน้าทาแป้งก่อนที่จะไป
แม่คู่สมัครใจหมาย พี่จะพาน้องไปกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

64. นายพัก เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เหลียวข้างหน้าแล้วมาข้างหลัง มันสมใจตั้งที่นึกไว้
อีกทั้งพ่อแม่แก่ก็ไม่ว่า ฉันเองก็มาและเร็วไว
ยกเท้าก้าวย่างตามทางข้ามทุ่ง และดวงใจหมายมุ่งไม่ร่ำไร
จะมาถึงบ้านน้อง ถึงวังหลุมพองเสียเร็วไว
ข้ามทุ่งข้ามท่ามาที่นี่ เพราะความรักของพี่จึงต้องไป
พี่จึงเดินเฉียดและเบียดช่อง มาถึงวังหลุมพองเสียเร็วไว
พักหนึ่งมาถึงที่ และกรงยังบุรีและเร็วไว
ให้น้องคอยรอบนเรือน หนุ่มรตร้องเตือนแม่จะร่ำไร
หนุ่มรตร้องเตือนให้น้องรีบเกรียมตัว ก็ห่อผ้ารับผัวเสียเร็วไว
แม่คู่สมัครใจหมาย ให้ลงมาไวไวกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

65. นายพัก ให้น้องเกรียมตนและเกรียมตัว ห่อผ้าตามผัวแม่จะร่ำไร
ผัวยังคอยรอท่า มันก็ได้เวลาที่จะครรไล
พี่ตัดใบตาลแล้วเข้ามาบังตัว พอให้เห็นหัวและไร ๆ
ใครจะตื่นหรือใครจะหลับ พี่เองยังรับรู้ไม่ได้
ปานนี้น้องพี่คงหลับ ทำไมน้องไม่รับและรู้ไว้
และเพราะมันใกล้จวนได้เวลา ที่พี่นี่มาและรับไป
และใครจะปลุกให้น้องลุกขึ้น และขวัญใจไม่ตื่นหรืออย่างไร
หรือทำแกล้งหลับทำเล่น ไม่รู้จะเคี่ยวเข็ญพี่ไปถึงไหน
ยุงก็กินตลอดทั้งริ้นก็กัด พี่มานะปิดบังและป้องไป
แม่กลิ่นกลอยและหอมกลอก จะมีใครเขาบอกให้รู้ได้
ให้น้องรีบลงหรือว่าแกล้งหลับ วันนี้พี่มารับแม่ขวัญใจ
แม่คู่สมัครใจหมาย ให้ลงมาไวไวทีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

66. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่ยกมือเคาะฝากุก ๆ น้องนี้ก็ลุกขึ้นโดยไว
น้องหยิบกระทอห่อหวี จะไปกับพี่กันให้ได้

สองมือกอดอกยืนโศกใจเศร้า ว่าร้อร้อตัวเราท้าอย่างไง
รักพ่อรักแม่ก็ยอมกลัว วันนี้รักผัวจะต้องไป
ร้อพ่อพวงมาลัย และเห็นจะอยู่ไม่ได้แล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

67. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พ่อแม่ทั้งหลายหญิงชายที่นั่ง ธรรมดาที่พังทั้งหญิงชาย
สองมือกอดอกยืนโศกใจกลัว ฉันจะมีผัวแล้วจะว่าอย่างไง
ว่าพ่อแม่ทั้งหลายที่นี่ ลองชมดูทีไม่เป็นไร
ว่าลองชมดูที ผัวเมียคู่นี้สมกันหรือไม่
ยกมือขึ้นไหว้ เห็นจะอยู่ไม่ได้เสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

68. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา พังฉันจะลาแล้วครรไล (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ลาพ่อลาแม่ทั้งผู้แก่ผู้เฒ่าหนุ่มสาว- เด็กเล็กปะปนลากระทั้งแม่หม้าย
ทุกคน
เร่าเรือนเคหาพาราที่อยู่ ง้วควายหมาหมูลาเป็ดลาไก่
ลาเสาแปดต้นชั้นบนชั้นล่าง ปากประตูหน้าต่างห้องนอกห้องใน
เห็นจะอยู่ไม่ได้ กันในคืนนี้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)
69. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ลาเสาแปดต้นชั้นบนชั้นล่าง ปากประตูหน้าต่างห้องนอกห้องใน
ลาเสาเอกตั้งรัดเสารทั้งเรียง ลาเสาเฉลียงเรียงราย
ลาเสาเฉลียงลาระเบียงนอกชาน ลาพื้นกระดานลาแม่บันได
แปลานปั้นลมไม้ขื่มหัวกลอน นอระแนบแอบนอนขื่อตั้งอกไก่
เห็นจะอยู่ไม่ได้ จะต้องตามชายไปเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

70. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา พังฉันจะลาเรื่อยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าลาแปลานปั้นลมไม้ขื่มหัวกลอน รอระแนบแอบนอนขื่อตั้งอกไก่
ว่าลาจิ้งจกเฝ้าแปลาตุ๊กแกเฝ้าเต้า ลาแมงมุมเฝ้าเสาลามอดเฝ้าไม้
ลาจุกลาจั่วลาชั้วลาเต้า ลาประตูลอดเข้าห้องใน

ฟูกเมาะเบาะหมอนที่นอนมุ้งม่าน เตียงตาดและพานตอกไม้
น้องลากระจกแล้วเอ๋ยคันฉ่องที่เคย- วันนี้จะต้องลาดรรไล
ส่องดูหน้า
ลาโต๊ะแล้วลาถาดแล้วเอ๋ยทั้งหลาย- น้องต้องลาจันทันแล้วกันไกล
เครื่องใช้เหล่านั้น
เห็นจะอยู่ไม่ได้ ฉันจะทำอย่างไงดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

71. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าลาสาแหรกไม้คานลาข้าวสารในถุง ลาข้าวในยุ้งแล้วฉางใหญ่
ลากระบายกระบวยลาถ้วยลาโถ ขวดแก้วและโอ่งน้ำ รอ่ง ไห
ว่าลาสาแหรกไม้คานลากระบันตำหมาก สีข้าวครกสากจอบเสียมดายไร่
เห็นจะอยู่ไม่ได้ กันในคืนนี้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

72. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา พังฉันจะลาเรื่อยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าลาสาแหรกไม้คานลากระบันตำหมาก สีข้าวครกสากจอบเสียมดายไร่
ว่าหันมาลาแล้วของในครัว ฉันจะลาให้ทั่วแล้วก่อนจะไป
ว่าหม้อข้าวหรือเตาไฟเครื่องใช้- หอมกระเทียมน้ำตาลเครื่องเทศพริกไทย
เหล่านั้น
เห็นจะอยู่ไม่ได้ รักผัวต้องไปเสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

73. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา พังฉันจะลาต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
หอมกระเทียมน้ำตาลข้าวสารในถุง ลาข้าวในยุ้งแล้วฉางใหญ่
ว่าลาขี้ริ้วแล้วเอ๋ยเช็ดหม้อ ฟืนตองนั้นหนอไม้ขีดไฟ
น้องลากระทะแล้วหูหิ้ว ลาชั้นผ้าขี้ริ้วอยู่ในครัวไฟ
ว่าอกเอ๋ยอกกู คืนนี้คงอยู่กันไม่ได้
ว่าร้องไห้น้ำตาร่วง เพราะความเป็นห่วงจำเป็นต้องไป
ว่าหันดูพ่อน้องก็ท้อแท้ หันไปดูแม่ก็ร้องไห้
ว่าพ่อก็แก่แม่ก็ชรา ว่าลูกจะต้องลาแล้วตามชาย

ว่าหนุ่มสาวที่นั่งที่มาฟังเรื่อง จะเอาอย่างแม่ประเทืองนั้นไม่ได้
เขาเล่นกันแล้วแต่ในเรื่อง พอเลิกแล้วแม่ประเทืองเขาจะคืนให้
ไม่ว่าลูกผัวของใคร หรอกพ่อไหมพรมเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

74. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
สาระพีอีกว่าข้าวปลาในหม้อ ฟืนตองนั้นหนอลาไม้ขีดไฟ
ลากันวันนี้ ต้องไปกับพี่กันให้ได้
น้องหยิบกระทอแล้วห่อผ้า น้องก็อดน้ำตากันไม่ได้
ว่าเขาเอ๋ยรดน้ำสังข์เราต้องหลั่งน้ำตา เรามีผัวพาช่างน่าอาย
เราไม่มีบุญแล้ววาสนา มามีผัวพาแล้วอย่างไร
ไม่ได้ขึ้นฟูกหรือนอนเตียง เป็นแต่น้ำเสียงแล้วร้องไห้
อกเอ๋ยอกเรา มาหลงรักเขาแล้วง่ายง่าย
น้องหยิบกระทอห่อผ้า น้องก็อดน้ำตากันไม่ได้
จะลงหน้าต่างน้องก็กลัวจะตก- ตัวน้องก็สั่นลงไม่ได้
งกงกงันงัน
ว่าร้องเรียกพัสดาสามี ให้มารับน้องนี่ลงไป
จะออกประตูแม่ก็นอนขวาง จะลงหน้าต่างก็ไม่ได้
ว่าน้องจะลงทางไหน เล่าพ่อไหมพรมเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

75. นายพัก เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่ยังเดินเตะฝุ่นอยู่ใต้ถุนเรือน คิดถึงแม่เพื่อนและอยู่ไกล
ลงทางประตูกลัวพ่อตา เราจะหันหน้าไปลงไหน
เปิดล่องช่องว่าง จะลงกันทางไหนได้
ถ้าลงไม่ได้ทำอย่างไรกัน ก็ต้องเปิดกระดานขึ้นลงจนได้
จะเอาอะไรที่ไหนมารับ บอกกับแม่งามทรัพย์และเร็วไว
จะเอากระทู้ทั้งหูทั้งตา พี่จะพาดหน้าและต่างไว้
ให้น้องลงมาไวไว นะแม่ใจดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

76. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่หยิบกระทู้ทั้งหูทั้งตา เดี๋ยวน้องเคืองขึ้นมาน้องไม่ไป
น้องออกไม่ได้นะพี่จ๋า ไงไม่พังน้องว่าเล่าพ่อชื่นใจ
อีกทั้งประตูแล้วติดกุญแจ น้องนี้ก็แลแล้วออกไป
จะลงประตูหรือหน้าต่าง พ่อแม่นอนขวางน้องจะลงทางไหน
จะลงหน้าต่างก็ติดลูกกรง น้องนี้จะลงแล้วทางไหน
น้องนี้ลงไม่ได้ แล้วจะทำอย่างไงกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

77. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
หากพี่เป็นศิษย์แล้วมีครู ให้พี่เปิดประตูห้องได้ไหม
ว่าพี่เป็นศิษย์แล้วมีครู ให้พี่รีบเปิดประตูแล้วไวไว

นายพัก จะหยิบกุญแจเข้ามาแหย่บิด เพราะประตูมันติดแหย่กุญแจไม่ได้
กุญแจมันบิดจนมิดกุญแจ ทิ่ม ๆ แหย่ ๆ แล้วมันยังออกเมื่อไร

นางประเทือง เอาอีกแล้วนะพ่อแก้วสองดวง ทำให้น้องเป็นห่วงจะเถลไถล

นายพัก เอาอย่างนี้ดีกว่าแม่หน้าขาว ให้เชื่อบ้างพังเราไม่เป็นไร
ลงทางหน้าต่างน้องก็ติดลูกกรง ให้น้องนั่งลงแล้วเร็วใจ
พี่จึงเสกข้าวสารแล้วหว่านช้า ให้เรือนน้องนั้นต่ำแล้วลงไป
พุทธังสะเดาะและธัมมังสะเดาะ ให้ลูกกรงกระเทาะลงทันใด

นางประเทือง เปามนต์มหาสะเดาะ ลูกลิ่มหลุดเผลาะน้องก็ใจหาย
ว่าจวนเวลัยมันจะได้เวลา แล้วหรือพ่อหน้าเป็นไย
แล้วเมื่อจะลงน้องก็ไม่ว่า ส่วนตัวน้องยาหนอจะก้าวไป
พี่เป็นผัวให้พี่เดินนำหน้า น้องเป็นภรรยาเดินตามไป
ว่าผัวก็งามเมียเอ๋ยก็งาม สองคนเดินตามกันเรื่อยไป
ว่าพ่อแม่ทั้งหลายหญิงชายที่นี่ ลองชมดูทีไม่เป็นไร

ว่าให้ลองชมแล้วดูที ว่าผัวเมียคู่นี้สมกันหรือไม่
ว่าชะรอ๋พ่อช่อกัญชา ว่าเชิญเถิดพี่ยาว่าพี่จะพาน้องไป
รอ๋พ่อช่อดอกไม้ แล้วจะไปทางไหนกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

78. นายพัก ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้น้องขึ้นหน้าพี่จะมาข้างหลัง ผิดลู่ผิดทางพี่จะบอกให้
ข้ามทุ่งข้ามท่าข้ามนาข้ามหนอง พี่จะบอกน้องว่าไปทางไหน
ทาเนียมลงทุ่งพี่จะมุ่งชมท่า ถ้าน้องขึ้นป่าพี่จะชมไพร
แม่สองราพาไป นะแม่ใจดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

79. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พ่อดอกเอ๋ยดอกรัก นะพ่อยอดรักพ่อขวัญใจ
เมื่อเราจะพาหรือกันคืนนี้ นะพ่อศรีมาลัย
เรามารวบรัดแล้วตัดเนื้อความ สองคนเราตามแล้วกันไป
ว่าจะพาหรือเข้าป่าหรือเข้ารก ชมไม้ชมนกกันไม่เป็นไร
ให้เขาพาหรือเข้าป่าแล้วไพรสี กันเสียในคืนนี้ไม่เป็นไร
ว่าเรามาพาหรือเข้าบ้าน คนจะราคาญพ่อชื่นใจ
ว่าเราหนีพ่อหนีแม่ ผู้คนจะแลเราจะอาย
ว่าจาเป็นต้องเข้าป่า ก่อนนะพ่อหน้าแล้วเป็นใย
จะมัวเถลไถล เดี๋ยวน้องจะไปเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

80. นายพัก ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เดินเข้าไพรชมไพรชวนชมอง พี่จะชวนน้องชมไพร
แล้วไม่ต้องลงทุ่งลงท่า ขึ้นหน้าเข้าป่าแล้วต้องเดินไป
จะพาชมอ้อยขี้เกียจอัด พี่จะพาน้องลัดข้ามขอนไม่รอใคร
เพลินชมป่าดาระดาษ เห็นรุกขชาติงามพอใช้
เดินชมธรรมชาติทิวทัศน์สวยแท้ ต้นลูกกะแม่ราคาเท่ากันได้
ดูเขียวชอุ่มเหมือนยังพุ่มชะแอ ใบไม้มันก็แบเปลี่ยนใบ

น้ำนมราชสีห์พญาสีบาด ถ้าลังพุ่งเลื้อยพาดเข้าป่าไผ่
ให้น้องเดินมาอย่าช้าชัก มาเถิดน้องรักแม่จะร่ำไร
ตูดหมีดีหมีมีทั้งดีเสือ โน่นหัวข้าวเย็นเหนือข้าวเย็นใต้
ต้นพลับพลึงไม่ถึงที่ จะพาน้องนี่แล้วเดินไป
สองเราจะช้าให้น้องมาด้วยกัน มาเถิดแม่บ้านและอยู่ไกล
เดินเหมือนพรานชมไพร จะพาน้องไปชมเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

81. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้สองคนเราเดินมา เดินเข้าป่ากันหนีไป
ธรรมเนียมเข้าป่าเขาจะต้องชมนก ธรรมเนียมเข้ารกเขาจะต้องชมไพร
ว่าสองคนเราเดินมา เดินกันในป่าแล้วเอ๋ยใหญ่
ว่าเสือก็ร้ายควายก็ดุ เมื่อไรจะทะลุกันไปได้
ว่าพาน้องนี้เข้าป่า อยากจะถามพี่ยาแล้วต่อไป
ว่าอยากจะถามแล้วตัวพี่ พี่คนหัวดีคงบอกได้
บอกไม่ได้เดี๋ยวจะอายเขานัก ผู้คนเขามากกันแล้วเหลือหลาย
ว่าเราเป็นชายชาตรี ถึงจะดีไม่ดีก็ต้องต้นไป
รอ๋พ่อช่อดอกไม้ ฟังน้องจะไขความเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

82. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ฟังนะพ่อหน้าเป็นไย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะพาน้องเข้าป่า อยากจะถามพี่ว่าแล้วต่อไป
ถามว่าไม้อะไรกันที่อยู่ในป่า ไม้อะไรเป็นพญาแล้วไม้ใหญ่
ที่สูงกว่าเขาไอ้ที่ยาวกว่าเพื่อน ขอให้พ่ออุ่นเรือนหนอจงบอกไป
ว่าไม้อะไรแล้วเป็นพี่ไม้อะไรเป็นน้อง ไม้อะไรสุดท้องแล้วพ่อขวัญใจ
ให้พี่เล่าละลอกให้พี่บอกน้องมา กันเถิดพ่อหน้าแล้วเป็นไย
ชะรอพ่อพุ่มใบไม้ ให้พี่แก้ไขมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

83. ประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เรามารวบรัดแล้วตัดเนื้อความ ให้น้องนี่ถามพี่ไว้

ให้พี่จงตอบแล้วน้องยา กันเถิดพ่อหน้าเป็นไย
ว่าเราจะเพิ่งราคาญ ตอบปฏิภาณกันเรื่อยไป
รอพ่อเขียวใบไม้ แล้วจะมัวร่ำไรอยู่เลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

84. นายพัก ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไม้อะไรที่อยู่ในป่า ที่มันเป็นพญาแล้วไม้ใหญ่
ถ้าไม่ใช่อุโลกก็ต้องรกฟ้า ที่มันเป็นพญาไม้ใหญ่
ไม้สูงไม้ต่ำไม้ค้ำขาคน ไม้ข้างล่างข้างบนพังกันให้สบาย
ไม้น้องไม่พี่ไม้นี่ไม้โน่น ไม้ล่างไม้บนพังกันให้ได้
ไม้ล่างไม้บนไม้คนไม้คด มันมีทั้งหมดแล้วมากมาย
และไม้ในป่าและสาระพัด และพี่เองก็จัดไม่ได้
ไม่ใช่รพธิสัตว์จะได้ตรัสรู้ จะได้เห็นหมู่ของแมกไม้
พี่ทิดพักยังไม่รู้จักหมด ก็ไม้โค้งไม้คดมันเป็นยังไง
ไม้ที่โค้งแล้ววงคด พี่ยังรู้จักมันหมดแล้วที่ไหน
และไม้ต่ำที่เป็นง่ามคบ แล้วพี่เคยได้พบเสียเมื่อไร
ง่ามคบเม็ดคาพังว่าซึ่งหวัง ให้สมกับพี่ตั้งใจไว้
เพราะกิ่งมันแยกแตกก้าน กิ่งมันบานเพราะเปลี่ยนใบ
แม่คู่สมัครใจหมาย ไม้ในไพรเราเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

85. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะถามไปนักหรือก็ชักช้า มันก็จวนเวลาแล้วครรไล
ว่าบ้านของฉันอยู่นั้นไกลนัก นะพ่อยอดรักพ่อขวัญใจ
เรามารวบรัดแล้วตัดเนื้อความ แล้วเปลี่ยนคำถามต่อไป
พ่อแม่ทั้งหลายหญิงชายที่นั่ง หากว่าอยากจะฟังหนอต่อไป
ว่าหันมาหรือตัดลัดกันเลยวันนี้ ทั้งน้องทั้งพี่ฉันต้องขออภัย
ว่าจะให้เล่นแล้วไปหมดเรื่อง ส่วนแม่ประเทืองเห็นจะไม่ไหว
ว่าฉันเองไม่ค่อยดี ฉันมาวันนี้ไม่เป็นไร
ว่าหันมาเข้าเรื่องมันจะเปลืองเวลา คนพังจะว่าเราได้

จะต้องเปลี่ยนข้อความจะต้องถามให้ตะ ถามเรื่องข้อพระแล้วต่อไป
ว่าหันมาเปลี่ยนเรื่อง พังแม่ประเทืองเขาจะถามไถ่
พ่อแม่ทั้งหลายหญิงชายที่นี่ ลองว่ามาทีหนอเป็นอย่างไร
รอ้พ่อช่อดอกไม้ พังฉันจะถามไปเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

86. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะให้ถามไปหมดเรื่อง แม่เอ๋ยประเทืองเห็นจะไม่ไหว
ยกมือขึ้นไหว้หญิงชายทุกท่าน ที่ประพันธ์กันเอาไว้

นายพัก ถ้าเข้ากันใกล้บทถึงจวนจะ- คอยพังเถิดแม่หน้าเป็นใย
หมดเวลา
จะพาเอวกลมเข้าไปชมป่า และมาเถิดแม่หน้าเป็นใย
ต้นไม้แล้วมากมี คอยพังคำพี่จะชมไป
ต้นรังตั้งเรียงไม้เหียงต้นแหน มันมีอยู่แน่นในป่าใหญ่
นี่ต้นพลวงกะม่วงกะหมก ไม้รักกะทกรกขึ้นอยู่เรียงราย
กะแบกกะบากมันล้มหักคาห้วย นี่ถ้าเลื่อยสวย ๆ ก็ไม่ต้องจ้างเขาไส
ต้นแซกต้นชีกหมีฉีกกินผึ้ง เพราะแรงดีมันดึงออกมาได้
ผักแหวนต้นหว้ารน่นหวาผักหวาน ไอ้ที่ใบหวั่นนั่นนะต้นหวาย
ให้น้องจาเข้าไว้ นะแม่ ใจดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

87. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เรามารวบรัดแล้วตัดเนื้อความ นะพ่องามขาจงมาไข
ว่าพาน้องแล้วเข้าป่ากันมีนานาชนิด มันจะถูกหรือผิดนะพ่อชื่นใจ
ว่าพาน้องเข้าป่า ชมสกุณากันมากมาย
อยากมีเนื้อความกลับไปถามตัวพี่ ให้พี่เล่าคดีต่อไป
ว่านกอะไรหนอที่อยู่ในป่า นกอะไรเป็นพญาแล้วนกใหญ่
ไอ้ที่สูงกว่าเขาเอาไม่ถึง ขอให้พ่อเอวกลึงหนอจงบอกไป
รอพ่อเขียวใบไม้ ขอให้พี่แก้ไขมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

88. นายพัก ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

พังเสียงไก่แก้วแล้วมันแจ้วขัน แล้วพังเถิดแม่บ้านและอยู่ไกล
และนกอะไรที่อยู่ในป่า ที่มันเป็นพญาแล้วนกใหญ่
นกเล็กนกใหญ่นกตายนกเป็น และพี่เองยังเห็นเสียเมื่อไร
นกเล็กนกน้อยมันไม่ค่อยจะมี มันตายปันตายปีทุกปีไป
อยากรู้นกใหญ่พี่จะไขวาจา รางวัลไม่มาจะไม่บอกใคร
ถ้าไม่มีรางวัลเข้ามาวาง พี่ก็ขอเอวังแล้วงดไป
พี่ต้องมีตำรามูลค่าต้องคิด ข้อคดที่ผิดแล้วแพ้พ่าย
ที่นกทำหนู น้องอยากจะรู้หรือแม่เรไร
แล้วนกมันมีอยู่มากนัก และพี่เองไม่อยากและบรรยาย
นกอะไรที่ใหญ่กว่าเขา ปากสั้นปากยาวปากเล็กปากใหญ่
ขาย่อขายืดทั้งขายืดขายาง มันมีช่องทางนะแม่บ้านไกล
ธรรมเนียมนกใหญ่ที่ใครเขาว่า ที่มันเป็นพญานกใหญ่
ถ้าไม่ผิดคำกันแล้วนะแม่คุณ จะขอเป็นทุนแม่สาวไทย
มันคงจะเป็นเช่นนกเขา พังเถิดแม่สาวแล้วแก้มใส
มันสูงมันใหญ่มันใหญ่มันอยาก ฉันเองไม่อยากจะเป็นใหญ่
มันเป็นผงนกที่วิหกสูงเหิน กำลังสรรเสริญนะแม่แก้มใส
เริ่มบินเห่อเหินขึ้นสู่เวหา พังเถิดแม่หน้าและเป็นใย
ถ้ามันผิดไม่ตรงพลับ พี่จะขยับขึ้นใหม่
พี่จะขยับหมายใจจะหยอด ให้มันถึงยอดและนกใหญ่
แม่คู่เอ๋ยรักใคร่ พังพี่ไปในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

89. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่าน้องจำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่นี่เล่าแล้วเอ๋ยละลอกพี่ได้บอกกะน้อง เสียให้หายขัดข้องแล้วพ่อชื่นใจ
อยากจะมีเนื้อความหนอเข้าไปถามต่อ ยังไม่หมดสิ้นข้อสงสัย
ว่าเรื่องนกรุ้งกะนกกา เดิมนั้นมีมาแล้วอย่างไร
ให้พี่เล่าละลอกให้บอกกะน้อง เสียให้หายขัดข้องพ่อชื่นใจ
รอ้พ่อช่อดอกไม้ เรื่องเป็นอย่างไรมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

90. นายพัก ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
มันจะยากจะยุ่งไอ้เรื่องรุ้งกะกา พี่จะพรรณนาแล้วต่อไป
ดูมันชักยืดมันจะจืดจ่อย ถ้าหากถามบ่อยไม่มีทางอธิบาย
ถ้าอยากจะรู้ให้เอียงหูเข้ามา เรื่องนกกาจาไว้
เรื่องหลังยังมีวรรณคดีแต่เดิม พี่จะขอส่งเสริมนะแม่แก้มใส
ครั้งหนึ่งมีว่า มีนางนกกาและตัวใหญ่
เหยี่ยวรุ้งกะกาแล้วมันเป็นเพื่อนกัน- ลักไก่ชาวบ้านกินให้สบาย
เหยี่ยวรุ้งกะกาหากินด้วยกัน
แต่พอไม่อิ่มมันก็โฉบกินอีก มันรดนหนังสติ๊กเข้าเกือบตาย
รดนหนังสติ๊กยิงเข้าตูด ทายังไงจะหลุดออกได้
บินเข้าฝูงกาเพื่อจะหาทางแก้ กาบอกให้แผ่และก้นไว้
กาบอกให้แผ่หมดทางแก้แล้วกา มันไม่มีปัญญาแล้วบรรยาย
เลยจูงไปหาเหยี่ยวรุ้ง เหมือนเป็นที่มุ่งแล้วคิดหมาย
แม่คู่เอ๋ยรักใคร่ ดอยพังต่อไปกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

91. นายพัก เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
หมดหนทางแก้แล้วแม่กา มันไม่มีปัญญาจะแก้ไข
บินเข้าฝูงกาเพื่อจะหาทางแก้ กาบอกให้แผ่และบั้นท้าย
ให้เอาก้นลงน้ำเป็นประจำเรื่อย ๆ พอดินเปียกก็จะเปื่อยออกไป
ดินออกจากก้นไม่ยอมสนทนา มันกางปีกเข้าป่าและหายไป
นึกถึงคนประกันนึกสงสารแม่กา ทุกวันต้องมาเลี้ยงลูกให้
และเลี้ยงลูกให้กันและกับแม่กา คิดแล้วก็น่าแล้วน้อยใจ
ตั้งแต่วันนั้นมา แต่แม่กาเลี้ยงลูกให้
แม่กาต้องรับกรรม ไม่รู้เลยจะทำแล้วยังไง
จะทำยังไงเพราะมันเป็นคำมั่น- ที่ให้กับแม่กาเข้าไว้
สัญญา
นี่แหละนิทานที่มันบั่นทอน และจบลงแม่ท่อนแล้วแตงไทย
ถ้าผิดบ้างพลั้งไป นึกว่าขออภัยทีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

92. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พังนิทานเก่า ๆ ฉันได้ยินเขาเล่ามามากมาย
ว่าพี่ประพักพ่อยอดรักเขาบอก น้องไม่เข้าออกน่าดีใจ
ถามอะไรบอกได้ทุกอย่าง และท่านผู้ฟังแล้วทั้งหลาย
หากว่าผิดพลาดตรงไหนบ้าง ผิดอะไรนะทางอธิบาย
เพราะมันเป็นนิยาย กันที่เขาเล่าไขเอ๋ยมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

93. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยมา (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ฉันจะบอกกันต่อ ฟังเถิดแม่ช่อแล้วดอกชบา
ว่านกรุ้งหรือตัวใหญ่ แล้วเหตุไฉนมันถึงกลัวกา
เที่ยวหดหัวเอาตัวหนี นกกาไล่ตีทุกเวลา
เมื่อกี้ฉันว่ากลอนไล ฉันจะหันไปแล้วกลอนลา
เป็นนิทานแล้วเอ๋ยเรื่องเก่า ฉันได้ยินเขาเล่ากันเอามา
ว่าเมื่อแต่เดิมแล้วนางรุ้งได้เข้าหากิน พลัดเข้าไปในถิ่นของตาพรานป่า
ฝ่ายนางรุ้งเข้าไปเย่อชัก เข้าไปแย่งเอาผักเอาปลา
แล้วฝ่ายตาพรานป่าแกรมรีหฉุน แกเลยยิงกระสุนออกมา
แล้วว่ากระสุนนั่นก็พลัดเข้าไปอัดทวาร นางรุ้งทะยานแหบจะมรณา
เที่ยวมุดหัวเอาตัวหนี แล้วเที่ยวหนีทุกเวลา
เที่ยวบินร่อนแล้วว่อนร้อง บินไปตามท้องพื้นพสุธา
ไปเจอกาเหว่าเข้าที่กลางดง นางรุ้งก็กรงเข้าไปหา
ร้องว่ากาเหว่าหากว่าท่านไม่ช่วย เรานี้คงม้วยแล้วชีวา
ถ้าเอาลูกกระสุนออกจากตูดเราได้ เรานี้ยอมกายเป็นขี้ข้า
ฝ่ายกาเหว่าขยายบอก ท่านอย่าพูดกลับกลอกนะท่านจ๋า
เลยเรียกการ้ายเป็นนายประกัน ทำกันสำคัญลงคำสัญญา
เลยเอาน้ำเข้าไปแช่ตูด ลูกกระสุนจึงหลุดออกมา
พอลูกกระสุนกันแล้วนั้นละลาย นางรุ้งยอมกายเป็นขี้ข้า
เป็นขี้ข้ามาได้ห้าหกปี นางรุ้งคิดหนีเข้าป่า
กาเหว่าลายก็ได้เที่ยวสืบเสาะ ไม่เจอเลยไปเกาะเอากับกา

ว่าเอากะใครกันหรือไม่ได้ต้องเอา-
กะนายประกัน
รอ้พ่อว่าวผวา

เรื่องมันเป็นเช่นนั้นนะพี่จ๋า

ยกมือขึ้นวันทาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

94. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา
วิบูลย์แล้วเอ๋ยไปไหนแม่ยอดรัก
ว่าฉันจะเปลี่ยนเรื่อง
ว่าอยากจะถามในเรื่องธรรมะ
รอ้พ่อว่าวผวา

ลอยมาลอยมา (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เรื่องนี้ขอพักเอาไว้หนา
ฟังแม่ประเทืองเขาจะถามมา
แล้วหรือเรื่องพระนะพ่อขวัญตา
ฟังฉันจะว่าไปเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

95. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา
อันพวงมาลัยนะเดี๋ยวนี้
มีแต่คนแก่แล้วนั่งดู
ต้องเอาธรรมะเรื่องพระมากลบ
อยากจะมีเนื้อความเข้าไปถามตัวพี่
รอ้พ่อช่อดอกไม้

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
มีคนจะฟังเมื่อไร
ที่เห็นอยู่แล้วพี่ชาย
ที่เป็นประสบแล้วสนใจ
ว่าในพระบาลีเขากล่าวไว้
ฟังน้องจะไขความเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

96. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา
เราต้องต้นแล้วจับต้นเรื่อง
อยากจะถามพี่ว่า
ว่าพระพุทธแล้วเอ๋ยธองค์กันนั้นหนา
ท่านไปประสูติแล้วเอ๋ยที่ไหนเล่าพี่จ๋า
ว่าเป็นยังไงไปประสูติที่นั้น
ว่าท่านประสูติมาได้กี่วัน
ว่าจะได้ใครแล้วมาเป็นแม่แทน-
เอามาเป็นแฟนกันให้ท่าน
รอพ่อเขียวใบไม้

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พังแม่ประเทืองเขาจะถามไถ่
กันนะพ่อหน้าแล้วเป็นไย
อุ้มทองกันมากันเท่าไร
ขอให้พี่บอกมาแล้วไว ๆ
เรื่องราวมีกันอย่างไง
พระมารดาของท่านจึงมาตาย
เรื่องราวมีกันอย่างไง

เชิญชิพี่ไขมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

97. นายพัก เอ่อระเหยลอยมา จะพรรณาต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะถ่ายธรรมะสัจจะความจริง ยิ่งฟังแล้วยิ่งปวดหัวใหญ่
ไอ้เรื่องปัญหานี่มันพาเป็นเหตุ ฟังคำน้องเทศนาไป
พระพุทธองค์ที่ท่านทรงประสูติ ยังไม่รู้ว่าเป็นบุตรของใคร
และอยู่ในท้องที่ต้องเตือน มีประมาณกี่เดือนพี่เองก็นับไม่ได้
และเป็นยังไงถึงประสูติที่นั่น จะให้พี่นั้นพรรณนาไป
แต่ปัญหาข้อนี้คงจะไม่มีผล ถ้าเงินไม่รียนต้องยกไว้
ถ้าไม่มีรางวัลฉันจะไม่ว่า กราบองค์พระสัมมาและเร็วไว
ไม่มีรางวัลฉันจะไม่ว่า เกรงใจมหาจะบอกให้
เพราะมหานั่งหัน เขาเป็นประทานพระธรรมไทย
จะบอกก็ได้ถึงจะไขก็คล่อง แต่มันผิดทำนองในบทพระวินัย
ถ้าไม่มีรางวัลเข้ามาวาง แล้วเรื่องนี้เอวังและงดไว้
แม่กลิ่นกลอยหอมไกล พี่ต้องของดไว้ทีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

98. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พ่อแม่ทั้งหลายหญิงชายที่นั่ง ถ้าอยากจะฟังไม่เป็นไร
ว่าไม่ตบแล้วเอียรางวัลและให้เขา เขาจะไม่เล่าต่อไป
เหมือนพระขึ้นแล้วเอ๋ยธรรมาสน์เขา- ไม่เชื่อสังเกตดูกันก็ได้
ต้องติดกัณฑ์เทศน์
ถ้าท่านอยากฟังแล้วธรรมะ ฟังเรื่องของพระเขาจะอธิบาย
ว่าฉันจะเป็นคนแล้วถาม ถามไปแล้วตามวินัย
รอพ่อยอดดวงใจ เชิญพี่นี้ไขความเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

99. นางตลับ เอ่อระเหยลอยมา ฉันจะขอว่ากันเป็นพวงมาลัย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่น้องทั้งหลายช่วยกัน และให้ช่วยอาจารย์นี่ไว้
ให้อาจารย์นี้ตบรางวัล ไม่สมกับท่านเลยไชร้
บอกว่าพวกเอ๋ยพี่น้อง ให้ช่วยรับรองกันไว้
จะให้เบียดเบียนเลยอาจารย์ แล้พวกเราช่วยกันก็ได้

ก็ถ้าไม่มีเหมือนกัน — และมาเอาที่ฉันยังได้
เข้ามาร้องบอกพี่ชาย — จะให้เหนื่อยใจเลยเอ๋ย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

100. นายพัก — ลอยมา — ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ได้ฟังปัญหาแล้วมันพาปวดหัว — แม่ผ้ามอผืนม้วแล้วฟังใหม่
เอียงหูเข้ามาหาจะได้ฟังเหตุ — แล้วพี่จะเทศนาให้
ที่พระองค์ท่านทรงประสูติ — เป็นกุลบุตรตามนโยบาย
นัยหนึ่งจะออกปา — อีกนัยหนึ่งจะมาเยี่ยมตระกูลใหญ่
ประสูติได้เจ็ดวัน — พอดีพระมารดานั้นก็ตาย
ท่านประสูติได้ห้าวัน — เชื่อบ้างฟังฉันไม่เป็นไร
ขนานนามลักษณะ — เชื่อว่าสิทธัตถะให้จำไว้
นางปชาบดีมาเป็นแม่เลี้ยง — ที่มากล่อมเลี้ยงเอาไว้ให้
อยู่ร่วมรวมกัน — ฟังเถิดแม่บ้านและอยู่ไกล
อยู่กินด้วยกันมาสิบสามปี — แต่มันก็ต้องมีอันเป็นไป
แม่คู่สมัครใจหมาย — ฟังเถิดแม่ใจดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

101. นายพัก — ที่ลุมพินีสถานที่ประสูติ — เป็นกุลบุตรขึ้นมาใหม่
พระองค์ทรงตรัส — ที่พระโพธิสัตว์เริ่มไว้
อายุสิบหกร่วมหอ — และฟังเถิดแม่ช่อและดอกไม้
เมียชื่อพิมพาลูกชื่อราหุล — จริง ๆ แม่คุณไม่เชื่อลองถามใคร
ลองถามมหาท่านก็นั่งไม่ห่าง — ท่านนั่งอยู่ข้างหลังไม่เชื่อถามก็ได้
แม่คู่เอ๋ยรักใคร่ — ถ้าไม่จริงไม่ไขความเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

102. นางประเทือง — เอ่อระเหยลอยมา — พอได้ยินพี่ว่าน้องจำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ท่านอยู่กินแล้วเอ๋ยกันมาเป็นเวลา- — ท่านจึงมาหนีแม่พิมไป
สิบสามปี
อยากมีเนื้อความเข้าไปถามอีกนิด — น้องคนนี้คิดยังสงสัย
พระพุทธองค์เมื่อท่านจะทรงสิกขา- — ถามว่าท่านบวชกันที่ไหน

ใครเป็นอุปัชฌาย์แล้วบวชให้ท่าน
ให้เล่าละลอกให้ลองบอกน้องมา กันเถิดพ่อหน้าเป็นใย
เที่ยวมาถือสันโดษเป็นพระเวสสันดร แล้วไปครองจีวรพ่อขวัญใจ
รอพ่อช่อดอกไม้ ว่าท่านไปบวชที่ไหนมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

103. นายพัก เอ่อระเหยลอยมา จะเทศนาอีกต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
มันต้องมีกัณฑ์เทศน์เข้ามาเทียบถึงที่ ไอ้เรื่องยกบาลีขึ้นมาไล่
อยากจะรู้ประวัติของพระศาสดา เอียงหูเข้ามาจะบอกให้
ปัญหานี้หรือก็ต้องซื้อปัญหา ถ้าไม่มีราคาจะไม่บอกให้
แม่คู่สมัครใจหมาย บอกน้องไปทีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

104. นายพัก ลอยมา คอยฟังวาจาอีกต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ขอบคุณมหาที่มีใจนึกเห็น มันมีวันที่จะเป็นแล้วต่อไป
พระพุทธองค์เมื่อจะทรงสิกขา พี่ก็จนปัญญาจะบอกได้
ปัญหามันหลงมันคงจะลืม พี่เองจะยืมความรู้จากใคร
ข้อคดคบคิดมันจะผิดธรรมะ จะบอกด้วยสัจจะพี่ก็จนใจ
จะยกสัจจะเป็นวรรณคดี และเชื่อบ้างฟังพี่จะเป็นไร
ไอ้ที่น้องถามเป็นคำทีร์ สำหรับตัวพี่ก็ลืมไป
ให้น้องนั้นถามใหม่ ลืมกันไปแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

105.นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินพี่ว่าก็อ่อนใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่บอกไม่ได้แม่สายใจไม่ว่า ส่วนตัวน้องยาจะบอกให้
พระพุทธองค์ท่านจะทรงสิกขา ไม่มีใครเป็นอุปัชฌาย์หรอกพ่อชื่นใจ
เมื่อท่านนั้นหนานะพี่จะบวชเอ๋ยในจิต- บอกกับพ่อบุญเกิดพ่อขวัญใจ
ว่าเอหิอุปสัมปทาเป็นภิกษุมาเถิด
ว่าท่านไปบวชแล้วเอ่ยที่แม่น้ำอโนมานที ท่านไปตัดเมาลีด้วยทันใด
รอพ่อแก้มเป็นไฝ และทำไมไม่บอกกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

106. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่ 1 รับ 1 ครั้ง)
พี่น้องที่นั่งแล้วนายน้า และมาฟังฉันว่าเป็นอย่างไร
เมื่อจะตีกันหรือไม่ดี ต้องอภัยน้องพี่ทั้งหญิงชาย
จะให้ฉันถามแล้วไปตลอด เห็นจะไม่รอดแล้วชีวาวาย
จะเป็นหมากสักคำจะเป็นน้ำสักชัน ไม่มีใครตบรางวัลพ่อชื่นใจ
ว่าเห็นจะเล่นไม่ไหว ขอให้ช่วยเห็นใจเอ๋ยน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

107. นางประเทือง ไม่มีใครตบแล้วเอ๋ยรางวัล- ขอเอวังกันที่จะเป็นไร
ก็ให้ฉันอยู่นี่
พ่อแม่ทั้งหลายหญิงชายที่นั่ง ธรรมดาที่พังอยู่เรียงราย
ว่าเห็นจะต้องขอลา เสียแล้วเอยพ่อหน้าเป็นใย
ว่าขอย้อนเล่าเป็นกลอนนั้นหนา พังฉันจะว่าเรื่อยไป
ขอเอยให้พรท่านที่ตบรางวัล ตบมาให้ฉันฉันก็จำไม่ได้
มาตบรางวัลกันให้ฉันวันนี้ ทั้งน้องและพี่ไม่กี่ใบ
ว่าหากมีงานส่งการ์ดไปหา แม่ประเทืองจะมาใช้แรงให้
ว่าท่านที่ตบแล้วเอ๋ยรางวัลกันให้ฉัน- ฉันจะจดบัญชีโน้ตชื่อไว้
คืนนี้
รอ้พ่อพวงมาลัย และคงจะเล่นไม่ไหวแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

108. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา พังฉันจะว่าต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าดิถีขึ้นปีใหม่ พังฉันจะให้แล้วพรไป
ขอให้อายุวรรณสุขพลัง แล้วพรฉันตั้งใจไว้
หมดทุกข์หมดโศกให้หมดโรคโรคา ให้เงินทองไหลมาแล้วเหลือใช้
แล้ววันที่หนึ่งเป็นวันพุธ เป็นวันสิ้นสุดนั้นปีไป
ให้หมดทุกข์กันเสียที ไปตลอดทั้งปีไม่เป็นไร
ท่านผู้แก่แล้วที่แลที่นี่ ให้อยู่ดีกินดีแล้วหมดโรคหมดภัย
ให้อายุของท่านแล้วยืนยาวไปถึง- ว่าโพยภัยจะมีติดกาย
เก้าสิบปี

ว่าให้ท่านโชคดีไปกันทุก ๆ คน เดชะกุศลที่ท่านทำไว้
ให้ร่ำรวยถูกหวยรางวัล จะได้หาตัวฉันมาใหม่
ถึงจะมีเงินมีทอง บ้านว้งหลุมพองนี้ไม่ไกล
หากว่าท่านต้องการตัวฉันนั้นหนา ฉันอยู่เขาศาลาไม่เป็นไร
ดีชั่วอย่างไรฝากไว้คนฟัง หากว่าชื่อไม่ดังฉันต้องขออภัย
ว่าเสียงเอ๋ยไม่หวาน ท่านจะพึ่งราคาญแล้วร้อนใจ
จะต้องขออภัย กันเสียในนี้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

109. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ฟังฉันจะว่าอีกต่อไป (ลูกคู่รบ 1 ครั้ง)
ว่าตบรางวัลให้ฉันจะราพันให้พร ขอให้ท่านถาวรแล้วมีชัย
อายุวรรณสุขพลัง พรที่ฉันตั้งใจไว้
ฉันจะขอพรของพระอานนท์ คอยมาช่วยดลกันหัวใจ
ท่านจะทำไร่หรือท่านจะทำนาให้- ขอให้ท่านถูกหวยรางวัลใหญ่
ข้าวปลาร่ำรวย
ขอให้ท่านโชคดี ให้เป็นเศรษฐีในประเทศไทย
ให้มีเงินแสนแล้วเข้าบ้านเงินล้านใส่พก จะได้รับรดยาจกที่เข็ญใจ
ให้โชคดีไปกะทุก ๆ ท่าน ให้มีเงินธนาคารยิ่งกว่าใคร
รอพ่อช่อดอกไม้ ขอให้สุขสบายดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

110. นางตลับ เอ่อระเหยลอยมา จะพรรณนากันเป็นพวงมาลัย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่น้องทั้งหลายซ้ายขวาที่มา ฉันจะพรรณนากันไป
พี่น้องบ้านกรับ ไม่ช่วยกันรับฟังน้องไว้
บอกว่าหลวงพ่อองค์นี้ ท่านไม่ค่อยดีกันสักเท่าไร
ฉันสั่งอะไรไว้นิดหน่อย พี่น้องจะน้อยน้ำใจ
ถ้าพี่น้องรักจริง ขอจงมาแอบอิงช่วยกันไว้
ฉันมาสร้างเมรุกันไว้หนึ่งหลัง เดี๋ยวนี้ยังค้างอยู่เลยไชร้
บอกว่าประเอ๋ยประเทือง นี่มันได้เรื่องอะไร
ถ้าแม้นประเทืองช่วยอุปถัมภ์ ว่าบุญเรานำตามไป

บอกว่าบุญเอ๋ยบุญเหลือ พี่น้องไม่เชื่อหรืออย่างไง
บอกว่าพ่อยอดประพัก ก็แกไม่รู้จักข้าหรือไง
ข้าคนวังพองมันอัตคัต และไม่ค่อยมีอัฐจะใช้
ข้าวปลาไม่มีจะตำ จะบอกคนงามให้เข้าใจ
ชะรอพ่อบัวล้อมใบ ช่วยได้ช่วยไว้ก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

111. นางตลับ เอ่อระเหยลอยลั่น คอยฟังฉันก่อนชาย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่น้องหลังเขา ให้มาช่วยเรานี่ไว้
มาช่วยกันปกครอง ที่วัดวังพองนี้ไว้
ก็วัดวังพองยังสร้าง มันยังตกค้างอีกหน่อยเห็นไหม ๆ
ก็ให้ช่วยกันอุปถัมภ์ ให้ช่วยกันทำเอาไว้
ข้ามาร้องบอกพี่น้อง และให้ช่วยปกครองกันไว้
ว่าถ้าช่วยได้ช่วยไว้ จะให้น้องอายเขาเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

112. นายพัก เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไอ้ที่น้องบอกพูดปน มันก็เป็นกุศลแม่แก้มใส
แต่เงินทองข้าวของไม่มี น้องจะเอาที่และไหนได้
หมายจะทำบุญไว้เป็นที่กำบัง เพราะไม่มีสตังค์จะทำยังไง
ถ้าหากได้เมียเข้ามาร่วมหมอน วันหน้าจะย้อนมาทำบุญใหม่

นางตลับ บอกว่าไม่ต้องคอยเมีย หรอกพ่อห้อยละเหี่ยพี่ชาย
ให้พี่ตั้งใจได้ส่วนตัว นะพ่อทูนหัวพี่ชาย
พี่จะเกี่ยงจะกันและไปยั้นเมีย เดี๋ยวมันจะเสียกันไปใหญ่
ตัวใครตัวมันแจ่มจันทร์พี่ ใครทำใครมีใครทำใครได้

นายพัก ใครทำใครได้ฉันก็ไม่ว่า ฉันก็มีศรัทธาและเลื่อมใส
ยกมือท่วมหัวยอมตัวยอมตน ขอให้มันพ้นจากภัยภัย
ไอ้ที่ท่านมุ่งคิดจะสร้างเมรุ ฉันเองก็เห็นและน้ำใจ

ถ้าฉันเป็นผู้ใหญ่จะเร่ไรให้เข้ามา ให้มันเป็นผ้าป่าทอดให้ไป
รอ่แม่ยอดดวงใจ ทำบุญกันไปนะน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

113. นางตลับ เอ่อระเหยชายพี่ ขอเชิญยินดีพี่ชาย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ฉันจะขอรมทนาไว้กับพี่ด้วย ถ้าพี่ตั้งใจช่วยน้องจะรมทนาไว้
บอกว่าพี่น้องบ้านกรับ แล้วก็คงไม่กลับน้ำใจ
ก็ไม่ปีนี้ก็คงปีหน้า พี่นี้เข้ามากันจนได้ ๆ
ถ้าแม้นพี่มาปีนี้ ว่าปีหน้าน้องนี่น้องจะไปใช้

นายพัก พี่มาแล้วปีนี้ ถ้าปีหน้าน้องจะมีแล้วไปใช้
แล้วพี่ไม่ใช่คนรีด่งคนดัง แล้วพี่เองจะตั้งใจได้ยังไง
ถ้าพี่มีเงินพกเป็นหมื่นพัน จะควักให้แม่บ้านอยู่ไกล
จะจ่ายเงินค่าเมรุและเสียให้หมด บุญทานนั้นจะงดไม่ทำให้
จ่ายค่าเมรุให้มั่ง ฉันไม่มีสตังค์จะทำยังไง

นางตลับ บอกว่าชายพี่ พ่อยวนสาลีพี่ชาย
น้ำนี้ข้าวดีปีเที่ยง ข้าวปลาได้เกลี้ยงและไม่ว่าที่ไหน

นายพัก ปีนี้นาแล้งข้าวแห้งข้าวเหี่ยว ไม่ได้สักเกียนเดียวจะทำได้ยังไง

นางตลับ เขาล่ำลือยึดถือกันว่า ส่วนตัวพี่ยาได้กันมากมาย
ได้คนละยี่สิบเกียนสามสิบเกียน นะพ่อคิ้วเขียนพี่ชาย

นายพัก เอายังงี้ดีกว่า ให้ไปรมษณารถเร่ไร

นางตลับ จะออกไปรมษณา กลัวพี่น้องเขาจะว่าน้องได้
มีมือเหมือนกันทำไมไม่ทำ เกี่ยงบุญเกี่ยงกรรมกันเล่าไซร้
ก็จะหาเสียงไปเรี่ยไรพี่ ชาวบ้านเขาจะมีว่าน้องได้

นายพัก บ้านกรับคนดีเขามีศรัทธา ไอ้เรื่องศาสนานี้เขาสนใจ

นางตลับ จริงแท้แน่แท้ แล้วหรือพ่อแพรสีไพล
ถ้าจะไปเรี่ยไรกับพ่อร้อยชั่ง ถ้าพี่ผลักนวลนางน้องจะอยู่กันที่ไหน

นายพัก จะไปเร่ไรถึงบ้านฉัน รับรองรางวัลจะยกให้
จะให้ข้าวสารมาหนึ่งกระสอบ เงินทองที่ชอบฉันก็ยอมจ่าย

นางตลับ ขอโมทนาะพี่ ถ้าพี่จริงอย่างนี้ฉันจะไป

นายพัก หัวหอมกระเทียมฉันจะเตรียม- เงินทองฉันยอมและใช้จ่าย
ไว้พร้อม
ขอให้มีรถจากวังพอง ไปช่วยขอร้องและเร่ไร

นางตลับ ฉันจะจ้างรถสักหนึ่งคัน จะเอาไปที่พ่อบ้านกันแล้วอยู่ไกล
จะลองใจคนดูสักครั้ง ว่าจะทิ้งนวลนางกันหรือไม่
ว่าจะจริงหรือไม่จริงฉันจะลองจับ บอกกับพ่องามทรัพย์จริงแน่หรือชาย

นายพัก ถ้าหากไม่เชื่อแล้วก็ต้องให้แม่หนู ไปลองดูก็ได้
ถ้าเขียนป้ายรถวังหลุมพอง พี่จะควักทองจำนำให้ (หัวเราะ)

นางตลับ กลัวบ่นเมินหน้าเบี่ยง เสียจริงพ่อเกลี้ยงอยู่ไกล
ก็กลัวจะเมินหน้า เสียจริงพ่อผ้าพับไว้
เมื่อก่อนไปประเดี๋ยวก็จะว่าหนอว่า แต่ก่อนไม่มากันเล่าไซร้
เดี๋ยวนี้ข้าวปลาแล้วก็ตวงหมด คราวนี้ฉันก็อดแล้วจะเอากันที่ไหน

นายพัก เอาที่ไหนกันโน้นหนอ ฟังดำเป็นข้อและแก้ไข
และเรื่องศรัทธาประสาทะ ขอให้มีองค์พระขึ้นรถไป

โหยหิวอาหารไปที่บ้านที่ช่อง พี่ขอรับรองจะเลี้ยงให้
ทั้งน้ำทั้งท่าที่ขวัญตานั้นอยาก ทั้งพลูและหมากจะยกให้

นางตลับ จริงแท้แน่แท้ แล้วหรือพ่อแพรสีไพล
ถ้าพี่จริงแท้ไม่ให้ใครลือ ฉันจะขอจับมือกันสักหน่อยได้ไหม

นายพัก ถ้าจะจับมือยึดถือให้มั่น เข้ารบสถ์สาบานก็ยังได้
ไอ้เรื่องบุญทานฉันชอบแท้ มันเป็นทางเผื่อแผ่แล้วต่อไป
และอานิสงส์และคงส่งพี่ บุญคงจะมีและมากมาย
บุญทานแต่ละวันไม่เว้น ไม่เชื่อน้องไปดูเห็นก็ยังได้
มีรถรมณามาทุกวัน ฟังเถิดแม่บ้านและอยู่ไกล
สร้างโบสถ์วิหารสร้างกันมากนะ แต่ทางพระหาใช้ไม่ได้

นางตลับ แต่ว่าชายพี่ ของฉันวัดนี้นี่สบาย
ไม่ใช่ยกรีก้ยหรองชายพี่ ยกรีป้เถอะนี่จริงใจ
มันสมยังหวังแล้วมันจังยังว่า ท่านมหาท่านมารีปรดไว้
ท่านมารีปรดพวกฉัน สมใจพ่อบ้านอยู่ไกล
ว่าคนวังพองหนองบัว ดีใจกันทั่วไม่ว่าใคร
ไม่ว่าเล็กใหญ่เฒ่าแก่ สมใจกันแน่ไม่ว่าคนไหน
มันสมจริงสมใจ ได้ยังหมายจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

114 นายพัก อีกทั้งมหาท่านก็นั่งไม่ห่าง ท่านก็คิดก็สร้างด้วยความเลื่อมใส
คิดจะสร้างเมรุพวกเราร่วมมือ ให้คนละมือและคนละไม้
ให้ช่วยศรัทธาและประสาทะ และพวกเราก็จะสบายใจ
บุญหมั่นทำกรรมให้ละ เชื่อบ้างฟังพระไม่เป็นไร
เราสร้างกุศลคงไม่สูญ ล้างบาปสร้างบุญจะได้สบาย
ไอ้บุญกุศลนี้มันหนทาง ให้พี่น้องร่วมสร้างกันเข้าไว้
คนละกอบคนละกำช่วยกันทำบุญ บุญนี้จะหนุนและนำให้

บุญกรรมที่ทำกัน ช่วยกันทำทานจะเป็นไร
ให้มันสำเร็จเสร็จลุล่วง ความดีจะห่วงมันไม่เสียหาย
ถ้าชาวบ้านรวยถูกหวยอีกที สำหรับเมรุนี้เสร็จเร็วไว
และวังหลุมพองใกล้ห้วย และเขาก็รวยกันมากมาย
ถ้าเขารวยไม่ต้องเร่ไร ทำเองก็ได้น้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

115. นางตลับ ขอให้บุญมาช่วย ให้คนวังพองถูกหวยกันสักใบ
ถ้าแม้นได้พรบ้านกรับ ว่าส่วนตัวหนูหรับน้องก็ดีใจ
ถ้าได้เลขหวยสักครั้ง กันพ่อร้อยชั่งไม่ต้องเดือดร้อนใจ

นายพัก ที่เลขที่ออกทำไมไม่ซื้อ น้องจะยื่นมือและทำไม
ไอ้เลขที่ผิดแกก็คิดซื้อ ไม่เชื่อพี่หรือแม่เรไร
เลขท้ายตามตัวน้องจะมัวมืนงง ฟังแล้วอย่าหลงอาลัย
รอกาสหน้าที่จะถึงแม่เอวกลึงนิ้วกลม จะบอกให้มันสมและน้ำใจ
สองศูนย์ห้ามาอีกหน จะได้พ้นความจนแม่ขวัญใจ
ถ้าน้องร่ำรวยถูกหวยเลขเต็มที่ น้องอย่าลืมพี่นะแม่ขวัญใจ

นางตลับ ถ้าแม้นว่ารู้งวดหน้า เลขนั้นมันมาฉันจะซื้อไว้

นายพัก งวดหน้าถ้าออกไม่ต้องบอกอีกหน ลงทุนยอมทนแม่สาวไทย

นางตลับ ช่วยบอกหนูมาเถอะชายพี่ เลขอะไรมันมีเล่าพี่ชาย
ถ้าแม้นพี่ให้น้องมา น้องจะซื้อไว้ท่าพี่ชาย

นายพัก แต่เลขที่หาพี่เองยังหัน ต้องอาศัยความฝันที่คิดไว้
ไปหาอาจารย์ที่เขาดีจริง ฟังเถิดยอดหญิงพี่จะบอกให้
ไปหาเจ้าเข้าทรงเขาได้ส่งความรวย น้องจะได้ถูกหวยสบายใจ

นางตลับ ถ้าแม้นถูกหวยรางวัล ว่าพี่กับฉันเจอกันจะได้

นายพัก ถ้าพี่ถูกหวยแล้วรวยทรัพย์ จะไปอยู่บ้านกรับและหรือไม่
ถ้าน้องจน ๆ พี่ก็คนแย่ เห็นท่าไม่แน่หรอกแม่นางใน
ต่างคนต่างรวยเราไปช่วยกันทำ คนละกอบคนละกำสบายกาย

นางตลับ ดี ๆ แล้วดี ส่วนตัวน้องนี่ก็คงจะไป
ถ้าพี่ตั้งใจหมายจะรับ ว่าส่วนตัวหนูหรับน้องจะไป
น้องกลัวแท้หนอเธอ กลัวจะให้ฉันเก้อจริงชาย
กลัวจะทำคนละถ้วยคนละชัน ว่าส่วนตัวของฉันไม่พอค่ารถให้

นายพัก ไม่ยอมให้เก้อขอให้ฟังฉันก่อน เชื่อเถิดแม่ท่อนและแตงไทย
จะเลี้ยงดูปูเสื่อเพื่อน้องพี่ ถ้าไปบ้านฉันนี่มันผิดหวังเมื่อไร
นางตลับ ก็เพียงแต่เลี้ยงดู เท่านั้นอีหนูก็พอใจ
ไม่ต้องปูเสื่อและไม่ต้องปูสาด มันจะสบัดกันใหญ่
เอาแต่เลี้ยงดู เท่านั้นอีหนูก็ดีใจ

นายพัก ขอบใจที่ว่ารอแม่หน้านวล ความจริงสมควรมันน่าไป
ฉันเองก็อดทดใจจะทำยังไงกันที่ไหน- บอกกับแม่ช่อและดอกไม้
ละหนอ

นางตลับ ว่าคนบ้านกรับ นี่เขาก็รับเต็มใจ
บอกว่าประเอ๋ยประเทือง ว่าไอ้ในเรื่องนั้นไซร้
ประเทืองให้ไปอีกไหมบ้านเจ้า ว่าส่วนตัวของเรานี้จะได้ไป

นายพัก แม่ประเทืองเขาไม่ท่องเที่ยง รับรองไม่เกี่ยวและพูดถ่าย
สำหรับบ้านพี่นี้เอง จะต้อนรับแม่เพลงไม่ต้องรอใคร
ไอ้เรื่องข้าวปลาอาหาร พี่จะจัดสรรเอามาให้

ประตูหอห้องให้น้องอยู่ พี่จะเป็นผู้ดูแลให้
จะเจ็บจะไข้พี่จะไปรักษา ไม่เชื่อลองแม่หน้าและเป็นใย

นางตลับ ว่าจริงแท้แน่จัง คอยดูใจนางนะน้องจะไปจะไป
ถ้าแม้นชายพี่ไม่รับ คอยดูใจหนูหรับนะชายนะชาย

นายพัก สำหรับตัวพี่ยินดีต้อนรับ ถ้าหากสำหรับและสนใจ

นางตลับ ก็น้องตั้งใจกันเสียจัง ว่าลองใจร้อยชั่งกันจนได้
ถึงไม่วันนี้ก็วันหน้า และอีหนูจะพาพวกไป

นายพัก ไปคนเดียวฉันเองว่าดี พวกพ้องน้องพี่ไม่ต้องเอาไป

นางตลับ จะให้หนูไปแล้วคนเดียว แล้วมันจะเปล่าเปลี่ยวนะพี่ชาย
บอกว่าพี่เอ๋ยชายพี่ พ่อยวนสาลีพี่ชาย
จะให้น้องไปคนเดียว นี้มันเปล่าเปลี่ยวห้วใจ
พี่น้องมากมายทั้งบ้าน ไงไม่ให้ตัวฉันเอาไป
พวกแก่นี้คงจะคิดคด คิดทนกบฏกันแล้วไชร้

นายพัก มันอาจจะคดรู้รสความรัก คำพูดทิดพักมันผิดที่ไหน
ลองไปเถิดน้องยา พังเถิดแม่หน้าและเป็นใย
เรื่องบาปบุญคุณโทษ จะบอกกันให้หมดความสงสัย
รอกาสหน้าถ้ามี ทั้งน้องและพี่เชิญไปเร่ไร
และที่บ้านกรับเขารับเต็มที่ ถ้าวันดีคืนดีขอให้ไป
นึกถึงบัญหาดับเหตุ ที่ฉันเทศนาไป
ขอให้สำเร็จให้มันเสร็จสิ้น ในเรื่องสงฆ์จำศีลเหลือวิสัย
และมีพระสงฆ์และทรงศีล พวกเราอย่าได้สิ้นความเลื่อมใส
เราจะสร้างรูปสถ์หรือสร้างวิหาร ถึงจะสร้างอาคารและที่ไหน

จะสร้างวัดสร้างวาจะไม่ว่าละเว้น บอกน้องเล่นเสียเมื่อไร
จะสร้างศาลาที่มาทำบุญ ที่เสาเขทรุดชุนพี่จะช่วยให้

นางตลับ ให้มาลองถามพ่อแจ่มจันทร์ อยากลองถามพ่อพานดอกไม้
จะให้หนูหรับนี้ไปคนเดียว ฉันนึกเปล่าเปลี่ยวหัวใจ
ถ้าไปคนเดียวนี้พ่อแจ่มจันทร์ ถ้าสร้างเมรุวัดฉันสำเร็จได้
ฉันไปวันนี้กับพ่อพี่จ๋า ตัวน้องนี้ไม่ว่ากันเลยไซร้

นายพัก ถ้าไปวันนี้เห็นจะดีกว่า แล้วพอวันข้างหน้าจะย้อนใหม่
พี่ย้อนรอยมาถอยหลัง เรามาช่วยกันสร้างเมรุให้เสร็จไป

นางตลับ ถ้าแม้นสร้างเมรุหนึ่งหลัง ถ้าแม้นพี่สร้างกันได้
ฉันจะตัดใจไปกับชายพี่ ไปกันเดี๋ยวนี้ฉันยังยอมไป
ก็เพราะรักวัดของฉัน นะพ่อพานดอกไม้
ก็วัดวังพองนี้มันขาดเมรุ ว่าน้องเขาเห็นกันเมื่อไร
ถ้าแม้นเขาเห็นกันทั้งทั่ว นี้พ่อทูนหัวพี่ชาย
คงจะสำเร็จกันไปแล้ว พ่อสาลิกานกแก้วพี่ชาย
ฉันสร้างกันอยู่นี่ เข้าสองปีแล้วแก่รู้ไหม

นายพัก สองสามปีและที่บ้าน มีเงินธนาคารไงไม่ออกจ่าย (หัวเราะ)

นางตลับ จะเอาเงินธนาคาร ส่วนตัวของฉันยังไม่ไว้ใจ
กลัวธนาคารเขาจะรีมรีท ฉันเองมันรีงไม่ค่อยอยากเบิกใช้

นายพัก เอาเงินธนาคารมาชิดคุณ ลงทางเป็นทุนแม่สาวไทย
สร้างบุญไว้บ้างบาปจะบางละเบา ได้นอนแบแช่เบ้าอยู่กันอย่างสบาย
แม่สร้างกุศลชีวิตยังไม่สูญ เรามาสร้างบุญนั้นเข้าไว้
เงินทองแก่ร่ำรวย รูปร่างขาวสวยแต่ไม่สมใจ

แต่ใจไม่ถึงกันเสียด้วย รูปร่างก็สวยหัวใจใช้ไม่ได้
น่าศรัทธาเรื่องประสาทะ หันประพฤติทางพระกันมั่งเป็นไร

นางตลับ ถ้าว่าคนสวยเขามีเงิน ฉันนี้สวยเกินแล้วกว่าใคร
ว่าสวยแต่รูปจูบไม่หอม สมบัติมันไม่ยอมและจะมีจ่าย

นายพัก เขามีไร่อ้อยเงินก็อัด แต่เงินไปยัดธนาคารไว้

นางตลับ ฉันไม่ได้มีเข้าไปอัด ไม่ได้มีเงินเข้าไปยัดหรอกธนาคารไว้
พี่นั้นซีมีอัฐ พี่มีไปยัดธนาคารไว้
และพี่ยัดไปทั่วหนองบัววังพอง ส่วนตัวของน้องมีกันก็เมื่อไหร่

นายพัก พี่จะยัดให้ทั่วแล้วหนองบัววังพอง แล้วมันยังมีช่องอุดยัดที่ไหน

นางตลับ พี่จะมายัดที่กรงนี้ ว่าส่วนตัวน้องนี่ยังไม่รับหรอกชาย
ฉันกลัวแท้หนอกลัว กลัวพ่อทูนหัวจะมาล่ออะไร
ก็จะมาล่อกันแต่พอหลง อิ่มแล้วก็จะก่งหางไป

นายพัก พี่จะเก็บกินชั้นกาก ก้างเองยังไม่อยากจะทิ้งไป
ก้างและเก็บไปเสียทุกข์ยาก ความจริงพี่อยากและจนใจ
และถึงยังไงจะไม่ทิ้ง พูดเจ้าเอาจริงแม่ขวัญใจ

นางตลับ ไม่ได้แน่แล้วหนอ พ่อเอี่ยมลออจะเบี่ยงบ่าย
ฉันพูดอย่างงี้และแกพูดอย่างโง้น- นี่แกเป็นคนที่ไหนกันที่ไหน
ฉันพูดอย่างงี้และแก่ตอบอย่างโง้น
นี่คนเมืองกาญจน์บานบุรี ส่วนตัวน้องนี่ไม่ไว้ใจ
ว่าแพ้คนสุพรรณ ก้นเสียแล้วพ่อบ้านอยู่ไกล
พี่พูดได้แต่ไม่ทำ ส่วนตัวคนงามก็ช้ำใจ

นายพัก เอาอย่างงี้กันดีกว่า ไหน ๆ เวลาก็เริ่มไล่
จัดแจงแต่งตัวหวีหัวนุ่งห่ม ร้องบอกเอวกลมแม่บ้านไกล
ให้ถอดเสื้อเก่าของเจ้าไว้ก่อน เก็บผ้าเก็บผ่อนเดี๋ยวจะได้ไป
มีสร้อยมีทองมีของมีค่า เดี๋ยวพี่จะพาและน้องไป
ให้น้องนุ่งผ้าไหมรีบใส่เสื้อตอก มีสร้อยมีดอกไปจำนำกันได้

นางตลับ เอ่อเอ้อหนอเออคนต่างอำเภอ นี่หัวใจเขาเออนี่ไซร้
ว่าคนเอ๋ยอำเภอทวน มันช่างสมควรที่จะพูดได้
ก็บอกให้ฉันถอดสร้อยถอดทอง จำนำเถิดน้องจะได้ไป
ถ้าแม้นมันเป็นแล้วอย่างงั้น ชาตินี้ไม่เจอกันแล้วพ่อชื่นใจ

นายพัก จะพูดเป็นชาติพังแล้วมันช้ำ ไม่รู้เลยว่ากรรมมันมาติดกาย
กรรมเก่าเมื่อครั้งก่อน ไม่ได้กำเนื้อก้อนหรืออย่างไง
หมายจะกำเนื้อก้อนแม่คู่ก่อนครั้งเก่า เมื่อถึงคราวไม่ว่าใคร
ไม่ต้องคิดเบี่ยงและพูดบ่น และพังเถิดแม่คนและบ้านไกล
เอารักเข้ามาปนเป็นหนทาง พังเถิดแม่นางและแม่นาย
แม่เพลงที่หาที่มากะรากะรถ พี่เองก็งดจะไม่ไป
สองเราเดินคุยกันไปตามลำคลอง ได้เมียวังพองคงสมใจ

นางตลับ ให้พี่เกี้ยวแกมจากผูกรักแกมชัง รักบ้างชังบ้างเถิดพ่อชื่นใจ
พี่พูดตลบปลายลิ้น ว่าฉันเองก็สิ้นอาลัย

นายพัก ไม่มีคำคมที่จะคิดคาด คงจะหมดวาสนาไป
ว่าบุญพี่น้อยถอยสั้น ไม่ได้อยู่ร่วมกันแม่ขวัญใจ
ลาก่อนเนื้อนิ่มแม่พิมพา รอกาสว่างข้างหน้าพี่จะมาใหม่
น้ำตาพี่ไหลน้ำใจพี่รีศก ถึงซ่อมก็ยังโซกไม่แจ่มใส
คิดถึงสำหรับที่เคยได้มาร้อง คิดถึงนวลน้องไม่อยากไป

แต่มันเป็นกรรมตามจอง นึกถึงสาววังพองก็จนใจ
สาววังพองไม่เห็นใจพี่ น้องไม่คิดความดีบ้างหรือไง
อกเอ๋ยอกเรา นี่จะหลงรักเขาไปทำไม่

นางตลับ อกเราเอ๋ยอกน้อง มันจะเป็นหนองแล้วแกรู้ไหม
แกพูดอย่างงั้นและแกทำอย่างงี้ ส่วนตัวน้องนี่ก็ช้ำใจ

นายพัก ถามความชอบไม่ต้องบอกกล่าว เชื่อเถิดแม่สาวแม่ขวัญใจ
แผลหัวใจยังรักษาได้ดี เชื่อบ้างพังพี่คงไม่เป็นไร
ถ้าหัวใจว่างเปล่าพี่จะเอาไปครอง กับสาววังพองให้จนได้
พี่อยู่คนเดียวมันช่างเดี่ยวรดด เหมือนยังหนุ่มรสสุดวิสัย
ไม่มีที่พึ่งพิงกันอิงข้าง ไม่รู้เลยจะหวังและเห็นใคร

นางตลับ ว่าแวรเอ๋ยหนอกรรม ไม่รู้จะทำยังไง
ก็พี่หัวใจพ่องามขำ ฉันเองช่วยทำพี่ไม่ได้
พี่พูดอย่างงี้แล้วพี่ตอบอย่างงั้น ส่วนตัวของฉันจนใจ ๆ
ว่าคนแล้วเอ๋ยอำเภอทวน มันไม่สมควรที่จะตอบได้

นายพัก คนอำเภอพนมทวน มันสมควรแล้วแม่เปลือกไข่
พูดง่ายพังง่ายใจรักจริง ได้แล้วฉันทิ้งเสียเมื่อไร
ถ้าหากได้เมียวังหลุมพอง จะลงทุนซื้อทองให้เจ้าใส่
จะลงทุนซื้อทอง ถ้าได้เมียงวังพองคงสมใจ
พี่อยู่คนเดียวเปลี่ยวเปล่า เมื่อถึงยามหนาวต้องช้ำใจ
เมื่อถึงยามหน้าหนาวก่ายเส้าผ้าสาง ไม่รู้เลยจะหวังแลเห็นใด
พี่มารักเจ้าเฝ้ามอง นึกถึงวังพองไม่อยากไป
พี่ต้องอาภัพล้มพลอย หมดแล้วบุญร้อยที่ทำไว้
หรือวาสนาของข้าไม่มี จะเอาความดีเห็นจะไม่ได้

เลยนิมนต์หลุงพ่อเขาคลุกคลี ให้ได้มีเมียที่นี่ให้สมใจ
จะให้มีอิเหนาสักเก้าวัน มีลิเกประชันหนึ่งเดือนจะให้

นางตลับ พี่จะบนบานศาลกล่าว ไปเลยจันทร์เจ้าศาลไหน ๆ
พี่จะบนบานให้เจ้าพ่อช่วย บุญไม่อำนวยช่วยพ่อไม่ได้
ช่วยพี่กันไม่ได้ก็เพราะหญิงไม่ตัดใจรัก ว่าเจ้าพ่อจะมาจับเราได้เมื่อไร

นายพัก ต้องเสกคาถาให้มันอาถรรพ์ และความจริงต้องมั่นและติดใจ
เทวดาเบื้องบนจงช่วยคุ้มบัง ใช้เวทมนต์ขลังให้มันคลั่งไคล้
เห็นถูกเป็นผิดให้มันคิดหาคู่ เห็นช้างเท่าหมูก็พอใจ

นางตลับ ก็ตัวของฉันมันไม่สนิท ฉันเองมันไม่คิดเลยชาย ๆ
พี่คิดกันแต่ข้างเดียว ว่าฉันเองไม่เหลี่ยวไหนเลยแกจะได้
แกมาหลงยืนรอคอย ไม่ได้สาวน้อยเกี่ยวก้อยแล้วชาย

นายพัก ดีแล้วแหละหนา ฟังเถิดแม่หน้าและเป็นใย
และมุ่งทางธรรมให้ประจำจิต ทางโลกจงคิดวางและเว้นไว้
หันหน้าเข้าวัดเข้าวา และฟังเทศนาและต่อไป
ฟังเทศน์ฟังธรรม มีศีลธรรมประจำและหัวใจ
อายุเข้าขั้นและกึ่งคน หมั่นสร้างกุศลเถิดแม่แก้มใส

นางตลับ ว่าตัวน้องหมดวาสนา ให้พี่ไปเขาศาลาเถิดพี่ชาย
ให้พี่ย้อนรอยกันเถินหนา กลับไปเขาศาลาสมยังหมาย
ไอ้ที่วังพองนี้เขาไม่รับ ให้พี่ถอยหลังกลับเถิดชาย
มันไม่เสมอแล้วพี่ บุญไม่มีก็คงไม่ได้

นายพัก บุญไม่มีคงไม่ได้ร่วมหมอน บุญชาติก่อนไม่ได้เกี่ยวก่าย
บุญวาสนามันไม่มาหนุน คงจะหมดแล้วบุญถึงไม่สบาย

มันมีแต่บาปเข้ามาคิดบัง แล้วพี่จะหวังและเห็นใคร
พี่ต้องพลาดต้องพลั้ง ดงไม่มีทางแล้วแม่ขวัญใจ

นางตลับ ไม่มีวาสนา กันแล้วพ่อผ้าพับไว้
ว่าไม่ใช่บุญของน้อง ไม่บุญคนวังพองแล้วชาย
ให้พี่ย้อนรอยถอยคืน ไปหาตามพื้นบ้านชาย
ไอ้ที่พี่มุ่งใจหมาย เห็นจะไม่ได้แล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

116. นายพัก เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
สวัสดีผู้ฟังขอเอวังกันที จะมีเมียที่นี่ก็ไม่ได้
ลาก่อนคู่เก่ารอ้แม่เจ้าปัญญา เพราะมันหมดเวลาเห็นต้องครรไล
ต้องจากสำหรับที่เคยรับเคยรู้ จากก่อนแม่คู่และรักใคร่
แม่เนื้อนิ่มพิมพาพี่ขอลาก่อนแล้ว แม่พุ่มพวงดวงแก้วพี่จึงต้องไป
รอกาสหน้าถ้ามี แล้วตัวของพี่จะมาใหม่

นางตลับ ช้า ๆ เถิดพี่ช้า พี่อย่าเพิ่งลาไกล
ว่าส่วนตัวของฉัน นี่แหละพ่อบ้านอยู่ไกล
ฉันเคยเล่นกันจนไก่คุ้ยแกลบ ฉันเองไม่ได้แอบใครไว้
ก็พี่นี้ตั้งใจมา เล่นกับสาวเขาสาลาและทาไมถึงจะไป
ว่านิ่งไว้ก่อนเฉยไว้ก่อน เถิดนะพ่อนท่อนแตงไทย
ว่าช้า ๆ ก่อนชาย แกจะเพิ่งไปเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

117. นายพัก ลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถ้าไม่ได้เมียมันก็เสียเวลา จะรมษณาไปถึงไหน
จะต้องขอจบสยบเพลงร้อง จากที่วังพองก็ต้องไป
มันดึกมันดื่นค่อนคืนไก่ขัน จะต้องจากกันแม่ขวัญใจ
เห็นจะต้องจากกันแม่วันทอง นึกสาววังพองไม่อยากไป
ยืนอยู่อาลัยเมื่อจากไปคิดถึง คิดถึงเอวกลึงแม่บ้านไกล

จะต้องย้อนรอยถอยกลับ
อกเอ๋ยอกกู
เวรมันทำกรรมแต่ง
ชาติหน้าถ้ามี
ชาตินี้พี่ตามน้องมา
เพราะความรักอาลัย

คิดถึงสำหรับไม่อยากไป
นี่จะรักเขาอยู่ไปทำไม
เวรกรรมมันแกล้งให้เป็นไป
ขอให้เป็นเมียพี่อีกต่อไป
แต่ชาติหน้าให้น้องตามไป
รักน้องไม่วายวอนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

118. นายพัก เอ่อระเหยลอยมา
จากบ้านวังพองเจ้าของรางวัล
ขอให้ร่ำรวยถูกหวยอีกที
ทั้งความเจ็บอย่าได้ทั้งความไข้-
อย่าผ่าน
ขอให้เป็นสุขกันทุก ๆ คน
ให้อายุยืนเหมือนสายเรือโยง
ขอให้มีคนใช้อยู่บนตึกร้อยชั้น
ถ้าหากคราวหน้าถ้ามี
ให้น้องอยู่เย็นเป็นสุข
ขอให้ยุ้งข้าวเหนียวแค่ยอดมะพร้าว
เงินทองข้าวของการค้า
ถุงเงินแค่แขน
หลับได้เงินหมื่นตื่นได้เงินแสน
เอ่ยปากจะลาน้ำตามมันหลั่ง
แม่ตากลมผมลอน
ให้อายุสุขและโย ๆ ยิ่ง ๆ
และขอให้พ้นโพยภัย

พี่ต้องขอลาครรไล (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ขอให้ท่านสมดังใจ
ขอให้เป็นเศรษฐีเมืองไทย
ให้อยู่สุขสำราญกันต่อไป

และขอให้พ้นจากโพยภัย
ขอให้สมหวังที่ตั้งใจ
ลาก่อนแม่บ้านและอยู่ไกล
สำหรับตัวพี่จะมาใหม่
กันทุก ๆ และคนไป
ขอให้ยุ้งข้าวเจ้าแค่ยอดไม้
ให้สมปรารถนาที่อยากได้
อีกทั้งถุงแหวนแค่ว่าไว้
คิดแล้วมันแน่นในดวงใจ
คงหมดหนทางและแม่สาวไทย
พี่ขอลาก่อนแม่ขวัญใจ
กันว่าผู้หญิงหรือผู้ชาย
โรคาจะได้มีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

119. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา
ว่าสิบนิ้วลงไหว้พระ

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ขอลามหาและหนาไป

ลามหาท่านจ๋า ฉันเองจะต้องลาแล้วครรไล
ขอให้มหานั้นแล้วอยู่นาน ๆ อยู่กับลูกกับหลานต่อไป
ว่าหากว่าท่านจะสึก ลองให้ท่านนึกกันเอาไว้
ว่าอยู่เป็นพระสละเป็นสงฆ์ พระพุทธองค์นั้นเอาไว้
ให้ตามรอยแล้วพุทธองค์ ท่านนี้บวชเป็นสงฆ์แล้วเอาไว้
ให้ท่านอยู่แล้วไปนาน ๆ ให้เป็นสมภารแล้วต่อไป
อีกท่านมาตบกันเอ๋ยรางวัลแล้วด้วยพระ ท่านได้เสียสละนี้ให้
ว่ายกมือขึ้นไหว้ จะต้องลาครรไลแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

120. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ฟังฉันจะว่าต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ได้ยินพี่แล้วเอ้ยสำหรับเขามาบอกบุญ นี่ไว้เป็นทุนเวลาตาย
ว่าเขาได้สร้างเมรุ ฉันก็ยังไม่เห็นว่าที่ไหน
นี่พี่สำหรับเขามาบอกบุญฉัน กันนะแม่บ้านอยู่ไกล
ว่าฉันก็จนกันแล้วอัตคัต ฉันก็ไม่มีอัฐแล้วจะให้
ก็มีน้ำแรงนะพี่จ๋า นะพี่จะว่ายังไง
นี่เราทำบุญกันเอาไว้เถิด บุญนี้ประเสริฐยิ่งกว่าอะไร
ให้อุตส่าห์ทำบุญ แลกเป็นทุนเมื่อเราตาย
ว่าเมื่อเราตายหามไปป่าช้า แล้วไปถึงศาลาแล้วเรไร
ว่าหามขึ้นเชิงตะกอน ตัดไต้เป็นท่อนจุดไฟ
ว่าเสียงพลุแล้วดังตึง ให้พวกเราคิดถึงความตาย
เรายืมขันธ์ห้ากันแล้วเขามาเถิด ให้เรานึกเอาเถิดทั้งหญิงชาย
มันเป็นอนิจจังแล้วสังขารา ว่าคนเราเกิดมามันแน่นอนเมื่อไร
ไม่ตายเมื่อหนุ่มเราต้องตายเมื่อแก่ อยู่ในครรภ์พ่อแม่ยังต้องตาย
รอ้แม่บัวบังใบ ฉันนึกดีใจจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

121. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ฉันยกมือแล้วขอลา ทั้งน้ำตาแทบร่วงไหล
เสียดายศาลาแล้วหลังนี้ ได้พวกน้องพี่แล้วทั่วไป

เสียดายศาลาแล้วหลังนี้
อีกพ่อแม่แล้วที่นั่ง
ว่าท่านมหาดำเนินเจ้าขา
ว่าฉันเองก็มากันหลายคน
ฟังเพลงเก่าแต่ต้องใช้คนแก่
ว่าปวดแข้งแล้วปวดขา
จะต้องลาครรไล

ว่าบุญฉันมีแล้วคงต้องมาใหม่
หากว่าไม่เบื่อฟังฉันไม่เป็นไร
ฉันเองต้องลาจะอยู่ไม่ได้
บางคนก็บ่นอยากจะกลับไป
ว่าสังขารมันแย่ไปไม่ไหว
บางคนก็ว่ายืนไม่ไหว
และเห็นจะอยู่ไม่ได้เสียแล้วเอย
(ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

122. นางประเทือง เอ่อระเหยลอยมา
ว่าสิบนิ้วขอลาที
ไม่ให้กันหรือรางวัลฉันก็ไม่ว่า
ว่าตบรางวัลให้ฉันนี้
ว่าพอฉันจบกันแล้วเพลงนี้
ขอลาท่านไป

ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ลาน้องลาพี่แล้วกันไป
ขอให้ช่วยเมตตากะฉันไว้
หากว่าไม่มีไม่เป็นไร
ช่วยตบมือให้ทีด้วยเอาชัย
โชคดีมีชัยทั่วกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 5

วิทยากร: นางทวี พรหมชนะ
นางละมุน สืบบุตร
นางเตี้ย คล้ายคลัง
นางงาม เจริญธรรม
ณ บ้านโป่ง ต.ดอนแสลบ
อ. พนมทวน จ. กาญจนบุรี
"ประเพณีสงกรานต์"
15 เมษายน 2535

1. นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
มันกรุดมันกรานต์มันเป็นงานของหลวง ก็เล่นแต่พวงมาลัย
มาแต่ปู่ ย่า ตา ยาย มีกันมาหลายปีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

2. นางละมุน เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)
กรุดสงกรานต์และมันงานของหลวง เขาก็เล่นกันแต่พวงแล้วมาลัย
ไม่ว่า ปู่ ย่า ตา ยาย ไม่เลือกกันว่าใครเลยเอย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

3. นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ฉันมากันถึงนี่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็ว่าฉันเกิดกันมาก็นาน ฉันไม่เคยผ่านสักปี
เขาว่าแถวย่านบ้านนี้ ไม่เคยมาสักทีเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

4. นางละมุน เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยเลื่อน (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่ากรุดทีกรานต์ที จะให้เสียปีเสียเดือน
พ่องามสง่ากว่าเพื่อน ให้เลื่อนออกมาเฉิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

5. นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

เสียงใครมาเรียกอยู่หน้าบ้าน ฉันยังนึกราคาญในหัวใจ
ฉันไม่รู้จักมักจี่ ไม่รู้ว่าคนดีหรือคนร้าย
แม่พวงมาลัย ยังไม่รู้ว่าใครมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

6. นางละมุน เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าเสียงใครเหนอว่าเสียงใครแหน เสียงใครมาเรียกแม่กันอยู่ทางไหน
มันเสียงตะโกนออกลั่น หน้าบ้านหลังบ้านไม่รู้ว่าใคร
จะออกไปดูกันเสียให้รู้แน่ จะเป็นหนุ่มหรือแก่คราวใคร
จะออกไปดูกันเสียให้รู้จัก มันจะเป็นคู่รักเราหรือยังไง
แม่บ้านอยู่ไกล และไม่รู้ว่าใครมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

7. นางเตี้ย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
มายืนตะโกนแล้วกู่ก้อง มาเรียกหาน้องกันทางไหน
แม่พวงมาลัย ยังไม่รู้ว่าใครมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

8. นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เสียงระเบ็งแล้วเซ็งแซ่ ใครมาร้องเรียกแม่อยู่ทางไหน
ได้ยินแป๋วแป๋วเหมือนลูกแมวหลงแม่ จะกินปลาแสมยังไง
แม่พวงมาลัย ยังไม่รู้ว่าใครมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

9. นางละมุน เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ฉันร้องเรียกแล้วแม่ทวี ไปมีผัวกันสักทีจะเอาไหม
พ่อหนุ่มบ้านไกล ยังไม่เคยเห็นใจเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

10. นางทวี เอ่อระเหยลอยมา คอยฟังฉันว่าไปอีกไหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าเราจัดแจงและแต่งตัว จะไปมีผัวกันให้ได้
ผินหน้าเข้าห้องสวยน้องไม่ช้า นี่เปิดหีบหยิบผ้าผืนใหม่
ฉันไม่มัวร่ำไร จะต้องรีบไปดูเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

11. นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะมีผัวกับเขาสักที ฉันยังหาคนดีไม่ได้
คนรันนกินเหล้าไอ้คนนี้เมายา บ้างก็สูบกัญชาก็ยกใหญ่
กระรุ่งกระแร่งเป็นตะแกรงร่อนรา ใครจะรักเอาไปทำแล้วอะไร
ต้องลาครรไล ตั้งแต่นี้ต่อไปแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

12. นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)
เผยหน้าออกหน้องเอยไม่ช้า จะต้องไปหาพี่ชาย
ตีนฉันเดินตาน้องก็ดู ดูคนดูผู้มากมาย
พอถึงกะไดฉันก็ยืนชะงัก ไม่มีคนร้องทักถามไถ่
ก็ว่าแม่พวงมาลัย ฉันยังไม่ไปดูเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

13. นางละมุน เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)
ไม่เห็นใครมา กันเลยทางไหน
ฉันเห็นแต่หัวดำดำ นึกว่าตอระกาไอ้ที่ไฟไหม้
แม่พวงมาลัย ฉันไม่รู้ว่าใครมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

14. นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะลงกระไดน้องไม่ลงเปล่า สองมือยึดเหง้ากันเอาไว้
มือถือกระไดก็ไพล่ลงดิน ว่าสองเท้าก้าวตีนว่าจะไป
เห็นหัวไรไร ฉันนึกว่าไผ่ตายซุย แม่เดินเลิศเดินลุยสงสัย
แม่พวงมาลัย ยังไม่รู้ว่าใครมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

15. นางเตี้ย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
วันนี้แต่งตัวกันมาเต็มยศ ให้หนุ่มเห็นยืนชดกันแล้วน้ำลาย
แม่พวงมาลัย ไม่ช้าไถลกันอยู่เลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

16. นางละมุน เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
วันนี้แต่งตัวกันเสียให้สวยสิ้น ล่อแม่มันทั้งดินและทั้งทราย
แต่งตัวกันให้สวยสด ให้หนุ่มเห็นยืนชดแล้วน้ำลาย
พ่อบ้านอยู่ไกล น้องไม่เคยเห็นใจเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

17. นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าอยากมีผัวที่หัวล้าน ๆ จะไว้ทำกระดานแล้วอยู่ไฟ
ฉันอยากมีผัวไอ้ที่หัวเกลี้ยงเกลี้ยง จะได้ไว้ทำเขียงแล้วห้ำไก่ (เชิ้บ ๆ)
ผัวเอ๋ยรักใคร่ ไม่รักฉันไม่มีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

18. นางเตี้ย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแต่หนองบอน (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
บอกว่าคู่รำกันอยู่ในวง ก็คล้ายเหมือนหงส์ว่าจะร่อน
และพ่อระบำหนองบอน แกช่างรำอ่อนจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

19. นางละมุน เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแต่บ้านโป่ง (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พอน้องยกแขนขึ้นว่าจะรำ แลเหมือนยังพราหมณ์ที่เดินดง
พ่อผมกระจายหมายกรง แลดูเหมือนหงส์ทองเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

20. นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแต่หนองขาว (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
มองดูหลังคาก็ยังกะวัด ว่ากะไดก็ดัดทองพราว
ทั้งหมู่หนองขาว ไม่มีเหมือนเจ้าแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

21. นางเตี้ย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแต่บางจาก (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พอแกยกแขนแล้วเอ๋ยขึ้นชู ก็เปรียบเหมือนงูฉกกาหวัก
ดูแขนอ่อนแทบหัก จะลงไปปักดินเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

22. นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแต่เนินนุ่น (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

น้องเคยบัดเมาะให้พี่นอน
พี่ไปกลางดงกลางป่า
ตกเกลื้อนเปื้อนฝุ่น

น้องเคยหยิบหมอนให้พี่หนุน
ใครจะไปปูผ้าให้พ่อคุณ
ไงมาทิ้งแม่คุณไปเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

23. นางทวี เอ่อระเหยลอยมา
เมื่อพี่จะไปน้องก็ไม่ว่า
พ่อเป็นที่หวังและทั้งคอย

ลอยมาแต่หัวข่อย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ชำเลืองหางตามาบ่อยบ่อย
กะน้องสักหน่อยเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

24. นางเตี้ย เอ่อระเหยลอยมา
พอฝนมันตกพี่เอ้ยกลางวัน
ชะรอพ่อร่มคันสั้น
ว่าฟ้าก็ร้องคะนองรื่น

ลอยมาแต่รื่นรื่น (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
นี้ฟ้าก็ลั่นแล้วกลางคืน
จึงเอาไปกั้นแล้วที่อื่น
เห็นจะไม่คืนมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

25. นางละมุน เอ่อระเหยลอยมา
ว่าพี่ไปแล้วพี่จะไปลับ
ไปแล้วพี่จะไปเลย
พ่อคู่สมัครรักใคร่

ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไปแล้วพี่ก็กลับมาให้ได้
กลับมาเป็นลูกเขยเขาให้ได้
พี่จะไปกันให้หลายวันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

26. นางทวี เอ่อระเหยลอยมา
จะสั่งพ่อดอกแล้วบัวผัน
พี่ไปใจร้อน

ลอยมาแต่บางบอน (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ที่อยู่ในคันสาคร
ขอให้กลับมาก่อนเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

27. นางเตี้ย เอ่อระเหยลอยมา
ยามพี่จะมาทิ้งน้อง
ว่าใครจะรูดแล้วเอ๋ยใบส้ม
อยู่อยู่พี่จะจากไป
ก็พ่อบางบอน

ลอยมาแต่บางบอน (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
กำลังฉันท้องและอ่อนอ่อน
ใครเขาจะมาต้มน้ำร้อน
ให้น้องออกไฟกันเสียก่อน
พี่จะเพิ่งจรไปเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

28. นางเตี้ย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะมาตัดหญิงพี่เอ๋ยทิ้งหญิง ทิ้งน้องจริงจริงหรืออย่างไง
พ่อบ้านอยู่ไกล ไม่น่าจะไปเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

29. นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็ว่าเสียงพี่จะจาก น้ำตาไหลพรากรโทรมกาย
ฉันมาละห้อยร้องไห้ ช่างน่าอาลัยจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

30. นางละมุน เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่จะไปลับยังกับปูน มีแต่จะสูญไปยังกะไม้
พ่อคู่สมัครรักใคร่ จะทิ้งน้องไปหลายวันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

31. นางละมุน เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ขึ้นต้นไม้พี่เอ๊ยสุดยอด น้องไม่รู้จะไปกอดอีกิ่งไหน
ฉันมาคิดถึงคู่รัก เมื่อยามจะจากและน้องไป
ฉันมาคิดถึงและคุณพี่ และตั้งแต่นี้จะเอาใคร
พ่อคุณพ่อไหว้ จะทิ้งไปหลายวันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

32. นางเตี้ย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จากกันเมื่อตายก็รู้ว่าเวร ไงมาไปเมื่อเป็น
ผ้าพับผืนใหม่ ไม่น่าจะไกลน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

33. นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแต่เย็นเย็น (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าเรามาจากกันเมื่อตาย นี่มาไปกันเมื่อเป็นล่าพี่ชาย
เมื่อตะวันเย็นเย็น แลหาไม่เห็นแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

34. นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแต่เย็นเย็น (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
คิดถึงระนาดที่เคยส่ง ฉันคิดถึงวงที่เคยเล่น

พ่อดอกประดู่คู่เข็ญ ครานี้จะเห็นใครเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

35. นางเตี้ย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแต่รื่นรื่น (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)
เมื่อแรกว่ารักเรา (เชิบ ๆ) เดี๋ยวนี้รักเขาแล้วคนอื่น
พี่จะไปแล้วไม่ว่า ขอผ้าชะม้าแล้วกลับคืน
จะได้ไว้เช็ดพี่เอ๋ยน้ำตา ไอ้เมื่อเวลาแล้วกลางคืน
น้องนอนสะอื้น ไม่เว้นสักคืนเดียวเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

36. นางละมุน เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องเคยกินข้าววันละชามโคม เดี๋ยวนี้อมอมแล้วก็ต้องคาย (เชิบ ๆ)
นั่งน้ำตาไหลพราก ข้าวอยู่ในปากแล้วก็ ต้องคาย
ฉันมาคิดถึงแล้วคู่รัก เพียงจะหักแล้วคอตาย
พ่อคู่สมัครรักใคร ไงทิ้งน้องไปหลายวันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

37. นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยมา (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะเอากระดาษแล้วชองธูป ให้มาวาดรูปน้องยา
ให้เอาไว้ดูต่างหน้า ไอ้เมื่อเวลาไปเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

38. นางเตี้ย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแต่หัวข่อย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เมื่อพี่จะไปน้องเอียไม่ว่า ชาเลืองหางตามาบ่อยบ่อย
ให้เป็นที่หวังทั้งคอย กะน้องสักหน่อยเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

39. นางละมุน เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแต่รื่นรื่น (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พ่อร่มฉันเอ๋ยคันสั้น นับวันจะไปกั้นเขาคนอื่น
พ่อร่มกะโดนโดนรื่น เห็นจะไม่คืนมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

40. นางละมุน เอ่อระเหยลอยมา ฉันต้องขอลาครรไล (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
กรุดทีกรานต์ที เขาเล่นทั้งปีเมื่อไหร่
สงกรานต์งานใหญ่ เล่นพวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

41. นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าปีนี้ฉันต้องลา เอาไว้ปีหน้าพบกันใหม่
ก็ว่ากรุดที่กรานต์ที่ จะให้เสียปีทำไม

เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 6

วิทยากร นายพัก กัณหสังข์
ณ บ้านกรับ ต.ดอนแสลบ
อ.พนมทวน จ. กาญจนบุรี
"งานทำบุญ 100 วัน"
18 เมษายน 2535

1. เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก้มเศียรเกศาขอวันทาอีกที ไหว้ชนกชนนีเสียเร็วไว
จึงก้มกราบและวิงวอน ทั้งบิดามารดรเสียทันใด
ไหว้ทั้งพ่อแม่ที่แกเลี้ยงมา เชิดชูบูชากันเข้าไว้
นึกถึงคุณพ่อแม่ของแกบ้าง จะเพิ่งตัดให้ห่างกันไปทำไม
มีใจเมตตากรุณาเถิดคุณ นึกว่าช่วยอุดหนุนคงไม่เป็นไร
สิบนิ้วยกไหว้ ขอวันทาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

2. เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไหว้พระพุทธพระธรรมพระสงฆ์ ตลอดทั้งองค์รัตนตรัย
พระโมคคัลลาน์องค์พระสารีบุตร พระอุณรุทยกมือไหว้
ไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลก ที่คุ้มครองป้องปกเอาเข้าไว้
ไหว้เทวดาเบื้องบนที่เคยคุ้มบัง ยกมือและวางกราบไหว้
ขอให้ช่วยคุ้มภัย อันตรายอย่าได้มีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

3. เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เทวดาเบื้องบนขอยกมือขึ้นบัง และสิบนิ้วลูกวางและกราบไหว้
ไหว้พระอินทร์พระพรหมพระยมพระกาฬ ท้าวเวสสุวรรณยกมือไหว้
ไหว้พระอิศวรและผู้เป็นเจ้า ขอไหว้องค์ท้าวและหัสนัย
และสิบนิ้วยกไหว้ ยกมือขึ้นวันทาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

4. เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ยุบยอบหมอบกรานไหว้ศาลเจ้าที่ ไหว้แม่ธรณีเสียรโดยไว
ไหว้ธรณีที่อาศัยอยู่ สัตว์โลกเป็นผู้และอาศัย
นึกถึงบุญบารมี แม่ธรณีและเข้าไว้
ลูกจึงวิงวอนเทวา ให้ปกปักรักษาเอาเข้าไว้
ให้ช่วยคุ้มโพยภัย รโดอย่าได้มีเลย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

5. เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ผีทุ่งผีท่าผีป่าผีเขา ห้วยหนองลำเนายกมือไหว้
ผีเร่าผีเรือนเหมือนยังว่า ผีทุ่งผีท่าผีป่าผีไพร
ผีฉิบหายและตายโหง ทั้งผีเรือนผีโรงยกมือไหว้
ไอ้ผีสาเร่นึกว่าช่วยรับรู้ ที่เป็นหมวดเป็นหมู่เหมือนดังใจหมาย
ทั้งลูกช้างลูกม้าก็ขอเอามั่ง เชื่อบ้างฟังบ้างคงไม่เป็นไร
ยกมือวันทากันทุก ๆ ที่ ให้อยู่ดีกินดีและต่อไป
จะให้มีโรคมีภัย สุขกายสุขใจกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

6. เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ขอไหว้พ่อปู่บนภูเขาหลวง พ่อปู่ทั้งปวงขอไหว้ไป
เชิญพ่อเขาคลุกคลีและที่นับถือ ร้องบอกออกชื่อเสียเร็วไว
ทั้งเขาซ่อนหม้อและเจ้าพ่อเขาปรง อีกกะทั่งเขาวงและกตใหญ่
เขาเบญพาดพร้อมทั้งเขาพับผ้า พร้อมทั้งเขาหลวงตาและหลวงยาย
ขอเชิญพ่อปู่ที่อยู่ไกล นึกว่าช่วยพังไว้ทีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

7. ทั้งเจ้าพ่อเขารักษ์ที่เคยศักดิ์สิทธิ์ มาคุ้มครองป้องปิดเอาเข้าไว้
ขอเชิญพ่อปู่ทั้งปวง เชิญพ่อเขากะดวงเสียทันใด
พ่อเขาคันเห็ดและพ่อเขาคันหอก เขาสมอรอกสมอราย
เขาท่าอีกรึงให้ยันถึงเขาที่ เชิญพ่อเขากีวีมาไว ๆ
ให้คุ้มโพยคุ้มภัย อันตรายอย่าได้มีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

8. เชิญเจ้าพ่อเขาดินสอพ่อเขาศาลา แหละยกมือวันทาเอาเข้าไว้
เจ้าพ่อเขาเขียวและเจ้าพ่อเขากา ทั้งเขากะบ้าและชนไก่
เจ้าพ่อเขาเล็กและเจ้าพ่อเขาน้อย เจ้าพ่อบ่อพลอยและเขาไพล
เขาพระแท่นศิลาอาสน์พระพุทธบาทสี่รอย ทั้งเขาเล็กเขาน้อยยกมือไหว้
ให้ช่วยคุ้มรโพยภัย อันตรายอย่าได้มีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

9. เชิญเจ้าพ่อทองคำเขาถ้ำตลอด เขาสามร้อยยอดที่เป็นใหญ่
เขาตองเขาเต็งและเขาเม็งเขาหม้อ กราบไหว้เจ้าพ่อทุกที่ไป
ทั้งเขาพระแท่นดงรัง ยกมือขึ้นตั้งและกราบไหว้
เจ้าพ่อเขาดำและเจ้าพ่อเขาแดง ทั้งเจ้าพ่อเขาแยงและเขาใหญ่
และเชิญเจ้าพ่อเขาขวาง เขาพนมนางและเร็วไว
ทั้งเขาน้ำวิ่งทั้งช่องกลิ้งช่องกลด ทั้งเขาบรรพตที่อยู่ไกล
และยกมือขึ้นไหว้ ธูปเทียนขอบูชาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

10. เชิญเจ้าพ่อเขาจตพ่อเขานกจอด เขาสามร้อยยอดที่เป็นใหญ่
เจ้าพ่อทองคำเขาถ้ำตลอด เรียกสุดยอดทุกที่ไป
รู้จักไม่ทั่วจะได้คิดเชื่อถือ จะร้องออกบอกชื่อเห็นจะไม่ไหว
เพราะไม่มีบทที่จะปฏิบัติ ฉันเองจะตัดได้อย่างไร
จะถือเคล็ดถือคลาดไม่สามารถรู้หมด ไม่มีรัมภบทที่จะอธิบาย
ไม่มีรัมภบทที่จะมาร้องบอก ไม่ว่าเขานอกและเขาใน
ช่วยคุ้มรโพยและคุ้มภัยบ้าง ลูกเอ๋ยลูกช้างกันเอาไว้
ขอให้คุ้มครองป้องกัน ขอให้ลูกให้หลานและอยู่สบาย
ลูกหลานอยู่เย็นขอให้เป็นสุข ขอจะให้มีทุกข์กันต่อไป
เจ็บไข้ได้ป่วยนึกว่าช่วยรักษา วิงวอนเทวาและเข้าไว้
คุ้มรโพยคุ้มภัย อันตรายอย่าได้มีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

11. เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์แล้วเสร็จสรรพ ฉันเองจึงกลับเข้ามาใหม่

จะยกหัวข้อหมายจะต่อเนื้อเรื่อง
พวกเราก็รู้และทุกผู้ทุกคน
พี่น้องที่มาทั้งน้าที่นั่ง
วันนี้เขามาปรารถนาเกื้อหนุน
เขาเริ่มทำบุญตักบาตร
เหมือนยังกำหนดที่มันทสมาส
ทำบุญใส่บาตรอย่าให้คลาดเคลื่อน
เราทำบุญเข้าไว้

12. มันถึงกำหนดกันหนอกฎเกณฑ์
มันครบกำหนดและคงไม่นาน
ทำบุญร้อยวันกันสักที
เขาแผ่กุศลและดลราศี
เขาเริ่มทำบุญสุนทาน
เขามาทำบุญกันวันนี้
ปล่อยผีปล่อยหมาเมตตาการุณ
ขอให้เป็นสุขไปทุก ๆ สิ่ง
ถ้าหากมีบุญหนุนนำหนอ
ถ้าหากได้รับบ่วงกุศล
ขอให้สุขกายสุขใจ

13. เอ่อระเหยลอยมา
ไอ้ที่เขาทำบุญตามเหตุการณ์
แล้วบุญกุศลมันจะได้ส่ง
และบุญเขาน้อยที่ชาตินี้
มีเงินมีทองข้าวของการค้า
ให้สร้างกุศลผลบุญ
ให้พ้นจากบ่วงอบาย

จะได้หมดได้เปลืองกันเข้าไว้
คอยฟังกุศลที่ปราศัย
ดูกันทุกอย่างไม่ว่าเล็กใหญ่
เขาก็เริ่มทำบุญตามนโยบาย
จะให้มันคลาดได้อย่างไร
เขาทำบุญใส่บาตรเอาเข้าไว้
ร้อยปีร้อยเดือนก็ทำได้
นะแม่ใจดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

ให้เรื่องราวมันเป็นแล้วผ่านไป
ก็ทำบุญร้อยวันให้จำไว้
กุศลคงมีและมากมาย
และขอให้มีและความหมาย
ไม่ว่าลูกหรือหลานก็ทำให้
มันเป็นวันปล่อยผีให้จำไว้
ให้มารับส่วนบุญแล้วก็ไป
สุขยิ่ง ๆ และขึ้นไป
จะได้ขึ้นไปรอและเร็วไว
และจะได้พ้นบ่วงอบาย
กรรมเวรจะได้มีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถวายสังฆทานและเอาไปให้
เหมือนส่งให้กรงแล้วเป้าหมาย
ส่งไปถึงที่และผู้ตาย
ก็เรื่องศรัทธาและเลื่อมใส
กุศลจะค้ำจุนให้สุขใจ
กรรมเวรจะได้มีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

14. เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ขอจะให้มีกรรมกันหนอตามเกณฑ์ ขอจะให้มีเวรที่ทำไว้
ให้พ้นจากอบายมุข ขอให้เป็นสุขเสมอไป
ขอให้เป็นสุขกันทุก ๆ ที่ พ้นอเวจีกันต่อไป
ให้เราทำบุญสุนทาน ไม่ว่าลูกหรือหลานก็ทำให้
ไอ้เรื่องทำบุญคงไม่สูญเปล่า และพวกเอ๋ยพวกเราให้ทำไว้
เรื่องบุญทานให้หมั่นทำ มันจะพ้นจากกรรมที่ติดกาย
จะพ้นจากกรรมที่เราก่อ จะได้ขึ้นจากบ่อบ่วงอบาย
เวรกรรมทำไว้ เวรกรรมจะได้มีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

15. เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
รากเหง้ากุศลเรียกกุศลมูล ส่งเสริมเพิ่มพูนกันเข้าไว้
บุญกริยาวัตถุ ในรบราณระบุกันเข้าไว้
ทานมัยการให้ทาน บุญได้จากการที่เราให้
ศรัทธาที่ให้ต้องอาศัยศรัทธา บุญจะได้มาเหมือนใจหมาย
บุญจะสำเร็จหรือว่าเสร็จสิ้น ด้วยการรักษาศีลแม่แก้มใส
การรักษาศีลมันเป็นจุดประสงค์ บุญจะได้ส่งเป็นพลานิมัย
บุญจะได้มาต้องภาวนาเป็นนิตย์ คงจะไม่บิดและเบือนไป
พลานามัยบุญที่ได้มา เจริญภาวนากันเข้าไว้
เจริญภาวนาปรารถนาต่อเนื่อง บุญอยู่เบื้องหน้ากันเข้าไว้
ให้ทำบุญกันไว้ จะได้พ้นจากภัยพานเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

16. เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้เราทำบุญกันไว้บ้าง บาปกรรมจะบางจะได้สบาย
คนเราเกิดมานะหนึ่งชาติ เมื่อถึงคราวหมดวาสนาไป
โลกนี้อนิจจังมีแต่ทางไม่เที่ยง เกิดเท่าไรตายเกลี้ยงให้จำไว้
และเกิดเท่าไรมันตายเกลี้ยง ถ้าใครหมดกะเบียงต้องร่วงลงอบาย
เหมือนยังกรรมตามจอง ไม่ว่าพี่หรือน้องทุกคนไป

สมบัติพัสถานนั้นจะมี
มันไม่สมฤดีกันหรอกเราได้

เมื่อยามเราเกิดแก้ผ้ามา
ยามกลับแก้ผ้าและเก่าไป

อีกทั้งเงินทองข้าวของการค้า
ติดตัวน้องยาเสียเมื่อไร

มีแต่เวรกรรมทำทุน
มีแต่บาปและบุญที่ตามไป

และบุญกะบาปจะตามคาบแม่คุณ
กุศลผลบุญหมั่นสร้างไว้

และสร้างผลบุญคงไม่สูญเสีย
ทำเพื่อลูกเมียเหมือนดังใจหมาย

ให้เราทำบุญกันเสียที
จะพ้นจากอเวจีจะได้สุขใจ

พ้นจากอเวจีจะได้มีความสุข
ไม่ยลแล้วความทุกข์ก็ต่อไป

ไม่มีความทุกข์เข้ามาคลุกเคล้า
เมื่อเวรเบาบาปเบาจะได้สบาย

และคงจะช่วยคุ้มภัย
เราจะได้สบายดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

17. เอ่อระเหยลอยมา
ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

ทำบุญไว้เถิดเผื่อเกิดชาติหน้า
จะได้พ้นโรคาและต่อไป

โลกนี้อนิจจังไม่มีทางแน่
หนุ่มตายก่อนแก่ก็เยอะไป

หนุ่มยังตายก่อนแก่
เด็กตายท้องแม่ก็เยอะไป

อนิจจังหนทางไม่เที่ยง
เราจะเลี่ยงหลบไปไม่ได้

ไม่ว่าลูกรักหรือเมียรัก
และถึงคราวต้องจากและกันไป

มันต้องดับจิตคิดจาก
ไม่รู้เลยลำบากหรือสบาย

เหมือนเป็นเวรกรรมทำไว้
และบุญน้อยก็ไปกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

18. เอ่อระเหยลอยมา
ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

ทำบุญกันไว้คงไม่ไปไหนหรอก
และคำพระท่านบอกเอาเข้าไว้

"บุญยังรุทหรี"
บุญเรามีกันมากมาย

บุญทานที่เราทำ
มันจะได้ลบเรื่องกรรมที่ติดกาย

เรามาทำบุญกันเสียบ้าง
บาปกรรมเบาบางจะได้เบาสบาย

เราได้สร้างกุศลเมื่อชีวิตไม่สูญ
ล้างบาปสร้างบุญรีอย่างไร

บุญทานให้หมั่นทำ
มันจะได้หมดกรรมที่ติดกาย

และเวรไม่มองจะจองเวร
คิดกันให้เห็นไปเมื่อไร

นานาจิตตังมันหวังไม่แน่ โลกนี้เที่ยงแท้เสียเมื่อไร
ให้เราทำบุญทำทาน และก่อนถึงวันจะวอดวาย
เราทำบุญกันไว้ จะได้พ้นจากภัยพานเอย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

19. เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้เราทำบุญกันหนุนส่ง มันเป็นอานิสงส์ที่เลื่อมใส
และบุญเท่านั้นทุกท่านคงทราบ บุญกับบาปที่จะตามไป
ไม่ว่าลูกหรือเมียทิ้งเสียทั้งนั้น เมื่อยมบาลจะเอาไป
เมื่อยมบาลและมัจจุราช และเขาจะตัดชีวิตไป
เมื่อเราดับจิตดิดจาก และผัวรักเมียรักก็ทิ้งไป
เราทำบุญหนุนนำ จะช่วยพ้นจากกรรมที่มาติดกาย
จะได้พ้นกรรมที่มันตามเกณฑ์ มันจะได้พ้นเวรที่ทำไว้
จะช่วยคุ้มโพยคุ้มภัย พ้นจากอบายกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

20. ขอให้ทุกคนละพ้นจากห้วง ขอให้พ้นจากบ่วงและอบาย
เราทำบุญกันเสียบ้าง ก่อนที่เรายังและไม่ตาย
เหมือนจะมีกรรมตามสนอง ไม่ว่าพี่หรือน้องไม่ว่าคนไหน
เรามีกรรมมาตามก่อ และพังเฉิดแม่ช่อและดอกไม้
ทำบุญไว้ไม่ไปไหนเสีย ทั้งลูกและเมียจะทำให้
จะส่งผลบุญหนุนนำ เพื่อจะได้ล้างกรรมที่ติดกาย
จะได้ล้างกรรมเมื่อครั้งก่อน บุญจะได้ย้อนและกลับไป
และบุญจะช่วยให้พ้น ไอ้เรื่องกุศลจะมาให้
ไอ้เรื่องกุศลพ้นอเวจี เหมือนผีเราต้องตาย
ไม่ว่าแกหรือฉันไม่ว่าท่านหรือคุณ เมื่อชีวิตเราสูญมันก็สุดวิสัย
ชีวิตเราสูญและบุญที่ทำ มันจะได้พ้นกรรมที่ติดกาย
และเวรกรรมทำไว้ เราต้องใช้กรรมเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

21. เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้เราทำบุญหนอหนุนนำ มันจะได้พ้นกรรมที่ติดกาย
และกรรมที่ก่อเป็นกอง เวรมาสนองและจะเอาที่ไหน
เวรจะรับจะระงับด้วยเวร กรรมเก่ามันมาเกณฑ์และติดกาย
ตัวอย่างมันมีทุกที่สถาน เชื่อบ้างฟังฉันคงไม่เป็นไร
ไอ้คนที่ตายก็ต้องเอาไปเผา ที่อยู่ก็เอากันเรื่อยไป
ให้เราทำบุญอย่าให้สูญกุศล ส่งถึงผู้คนที่มันตาย
จะได้หลุดจากห้วงออกจากบ่วงอเวจี ขึ้นสู่รลกีย์เสียทันใด
เวรจะถอยน้อยลง ถ้ามนุษย์มันส่งและเข้าไป
ถ้ามีไมีกุศลคลช่วย เห็นถ้าจะมอดม้วยเหมือนยังไฟไหม้
ถ้าบุญไม่ถึงฟังคำสาธก หล่นถึงนรกและเร็วไว
ถึงนรกหมกไหม้ แล้วจะมีใครกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

22. เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เหมือนจะพ้นขุมหลุมนรก ที่สัตว์โลกมันตกลงไปตาย
สัตว์โลกมันใจต่ำ มันมีศีลธรรมกันเมื่อไร
ถ้ามีศีลธรรมประจำตัว เลิกทำความชั่วคงไม่เป็นไร
ทำดีได้ดีน้องพี่จงเชื่อ ช่วยกันแผ่เผื่อเอาเข้าไว้
จะได้สร้างบาปสร้างเวร เวรกรรมจะเกณฑ์ถึงร่างกาย
ให้เราทำบุญเข้าไว้ บุญจะได้ช่วยกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

23. เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
คนเราเกิดมาไม่ว่าน้ำหรือพี่ ทุกคนต้องมีและความตาย
เวียนว่ายตายเกิดกันอยู่ในรลกี เรื่องอเวจีฉันเข้าใจ
เรื่องอเวจีมันเป็นที่สงสาร ทุกคนต้องผ่านและพ้นไป
แหละมันมีขุมมีหลุมนรก ที่สัตว์โลกต้องตกและไปตาย
ถ้าไม่มีบุญหนุนนำ มันมักจะดำและลงไป
มันจะอยู่ก้นปึ้งถึงอเวจี บุญทานทำมีถึงเมื่อไร

ถึงเราทำบุญสุนทาน
นรกมันลึกสุดที่จะลับ
ถ้าพ้นจากบ่วงห้วงอเวจี
แหละคงจะช่วยค้ำจุน
ถ้ามันมีบุญล้างบาป
ถ้าหากเรามีและบุญมาก
ถ้าหากเวรกรรมมันตามจอง
ถ้าเราเกิดเป็นเปรตต้องกินเศษอาหาร
ต้องดูดน้ำเลือดน้ำหนอง
มือเท่าใบตาลปากเท่ารูเข็ม
ถ้าเราตายเป็นเปรตต้องรอเศษอาหาร
ให้เชื่อบ้างฟังไว้
คงไม่ถึงคุณท่านที่ตายไป
บุญทานยังรับมันไม่ได้
รับบุญที่มีคงได้สบาย
ถ้ามันมีบุญเข้ามาเร็วไว
เชื่อผมเถิดครับไม่ต้องฟังใคร
คงไม่ต้องลำบากและเท่าไร
ไม่ว่าพี่หรือน้องก็จนใจ
และเชื่อบ้างฟังฉันคงไม่เป็นไร
ไม่รู้เลยจะมองและหน้าใคร
คิดแล้วมันเต็มและใจตาย
และรอบุญรอทานที่ทำให้
ถ้าไม่จริงไม่ไขความเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

24. เอ่อระเหยลอยมา

ถ้าหากเราตายลงไปเป็นเปรต
และใครจะช่วยและใครจะเหลือ
ถ้าญาติธิกและโหติกา
คงจะมีกรรมติดตามจอง
มันจะมีแต่กรรมเข้ามาตามตัว
พวกเราจิตใจมีศีลธรรม
สร้างกรรมไว้มาก
ไอ้เรื่องลำบากนี่มันจะเป็นบ่วง
ลำบากเป็นบ่วงนี่มันห้วงมหรรณพ์
เวียนว่ายตายเกิดคิดเถิดสั้น
เวียนว่ายตายเกิดกันอยู่ในรลกีย์
เกิดมาเท่าไรและตายกันเท่านั้น
ความตายความเป็น
ให้จงยับยั้งชั่งใจ
ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็ต้องเป็นเพศที่มีภัย
บุญนั้นแผ่เผื่อได้อย่างไง
ไม่ทำบุญทานมาคงจะไม่ได้
เวรกรรมมาสนองน่าเบื่อหน่าย
เพราะเราสร้างความชั่วเอาเข้าไว้
อย่าได้สร้างเวรกรรมกันมากมาย
มันจะลำบากคงไม่สบาย
จะเป็นห่วงได้อย่างไร
และวัฏสงสารเป็นที่อาศัย
วัฏสงสารคิดแล้วเสียวไส้
ไม่ว่าน้องหรือพี่ก็ต้องตาย
และเชื่อบ้างฟังฉันคงไม่เป็นไร
ไม่มีใครเห็นจะช่วยได้
ความชั่วจะได้ทำเลย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

25. เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่น้องทั้งหลายหญิงชายที่นั่ง พังได้ก็พังดงไม่เป็นไร
ไอ้เรื่องกุศลผลบุญ มันจะติ่าจุนเอาไปได้
งัวควายถ่ายกองเงินทองมีถม อย่าได้คิดนิยมกันเลยไชร้
ถ้าเราสร้างบุญไว้อีกคน แต่สำหรับพวกโจรลักไปไม่ได้
ทำไว้เท่าไรมันก็ได้เท่านั้น เมื่อยามถึงวันเราวอดวาย
ถ้าหากมีกรรมทำไว้ สู้บ่วงอบายกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

26. บ่วงอบายมันไม่ค่อยดี ไอ้เรื่องโลกีย์ให้จำไว้
มีเฟื้องสลึงมันไม่ถึงบาท เราก็ศรัทและธาไว้
และพระท่านมาวันทาเสียมั่ง สมควรเรานั่งยกมือไหว้
จะทำเมินเฉยอย่าเลยละ แต่เมื่อยามเห็นพระยกมือไหว้
ยกมือไหว้พระ เมื่อยามท่านจะและเรไร
ทำบุญถึงไหนขอให้ทำ เป็นกอบเป็นกำดงไม่เป็นไร
วัดละเฟื้องวัดละสลึง มันดงไม่ถึงและเท่าไร
น้องจะกลัวหมดแล้วกลัวเปลือง ทำบุญไว้เบื้องหน้าไว้
ให้เราทำบุญทำทาน ทุก ๆ ท่านคงจะสบาย
ทำบุญเข้าไว้ บุญจะได้ช่วยเราเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

27. เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เมื่อเราวอดวายยามตายไปด้วย และผลบุญจะช่วยกันไว้
แต่พอพูดถึงเรื่องตายผู้ชายตาหรี่ แต่พอพูดถึงเรื่องหีมันก็ตาใส
ลูกคู่ด้วยคนมันเริ่มสนทนา คิดแต่จะหาให้มันหักหาย
ให้เราทำบุญกันไว้ก่อน กุศลแน่นอนถ้าทำได้
มันเป็นตัวอย่างที่เรายอมรับ สำหรับเจ้าภาพเขาทำให้
ถึงจะเสียหายเขาก็ไม่ยากลัว ทำบุญให้ผัวดงไม่เป็นไร
ทำบุญให้ผัวและจะได้ผ่านพ้น ถึงเขาจะอับจนดงไม่เป็นไร
เสียหายเท่าไรเขาก็ไม่ยอมกลัว ขอให้ผัวและเขาสบาย

เขาเริ่มทำบุญพร้อมกัน
พรุ่งนี้ตอนเช้าพระเจ้าเขามา
พวกเราทำบุญกันเสียบ้าง
เรามาทำบุญล้างบาป
ขนมต้มแกงเขาก็มีเหลือล้น
ถึงจะไม่มีเงินถึงจะไม่มีทอง
อาศัยน้ำใจพี่น้องจริง ๆ
ให้เราทำบุญกันเสีย
เขาเริ่มสละบัจจัยกัน
เขาสร้างกุศลบุญบารมี
ให้เราทำบุญกันไว้

ถวายสังฆทานและเร็วไว
ยกมือวันทากันเข้าไว้
พรุ่งนี้เรายังไม่หมดไป
ที่บ้านเจ้าภาพและเร็วไว
ทุกผู้ทุกคนและกินอยู่สบาย
ถึงไม่มีข้าวของก็ไม่เป็นไร
กันไม่ว่าผู้หญิงหรือผู้ชาย
ทั้งลูกทั้งเมียเขาก็ยอมให้
เรื่องกุศลบุญทานก็ทำให้
ไปตงคนที่และตายไป
จะได้พ้นจากภัยพานเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

28. เอ่อระเหยลอยมา
ให้เราทำบุญจะไม่สูญเสีย
ถึงจะเสียเงินเป็นกอง
ข้าวปลาอาหารทั้งของหวานของคาว
พระเณรเถรชีน้องพี่แม่พ่อ
ถ้าหากทำบุญกันทุก ๆ คน
ต้อนรับขับสู้คอยดูอีกที
ทำบุญเสร็จสรรพจะเพิ่งกลับกัน
ข้าวปลาอาหารรับประทานก่อน
รุ่นพ่อรุ่นแม่และคนแก่คนเฒ่า
ยกมือขึ้นไหว้

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ทั้งลูกทั้งเมียก็ทำให้
ถึงจะเสียทองก็ยังให้
แต่ตัวเขาก็ยอมให้
พรุ่งนี้เขาขอและเลี้ยงให้
มันจะได้พ้นและโพยภัย
เจ้าภาพใจดีคงทำได้
และข้าวปลาอาหารเขาเกรียมให้
แล้วถึงจะย้อนและกลับไป
กินปลากินข้าวก่อนที่จะไป
ลูกขอวันทาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

29. เอ่อระเหยลอยมา
ยกมือวันทานายน้ำทุกคน
ขอให้นึกถึงเจ้าภาพ
ถึงเงินจะหมดเขาไม่ต้องกลัว

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ขอให้พ้นและโพยภัย
ภาระเขารับมาเข้าไว้
ทำบุญเรื่องผัวเขายอมให้

ขอให้ผัวของตนพ้นทุกข์ ขอให้มีความสุขเสมอไป
ขอให้ผัวของตนพ้นอเวจี สู่รลกรลกีย์เสียเร็วไว
จะได้ระงับดับรัศก ขอให้พ้นโชคและมีชัย
ขอให้โชคดีและมีชัย รรดาอย่าได้มีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

30. เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
คอยฟังคำพรไว้ก่อนเจ้าภาพ ฉันเองขอรับเข้าไว้
ที่ตบรางวัลจะรำพันให้พร ลูกจึงขอวิงวอนยกมือไหว้
ความเจ็บจะได้ทั้งความไข้จะผ่าน ให้อยู่สุขสำราญกันทุกราย
ขอให้ร่ำรวยถูกหวยอีกที ขอให้เป็นเศรษฐีอีกต่อไป
ขอให้ถูกหวยกันร้อยหน จะได้พ้นความจนและจากไป
ขอให้ได้เป็นเหมือนดังเช่นเศรษฐี ขอให้เขามีและรถใช้
ขอให้เป็นเศรษฐีขอให้มีสิบล้อ นั่งร่มคอยรอนับแต่บ่าวไพร่
บ่าวไพร่บริวารจัดการทุกที่ เงินทองเรามีคงไม่เป็นไร
ขอให้มีคนใช้อยู่บนตึกร้อยชั้น อายุยืนนานเสมอไป
อีกทั้งความเจ็บขอให้จาก อีกทั้งความยากขอให้พ้นไป
ทั้งลูกทั้งเมียที่อยู่ข้างหลัง มันจะพร้อมพรั่งเงินทองมากมาย
อยู่ในกองแหวนกองแก้ว มันเป็นสุขแล้วไม่เป็นอะไร
ขอเข้าบ่วงแก้วขอให้แคล้วบ่วงมาร รพยภัยพ้องพานแล้วพ้นไป
และยกมือนขึ้นไหว้ ตามคำฉันให้พรเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

31. เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ขอให้ลูกหลานเหลน ทุกคนอย่าเป็นและอะไร
ลูกสิ้นพ่อเหมือนยังถ่อหัก ลูกเอ๋ยลูกรักให้จำไว้
แต่ลูกทุกคนที่เขาเลี้ยงมา ก็บรรพชาเกิดเป็นผู้ชาย
เขาบรรพชาแทนค่าน้ำนม คิดแล้วมันสมและน้ำใจ
น้ำนมแต่ละหยดที่รดหัวมา แทนบิดามารดาเสียจนได้
อีกทั้งพ่อแม่ก็เลี้ยงมามาก มันช่างสมรักและสมใคร่

แต่ลูกทุกคนคงไม่จนยาก
แม่คงไม่ลำบากคงสบาย

ถึงจะไม่มีคู่ปรึกษา
ไม่รู้จะหันหน้าไปพึ่งใคร

อยู่ในกองเงินกองทอง
แล้วจะต้องมองดูใคร

แล้วมีความสุขอยู่ทุก ๆ วัน
ไอ้เรื่องบุญทานให้ทำไว้

และอยู่กับลูกไปก่อน
คงไม่เดือดร้อนและเท่าไร

มันมีเวรกรรมตามพราก
แต่สำหรับผัวรักก็ต้องไป

ไปไม่ฟื้นตื่นไม่มี
และเราจะหนีกันไปทางไหน

แต่ไอ้เรื่องความตายหนีไม่พ้น
ทุกผู้ทุกคนก็ต้องตาย

เขาว่าเวรกรรมทำไว้
ช้าเร็วเท่าไรกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

32. เอ่อระเหยลอยมา
ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

ถ้าเราสร้างกรรมทำมามาก
ทุกคนไม่อยากที่จะตาย

เกิดเป็นคนไม่อยากจนเลย
แม่ตอต่ำหนามเตยให้จำไว้

ถ้ามันถึงคราวแหละแล้วครับ
ถึงคราวต้องดับลงทันใด

เพราะมัจจุราชเขามารอ
ไม่ว่าแม่หรือพ่อก็ต้องตาย

ไม่ว่าคนจนหรือคนมี
แต่เมื่อมันถึงที่ก็ต้องตาย

ต้องจากของรักของชอบ
มันหมดเขตหมดขอบและแม่ขวัญใจ

ตายกันเกิดกัน
วัฏสงสารเป็นที่อาศัย

เราต้องเวียนว่ายตายเกิด
คิดกันเถิดแม่สาวไทย

เดี๋ยวตายเดี๋ยวเกิดหวังจะเชิดชู
แล้วพังเถิดแม่คู่และรักใคร่

แล้วแต่เวรกรรมทำไว้
มากน้อยเท่าไรกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

33. เอ่อระเหยลอยมา
ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

ขอให้ความสุขอย่าได้เสีย
ทั้งลูกทั้งเมียจะสบาย

และดวงวิญญาณผ่านพ้น
มารับเอากุศลที่ทำให้

มารับกุศลผลบุญ
ที่เขาค้ำจุนเอาเข้าไว้

ถ้าหากได้บุญเข้ามา
ได้วาสนาที่ส่งให้

ผลบุญหนุนนำ
พ้นจากกรรมที่ติดกาย

บุญจะฉุดไม่หยุดหย่อน
เราสร้างบุญหนุนช่วย
และบุญจะแบ่งให้ละบาป
และในคัมภีร์วิภังค์
อโรคยาปรมาลาภา
ความไม่มีโรคเป็นลาภประเสริฐ
ทุกคนมีโรคทุกข์โศกใจเสีย
ประเดี๋ยวก็สุขประเดี๋ยวก็โศก
ประเดี๋ยวก็เกิดประเดี๋ยวก็แก่
คงจะหนีไปไหน

เชื่อบ้างฟังก่อนคงไม่เป็นไร
สร้างบุญไว้ด้วยคงไม่เป็นไร
เชื่อฉันเถิดครับไม่เป็นไร
นานาจิตตังเข้าเอาไว้
คำพระท่านว่าและเข้าไว้
ก็ที่เราจะเกิดและเป็นกาย
ไม่ว่าลูกหรือเมียมีอันเป็นไป
ประเดี๋ยวก็มีโรคและมีภัย
ประเดี๋ยวก็แย่ประเดี๋ยวก็ตาย
หนีคงไม่พ้นเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

34. จะหนีไปไหนก็หนีไม่พ้น
และยมบาลท่านก็ถาม
ถ้าไม่ทำบุญทำทาน
จะต้องเวียนว่ายอยู่ในอเวจี
ยึดอเวจีเป็นที่อยู่
แต่ถ้าใครสร้างกรรมทำชั่ว
สร้างกรรมตามจอง
ถ้าเราสร้างกรรมไว้มาก
ให้เราสะสมบุญไว้บ้าง
บุญทานหมั่นทำ
แม่คู่เอ๋ยรักใคร่

เกิดมาทุกคนคงต้องตาย
ว่าเรานี้ทำบุญอะไรไว้
มันจะเกิดถึงวันและวอดวาย
เวรกรรมมันมีอยู่มากมาย
พวกเรายังรู้เสียเมื่อไร
และเราจะกลัวได้อย่างไร
กรรมจะสนองไว้จนได้
จะต้องละบากคงไม่สบาย
ให้เราก่อสร้างบุญกันไว้
จะได้พ้นจากกรรมที่ติดกาย
เชื่อบ้างฟังไว้เถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

35. เอ่อระเหยลอยมา
ที่จะหมดตนแหละหมดตัว
ถึงมีกรรมตามเกณฑ์
นอนตื่นเช้าจะเข้านอน
ขอให้กราบหมอนก่อนนอนทุกครั้ง

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ทำบุญให้ผัวคงไม่เป็นไร
คราวนี้ต้องเป็นและหม้ายไป
กราบไหว้แต่หมอนเช้าไว ๆ
เชื่อบ้างฟังบ้างคงไม่เป็นไร

และกราบไหว้หมอนของตัว
ถ้าหากชาติหน้าถ้ามี
ถ้าสร้างกุศลผลบุญ
เกิดมาชาติไหนขอให้ได้ชาตินั้น
และชาตินี้กรรมจอง
เวรกรรมตามจอง
เวรกรรมสองข้างจองล้างจองผลาญ (เชิบ ๆ)
เพราะมันถึงวันวอดวาย

คิดถึงแต่ผัวที่จากไป
ให้น้องกะพี่อย่าได้พ้นไป
บุญจะค้ำจุนเสมอเมื่อไป
ขอจะให้จากกันอีกต่อไป
กรรมมาสนองจะทำยังไง
ไม่รู้เลยจะมองและหน้าใคร
ต้องมาจากกันเสียจนได้
จะทำยังไงกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

36. เมื่อถึงวันทุกท่านก็จาก
เจ็บไข้ได้ป่วยก็ช่วยรักษา
ถึงจะฉีดยาปรารถนากันแน่
คงไม่มีหมอที่จะวิเศษ
แล้วหมอฉีดยาปรารถนาอยู่มั่ง
ถึงไข้ไม่หายมันก็ไม่สน
จะปล่อยให้ผัวตายและไปเป็นผี
ต้องกลายเป็นผีและไม่มีญาติ
ปกปักรักษาผัว
แต่มันไม่พ้นโพยภัย

ลูกรักเมียรักก็พ่ายไป
หาหมอเข้ามาฉีดยาให้
มันคงไม่แก้และไขได้
เลยขอบเขตและไปได้
มันก็เอาสตางค์ไอ้เราไป
ถ้าเกิดมาเป็นคนจนต้องช้ำใจ
ญาติกานั้นมีเสียเมื่อไร
เพราะเป็นคนจนจัดจะทำยังไง
และหมดเนื้อหมดตัวก็ยอมให้
แล้วเวรกรรมทำไว้มีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

37. เอ่อระเหยลอยมา
คิดดูให้ดีไม่ว่าพี่หรือน้อง
ถ้ากรรมมาถึงและตามทัน
และกรรมจะเกณฑ์เวรจอง
ทั้งลูกเมียและยอมเสียศักดิ์ศรี
ไม่ว่าแกหรือฉันไม่ว่าท่านหรือเธอ
ภายในเจ็ดวันไม่ว่าฉันหรือแก่
ให้เราทำกินกันเต็มที่

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เวรกรรมตามจองจะกรอมใจ
ลงกำหนดวันจะวอดวาย
ไม่รู้เลยจะมองและเห็นใคร
ไม่ว่าน้องหรือพี่ก็ต้องตาย
ตายกันเสมอต้องวอดวาย
คงจะตายแน่ทุกคนไป
จะเบียดเบียนกันแหละดีและทำใจ

จะได้เบียดเบียนซึ่งกันและกัน
ทำกินยังไงทำไปยังงั้น
ที่พระท่านเทศน์สั่งเกตุสังกา
ศีลห้าข้อห้ามให้จำให้ดี
ถ้าน้องถือศีลห้าไม่ต้องมาปวดหัว
ถ้าไม่มีบุญบนบ้าง
คงยึดแต่บ่วงอบาย

พังเถิดแม่บ้านและอยู่ไกล
จะเบียดเบียนกันสบายใจ
พังคำศีลห้าที่เขาให้ไว้
พังคำของพี่คงไม่เป็นไร
จะพาให้ตัวเราสบาย
และไม่รู้เลยจะหวังแลเห็นใคร
เมื่อยามเราตายกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

38. เมื่อยามจะตายวอดวายไปด้วย (เชิบ ๆ) และใครเลยจะช่วยและเราได้

ถึงจะมีเงินทองข้าวของขนค้า
มันถึงคราวมีเคราะห์
ถึงจะเป็นน้อยมันก็พลอยเป็นมาก
เพราะว่าทำกรรมไว้มาก
แต่ฉันมีกรรมมาตามต่อ
และใครมันทำกรรมเวร
ถ้าเราทำดีมีศรีแก่ตัว
รักดีหามจั่วรักชั่วหามเสา (เชิบ ๆ)
ให้น้องทำความดีไว้

และจะชุบชีวาพวกเราไม่ได้
เวรกรรมจำเพาะก็ต้องไป
ความจริงของยากเป็นของง่าย
ลูกรักเมียรักก็จนใจ
พังเถิดแม่ช่อและดอกไม้
เวรจะไม่เว้นให้พังไว้
ถ้าหากว่าเราทำชั่วอัปราชัย
เชื่อบ้างพังเราคงไม่เป็นไร
ความชั่วอย่าได้ทำเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

39. เอ่อระเหยลอยมา

พี่จะอัดเทปหมายใจประทับ
ฉันนี้จะอัดเทป
ฉันจะอัดเทปหมายใจบันทึก
จะเอาเทปไปขายจิตใจฉันเสีย
ฉันขอวันทาผู้ฟังทั้งหลายหญิงชายที่ฟัง
สวัสดีผู้ฟังต้องขอเอวังกันที
ถ้ารอกาสข้างหน้าฉันมาอีกหน
แต่บ้านฉันไกลหมายใจจะกลับ

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
สักหนึ่งตลับก็คงไม่ได้
หมายใจจะเก็บเอาไปขาย
พี่น้องจะนึกกันบ้างไหม
เอาเงินรักษาเมียให้หายจนได้ (หัวเราะ)
ฉันต้องขอเอวังกันเข้าไว้
ขอจบลงแค่นี้ไม่เป็นไร
ฉันจะร้องบ่นให้จนได้
มีรถรอรับเสียเมื่อไร

หนทางก็เย็นมันเดินยาก
จะไปกะฉันกันบ้างไหมหนอ
จะไปข้างไหนคอยไปด้วย
ถ้าไปกะฉันและวันนี้
ขอให้เป็นสุขกันทุก ๆ คน
ความเจ็บจะได้ทั้งความไข้จะผ่าน
ขอให้เมียหายพ้นภัยที่พาน
ขอให้มันปล่อยเลิกง่อยเลิกเปลี้ย
สิบนิ้วยกไหว้
บ้านฉันไกลนักก็ต้องไป
และใครที่พอและจะไป
ถามแม่คนสวยจะไปหรือไม่
นับว่าโชคดีนะแม่ขวัญใจ
ขอให้มันพ้นและโพยภัย
ขอให้เมียของฉันมันหาย
ให้มันสุขสำราญและอีกราย
ขอวอนให้เมียและฉันหาย
ยกมือขึ้นวันทาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 7

วิทยากร : นายเสน่ห์ (ป่อง) เกิดรภคา
นายเอื้อน ติเยาว์
นางทวี พรหมชนะ
นางละมุน สืบบุตร
นางเตี้ย คล้ายคลึง
นางงาม เจริญธรรม
ณ บ้านรีป่ง ต.ดอนแสลบ
อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี
26 เมษายน 2535

1.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
วันนี้ประสบเข้ามาพบพระพักตร์ อยากทำความรู้จักแล้วกับแม่ชื่นใจ
พวงเอ๋ยมาลัย อย่าม้วร่ำไรเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

2.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ตั้งวงไว้เพื่อบูเสื่อไว้คอย คอยทวีนิดหน่อยไปเมื่อไร
แม่คนพวงดวงใจ จะร่ำพิไรเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

3.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แล้วพอประสบแล้วพบหน้า เห็นน้องอุราก็ชื่นใจ
แม่พวงเอยมาลัย ไม่อยากจะไกลกันเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

4.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้ลงเสียเถิดแม่ทวี รู้แม่คนดียิ่งกว่าใคร
ให้ลงเดหังน้อยเอ้ยยังเดหา ให้แม่ทวีลงมากันไว ๆ
แม่คนสวยดอนทราย แม่จะร่ำพิไรเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

5.นายเอื้อน เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็ว่าคนไหนและที่เป็นแม่โขลง ให้แม่ช่วยชักรยองแล้วมาไว ๆ
พวงเอ๋ยมาลัย จะมัวร่ำไรเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

6.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มาคอยค้อยคอยอยู่ที่ข่อยรากขาด เจอะแม่วีจะวาดให้ได้
แม่คนพวงดวงใจ เอ็งจะร่ำพิไรเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

7.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
การเทศกาลเป็นงานของหลวง ร้องเล่นกันแต่พวงมาลัย
มาตั้งแต่ปู่ย่าตายาย มีกันมาหลายปีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

8.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา คอยฟังฉันว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ฉันก็เฒ่าชะแรแก่ชรา ทำไร่ไถนาก็ไม่ไหว
จะมาเล่นพวงมาลัย ลูกจะร้องถวายวงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

9.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา วันนี้ฉันมากันจนถึงนี้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็ได้พลัดถิ่นแล้วพลัดฐาน ฉันเป็นลูกกาญจนบุรี
ก็ว่าฉันเกิดกันมาก็นาน ฉันไม่เคยผ่านสักที
จะบอกพวกพ้องน้องพี่ ขอรทษสักทีเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

10.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจาให้ชื่นใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เสียงใครมาวอนกันอยู่หน้าบ้าน ฉันก็นึกราคาญหัวใจ
ยังไม่รู้สุกแล้วรู้ห่าม จะรักตูมตามก็ไม่ได้
ก็ทั้งแม่พวงมาลัย ยังไม่รู้ว่าใครมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

11.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พอประจบมารู้จัก และจะขอฝากรักด้วยจะได้ไหม

บ้านของพี่มันไม่ไกล เล่าลอกบอกไขเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

12.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจาก็เสียใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ได้ยินวาจาแม่ทวี ว่าจะมาที่นี่กันทำไม
ว่าแม่เอ๋ยแม่ทวี ว่าแม่นี่ดีหรือกว่าใคร
แม่คนพวงมาลัย เอ็งจะปล่อยให้อายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

13.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ได้ยินเสียงแจ๋วแล้วแว่วจ๋า ใครมาร้องเรียกหาอยู่ทางไหน
ผินหน้าเข้าห้อยสวยน้องไม่ช้า เปิดหีบหยิบผ้าว่าจะไป
จะไปดูพวงมาลัย ยังไม่รู้ว่าใครมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

14.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ผินหน้าเข้าห้องสวยน้องไม่ช้า เปิดหีบหยิบผ้าทันใด
เอาผ้าเก่าพับไว้เอาผ้าใหม่มานุ่ง หยิบเข็มขัดรัดพุงว่าจะไป
จะหยิบเอาสร้อยเข้ามาห้อยแขวน น้องจะหยิบเอาแหวนเข้ามาใส่
จะหยิบเอาตือกเข้ามาห้อยหู หยิบเอาสีชมพูมาใส่
แม่พวงมาลัย ฉันจะออกไปดูเลย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

15.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจาก็เสียใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้แม่แต่งตัวจะมัวช้า ให้ทวีรีบมาแล้วไว ๆ
แม่คนพวงมาลัย เอ็งจะร่ำพิไรเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

16.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจาก็ชื่นใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จัดแจงแต่งตัวน้องไม่มัวอยู่ช้า ออกจากห้องเคหาเรือนใหญ่
และฉันเป็นหญิงดีมีกิริยา มองซ้ายมองขวาเมื่อจะไป
ว่าแม่พวงมาลัย ฉันจะออกไปดูเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

17.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้แม่จัดแจงแล้วแต่งกายา แม่ทวีอย่าช้าร่ำไร
พี่มาคอยอยู่นานหลาย เอ็งจะร่ำพี่ไรเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

18.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็พอเสร็จเท่านั้นน้องไม่นานอยู่ช้า ออกจากห้องเคหาเรือใหญ่
ตื่นเหยียบหัวรอดไปจนตลอดหัวพลึง แม่ย่างเท้าไปถึงแล้วบันได
ฉันไปถึงบันไดฉันไปยืนชะงัก ไม่มีคนร้องทักถามไถ่
จะถามพ่อพวงมาลัย แก่มาอย่างไงกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

19.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มาธุระกันตรงนี้ พี่ไม่เลยไปที่หรอกตรงไหน
ว่าธุระเย็นแวะบ้านน้องก่อน หรือว่าธุระร้อนให้เลยไป
พี่มาธุระที่แม่ทวี ว่าแม่คนดียิ่งกว่าใคร
แม่คนพวงมาลัย เอ็งจะปล่อยให้อายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

20.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
มือถือกระโถนตื่นไพล่ลงดิน น้องย่างเท้าก้าวตื่นว่าจะไป
จะออกไปดูกันเสียให้รู้จัก ว่าจะเป็นคู่รักหรืออย่างไร
แม่พวงมาลัย ยังไม่รู้ว่าใครมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

21.นางทวี เอ่ยระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องลงกระโถนไปถึงที่ดิน น้องทำมาหากินก็อะไร
ฉันจะมีเนื้อความเข้าไปถามต่อ นี้ฉันยังมีข้อสงสัย
พี่มาอย่างไงหรือให้ไปอย่างงั้น ส่วนตัวของฉันยังไม่รู้ใจ
ร้องถามพี่ชาย แก่มาอย่างไงกันเลย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

22.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจาก็เข้าใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถึงเดือนสี่เดือนห้าพี่ก็มาเล่นเพลง รู้สึกนึกเกรงเพราะมาไกล
ความจนก็บังคับคิดจะดับประเด็น นักกีฬาทางเล่นไม่ร่ำรวยเท่าไหร่
การทำนาปีนี้ปีที่แล้วมานี้ มักผลก็ดีทำนาไม่ได้
นาดอนเสียน้ำนาดำเสียแล้ง ดินแยกแตกระแหงแล้วเสียหาย
พี่เลยมาหาแม่ทวี จะสงเคราะห์สักที่ไม่เป็นไร
แม่คนพวงมาลัย เอ็งจะปล่อยให้อายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

23.นางเตี้ย เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจาน้องจำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะมีเนื้อความเข้าไปถามสักหน่อย พี่เอ๋ยจะน้อยน้ำใจ
ก็พอมาถึงก็บอกว่ารัก ฉันไม่ทันรู้จักว่าใคร
แกจะรักสร้อยหรือที่ห้อยแขน หรือแกจะรักแหวนที่ฉันใส่
แกจะรักดอกพี่เอ๋ยพลอยแดง บอกมาให้แจ้งน้ำใจ
พ่อพวงมาลัย ฉันยังนึกสงสัยจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

24.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พอมาประสบมาพบพระพักตร์ แล้วมาประจบรู้จักให้เข้าใจ
พี่มาธุระกะลิ้มกะเหลี่ย มาธุระที่นางเตี้ยเอ็งรู้ไหม
แม่พวงเอยมาลัย เอ็งจะปล่อยให้อายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

25.นางเตี้ย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พอพี่มาถึงก็มาพึ่งพระพักตร์ แกมาบอกว่ารักว่าใคร่
แต่ส่วนแม่พวงมาลัย ฉันยังรับไม่ได้เลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

26.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจาก็เสียใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่เป็นคนดีน้อยเอ้ยชี้ดิ่ง สืบถามตามหนองปลิงดูก็ได้
การพนันไม่เอาไม่เลี้ยงนกเขากัดปลา น้ำขาวเหล้ายาก็เลิกไกล
ยามว่างเนื้อเย็นไม่ได้เล่นหมากรุก อ่านหนังสือนอนขลุกหาความรู้ไว้

งานสร้างตัวสร้างตนที่ได้สร้างมาแล้ว หลักฐานเป็นแถวไปดูได้
ทำนาทำไร่เลี้ยงไก่เลี้ยงหมู แถมยังปลูกพลูอีกสองไร่
แม่พวงเอ๋ยมาลัย ไปเที่ยวบ้านพี่ชายกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

27.นายเตี้ย เอ่อระเหยลอยมา ได้ฟังแกว่าน้องจำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แกบอกว่าคนดีพี่เอียจริง ๆ คงไม่ตกถึงหญิงหรอกบ้านไกล
แม่ฝากขะโน้นขะนี้ เขาคงรั้งเอาพี่ไว้ใช้
แม่พวงมาลัย ยังไม่ไว้ใจเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

28.นางเตี้ย เอ่อระเหยลอยมา เมื่อกี้พี่ว่ายังจำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่เป็นคนดีพี่เอียแท้ ๆ คงไม่ตกถึงแม่บ้านไกล
พี่เป็นคนดีแล้วแท้ ๆ ไงหาเมียเลี้ยงแม่กันไม่ได้
จะว่าแม่พวงมาลัย ยังนึกสงสัยจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

29.นายเอื้อน เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไอ้เรื่องจริงน้องเอยจะรับ มันไม่ทันถึงอับและถึงอาย
ไอ้เรื่องลูกเมียแต่ก่อนมีจริงเดี๋ยวนี้- มอบให้เจ็กแมวแกเป็นเจ็กพ่อหม้าย
ที่ทิ้งไปแล้ว
สกปรกน้องเอ๋ยรสมมมันไม่สมกับผัว ก้นถุงมันรั่วเลี้ยงไว้ทำอะไร
แม่นอนกลางคืนมันเผ้าแต่กวน คอยแต่จะชวนละก็พี่ชาย
มันกระพล่ำกระพลวกมันลวก ๆ ลน ๆ มันคอยเรียงขึ้นบนพี่เลยต้องป่าย
พวงเอยมาลัย บอกน้องไม่อายเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

30.นางเตี้ย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะมีลูกมีผัวจะต้องดูให้ดี เมื่อจะมีสามีไม่ใช่ง่าย
กลัวจะเป็นผัวของเขา ไม่รู้ว่าบ่าวอีคนไหน
จะเอาคุณพี่เข้ามาทำผัว ฉันก็กลัวลักงัวแล้วแม่ยาย
แม่พวงมาลัย ฉันยังสงสัยจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

31.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจาก็เสียใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าพอประสบมาพบพักตร์ จะบอกว่ารักได้อย่างไง
พี่เป็นคนดีแล้วแท้ ๆ หาเมียเลี้ยงแม่มันไม่ได้
อีกทั้งเหล้าไม่กินฝิ่นไม่ฉัน รูปแบะเคยปั่นไปเมื่อไร
แม่คนพวงมาลัย จะปล่อยให้อายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

32.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา เมื่อกี้พี่ว่ายังจำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่เอื้อนคนดีแล้วจริง ๆ คงไม่ตกถึงหญิงแล้วบ้านไกล
ว่าเมียของแก่คงสับดน ถึงได้ดิ้นขึ้นบนเล่าไปได้
ฉันจะร้องบอกพี่ชาย จะบอกไปในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

33.นายเอื้อน เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
มันเป็นยังงั้นทวีเอ๋ยจริง ๆ พี่เองถึงได้ทิ้งแล้วว่ากันไป
เดี๋ยวนี้เป็นหม้าย บอกน้องไม่อายเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

34.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าพี่ไม่เป็นแล้วคนเสีย เดี๋ยวนี้ทิ้งเมียแล้วเป็นหม้าย
พ่อพวงมาลัย พี่จะรักที่ไหนกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

35.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจาก็ชื่นใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มารักแม่ทวี ว่าสวยกว่าที่แล้วไหน ๆ
สวยเอ๋ยเข้าใจ ไม่มีที่ไหนแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

36.นายเอื้อน เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
สาว ๆ บ้านพี่เหมือนกระดี่ตกคลัก พี่มีอารมณ์นึกรักไปเสียเมื่อไร
เมื่อเห็นหน้าน้องให้รักให้ร่ำ ไม่รู้ว่าเวรหรือกรรมเมื่อไร
แม่ทวีบ้านไกล รับรักพี่ไว้สักคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

37.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
มาประจบยังไม่ทันรู้จัก พี่มาบอกว่ารักว่าใคร่
พ่อบ้านอยู่ไกล แกมาอย่างไงกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

38.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา คอยฟังน้องว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มาธุระพี่เอยปะปัง ร้อนเย็นเป็นอย่างอะไร
พี่ธุระเย็นแวะบ้านฉันก่อน พี่ธุระร้อนก็เลยไป
จะบอกพ่อพวงมาลัย ไม่ต้องเกรงใจเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

39.นายละมุน เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถ้าธุระเย็นแวะบ้านน้องก่อน ถ้าธุระร้อนขอให้เลยไป
พี่มาทั้งสี่พี่มาทั้งห้า มาธุระที่ข้าได้อย่างไง
พ่อพวงมาลัย ให้บอกมาในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

40.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
หรืองัวพี่หายหรือควายพี่พลัด จึงได้เที่ยวสกัดตามไป
หรือจะมาซื้องัวหรือซื้อควายซื้อไก่ซื้อหมู จะมาซื้อแม่หนูหรืออย่างไง
ให้เล่าละลอกบอกไป ให้บอกไปในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

41.นางเอื้อน เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจาก็เข้าใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มาประสงค์ได้ที่ตรงตัวหล่อน สองหลืบปลิ้นล่อนหญ้าก็ปรกไหล่
ไม่ใหญ่ไม่ย่อมเท่าขย่อมฝ่ามือ น้องไม่รู้หรอกหรือมันอะไร
แม่พวงเอ๋ยมาลัย บอกน้องไปในพวงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

42.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ธุระธุแระเท่ากระแบะฝ่ามือ ของน้องไม่ซื้อแล้วไม่ขาย
ข้าจะร้องบอกพี่ชาย ว่าพี่มายังไงกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

43.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไปถิ่นไปฐานไปบ้านของน้อง เคหาหอห้องก็ไป
ฉันจะร้องบอกพี่ชาย พี่มายังไงกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

44.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจาก็เสียใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มาธุระน้องเอยตรงนี้ พี่ไม่เลยไปที่หรอกตรงไหน
ว่าธุระเย็นแวะบ้านน้องก่อน ถ้าว่าธุระร้อนให้เลยไป
พี่มาธุระที่แม่ทวี รู้แม่คนดียิ่งกว่าใคร
ว่าที่อื่นพี่ไม่หมาย บอกน้องมาในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

45.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
หญิงชวนไปเรือนพี่ไม่เชื่อนอยู่ช้า หวังจะไปเคหาหัสนัย
ถามนอกถามในหัวใจเรานึก พูดดีคุยดึกหลอกให้ได้
แม่คนพวงมาลัย บ้านน้องอยู่ที่ไหนกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

46.นายเอื้อน เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องเป็นเจ้าของให้แม่เดินขึ้นหน้า พี่เป็นแขกแปลกมาจะตามไป
พวงเอยมาลัย แล้วจะช้าไกลเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

47.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะไปเที่ยวถิ่นฐานแล้วบ้านช่อง เคหาหอห้องก็จะไป
ก็พี่เป็นแขกหรอกแปลกหน้า ฉันเองจะพาแล้วพี่ไป
จะบอกพี่ชาย ให้เข้าใจดูเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

48.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา คอยฟังฉันว่าอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ทางโน้นไปทุ่งทางนี้ไปท่า ทางโน้นไปนาไปไร่
ไอ้ที่ตรงกลางระหว่างช่อง ทางไปบ้านน้องจำไว้
ว่าฝากระดานของน้องยอดแหลม ว่าฉันปลูกไว้พอแปล่มยอดไม้

ร้องบอกพี่ชาย ให้ตามน้องไปดูเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

49.นายเอื้อน เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องเดินขึ้นหน้าพี่ก็มาตามกัน มาด้วยกันสองคนก้บแม่ชื่นใจ
แม่พวงมาลัย ให้แม่เดินไว ๆ เถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

50.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็ว่าพี่เดินกันไปสองคน ให้พี่ตามก้นไป
พี่จำร้องบอกให้เดินไกลสั้น เดินก้นไปสองคนระวังไว้สันตีนซ้าย
ร้องบอกพี่ชาย ฉันขออภัยเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

51.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าหน้าบ้านของน้องมีที่สังเกต ปลูกต้นมะขามเทศอยู่หัวกะได
ไปทั้งใต้ถุนก็มีรถยนต์ หน้าบ้านปลูกผลไม้
มีต้นรักซ้อนอรชรเชิดชู ตะโกดัดน่าดูปลูกไว้
ร้องบอกพี่ชาย เชิญพี่จงไปดูเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

52.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
บ้านน้องสามหลังมุมแต่สังกะสี บ้านน้องทวีหรือแม่บ้านไกล
บ้านน้องสามหลังมุมสังกะสี เรือนหอค่าหูกันหรืออย่างไร
ถ้าพี่มีเมียไม่ต้องเสียเรือนหอ ว่ามันช่างบุญกะดีอว่ามาพบได้
แม่พวงมาลัย บอกน้องมาในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

53.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
หน้าบ้านหลังบ้านยังมีกะดานไม้ตัด ใครเห็นนึกว่าวัดนั่งไหว้
ไอ้เรือนหอของน้องก็มีหลายหลัง สุดแต่กำลังพี่จะขึ้นหลังไหน
จะบอกพ่อพวงมาลัย ขอเชิญให้ไปดูเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

54.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา คอยฟังฉันว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เชิญพี่ชิจะเชิญพี่ชิจำ ว่าขึ้นห้องเคหาเรือนใหญ่
เรือนน้องหลายหลังมุมสังกะสี เรือนนอกหนาพี่แม่ยกให้
จะบอกพ่อพวงมาลัย เชิญพี่ขึ้นไปดูเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

55.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องเรียกไปเรือนพี่ไม่เชือนอยู่ช้า หวังจะไปเคหาหัสนัย
ทางนอกทางในหัวใจเรานึก พูดดีคุยตึกจะเดาะให้ได้
แม่คนพวงมาลัย มันไกลแค่ไหนละน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

56.นายเอื้อน เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จวนจะถึงหรือยังบ้านเรือนนั้นสวยน้อง เคหาหอห้องแล้วก็หลังไหน
ไปชี้ทิศบอกทางคู่สร้างบุญส่ง ปากกรอกทางกรงอยู่ใกล้หรือไกล
พวงเอยมาลัย บอกพี่มาในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

57.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แต่พอถึงเคหาพี่ไม่ช้าที ถึงบ้านแม่ทวีพี่ไม่ร่ำไร
ให้แม่เปิดรั้วให้น้องรับ รู้ว่าแม่งามทรัพย์อย่าร่ำไร
แม่คนพวงมาลัย อย่าร่ำพิไรเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

58.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ทางรโนนก็ไปทุ่งทางนี้ไปท่า ทางรโนนไปนาแล้วไปไร่
ไอ้ที่กรงกลางระหว่างช่อง เข้าบ้านของน้องให้จำไว้
ประเดี๋ยวจะบอกพี่ชาย เชิญพี่ลองไปดูเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

59.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา คอยฟังน้องว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้พี่เปิดหมวกแล้วออกจากหัว ให้มุดมอดลอดรั้วไว ๆ
ว่าพี่ลอดรั้วอย่าให้มันต่ำ เดี๋ยวหนามจะตำแล้วตาชาย

ร้องบอกกันไว้ ให้พี่คอยไปดูเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

60.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เปิดหมวกบนหัวมุดรั้วหนามเรียว หนามมันรั้งคดเคี้ยวเข้าไม่ได้
ถอยหลังกระแซะกลัวแบะสองบาน แลเห็นวิมานสร้างใหม่ ๆ
นี่หรือบ้านแม่ทวี ว่าอยู่แค่นี้มันไม่ไกล
แม่พวงเอยมาลัย ไม่เป็นกระไรน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

61.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้น้องรับรู้ทวีเอ้ยดูหมา จะให้กัดขากันนี่ได้
แม่คนพวงมาลัย ให้มาไว ๆ น้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

62.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พอได้ยินเสียงแขกแล้วแปลกหน้า รมเมพี่มากันอย่างไง
ว่าเอาขาขะแยะให้รั้วแบะสองบาน พี่มองเห็นวิมานไร ๆ
ว่ารั้วน้อยแน่นยังกะแผ่นอิฐ พี่ขึนเดินจะไปติดแล้วซั้วตาย
พ่อบ้านอยู่ไกล เชิญมาไว ๆ เถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

63.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้ฉันรับรู้พี่เอียดูหมา เชิญพี่เข้ามาไว ๆ
จะเอาไอ้ขาวไปผูกข้างนอก และจะเอาอีดอกผูกใน
ฉันว่าถ้าหมามันเอ็ดไม่ฟัง แม่จะรีบกด้วยรางแล้วหัวหงาย
เข้ามาไว ไม่เห็นเป็นอะไรเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

64.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เห็นอีย่นนอนอยู่เห็นอีจู่เห่าโล่ เห็นอีแดงวิ่งโร่ลอดใต้กระได
ดูเจ้าของก็มาเสียงแม่คว้ากันหวิด คว้าเผ่นคว้าผิดเจ้าของหงายไผ่
นอนหงายดูฟ้าหน้าลี่ ๆ หมารีบกทวีแม่นอนหงาย

แม่พวงมาลัย อยากจะขึ้นกระไดเสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

65.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าถ้าหมาน้องเอ็ดไม่พัง เดี๋ยวแม่รขกด้วยรางจนตาย
ว่าพี่ตีหมาน้องตายให้พี่ชายมาแทน เห่าต่างอีแตนหรือพี่ตาย

นายเสน่ห์ ว่าธรรมเนียมดูหมาไง่มายืนเป็นหมู หมามาไม่ใช่หมูเอามือถือไม้
เอามือประคองสองข้างจะระคางเคืองเข็ญ จะทำล้อเป็นเล่นหมามันโลดวิ่งไล่
สองมือเกาะกุมกิ่งกระทุ่มเคยถือ ปลายทู่แข็งที่อไว้กันตาย
ว่าธรรมเนียมดูหมาทำไมมายืนเป็นหมู แม่ทวีไม่ดูให้กัดได้
ไงไม่เชิญขึ้นบันได แม่พวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

66.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เรียกพี่ขึ้นห้องแล้วเคหา ให้ไปพักกายาให้สบาย
ว่าพี่เหนื่อยเปลี้ยแล้วเพลียมา เอาน้ำลูบหน้าแล้วไว ๆ
เอาน้ำในอ่างกันไปล้างหน้า ลูบเสยเกศาให้สบาย
ขึ้นห้องชั้นใน ให้สุขสบายตัวเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

67.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าเชิญชิจ๊ะเชิญพี่ชิจ๋ำ ขึ้นห้องเคหาไว ๆ
เรือนน้องหลายหลังมุมสังกะสี เรือนน้องทาสีแม่ยกให้
มีทั้งหอรีแล้วหอขวาง มีทั้งหอกลางถมไป
ฉันจะร้องบอกพี่ชาย นั่งให้สบายองค์เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

68.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
หญิงเรียกขึ้นเรือนพี่ไม่เชื่อนอยู่ช้า หวังจะไปเคหาข้างใน
ทางออกทางในแต่หัวใจเรานึก พูดดีคุยดีกต้องเดาะให้ได้
แม่พวงเอยมาลัย จะให้นั่งหลังไหนแล้วน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

69.นางละมุน เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แต่พอแขกขึ้นเรือนฉันไม่เบือนหน้าบาก แต่น้องยกเชี่ยนหมากเอามาให้
นี่น้องยกเชี่ยนหมากกันมากระแทก เชิญพาและแดกกันเข้าไป
ว่าสีผึ้งน้องก็มีอยู่ในกลี่หับ สีแล้วนะกระซับปากชาย
ร้องบอกพี่ชาย เชิญตามสบายเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

70.นางละมุน เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แต่พอแขกขึ้นเรือนน้องไม่เบือนหน้าบาก น้องเลยยกเชี่ยนหมากมาให้
ไอ้ทั้งสองมือน้องก็ยกเชี่ยนหมาก ตีนหนึ่งแม่ก็ลากตะไกร
ก็เชิญพ่อพวงมาลัย กินกันให้สบายเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

71.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องเรียกกินหมากเปรี้ยวปากออกจี๋ อยากกินหมากเต็มทีแม่ยิ้มละไม
มีเชี่ยนหมากเชี่ยนพลูให้มาสู่กันเคี้ยว ยาเนื้อเส้นเหนียวซื้อมาแต่ไหน
เอื้อมมือไปหยิบเอามาหนึ่งขยุ้ม มันช่างนิ่มอ่อนนุ่มอยู่ข้างใน
เอามือเปิดผ้าเส้นยาเป็นฝอย ดูมันยาวอยู่ย้อยหยักเยื่อหยักไย
หยิบไฟแช็กสมัยไม่ต้องใช้ไม้ขีด พอเอามือดีด ๆ ก็ลุกได้
กินหมากดีกว่าสูบยามันเมา ยามันเส้นยาว ๆ ว่ามันไม่ใหญ่
หยิบใบพลูสองชีกมาฉีกประเชิญ ไม้ควักปูนมันเบิ่นหยิบมาป้าย
ทิ่มแปะป้ายปั๊บจับยัดใส่ปาก มันช่างยันหายอยากกินมันดาไม่ใหญ่
ถามว่าหมากบางบนหรือหมากบางล่าง เพียงแค่ชิ้นบาง ๆ ยังหน้ามืดตาลาย
ยิ่งกินยิ่งยันหูลั่นริก ๆ กินแล้วกินอีกยันไม่หาย
พอบ้วนน้ำหมากหายอยากไปนาน รอยทีหลังเข็ดฟันไม่เข้าใกล้
แม่พวงเอ๋ยมาลัย มันเป็นหมากบางไหนน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

72.นางทวี เอ่อระเหย ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พอว่าน้องเรียกแล้วกินหมาก พี่ก็นึกเปรี้ยวปากทันใด
ว่าไอ้หมากชี้เย็ดมันทั้งเผ็ดทั้งยัน ใครจะกินมันเข้าไปได้

ส้มรอสองกลีบที่น้องหนีบมา แก้ยันเมายาพี่ก็หาย
พ่อพวงมาลัย ไม่เป็นอะไรเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

73.นางทวี เอ่อระเหย ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เชื้ยนหมากน้องมีทั้งบุหรี่ใหม่มา ฉันเองจะไปหาเอามาให้
พี่บอกว่ายาน้องมันเส้นงอ ๆ มากันแต่บางยอนะแกรู้ไหม
จะบอกพ่อพวงมาลัย บอกพี่ไปในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

74.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไอ้หมากขี่เย็ดมันหุ้มเม็ดไม่มิด แลเห็นหวิด ๆ และไว ๆ
แม่พวงเอ้ยมาลัย เอามาแต่ไหนน้อง (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

75.นางเตี้ย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าหมากเหล่านี้ซื้อมาจากสวนน้ำพึ้ง นั่นนะสวนแม่มึงเอามาขาย
ว่าพวงเอ๋ยมาลัย คอยจ๊าเอาไว้ทีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

76.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา เมื่อกี้พี่ว่ายังจ๊าไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าส้มรอขี้เย็ดว่าหุ้มเม็ดไม่มิด มองเห็นหวิด ๆ ไว ๆ
ส้มรอสองกลีบที่น้องหนีบหว่างขา แก้ยันเมายากันก็ได้
นี่แหละสวนพี่เอยน้ำพึ้ง นี่แหละสวนแม่มึงเอามาขาย
จะเล่าละลอกบอกไข บอกพี่ไปในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

77.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ส้มรอสองกลีบแม่ก็หนีบมาฝาก กินแก้ยันหมากมันก็หาย
มันไม่ใช่ส้มแก้ยันน้องเอยเมายา มันเป็นส้มแก้ตัณหาของพี่ชาย
แม่คนพวงมาลัย จะท๊ายังไงกันดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

78.นายเอื้อน เอ่อระเหยลอยมา ไอ้ที่น้องว่าพี่ยังจาไต้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่ควักมีดพับออกมาจากในกระเป๋า จะกินส้มน้องสาวแก้คลื่นไส้
นายเสน่ห์ มันไม่ใช่ส้มรอเป็นแต่ส้มเสี้ยว มีแค่เม็ดเดียวใครจะกินเข้าไปได้
ไอ้ส้มขี้เยี่ยหุ้มเม็ดไม่มิด มองเห็นหวิด ๆ ไว ๆ
พวงเอยมาลัย นี้มันซื้อมาแต่ไหนกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

79.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เมื่อพี่หิวโหยแล้วโดยอาหาร เชิญรับประทานกันให้สบาย
พอแขกขึ้นเรือนน้องไม่เชือนอยู่ช้า มุ่งเข้าเคหาเรือนใหญ่
เอาไฟมาก่อหยิบหม้อมาตั้ง เอาปลาสลิดเข้ามาอังเตาไฟ
พ่อบ้านอยู่ไกล ให้สุขสบายก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

80.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าพี่หิวโหยก็โดยอาหาร ให้รับประทานให้สบาย
อีกหนึ่งแม่แกงแล้วหอยกาบ สิ่งหนึ่งจะลาบปลากราย
กับข้าวของหนูไม่มีหมูมีหมี เลยต้มแต่หัวปลีที่แปลมปลาย
พ่อบ้านอยู่ไกล ช่างน่าเสียดายจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

81.นายเอื้อน เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
มาวันนี้มันช่างสุขสาราญ แต่พอมาถึงบ้านแล้วแม่ชื่นใจ
น้องหุงข้าวให้พี่กิน รับรองไม่สิ้นเท่าไหร่
พวงเอยมาลัย ให้มาไว ๆ เถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

82.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พอพี่มาถึงแล้วบนบ้าน นี่ต้องสุขสาราญในใจ
ว่าน้องหุงหาอาหาร ให้กินสาราญสุขใจ
แกงเผ็ดเนื้องัวแกงคั่วเนื้อหมา กินกันเถิดพี่จ๋าอย่างเกรงใจ
ร้องบอกพี่ชาย เชิญให้สุขสบายเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

83.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าน้องตำพริกขยิกขยี้ หัวหอมก็มีกระเทียมก็ใส่
ร้องบอกพี่ชาย ให้สุขสบายตัวเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

84.นายเอื้อน เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เมื่อตูดถึงฟากจะให้ปากถึงข้าว ไม่ให้กลับท้องเปล่าหรอกแม่ชื่นใจ
น้องตำน้ำพริกและขยิกขยี้ นั่นระวังให้ดีนะแม่ชื่นใจ
เพราะมันเป็นผ้าถุงไม่ใช่จุงกระเบน เกิดพริกมันกระเด็นเข้าไปได้
ถ้ากระเด็นเข้าไปได้เหมือนเอาไฟเข้าไปจี้ ปวดแสบปวดร้อนลูกตาทนกันไม่ได้ (หัวเราะ)
พวงเอยมาลัย เตือนน้องเอาไว้ก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

85.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่เป็นคนดีแล้วจริง ๆ ต้องมาเตือนน้องหญิงทำไม
ว่าฉันเป็นคนหรือไม่ดี เดี๋ยวพริกเข้าตาแล้วฉันตาย
ร้องบอกพี่ชาย ฉันไม่กลัวอายแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

86.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เมื่อยามจะไปพี่ชายจะสอน น้องจะหลับจะนอนให้หลับไหล
บ้านใต้เขาเฮทวีจีจะมา บ้านเหนือเขาฮาน้องจะไป
ใครมีด้ายให้ทวีมีสาลีให้ปั่น ทำงานอยู่กับบ้านอย่าไปไหน
ใครว่าชั่วก็ชั่งเขาว่าชังอย่าเชื่อ ถ้าน้องหลงคนเป็นเหยื่อแล้วกาไก่
ไอ้สะเดาว่าขมไม่เท่าลมเขาลวง ของหอมให้หวงเอาไว้
แม่คนพวงมาลัย ฟังคำพี่ชายไว้น้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

87.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
มันเป็นเวรเป็นกรรมว่าที่เราทำมา ถึงได้จากน้องยากันไป
อีกทั้งพ่อก็แก่อีกทั้งแม่ก็เฒ่า ตัวเอ๋ยของเราจะทำอย่างไง
พี่ไม่มีคนเลี้ยงดูไม่มีปู่มีย่า แม่ทวีจะว่าแม่สายใจ

พี่จะต้องลาไป จะทำอย่างไงกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

88.นางละมุน เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)
พี่เอ่ยว่าจะจากออกปากจะลา ทั้งน้ำหูน้ำตามันให้หลั่งไหล
จะขึ้นต้นไม้สุดยอด ไม่รู้จะกอดอีกิ่งไหน
พี่อยู่ ๆ ก็จะมาจาก ไปแล้วพ่อแหวนนากวงใน
พ่อแหวนนากวงน้อย จะไปสวมก้อยให้ใคร
แล้วพี่อยู่ ๆ จะมาไป ทำความอาลัยจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

89.นานเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจากเสียใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พุทธิ่เอ๋ยแม่ทวี สงสารตัวพี่บ้างเป็นไร
อีกทั้งพ่อก็แก่อีกทั้งแม่ก็เฒ่า ตัวเอ๋ยของเราอยู่ไม่ได้
ไม่มีคนเลี้ยงดู จะบอกพวกหนูให้เข้าใจ
แม่คนพวงมาลัย จำคำพี่ไว้น้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

90.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ยกมือวันทาขึ้นกราบไหว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ลาเสาแปดต้นพื้นบนพื้นล่าง บานประตูหน้าต่างและทิศใต้
ลาเรือนเคยอยู่ลาคู่มองค้อน เมาะฟูกมุ้งหมอนต้องลาไป
แม่พวงเอยมาลัย จะต้องลาน้องไปแล้ว (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

91.นางละมุน เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พุทธิ่เอ๋ยทวี มันเป็นกรรมของพี่จะทำยังไง
มีเวรมีกรรมที่เราทำมา ถึงได้ลาน้องยากันกลับไป
พี่อยู่ด้วยไม่ได้ จะทำอย่างไงกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

93.นางละมุน เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแต่เนิ่นนุ่น (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องเคยปูเมาะให้พี่นอน ฉันเคยหยิบหมอนให้พี่หนุน
พี่ไปกลางดงกลางป่า ใครจะไปปูผ้าให้พ่อคุณ

พ่อแก้มตกเกลื้อนเปื้อนฝุ่น ไงมาทิ้งแม่คุณไปเอ๋ย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

94.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ยิ่งคิดคุณแล้วแม่ลูกคู่ ตัวเรานี้อยู่ก็ไม่ได้
เวรกรรมที่ทำไว้ จะต้องจากน้องไปเสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

95.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจาก็เสียใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มาทำน้ำเย็นให้ปลานอน มาทำน้ำร้อนให้ปลาตาย
พี่มาขุดบ่อล่อหลุม ทำให้น้องตกพุ่มแล้วเป็นหม้าย
พ่อคู่เอ๋ยรักใคร่ ไม่น่าจะไปเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

96.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แม่เอ๋ยแล้วทวี พี่จะทำอย่างงี้อยู่อย่างไง
หรือจะมาพากับพี่ไป อยู่ด้วยไม่ได้แล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

97.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจาแล้วเสียใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ได้ยินเสียงพี่มาชวนพา น้ำหูน้ำตาให้ไหล
เพราะว่าพ่อแม่ฉันสั่งมา เขาไม่ให้ห่อผ้าตามชาย
พ่อสุดสวาทขาดใจ ฉันไปไม่ได้แล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

98.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ลาเสาแปดต้นพื้นบนพื้นล่าง บานประตูหน้าต่างแล้วทิศใต้
ลาเรือนเคยอยู่ลาคู่มองค้อน ฟูกเมาะเบาะหมอนตลอดไหม
แปลานปั้นลมไม้ขื่มหัวกลอน นอระแนบแอบนอนหลังใน
ลาจิ้งจกเผ้าแปตุ๊กแกเผ้าเต้า ลาแมงมุมเผ้าเสาสิ้นสงสัย
ลาแมวลาหมาจะต้องลากันแน่ คิดถึงพ่อแม่อยู่ไม่ได้
แม่คนพวงมาลัย จะต้องลาไปเสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

99.นางเตี้ย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ทั้งลาปี้ลาป่นทั้งลาบนลาล่าง ไม่คิดถึงน้องนางบางหรือไง
ถ้าพี่ไปไหนน้องจะตามไปด้วย ขึ้นเขาลงห้วยก็จะไป
แม้จะตกเมืองแมนฉันจะตามไปถอน ถ้าไปตกเมืองมอญฉันจะตามไปไถ่
พ่อบ้านอยู่ไกล แกจะเพิ่งไปเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

100.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แม่แหวนนากแล้วพลอยน้อย ที่น้องใส่ก้อยต้องลาไกล
แม่คนพวงมาลัย อยู่ด้วยไม่ได้เสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

101.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ได้ฟังพี่ว่าก็เสียใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ได้ยินเสียงพี่มาร้องพา น้ำหูน้ำตาให้หลั่งไหล
พ่อแม่เขาเลี้ยงมา ไม่ให้ห่อผ้าตามชาย
ร้องบอกพี่ไว้ น้องไปไม่ได้แล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

102.นางทวี เอ่อระเหยลอยมา ฉันจะว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไม่ได้สินสอดช้างลากไม่ได้ขันหมากเกียนเข็น ตัวน้องจะไม่เป็นแล้วคู่ใคร
ร้องบอกพี่ชาย ฉันไปด้วยไม่ได้เสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

103.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แม่เอ๋ยแม่ทวี ไม่สงสารตัวพี่บ้างหรือไง
มันอยู่ด้วยไม่ได้ จะต้องไปเสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

104.นางละมุน เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่จะไปไหนน้องจะไปด้วย ขึ้นเขาลงห้วยจะตามไป
ถ้าพี่ไปตกแล้วเมืองมอญ จะตามไปถอนแล้วตามไถ่
พ่อคู่สมัครรักใคร่ ไม่ให้จากกันไปเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

105.นายเสน่ห์ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แม่เอ๋ยแม่ละมุน แม่จะมาอุดหนุนกันอยู่อย่างไง
ก็บ้านของพี่มันไกล เห็นจะต้องไปเสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 8

วิทยากร : นายบัว สังข์วรรณะ
นางตลับ พยาบาล
ณ บ้านหนองมะสัง ต.ห้วยกระเจา
อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี
"งานแต่งงาน"
7 พฤษภาคม 2535

1.นายบัว	: เอ่อระเหยลอยมา	ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
	น้องอยากจะเล่นให้น้องเต้นออกมา	คนสวยอย่าช้ากันแล้วร่ำไร
	เมื่ออยากจะร้องลุกขึ้นมารับ	กันเถิดแม่งามขำและบ้านไกล
	ถ้าหากจะเล่นแล้วกับพี่	จะมัวรอรีอยู่ทำไม
	แม่สาวน้อย ๆ บ้านไกล	อย่านิ่งอยู่ให้นาน (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)
2.นางตลับ	: เอ่อระเหยลอยมา	ฉันเองจะว่าต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
	ได้ยินวาจังพังเอ้ยวาจา	ได้ยินเสียงพี่ยาไว ๆ
	ได้ยินแต่เสียงยังไม่เห็นหน้า	เสียงผู้ใดเขามากันแต่ไหน
	น้องได้มาพบหนุ่มบ้านนี้	เวรกรรมน้องนี่แปลกอกแปลกใจ
	ไม่รู้จะทำอย่างไร	เวรกรรมจำไกลจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)
3.นายบัว	: เอ่อระเหยลอยมา	ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
	ได้ยินเสียงน้องมาร้องว่า	ว่าพี่นี่หนาจะทำอย่างไง
	พี่ก็รักน้องแม่ทูนหัว	แม่อ่อนระรัวบ้านไกล
	พี่มาพบหน้าน้องเจ้า	มาเจอน้องสาวกันแล้วบ้านไกล
	พี่มาเจอแม่หนู	อยากได้เป็นคู่จริงให้ตาย
	ถ้าได้อย่างเจ้าพี่จะเฝ้าบูชา	พี่จะเลี้ยงรักษาจนวันตาย
	ถ้าได้แม่พวงมาลัย	พี่จะไม่รักใครอีกเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

4.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา จะบอกแม่หน้ากันแล้วนวลใย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ฉันเป็นหนุ่มน้อยบากหน้ามา จะบอกน้องยาเอาไว้ให้
ว่าพี่เป็นหนุ่มแล้วคะนอง จะบอกให้น้องนี่รู้ไว้
พี่จะบอกกับน้องหนู บอกกับแม่คู่รักใคร่
ฉันเป็นหนุ่มน้อยนาใหม่ ไม่ใช่อื่นไกลเอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

5.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าสาวน้อยดอนมะสัง ฉันเองก็ยังสงสัย
เจ้าหนุ่มนาใหม่มาร้องเรียกหา ว่าตัวน้องยายังไม่รู้ว่าใคร
จะออกไปดูกันให้รู้แน่ จะเป็นหนุ่มหรือแก่คราวใคร
ถ้าเป็นคนหนุ่มแล้วน้องไม่แล แต่ถ้าเจอคนแก่ยกมือไหว้
พ่อหนุ่มฉันเอ้ยบ้านไกล ยังไม่รู้ว่าใครมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

6.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไม่ใช่เจ็กเดินดินไม่ใช่จีนขายผ้า ไม่ใช่มอญพม่ามากันแต่ไหน
พี่ก็คนไทยแท้แม่เนื้อทอง พี่จะบอกให้น้องนั้นเข้าใจ
พี่ก็คนที่นี่ไม่ไกลกลี้หรอกน้อง จะบอกแม่เนื้อทองให้รู้ไว้
พี่ก็คนใกล้กันแล้วคนเดียง จะบอกแม่เสียงเรไร
พี่นี้เป็นคนนาใหม่ ไม่ใช่อื่นไกลเอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

7.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ฉันเองจะว่ากันเป็นพวงมาลัย (ลูกคู่รับ 1 ครั
พี่เป็นคนนาใหม่นั่นมา ส่วนตัวน้องยายังไม่รู้ว่าใคร
จะออกไปดูก็ยังกลัว จริงนะพ่อทูนหัวพี่ชาย
ก็พี่มาเราะขอบรั้วกันแต่พอรู้ กันนะพ่อรฉมกรูพี่ชาย
จะออกไปดูตัวกันให้รู้ไว้ ฉันก็ไม่เห็นใครกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

8.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ช้า ๆ ก่อนเฉยไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะออกไปดูก็ยังกลัวแท้ นะพ่อแพรสีไพล

กลัวจะมาหลอกกินเลือดกันอย่างปลิง กินแล้วก็ทิ้งน้องไป
ก็จะต้มน้ำร้อนกันแต่พอปลาเป็น กลัวจะต้มน้ำเย็นให้ปลาตาย
พ่อหนุ่มฉันเอ้ยบ้านไกล ละไม่ค่อยไว้ใจพี่เลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

9.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา จะพรรณนาให้รู้ไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไม่มารักหักหลอกลวง กันเสียเลยแม่พวงมาลัย
พี่ก็คนทำไร่ไถนา ขุดดินถางป่ามาแต่ดมดาย
พี่จะร้องบอกแม่หนู ไม่หลอกลวงแม่คู่รักใคร่
ไม่ใช่คนอื่นเลยหนา จะบอกขวัญตาให้รู้ไว้
ตั้งแต่กำเนิดเกิดมา ส่วนตัวพี่ยาไม่ได้เหลวไหล
ว่าพ่อก็แลว่าแม่ก็รัก จะบอกแม่แหวนนากพลอยใน
ไม่ใช่หนุ่มน้อยเหลวไหล จะบอกน้องให้รู้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

10.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจาน้องก็จำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็ทั้งพ่อพวงก็ดูคล่อง แต่ลูกคู่บกพร่องกันเสียแล้วไซร้
จะทำยังไงกันดีล่า เราตั้งใจมาจะไม่สมยังหมาย
พ่อดาวเรืองสุกราย จะทำยังไงกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

11.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะบอกกับเจ้าแม่สาวของพี่ รู้แม่นวลสาลีเชื่อใจ
ไม่มารักหักกันแล้วหลอกลวง กันเสียเลยแม่พวงมาลัย
ไม่ใช่เจ็กเดินจรไม่ใช่มอญขายผ้า ไม่ใช่ผรั่งพม่ามากันแต่ไหน
จะบอกแม่หนูให้รู้ความ พี่จะบอกนามให้รู้ไว้
พี่ก็เป็นหนุ่มนาใหม่ ไม่ใช่อื่นไกลเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

12.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แม่ดำปลอดเอ้ยยอดมิ่ง รักเจ้าจริง ๆ แม่ชื่นใจ
แม่คุณแม่พวงมาลัย ถ้าไม่รักพี่ไม่มาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

13.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจาพี่ไว ๆ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าพี่รักจริงพี่เอ้ยรักจัง พี่มาอยู่คนละฝั่งไร ๆ
พี่เอ๋ยพี่ชาย น้องไม่ค่อยไว้ใจกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

14.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แม่เอ๋ยแม่คุณ ตามรักแม่คุณแม่ดวงใจ
พี่เที่ยวมานักไม่นึกรักเหมือนน้อง หนองบัววังพองพี่ก็เคยไป
พี่เที่ยวมานักไม่เคยรักเคยชม รักเท่าแม่เอวกลมเสียเมื่อไร
วันนี้มาเจอะแม่หนู อยากได้เป็นคู่จริงให้ตาย
ถ้าได้อย่างเจ้าพี่จะเฝ้าบูชา พี่จะเลี้ยงรักษาเอาน้องไว้
และพอตอนกลางคืนพี่จะนั่งป้อนกล้วย กลางวันแม่คนสวยพี่จะป้อนไข่
จะให้น้องแก็มขาวนั่งเฝ้าอยู่บ้าน จะให้นั่งหน้าบานมีแต่ความสบาย
ไอ้เรื่องลำบากพี่จะไม่ให้น้องบน เลยแม่ดอกอุบลของพี่ชาย
แม่คนเป็นพวงมาลัย ไม่รักพี่ไม่วอนเลย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

15.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจาน้องก็จำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
รู้ว่าเอ้อหนอเออ พ่อคนต่างอำเภอพี่ชาย
ว่าพี่นี้ช่างรักมาก จริงนะพ่อบุญหนักพี่ชาย
ข้าวไม่ให้ตำน้ำไม่ให้ตัก ตัวพ่อบุญหนักจะเกรียมให้
จะเตรียมให้ทุกอย่าง จริงหรือพ่อร้อยชั่งพี่ชาย
กลัวว่าจะพูดเอาแต่เดี๋ยวนี้ ได้แล้วจะรี่จากไกล
พ่อหนุ่มฉันเอ้ยบ้านไกล น้องไม่ค่อยไว้ใจเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

16.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา จะบอกน้องยาให้รู้ไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
รู้แม่ดำมะเกลือให้เชื่อพี่ รู้แม่นวลสำลีแล้วให้เชื่อใจ
ถ้าได้อย่างเจ้านี่หนา และจะเลี้ยงขวัญตาให้สบาย
จะซื้อแหวนเพชรไอ้ที่เม็ดรัต ๆ ให้ใส่รัก ๆ เดินอวดคนไทย
พี่จะพาเที่ยวให้ทั่ว พาขึ้นรถทัวร์ไปถึงเมืองใต้

จะไปพิลิปปินส์หรือจะไปสเปน น้องจะไปเขมรหรือจะไปเชียงใหม่
พี่จะพาแม่พนูไปดูให้ทั่ว จะพาแม่ทูนหัวไปให้ไกล
ให้น้องนี้เชื่อพี่ชาย รักน้องไม่หายเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

17.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา น้องจะพรรณนาไปในพวงมาลัย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ยามพี่จะรัก น้ำขมต้มผักพี่ก็กินได้
เมื่อยามพี่จะชัง จะเอาน้องไปนั่งกรงไหน
พ่อหนุ่มฉันเอ้ยรุ่นใหม่ มันคบไม่ได้เสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

18.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่ไม่มารกหกหลอกลวง กันเลยแม่พวงมาลัย
ไม่ได้เกิดปีวอกจะได้หลอกเหมือนลิง รักน้องจริง ๆ นะแม่ขวัญใจ
ถ้าไม่จริงเปกและไปยังกะปาก พี่จะนอนให้ถากและไปยังกะไม้
ถ้าไม่จริงแท้แน่นอน และพี่ไม่มาอ้อนเลยแม่ขวัญใจ
พี่รักแต่เจ้าแม่เนื้อทอง รักแต่นวลน้องนะแม่ชื่นใจ
พี่รักจริง ๆ นะเจ้า แม่ดอกสะเดาของข้าบ้านไกล
รักน้องไม่หาย พี่จะไม่รักใครเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

19.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่ รับ 1 ครั้ง)
ครั้งนี้เห็นจะไม่แน่ เสียแล้วพ่อแพรสีไพล
ก็พี่พูดได้แต่พี่ทำไม่จริง ส่วนตัวน้องหญิงก็ยังกริ่งใจ
กลัวแท้พี่ชาย ยังไม่เชื่อเท่าไรเลยเอย (ลูกคู่ รับ 2 ครั้ง)

20.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่ รับ 1 ครั้ง)
รอ้แม่ดาปลอดยอดยิ่ง พี่พูดจริง ๆ นะแม่ขวัญใจ
ถ้าไม่รักเจ้าพี่จะไม่มาวอน เลยนะแม่เกสรดอกไม้
พี่รักน้องยาจริง ๆ นะแม่หนู อยากได้น้องเป็นคู่เคียงกาย
ว่าสาวที่อื่นหมื่นกอง ก็ไม่รักเท่านวลน้องเลยแม่สาวไทย

รักแต่แม่ทูนหัว
ด้วยความพี่รักพี่ใคร่

รักแต่แม่บัวบังใบ
ไม่รักพี่ไม่มาเอย (ลูกคู่ รับ 2 ครั้ง)

21.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา
อย่ามาพูดอย่างงั้น
จะมาล่อหลอกทำให้น้องหลง
ก็พี่นี่พูดกันแต่ปาก
กลัวพี่มาล่อกันแต่พอรัก
ฉันยังไม่เชื่อคำชาย

ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่ รับ 1 ครั้ง)
เลยพ่อพานดอกไม้
แล้วก็ทิ้งกันลงพี่ชาย
แต่ใจจริงนั้นจากน้องไกล
เดี๋ยวพี่ก็ผลักน้องไป
กลัวจะเป็นหม้ายเสียจริงเอย (ลูกคู่ รับ 2 ครั้ง)

22.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา
รอ้แม่คิ้วก่งแล้วไปยังกะกัน
ถ้าได้อย่างเจ้านี้หนา
พี่ไม่มารกหกกันแล้วหลอกลวง
รักแม่เนื้ออ่อนหมอนแพร
ว่าคนที่อื่นหมื่นพัน
พี่รักแต่น้องคนนี้
ว่าสาวที่อื่นไม่หมาย

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่ รับ 1 ครั้ง)
พี่อยากจะหมั้นรอ้แม่ขวัญใจ
ถ้าได้อย่างน้องยาเข้ามาเคียงกาย
กันเสียเลยแม่พวงมาลัย
รักน้องแท้ ๆ นะแม่ชื่นใจ
และมันชอบใจฉันไปเสียเมื่อไร
รอ้แม่นวลสาลีบ้านไกล
รักแต่แม่ใจดีเอย (ลูกคู่ รับ 2 ครั้ง)

23.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา
พี่จะมาล่อให้พอหลง
ก็พี่รักจริงแต่ใจ
ก็ฉันก็กลัวหนอกลัว
กลัวรักจะลาหลอกลวง

ลอยมาแต่ข้างเนินพลวง (ลูกคู่ รับ 1 ครั้ง)
ได้แล้วก็คงไม่ห่วง
คงไม่มาบ้านไกลแล้วพ่อพุ่มพวง
จริงนะพ่อทูนหัวกลัวจะมีห่วง
กลัวรักจะร่วงโรยเอย (ลูกคู่ รับ 2 ครั้ง)

24.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา
พี่รักแต่เจ้าพี่เฝ้าบูชา
พี่รักแต่เจ้านะน้องหนู

มาแต่ข้างเนินพลวง (ลูกคู่ รับ 1 ครั้ง)
ไม่ใช่จะมากันแล้วหลอกลวง
อยากได้เป็นคู่เดินควง

อยากได้แม่หนูน้องคนนี้ คนอื่นไม่มีเอามาเป็นหลวง
ถ้าได้อย่างเจ้านี่หนา อยากได้ขวัญตามาเป็นคู่ควง
ว่าคนที่อื่นไม่ห่วง รักแต่แม่พวงน้องเอย (ลูกคู่ รับ 2 ครั้ง)

25.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแต่ข้างเนินพลวง (ลูกคู่ รับ 1 ครั้ง)
ว่าพี่เป็นชายใจสอง จะมาล่อให้น้องนี้เป็นห่วง
พ่อพัสดาดอกดวง กลัวรักจะร่วงโรยเอย (ลูกคู่ รับ 2 ครั้ง)

26.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแต่ข้างบางหลวง (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถ้าได้อย่างเจ้านี้หนา จะให้แม่ขวัญตาเป็นเมียหลวง
ไม่ให้เป็นเมียน้อยหรอกน้องสาว แม่ดอกสะเดาผลิใบพวง
ถ้าได้อย่างดอกเด็ดดวง ว่าที่อื่นไม่ควงเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

27.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไกล (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
หากรักจริงอย่าเพิ่งท้อ เสียเลยพ่อช่อดอกไม้
ฉันกลัวไม่จริงอย่างปาก กลัวจะมาล่อรักให้น้องอาย

นายบัว : ถ้าไม่จริงเปกไปยังกะปาก พี่จะนอนให้ฉากยังกะไม้
รอ้แม่ดาปลอดยอดมิ่ง รักน้องจริง ๆ นะแม่ขวัญใจ
ถ้าพี่ไม่รักน้องยา พี่นี้จะมาแล้วทาไม
พี่นี้ไม่ยืนบ่นออด ๆ ไปยังกะมอดกัดไม้
พี่รักแม่พวงมาลัย และไม่รักพี่ไม่วอนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

28.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าดวงใจจดจ่อ เสียจริงพ่อช่อดอกไม้
ก็กลัวเป็นชายหลายถิ่น กลัวชาวบ้านเขาจะสิ้นอาลัย
น้องจะรับรองพี่สักหน่อย ก็กลัวเป็นเมียน้อยพี่ชาย
กลัวจะไม่แน่เสียยังปาก ส่วนตัวน้องรักก็ยังสงสัย

พ่อหนุ่มฉันเอ้ยนาใหม่ ยังไม่ค่อยไว้ใจเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

29.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถ้าได้เป็นแหวนสวมก้อย พี่ไม่ให้เป็นน้อยแล้วของใคร
ถ้าได้แม่หนูนี่หนา แม่ตุ๊กตาเข้ามาเคียงกาย
ถ้าหากเป็นผ้าแล้วเป็นผ่อน พี่จะซื้อขวัญอ่อนเอามาให้ได้
ถ้าน้องเป็นเก้งกันแล้วเป็นกวาง พี่จะเป็นพรานจับนางเอามาให้ได้
ถ้าพี่เป็นทศพักตร์จะไปลักน้องมา สวยน้องพี่ยาไม่ให้เป็นเมียใคร
พี่จะรักแม่หนูแม่นวลเนื้อ สาวน้อยเมืองเหนือเห็นแล้วใจหาย
ถ้าพี่เป็นขุนแผนจะลงนะเมตตา จะไปเอาน้องมาเป็นเมียให้ได้
แม่คนเป็นพวงมาลัย ที่อื่นไม่หมายเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

30.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา จะบอกน้องยาให้รู้ไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถ้าหากเป็นผ้าจะซื้อเอามาห่ม ถ้าน้องเป็นขนมจะซื้อมากินให้ได้
นี่น้องเป็นคนพี่ก็จนปัญญา ไม่มีวาสนาเห็นจะไม่ได้
ถ้าพี่มีนะไปยังขุนแผน จะเอาน้องทำแพนกันแล้วให้ได้
แม่คนเป็นพวงมาลัย พี่ก็จนหัวใจจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

31.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา พี่จะพรรณนากันอีกต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไม่ใช่เจ็กคืนถิ่นไม่ใช่จีนขายผ้า ไม่ใช่มอญพม่ามากันแต่ไหน
พี่ก็เป็นคนไทยแท้กันนะแม่เนื้อทอง พี่จะบอกนวลน้องให้รู้ไว้
พี่จะร้องบอกแม่ทูนหัว น้องนี้จะกลัวทำไม
ไม่ใช่ผ้าพื้นย้อมดอก พี่นี้จะบอกกับแม่ขวัญใจ
พี่นี้ก็ผ้าผืนเก่า พี่จะบอกตัวเจ้าให้รู้ไว้
ให้ไปสืบดูลาให้ไปคลาดูก้าน มันจะยาวมันจะสั้นกันสักแค่ไหน
ให้ไปสืบดูลาให้ไปคลาดูหน่อ กันที่บ้านพี่หนอว่าพี่เป็นใคร
แม่คนเป็นพวงมาลัย และไม่ใช่อื่นไกลเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

32.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา ฉันเองจะว่ากันไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไม่ใช่เจ็กขายผ้าไม่ใช่พม่าขายหม้อ ไม่ใช่ฝรั่งมังข้อไปเสียเมื่อไหร่
พี่จะร้องบอกรู้แม่นวลละออง บอกกับนวลน้องให้รู้ไว้
บ้านพี่อยู่แค่นี้นารีน้องเจ้า ไม่ใช่อยู่ไกลเราไปแล้วเมื่อไหร่
จะบอกแม่น้องนางใน บ้านพี่อยู่นาใหม่นี่เองเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

33.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมากันแต่นาใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไอ้หนุ่มนาใหม่กลัวจะใจสอง กลัวจะไปเป็นรองยังกะหมาย
ก็กลัวแท้กลัวจุ่น แล้วไปยังพ่อวุ้นชื่นใจ
พ่อดาวเรืองสุกราย กลัวหลายแม่ยายจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

34.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าปากก็พูดอยู่ดี ๆ แต่ตาของพี่ช้อยไปทางไหน
ก็ปากพี่พูดอยู่กับฉัน แต่ตาพี่ไปหวานอยู่กับใคร
พ่อหนุ่มฉันเอ้ยนาใหม่ กลัวจะคบไม่ได้เสียจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

35.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่ รับ 1 ครั้ง)
ตั้งแต่กำเนิดเกิดมา รอแม่พัสดาแล้วจะบอกให้
ตั้งแต่เป็นหนุ่มก็แล้วคะนอง ไม่เคยรักนวลน้องกันแล้วที่ไหน
วันนี้มาเจอแม่หนู อยากได้น้องเป็นคู่เคียงกาย
พี่นี้เป็นคนนาใหม่ รักน้องไม่หายเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

36.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจาน้องก็จำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็พ่อคำปลอดยอดมิ่ง ครั้งนี้พูดกันจริงหรืออย่างไร
ก็พี่มาวอนแต่หัวค่ำ ฉันเองก็จำพี่ไว้
ถ้าแม้นชายพี่นั้นจริงปาก น้องรักก็อยากจริงใจ
จะลองดูใจคนนาใหม่ ลองดูสักรายเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

37.นายบ้ว : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแต่ข้างนาใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าสาวที่อื่นหมื่นพัน แล้วมันชอบใจฉันไปซะเมื่อไร
วันนี้มาเจอนวลน้อง รอ้แม่นวลละอองพี่แทบใจหาย
ถ้าได้อย่างว่าแม่หนู ได้น้องเป็นคู่เคียงกาย
ถ้าได้แม่พวงมาลัย พี่จะไม่ไปไหนเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

38.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ฉันเองจะว่ากันอีกต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถ้าพี่พูดจริงอย่างงั้น ส่วนตัวของฉันนี้จะตัดสินใจ
จะลองดูใจคนสักครั้ง มันจะจริงจะจังกันสักเท่าไร
พ่อหนุ่มฉันเอ้ยนาใหม่ น้องจะลองดูใจกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

39.นายบ้ว : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถ้าได้อย่างแม่หนูนี่หนา ได้แม่ตุ๊กตาเข้าไปเคียงกาย
ถ้าได้อย่างเจ้าขวัญอ่อน ได้แม่งามงอนเคียงกาย
ถ้าได้อย่างแม่น้องหญิง พี่นี้จะไม่ทิ้งกันไปไหน
พี่ก็หนุ่มน้อยนาใหม่ และไม่เคยรักใครเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

40.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ฉันเองจะว่าต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะชั่วก็ทีจะดีก็หน น้องจะลองคบคนนาใหม่
ก็ว่าจะจริงหรือจะจัง จะรักพี่ยังดูสักราย
ถ้าแม้นรักจริงให้พี่มาขอ ถ้ารักเล่นรักล่อให้เฉยไว้
พ่อหนุ่มฉันเอ้ยนาใหม่ น้องไม่ให้พี่อายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

41.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยมา (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้พี่พูดจาปราศรัย ก็ขอให้ได้อย่างว่า
พ่อเขียวฉันเอ้ยไข่กา อย่าให้น้องอายประชาชนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

42.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยมา (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

ถ้าแม้นรักจริงและเห็นใจกัน ให้มาขอหมั้นน้องยา
ให้หาผู้หลักผู้ใหญ่ เข้ามาใกล้ ๆ พ่อแม่ข้า
พ่อเขียวฉันเอ๋ยไข่กา ไม่รักน้องไม่ว่าอะไรเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

43.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา จะบอกแม่ผ้ากันแล้วพับไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มาเจอะน้องวันนี้ รอ้แม่นวลสาลีกันแล้วคู่ใจ
ถ้าได้อย่างเจ้านี่หนา ได้แม่ตุ๊กตาเข้ามาเคียงกาย
แม่สาวน้อย ๆ คนนี้ มันช่างชอบใจพี่กันแล้วไม่หาย
พี่เที่ยวมานักกันแล้วแม่หนู ไม่เอาใครเป็นคู่กันเลยแม่ขวัญใจ
พี่ก็ท่องเที่ยวมานัก ก็ไม่เคยนึกรักรอ้แม่สาวใด
วันนี้มาเจอนวลน้อง อยากได้เนื้อทองเคียงกาย
ว่าคนที่อื่นไม่หมาย ไม่เอาเป็นสะใภ้เลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

44.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็พ่อทองใบเจ้าขา ไม่รักน้องยาหรืออย่างไร
ถ้าแม้นรักจริงให้พี่มาขอ ถ้ารักเล่นรักล่อให้เฉยไว้
ก็ให้หาผู้ใหญ่เข้ามา เถิดนะพ่อผ้าพับไว้
ให้พ่อของพี่มาขอ น้องจะบอกให้พ่อน้องให้
พ่อแม่ไม่ให้พูดได้อีก ฉันเองจะปลีกเลยชาย
ก็ให้มาขอน้องไว้ กันเถิดพ่อใจดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

45.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องบอกให้ขอพี่ก็ท้อใจนัก พี่จะบอกน้องรักให้รู้ไว้
ปลูกตาลไกลตาวาสนาไม่มี กลัวว่าพี่นี้แล้วจะไม่ได้
ปลูกตาลไกลตากลัวจะไม่เหมาะ กลัวคนอื่นเขาจะเฉาะแล้วเอาเต้าไป
ถ้าหากรักจริงอาลัยจริง รอ้แม่ยอดมิ่งพลอยใน
ถ้าน้องรักพี่ชาย ให้เรามาไปด้วยกันเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

46.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ฉันจะพรรณนากันเป็นพวงมาลัย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มารักน้องไม่ขอ ติดขัดด้วยข้ออะไร
พี่รักน้องพี่เอ้ยไม่ขอ จะเอาอย่างเมียพ่อพี่หรือยังไง
ว่าขอรทษเถิดจำ สงสารน้องยาสักหน่อยได้ไหม
พ่อหนุ่มฉันเอ้ยบ้านไกล ให้มาขอน้องไว้เถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

47.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา พี่กลัวจะช้าแม่ขวัญใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถ้าพี่ไปขอมันก็จะช้า บอกแม่ขวัญตาเอาไว้
เปรียบเหมือนคนปลูกตาลเอาไว้ไกลตา กลัวว่าพี่ยานี้จะไม่ได้
พี่มาปลูกตาลเอาไว้ไม่เหมาะ กลัวใครเขาจะเฉาะเอาเต้าไป
รอ้หนุ่มน้อยนาใหม่ กลัวจะไม่ได้เสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

48.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ฉันจะพรรณนากันเป็นพวงมาลัย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มารักน้องไม่ขอ จนใจจริงหนอพ่อช่อดอกไม้
ถ้าแม้นไปขอหมายหมั้น ส่วนตัวของฉันจะตัดสินใจ

นายบัว : ตัวฉันก็จนแล้วจ้อนจุ่น กลัวจะขอแม่คุณกันแล้วไม่ได้
ว่าฝนก็แล้งนามันก็ล่ม ข้าวมันก็จมหรือว่าน้ำไป

นางตลับ : พี่พูดยังงั้นบอกฉันยังงี้ ฉันจะบอกกับพี่ละให้เข้าใจ
ไม่ต้องกลัวหรอกความจน ถ้ามารักหน้ามนยังไง ๆ ก็ได้

นายบัว : ไม่มีเงินแล้วไปหมั้น พี่จะบอกแจ่มจันทร์แล้วไว้ให้

นางตลับ : ค่อยผ่อนค่อยปรน กันนะพ่อคนบ้านไกล

นายบัว : ว่าวัวก็หายควายก็ตายกะลี้ เงินทองไม่มีหรอกแม่ขวัญใจ

นางตลับ : ถ้าพี่ไม่มีจริง ๆ เอาเถิดพ่อยอดมิ่งพี่ชาย
มาขอมาหมั้นฉันไว้ก่อน กันเถิดพ่อท่อนแตงไทย
ก็พอผีเห็นคนเห็น พี่น้องได้เป็นกำลังใจ

นายบัว : รอ้พุทธิร่พุทธังอนิจจังหนอเจ้า ไงไม่เห็นใจเราเลยแม่ชื่นใจ
ว่าวัวก็หายควายก็ตายกะลี้ เงินทองไม่มีหรอกแม่ขวัญใจ
จะเอาเงินไปหมั้นเห็นจะไม่ได้แน่ เสียแล้วแม่แพรสีไพล

นางตลับ : ว่าพี่จนนักยากนัก ฉันจะบอกพ่อแหวนนากพลอยใจ
ก็แม่เลี้ยงมาลำบากใจจริง ๆ นะพ่อยอดมิ่งว่าชื่นใจ
ไม่ได้ทองหมั้นขันหมาก ส่วนตัวน้องรักยังไม่ตัดสินใจ

นายบัว : พุทธิร่พุทธังพี่จนจริง ๆ พี่จะบอกน้องหญิงให้รู้ไว้
ถ้าพี่มีเงินแล้วไปยังกะเขา พี่จะไปขอเจ้าเมื่อไรก็ได้

นางตลับ : ว่าคนอื่นไม่ข้องเกี่ยว รักพี่คนเดียวยังไง ๆ ก็ได้

นายบัว : รอ้พุทธิร่แม่ขันธิทคู่ทุกข์ จะให้พี่นั่งทุกข์กันไปอย่างไง
ถ้าพี่มีเงินกันแล้วเป็นถุง จะไปหมั้นนกยูงเมื่อไรก็ได้

นางตลับ : พี่ไม่รักฉันยังงั้น ส่วนตัวของฉันขอให้มั่นใจ

นายบัว : พี่รักแต่ตัวรักแต่ตา รักแต่หน้านะแม่ขวัญใจ

นางตลับ : ก็ว่าพ่อแม่เขาเลี้ยงมายาก อยากจะกินขันหมากให้ได้
ก็เลี้ยงลูกมาตั้งแต่ตัวน้อย ๆ ตั้งแต่เท้าเท่าฝาหอยนี่แก่รู้ไหม

นายบัว : ถ้าน้องรักพี่อาลัยพี่ แล้วให้น้องเชื่อพี่ไม่เป็นไร

ถ้าเราได้กันอาลัยกัน พี่จะพาจอมขวัญละให้สบาย
ไม่ต้องเอาของหมั้นไม่ต้องเอาสินสอด หรอกแม่ยอดละว่าหญิงไทย

นางตลับ : รู้พ่อแม่เลี้ยงมา ตั้งใจหมายว่าจะไม่ให้อาย
จะให้พ่อแม่อายชาวบ้าน กันไปเลยพ่อพานดอกไม้
นึกว่าสงสารอีหนู ช่วยสักคู่เถิดพี่ชาย
ยังไง ๆ ก็พ่อรถมเฉลา ให้รับน้องสาวสักราย
ให้เอาขันหมากทองหมั้น มาขอตัวฉันนี่ไว้
ก็พ่อแม่เลี้ยงมา คิด ๆ ก็น่าอาลัย
ไม่ได้ฝากระดานยอดแหลม ตัวน้องไม่แปล่มรักใคร
ไม่ได้ขันหมากทองหมั้น ส่วนตัวของฉันไม่ไป
ก็มาร้องบอกพี่ชาย มาขอน้องไว้เถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

49.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องบอกให้ขอก็ท้อใจนัก แต่ยังห่วงน้องรักแม่ขวัญใจ
ครั้นจะไปขอตัวเจ้า ตัวน้องจะเอาไปอีกแค่ไหน
พี่ก็จนจิตใจอยู่ อยากได้เป็นคู่แล้วก็ให้ได้

นางตลับ : พ่อแม่เลี้ยงมาตั้งใจหมายว่า จะให้ลูกรับหน้าเมื่อเวลาสบาย
ถ้าไม่ได้ขันหมาก ว่าส่วนตัวน้องรักนี้ไม่ตัดสินใจ
ฉันจะตั้งข้อรอคอย ว่าน้องรักจะไม่ลอยตามสบาย

นายบัว : ว่าพี่เป็นเศรษฐีมีเงินเป็นถัง จะไปขอนวลนางเมื่อไรก็ได้
ว่าไม่ใช่จนแล้วก็จ้นจ่อ ว่าพี่นี้จะไปขอแม่ขวัญใจ
ให้น้องเรียกทองมาว่าจะเอากี่บาท หรือจะเอาเข็มขัดพี่จะซื้อให้
จะเอาทองละว่าใส่คอ รู้ว่าพี่จะขอเมื่อไรก็ได้
ว่าพ่อฉันรวยแม่ฉันเป็นเศรษฐี ฉันก็เป็นคนดีมาแต่ดมดาย
ว่ารู้แม่หนูน้องฉัน แล้วจะขอท่านเมื่อไรก็ได้

ว่าพี่จะบอกแม่ขวัญใจ แล้วจะบอกน้องให้รู้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

50.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่ รับ 1 ครั้ง)
ให้รักจริงยังงั้น กันเถอะพ่อบ้านอยู่ไกล
ก็ให้มาขอมาหมั้น จองตัวของฉันนี้ไว้
ก็บอกพ่อแม่ของพี่มาขอ น้องจะบอกให้พ่อน้องให้
พ่อหนุ่มฉันเอ้ยนาใหม่ ไม่ให้พี่อายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

51.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่จะไปขอพี่ก็ท้อใจนัก กลัวว่าแม่น้องรักจะไม่เห็นใจ
น้องจะหลอกลวงตัวพี่ จะไปขอคนดีนี้ก็ได้
ถ้าพี่ไปขอกลัวพ่อกลัวแม่ กลัวผู้เฒ่าเหล่าแก่เขาจะไม่ให้
เขามารังเกียจเดียดพี่ หาว่าไม่ใช่คนดีพี่ก็เกรงใจ
พี่ไม่ใช่คนดีมาแต่เดิม พี่นี้ไม่ได้เริ่มมาแต่เมื่อไร
พี่นี้เป็นคนบ้านไกล กลัวพ่อแม่ไม่ให้เสียจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

52.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พ่อแม่ไม่ให้ตามใจอีหนู มาเถิดพ่อคู่พิไร
ไม่เชื่อลองใจอีหนู ว่าจะลองใจดูจะเห็นใจ
ให้เชื่อน้องสักครั้ง เถิดนะพ่อร้อยชั่งพี่ชาย
ก็ให้มาขอตัวฉัน เสียเถิดพ่อพานดอกไม้
พ่อแม่ยังอยู่คุ้มครอง ฉันเองจะไม่หมองหัวใจ
จะให้พ่อแม่ฉันให้กันทั้งคู่ นะพ่อบุญชูไม่ให้พี่อาย

นายบัว : ว่าพ่อก็แก่ว่าแม่ก็เฒ่า พี่จะกลัวเจ้าเลี้ยงแก่ไม่ได้
ว่าพ่อก็แก่แม่ก็แก่ กลัวน้องเลี้ยงแม่พี่แล้วไม่ได้
รอ้ว่าแม่คนสวย ถ้าน้องจะช่วยพี่ชาย

นางตลับ : ว่าเอ้อละเอ้อชายพี่ ว่าตัวฉันนี้จะรับหน้าพี่ไว้
รักพี่ยังไงรักแม่ผัวยังงั้น ส่วนตัวของฉันแล้วไม่ให้อาย
แม่ผัวพ่อผัวแม่ตัวพ่อตัวเหมือนกัน ส่วนตัวของฉันไม่คิดเบี่ยงบ่าย
ถ้าพี่รักจริงให้มาหมั้น เสียเถิดพ่อบ้านอยู่ไกล
สินสอดทองหมั้นตัวฉันไม่แน่ ก็สุดกันแต่จะมาจะไป

นายบัว : น้องจะเอาทองหมั้นกันละกี่บาท พี่จะไม่ให้ขาดเลยแม่ขวัญใจ
น้องจะเอาเรือนหอพี่จะปลูกให้รึก้ ปลูกให้ใหญ่รตเลยแม่ขวัญใจ

นางตลับ : ว่าเรียกทองหมั้นพี่แปดบาท แล้วไม่ให้มันขาดเลยสักใบ
จะเอาสินสอดหนึ่งหมื่น จะบอกพ่อชื่นหัวใจ
ถ้าแม้นรักจริงก็คงมา ถ้าไม่จริงเลิกลาก็ได้
ยังไง ๆ พ่อแจ่มจันทร์ ส่วนตัวของฉันนี้ตั้งใจ
ฉันรักคนงามตามใจตัว ฉันอยากมีผัวนาใหม่
ยังไงไม่ตอบหรือไม่ชอบอีหนู ฉันจะถามพ่อคู่รักใคร่
พ่อหนุ่มฉันเอ้ยนาใหม่ มาหมั้นน้องไว้เถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

53.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา จะพรรณนาให้รู้ไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
รอ้แม่ดาปลอดยอดมิ่ง รักน้องจริง ๆ นะแม่ขวัญใจ
แม่ดอกสร้อยสีแสดน้องเรียกทองแปดบาท จะไม่ให้ขาดเลยแม่ขวัญใจ
ว่าเอาสินสอดหนึ่งหมื่น พี่ไม่กล้าไม่กลืนหรอกแม่ขวัญใจ
น้องจะเอาเรือนหอกันเล่ากี่หลัง พี่จะปลูกให้นางกันแล้วให้ได้
น้องจะเอายอดแหลมกันหรือผากระดาน จะปลูกให้แม่พานพู่ไทย
พี่จะเอามาปลูกให้ ปลูกให้แม่ใจดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

54.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมากันแต่คอวัง (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
รอ้แม่สีนวลใกล้จวนขอ พี่จะเอาเรือนหอเข้ามาต่อตั้ง
ว่าไอ้หน้าต่างทางทิศเหนือ พี่จะแกะเป็นเสือขี่กวาง

ว่าไอ้หน้าต่างทางทิศใต้ พี่จะแกะเป็นควายแล้วเขากาง
ว่าไอ้หน้าต่างทางตะวันตก พี่จะแกะเป็นนกนกกระยาง
ว่าไอ้หน้าต่างทางตะวันออก พี่จะแกะเป็นดอกพิกุลนาง
ว่าพี่มีอัฐกันอยู่สี่ตำลึง พี่จะไปซื้อกระดึงผูกที่หน้าต่าง
พอลมพัดมาดังตึง ว่าให้ลูกกระดึงมันดังหง่าง ๆ
จะให้แม่ยายนั่งยิ้ม กันอยู่ที่ริมหอกลาง
จะให้พ่อตานอนฟัง ว่ากระดึงพี่ดังดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

55.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา จะขอน้องยากันแล้วไว ๆ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พอถึงเดือนสี่แล้ววันจันทร์ จะซื้อทองไปหมั้นแล้วแม่ขวัญใจ
เรียกมาแปดบาทไม่ให้ขาดเลยน้อง พี่จะหมั้นทองกันแล้วให้ได้
น้องเรียกสินสอดหนึ่งหมื่น จะไม่ให้คนอื่นเลยแม่ขวัญใจ
ถ้าได้น้องเจ้ามาคลอเคลีย จะไปหมั้นมายเดียร์กันแล้วให้ได้
แม่คนฉันเอ้ยบ้านไกล น้องไม่ต้องกลัวอายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

56.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าพี่เอ๋ยพี่จ๋า ให้มาหมั้นน้องยานี่เอาไว้
ว่าเดือนสี่แล้ววันจันทร์ ส่วนตัวของฉันแล้วจะรับไหว้
พ่อหนุ่มฉันเอ้ยนาใหม่ มันช่างน่าดีใจเสียจริงเอย (ลูกคู่ รับ 2 ครั้ง)

57.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา จะไปหมั้นขวัญตากันแล้วให้ได้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
นี่ก็ถึงเดือนสี่แล้ววันจันทร์ พี่ชายจะหมั้นแล้วแม่ขวัญใจ
ว่าแม่จ๊ะแม่จ๋า แล้วเอาทองมาให้ลูกชาย
จะเอาไปหมั้นแล้วว่าเมียงาม ว่าให้เขาเดินตามกันแล้วมาให้ได้
วันนี้จะไปหมั้นเมียเอามาเลี้ยงแม่ ว่าพ่อก็แก่ก็แม่ก็เฒ่าว่าแก่หุงข้าวกันไม่ไหว
ฉันจะไปหาเมียใหม่ หาเมียมาให้แม่เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

58.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจาน้องก็จำได้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าพี่จะพี่จำ น้องฟังพี่ยาชื่นใจ
พ่อแม่ของพี่อยู่ที่ไหนเล่า ทำไมไม่บอกน้องสาวบ้างเลยไซร้
พ่อแม่คงแก่หนักหนา เดี๋ยวนี้เขาได้มากันหรือไม่
ถ้าแม้นเขามาขอให้พาดูตัว เถิดนะพ่อทูนหัวพี่ชาย
ให้มาดูตัวลูกสะใภ้ กันไว ๆ เถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

59.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็คู่แล้วเอ้ยรักฉัน เรามารักกันไม่เป็นไร
รู้แม่พรหมอนแพร รักน้องแท้ ๆ แม่ขวัญใจ
พี่จะไปหมั้นน้องยา รู้ว่าแม่ขวัญตาแล้วไว ๆ
ให้ไปรู้จักมักจี่ และกับแม่ของพี่กันแล้วบ้านไกล

นางตลับ : ก็ว่าอย่างไงกันพ่อโฉมเฉลา ไงไม่พาน้องเล่าพี่ชาย
พาน้องไปซีน้องนี้จะตาม ร้องบอกคนงามไปทางไหน
ก็ให้พี่พาน้องไปเถิดทูนหัว ก็ไปหาแม่ผัวดูสักราย

นายบัว : เราไปกันเถิดน้องยา พี่นี้จะพาแล้วน้องไป
เราจะไปหาพ่อแล้วหาแม่ ผู้เฒ่าเหล่าแก่ของพี่ชาย
จะได้สวมทองหมั้นแล้วใส่คอ ให้น้องเข้าเรือนหอกับพี่ชาย
จะพาน้องแล้วว่าหมอนแพร จะพาไปหาแม่ของชาย
ว่าให้น้องตามมาไว ๆ เร็ว ๆ อย่าได้ช้าเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

60.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ตามพี่มาแล้ว พ่อสาริกานกแก้วพี่ชาย
พ่อแม่อยู่ไหนบอกอีหนู ไปเสียเถิดพ่อคู่พิไร
เสียแรงน้องตั้งใจมา จะให้อายเขาหนาพี่ชาย
น้องมาบ้านไกลนะพ่อร้อยชั่ง จะให้อายเขามั่งได้ไง

นายบัว : มาเถิดแม่น้องยา ไม่ต้องอายหน้าแล้วผู้ใด
ถ้าเจอผู้เฒ่าว่าเหล่าแก่ แล้วให้แม่หมอนแพรยกมือขึ้นไหว้
เราเป็นผู้หญิงกันนะน้อง แม่นวลละอองแม่ขวัญใจ
ถ้าเจอผู้เฒ่าเหล่าแก่ เรียกพ่อเรียกแม่ยกมือขึ้นไหว้
แม่สาวน้อยรุ่นใหม่ รีบยกมือไหว้เสียเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

นางตลับ : ว่าแม่จ๊ะแม่จ๋า ลูกใจใฝ้เขามาจากบ้านไกล
วันนี้ฉันมาหาแม่ แล้วนะแม่แพรสีไพล
ก็แม่ใจดีกันจริงร้อยชั่ง ว่าส่งสตังค์แล้วมาให้

นายบัว : ว่าพ่อจ๊ะแม่จ๋า ลูกพาเมียมาเอ้ยให้
วันนี้ลูกพาเมียมา ยกมือวันทากราบไหว้
ฉันพาเมียแล้วคนสวย ขอให้พ่อรับด้วยนะพ่อขวัญใจ

นางตลับ : ว่าอ้ออ๋อพ่อนวลลออ นี่หรือคุณพ่อของชาย
ว่านี่หรือคุณพ่อ พ่อเอี่ยมลออพ่อขวัญใจ
ลูกสะใภ้มานี่ ว่าพ่อใจดีเห็นไหม
ว่าลูกสะใภ้บ้านไกลมา ให้ช่วยรับหน้าลูกไว้

นายบัว : พ่อจ๊ะแม่จี๋ ยกมือขึ้นรับไว้ทีไม่เป็นไร
วันนี้ฉันพาเมียมา สวยเหมือนตุ๊กตาพ่อแม่เห็นไหม

นางตลับ : ว่าพ่อจ๊ะพ่อเอ๋ย อย่าให้ลูกไปเลยพ่อชื่นใจ
นึกว่าสงสารลูกสะใภ้ใหม่มา ให้ช่วยรับหน้าลูกสะใภ้
ว่าลูกสะใภ้บ้านอยู่ไกลตา และไม่สวยหนักหนากันเท่าไร

นายบัว : พุทธิ่พุทธังอนิจจังหนอเจ้า ถ้าไม่เห็นใจเขาจะพามาทำไม

ฉันมาร้องบอกพ่อแม่ ว่าพ่อนั้นก็แก่จนเกินกาย
วันนี้ฉันพาเมียมา ให้แม่มารับหน้ายกมือรับไหว้

นางตลับ : พ่อจีะพ่อจำลูกสะใภ้เขามา พ่อจำรับหน้าลูกสะใภ้
ก็รับหน้ากันทั้งพ่อทั้งแม่ ช่างใจดีแท้พ่อชื่นใจ
ก็พ่อรับไหว้ลูกสะใภ้มา ฉันจะบอกพ่อผ้าพับไว้
ขอให้รวย ๆ ยิ่ง ๆ ก็ไปทั้งผู้หญิงผู้ชาย
ขอให้เงินเป็นถัง ขอให้สตังค์เต็มบ้านของชาย
ขอให้เงินเป็นถังให้สตังค์เต็มบ้าน ขอให้มีบริวารเรียกใช้
ขอให้งัวเต็มคอกไม่ต้องบอกชาวบ้าน ขอให้ลูกหลานแถสบาย
ข้ามาร้องบอกพี่ชาย ขอให้ได้อย่างใจนึกเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

61.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ฉันจะพรรณนากันต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็ไหนเล่าพี่แล้วคนไหนเล่าน้อง คนไหนเป็นดองลองบอกดูใหม่
ลองบอกตัวอีหนู ให้มันรู้แจ่มใจ
คนไหนเป็นพี่คนไหนเป็นน้อง คนไหนเป็นดองบอกได้ไหม
ให้บอกฉันมาเถิดพี่ ก็ตัวน้องนี้จะได้ไหว้
ให้พี่บอกมาไว ๆ ว่าพี่น้องมีใครกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

62.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าพี่น้องข้างฉัน จะบอกกับแม่ขวัญผู้ไทย
คนนี้เป็นป้าเป็นน้าเป็นพี่ เป็นน้องก็มีกันมากมาย
ว่าคนที่หนึ่งแล้วเอาทอง แล้วว่าคนที่สองจะมาหมั้นไว้
จะเอาเงินมาหาจะเอามาให้น้อง รอ้ว่าแม่เนื้อทองของพี่ชาย

นางตลับ : ว่ามาร้องบอกพี่น้องจำ ว่าหลานสะใภ้เขามาแลเห็นไหม
ว่าหลานสะใภ้เขามา ให้มารับหน้าหลานสะใภ้
ก็บอกทั้งน้าก็บอกทั้งพี่ ป้าอาก็มีกันมามากมาย

นายบัว : พี่น้องข้างฉันมีแต่แก่ ๆ พี่น้องของแม่กันทั้งหลาย
วันนี้ฉันพาน้องมา รู้อ้ว่าแม่ขวัญตายกมือขึ้นไหว้
พี่น้องข้างผัวไม่ต้องกลัวหรอกน้อง จะบอกแม่เนื้อทองเอ้ยขวัญใจ
ให้น้องรู้จักมักจี่ ว่าเป็นน้องพี่กันมานานหลาย
คนนี้เป็นป้าเป็นน้าเป็นลุง น้องอย่าให้เป็นยุ่งไปทำไม
คนนี้แม่ผัวคนนั้นพ่อผัว น้องไม่ต้องกลัวแม่ขวัญใจ

นางตลับ : ข้ามาร้องบอกพ่อโฉมเฉลา อยู่ที่ไหนอีกเล่าพี่ชาย
ว่าพ่อจ๊ะแม่จ๋า พี่น้องของพ่อหน้าเป็นไย
อยู่ที่ไหนก็มีมานี่ก็พบไปโน่นก็เจอ ก็เพราะรักเธอแล้วไม่ว่าคนไหน
ว่าแม่จ๊ะอาจ๋า ฉันนี่มาหนทางไกล
ก็ฉันได้มาถึงบ้าน ให้ช่วยสงสารลูกสะใภ้

นายบัว : ว่าญาติของพี่เป็นเศรษฐีทุกคน ไม่มีคนจนหรอกนะแม่ขวัญใจ
ควักเอาแบงก์สิบมาตบรางวัล เพราะรักแม่ขวัญผู้ไทย

นางตลับ : พอได้แบงก์สิบและมาตบรางวัล แล้วมาตบให้ท่านทันใด
แต่พอมาถึงลูกสะใภ้นี่ ยกใบยี่สิบและมาใส่
ว่าพ่อจ๊ะพ่อจ๋า จะบอกพ่อผ้าพับไว้
ฉันตั้งใจหมายและฉันมุ่งใจมั่น จิตใจของฉันนี้ไซร้
ฉันตั้งใจมาหาพี่น้อง ช่วยประคับประคองฉันไว้

นายบัว : ได้แม่ขวัญตาของพี่ รู้อแม่นวลสาลีให้จำไว้
คนนี้เป็นน้าคนนี้เป็นอา คนนั้นเป็นป้าและเป็นยาย
ถ้าเจอผู้เฒ่าเหล่าแก่ ให้แม่หมอนแพรยกมือขึ้นไหว้
ให้ยกมือขึ้นวันทา พี่ป้าน้าอาเขาเป็นอะไร

นางตลับ : นี่ก็คงแม่คุณ — รอ้แม่เนื้ออุ่นแม่ชื่นใจ
แม่คุณจีะแม่คุณจำ — ลูกสะใภ้เขามาเห็นไหม
ก็ให้รับพรลูกสะใภ้สักครั้ง — เถิดแม่ร้อยชั่งแม่ชื่นใจ
นี่ก็คงเป็นพี่คนรัต — รอ้แม่ช่างสวยรักแล้วกว่าใคร
ว่าพี่เอ๋ยพี่สาวใหญ่ — รับหน้าน้องสะใภ้ไว้เถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

63.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา — ให้พรปู่ย่ากันและตายาย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะให้พรพ่อทูนหัว — ไหว้พี่น้องยังทั่วไปเมื่อไร
มาหาพี่น้องยังไม่ทั่ว — หาพี่น้องของผัวนั่นไซร้
ก็ยังไม่ทั่วทุกบ้าน — จะให้ตัวฉันกลับอย่างไง
ข้ามาร้องบอกพ่องามชื่น — ฉันยังไม่กลับคืนหรอกพ่อขวัญใจ
ว่าถึงยังไง ยังไง — ฉันก็ยังไม่กลับไปบ้านเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

64.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา — ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าพี่น้องฉันจำ — ฉันพาเมียมานี่มันสวยไหม
ว่านี่มันสวยไหมเอ้ยมายเดียร์ — วันนี้ฉันพาเมียเอามาให้
ฉันได้พามาไหว้พี่น้อง — เพราะว่าแม่เนื้อทองกันแล้วบ้านไกล

นางตลับ : พี่น้องจีะพี่น้องจำ — จะบอกกกับพ่อผ้าพับไว้
ก็นี่เขายังไม่ขอยังไม่หมั้น — เป็นเพียงแต่รักกันรู้ไหม
ก็ฉันนี้ได้มาเที่ยว — ฉันมาคนเดียวนะแกรู้ไหม

นายบัว : พุทธโธ่พุทธังอนิจจังหนอเจ้า — ยังไม่เห็นใจเราอีกหรือแม่ขวัญใจ
พอถึงวันจันทร์จะไปหมั้นขวัญตา — รอ้แม่น้องจำพี่เตรียมไว้
ฉันจะเตรียมทองน้องหนา — ให้แม่ขวัญตาน้องจงรับไว้

นางตลับ : พี่น้องจีะพี่น้องจำ — จะบอกแม่ผ้าพับไว้
ก็พี่สาวใหญ่ของพ่อ — กันนี่หนอนั่งเรียงราย

ก็นั่งเรียงกันทั้งสาม แลดูช่างงามกระไร
ว่าพี่น้องทางพ่อ ดูช่างเอี่ยมลออชื่นใจ
ก็ชั่งสวยบ่งยังกะงัวงาม ใครดูก็ถามทุกราย
ว่าสวยจริงแน่สวยจัง นะแม่ร้อยชั่งชื่นใจ
ก็ว่าสวยจริงแน่สวยจัง ไงไม่มีสตังค์กันบ้างเลยไซร้
ก็ดาวเรืองของลูก ก็ชั่งพันผูกจิตใจ
ฉันรักจริงรักจัง แม่ผัวของนางใจดีเหลือหลาย

นายบัว : แม่เขาก็ช่วยสินสอดรอดฝั่ง วันนี้คงได้นวลนางเข้ามาเคียงกาย
ว่าให้สายสร้อยแล้วทองหมั้น หากว่าพ่อช่วยฉันแล้วเมื่อไรก็ได้
พอถึงเดือนสี่วันจันทร์ จะเอาสายสร้อยไปหมั้นแล้วแม่ขวัญใจ
จะเอาทองหมั้นไปให้น้องห้อยคอ แล้วจะเอาเรือนหอหรือไปปลูกให้
รอแม่ขวัญผู้ไทย น้องไม่ต้องเสียใจเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

65.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยล่อน ฉันจะให้พรแม่ไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พ่อจ๋อแม่จ๋าพี่ป้าน้าอา พี่น้องก็มากันมากมาย
เขาเห็นสะใภ้มาไหว้ท่าน จึงมาตบรางวัลกันอยู่ไร ๆ
มาตบรางวัลกันให้ว่อน ฉันจะให้พรพ่อแม่ไป
ก็ให้อยู่เย็นเป็นสุข ก็จะให้มีทุกข์โรคภัย
ขอให้เงินเป็นถังขอให้สตังค์เต็มถุง ข้าวปลาเต็มยุ้งไม่มีฉางใส่
ขอให้ล้นเหลือเป็นภูเขา จริงนะพ่อเจ้าพวงมาลัย
ขอให้ร่ำรวยขึ้นทุกที ให้ถูกหวยรดตาลี่ปีละหนึ่งใบ
ขอให้ถุงเงินแค่แขนถุงแหวนแค่ศอก คอยลากเข้าลากออกกันไม่ไหว

นายบัว : ขอให้มีความสุขแล้วความเจริญ อย่าได้ฉุกเฉินกันจนวันตาย
ความเจ็บอย่าได้ความไข้อย่าให้มี โรคภัยอย่าได้มีมาเบียดกาย
จะนึกเอาเงินขอให้ได้เงินมากอง จะเอาทองให้ได้มาไว ๆ
ให้เป็นเศรษฐีมีเงินเป็นถัง จะได้ไปหมั้นน้องนางเอามาเคียงกาย

รอ้แม่ฉันจ๊ะขอให้แม่ถูกหวย ขอให้แม่ฉันรวยจะได้แม่ดาวราย (หัวเราะ)

นางตลับ : ถ้าหากว่าแม่รวยก็คงสวยกว่านี้ ส่วนตัวน้องนี้คงสบาย
ถ้าได้ผัวคนรวย ฉันนี้คงสวยกันยกใหญ่
ว่าพี่จ๊ะพี่จ๋า น้องจะกลับพาราแล้วนะพี่ชาย
จะกลับพารังยังเอ้ยพารา ก็ให้พี่พากลับบ้านเถิดไชร้
ก็ให้ทากินเลี้ยงตัว เถิดนะพ่อทูนหัวพี่ชาย

นายบัว : พี่นี้จะพาน้องกลับ รอ้ว่าแม่ผ้าพับแล้วให้ถอยไป
พอถึงเดือนสี่วันจันทร์ จะเอาทองมาหมั้นแม่ขวัญใจ
น้องเรียกทองแปดบาท จะไม่ให้มันขาดเลยแม่ขวัญใจ
น้องเรียกสินสอดหนึ่งหมื่น จะไม่ให้คนอื่นเลยแม่ขวัญใจ
จะปลูกเรือนหอไอ้ที่หลังโต ๆ จะปลูกให้รักนะแม่ขวัญใจ
แม่สาวน้อย ๆ ของชาย จะไม่ปลูกให้ใครเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

66.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ฉันเองจะว่ากันเป็นพวงมาลัย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้พี่นัดวันนัดคืนเถิดพ่อเอี่ยมลออ จะได้หมั้นได้ขอน้องไว้
น้องจะได้เตรียมข้าวของ ว่าประดับประคองพี่ชาย
จะได้เตรียมของเอาไว้ท่า เอาไว้รับหน้าพี่ชาย
ให้พี่นับวันนับเดือน จะให้คลาดให้เคลื่อนเลยชาย
พ่อหนุ่มฉันเอ้ยนาใหม่ จะร่าพิไรกันอยู่เลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

67.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
นี่ก็ถึงเดือนสี่แล้วแม่จอมขวัญ แต่พอถึงวันจันทร์พี่นี้จะไป
ก็พอถึงวันจันทร์แล้วก็สี่ค่ำ จะไปหมั้นคนงามกันแล้วให้ได้
ว่าพ่อฉันจ๊ะและว่าแม่ฉันจ๋า นัดพี่น้องมาแต่งเมียไทย
ให้พ่อซื้อทองแล้วไปสวมคอ ครั้งนี้จะไปขอกันแล้วเมียใหม่
ตั้งแต่เป็นหนุ่มกันแล้วคะนอง ยังไม่เคยรักนวลน้องกันแล้วที่ไหน

วันนี้มาเจอคนดี จะมาให้พ่อแม่นี้กันละจนได้
ให้พ่อซื้อทองกันสักแปดบาท ขออย่าให้ขาดกันนะพ่อขวัญใจ
เขาเรียกสินสอดหนึ่งหมื่น ก็จะเป็นคนอื่นไปได้อย่างไง
ฉันจะไปหมั้นน้องไว้ นะแม่พวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

68.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าถ้าได้อย่างงั้น จะบอกพ่อพานดอกไม้
ว่าส่วนตัวน้องนี้หนอ น้องจะบอกแม่พ่อน้องไว้
ให้เตรียมข้าวของเอาไว้รับหน้า พี่ชายเขาจะมาหมั้นไว้
พอถึงเดือนสี่ขึ้นสี่ค่ำ นี้นะพ่อคนงามมาจนได้
พอถึงเดือนสี่มาหมั้น เดือนหกแต่งฉันนะพ่อดวงใจ

นายบัว : พอถึงเดือนหกเก็าค่ำ พี่จะแต่งคนงามกันแล้วให้ได้
พี่จะปลูกเรือนหอเอาไว้รอท่า พี่จะแต่งขวัญตาเอาไว้เคียงกาย
พอถึงเดือนหกฝนตกหญ้าแตก เราก็เตรียมแอกไว้คันไถ
ฉันจะได้คู่ปรึกษา เอาน้องไปไถนาคู่กันให้ได้
จะเอาไปหว่านข้าวกันแล้วคราวนี้ จะพาแม่นวลสาลีเอาไปไถนาใหม่

นางตลับ : พอถึงวันดีวันนั้น ส่วนตัวของฉันนี่สมใจ
หาคนทำไร่หาคนไถนา ว่าฉันเองนี่หนาพี่ชาย
น้องมีนาไว้หนึ่งแปลง จะแถลงแล้วบอกไข
ฉันหาคนไถยังไม่ได้สักที ส่วนตัวของฉันนี่ยังจนใจ

นายบัว : พี่ก็คนชาวไร่ชาวนา รู้อ้าแม่ขวัญตาไม่ต้องกลัวใจ
พี่จะไถเองทำเอง พี่จะไถแม่เพลงให้รู้ไว้
พี่จะทำไร่ไถนา ขุดดินถางป่าให้แม่ขวัญใจ
ไม่ใช่คนขี้เกียจหนอขี้คร้าน พี่ก็ทำการงานมาดมดาย
เหล้าพี่ไม่กินฝิ่นพี่ไม่หา ส่วนกัญชงกัญชาพี่ไม่อยากได้

จะบอกให้รู้นะแม่เนื้ออ่อน รอ้ว่าแม่บังอรของพี่ชาย

นางตลับ : ให้จริง ๆ อย่างงั้น ส่วนตัวของฉันก็ดีใจ
ฉันมาร้องบอกพ่อบุญปลูก ให้พี่เกรียมข้าวปลูกกันไว้
ให้เอาข้าวดีแล้วมาด้วย ว่านาน้องนี้มันสวยยิ่งกว่านาใคร

นายบัว : พี่เตรียมข้าวปลูกพันธุ์ดี จะเอาไปหว่านที่นาน้องนี้กันจนได้
แล้วพี่เห็นนาดีมาแต่เดิม ว่าตั้งแต่เริ่มมีนาใหม่
พี่จะเอาข้าวปีนวลน้อง จะหว่านแม่เนื้อทองกันแล้วให้ได้
พอถึงเดือนหกเดือนพฤษภา จะเอาข้าวหว่านที่นาขวัญใจ

นางตลับ : ไอ้ที่นาลุ่มก็หว่านข้าวอ่อน ไอ้ที่นาดอนทำข้าวใหม่
หาข้าวมาสองอย่าง นะพ่อร้อยชั่งพี่ชาย

นายบัว : ส่วนไอ้ที่ลุ่มพี่จะเอาข้าวหนัก พี่จะบอกน้องรักให้รู้ไว้
ว่าไอ้ที่ดอนพี่จะเอาข้าวเดิม รอ้แม่บุญเสริมของพี่ชาย

นางตลับ : ดีใจเสียจัง ได้ผัวสมหวังยังหมาย
ว่าได้คู่กับเขาหนึ่งครั้ง สมใจจังชื่นใจ
มาสมใจเนาะสมใจหนอ สมใจแม่พ่อที่เลี้ยงไว้
มันสมใจจริงพ่อบุญปลูก ทีแรงเลี้ยงลูกไม่ลำบากใจ

นายบัว : แม่ตุ๊กตาว่าขันกุก น้องไม่ต้องเป็นทุกข์หรอกแม่อรทัย
พี่เตรียมข้าวปลูกพันธุ์ดี จะหว่านนาน้องนี้ให้จนได้
ก็จะให้ทันเกี่ยวตอนเดือนสิบสอง พี่จะพานวลน้องไปเที่ยวนาใหม่
ว่าจะพาแม่ทูนหัว น้องไม่ต้องกลัวหรอกแม่ขวัญใจ
พอเกี่ยวข้าวเสร็จนะน้องยา พี่จะพาขวัญตาไปเที่ยวให้ไกล
จะพาไปเที่ยวแล้วกรุงเทพฯ แล้วจะพาไปเก็บทองไทย

พี่จะพาไปเที่ยวให้ทั่ว จะขึ้นรถทัวร์ไปเที่ยวทั่วเมืองไทย
จะไปยี่ปุ่นหรือจะไปสเปน จะไปเชมรหรือจะไปเชียงใหม่
จะไปฮ่องกงหรืออเมริกา พี่จะพาน้องยาไปเที่ยวให้ไกล

นางตลับ : ว่าบุญเอ๋ยบุญนำ ได้ผัวสมคำสมดังหมาย
จะพาไปเที่ยวจนทั่ว ว่าฉันมีผัวพอใจ พอใจ
ว่าบุญเอ้ยวาสนา ช่างชักนำมาสมยังหมาย
พรุ่งนี้แหละหนา จะบอกพ่อผ้าพับไว้
นี่มันจวนสิ้นเดือนสาม นะพ่อคนงามพี่ชาย
มันก็ใกล้วันเต็มที จวนถึงเดือนสี่นะพ่อดวงใจ
เตรียมแล้วเสร็จสรรพ ว่าส่วนตัวงามทรัพย์เตรียมไว้

นายบัว : ฉันเลยร้องบอกแม่นวลลออ บอกกับแม่พ่อให้รู้ไว้
ว่าแม่จะว่าพ่อฉันจำ พรุ่งนี้พ่อพาไปซื้อทองไว้
พอถึงเดือนสี่สี่ค่ำ จะไปหมั้นคนงามเพราะฉันนัดไว้
ให้พ่อเตรียมทองของหมั้น จะไปหมั้นแจ่มจันทร์ให้ได้
ฉันจะไปหมั้นน้องหนู จะเอาน้องเป็นคู่เคียงกาย
น้องไม่ต้องทุกข์หัวใจ ซื้อทองมาหลายพวงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

69.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็พี่ซื้อทองมาหมั้น ส่วนตัวของฉันนี้ก็เต็มใจ
แม่ผัวก็ดีพ่อผัวก็ดี ว่าส่วนตัวฉันนี้ก็ชื่นใจ
พอเหลือบเห็นหน้าพี่น้องของผัว ไม่เคยนึกกลัวเลยรพยภัย
ถึงทุกข์จะมีเข้ามา ส่วนตัวน้องยานี้ไม่กลัวภัย
ฉันตั้งใจลงและฉันปลงใจตัว ฉันจะมีผัวสบาย
นับตั้งแต่นี้ต่อไป คงไม่อายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

70.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยมา (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

ต้องไปตลาดกันแล้ววันนี้ ซื้อทองดี ๆ นะแม่ขวัญตา
ฉันก็ชวนพ่อชวนแม่ ชวนผู้เฒ่าเหล่าแก่กันแล้วไปหา
ฉันเอาทองหวังจะไปหมั้น รู้อ้ว่าแม่แจ่มจันทร์นะแม่ขวัญตา
วันนี้ก็ถึงสี่ค่ำ และให้แม่คนงามเตรียมรอท่า
พี่นี้เอาทองกันแล้วใส่ผอบ ถ้าน้องนี้จะพบและให้น้องรอท่า
พี่นี้ได้บอกพ่อแม่ ผู้เฒ่าเหล่าแก่ของพี่ยา
วันรุ่งพรุ่งนี้แล้วหนา จะหมั้นขวัญตาแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

71.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยมา (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าพี่เกรียมทองมาหมั้น ว่าตัวของฉันไม่รอช้า
ต้องเตรียมข้าวของไว้นี่ จะบอกกับพี่ให้เตรียมมา
ว่าเตรียมข้าวของไว้เลี้ยงเจ้า ส่วนตัวพวกเรานี้ไม่รอช้า
ก็ทำหนมจีนข้าวของ ญาติพี่น้องก็ได้มา
ก็ทำขนมกันยกใหญ่ พี่น้องมากมายหลายหน้า
รู้พ่องามสง่า เตรียมรับพี่ยากันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

72.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา จะบอกแม่ขวัญตาให้รู้ไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ฉันชวนลุงมั่งกันและลุงมี ชวนทั้งป้าชีกันแล้วน้าชัย
พรุ่งนี้ให้เอาขันหมากหมั้น และให้ไปกับฉันไม่เป็นไร
ว่าพ่อฉันจ๊ะว่าแม่ฉันจ๋า เตรียมขันหมากมากันให้ได้
ให้พ่อนี้เตรียมขันหมากหมั้น ให้มาไปด้วยกันแล้วไม่เป็นไร
ว่าป้าฉันจ๊ะป้าจี๋ หมั้นเสียสักทีคงไม่เป็นไร
ฉันจะเอาทองแล้วไปสวมคอ เอาแม่นวลลออมาเคียงกาย
แม่คนเป็นพวงมาลัย หมั้นเมียให้ได้เราเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

73.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ฉันจะพรรณนาถึงพ่อรักไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พ่อใบจ๊ะพ่อใบจ๋า จะบอกพ่อหน้าเป็นใย
พรุ่งนี้แล้วนะพรุ่งนี้แล้วหนา พ่อใบเขาจะมารู้ไหม

พรุ่งนี้แล้วหนาชายพี่ พ่อนวลสาลีพี่ชาย
เขาจะมาหมั้นหลานสาว แล้วพ่อใบนั้นเล่าจะว่ายังไง

นายบัว : ให้น้องนัดพ่อแล้วนัดแม่ ผู้เฒ่าเหล่าแก่ของแม่ขวัญใจ
พี่เตรียมพ่อแม่เถ้าแก่มาหมั้น พ่อแม่น้องนั้นนั่งอยู่ที่ไหน
ฉันจะได้รู้จักแล้วมักจี่ รู้จักสักทีดงไม่เป็นไร
ฉันจะเอาทองแล้วมาสวมคอ ได้แม่นวลลออของพี่ชาย

นางตลับ : ว่าแม่จีจะพ่อจ๋า ใครจะรับหน้าพี่ชาย
ใครจะรับหน้าลูกมั่ง นะพ่อร้อยชั่งชื่นใจ
ว่าใครเนาะว่าใครหนอ จะมาเป็นพ่อของลูกได้
เชิญตัวเข้ามาสักหน่อย ลูกรักได้คอยพ่อใบ

นายบัว : ว่าพ่อตาจีจะพ่อตาเอ๋ย รับหน้าลูกเขยหน่อยเป็นไร
วันนี้ลูกเขยเขาจะมาหา พ่อแม่เตรียมหน้ารับไว้
วันนี้จะเอาทองแล้วใส่คอ ใส่คอแม่ช่อดอกไม้
วันนี้จะเอาทองหมั้น ให้แม่แจ่มจันทร์กันแล้วชื่นใจ
ว่าพ่อตาแล้วแม่ยาย ไปอยู่ที่ไหนกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

74.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พ่อแม่ของน้องนี่ เขาอยู่ทางนี้พี่ชาย
ว่านั่งอยู่ที่หอคู่สองหลัง นะพ่อร้อยชั่งพี่เห็นไหม
พ่อนั่งอยู่ที่หอกลาง นั่นนะพ่อร้อยชั่งเห็นไหม
พ่อจีจะพ่อแจ่มจันทร์ นั่งอยู่ในบ้านหลังใหญ่
นั่งอยู่บนเสื่อแล้วพัดลม แกนั่งอมยิ้มใหญ่

นายบัว : ว่าพาพวกพาพ้อง ฉันพาพี่น้องกันแล้วมาไกล
วันนี้จะเอาทองหมั้น พ่อตาของฉันให้รู้ไว้

	ฉันจะเอาทองมาสวมคอ	จะสวมให้แม่ช่อดอกไม้
	ว่าพ่อเลี้ยงลูกดีแท้	ผู้เฒ่าเหล่าแก่แล้วทั้งหลาย
	ที่เรียกทองก็ไม่ขาด	เรียกฉันแบดบาทนี้ไม่เป็นไร
	ฉันก็เป็นลูกเศรษฐีมีเงินเป็นถุง	จะไม่ให้ไปยุ่งกันแล้วกับใคร
	แล้วจะเอาเรือนหอมาทีหลัง	จะเอามาแต่งนวลนางเมื่อไรก็ได้
	ว่าพ่อฉันจีะพ่อตาจี๋	รับไหว้สักทีคงไม่เป็นไร
	ว่าพ่อฉันเอ้ยบ้านไกล	รับหน้าลูกไว้เถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)
75.นางตลับ :	เอ่อระเหยลอยมา	ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
	พ่อจีะพ่อจำ	ช่างวาสนาลูกสะใภ้
	ว่าพ่อตาแม่ยายก็ดี	จะบอกกับตัวพี่ให้เข้าใจ
	ว่าสมใจจังร้อยชั่งของฉัน	ว่าพ่อตามาตบรางวัลตัวแกเห็นไหม
นายบัว :	พ่อแก่ก็นั่งยิ้ม	นั่งยังหอพิมอยู่ในเมืองไทย
	ว่าพ่อก็ดีแล้วแม่ก็ดี	เพราะว่าเป็นเศรษฐีมาแต่ดมดาย
	เขารักลูกเขยชมเชยนักหนา	วันนี้มาหาพ่อตาคงไม่เป็นไร
	เขาเตรียมเงินทองหรือของข้าว	วันนี้เขาเตรียมกับข้าวกันไว้มากมาย
	ขอให้มั่งให้มีและให้ศรีให้สุข	ขอพ่ออย่ามีทุกข์และโรพยภัย
นางตลับ :	พ่อแม่เขาเตรียมหนา	เตรียมไว้รับหน้าลูกเขยใหญ่
	ว่าวันนี้แหละหนอ	จะได้เจอกับพ่อช่อดอกไม้
นายบัว :	วันนี้ขันหมากเขารีห่มา	ยกมือไหว้พ่อตากันไว้สักราย
	ฉันเอาขันหมากวันนี้จะมาหมั้น	จะหมั้นแม่แจ่มจันทร์ไปเคียงกาย
	ฉันจะเอาทองแล้วมาสวมคอ	จะเอานางร่วมหอกันแล้วให้ได้
	ว่าพ่อฉันจีะว่าแม่ฉันจี๋	อภัยลูกสักทีไม่เป็นไร
	ว่าคนฉันเอ่ยบ้านไกล	ขอหมั้นแม่เอาไว้ก่อนเลย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

76.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
คู่เอ๋ยคู่รัก ไม่ต้องเสียใจมากหรอพ่อชื่นใจ
พ่อแม่ของฉันก็ดีกันมาก พ่อแม่เขารักลูกเขยใหญ่
ลูกเขยก็สวยแม่ยายก็สม มันช่างกล่อมกลมอย่างกะอะไร
ลูกเขยก็สวยลูกสาวก็งาม ว่าดูยังพราหมณ์เดินไพร
ดูซิมันช่างเหมาะสม กะล่อมกล่อมกลมทั้งพ่อตาแม่ยาย

นายบัว : รอ้ช่างประสมประสี ดูสะใภ้สักทีว่าเขางามแค่ไหน
ว่าพ่อก็ให้ทองมา จะสวมขวัญตาเมื่อไรก็ได้
วันนี้ฉันได้เมียงาม แล้วไม่ใช่คนทรามมาแต่ไกล
ฉันได้แม่หนูนวลน้อง รอ้แม่นวลละอองขวัญใจ
ฉันจะมาหมั้นน้องไว้ ไม่ให้น้องอายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

77.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
หมั้นเอยหมั้นฉัน วันนี้วันจันทร์สมใจ
สมใจแท้พ่อทูนหัว พ่อผัวแม่ผัวชื่นใจ
พ่อผัวแม่ผัวใจดีจัง ลูกสะใภ้ก็ยังชื่นใจ
มันสมใจลูกพ่อบุญลูกของข้า มันช่างวาสนาจริงไซร้
มันสมหวังยังหมาย มันได้ดังใจจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

78.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจาของพ่อพวงมาลัย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง
ก็หมั้นแล้วเสร็จสรรพ เขยื่อนขยับกันอีกใหม่
ฉันมาร้องบอกพ่อทูนหัว มาร้องบอกพี่บัวพี่ชาย
เขยื่อนขยับกลับไปทางบ้าน เฉิดพ่อพานดอกไม้
ไปเกรียมเสาเกรียมตั้ง กระดานไว้ให้นั่งปูนอนไว้
ให้พี่เกรียมฝาเกรียมฝั่ง ให้ไปเกรียมเสาตั้งเข้าไว้ให้
ให้เกรียมเสาตั้งเกรียมพลึง กระเทือนไปถึงแล้วป่าใหญ่
ฉันมาร้องบอกพี่ชาย ให้พี่เกรียมกันไว้เฉิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

79.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา จะพรรณนาให้รู้ไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เตรียมเร่าเตรียมเรือน พี่ไม่แชเชือนหรอกแม่ขวัญใจ
พี่จะขึ้นป่าเหนือตัดเสามา พี่จะขึ้นป่าตัดไม้ไว้
พี่จะเอาเรือนมาปลูกให้น้อง ปลูกให้แม่เนื้อทองกันแล้วจนได้
น้องจะเอายอดแหลมหรือเสาตรง น้องจะเอามั่นคงกันแค่ไหน
น้องจะเอาตึกหรือฝากระดาน จะปลูกให้แม่พานทองไทย
พอถึงเดือนหกเก้าค่ำ พี่จะไปแต่งคนงามกันแล้วให้ได้
พี่จะไปซื้อเรือนหอ ให้แม่ลออขวัญใจ
จะไปดูเรือนกันแล้วที่คอวัง จะซื้อให้นวลนางแม่ขวัญใจ
น้องจะเอาฝาเฟี้ยมหรือหอแฝด และให้แม่สีแสดกันแล้วจนได้
แม่คนเป็นพวงมาลัย ไม่ให้น้องอายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

80.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะบอกกับพ่อร้อยชั่ง จะบอกกระทั่งให้เข้าใจ
วันนี้พี่ยา ไปดูเรือนนั่นหนาพอใจ
ถ้าพอใจพี่มาบอกฉัน นะพ่อแจ่มจันทร์น้องก็ดีใจ
พี่เอาอย่างไงน้องตามใจพี่ ส่วนตัวน้องนี้ไม่ขัดใจ
พี่รักอย่างไหนน้องก็เอาอย่างนั้น ส่วนตัวของฉันรักพี่ชาย
ก็ตามใจพี่นะพ่อทูนหัว เถิดไม่ต้องกลัวน้องเบี่ยงบ่าย

นายบัว : จะเอาเรือนทำด้วยฝากระดาน จะปลูกให้แม่พานทองไทย
น้องจะเอาตึกกันละหลังใหญ่โต จะให้สุขกันแล้วแค่ไหน

นางตลับ : ว่าส่วนตัวของฉัน ที่มันชอบรบราณนะชาย
ชอบฝากระดานยอดแหลม ปลูกแล้วให้แปล่มยอดไผ่

นายบัว : ไอ้ฝากระดานยอดแหลม พี่นี้จะแถมให้ก็ได้
น้องเอาเรือนหนึ่งหลัง พี่จะแถมหอนั่งให้แล้วเป็นไง

น้องจะเอากันสาดสายสร้อย จะเตรียมาให้แม่ห้อยผูกไว้
ว่าไอ้ปั้นลมนั่นสมศักดิ์ จะแกะให้น้องรักให้รู้ไว้
จะแกะเป็นเถาวัลย์แล้วพันเกี่ยว จะแกะให้น้องเชียวนะแม่ขวัญใจ
จะแกะเป็นมังกรกันแล้วโลกา ห้อยหัวลงมาหาแม่สายใจ
ส่วนว่ากันสาดแล้วทางเหนือ พี่จะแกะเป็นเสือกันแล้วกับควาย
ว่าไอ้กันสาดแล้วตะวันตก ว่าจะแกะเป็นนกให้ตัวใหญ่ ๆ
แกะเป็นนกยูงทองว่าร้องจ้า หาแม่น้องยาเข้ามาเคียงกาย
ว่าไอ้ที่ชุ้มแล้วตั้งตู้ ว่าจะแกะเป็นรูปแม่หนูคู่กับพี่ชาย
ว่าไอ้ที่ชุ้มหอนั่ง พี่จะแกะเป็นนางให้รู้ไว้
พี่จะแกะแม่หนูคู่กับฉัน และไม่ให้ไกลกันว่าไปไหน
ว่าไอ้ที่เสาหอนั่ง จะแกะเป็นรูปนวลนางยืนรอพี่ชาย
ว่าร้อแม่ทูนหัว น้องไม่ต้องกลัวว่าจะผิดใจ
แม่สาวน้อย ๆ นางใน จะไม่ให้ไปไหนกันเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

81.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เฝ้าแต่รอร้อรอ กันนะพ่อช่อดอกไม้
พี่หายหน้ากันไปนาน นะพ่อแจ่มจันทร์พี่ชาย
จะได้หรือไม่ได้กัน ส่วนตัวของฉันยังสงสัย
พ่อเอี่ยมเอ้ยลออ รู้ไหมว่ารอพี่ชาย

นายบัว : จะถึงเดือนหกแล้วหนา จะเข็นเรือนมาแล้วแม่ขวัญใจ
พี่จะเอารถเอาเรือ จะแต่งแม่เสือผู้ไทย
พี่จะเข็นเรือนแล้วเอามาให้น้อง ร้อแม่นวลละอองแม่ขวัญใจ

นางตลับ : แจ่มจันทร์ชายพี่ มาวันไหนกันดีเล่าชาย
ให้พี่นัดวันน้องจะได้เกรียมของ ให้บอกกะน้องนี่ไว้
จะได้เกรียมเหล้าเกรียมยา จะได้เกรียมหาตั้งไว้
จะบอกพี่น้องซ้ายขวา ให้ไปให้มามากมาย

อีกเราก็รอร้อรอ ก็เกรียมกันพ่อช่อดอกไม้

นายบัว : ก็ไปวานพวกวานพ้อง วานพี่วานน้องกันแล้วมากมาย
พี่วานพวกเอามาเข็นบ้าน จะไปให้นงคราญกันแล้วก็ได้
ว่าจับไอ้ล่อนเข้ามาเทียบบ่าขวา จับไอ้ดอกมาเทียมเข้าบ่าซ้าย
พี่ก็เข็นเรือนและไม่เชือนแช จะไปให้น้องแน่นะแม่ขวัญใจ
ว่าจับไอ้ดอกเอามาเทียมไอ้ดู่ จับไอ้สาคูและเอามาเทียมบ่าใน
ฉันพาพี่น้องมามาก เข็นเรือนให้น้องรักเถิดจนได้
วันนี้เรือนหอมาหา ให้แม่น้องยารับไว้
แม่คนเป็นพวงมาลัย รับหน้าพี่ชายเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

82.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินวาจาน้องก็จำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่านี่ก็จวนที่พี่นัด ฉันเองไม่ขัดด้วยใจ
เกรียมข้าวเกรียมของบอกพี่น้องซ้ายขวา ว่าพี่จะพี่จำเข้ามากันไว ๆ
เขาว่าจะมาพรุ่งนี้ พี่น้องฉันนี่ช่วยกันไป
ช่วยกันประคับประคอง ส่วนตัวของน้องนี้ไม่เรียกใคร
ว่าเพื่อนเราเว้ยเพื่อนสาว พรุ่งนี้ช่วยเรานะเพื่อนไทย
เขาจะเข็นบ้านมาตั้ง เขาจะเข็นมาวางพิงไว้
เขาจะเข็นเรือนมาให้อีหนู กันไว้สักครู่พอใจ
มันสมใจเสียจัง ว่าคู่รักของนางเขารักใคร่
ก็ไปเข็นเรือนคอวัง แล้วฉันจะสั่งกันไว้

นายบัว : วันนี้ ฉันมาเข็นเรือนทั้งหลัง และไปให้น้องนางและแม่ขวัญใจ
ว่าเกียนมาจอดเอ้ยมาจอด ว่ารอ้แม่ยอดคนไทย
จะต้องเอาเรือนกันละไปวาง แล้วจะให้พี่ตั้งกันและตรงไหน
ว่าเสาใหญ่โตกันทั้งแปดต้น รอ้ว่าแม่หน้ามนของพี่ชาย

นางตลับ : พ่อจ๊ะแม่จำ เรือนเขามาแล้วแก่เห็นไหม

จะให้เขาเอาเสาไว้ที่ไหนดี ขอให้บอกลูกนี้เถิดไชร้
จะเอาเสาใหญ่วางล่าง จะให้เขาวางที่ไหน
จะวางทิศเหนือหรือตะวันออก ขอให้รีบบอกมาไว ๆ

นายบัว : จะเอาเสาเอกหรือเสาโท วางไว้ให้รักแล้วจะวางตรงไหน
จะเอาฝาเฟี้ยมแล้วที่รอดฝั่ง พี่จะให้น้องนางวางไว้
ให้น้องชี้ที่ชี้ให้ทีนะน้อง บอกพี่เถอะเนื้อทองแม่ขวัญใจ
จะเอาลงจากรถแล้วจากเรือ เข็นมาจากเมืองเหนือแล้วมาถึงเมืองใต้
ให้น้องรับพี่สักหน่อย นะแม่กลิ่นกลอยหอมไกล

นางตลับ : พ่อจ๊ะแม่จ๋า แม่จะว่ากันอย่างไร
ว่าเรือนของพี่เขามาถึงบ้าน กันนะพ่อพานดอกไม้
จะวางตรงไหนกันเล่าแม่จ๋า ให้บอกลูกมาเถิดไชร้
จะวางทิศเหนือหรือทิศใต้กัน ให้บอกกับฉันนี้ไป

นายบัว : ไม่เห็นหน้าพ่อไม่เห็นหน้าแม่ ผู้เฒ่าเหล่าแก่น้องอยู่ที่ไหน
หรือจะให้พี่เข็นกลับ รอ้แม่ผ้าพับผู้ไทย

นางตลับ : ใจเย็น ๆ เถิดพี่ ทำใจดี ๆ ไว้ก่อนชาย
พ่อแม่ของฉันมาไม่ทันแน่ เพราะแกเฒ่าแกแก่มากหลาย
พ่อก็เฒ่าแม่ก็แก่ ก็คงย่ำแย่เหมือนชาย
ประเดี๋ยวเถิดพี่จ๋า แม่ฉันเขาคงต้องมาจนได้

นายบัว : แม่จ๊ะแม่จ๋า ลูกเขยก็น่าอาลัย
แม่ไปไหนทำไมไม่มารับหน้า ลูกเขยเขามาเข็นเรือนให้
ไม่เห็นหน้าพ่อไม่เห็นหน้าแม่ ท่านมัวยักแย่อยู่กันที่ไหน
วันนี้เข็นเรือนมาถึงบ้าน อยากเห็นหน้ากันแล้วแม่ยาย
ฉันเห็นกันแต่หน้าเมีย เห็นแต่มายเดียร์ก็ไม่ไว้ใจ

ยังแอบแฝงบังฝา ไม่กล้าจะมาหาลูกเขยใหญ่
ว่าพ่อเอ๋ยพ่อกลัว ว่าพ่อทูนหัวเป็นพ่อได้ยังไง
ว่าพ่อฉันจ๊ะพ่อตาจ๋า ลูกเขยเขามาพ่อตาเห็นไหม

นางตลับ : พ่อจ๊ะว่าพ่อจ๋า สงสารลูกยานะพ่อชื่นใจ
ว่าเขาเข็นเรือนมาให้หนู เขามาทั้งคู่พ่อเห็นไหม
เขาเข็นเรือนงามมาตามทาง นั่นพ่อร้อยชั่งนี่แก่เห็นไหม

นายบัว : เรียกเรือนยอดแหลม ลูกนี้ก็แถมหอให้
จะเอาสินสอดเรือนหอก็มา เรียกเอาอะไรหนาก็ให้

นางตลับ : น้องเรียกเรือนไปหนึ่งหลัง นี่พ่อร้อยชั่งเขาก็แถมหอให้
ก็เพราะเขารักอีหนู แถมมาเป็นคู่แม่รู้ไหม
แม่จ๊ะแม่จ๋าแม่อย่าปล่อยเฉย ไปรับลูกเขยกันหน่อยได้ไหม

นายบัว : ไม่เห็นเรือนไม่เห็นเหย้า หรือไม่เห็นใจเราบ้างหรืออย่างไร
ฉันชวนพวกชวนพ้อง ชวนพี่ชวนน้องมากันแต่ไกล
ฉันจะเอาเรือนมาตั้ง และจะให้ฉันวางกันอีตรงไหน

นางตลับ : พ่อจ๊ะทำไมไม่รับหน้าลูก นะพ่อบุญลูกพี่ชาย
สำหรับข้าวชามน้ำขัน น่าให้ประทานลูกเขยไว้
ขันหมากนิดหน่อยแกไม่เคยหนี จะบอกกับพี่ให้เข้าใจ

นายบัว : ไม่เคยเห็นเหล้าเห็นข้าวเห็นเกลือ เห็นแก่บุญเหลือจึงได้มาไกล
พี่คิดถึงน้องมาหา นี่ไม่เห็นหน้ากันละแม่ยาย

นางตลับ : พ่อแม่ของฉันก็คงจะรทรม นี่ไปนอนเป็นลมกันอยู่ที่ไหน
ว่าพ่อจ๊ะแม่เอ๋ย แม่จะทิ้งลูกเลยจงเห็นใจ

นายบัว : ว่าพ่อจ๊ะแม่จี๋ ให้เห็นหน้าลูกเขยสักทีนี่จะเป็นอย่างไร
ว่าพ่อฉันจ๊ะว่าแม่ฉันจี๋ หันหน้ามานี่เป็นไง
ฉันนี้เข็นเรือนมาหา ไม่เห็นหน้าพ่อตากันแล้วแม่ยาย
จะเอาเรือนหอไว้ไหน บอกพี่มาในพวงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

83.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยเลย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แม่จ๊ะแม่จ๋าพ่อจ๋า จะทิ้งลูกยากันไปเสียเลย
ทีแรงพ่อขวัญ เขาเข็นเรือนหมั้นแม่ทรามเชย
ให้ช่วยมารับหน้า อย่าให้เขาว่าอะไรเลย
อย่าให้เขาอายชาวบ้าน ไปเลยพ่อพานตอกเตย
ความรักไม่เลย มาช่วยลูกเขยกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

84.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยเลย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าพ่อตาจ๊ะพ่อตาจ๋า ไงไม่เห็นหน้าลูกเขยเลย
วันนี้เข็นเรือนมาหา ไม่เห็นหน้าพ่อตากันเลย
ว่าฉันนี้เป็นลูกเขยใหม่ ไงช่างไม่เห็นใจลูกเขยเลย
ว่าพ่อฉันจ๊ะว่าพ่อฉันเอ๋ย ไม่เห็นลูกเขยเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

85.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยเลย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พ่อจ๊ะพ่อจ๋า ลูกเขยเขามาอย่าให้อายเลย
นึกว่าช่วยรับ ว่าช่วยงามทรัพย์ไว้สักทีเถิดเอย
ลูกรักนี่นัดวัน กับพ่อแจ่มจันทร์พ่อทรามเชย
จะทิ้งให้เขาอายชาวบ้าน ส่วนตัวของฉันก็ไม่เคย
ก็พ่อตอต่ำหนามเตย มารับลูกเขยกันไว้เถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

86.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พ่อเรียกเรือนก็เอามา เรียกอะไรนี่หนาก็เอามาให้
พ่อเรียกสินสอดรอดฝั่ง และไม่ให้มันค้างเลยพ่อชื่นใจ

ไม่เห็นหน้าพ่อแล้วไม่เห็นหน้าแม่ ผู้เฒ่าเหล่าแก่เขาไปตายที่ไหน
ไม่เห็นกันเลยทรามเชยของพี่ นี่แม่นวลสำลีเชื่อไม่ได้
นี่จะมารกหกกันละตัวฉัน จะเอาเรือนทิ้งบ้านแม่ขวัญใจ

นางตลับ : แม่จ๋าแม่จำพ่อแม่น้องยา นี่เขาหลบหน้ากันไปแล้วไซร้
ว่าพ่อจ๋าพ่อทรามเชย ไงหลบหน้ากันเสียเลยลูกจะอยู่กับใคร
รู้ว่าเวรเอ๋ยเวรกรรม ไม่รู้เลยจะทำอย่างไง
พ่อแม่ทิ้งขาดจากอก ลูกนี้เสียอกเสียใจ
น้ำตาไหลร่วงลงไปเต็มตัก คราวนี้ฉันหนักกำลังใจ

นายบัว : ว่าพ่อตาจ๋าแม่ยายเอ๋ย แม่คงเกลียดลูกเขยกันหรืออย่างไร
ว่าเข็นเรือนแล้วมาหา เข็นเอาเรือนมาหวังจะให้
พ่อตาก็ไม่รับรอง ไม่รับเป็นเจ้าของเลยพ่อขวัญใจ

นางตลับ : พ่อแม่เจ้าขา เขาเข็นเรือนมาจะเอาวางที่ไหน
ทำไมไม่มาบอกลูกเขยบ้าง ว่าลูกเขยเขายังเคยมากันเมื่อไหร่

นายบัว : ไม่มีที่จอดแล้วไม่มีที่จับ เห็นจะต้องเข็นกลับแล้วแม่ชื่นใจ
ฉันนี้เข็นเรือนแล้วมาหา ว่ารู้รู๋พ่อตาไม่เห็นใจ

นางตลับ : ว่าพ่อเอ้ยพ่อบุญปลูก ไม่ต้องทุกข์กันหรอกพ่อชื่นใจ
ถ้าพี่เข็นกลับน้องรักก็จะตาม ก็จะตามเรือนงามไปจนได้
จะต้องขอลาพ่อแม่ พี่น้องเฒ่าแก่ทั้งหลาย

นายบัว : ว่าฉันไปซื้อเรือนงามราคาเป็นแสน จะมาแต่งกับแฟนแม่ก็ไม่เห็นใจ
ว่าพ่อก็ดีรู้ว่าแม่ก็ดี จะหาใครไม่มีเราเห็นใจ
ว่ารู้ว่าคนแล้วหนองมะสัง ไงยังไม่เห็นใจ
ว่าฉันเข็นเรือนมาจากนาใหม่ จะให้เข็นกลับไปกันเสียเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

87.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็ไม่มีบุญมีวาสนา ตัวของลูกยาแล้วไซร้
นี่พอเขาเข็นเรือนมาจะตั้ง พ่อแม่ของนางนี้ก็หดหาย
เขาหายกันไปทางไหนเล่า พ่อแม่ของเราท่านไปไหน
ว่าพ่อจ๋ีแม่จ๋ำ ทำไมไม่มากันเลยไซร้

นายบัว : พุทธิ่พุทธังอนิจจังใจเอ๋ย ไม่เห็นใจลูกเขยบ้างหรืออย่างไร
ฉันเข็นเรือนมาพ่อผ้าพับ จะให้เข็นเรือนกลับเอาไปไว้ที่ไหน

นางตลับ : ว่าพี่เอ้ยแจ่มจันทร์ นี่พ่อแจ่มจันทร์พี่ชาย
พ่อเข็นเรือนงามมาตามคลอง มาหาพี่น้องรู้ไหม
เข็นมาตามคลองนั่นหนา พอมาถึงบ้านพ่อตาแม่ยาย
พ่อตาแม่ยายหายไปสิ้น คราวนี้กลับถิ่นเถิดพ่อชื่นใจ

นายบัว : พุทธิ่พุทธังอนิจจังหนอเจ้า ไงไม่เห็นใจเราเลยแม่ชื่นใจ
พี่เสียค่าเรือพี่เสียค่ารถ พี่นี้จะโกรธไปจนวันตาย
พี่เข็นเรือนมาจะให้เข็นเรือนกลับ เลยนะแม่ผ้าพับผู้ไทย
พี่นี้รักน้องจึงมาหา รักแม่ขวัญตาจึงมาให้

นางตลับ : คู่เอ๋ยคู่รักวาสนาน้องรัก มันจะต้องจำใจจากพี่ชาย
พ่อผัวแม่ผัวเขาดีมาก เข็นเรือนมาฝากลูกสะใภ้
พ่อแม่ลูกสะใภ้เขาไม่รับ ว่าลูกเขยก็กลับไปเถิดชาย
วันนี้แหละหนา มันไม่วาสนาของชาย
ให้เข็นเรือนกลับไปคืนถิ่น ไปเถิดพ่อรถมฉินพี่ชาย
ก็พ่อดาวเรืองสุกราย มันช่างน่าอาลัยเสียจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

87.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

ไม่ได้น้องยาแล้วพี่ไม่กลับ เลยนะแม่ผ้าพับผู้ไทย
จะให้เข็นเรือนกลับผ้าพับของพี่ รอ้แม่นวลสาลีไม่เห็นใจ
พี่เข็นเรือนมาจะให้เข็นกลับ รถจะให้พี่รับแล้วอย่างไง
จะตัดกิเลสไปยังพระเวสสันดร ยามหนาวจะนอนแล้วที่ไหน
เข็นเรือนมาหาพ่อตาไม่มี จะแต่งกับน้องนี้เมื่อไรก็ได้
พี่จะปลูกเรือนให้ น้องไม่ต้องอายใครเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

88.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าคนเอ้ยคนดี จะบอกกับพี่ให้เข้าใจ
หนูไม่ได้เป็นใหญ่ด้วยตนเอง ฉันจะบอกพ่อเพลงให้เข้าใจ
สุดแท้แต่พ่อแม่เขาจะให้ร้อยชั่ง เขาจะให้พี่วางตรงไหน
จะวางชายคาหรือจะวางชายรั้ว ฉันจะบอกทูนหัวให้เข้าใจ
ว่าสุดแท้แต่ท่าน พ่อแม่ของฉันต้องบอกให้

นายบัว : จะให้ปลูกปลายไร่ หรือให้ไว้ปลายนา
จะปลูกให้น้องยา กันแล้วจนได้
จะให้ปลูกที่อื่นหรือให้ปลูกที่นี่ รอ้แม่นวลสาลีบอกมาไว ๆ

นางตลับ : ว่าส่วนตัวของฉันนี่ จะให้ปลูกตรงนี้แหละพี่ชาย
พ่อแม่ของฉันไปไหนหมด และคราวนี้ฉันก็อดคงไม่ได้

นายบัว : พุทธิธ่พุทธังอนิจจังหนอเจ้า จะปลูกให้น้องสาวกันแล้วจนได้
พี่นี้เข็นมาแล้วจะไม่เข็นกลับ จะปลูกให้ผ้าพับกันนะผู้ไทย
จะปลูกให้น้องเรือนหอของพี่ รอ้แม่นวลสาลีอยู่สุขสบาย
จะปลูกเรือนหอให้ใหญ่โต จะปลูกให้รก้ ๆ แล้วหลังใหญ่ ๆ
ว่าไอ้หน้าต่างแล้วหน้าต้อย พี่จะแกะให้ห้อยสวยวิไล
ว่าไอ้ปั้นลมและที่อมรัก รอ้ว่าแม่น้องนากพลอยใน
จะปลูกให้แม่หนู อยู่กับแม่คู่รักใคร่

จะปลูกให้น้องให้ได้ จะไม่เข็นกลับไปเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

89.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา คิดแล้วก็น่าร้องไห้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าพ่อเอ๋ยแม่เอ๋ยฉันไม่นึกเลย ว่าแม่ทรามเชยจะทิ้งลูกไป
เสียแรงลูกรักแม่ พี่น้องเฝ้าแก่นั้นไซร้
เสียแรงลูกรักพ่อแม่ เลี้ยงตัวมาแต่แล้วจนใหญ่
ทำไมไม่เห็นใจลูก นะพ่อบุญปลูกสายใจ
ก็เขาเข็นเรือนแล้วมาสู่ นี่ไม่รู้พ่อแม่ไปอยู่ไหน

นายบัว : รู้รู้แม่บุญปลูก น้องไม่ต้องเป็นทุกข์หรอกแม่ขวัญใจ
ถึงพ่อไม่รักแม่เขาไม่ลา ส่วนตัวพี่ยานี้ยังเห็นใจ
ว่าน้องก็สวยแล้วน้องสาว พี่จะไม่ทิ้งเจ้ากันไปไหน
จะเอาเรือนหอมาปลูกไว้ พี่ไม่ทิ้งให้อายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

90.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มารักน้องพ่อแจ่มจันทร์ กองไว้หน้าบ้านก่อนชาย
พ่อยวนฉันเอ้ยสาลี ต่อไปพรุ่งนี้ยกเรือนใหญ่
ให้ยกขึ้นตั้งไอ้ที่เหมาะเจาะ ให้ที่จำเพาะที่ตั้งใจ

นายบัว : จะยกเสาเงินแล้วเสาทอง ปลูกให้น้องกันละจนได้
ว่าไอ้เสาเอกแล้วเสาโท เลือกที่ต้นโต ๆ ปลูกให้แม่ทรามวัย
ว่าต้นที่หนึ่งหรือว่าต้นที่สอง ปลูกให้นวลน้องจนได้
น้องจะเอาฝาเฟี้ยมพี่จะติดให้พิเศษ แม่เยาวเรศผู้ไทย
ว่าไอ้ปั้นลมกันที่ยอดแหลม พี่นี้จะแถมให้เป็นใหม่
จะเอากี่หลังแม่น้องนางของพี่ รู้ว่าแม่คนดีให้น้องเชื่อใจ
ไม่ต้องพ่อตาแม่ยาย จะปลูกให้ได้จริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

91.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา น้องจะพรรณนาต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

พ่อตาแม่ยายไม่อยู่ เสียแล้วพ่อคู่พิไร
บอกว่าคู่เอ๋ยคู่รัก พ่อตาเขาผลักแล้วแก่รู้ไหม
พ่อตาแม่ยายเขาคงไม่พอ นะพ่อเอี่ยมลออพี่ชาย
เขารักแก่นิดแก่ไม่รู้ตัว นี้นะพ่อทูนหัวชื่นใจ
นี่ถ้าเขารักจริงนะร้อยชั่ง เขาคงมานั่งนอกชานใหญ่

นายบัว : ว่าพ่อเขาเกลียดหรือแม่เขาชัง หรือว่าแม่น้องนางพี่จะเข้ายังไง
ถ้าน้องเกลียดพี่ไม่ชอบพี่ บอกเถิดแม่นวลสาวีไม่ต้องเกรงใจ
จะได้เข็นเรือนกลับแม่ผ้าพับของพี่ เอ้แม่นวลสาวีจะได้เอากลับไป
พี่ไม่ได้หลอกได้ลวง กันเสียเลยแม่พวงมาลัย
ฉันไม่ได้รักพ่อรักแม่ ฉันรักกันแต่นางใน

นางตลับ : ว่าคู่เอ๋ยคู่รัก นี่นะพ่อบุญมากพ่อชื่นใจ
พ่อแม่ของฉันเขาไม่รับหน้า ว่าชายพี่กลับลาคืนไป
ถ้าพ่อคิดกลับงามทรัพย์จะตาม จะบอกคนงามให้เข้าใจ
จะตามเรือนงามไปให้ถึงตัว ก็ฉันรักผัวเรือนงามเกรียมให้

นายบัว : พุทธิ่พุทธังอนิจจังน้องพี่ ไงไม่เห็นใจพี่เลยนะแม่ชื่นใจ
พี่เข็นเรือนแล้วมาหา ไม่ได้ให้พ่อตาแล้วแม่ยาย
จะไปปลูกให้แม่คุณรักษา ฉันจะไปปลูกหอหน้าให้แม่ขวัญใจ
พุทธิ่พุทธังอนิจจังหนอเจ้า ไงไม่เห็นใจเรานะแม่ขวัญใจ
แม่คุณฉันเอ้ยบ้านไกล จะผลักจะไสพี่เลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

92.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เอ้อน้องบุญน้อยวาสนาน้อย นะพ่อกลิ่นดอกกลอยหอมไกล
แต่ก่อนแต่เก่าน้องสาวนี้ ตั้งใจว่าดีแล้วกว่าใคร
พ่อแม่ฉันมียินดีพร้อม พ่อแม่เขาก็ยอมลูกทุกราย

นายบัว : ว่าบุญมาเบากรรมมาบัง เห็นจะไม่ได้นางเคียงกาย
ว่าตัวฉันเอ๋ยเราเอ๋ย คงไม่ได้ชมเชยแม่สาวไทย
บอกให้ซื้อเรือนก็ซื้อมา รอ้แม่ขวัญตาของพี่ชาย
วันนี้นวลน้องของพี่ ไม่เห็นใจเต็มทีแล้วแม่ขวัญใจ

นางตลับ : ว่าวาสนาเอ้ยวาสนา จะบอกพ่อผ้าพับไว้
เรามารักกันยังไม่ทันล่วง ก็เกิดมีบ่วงเข้ามาขวางไว้
เรามารักกันแล้วนี่หนอ มีกรรมขัดคออยู่ไม่ได้

นายบัว : ให้เอาเรือนมากองนวลน้องของพี่ รอ้แม่นวลสาลีพี่จะกองเอาไว้
พี่เข็นเรือนมาแล้วจะไม่เอากลับ เลยนะแม่ผ้าพับของชาย
พี่จะซื้อเรือนแล้วเอามากอง และจะปลูกให้น้องจนได้
แม่คนเป็นพวงมาลัย จะปลูกเรือนให้ได้น้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

93.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าคู่เอ้ยคู่รัก นะพ่อบุญหนักพี่ชาย
พ่อแม่ของฉันบอกพี่ ให้กองตรงนี้ก็ได้
ให้วางตรงนี้มันสมใจหวัง กันนะพ่อร้อยชั่งพี่ชาย
เอาวางตรงนี้นั่นหนอ พ่อเอี่ยมลออพี่ชาย
ให้วางไว้เถิดหนา ต่อไปวันหน้ามาตั้งใหม่

นายบัว : ว่าเอาเสาใหญ่วางไว้ตรงเหนือ รอ้แม่บุญเหลือของพี่ชาย
จะเอาผาห้อยผาหู บอกมาเถิดแม่หนูวางไว้ตรงไหน

นางตลับ : ว่าไอ้ผาไอ้ผึ่ง ส่วนตัวของนางนี่ไซร้
เอาไปพิงเรือนใหญ่ของพ่อ พ่อเอี่ยมลออพี่ชาย
ไปวางไว้ที่หลังบ้าน พ่อของฉันก็ได้
ไปพิงหลังใหญ่เถิดพ่อร้อยชั่ง พิงไว้ให้นางดูใจ

ไปพิงหลังใหญ่เถิดพ่อร้อยชั่ง พิงไว้ให้นางดูใจ
จะได้ว่าอยู่เรือนหน้า ก่อนพี่จะมาปลูกให้

นายบัว : พี่จะเอาผาไปตั้ง จะพิงให้น้องนางกันละรู้ไว้
ว่าไอ้หน้าต่างตะวันออก พี่แกะเป็นดอกไหมไทย
ว่าไอ้หน้าต่างทางเหนือ พี่ก็แกะเป็นเสือขี่ควาย
ว่าไอ้หน้าต่างทางตะวันตก พี่จะแกะเป็นนกกระยางใหญ่
ว่าไอ้สีสอดรอดฝั่ง จะเอามาให้แม่นางจนได้
พอถึงเดือนหกเก็าค่ำ จะมาแต่งคนงามกันละให้ได้
แม่คนเป็นพวงมาลัย พี่จะแต่งให้ได้นะน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

94.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าจริงแท้แน่แท้ แล้วหรือพ่อแพรสีไพล
ถ้าว่าพี่จริงอย่างงั้น ส่วนตัวของฉันจะเตรียมไว้
จะบอกพ่อแม่พี่น้อง เตรียมข้าวเตรียมของกันไว้
พอถึงเดือนหกแล้วเก็าค่ำ บอกพ่อคนงามนี่หนาชาย
ก็จะมาตั้งเรือนงามมาให้ตัวฉัน สวยยิ่งกว่าบ้านของใคร
จะตั้งเอาไว้ที่ตรงนี้ ตั้งใจของพี่มั่นใจ
พี่ตั้งใจมั่นมุ่งมา ตั้งใจหมายว่าจะตั้งไว้
จะตั้งเอาไว้ให้เด่น ให้ชาวบ้านเขาเห็นกันไกล ๆ

นายบัว : จะตั้งเรือนหอเมื่อเดือนหก น้องไม่ต้องตกกันแล้วหัวใจ
พอถึงเดือนหกพี่จะปลูกเรือนหอ ปลูกให้น้องนี้หนอจนได้
พอถึงเดือนหกแล้วเก็าค่ำ จะเอาขันหมากให้แม่งามขาแม่ขวัญใจ
จะเอาสีสอดรอดฝั่ง พี่จะแต่งกับแม่นางกันแล้วให้ได้
พี่เตรียมเงินแล้วเตรียมขันหมาก ว่าให้น้องพลอยนากเอามาให้
พี่นี้ได้เตรียมมาให้หนา รอ้ว่าแม่ขวัญตาเชื่อใจ
ในเมื่อถึงเดือนหก น้องนี้ไม่ต้องตกหัวใจ

95.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แต่พอถึงเดือนห้า สิ้นเดือนแล้วหนาพี่ชาย
ก็ว่าดีใจจริงหนอเจ้า รีบเตรียมของข้าวไว้มากมาย
ว่าอีกสี่ห้าวัน ส่วนตัวของฉันจะตัดใจ
บอกกับพ่อแม่แม่รฉมฉิน รีบแช่หนมจีนกันไว้
รีบแช่หนมจีนเตรียมไว้ท่า พี่ชายเขาจะมาปลูกเรือนใหม่
ว่าปลูกเรือนงามหอคู่ จะได้ไว้ดูกันนาน ๆ หลาย
พ่อตาแม่ยายจะได้นั่งยิ้ม พี่ชายจะได้ปริ่มกันหัวใจ
ส่วนตัวของฉันนั้นเล่า พ่อรฉมเฉลาฉันก็ดีใจ
ว่าดีใจมากว่าผัวรักแม่ ปลูกเรือนนั่นแหนสวยวิไล

นายบ้ว : จะเตรียมอะไรเอาไว้รอ เตรียมเถิดแม่ช่อดอกไม้
ให้เตรียมข้าวต้มขนมจีน จะพาพวกมากินนะแม่ขวัญใจ
พี่นี้จะมาแต่งน้องยา จะเอาขันหมากพี่มาให้ขวัญใจ
จะเอาสินสอดรอดฝั่ง จะมาแต่งนวลนางเอาไปเคียงกาย
จะพาพวกพาพ้อง จะพาพี่น้องเอามาให้
แม่เอ้ยของฉัน ว่าแม่ของฉันอยู่ไม่ไกล
จะพาแม่มาหา จะแต่งเอาน้องยาให้ได้
พี่จะมาแต่งแม่ขวัญใจ จะแต่งน้องเอาไปบ้านฉันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

96.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่เอ้ยจะแต่งให้แจ่มแจ้ง กว่างานที่เขาแต่งทั่วไป
พี่น้องทั้งหลายซ้ายขวา ที่เขาจะมามากมาย
เขาจะมาดูเรือนงาม ที่พี่ชายได้ทำกันเอาไว้
พี่ได้ทำดีนะพ่อคนสวย บ้านพี่ก็ช่างสวยเสียกระไร
พ่อดาวเรืองสุกราย มันช่างได้อย่างใจจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

97.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยวน (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

ชายเอ้ยหนอชาย วันนี้สบายกันสักหน
ว่าพี่น้องทั้งหลาย ให้ช่วยลูกไว้สักหน
คงจะสบายกันแน่ คงจะไม่แพ้คนทุกคน
ชะรอ่พ่อวังน้ำวน คราวนี้คงไม่จนใจเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

98.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา จะพรรณนาให้รู้ไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะบอกให้น้องเนื้อทองของพี่ รอ้แม่นวลสาลีให้เข้าใจ
นี่ก็ถึงเดือนหกกันแล้วเก้าค่ำ จะมาแต่งคนงามกันแล้วให้ได้
ชวนพวกพี่น้องพวกพ้องที่มา เอาขันหมากมาหารอ้แม่ขวัญใจ
เราเรียกห่อหมกกันหรือขันหมาก แม่แหวนน้อยพลอยนากเตรียมมาให้
น้องจะเอาต้นอ้อยหรือต้นกล้วย จะแต่งแม่คนสวยให้ได้
และพี่เตรียมสินสอดเอามาหา ปลูกเรือนให้แม่น้องยาแล้วไม่เป็นไร
พอถึงเก้าค่ำแล้วว่าเดือนหก นี่ว่าฝนก็ตกแล้วราย ๆ
แม่ช่อฉันเอ้ยดอกไม้ จะมาแต่งแม่ใจดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

99.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
นี่ก็เก้าค่ำเดือนหก ฝนฟ้าก็ตกราย ๆ
บอกว่าพี่จะพี่น้องจ๋า พรุ่งนี้แล้วหนานั่นไซร้
มันตรงเดือนตรงวัน ที่เขานัดฉันกันไว้
ให้ช่วยกันกระเตรียม จะได้เทียบเทียมพี่น้องทั้งหลาย
จะได้ไม่อายชาวบ้าน นึกว่าช่วยตัวฉันนี้ไว้
ก็มาร้องบอกพ่อแม่ ว่าจะทำย่ำแย่เดี๋ยวจะอาย
พี่น้องทั้งหลายช่วยกัน นึกว่าช่วยฉันนี้ไว้
พ่อคนเป็นพวงมาลัย แล้วจะให้ลูกอายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

100.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยวน (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าแม่เอ้ยแม่คล้ำ นึกว่าอุปถัมภ์สักคนจน
ชะรอ่พ่อวังน้ำวน รักพี่อยู่คนเดียวเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

ชะรอ๋พ่อวังน้ำวน รักพี่อยู่คนเดียวเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

101.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แม่เขียวชอุ่มพุ่มพวง รอ้ว่าแม่ดวงหัวใจ
วันนี้จะแต่งน้องยา ของพี่นี่หนาให้ได้
พี่เตรียมขันหมากมาหา รอ้ว่าแม่ขวัญตาให้รับไว้
พี่เตรียมขันหมากมาตั้งร้อยขัน รอ้ว่าแม่แจ่มจันทร์ไม่เห็นใจ
ให้พี่น้องออกมาหา ขันหมากก็มาน้องเห็นไหม
ว่าพวกเขารีห่มาหา ขันหมากก็มากันแล้วรวยวาย
มากันแล้วถึงประตู รอ้ว่าแม่หนูมารับไป
วันนี้จะแต่งแม่รูปงาม ว่าเอาไปเดินตามกันให้ได้
น้องอย่ารังเกียจเดียดฉันท์ กันเลยแม่บ้านอยู่ไกล
พี่นี้ได้แห่ขันหมาก เพราะพี่นี้รักจึงได้มาไกล
พี่นี้ได้รีห่มาให้ และมาแต่งแม่ใจบุญเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

102.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าเวรเอ๋ยเวรกรรม ไม่รู้เลยจะทำอย่างไง
เรามารักกันแล้วไม่ทันร่วม ก็เกิดน้ำท่วมหาดทราย
เรามารักกันนี่หนอ มีมารขัดคอกันเสียแล้วพ่อช่อดอกไม้
ว่าบุญเราเอ๋ยกรรมบัง ไม่รู้จะทำกันอย่างไง
จะต้องขอลากันแน่ ขอลาพ่อแม่กันทั้งหลาย
ฉันมาอยู่ด้วยไม่ได้จริง ๆ กันนะแม่ยอดมิ่งขวัญใจ
ว่าบุญน้อยวาสนาน้อย ต่างคนต่างลอยจากกันไป
ฉันมาอยู่ด้วยไม่ได้ ต่างคนต่างไปเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

103.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา น้องมาบอกลาแล้วใจหาย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แม่ดำปลอดยอดมิ่ง จะลาไปจริง ๆ กันหรืออย่างไร
พี่นี้เห็นหน้ากันอยู่หลัด ๆ น้องจะมาบอกปัดจากไป

นางตลับ : ว่าเห็นกันอยู่หลัด ๆ แล้วจะต้องพลาดกันไป
รอ้พ่อดอกประดู่ ส่วนตัวอีหนูหรือจะต้องไป
ไปอยู่ด้วยไม่ได้จำใจจะต้องจร พ่อแม่ลาก่อนฉันก็หดหาย

นายบัว : ว่าไม่ใช่รักหกให้น้องเห็น มันเป็นกรรมเป็นเวรกันอะไร
น้ำตาไหลตกหัวอกกลัดหนอง นี่พี่ก็คิดถึงน้องไปจนวันตาย
พุทธธ์เอ๋ยใจเอ๋ย ไม่ให้รักเขาเลยห้ามไม่ได้
ไม่ให้รักแม่พุ่มพวง ไม่ให้รักแม่ดวงหัวใจ
ว่าอยู่ ๆ น้องมาลา แล้วไม่ให้เห็นหน้าแม่ภูวไนย
รอ้แม่นวลสำลี ยังไม่ถึงที่อยู่ ๆ คนดีลาไป
ว่าน้ำตาไหลตกลงไปเต็มตัก ด้วยเพราะพี่รักพี่ใคร่
รอ้แม่ยอดดวงใจ น้องอย่าเพิ่งไปเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

104.นางตลับ : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าคู่เอ๋ยคู่รัก รอ้พ่อแหวนนากวงใน
ว่าต่างคนก็ต่างรัก ว่าต่างคนต่างจากกันไปไกล
ว่ามารักกันยังไม่ทันแต่ง ว่ามีกรรมมาแกล้งจำต้องจากไกล
ว่าอยู่ด้วยไม่ได้ เวรกรรมจำไปเสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

105.นายบัว : เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าบุญน้อยถอยหลัง เวรกรรมมาบังเอาไว้อย่างไง
ถ้าพี่มีนะเหมือนยังขุนแผน จะเอามาเป็นแฟนก็คงจะได้
นี้น้องเป็นคนพี่ก็จนปัญญา ไม่มีวาสนาเห็นจะไม่ได้
ถ้าน้องเป็นปูหรือว่าเป็นปลา จะเอาไซดักมาเมื่อไรก็ได้
ถ้าน้องเป็นเก้งหรือว่าเป็นกวาง จะไปตามจับนางเอามาให้ได้
ส่วนน้องเป็นคนพี่ก็จนปัญญา ไม่มีวาสนาเห็นจะไม่ได้

นางตลับ : มาเห็นหน้ากันอยู่หลัด ๆ ควรหรือจะมาพลัดจากกันไป
บุญน้อยวาสนาน้อย พ่อกลิ่นดอกกลอยพี่ชาย
รอ้บุญน้อยวาสนาต่ำา มันเป็นกรรมของแม่ชื่นใจ
พ่อดาวเรืองสุกเด่น ดาวมันกระเต็นไร ๆ
น้องไม่มีวาสนา จะต้องขอลาพี่ไป
ว่าคู่เอ้ยคู่รัก จำาใจจะต้องจากแล้วพ่อชื่นใจ
ว่าบุญน้อยวาสนาน้อย ต่างคนต่างคอยกันหนาชาย
เรามารักกันชาตินี้หนา เพราะไม่มีวาสนาจะได้
ว่าชาติหน้าเจอกัน ว่าชาตินี้ตัวฉันขอลาไกล
พ่อดาวเรืองสุกราย ต่างคนต่างไปเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 9

วิทยากร : นายขวัญเมือง สังข์ทอง
นางประเทือง ทวีศรี
ณ บ้านรกช้าย ต.รางหวาย
อ. พนมทวน จ.กาญจนบุรี
3 พฤศจิกายน 2535

1.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ยกพานกำนนขึ้นไปบนเหนือเศียร มีดอกไม้ธูปเทียนลูกจะยกขึ้นไหว้
ลูกจะไหว้ครูแล้วที่ลูกนับถือ ว่าวันนี้นะหรือฉันได้มาไกล
ลูกจะไหว้ครูแล้วพระทาษีที่มีฤทธิ์เดช ขอให้ท่านเปาเวชหนอมาให้
ลูกว่าอะไรที่ไหนติดหนอที่คิดไม่ออก ขอให้ครูช่วยบอกกลอนไป
ขอเชิญคุณครูและเข้ามาอยู่ในคอ ให้มาช่วยลูกต่อกลอนไป
ทั้งสิบนิ้วยกไหว้ จะร้องพวงมาลัยแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

2.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไหว้พระพุทธที่ล้ำไหวพระธรรมที่เลิศ ไหว้พระสงฆ์องค์ประเสริฐพระเมตไกร
ไหว้พระโมคคัลลาน์องค์พระสารีบุตร ที่ปัญญาสูงสุดลูกขอไหว้
ลูกว่าอะไรหนอที่ไหนติด ขอให้มีข้อคิดเรื่อยไป
ขอให้ปัญญาลูกไว สิบนิ้วลงไหว้วอนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

3.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ขอไหว้สยามเทวา ทั้งเทพธิดาแล้วทั้งหลาย
ว่าลูกจะไหว้พระภูมิเจ้าที่ แม่ธรณีแล้วทั่วไป
ลูกจะเล่นพวงมาลัย และขอให้สมดังใจปองเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

4.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ฉันจะขอว่าอีกต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ลูกจะไหว้ครูแล้วที่ลูกนับถือ วันนี้แหละหรือฉันได้มาไกล
นี่แหละเป็นเพลงพื้นเมือง ก็แม่ประเทืองอนุรักษ์ไว้
พอหมดคนรุ่นฉันไม่มีใครเล่นต่อ เพราะไม่มีแม่พ่อจะสอนให้
มันเป็นเพลงเก่าแล้วเพลงแก่ ตั้งแต่รุ่นพ่อแม่ปู่ย่าตายาย
มันเป็นเพลงหนอไทยเดิม ให้เราช่วยส่งเสริมกันเอาไว้
วันนี้แหละคงรู้เรื่อง มาเจอพ่อขวัญเมืองบ้านรักช้าย
ว่าสิบนิ้ววอนไหว้ เชิญพี่ถวายวงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

5.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่น้องร่างหวายหญิงชายก็รู้ ว่าขวัญเมืองมีครูไปยังเขาเมื่อไร
ไม่มีครูแนะนำไม่ได้ร่ำได้เรียน ไม่ได้ขีดได้เขียนแล้วเอามาจากใคร
ผมเป็นลูกศิษย์หนอมันไม่มีครู ไม่ได้เรียนภูมิรู้เอามาจากไหน
ไม่มีครูแนะนำไม่ได้จำได้จด เอาปัญญากลอนสดของผมมาไข
ผมก็ลักเขาคำก็ขโมยเขาคำ ใครร้องดีเราก็จำมาใส่ใจ
เรียกว่าเพลงลักจำไอ้นักธรรมชั้นเอก ว่าคนเดียวโดกเดกเอาดีไม่ได้
ว่าดีไม่ได้ว่าได้ไม่ดี ว่าได้แค่นี้แหละพี่น้องทั้งหลาย
จะร้องจะเล่นหรือจะเต้นจะรำ มันไม่งดไม่งามไม่เหมือนใคร ๆ
ไอ้คนไหนเขานั่งเขาก็ฟังเบื่อหู ไอ้ที่ไหนเขาดูก็เบื่อใจ
ชะรอ่แม่พวงมาลัย ชักนึกชอบใจเสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

6.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าผมเป็นศิษย์หนอมันไม่มีครู ไม่ได้เรียนภูมิรู้จากใคร
ฝึกหัดตนเองเล่นเพลงด้วยปัญญา ตั้งแต่อายุสิบห้ายังจำได้
ตั้งแต่อายุสิบห้าเคยว่ากันฟัง ไม่เคยเอาค่าจ้างไปจากใคร
ไม่เคยเอาเสียงและไปแลกข้าวสาร ไม่มีการมีงานยังกะเขาเมื่อไร
ทำกินเลี้ยงท้องเอาปากร้องมือรำ ไร่นาไม่ได้ทำไปยังเขาเมื่อไร
เพราะว่าเป็นลูกศิษย์และมันไม่มีครู กลัวจะแพ้ภูมิรู้คิดแล้วก็อาย

แต่พอผมนึกขึ้นได้ตั้งใจขึ้นมาหน่อย คิดแล้วก็น้อยแล้วน้ำใจ
มานึกถึงหลวงพ่อแช่มอยู่ที่วัดตาก้อง ให้มาช่วยคุ้มครองลูกจะให้มีภัย
ด้วยคาถาเวทมนต์ขอให้ดลบันดาล ให้คุ้มครองป้องกันทั้งภายนอกภายใน
ลูกจะร้องจะเล่นหรือจะเต้นจะรำ ขอให้งดให้งามยิ่งกว่าใคร ๆ
ได้ยินเสียงผมร้องให้รีดดลงจากเรือน ได้ยินเสียงผมเตือนให้รีดดมายืนบันได
ได้ยินเสียงครึกครื้นให้รีดดมายืนนอกชาน ได้ยินเสียงหวาน ๆ ให้มันอยู่ไม่ได้
ได้ยินเสียงหวาน ๆ ให้มันนอนผวา เลิกแล้วบ่นหาไม่ว่าหญิงว่าชาย
ด้วยคาถาเวทมนต์ขอให้ดลบันดาล คุ้มครองป้องกันทั้งภายนอกภายใน
ถ้าว่าลูกติดขอให้มีคนช่วยต่อ ให้มานั่งอยู่ในคอของลูกชาย
ลูกจะนึกอะไรก็ขออย่าให้ติด ให้ว่าเล่นเหมือนยังลิดตาไม้
ลูกว่าอะไรเหมือนยังน้ำไหลลงคลอง ได้ยินเสียงผมร้องให้มันอยู่ไม่ได้
ให้ชื่อเสียงดังไปกระทั่งมณฑล ขอให้ลูกถูกใจคนไม่ว่าหญิงว่าชาย
ให้สาวเห็นอยากได้ถ้าแม่หม้ายบ่นหา เลิกแล้วตามมาไม่ว่าหญิงไม่ว่าชาย
ก็จะว่าเพลงต้นขอจะให้จนหัวข้อ ให้มานั่งอยู่ในคอลูกชาย
ขอให้เสียงลูกหวานเหมือนน้ำตาล-ทรายขาว เสียงแหลมเหมือนยังหลาวไม้ไผ่
ได้ยินเสียงหวาน ๆ ให้มันนอนผวา เลิกแล้วตามมาก้มหน้าร้องไห้
ให้บ่นหามองเห็นว่าเป็นเวรเป็นกรรม นี่จะถูกเขากระทำหรืออย่างไร
ด้วยคาถาเวทมนต์ขอให้ดลบันดาล ให้คุ้มครองป้องกันเอาลูกไว้
ลูกขอกราบฝ่าเท้าของหลวงพ่อ วันนี้ลูกต้องขออภัย
ลูกจะเล่นพวงมาลัย ขอให้สมดั่งใจปองเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

7.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่น้องร่างหวายหญิงชายก็รู้ แม่ประเทืองมีครูก็มากมาย
แต่ว่าตัวผมเองชิมันไม่มีครู กลัวจะแพ้ภูมิรู้เรื่องวินัย
ถึงจะแพ้ก็ไม่ละถึงชนะก็ไม่หนี พบกันวันนี้คงไม่กลัวใคร
ถึงจะแพ้ก็ไม่ละถึงชนะก็ต้องสู้ ถือดีลองดูกันก็ได้
เกิดเป็นลูกผู้ชายตั้งใจจะชน เกิดมาเป็นคนจะไปกลัวใคร

จะเป็นหรือตายก็ไม่หน่ายหน้าหนี
ถือว่าเป็นลูกศิษย์และมันไม่มีครู
ถึงจะแพ้ภูมิรู้ก็ต้องสู้ต้องชน
นึกว่าเจอะกันวันนี้
เพลงพวงมาลัยนี่เป็นสมัยโบราณ
หรือว่าลูกก็ไม้ผ่านหรือว่าหลานก็ไม่เห็น
เพราะคุณสมศักดิ์เขามีใจประเสริฐ
กลัวศาสนาของไทยเรามันจะสูญ
ยังยึดแก่นสารเอาหลักฐานเป็นที่
ได้เที่ยวเสาะหาไปทุกแห่งหน
ก็ได้เที่ยวเสาะหาแต่ยังมองไม่เห็น
ก็ได้สืบตามราวก็ได้สาวตามเรื่อง
แม่ประเทืองอยู่ศาลา
ให้เขาร้องเอาเสียงรีเข้ามาประสาน
ให้คนรุ่นหลังและเขาฟังเป็นเรื่อง
มาร้องเสียงบันทึกเข้าไปอัดเทป
ไปให้นักศึกษาไปร้องเสียงประสาน
ไว้ให้คนรุ่นหลังและเขาฟังเรื่อง
ว่าเสียงของเมืองนามสกุลสังข์ทอง
ปู่ย่าตายายไอ้ที่ไหนยังอยู่
ชายชวนร้องเชิญแม่จะเนิ่นอยู่ช้า
พอพี่ส่งสาเนียกร้องเรียกหา
หรือพี่ได้เดินทางมาวันนี้
ชายชวนร้องเชิญแม่อย่าเนิ่นอยู่นาน
จัดแจงแต่งตัวแม้จะมัวอยู่ช้า
ว่าจากถิ่นฐานจากบ้านจากช่อง
พี่ได้จากวังบ้านรางหวาย
ถึงจะชั่วหรือดีลองกันก็ได้
ถึงจะแพ้ภูมิรู้ก็ไม่เป็นไร
เกิดมาเป็นคนจะต้องกลัวใคร
ถึงจะชั่วหรือดีต้องลองกันจนได้
มาชั้นลูกชั้นหลานมันยังหาไม่ได้
ว่าเดี๋ยวนี้เขาเล่นกันอย่างไง
ยังนึกถึงกาเนิดเอาไว้ได้
นี่แหละคุณวิบูลย์ยังเอาใจใส่
ว่าไอ้ที่ใครเขาดีอยู่ที่ไหน
ไปตั้งเก้าตำบลยังหาไม่ได้
ว่าใครเขาเล่นกันอยู่ที่ไหน
รู้ว่าประเทืองหรือก็อยู่ไกล
นี่ไปตามมาว่าพวงมาลัย
จะได้ยึดหลักฐานกันเอาไว้
นี่แหละเพลงพื้นเมืองของไทย
ส่งเข้ากรุงเทพฯ วิทยาลัย
ยึดไว้เป็นแก่นสารพวงมาลัย
นี่แหละเสียงของเมืองให้จำไว้
ญาติวังหลุมพองและคงจำได้
ได้ยินเสียงคงรู้ไม่ว่าหญิงหรือชาย
แม่ประเทืองเขามาก็ไกล
อยู่ถึงเขาศาลาหนทางก็ไกล
ว่าแม่เพลงคนดีอยู่ที่ไหน
แม่ไม่นึกราคาญมั่งหรืออย่างไง
ขวัญเมืองเขามาจากรางหวาย
อยากจะฟังน้องร้องพวงมาลัย
แล้วพี่มาก็ไกลจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

8.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
รีบจัดแจงแต่งตัวหวีหัวเถิดแม่หนู แม่จะมานิ่งอยู่ทำไม
ว่าพี่ได้ร้องเรียกน้องมานาน น้องไม่นึกรำคาญบ้างหรืออย่างไร
จัดแจงแต่งตัวแม่จะมัวอยู่ช้า ว่าเพื่อนเล่นเขามาอยู่นานหลาย
จัดแจงแต่งตัวแม่จะมัวกระบอย ว่าพี่มายืนคอยอยู่นานหลาย
แต่พอพี่ลงแล้วเพลงนี้ ให้ประเทืองแม่มีคำไป
คิดถึงแม่พวงมาลัย ป่านนี้ยังไม่มาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

9.หญิง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่าน้องจำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พอเรียกก็ขานแต่พอวานก็จ๋า น้องไม่นิ่งอยู่ช้ากันแล้วร่ำไร
ว่าเสียงใครเหนอกันหนอใครหนา ใครมาร้องเรียกหาฉันอยู่ที่ไหน
เสียงใครตะโกนแล้วร้องกู่ ใครมาร้องเรียกแม่หนูอยู่ที่ไหน
น้องจะรีบแต่งตัวไม่มัวอยู่ช้า พวกเพื่อนแล่นเขามากันมากมาย
น้องจึงเปิดหีบขึ้นมาดู น้องก็หยิบตุ้มหูขึ้นมาใส่
ผลัดผ้าเก่าออกไว้เอาผ้าใหม่มานุ่ง หยิบเข็มขัดรัดพุงแต่งกาย
นิ้วก็ใส่แหวนแขนก็ใส่สร้อย ประดับมุกสุกย้อยสวยวิไล
วันนี้แต่งตัวกันเสียให้สวยภูมิ จะไปล่อหนุ่ม ๆ บ้านโกช้าย
น้องไม่ช้าร่ำไร จะรีบออกไปดูเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

10.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องรีบแต่งตัวและไม่มัวอยู่ช้า หวีหัวผัดหน้าด้วยทันใด
หยิบแป้งกระแจะกระจันทน์ ทั้งน้ำมันตะนีสีผึ้งก็สีเขม่าก็ใส่
น้องหยิบกระจกคันฉ่องเข้ามาส่องหน้า ตั้งใจหมายว่าก็จะไป
ว่าก่อนจะผัดหน้าต้องลงนะเสียก่อน คอยฟังคำกลอนว่าจะไป
ว่าอรหังโจรากันปริตสาโท หากใครมาอวดโตให้ตันใจ
ให้นั่งก้มหน้ามองรอย ให้เหมือนยั้งหอยมองทราย
ให้นั่งจ้องแล้วมองดู ก็ให้เหมือนยังปูที่ตายพราย
น้องจึงหยิบเอาแป้งเข้ามาสองสามเม็ด น้องจะตบแป้งเกล็ดดอกใหญ่ ๆ

แล้วหยิบกาไลเอามาใส่เท้า น้องค่อยเดินย่องก้าวออกไป
แต่งตัวเสร็จสรรพน้องขยับเดินย่อง เดินออกจากห้องหอใน
น้องเหยียบหัวรอดกันตลอดหัวพลึง แม่ย่างเท่าก้าวถึงบันได
แต่พอถึงบันไดน้องก็หยุดชะงัก ไม่มีใครร้องทักน้องไม่ไป
สองตาน้องจ้องแลมองไปทั่ว มองลอดขอบรั้วออกไป
เห็นเอียไว ๆ ว่ากิ่งไม้รียน ๆ จะเป็นผีหรือเป็นคนน้องยังสงสัย
น้องเป็นหญิงดีย่อมมีกริริยา ต้องมองซ้ายมองขวาก่อนหนาชาย
น้องไม่ช้าร่ำไร ยังไม่รู้ว่าใครมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

11.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เห็นหัวไว ๆ ว่ากิ่งไม้รียน ๆ ว่าจะเป็นผีหรือคนยังสงสัย
หรือว่าเป็นเสียงคนพังดูไม่ชัด มันจะเป็นเสียงสัตว์หรือก็ไม่ใช่
มันจะเป็นเสียงคนเข้าไปปนเสียงผี จะเป็นเสียงชะนีหรือเสียงใคร
เสียงพงดังแกรกแม่ก็แหวกพงมองดู ช่างไม่เห็นเลยแม่หนูพี่ยืนอยู่ใกล้ ๆ
แต่พอเรียกลูกชื่อกวักมือมา ว่าขวัญเมืองรีบถลาออกไป
พี่นั่งคอยนอนคอยอยู่ที่ข่อยหินรคก พอหนาวเย็นลมรียกต้องไปนั่งไม้ใหญ่
พี่มายืนคอยอยู่ที่นี่ ไม่เห็นมาสักทีเลยแม่พวงมาลัย
น้องจะช้าอยู่ร่ำไร รีบออกมาไว ๆ เถิดน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

12.หญิง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่าน้องจาไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าเสียงใครเหนอใครหนา ใครมาร้องเรียกหาอยู่ที่ไหน
น้องตั้งใจหมายกรง ตั้งใจจะลงบันได
น้องลงบันไดน้องก็ไพล่ลงเดิน ว่าย่างเท้าก้าวตีนหมายจะไป
พอเหลือบเขม้นเห็นก็รู้เรื่อง เห็นพ่อขวัญเมืองพ่อมากันอย่างไง
พี่มาทั้งสี่หนอพี่มาทั้งหก ว่าร่วมรายสายรกมากันอย่างไง
พี่มาธุระปะปัง มาธุระกันยังเรื่องอะไร
หรืองัวพี่หายหรือควายพี่พลัด พี่ถึงเที่ยวสะกัดรอยควาย
หรืองัวไม่หายควายพี่ยังอยู่ แต่ลูกเมียตามชู้กันมาหรือยังไง

พี่ขึ้นตามปล่องพี่ล่องตามแคว ลอยกันมาแต่แม่น้ำไหน
น้องยังไม่รู้เรื่องอะไร นะพ่อรคมถวายวังเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

13.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความเข้ามาถามดู แม่ประเทืองไม่รู้หรือความหมาย
ถามว่ามาทั้งห้าหรือมาทั้งหก ได้ร่วมรายสายรกกันมามั่งไหม
ตั้งแต่ปู่กระส่าครั้งย่ากระสี่ มีสิบสองภาษาแขกมอญพม่ามีลาวมีไทย
ที่เขาเรียกกะเหรี่ยงนั้นเป็นลูกหัวปี ที่เรานับว่าพี่กันหรือคนใหญ่
ที่เขาเรียกว่าเจ็กมันเป็นลูกสุดท้อง ที่เรานับว่าน้องแล้วของไทย
ตั้งแต่ปู่กระส่าครั้งย่ามาเสีย เจ็กได้รกนผมเปียไปยังเขาเมื่อไร
เรียกกันว่าเจ็กต้องไปอยู่เมืองจีน กลายเป็นคนละถิ่นในประเทศไทย
อันว่าเจ็กนี้เขาเป็นลูกติดแม่ เขาก็เลยใช้แซ่ให้น้องจำเอาไว้
ส่วนประเทศของเราใช้นามสกุล เพราะเรานับถือบุญเอาไว้เป็นอุบาย
ศาสนาพุทธยกมือไหว้พระ เพราะเราถือธรรมะเอาไว้เป็นกฎหมาย
คนเจ็กถือเจ้าไทยเราไหว้พระ เขมรมอญพม่าถือตามสมัย
ปู่ย่าตายายคนสมัยรุ่นเก่า มันเป็นแตงปลายเถาแล้วน้องรู้หรือไม่
ไม่รู้ว่าพี่ว่าน้องร่วมท้องเดียวกัน รบราฆ่าฟันถึงชีวิตวอดวาย
บางคนขาดแคลนมันชิงแดนชิงเขต กลายเป็นคนละประเทศให้น้องจำเอาไว้
บางคนขาดแคลนมันชิงแดนชิงตี แต่บางคนเปลี่ยนสีพากันเสียนิสัย
บ้างก็สูงก็ต่ำบ้างก็ดำก็ขาว ไอ้บางคนมันก็ยาวบางคนก็ใหญ่
เจอะประเทืองน้องเจ้าพี่เลยเล่ากันวุ่น เพราะสายรกคนละดุ้นที่พี่จำได้
หรือได้จากสถานจากบ้านจากช่อง เคหาหอห้องมากันก็ไกล
เพราะเขาเล่ากันแต่ชื่อเขาลือกันมา ว่าประเทืองสวยกว่าแล้วใคร ๆ
พี่จึงได้ติดต้อยหรือว่าห้อยตาม แม่ประเทืองคนงามเขามาอยู่ไกล
พี่มาประสบพบน้องวันนี้ แม่ประเทืองช่างสวยดียิ่งกว่าใคร ๆ
แม่ช่างสวยกว่าคนแม่งามล้นกว่าเพื่อน แถวบ้านนี้มีเหมือนน้องไปเสียเมื่อไร
แต่พอเหลือบเห็นหน้าสายตาให้ต้อง แม่ช่างสวยจริงน้องแม่ขวัญใจ
ครั้นจะบอกว่ารักมันก็ยากใจจริง เพราะประเทืองเป็นหญิงมันไม่ใช่ผู้ชาย

พี่เล่าไม่ออกครั้นจะบอกไม่อัก พี่จะบอกว่ารักกลัวน้องจะอาย
ครั้นจะบอกว่ารักมันก็ยากใจแท้ กลัวเขาจะมีแม่กันแล้วคนใหม่
พี่เล่าไม่ออกเลยบอกไม่อัก ไอ้ที่จริงมันรักอยู่แต่ในใจ
จะพูดก็คร้ามจะถามก็เกรง จึงผูกมาเป็นเพลงพวงมาลัย
พี่มาเจอะน้องต้องใจ ไม่อยากกลับไปเสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

14.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่ร้องไม่ออกบอกน้องไม่อัก แต่หัวใจนึกรักแล้วนึกใคร่
พี่มาประจบแต่ยังไม่รู้จัก แต่หัวใจนึกรักอยู่ในใจ
แต่พอเหลือบเห็นตัวนึกชอบตา แต่พอเหลือบเห็นหน้านึกชอบใจ
เหลือบเห็นหน้าขวับรักจับเข้าจิต ไม่รู้เลยจะคิดกันอย่างไง
เอื้อมมือไปใกล้เอื้อมไหล่ไปชิด เข้ามาพูดกันสักนิดจะได้ไหม
นึกว่ารับร้อนผ่อนรัก พี่เองก็ยังหนักกันแล้วหัวใจ
พี่มาเจอะน้องต้องใจ ทำความอาลัยเสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

15.หญิง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่าก็นึกประหม่าในใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มารับร้อนผ่อนรัก กับน้องสักพักหรือพี่ชาย
ให้น้องรับร้อนผ่อนรัก น้องนี้ยังหนักหรอกว่าหัวใจ
ให้น้องรับร้อนผ่อนปรน น้องก็ไม่รู้ว่าคนกันที่ไหน
จะเป็นเจ็กขายผ้าพม่าขายมีด เป็นฝรั่งอังกฤษหรืออย่างไง
ว่าบุญของน้องไม่เทียม ไปกับพ่อเลี่ยมกำไล
น้องยากกว่าคนน้องจนกว่าเขา อยู่เรือนก็เสาไม้ไผ่
จะมาสมัครรักแม่หนู ชาวบ้านก็รู้กันมากมาย
กลัวพี่มีเมียกันอยู่ก่อน จะให้น้องรักซ้อนยังไงได้
ว่าธรรมเนียมคบคนเขายังต้องดูหน้า ว่าธรรมเนียมซื้อผ้าต้องดูลาย
ถ้าแม้นไปขาดกันเสียกลางผืน น้องนี้จะไปคืนแล้วให้ใคร
น้องยังไม่เชื่อเท่าไร พ่อพวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

16.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

ว่าจะให้น้องนี้รับรัก น้องนี้ก็ยังหนักหรอกว่าน้ำใจ
ว่ายังไม่รู้จักกันแล้วมักจี่ บ้านช่องของพี่นั้นอยู่ที่ไหน
พอพี่มาถึงจะมาพึ่งรัก แม่ประเทืองเขาก็หนักหรอกว่าน้ำใจ
พี่เป็นคนดีมันไม่ใช่คนชั่ว น้องไม่ต้องกลัวเป็นคนร้าย
พี่เป็นคนดีน้องเอ้ยแท้ ๆ มันไม่ใช่เหล็กแร่ปนทราย
เหล้าพี่ไม่กินฝิ่นพี่ไม่ฉัน รูปแปะพี่ปั้นมันหาเป็นไม่
ว่าเหล้าไม่กินฝิ่นก็ไม่สูบ พี่สงวนแต่รูปแต่กาย
ว่าบ้านรางหวายมันก็อยู่แค่คืบ ไม่เชื่อน้องไปสืบกันตามสาย
พี่เป็นคนทำมาหาหรอกว่าหากิน พลิกฟื้นฟื้นดินมาแต่ดมดาย
น้องไม่รู้จักกันว่ามักจี่ รีว่าบ้านของพี่นั้นอยู่ไหน
น้องมีเนื้อความเข้ามาถามดู แม่ประเทืองไม่รู้หรือว่าบ้านชาย
ข้าจะเล่าเหตุผลตั้งแต่ต้นเดิมที ว่าบ้านช่องของพี่แล้วอยู่ไหน
บ้านช่องหลักฐานจังหวัดกาญจน์บุรี อยู่ทุกวันเดี๋ยวนี้ให้น้องจำเอาไว้
จังหวัดกาญจน์บุรีบอกให้ถี่ให้ถ้วน อยู่อำเภอบ้านทวนตำบลรางหวาย
อยู่ตำบลรางหวายอยู่หมู่ที่สอง อยู่ในผู้ปกครองทั้งกำนันผู้ใหญ่
เมื่ออยู่หมู่ที่สองขึ้นกำนันลิ่มฟ้า เดี๋ยวนี้จากมาอยู่รกช้าย
เมื่อมาอยู่รกช้ายขึ้นผู้ใหญ่จำเนียร น้องไม่ต้องวนเวียนกรงมารกช้าย
ถ้าว่าไม่รู้แห่งฟังผมทางนี้ ว่าหนทางจะชี้แล้วบอกให้
ถึงบ้านกำนันให้น้องอ่านประกาศ หัวเลี้ยวตลาดมีป้ายเขียนไว้
ขึ้นรถรถโดยสารรถผ่านตลาด เลยมาลงที่วัดให้น้องจำเอาไว้
แต่พอขารถไปให้ท้องลงทางขวา ขารถมันมาให้น้องลงทางช้าย
ว่าน้องจะไปหรือว่าใครจะมา ลงที่ศาลาหรอกว่าวัดใหม่
วัดใหม่กรีมิตรมันไม่ผิดแล้วน้อง ข้ามทุ่งเดินท่องเลยไปไม่ไกล
ถึงบ้านสองหลังแม่ประเทืองก็รู้ เพราะมันเป็นสองหมู่เรียกว่าบ้านรกช้าย
ตกไปถึงหมู่ล่างแลไม่ห่างมองเห็น ห่างสักห้าหกเส้นถ้ามันดงจะได้
มองข้ามทุ่งนาเห็นหลังคาแดงรำ ปลูกเป็นบังกะโลหลังเล็กหลังใหญ่
ตามทางเดินมาถึงคันนาริมคลอง ใช่แน่แล้วน้องนั่นแหละบ้านของชาย

สองหลังอยู่ขวาหลังคามุงกระเบื้อง นั่นแหละบ้านของเมืองให้น้องจำเอาไว้
ครัวอยู่ทางใต้บันไดตะวันออก ทั้งข้างในข้างนอกก็ใช้เดินได้
ให้น้องจดจำกันไว้ให้ดี ว่าบ้านช่องของพี่แล้วอยู่ไม่ไกล
ถ้ามาวันหลังแล้วไปวันหน้า ให้ประเทืองไปหาแล้วพี่ชาย
ถ้าว่าน้องหิวโหยสวยเอ้ยอาหาร จะได้รับประทานแล้วบ้านชาย
แต่พูดถึงฝากจะให้ปากถึงข้าว ไม่ให้กลับท้องเปล่ากันเลยสักราย
ให้น้องแม่จำกันเอาไว้ นะแม่พวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

17. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความเข้าไปถามหน่อย เป็นผู้ชายอย่าน้อยน้ำใจ
ก็ว่าตัวพี่นั่นหนา ทั้งบิดามารดาท่านเป็นใคร
ถ้าไม่รู้จักกันแล้วมักจี่ ว่าพ่อแม่ของพี่อยู่กันที่ไหน
จะให้น้องรักกันและตัวพี่ ว่าตัวน้องนี้กลัวจะช้ำหัวใจ
กลัวจะขุดบ่อกันแล้วล่อหลุม ให้น้องตกพุ่มกันแล้วเป็นหม้าย
กลัวจะขุดบ่อกันแล้วล่อน้ำ ให้ปลาใหญ่ไหลตามตกไปตาย
กลัวจะทำน้ำเย็นให้ปลาน้องนอน กลัวจะทำน้ำร้อนกันให้ปลาตาย
กลัวว่าจะรักน้องไม่จริง ได้แล้วก็ทิ้งน้องไป
ว่าจะบอกรักไปกับพี่สักคำ เกรงน้องจะช้ำหัวใจตาย
ว่าพี่มีเมียกันมาแล้วหรือยัง จะมาบอกรักนางได้อย่างไง
ว่ากลัวเสียนักหนอรักชาย ก็ยังไม่ไว้ใจเสียเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

18. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความเข้ามาถามพี่ดู แม่ประเทืองไม่รู้หรือว่าอย่างไร
ถามถึงบิดามารดา ว่าชื่อเสียงนั้นหนาเป็นอย่างไง
ก็ว่าบิดาของข้าชื่อสำราญ มารดาชื่อพานหรอกว่าดอกไม้
อันตัวพี่เมื่อเด็กเขาก็เรียกไอ้แดง พอรตหน่อยก็แปลงเปลี่ยนชื่อใหม่
อยู่มาเดี๋ยวนี้ชื่อว่าขวัญเมือง บอกน้องให้รู้เรื่องจะได้จำเอาไว้
พี่ชื่อขวัญเมืองนามสกุลสังข์ทอง รกรากพี่น้องลูกเกิดรางหวาย

มีผู้ใหญ่กำกับเป็นประกันทุกอย่าง ไม่เชื่อน้องคอยฟังคำพี่ไข
พี่เป็นคนดีแล้วไม่ใช่คนชั่ว น้องนี้ไม่ต้องกลัวเป็นคนร้าย
พี่เป็นคนทำมาหาหรอกว่าหากิน พี่ก็ขุดแต่ดินพันกันแต่ไร่
แต่พอถึงเดือนสี่พี่ก็พันแต่นา แต่พอถึงเดือนห้าข้าก็พันแต่ไร่
เดือนสี่เดือนห้ามันเป็นหน้าแล้ง แต่พอไผ่มันแห้งพี่ก็เผาแต่ไผ่
แต่พอถึงเดือนหกฝนตกหญ้าแตก ข้าก็เตรียมแต่แอกแล้วแต่ไถ
แต่พอจับหางไถมันต้องได้รอย จะหาผิดสักหน่อยแล้วเป็นไม่ได้
ว่ากลางคืนกลางวันข้าขยันไม่หยอก เข้ามุ้งจักตอกสานไซ
ถ้าว่าคนยังพี่แล้วน้องไม่เอา จะไปคอยเอาเจ้ากันที่ไหน
รักแต่แม่พวงมาลัย จงรับรักพี่ไว้เถิดน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

19.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่ไม่มาล่อหรอกว่าหลอกเล่น รถน้องจงเห็นน้ำใจ
พี่ไม่ขุดบ่อหรือว่าล่อน้ำ ให้ปลาใหญ่ไหลตามตกไปตาย
ไม่ทำน้ำเย็นให้ปลานอน ว่าไม่ทำน้ำร้อนให้ปลาตาย
พี่ไม่ล่อหลอกลวงแต่พอด้วงน้องลั่น แล้วชักคืนถอนคันไปเสียเมื่อไร
พี่พูดคำไหนมันต้องได้คำนั้น ว่าใจเดียวเหมือนกันนะจะบอกให้
ถ้าพี่แหกอกไปได้ยังปู จะแหกให้ดูหรอกว่าหัวใจ
แต่หัวใจริกริกเหมือนยังปักแมงภู่ แหกอกให้ดูกันก็ไม่ได้
ถ้าเปิดได้ยังกลักชักได้ยังกล่อง จะเปิดให้น้องนี่ดูใจ
จะถอดหัวใจเอามาใส่มือแบ ให้ร้องว่านี่แหนใจชาย
พี่เป็นคนดีน้องเอ้ยจริง ๆ ได้แล้วไม่ทิ้งให้น้องนี่ช้ำใจ
เรื่องลูกไม่เสียเรื่องเมียไม่มี อยู่คนเดียวเอ้กีหรอกว่าเปล่ากาย
พี่มารักน้องต้องใจ มาทำความอาลัยเสียจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

20.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
กลัวว่าพี่รักน้องไม่จริง ได้แล้วก็ทิ้งน้องไป
กลัวไม่จริงยังหวังกลัวไม่จังยังพูด จะมาแกล้งสมมุติให้น้องเชื่อใจ

ว่าให้ถอยหลังไปยังที่อื่น ให้ไปหาตามพื้นแล้วบ้านชาย
กลัวจะรักน้องไม่ตลอด ก็ไม่เหมือนน้ำลอดดินทราย
รู้ว่าผู้ชายหนอมันเชื่อยาก มันช่างแสนลำบากจริงให้ตาย
ว่าชาติผู้ชายชิมันรกหก ว่ากลัวตกนรกกันเสียเมื่อไร
ว่าแก้มของน้องกันทั้งสองข้าง กลัวจะเป็นทางน้ำตาไหล
จะนั่งร้องไห้น้ำตาเช็ดหัวเข่า คิด ๆ ก็เศร้าในหัวใจ
ว่าไอ้เรื่องลูกผัวน้องก็อยากจะมี แต่ยังหาคนดีกันยังไม่ได้
มีแต่กินเหล้าเมากัญชา น้องไม่ปรารถนาอยากจะได้
พอตกเย็น ๆ ก็แต่งตัวกันรก้ เข้าแต่วงไฮรลเล่นกันแต่ไพ่
กลัวจะทำกินเลี้ยงกันไม่ไหว แล้วน้องก็อายคนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

21.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พอตกเย็น ๆ แต่งตัวเดินรชว์ เข้าแต่วงไฮรลเล่นกันแต่ไพ่
ทุกเช้าทุกเย็นน้องเห็นทุกวัน แต่ตัวพี่นั้นมันหาเป็นไม่
ว่าบ้านรางหวายมันก็อยู่แค่คืบ ไม่เชื่อน้องไปสืบดูก็ได้
พี่ไม่ใช่เสาหรอกว่าหลวมหลุม ไปเหมือนยังหนุ่มแล้วทั้งหลาย
ให้น้องนี้เชื่อใจชาย เถิดแม่พวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

22.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
กลัวไม่จริงยังหวังกลัวไม่จังยังพูด ว่าฉันเองก็พิสูจน์กันไม่ได้
กลัวรักน้องไม่จริงเหมือนยังลิงอุ้มลูก ว่าจิตหมายใจผูกนะพี่ชาย
กลัวจะรักน้องนี้ไม่ตลอด ก็ไม่เหมือนน้ำลอดดินทราย
ว่าชาติผู้ชายเดี๋ยวนี้หาดีกันยาก กลัวจะลำบากนะพี่ชาย
กลัวจะเป็นหม้ายต่อไปภายหน้า ชาวบ้านจะนินทาน้องนี้ได้
กลัวลูกจะร้องกลัวพี่น้องจะว่า ชาวบ้านจะนินทาจะเอาหน้าไว้ไหน
ก็ไปมีผัวคนเก่งนักเลงต่างบ้าน กลัวจะล้างจะผลาญน้องฉิบหาย
น้องกลัวจะกรอมใจตาย ก็เมื่อตอนเราได้กันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

23.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มารักจริงเหมือนยังปลิงเกาะขา ยึดไปยึดมาแล้วไม่ง่าย
พี่รักน้องจริงเหมือนยังลิงอุ้มลูก ถึงจะผิดจะถูกพี่ก็ไม่ไป
พี่เป็นคนดีหรอกว่าแท้ ๆ พี่ไม่เชือนแชไปทางไหน
เป็นคนทำมาหรอกว่าหากิน อยู่แต่ในถิ่นแถวรางหวาย
ถ้าไม่เชื่อเชิญน้องไปถาม เถิดแม่คนงามก็คงรู้ได้
ให้น้องนี้เชื่อพี่ชาย เถิดแม่พวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

24.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ช้า ๆ ก่อนแม่พวงมาลัย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แม่ประเทืองน้องจำหันหน้ามาก่อน และคอยฟังคำกลอนของพี่ชาย
น้องอยู่คนเดียวเปลี่ยวกายา หาคู่ปรึกษาเถิดแม่ขวัญใจ
ให้น้องหาคู่เมื่อยังอยู่เป็น ๆ น้องจะได้พบเห็นกันแล้วความหมาย
มีคู่ปรึกษาทำมาหากิน จะได้ช่วยพลิกดินทำนาทำไร่
ให้น้องมีคู่จะได้อยู่ครอง จะสบายตัวน้องอีกต่อไป
ยามเจ็บฝากไข้ยามตายฝายผี ยามดีเราก็ดีกันเรื่อยไป
ว่าน้องเจ็บไข้หรือได้ป่วย พี่นี้จะได้ช่วยรักษาให้
ว่าหาหมอรักษาเขาให้กินยาเสียเถิด เท่านั้นก็เปิดตูดไป
เขาก็ไม่พูมพัก เหมือนผัวเมียเรารักนี้ได้
ให้น้องนี่จำเอาไว้ นะแม่พวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

25.หญิง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่าน้องก็จำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
มาบอกให้น้องนี้มีผัว ไม่ใช่เรื่องของตัวไปเมื่อไร
น้องอยู่เป็นสาวคราวบ้าน ไม่ได้เปลืองข้าวสารของชาย
ถึงจะอยู่คนเดียวเปลี่ยวเอ้กา ขาดคู่ปรึกษาหนาชาย
น้องอยากจะมีแล้วคู่ปรึกษา กลัวจะไม่สมหน้าน้องได้
เรื่องลูกเรื่องผัวน้องก็อยากจะมี แต่ยังหาคนดีนั้นไม่ได้
อยากจะหาคู่ทำกิน กันไปจนสิ้นวันตาย
ถ้าหากน้องเชื่อพ่อโฉมเฉลียว กลัวเลี้ยงลูกคนเดียวหนาชาย

น้องยังรักด้วยไม่ได้ พ่อรีคมถวายวังเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

26.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาจากรักช้าย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แม่ประเทืองน้องจำหันหน้ามานี่ มาพูดจากับพี่หน่อยจะได้ไหม
พี่ได้จากสเถรีได้เยสถาน พี่ได้จากบ้านแล้วรักช้าย
ว่าบ้านรักช้ายอยู่ไกลหนักหนา กว่าถึงเขาศาลาหนทางก็ไกล
แม้ลำบากไม่บ่นพี่สู้ทนลำบาก ก็ด้วยความรักแม่ขวัญใจ
พี่มาผูกสมัครหรอกว่ารักน้อง หญิงอื่นไม่มองหรอกแม่ขวัญใจ
ว่าสาวบ้านพี่มีตั้งหมื่นตั้งพัน ก็หาชอบใจฉันไปเสียเมื่อไร
พี่มานั่งก็ร้อนพี่มานอนไม่หลับ รักประเทืองนั้นจับในหัวใจ
พ้นจากน้องนี้จะไม่มีที่อื่น ถึงมีสาวดาษดื่นพี่ไม่อยากจะได้
เพราะพี่เที่ยวถึงถิ่นอยากจะกินน้ำฝน อยู่เขาศาลาด้วยคนก็จะได้ไหม
ว่าน้ำก็ใสแม่ประเทืองก็สวย ขวัญเมืองอยู่ด้วยก็จะได้ไหม
ว่าในแถววังบ้านรางหวาย พี่ยังไม่เห็นใครเลยน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

27.หญิง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่าน้องก็จำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่อยากมาอยู่เขาศาลา กันหรือพ่อหน้าเป็นใย
น้องกลัวจะล่อหลอนหลอก ให้น้องเก็บดอกใต้ใบ
กลัวเป็นเดนเขาเลือกเปลือกเขาเหลือ ที่เขาใส่หัวเรือเข้ามาขาย
ถ้าพี่เป็นคนดีกันแท้ ๆ คงไม่ตกถึงแม่บ้านไกล
น้องเป็นสตรีต้องมีกริริยา ต้องดูช้ายดูขวาหนาชาย
ว่าจะมีผัวนั้นต้องดูให้ดี หากจะมีสามีไม่ใช่มีง่าย
ว่ามองดูลายมือหนอของพี่เป็นเทือก กลัวจะจับเชือกลักควาย
ถ้าไปลำบากกันแล้วภายหน้า ชาวบ้านจะนินทาเอาน้องได้
ว่าน้องยังไม่เห็นใจ ต้องกรึกกรองใจก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

28.ชาย เอ่อระเหยลอยมา คอยฟังพี่ว่าแล้วอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าพี่เป็นคนดีมันไม่ใช่คนชั่ว แม่ประเทืองอย่ากลัวเป็นคนร้าย

ไอ้เรื่องลักขโมยพี่นี้ลักไม่เป็น ลักได้แต่เอ็นหรอกว่าดวายตาย
พี่เป็นคนทำมาหรอกว่าหากิน อยู่ในแถวถิ่นบ้านชาย
พี่เป็นดีแล้วจริง ๆ ได้แล้วพี่ทิ้งไปเสียเมื่อไร
พี่บอกเท่าไรใยน้องไม่เชื่อ รักน้องก็เหลือแล้วอาลัย
ไม่ใช่รักแต่ปากไม่ใช่ถากแต่เปลือก รักเล่นเผื่อเลือกไปเสียเมื่อไร
ว่าถ้าได้อย่างน้องมาเป็นคู่ พี่จะสู้เลี้ยงดูไปจนชีวิตหาไม่
ยามตัวน้องตายลงไปกองฟอน พี่จะสู้ไปนอนเฝ้ากองไฟ
หรือว่าพระมารดาใส่ขาปั้นข้าว พี่ยังไม่รักเท่าเลยแม่ขวัญใจ
พี่มารักน้องต้องใจ มาทำความอาลัยเสียจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

29. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องจะบอกรักไปกับพี่สักคำ กลัวน้องนี้จะช้ำกันแล้วหัวใจ
กลัวจะรักน้องนี้ไม่จริง นะพ่อยอดมิ่งพ่อขวัญใจ
ว่าน้องเป็นหญิงก็ใจอ่อน เสียคำอ้อนวอนพี่ไม่ได้
ว่าบุญของน้องนี้ไม่เทียม ไปกับพ่อเลี่ยมกำไล
พี่มาผูกสมัครรักน้องสาว รักกันเค้า ๆ หรือจับใจ
น้องกลัวรักน้องกันไม่แน่ ก็ไม่เหมือนพ่อแม่รักชาย
กลัวไม่เหมือนพระเวสกับนางมัทรี สร้างบารมีทุกชาติไป
จะทำให้น้องแล้วหมองจิต กลัวจะนอนคิดน้ำตาไหล
ถ้าหากพี่รักน้องจริง ได้แล้วไม้ทิ้งแล้วน้องไป
พี่มารักน้องจริง ๆ หรือพี่จำ พี่มาให้สัญญาน้องได้ไหม
ว่าจะรักเดียวแล้วใจเดียว หญิงอื่นไม่เกี่ยวมาก้าวก่าย
หากพี่สัญญากับน้องได้ ให้มาขอน้องไว้เถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

30. ชาย เอ่อระเหยลอยมา มาแล้วไม่อยากไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าทั้งที่อื่นมีหมื่นกอง พี่ก็รักเหมือนน้องเสียเมื่อไร
พี่มารักแท้หรอกว่าแน่นอน ไปกับแม่เกสรดอกไม้
พี่บอกว่ารักมันก็มักต้องจริง ได้แล้วไม่ทิ้งหรอกว่าน้องไป

พี่ไม่ใช่รักหรอกว่าเล่น ๆ รักน้องจวนเป็นจวนตาย
พี่ให้สัญญาแล้วกับน้อง ว่าหญิงอื่นไม่มองหรือเข้าใกล้
แม่แก้มหอม ๆ นานหาย รักน้องไม่วายวอนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

31.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าดีใจเสียจังเมื่อได้ฟังแม่หนู เท่านั้นก็รู้แล้วรักชาย
พี่มารักน้องนั่งกรองใจกรึก นั่งนึกนอนนึกอยู่ในใจ
ถ้าได้แม่หนูมาเป็นคู่ครอง พี่จะสู้เลี้ยงน้องไปจนวันตาย
ถ้าว่าน้องรักแท้หรอกว่าแน่จริง พี่จะได้ไม่ทิ้งแล้วน้องไป
ว่าอย่างงั้นสิเพื่อนมันช่างเหมือนใจพี่ แม่ประเทืองช่างดีเสียนี่กระไร
มันช่างแสนดีใจเหมือนยังได้แก้ว วันนี้คงได้เมียแล้วแม่ขวัญใจ
แต่การสู่การขอพี่ยังท้อหลายท่า เพราะเป็นลูกกำพร้าหรอกว่าเมียตาย
น้องมาบอกให้พี่นี้ขอ เดี๋ยวนี้ยังท้อแล้วพระทัย
ถ้ารักพี่จริงนะแม่ขวัญจิต ให้ประเทืองน้องคิดกันเอาใหม่
ว่าน้องรักพี่ให้มาไปกับพี่ ไปเสียในคืนวันนี้มันจะได้ไหม
การสู่การขอมันก็ท้อเวลา ให้เรามาพาแล้วกันไป
การสู่การขอปลูกหอกั้นห้อง กองทุนหมั้นทองมันแสนจะไกล
ถ้าน้องรักพี่มาไปด้วยกัน เสียเถิดแม่พานดอกไม้
ถ้าน้องรักชายไปกะชาย เถิดแม่พวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

32.หญิง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่านึกเสียใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าบอกให้พี่แก่นั้นมาขอพี่ก็ท้อเสียนัก หรือพี่ไม่รักน้องเท่าไร
ว่าหมากเฟื้องกันแล้วพลูเฟื้อง ให้มาหมั้นแม่ประเทืองทำไมไม่ได้
ว่าหมากเฟื้องกันแล้วพลูเฟื้อง พี่กลัวหมดเปลืองกันหรือยังไง
พี่มารักน้องกันไม่ขอ จะเอาอย่างเมียพ่อพี่หรือยังไง
พี่มารักน้องแล้วไม่ขอ หรือพี่กลัวเรือนหอหรือชาย
ไอ้เรื่องเรือนหอน้องนี้ไม่หา ตามแต่จะมาแล้วจะไป
ให้พี่มาขอน้องไว้ก่อนแล้วถึงย้อนมาแต่ง ค่อยตั้งหลักปักแหล่งเอาก็ได้

ถ้ารักจริงให้มาขอ ถ้าหากรักล่อให้เฉยไว้
ขอให้มาขอเถิดชาย ชวนพาไม่ไปเสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

33.ชาย เอ่อละเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องบอกให้พี่สวยเอ้ยมาขอ พี่ก็ยังท้อแล้วพระทัย
แต่พอน้องบอกให้หาเถ้าแก่ไปพูด พี่จนใจที่สุดไม่รู้จะทำยังไง
เพราะเถ้าแก่บ้านพี่นี้มันหายาก มันช่างแสนลำบากในหัวใจ
ไอ้การสู่การขอมันต้องรอหลายท่า ให้เรามาพาแล้วกันไป
ให้น้องเชื่อพี่ชาย เรามาพากันไปเถอะน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

34.หญิง เอ่อละเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าคนแก่บ้านชายแล้วให้ผู้ใหญ่บ้านพี่ มันไปตายกะลี้กันที่ไหน
ว่าหมากขันแล้วพลูขัน ขอให้พี่มาหมั้นแล้วทำไมไม่ได้
ว่าหมากเฟื้องแล้วพลูเฟื้อง ให้มาหมั้นแม่ประเทืองกันเอาไว้
ทีแรงพ่อแม่ได้เลี้ยงมา หวังจะได้พึ่งพาแล้วอาศัย
ทีแรงได้อุ้มอุทรมาตั้งเก้าเดือน กว่าลูกจะเคลื่อนคลอดได้
ทีแรงพ่อแม่เขาได้เลี้ยงมายาก หวังจะกินขันหมากให้จนได้
ถ้าพี่รักจริงให้มาขอ กับแม่กับพ่อสิพี่ชาย
ว่าหมากเฟื้องแล้วพลูเฟื้อง มันไม่หมดไม่เปลืองกันสักเท่าไร
ให้พี่มาขอน้องไว้ เร็ว ๆ อย่าได้ช้าเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

35.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าคนแก่บ้านชายคนใหญ่บ้านพี่ เขาก็อยู่ดีกันแล้วดมดาย
ว่าเถ้าแก่บ้านพี่มันก็มีออกถม ว่าชาวบ้านไม่นิยมและจะใช้
ให้ไปขอคู่ไหนก็พากันไปทุกคู่ ว่าชาวบ้านเขารู้จึงไม่ใช้
ให้เรามาพาไปก่อนแล้วค่อยย้อนมาแต่ง ฝากระดานแดง ๆ จะเอามาปลูกให้
พี่จะเอาบ้านไอ้ที่ยอดแหลม ๆ ปลูกแล้วให้มันแปล่มแล้วยอดไม้
จะปลูกตรงหน้าบันได พ่อตาแม่ยายเราเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

36.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
แต่พอมาถึงพี่ก็มาชวนพา มันไม่วาสนาเสียแล้วชาย
พี่พูดคำไหนก็ชวนพาไปทุกคำ ว่าตัวน้องนี้ให้ข้ำกันหัวใจ
อีกทั้งพ่อแม่น้องเลี้ยงมายาก หวังจะกินขันหมากกันให้ได้
ถ้าไม่ได้หนมกงแล้วหุ้มฝอย น้องนี้ก็ไม่ลอยตามใคร
พี่เอ๋ยพี่ชาย ให้มาขอน้องไว้เถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

37.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ว่าไฉนาลืมควาย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อีกทั้งพ่อแม่ของพี่สั่งมา ถ้าไม่ได้เมียพาไม่ให้กลับไป
ถ้าไปเจอสาว ๆ ที่ไหนรูปงาม เจอแล้วให้ปล้ำไปเป็นสะใภ้ให้ได้
ถ้าน้องเชื่อพ่อเขาจะล่อให้แก่ ถ้าน้องเชื่อแม่เขาจะล่อไว้ใช้
ให้น้องเชื่อพี่กันดีกว่า ให้น้องมาพากันกับพี่ชาย
แม่แก้มหอม ๆ นาน ๆ หาย น้องมาพากันไปกับพี่เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

38.หญิง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่านึกอ่อนใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็ได้ยินเสียงพี่แค่นออด ๆ ไปยังกับมอดแล้วกัดไม้
ว่าน้องเป็นหญิงก็ใจอ่อน เสียดำอ้อนวอนพี่ไม่ได้
น้องจะตัดสินใจดูอีกสักที มันจะชั่วหรือจะดีกันอย่างไง
น้องมาเห็นช้างกันแล้วเท่าหมู เพราะความรักน้องก็อยู่กันแล้วไม่ได้
ว่ารักพ่อรักแม่น้องก็ยอมกลัว วันนี้รักผัวเห็นจะอยู่ไม่ได้
ว่าสองมือกอดอกมายืนรำพึงใจเศร้า ว่ารอ้อรอตัวเราจะทำยังไง
ว่าอกเอ๋ยอกเราแล้วมาหลงรักเขา ว่ามาหลงรักเขาแล้วง่าย ๆ
ว่าอกเอ๋ยอกกู รักเขาก็อยู่แล้วไม่ได้
เห็นจะต้องลอยตามชาย ไปเสียในคืนนี้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

39.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จึงมีวาจาเข้าไปสั่งพี่ รีบกลับบ้านเร็วจี๋เลยนะพ่อขวัญใจ
ว่าวัสสุกร์พี่มาไม่ทัน ให้มารับวันจันทร์กันก็ได้

น้องอยู่ข้างหลังจะระวังตัว ไม่ไปเลี้ยงงัวเลี้ยงควาย
จะมวนหมากใส่กลี่ มวนบุหรี่ใส่กล่อง ไว้สำหรับสำรองเดินไป
ว่าให้พี่รีบกลับแล้วมารับน้องยา กันเถิดพ่อหน้าเป็นใย
ว่าให้มารับน้องไป พี่อย่านิ่งกันอยู่ให้นานเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

40.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าอย่างงั้นสิเพื่อนมันช่างเหมือนใจพี่ แม่ประเทืองคนดีวันนี้ต้องเดาะให้ได้
พี่จะกลับบ้านดูให้มันรู้แน่ จะไปบอกพ่อแม่แก่เอาไว้
ถ้าว่าวันศุกร์พี่มาไม่ทัน คงจะเป็นวันจันทร์แม่ขวัญใจ
น้องอยู่ข้างหลังระวังตัว สงวนให้ทั่วและทั้งกาย
ใครเขาจับต้นหักน้องอย่าเพิ่งรีศก ใครเขาจับต้นรยกอย่าเอนให้
ให้น้องนี้รอพี่ชาย จะรีบกลับไปบ้านเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

41.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ขอให้พี่ไปกันจงดี รพยภัยจะได้มีมาติดกาย
ว่าไปแล้วจะไปลับ ไปแล้วให้พี่กลับแล้วมาใหม่
ว่าไปแล้วอย่าไปเลย ให้พี่กลับมาเป็นเขยกันให้ได้
น้องจะเกรียมกระทอแล้วห่อผ้า จะเอาไว้รับหน้ากับพี่ชาย
ขอให้พี่มารับน้องไป พี่อย่ามัวไถลอยู่เลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

42.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่รีบเดินลัดแล้วตัดป่า ไปยังเคหาของพี่ชาย
พี่เลยเดินบุกบั่นทั้งกลางวันกลางคืน เพราะรักแม่ขวัญยืนทรามวัย
สี่คืนห้าวันพี่ต้นตั้นเลาะลัด พอเห็นบ้านพี่ชัดรีบลัดเข้าไป
มองเห็นพ่อกับแม่แกนั่งอยู่บนบ้าน พี่จึงรีบคลานเข้าไปไหว้
บอกพ่อแม่เสร็จสรรพรีบขยับเข้าห้อง เตรียมข้าวเกรียมของจำเป็นต้องใช้
จะไปรับแม่พวงมาลัย เอาไว้เป็นคู่ใจนะน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

43.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ได้ยินเสียงพี่นี่มารับ น้องก็ใจหายวาบลงไป
น้องมากราบพ่อแล้วกราบแม่กันที่-แกหลับ ๆ เห็นถ้าจะบาปลงไปตาย
น้องมองพ่อแล้วก็ท้อแท้ หันมากราบแม่ก็ร้องไห้
จะต้องลาครรไล กันในคืนนี้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

44.หญิง เอ่อระเหยลอยมา พังน้องจะลาครรไล (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)
เร่าเรือนเคหาพาที่อยู่ งัวควายหมาหมูลาเป็ดลาไก่
ลาเสาแปดต้นชั้นบนชั้นล่าง ปากกะตูหน้าต่างห้องนอกห้องใน
ลาเสาเอกตั้งโด่เสาโทตั้งเรียง ลาเสาเฉลียงเรียงราย
ลาเสาเฉลียงลาระเบียงนอกชาน ลาพื้นกระดานลาแม่บันได
เห็นจะอยู่ไม่ได้ กันในคืนนี้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

45.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ลาเสาเฉลียงลาระเบียงนอกชาน ลาพื้นกระดานลาแม่บันได
ลาแปลานปั้นลมไม้ขื่มหัวกลอน นอระแนบแอบนอนขื่อตั้งอกไก่
ลาจิ้งจกเฝ้าแปลาตุ๊กแกเฝ้าเต้า ลาแมงมุมเฝ้าเสาลามอดเฝ้าไม้
น้องลาเรือดกันแล้วเอ้ยเฝ้าล่องลา-แมงป่องเฝ้าตง ลาแล้วยังไม่ลงเรือนไป
ลาแล้วลาเล่าน้องก็เฝ้าแต่ลา ไปทั้งกระบุงตะกร้าเชี่ยนหมากตะไกร
ว่าน้ำตาน้องไหล จะต้องลอยตามชายเสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

46.หญิง เอ่อระเหยลอยมา พังน้องจะลาครรไล (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ลาแล้วลาเล่าน้องก็เฝ้าแต่ลา ไปทั้งกระบุงตะกร้าเชี่ยนหมากตะไกร
กระบายกระบวยลาถ้วยลาโถ ขวดแก้วและโอขันน้ำโอ่งไห
ลาสาแหรกไม้คานลาข้าวสารในถุง ลาข้าวในยุ้งกันในฉางใหญ่
น้องลาสาแหรกแล้วไม้คานลากะบัน- สีข้าวครกสากจอบเสียมดายไร่

ตำหมาก

ว่าลาหม้อข้าวกันแล้วเอ้ยปากแหว่ง- ชามเล็กถ้วยน้อยจะต้องลาไป

ลาหม้อแกงปากร่อย

ลาหม้อข้าวเตาไฟเครื่องใช้เหล่านั้น หอมกระเทียมน้ำตาลเครื่องเทศพริกไทย

เห็นจะอยู่ไม่ได้ กันเสียแล้วพ่อไหมพรมเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

47. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

ฟูกเมาะเบาะหมอนที่นอนมุ้งม่าน ระตีะถาดและพานดอกไม้

แล้วลาเสื่อเคยนอนลาหมอนเคยหนุน ลากระทั่งแม่คุณแล้วว่าหลานจะไป

แล้วหันมาลากันแล้วของในครัว น้องจะลาให้ทั่วแล้วก่อนจะไป

ว่าหอมกระเทียมแล้วน้ำตาล มีทั้งถ่านแล้วในไห

ว่าลากระทะหูหิ้ว ลาชั้นผ้าขี้ริ้วอยู่ในครัวไฟ

เห็นจะอยู่ไม่ได้ กันในคืนนี้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

48. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

น้องลาสาแหรกแล้วไม้คานลาข้าวสาร- ลาข้าวในยุ้งกันแล้วฉางใหญ่

ในถุง

ว่าลาข้าวกันเอ๋ยในหม้อ วันนี้จะก่อแล้วน้ำใจ

ไม่เชื่อเอามือมาเข้าคลำอก ดูว่าน้องจะโศกสักแค่ไหน

ว่ากราบพ่อน้องก็ท้อใจแท้ หันมากราบแม่ก็ร้องไห้

จะต้องลอยตามชาย ให้มารับน้องไปเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

49. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

น้องหยิบกระทอห่อผ้า น้องก็อดน้ำตากันไม่ได้

ว่าคิดถึงพ่อแล้วถึงแม่น้องก็แท้ใจท้อ น้องมาลาพ่อแล้วจากไป

ทีแรงพ่อแม่เขาก็เลี้ยงมายาก ก็จะกินขันหมากกันให้ได้

ทีแรงท่านเลี้ยงเรามา หวังจะพึ่งพากันอาศัย

เห็นจะอยู่ไม่ได้ จะต้องขัดใจไปแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

50.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องหยิบกระทอแล้วห่อหวี ตั้งใจไปกับพี่นะพี่ชาย
ว่าหยิบกระทอเข้ามาห่อตะพาย น้องมาเห็นใจจะต้องไป
หันไปเรียกกันแล้วเอ้ยพี่จ๊ะพี่จ๋า แล้วให้มารับน้องยาเอาไป
ระวังห่อผ้าของน้องจะตกกระจกจะแตก มีดโกนจะกระแทกเอาหัวชาย
ให้หยิบกระทอห่อผ้า อีกทั้งน้ำตาก็ร่วงไหล
ว่าจ๊าเป็นต้องไป เห็นจะอยู่ไม่ได้แล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

51.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องยกเท้าแล้วก้าวย่าง เดินมาตามทางน้ำตาไหล
ถึงแม่บันไดน้องก็ก้มลงกราบ รับสานุภาพกันเอาไว้
ว่าลาแม่แล้วเอ๋ยบันไดกันทั้งเจ็ดชั้น ว่าตั้งแต่วันนี้ไป
ลูกไปแล้วลูกไม่ไปลับ ว่าไปแล้วลูกจะกลับมาให้ได้
ว่าคราวนี้มีผัว ใจหนึ่งก็กลัวแล้วไม่อยากจะไป
ว่าอกเอ๋ยอกเรา หนอมาหลงรักเขาแล้วง่าย ๆ
เขาไม่มาขอเพราะเขาท้อแท้ ความรักพ่อแม่จ๊าเป็นต้องไป
ว่ารักผัวแล้วนี่หนา เขามาชวนพาจะต้องไป
อกเอ๋ยอกกู วันนี้คงอยู่กันไม่ได้
จะต้องลงบันได และน้ำตาก็ไหลนองเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

52.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องลงบันไดแล้วก็ไม่อยู่ช้า สองคนก็พากันเข้าไพร
พี่พาน้องมาพี่จะพาไปชม ไม้ดีมีถมอยู่ที่ในแนวไพร
พี่จะชี้ให้ฟังเดินทางกันมา วันนี้เข้าป่าก็จะต้องชมไม้
ต้นเต็งเป็นแถวนั่นต้นแต้วเป็นทิว กาหลงสูงลิ่วแลดูลอยวิไล
ต้นเหียงเคียงคู่ต้นประดู่ไม้แดง ต้นจิกต้นแจงต้นขี้อายตะไล้
ต้นยางก็สูงต้นยูงสล้าง ต้นชิงชันอ้อยช้างมีทั้งลานไข
ต้นปรงต้นปรูมันขึ้นคู่เคียงข้าง ต้นสำโรงรกกางมีอยู่มากมาย

ต้นแสมสมอต้นดินสอตานเสี้ยน
ต้นตะแบกตะเบียนต้นตะเคียนตานหนู
ต้นแหนต้นแหต้นแคต้นคาง
เถาวัลย์มันเปรียงมันขึ้นเคียงตะค่า
รโน่นกระทุ่มกระท่อมมะขามป้อมส้มป่อย
ต้นอินต้นจันต้นหมันดีหมี
นั่นต้นงิ้วต้นเงาะหนูเจาะนกจิก
นั่นกระแจะต้นจั่นตานเสี้ยนตานช่าน
นั่นตานตี้ยตานต่ำตานดำตาลหม้อ
นั่นตะกล่ำตะเกลือนั่นมะเดื่อสุกดาย
รโน่นต้นเกระการโน่นแหนการะเกด
ต้นจำปีจำปาไข่หน่าขนุน
รโน่นละมุดพุทรานั่นมะกาตะแก
รโน่นกระเดากระโดนรโน่นแหนต้นมะดัน
แต่พอถัดไปรโน่นเขาเรียกว่าต้นสีพัน
นั่นกระแจะต้นจั่นตานเสี้ยนตานช่าน
นั่นต้นสักต้นรังต้นรักนมแมว
ต้นสักต้นรัง
นั่นอุโลกสูงลิ่วต้นงิ้วต้นเงาะหนูเจาะ-นกจิก
รโน่นพะยอมสูงโยนรโน่นกระโดนกระเดา
ตะครองตะครอรโน่นพุงดอมะดัน
รโน่นต้นพลวงไม้พลองขานองขานาง
ต้นหว้าต้นแว่ต้นตะแกมะกา
ตะครองตะครอพุงดอมะดัน
ทั้งกะแบกกระบากต้นสากกะอิด
พี่จะชมไปนักมันก็ชักอยู่ช้า
ชมกันย่อ ๆ

ต้นกระทุงไม้เทียนมีทั้งต้นไทร
รโน่นแหนแคพุงหมูรโน่นแคสักแคทราย
ตะเกลือเลือดทองหลางมีทั้งต้นหางไหล
นั่นมูกมันม่วงป่าตะแกแลไม้ลาย
นั่นหมากเล็กหมากน้อยรโน้นมะเฟืองมะไฟ
ต้นตะขามตะขีรโน่นกระพี้เขาควาย
ลูกมันดกกิ่งพริกน้องมองเห็นหรือไม่
ถัดไปรโน่นตาลไข่
ลูกมันห้อยติดคออยู่อีกสองใบ
รโน่นมะขวิดมะขวาดรโน่นมะเฟืองมะไฟ
รโน่นมะขามเทศรโน่นมะขามไทย
เกดแก้วพิกุลรโน่นพุทราเกยก่าย
รโน่นแหนเถาตำแยมันขึ้นต้นลำไย
ถัดไปรโน่นสีพันน้องเห็นกันหรือไม่
ที่เมื่อคืนนอนฝันกันว่าได้สีไพ
ถัดไปรโน่นตาลไข่
ตะโกกุ่มต้นแก้วรโน่นมะขามไก่
โน้นแหนต้นต้นอุโลกมองเห็นกันไหม
ลูกมันดกกิ่งพริกแลเป็นพวงมาลัย

ขี้หนอนไข่เน่ามีทั้งกรวยชัย
รโน่นกะนวลกระนานถัดไปรโน่นขาไน
ต้นผาไม้ฝางก็มีอยู่ในไพร
นั่นขี้หนอนไข่หน่ามีอยู่มากมาย
กระนวลกระนานรโน่นกระท้อนหงอนไก่
แหมลูกก็ย้อยห้อยติดกันอยู่สองใบ
มันไม่มีเวลาที่จะว่ากันไป
แต่พอเป็นหัวข้ออธิบาย

กอรวกกอไผ่มีอยู่ในไพรสัณฑ์ มันใกล้ชิดติดกันอยู่ก็มากมาย
นั่นไม้บงลาบางกลมบ้องรูบ่ง นั่นเขาเรียกไม้บงมันมีลูกใต้ใบ
ข้าจะชมให้หมดเวลามันก็ไม่มี ว่ากันแต่พอดีแต่พอฟังกันได้
มามาน้องมาพี่จะพาไปชม ที่ไม้ดีมีถมมันก็มีอยู่มากมาย
ถ้าแม้นเข้าป่าจะพาน้องชมนก แต่พอเข้ารกก็จะต้องชมไม้
เรามารวบรัดตัดแต่พอย่อ ๆ แต่พอรู้เป็นข้ออธิบาย
เรามาสองคนเราก็เดินป่า สองคนก็พากันชมไม้
เราจะต้องเดินทางกันระหว่างป่า วันนี้แหละหนาเราจะต้องไป
ว่าบ้านของพี่ไม่ไกล เรามาเดินชมไพรกันก่อนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

53. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่พาน้องเข้าป่ากันพนาวัน สองคนเดินกันอยู่ในไพร
ธรรมเนียมเข้าป่าเขาจะต้องชมนก ว่าธรรมเนียมเข้ารกจะต้องชมไม้
ผ่าเท้าน้องก็เจ็บผาเล็บก็พอง ไปด้วยละอองดินทราย
น้องเดินป่าหรือมาก็มากน้องนี่อยากจะรู้ ถามพ่อรจฆมกรูนี่ออกไป
ว่าขึ้นเขาแล้วลงห้วย แล้วให้พี่แกช่วยแล้วบอกไป
ว่าขึ้นเขาหรือลงเขิน เขาเรียกว่าเนินกันอะไร
ให้พี่เล่าละลอกให้พี่บอกน้องมา กันเถิดพ่อหน้าเป็นใย
เขาเรียกกันว่าเนินอะไร แล้วให้พี่แก้ไขมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

54. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ขึ้นเขาลงรกรกหรือขึ้นโคกลงเขิน ว่าถามพี่ว่าเนินแล้วอะไร
ใครจะเล่ากระเซ็นเสียให้เห็นประจักษ์ พี่จะบอกคู่รักไปให้เข้าใจ
ขึ้นเขาลงรกรกขึ้นโคกลงเขิน เขาเรียกกันว่าเนินดินทราย
แต่บางคนเขาเรียกกันว่าเนินหญ้าแพรก เรียกว่าเนินหินแตกให้น้องจาเอาไว้
แต่พอถึงหินแยกแล้วมันแตกอ้า หินประเทืองเอามากันไหม
เขาเรียกว่าเนินดินแดง ที่ไอ้รจรมันแทงพระจันท์ตาย
ให้น้องแม่จาแล้วเอาไว้ นะแม่พวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

55.หญิง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่าน้องก็จำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่พาน้องเข้าป่าพนาวัน สองคนชมกันแล้วในไพร
เดินป่าก็ไกลเดินไพรก็มากน้องอยากจะรู้ ขอให้พ่อรัฉมกรุณาบอกไป
อยากจะมีเนื้อความเข้าไปถามสักหน่อย เป็นผู้ชายจะน้องกันแล้วน้ำใจ
น้องเป็นสตรีอยากจะมีความรู้ จะหาผัวทำครูกันเอาไว้
ถามว่าไม้ในป่ามีนานาชนิด มันจะถูกหรือผิดให้พี่แก้ไข
ว่าไม้อะไรแล้วที่อยู่ในป่า ไม้อะไรเป็นพญาแล้วไม้ใหญ่
ให้เล่าละลอกบอกไป เขาเรียกว่าไม้อะไรกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

56.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความไถ่ถามพี่ต่อ หรือมันยังเป็นข้อเชียวหรือสงสัย
น้องนี้มาถามถึงเรื่องไม้ป่า ที่มันเป็นพญาเชียวหรือไม้ใหญ่
ข้าจะเล่าเหตุผลตั้งแต่ต้นเดิมที เรื่องราวมันมีมาแต่ไหน ๆ
เขาเรียกว่าไม้หรอกว่ารกฟ้า แต่ไอ้ที่พญาชิมันไม่ใช่
แต่ไอ้ที่พญาเรียกว่าพญามูเหล็ก ใช้กันได้ทั้งเจ็กแล้วทั้งไทย
ให้น้องแม่จำกันเอาไว้ แล้วแม่พวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

57.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินพี่ว่าน้องดีใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องถามอะไรบอกได้ทุกอย่าง นี่แหละเป็นตัวอย่างให้จำไว้
ว่าเดินป่าหรือมาก็ไกลเดินไพรก็กว้าง- สุดที่น้องจะเดินไปไม่ไหว
หนทางก็เยิ่น
ทั้งป่าก็ไกลควายนั้นก็ดุ เมื่อไหร่จะทะลุกันป่าไป
น้องมีเนื้อความเข้าไปถามต่อ ยังไม่หมดสิ้นข้อสงสัย
ว่าไม้อะไรแล้วเอ๋ยเป็นปู่ไม้อะไรเป็นย่า ไม้อะไรเป็นตาแล้วเป็นยาย
ว่าไม้อะไรแล้วเป็นพี่ไม้อะไรเป็นน้อง ไม้อะไรสุดท้องเล่าพี่ชาย
ให้เล่าลอกบอกไข แล้วบอกน้องมาในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

58.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความไถ่ถามพี่ดู เพราะว่าน้องไม่รู้หรือยังสงสัย
ไม้อะไรเป็นปู่ไม้อะไรเป็นย่า ไม้อะไรเป็นตาหรือยาย
ไม้อะไรเป็นพี่ไม้อะไรเป็นน้อง ถามว่าไม้สุดท้องหรือจะบอกน้องให้
ที่เขาเรียกว่าปู่ที่จะใช่ปู่ชา ให้ประเทืองน้องจำแล้วคอยจาเอาไว้
เรียกตาแกแล้วก็ต้องเป็นตา เถาย่านางเป็นย่าเท้ายายม่อมเป็นยาย
ไม้อะไรเป็นพี่ไม้อะไรเป็นน้อง ไม้อะไรสุดท้องข้าจะบอกให้
ถ้าเขาเรียกต้นพงนั้นก็ต้องเป็นพี่ รองมาอีกทีก็ให้น้องจาเอาไว้
ที่เขาเรียกต้นพุดแล้วจะต้องเป็นน้อง ต้นเทียนสุดท้องให้น้องจาเอาไว้
พี่มาเล่าละลอกบอกไข บอกน้องเสียให้รู้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

59.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อยากจะมีเนื้อความเข้าไปถามอีกนิด มันจะถูกหรือผิดนะพี่ชาย
ถามว่าไม้ที่อยู่ในป่า ไม้อะไรเป็นพญาแล้วไม้ใหญ่
น้องถามพี่บอกว่า ให้พี่เล่ากิจจาน้องจาไว้
ว่าไม้อะไรที่ใหญ่กว่าเขาไอ้ที่ยาวกว่า- บอกกับพ่ออุ่นเรือนนะจงบอกไป
เพื่อน
เขาเรียกว่าไม้อะไร บอกน้องเสียให้รู้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

60.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าไม้อะไรที่ใหญ่กว่าเพื่อน ขอให้พ่ออุ่นเรือนจงบอกไป
ว่าไม้อะไรที่ใหญ่ที่สุด ที่พวกมนุษย์เขากราบไหว้
ให้พี่เล่าละลอกให้พี่บอกน้องมา กันเถิดพ่อหน้าเป็นใย
ให้พี่เล่าละลอกบอกไป บอกน้องเสียให้รู้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

61.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความไถ่ถามพี่ต่อ หรือมันยังเป็นข้อเชียวหรือสงสัย
ถามว่าไม้อะไรที่มันใหญ่กว่าเขา พังคาพี่เล่าและคอยจาไว้

หรือเขาถ้าทางโลกเรียกว่าต้นอุโลก พี่จะบอกน้องให้
หรือว่าทางธรรมก็มีมานาน เขาก็เรียกต้นลานให้จำไว้
แม่บัวน้อย ๆ ของพี่ลอยสาย แม่จำกันไว้ให้ดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

62.หญิง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่าน้องจำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อยากมีเนื้อความเข้าไปถามต่อ ยังไม่หมดสิ้นข้อกันหรือสงสัย
น้องเป็นสัตรีอยากจะมีความรู้ ให้พี่ยกกระทู้ขึ้นมาบอกไข
ว่าไม้อะไรแล้วเอ๋ยที่เตี้ยแล้วเลียส้น ก็เขาเรียกว่าต้นกันอะไร
ให้เล่าละลอกบอกไข แล้วบอกน้องมาในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

63.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความไถ่ถามพี่ดู เพราะว่าน้องไม่รู้รียังสงสัย
ถามว่าต้นเตี้ย ๆ ที่มันเลียส้น นั่นเขาเรียกว่าต้นเชียวหรืออะไร
พอได้ยินประเทืองเข้ามาร้องถาม มันยังเป็นสองง่ามข้าจะบอกให้
ทางโลกรึก็ถามทางธรรมมันก็ติด มันจะถูกหรือผิดไม่เข้าใจ
ไอ้ต้นเตี้ย ๆ ที่มันเลียส้น นั่นเขาเรียกว่าต้นรึอะไร
เขาเรียกว่าต้นหรอกว่าเตี้ยๆ เรียกว่าต้นผักเบี้ยให้น้องจำเอาไว้
ถ้าว่าทางธรรมไปยังคำเขากล่าว เขาก็เรียกรองเท้าพระนารายณ์
ให้น้องแม่จำเอาไว้ แล้วแม่พวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

64.หญิง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่าน้องดีใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ต้นอะไรเล่าพี่จำ ฟังคำน้องว่าแล้วถามไถ่
อยากมีเนื้อความเข้าไปถามอีกนิด พี่จะมาคิดแล้วอะไร
ว่าต้นอะไรแล้วหลายเกลอ ที่เลยเสมอแล้วหน้าชาย
ให้เล่าละลอกบอกไข เถิดพ่อพวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

65.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความเข้ามาถามต่อ หรือมันยังเป็นข้อสงสัย

ถามว่าต้นอะไรเล่ามันหลายเกลอ ที่มันขึ้นเสมอกันหน้าชาย
ข้าจะเล่าละลอกหรือจะบอกให้มันชัด ต้นตาลปัตรให้น้องจำไว้
ให้น้องได้จดแล้วใจจำ คราวหลังจะได้ถามอีกต่อไป
คิดถึงแม่พวงมาลัย จำกันหลาย ๆ คนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

66.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อยากมีเนื้อความเข้าไปถามต่อ ยังไม่หมดสิ้นข้อแล้วสงสัย
อยากมีเนื้อความเข้าไปถามอีกนิด พี่จะนึกคิดแล้วอะไร
ว่าต้นอะไรหนอพี่ใหญ่เทียมฟ้า ยังเตี้ยกว่าหญ้านะพี่ชาย
ให้เล่าประวัติมาเถิดพี่ พี่จะรอรีเลยพี่ชาย
ถ้าบอกไม่ได้เดียวจะอายเขานะ ผู้คนก็มากแล้วเหลือหลาย
น้องมีเนื้อความถามเอาเรื่อง นี่แล้วแม่ประเทืองเขาถามไถ่
พ่อขวัญเมืองแล้วคนใหญ่ ให้พี่แก้ไขมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

67.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป(ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความไถ่ถามพี่ดู ความจริงไม่รู้หรือวินัย
เอาวินัยชั้นชี้บาลีขึ้นตั้ง ไตรโลกขึ้นกางทางธรรมขึ้นไล่
ถามว่าต้นอะไรที่ใหญ่เทียมฟ้า แต่ยังเตี้ยกว่าหญ้าข้าจะบอกให้
หรือถ้าว่าทางโลกโบราณเขากล่าว เขาก็เรียกภูเขาให้น้องจำไว้
ให้น้องนั้นจำไว้ให้ดี อยู่ในพระบาลีและวินัย
ให้น้องแม่จำเอาไว้ แม่พวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

68.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อยากมีเนื้อความไปถามดู น้องก็อยากจะรู้นะพี่ชาย
ว่าเขาอะไรแล้วที่ไม่มีหิน อยู่ในถิ่นเมืองไทย
ว่าเขาอะไรที่ว่าไม่มีหิน น้องไม่เคยได้ยินให้พี่บอกไป
เขาเรียกว่าเขาอะไร ขอให้พี่แก้ไขมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

69.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความไถ่ถามพี่ต่อ มันยังไม่หมดสิ้นข้อเชียวหรือสงสัย
น้องมาถามว่าเขาที่ไม่มีหิน น้องยังไม่เคยได้ยินในประเทศไทย
ว่าเขาที่มันไม่มีหิน เขาก็เรียกเขาดินให้น้องจำไว้
ให้น้องแม่จำไว้ให้ดี มันอยู่ในบาลีให้จำไว้
คิดถึงแม่พวงมาลัย จะบอกน้องให้รู้เลย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

70.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความเข้าไปถามต่อ ยังไม่หมดสิ้นข้อกันและสงสัย
อยากมีเนื้อความเข้าไปถามอีกนิด พี่จะคิดแล้วเป็นไป
ว่าต้นอะไรเล่าพี่จ๋า พังคำน้องว่ากันแล้วถามไถ่
ว่าแค่คืบออกดอกแค่ศอกต้องแหงน แค่แขนต้องแบกแล้วที่มันแปลกนะพี่ชาย
ให้เล่าละลอกให้พี่บอกมาเถิด บอกกับบุญเกิดพ่อบ้านไกล
เขาเรียกว่าต้นอะไร ขอให้พี่แก้ไขมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

71.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความเข้ามาถามความจริง เพราะว่าน้องเป็นหญิงหรือยังสงสัย
ว่าต้นแค่คืบที่มันออกดอก พังคำพี่บอกแล้วคอยจำเอาไว้
แค่คืบออกดอกบอกว่าต้นเทียน แม่คิ้วรีก่งเหมือนยังเขียนคอยจำเอาไว้
แต่ศอกต้องแหงนแขวนอยู่บนสวรรค์ เรียกกระบอกรองตาลคือกระบอกไม้ไผ่
แค่แขนต้องแบกแยกออกมานี่ เรียกว่าเจ็ดคัมภีร์พระมาลัย
ให้น้องแม่จดหรือว่าใจจำ เพราะมันเป็นสามง่ามในวินัย
ให้น้องแม่จำเอาไว้ แล้วแม่พวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

72.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อยากมีเนื้อความเข้าไปถามตัวพี่ ว่าในพระบาลีที่เขากล่าวไว้
น้องเป็นสัตรีอยากจะมีภูมิรู้ อยากจะยกกระทู้ขึ้นมากล่าวไข
น้องเป็นกันแล้วเอ้ยผู้หญิง อยากจะรู้ความจริงในวินัย

น้องเป็นสัตรีไม่เคยบวชเคยเรียน-
ไม่เคยเขียนอ่าน
น้องอยากจะรู้กันละเอียเรื่องบุญและ-
เรื่องบาป
ว่าต้นอะไรละสามคร่าวต้นอะไรเป็นบ่าว
ให้เล่าละลอกบอกไข

ไม่ได้อบรมอาจารย์มาแต่ไหน
น้องก็ยังไม่ทราบอะไร
ต้นอะไรเป็นเจ้าต้นอะไรเป็นนาย
แล้วบอกน้องเสียให้รู้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

73. ชาย เอ่อระเหยลอยมา
น้องมีเนื้อความไถ่ถามพี่ดู
เอาวินัยขึ้นชี้บาลีขึ้นตั้ง
ซอกแซกถามชักเอาเรื่องรักไตรโลก
น้องมาถามว่าไม้เชียวหรือว่าสามคร่าว
ที่เขาเรียกอุปัชฌาย์หรือท่านก็เป็นเจ้า
ให้แม่คุณคอยจำไว้ให้ดี ๆ
ให้น้องแม่จำเอาไว้

ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องเป็นหญิงไม่รู้เชียวหรือวินัย
ไตรโลกขึ้นกางทางธรรมขึ้นไล่
ไล่เลียงย้ายโยกไปเป็นมากมาย
ต้นไหนเป็นบ่าวหรือเป็นเจ้าเป็นนาย
หรือว่านาคเป็นบ่าวคู่สวดเป็นนาย
เพราะอยู่ในบาลีและวินัย
แล้วแม่พวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

74. หญิง เอ่อระเหยลอยมา
อยากจะมีเนื้อความเข้าไปถามดู
ถามว่าศีลละเอียข้อสาม
ว่าศีลข้อสามนั้นน้องอยากจะรู้
ว่าศีลข้อสามนั่นหนา
ให้พี่แก่เล่าละลอกบอกไป

ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องยังไม่รู้และเข้าใจ
ที่เขาห้ามไว้ว่าอย่างไง
ให้พี่ยกกระทู้แล้วบอกไป
คำพระท่านห้ามว่ากันอย่างไง
บอกน้องมาในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

75. ชาย เอ่อระเหยลอยมา
ได้ยินตัวน้องเข้ามาร้องถาม
หรือว่าศีลข้อสามนี่มันสำคัญ
ได้ศีลข้อสามกาเมสุมิจฉา
ว่าศีลข้อสามคำพระท่านกล่าว

ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถามว่าศีลข้อสามนี่มันเป็นอย่างไง
ถามว่าเขาห้ามกันนี่เป็นอย่างไง
คำพระท่านได้ว่าแล้วเอาไว้
ห้ามผิดลูกเขาหรือว่าเมียใคร

ห้ามบาปล่อล่องที่เข้าของเขาหวง ห้ามบาปล่อลวงที่เข้าของไม่ให้
หรือว่าศีลข้อสามคำพระท่านห้าม นี่มันเป็นเวรกรรมได้ทำไว้
จะต้องตกนรกลงไปโลกันตร์ ยังมีเวรตามทันกันอีกมากมาย
ว่าแม่ประเทืองไม่เห็นไปสู้เวรสู้กรรม ขึ้นงิ้วทั้งหนามมันทั้งรตทั้งใหญ่
ต้นงิ้วหนามโง้งสิบหกองคุลี แร้งกาก็ยังมีล้วนแต่หอกใบพาย
ครั้นจะขึ้นข้างบนกลัวแร้งกลัวกา เมื่อจะถอยลงมาก็กลัวหอกใบพาย
หรือขึ้นไปนั่งเกาะจำเพาะตรงกลาง เหลียวหน้าเหลียวหลังไม่รู้จะไปทางไหน
ว่าน้องเป็นหญิงหรือจะต้องขึ้นหน้า ขึ้นไปนั่งแก้ผ้าคิดแล้วน่าเสียวไส้
เดี๋ยวนี้ต้นงิ้วหรอกมันไม่มี แม่ประเทืองน้องพี่จะต้องกลัวมันทำไม
เพราะเมื่อยมพระบาลวายปราณชีพปลง เอาต้นงิ้วทำโลงเสียหามีเมื่อไร
พระยายมราชมีประกาศสั่งเกต ใช้ให้ผูงเปรตในนรกใหญ่
ให้เอาเลื่อยมารอนหรือว่าทอนบั่น เลื่อยเป็นแผ่นกระดานขึ้นมาใหญ่ ๆ
แต่เดี๋ยวนี้ต้นงิ้วกลายเป็นต้นง้าว เขาก็เผาเป็นขี้เถ้าและกองไฟ
ผูงแร้งผูงกาพากันหน้านิ่ว บินหาต้นงิ้วกันละไม่ได้
หรือว่าหอกใบพายกลายเป็นหนมเกลียว ที่เจ็กมันเคี่ยวกันเอามาขาย
หรือกระทะใบบัวสำหรับคั่วผูงเปรต มันก็ตกตะเกล็ดเขาเลยยกทำลาย
แต่เดี๋ยวนี้นรกมันกลายเป็นนาร้า ง น้องจะไปเชื่อพังมันทำไม
บาปเอาผัวเขาหรือเมียของท่าน เขาว่าขึ้นสวรรค์มองเห็นไวไว
ให้แม่คุณหันหน้าเข้ามาชนกัน จะพาไปวิมานกับพี่ชาย
แม่บัวน้อย ๆ ของพี่ลอยสาย เร็ว ๆ มาไปกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

76. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อยากจะมีเนื้อความเข้าไปถามตัวพี่ ว่าในพระบาลีที่เขากล่าวไว้
ว่าเรื่องเอ๋ยผ้าป่าทำกันมาทุกปี ว่าประวัติมันมีมาอย่างไง
ให้พี่เล่าประวัติว่ารวบรัดย่อ ๆ ให้พี่ตอบหัวข้อคำถามน้องไป
ให้เล่าละลอกบอกไข แล้วบอกน้องมาในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

77.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
การทอดผ้าป่าหรือว่าสามัคคี เรื่องราวมันมีกันมาอย่างไง
ว่าเมื่อแรกแต่เริ่มเดิมที ประวัติมันมีที่ได้กล่าวไว้
ประวัติแต่เดิมที่มันมีมา มีมาจากรามราแล้วใจร้าย
มาจากรามราหรือกับพระจันท์ เขาก็ได้พากันเข้าไพร
เขาได้เดินลัดตัดเข้าไพรพฤกษา ได้ไปพบโจรป่าเข้าในไพร
โจรเจ็กโจรไทยมากมายนักหนา มีอิทธิฤทธาแล้วหวั่นไหว
เสกขมิ้นกินว่านยิงพันไม่เข้า ตีชิงวิ่งราวกันทั่วไป
ว่าฝ่ายรามราแล้วหน้ามน แต่พอเห็นโจรก็เปลี่ยนใจ
ว่าฝ่ายพระจันท์ส่งพระขรรค์ให้รามรา เพราะกลัวโจรมันจะฆ่าแล้วเมียตาย
แล้วฝ่ายรามราแม่หน้ามน ส่งพระขรรค์ให้โจรแล้วทันใด
ส่งพระขรรค์ให้กับโจรป่า โจรมันเลยฆ่าแล้วผัวตาย
ว่าพระจันท์ตายวอดวายชีวา โจรก็เลยหลบหน้าแล้วหนีไป
เหลือแต่รามราโศการ้าพัน แลเห็นพระจันท์ที่นอนตาย
ก็ยังมีพระอินทร์จึงได้คิดปลอมแปลง เป็นพระอินทร์เหยี่ยวแดงแล้วรีบใหญ่
จึงได้โผผินบินลงมา ก็มาถึงรามราแล้วใจร้าย
รามราใจชั่วฆ่าผัวเป็นผี เลยสาปเป็นชะนีอยู่ในไพร
ว่าท้องฟ้าจะลับลงดับแสง เห็นท้องฟ้าแดง ๆ ก็เลยร้องไห้
ร้องเรียกผัวโวยแล้วผัวโวย เรียกผัวไม่รู้หยอยู่ในไพร
เพราะว่ารามราพาใจชั่ว ห้อยโหนโรยตัวอยู่ทุกกิ่งไม้
การทอดผ้าป่าไปทุกคนนะท่าน จะได้ไปวิมานให้จ๋าไว้
การทอดผ้าป่าสามัคคี อนิสงส์มันมีอยู่มากมาย
ว่าอนิสงส์ที่ท่านได้รับ ได้สี่กัลป์สี่กัปให้จ๋าไว้
นี่แหละแม่พวงมาลัย ให้แม่จ๋าไว้ให้ดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

78.หญิง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่าน้องจ๋าไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่พาน้องเข้าป่าแล้วในไพรวัน ว่าสองคนเดินกันสบายใจ
พี่พาน้องเข้าป่าแล้วไพรลี ได้ยินเสียงชะนีอยู่ไว ๆ

ได้ยินเสียชะนีมันห้อยโหนโยนตัว เสียงมันเรียกผัวอยู่ไว ๆ
ร้องว่าผัวรวยผัวรวย ผัวเขาไม่รอยก็ร้องไห้
สองมือกอดขาพัสดาสามี จะให้เหมือนชะนีอยู่ในไพร
เราได้เดินหรือเข้าป่าแล้วไพรวัน ว่าสองคนชมกันแล้วเรื่อยไป
เราเดินป่าสองคน เหมือนพระสุธนนั่นชมไม้
ว่าสองคนชมไป ชมให้สบายแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

79.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ฟังน้องจะว่าเรื่อยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าสองคนแล้วเดินป่า สองคนพี่ยาก็เดินไป
พาน้องขึ้นเขาจนตีนเน่าเป็นหนอง เต็มไปด้วยละอองแล้วดินทราย
แล้วเด็ดใบรังมารองนั่งรองนอน เอารากไม้ทำหมอนเอนกาย
พี่พาน้องแล้วเข้าป่า ชมฝูงสกุณากันมากมาย
มีทั้งนกเล็กแล้วนกใหญ่มีหลายอย่าง ให้พี่บอกให้ฟังต่อไป
เขาเรียกว่านกอะไร ก็ให้พี่แก้ไขมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

80.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
นกเล็กนกใหญ่มีอยู่หลายอย่าง ให้พี่บอกให้ฟังหรือแม่พวงมาลัย
นกเล็กบินลิบนกกระจิบกระจาบ โน่นแหนนกพิราบเขาพุนเขาไพ
นกกระยางกระยุงนกกระทุงกระทา นั่นนะนกแก้วสาลิกามีอยู่ในไพร
นกอีลุ้มอีล่ารักกิลาบุ้งรอก นั่นอีแอ่นนกออกตัวเล็กตัวใหญ่
นั่นนกยางเสวยมันบินเลยข้ามลำ แม่ไก่นากาน้ำมีอยู่มากมาย
นางนวลนอนนิ่งอยู่บนกิ่งขานาง นั่นนกกะลางนั่นนะนกสับไม้
นกเงือกชะง่อนแบกหงอนชะเง้อ พอตัวเมียมาเจอมันขยับเข้าไป
นั่นนะนกกะเหว่ามันร้องผวา พอตัวผู้มาหามันก็แผ่ปีกให้ ๆ
นั่นแหนนกตระกรุมมันจับพุ่มตะครอง ชี้นิ้วบอกน้องมองเห็นกันไหม
ให้น้องแม่จำกันไว้ให้ดี ว่านกในไพสีมีกันอยู่มากมาย
นกเล็กนกใหญ่มากมายนักหนา สุดจะพรรณนาแล้วเดินไพร
เราก็ได้เดินลัดแล้วก็ตัดต้น นี่แหละพระสุธนเขาเดินไพร

เขาได้มุ่งหน้าแล้วกลับบ้าน เขาได้พากันแล้วชมไพร
พี่น้องชาวไทย มันหลายสมัยมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

81.หญิง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่าน้องจาไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าสองคนเดินมา เดินมาในป่าแล้วแสนไกล
พี่พาน้องเข้าป่ากันไพรสี บ้านช่องไม่มีจะอาศัย
น้องอยากจะถามพี่ดู ว่าน้องไม่รู้กันอะไร
ให้พี่ชี้นิ้วแล้วบอกน้อง นะพ่อคู่ครองพ่อขวัญใจ
อยากจะมีเนื้อความเข้าไปถามอีกนิด แล้วพี่จะคิดเป็นเรื่องใหญ่
ถามว่านกในป่า ว่านกอะไรเป็นพญาแล้วนกใหญ่
ที่สูงกว่าเขาที่น้องเอาไม่ถึง ขอให้พ่อเอวกลึงแล้วจงบอกไป
เขาเรียกว่านกอะไร และที่มันใหญ่กันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

82.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาจากแดนไกล (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความไถ่ถามกับพี่ เรื่องนกมันมีกันอยู่มากมาย
น้องถามว่านกที่มันอยู่ในป่า ที่มันเป็นพญาเขียวหรือนกใหญ่
ที่เขาเรียกว่าใหญ่มันต้องใช่ไก่ฟ้า แต่ไอ้ที่พญาชิมันไม่ใช่
หรือไอ้ที่พญาเขาเรียกพญาลอ ชมกันมาจนพอแล้วในไพร
และให้น้องแม่จาเอาไว้ แม่พวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

83. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความเข้าไปถามอีกนิด มันจะถูกหรือผิดให้พี่บอกไป
เราเดินทางมาสองคน เหมือนพระสุธนเล่าชมไพร
อยากมีเนื้อความเข้าไปถามอีกหน่อย แล้วพ่อยอดสร้อยอย่าน้อยใจ
ถามว่านกอะไรที่ใหญ่กว่าเพื่อน ขอให้พ่อขวัญเรือนนั่นจงบอกไป
ว่านกอะไรเล่าเป็นพี่นกอะไรเป็นน้อง นกอะไรสุดท้องเล่าพ่อขวัญใจ
ให้เล่าละลอกบอกไข เราจะได้ไปกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

84.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
นกอะไรเป็นพี่นกอะไรเป็นน้อง นกอะไรสุดท้องข้าจะบอกให้
ที่เขาเรียกนกกะพงนี่ละเป็นพี่ นี่จำไว้ให้ดีนะแม่ขวัญใจ
นกกะพงเป็นพี่นางนวลเป็นน้อง แม่นกกระทามันสุดท้องคนไทย
ให้น้องแม่จำกันเอาไว้ แม่พวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

85.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าอยากจะถามแล้วพี่ดู น้องก็ยังไม่รู้แล้วแจ้งใจ
ว่านกอะไรเป็นปู่นกอะไรเป็นยา นกอะไรเป็นตานกอะไรเป็นยาย
ให้เล่าประวัติรวบรัดย่อ ๆ กันเสีย- ส่วนแม่ประเทืองเขาจะจำไว้
พอได้เรื่อง
ให้เล่าละลอกบอกไข กันเสียให้รู้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

86.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
นกอะไรเป็นปู่นกอะไรเป็นย่า นกอะไรเป็นตาหรือเป็นยาย
น้องยังมีเนื้อความเข้ามาถามต่อ เพราะมันเป็นหัวข้อที่ยังสงสัย
ข้าจะเล่าเหตุผลตั้งแต่ต้นเดิมที เรื่องราวมันมีมามากมาย
ที่เขาเรียกนกกะปูดมันต้องเป็นปู่ ถ้าประเทืองไม่รู้แล้วคอยจำไว้
นกกระยุงและก็ต้องเป็นย่า เรื่องราวมีมากันแต่ครั้งไหน ๆ
นกกระยุงเป็นย่า นกตะกรุมเป็นตานกกระยางเป็นยาย
และให้น้องแม่จดใจจำ เรื่องนกจะได้ไม่ถามอีกต่อไป
แม่บัวน้อยลอยสาย และแม่จำไว้ให้ดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

87.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)
จะหาชมนกมันก็ไกลป่าชัฏ เลยชี้น้องชมสัตว์กันอยู่ในไพร
มีทั้งแรดทั้งช้างหรือละมั่งหมูป่า นั่นอีเก้งเสียงมาอีกละมั่งกวางทราย
มีทั้งโคกระทิงทั้งเสือสิงห์ราชสีห์ สัตว์ร้ายมันมีอยู่ในไพร
ฝูงแรดฝูงช้างกระต่ายกระเต้นฝูงเม่น- มันเล่นกันอึงมี่มากมาย

ฝูงหมี

ฝูงลิงฝูงช้างฝูงบ่างชะนี ฝูงสัตว์มันมีอยู่ในไพร
ตะกวดตุ๊กแกนั่นกระแตกระรอก นั่นนะหมาจิ้งจอกมันวิ่งไล่หมาใน
ว่าสัตว์ในป่ามันก็ไม่ค่อยมี เมืองไทยเดี๋ยวนี้มันไม่มีมากมาย
ด้วยว่าป่ามันหมดเราเลยอดชมสัตว์ เพราะคนเรามันตัดกันหมดต้นไม้
สัตว์เล็กสัตว์น้อยก็ร่อยหรอลง เพราะมันไม่มีดงให้อาศัย
ให้น้องแม่จำกันเอาไว้ เราพากันไปนะน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

88. หญิง เอ่อระเหยลอยมา น้องจะขอว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
กระต่ายกระเต้นมันวิ่งเล่นหญ้าดอก ฝูงหมาจิ้งจอกไล่กวดหมาใน
ฝูงเก้งรายทางฝูงช้างหนีเสือขึ้นเหนือ- ชี้นิ้วบอกน้องกันเลยไป
ลงหนอง
โน่นแหนกระต่ายไล่ขับกระจงวิ่งเข้า- ว่าเหี้ยดงหางแดงมีมากมาย
โพรงไม้แห้ง
มีทั้งนกเล็กนกใหญ่ มีมาหลายสมัยมาเอย (ลูกคู่รับ 2ครั้ง)

89. หญิง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่าน้องจำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องถามอะไรพี่บอกได้ทุกสิ่ง นะพ่อยอดมิ่งพ่อขวัญใจ
น้องได้ถามถึงเรื่องผ้าป่า พี่นั้นก็ว่าแล้วมาให้
น้องเป็นผู้หญิงนั้นอยากจะรู้ ให้พี่ยกกระทู้มากล่าวไข
จะมีเนื้อความเข้าไปถามอีกหน่อย เป็นผู้ชายจะน้อยแล้วน้ำใจ
น้องอยากจะรู้แล้วว่าเรื่องทางธรรม ขอพ่องามขำจงบอกไป
ถามว่าผลาแล้วเอ้ยนิสงส์ ที่พระพุทธองค์ท่านได้ตรัสไว้
ว่าการทอดกฐินแล้วสามัคคี ถามว่าได้เต็มที่ได้อย่างไง
ให้เล่าละลอกบอกไข ได้อนิสงส์เท่าไรกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

90. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
การทอดกฐินแล้วสามัคคี เรื่องราวมันมีกันมาอย่างไง

การทอดกฐินนี่ต้องมีทุกปี
ยังมีพระภิกษุสามสิบกว่าองค์
ท่านก็ได้เดินลัดหรือว่าตัดเข้าป่า
จากเมืองปะถาข้ามป่าข้ามเขา
ข้ามป่าข้ามเขาจะไปเฝ้าองค์ท่าน
ท่านได้เดี่ยวร่อนเร่ไปเมืองเชตวัน
แต่พอกลางเดือนแปดฝนก็ตกลงมา
ไอ้ที่ตั้งใจไว้มันก็ไปไม่ทัน
เลยต้องจำพรรษาอยู่ที่วัดสระเกต
หรือเมื่อกลางเดือนแปดฝนฟ้าก็พร่ำ
ว่าสบงก็กร่อนและจีวรก็ขาด
ร้อนถึงพระอินทร์มองเห็นพระองค์
เมื่อเห็นพระสงฆ์ท่านมาจำพรรษา
ว่าพระอินทร์องค์เห็นพระสงฆ์มีศีล
กลางเดือนสิบเอ็ดพระท่านออกพรรษา
ให้นางวิสาขามาเย็บผ้าไทยทาน
การทอดกฐินนี่ประเทืองน้องสาว
ดาวจระเข้อยู่บนวิมาน
แม่บัวชะน้อยของพี่ลอยสาย

เรื่องราวมันมีข้าจะบอกให้
ท่านเป็นพระธุดงค์แล้วเดินไพร
จากเมืองปะถาแล้วก็เข้าไพร
ตั้งใจจะไปเฝ้าพระจอมไตร
อยู่เมืองเชตวันนี่มันแสนไกล
กว่าจะถึงวิหารนั้นอยู่ไกล
จะไปจำพรรษากันแล้วที่ไหน
เพราะเมืองเชตวันมันอยู่ไกล
แลมันน่าทุเรศไปเสียนี่กระไร
บุกป่าฝ่าหนามกันมาในไพร
หรือว่าผ้าจะผลัดก็หามีไม่
มีใจประสงค์หรือกว่าเลื่อมใส
ท่านก็ได้เกรียมหาแล้วผ้าไว้
จะต้องทอดกฐินไปถวาย
ท่านก็ได้จัดหาแล้วเอาไว้
ถวายพระองค์ท่านแล้วต่อไป
จะได้เกิดเป็นดาวหรือดวงใหญ่
ได้กุศลแปดกัลป์ให้จำไว้
จำกันหลาย ๆ คนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

91.หญิง เอ่อระเหยลอยมา
อยากมีเนื้อความเข้าไปถามต่อ
พระพุทธองค์ใจท่านบริสุทธิ์
ให้เล่าละลอกบอกน้องมา
ให้เล่าละลอกบอกไข

พอได้ยินพี่ว่าน้องดีใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ยังไม่หมดสิ้นข้อกันสงสัย
ถามว่าไปประสูติกันที่ไหน
กันเกิดพ่อหน้ากันเล่าเป็นใย
บอกน้องมาในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

92.ชาย เอ่อระเหยลอยมา
พระพุทธองค์หรือแม่นงนุช

ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถามว่าท่านประสูติกันเล่าที่ไหน

บ้านในก็บอกบ้านนอกเขาก็พูด หรือว่าท่านประสูติมันแสนไกล
ท่านก็ได้ประสูติป่าลุมพินีวัน ใกล้ชิดติดกันแล้วกับกรุงใหญ่
ในระหว่างเทวทหะกับกรุงกบิลพัสดุ์ นี่ในพุทธประวัติท่านได้กล่าวไว้
ท่านได้ประสูติอยู่ที่ใต้ร่มรัง อยู่ในระหว่างกลางหรอกว่ากรุงใหญ่
ให้น้องคอยจำเอาไว้ และแม่พวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

93.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อยากมีเนื้อความเข้าไปถามต่อ ยังไม่หมดสิ้นข้อกันแล้วสงสัย
ถามว่าพระพุทธองค์เมื่อท่านจะทรงผนวช ถามว่าท่านไปบวชกันที่ไหน
ว่าพระพุทธองค์เมื่อท่านจะทรงสิกขา ใครเป็นอุปัชฌาย์แล้วบวชให้
ให้เล่าละลอกบอกไข บอกน้องมาในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

94.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความไถ่ถามพี่ต่อ มันยังไม่พ้นข้อเชียวหรือสงสัย
จะผิดหรือถูกก็เป็นลูกผู้หญิง พี่จะบอกความจริงให้น้องเข้าใจ
ว่าพระพุทธองค์เมื่อจะทรงผนวช ถามว่าท่านไปบวชกันที่ไหน
ว่าท่านไปบวชที่แม่น้ำอโนมา นี่แม่ประเทืองน้องจำให้น้องจำเอาไว้
บวชที่อโนมานที พระลำดับก็มีกันไปเสียเมื่อไร
คู่สวดก็ไม่มาอุปัชฌาย์ก็ไม่มี ท่านไปตัดเมาลีด้วยสินใจ
อุปัชฌาย์ไม่มีมาบวชให้ท่าน ท่านก็อธิษฐานบวชด้วยน้ำใจ
เอหิภิกขุอุปสัมปทา นี่ท่านภาวนาไว้ภายใน
ท่านทรงอธิษฐานเพศบรรพชิต ขอให้เข้าตลจิตตลใจ
ให้เป็นพระภิกษุหรอกว่าขึ้นมาเฉิด กุศลจึงได้เกิดขึ้นมาได้
ท่านได้เป็นพระสงฆ์ท่านได้ทรงสิกขา มีเทศนากันอยู่ภายใน
ท่านหยิบผ้ากาสายะเข้ามาห่มดอง- ท่านได้กอปรอุปกรณ์ของผ้าไตร
ท่านไปครองจีวร
เครื่องรัดประคดท่านได้ปลดสบง นี่พระพุทธองค์เมื่อท่านบวชใหม่ ๆ
ท่านได้เป็นพระสงฆ์เลยปลงอาบัติ ถือศีลรบรดสัตว์ทุกวันไป

ถือศีลรโปรดสัตว์ท่านก็บอกไว้เสร็จ ศีลสองร้อยยี่สิบเจ็ดทั้งบวชเก่าบวชใหม่
พระพุทธองค์บวชตัวท่านเอง นี่ประเทืองคนเพลงให้แม่จาเอาไว้
มันอยู่ในข้อวินัย จากันไว้ให้ดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

95.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อยากมีเนื้อความเข้าไปถามอีกหน่อย เป็นผู้ชายจะน้อยแล้วน้ำใจ
ว่าอยากจะถามแล้วพี่ดู น้องเป็นหญิงไม่รู้ทางวินัย
อยากจะถามแล้วพี่ดู ว่าท่านไปตรัสรู้กันที่ไหน
ให้เล่าละลอกบอกมา กันเถิดพ่อหน้ากันแล้วเป็นใย
ให้เล่าละลอกบอกไข บอกน้องเสียให้รู้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

96.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พระพุทธองค์แล้วแม่หนู ท่านไปตรัสรู้กันที่ไหน
ท่านไปตรัสรู้ที่อุรุเวลาเสนานิคม มคธปฐมให้น้องจาไว้
มคธปฐมยังมีเทศนาที่พาราณสี ท่านไปตรัสรู้เมืองนี้ให้จาไว้
แม่บัวน้อยลอยสาย จาไว้ให้ดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

97.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจานึกดีใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องถามอะไรพี่บอกได้ทุกอย่าง แล้วเป็นหนทางได้จาไว้
อยากมีเนื้อความเข้าไปถามอีกนิด ถึงจะถูกหรือผิดคงไม่ว่าอะไร
ท่านไปนิพพานที่ไหน ขอให้พี่แก้ไขมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

98.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พระพุทธองค์เมื่อท่านจะปลงสังขาร ถามว่าท่านนิพพานกันที่ไหน
ท่านก็ไปนิพพานที่เมืองกุสินารายณ์ นี่ประเทืองน้องจำแล้วให้น้องจาไว้
ให้น้องคอยจาไว้ให้ดี มันอยู่ในบาลีและวินัย
แม่พวงกันมาลัย จากันไว้ให้ดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

99.หญิง เอ่อระเหยลอยมา พังฉันจะว่าต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พระพุทธองค์เจ้าท่านปิมะเส็งยศก- พระพุทธเจ้านิพพานที่เมืองกุสินาราย
กลางเดือนหกวันอังคาร
อายุของท่านได้แปดสิบปี ท่านนิพพานพอดีฉันจำได้
ท่านอยู่ในเมืองกบิลพัสดุ์เที่ยวรปรด- พร้อมกับทั้งสาวกทั้งหลาย
สัตว์เมืองนรก
ท่านได้วางศาสนากับพระยาสามน ต่อหน้าพระอานนท์เป็นน้องชาย
ว่าร้อนถึงนางแล้วใต้บาดาล แลเห็นฝูงมารกันมากมาย
นางจึงบีบผมยาวนางจึงเกล้าผมมวย ตั้งใจจะช่วยกล้วพระพุทธเจ้าท่านจะตาย
ผิดถูกอย่างไง ฉันต้องขออภัยไว้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

100.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อยากมีเนื้อความเข้าไปถามต่อ ยังไม่หมดสิ้นข้อสงสัย
น้องเป็นสัตรีไม่เคยบวชเรียนไม่เคย- ไม่ได้อบรมอาจารย์มาแต่ไหน
เรียนเคยอ่าน
น้องอยากจะรู้แล้วเรื่องราว ว่าประวัติเก่า ๆ มากันอย่างไง
เมื่อแต่เดิมเริ่มที ประวัตินี้มีมาอย่างไง
แล้วเมื่อแต่เดิมเริ่มราก เรื่องนาคมีมาอย่างไง
ให้พี่เล่าละลอกบอกน้อง นะคู่ครองพ่อบ้านไกล
พ่อแหวนน้อยของน้องพลอยประดับ ขอให้พี่แก่รับแล้วกล่าวไข
ให้เล่าละลอกบอกมาเถิด จะประเสริฐในทางวินัย
น้องอยากจะรู้เงื่อนไข ให้พี่บอกน้องไปเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

101.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความเข้ามาถามทุกสิ่ง ก็ไอ้เรื่องที่จริงยังไม่เข้าใจ
ประเทืองน้องหรอกว่าเป็นลูกผู้หญิง อยากจะรู้ความจริงในวินัย
น้องเป็นหญิงหรือยังไม่รู้จัก ว่าประวัติของนาคมีมาอย่างไง
พี่จะเล่าเหตุผลตั้งแต่ต้นเดิมที เรื่องนาคมันมีหรือจะบอกให้

เขาเรียกว่านาคมันมีอยู่สามอย่าง ให้แม่คุณคอยฟังหรอกว่าคำไข
ว่านาคที่หนึ่งนี่มันมีสี่ขา เรียกว่านาคกินปลาให้น้องจำเอาไว้
หรือว่านาคเช่นนี้ก็มีแต่กรรม หากินในน้ำอยู่ดมดาย
ว่านาคข้อสองมันเป็นสัตว์เลื้อยคลาน อยู่บนบาดาลให้น้องจำเอาไว้
หรือว่านาคข้อสามนี้มันมีสองขา เรียกว่านาคนาคาให้น้องจำไว้
หรือว่านาคนาคาท้าวพญาภุชงค์ แต่พระพุทธองค์ท่านได้บวชให้
พญานาคที่เป็นสัตว์เลื้อยคลาน อยู่บนบาดาลนี่มันเสียนิสัย
ว่าตัวเป็นสัตว์อยากจะได้กุศล แปลงร่างเป็นคนลงมาได้
ถอดหางถอดเกล็ดแปลงเพศเลื่อนลอย ไปเป็นมานพหนุ่มน้อยลงมาไกล
ถอดหางถอดเกล็ดแปลงเพศลงมา หรือให้อุบัชฌาย์ท่านบวชให้
บวชอยู่ไม่นานเจ็ดวันราตรี หรือก็เริ่มเปลี่ยนสีผิดนิสัย
นอนหลับไปหน่อยนอนม่อยไปนิด เริ่มแสดงแผลงฤทธิ์ออกมาได้
หรือว่าพระมาเห็นหรือว่าเณรมามอง กลายเป็นงูเต็มห้องหรอกว่าตัวใหญ่
ว่าลูกศิษย์ก็เห็นไปทั้งเณรทั้งพระ วิ่งไปบอกเณรท่านผู้ใหญ่
หรือว่าท่านสมภารท่านได้มาดู พญานาคเป็นงูแล้วตัวใหญ่
นี่หรือพระมานพหมดแล้วความมานะ ขาดสิทธิ์ทางพระแล้วอยู่ไม่ได้
บอกให้พระที่เห็นบอกให้เณรนั้นขับ ให้ท่านรีบกลับเสียไว ๆ
หรือว่ามาทางไหนก็ให้ไปทางนั้น จะมาอยู่ร่วมกันแล้วไม่ได้
เพราะว่าเราเป็นคนหรือว่าเขาเป็นสัตว์ จะมาอยู่ร่วมวัดกันไม่ได้
ให้พญานาคนั้นกลับไป อยู่กันไม่ได้แล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

102. หญิง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่าน้องจำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าพญาภุชงค์นั้นเขาเข้ามาบวช กับคู่สวดนั้นเอาไว้
เมื่อท่านจะไปไม่มีใครเขาห้าม เพราะมันเกิดเวรกรรมที่ได้ทำไว้
ว่าตัวท่านแล้วเอ้ยเป็นสัตว์คิดไม่สำเร็จ จึงกลายเพศแล้วไปได้
เสียดายเสียจริงเสียดายหนักหนา เวรกรรมทำมากันเอาไว้
เมื่อท่านภุชงค์จะไปท่านฝากอะไรไว้บ้าง ตื้นลึกหนาบางแล้วว่าอย่างไร
รอพ่อช่อคันฉาย ฝากอะไรไว้กันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

103.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าเราเป็นคนหรือว่าเขาเป็นสัตว์ จะมาอยู่ร่วมวัดกันไม่ได้
ถ้าว่ามาทางไหนให้กลับไปทางนั้น จะอยู่ร่วมกันแล้วไม่ได้
บอกให้พระที่เห็นบอกให้เณรนั้นขับ พระมานพรีบกลับกันไว ๆ
พระมานพก้มหน้าน้ำตาไหลนอง นั่งอยู่ในห้องแล้วร้องไห้
มาเสียดายลูกบาตรบริขารสัตว์ตามบ้าน คราวนี้จากกันแล้วอยู่ไม่ได้
เสียดายพระสงฆ์ที่เคยได้สั่งสอน มาเสียดายจีวรที่ครองไว้
ลาแล้วหนาลาพระลาเณร พระมานพมีเวรอยู่ไม่ได้
พระมานพจะไปไม่มีใครเขาห้าม แต่ได้ขอฝากนามนาดไว้
ฝากหนังศีรษะไว้เป็นถุงตะเครียว ฝากหงอนชิ้นเดียวไว้เป็นกรวยชัย
ส่วนหนังและคราบไอ้ที่ทราบกันมา ฝากนามไว้ว่าให้เป็นไกร
ว่าหางหนึ่งวาเป็นสายตะพายลูกบาตร เขี้ยวแก้วสะอาดไว้เป็นเทียนชัย
หรือมาฝากตะเกล็ดไว้ให้เป็นบายสี ฝากไว้เท่านี้เขาก็จากไป
ว่าเมื่อแรกเริ่มเดิมที ว่าประวัติมันมีอยู่ในวินัย
ให้ประเทืองคอยจดแล้วใจจำ คราวหลังจะได้ถามต่อไป
มาเล่าละลอกบอกไข บอกน้องไว้ให้รู้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

104. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความเข้าไปถามตัวพี่ ว่าในพระบาลีที่เขากล่าวไว้
ว่าที่วนรบสถ์สามรอบก็ที่พี่หมอบเข้าประตู สองคนยืนอยู่เขาเรียกว่าอะไร
ให้พี่เล่าประวัติและรวบรัดย่อ ๆ - น้องจะได้จดจำเอาเข้าไว้
กันแต่พอใจความ
รอ้พ่อช่อคันฉาย ให้พี่บอกมาในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

105.ชาย เอ่อระเหยลอยมา แม่แสงฟ้าสว่างไพร (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความไถ่ถามพี่ดู น้องเป็นหญิงไม่รู้หรือวินัย
ข้าจะเล่ากระเซ็นเสียให้เห็นประจักษ์ คู่เริ่มเดิมรักคอยจำไว้
ที่วนรบสถ์สามรอบหมอบเข้าประตู ที่สองคนยืนคู่เขาเรียกกันว่าอะไร

เขาเรียกกันว่าอนุที่ยืนอยู่ข้างขวา เรียกว่าพุทธวาจายืนอยู่ข้างซ้าย
หรือไอ้ที่โด่เด่นั่งอยู่ตรงหน้า นั่นแหละอุบัชฌาย์ให้น้องจำเอาไว้
แม่พวงมาลัย จำกันไว้ให้ดีเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

106.หญิง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่าน้องก็จำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อยากมีเนื้อความเข้าไปถามดู น้องเป็นหญิงไม่รู้วินัย
อยากมีเนื้อความเข้าไปถามต่อ ยังไม่หมดสิ้นข้อสงสัย
ถามว่าศีลพระศีลเถรศีลเณรศีลชี นั้นมันมีกันเท่าไร
ให้เล่าละลอกบอกไข แล้วบอกน้องมาในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

107.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความไถ่ถามพี่ต่อ มันยังไม่พ้นข้อหรือวินัย
ว่าศีลพระศีลเถรศีลเณรศีลชี ศีลนั้นมันมีอยู่เท่าไร
ถ้าว่าศีลสงฆ์มันมีสองร้อยยี่สิบเจ็ด น้องคอยสังเกตหรือว่าจำเอาไว้
แต่ศีลของเณรนั้นมีสิบข้อ ขาดแล้วไปต่อเอาอีกได้
ถ้าว่าศีลของเถรไม่เคยเห็นสักที แต่ว่าศีลยายชีพอจะเข้าใจ
นี่เป็นศีลแปดข้อนี่แหละศีลยายชี แค่เท่าองคุลีก็เข้าได้
ให้น้องแม่จำใส่ใจ จำให้หลาย ๆ คนเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

108.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อยากมีเนื้อความเข้าไปถามต่อ ยังไม่หมดสิ้นข้อสงสัย
ว่าได้บวชแล้วเอ้ยเป็นสงฆ์มาได้หนึ่งพรรษา อยากถามพี่ว่าต่อไป
ว่าเขาบวชแล้วนั่นเป็นสงฆ์ ได้ผลานิสงส์กันเท่าไร
น้องยังไม่รู้วินัย ก็ให้พี่แก้ไขมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

109.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็จะบวชเป็นสงฆ์ไปสักหนึ่งพรรษา คำพระท่านว่าไว้ในวินัย
ถ้าบวชเป็นสงฆ์ไปทุกคนนะท่าน ได้สิบหกกัลป์ให้น้องจำไว้

ไอ้ที่ไหนออกเงินผู้คนเขามาช่วยงาน ได้คนละกัลป์จำไว้
ที่ไหนออกเงินมาช่วยงาน แล้วกัลป์หนึ่งแบ่งปันให้เขาไป
ให้น้องแม่จำเอาไว้ แม่พวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

110.หญิง เอ่อระเหยลอยมา พอได้ยินพี่ว่าน้องก็จำใส่ใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อยากมีเนื้อความเข้าไปถามอีกนิด แล้วพี่จะคิดเข้าเป็นเรื่องใหญ่
ถามว่าจีวรมีกี่กระทงสบงมีกี่มุม มีลูกกระดุมอยู่เท่าไร
ให้เล่าละลอกบอกไข บอกน้องเสียให้รู้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

111.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมีเนื้อความไถ่ถามตัวพี่ น้องมาไล่บาลีหรือวินัย
ถามว่าจีวรมีอยู่กี่กระทง ถามว่าสบงมีอยู่เท่าไร
สบงนั้นเล่าสั้นยาวหกศอก ฟังคำพี่บอกแล้วคอยจำไว้
ที่เขาเรียกจีวรมีสิบห้ากระทง สิบหกทั้งองค์ที่ท่านครอบไว้
มีมุมประกบและกันอยู่สี่มุม มีลูกกระดุมอยู่อีกสองใบ
ให้น้องแม่จดใส่ใจจำ คราวหลังจะได้ไม่ถามอีกต่อไป
ให้น้องคอยจำเอาไว้ แล้วแม่พวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

112.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องอยากจะถามพี่อีกนิด แล้วพี่จะคิดกันอย่างไร
ว่าเสมารอบรับสถ์ที่สวยสดงดงาม มีชื่อเสียงเรียงนามว่าอย่างไง
ว่าเสมามีกี่ทิศ มีลูกนิมิตกันกี่ใบ
บัณฑาพี่ไว ขอให้ช่วยแก้ไขมาเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

113.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าน้องเป็นผู้หญิงอยากจะมีภูมิรู้ จึงหาผัวทำครูให้กล่าวไข
ซอกแซกถามซักเอาเรื่องรักไกรโลก ไล่เลียงย้ายรยกชักจะยุ่งกันใหญ่
ถามว่าเสมารอบรับสถ์ที่สวยสดงดงาม มีชื่อเสียงเรียงนามว่าอย่างไง

ก็เสมารอบรับสถ์ที่สวยสดงดงาม มีชื่อเสียงเรียงนามทุกองค์ไป
องค์ที่หนึ่งอยู่ทิศบูรพา ชื่อว่ารักขิตญะจำไว้นะจะบอกให้
องค์ที่สองอยู่อาคเนย์ชื่อว่ากัสสปะ ที่แหละในธรรมะที่ท่านกล่าวเอาไว้
องค์ที่สามอยู่ทิศทักษิณ ที่เราเคยได้ยินกันมามากมาย
องค์ที่สี่อยู่ทิศหรดี ชื่อว่าพระบาลีให้น้องจำเอาไว้
องค์ที่ห้าอยู่ทางทิศปราจีนชื่อว่าสารีบุตร ที่พวกมนุษย์เราต้องนั่งลงไหว้
องค์ที่หกอยู่ทางทิศพายัพชื่อว่าพระวิบติ มีที่ได้ตำหนิกล่าวเอาไว้
องค์ที่เจ็ดอยู่ทางทิศอุดรชื่อว่าพระโมคคัลลาน์ แม่ประเทืองน้องจำให้น้องจำเอาไว้
องค์ที่แปดอยู่ทางทิศอีสานชื่อว่าพระราหุล นี่แหละกุศลผลบุญที่ท่านสร้างเอาไว้
ว่าเสมามีแปดทิศ มีลูกนิมิตอยู่เก้าใบ
ให้แม่จำกันเอาไว้ นะแม่พวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

114. หญิง เอ่อระเหยลอยมา พังฉันจะว่าหนอเป็นพวงมาลัย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องถามอะไรพี่ตอบได้ทุกอย่าง นี่แหละเป็นหนทางให้เราจำไว้
ให้เราทำบุญหนอละบาป กุศลก็ได้ทราบกันแล้วไซร้
น้องจะเล่าประวัติถึงนครปฐม สูงลิ่วลอยลมอยู่หวิด ๆ ไว ๆ
เรื่องเก่ามีนานแต่โบราณนั้นมา ฉันได้ยินเขาว่าฉันได้จำไว้
ตั้งแต่ครั้งพระยากงแกได้ครองกรุง แกได้เมียร่วมมุ้งชื่อแม่พิสมัย
อยู่กับมเหสีกันมาไม่นานช้า ตั้งครรภ์ขึ้นมาด้วยทันใด
แกไปหารโหราหนอเอามาลงเลขยกเมฆขึ้นดู โหราก็รู้ในทางข้อวินัย
ว่าบุตรประพายของชายท่านนี้หนา จะเกิดมาเป็นชาย
ว่าต่อไปข้างหน้าแล้วจะฆ่าพ่อ โหราไม่รอจึงทายออกไป
พอท้องนั้นครบแล้วเก้าเดือน ทารกก็เคลื่อนด้วยทันใด
แกไปเอาพานทองเข้ามารองรับบุตร ที่ประสูติเอาเข้าไว้
พวกเราทั้งหลาย พังฉันจะไขความเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

115. หญิง พอตกถึงพากปากก็ร้องกะแว้ ฝ่ายหมอตำแยแกกระโดดเข้าใส่
แกไปถากไม้รวกก็เอาเข้ามาถือ หวังตัดสายสะดือด้วยทันใด

ว่าหมอตำแยแกตัดสายสะดือ ชาวบ้านเขาก็ลือกันทั่วไป
ว่าบุตรของท่านหรือคนนี้ เล่าเป็นกาลีเลี้ยงไว้ไม่ได้
สงสารแต่ท่านแล้วเป็นพ่อ แล้วท่านไม่รอแล้วน้ำตาไหล
ท่านเป็นกษัตริย์ตรัสแล้วต้องทำ เพราะว่ามีกรรมได้ทำไว้
จำเป็นต้องลอยแพตามกระแสน้ำ เพราะว่าได้ทำแล้วกรรมไว้
แพลอยชะโงกไปติดโคกยายหอม เฒ่าชะแรแก่งอมอยู่งมงาย
แต่ว่ายายหอมแกก็ไม่อยู่ช้า เลี้ยงเป็ดหน้าท่าอยู่ที่แม่น้ำไหล
ว่ามีเสียงเด็กนั่นมันร้องกระแว้ แล้วพ่อกับแม่มันไปอยู่ที่ไหน
แกไปอุ้มแล้วเอามาเลี้ยง เฝ้าถนอมกล่อมเกลี้ยงไว้จนใหญ่
พออายุครบเข้าโรงเรียนแกก็เอาไปฝากวัด หลวงพ่อท่านก็หัดไปทั้งขอมทั้งไทย
ชื่อพระยาพานได้เป็นคนเสเพล เพราะเป็นคนเกเรแล้วดุร้าย

ชาย อายุยี่สิบแล้วบริบูรณ์ แล้วจะไปแทนคุณแล้วให้ใคร
เกิดไปเป็นแม่ทัพเขาไปรบไปรา เกิดกันไปฆ่าแล้วกันตาย
ว่าพระยาพานเขาไม่รู้ว่าพ่อ กรรมนั้นจึงก่อขึ้นมาได้
พระยาพานฆ่าพ่อจึงได้ก่อสร้าง เรื่องมันจะลบล้างกันไม่ได้
พระปฐมเจดีย์นี้ก็มีมานาน ตั้งแต่พระยาพานท่านได้สร้างไว้
พระยาพานฆ่าพ่อกรรมก่อมานาน เวรกรรมมาทันจึงได้สร้างไว้
ตามยาวตามกว้างแค่ช้างร้องเกิน สูงแค่นกเขาเหินบาปนั้นไม่หาย
พอเหยียบคันคลองเราก็มองกันเห็น สูงสามสี่เส้นถ้ามันคงจะได้
ถ้าจะว่าพระปฐมนี่ชมกันให้ดี ก็แต่พอถึงปีคนเราต้องไป
แต่พอถึงปีคนเราทุกท่าน ต้องไปนมัสการแล้วกราบไหว้
ตั้งพระปฐมแล้วเจดีย์ คนเราทุกปีต้องมากราบไหว้
สร้างพระประโทนหัวใจก็ไม่เที่ยง แทนคุณแม่เลี้ยงก็ไม่หาย
ว่าพระยาพานแล้วฆ่าแม่ เวรกรรมแท้ ๆ เขาได้ทำไว้
แล้วได้ขึ้นชื่อหรอว่าลือกัน ก็เรื่องพระยาพานนี่พี่น้องไทย
จึงจะตอยจดแล้วว่าใจจำ เพราะเวรกรรมก็ไม่หาย
ให้น้องแม่จำกันเอาไว้ คราวหลังจะได้ไม่ทำเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

116. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)

จดหมายส่งมามองดูหน้าซอง ลูกวังหลุมพองเขียนมาไกล
ว่าจดหมายลูกรักจากวังหลุมพอง นับว่าลูกสุดท้องคนสุดท้าย
ทำบุญร่วมกันจิตพันใจผูก เคยเป็นพ่อเป็นลูกมาแต่ชาติไหน
นี่เป็นบุญชักพาวาสนาชักสบ ชาตินี้มาพบและกับพ่อใหม่
นี่เป็นบุญชักมาวาสนาชักนำ มาเป็นลูกบุญธรรมคนสุดท้าย
พ่อได้รับจดหมายหัวใจแทบขาด น้ำตาก็ราดหรอกว่ารินไหล
อ่านจดหมายลูกว่าน้ำตาร่วงพรู ลูกรักคงไม่รู้เพราะอยู่ไกล
พ่อมาเจ็บปวดไปในคราวนี้ ชีวิตพ่อนี่แทบจะวอดวาย
หรือมันแสนเจ็บปวดลูกเอ๋ยรวดร้าว ทุกข์อะไรมันไม่เท่าทุกข์นี้ได้
อึดอัดแน่นอกเพราะว่าเยี่ยวไม่ออก ไม่รู้เลยจะบอกแล้วกับใคร
เลยเล่าไม่ออกเลยบอกไม่ถูก ก็จะไปเรียกลูกแล้วคนไหน
บอกลูกทุกท่านบอกหลานให้ฟัง คอยให้มันสว่างจึงค่อยไป
พ่อมานั่งพิงผาน้ำตาไหลหยด ก็เป็นเลือดสด ๆ นึกเสียใจ
หรือว่าลูกทุกท่านหรือว่าหลานทุกคน หรือก็พากันบ่นแล้ววุ่นวาย
พ่อไม่มีความสุขบอกลูกทุกท่าน ส่งโรงพยาบาลอยู่ไม่ได้
ว่าลูกทุกท่านหรือว่าหลานทั้งหมด พาพ่อขึ้นรถแล้วเอาไป
แต่พอขึ้นรถบึ่งไปถึงบ้านโป่ง ก็เวลาสามโมงก็ตะวันไม่สาย
แต่พอถึงบ้านโป่งมันก็กรงเวลา หมอใหญ่ลงมาแล้วกรวดไข้
แต่พอได้รับบัตรเรียกผมไปกรวด ไอ้ที่มันเจ็บปวดอยู่ภายใน
เมื่อหมอเขากรวดแล้วให้ไปรับบัตร ส่งเข้าห้องผ่าตัดแหมหัวใจพ่อหาย
พอส่งเข้าห้องแล้วผ่าตัด หัวใจพ่อแทบขาดลงบรรลัย
พ่อมองข้างซ้ายแลไปข้างหน้า แลดูน่าเวทนาไปเสียนี่กระไร
บ้างก็ถูกรถชนบ้างก็คนมันแทง แลดูเลือดไหลแดงไปทั่วกาย
หรือไอ้บ้างตัดขาเหลือเพียงหัวเข่า หมอก็เอาผ้าขาวเข้ามาคลุมไว้
หรือไอ้บ้างผ่าท้องมันก็ร้องครวญคราง มันก็สวมสายยางดูเปลือยกาย
แลดูถุงน้ำเกลือเหมือนยังกะเรือเมล์ บ้างก็เอ็กซเรย์เข้ามาใหม่ ๆ
เป็นอัมพาตมีแต่บาดแผล ว่าเวรกรรมแท้ ๆ ที่ได้ทำไว้

รถเฉี่ยวไส้ขาด
บางคนตัดขาเหลือเพียงไข่ดัน
แต่พอแลข้างล่างเหมือนว่าไม่ใช่คน
บ้างก็เมาสุราหูตามืดมัว
ขับรถเลยโคงวิ่งตรงถลา
ตำรวจทางหลวงเขามาพบเห็น
หมอคิดว่าตายแต่หัวใจยังเต้น
หมอช่วยไม่ไหวเอาเข้าห้องไอซียู
พอชีวิตตายวอดวายชีวา
คอยญาติเท่าไหร่ก็ไม่มีใครมา
บ้างก็วิ่งเลยโค้งวิ่งตรงถลา
รถยางไปแตกเลยกระแทกกระจก
ตำรวจทางหลวงเขาก็มากรวดเห็น
แต่พอหมอเอาไปยังไม่ทันรักษา
ไอ้บ้างก็ร้องครวญครางเสียงดังก้อง
บางคนบ้าคลั่งแล้วยังไม่รู้
พันหักตากแหกหัวแตกเป็นช่อง
หรือว่าแม่มาเห็นหรือก็มองหลายหน
แม่ก็เที่ยวตามหาแต่ยังตั้งหลายหน
แต่พอรู้ว่าลูกก็แทบล้มทั้งยืน
หรือสลบเป็นลมลงไปล้มพับ
แต่พอบ่ายสองโมงแต่พอกรงเวลา
เรียกผมไปกรวดแล้วที่ในห้อง
เมื่อเอาสายเข้ามาสวมขันยางขึ้นมารอง
เลือดออกมาได้พอจักครึ่งขันน้ำ
เลยตัดสินใจบอกไปกะหมอ
ให้หมอเขาตัดเสียให้ขาดกงโคน
ให้หมอเขาตัดเสียให้ขาดกงโคน

แต่มันอนาถหมอช่วยไว้ได้
และมันน่าสงสารไปเสียนี่กระไร
แต่พอแลข้างบนเอ๊ะไหนพูดได้
ขับรถไม่ได้กลัวแล้วความตาย
ชนเสาไฟฟ้าเข้าบรรลัย
ไปเรียกยามตามเวรหรือมาเอาไป
เขาก็เอาออกซิเย่นเข้ามาช่วยหายใจ
ญาติไม่ทันจะรู้ก็ขาดใจ
สับเหร่อห่อผ้าแล้วเอาไป
แล้วหมอก็ไม่รู้ว่าแล้วเป็นใคร
เสียทีพลาดท่าแล้วอะไร
เอาหัวไปโขกกับอะไร
เรียกยามตามเวรมาเอาไป
ก็กลุ้มอุราแล้วมากมาย
พวกหมอก็ร้องกันวุ่นวาย
ญาตินี่จะอยู่กันแล้วที่ไหน
หมอก็เจาะสมองหรือให้เลือดมันไหล
หรือว่าลูกของตนจำกันไม่ได้
หรือจำลูกของตนแทบไม่ได้
มดหมดแตกตื่นกันวุ่นวาย
ว่าลมมันก็จับแทบจะตาย
หมอใหญ่ลงมาแล้วกรวดใหม่
เปิดไฟขึ้นส่องทั้งข้างนอกข้างใน
หมอใหญ่กดท้องก็ให้เลือดมันไหล
เพราะเป็นเลือดชอกช้ำอยู่ภายใน
คิดแล้วไม่ท้อหรอกถึงความตาย
เจ็บปวดผมทนกันไม่ไหว
กลัวประเทืองจะบ่นว่าหาต่อไม่ได้

กลัวประเทืองจะบ่นอยู่ด้วยกันก็เบื่อ แม้แต่ตอก็ไม่เหลือหมดความอาลัย
เพราะเราอยู่ด้วยกันมาประมาณหลายปี คงไม่มีความดีแล้วขึ้นมาได้
พอหัวค่ำมันนึกเมื่อดึกมันหนาว มันไม่มีเหมือนเขาจะอยู่ไปทำไม
จะเชยจะชมก็ไม่สมความรัก มานั่งอดนอนอยากกันทำไม
นี่ประเทืองน้องจำหันหน้ามานี่ เวรกรรมของพี่หรือได้ทำไว้
หรือพ่อบุญก็ทำกรรมไม่เคยสร้าง ก็บุญมาบังเอาพี่ไว้
บุญพี่ก็ทำกรรมไม่ได้สร้าง ผลบุญมาบังเอาไว้
ว่ากรรมครั้งเก่าหรือมันตามมาก่อ ชาติก่อนเป็นหมอตอนวัวตอนควาย
ชาติก่อนเป็นหมอหรือตอนหมู ชาตินี้จึงต้องสู้เวรไป
น้องอยู่กับพี่ก็ไม่มีปัญญา ให้ประเทืองน้องหาแล้วเอาใหม่
คิด ๆ ขึ้นมามันน่าเสียใจ ให้น้องหาเอาใหม่น้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

117.ชาย เอ่อระเหยลอยมา เห็นจะต้องลาแล้วจากไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าจะต้องลาแล้วแม่แก้วตา ไม่มีวาสนาเห็นจะอยู่ไม่ได้
สองคนพี่น้องเดินท่องข้ามมา กว่าจะถึงเขาศาลาและหนทางมันไกล
ฝ่าตีนก็ร้าวฝ่าเท้าก็พอง ไปด้วยละอองดินทราย
ฝ่าตีนก็เจ็บเล็บก็ถอด แทบจะมาไม่รอดเพราะว่าบ้านมันไกล
มานี่ลำบากลำบนสู้ทนลำบาก ตกทุกข์ได้ยากมามากมาย
เพราะเวรกรรมของเรามันข้ามเขาสองลูก แทบจะกลับไม่ถูกแล้วรึกช้าย
แสงอาทิตย์กะชันไก่ก็ขันกระโชก แสงทองส่งโลกลงไปไร ๆ
มันดึกกำดัดฝูงสัตว์นอนเงียบ น้ำค้างเย็นเฉียบเห็นจะต้องกลับไป
คิดถึงแม่สาวแก้มใส ข้าไม่อยากจะไกลเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

118.หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าสิบนิ้วพนมต้องก้มหน้า ฉันต้องขอขมาแล้วอภัย
ว่าดูดาวก็เคลื่อนดูเดือนก็คล้อย ดูเวลาก็น้อยแล้วลงไป
ดูดาวไถบ่ายเรื่อดูดาวตะเข้บ่ายหาง นี่คงใกล้สว่างแล้วลงไป
ว่าสิบนิ้วบอกลาก่อนนะท่าน ลาที่จะประพันธ์กันเอาไว้

ขอให้อายุวรรณสุขพลัง สมกับพรที่ตั้งใจไว้
พี่น้องทั้งหลาย จำใจลาไปเสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

119.ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ขอให้ท่านอยู่เย็นหรือเป็นสุข จะได้มีความทุกข์หรือภัย
ความเจ็บจะได้ความไข้จะมี โรคภัยจะได้มีมาติดกาย
ให้อายุยืนยาวไปเป็นเจ้าสวรรค์ ร้อยกัปแสนกัลป์ทั้งหญิงชาย
ขอให้ท่านร่ำรวยถูกหวยเงินล้าน ที่เหลือใช้แบ่งให้ฉันไม่เป็นไร
นอนหลับเงินหมื่นนอนตื่นเงินแสน ขอให้ท่านมีแฟนกันมากมาย
ให้มีเงินเป็นถังมีสตังค์เต็มถุง มีข้าวเต็มยุ้งแล้วฉางใหญ่
เหลียวหน้ามาสั่งเหลียวหลังมามอง เห็นหน้าพี่น้องน้ำตาก็ไหล
เอ่ยปากจะลาน้ำตาไหลร่วง แม่ทั้งรักทั้งห่วงจริงแม่พวงมาลัย
แม่มันหมดเวลัยก็มันได้เวลา จำใจจริงหนาแม่บ้านไกล
เห็นจะอยู่ไม่ได้ เวรกรรมจำไกลเสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

120.หญิง เอ่อระเหยลอยมา คราวนี้ก็ต้องลาแล้วทั่วไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้ำตาไหลตกลงไปเต็มตัก นึกถึงคู่รักพ่อร่ำพิไร
ว่ายกมือขอลานายน้ำทุกท่าน ฉันต้องขอกราบกรานกันทั่วไป
มีงานเมื่อไรขอให้ไปหา ตัวฉันจะมาแล้วให้ใหม่
ว่าลาพ่อขวัญเมือง ตัวแม่ประเทืองต้องลาไกล
ขอให้พ่ออยู่เย็นเป็นสุข ขอให้อยู่กับลูกกับหลานไป
ยกมือขึ้นไหว้ ฉันต้องลาครรไลกันเสียแล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 10

วิทยากร : นายบัว สังข์วรรณะ
นายรวย แผนสมบูรณ์
นางสายทอง โคกพร้าว
นางตลับ พยาบาล
ณ บ้านหนองบัว ต.จรเข้สามพัน
อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี
"งานทำบุญขึ้นศาลเจ้า"
30 มีนาคม 2536

1. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ผมจะสาธกจะยกนิทาน ถึงเจ้าพ่อขุนด่านลูกจะยกมือไหว้
ลูกมาวันนี้ว่าเทวีเบื้องบน ลูกมาหลายคนลูกจะยกมือไหว้
ยกมือวันทาน้าอาทุกคน และท่านที่มาบวงชนญาติมิตรทั้งหลาย
ก็มาทำบุญกันในวันนี้หนา พวกหมู่ได้มาญาติมิตรทั้งหลาย
มาทำบุญไหว้เจ้าขึ้นศาลวันนี้ พวกหมู่เทวียกมือขึ้นไหว้
ลูกจะขอวันทาที่มาอวยพร ขอให้เจ้าภาพถาวรเจริญหนอไว ๆ
ลูกจะเล่นพวงมาลัย ลูกจะถวายวงเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

2. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ถ้าอยากจะเล่นให้น้องเต้นเข้ามา ว่าคนสวยน้องอย่าช้ากันแล้วร่ำไร
ให้มาเล่นกับพี่แม่เทวีของฉัน แล้วได้มาจากบ้านกันแล้วแคนไกล
ให้มาเล่นกับฉันเถิดแม่พานพูทอง รอแม่สาววังพองอยู่กันไม่ไกล
ให้มาเล่นกับฉันเถิดแม่พานเทวี แล้วฉันมาถึงนี่มันก็แสนไกล
ถ้ารักจะเล่นแล้วกับชาย ให้น้องมาไว ๆ กันเถอะน้องเอย
(ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

3. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ฉันเลยจัดแจงกันแล้วแต่งตัว ว่าหวีหัวผัดหน้าพวกเราอย่าช้าร่ำไร
หยิบกางเกงตัวโก้ผูกนาฬิกา หยิบเสื้อสีชาขึ้นมาสวมใส่
หยิบสายสร้อยห้อยคอแขวนหลุงพ่อหนึ่งองค์ ลงนะให้แม่หลงให้หลงใหล
หยิบแหวนสวมก้อยไอ้ที่พลอยสีแดง สาว ๆ เจอให้มันแย่งกันเกือบจะตาย
วันนี้ผัดหน้าลงนะจังงัง ใครเจอะให้รักมั่งแม่อ่อนละไม
แม่คนเป็นพวงมาลัย อยากเจอบ้านไกลกันเสียจริงเอย
(ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

4. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
วันนี้จะเที่ยวกันแล้วหาคู่ อยากจะหาแม่หนูแล้วบ้านไกล
อยากดูตัวน้องแม่วังพองสวยจริง อยากเจอแม่หญิงกันแล้วบ้านไกล
น้องมากี่คนบอกพี่สักคำ เถิดนะแม่คนงามของพ่อบ้านไกล
น้องเป็นสาวรสดบอกมาในกระแส บอกว่าเป็นสาวแก่หรือแม่หม้าย
ถ้าเป็นสาวแก่บอกพี่มา อย่ามัวอิดระอาเลยนะแม่ชื่นใจ
ถ้ามีคู่หมั้นมีคนรับรอง ถ้ามีเจ้าของบอกมาไว ๆ
ถ้ายังไม่มีกันแล้วเจ้าของ พี่นี้จะจองกันเอาไว้ใส่ใจ
แม่คนเป็นพวงมาลัย บอกพี่มาในเพลงเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

5. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา จะพรรณนาให้รู้ไว้ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
วันนี้มาเจอสาวเธอน่ารัก รู้อ้าน้องสวยมากแล้วสวยมาย
มาเจอแม่หนูกันแล้วแน่นอน มาเจอเกสรแล้วตอกไม้
อยากได้เป็นคู่จริงหนา น้องจะอิดระอากันว่าพี่ชาย
ถ้าได้น้องเป็นคู่จะให้มาอยู่ข้าง จะให้จ้างลูกจ้างดงไม่เป็นไร
แม่คนเป็นพวงมาลัย แม่แก้มเป็นไฝดำเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

6. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
พี่อยากจะถามเนื้อความสักหน่อย รู้อ้าแม่เนื้อกลอยมากันแต่ไหน

บ้านช่องห้องหอว่ากันหนอแม่นาง รู้ว่าแม่ร้อยชั่งมากันแต่ไหน
พ่อดุหรือเปล่านงเยาว์คนสวย บอกพี่มาด้วยเถิดแม่ชื่นใจ
มีคู่หรือยังหรือมีคนมาขอ น้องนี้ไม่ต้องท้อเลยแม่ขวัญใจ
ให้บอกมาไว ๆ บอกมาไม่ต้องอายกันเลยเอย(ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

7. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา สวยน้องจะข้ากันแล้วร่ำไร (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ถ้าน้องเป็นโสดบอกมาในกระแส ว่าเป็นสาวแก่หรือแม่หม้าย
ถ้ายังไม่มีคู่หมั้นให้บอกฉันมา อย่ามัวคิดระอาเลยแม่ดวงใจ
ดูแม่คนที่หนึ่งแม่ก็งามถูกตา ดูคนที่สองนั่นหนามันช่างงามถูกใจ
ดูคนที่สามสวยน้องงามดี ดูคนที่สี่พี่ก็รักใจหาย
ดูคนที่ห้าหน้าตาเหมือนหยก ดูคนที่หกแล้วพี่อยากจะได้
แม่คนเป็นพวงมาลัย น้องมาอย่างไงกันเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

8. นางตลับ เอ่อระเหยลอย ได้ยินวาจากันอยู่ไว ๆ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ได้ยินวาจังพังเอียวาจา ว่าฉันเองก็ประหม่าหัวใจ
เสียงใครเหนอใครหนอ มาเรียกแม่ช่อดอกไม้
ว่าช่อฉันเอ๋ยพุ่มพวง ช่อชฎาดอกดวงแม่ขวัญใจ
พี่มายังไงกันล่า น้องตกประหม่าไม่รู้ว่าใคร
พ่อดาวเรืองสุกราย พี่มาอย่างไงกันเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

9. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา จะพรรณนาให้น้องรู้ไว้ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่าคนเขาล่ำข่าวเขาลือ สวยจริงมีชื่อไปถึงแดนไกล
เขาลือกันว่าน้องแล้วงามนัก พี่จะบอกน้องรักกันเอาไว้
พี่เชื่อเขาเล่าที่ข่าวเขาลือ เชื่อคนเขาถือกันไปแดนไกล
จะมาหานวลน้องน่ารัก และพี่นี้มาจากกันแล้วแดนไกล
จะมาดูสาวกันแล้ววังพอง จะมาดูนวลน้องกันแล้วให้ได้
ว่าสมดังคำเขาเล่าว่าสมดังข่าวเขาลือ ว่าจริงแล้วหรือรอแม่ชื่นใจ
ที่ฉันได้มาแดนไกล ว่าดูแล้วถูกใจกันเสียจริงเอย(ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

ที่ฉันได้มาแดนไกล ว่าดูแล้วถูกใจกันเสียจริงเอย(ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

10. นางตลับ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
พี่มาแต่ไกลกันจริงนะร้อยชั่ง นี่พ่อสมหวังมาแต่ไหน
พี่มาแต่ไกลกันจริง ๆ นี่นะพ่อยอดมิ่งมาแต่แดนไหน
ให้เล่าละลอกบอกเช่น ว่าน้องรักจะได้เห็นกำลังใจ
พี่มาแต่ไหนกันล่า ให้บอกน้องยากันไว ๆ
พี่มาธุระปะปัง มาธุระกันอย่างอะไร
ให้เล่าละลอกบอกไข บอกน้องมาในพวงเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

11. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ไม่ใช่ช่างตีเหล็กไม่ใช่เจ๊กขายผ้า ไม่ใช่มอญพม่ามากันแต่ไหน
พี่ก็คนไทยแท้อยู่ถิ่นอู่ทอง พี่จะบอกนวลน้องกันให้เข้าใจ
พี่ก็คนวังพองกันแล้วหนองบัว พี่จะบอกทูนหัวแล้วให้รู้ไว้
พี่ก็คนทำไร่กันแล้วไถนา ว่าขุดดินถางป่ามาแต่ดมดาย
และไม่ใช่คนอื่นเลยหนา รอ้แม่ยอดกัลยาเชื่อพี่ชาย
แม่คนเป็นพวงมาลัย พี่ไม่ใช่อื่นไกลกันเสียเลยเอย(ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

12. นางสายทอง เอ่อระเหยลอย ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่าฉันประหม่าเสียจริง ๆ ฉันเป็นผู้หญิงนะพ่อชื่นใจ
ฉันมาคนเดียวเปลี่ยวก็ฤดี พอมาเหลือบเห็นพี่ก็ใจหาย
ไม่รู้จะทำอย่างไง แล้วพ่อคุณพ่อใจดีเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

13. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่าพี่มาถามน้องเมื่อตะกี้ ว่าหญิงน้องใจดีนะจำได้
ฉันมาแต่ไกลนะพี่จ๋า ทีแรงฉันมานะพ่อชื่นใจ
ฉันมากันแต่หนองรี จะบอกกับพี่ให้เข้าใจ
มันไกลแสนไกล นี่ฉันก็ได้มาเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

14. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
เขาลือกันกระเจ่าเขาเล่ากันแซ่ กันนะพ่อแพรสีไพล
เขาว่าบ้านหนองบัวนี่แหละจ๋า มีงานกันหนานะพ่อชื่นใจ
ฉันบุกระเบิดมาด้วยความลำบาก จะมาหาคู่รักคู่ใคร่
ฉันเที่ยวจนทั่ว ว่าฉันเองหาผัวยังไม่ได้
มันหนักหัวใจ จะทำอย่างไงดีเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

15. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมากันแต่ทางไกล (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ฉันจะร้องบอกแม่ทูนหัว นี่แม่ไม่ต้องกลัวแล้วอะไร
เราเป็นคนดีนะไม่ใช่คนชั่ว กลัวจะหาผัวกันละไม่ได้
ถ้าหากน้องสวยกันแล้วจริง ๆ แม่ดำปลอดยอดมิ่งน้องจะกลัวอะไร
ถ้าน้องบริสุทธิ์กันแล้วผุดผ่อง จะบอกนวลน้องกันให้เข้าใจ
ถ้าน้องดีแท้แน่นะ จะบุกขึ้นมาหาพี่ทำไม
และแม่คนพวงมาลัย บอกพี่มาในเพลงเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

16. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ไอ้ที่จริงจะเล่าไอ้ที่เปล่าจะรับ มันไม่พอถึงอับถึงอาย
ไอ้เมื่อตะก่อนฉันก็มีผัว จะบอกให้รู้ตัวก็ได้
บอกว่าเดี๋ยวนี้ฉันเป็นหม้าย กันนะพ่อใจดีเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

17. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา จะพรรณนาให้น้องรู้ไว้ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
จะเป็นสาวแก่หรือแม่คุณ จะบอกให้แม่บุญกันละรับไว้
น้องมาเป็นกันละแม่พวง จะบอกแม่ดวงกันให้เข้าใจ
ถ้าเป็นรสดให้บอกมาในกระแส น้องว่าเป็นสาวแก่หรือเป็นแม่หม้าย
ว่าผัวน้องตายหรือว่าผัวเขาทิ้ง ละว่าแม่ยอดหญิงบอกมาไว ๆ
ถ้าผัวเขาทิ้งนี่ไม่อิงแอบ ผัวเขาไม่นอนแนบกันแล้วร่างกาย
น้องเป็นคนไม่ดีหรือไม่มีสกุล บอกมาเถิดแม่คุณพี่จะบอกให้

18. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ไม่ใช่ผัวทิ้งขว้างร้างหย่า หรอกนะพี่จำพ่อชื่นใจ
ว่าผัวฉันตายหลายปี และฉันก็บอกกับพี่ได้ง่าย ๆ
ว่าพี่จะพี่จำ ฉันจะถามพี่ยาพี่ชาย
พี่มาจากไหนกันเล่า มาเจอน้องสาวนี่ไซร้
ฉันมาร้องถามพี่แจ่มจันทร์ ถามว่าพี่นั้นมากันแต่ไหน
ให้เล่าละลอกบอกเช่น ว่าน้องรักจะได้เห็นหัวใจ
พี่มาธุระอะไรกันล่า ให้บอกน้องยามาให้แจ้งใจ
พ่อดาวเรืองสุกราย บอกมาไว ๆ เถิดเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

19. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
พี่มาธุระปะปัง ว่าเหตุผลต้นยังพี่จะบอกน้องให้
พี่มาธุระด้วยความรัก น้องอย่าเพิ่งหักแล้วน้ำใจ
แม่พวงฉันเอ๋ยมาลัย แม่แก้มเป็นไฝดำเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

20. นางตลับ เอ่อระหยลอยมา ได้ยินวาจากันอยู่ไว ๆ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
พี่มาธุระปะปัง มาธุระกันเสียอย่างอะไร
ข้ามาร้องถามพ่อทูนหัว นี่พ่อบุญตัวมาถึงนี่ได้
พี่มาธุระที่ตรงนี้ หรือจะเลยไปที่ตรงไหน
พี่มาธุระกันแล้วปะปัง มาธุระกันด้วยอย่างอะไร
หรืองัวพี่หายควายพี่พลัด เลยเดินสะกัดรอยควาย
หรืองัวไม่หายควายยังอยู่ ลูกเมียตามชู้กันหรืออย่างไง
พ่อหนุ่มหนองบัวน้ำใส บอกน้องมาในพวงเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

21. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา จะพรรณนาให้น้องรู้ไว้ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ไม่ได้มีธุระปะปัง พี่มาหานวลนางกันด้วยจริงใจ
งัวก็ไม่ได้หายควายก็ไม่ได้หนี มาหาน้องของพี่กันแล้วบ้านไกล
พี่เป็นหนุ่มคะนองกันมาตั้งนาน จะมาหาจอมขวัญกันแล้วบ้านไกล

พี่เป็นหนุ่มคะนองกันมาตั้งนาน จะมาหาจอมขวัญกันแล้วบ้านไกล
ว่าคนเขาลือกันว่าสาวที่นี่ ว่าสวยดิบสวยดีพี่ก็นั่งใจหาย
อยากจะมาดูเนื้อคู่สักหน่อย รอ้แม่เนื้อกลอยของพี่บ้านไกล
แม่คนเป็นพวงมาลัย จะหาคู่เคียงกายกันนะน้องเอย(ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

22. นางตลับ เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจาน้องก็จำไว้ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ได้ยินวาจังพังเอ้ยวาจา ได้ยินเสียพี่ยาน้องใจหาย
พี่มาจากไหนจอมขวัญ พี่มาหาฉันพ่อดวงใจ
พี่ตั้งใจหมายมา ตั้งใจหมายว่าจะสมหมาย
มันไม่จริงกันเสียหรอกกระมัง มันจะไม่จังยังกะมุ่งหมาย
พ่อหนุ่มฉันเอ๋ยบ้านไกล ช้า ๆ กันไว้ก่อนเลย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

23. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ถ้าไม่จริงเปกแล้วไปยังกะบาก พี่จะนอนให้ถากแล้วไปยังกะไม้
พี่รักน้องจริงแล้วไปยิ่งกว่าคน จะบอกแม่หน้ามนให้รู้ไว้
ถ้าน้องเป็นเก้งหรือว่าเป็นกวาง จะเป็นพรานจับนางไปแล้วให้ได้
ถ้าน้องเป็นปูแล้วอีหนูเป็นปลา จะซื้อไซดักมากันแล้วให้ได้
ถ้าพี่เป็นขุนแผนจะยืนเป่าคาถา จะเป่ามนต์เรียกมาเอาเป็นเมียเคียงกาย
แม่คนเป็นพวงมาลัย รักจริงที่ใจเราเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

24. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่ามาประจบยังไม่ทันรู้จัก พี่ก็มาฝากรักฝากใคร่
พี่มารักน้องไม่ได้น้อง คงไม่ได้ครองแล้วพ่อชื่นใจ
ก็ไม่สมมาดใจหมาย เสียแรงพี่ได้มาเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

25. นายรวย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
มันกีดหลักน้องเอ๋ยขวางตอ มันกีดด้วยข้ออะไร
ถ้าแม้นกีดหลักแล้วพี่จะผลักให้โค่น ถ้าแม้นกีดคนพี่ก็จนใจ

นางสายทอง ไอ้เรื่องการหลักพ่อคุณเอ๋ยการตอ พี่ไม่ต้องท้อพระทัย
ถ้าแม้นมีหลักน้องไม่มา มีตอฉันนี่หนาพี่ชาย
ฉันไม่มีมายืนค้นวง ยืนให้คิ้วก่งเสียดายใจ
จะได้ว่าพี่นี่เล่า พ่อรูฉมเฉลาพ่อดวงใจ
ก็ดูที่คิ้วของแม่นิ่มอนงค์ มายืนอยู่คิ้วก่งนี่เพราะอะไร
ถ้าแม้นมีหลักน้องรักไม่มา มีตอฉันไม่มาเคียงกาย
พ่อดาวเรืองสุกราย มันปลอดภัยจริงเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

26. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
บอกว่ามาถึงก็มารัก แล้วไม่ว่าคนมากคนมาย
ฉันเป็นหญิงดีแล้วมีกิริยา ไม่สุ่มสี่สุ่มห้าหรอกพ่อชื่นใจ
พ่อพวงฉันเอ๋ยมาลัย รักน้องไม่ได้เสียแล้วเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

27. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
บอกว่ารักพี่มันต้องฟาว ต้องกลับตัวเปล่าแล้วพ่อชื่นใจ
ว่าอยู่แต่ลมตมกลิ่น ว่าดมกากก็ขมื้นลอยไป
รักน้องไม่ได้ ที่มุ่งจะหมายมาเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

28. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่าไอ้เรื่องความรักมันไม่หนักเหมือนน้ำ มันต้องแบกต้องหามกันไปเมื่อไร
ให้น้องบอกพี่สักคำ พี่เองจะจำกันไว้ใส่ใจ
แม่สาวฉันเอ๋ยบ้านไกล ทำไมจะได้น้องเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

29. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่าแผ่นดินว่าหนาท้องฟ้าว่าหนัก มันยังไม่เท่าความรักหรอกนะพ่อชื่นใจ
หลวมล่องชักง่ายหลวมใจชักยาก อย่าเพิ่งฝากรักเลยพ่อชื่นใจ
ให้คอยดูกันเอาไว้ ให้นานอีกหน่อยได้ไหมเอย(ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

30. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ถ้าแม้นไม่รักพี่จะไม่มา กันเสียเลยแม่หน้าแล้วเป็นใย
พี่รักแต่น้องจะไม่มองคนอื่น เลยนะแม่ขวัญยืนของข้าบ้านไกล
ถ้าไม่รักเจ้าน้องสาวพี่ไม่มา พี่ไม่รักน้องยาพี่จะมาทำไม
แม่คนเป็นพวงมาลัย พี่มานี่ไกลกันเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

31. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ไม่รู้ว่าสุกพี่เอยหรือห่าม จะรักชุ่มช่ามอย่างไง
ไม่รู้วันหน้า ที่จะมีมาอย่างไง
ยังไม่ไว้เนื้อเชื่อใจ เสียแล้วพ่อใจดีเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

32. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา จะบอกน้องยาให้รู้ไว้ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ถ้าพี่มีคู่แล้วไปยังกับเขา พี่จะมาหาเจ้ากันแล้วทำไม
ว่าไอ้เมียก่อน ๆ นี้พี่เคยมีจริง แต่เดี๋ยวนี้พี่ทิ้งแล้วมันไป
การบ้านก็เชือนการเรือนก็แช พูดจาตอแหลเชื่อมันไม่ได้
ดูหม้อหรือก็ดำดูชามหรือก็เปื้อน ผ้าผ่อนเต็มเรือนยังกะก้อนขี้ไถ
บอกให้ตำน้ำพริกมันก็ไม่ล้างครก เมียเก่าสกปรกเลี้ยงไว้ไม่ได้
ฉันบอกแม่หนูให้รู้ไว้ ให้น้องเชื่อใจพี่ชายเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

33. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่ามาส่อเสียดเอ้ยเบียดสี มาพูดอย่างงี้ได้อย่างไง
ก็มานินทาเอ้ยกาเล เหมือนยังเรือเมล์แล่นได้
ก็พี่มามุสา น้องตกประหม่าแทบตาย
ฉันไม่เชื่อใจ ชาติคนผู้ชายเสียแล้วเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

34. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา จะบอกน้องยาให้รู้ไว้ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่าดูหม้อก็ดำดูชามก็เปื้อน ผ้าผ่อนเต็มเรือนไปยังกะก้อนขี้ไถ

ให้แกงปลาไหลมันต้นใส่ปลาร้า ว่าใครเลยจะยัดห่าของมันเข้าไปได้
พอเจอแม่ผัวมันทำหน้าเหมือนผี มันไม่ใช่หญิงดีเลี้ยงไว้ไม่ได้
แล้วพอเจอพ่อผัวมันก็ดีดตีนผึ่ง ว่าใครเลยจะไปพึ่งบุญมันได้
ฉันก็เลยไล่ตีวิ่งหนีเข้าป่า ไปตั้งสามปีกว่าไม่รู้ว่าเป็นหรือตาย
ฉันก็เลยเป็นหม้ายกันมาตั้งหลายปี พี่หาหญิงดี ๆ มาเป็นเมียยังไม่ได้
วันนี้มาเจอคู่ใจ อยากจะมีเมียใหม่กันเสียจริงเอย
(ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

35. นางตลับ เอ่อระเหยลอยมา จะพรรณากันเป็นพวงมาลัย(ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
พี่จะพูดลัดตัดเติม จะพูดให้เพิ่มกำลังใจ
คิดถึงหญิงบ้างชิแจ่มจันทร์ ให้คิดถึงฉันมั่งชิชาย
ฉันอยู่ละห้อยละเหี่ย ยอมกายเป็นเมียของชาย
ทำไมถึงได้มาช้ำเติม มาพูดมาเพิ่มให้เสียหาย
ไม่คิดถึงฉันบ้างล่า พ่อดาวดารากันละสุกราย
จะเป็นจะตายก็ห่วงพี่ พ่อยวนสาลีมาทอดอาลัย
ว่ายามดีของฉัน ไม่มีเปรียบปานเลยพ่อดวงใจ
ว่าดวงฉันเอยหนอดวง ทำไมริยร่วงไม่มีราย
พ่อก่อรากฝากฉัน ก็พ่อแจ่มจันทร์พ่อดวงใจ
ทำไมไม่คิดถึงน้องบ้าง เลยนะพ่อร้อยชั่งที่อาลัย
ที่น้องทำดีมาตั้งสิบปีกว่า ส่วนตัวน้องยาไม่มีชาย
พ่อดาวฉันเอยดอกรัก ทำไมถึงมาหักกำลังใจ
ว่ายามจะไปน้องนี้ไม่ว่า พ่อดาวดาราพี่ชาย
ให้พี่ไปดีมาดี จะว่าหนูนี้เลยพ่อดวงใจ
เมื่อยามจะจากอีหนู จะว่าเลยพ่อคู่รักใคร่
ก็จะนินทาเลยชาวบ้าน จะนินทาฉันเลยพ่อดวงใจ
ถ้าพี่ชอบใจที่ไหน เชิญให้พี่ไปกันเสียเถิดเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

36. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา จะพรรณนาให้น้องรู้ไว้ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ถ้าน้องดีจริงพี่ไม่ทิ้งน้องหรอก รู้ว่าแม่สวยหยอกไปเสียเมื่อไร
งานการดี ๆ พี่ไม่ทิ้งน้องแน่ รู้แม่ไพลสีแพรของพ่อบ้านไกล
เวลาน้องนอนก่ายก่อนขึ้นเกก ว่าดุกดิกรดกเดกเลี้ยงไว้ไม่ได้
จะทำยังไงกันเล่าแม่ทูนหัว ว่าคนหนองบัวนี้ไม่ชอบใจ
แล้วเวลาเดินเรือนแม่กระเทือนไปทั้งหลัง เสาเรือนนี้จะพังเลี้ยงไว้ไม่ได้ (หัวเราะ)
พูดจาตอแหลมันไม่แน่นอน เลยนะแม่เกสรแล้วดอกไม้
ฉันอยากจะมีเมียใหม่ กันจริงแม่ใจดีเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

37. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจาออกเสียใจ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
บอกว่าพี่สาวพี่จำ พ่อคนนี้นี่หนาไว้ใจไม่ได้
เขานินทาผู้หญิง นี่มันเป็นเรื่องจริงพี่รู้ไหม
พ่อชื่นหัวใจ ไม่น่าไว้ใจเลยเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

38. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ถ้าหากเขาดีกันแล้วเหมือนพวกเจ้า พี่จะทิ้งเขาแล้วไปทำไม
พี่เคยนอนกอดรู้แม่ยอดมิ่ง แล้วพี่รักน้องหญิงแล้วเกือบจะตาย
พี่เคยนอนพิงกันแล้วอิงแอบ แล้วพี่เคยนอนแนบไว้ใจไม่ได้
ว่าเมียก็เมียมันต้องเสียกันแน่ นี่มันไม่ใช่ดีแท้เลี้ยงไว้ไม่ได้
ฉันอยากจะมีเมียใหม่ จะบอกน้องให้รู้เอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

39. นางตลับ เอ่อระเหยลอยมา ฉันจะพรรณนากันเป็นพวงมาลัย (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่ายามดีพี่ไม่รักรธ ว่าผิดยกริทษกันไม่ได้
พี่ถือว่าชายพี่ เป็นชายชาตรีนะจริงไหม
จะเหยียบจะย่ำกำลังใจน้อง พ่อนวลละอองพี่ชาย
ถึงถูกก็คิดถึงผิดก็คิดถึงฉันไม่ผิดพี่ว่าผิด พ่อดำสนิทคิดร้าย
พี่เจอของขวัญอันงาม จะทิ้งก็ตามหัวใจ
จะทิ้งฉันแล้วให้รวนเร จะรวนไปเทกันที่ไหน

จะทิ้งฉันแล้วให้รวนเร จะรวนไปเทกันที่ไหน
ฉันก็ไม่ว่าหรอกพ่อร้อยชั่ง ไปเถิดพ่อวังน้ำใส
จะมาให้ทุกข์เลยพ่องามงอน จะให้ทุกข์ร้อนน้องทำไม
ว่าถ้าพี่จะหาความสุข ให้พี่สนุกกำลังใจ
ว่าเชิญพี่ไปดี ๆ จะให้รทษน้องนี้กันทำไม
ว่าเชิญเถิดนะพ่อร้อยชั่ง จะบอกพ่อวังน้ำใส
ถ้าแม้นฉันไม่ดีอย่างงั้น ส่วนตัวของฉันคงไม่เสียใจ
พี่กล่าวความทุกข์ให้น้องนี่ ทุกข์ถมเต็มทีไม่ว่าอะไร
ถึงจะทำดีพี่ก็ว่าชั่ว แม่ผัวเหมือนผัวฉันก็เลี้ยงไว้
พ่อดาวเรืองสุกราย ทำให้น้องอายจริงเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

40. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ชะรอ้แม่นวลสาลี ขอให้น้องเชื่อพี่ไม่เป็นไร
ถ้าน้องนี้เป็นกันแล้วหญิงดี รอ้แม่นวลสาลีพี่จะทิ้งไปทำไม
ว่าเมียใครเล่าเมียเขาก็รัก รอ้ว่าแม่แหวนนากของข้าพลอยใน
นี่ว่ารูปก็สวยยิ่งกว่าเขา แต่ใจน้องเจ้าไว้ใจไม่ได้
น้องไปเที่ยวเตร่หนอในเวลาเย็น ๆ มองหาไม่เห็นเลยแม่ชื่นใจ
พอตกตอนเย็นวิ่งหาคนอื่น พี่ก็ไม่ได้ชื่นกันละหัวใจ
กลับมาหิวโหยมาหาอาหาร มองหาข้าวสักจานนี่ยังไม่ได้
น้องไปเที่ยวเตร่ว่าเสเพลที่อื่น รอ้ว่าแม่ขวัญยืนนี่ไม่รักพี่ชาย
แม่คนเป็นพวงมาลัย พี่จะอยู่อย่างไงกันละน้องเอย(ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

41. นางตลับ เอ่อระเหยลอยมา ฉันจะพรรณนากันเป็นพวงมาลัย(ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
พ่อดอกฉันเอ๋ยราตรี แต่ก่อนก็ดีแต่มาเดี๋ยวนี้มันกลับกลาย
หมดบุญแล้วพ่อแจ่มจันทร์ ส่วนตัวของฉันไม่รู้จะทำอย่างไง
ก็หมดบุญหมดวาสนา ก็ต่างคนต่างลากันเถิดพ่อดวงใจ
มันมาหมดเวรพ่อคุณเอ๋ยหมดกรรม เมื่อชาติก่อนคงได้ทำกรรมกันไว้
ให้พี่ตั้งใจเถิดพ่อดาสนิท ทำให้พี่นี้คิดนอกใจ

ว่าเชิญเถิดพี่ชาย ไปตามสบายองค์เอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

42. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา จะบอกน้องยาให้รู้ไว้ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
กรรมไม่ได้หนุนบุญไม่ได้ช่วย และจะบอกน้องด้วยให้รู้ไว้
เราไม่ใช่เนื้อคู่กันมาแต่ปางก่อน จะบอกแม่เกสรแล้วให้รู้ไว้
ถ้าเป็นเนื้อคู่กันแล้วจริง ๆ ชาตินี้จะไม่ทิ้งแล้วกันไป
ว่าบุญไม่มีบุญพี่ไม่มา รู้ว่าวาสนาเห็นจะไม่ได้
หรือว่าบุญต้องจากไม่มีมากต้องลา รู้ว่าแม่ขวัญตาก็ต้องจากไป
พี่อุตส่าห์ทาดีน้องพี่ก็ไม่จา เชื่อพี่นี้สักคำก็ไม่ได้
พี่ก็สอนก็สั่งบอกนางทุกคำ น้องนี้ไม่จำกันแล้วใส่ใจ
แล้วแม่คนเป็นพวงมาลัย พี่จำเป็นต้องไปกันเสียแล้วเอย(ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

43. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ได้ยินเขาไล่เอียเมียเก่า น้ำตาฉันไหลพราวพูมฟาย
ก็มาเห็นอกเอ้ยลูกผู้หญิง ว่าเป็นอย่างงี้จริง ๆ ชาติผู้ชาย
ยังไม่เชื่อใจ ก็เชื่อไม่ได้เสียแล้วเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

44. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ถ้าน้องเป็นหญิงดีแล้วก็มีสกุล พี่จะรักแม่คุณไปกันจนตาย
พี่มาเจอหญิงหม้ายรักนักหนา วันนี้มาเจอน้องยาแล้วให้อยากได้
พี่มาเจอน้องหญิงอยากจะอิงแอบ อยากได้น้องมาแนบกันมาเคียงกาย
ดูหน้าแม่คุณมีสกุลทุกอย่าง อยากจะได้นวลนางเอามาเคียงกาย
ดูนัยตาก็กลมตาคมไม่หยอก สวยจริงนะแม่ดอกรู้พิกุลไทย
สวยน้องงามดีไม่มีใครเหมือน น้องอย่าแชเชือนเหมือนคนอื่นไม่ได้
แม่สาวคนอื่นบ้านไกล พี่ไม่เคยรักใครกันเสียเลยเอย(ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

45. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
พี่มาฝากรักหญิงก็หนักใจจริง จนใจว่าหญิงเป็นหม้าย
จะมาฝากรักกับฉัน เสียเลยพ่อบ้านอยู่ไกล

บ้านพี่ไกลนัก ฉันก็ไม่อยากรักไม่ไว้ใจ
พ่อพวงมาลัย บ้านพี่ก็ไกลน้องเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

46. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ถึงน้องจะไกลพี่ก็จะสู้ย่น ความรักแม่คนกันแล้วบ้านไกล
บ้านไกลไม่ว่าศรัทธาน้องนัก ใจพี่นี้รักเอ้แล้วแม่ขวัญใจ
ขอให้น้องใจจริงแล้วไม่ทิ้งไม่ขว้าง พี่จะรักนวลนางไปจนวันตาย
ถ้าได้ตัวเจ้าพี่จะเฝ้าบูชา พี่จะเฝ้ารักษากันแล้วน้องไว้
และพอตอนกลางคืนพี่จะนั่งป้อนกล้วย พอกลางวันแม่คนสวยพี่จะป้อนกล้วยไข่
จะให้นั่งแก้มขาวนั่งเฝ้าอยู่บ้าน จะให้นั่งหน้าบานมีแต่ความสบาย
ไอ้เรื่องลำบากจะไม่ให้น้องบ่น จะเลี้ยงดูหน้ามนให้สุขใจ
แม่คนเป็นพวงมาลัย น้องไม่ต้องกลัวอายคนเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

47. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่าพี่จะมาเป็นผัว พี่ก็ไม่ชั่วหรอกพ่อชื่นใจ
อดข้าวอดปลาว่าหญิงน้องยังกลัว ถ้าอดมีผัวไม่ตาย
ก็ให้บ้านพี่เขามีให้หมด บ้านน้องนี้อดไม่ตาย
พ่อพวงฉันเอียมาลัย ยังรับรักไม่ได้เสียแล้วเอย(ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

48. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ดูแต่ปลาแต่ปูยังมีคู่ทุกอย่าง พี่จะบอกนวลนางกันให้รู้ไว้
ว่าดูแต่นกเขามันยังขึ้นขันคู ว่าจู้ฮุกกรูหาคู่ไม่ไกล
พี่นี้เป็นคนกันแล้วแท้ ๆ ไม่มีคู่หมอนแพรกันได้อย่าไง
พี่ก็อยากหาคู่นี้เข้ามาเคียงข้าง พี่จะบอกนวลนางกันให้เข้าใจ
ดูแต่นกหนูมีคู่ทุกอย่าง จะบอกนวลนางกันให้เข้าใจ
ว่าพี่เป็นคนกันเล่าแท้ ๆ จะไม่ให้รักหมอนแพรกันได้อย่างไง
แม่คนเป็นพวงมาลัย อย่าผลักพี่ให้ไกลเลยเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

49. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ฉันมายืนนึกครึกครอง ว่ากรองอยู่เป็นสองสามใจ
บอกว่าเมื่อยามจะมีผัว ฉันเองก็ยังกลัวนะพี่ชาย
ใจหนึ่งก็รัก ใจหนึ่งก็ผลักเอาไว้
ไม่รู้จะทำอย่างไง จะต้องปรึกษาใจดูก่อนเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

50. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา จะบอกน้องยาให้รู้ไว้ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่าใจน้องกร่อนไปยังสายเปล น้องหญิงรวนเรไปกันได้อย่างไง
นึกจะรักก็รัก นึกจะจากก็จากนึกจะไปก็ไป
ว่ารอ้แม่คุณแล้วทูนหัว น้องอยากมีผัวแต่ยังไม่ไว้ใจ
พี่ไม่ใช่คนชั่วและจะบอกให้เจ้า จะบอกแม่สาวให้รู้ไว้
ไม่ช่างตีเหล็กไม่ใช่เจียกขายผ้า ไม่ใช่มอญพม่ามากันแต่เมืองไหน
พี่ก็คนไทยแท้อยู่ถิ่นอู่ทอง พี่จะบอกนวลน้องกันให้เข้าใจ
พี่ไม่ใช่คนชั่วลักงัวเลยหนอ จะบอกนวลลออไม่ใช่คนลักควาย
จะบอกน้องเจ้าให้เข้าใจ นี่แหละแม่พวงมาลัยลอยเอย(ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

51. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
พี่เป็นคนดีพี่เอยจริง ๆ คงไม่ตกถึงหญิงบ้านไกล
แม่ฝั่งข้างโน้นแล้วก็ฝากข้างนี้ เขาคงลากเอาพี่ไว้ใช้
นี่พ่อพวงฉันเอียมาลัย ฉันกลัวเมื่อปลายมือเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

52. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
พี่ไม่มาล่อหลอกลวง กันเสียเลยแม่พวงมาลัย
พี่ไม่มาล่อกันแล้วหลอกเล่น พี่กลัวเป็นเวรกันเมื่อตาย
ไม่ได้เกิดปีวอกจะได้หลอกเหมือนลิง จะล่อหลอกแม่หญิงเอาไปทำอะไร
ถ้าน้องไม่รักพี่นี้ก็ต้องขอลา น้องไม่อยากเห็นหน้าพี่นี้ก็ต้องไป
ถ้าน้องไม่รักกันแล้วพี่ยา พี่จะอยู่ให้อายหน้ากันแล้วทำไม

ว่าขอให้รักพี่นี้สักหน่อย — เถิดนะแม่เนื้อกลอยของพ่อบ้านไกล
ว่าแหวนฉันเอียมาสวมก้อย — แม่แหวนวงน้อยสวมพี่ได้ไหม
แม่คนเป็นพวงมาลัย — น้องอย่าตัดให้ไกลเลยเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

53. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา — ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ถ้าน้องพลั้งปากก็ยังเสียศีล — แล้วถ้าน้องพลั้งตีนก็ต้องตกต้นไม้
หลวมล่องชักง่ายหลวมใจชักยาก — ถ้าฉันหลวมความรักก็คงชักไม่ได้
พ่อพวงฉันเอยมาลัย — ยังไม่เชื่อใจแล้วน้องเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

54. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา — ลอยมาก็ลอยมา (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
จะเรียกหลวงปู่ให้ช่วยด้วย — ลงนะงงงวยแล้วเป่าคาถา
เรียกหลวงปู่จิ๋มเรียกหลวงปู่จอก — เรียกหลวงปู่นอกให้ช่วยมา
เรียกหลวงปู่จ้อยเรียกหลวงปู่ไจ้ — กำลังติดไฟแล้วให้มา
เรียกหลวงปู่สินแกกำลังถือสาก — กำลังกะบันหมากประเดี๋ยวแกก็มา
ให้มาช่วยเป่ากันแล้วคาถา — ลงนะให้นางรักเราทีเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

55. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา — ลอยมาก็ลอยมา (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
พี่เรียกเจ้าพ่อเอียเจ้าแม่ — ว่าหญิงน้องไม่แพ้หรอกพี่จำ
เรียกคุณพ่อมาช่วย — จะให้ชีวิตลูกม้วยเลยนะพ่อจำ
คุณพระบิดรมารดา — ขอเชิญลงมาช่วยเถิดเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

56. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา — ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
มาเจอหน้าเจ้าแม่ดาวคะนอง — นึกรักแต่น้องไม่รักนางคนไหน
แล้วมาเจอแม่น้องไม่รักใครแน่ ๆ — รักแต่หมอนแพรกันแล้วสีไพล
พี่จะรักแม่นางแล้วไม่ห่างแม่คุณ — เนื้อดำด้ำจุนให้เรานี้ได้
มาเจอแม่หนูน้องจะรังเกียจ — น้องจะหยามจะเหยียดกันเล่าพี่ชาย
พี่มายืนร้องนวลน้องนี้ไม่รัก — จะผลักพี่ให้จากนี่น้องเป็นอะไร
น้องไม่ใช่ใจคนหรือน้องเป็นใจลา — น้องไม่รักตัวข้าเห็นพี่เป็นใคร

แม่คนเป็นพวงมาลัย — เห็นพี่เป็นยังไงกันและน้องเอย(ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

57. นางสายทอง — เอ่อระเหยลอยมา — ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ฉันก็มีเจ้าแม่นะพี่จ๋า — เขามาบอกกับข้านะพ่อชื่นใจ
ก็มากระซิบเอยที่หู — บอกว่าอีหนูเอ็งอย่าไว้ใจ
รอ้เจ้าแม่ศรีไพร — นี้แกใจบุญเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

58. นายบัว — เอ่อระเหยลอยมา — รอ้แม่น้องยาน้องไม่เข้าใจ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
น้องไปเชื่อเจ้าพ่อกันแล้วเจ้าแม่ — รอ้ว่าแม่ดวงแดนี้ไปเชื่อใคร
ว่าเราก็คนนี่เขาก็คน — รอ้แม่หน้ามนจะไปเชื่อใคร
อยากจะมีคู่จะไปดูหมอ — ถ้าไม่งั้นเราหนอคงจะไม่ได้
ถ้าเรารักกันอาลัยกัน — ให้น้องเชื่อตัวฉันนี้ไม่เป็นอะไร
พี่ไม่มารกหกกันแล้วหลอกลวง — กันเสียเลยแม่พวงมาลัย
ไม่มารกหกแม่นวลสาลี — ให้นวลน้องเชื่อพี่นี่ไม่เป็นไร
แม่คนเป็นพวงมาลัย — จะรกหกกันทำไมกันละน้องเอย(ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

59. นางสายทอง — เอ่อระเหยลอยมา — ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่าหมายจะเชื่อนะพ่อทูนหัว — แต่ฉันยังกลัวตอนปลาย
ก็หมายจะเชื่อนะเอ้ยพี่จ๋า — ว่าอนิจจาพี่ชาย
ยังไม่ไว้เนื้อเชื่อใจ — ยังไม่ไว้ใจเสียเลยเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

60. นายบัว — เอ่อระเหยลอยมา — ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ฉันจะขอบอกนะแม่งามขำ — สวยน้องจงจำเอาใส่ใจ
ว่าสาวที่อื่นกันแล้วมีถม — ไม่เคยรักเคยชมกันและที่ไหน
วันนี้มาเจอนวลน้อง — พี่ไม่มีใจสองหรอกแม่ชื่นใจ
รอ้แม่ขวัญเมืองเนื้อเหลืองของพี่ — รักแต่คนดีกันแล้วบ้านไกล
ตั้งแต่กำเนิดกันแล้วเกิดมา — จะบอกน้องยาแล้วให้รู้ไว้
ไม่เคยรักใครเลยรอ้แม่เตยต่ำเตี้ย — ไม่เคยรักเป็นเมียกันเล่าที่ไหน
วันนี้มาเจอกันแล้วนวลน้อง — อยากได้เป็นคู่ครองเอามาเคียงกาย

ถ้าแม้นคนอื่นคงไม่ชื่นใจพี่ รักแม่นวลสาลีจะไม่ไปไหน
แม่คนเป็นพวงมาลัย พี่ไม่เคยรักใครกันเสียเลยเอย(ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

61. นางตลับ เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจาน้องก็จำไว้ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
จริงแท้แน่แท้ แล้วหรือแม่แพรสีไพล
ถ้าแม้นชายพี่หนอจริงปาก น้องรักนี้ก็อยากจริงใจ
ฉันอยากจะเจอคนจริง นะพ่อยอดมิ่งพี่ชาย
ฉันมาเป็นสาวกันแล้วมานาน ไม่เคยพบพานสิ่งใด
ไม่เคยได้พบประสบคนรัก ก็ไม่เคยสมัครรักใคร่
วันนี้ประสบมาพบเธอ วันนี้ละเหนอพ่อดวงใจ
วันนี้คงจะสมรัก คงสมสมัครที่มุ่งหมาย
มันสมหวังดังใจ ลองดูสักรายเถิดเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

62. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่าน้องฉันเอ้ยหนอน้อง ไม่เคยรักเคยมองกันและหญิงใด
ถ้าพ้นจากเจ้าจะไม่เอาคนอื่น เลยนะแม่ขวัญยืนของพี่ชาย
ถ้าพ้นจากน้องจะไม่มองใครแน่ ไม่ได้แม่ไพรศรีแพรจะไม่เอาใคร
พี่รักน้องจริงรู้แม่มิ่งสมร รักแท้แน่นอนรู้แม่ขวัญใจ
จะรักแต่เจ้าพี่จะเฝ้าบูชา เลี้ยงดูน้องหนาให้สุขสบาย
จะรักแต่นวลส่วนใจ พี่จะไม่รักใครกันเสียเลยเอย(ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

63. นางตลับ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ถ้าแม้นใจพี่จริงอย่างงั้น ส่วนตัวของฉันจะตัดสินใจ
จะลองดูใจคนดูสักครั้ง นะพ่อร้อยชั่งพี่ชาย
ถึงชั่วก็ทีถึงดีก็หน น้องจะลองคบคนบ้านไกล
พ่อหนุ่มฉันเอ้ยคะนอง จะจับจะจองหัวใจ
ฉันจะลองใจพ่อทูนหัว ลองใจคนหนองบัวดูสักราย
ถึงแม้นจะเป็นหรือตาย จะลองดูใจเอ้ยคนเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

64. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ชะโอ้แม่คุณกันแล้วทูนหัว รักคนหนองบัวนี้ไม่เป็นกระไร
ไม่ใช่คนชั่วเลยหนอนะเจ้า พี่จะบอกนงเยาว์ให้รู้ไว้
พี่เป็นคนดีมีศรีแก่บ้าน และจะบอกนงคราญให้รู้ไว้
ไม่ใช่มารักหักกันแล้วหลอกลวง กันเสียเลยแม่พวงมาลัย (เชิ้บ ๆ)
พี่รักแต่หนูกันเสียจริงหนา รักแต่แก้วตาละของพี่ชาย
ว่าสาวที่อื่นกันเล่ามีถม พี่ไม่เคยนิยมกันเล่าหญิงใด
พี่รักแต่เจ้าพี่จะเผ้าบูชา อยากได้น้องยาเข้ามาเคียงกาย
แม่มรกตพี่รักน้องนี้แหละก่อน รู้ว่าแม่เกสรของข้าดอกไม้
ว่าคนอื่นไม่หมาย รักแต่แม่ใจดีเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

65. นางตลับ เอ่อระเหยลอยมา จะพรรณนากันเป็นพวงมาลัย (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่าจริงแท้แน่แล้วหรือ จะให้เขาลือนะพ่อดวงใจ
ถ้าแม้นชายพี่นี้จริงปาก น้องรักก็อยากจริงใจ
พี่ตั้งใจหมายมุ่งมา ไม่ให้อายหน้าคนทั้งหลาย
ฉันจะรับหน้าพี่สักครั้ง จะดีชั่วก็ชั่งประไร
พ่อดาวเรืองสุกราย รักจริงขอไว้เถิดเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

66. นางตลับ เอ่อระเหยลอยมา ฉันจะพรรณนากันอีกต่อไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ถ้าพี่รักจริงให้พี่มาขอ ถ้ารักเล่นรักล่อให้พี่เฉยไว้
ถ้าแม้นรักจริงหาผู้ใหญ่เข้ามา ส่วนตัวน้องยานี่ไม่ว่ากระไร
ฉันมาร้องบอกพ่อยวนสาลี ถ้ารักจริงลองใจนี่ก็ได้
ให้มาลองใจของนวลนาง ลองใจน้องยังแล้วสบาย
เอาเถิดนะพ่อบุญเหลือ ยังไงก็เชื่อน้องได้
ถ้าน้องผิดพลาดพ่อแม่ ตัวน้องนี้แน่จะตัดสินใจ
ถ้าแม้นชายพี่นี้รักจริง ส่วนตัวน้องหญิงนี้จะตัดสินใจ
ฉันมาเจอคนงามตามใจจิต ส่วนตัวสมคิดหวังจะไป

มันช่างสวยสะสมจิต มันช่างสมคิดยังกะมุ่งหมาย
ฉันมาเป็นสาวมานาน มาเจอพ่อบ้านอยู่ไกล
ก็ช่างสวยสะสมทรวง เสียจริงพ่อดวงหัวใจ
ตั้งแต่นี้ต่อไป ว่ายอมรักกับชายแล้วเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

67. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา จะพรรณนาบอกกะน้องไว้ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่าจริงแล้วหรือจริงแล้วหรือ ขอจับข้อมือหน่อยแล้วได้ไหม
น้องบอกกับพี่กันแล้วว่ารัก แม่แหวนน้อยพลอยนากกลัวไม่จริงใจ
ว่าจริงแล้วหรือแล้วจริงแล้วหมั่ง แล้วจะมาเคาะรางให้หมาดีใจ
น้องจะมาเคาะรางกันแล้วล่อหมา รู้ว่าแม่ขวัญตาพี่ยังไม่ไว้ใจ
น้องมาล่อหลอกฉัน รู้ว่าแม่เนื้อจันทร์ไม่ไว้ใจ
น้องจะมาแกว่งแก้วหลอกกา เคาะรางนี้ให้หมามันดีใจ
แม่คนเป็นพวงมาลัย พี่ยังไม่ไว้ใจกันเสียเลยเอย(ล.ค.รับ2 ครั้ง)

68. นางตลับ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยมา (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ถ้าแม้นชายพี่จริงยังปาก น้องรักก็อยากจริงใจหนา
ไม่เคาะรางให้หมาดีใจ พี่ไม่ต้องอาลัยหรอก พ่อชายจ๋า
ให้พี่นี้เชื่อคำอีหนู ไปเฉิดพ่อคู่ปรึกษา
ก็ฉันตั้งจิตคิดว่ามั่น ก็ตัวของฉันคิดไว้ว่า
มาเจอคนจริงเมื่อปลายปี ส่วนตัวน้องนี้ตัดสินใจหนา
พ่อดาวฉันเอ๋ยดารา หลงรักพี่ยาแล้วเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

69. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่าจริงแล้วรึกว่าจริงแล้วหรือ ขอจับข้อมือหน่อยแล้วได้ไหม
ชะรอว่าแหวนสวมก้อย รักน้องนิดหน่อยกันไปเมื่อไร
พี่กลัวแต่เจ้าจะไม่รักฉันจริง กลัวแต่แม่หญิงนี่จะเปลี่ยนใจ
กลัวน้องจะลวงกลัวน้องจะล่อ กลัวจริงแม่ช่อกันแล้วดอกไม้
พี่ไม่เคยเจอคนจริงและเจอหญิงอย่างงี้ มาเจอน้องนี่แล้วยังไม่ไว้ใจ

พี่ไม่เคยเจอคนจริงและเจอหญิงอย่างงี้ มาเจอน้องนี่แล้วยังไม่ไว้ใจ
พี่มาเจอน้องกันแล้วของเจ้า ยังไม่เชื่อใจเราเลยแม่สาวบ้านไกล
ถ้าหากจริงแท้แน่ใจ ขอจับมือได้ไหมน้องเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

70. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
มาชิมาดูหัวใจฉัน กันนะพ่อบ้านอยู่ไกล
มาชิมาจับข้อมือ ว่าสายทองไม่ถือหรอกพ่อชื่นใจ
พ่อพวงฉันเอ๋ยมาลัย ฉันมารักใคร่เสียจริงเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

71. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่ารอว่านกแก้วกันที่อยู่ในกรง จะล่อลวงให้พี่หลงกันหรืออย่างไง
ว่าน้องนกแก้วมีแววศรัทธา ไม่รักจริงเลยหนาจะหลอกให้พี่เชื่อใจ
ว่าน้องมาขันกันแจ้ว ๆ จะให้เชื่อนกแก้วกันไปได้อย่างไง
ว่าน้องเป็นนกกันอยู่ในเวหา มาล่อหลอกพี่ยาหรืออย่างไง
น้องอย่ามาหลอกกันแล้วให้พี่หลง พี่นี้ก็คงยังไม่เชื่อใจ
ถ้าหากรักจริงอาลัยจริง จะขอพิสูจน์น้องหญิงกันแล้วได้ไหม
พี่จะพิสูจน์กันแล้วน้องยา ว่ารอแม่ขวัญตาเกิดมาเมื่อไร
รักผู้ชายกี่คนบอกรักกี่คำ บอกมาพี่จะจำเอาไว้ใส่ใจ
ว่าพี่คนจนกันแล้วจนจ่อ จะบอกกับแม่ช่อดอกไม้
ว่าคนที่อื่นไม่หมาย รักแต่แม่ใจดีเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

72. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
มายืนไล่เลียงเอ้ยเคียงคู่ ว่าพี่สาวช่วยดูด้วยได้ไหม
ว่ามันจะสมกันไหมหนอ กับพ่อช่อดอกไม้
พอว่าเอามือเราไปตบอก ฉันไม่รกหกอย่างนกนะพ่อขวัญใจ
พ่อพวงฉันเอ๋ยมาลัย ว่ารักน้องมากมายแล้วเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

73. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา แต่ตัวพี่ยาก็ยังไม่ไว้ใจ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)

น้องเอามือแล้วมาตบอก บอกว่ามีรักกันแล้วมีชัย
พี่นี้ยังไม่เชื่อดีมะเกลือคนอื่น ว่าแม่ขวัญยืนพี่ไม่เชื่อใจ
กลัวน้องมีคู่เอาไว้เคียงข้าง จะรักหักพี่หวังแล้วอะไร
แม่คนเป็นพวงมาลัย บอกพี่มาในพวงเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

74. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา แม่กัลยายังไม่เชื่อใจ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
น้องมาหลอกพี่กันหรือไงเจ้า ยังไม่เชื่อแม่สาวพี่ยังไม่ไว้ใจ
น้องบอกกับพี่ว่ารักพี่จริง ยังไม่เชื่อน้องหญิงแล้วแม่ขวัญใจ
น้องจะมารักหักกันแล้วหลอกลวง กันเสียเลยแม่พวงมาลัย
พี่นี้ได้ตั้งใจหมาย แต่ยังไม่ไว้ใจน้องเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

75. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
เมื่อยามน้องรักพี่ก็ชักหน้าหนี น้ำตาน้องไหลปรี่แล้วพ่อชื่นใจ
ก็ฉันไม่ล่อหลอกลวง ให้พี่เป็นห่วงเป็นใย
ฉันไม่มาล่อเอ้ยหลอกเล่น ฉันกลัวมีเวรเมื่อตาย
ฉันมารักพี่เอยจริง ๆ ว่าพี่จำจะทิ้งน้องไป
จะให้น้ำตาไหลตก แล้วจะให้หัวอกโหยหาย
จะให้นั่งร้องไห้ นะพ่อคุณพ่อใจดีเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

76. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา จะพรรณนากันไปอีกใหม่ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ไม่มารักหักกันนะหลอกเจ้า จะรักหักนงเยาว์กันไปทำอะไร
นี่ถ้าหากว่ารักพี่จริง ให้น้องนี้รอนกิ่งแล้วมาได้ไหม
จะให้พี่ขอหรือจะให้พี่พา บอกมาเถิดแม่ผ้ากันแล้วพับไว้
ถ้าให้พี่ขอพี่ก็จนจิต จะบอกแม่ช่อชีวิตแล้วเอาไว้
ว่าพี่ก็จนกันแล้วก้นจุ่น เห็นจะขอแม่คุณกันแล้วไม่ได้
ถ้าหากรักพี่กันแล้วจริง ๆ พี่จะพาน้องหญิงกันแล้วหนีไป
แม่คนเป็นพวงมาลัย น้องจะเอาอย่างไงกันเอย(ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

77. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่ารักพี่จริงกันหนอ บอกให้พี่มาขอได้ไหม
ไม่ต้องเป็นทุกข์หรอกพ่อหน้ามน พ่อฉันไม่ขายคนหรอกพ่อชื่นใจ
ไอ้เรื่องสีสอดทองหมั้น มันไม่สำคัญหรอกพ่อชื่นใจ
พ่อพวงฉันเอ๋ยมาลัย พ่อจำคำน้องไว้เถิดเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

78. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
น้องบอกให้ขอพี่ก็ท้อใจนัก พี่จะบอกน้องรักแล้วให้รู้ไว้
จะบอกแม่หนูให้รู้ทุกสิ่ง พี่จะบอกน้องหญิงแล้วให้เข้าใจ
ว่าพี่ก็จนไปยังลิงจุ่น จะไปขอแม่คุณเห็นจะไม่ได้
ไอ้ว่างัวก็หายควายพี่ก็พลัด เร่ร่อนจรจัดมาแต่แดนไกล
ปีนี้นาล่มข้าวก็จมเหี้ยนเตียน ไม่ได้ข้าวสักเกียนจะขอน้องได้ยังไง
แม่คนเป็นพวงมาลัย จะเอาทองที่ไหนมาเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

79. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจาแทบจะร้องไห้ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
บอกว่าพ่อแม่เขาเลี้ยงมามาก เขาอยากกินขันหมากรู้ไหม
พอบอกให้พี่เอ๋ยมาขอ ว่าชายเอ๋ยก็ท้อแล้วเสียช่างกระไร
อ้างโน่นจนนี่ กระไรเลยพี่พ่อชื่นใจ
ฉันมาเปิดอกเอยให้ดู ว่ารักจริงไหมพ่อคู่รักใคร่
พ่อพวงฉันเอยมาลัย ฉันรักพี่แทบจะตายเสียแล้วเอย(ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

80. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา จะพรรณนาให้น้องรู้ไว้ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ถ้าพี่เป็นเศรษฐีไปยังคนอื่น จะขอแม่ขวัญยืนละไม่ต้องอาย
ว่าเงินไม่มีทองพี่ไม่มี จะไปขอรัฉมศรีเห็นจะไม่ได้
พี่รักแต่ตนกันแล้วแต่ตัว ว่ารักแม่ทูนหัวกันแล้วแต่ใจ
ถ้าน้องเชื่อพี่แล้วให้รักพี่ รอ้แม่นวลสำลีจะไม่ให้น้องอาย
ถึงมีแต่คนจะไม่จนปัญญา จะเลี้ยงดูน้องยาให้สุขสบาย

ถ้าชีวิตพี่ไม่ตาย — และจะเลี้ยงแม่ใจดีเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

81. นางสายทอง — เอ่อระเหยลอยมา — ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
หันหน้าไปหาพี่สาว — จะไปหลังเขาไม่ได้
เมื่อยามน้องจะมีผัว — นี่มันไม่ใช่ชั่วหรอกแม่ชื่นใจ
หนุ่ม ๆ เขามาชวนพา — ว่าน้องหญิงน้ำตาก็ไหล
จะมาปรึกษาเอ้ยพี่สาว — นี่เราจะเอาเขาไหม
ว่าบอกให้เขาเอ้ยมาขอ — ว่าผู้ชายก็ท้อพระทัย
นี่เราจะทำอย่างไง — แม่พี่สาวใหญ่ของน้องเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

82. นางตลับ — เอ่อระเหยลอยมา — จะพรรณนากันเป็นพวงมาลัย(ล.ค.รับ2 ครั้ง)
ว่าน้องเอ้ยน้องรัก — ถ้าร่วมสมัครใจหมาย
ก็ไม่ต้องคอยหรอกนะพี่ — ว่าส่วนตัวน้องนี้ตัดสินใจ
ถ้าเอ็งพอใจจะมีคู่ — ไม่ต้องบอกพี่อยู่ก็ได้
ก็ไม่ต้องห่วงหรอกพี่ — น้องรักใจดีสมใจ
ถ้าแม้นสมใจไปเถิดน้อง — ไม่ต้องห่วงหรอกของทั้งหลาย
พี่น้องทั้งหลายห่วงมาก — จะหลงความรักไปไกล
ให้น้องนี้ตัดใจเอาเอง — เอ็งไม่ต้องเกรงหรอกว่าใจใคร
ถ้าแม้นสมหวังยังหมาย — ให้น้องตัดสินใจไปเถิดเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

83. นางตลับ — เอ่อระเหยลอยมา — จะพรรณนาอีกต่อไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ก็มาร้องบอกพี่ยา — พี่จ๊ะพี่จำพี่ชาย
ฉันมาตัดใจลงฉันมาปลงใจตัว — ว่าฉันเองก็กลัวมีภัย
ถ้าแม้นรักจริงนะพ่อแจ่มจันทร์ — ให้มาขอมาหมั้นน้องไว้
ถ้าแม้นชายพี่นี้มาขอ — น้องรักจะให้พ่อของน้องให้
ถ้าพ่อแม่ไม่ให้แจ่มจันทร์ — ตามใจตัวฉันก็อีกใหม่
ให้พี่มาขอน้องไว้ — น้องจะได้ไม่อายคนเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

84. นางตลับ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ให้พี่มาขอมาหมั้น ไว้เฉิดพ่อบ้านอยู่ไกล
บอกว่าหมากขันพี่เอ้ยพลูขัน นึกว่ามาหมั้นน้องไว้
สมบัตินิดหน่อยจะท้อถอยเลยพี่ พ่อยวนสาลีพี่ชาย
ก็พี่นี้รักตัวแม่หนู ฉันหวังจะเป็นคู่อาศัย
ถ้าแม้นมาขอน้องไว้ น้องตัดสินใจกันแล้วเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

85. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่าพี่ก็ลูกกันละเศรษฐี ว่าเงินทองมั่งมีกันละใจหาย
พี่จะได้ซื้อกันละทองหมั้น จะไปหมั้นแม่ขวัญละพูไทย
พี่จะไปขอน้องแน่ จะขอแม่แพรสีไพล
พี่นี้รักน้องแน่หนา และจะขอขวัญตาแล้วมาให้ได้
พี่จะนัดกำหนดแล้วให้น้องรู้ รู้ว่าแม่บุญชูบ้านไกล
และให้น้องเรียกสินสอดกันแล้วทองหมั้น ให้น้องเรียกกันแม่หน้าเป็นใย
จะเรียกสินสอดเท่าไร บอกพี่มาในพวงเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

86. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจาเข้าดีใจ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
บอกว่าเมื่อก่อนเขาชวนหนี นี่มาเปลี่ยนวจีกันเสียไว ๆ
เขานี้มาสู่มาขอ จริงหรือพ่อช่อดอกไม้
มาสู่มาขอเล่ากับพ่อกับแม่ หาผู้ใหญ่เถ้าแก่มาไว ๆ
พ่อแม่ไม่ให้ดูใจบ้างชิจ๊ะ วันหลังถึงค่อยพากันไป
แม่ชื่นเอยหัวใจ ไม่ร่ำพิไรเอ้ยแล้วเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

87. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ฉันจะปรึกษาแม่ขวัญใจ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
บอกว่าแม่จ๋าแม่จ๋า ว่าข่าวดีมาหาแล้วแม่รู้ไหม
แม่จะได้แก้วเข้ามาเกย แม่จะได้ลูกเขยดีใจไหม
แม่พวงมาลัย ว่าลุกขึ้นไว ๆ เถิดเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

88. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
รอ้แม่จอมขวัญแจ่มจันทร์มาเจอ รักน้องนี้เออไปแล้วกว่าใคร
พี่จะนัดกับน้องให้รู้ว่า ตัวพี่นี้หนาจะบอกให้
แล้วพอถึงเดือนสี่กันวันจันทร์ จะซื้อทองเอาไปหมั้นแล้วแม่ขวัญใจ
จะเรียกสินสอดพี่นี้ไม่ว่า ทองหมั้นนี้หนาพี่ก็จะให้
แล้วจะเรียกเอาเรือนกันละกี่หลัง บอกมาเถิดแม่นางแล้วพี่จะให้
ขอให้ได้แม่หนูมาเป็นคู่เคียงนอน รอ้แม่สร้อยเกสรไม่ต้องอาย
แม่คนเป็นพวงมาลัย บอกพี่มาในเพลงเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

89. นางตลับ เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินวาจาก็จาไว้ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
บอกว่าลูกเอ๋ยลูกรัก ลูกผูกสมัครใจหมาย
ก็มาปรึกษาแม่เจ้า แม่นี้เล่าไม่ว่าอะไร
ถ้าแม้นลูกรักแม่ไม่ว่า แม่ไม่อิดระอาไม่ว่าใคร
ถ้าแม้นว่าลูกว่าดี ส่วนตัวแม่นี้ไม่ขัดข้องใจ
ว่าตัดสินใจเอาเถิดลูก นะแม่บุญปลูกแม่ชื่นใจ
ถ้าแม้นว่าลูกนี้รัก ถ้าลูกสมัครใจหมาย
เอ็งตัดสินใจเอาเถิดลอง แม่นวลละอองแม่ไม่ว่าอะไร
ทั้งพี่ทั้งน้องแม่ไม่ว่า ไม่ต้องปรึกษาอะไร
ถ้าเอ็งตัดใจลงถ้าเอ็งปลงใจรัก หัวใจสมัครสมหมาย
ถ้าแม้นว่าชอบเขาแน่ ไม่ผันไม่แปรแล้วเปลี่ยนไป
ให้ตัดเอาเถิดลูกตัด ไม่จากัดกาลังใจ
แม่จะไม่เรียกมากหรอก แม่จะบอกลูกให้
ถ้าแม้นเรียกมากเผื่อเขาไม่มี เราจะมีหนี้เข้ามาเบียนกาย
แม่ไม่เรียกเท่าไร ไปได้มาได้นี้กันเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

90. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
น้องจะเรียกทองหมั้นกันละสินสอด บอกมาเถิดแม่ยอดกันอาลัย

ว่าเรียกสินสอดกันแล้วต่างบ้าน
จะเรียกเรือนหอพี่นี้จะหา
น้องจะเอาเรือนหอพี่นี้จะหา
ให้น้องบอกมาไว ๆ

บอกมาเถิดแม่ขวัญพูไทย
แม่สร้อยมาลาบอกมาไว ๆ
ปลูกให้แม่ขวัญตากันแล้วจนได้
พี่จะหาปลูกให้น้องเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

91. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา
ว่าเรียกสี่หมื่นสี่บาท
ฉันเอาเรือนหอเอ้ยเก้าห้อง
พ่อชื่นหัวใจ

ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่าชายพี่จะให้ขาดไม่ได้
เอามาปลูกให้น้องได้ไหม
มาปลูกไว ๆ เถิดเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

92. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา
รอ้แม่ศรีนวลกันละห้อยหอ
ว่าไอ้หน้าต่างทางทิศเหนือ
ว่าไอ้หน้าต่างทางทิศใต้
ว่าไอ้หน้าต่างทางตะวันตก
ว่าไอ้หน้าต่างทางตะวันออก
ว่าพี่มีอัฐกันอยู่สองสลึง
ว่าบานประตูที่หุ้มกลอน
แม่ดอกเราเอ๋ยพิกุลนาง

ลอยมาแต่ข้างคอวัง (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
พี่จะเอาเรือนหอเข้ามาต่อตั้ง
พี่จะแกะเป็นเสือขี่กวาง
พี่จะแกะเป็นควายกันแล้วเขากาง
พี่จะแกะเป็นนกกระยาง
พี่จะแกะเป็นดอกพิกุลนาง
พี่จะซื้อกระดึงผูกที่หน้าต่าง
จะแกะเป็นมังกรเล่นหาง
ให้น้องเชื่อใจทางไว้เอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

93. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา
เขามาปลูกหอให้เก้าห้อง
ฉันมาดีใจเล่าเสียจริง ๆ
นี่แหละหญิงดียามจะมีผัว
ฉันเป็นหญิงดีจริง ๆ
เมื่อยามจะมีผัว
ไม่นอกใจแม่แล้วใจพ่อ
พ่อแม่ว่าไงฉันก็ว่าอย่างงั้น

ได้ยินวาจาแสนดีใจ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ปลูกให้สายทองบ้านไกล
นี่ละเกิดเป็นหญิงรู้ไหม
นี่ไม่ได้ทำชั่วเลยชาย
สมกับเป็นผู้หญิงคนไทย
ไม่เคยได้คิดชั่วที่ไหน
เสียเลยแม่ช่อดอกไม้
ตามใจของท่านทุกวันไป

พ่อแม่ว่าไงฉันก็ว่าอย่างงั้น ตามใจของท่านทุกวันไป
ไม่เคยได้คิดร้าย เสียเลยพ่อใจดีเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

94. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ชะรอ้แม่นวลสาลี คอยฟังคำพี่แล้วเอาไว้
พอถึงเดือนสี่วันจันทร์ จะซื้อทองเอามาหมั้นแล้วแม่ขวัญใจ
พอถึงเดือนหกฝนตกหญ้าแตก เกรียมไถเกรียมแอกไว้ไถ
แล้วเดือนสิบสองเก้าค่ำ จะมาแต่งคนงามกันให้ได้
พี่จะปลูกเรือนหอให้แม่ช่อเรือนอยู่ จะปลูกให้แม่หนูจนได้
จะปลูกเรือนหอให้แม่หนู จะให้น้องนี้อยู่สบาย
แล้วขอให้น้องเชื่อชาย แล้วให้น้องไว้ใจกันเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

95. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา จะบอกขวัญตาให้รู้ไว้ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่าพี่จะเอาทองหมั้นกันละสี่บาท พี่จะไม่ให้ขาดเลยแม่ขวัญใจ
น้องจะเอาสายสร้อยมาผูกข้อมือ หรือแม่เขียวซื้อพี่จะซื้อให้
และจะเอาสายสร้อยเอามาสวมคอ แล้วจะให้แม่ช่อดอกไม้
น้องจะเรียกเงินพี่นี้จะหา จะเอาสินสอดมาแล้วให้ได้
แม่คนเป็นพวงมาลัย พี่จะไม่ให้อายคนเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

96. นางตลับ เอ่อระเหยลอยมา ฉันจะว่าเป็นพวงมาลัย (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ไอ้เรื่องนั้นพ่อดำปลอด ฉันจะบอกให้ตลอดพี่ชาย
จะบอกกับพ่อแจ่มจันทร์ สีสอดทองหมั้นนั้นไซร้
ฉันเรียกทองหมั้นสี่บาท จะให้มันขาดนะพี่ชาย
ว่าทองสี่บาทเงินสี่หมื่น จะบอกงามชื่นให้เข้าใจ
ว่ามาหมั้นมาขอ เถิดนะพ่อช่อดอกไม้
ว่าถ้าพี่มาได้ น้องตัดสินใจแล้วเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

97. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)

น้องเรียกทองหมั้นกันเล่าสี่บาท พี่จะไม่ให้ขาดเลยแม่ขวัญใจ
ให้น้องเตรียมคอกันแล้วรอพี่ รอ้แม่นวลสาลีแล้วมารับไป
พี่อยากจะเห็นแล้วแจ่มจันทร์ ซื้อทองเอามาหมั้นแม่ขวัญใจ
นี่พี่มาแล้วนวลลออ จะหมั้นแม่ช่อดอกไม้
ว่าน้องไปอยู่ที่ไหน พี่ไม่เห็นใครเลยเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

98. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่าฉันมาแล้วพี่จ๋า ได้ยินเสียงพี่มาดีใจ
น้ำตาเอ้ยแทบร่วง เพราะความเป็นห่วงพ่อชื่นใจ
วันนี้มาหมั้นเอ้ยน้องหญิง ดีใจริง ๆ ชื่นใจ
วันนี้มาหมั้นเอ๋ยนวลน้อง มาหมั้นสายทองนี้ไว้
จะยืนไล่เลียงเอ้ยเคียงข้าง ไม่อยู่ให้ห่างหรอกพ่อชื่นใจ
ก็มาเห็นอกเห็นใจ แล้วพ่อคุณพ่อใจดีเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

99. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
วันนี้ถึงวันกันแล้วแต่งตัว ตัวเราไม่มัวกันแล้วร่ำไร
แล้วพี่คอยเมียแล้วเข้ามาหา แล้วพี่คอยขวัญตาเข้าใกล้
พี่หยิบเอาเมาะหนอเข้ามาวาง หยิบเอามุ้งเข้ามากางให้แม่ขวัญใจ
พี่จะได้ชื่นกันแล้วหัวจิต รอ้แม่ยอดชีวิตรอ้แม่ขวัญใจ
จะได้ร่วมหอกันแล้วร่วมห้อง พี่จะได้นวลน้องเข้ามาร่วมกาย
ชะรอแม่พวงมาลัย จะลองดูใจนางเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

100. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา มาแต่ดงจำปา (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
พี่จะแต่งให้น้องกันแล้วทุกอย่าง รอ้แม่สาอางของพี่ยา
น้องจะเอาหมูหรือเอาไก่ ส่วนตัวพี่ชายนี่จะไปหา
น้องจะเอาหมูกันแล้วทั้งตัว แล้วน้องไม่ต้องกลัวผัวไปเอามา
พี่จะแต่งให้น้องยา รอ้แม่ขวัญตารับไปเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

101. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่ายกขันหมากกันเสียที มันสายป่านนี้แล้วชื่นใจ
ได้ยินขันหมากโห่ร้อง ว่าส่งสำเนียงเสียงก้องหวั่นไหว
ได้ยินสำเนียงเสียงสะท้าน ฉันเป็นสาวอยู่บ้านใจหาย
ฉันมาแต่งตัวรอคอย ดอยพี่ไม่น้อยหรอกชื่นใจ
ดูเรือนปั้นหยาก็ทาเอ้ยสีแดง ฉันเองไม่ได้แกล้งบอกให้
ว่าดูที่นอนของน้อง ว่าสวยสุดผุดผ่องช่างกระไหร่
ดูมุ้งก็แดงแสนสวย นี่แหละช่างรวยพี่รู้ไหม
ตั้งแต่วันนี้แหละหนา ต้องรวยหนักหนารู้ไหม
ฉันมาแต่งชุดสีเอ้ยชมพู ว่าสวยดีน่าดูนะพ่อชื่นใจ
ฉันมาแต่งตัวไว้รับเจ้าบ่าว ว่าเวลาตอนเช้ารู้ไหม
ฉันมาแต่งตัวสวยสด ชาวบ้านเห็นยังซดน้ำลาย
ตั้งอกตั้งใจ เจ้าสาวก็สวยใสดีเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

102. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่าเห็นเจ้าสาวกันแล้วสวยสด พี่นี้ก็อดดีใจไม่ได้
ว่าแต่งขันหมากแล้วมาให้น้อง รอแม่สาววังพองให้ชื่นใจ
น้องจะเอาหมูกันแล้วเป็นขา จะใส่ขันหมากมาแล้วยกให้
พี่นี้เอาทองกันละใส่ผอบ แล้วเอามาประจบให้แม่ขวัญใจ
แล้วเอาสินสอดทองหมั้น จะยกให้ขวัญแล้วพูไทย
พี่นี้ก็ปลูกเรือนให้ ความรักแม่ใจดีเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

103. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ให้น้องออกมารับเรือน รับได้เหมือนดังใจ
จะปลูกเรือนหอแล้วให้น้อง รอแม่สาววังพองมารับไป
ว่าเสาเอกเสาโท และจะตั้งให้รักเลยแม่ขวัญใจ
ว่ารอน้องน้อยของพี่ รอแม่นวลสำลีไปอยู่ไหน
เอาพวงมาลัยแล้วมาสวมหัวเสา สวมหัวให้เรานี้ไม่เป็นไร

ชะรอแม่ช่อดอกไม้ น้องไปอยู่ที่ไหนกันเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

104. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
บอกว่าฉันอยู่ในครัว นะพ่อทูนหัวไม่ได้ไปไหน
พอเห็นพี่มารับหน้าทุกที รู้พ่อจาปีจวนคลาย
รอพ่อคุณแล้วเนื้อเย็น พ่อคู่เอ้ยเคยเห็นอยู่ไกล
ชะรอช้า ๆ ไว้ว่าช้า ๆ ก่อนนะพ่อหน้านวลใน
ถ้าแม้นรักเมียจริง จะเข้ายุ่งยิ่งทำไม
หนักหน่อยเบานิดก็คิดเอาหนา จะอิดระอาทำไม
ว่าเห็นหน้าเมียพี่จำ ดีใจไหมจ๊ะพ่อชื่นใจ
พอฉันเหลือบเห็นตัวพี่ ดีใจเสียนี่กระไร
พ่อพวงเอ๋ยมาลัย ให้ใจเย็นจะได้ดีเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

105. นางตลับ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
วันนี้ปลูกเรือนเสร็จสรรพ นะพ่องามทรัพย์พี่ชาย
ว่าเย็นหน่อยพ่อหน้ามน พระมาสวดมนต์เย็นให้
พรุ่งนี้เช้านั้นเล่า ส่วนตัวน้องสาวเกรียมไว้
ว่าเกรียมไว้รับหน้า ว่าพระจะมาทำบุญให้
ว่าทำบุญเสร็จสรรพ แล้วนะพ่องามทรัพย์เตรียมขันหมากไว้
ว่าเกรียมขันหมากมาหนอ จะบอกกับพ่อดอกไม้
พรุ่งนี้แล้วนะเป็นวันขันหมาก ว่าส่วนตัวน้องรักนี้ก็เกรียมไว้
ว่าเกรียมไว้ถ้วนทั่ว นะพ่อทูนหัวพ่อชื่นใจ
ว่าวันขันหมากนั่นหนา ว่าส่วนตัวน้องยาจะรับหน้าชาย
จะได้เสร็จสรรพสิ้นสุด จะได้บริสุทธิ์สมยังหมาย
ให้พี่ตั้งใจเถิดเจ้า พ่อรูปมเฉลาพี่ชาย
วันพรุ่งนี้แล้วหนา จะบอกพี่ยาให้เข้าใจ
ให้ตั้งอกตั้งใจเกรียมไว้ จะให้น้องอายคนเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

106. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
พี่เตรียมต้นกล้วยกันแล้วต้นอ้อย จะบอกกับแม่สาวน้อยให้รู้ไว้
พี่เตรียมขนมกันแล้วใส่ถาด เตรียมขนมใส่บาตรของแม่ขวัญใจ
น้องจะเอาหนมกงกันแล้วเกียนเก้ จะให้แม่นเรกันแล้วจนได้
และจะเอาทองหยิบกันแล้วฝอยทอง จะให้นวลน้องแล้วสบาย
จะให้ขนมปลาแล้วตัวรต จะให้น้องนี้รักแล้วไม่ต้องอาย
แล้วจะเอามะม่วงขนุนน้อยหน่า น้องจะเอาพุทราพี่นี้จะให้
แล้วผลไม้พี่จะใส่ขันหมาก พี่จะให้แหวนนากพลอยใน
ชะรอแม่ขวัญดวงใจ น้องนี้ไม่ต้องอายคนเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

107. นางตลับ เอ่อระเหยลอยมา สมใจแล้วหนาลูกเขยใหญ่ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่าลูกเอยลูกรัก สมใจที่อยากจะได้
ว่าลูกเอ้ยลูกคนดี มาวันนี้ช่างสมใจ
เอาเรือนมาตั้งขันหมากก็มา สมปรารถนายังกะมุ่งหมาย
วันนี้ลูกเอ้ยลูกรัก ลูกสาวแม่มากเมื่อไร
ลูกสาวของแม่สูงเปรียว มีอยู่คนเดียวสมดังหมาย
ลูกเขยลูกสาวของแม่นี้ เชิญไปเดี๋ยวนี้อย่าร่ำไร
ข้ามาร้องบอกลูกนี้ ชวนให้ลูกนี้ไปไหว้
บอกว่าลูกสาวลูกเขย อย่านิ่งฟังเลยอย่าร่ำไร
พากันไปไหว้ พ่อตาแม่ยายเอ็งเถิดเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

108. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
เมื่อเสร็จจากหลั่งน้ำ รู้ว่าแม่คนงามจะบอกให้
จะไปไหว้พี่กันละไหว้น้อง พี่น้องวังพองอยู่ไม่ไกล
ฉันจะไปไหว้พ่อกันและไหว้แม่ ไหว้ผู้เฒ่าเหล่าแก่ที่มาจากไหน
จะพาไปไหว้พี่กันละไหว้น้อง ว่าพี่น้องวังพองกันทุกราย
ฉันจะขอยกมือไหว้ ขอพรนี้ให้เราเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

109. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
สองคนผัวเมียว่าคลอเคลียร์เดินมา จะไปไหว้พ่อตาแม่ยาย
ว่าผัวเดินหน้าเมียก็เดินตามหลัง ว่าเดินอิงเคียงข้างกันไป
ว่าผัวเอ้ยก็งามเมียเอ้ยก็งาม แลเหมือนยังพราหมณ์เดินไพร
ดูรูปก็สวยยังเม็ดข้าวสาร สองคนนี้ท่านว่าสวยไหม
แม่ชื่นหัวใจ ว่าบอกลูกสักคำเถิดเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

110. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา มาแต่ละข้างบางเตย (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
พี่นี้ก็เคยเจอสาว ไม่เคยรักเท่าเจ้ากันละน้องเลย
วันนี้พี่มาแต่งงาน กับแม่ขวัญทรามเชย
พี่รักแต่ช่อดอกเตย และไม่รักใครเลยเราเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

111. นางตลับ เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยมา (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
มาเรียกบอกพ่อแหน พ่อแม่ของลูกยา
ไปทั้งพ่อตาแม่ยาย ว่าลูกเขยใหญ่เขามา
ให้เกรียมตัวเกรียมใจ ลูกเขยใหญ่เขาได้มาหา
ข้ามาร้องบอกพ่อนี้ พ่อยวนสาลีพี่จำ
ให้เกรียมใจไว้หนา ลูกจะมาแล้วเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

112. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยมา (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ผู้หญิงเมืองไทยและเขามีกี่คน ไม่รักเท่าหน้ามนเมียพี่เลยหนา
พี่จึงเอาเรือนกันมาตั้ง จึงยกขันหมากเข้ามาหา
แล้วพี่ก็เจอมานานนัก พี่ไม่นึกรักเท่าแม่ขวัญตา
ชะรอแม่ตอกชบา อย่าให้รักรวยราไปเสียเลยเอย
(ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

113. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยมา (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)

ว่าแม้นเจ้าภาพอยู่ไหน ก็ช่างอยู่ไกลเสียจริงหนา
ว่าพระเทศน์ยังมีเครื่องภัณฑ์ ตัวฉันก็กระบันมานักหนา
ว่าวเอย ผวา แล้วอีอินไม่มาเลยเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

114. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยมา (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
แม่เบียบอยู่ไหนน้องเบียบ ไปอยู่เงียบ ๆ แล้วอยู่ไหนหนา
ก็มาดูตาวันนี้ มาดูหน้าพี่เสียชิจำ
ไงเอ็งหลบหน้า มาดูน้ำตาเอ๋ยน้องเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

115. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
บอกว่าป้าอินเอ๋ยเราต้องกลับหลังเขา แล้วไงเอ็งคดข้าวมาให้
ว่าแถมเอาน้ำเอ๋ยหล่อใส่มา พอฉันเห็นน้ำตาก็ไหล
ว่าหนูน้องอินเอ๋ยขมิบ แต่มันยังอดปริบไม่ได้
แม่ชื่นหัวใจ ว่าเงินทองไงไม่มาเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

116. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
รอแม่แก้วตาพี่ รอ้แม่นวลสาลีให้น้องเชื่อใจ
พี่นี้ยกขันหมากมาหา รอ้ว่าแม่ขวัญตาน้องจะลืมชาย
ให้น้องแต่งตัวไปอยู่ในห้อง จะไปอยู่กับน้องแม่ขวัญใจ
นี่แหละให้น้องแต่งตัวกันละแต่งทรงผม รอ้ว่าอย่าตรมแล้วน้ำใจ
วันนี้ส่งตัวอีหนูเอยเข้าหอ บอกรักแม่ช่อดอกไม้
แม่คนเป็นพวงมาลัย แล้วคนอื่นพี่ไม่หมายเลยเอย(ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

117. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ก็ว่าดีใจเอ๋ยจริงกู วันนี้จะได้อยู่หอใหม่
เขาจะส่งตัวเข้าหอ ว่าดีใจจริงหนอแม่ชื่นใจ
ได้ขึ้นวิมานฉิมพลี ว่าไปกะคุณพี่คงสบาย
แต่งตัวเข้าหอ เสียแล้วแม่ช่อดอกไม้

ฉันมาแต่งตัวสวย ๆ รูปร่างสวยน่ารักใคร่
มาแต่งชุดสีเขียวสีขาว ดูชิแพรวพราวน่ารักใคร่
ไปนอนบนเตียงว่าใกล้เคียงกับพี่ ว่าดูชิดูชีน่ารักไหม
ดูเตียงสีแดงแสนสง่า สวยแท้หนักหนารู้ไหม
ได้ขึ้นสวรรค์ชั้นใหญ่ คงจะสบายตัวเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

118. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
วันนี้ถึงวันกันแล้วส่งตัว ตัวเราไม่มัวกันแล้วร่ำไร
แล้วพี่คอยเมียแล้วเข้ามาหา แล้วพี่คอยขวัญตาเข้าใกล้
พี่หยิบเอาเมาะเข้ามาวาง หยิบเอามุ้งมากางให้แม่ขวัญใจ
พี่จะได้ชื่นกันแล้วหัวจิต รอ้แม่ยอดชีวิตรอ้แม่ขวัญใจ
จะได้ร่วมหอกันแล้วร่วมห้อง พี่จะได้นวลน้องเข้ามาร่วมกาย
ชะโอแม่พวงมาลัย จะลองดูใจนางเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

119. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
เห็นเมาะมาวางเอ้ยหมอนมาเคียง กางมุ้งบนเตียงดีใจ
ว่าตักน้ำเล่าไปหนึ่งขัน กันนะพ่อบ้านอยู่ไกล
ไปเรียกว่าพี่จ๋า มาชุมนุมเทวดาก่อนได้ไหม
ก็มาประชุมเทวดา ว่าถึงได้นอนปรึกษากันได้
ว่าผ้วนอนขวาน้องจะนอนข้างซ้าย ไม่เป็นอะไรหรอกพี่ชาย
วันนี้วันดี ได้ร่วมนอนกับพี่แล้วเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

120. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ชื่นอุราจริงให้ตาย (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
วันนี้ได้ผัวแนบข้าง แล้วจะไม่ขอห่างไปไหน
เขามานอนเรียงเคียงข้าง คราวนี้มีหวังแล้วพ่อชื่นใจ
จะมีใจความถามพี่ ว่าถามอีกสักทีได้ไหม
บอกว่าพี่จ๊ะพี่จ๋า น้องก็เสียกายาลงไป
ก็จะทิ้งทอดกัน ให้น้องอายชาวบ้านนะพ่อชื่นใจ

ให้หวานก็อมขมเอียก็กลืน ว่าจำคำนะพ่อชื่นหัวใจ
จะอดจะอยากปากแห้ง น้องไม่ได้แกล้งรู้ไหม
ให้เที่ยวตีรีทนขอทาน ว่าสองคนด้วยกันทำกินไป
จะทิ้งให้เป็นหม้าย กันนะพ่อใจดีเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

121. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
นี่ฉันได้กันแล้วเมียดี จะไม่ทิ้งสาลีกันแล้วไปไหน
พี่จะรักน้องประคองน้อง จะไม่มีเมียสองเลยแม่ขวัญใจ
ถ้าได้ตัวเจ้ามาเคียงข้าง จะไม่รักนวลนางกันแล้วคนไหน
ว่าตื่นเช้าแล้วขึ้นมา ว่าเห็นหน้าน้องยาพี่ก็สุขใจ
ว่าร้อนวลน้องของพี่ จะรักแม่นวลสาลีกันไปจนตาย
ถ้าน้องไม่เห็นและไม่เอนใจก่อน ละว่าแม่เกสรดอกไม้
ถ้าไปเจอชายอื่นหมื่นพัน ลืมรักของฉันพี่ก็ไม่ไว้ใจ
พี่รักน้องจริงหนา ร้อแม่บุษบาของพ่อบ้านไกล
พี่นี้รักแต่เจ้านี่พี่เฝ้าบูชา จะไม่เกลียดเลยหนาร้อแม่ขวัญใจ
พี่จะรักแต่น้องพี่จะมองแต่เจ้า คนอื่นจะไม่เอากันแล้วหญิงใด
แม่คนเป็นพวงมาลัย ว่าหญิงอื่นไม่หมายเลยเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

122. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่าไอ้เรื่องนั้นเอ้ยไม่ต้องกลัว หรอกนะพ่อทูนหัวพ่อชื่นใจ
นี่เราได้กันแล้วพี่จำ น้องรักจะว่าอีกไหม่
น้องจะชักชวนหม่อมพี่ เสียในวันนี้นะพ่อชื่นใจ
ว่าเชิญชวนพ่อทูนหัว อยากไหว้แม่ผัวจริงให้ตาย
ชื่นเอยหัวใจ ว่าพาเมียไปได้ไหมเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

123. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ถ้าหากจะไหว้กันละแม่ผัว น้องนี้ไม่ต้องกลัวเลยแม่ขวัญใจ
ถ้าน้องเป็นหญิงดีจำพี่สักหน่อย ร้อว่าแม่เนื้อกลอยจะสอนให้

ถ้าเจอแม่ผัวน้องอย่าทำปั้นปึ่ง น้องจะทำหวงหึงกันนี้ไม่ได้
ยกมือขึ้นกราบสารภาพวันทา เรียกพ่อจ๋าแม่จ๋ายกมือขึ้นไหว้
เจอพี่เจอน้องน้องอย่ามองเมิน น้องอย่าทำขวยเขินน้องอย่าทำเอียงอาย
ถ้าเจอพ่อผัวน้องจะทำหน้าเหมือนผี มันไม่ใช่หญิงดีเลยนะแม่ขวัญใจ
ถ้าหากจะไหว้แม่พี่ รู้แม่นวลสาลีให้น้องจำไว้
ทำกิริยาให้สบาย พี่จะเตือนไว้น้องเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

124. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่าอย่างงั้นไม่ต้องกลัว นะพ่อทูนหัวฉันจำได้
ว่าพี่พาฉันไปบ้านพี่น้อง ไปคล่องมาคล่องพ่อชื่นใจ
ให้พี่เดินหน้าน้องจะเดินหลัง พอเดินเลียงเคียงข้างกันไป
พอไปถึงบ้านเอ้ยแม่ผัว ว่าพี่ไม่ต้องกลัวหรอกพี่ชาย
ฉันจะยกมือประโคมโลมลูบ ว่าก้มลงจูบแม่ผัวก็ได้
ฉันจะยกมือวันทา ก็เห็นน้ำตาแม่ผัวไหล
จะทำอย่างไง ว่าแม่ผัวฉันใจดีเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

125. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ฉันได้เมียดีนี้เป็นศรีแก่ตัว อยากไหว้แม่ผัวพี่ก็จนใจ
พี่พานวลน้องรับรองกับแม่ รู้ว่าดวงแดให้เตรียมใจ
และจะพาไปไหว้พ่อแม่ ว่าผู้เฒ่าเหล่าแก่กันแล้วทั้งหลาย
ว่านวลน้องของพี่ รู้แม่นวลสาลีให้น้องเตรียมใจ
พี่จะได้พาน้องไป พี่จะพาแม่ใจดีเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

126. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
เก็บหัวปลีหัวผักและก็ผักหัวปลี จะไปวันชุลีแม่ผัวจนได้
พี่จำพี่ตั้งใจพาน้องไปพอไปถึงบ้านแม่ผัว เล่าก็ที่ริมรั้วรู้ไหม
ฉันส่งสำเนียงเรียกแม่จำ เปิดประตูหน่อยหนาได้ไหม
ลูกสะใภ้มาไหว้ แม่ผัวคงใจดีเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

127. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่าพ่อฉันจ๊ะว่าแม่ฉันจ๋า วันนี้ฉันพาเมียมารับเมียได้ไหม
วันนี้ฉันพาเมียมาจะมาไหว้พ่อแม่ ว่าผู้เฒ่าเหล่าแก่กันแล้วทั้งหลาย
ว่าพ่อฉันจ๊ะรู้ว่าแม่ฉันจ๋า อีกทั้งพ่อตากันแล้วแม่ยาย
ยกมือพนมก้มกราบวันทา ขอไหว้ครูบากันละทั้งหลาย
ว่าเมียฉันเอยว่าเมียจ๋า ให้มาไหว้พ่อตากันแล้วแม่ยาย
แม่ชื่นฉันเอ้ยหัวใจ แล้วให้เชื่อพี่ชายกันเถิดน้องเอย
(ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

128. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ยกมือวันทาแล้วกราบไหว้ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ยกมือประณมก้มหน้า ว่ายกมือวันทานะพ่อชื่นใจ
ก็พอเหลือบเห็นหน้าพ่อ ว่าดีใจจริงหนอพ่อชื่นใจ
พ่อนี้แกก็ยังสวย ว่าท่าทีคงจะรวยใจหาย
พ่อนี้แกเป็นคนดี นี่คงเป็นเศรษฐีเมืองไทย
มีเงินเต็มถัง แกก็มีสตังค์มากมาย
ลูกสะใภ้มาไหว้ เล่าจะให้ฉันอายเขาเลยเอย(ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

129. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
พี่พาเมียมากันแล้วถึงบ้าน นี่พี่พาจอมขวัญกันมาแดนไกล
พามาหาพ่อแม่ท่านผู้แก่ผู้เฒ่า วันนี้พาเมียเรากันมาแดนไกล
ว่าเมียก็ดีกันละเสียดี รู้แม่นวลสาลีของพี่ชาย
และจะพาไหว้พี่และไหว้น้อง รู้ไหว้ญาติพวกพ้องกันละทั้งหลาย
ว่าเมียก็ดีเราเดินมา และไปไหว้พ่อตากันแล้วแม่ยาย
เมียดีผัวดี ดงจะไม่มีกันแล้วอะไร
ว่าเมียก็เดินกันแล้วขึ้นหน้า ผัวนี้ตามมาไม่เป็นไร
ขอให้น้องเชื่อพี่ชาย จะไม่ให้น้องอายคนเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

130. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
มาแต่งงานเสร็จกันแล้ววันนี้ รอ้แม่นวลสาลีอยู่กับพี่ชาย
น้องไม่ต้องกลัวอดอยาก เลยนะแม่แหวนนากพลอยใน
ให้รู้จักกันแล้วรักพี่ รอ้แม่นวลสาลีนี้ไม่ต้องกลัวใคร
พี่จะพาไปเที่ยวกันแล้วให้ทั่ว จะพาขึ้นรถทัวร์ไปแล้วแดนไกล
จะไปอเมริกาหรือจะไปยี่ปุ่น พี่จะพาแม่คุณไปแล้วแดนไกล
จะไปอินเดียหรือจะไปอินโด พี่จะพาน้องรชว์เที่ยวให้ไกล
และจะพาแม่หนูคนนี้ ให้น้องไปกับพี่ไม่เป็นไร
แม่คนเป็นพวงมาลัย และจะพาน้องไปชมเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

131. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยมา (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
จะเอารักมาปน พี่เอยก็คนไกลตา
ฉันนุ่งไม่สมห่มไม่เทียมพ่อคุณ บอกว่าสกุลน้องมันต่ำกว่า
มันจะเสียวงศ์สกุลแวว มันจะเสียแนวนะพี่ชายจำ
วันนี้แล้วน้อง จะต้องร้องเพลงลา
ว่าวเอ๋ยผวา มันสายแล้วหนาน้องเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

132. นางสายทอง เอ่ยระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยมา (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ถ้าไม่มีเวรฉันยังไม่จาก ถ้าไม่มียากฉันยังไม่ลา
ถ้าฉันไม่ทุกข์ร้อน ฉันจะมานอนเล่าพี่จำ
วันนี้ต้องลา แล้วมาดูน้ำตาเอียน้องเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

133. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา น้องจะเพิ่งลาแล้วครรไล (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
รอ้ว่าอกเอ๋ยอก น้ำตาพี่ตกไปทรวงใน
หนึ่งคำก็จรสองคำก็จาก สามคำก็ลาคลาไคล
เราเคยเห็นหน้ากันอยู่หลัด ๆ ควรหรือจะมาพลัดกันเล่าพี่ไป
น้ำตาของพี่นี้ไหลตก ไหลมาเปียกอกของพี่ชาย

ไม่น่าจะลาพี่ไป

134. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา
ถ้าน้องอยู่ได้จะอยู่ด้วย
ถ้าน้องอยู่ได้นี้จะอยู่ด้วย
อยู่ด้วยไม่ได้

กันเสียเลยแม่ใจดีเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)
ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
จะเป็นคู่ม้วยกับชาย
และฉันจะอยู่ช่วยก็ได้
ว่าจำใจต้องไปแล้วน้องเอย(ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

135. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา
ว่ายามจะไปฉันจะให้พร
ให้มีไหมพรมห่มนอน
ให้มีแพรดำห่มธรรมดา
ขอให้อยู่เย็นเป็นสุขไม่ต้องทุกข์ร้อน
อายุวรรณสุขังแล้วพลังสุขใจ
ว่าให้ซื้อหวยขอให้ถูกรางวัล
พ่อสุดเอ๋ยอาลัย

ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ให้อยู่ถาวรทั้งหญิงชาย
ก็ไอ้เมื่อตอนหลับใหล
ว่าเดินไปเดินมาทางไหน
ต้องลาไปเสียก่อนแล้วพี่ชาย
ยืนยาวยังร่มโพธิ์ร่มไทร
ถ้าถูกแล้วลืมฉันไม่ได้
และฉันก็ไม่อยากไปเลยเอย(ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

136. นายรวย เอ่อระเหยลอยมา
น้ำตาไหลตกลงไปกลางตัก
เมื่อขึ้นต้นไม้น้องเอ๋ยสุดยอด
ว่าพอนกกามันร้องกาก
แม่พวงฉันเอยมาลัย

ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
น้ำตาไหลพรากแล้วแม่ชื่นใจ
ไม่รู้เลยจะกอดกันกี่งไหน
พี่กินข้าวดาปากก็ต้องคาย
น้องอย่าเพิ่งไปเลยเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

137. นางสายทอง เอ่อระเหยลอย
ว่าฉันต้องไปแล้วพ่อคิ้วก่ง
ไม่ถึงบ้านไม่ว่า
ว่าให้ไปส่งน้องที
พ่อคิ้วต่อคอปล้อง
ถ้าพี่รักน้องจริงหนา
ให้เอามาเล่นกลางคืน

คอยพังฉันว่าไปอีกใหม่ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
รักน้องไปส่งด้วยได้ไหม
พอถึงทุ่งนาไร ๆ
แล้วพอถึงหนองรีนี้ได้ไหม
แล้วพี่รักน้องบ้างไหม
ถ้ามีงานแล้วไปหาน้องมาใหม่
และเถิดนะพ่อชื่นหัวใจ

มาเล่นกลางวันแสก ๆ
ฉันไม่เคยเล่นกลางวัน
นึกว่าขอโทษให้ป้า
ผิดพลาดสามารถหยิบยก
ว่าช่วยพยุงส่งเสริม
คราวนี้จะต้องจากไป

ว่าหัวอกแทบแตกรู้ไหม
นี่ฉันอายกันมากมาย
ถ้าผิดไปแล้วหนาจะบอกให้
อย่าให้น้องพลัดตกเบื้องใต้
บอกว่ามาช่วยเติมได้ไหม
เสียแล้วพ่อใจดีเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

138. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา
เมื่อยามจะไปก็เปรียบเหมือนไก่จะบิน
ยามน้องจะไปก็เปรียบเหมือนไก่ลงรัง
เมื่อยามจะไปสั่งพี่สักคำ
แม่พวงฉันเอ๋ยมาลัย

ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่าข้าวปลาพี่กินกันเมื่อไร
หันหน้าหันหลังไม่อยากจะไป
พี่เองจะจำกันไว้ใส่ใจ
แม่แก้มเป็นไฝดำเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

139. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา
เราเคยเห็นหน้าแล้วกันอยู่หลัด ๆ
ชะรอน้ำตาพี่ไหลตก
ว่าเห็นหน้าว่าน้องสาว
ว่าน้องไม่คิดถึงพี่
เมื่อก็ยังบอกกันแล้วว่ารัก
พี่นี้ได้ตั้งใจหมาย

ไม่น่าจะลาเลยแม่ขวัญใจ (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ควรหรือมาพลัดกันไป
ไหลมาเปียกอกพี่ชาย
อยู่ ๆ จะมาจากเรากันแล้วไปไกล
กันเสียเลยคนดีกันแล้วบ้านไกล
แต่เดี๋ยวนี้มาผลักพี่ไป
ไม่น่าปล่อยให้อายคนเลย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

140. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา
ไม่น่าจะจากกันแล้วตัวพี่
เราเคยรักกันอาลัยกัน
ไม่น่าจะจากกันเลย
น้องเคยอยู่เรียงเคียงข้าง
พุทธิ่พุทธังอนิจจังหนอเจ้า
อยู่ ๆ จะมาจากไป

ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
รู้แม่นวลสาลีบ้านไกล
น้องจะมาจากฉันกันแล้วหนีไป
รู้ว่าแม่หนามเตยคู่ใจ
ดูหรือแม่นวลนางจากไป
ไงไม่เห็นใจเราเลยแม่ชื่นใจ
พี่นี้จะเห็นใครกันเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

141. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่าแม่สายทองจะไปจะสั่งน้องสักคำ สาวน้อยจงจำกันแล้วใส่ใจ
ว่าขนมในหม้อว่าใครมาต่อจะตัก ว่าเก็บไว้ท่าคนรักนะแม่ชื่นใจ
ถ้าพี่ไปไหนแล้วมามืดค่ำ จะได้มาคลำกินกันง่าย ๆ
แม่พวงฉันเอ้ยมาลัย ไม่น่าจะไปเลยเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

142. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ถึงตัวฉันไปหัวใจยังอยู่ ยังอยู่เคียงคู่กับพ่อชื่นใจ
ว่าฉันมีผัวอยู่ที่หนองบัว ฉันไปแต่ตัวอยู่หัวใจ
พวงเอยมาลัย อยากอยู่ใกล้ ๆ เสียจริงเอย(ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

143. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ไม่น่าจะจากพี่เลย นะแม่หนามเตยของพี่ชาย
ถ้าน้องมีผัวกันแล้วอยู่นี้ รอแม่นวลสาลีไม่น่าจากไป
ถ้ารักพี่จริงอาลัยจริง ว่านวลน้องนี้มาทิ้งกันไปทำไม
นี่น้องไม่รักกันแล้วพี่ยา รอว่าแม่ขวัญตาบ้านไกล
นี่น้องไม่จริงกันแล้วสักคำ รอว่าแม่คนงามพี่ไม่เชื่อใจ
ว่าคนฉันเอ้ยหลังเขา มารักหักตัวเราทำไม
ว่าสาวน้อยบ้านไกล ฉันไม่ไว้ใจเลยเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

144. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
มายืนไล่เลียงเคียงข้าง ก็ไม่เชื่อมั่งก็ตามใจ
ฉันมาเอนกายให้กอด แล้วนะพ่อบุญรอดพ่อชื่นใจ
ทีแรงเป็นผัว นะพ่อทูนหัวพ่อชื่นใจ
สุดความอาลัย อยู่กับพี่ไม่ได้เสียแล้วเอย (ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

145. นายบัว เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาแล้วก็ลอยไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)

อยู่ด้วยกันหลัด ๆ น้องมาพลัดจากลา นี่เราเคยเห็นหน้าแล้วมาจากไป
พุทโธ่พุทธังอนิจจังใจน้อง รู้แม่นวลละอองไงไม่เห็นใจ
มาหลอกลวงให้หลงดวงใจของพี่ ดูหรือนวลสาลีจะมาจากไป
น้องมารักหักกะไอ้หนุ่มหนองบัว ดูหรือแม่คุณทูนหัวจะมาจากไป
ว่าแม่คนหลังเขาใจเจ้าไม่จริง นี่น้องเป็นผู้หญิงกันแล้วอย่างไง
น้องมารักหักกันแล้วแก่ฉัน รำมาจากบ้านแดนไกล
ฉันนี้ก็หนุ่มกันละหนองบัว นี่ไม่ใช่คนชั่วกันเลยแม่ขวัญใจ
ถ้าน้องมีผัวไม่น่ามาหาพี่ เลยนะแม่คนดีรักหักกันทำไม
แม่คนเป็นพวงมาลัย น้องจะไปก็ไปกันเถิดน้องเอย(ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

146. นางสายทอง เอ่อระเหยลอยมา มาแล้วไม่อยากไป (ล.ค.รับ 1 ครั้ง)
ว่าพี่มาไล่เอียนายพวง น้ำตาหญิงไหลร่วงมากมาย
รู้พ่อคุณทูนหัว นี่พ่อเป็นผัวใช่ไหม
ฉันไม่รักหักหรอกว่าหลอกเล่น แล้วฉันกลัวกรรมเวรติดตัวเมื่อตาย
ชะรอพ่อพวงมาลัย จำเป็นจะต้องไปจริง ๆ เอย(ล.ค.รับ 2 ครั้ง)

เพลงพวงมาลัย สำนวนที่ 11

วิทยากร : นายกุ้ย พุ่มน้อย
นางชั้น (แม่เพลงรางหวาย)
อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี

1. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ให้น้องลงมาไว ๆ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้น้องแต่งตัวหวีหัวผัดหน้า ลงจากเคหาแล้วเรือนใหญ่
พี่ได้ตั้งวงไว้เผื่อปูเสื่อไว้ท่า พวกหมู่เขามากันมากมาย
คนพวงมาลัย ลงมาไว ๆ เถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

2. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็เสียงใครหนอใครแหน ใครมาเรียกแม่อยู่ที่ไหน
นี่ใครมาหอนเรียกหา ก็ตัวน้องยาเล่าพี่ชาย
น้องไม่ร่ำพิไร หรอกนะพ่อในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

3. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็เสียงใครหนอใครหนา ก็มาหอนเรียกหาอยู่ที่ไหน
พี่ไม่ได้หอนแล้วไม่ได้เห่า จะมาหาน้องสาวนี้เป็นไร
ถ้าน้องได้ยินและเสียงพี่ นี่ก็จะมัวรอรีอยู่ทำไม
จะมัวรอรีรอรา น้องเอ้ยออกมากันเร็วไว
ก็นี่พี่เป็นคนไม่ใช่ปนกับหมา ตัวของน้องยาพังเป็นอย่างไง
ทั้งหูน้องหรอกสองหู น้องไปอยู่กันอย่างไง
คนพวงแล้วมาลัย พังพี่ขยายเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

4. หญิง เอ่อระเหยลอยมา คอยพังน้องว่าไปอีกไปใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าเสียงใครหนอใครแหน ใครมาเรียกแม่อยู่ที่ไหน
น้องจะจัดแจงแต่งตัวหวีหัวผัดหน้า แต่น้องไม่ช้าหรอกร่ำไร
น้องหยิบสีผึ้งเอามาสี หยิบน้ำมันตานีเข้ามาใส่

น้องหยิบหวีน้อยเข้ามาเสย ผมเผ้าก็เลยแล้วกระจาย
และรอพ่อชู้ชื่นใจ ไม่ร่ำพิไรเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

5. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็พี่เองนี้หนาแม่ดาราคู่ชื่น ไม่ใช่คนอื่นแล้วที่ไหน
พี่จะบอกกระเซ็นให้น้องเห็นกระแส เค้าเงื่อนทุกแง่นะแม่ชื่นใจ
ไม่ใช่เจ็กขายหมูไม่ใช่สูขายผ้าไม่ใช่-พม่าขายมีด ไม่ใช่ฝรั่งอังกฤษหรอกแม่ชื่นใจ
นี่แหละคู่เก่าของเจ้ามาเกิด ให้มารับเอาเถิดนะแม่ชื่นใจ
คนพวงมาลัย ให้มารับเอาไว้เถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

6. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องย่อเย่า ๆ เข้าไปย่อง ๆ เข้าไปในห้องหอใน
ผลัดผ้าเก่าออกไว้เอาผ้าไหมมานุ่ง เอาเข็มขัดรัดพุงว่าจะไป
น้องไม่ร่ำพิไร หรอกนะพ่อในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

7. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ขายาว ๆ ก้าวย่างน้องไม่พลางอยู่ช้า รีบเหยาะเดินมาไม่ร่ำไร
น้องก็มาดูหน้าพี่ให้แน่ ๆ นะเอ้ยแม่แพรสีไพล
ว่าเป็นคู่รักกันเอ้ยหรือเปล่า ร้อนะน้องสาวของพี่ชาย
ก็ถ้าเป็นคู่รักของนวลน้อง ขอช่วยประคองกันเอาไว้
คนพวงมาลัย ไม่เป็นกระไรเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

8. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องยกขาซ้ายย้ายเอ้ยขาขวา ยกเท้าเข้ามาหรอกทันใด
จะออกไปดูให้รู้แน่ จะเป็นหนุ่มหรือแก่หรืออย่างไง
ถ้าเป็นคนหนุ่มหญิงน้องจะแล ถ้าไปเจอคนแก่จะยกมือขึ้นไหว้
ถ้าไปเจอไอ้หนุ่มมีเมีย จะให้ก้มลงเลียหรอกน้ำลาย

ชะรอพ่อล่ออาลัย ไม่เป็นกระไรเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

9. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็ถ้าเป็นคนหนุ่มน้องก็จะแล ก็ถ้าเป็นคนแก่ก็จะยกมือไหว้
ถ้าเป็นหนุ่มกันมีเมีย น้องจะให้นั่งเลียแล้วน้ำลาย
นี่พี่เป็นหนุ่มกันแท้ ๆ รอ้นะแม่แพรสีไพล
น้องให้พี่เลียน้ำลายของนวลน้อง รอ้แม่หงส์ทองของพี่ชาย
ถ้าน้องให้พี่เลียจะต้องเสียราศี รอ้แม่คุณของพี่น้องเป็นอย่างไง
น้องให้พี่เลียน้ำลายใจน้องไม่คิด ก็มันช่างวิปริตก็อะไร
ก็ช่างวิปริตทำไม่คิดอย่างนั้น รอ้แม่จอมขวัญของพี่ชาย
คนพวงมาลัย ก็น้องไม่อายเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

10. หญิง เอ่อระเหยลอยมา หญิงน้องไม่ช้าหรอกร่ำไร (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะออกไปดูให้รู้จัก จะเป็นคู่รักหรืออย่างไง
น้องยกแขนซ้ายเอ้ยย้ายแขนขวา ยกเท้าก้าวมาหรอกทันใด
น้องไม่ร่ำพิไร หรอกนะพ่อในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

11. ชาย เอ่อระเหยลอยมา พี่ไม่ช้าแล้วร่ำไร (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่รู้จักน้องก็รู้จักก็เมื่อน้องรักก็รักอย่า- มันก็จวนเวลาแล้วนั่นไง
ชักอยู่ช้า
และมันจะดึกจะดื่น รอ้แม่งามชื่นของพี่ชาย
ให้น้องเตรียมตัวขยาย เตรียมตัวขยายเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

12. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินพี่ว่าก็จำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
หญิงน้องไม่ช้าหรอกพี่จำ จะบอกพ่อหน้าเป็นใย
จะออกไปดูให้รู้จัก จะเป็นคู่รักหรืออย่างไง
ทั้งสองมือก็ป้องหน้า ไม่เห็นใครมาหรอกที่ไหน
รอพ่อชื่นหัวใจ บอกพี่ไปในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

13. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินน้องว่าอยู่ไว ๆ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
นี่ว่าน้องของพี่ ทำไมมองพี่เห็นเมื่อไร
หรือว่าต้นไม้มันป้ายขนตา จึงมองพี่ยาไม่เห็นใคร
คนพวงมาลัย ก็มันเป็นอย่างไงกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

14. หญิง เอ่อระเหยลอยมา จะบอกพ่อหน้าหรอกเป็นใย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
มองเห็นหัวหรอกดำ ๆ คิดว่าตอระกาที่ไหม้ไฟ
รอพ่อชื่นหัวใจ บอกพี่ไปในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

15. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
บอกว่าเห็นหัวอยู่ดำ ๆ นึกว่าตอระกาหรือแม่ชื่นใจ
ถ้าน้องเข้ามาใกล้ชิด รู้แม่ขวัญจิตของพี่ชาย
ว่าเห็นหัวเอ๋ยดำ ๆ เดี๋ยวตอระกาจะตำตาย
คนพวงมาลัย และมันเป็นอย่างไงเล่าน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

16. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินพี่ว่าก็เสียใจ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมองเห็นหัวหรอกดำ ๆ แต่น้องก็ข้ามมันเลยไป
และรอพ่อชู้ชื่นใจ บอกพี่ไปในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

17. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป(ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พอน้องข้ามเลยพี่ก็ร้องรู้รู้ฮ พี่ก็เลยลุกรีบขึ้นได้
พี่ก็เลยลูกรีบรู้รู้ฮน้องหญิง นี่ตัวพี่จริง ๆ ไม่ใช่ใคร
คนพวงมาลัย แล้วน้องจำไม่ได้หรือน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

18. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป(ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็ไม่เห็นหัวจริงแหน ก็เลยเหยียบแม่มันเลยไป
รอพ่อหนุ่มบ้านไกล น้องไม่เชื่อใจเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

19. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป(ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
มันจะหมดเวลาเรามาพากันเสีย จะมาพูดละเหี่ยไปทำไม
คนดูข้าง ๆ เขามีมาก เขาก็นึกอยากฟังพวงมาลัย
ธรรมเนียมดูหนังเขาก็อยากรู้เรื่อง มันได้หมดได้เปลืองแล้วกันไป
คนพวงมาลัย ว่ากันต่อไปเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

20. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินพี่ว่าก็จำไว้(ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าคนดูหนังอยากจะฟังแต่เรื่อง จะได้หมดได้เปลืองหรอกเข้าไป
ให้พี่ขึ้นหน้าน้องจะลงก้น บอกกับพ่อคนแล้วบ้านไกล
ชะรอพ่อหนุ่มรางหวาย ไม่เอาไปไหนเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

21. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป(ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้เรามารักกันเถิดแม่บุญเกิดทองก้อน ก็พี่รักแม่หล่อนอยู่ไม่หาย
ให้เรามารักกันหนา รอแม่น้องยาของพี่ชาย
คนพวงมาลัย แล้วมารักกับชายเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

22. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ดอยพังน้องว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พอพี่มาถึงพี่มารัก น้องยังไม่ทันรู้จักหรอกว่าใคร
เข้ามาเหยียบขอบวงไม่ทันจะรอบ ทำไมจะมานึกชอบนางใน
จะเป็นคนดีหรือคนชั่ว หญิงน้องก็กลัวแต่คนร้าย
และรอพ่อบัวลอยสาย ลอยอยู่ในบึงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

23. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ก็พี่เป็นคนดีกันแท้ ๆ มันไม่ใช่เหล็กแร่บนทราย
มันไม่ใช่ดีบุกหรอกว่าตะกั่ว มันเน่าหางเสียหัวไปเมื่อไร
พี่เป็นคนดีกันเอ้ยจริง ๆ มันขี้ริ้วรุ่งริ่งกันไปเมื่อไร
คนพวงมาลัย บอกน้องไปในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

24. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินพี่ว่าก็จำไว้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พอพี่มาถึงจะมาผูกรัก ไม่ทันรู้จักว่าใคร
ให้พี่ถอยหลังกลับไปก่อน เถิดนะพ่อท่อนทองใบ
กลัวจะรักน้องหรอกไม่จริง ไม่เหมือนระวิงหรอกรักใน
พี่มารักน้องไม่แน่ ไม่เหมือนยังแม่รักชาย
ให้พี่ถอยหลังกลับไป เถิดนะพ่อในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

25. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
บอกให้พี่ถอยหลังกลับ ลมล่อยจะจับแล้วพี่ตาย
ก็พี่รักน้องจริง ๆ ยิ่งกว่าหญิงที่อื่น แม่บุญชูคู่ชื่นของพี่ชาย
พวกบอกว่าชั่วพี่ก็ยังไม่เชื่อ รักน้องก็เหลือแล้วอาลัย
บิดามารดรที่เขาป้อนข้าวปั้น ก็ยังหารักปานไปเมื่อไร
คนพวงมาลัย บอกน้องไปในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

26. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พ่อนกกาเหว่าบินผวา มาเจอลูกหว้าจวนวาย
มันเหลือที่เดนเขาเลือกเปลือกเขาหลือ ที่เขาใส่หัวเรือเข้ามาขาย
และรอพ่อหนุ่มบ้านไกล น้องไม่เชื่อใจเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

27. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าไม่ใช่ที่เดนเขาเลือกไม่ใช่เปลือก- ที่ใส่หัวเรือเอามาขาย
เขาเหลือ
ไม่ใช่ปลาหมอหรอกว่าเหลือเขียง ที่พ่อแม่เขาเลี้ยงกันไม่ได้
ก็พี่เป็นคนดีกันแท้ ๆ รอ้นะแม่แพรสีไพล
คนพวงมาลัย บอกน้องไปในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

28. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พ่อนกกาเหว่าบินผวา มาเจอลูกหว้าจวนวาย

มันเหลือแต่เปลือกนกกะลิงมันเฉี่ยว- มันเหลือแต่เม็ดข้างใน
นกแก้วมันเกล็ด
รอ้พ่อชื่นหัวใจ ถอยหลังกลับไปเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

29. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไอ้นกกาเหว่ามันชิงไอ้นกกะลิง- ก็มันเหลือแต่เม็ดข้างใน
แล้วมันเกล็ด
เหลือเม็ดข้างในพี่เอ้ยไม่ว่า พี่นี้จะคว้ากันเอาไว้
พี่นี้จะคว้าเอาไว้ดูเล่น ขอให้น้องนี้เห็นน้ำใจ
ถึงจะเหลือและสักเม็ด ตัวพี่จะเด็ดกันเอาไว้
คนพวงมาลัย บอกน้องไปในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

30. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่รักจริงหรือรักเล่น หญิงน้องไม่เห็นหรอกใจชาย
กล้วจะรักน้องไม่จริง ไม่เหมือนระวิงรักใน
น้องกลัวเป็นน้อยหรอกคอยหอ เอาอย่างเมียพ่อแล้วหมั่งชาย
รอ้พ่อชู้ชื่นใจ รับรักไม่ได้แล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

31. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่รักน้องแน่นอนแม่สองท่อนผ้าแถบ พี่รักน้องก็แทบจะขาดใจ
พี่รักน้องจริง ๆ ยิ่งกว่าลิงรักลูก ทุกวันเป็นทุกข์กลัวไม่ได้
ใส่เกียนก็เหลือใส่เรือก็เพียบ จะหาอันไหนมาเปรียบมันไม่ได้
พี่มานั่งก็ร้อนนอนเอ้ยก็กลุ้ม เหมือนยังไฟมาสุมหรอกหัวใจ
พี่มานอนผวาแม่กระโดดคว้าเสาตั้ง นึกว่าน้องมานั่งอยู่ใกล้ๆ
พี่มานอนผวาโดดคว้าก็ผิด ถ้าแขนยาวสักนิดก็คงจับได้
คนพวงมาลัย เล่าน้องไม่อายเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

32. หญิง เอ่อระเหยลอยมา จะบอกพ่อหน้านวลใย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไม่จริงยังหวังไม่จังยังพูด แต่งลมสมมุติเลยพี่ชาย
พี่จะมาล่อหลอนหลอก ให้น้องเก็บดอกใต้ใบ
พี่มารักน้องไม่จริง ไปเหมือนระวิงรักไน
ก็มารักน้องไม่แน่ ไม่เหมือนพ่อแม่รักชาย
และโอชื่นหัวใจ ไม่จริงยังใจน้องเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

33. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่ไม่พูดหลอกเล่นเห็นแต่สนุก จะให้น้องรับทุกข์ไปเมื่อไร
พี่ไม่หลอกกินแก้มพี่ไม่แถมกินกับ แต่พอหมดสำรับไปเมื่อไร
พี่ไม่พูดลวงล่อเหมือนปลาหมอผุด มาแต่งลมสมมุติไปเมื่อไร
พี่รักน้องจริง ๆ รักหญิงเอาเลย รักกันเล่นเฉย ๆ กันไปเมื่อไร
ไม่ใช่กิ่งแกมเกดไม่ใช่เพชรแกมนิล ไม่ใช่ชายสองลิ้นหรอกแม่ชื่นใจ
คนพวงมาลัย บอกน้องไปในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

34. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่ไม่หลอกกินแก้มไม่แถมกินกับ พอหมดสำรับก็ไป
พี่จะมาล่อหลอนหลอก ให้น้องเก็บดอกและใต้ใบ
พ่จะมาล่อหลอกเล่น น้องกลัวเป็นเวรหรอกเมื่อตาย
รอ้พ่อหนุ่มรางหวาย รับรักไม่ได้แล้วเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

35. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มาเดินตามก้นพี่มาวนตามเกี้ยว แม่กาหลงไม่เหลียวเห็นพี่เป็นอย่างไง
พี่รักน้องติดตาพี่จึงมาติดตูด ติดพันเดินพูดกับแม่สาวบ้านไกล
พี่รักน้องติดตาถึงได้มาติดตาม รอ้แม่คนงามของพี่ชาย
พี่รักน้องติดตาถึงได้มาติดตุ่ม แม่สองเต้าบัวตูมไงไม่เห็นใจ
พี่รักน้องติดตาถึงได้มาติดต่อ พี่จุดใต้ตำตอก็กลัวว่าเอ้ยจะตาย
พี่กลัวตอใต้เคลน ตัวพี่ไม่เห็นแล้วหัวใจ

คนพวงมาลัย ก็จงบอกให้ชายรู้เอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

36. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มาถึงพี่มาบอกว่ารัก น้องไม่ทันรู้จักว่าใคร
พี่มาทั้งสี่ทั้งห้า พากันมาหาหรอกอะไร
หรืองัวพี่หายหรือควายพี่พลัด จึงได้ลอดลัดตามควาย
หรืองัวไม่หายควายพี่ยังอยู่ หรือเมียพี่ตามชู้หรืออย่างไง
ให้เล่าละลอกบอกไป บอกน้องไปในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

37. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
งัวพี่ไม่หายก็ควายพี่ไม่พลัด พี่ได้เที่ยวสกัดไปเมื่อไร
พี่มาธุระธุแระเท่ากระแบะฝ่ามือ น้องไม่รู้หรอกหรือนะแม่ชื่นใจ
คนพวงมาลัย บอกน้องไปในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

38. หญิง เอ่อระเหยลอยมา คอยฟังน้องว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มาธุระธุแระเท่ากระแบะฝ่ามือ น้องไม่รู้หรอกหรือพี่ชาย
ถ้าพี่พึ่งเงินแล้วน้องจะกอง ถ้าพี่พึ่งทองน้องจะให้
ถ้าพี่มาพึ่งของลับ หญิงน้องก็รับไม่ได้
แล้วโอ๋พ่อชื่นหัวใจ บอกพี่ไปในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

39. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะต้องหาคู่หรือเข้ามาเคียงข้าง จะได้ก่อได้สร้างกันไป
เมื่อชีวิตล่วงลับน้องเอ้ยดับขันธ์ จะได้เป็นพยานเมื่อยามตาย
คนเราจะตายเหมือนใบไม้ร่วง น้องรักจะห่วงไปทำไม
ถ้าน้องจะตายยมบาลจะถาม น้องจะเอาเนื้อความแล้วที่ไหน
คนพวงมาลัย ขอให้เชื่อพี่ชายเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

40. หญิง เอ่อระเหยลอยมา คอยฟังน้องว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ว่าพี่มาบอกให้น้องมีผัว กงการของตัวเมื่อไร
ก็เรื่องลูกผัวน้องก็อยากจะมี น้องก็หาคนดียังไม่ได้
จะเป็นคนดีหรือคนชั่ว หญิงน้องยังกลัวน้ำใจ
เขาลือกันฉาวเขาเล่ากันเฉ่ง เขาว่าคนนักเลงโตใหญ่
มาดูหน้าบ้านหลังบ้าน มันมีกระดานหรอกผูกไว้
แล้วรอ้พ่อชื่นหัวใจ น้องเชื่อไม่ได้เลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

41. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถ้าหากว่าน้องเชื่อคำพี่ ก็จะได้คนดีเอาไว้ใช้
ถ้าน้องเชื่อเขายุเขาแหย่ น้องจะต้องแย่กันเหมือนควาย
คนพวงมาลัย ขอให้เชื่อใจเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

42. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มาบอกให้น้องมีผัว กงการของตัวกันเมื่อไร
และน้องจะอยู่เป็นสาว ให้หน้าน้องขาวเป็นยังไง่
แต่น้องก็อยู่เป็นสาวเปล่งปลั่ง อยู่ในระหว่างเขาควาย
รอ้พ่อม่วงแกมไหม ที่มุ่งจะหมายเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

43. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่มาบอกให้น้องมีผัว พี่บอกให้น้องชั่วไปเมื่อไร
คนอย่างพี่สวยน้องไม่เอา น้องจะนั่งกอดเขาแล้วคอยใคร
น้องจะคอยพระอินทร์อยู่บนถิ่นวิมาน ท่านก็ไม่ต้องการหรอกอยากได้ (เชิ้บ ๆ)
สมควรก็ค้าสมราคาก็ควง น้องจะหนักใจหน่วงไปทำไม
ก็เปรียบเหมือนปลาย่างก็ที่ค้างปี ค้าขายไม่มีกำไร
หรือจะอยู่ให้หัวหงอกเหมือนยังดอกพง สินสอดจะร่ำงไปไม่ไหว
คนพวงมาลัย ขอให้เชื่อพี่ชายเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

44. หญิง เอ่อระเหยลอยมา จะบอกพ่อหน้าเป็นใย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไอ้การลูกผัวน้องก็อยากจะมี ก็หาคนดีไม่ได้
และรอ๋พ่อชื่นหัวใจ จะบอกไปในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

45. ชาย เอ่อระเหยลอยมา บอกกับน้องยาแล้วต่อไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เรื่องลูกเรื่องผัวน้องก็อยากจะมี น้องก็หาคนดีมันไม่ได้
ไอ้ตัวของพี่เป็นคนดีกันจริง ๆ แม่ยิ้มปลอดยอดหญิงของพี่ชาย
ตัวของพี่เป็นคนดีแท้ มันไม่ใช่เหล็กแร่แล้วปนทราย
คนพวงมาลัย ฟังพี่นี้ไขความเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

46. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะเป็นคนดีหรือคนชั่ว หญิงน้องก็กลัวคนร้าย
อีกทั้งว่าชายมันหลายชายชายผ้าชายผ่อน ชายที่หลับที่นอนหรอกถมไป
ประเดี๋ยวลูกเมียพี่มาร้องแปร๋น ไปเหมือนยังแตนถูกลนไฟ
จะบอกพ่อม่วงแกมไหม บอกพี่ไปในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

47. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องว่าชายมีหลายชายหนอ จะบอกให้แม่หล่อกำไล
และพี่เป็นชายดีแท้ ๆ รอ้นะแม่แพรสีไพล
พี่เป็นคนดีกันจริง ๆ แม่ยิ้มปลอดยอดหญิงของพี่ชาย
คนพวงมาลัย พวงมาลัยลอยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

48. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ไม่ใช่เป็นมะเขือที่เหลือเด็ด ที่เขาเนรเทศเอามาขาย
ถ้ามารักน้องไม่จริง ไม่เหมือนระวิงที่รักไน
พี่มารักน้องไม่แน่ ไม่เหมือนยังแม่รักชาย
ว่าพี่รักจริงหรือรักเล่น หญิงน้องไม่เห็นหรอกใจชาย
ชะรอ่พ่อบัวล้อมใบ บอกพี่ไปในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

49. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่รักน้องจริง ๆ ยิ่งกว่าหญิงที่อื่น แม่บุญชูคู่ชื่นของพี่ชาย
ถ้าได้จดไม่จากถ้าได้รักไม่เลิก แม่ดอกบัวเพิ่งเบิกและกลีบใบ
ถ้าได้เป็นคู่อยู่กับน้องหญิง เป็นตายไม่ทิ้งและน้องไป
พี่จะกอดคอแม่คุณเอียประโคม ไปจนสิ้นลมหายใจ
ถึงน้องจะตายพี่จะให้ตายบนตัก ตัวพี่ไม่ผลักแล้วไปไหน
คนพวงมาลัย เล่ารักไม่อายเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

50. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จริงแล้วหรือแน่แล้วหรือ อย่าให้เขาลือเลยพี่ชาย
ถ้าพี่รักจริงให้มาขอ ถ้าพี่รักล่อให้เฉยไว้
และรอพ่อบัวลอยสาย ลอยอยู่ในบึงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

51. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องบอกให้พี่ไปขอพี่ก็ท้อใจแท้ คนเฒ่าคนแก่มาไม่ไหว
ทั้งพ่อก็แก่แม่ก็เฒ่า ปู่ย่าตาเฒ่ามาไม่ไหว
คนพวงมาลัย มาพากันไปเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

52. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ดอยพังน้องว่าไปอีกใหม่ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
พี่รักจริงคงมาขอ ถ้าพี่รักล่อให้เฉยไว้
อีกทั้งหมากขันหรอกพลูขัน ให้พี่มาหมั้นน้องไว้
เอาตึกไปก่อเอาหอไปตั้ง ขายวัดสักหลังเถิดพี่ชาย
ว่ามันไม่เป็นกระไหร่ หรอกนะพ่อในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

53. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ให้เรามาพากันไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้เรามาพาไปก่อน เถิดนะแม่หล่อนของพี่ชาย
พี่จะเอาตึกไปก่อพี่จะเอาหอไปตั้ง กันสักสองสามหลังก็ยังได้

ให้น้องพาไปเอ้ยกับพี่ ในค่ำคืนนี้เถิดแม่ชื่นใจ
แม่คนพวงมาลัย มาพากันไปเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

54. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เอาตึกมาก่อเอาหอมาตั้ง ขายวัดสักหลังไม่เป็นไร
อีกทั้งหมากขันและพลูขัน ให้พี่มาหมั้นน้องไว้
และมันไม่เป็นกระไร หรอกนะพ่อในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

55. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ให้เรามาพากันไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้เรามาพาไปก่อนก็ถึงย้อนมาแต่ง เถิดแม่เม็ดแตงแล้วเอ๋ยไทย
คนพวงมาลัย มาพากันไปเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

56. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถ้าพี่มาขอน้องไม่ว่า ถ้าพี่ชวนพาน้องไม่ไป
ไม่ใช่ลูกกลางทางกลางเอ้ยถนน จะได้วิ่งตามก้นหรอกพี่ไป
ลูกเขามีพ่อลูกเขามีแม่ ไม่ได้ออกมาแต่โพรงไม้
รอ้พ่อชื่นหัวใจ บอกพี่ไปในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

57. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องมากีดหลักขวางตอ ก็น้องกีดด้วยข้อกันอะไร
ถ้าเชื่อเอ้ยคำพี่ น้องคงได้ดีนะแม่ชื่นใจ
คนพวงมาลัย เรามาพากันไปเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

58. หญิง เอ่อระเหยลอยมา จะบอกพ่อหน้านวลใย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถ้าพี่มาขอน้องไม่ว่า ถ้าพี่ชวนพาน้องไม่ไป
ให้พี่มาขอน้องไว้สักคน น้องจะได้พ้นหรอกความอาย
รอ้พ่อล่ออาลัย ไม่เป็นกระไรเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

59. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
เมื่อน้องมาบอกให้พี่ไปขอเหมือนรั้ง- มันจนใจเสียจังนะแม่ชื่นใจ
คอไปข้าง
ให้เรามาพาไปก่อนก็ถึงย้อนมาแต่ง เถิดแม่เม็ดแตงและเอ๋ยไทย
ที่เขารักกันหนาที่เขาพากันหนี ที่เขามั่งเขามีกันถมไป
ที่เขารักกันหนาที่เขาพากันเหาะ เขานุ่งม่วงห่มเพลาะกันถมไป
คนพวงมาลัย มาพากันไปเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

60. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ถ้าพี่มาขอน้องไว้สักครั้ง ให้คนข้างหลังจะได้เอาอย่างกันต่อไป
ละรอพ่อชื่นหัวใจ บอกพี่ไปในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

61. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้เรามารักกันหนาให้มาพากันจร ข้ามเขตนครแล้วรีบไป
ไอ้ที่เขาสู่เขาขอปลูกหอลงโรง เขาฉิบผายตายโหงกันถมไป
คนพวงมาลัย มาพากันไปเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

62. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้พี่มาขอน้องไว้สักคน น้องจะได้พ้นแล้วความอาย
ให้พี่มาขอน้องไว้สักครั้ง ก็จะได้เอาอย่างกันเรื่อยไป
และรอพ่อชื่นหัวใจ ไม่เป็นกระไรเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

63. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องให้พี่มาขอก็แท้ใจท้อ น้องเป็นลูกเจ้าพ่อและวังไผ่
ถุงเงินแค่แขนถุงแหวนแค่ศอก ลากเข้าลากออกอยู่ดมตาย
ถ้าน้องเอาจริงเอาจังพี่ก็ยังไม่มี โอ้นะแม่นารีของพี่ชาย
ถ้าน้องเอาจริงเอาจังพี่ก็ยังไม่มี ส่วนตัวของพี่จะบอกให้
สี่ร้อยชั่งพี่จะวางพาด หกตำลึงทองบาทจะวางให้

นี่คนพวงมาลัย มาพากันไปเถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

64. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
น้องเป็นผู้หญิงก็ใจอ่อน ก็เชื่อคำอ้อนวอนไม่ได้
ชั่วก็ทีดีก็หน จะลองคบคนบ้านไกล
พ่อชู้ชื่นใจ จะทำอย่างไงกันเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

65. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
อย่างงั้นซิแม่บุญเรือนมันถึงเหมือนใจพี่ เรารักกันด้วยดีไม่เป็นไร
พี่จึงกระเถิบกระถับ พี่จึงขยับเข้าใกล้
เอาหัวไหล่เข้าชิด เรารักกันด้วยจิตไม่เป็นไร
จะได้นัดคืนไปบ้าน ก็จะได้นัดวันที่จะไป
คนพวงมาลัย ก็มันสมดังใจจริงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

66. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
วันศุกร์เดือนสี่วันดีข้างหน้า ให้มารับน้องยาหรอกไว ๆ
จะเตรียมกระทอห่อผ้า เถิดนะพ่อหน้าเป็นใย
รอพ่อบัวล้อมใบ บอกพี่ไปในเพลงเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

67. ชาย เอ่อระเหยลอยมา แม่ว่าวกุลาของพี่ชาย (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
วันศุกร์เดือนสี่วันดีข้างหน้า ตามคำมั่นสัญญาพี่จะไป
พอถึงฤกษ์งามยามเศษ พี่จะพาให้สำเร็จดังใจหมาย
แต่พอตอนหัวค่ำยามต้นคนหลับสงัด พี่จะมาอย่างนัดกับน้องไว้
ให้น้องเตรียมตั้งคอรอท่า จนกระทั่งพี่มานะแม่ชื่นใจ
คนพวงมาลัย จำคำพี่ไว้เถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

68. หญิง เอ่อระเหยลอยมา ได้ยินพี่ว่าก็จำได้ (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
จะมวนหมากใส่กลี่จะมวนบุหรี่ใส่กล่อง จะหาสำหรับสำรองเอาไว้ให้

น้องจะตั้งคอรอชาย ไม่ไปทางไหนเลยเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

69. ชาย เอ่อระเหยลอยมา ลอยมาก็ลอยไป (ลูกคู่รับ 1 ครั้ง)
ให้น้องเตรียมหมากใส่กลี่เตรียม- เตรียมสำหรับสำรองกันเอาไว้
บุหรี่ใส่ซอง
แป้งจันทน์น้ำมันหอมมีให้พร้อมทุกอย่าง เมื่อเราไปกลางทางจะได้พรมกาย
ให้น้องตั้งคอรอท่า จนกระทั่งพี่มานะแม่ชื่นใจ
คนพวงมาลัย จำคำพี่ไว้เถิดเอย (ลูกคู่รับ 2 ครั้ง)

ภาคผนวก ข.
พื้นภูมิเกี่ยวกับท้องถิ่นและวิทยากร

ภาคผนวก ข.
พื้นภูมิเกี่ยวกับท้องถิ่นและวิทยากร

พื้นภูมิเกี่ยวกับท้องถิ่น

อำเภออู่ทอง

1. ประวัติความเป็นมา อู่ทองเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสุพรรณบุรี เดิมมีชื่อว่า อำเภอจรเข้สามพัน ตั้งอยู่ริมแม่น้ำจรเข้สามพัน ได้รับการยกฐานะเป็นเขตการปกครองเมื่อปี พ.ศ. 2445 ต่อมาในปี พ.ศ. 2480 ทางราชการพิจารณาเห็นว่า อำเภอตั้งอยู่ในเขตเมืองรบราณ "ท้าวอู่ทอง" ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องต้องกันกับประวัติศาสตร์ จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็น "อำเภออู่ทอง" และย้ายสถานที่ตั้งจากที่เดิมมาสร้างใหม่ บริเวณคูเมืองท้าวอู่ทอง เมื่อปี พ.ศ. 2479 สมัยขุนสุพรรณธานีเป็นนายอำเภอ จนถึงปัจจุบันมีผู้ดำรงตำแหน่งนายอำเภอรวม 32 คน

2. พื้นที่และอาณาเขต อำเภออู่ทองตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดสุพรรณบุรี ห่างจากจังหวัดสุพรรณบุรี 31 กิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศ ทางทิศตะวันตกเป็นเนินเขา มีเทือกเล็ก ๆ จากเหนือสุดจนใต้สุดแล้วลาดต่ำลงทางทิศตะวันออก มีแม่น้ำไหลผ่านคือลำน้ำจรเข้สามพัน ปัจจุบันตื้นเขินใช้สัญจรไม่ได้และมีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	จดอำเภอเลาขวัญ	จังหวัดกาญจนบุรี
	จดอำเภอดอนเจดีย์	จังหวัดสุพรรณบุรี
ทิศใต้	จดอำเภอพนมทวน	จังหวัดกาญจนบุรี
	จดอำเภอสองพี่น้อง	จังหวัดสุพรรณบุรี
ทิศตะวันออก	จดอำเภอเมือง	จังหวัดสุพรรณบุรี
	จดอำเภอบางปลาม้า	จังหวัดสุพรรณบุรี
ทิศตะวันตก	จดอำเภอเลาขวัญ	จังหวัดกาญจนบุรี
	จดอำเภอบ่อพลอย	จังหวัดกาญจนบุรี

แผนที่สังเขปอำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

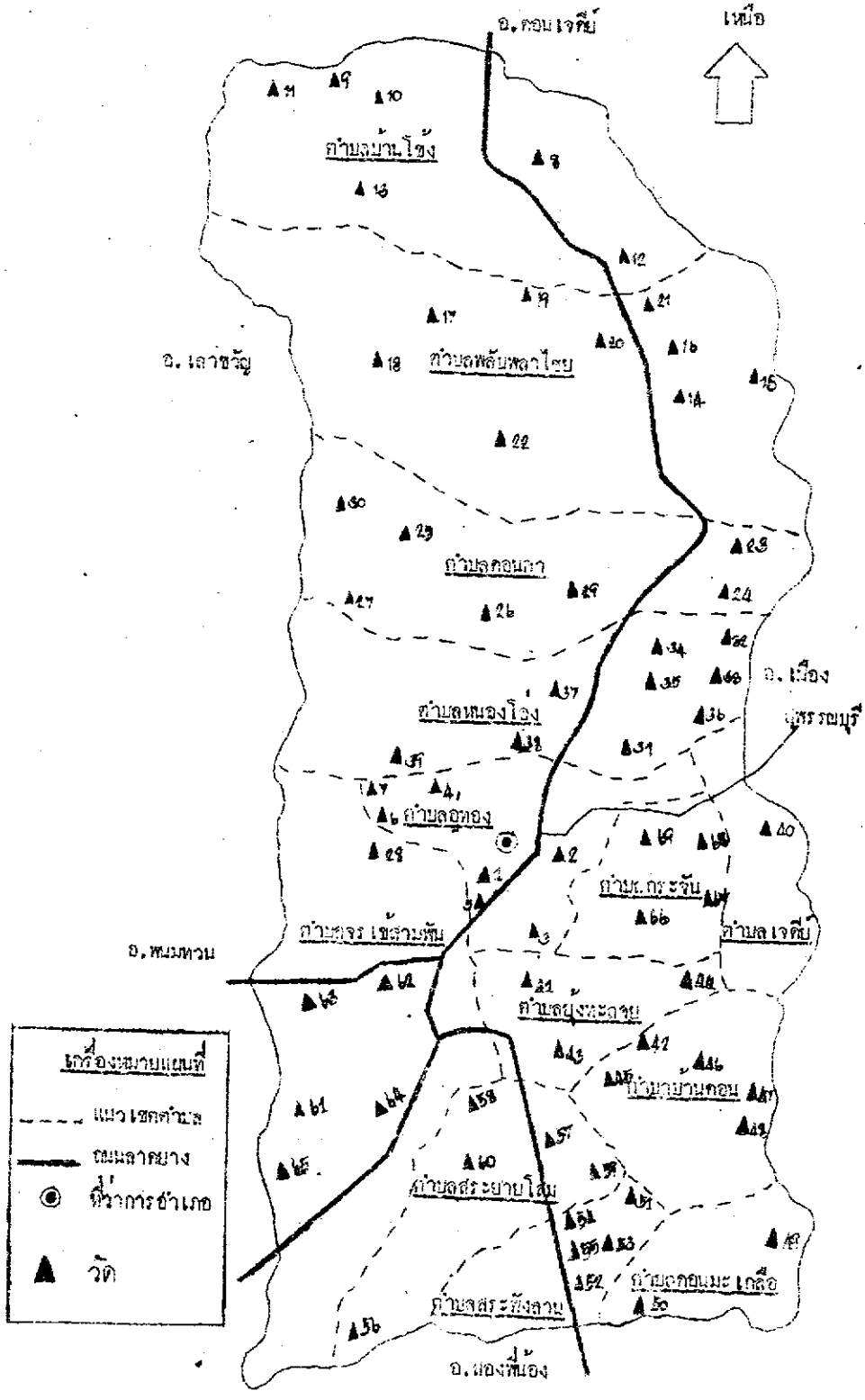

3. การปกครอง อำเภออู่ทองมีประชากรอาศัยอยู่ตามสถิติทะเบียนราษฎร์ พ.ศ. 2534 ทั้งสิ้น 127,407 คน แบ่งการปกครองออกเป็น การปกครองส่วนภูมิภาค และการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนภูมิภาค แบ่งออกเป็น 13 ตำบล 106 หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลอู่ทอง ตำบลสระยายโสม ตำบลบ้านดอน ตำบลหนองโอ่ง ตำบลยุ้งทะลาย ตำบลดอนคา ตำบลพลับพลาไชย ตำบลบ้านโข้ง ตำบลจรเข้สามพัน ตำบลสระพังลาน ตำบลดอนมะเกลือ ตำบลเจดีย์ และตำบลกระจัน

การปกครองท้องถิ่น มีสุขาภิบาล 2 แห่ง ได้แก่ สุขาภิบาลอู่ทองและสุขาภิบาลสระยายโสม

4. สภาพเศรษฐกิจ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร ได้แก่ การทำนา การทำไร่ข้าวโพด ข้าวฟ่าง และไร่อ้อย ซึ่งปัจจุบันมีการปลูกอ้อยเป็นจำนวนมากจนได้ชื่อว่าเป็นอำเภอที่ปลูกอ้อยมากที่สุดในเขต 7 นอกจากนี้ ยังมีโรงงานอุตสาหกรรม และโรงงานอื่น ๆ ที่ทำรายได้ให้แก่ประชาชนมาก ได้แก่ โรงงานน้ำตาล 1 แห่ง โรงโม่หิน 3 แห่ง โรงทำน้ำแข็ง 2 แห่ง และโรงสีข้าว 12 แห่ง

5. ด้านการศึกษา อำเภออู่ทองจัดให้มีการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนที่ขึ้นกับสำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 55 แห่ง โรงเรียนที่ขึ้นกับกรมสามัญศึกษา 4 แห่ง และโรงเรียนที่ขึ้นกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 3 แห่ง รวม 65 แห่ง

ด้านการศึกษานอกโรงเรียน ได้จัดการศึกษาทั้งทางด้านวิชาการและด้านวิชาชีพเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ด้อยโอกาสหรือผู้สนใจ ได้แก่ จัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน 1 แห่ง มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน 52 แห่ง จัดกลุ่มสนใจ 30 กลุ่ม จัดสอนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น 150 ชม. จำนวน 6 ห้องเรียน

6. ด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ประชากรที่อยู่ในเขตอำเภออู่ทองส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และมีทัศนคติความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ ทางศาสนายังคงปฏิบัติตามบรรพบุรุษของตนอยู่อย่างแนบแน่น ปัจจุบันมีวัดวิสุงคามสีมา 49 วัด วัดร้าง 17 แห่ง สำนักสงฆ์ 18 แห่ง ที่พักสงฆ์ 3 แห่ง โรงเรียนพระปริยัติธรรม 45 แห่ง และมีพระภิกษุสามเณร รวมทั้งฆราวาสที่สนใจศึกษาเล่าเรียนด้านพุทธศาสนาอยู่มากพอสมควร

ด้านศิลปวัฒนธรรม จากการที่ชาวอำเภออู่ทองส่วนใหญ่เป็นคนไทยนับถือศาสนาพุทธ ทัศนคติความเชื่อทางศาสนา วัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ยังคงรักษาไว้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิต และยังมีคนไทยบางกลุ่มสืบเชื้อสายมาจาก ลาวเวียง ลาวโซ่ง และลาวพวน ชนกลุ่มนี้ยังยึดถือพิธีกรรมของบรรพบุรุษตน และในขณะเดียวกันก็ปฏิบัติตามประเพณีส่วนรวมทางศาสนาเหมือนคนไทยทั่วไป คือมีการทำบุญตักบาตรในวันสำคัญทางพุทธศาสนา การไปฟังเทศน์ในวันพระและถือศีลระหว่างเข้าพรรษา เป็นต้น

สถานที่สำคัญ อำเภออู่ทองมีสถานที่สำคัญ เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ เป็นที่เคารพสักการะบูชาของชาวอู่ทอง และยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจได้ตามอัธยาศัย เช่น พระพุทธไสยยาสน์ วัดเขาพระศรีสรรเพชญาราม ตั้งอยู่ที่ตำบลอู่ทอง พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอู่ทอง สวนรุกขชาติวนอุทยานน้ำตกพุม่วง และรอยพระพุทธบาท วัดเขาดีสลัก ตำบลดอนคา (สำนักงานศึกษาธิการอำเภออู่ทอง. 2534)

ตำบลจรเข้สามพัน ตำบลจรเข้สามพันเป็นตำบลหนึ่งที่เก่าแก่ทั้งเคยเป็นที่ตั้งของอำเภอมาก่อน ประกอบกับมีแม่น้ำไหลผ่าน เหมาะแก่การตั้งถิ่นฐานและประกอบอาชีพ จึงทำให้มีประชากรอาศัยอยู่กันอย่างหนาแน่นพอสมควร มีหมู่บ้าน 10 หมู่บ้าน คือ หมู่ 1 บ้านหนองบัว หมู่ 2 บ้านวังหลุมพอง หมู่ 3 บ้านรางโพธิ์ หมู่ 4,5,6,10 บ้านจรเข้สามพัน หมู่ 7 บ้านหนองบอน หมู่ 8 บ้านเขาชานหมาก หมู่ 9 บ้านโพธิ์เงิน มีราษฎรอาศัยอยู่ประมาณ 2,500 หลังคาเรือน อาชีพที่สำคัญของราษฎรในหมู่บ้าน ในอดีตเมื่อ 20 ปีที่ผ่านมามีการทำนาเป็นอาชีพหลัก และทำไร่ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ไร่แตง ไร่งา เผาถ่าน หาของป่าขาย ปัจจุบันเมื่อลำน้ำจรเข้ตื้นเขินและมีการขุดลอกคลองจรเข้ใหม่ มีระบบชลประทานเข้าถึง พื้นที่จึงไม่เหมาะในการปลูกข้าว ราษฎรจึงหันมาปลูกอ้อยเป็นส่วนใหญ่ มีการทำนาและทำสวนบ้าง นอกจากนี้ยังมีการทำอุตสาหกรรมขนาดย่อยเพื่อหารายได้พิเศษนอกเหนือจากอาชีพเกษตรกรรมดังกล่าว ได้แก่ การเย็บผ้า การทอผ้า เป็นต้น

ตำบลจรเข้สามพันติดต่อกับ ตำบลอู่ทอง ตำบลดอนคา ตำบลยุ้งทะลาย ตำบลสระยายโสม ตำบลทุ่งคอก เขตอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี และเขตติดต่อกับ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ ตำบลรางหวาย ตำบลดอนแสลบ ตำบลสระลงเรือ เป็นต้น

ตำบลจรเข้สามพัน มีวัดประจำหมู่บ้าน ได้แก่ วัดปทุมวนาราม วัดเขาถ้ำเสือ วัดโพธาราม วัดเทพคีรีพงศาราม (วัดเขาชานหมาก) และวัดโพธิ์เงิน และมีโรงเรียนตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกัน ได้แก่ โรงเรียนบ้านจรเข้สามพัน โรงเรียนบ้านเขาชานหมาก โรงเรียนวัดปทุมวนาราม และโรงเรียนบ้านรางโพธิ์ มีสถานีทดลองพืชไร่อยู่ 2 แห่ง

การตั้งบ้านเรือนของราษฎรในตำบลจรเข้สามพัน มักตั้งบ้านเรือนอยู่หนาแน่นเป็นหมู่โดยเฉพาะหมู่บ้านดั้งเดิม ได้แก่ บ้านหนองบัว บ้านวังหลุมพอง บ้านเขาชานหมาก บ้านหนองบอน และบ้านจรเข้สามพัน ส่วนที่ดินทำกินจะอยู่นอกหมู่บ้านออกไป เดิมมีคลองจรเข้สามพันไหลผ่านอยู่สายเดียว แต่ปัจจุบันมีระบบชลประทาน และประปาหมู่บ้านเข้าเกือบทั่วถึง จึงทำให้การประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมได้ผลผลิตดีขึ้นกว่าเดิม พร้อมทั้งมีไฟฟ้าและถนนเข้าหมู่บ้านสะดวกสบายทั่วถึง

<u>ด้านเศรษฐกิจ</u> เดิมราษฎรส่วนใหญ่มีฐานะค่อนข้างยากจน เพราะมีรายได้จากการทำนา ทำไร่ ซึ่งขึ้นอยู่กับดินฟ้าอากาศในแต่ละปี และขึ้นอยู่กับราคาพืชผลตามท้องตลาด ปัจจุบัน เมื่อมีระบบน้ำในการทำการเกษตรที่สะดวกขึ้น ราษฎรหันมาปลูกอ้อยซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่ให้ผลดีกว่าการทำนา การทำไร่ข้าวโพด ข้าวฟ่าง และยังประกอบอาชีพเสริมด้านอื่น ๆ ได้แก่ เลี้ยงวัว ปลูกพืชผักหมุนเวียน ทำสวน การเย็บผ้า ทอผ้า จึงทำให้มีรายได้หมุนเวียนดีขึ้นกว่าเดิม

<u>ด้านการศึกษา</u> เดิมราษฎรในวัยศึกษา เรียนแค่จบการศึกษาภาคบังคับเป็นส่วนใหญ่ ที่จะเรียนต่อในระดับสูงมีน้อย เพราะราษฎรไม่นิยมให้บุตรหลานไปเรียนที่อื่น เมื่อเรียนจบการศึกษาภาคบังคับก็ให้ออกมาประกอบอาชีพเกษตรกรรม และแต่งงานมีครอบครัว แต่ปัจจุบัน เมื่อฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น และการคมนาคมสะดวก รวมทั้งอำเภออู่ทองเป็นอำเภอที่พัฒนารวดเร็ว ชาวบ้านส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการศึกษา จึงส่งบุตรหลานเรียนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้เยาวชนส่วนใหญ่ที่เรียนจบการศึกษาภาคบังคับ และไม่มีโอกาสได้เรียนต่อยังได้ประกอบอาชีพที่เบากว่ารุ่นพ่อแม่ คือ การเย็บผ้า ทอผ้า หรือทำอาชีพอื่นที่ไม่ใช่การเกษตร จึงทำให้เศรษฐกิจในตำบลหมุนเวียนยิ่งขึ้น

ความสัมพันธ์ระหว่างราษฎรในหมู่บ้าน นับว่าเป็นความสัมพันธ์ที่ดี เนื่องจากการตั้งถิ่นฐานที่อยู่กันอย่างหนาแน่นเป็นกลุ่ม และอาชีพทางด้านเกษตรกรรมต้องพึ่งพาอาศัยกัน จึงทำให้เกิดความรักสามัคคีร่วมมือร่วมใจกัน ราษฎรในหมู่บ้านส่วนมากเป็นญาติพี่น้อง และ

รู้จักคุ้นเคยกันแทบทุกครัวเรือน แม้ในหมู่บ้านใกล้เคียงกันก็รู้จักและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การถ่ายเทของประชากรมีไม่มาก ส่วนมากจะแต่งงานกันระหว่างคนในหมู่บ้านเดียวกัน หรือหมู่บ้านใกล้เคียงที่รู้จักคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี ที่จะแต่งงานกับคนต่างถิ่นมีไม่มาก จะเห็นได้จากบ้านหนองบัวและบ้านวังหลุมพอง ทั้งสองหมู่บ้านนี้จะมีราษฎรที่ใช้นามสกุลปทุมสูติเป็นส่วนใหญ่

<u>ด้านประเพณี</u> ราษฎรมีความยึดมั่นผูกพันกับวัฒนธรรมประเพณีมาก ไม่ว่าจะเป็นประเพณีเกี่ยวกับศาสนาหรือประเพณีส่วนบุคคล คือจะมีการทำบุญใส่บาตรทุกวันพระ เมื่อถึงฤดูกาลเข้าพรรษา ชาวบ้านจะอยู่ถือศีลที่วัดเป็นจำนวนมากทุกวัด นอกจากนี้ก็มีการทำบุญในวันสำคัญต่าง ๆ ในพุทธศาสนา เช่น ตรุษ สงกรานต์ เข้าพรรษา สารท ออกพรรษา ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า และมีการเทศมหาชาติตามโอกาสที่เหมาะสมอีกด้วย ส่วนด้านประเพณีส่วนบุคคลมีประเพณีบวช แต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ และทำศพ เป็นต้น ซึ่งประเพณีต่าง ๆ เหล่านี้มักมีการจัดงานใหญ่โต

<u>การละเล่นประจำตำบล</u> การละเล่นประจำตำบลจะมีการละเล่นตามประเพณีคล้ายกับตำบลอื่นที่ใกล้เคียง แต่จะคล้ายกับอำเภอพนมทวนเป็นส่วนใหญ่ เพราะเป็นตำบลที่ใกล้เคียง มีอาชีพและนับถือพุทธศาสนาเหมือนกัน เดิมมีการละเล่นตามประเพณีที่หลากหลายมาก ไม่ว่าจะเป็นกีฬาพื้นบ้าน หรือเพลงพื้นบ้าน ปัจจุบันมีเหลืออยู่น้อยมาก ที่ยังมีการเล่นกันอยู่ก็มีเพลงพวงมาลัย เพลงชักเย่อ เพลงเหย่ย โดยเฉพาะเพลงพวงมาลัยจะเล่นกันเป็นประจำในเทศกาลต่าง ๆ แม้แต่การลงแขกเกี่ยวข้าว การเล่นเพลงพวงมาลัยนี้จะเล่นทั้งในและนอกตำบล แล้วแต่จะมีคนมาติดต่อจ้างวานไปเล่นในงานของตน

ในขณะที่ผู้วิจัยไปศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเพลงพวงมาลัยนี้ ปรากฏว่าบรรดาพ่อเพลงแม่เพลงรุ่นเก่าที่สามารถว่าเพลงด้วยปฏิภาณได้สิ้นชีวิตลงเกือบหมด เหลืออยู่แต่พ่อเพลงแม่เพลงรุ่นใหม่ที่สืบทอดการเล่นเพลงพวงมาลัยไว้ได้ไม่กี่คนซึ่งมีอายุ 50 ปีขึ้นไป คนที่มีอายุต่ำกว่า 50 ปีลงมาไม่มีใครมีความสามารถว่าเพลงด้วยปฏิภาณได้ จะว่าได้ก็ไม่มากไม่เป็นเรื่องเป็นราว และว่าได้เพียงท่อนสั้น ๆ เท่านั้น จึงเป็นสิ่งที่น่าเสียดายยิ่ง

อำเภอพนมทวน

1. ประวัติความเป็นมา อำเภอพนมทวนตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ที่ว่าการอำเภอตั้งอยู่ริมถนนสายกาญจนบุรี - อู่ทอง กิโลเมตรที่ 24 เดิมเรียกว่า อำเภอเหนือ แล้วเปลี่ยนชื่อเป็น บ้านทวน เมื่อ พ.ศ.2444 และเปลี่ยนชื่อเป็น พนมทวน เมื่อ พ.ศ.2481 ตามชื่อตำบลที่ตั้งคือ หมู่ที่ 3 ตำบลพนมทวน (สุมามาลย์ เรืองเดช. 2518 : 16-22)

พนมทวนเป็นหมู่บ้านเก่า สันนิษฐานว่ามีอายุกว่า 400 ปี โดยมีหลักฐานอ้างอิงได้จากโบราณสถานและโบราณวัตถุที่มีอยู่ทั่วไป และเป็นทางผ่านของข้าศึกในการเดินทัพไปตีกรุงศรีอยุธยา สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี

2. พื้นที่และอาณาเขต อำเภอพนมทวนมีเนื้อที่ 1,100.78 ตารางกิโลเมตร แยกเป็นพื้นที่เกษตรกรรม 387,340 ไร่ เป็นพื้นที่ป่าไม้ 47,912 ไร่ เป็นพื้นที่ภูเขา 48 ตารางกิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศ พื้นที่ทางทิศใต้เป็นพื้นที่ราบ ทิศเหนือเป็นที่ราบสูง ในหุบเขามีป่าโปร่งและภูเขาบางส่วน ทิศตะวันออกเป็นที่ราบลุ่ม เหมาะแก่การเพาะปลูกพืชไร่และทำนาข้าว มีแหล่งน้ำธรรมชาติสำคัญ 2 สาย คือ คลองบ้านทวน และคลองดอนแสลบ ปัจจุบันกรมชลประทานได้ดำเนินการขยายคลองระบายน้ำสายใหญ่เข้าตำบลและหมู่บ้านต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีทรัพยากรธรรมชาติ คือ มีเหมืองแร่ฟลูออไรด์ 1 เหมือง และเหมืองดินขาว 1 เหมือง

ด้านอาณาเขต อำเภอพนมทวนมีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอเลาขวัญ	จังหวัดกาญจนบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อำเภอท่ามวง	จังหวัดกาญจนบุรี
	ติดต่อกับ	อำเภอท่ามะกา	จังหวัดกาญจนบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อำเภออู่ทอง	จังหวัดสุพรรณบุรี
	ติดต่อกับ	อำเภอสองพี่น้อง	จังหวัดสุพรรณบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	อำเภอบ่อพลอย	จังหวัดกาญจนบุรี

แผนที่สังเขปอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

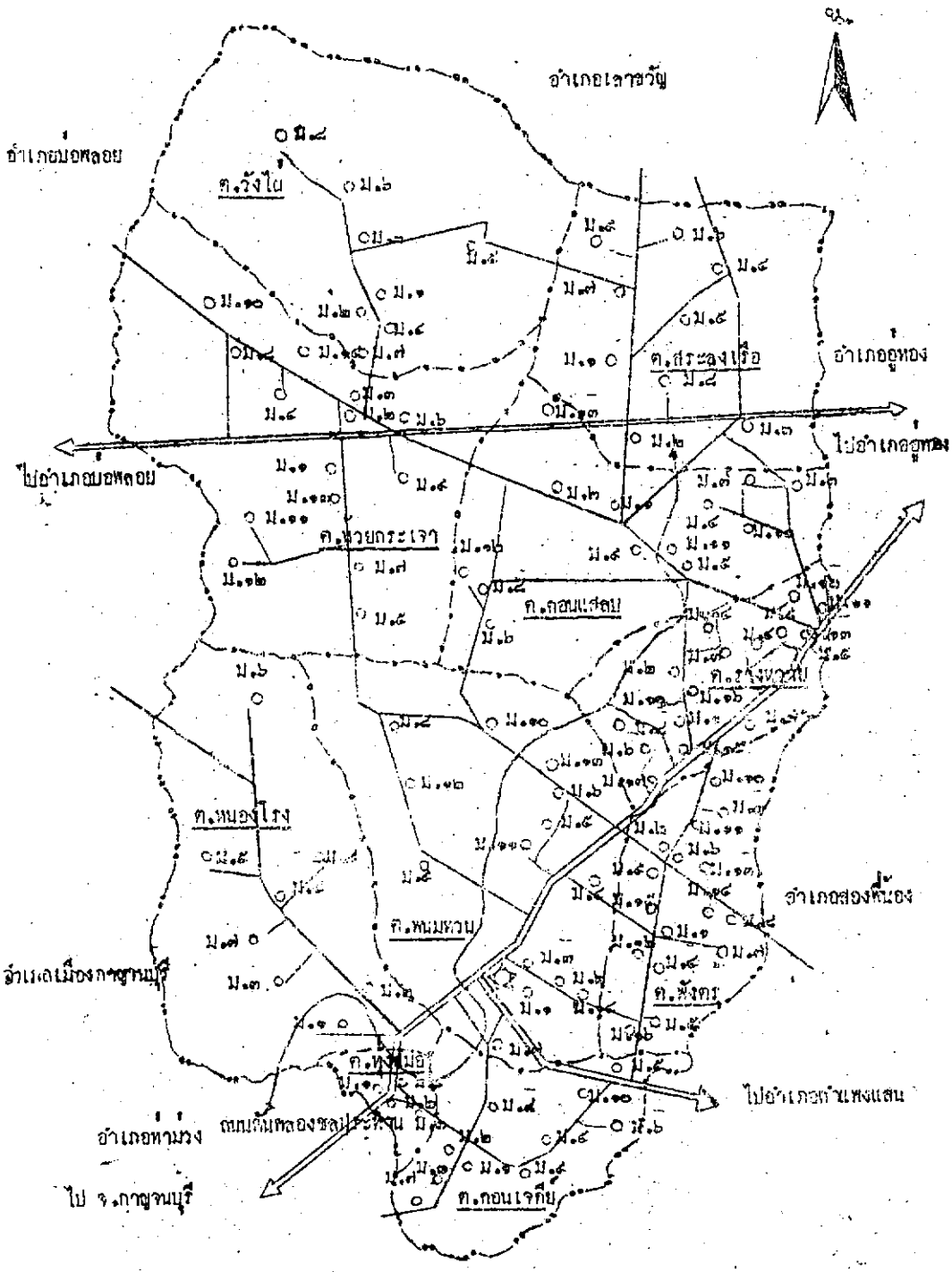

3. การปกครอง อำเภอพนมทวนแบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็น 10 ตำบล 127 หมู่บ้าน มีประชากรอาศัยอยู่ทั้งสิ้น 83,689 คน แยกเป็นรายตำบล ได้แก่ ตำบลพนมทวน 18 หมู่บ้าน ตำบลรางหวาย 17 หมู่บ้าน ตำบลห้วยกระเจา 16 หมู่บ้าน ตำบลหนองโรง 10 หมู่บ้าน ตำบลพังตรุ 17 หมู่บ้าน ตำบลวังไผ่ 8 หมู่บ้าน ตำบลดอนเจดีย์ 13 หมู่บ้าน ตำบลสระลงเรือ 10 หมู่บ้าน ตำบลดอนแสลบ 14 หมู่บ้าน ตำบลทุ่งสมอ 4 หมู่บ้าน

แบ่งการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีสุขาภิบาล 2 แห่ง ได้แก่ สุขาภิบาลพนมทวน ตั้งอยู่หมู่ 1, 2, 3 และ 4 ตำบลพนมทวน และสุขาภิบาลรางหวาย ตั้งอยู่หมู่ที่ 1, 5, 7, 9, 11, 13 และ 15 ตำบลรางหวาย

4. ด้านเศรษฐกิจ ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 80 มีอาชีพเกษตรกรรม ทำนา ทำไร่ และรับจ้าง พืชที่สำคัญที่ทำรายได้ให้แก่เกษตรกร คือ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ยาสูบ เมล็ดแตงโม ส่วนเลี้ยงสัตว์ได้แก่ โค กระบือ และสัตว์ปีกต่าง ๆ รายได้ของประชาชนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เศรษฐกิจขึ้นอยู่กับภาวะตลาด และจากสภาพดินฟ้าอากาศ เนื่องจากการชลประทานยังมีไม่ทั่วถึงทุกตำบล

5. ด้านการศึกษา อำเภอพนมทวนจัดให้มีการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ ซึ่งแบ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบดังนี้

ระดับก่อนประถมศึกษา-ระดับประถมศึกษา มีโรงเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) 61 โรงเรียน กรมสามัญศึกษา (สศ.) เปิดสอนระดับประถมศึกษา 1 โรงเรียน และคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) 1 โรงเรียน

ระดับมัธยมศึกษา มีโรงเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) 2 โรงเรียน กรมสามัญศึกษาเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3 โรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 1 โรงเรียน

การศึกษานอกระบบ มีศูนย์ประสานงานการศึกษานอกระบบโรงเรียนจัดบริการให้การศึกษาแก่ประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จพื้นฐาน การศึกษาต่อเนื่องการศึกษาทางวิทยุและโทรทัศน์ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน บริการห้องสมุดประชาชนโสตทัศนศึกษา และการศึกษาวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นเป็นต้น

ในการจัดการศึกษา นับว่ายังไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร เพราะมีเด็กที่ออกจาก

โรงเรียนในการศึกษาภาคบังคับแล้วเรียนต่อในอัตราที่ต่ำ เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจ และผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา

6. ด้านศาสนา ประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอพนมทวน ร้อยละ 99 นับถือศาสนาพุทธดังนั้นในวันสำคัญต่าง ๆ จึงมีการทำบุญใส่บาตรตามประเพณีเหมือนประชาชนทั่วไป ที่นับถือศาสนาพุทธ

7. ด้านศิลปวัฒนธรรม ประชากรส่วนใหญ่ในอำเภอพนมทวนยังมีความยึดมั่นในขนบประเพณีของท้องถิ่น โดยให้ความร่วมมือจัดงานประเพณีของไทยมาโดยตลอด เช่น ตรุษ สงกรานต์ วันลอยกระทง สารท เข้าพรรษา ออกพรรษา กฐิน ผ้าป่า เทศมหาชาติ และในด้านประเพณีส่วนบุคคลได้แก่ การบวช การแต่งงาน การทำศพ เป็นต้น นอกจากนี้ อำเภอพนมทวนยังมีศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านดั้งเดิมที่มีชื่อเสียง ได้แก่ เพลงเหย่ย ราโทน เพลงร่อยพรรษา และเพลงพวงมาลัย เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันนี้สำนักงานศึกษาธิการ อำเภอพนมทวนได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสนใจการละเล่นพื้นเมืองแต่ละประเภท แก่ประชาชนรุ่นหนุ่มสาวในพื้นที่ ให้อนุรักษ์และช่วยกันสืบทอดต่อจากผู้สูงอายุที่มีอยู่ในปัจจุบันสืบต่อไป

สถานที่สำคัญ อำเภอพนมทวนมีสถานที่ที่สำคัญหลายแห่ง ได้แก่ พระปรางค์วัดทานกัณฑ์ พระเจดีย์วัดเขารักษ์ ที่ตั้งค่ายลูกเสือเจดีย์สามองค์ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พนมทวน (สำนักงานศึกษาธิการอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี. 2535)

เนื่องจากพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เรื่องเพลงพวงมาลัย ได้แก่ ตำบลพนมทวน ตำบลรางหวาย ตำบลคอนแสลบ และตำบลห้วยกระเจา มีพื้นที่ติดต่อกัน ดังนั้นลักษณะทางภูมิศาสตร์จึงมีความใกล้เคียงกัน และประชากรส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนา ดังนั้นประเพณีและอาชีพส่วนใหญ่จึงคล้ายคลึงกัน ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอข้อมูลของทั้ง 4 ตำบลให้ทราบคร่าว ๆ ดังนี้

1. ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ตำบลพนมทวน ตำบลรางหวาย ตำบลดอนแสลบ และตำบลห้วยกระเจา เป็นตำบลที่เป็นกลุ่มชุมชนดั้งเดิม จะเห็นได้จากลักษณะของการตั้งบ้านเรือนคือจะมีการตั้งบ้านเรือนเป็นหมู่หรือเป็นกลุ่มอย่างหนาแน่น โดยมีที่ดินสำหรับทำนาทำไร่ อยู่นอกหมู่บ้านออกไป เวลาถึงฤดูทำนา ทำไร่ ก็จะไปปลูกโรงนาร่วมกันอีก เรียกว่า "ชมรม" เพื่อความสะดวก ปลอดภัย และช่วยเหลือกันในการทำการเกษตรดังกล่าว และจากแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2535 ของ สำนักงานศึกษาธิการอำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี (2535 2-3) ได้ให้ข้อมูลด้านจำนวนประชากรของแต่ละตำบลไว้ดังนี้

ตำบลพนมทวน มี 18 หมู่บ้าน 2,332 ครัวเรือน มีประชากร 12,917 คน

ตำบลรางหวาย มี 17 หมู่บ้าน 2,099 ครัวเรือน มีประชากร 10,755 คน

ตำบลดอนแสลบ มี 14 หมู่บ้าน 2,315 ครัวเรือน มีประชากร 11,974 คน

ตำบลห้วยกระเจา มี 16 หมู่บ้าน 1,362 ครัวเรือน มีประชากร 10,674 คน

ความสัมพันธ์ระหว่างราษฎรในหมู่บ้านนับว่าดียิ่ง ส่วนมากจะรู้จักคุ้นเคยกันแทบทุกครัวเรือน มีความสัมพันธ์กันคล้ายญาติพี่น้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แม้ว่าปัจจุบันการคมนาคมจะสะดวก ไม่ต้องออกไปตั้ง "ชมรม" ตามไร่นาแล้วก็ตาม แต่ลักษณะอาชีพด้านเกษตรกรรมก็ยังเอื้ออำนวยให้ราษฎรต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างราษฎรในหมู่บ้านและตำบลใกล้เคียงรู้จักคุ้นเคยกัน

การถ่ายเทของประชากรมีไม่มาก ยิ่งปัจจุบันนี้มีระบบชลประทานขยายเข้าตำบลต่าง ๆ ทำให้พื้นที่ส่วนใหญ่สามารถทำการเกษตรได้ดียิ่งขึ้น และอีกประการหนึ่งเมื่อการคมนาคมสะดวกได้มีการนำเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากกรุงเทพฯ ส่งตามหมู่บ้านต่าง ๆ จึงทำให้ราษฎรมีรายได้พิเศษเพิ่มขึ้นหลังจากว่างจากการทำนา ทำให้การถ่ายเทของประชากรมีไม่มาก นอกจากนี้ราษฎรส่วนมากจะแต่งงานกันในระหว่างผู้รู้จักชอบพอกันในหมู่บ้าน หรือหมู่บ้านอื่นที่ใกล้เคียงกัน ที่แต่งงานกับคนต่างถิ่นยังมีไม่มากนัก

<u>ด้านการศึกษา</u> ส่วนมากราษฎรยังไม่นิยมส่งบุตรหลานให้เรียนต่อในระดับสูง ให้เรียนเพียงแค่จบการศึกษาภาคบังคับเท่านั้น แม้ปัจจุบันการคมนาคมจะสะดวกขึ้นก็ตาม

<u>ด้านเศรษฐกิจ</u> ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะปานกลาง เนื่องจากการขยายระบบชลประทานเข้าหมู่บ้านในตำบลต่าง ๆ จึงทำให้ทำนาได้ปีละ 2 ครั้ง และสามารถทำการเกษตรชนิดอื่นเพื่อเสริมรายได้ให้กับราษฎร์ ยกเว้นพื้นที่บริเวณตำบลห้วยกระเจาที่ระบบชลประทานยังขยายเข้าไม่ถึง เนื่องจากพื้นที่เป็นที่สูงและมีภูเขาอยู่เป็นจำนวนมาก การทำนาต้องอาศัยแหล่งน้ำที่ได้จากธรรมชาติ แต่ก็ยังมีรายได้เสริมจากการทำอาชีพอื่น จึงทำให้ฐานะของราษฎรดีขึ้นกว่าเดิม

<u>ด้านประเพณีวัฒนธรรม</u> ชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นคนไทย นับถือศาสนาพุทธ ดังนั้นประเพณีส่วนใหญ่จึงเป็นแบบไทยคล้ายท้องถิ่นอื่น ๆ ผู้ชายนิยมบวชก่อนแต่งงาน การแต่งงานจะมีการสู่ขอและหมั้นก่อนแต่ง การแต่งงานนิยมทำตามประเพณีดั้งเดิมคือ มีการแห่ขันหมาก

การทำขวัญขันหมาก ประเพณีอื่น ๆ ยังประพฤติปฏิบัติกันอยู่ตามปกติ ได้แก่ การตักบาตรทุกเช้า การทำบุญตักบาตรในวันพระและวันสำคัญ ๆ ทางพุทธศาสนา และถือศีลระหว่างเข้าพรรษา ตรุษ สงกรานต์ สรงน้ำพระสาดน้ำ การทำบุญรวมญาติในวันสงกรานต์และก่อพระทราย เทศน์มหาชาติ สารท เข้าพรรษา ออกพรรษา ทอดผ้าป่า ทอดกฐิน และเมื่อเสียชีวิตจะมีพิธีศพ การทำบุญร้อยวันอุทิศให้ผู้ที่เสียชีวิต และมีการละเล่นอันเกี่ยวเนื่องมาจากประเพณีพิธีกรรมดังกล่าว เช่น มอญซ่อนผ้า ลูกช่วง ตีไก่ เล่นเพลงพวงมาลัย เพลงยั่ว เพลงเหย่ย เพลงร่อยพรรษา ฯลฯ

ในขณะที่ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเพลงพวงมาลัยนี้ ยังมีการละเล่นพื้นบ้านและเพลงพื้นบางชนิดอยู่ โดยเฉพาะเพลงพวงมาลัย พบว่ายังมีเล่นตามโอกาสต่าง ๆ เช่นตรุษ สงกรานต์ เทศมหาชาติ แต่งงาน บวช ทำบุญร้อยวัน และแก้บน ซึ่งการเล่นเพลงชนิดนี้พบมากใน 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลรางหวาย ตำบลดอนแสลบ และตำบลห้วยกระเจาซึ่งมีทั้งพ่อเพลงแม่เพลงสมัครเล่น และที่มีความชำนาญ ร้องเล่นในงานต่าง ๆ อยู่พอสมควร นอกจากนี้ยังมีพ่อเพลงแม่เพลงรุ่นเก่าที่มีความเชี่ยวชาญและมีปฏิภาณดีในการเล่นเพลงพวงมาลัยเหลืออยู่หลายท่าน แม้จะไม่ได้เล่นเพลงพวงมาลัยแล้วแต่ก็ยังช่วยสืบทอดเพลงให้กับลูกหลานรุ่น ต่อ ๆ มาได้สืบทอดเพลงไว้ ซึ่งพวกที่สืบทอดเพลงไว้มีอายุประมาณ 40 ปีขึ้นไป พวกที่อายุต่ำกว่า 40 ปีลงมาแทบไม่มีเลยที่จะสามารถว่าเพลงด้วยปฏิภาณได้ จึงนับได้ว่าเป็นโชคดีที่ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลที่เป็นจริงในการเล่นเพลงพวงมาลัยไว้ได้ก่อนที่จะสูญหายไป

<u>วิทยากร</u>

ได้ข้อมูลมาจากวิทยากรซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับเรื่อง "เพลงพวงมาลัย" ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ข้อมูลมาจากวิทยากรซึ่งเป็นพ่อเพลงแม่เพลงพวงมาลัยทั้งในอดีตและปัจจุบัน รวมทั้งผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่อง "เพลงพวงมาลัย" จำนวน 43 คน จะเห็นได้ว่าวิทยากรส่วนใหญ่ จะมีความเกี่ยวพันกันไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นวิธีการสืบทอดของเพลงพื้นบ้านชนิดนี้ในอดีตว่าสามารถแพร่กระจายได้อย่างไร และข้อมูลนี้เริ่มเก็บตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 ดังนั้นอายุของวิทยากรจึงต้องนับจากปีที่รวบรวมข้อมูลนี้ และมีวิทยากรบางท่านได้เสียชีวิตลงหลังจากให้ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้วงเล็บบอกไว้แล้ว และในถิ่นที่เก็บข้อมูลภาคสนามนี้ จะเรียกพ่อเพลงแม่เพลงพวงมาลัยว่า พ่อพวงแม่พวง

1. **นางตุ๋ย แสงหิรัญ** อายุ 81 ปี บ้านเลขที่ 4 หมู่ 2 ต.จรเข้สามพัน อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี ไม่ได้เรียนหนังสือ อาชีพทำนาทำไร่ เริ่มหัดเล่นเพลงตั้งแต่เด็กโดยลักจำจากแม่ที่เป็นแม่เพลงพวงมาลัย และต้นตระกูลเล่นเพลงเก่งทุกคน มีความสามารถในการเล่นเพลงพื้นบ้านได้หลายอย่าง ที่ถนัดคือ เพลงพวงมาลัย เพลงฉ่อย และเพลงอีแซว ปัจจุบันนี้ก็ยังร้องได้เพราะมีความจำดี ได้หัดนักเพลงพวงมาลัยรุ่นหลังให้รู้ขนบและวิธีการโต้ตอบเพลงพวงมาลัยด้วย ทั้งยังเป็นแม่เพลงที่รู้จักกันทั่วไปในแถบอู่ทอง และอำเภอใกล้เคียง ปกติจะเล่นเพลงกับนักเพลงอำเภอสวนแตง

2. **นายเชือน ลิ้มสุวรรณ** อายุ 70 ปี บ้านเลขที่ 17 หมู่ 2 ต.จรเข้สามพัน อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี มีความสามารถในการเล่นเพลงพวงมาลัย และสวดพระมาลัยได้เล่นเพลงพวงมาลัยเป็นมาตั้งแต่รุ่นหนุ่มโดยจำจากพ่อเพลงแม่เพลงรุ่นเก่าในหมู่บ้านอาชีพทำนาทำไร่

3. **นางฉ่ำ นักใจธรรม** อายุ 76 ปี บ้านเลขที่ 55 หมู่ 1 ต.จรเข้สามพัน อ.อู่ทอง จงสุพรรณบุรี หัดเพลงมาจาก นายชิ้น วังหญ้าไซ และจำมาจากพ่อเพลงแม่เพลงในหมู่บ้าน สามารถเล่นเพลงพวงมาลัยเป็นแม่เพลงได้ ไม่ได้เรียนหนังสือ อาชีพทำนาทำไร่

4. **นางพร ปทุมสูติ** อายุ 64 ปี หมู่ 1 ต.จรเข้สามพัน อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี เป็นแม่เพลงพวงมาลัย อาชีพทำนาทำไร่

5. **นางตลับ พยาบาล** อายุ 60 ปี บ้านเลขที่ 108 หมู่ 2 ต.จรเข้สามพัน อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี หัดเพลงมาตั้งแต่เด็กโดยลักจำเพลงพวงมาลัยที่เขาเล่นกันในหมู่บ้านมาฝึกร้องเอง มีความสามารถเล่นเพลงพื้นบ้านได้หลายอย่าง เช่น เพลงพวงมาลัย เพลงฉ่อย เพลงอีแซว เพลงเหย่ย เพลงชักเย่อ และเพลงอื่น ๆ ที่มีเล่นในหมู่บ้าน ที่ถนัดคือเพลงพวงมาลัยและเป็นแม่เพลงในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังสวดพระมาลัยได้อีกด้วย อาชีพทำไร่

6. **นายบัว สังข์วรรณะ** อายุ 50 ปี บ้านเลขที่ 61 หมู่ 1 ต.จรเข้สามพัน อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี เรียนจบนักธรรมตรี และสามารถปั่นบาติโมกข์ได้เมื่อครั้งบวชเป็นพระภิกษุ เคยเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 ในปี พ.ศ. 2523 อยู่ 3 ปี อาชีพทำไร่ ร้องเพลงพวงมาลัยได้ตั้งแต่อายุ 16 ปี สามารถเล่นเพลงอีแซว เพลงฉ่อย เพลงเหย่ย ที่ถนัดที่สุดคือเพลงพวงมาลัย นอกจากนี้ยังสามารถสวดพระมาลัย และทำขวัญแต่งงาน ทำขวัญว้ว ได้อีกด้วย ปัจจุบันเป็นพ่อเพลงพวงมาลัยที่มีชื่อใน ต.จรเข้สามพัน

7. **พระอาจารย์เยื้อน ทิมทอง** อายุ 80 ปี (มรณภาพแล้ว เมื่อ ก.ค.2536) เป็นเจ้าอาวาสวัดปทุมวนาราม ต.จรเข้สามพัน อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี เป็นคนหมู่ 2 ต.จรเข้สามพัน ซึ่งเป็นถิ่นที่มีการเล่นเพลงพวงมาลัยเป็นพื้นประเพณีของบ้าน มีความรู้เรื่องเพลงพวงมาลัยดี

8. **กำนันกรวย ปทุมสูติ** อายุ 68 ปี หมู่ 2 ต.จรเข้สามพัน อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี ชอบเพลงพวงมาลัยมาก มีความรู้เรื่องเพลงพวงมาลัยและรู้จักพ่อเพลงแม่เพลงพวงมาลัยในละแวก อ.อู่ทองและ อ.พนมทวน เกือบหมด เมื่อมีงานที่บ้านก็มักหาเพลงพวงมาลัยมาเล่น อาชีพทำนาทำไร่และค้าขาย

9. **นางทองมา ปทุมสูติ** อายุ 63 ปี หมู่ 2 ต.จรเข้สามพัน อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี อาชีพค้าขาย ฝึกร้องเพลงพวงมาลัยมาตั้งแต่วัยรุ่น โดยฝึกจากนางฉ่ำ นักใจธรรม และลักจำจากพ่อเพลงแม่เพลงรุ่นเก่า โดยจำเพลงไปท่องหน้าดำนา และฝึกร้องเล่นช่วงเวลาที่เกี่ยวข้าว สามารถเล่นเพลงพวงมาลัยและเป็นลูกคู่ได้มีปฏิภาณดี เป็นภรรยาของกำนันกรวย ปทุมสูติ

10. **นางปทุม ปทุมสูติ** อายุ 64 ปี บ้านเลขที่ 141 หมู่ 8 ต.จรเข้สามพัน อ.อู่ทอง จงสุพรรณบุรี อาชีพทำไร่ สามารถเป็นลูกคู่ในการเล่นเพลงพวงมาลัยได้ ฝึกจากการเล่นเพลงในหมู่บ้าน

11. **นางพิง เป้าทอง** อายุ 63 ปี หมู่ 2 ต.จรเข้สามพัน อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี อาชีพทำไร่ สามารถเป็นลูกคู่ในการเล่นเพลงพวงมาลัยได้ ฝึกจากการเล่นเพลงในหมู่บ้าน

12. **นางเคียง ปทุมสูติ** อายุ 62 ปี หมู่ 2 ต.จรเข้สามพัน อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี สามารถเป็นลูกคู่ในการเล่นเพลงพวงมาลัยได้

13. **นางระเบียบ เพชรทอง** อายุ 61 ปี (เสียชีวิตเมื่อปี 2536) หมู่ 1 ต.จรเข้สามพัน อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี สามารถร้องเพลงพื้นบ้านได้หลายชนิดและเป็นลูกคู่ในการเล่นเพลงพวงมาลัยได้ นอกจากนี้ยังรำเพลงพวงมาลัยได้สวยงามมากเป็นลูกคู่ให้นางตลับ พยาบาล อาชีพค้าขาย

14. **นางเกลียว ปทุมสูติ** อายุ 59 ปี หมู่ 2 ต.จรเข้สามพัน อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี สามารถเป็นลูกคู่ในการเล่นเพลงพวงมาลัยได้และเป็นลูกคู่ให้นางตลับ พยาบาล อาชีพทำนาทำไร่

15. **นางเทียม ปทุมสูติ** อายุ 58 ปี หมู่ 2 ต.จรเข้สามพัน อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี สามารถเป็นลูกคู่ในการเล่นเพลงพวงมาลัยได้ เป็นน้องสาวนางตลับพยาบาล และเล่นเพลงร่วมกัน

16. **นางขั้น คล้ายสุวรรณ** อายุ 60 ปี หมู่ 2 ต. จรเข้สามพัน อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี สามารถเป็นลูกคู่ในการเล่นเพลงได้หลายชนิด อาชีพทำไร่

17. **นายช้าม ศรีเพรา** อายุ 70 ปี หมู่ 2 ต.จรเข้สามพัน อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี สามารถเป็นลูกคู่ในการเล่นเพลงพวงมาลัยได้ เดิมเป็นคนบ้านจรเข้สามพัน อาชีพทำไร่

18. **นายรวย แผนสมบูรณ์** อายุ 60 ปี หมู่ 2 ต.จรเข้สามพัน อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี สามารถร้องเพลงพวงมาลัยและเป็นลูกคู่ได้

19. **นายวิน ปทุมสูติ** อายุ 42 ปี หมู่ 2 ต.จรเข้สามพัน อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี ร้องเพลงพวงมาลัย และเพลงเหย่ยได้ อาชีพรับจ้าง

20. **นายชู คุณพันธ์** อายุ 68 ปี บ้านเลขที่ 77 หมู่ 2 ต.พนมทวน อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี เคยเป็นภารโรงโรงเรียนวัดบ้านทวน มีความสามารถในการเล่นเพลงพื้นบ้านได้หลายชนิด โดยได้รับความรู้เรื่องเพลงมาจากบิดา และได้เป็นกำลังสำคัญที่ช่วยในการฝึกหัดและฟื้นฟูเผยแพร่เพลงพื้นบ้านพนมทวนมาโดยตลอด จนได้รับการยกย่องจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ โดยได้รับโล่เชิดชูเกียรติในฐานศิลปินพื้นบ้านดีเด่นของภาคกลาง รู้จักแม่เพลงพ่อเพลงแถว ต.รางหวาย หลายคน

21. **นางทองเลื่อน คุณพันธ์** อายุ 68 ปี เป็นภรรยาของนายชู คุณพันธ์มีความสามารถเล่นเพลงพื้นบ้านพนมทวนได้หลายชนิดเช่นเดียวกับสามีโดยเป็นแม่เพลงเคยฟังนางสายทอง คุ้มภัย แม่เพลงดอนแสลบร้องเพลงในสมัยที่เป็นสาวรุ่น ๆ หลายครั้ง ชอบเพลงพวงมาลัยที่เล่นในเขตติดต่อกาญจนบุรีกับสุพรรณบุรีมาก

22. **นางสายทอง โคกพร้าว** อายุ 67 ปี หมู่ 8 ต.หนองรี อ.บ่อพลอย จ.กาญจนบุรี เป็นแม่เพลงพวงมาลัย และสามารถร้องเพลงพื้นบ้านได้หลายชนิด ฝึกเพลงพวงมาลัยจากแม่เพลง หมู่ 2 ต.จรเข้สามพัน เดิมอยู่ ต.ดอนแสลบ อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี แต่ย้ายไปทำไร่ที่ อ.บ่อพลอย ซึ่งเป็นบ้านที่อยู่ปัจจุบัน

23. **นายหนัด ทองนุ่ม** อายุ 76 ปี บ้านเลขที่ 158 หมู่ 15 ต. รางหวาย

อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี เป็นพ่อเพลงพวงมาลัย และสามารถเล่นเพลงพื้นบ้านชนิดอื่น ได้ด้วย เคยเล่นเพลงไปทั่วจังหวัดกาญจนบุรี และสุพรรณบุรี ปัจจุบันเลิกเล่นแล้วเพราะเป็นโรคความดันสูง

24. **นางผิว ทองนุ่ม** อายุ 75 ปี เป็นภรรยา นายหนัด ทองนุ่ม เป็นแม่เพลงคู่กัน สามารถร้องเพลงพวงมาลัยและเพลงพื้นบ้านชนิดอื่นได้ ปัจจุบันเลิกเล่นแล้วเพราะร้องไม่ไหว ไม่ได้เรียนหนังสือ อาชีพทำนา

25. **นางประเทือง รื่นสำราญ** อายุ 46 ปี บ้านเลขที่ 113 หมู่ 2 ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี เป็นแม่เพลงพวงมาลัย บ้านเดิมอยู่ ต.รางหวาย สามารถเล่นเพลงพวงมาลัยและเพลงเหย่ยได้ เป็นน้องสาว นายดอกรัก สงวนศักดิ์ซึ่งเป็นพ่อเพลงและเป็นหัวหน้าวงเพลงพวงมาลัยคณะขวัญใจดอกรัก

26. **นางทองเพียร หอมทวนลม** อายุ 66 ปี บ้านเลขที่ 77 หมู่ 5 ต.ดอนแสลบ อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ฝึกเพลงพวงมาลัยมาจากบิดา โดยวิธีลักจำและนำมาฝึกเอง เพราะชอบ เคยมาร้องเล่นแถว ต.จรเข้สามพัน ในงานเทศกาลบ่อย ๆ เพราะมีเพื่อนอยู่หรือบางครั้งไปเที่ยวงานกฐิน ผ้าป่า ถ้ามีการเล่นเพลงพวงมาลัยก็จะร่วมเล่นด้วย ปัจจุบันไม่ได้เล่นแล้วเพราะเอื้อนเสียงไม่ไหว อาชีพทำนา เป็นพี่สาวของนางประเทือง ทวีศรี แม่เพลงพวงมาลัยที่มีชื่อเสียงในถิ่นพนมทวนปัจจุบัน

27. **นายพัก กัณหสังข์** อายุ 50 ปี บ้านเลขที่ 106 หมู่ 1 ต.ดอนแสลบ อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี เรียนจบ ป.4 เดิมอยู่หมู่บ้านเดียวกับป้าทองเพียร หอมทวนลม พอแต่งงานเลยย้ายมาอยู่อีกหมู่บ้านหนึ่ง บิดามารดาเป็นเพลงจึงร้องเพลงพวงมาลัยเป็นมาตั้งแต่เด็ก และได้ตระเวนเล่นเพลงพวงมาลัยกับเพื่อนบ้านไปจนทั่วแล้วแต่จะมีใครมาจ้าง หรือวานไปเล่น บางครั้งก็ไปเล่นเองตามเทศกาล จนกระทั่งมาประสบอุบัติเหตุรถชน เพื่อนที่ไปเล่นเพลงด้วยตายหมด เหลือ นายพัก กัณหสังข์ คนเดียวที่รอดชีวิตมาได้แต่ก็เกือบเอาชีวิตไม่รอด ปัจจุบันยังเล่นเพลงพวงมาลัยอยู่ ร้องกลอนเพลงดีมาก อาชีพทำนา

28. **นางประเทือง ทวีศรี** อายุ 56 ปี บ้านเลขที่ 46 หมู่ 7 ต.ห้วยกระเจา อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี เป็นน้องสาวของ ป้าทองเพียร หอมทวนลม แต่งงานเลยย้ายไปอยู่ต่างตำบล จำเพลงพวงมาลัยมาจากพ่อเพลงแม่เพลงพื้นบ้าน และมีป้าน้อม เจริญเสิง เป็นครูช่วยฝึกให้ เป็นคนที่มีความจำดีมากและปัญญาดีจึงค้นเพลงพวงมาลัยได้เก่ง นอกจาก

นี้น้ำเสียงและการออกเสียงอักขระดีมาก จึงเป็นแม่เพลงที่เป็นที่นิยมของชาวบ้านในถิ่น อ.อู่ทอง และ อ.พนมทวน ปัจจุบันยังเล่นเพลงพวงมาลัยอยู่ อาชีพทำนา

29. **นายดอกรัก สงวนศักดิ์** อายุ 67 ปี (เสียชีวิตแล้วเมื่อปี 2535) อยู่บ้านเลขที่ 64 หมู่ 7 ต.ห้วยกระเจา อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี เรียนจบ ป.4 และนักธรรมโท เดิมอยู่ ต.รางหวาย หัดเพลงมาจาก ลุงหนัด ทองนุ่ม ซึ่งเป็นญาติกัน สามารถเล่นเพลงพวงมาลัยได้ ทั้งเป็นพ่อเพลง และเป็นหัวหน้าวงเพลงคณะขวัญใจดอกรัก และเป็นครูของนางประเทือง ทวีศรี ด้วยอีกคนหนึ่ง

30. **นายหงุ่น ศรีเงิน** อายุ 73 ปี บ้านเลขที่ 4 หมู่ 17 ต.รางหวาย อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี หัดเพลงมาจากพ่อเพลงแม่เพลงพื้นบ้าน แล้วตระเวนหาประสบการณ์กับพ่อเพลงแม่เพลงแถว อ.อู่ทอง และ อ.สวนแตง จนมีความเชี่ยวชาญในเรื่องเพลงพื้นบ้าน สามารถร้องเพลงพื้นบ้านได้หลายชนิด ปัจจุบันไม่ได้เล่นเพลงแล้วเพราะเป็นอัมพาต

31. **นายขวัญเมือง สังข์ทอง** อายุ 75 ปี บ้านเลขที่ 74 หมู่ 8 ต.รางหวาย อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี หัดเพลงมาจากพ่อเพลงแม่เพลงพื้นบ้านในหมู่บ้านโดยการลักจำ และมีความเชี่ยวชาญเพิ่มมากขึ้นด้วยการตระเวนไปเล่นเพลงตามถิ่นต่าง ในสมัยนั้น เคยมาเล่นเพลงถึงวัดป่าเลไลยก์ เป็นพ่อเพลงที่มีปฏิภาณดีมาก และมีความรู้มากโดยจากการอ่านหนังสือไตรโลก 108 และหนังสือของนักธรรมที่วัดสามารถนำความรู้ที่ได้มาดัดแปลงเพลงได้ ดังนั้นจึงมีลูกศิษย์มาก เมื่อใครเล่นเพลงแล้วแพ้เขามาก็จะมาให้ช่วยแก้ให้ เลิกเล่นเพลงมาตั้งแต่สมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี แต่ก็ยังเล่นเพลงได้อยู่ มีความสามารถเล่นเพลงพื้นบ้านได้หลายชนิด ที่ถนัดคือเพลงพวงมาลัยและเพลงอีแซว อาชีพทำนา

32. **นายกุ้ย พุ่มน้อย** อายุ 55 ปี บ้านเลขที่ 77 หมู่ 16 ต.รางหวาย อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี หัดเพลงมาจากนายขวัญเมือง สังข์ทอง เป็นพ่อเพลงพวงมาลัยที่มีความสามารถคนหนึ่ง ปัจจุบันไม่ได้เล่นเพลงแล้ว อาชีพทำนา

33. **นางน้อม เจริญเส็ง** อายุ 72 ปี บ้านเลขที่ 51 หมู่ 7 ต.ห้วยกระเจา อ.พนมทวน จงกาญจนบุรี เดิมเป็นคนบ้านเดียวกับนางทองเพียร หอมทวนลม และเป็นครูของนางประเทือง ทวีศรี มีความสามารถเล่นลิเกโดยเป็นนางเอกลิเกในสมัยนั้นเมื่อลิเกเสื่อมความนิยมลงจึงหันมาเล่นเพลงอีแซว และเพลงพวงมาลัย ปัจจุบันเลิกเล่นเพลงแล้วเพราะร้องไม่ไหว อาชีพทำนา เป็นเพื่อนกับนางตุ่ย แสงหิรัญ เคยเล่นเพลงร่วมกัน

34. นางสายทอง คุ้มภัย อายุ 76 ปี หมู่ 7 ต.ดอนแสลบ อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี เป็นแม่เพลงที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งในสมัยนิยมเล่นเพลงพื้นบ้าน สามารถเล่นเพลงพื้นบ้านได้หลายชนิดทั้งเพลงพวงมาลัย และเพลงฉ่อย เพลงอีแซว ปัจจุบันเลิกเล่นเพลงแล้วเพราะอายุมาก

35. นางทวี พรหมชนะ อายุ 67 ปี บ้านเลขที่ 11 หมู่ 7 ต.ดอนแสลบ อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี มีความสามารถเล่นเพลงพื้นบ้านได้หลายชนิด ปัจจุบันยังเล่นเพลงอยู่ ไม่ได้เรียนหนังสือ เล่นเพลงเป็นเพราะจำมาจากพ่อเพลงแม่เพลงในหมู่บ้านจนสามารถเป็นแม่เพลงได้ พี่สาวเป็นแม่เพลงพวงมาลัยที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งในหมู่บ้าน

36. นางแผด เสริมสุข อายุ 61 ปี บ้านเลขที่ 36 หมู่ 5 ต.ห้วยกระเจา อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี สามารถเล่นเพลงพวงมาลัยได้ เคยเล่นเพลงพวงมาลัยกับนางประเทือง ทวีศรี เพราะหมู่บ้านอยู่ใกล้กัน อาชีพทำนา ทำไร่

37. นายเฉิด สืบนา อายุ 71 ปี บ้านเลขที่ 43 หมู่ 2 ต.ห้วยกระเจา อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี เดิมอยู่ที่ตำบลดอนแสลบ บ้านเดียวกับ นายพัก กัณหสังข์ และเคยเล่นเพลงร่วมกัน สามารถร้องเพลงพวงมาลัยได้ อาชีพทำนา

38. นางละมุน สืบบุตร อายุ 64 ปี บ้านเลขที่ 3 หมู่ 7 ต.ดอนแสลบ อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ไม่ได้เรียนหนังสือ เล่นเพลงเป็นเพราะจำมาจากพ่อเพลงแม่เพลงในหมู่บ้าน สามารถเล่นเพลงพื้นบ้านได้หลายชนิด เล่นเพลงร่วมกันกับนางทวี พรหมชนะ และร้องเพลงพวงมาลัยได้เพราะมาก

39. นายเสน่ห์ (ป่อง) เกิดรภคา อายุ 69 ปี บ้านเลขที่ 160/1 หมู่ 4 ต.ดอนแสลบ อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี เริ่มหัดเล่นเพลงด้วยการฝึกเล่นเพลงพวงมาลัยจากนักเพลงพวงมาลัยรุ่นเก่า เมื่อเพลงพวงมาลัยไม่เป็นที่นิยมจึงหันมาเล่นเพลงฉ่อยเพลงอีแซวกับพ่อเพลงถิ่นอื่น ส่วนใหญ่จะเล่นกับพ่อเพลงแม่เพลง อ.สวนแตง จ.สุพรรณบุรี ปัจจุบันก็ยังเล่นเพลงอยู่ถ้ามีคนมาหา อาชีพทำนาทำสวนพลู

40. นายเอื้อน ติเยาว์ อายุ 65 ปี บ้านเลขที่ 73 หมู่ 4 ต.ดอนแสลบ อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี เรียนหนังสือจบชั้น ป.2 และเรียนหนังสือเมื่อบวชเป็นพระจนจบนักธรรมตรี มีความสามารถเล่นเพลงพื้นบ้านได้หลายชนิด ที่ถนัดคือเพลงพวงมาลัย เพลงฉ่อย เพลงอีแซว โดยเล่นเพลงร่วมกับ นายเสน่ห์ เกิดรภคาและพ่อเพลงแม่เพลง อ.สวนแตง และ

อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี ปัจจุบันยังเล่นเพลงอยู่อาชีพทำนาและเป็นหมอยาแผนโบราณด้วย

41. **นางงาม เจริญธรรม** อายุ 65 ปี บ้านเลขที่ 8 หมู่ 7 ต.ดอนแสลบ อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี เรียนจบ ป.3 เล่นเพลงพวงมาลัยได้และเป็นลูกคู่เล่นร่วมกับ นางทวี พรหมชนะ

42. **นางเตี้ย คล้ายคลัง** อายุ 64 ปี บ้านเลขที่ 9 หมู่ 7 ต.ดอนแสลบ อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี เรียนจบชั้น ป.2 ร้องเพลงพวงมาลัยและเป็นลูกคู่ให้กับ นางทวี พรหมชนะ

43. **นายสายบัว ศรีคำจันทร์** อายุ 67 ปี บ้านเลขที่ 136 หมู่ 1 ต.จรเข้สามพัน อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี เรียนทางธรรมจบนักธรรมเอก เล่นดนตรีไทยได้ รู้จักเพลงพื้นบ้านในถิ่นบ้านเกิดและถิ่นอื่น ๆ มาก เพราะเคยไปเล่นดนตรีไทยในงานต่าง ๆ และรู้จักตัวพ่อเพลงแม่เพลงพวงมาลัยที่ยังเล่นเพลงอยู่หลายท่าน อาชีพเป็นหมอแผนโบราณประจำหมู่บ้านและทำไร่

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาววิบูลย์ ศรีคำจันทร์

เกิดวันที่ 26 กรกฎาคม 2502

สถานที่เกิด อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 136/1 หมู่ 1 ตำบลจรเข้สามพัน อำเภออู่ทอง
จังหวัดสุพรรณบุรี 71170

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน
อาจารย์ 1 ระดับ 3

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนห้วยยางวิทยา ตำบลห้วยยาง อำเภอทับสะแก
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 77130

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2527 มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนผู้ใหญ่ราชินีบูรณะ

พ.ศ.2531 ศษ.บ. (ภาษาไทย) จากมหาวิทยาลัยศิลปากร

พ.ศ.2537 กศ.ม. (ภาษาไทย) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพลงพวงมาลัย : การศึกษาเชิงวิเคราะห์

บทคัดย่อ

ของ

วิบูลย์ ศรีคำจันทร์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย
มีนาคม 2537

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเพลงพวงมาลัยเชิงวิเคราะห์ในสี่ด้านได้แก่ ด้านประวัติความเป็นมา ด้านลักษณะของเพลงพวงมาลัย ด้านบทบาทของเพลงพวงมาลัย และด้านวิถีชีวิตของชาวบ้านที่ปรากฏในเพลงพวงมาลัย

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้เก็บจากภาคสนามจากการเล่นเพลงพวงมาลัยในอำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี และอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2534 ถึง เมษายน 2536 รวมระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 18 เดือน

ผลการวิจัยสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ในด้านประวัติความเป็นมา เพลงพวงมาลัยเป็นเพลงที่พัฒนามาจากการใช้วลีคล้องจอง อันเป็นภาษาพูดที่ใช้ในชีวิตประจำวันของคนไทยภาคกลางแถบจังหวัดสุพรรณบุรีและกาญจนบุรี แล้วต่อมาแพร่กระจายไปยังท้องถิ่นอื่น เพลงพวงมาลัยนี้นิยมเล่นกันมาตั้งแต่กรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นจนถึงปัจจุบัน

2. ลักษณะของเพลงพวงมาลัยที่พบมีสองลักษณะ ได้แก่ เพลงพวงมาลัยชนิดสั้นที่ใช้เป็นเพลงปรับในการเล่นกีฬาพื้นบ้าน และเพลงพวงมาลัยชนิดยาว ที่เล่นเป็นชุดเหมือนเพลงปฏิพากย์ ลักษณะคำประพันธ์เป็นกลอนหัวเดียว นิยมใช้กลอนไล ขึ้นต้นด้วย "เอ้อระเหยลอยมา..." และลงท้ายด้วยคำว่า "เอย" มีทำนองเดียวตั้งแต่ต้นจนจบ จังหวะขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่ร้องและคำในวรรค องค์ประกอบในการเล่นมีผู้เล่นแบ่งเป็นฝ่ายชายและฝ่ายหญิง การแต่งกายเป็นไปตามสมัยนิยม หญิงใส่เสื้อคอกระเช้าแล้วนุ่งโจงกระเบนทับ มีผ้าสไบเฉียง ชายนุ่งกางเกงขายาวใส่เสื้อธรรมดา แต่ถ้าเป็นงานพิธีสำคัญนุ่งโจงกระเบนใส่เสื้อคอกลม "มิสกรี" สีขาว คาดผ้าขาวม้าทับ โอกาสที่เล่นมักเป็นงานเทศกาลต่าง ๆ สถานที่ใช้เป็นลานกว้าง อุปกรณ์ไม่มียกเว้นถ้าไหว้ครูต้องใช้พานกำนน เรื่องที่เล่นเป็นการเกี้ยวพาราสี และแทรกเรื่องทางคดีโลกและคดีธรรม วิธีเล่นตั้งเป็นวงกลมอยู่ฝ่ายละครึ่งวงแล้วร้องโต้ตอบกัน

3. เพลงพวงมาลัยมีบทบาทต่อสังคมเจ็ดประการ ได้แก่ การให้ความบันเทิง ซึ่งได้จากเนื้อหา กระบวนการเล่น ท่วงทำนอง จังหวะ เสียงร้อง และสำนวนโวหาร การสร้างความสามัคคีให้กับคนในสังคมเดียวกันและสังคมอื่น ซึ่งได้จากโอกาสในการเล่นและการสอดแทรกค่านิยมและความเชื่อของกลุ่มให้สมาชิกได้ประพฤติตาม การให้ความรู้

เกี่ยวกับอาชีพ ความรู้เกี่ยวกับคดีโลกคดีธรรม การควบคุมสังคมด้วยการชี้แนะให้สมาชิกได้ประพฤติตามค่านิยม ประเพณี และหลักคำสอนของศาสนา การแสดงความในใจซึ่งเป็นโอกาสได้ระบายความรู้สึกต่าง ๆ ที่ไม่สามารถแสดงออกอย่างเปิดเผยเนื่องมาจากค่านิยม ความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณีไทย การบันทึกเหตุการณ์ ซึ่งเพลงพวงมาลัยได้บันทึกเหตุการณ์บ้านเมืองที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต และการฝึกปฏิภาณไหวพริบ ซึ่งผู้เล่นทั้งสองฝ่ายต้องรอบรู้และฉับไวในการร้องรับตอบ เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ทันท่วงที

4. ในด้านวิถีชีวิตของชาวบ้านที่ปรากฏในเพลงพวงมาลัยนั้นพบว่า เพลงพวงมาลัยสะท้อนสภาพความเป็นอยู่ ความเชื่อ ค่านิยม และประเพณีที่เรียบง่ายของชาวบ้านยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนา และปฏิบัติตามจารีตประเพณีอย่างเคร่งครัด

PLENG PUANG MALAI : AN ANALYTICAL STUDY

AN ABSTRACT

BY

WIBOON SRICOMCHAN

Presented in partial fulfillment of the requirements

for the Master of Education degree in Thai

at Srinakharinwirot University

March 1994

The purpose of this research were to study "Pleng Puang Malai" through an analytical approach in four aspects : historical background, characterisitics, roles, and folkways.

The data were collected from the field study of "Pleang Puang Malai" played in Amphoe Uthong, Changwat Suphan Buri, and Amphoe Phanom Thuan, Changwat Kanchanaburi, during November 1992 and April 1993. The period spent on collecting data were totally 18 months.

The main research findings were summarised as follows:-

1. Historically, "Pleng Puang Malai" was developed from lyrically coherent phrases, a local dialect daily used by Thai people in Central Thailand near Suphan Buri and Kanchanaburi. It was then spread to other parts. "Pleng Puang Malai" had been popularly played in early Rattanakosin, or Bangkok, period up to the present time.

2. The characteristics of "Pleng Puang Malai" were found to be consisted of two kinds : short "Pleng Puang Malai" used as punishment in folk games, and long "Pleng Puang Malai" played as a set like "Pleng Patipak". The characteristic of lyric phrases was a rhyme beginning with "Oe-ra-hoey Loy Ma..." and ending with "Oey". There was only one melody from the beginning to the end. The rhythm depended upon the text and words in phrases. The players were divided into two groups, male and female, and dressed up in up-to-date fashion. The female players had o-neck blouses on and tugged the rims inside the "Chong Kra-ben", and a shawl, or "Sabai" across the shoulders. The male players had

trousers and ordinary shirts on, except in an important ceremony they would have "Chong Kra-ben" and white "Misgree" T-shirts, and with the loin cloths around the waists. The opportunities for playing were in various festivals. The places for playing were big clear spaces. There were no instruments, except when they played respect to the teachers they would use the "Phan Kamnon", a container with stand used for offering things to the highly respected ones. The stories played were on courting women, and adding some important world events and religious teachings. The players would form a circle with the men on one side and the women on the other, and they would sing by taking turns.

3. The "Pleng Puang Malai" had seven roles to the society: providing entertainment, from the texts, playing processes, melody, rhythm, voices in singing, and words and dictions used; building up harmony for people in the same society and others, from the opprtunities in playing and inserting values and beliefs so that the group members could follow; providing knowledge on livel hood world events and religious teachings; controlling the society, by guiding the members to follow the values, tradition, and religious teachings; expressing inner feelings, with opportunity to express their feelings they could not do openly, because of values, beliefs and Thai tradition and customs; recording events, the domestic events affecting ways of life were recorded in words sung at the "Pleng Puang Malai" plays, and training resorucefulness and wits, the players of both sides had to be resourceful and quick in responses by singing to solve the

immediate problems promptly.

4. In regard to the folkways appearing in the "Pleng Puang Malai", it was found that the "Pleng Puang Malai" reflected living conditions, beliefs, values, and tradition in a simple manner of the villagers, following Buddhist teachings, and strictly observing tradition and customs.